

CORNELII NEPOTIS

VITÆ

EXCELLENTIUM IMPERATORUM

EX EDITIONE J. FR. FISCHERI

CUM NOTIS ET INTERPRETATIONE

IN USUM DELPHINI

VARIIS LECTIONIBUS

NOTIS VARIORUM

RECENSU CODICUM ET EDITIONUM

ET

INDICE LOCUPLETISSIMO

ACCURATE RECENSITÆ.

VOLUMEN SECUNDUM.

T

LONDINI:

CURANTE ET IMPRIMENTE A. J. VALPY, A. M.

1822.

197281
10/7/25

petere Latinis dicantur. Cicero de Oratore: 'Gladiatores et vitando caute et petendo vehementer omnia faciunt, utiliter ad pugnam, et ad adspectum jucunde.' Pro Murena: 'Etenim sciebam Catilinam non latus aut ventrem, sed caput et collum solere petere.' Claud. de Bello Getico vs. 99. 'Nec tanti nomen stirpemque abolere Getarum Ut propius petere, fuit.' Infra Annibale: 'Sensit id non fortuito factum, sed se peti.' Liv. lib. xxxiii. 'Annibalem unum se peti a Romanis non fallebat.' Tacit. Agricola cap. 31. Just. lib. xix. 5. 'Neque enim dubium erat imperium Persarum his apparatibus peti.' Cicero in Clodium: 'Quotiescunque me petisti, per me tibi obstiti, nunc temp. universam petis.' Gebhard.

Propter pugnam Marathoniam] Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πᾶν τοῦτο εἰς αὐτοὺς φόντο παρασκευάζεσθαι, διὰ τὸ ἐν Μαραθῶνι γενόμενον. Aliam causam istius belli adfert Callicles apud Platonem in Gorgia; qui nullo alio jure hoc illatum disputat, quam quo res imbecilliorum sunt potentiorum. Lambin.

Consultum] Modum consulendi Oracula notat ad Aristophanis Plutum Scholiastes. Οἱ μαντευόμενοι, inquit, ἐγγράφῃ ἀνακοιῶσαι πρὸς τὸν θεὸν τὰς πεύσεις ἐποιοῦντο, γράφοντες ἐν πυκτῷ τὸ κατὰ προαίρεσιν αὐτοῖς κείμενον, στεφάνῳ τε ἀμφιστάντες ἄβρῳ, τῇ μαντιπόλῳ ἐχειροτόνουν. ὁ δὲ ἐντυχὼν σύμφωνον τὴν ἀπόκρισιν τοῖς προτεινομένοις ἐποιεῖτο. Gebhard.

Quidnam facerent de rebus suis] Quidnam facerent rebus suis. Schott. Lambin.

Deliberantibus] Vide notas supra in Miltiad. 'Principes Delphos deliberatum missi sunt.'

Pythia respondit] Ξέρξην ἐπιόντος, ἔχρησεν ὁ θεός. Syrianus in Hermogenem. Sic τοῦ θεοῦ χρήσαντος, inquit Sopater; quod est, Oraculo discere. Keuchenius. Vid. sup. ad i. 1.

Ut manibus ligneis se munirent] Oradelp. et Var. Clas.

culum integrum sive responsum existat apud Herodotum lib. vii. Cujus vis in hoc latet carmine: Τείχος τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύσπα Ζεὺς, Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τό σε τέκνα τ' ὀνήσει: 'Jupiter e ligno muris Tritonida donat, Qui soli invicti tibi sint, natisque saluti.' Refert et Polyænus lib. i. Strat. Lamb. Longol. Præter eos Aristot. i. Rhet. Cic. 3. de officiis et ad Attic. Epist. x. 7. Val. vi. 5. Frontin. i. Strat. 3. Justin. ii. Savaro.

Quo valeret] Quo vergeret, quo propenderet, quorsum spectaret. Aristoph. Pluto. Οὐκ ἔσθ' ὅπως ὁ χρησμὸς εἰς τοῦτ' ῥέπει. Cicer. de natura Deor. 'Quod eo volebat.' Gebhard.

Cum intelligeret nemo] Alii enim muris lapideis destructis ædificandos eorum loco ligneos interpretabantur. Quidam, veteres sepe ambiendos. At omnium optime Themistocles παρασκευάζεσθαι ὦν αὐτοὺς ὡς ναυμαχῆσοντας, συνεβούλευε, ὡς τούτου ἔντος τοῦ ξυλίνου τείχεος. Valebant namque Athenienses classe; qui, si periculi impendentis meta et tristi prædictione oraculi de excidio Urbis territi, Xerxi sese dedidissent, tota haud dubie Græcia in Persarum potestatem fuisset redacta. Hinc non immerito eosdem vocat 'Græciæ Servatores' Herodotus. Keuchen.

Themistocles persuasit consilium esse Apollinis] Maximus Tyrius Orat. iii. 'Ο δὲ θεὸς αὐτοῖς χρᾶ φράττεσθαι τὸ ἄστυ ξυλίνῳ τείχει. Θεμιστοκλῆς λέγει, ὅτι οἱ δοκεῖ τὸ ξύλινον τείχος αἱ τριῆρεις εἶναι. Adducitque ut exemplum Aristoteles Rhet. lib. i. de futuris oraculis. Vide Plutarchum in Themistocle. Polyænum Strat. i. Hoc tempore Cyrillus quidam Atheniensibus suadebat; ut in urbe manerent, Xerxemque reciperent. Sed ejus consilium tanquam turpe relinquentes, lapidibus eum (ut Cicero inquit Off. lib. iii.) obruerunt. Legitur apud Demosthen. ἐν τῷ περὶ στεφάνου λόγῳ. Magius.

Eum enim a Deo significari murum

Nep.

2 E

lignum] Vulgati: *Eum enim significari murum ligneum*. Frontinus eadem de re: *Melius itaque salutem navibus quam urbi commissuros: hujus sententiæ etiam Deum auctorem esse*. Fundamentum præterea hujus suæ interpretationis habebat politicum. ‘Nam neque prælio pedestri, neque finium tutelæ, neque obsidioni credebat sufficere Athenienses,’ idem Julius lib. i. 3. Gebhard. Habes et oraculum hoc ejusque interpretationem apud Suidam in dicto *Ἀνείλεν*.

Omnia quæ moveri poterant] Græci exponunt *δυνατὰ τῶν χρημάτων*. Rectius τὰ ἐπιπλα, quibus opponuntur τὰ ἔγγεια. Et Pausanias dicit, ἐπιπλα esse κτήματα τὰ μὴ ἔγγεια, ἀλλὰ τὴν κατ’ οἶκον κτήσιν τὴν δυναμένην πλεῦσαι. Quæ Eustathius profert, ita ut et aliam suam opinionem addat: καὶ μὴν ἄλλως ἐπιπλα καθ’ ἑτέρους, ἐκ τῆς ἐπιπολῆς τὰ, οἶονεὶ τὰ ἐπιπολάζοντα ἐν τῷ προφαίνεσθαι. Infra Dione: ‘Dionysius omnia quæ moveri poterant Dionis in naves imposuit.’ Ammian. Marcell. lib. xxviii. 1. vocat ‘mobilem censum.’ Justin. xxxviii. 3. ‘Homines vero et quæcunque auferri possent, Tigrani cederent.’ Gebhard.

Partim Salaminem] Codex Ultranectinus: *Partim Salamina, partim Træzena*. Utrumque enim legitur *Salamine* et *Salamina*. Nam idem est. *Salamina* quippe et *Salamin* dicebatur. Illud magis Latinum est; siquidem ex quarto casu Græcorum, τὴν Σαλαμῖνα, factus est Latinis primus, hæc *Salamina*, ut in aliis sexcentis. Salmasius.

Partim Træzenem] Pomponius Mela lib. ii. ‘Træzenii fide societatis Atticæ illustres.’ Herodotus Urania: οἱ μὲν πλείστοι ἐς Τροίηνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Ἀγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμῖνα. Cicero Officiorum lib. iii. ‘Athenienses, cum Persarum impetum nullo modo possent sustinere, statuerunt, ut, urbe relicta, conjugibus et liberis Træzeue deportatis, naves conscende-

rent, libertatemque Græciæ classe defenderent.’ Vide Frontinum lib. i. 3. et Plutarchum. Justinus ii. ‘Conjuges liberosque cum pretiosissimis rebus additis insulis demandasse,’ dicit. Mag. Lambin. Senes in insulas deportasse, inquit Aristides in Oratione ὑπὲρ τῶν τεττάρων. Conjuges vero et liberos Træzenem misisse, non in insulas. Vossius. *Partim Træzenem asportant*] Non est, cur ex Excerptorum fide rescribamus, *deportant*. Non elegantius *asportare* dicebant veteres de rebus necessitatis tempore deportatis. *Omnia quæ moveri poterant, partim Salaminem, partim Træzenem asportant*. In Veteri Onomastico: *Asportare, ἐμφέρειν*. Glossarium: *Asportavit, ἐξεφορτίσατο*. Apuleius Metam. lib. iv. ‘Asportare quantum quisque poterat.’ *Asportant* autem, ut asferrent in iisdem Excerptis, vita Miltiadis. Keuchen.

Arcem sacerdotibus paucisque majoribus natu] Plutarchus, infirmos viribus affectaque jam ætate multos relictos fuisse dicit. Justinus horum non facit mentionem, sed Xerxem, ait, Athenarum urbem, vacuam hominibus, incendio vastasse; eumque, qui in homines ferro sævitiam exercere non potuerat, eam igne in ædificia exercuisse. Pausanias in Atticis, literis mandavit, Athenis homines armis ineptos remansisse, ac eos etiam, qui, melius quam Themistocles fecisset, oraculum sibi interpretati esse videbantur, eamque ob rem, arcem ab illis lignis vallisque fuisse munitam. Herodotus Pausaniæ adstipulatur, qui et pauperes relictos fuisse dicit. Mag. *Majoribus natu*] Senioribus. In Iphicrate: ‘Ut non solum ætatis suæ cum primis compararetur, sed ne de majoribus natu,’ &c. In Timoth. ‘non cessit natu majorum auctoritati;’ i. e. Timothei et Iphicratis veterum Imperatorum, ut explicat Varro apud Nonium: et Val. Max. ii. 1. ext. 9. ibid. ext. seq. *Satavo*.

Ac sacra procuranda] Intelligit plurimorum Deorum simulachra, et alia idola, quæ ibi asservabantur. Vide sis passim incomparabilis Menrsii Cecropiam. *Keuchen.*

CAP. 3. Missi sunt delecti cum Leonida Lacedæmoniorum rege] Qui vocabantur postmodum Græciæ Provisores. Erantque trecenti numero: Herodotus Polyhymnia: ὅς τότε (Leonidas) ἦε ἐς Θερμοπύλας, ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστειώτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐπύγχανον παῖδες ἔόντες. Quo libro tradit, illos fuisse milites gravioris armaturæ; additque ex plerisque Græciæ civitatibus missos tales delectos. Ex Tegæetis et Mantineis mille quingentos ex utrisque: ex Orchomeno Arcadiæ urbe centum et viginti; ex reliqua Arcadia mille; a Corintho quadringentos; a Phliunte ducentos: Mycenæorum octoginta: a Bæotiis et Thespiensibus septingentos: Thebanorum quadringentos. Ad hos accesserunt evocati Locrenses Opuntii cum universis copiis, et Phocensium mille. Ex quibus intelligere licet, ex Lacedæmoniis trecentos duntaxat fuisse, qui ad Thermopylas cum Persis pugnarunt. Quod confirmat et Plutarchus περὶ παραλλ. Λεωνίδας ἄμα τριακοσίοις ἐπέμφθη εἰς Θερμοπύλας ὑπὸ Λακεδαιμονίων. Sed Isocrates et Diodorus, mille tantum delectorum fuisse, tradunt. Ctesias non ponit numerum, sed illorum virtutem miris laudibus inclamat. Vide ipsum lib. XII. Περσικῶν. Ubi adjungit, duobus diebus Xerxem Græcis opposuisse exercitum. Hæc fere Lambinus. Quo animo ad pugnam iverit Leonidas, explicat Plutarch. in apophth. Lacon. *Cum Leonida]* De Leonida multa collegi in Senecæ Rhetoris Suasor. 2. adde Strabon. lib. IX. Geograph. *Schott.*

Thermopylas] Διόδωρ, ut si transitum dicas, vocat Herodotus. Et addit a plerisque Græcis Thermopylas dici, ab incolis Pylas: καλεῖται δὲ ὁ χώρος

οὗτος, ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων, Θερμοπύλαι· ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιόικων, Πύλαι. Harpocratio scribit; Thermopylas, Pylas, id est, portas dici, quod angustus sit introitus iis, qui e Thessalia in Phocidem iter habent. *Lambin.* Vocantur etiam a Thermis, quia calidæ aquæ in ipsis faucibus sunt. *Livius.* Qui addit, Thermopylas locum appellari nobilem, Lacedæmoniorum adversus Persas morte magis memorabilis, quam pugna. Alii notationem a Pylade trahunt, quæ frivola est, et Græcorum similis. πύλαι dictæ, quas januas vocant vel portas: unde Thermopylæ. Cicero ad Atticum v. 'Itaque confestim iter in Ciliciam fecit per Tauri pylas.' Pylæ Ciliciæ et Pylæ Susidæ apud Plinium et Curtium. Tales erant Thermopylæ mons, qui a Leucade incipiens, atque inde ad ortum flexus, in Ægæum usque mare protendebatur. In Ægypto non absimilis fuit Pihachiroth, duo montes ad mare rubrum instar oris hiantis. *Keuchen.*

Eoque loco omnes interiorunt] CCC. Lacedæmonii, cum D. circiter sociis, qui Thespienses erant et Thebani. Ex quo Leonidæ jocus, qui cum videret milites ad pugnam paratos, jussit eos prandere, tanquam apud inferos essent cœnaturi. *Lamb.* Erecta cæsis publica monumenta in agro Locrensi; ut qui pro libertate patriæ interiissent. Suntque illa locus *polyandrion* apud Strabonem, quasi multorum cœmeterium dicas. Inscripta tropæis epigrammata, quæ videas apud eundem libro nono. Cæterum diverso loco cecidiss, ex Geographis clarum est. Pomponius Mela lib. II. 'Maliacus et Opuntius grandes sinus, et in his cæsorum etiam Laconum tropæa.' *Keuchen.*

Trecentarum navium] CCLXXI. Herodot. in principio Οὐρανίας Ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλαχθεϊσέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον, ἣν, πᾶρεξ τῶν πεντηκοντέρων, δὴν

πλοῖαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μίᾱ. Præter penteconteros, id est, navigia quinquagenum remorum. Illa erant novem, duo Chiorum, septem Locrorum Opuntiorum. Ergo cum illis universa classis fuit navium ccmLxx. Sed et de Plataënsibus non constat. Ut credibile sit illos etiam quasdam ad instaurandam classem contulisse. *Keuchen.*

Ducentæ erant Atheniensium] Lx. Isocrat. cxxvii. Herodot. lib. viii. Ἀθηναῖοι μὲν, νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ. Sed verisimile est, alterum defectu, alterum excessu peccasse. *Idem.*

Apud Artemisium] Quæ secunda pugna inter Xerxem et Græcos; quarum una terrestris ad Thermopylas, duæ maritimæ ad Salamina et Artemisium. *Keuchen.* Plutarchus in vita Themistoclis ita Artemisium describit: ἔστι δὲ τῆς Εὐβοίας τὸ Ἀρτεμῖσιον ὑπὲρ τὴν Ἑστιάαν αἰγιαλὸς εἰς βορέαν ἀναπεπτάμενος, ἀντιτείνει δ' αὐτῷ μάλιστ' αἰὶν τῆς ὑπὸ Φιλοκτῆτῃ χώρας γενομένης Ὀλιζών. Addit et originem appellationis: ἔχει δὲ ναὸν οὐ μέγαν Ἀρτέμιδος ἐπικλησιν Προσηώας. *Longol.* Ἀρτεμῖς nobis Dianam, quæ Luna est, significat; ut testatur Macrobius Saturn. lib. i. cap. 15. et lib. vi. cap. ultimo. Sic autem dicta, quasi ἀερότομος, hoc est, aërem secans. Ἀρτεμῖσιον autem festum et statum Dianæ sive Lunæ significat. *Mag.*

Angustias enim Themistocles quærebat] Hortabatur Aristidem, ἐν τοῖς στενοῖς ναυμαχῆσαι. Plut. in vita. Hoc semper observandum cum minores numero sumus. Sic Miltiades non modo suos servavit sed et hostes vicit: supra i. 5. Et vetus est illud apud Vegetium iii. 26. 'Amplius sæpe locus prodest quam virtus.' *Buchn.*

Ne multitudine circumiretur] Multitudine circumiri est ab eadem circumveniri, circumquaque cingi. Cic. Philip. xiii. 'Qui se circumiri totius

belli fluctibus, quam illum aut regredi aut progredi maluit.' Ex quibus patet sane eum locum habere Datame: 'iis locis castra ponit, ut neque circumiri multitudine adversariorum posset.' Ubi Lambinus non necessario a præpositionem interponit. Latino autem cælo utrumque probum atque usitatum est. *Ibid.* 'Locum delegit talem, ut neque circumiretur ab hostibus, neque præteriret adversarius, quin ancipitibus locis premeretur.' Frontinus lib. ii. 3. 17. 'Qua ratione ne circumiretur ab hoste, et peditum numero et maxime equitum superante, consecutus est.' *Gebhard.*

Pariprælio discesserant] Æquo Marte et æquis manibus. Tacit. Annal. i. 63. 'Inde hostibus terror, militi fiducia, et manibus æquis abscessum.' Salust. Catil. 'quod si primo prælio Catilina superior aut æqua manu discessisset.' Curt. lib. vi. 2. 'duarum nobilissimarum bello gentium exercitus pari Marte pugnabant.' Græci vocant ἑτερακλῆως ἀγωνίζεσθαι. *Gebhard.* Sic Herodotus lib. viii. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ παραπλήσιοι ἄλλήλοισιν ἐγένοντο et Diodorus. Sed Isocrates ait in Panegyrico, Athenienses adversariorum naves, quæ in primo ordine erant, superasse. *Lambin.* Unde Pindarus Artemisium, φαενὰν κρηπίδα ἐλευθερίας vocat, quasi ex ista pugna Græci animos ceperint, ut arbitrarentur, se in libertate patriæ defendenda Xerxe posse superiores esse. *Longol.*

Ancipiti premerentur periculo] Hoste et a fronte et a tergo instante. Sic Curtius dixit vii. 46. 'ancipiti periculo implicitus.' Græci vocant μάχην ἀμφισβήτητον. Curt. lib. iii. 26. Cæsar Comm. de B. G. vii. 76. Curt. lib. v. 24. 'Undique ergo Macedonum armis fulgentibus ancipiti malo oppressi.' Varro: 'Cæsar reversionem fecit, ne post occipitium in Hispania exercitus qui erant, relinqueret: quo se conjū-

ceret Pompeius, ut ancipiti urgeretur bello.' Gebhard.

Et ex adversum Athenas] Ita melioris notæ Codices. Adversum tamen reposuerunt, quibus suspecta fuit composita præpositio exadversum; cum antiquiores habeant, et exadversum Athenas. Ut in Thrasybulo: 'quidem exadversus Thrasybulum,' pro adversus vel adversum. Utitur Terentius etiam in Adelph. et Phormione. Keuchen. Et Cicero de Divinatione. Plura hac de re Vossius de Analog. iv. 123.

Apud Salamina] Idque non sine consilio et magno labore Themistoclis, cum Græci in suas quisque sedes reverti vellent, multique adeo se domum recepissent. Vide Diodorum ii. et Herodotum Uran. Lambin.

CAP. 4. Accessit Astu] Codex Ms. Longolii, accessit Arcem. Quod non probo. Ut Romani 'Urbem' κατ' ἐξοχὴν suam Romam; ita Græci, inque iis præcipue Attici, Athenas vocabant Astu. Alcibiade: 'Postquam Astu venit.' Etiam Urbem κατ' ἐξοχὴν. Phocione: 'cum Demade de Urbe tradenda Antipatro consenserat.' Vitiose exscriptores exhibuerunt Arcem; Longolii editio astum; et ita Attius Cœnomao: 'Ut omnes qui arcem astumque incolunt.' Stephanus de Alexandria: ἐλέγετο δὲ κατ' ἐξοχὴν Πόλις, καὶ πολίται ἐξ αὐτῆς, ὡς Ἀστὺ αἱ Ἀθηναῖαι, καὶ Ἀστοὶ καὶ Ἀστικοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ ἐπὶ Ῥώμῃς λέγεται Οὐρβ. Gebhard. Sic Cicer. de Legib. 'ut vestri Attici priusquam Theseus eosdem migrare ex agris et in Astu, quod appellatur, omnes se conferre iussit.' Longol. Sic Medina Arabum et Iracensium. Et ἁθηναῖα Phœnicibus urbs est: unde Carthago et Carthagera, civitas hor-
torum, quam Græci οἰνοῦσαν vert-
erunt. Ab astu mediastinus dicitur,
et ἀστυκοὶ ἀγῶνες Græci instituti,
ludi astyci, ἐλληρίζοντες, ut observat
Jos. Scaliger. Qui etiam τὸ ἀστὺ

veras Athenas dixit. Vide Turneb. et alios. Keuchen.

Idque nullis defendentibus] Urbem nulli defenderunt; sed arcem, qui in ea relictæ erant: neque eam sine magno labore multisque machinis ac telis Persæ ceperunt, sed via quadam ardua et præcipiti reperta, quam nemo idcirco custodiebat, quod ea neminem ascensurum quispiam suspi-
cari poterat. Herod. in Uran. Lamb. Pansanias quoque in Atticis, barbaros ex tali prærupto loco arcem conscen-
disse testatur. Mag.

Incendio delevit] Sic Herodotus: τὸ ἱερὸν συλῆσαντες, ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν. Sed aliter Gellius lib. vi. 17. Lamb. Mag. Phrasis elegans. Iphicrate: 'Non prius Thebani Sparta abcessissent, quam captam incendio delessent.' Curt. lib. iii. 38. 'Dis dedita templa ruinis et ignibus esse deleta.' Flor. ii. 6. 'Quæ quan-
taque utriusque castra facibus illatis una nocte delevit!' Cicero: 'Tu cruore et flamma omnia delere vis.' Gebhard.

Cujus fama perterriti] Sic solus P. Daniel. Alii flamma. Quid autem in eo sit absurditatis doceri velim. Salamis enim tam longe non distat Athenis, ut flamma incensæ urbis cerni non potuerit. Lectionem, quam dico, manifeste stabilit et Miltiade per Savaronem adductus locus: addo ego Claudiani, e lib. ii. in Eutrop. 'longe spectari puppibus arces Ac-
censas, lucere fretum.' Gebhard.

Classiarum] Græci, qui hujus incendi-
dii nuntio ita perterriti erant, ut non-
nulli etiam Duces, qui ad Salaminem
erant, passis velis fugam ornarint.
Herod.

Themistocles unus restitit] Exstat oratio ejus, qua ad Eurybiadem usus est, apud Herodotum. Quem cum in sententiam suam adduxisset, adversus Corinthios, qui ad Salaminem pugnare nolebant, fuit alia astutia adhibenda;

de qua mox Probus. Alii tamen nec Eurybiadem satis motum esse, nar- rant; quibus assentiri videtur Plutarchus apophth. Lacon. Ibi, *μη πείθων δὲ Εὐρυβιάδην ἐν τοῖς στενοῖς ναυμαχῆσαι, κρύφα πρὸς τὸν βάρβαρον ἔπεμψε.* Lamb. Vide sequentia.

Universos pares esse] Cæsar Comm. de B. G. vi. 34. Vide Frontinum lib. i. 10. Locum in mente habuit Cicero- nis ad Atticum: 'Nos disjecta manu pares adversariis esse non possumus.' Id est, resistere et bellum summo- vere. Infra, Alcibiade; 'Neque terra neque mari hostes pares esse potuerunt.' Eumene: 'Hoc Antigo- nus cum comperisset intelligeretque se parem non esse paratis adversa- riis.' Annib. 'Dolo erat pugnandum, cum par non esset armis.' Cæsar Comm. de Bell. Gall. lib. i. 40. Cicero pro Lege Manilia: 'Hi nullo in loco pares jam prædonibus esse poterant.' Justin. lib. vii. cap. 6. Par ergo est *ἰσοπαλῆς.* Gebhard. *Et universos esse pares aiebat*] Recte feceris, si Excerpto- rum auctoritate immiseris vocem: *Et universos pares esse posse aiebat.* Sed in aliis: *et in universum*, salvo sensu et ordine. Glossæ veteres, *in universum*, ὅλος, ubi ὅλος rescriben- dum, non dubitabunt, qui Græce sciverint. Keuchen.

Dispersos testabatur perituros] Sapientissimum monitum. Sic Tac. de Britannis in vita Agricolæ 12. 'Ita dum singuli pugnant, universi vin- cuntur.' Thucydides lib. iv. *Ἐπερ καὶ καθ' ἑκάστους βλαπτόμενοι ξύμπαντες κινδυνεύομεν.* Gebh.

Qui tum summæ imperii præerat] Atheniensium et Themistoclis conces- su; ut narrat Herodotus lib. viii. in principio; *τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κάρτος ἔχοντα παρείχοντο Σπαρ- τίται, Εὐρυβιάδεα τὸν Εὐρυκλείδew' οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύη,* Ἀθηναίοισι ἔψεσθαι στράτευμα. Lambin. Longol. Et Plutarchus dicit,

Græcos, maximeque Lacedæmonios Eurybiadi imperium demandasse. Justinus Eurybiadis non meminit. Magius.

Quem quum minus, &c.] Causam ad- dit Herod. in principio Octav. Longol. Plutarchus ait, Eurybiadem timidum ignavumque fuisse in adeundis peri- culis, et ideo intra Isthmum cum copiis se recipere decrevisse. Magius. Ad- de Ælianum xiii. 10.

De servis suis, quem habuit fidelissi- mum] Qui erat Eunuchus, et τῶν παιδῶν παιδαγωγός, nomine Sycinnus. Polyæn. in Themistocl. Comm. lib. i. 2. *Νύκτωρ τὸν Σύκιννον τοῦτον ὡς βασιλέα πέμπει.* Gebhard. Captivus, genere Persa, et Themistocli imprimis charus. Lege Plutarchum et Frontinum Strat. ii. 2. Herodotus hunc οἰκέτην vocat, ver- nam, quod Laurentius Valla male *con- tubernalem* vertit. Longol. Mag. Ab hoc Sycinno vel Sicinno barbaro, qui liberorum Themistoclis pædagogus fuit, dicta est sicinnis saltatio. Meruit astutia sua inter claros Græciæ pro- pugnatores illorum temporum nomi- nari. Quo facit Clementis Alexan- drini locus: *Καὶ τῶν Θεμιστοκλέους παιδῶν ὁ παιδαγωγὸς Σίκιννος οἰκέτης βῆθυμος ἦν ὀρχεῖσθαι φασὶν αὐτὸν καὶ σικιννίζειν εὐρηκέναι.* Casaub.

Ad regem misit] Id est, Xerxem. Vid. Herod. viii. Just. ii. Frontin. ii. 2. Polyæn. lib. i. Savaro.

Majorē cum labore et longinquiore tempore bellum confecturum, quum sin- gulos consecrari cogeretur] Hæc pene eadem Front. Strateg. lib. ii. 2. ex- emplo ult. 'difficilioremque rem Xerxi futuram, si singulas civitates obsidione aggrediretur.' Eadem de causa lætatur Alexander Darium uni- versas regni vires discrimini offerre: 'Magno se æstu liberatum ait, quod liceat cum omnibus Darii copiis con- fligere; veritum se longam belli mo- ram, si Persæ exercitum divisissent;' apud Justin. lib. ii. 13. Addit præ-

terea aliam circumstantiam, quæ ad victoriam non minimum contulit momentum, omissam Nepoti: 'Qua ratione,' inquit, 'effecit, ut exercitus barbarorum primum inquietaretur, dum tota nocte in statione custodia est: deinde, ut sui mane integris viribus cum dictis barbaris vigilia marcentibus confligerent.' *Gebhard.*

Ut ingratis] Membranæ *ingratis*, quod perinde mihi est. Polyænus: οἱ δὲ Ἕλληνες ἄκοντες ἐνίκησαν. Frequens Plaut. Vide Frontinum lib. 1. Non abhorret ab hac voce Cic. in Verrem, 'Dicent quæ necesse erit ingratiis.' *Idem.*

Alienissimo loco] Iniquissimo. Supra Miltiade. Cæsar de Bell. Gall. lib. 1. 15. 'Qui cupidius novissimum agmen insecuti alieno loco cum equitatu Helvetiorum prælium committunt.' *Gebhard.*

Consilio Themistoclis] Στρατηγήματι. Frontinus: 'solertia,' dicit: τῇ σοφίᾳ τοῦ στρατηγού. *Polyæn.* Lacedæmoniorum obtreccatione et invidia. Diod. Sicul. lib. 11. *Lamb. Gebhard.* Alii alia. Vetus Scriptor apud interpretem Aristophanis Victorix primas tribuit Deabus: Φησὶ (præcessit Herodotus) γὰρ ἐν τῇ παρὰ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ, πολὺν λειπομένον τοῦ Ἑλληνικοῦ πλήθους τῶν νεῶν τῶν Περσικῶν, συμμαχήσαι Ἀθηναίοις τὰς θεὰς, μέγιστον τῆς συμμαχίας ἐπιδειξαμένας καὶ ἐναργέστατον τεκμήριον. μελλόντων γὰρ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων εἰς χεῖρας ἕξειν, πρῶτον μὲν πλεῖστον ὅσον κονίορτον αἰρόμενον ἀπὸ Ἑλευσίνος ἐπὶ τὴν συμβολήν, παντὶ τῷ στρατῷ δῆλον γενέσθαι. Ἔτα τοῦτον εἰς οὐρανὸν ἀνίεντα καὶ ψόφον γινόμενον, διὰ μέσου τοῦ στρατοπέδου χωροῦντα, τὸν Ἰακχὸν βοᾶν, &c. *Gebhard.*

CAP. 5. Interim tamen ab eodem gradu depulsus est] Edit. Ultraject. iterum. Placet vulgatum. Translatio a gladiatoribus ducta. Unde Ovidius: 'Inque gradu stetimus:' quod explicat Faber lib. 1. Agonist. c. 11. Vide

proverb. 'de gradu dejeci.' Germani dicunt, *Auss dem Vortheil gerieben werden.* Eadem figura Seneca Hippolyt. ver. 720. 'Tutissimum est inferre, cum timeas gradum.' Valerius Max. lib. III. 6. 1. Cicero Epist. lib. XVI. 14. 'Leptæ literarum exemplum tibi misi, ex quo mihi videtur στρατηλάτης ille dejectus de gradu:' et revera est castrensis formula; inde per translationem idem lib. 1. Offic. 'Fortis vero animi et constantis est, non perturbari in rebus asperis, nec tumultuantem de gradu dejeci, ut dicitur.' *Gebhard.*

Certiorum eum fecit] Per eundem servum. Herodot. Alii Arsacem Eunucho missum esse tradunt. Polyænus: πέμπει δὲ πάλιν ὡς βασιλέα εὐνοῦχον ἕλλον Ἀρσάκην. *Lambin.* Diodorus etiam hunc a superiore diversum facere videtur, lib. II. 17. et 19.

Quem ille in Hellesponto fecerat] Plinius: 'Primas angustias Hellespontum vocant: hac Xerxes constrato navibus ponte duxit exercitum.' Vide Marcianum et Solinum XII.

Dissolveretur] Per Themistoclis socios. Frontin. II. 6. Herod. Polyæn. Justin. lib. 1. *Savaro.*

Minus diebus triginta] Tanto majore celeritate usus est in fuga capessenda, quam in bello inferendo. *Lambinus.* Βασιλεὺς ἔδεισε, καὶ φθάσας τὸ Ἑλληνικὸν, διέβη τὸ ζεύγμα, καὶ φυγὼν ἔχρετο. Θεμιστοκλῆς δὲ τοῖς Ἕλλησιν ἐφύλαξε τὴν νίκην ἀκίνδυνον. De fuga Pompeii Cæsar Civil. lib. III. Utrumque tangit Florus IV. 8. Simile quid de Hannibale tradit Noster in vita. *Keuchen.*

Post hominum memoriam] Sic loquitur et Aristide. Nec non Cicero in Verrem: 'Quod nemo unquam post hominum memoriam fecit.' *Gebhard.*

CAP. 6. Neque minor in pace] Duo Reip. tempora sunt, pacis alterum, alterum belli; in utrumque sapere et valere oportet, qui ei recte præesse velit: raro tamen in unum hominem ca-

dunt utraque. Plin. Pan. c. 4. 'Enituit aliquis in bello, sed obsolevit in pace: alium toga, sed non et arma honestarunt:' et notum illud Claudiani, 'bellis insignior ille, Sed pacem fœdat vitiis.' Quo absolutior fuit Themistocles, qui in utroque tempore talem se gessit, ut magnam laudem afferret. Militaris virtus cum primis in Bello Persico et pugna ad Salamina eluxit, pacis opera duo cum primis recenset Nepos. Primum est exstructio Piræei portus: alterum murorum ædificatio. *Keuchen.*

Phalereo portu] *Phalarico*, Vetus Codex: sed *φαληρικὸν* vocat Diod. xi. quomodo et Ultrajectinus præfert. *Schott.* *Φάληρον λιμὴν τῆς Ἀττικῆς*, Suidas. Diodorus autem contrario ordine ac Probus, portum a Themistocle prius structum, quam Urbis muros tradit. *Lambin.* De quo legendus Pausanias in Atticis: *Θεμιστοκλῆς δὲ ὡς ἦρξε, (τοῖς τε γὰρ πλεοῦσιν ἐπιτηδεϊότερος ὁ πειραιεὺς ἐφαίνετό οἱ προκεῖσθαι, καὶ λιμένας τρεῖς ἂνθ' ἑνὸς ἔχειν τοῦ φαληροῦ,) τοῦτο σφίσις ἐπίνειον εἶναι κατασκευάσατο.* Plura Thucyd. lib. i. Nam de murorum ædificatione ad verbum prope ex Thucydidis historia sunt conversa. *Longol.* *Phalereo portu]* Sic omnino legendum; non ut in vulgatis, *Phalereo*, cum diphthongo. Nam Græcis *Φάληρον* vocatur. Est tamen, cur magis *Phalarico* probem, ut est in Excerptis melioribus. Nam *Phalaricus* pro *Phalereus*; ut *Chalcidicus* pro *Chalciaecus* in iisdem membranis; et *Pellaius* pro *Pellæus* apud Plautum. Et *φαληρικὸν* vocat Diodorus lib. xi. Bibl. ubi tamen non *Phalaricum* sed *Phalericum* vertunt interpretes. *Keuchen.*

Triplex Piræei portus constitutus est] A Themistocle: quod naturam admonentem prompta arte secutus, eos emunivit. *Boecler.* Pulchre describunt hunc portum Strabo lib. ix. Vitruvius vi. Pausanias in Atticis. Sed omnium optime Thucydides, cu-

jus heic passim historiam ad verbum vertit Cornelius. Is lib. i. *νομίζων τότε χάριον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς αὐτοφνείς, καὶ αὐτοὺς ναυτικούς γεγενημένους μέγα προφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν.* Idem Piræei murum maximis lapidibus constructum fuisse affirmat, tantaque latitudine, ut currus, quibus saxa vehebantur, super eum si occurrissent, libere traherentur. *Lambin. Mag.* Distabat xi. stadiis Athenis, ut ex Laërtio patet in Antisthene. *Ortel.* Hinc priusquam urbi muris conjunctus esset, longius ab urbe disparatus, quasi alterum oppidum videbatur. *Salmas.* *Triplex Piræei portus]* Piræei portus prius extra urbem locus fuit, urbs non fuit: sed additus urbi, locus in urbe fuit, ac cum Munychia, (ut ex ii. Thucyd. constat) tertia pars urbis veteris, quæ Ἄστυ dicebatur. Ineptum igitur est, quod male ex his verbis Schioppius infert, urbem Piræei utiliore fuisse urbe Athenarum, 'ut ipsam urbem dignitate æquiparet, utilitate superaret.' Nam hoc solum ait Nepos, 'portum Piræeum utilitate superare ipsam Athenarum urbem.' Et sic omnia sunt clara. *Keuchen.*

Ut urbem dignitate æquiparet] Exæquaret: Alcibiade, 'Ut nemo eum labore corporisque viribus posset æquiparare.' Pacuvius; 'Nam si qui, quæ eventura sunt, Prævideant, æquiparent Jovi:' ut lego cum Vossio. Suetonius Augusto cap. 94. 'Ex lauro continuo enata soboles, adeo ut paucis diebus, ut non æquiparet modo matricem; verum etiam obtegeret.' Nerone cap. 53. *Gebhard.*

Muros Atheniensium restituit præcipuo, &c.] Qui tres erant Athenis, secundum Thucydidem et Pausaniam: *τείχος βόρειον, τείχος νότιον, τείχος φαληρικόν.* *Lambin.* Archon tunc erat Timosthenes: cujus imperium cadit in annum Romæ cclxxv. ubi consules K. Fabius iii. et T. Virginius. *Chronol.* De facto legendi Demosthenes ad

Leptin. Plutarchus in Themist. Polyæn. i. Strat. Diodorus ii. post narrationem de portu Piræo, Frontin. l. i. 1. Plato in Gorgia: 'Scitis utique hæc navalia, et mœnia Athenarum, portusque dispositionem, partim Themistoclis, partim Periclis, non opificum consilio esse constructa.' De Conone auctor Athenæns lib. i. cap. 1. Sed hic non fuit primus, qui Piræei muros construi curavit, sed solum, cum a Lysandro essent diruti, refici mandavit; ut infra in Conone docuit Probus. A Lacedæmoniis enim primo, postea vero a Sylla Romanorum Imperatore hi muri sunt diruti, ut testantur Justinus lib. v. Orosius ii. 15. Archelao Regis Mithridatis præfecto propugnante, oppugnationem descripsit Quadrigarius Annali undevigesimo, ut apud Gellium lib. xv. 1. legere est. Jungebatur portus Piræeus urbi muris duobus quasi cruribus, ut Strabo, Justinus, et Orosius tradiderunt. Livius lib. i. Decad. iv. 'Brachia' vocavit. Eaque fuit portus amplitudo ac dignitas, ut Aristophanes (quod Plutarchus refert) 'Themistoclem,' dixerit, 'non Piræeum Urbi, sed Urbem Piræeo addidisse, et ad mare terram aptasse.' Hodie nautæ portum Leonem vocant. *Mag.*

Laced. caus. id. nacti] De hoc prætextu nihil memini alibi legere: alii omnes invidiam Lacedæmoniorum obtendunt. Polyænus lib. i. 'Ἀθηναῖοι τὰ τεῖχη τοῦ ἄστεος ἤγειραν. Λάκωνες ἐφθόνον. Justin. lib. ii. 15. *Gebhard.*

Extra Peloponnesum] Pro Peloponnesum. Quæ scriptura sæpe in libris occurrit. Erat hæc totius Græciæ arx et propugnaculum, in qua omnia magis quam alibi illustria ac potentia. *Ne essent loca munita, quæ hostes possiderent*] Justinus: 'Ne munita hostibus et receptacula futuri belli exstruant.' *Gebhard.*

Athenienses ædificantes prohibere] Ut mox sequitur, per legatos. Diodorus lib. xi. Οἱ πρέσβεις προσιώντες τοῖς

οἰκοδομοῦσι προσέτατον ἀφίστασθαι τῶν ἔργων τὴν ταχίστην. Hanc narrationem quoque habet Auctor Scholiorum in Aristophanis equites. *Gebhard.* Vide Thucyd. lib. i. Justin. i. et Frontin. i. *Mag.*

Hoc longe alio spectabat] Schotti liber, *Hoc longe animo spectabant*: re-fingi posset, *aliud longe animo spectabant*: etsi verbis, inquit, aliud ferebant, animo tamen ad rem longe aliam collimabant. *Gebhard.*

Muros instrui] Sic omnes editi præferunt: et ita loquitur Curtius lib. v. 5. 'murus instructus laterculo coctili.' *Idem.*

His præsentibus desierunt] Consilio Themistoclis. Nam nisi intermisissent munitionem, a Lacedæmoniis ope reliquorum Peloponnesiorum poterant impediri vi armata. Diod. lib. xi. συνεβούλευεν ἔχειν ἥσυχίαν· ἐὰν γὰρ βιάζωνται, βλάβης τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν Πελοποννησίων στρατεύσαντας καλύσειν αὐτοὺς τειχίζειν τὴν πόλιν. *Gebhard.* Vide Thucydidem lib. i. Apud Plutarchum in Themistocle, neque de Legatis retentis neque de opere intermisso ullum verbum. *Lambin.*

Præcepit] Diodorus παρήγγειλεν. Cæs. de B. C. iii. 62. 'Quid a quoque fieri velit, præcepit.' Curtius lib. ix. 11. *Gebh.*

Ut interim omnes servi atque liberi opus facerent] Sic Thucydides. Diodorus extulit, πανδημεὶ τειχίζειν τὴν πόλιν. *Idem.*

Omnes servi atque liberi opus facerent] Opus de ædificatione. Ut apud Poëtam: 'pendent opera interrupta minæque Murorum iugentes.' Vide Gifan. ad Lucret. Et hinc opera dicuntur locari, conduci, ICTis. Usurpant sic vocem ἀποτελέσματος Plat. et Polyb. Aristoteles ἔργον vocat initio Nicomacheorum. *Keuchen.*

Sive sacer esset, sive privatus] Scholiastes in Aristophanis Equites: μὴ φειδομένους μήτε ἰδίου μήτε δημοσίου

τινὸς οἰκοδομήματος. In eo discrepans, quod tantum profanos qua privatos, qua publicos, non vero sacros locos complecti jussi fuerint Athenienses muris suis. Nepos autem affirmet non parcitum fuisse sacris quoque, quum tamen præceptum fuerit vetus: μή κινεῖν, μήτε βαμοῦς, μήτε τάφους, μήτε ἥρώα, non esse movenda seu violanda. Vide Zenobium lib. i. capite 54. Gebhard.

Privatus] Sic Mss. recte: in vulgatis *profanus*; quod glossema non agnoscunt Mss. De hoc Strateg. Themistoclis Thucyd. lib. i. Diodor. xi. Frontin. i. 1. Justin. ii. Pausan. i. Savaro.

Congererent] Ἐγκαταλέγησαν. Diod. Vulgati *cogerent*. Quod improbo. Keuchen. Quod vidit primus Gifan. ad Lucretium. Aptum rei verbum, Virgil. 'Aëriæ quem congressere columbæ,' ad struendum nidum. Hinc *congeries* est strues et saxorum congestus. Curt. lib. viii. 13. 'Cædi tamen arbores et saxa congeri jussit.' Flaccus Argonaut. iv. 97. 'Fert sonitus immota phalanx irasque retentat Congeries dum prima fluat.' Gebh.

Sepulcrisque constarent] Πολλὰ τε στήλαι ἀπὸ σημάτων. Thucyd.

Cap. 7. Adire ad magistratus noluit] Καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐλθὼν οὐ προσήει πρὸς τὰς ἀρχάς. *Idem*. Rectius ita legitur, quam vulgo omisso *ad*. Paulo post: 'Ad magistratum Senatumque Lacedæmoniorum adiit:' et in Hannib. 'Tempore dato adiit ad regem:' et ita frequentius Cicer. ut et Hadrianus Cardin. observat. Schott.

Quam longissime tempus duceretur] Justinus ii. 15. 'Deinde die proferendo, spatium consummando operi quærebat.' Ultrajectina editio *duce-ret*. Membranæ Schotto excussæ, vocibus traductis: *Ut quam longissime tempus interponens diceret caussam, se collegas expectare*. Quod ille non aspernari videtur. Perperam: nam cui utraque locutio *tempus ducere*,

dein *interponere caussam*, insolens acciderat, ambas flagitiose transpositis verbis e suo capto interpolavit. Cæs. de Bello Gall. l. i. 'Diem ex die ducere Ædui; conferri, comportari, adesse, dicere. Ubi se diutius duci intellexit.' Ἐν τούτῳ τριβὴν τινα χρόνου ἐμποίων. Gebhard.

Causam interponens, se collegas exspectare] Ἄλλὰ διῆγε, καὶ προῦφασίζετο. καὶ ὅποτε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων, ὅτι οὐκ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν, ἔφη τοὺς συμπρέσβεις ἀναμένειν. Thucyd. Erant autem collegæ ejus Abronychus Lysiclis filius, et Aristides Lysimachi. Lambin. Auctor sæpius laudatus in hac narratione elegantem habet rationem politicam: Τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὴν παρουσίαν ὑπερετίθετο τῶν πρεσβέων. μὴ γὰρ ἀσφαλὲς ὑπάρχειν αὐτῷ κοινὰς ἐντολὰς λαβόντι μόνον ἀποπληρῶσαι τὴν πρέσβειαν. καὶ ἔσχαλλεν, ὅτι μήπω παρεγένοντο. Justin. 'Nunc tarditatem collegarum accusans, sine quibus agi jure nihil possit.' Gebhard.

Conari fallere] Quin prorsus fallerat, quod alii scriptores Thucyd. l. i. Plutarch. in Themist. Cic. offic. i. Ælian. Var. Hist. iii. 47. satis confirmant. Quid? quod et ipse Themist. in suis ad Habronychum literis *Strategema* vocat. Loccenius.

Non multum superesse munitionis] Ἐχειν ἱκανῶς τὸ τεῖχος. Thucyd. Ἡδὴ δὲ τοῦ τεύχους ἱκανῶς προκεχωρηκότως. Auct. Græcus. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸ τεῖχος ἔφθασαν. ἐφ' ἱκανὸν κετεσκευακότες. Diodor. Gebhard. *Superare*, diserte calamo exaratum vidimus. Schottus. Cicero quoque ita loquitur Paradoxis 4. 'Uter igitur est ditior, cui deest, an cui superat?' De oratore: 'In divisione generum et deesse aliquam partem et superare mendosum est.' Et alibi. Gebhard.

Ad Ephoros Lacedæmoniorum] De quorum regimine et potestate ad Pausaniam dicemus. Instituti sunt Spartæ ex xxx. annis post latas Lycurgi rhetras. Plut. Alii ab ipso

Lycurgo: Πρὸς τε τούτοισι, τοὺς ἐφόρους καὶ γέροντας ἔστησε Λυκοῦργος. Herodot. Vide sis Ub. Emmium in illustrata Græcia, tomo 3. de rep. Læconum.

Penes quos summum imperium erat] Ut regem etiam in vincula publica conjicere, legibus eorum licitum esset. Infra, in Pausan.

Apud eos contendit, falsa his esse delata] Παρελθὼν ἐπειθεν αὐτοὺς μὴ ταχέως πιστεύειν τοῖς βουλομένοις εἰς ἔχθραν καταστήσαι τὴν πόλιν. Idem Frontin. l. i. 10. 'Contendit falsum ad eos rumorem perlatum.' Diodorus, Παρεκάλεσε τοὺς ἄρχοντας μὴ πιστεύειν κεναῖς φήμασι. Gebhard.

Quibus fides haberetur] Auctor apud Aristophanis Explanatorem: ἀλλ' ἐπιλεξάμενος αὐτῶν ἄνδρας τοὺς εὐνοίᾳ καὶ πίστει διαφέροντας ἐπόπτας ἐκπέμψαι. Polyænus vocat κατασκόπους. Εἰ δὲ ἀπιστεῖτε, inquit, τοὺς ἀρίστους ἐκπέμψατε κατασκόπους. Frontinus: 'Et rogavit, ut mitterent aliquos, quibus crederent de munitione Athenarum.' Gebhard. *Fides haberetur*] Nihil mutamus. Libri quidam, *adhiberetur*: non etiam male, sed improbatum Schoppio in Paradox. Keuchen.

Interea se obsidem retinerent] Discedunt longius Membranæ: *Interea sibi detrudere reticerent*, pro desinerent male de illo loqui, remque sermonibus traducere, ac factum damnare. Schott. Sed nunquam mihi persnadenit ita coacte et implicite loqui Cornelium nostrum: dein vertitur historia in aliam circumstantiam, quæ nunquam intervenit. Græcus Scriptor crebrius modo laudatus: μέχρι δὲ τῆς ἐκείνων παρουσίας ὕμνον αὐτὸν καταπαγγέλλετο. Diodor. l. xi. Καὶ τούτων ἐγγυητὴν ἑαυτὸν παρεδίδου. Gebhard.

Tresque legati functi summis honoribus] Numerus non exprimitur alibi. Diodorus: εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας ἀπέστειλαν τοὺς ἐπιφρονεστάτους κατασκευασμένους, καὶ περὶ ὧν ἦν χρεια πολυπραγμονή-

σαι. Auctor Græcus ἄδελος· Πεισθέντων οὖν Λακεδαιμονίων, καὶ τοὺς μάλιστα διαφέροντας εὐνοίᾳ καὶ πίστει τῶν πολιτῶν. Idem.

Cum his collegas suos Themistocles jussit proficisci] Variat heic Diodorus, qui vult cum Themistocle et cæteros legatos ipsum consecutos Lacedæmone a Spartanis retentos. Sic enim lib. xi. Τοὺς δὲ Λακεδαιμονίων, inquit, πρέσβεις ἐλθόντας εἰς Ἀθήνας, καὶ μετὰ στάσεων καὶ ἀπειλῶν ἐπιτιμούντας παρέδωκαν εἰς φυλακὴν, φάσαντες τότε ἀφήσειν, ὅταν ἀκείνοι τοὺς περὶ Θεμιστοκλέα πρέσβεις ἀπολύσωσι. Sic Græcus magister. A partibus vero Nepotis stat Frontinus: 'Suis deinde clam scripsit, ut eos, qui venissent, retinerent; donec reffectis operibus confiterentur Lacedæmonis munitiones esse Athenas, nec aliter Principes eorum redire posse, quam si ipse remissus foret: quod facile præstiterunt Lacedæmonii, ne unius interitum multorum morte pensaret.' Idem.

Eisque prædixit] Frontinus modo laudatus, 'suis clam scripsit.' Justin. l. ii. 15. 'Tum Themistocles per servum magistratibus scribit Atheniensium.' Idem.

Professus est] Codices antiqui, *prosecutus est*. Unde ergo suspicor legendum, *prolocutus est*, suffragantibus Mss. Longol. Quod confirmat Græca fides Thucydidis: Καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐνταῦθα δὴ φανερώς εἶπεν, ὅτε ἡ μὲν πόλις σφῶν τετελείχισται ἤδη.

Quod communi jure gentium facere possent] Mænibus oppida cingere, et se snaque tuendo vim repellere, naturæ etiam jure semper licuit, unde gentium jus manavit. Vim ad hæc vi repellere, jus fasque esse natura docet, ut in Miloniana Cicero pronunciat, et Jctus Tit. De jure naturæ, gentium, et civili. Schott.

Deos publicos] Ὅμοβαμλους. Vide ad hunc locum Boeclerum.

Patrios ac penales] Hyginus θεοὺς

πατρίους appellari dicit. Hinc Virgilius 'patrios penates' vocat, et 'Deos patrios.' Ubi Servius: 'Qui singulis civitatibus præsunt, ut Minerva Athenis, Juno Carthagini.' De quibus lege Martian. Capellam l. i. Macrobian. Saturn. iii. 4. Varronem, alios. *Keuchen.*

Propugnaculum] Ἐρεῖμα καὶ φυλακτήριον τῆς Ἑλλάδος Pindaro et Aristidi ob id dictum. *Boecler.* Προπολεμκτήριον. Ita vocat Diodorus l. xiv. Rhegium. *Gebhard.* Ὡς πρόβολον καὶ φρούριον, vel ἐπιτειχισμόν. Cicero pro Font. 'Narbo Martius propugnaculum istis ipsis nationibus oppositum et objectum.' *Lambin.*

Fecisset naufragium] Fuisset depressa aut disjecta. Ita Græci quoque loquuntur. Plutarchus: Αἱ ἐπιφανεῖς τύχαι, καθάπερ οἱ σφοδροὶ τῶν ἀνέμων μεγάλα ποιοῦσι νανάγια. *Gebh.*

Male et injuste facere] Ἀδικεῖν. *Lambin.* Sallustius Jugurtha: 'P. R. neque recte neque pro bono facturum, si a jure gentium se prohibuerit.' *Gebhard.*

Si suos legatos recipere vellent] De re simili Cæsar de B. G. iii. 8. 'Communem legationem ad P. Crassum mittunt, si velit suos recipere, obsides sibi remittat.'

Aliter illos nunquam in patriam recepturi] Quod vulgo additur, essent, glossema est. *Gronovius.*

CAP. 8. *Hic tamen non effugit civium suorum invidiam*] Hæc communis est bene de republica meritum sors, ut ingratam plebem, belluam multorum capitum, fere experiantur omnes. Qua de re Val. Maximus l. v. 3. *Schottus.* Quare Athenienses egregios cives et bene meritos sæpius ob virtutem, ne quis amplius emineret, testula ablegarunt. Siquidem præter Theseum, quem in Scyrum exegerunt, Solon lator legum, Aristides, quo nemo justior, et Themistocles, aliique ob illorum magnitudinem in exilium acti sunt: Miltiadem

vero mori coëgerunt. Id enim optimo cuique Athenis usu veniebat, ut in exilium ob eminentiam virtutis pelleretur. Alex. ab Alex. Alludit Lucianus in Dialogo: περὶ τοῦ μὴ βεδῶς πιστεῖν διαβολῇ.

Testularum suffragiis] Archonte Praxi ergo, quem alii Prexurgum vocant. De illo tempore Anonymus: Θεμιστοκλῆς ἐξοστρακίσθη. *Meursius.* Infra in Cimone: 'Nam testarum suffragiis, quod illi ὀστρακισμόν vocant, decem annorum exilio mulctatus est.' Ut quid his locis auctor significare voluerit, planum fiat, haud est ignorandum, testam vas fictile significare; testulam vero fictile parvum, vel fictilis frustum, in quam significationem a Græcis ὀστρακος dicitur (ut testatur Pius cap. 9. suarum Annotationum), quæ vox proprie loquendo calculum non significat, qui ψῆφος nuncupatur. Verum cum apud Athenienses suffragiis ferendis ostraci, id est, testulæ, vel, ut aliis placet, calculi viritum in concilio darentur, ut in eis quem quisque ex civibus urbe cedere vellet, indicaret, ab ostraco, ὀστρακισμός est dictus, id est, *testularum suffragium*, et horum suffragiorum dies ὀστρακοφορία. Ut apud Suidam legitur, duplex erat Ostracismus, scilicet Phigi et Apostatarum. Priore in exilium mittebantur, qui dignam delicto penam vitare voluissent, quibus publice bona demebantur. Posteriore, Apostatis et locus et tempus statuebatur. Eadem hac de re in lingua Græcæ commentaria transtulit Budæus, suppresso tamen Suidæ nomine. *Magius.* Cæterum Ostracismus post exactum Hippium tyrannum Pisistrati filium sumpsit initium. Causa instituti, ne quis ob nimiam potentiam libertate oppressa tyrannidem occuparet. Andocides: νομίζω δὲ καὶ θέντα τὸν νόμον ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχειν, ἀποβλέψαντα τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς κρείττους τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν νόμων, ἐπειδὴ παρὰ τῶν

τοιούτων οὐκ ἔστιν ἰδίᾳ δίκην λαβεῖν, δημοσίαν τιμωρίαν ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων κατασκευάσαι. Similis fuit apud Syracusanos Πεταλισμός. Quo frondibus oleæ quinquennali exilio suspectos ablegabant. Vide Diodor. xi. et Sigonium ii. De rebus Atheniensium 4. Videndus Hadrian. Junius Anim. l. v. 18. Schott. Morem testularum suffragii refert Aristoph. interp. in equitibus. Longol. Præter cæteros eleg. Prosper Aquitan. et Joan. Tzetzes var. Histor. Chiliad. xiii. 489. Savaro.

Argos habitatum concessit] Ἐτυχε γὰρ ὠστρακισμένος, καὶ ἔχων διαίταν μὲν ἐν Ἀργεῖ. Thucyd. Sciendum est autem Argos locum fuisse certum ac definitum in quo commorabantur, qui testarum suffragiis e civitate ejecti erant. Lambin. Vide Plinium, Ptolemæum, et Strabonem. Duo sunt in Peloponneso hujus nominis oppida; alterum Hippium, alterum Dipsium, seu Πολυδίσιον. Unde Argos Hippium, et uno nomine Ἀργυρίππα. Sed Æoles pro Ἀργος dicebant Ἀρβος. Inde Argos Latini pronuntiavere pro Argis. Ortel. Salmas.

Lacedæmonii legatos Athenas miserunt] Vide Thucyd. l. i. Diod. Sicul. xi. Plutarchum in Themist.

Quod societatem cum rege Persarum] Thucydides l. i. prodictionis, una cum Pausania initæ, accusatum dicit. Plutarchus, in vita Themistoclis, Pausaniæ consuetudinem et commercium adversariis ejus accusandi occasionem præbuisse dicit. In libello vero De utilitate capienda ab inimico, sic inquit; 'Themistocles autem, cum nihil peccasset, ex Pausania tamen prodictionis suspicionem contraxit, quod eo familiaris uteretur, quotidieque literas et nuntios ad illum missitarêt.' Loco vero priore ait, Pausaniam Themistocli regis literas aperuisse, Græcosque in ejus odia adducere, et eum ad prodictionis societatem protrahere conatum, sed frustra. Mag. Longol.

Societatem fecisset] Sic loquitur Vita Datamis: 'absens amicitiam cum Datame facit.' Justin. lib. xii. 2. 'Alexander cum Metapontinis et Pediculis et Romanis fœdus amicitiamque fecit.' Cicero pro Quinctio ita loquitur: 'Facere societatem omnium rerum cum aliquo.' Gebhard.

Proditionis est damnatus] Meminit iniqui hujus judicii quoque Dion Chrysostomus Orat. 73. Ernst. Proditionis] Nempe cum Pausania initæ, quoniam familiaris eo utebatur et quotidie literas et nuncios ad eum missitabat. Thuc. i. Diod. Sic. ii. Plutarch. in vita ejus; qui tamen omnes eum ab hoc crimine absolvunt. Adde Plutarchum lib. De utilitate ex inim. capienda, itemque Epist. 14. Themistoclis. Neque ei profuerunt superiora sua in patriam bene promerita, pugna Salaminia, et legatio ad Lacedæmonios obita, ut scribit Ælianus Var. Hist. lib. iii. Lambin. Adde responsum Phocionis ad supplicium euntis, apud Senecam et alios.

Corcyram demigravit] Φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν. Thucyd. Ad dit causam, ὃν αὐτῶν εὐεργέτης. Hanc civitatem sibi beneficio devinxerat, ut paulo ante ex Plutarcho diximus. Long. Corcyram Græci Κέρκυραν vocant, ut Beroniceν, Βερενίκην; Mothonam, Μεθώνην. Homerus Σχερίαν et Φαιακίαν appellat, ut fidem facit Plinius. In Apollodoro est Κεραυνίη, iv. Argonaut. Distat ab Epyro duobus mil. ubi fretum arctissimum; ubi latissimum, xx. Eratque olim Alcinoi hortis, et Ulyssis naufragio decantata Poëtis. Keuchen.

Principes civitatis] Tò civitatis recte abest a nostro codice: intelligit enim insulanos Dynastas Corceyræ insulæ. Schott. Δεδιέναι δὲ φασκόντων τῶν Κερκυραίων ἔχειν αὐτὸν, ὥς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἀπέχθασθαι. Thucyd. Urbem esse insulæ cognominem Corcyram novimus: ejus dubii eximendi

gratia addit Cornelius a Civitatis principibus, metu belli Lacedæmonii, Themistoclem facessere inde jussum. Quare non temere cum Schotto τὸ civitatis exturbarim. Gebhard.

Ad Admetum Molossorum regem] Codex P. Dan. *Admetum Molossorum regem*. Quod contra Græcos.

Cum quo ei hospitium fuerat] Idem Codex, *Hospes erat*. Sed in eo non consentiunt cum Probo Thucydides et Plutarchus. Ita enim Thucydides: Ἀναγκάζεται παρὰ Ἀδμητον τὸν Μολοσσῶν βασιλέα, ὅντα αὐτῷ οὐ φίλον, καταλῦσαι. Sed videtur Probus negandi particulam non agnovisse apud Thucydidem, quam tamen abesse, facile potuisset cognoscere, si ad verbum ἀναγκάζεται respexisset. Nemo enim, qui amicitia cum aliquo convictus est, cogi solet. Longol. Adjungit causam Plutarchus: Καταφυγὼν πρὸς Ἀδμητον, ὃς βασιλεὺς μὲν ἦν Μολοσσῶν, δεηθεὶς δέ τι τῶν Ἀθηναίων, καὶ προπηλακισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅτ' ἤκμαζεν ἐν τῇ πολιτείᾳ, δι' ὀργῆς εἶχεν αὐτὸν αἰεὶ, καὶ δῆλος ἦν, εἰ λάβοι, τιμωρησόμενος. Diodorus Siculus nullum de amicitia aut odio verbum facit. Lambin. Vide Ciceronem in Bruto.

Hospitium fuerat] Ms. Dan. *erat*; si quid video, recte. Nam hospitium, h. e. jus sive societas hospitii per totam vitam celebratur, immo in liberos quoque transibat, ut e Planti Pœnulo v. 1. apparet. Cic. ad famil. xiii. 19. Vide Guill. Stuckium l. i. 27. antiq. Conv. et Tomasium de tesseris hospitalitatis.

Et in præsentia rex abesset] Καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔτυχεν ἐπιδημῶν, &c. Thucyd. Negat hoc Diodorus, qui Themistoclem comiter a rege exceptum refert, et admonitum, ut bono animo esset; se curaturum ut tutus ac salvus evaderet. Plutarchus duas diversas de hac re historias ponit, partim Thucydidem, partim alios secutus, qui Admeto præsentē Themistoclem filium

ejusprehendisse, et ad aram seu focum confugisse narrat. Lambin.

Filiam ejus parvulum arripuit] Filium. Thucydides: Ὁ δὲ τῆς γυναίκος ἱκέτης γενόμενος διδάσκεται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβὼν καθίξασθαι ἐπὶ τὴν ἑστίαν. Quare vel lapsus est Probus, vel alios secutus est historicos, vel erratum est librariorum. Idem. Vide Plutarchum, qui rationem dicit, cur Admeti filium adsumpserit.

Sacrarium] De quo ritu Græcorum, plena est omnis antiquitas. Eratque religiosum ac sanctissimum supplicandi genus. Morem hunc omnium Græcorum fuisse apparet, ut e foco veluti Asylo extrahere nefas ducerent, ut nec ab ara nec a principis statua rapere licebat. Pleni Juriscons. libri. Ovid. in Fastis. de foci etymo: 'Vel quod fovet omnia dictus.' Vide proverb. 'E Vesta.' Vide Turneb. Adv. xxi. 8. et hac de re disserentem Jac. Rævardum l. i. Var. 7. Schott.

Data dextra in fidem reciperet] Datæ dextræ nulli historici meminere. Probabiliter autem hoc a Probo, sive ab aliis sumptum, sive de suo additum, positum est. Nam qui sancte aliquid promittebant, dextras dabant apud Veteres. Xenoph. Ἑλλην. Δ. Cicero xi. Phil. vii. ad Att. Ep. i. Diodor. xvi. Virgil. Æneid. i. Homer. Iliad. Ω. Mos iste a Persis profluxit. Infra in Datam: 'Fidemque ea de re more Persarum dedisset.' Sed notandum, non in vola manus, sed in junctura fuisse fidei sedem. Eustath.

Exposceretur] Longa oratione, ut ait Thucydides. Deposceretur ad supplicium. Sic enim Cæsar loquitur. Et Diodorus ἐξήρτων αὐτὸν πρὸς τιμωρίαν. Lambinus. Infra Hannib. 'Hos Hannibal sui exposcendi gratia missos ratus.' Cas. Civil. iii. 110. 'Hi regum amicos ad mortem deposcere.' Hirtius B. Gall. viii. 38. 'Principem sceleris illius ad supplicium deposcit.' Gebhard.

[*Supplicem non prodidit*] Τὸν τῆς ἱκεσίας νόμον τιμῶν, ut loquitur Polyænus l. viii. Gebhard. Thucydides: Καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι, καὶ πολλὰ εἰποῦσιν, οὐκ ἐκδίδωσι. l. i. Veteres a Deo mitti supplices, præsertim non sua culpa calamitosos, ideoque prodi contra jus divinum et naturæ fore credebant, qua de re digna legi est epistola Isidori Pelusiotæ lib. iii. 164. Loccen. Est autem prodere heic idem quod tradere, periculo exponere.

[*Monuitque ut consuleret sibi*] Et addidit magnam vim auri, fugæ viaticum. Diodor. xi.

[*Pydnam*] Cod. P. Danielis, *Phydnam*. Quæ Macedoniæ urbs. Ptol. Steph. Diodor. Stephanus *Cydnam* vocat.

[*Præsidii*] Ἐφῶδια καὶ παραπομπήν. Epaminonda: 'præsidium dedit, ut eo tuto perveniret.' Gebhard.

[*Hæc re audita*] Omittit hæc verba Editio Parisiana.

[*Ignotus ascendit*] Lectio veteris optimi, *ascendit*, ἀρχαῖκῶς. Et sic Epaminonda: 'in navem escenderet.' Varro: 'e vinea in arbores ascendit vitis.' Iterum: 'in carnarium ascendit.' Livius lib. xiv. 'Licinio Cos. ad quadrigas mittendas escendenti.' Et sic Fronto legit ad Sallustium in Jugurth. *Keuchen*.

[*Naxum*] Insulam Cycladum, quæ et Στρογγύλη a situs rotunditate appellata. Dicæarchus eam inter Sporades recenset. Stephanus: Νάξος νῆσος τῶν Κυκλάδων, ἥ διάσημος ἀπὸ τοῦ Νάξου Καρῶν ἡγεμόνος· ἄλλοι δὲ ἀπὸ Νάξου τοῦ Ἐνδυμῆνος. Εὐφορίων, παρὰ τὸ νάξι, ὃ φασὶ θύσαι τῖνες. Ad quem locum quid de etymo commentatus sit Magnus Salmasius, vide in exercitationibus Plinianis ad Solinum. Hodie *Nicosia* vocatur, eratque olim Libero sacra.

[*Ubi tum Atheniensium erat exercitus*] Πολιορκουμένη ὑπ' Ἀθηναίων. Polyæn.

[*Multa pollicens*] Addit Thucydides, immo priore loco ponit, καὶ εἰ μὴ σώσει αὐτὸν, ἔφη ἐρεῖν, ὅτι χρήμασι πεισθεὶς ἄγει αὐτόν. Hac de re apud Diodorum nullum verbum. Polyænus verò refert lib. i. Strategematum. Lamb. Lege et Plutarchum.

[*In salo navem tenuit*] Καὶ ἀποσαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου. Thucyd.

[*Neque quemquam ex ea exire passus est*] Jussu Themistoclis. Polyænus: Ὅπως οὖν ἀμφότεροι σωθείεν, μηδεὶς ἐκβανέτω τῆς νεῆς. ὁ ναύκληρος φοβηθεὶς οὔτε ἐκβῆναι συνεχώρησε, καὶ ἀναχθῆναι διὰ τάχους ἔσπευσεν. Sic Thucydides.

[*Inde Ephesum*] Ὑστερον ἀφικνεῖται εἰς Ἐφεσον. Thucyd. Diodorus non facit horum locorum mentionem, sed arrepta occasione cum duobus Liguribus ex Molossia in Asiam evasisse dicit xi.

[*Exponit*] Ἐκβιβάζει. Curtius, Cæsar, alii que quam creberrime. Ille lib. iii. Civil. 31. 'Neque affectum valetudine filium exponere in terram patitur.' Ita Græci quoque ἐκθεῖναι usurpant. Plutarch. Dione: ὥς εἶχε εὐθὺς θέμενος εἰς ἀκάτιον προστέταξε τοῖς ναύταις, κομίζοντας αὐτὸν ἐκθεῖναι εἰς Ἰταλίαν. Curt. lib. ix. 47. Hirtius lib. de Bello Alexandrino cap. 10. Gebhard.

[*Gratiam postea retulit*] Ex bonis suis, quæ clam per amicos transportata secum duxerat in Asiam. Plutarch.

CAP. 9. Scio plerosque ita scripsisse] Ephorum, Dinonem, Clitarchum, Heraclidem, aliosque Plutarcho citatos. Lambin. Mag. De quibus lege incomparabilis Vossii librum, de Historicis Græcis. Præter eos Valer. lib. v. 3. idem viii. 7. 15. et v. 3. in fine. Savaro.

[*Themistoclem Xerxe regnante in Asiam transisse*] Membranaceum meum codicem melius legere arbitror, *Themistoclem ad Xerxem regnantem in A-*

siam transiisse, (quomodo et Schioppius verisim. i. 20. e libro vetere emendavit,) ita enim est apud Diod. Siculum. Sic paullo post dicit Cornelius noster 'ad Artaxerxem eum venisse.' Verum Xerxis et Artaxerxis nominum apud Persas permutatio Chronologiam Persarum non parum turbat. Dissensum veterum Historicorum super hac re indicat quoque Plutarch. Themistocle, quem Acatius ad Thucydidem conciliare studet. Ait enim ad Artaxerxem venisse, qui cum patre tum, post cladem in Græcia acceptam Remp. gesserit. *Ernstius*. Videndus omnino Petav. part. 2. Ration. Temp. lib. III. 10.

Thucydidi credo] Cicero etiam in Bruto Thucydidem plurima fide dignum putavit. *Mug*.

Quod ætate proximus erat] Idem 'Thucydidem paullo ætate posterior' dicit in Bruto. *Quod ætate proximus ab his erat*. Ernst. Alii libri excerpente P. Daniele *De his*. Schottus addit de Ms. sno *pr. erat iis*. Vulgata esse verissima. *Gebhard*.

Artaxerxem] Xerxis filium, qui *μακρόχειρ* cognomento dictus est. Plutarch. ἀποφθεγ. βασιλ. *Lambin*. In Tarih dicitur *كاي باهم* Kai Bahman, cognomento Daras Dast, id est, Longimanus. Idem Artoxerxes appellabatur, Ebraice autem Arthalastah. Vide quæ infra 'De regibus' notavimus.

Atque his verbis epistolam misisse] Eam ex Thucydide ascribo, ut cognoscant lectores quanta puritate et facilitate prope ad verbum a Probo sit e Græco versa: "Οτι Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σὲ ὃς κακὰ μὲν πλείστα Ἑλλήνων εἰργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιδόντα ἐμοὶ ἀνάγκη ἡμυνόμεν' πολὺ δ' ἔτι πλείω ἀγαθὰ, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικυδύνῳ πάλιν ἢ ἀποκομιδῇ ἐγίγνετο. καὶ μοι εὐεργεσίᾳ ὑφείλεται, (γράφας τὴν

τε ἐκ Σαλαμῖνος προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν ἦν ψευδῶς προσεποιήσατο τότε δι' αὐτὸν, οὐ διὰ λυσιν,) καὶ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι, πάρεμι, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. βούλομαι δ' ἐνιαυτὸν ἐπισχῶν, αὐτός σοι περὶ ὧν ἤκω, δηλῶσαι. *Longol*.

Postquam in tuto ipse] Vir Cl. legendum conjecit, *postquam in tuto ipsa*; de patria sentit. Sic et aptius cohæret oratio. Nisi tamen Nepoti Thucydidae illa exprimere constitutum: 'Ἐπειδὴν ἐν ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικυδύνῳ πάλιν ἢ ἀποκομιδῇ ἐγίγνετο. Ad prioris conjecturæ mentem oppido Plutarchus: 'Ὅτε τῆς Ἑλλάδος ἐν ἀσφαλεῖ γενομένης, πάρεσχε τὰ οἴκοι σωζόμενα χαρίσασθαι τι καὶ ὑμῖν. *Boeclerus*.

In Asiam reverti vellet] Ita Ms. Schottus in scripto Codice reperit *nollet*; idque convenire autumat iis, quæ dixit Noster cap. 5. Timuisse Themistoclem ne perseveraret Xerxes bellare. *Idem*.

Ad te fugigi] Thucyd. Πάρεμι, *adsum*. Fortasse legendum, *confugio*. *Lambinus*.

Exagitatus a cuncta Græcia] Translatio a venatoribus, qui exactam cubilibus suis feram nullibi patiuntur consistere, donec in potestatem veniat. Ovid. 'Et lepus hic aliis exagitatus erit.' *Gebhard*.

Tuam petens amicitiam] Hoc addidit de suo Probus. Non enim credibile est, eum verba illa Græca, διὰ τὴν σὴν φιλίαν, Latine reddidisse, *tuam petens amicitiam*. Idem. Deinde, Græce ambiguum est, num propter amicitiam quam cum rege dicebatur habere, an amicitia ineundæ cum Rege gratia venerit. *Longol*.

Quas tecum colloqui volo] Περὶ ὧν ἤκω. Thucyd. Legendus Plutarchus in Themistocle, et in apophthegmatibus Regum; quo loco similiter illud profert de tela contracta et explicata, in qua varia animalia sunt acu picta:

eni orationem similem esse dicebat. *Lambin.*

Annum mihi temporis des] Vel *annum mihi tempus des.* Cod. P. Dan. Vel, *annuum mihi temporis spatium.* Ms. Puteani. *Annum mihi temporis des]* Sic dictum eleganter κατ' ὄσπερο-λογίαν, qua nomen regens casu recti, et contra rectum regentis efferunt. Nec obstat appositio, quam vocant ἐρμηνευτικήν *annum mihi tempus des;* ut est in Gifanii schedis: vel, *annuum mihi tempus,* ut in Excerptis. *Annum autem temporis* dixit Noster, pro tempus anni; ut 'dies spatii,' pro spatium diei, Cæsar de Bello Gallico. Quanquam et *annum tempus* probem, ut 'punctum tempus' apud Lucret. *Keuchen.*

CAP. 10. Veniam dedit] Concessit ei annum, ut hoc temporis spatio linguam et instituta Persica disceret. Sic loquitur in Pansania: 'Quod si eam veniam sibi dedisset.' Similiter Dione atque Eumene. Cæsar lib. vii. 15. 'Datur petentibus venia.' Justin. xi. 15. Cicero Attico. 'Impetravi a Salaminis ut silerent, veniam quidem illi mihi dederunt.' *Gebhard.* Non narrat heic Probus, quanto in periculo Themistocles versatus sit, cum a Mandane Darii filia, Xerxis sorore accusatus est. Quod expositum est a Diodoro Siculo lib. xi. *Lambin.*

Omne id tempus literis sermonique Persarum dedit] Val. Maximus l. viii. 7. Themistocles 'per summam iniquitatem patria pulsus, et ad Xerxem, quem paullo ante devicerat, confugere coactus, priusquam in conspectum ejus veniret, Persico sermone se assuefecit; ut labore parta commendatione regiis auribus familiarem et assuetum sonum vocis adhiberet.' Græcus Scriptor ἄδελος Μηδικὴν φωνὴν μαθὼν ἐδίδασκεν αὐτὸν (Artaxerxem) πῶς ἄπῳσε τὸν πατέρα Ξέρξην. Cic. in Catone, *Gebhard.* Sed verisimile est, ipsum Persarum linguam ex parte addidicisse, ac tantum in ea per id

tempus profecisse, ut Regi, quoad fieri potuit, intelligeretur. Hinc Iux Plutarchi verbis, ἀποχρώντως ἐκμαθὼν, quod et Thucydides affirmat, et multi alii, ex quibus liquido id evincas. Accedit insuper, Persas plurimum a Græcis mutuatos esse, dum infinita adhuc habent vocabula, quæ de Græco manasse is demum potest dubitare, qui omnia ignorat. A Græcis igitur ad Persas res ipsa cum nomine transiit. Quod multis rationibus ad Solinum suum confirmat Claudius Salmasius. Non semper ergo a Cornelio standum, dum in illa jurat, quorum probabilior alioquin est fides. Simile infra iudicium de Dione jactat, quem adeo Carthaginenses suspexerunt, ut neminem unquam Græca lingua loquentem magis sint admirati. *Keuchen.*

In Perside] Græci Περσίδα nunquam ponunt, nisi de particulari Persarum regione. Quemadmodum Persæ non pro Persidis regione, sed Persarum imperio sumuntur. Sic distinguunt inter Περσικὰς πόλεις, et πόλεις Περσίδος. Hæ sunt Persidis urbes, illæ Persicæ dominationis. *Salmas.* Sluiskenii membranæ disertim *Persida* legunt. Utrumque rectum. *Persida* pro *Persis*, ut *Chalcida*, *Leucada*, *Eli-da*: pro *Chalcis*, *Leucās*, *Elis*, et alia. *Keuchen.*

Hic cum multa regi esset pollicitus] Cicero lib. x. Epist. ad Atticum: 'Themistocles non vidit, quid Xerxi polliceretur.' *Lambin.*

Illum Græciam bello oppressurum] Id regi eum promisisse, ceteri quoque scriptores tradunt, fateturque ipse ep. 11. et 20. quamvis ep. 19. negat se hoc nunquam admissurum: tantum ergo Athenienses Ostracismo suo profecerunt, ut eminentes proscripti, præsertim ambitiosi et injuriæ impatientiores, instrumenta se præberent opprimendæ patriæ, cum tutius fuisset subruere fundamenta. Adi Forstner. in Tacit. Ann. ii. et

Boecleri librum Commentarium.

Magnis muneribus] Inter quæ fuit γάμβριος στολή, sicuti tradit Athenæus. Illa donari summus in Oriente mos. Idque in hodiernum diem apud Turcas, Tartaros, Persasque in usu est. Nemo ad regem admittitur, nisi ejusmodi honoraria veste donatus.

Hoc vocant خالغ علیا الخلد. *Keuchen.*

Magnesia] Quæ Urbs ad Mæandrum fluvium. Steph. Livius. Ad Thoracem. Diodor. Fuerunt autem duæ Magnesiæ in Asia; una ad Mæandrum amnem, quæ Μαγνησία πρὸς Μαϊάνδρῳ dicitur: altera sub Sipylo, quæ Μαγνησία πρὸς Σιπύλῳ cognominatur. Utramque in Lydia ponit Ptolemæus. *Salmas.* Prior Themistocli in panes data. Diodorus xi. Μαγνησίαν μὲν τὴν ἐπὶ τῇ Μαϊάνδρῳ πλεῖστον τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεων ἔχουσαν σίτον, εἰς ἄρτους. Μυῦντα δὲ εἰς ὄψον. Λάμψακον δὲ ἀμπελόφυτον, ἔχουσαν χώραν πολλήν, εἰς οἶνον.

Ei rex donaverat] Xerxes. Strabo xiii. Artaxerxes. Thucyd. Plutarch. Sed Plutarchus adjungit, ex Neante et Phania, Percopen sive Percoten et Palæscopsin pro vestitu Themistocli ab Artaxerxe datas. Sic Anthylla regis uxoribus in calceamentum data; Herod. ii. *Keuchen.* Magnorum Principum antiqua consuetudo; qui Satrapis et Dynastis suis, aliisque quibus cupiebant, certas vel provincias vel urbes assignabant, unde vectigalia in usus suos exigenter. Sic legimus antiquæ reginæ cuidam Ægyptum datam fuisse εἰς κόσμον a marito: Themistocli Lampsacum datum erat εἰς οἶνον, Magnesia εἰς ἄρτον, Myus εἰς ὄψον, Percota et Palæscopsis εἰς στρωμνὴν καὶ ἱματισμόν. Similia narrantur de Pytarco, de Alcibiade, de aliis. Sic etiam legimus Ægypti reges ab aliis urbium suarum esculenta, ab aliis poculenta, ab aliis stragula solitos exigere. Vide Aristeam. *Casaubon.*

Quæ ei panem præberet] Venuste præberet. Quod vocabulum est rei familiaris, καὶ τῶν πρὸς τὸν βίον.

Redibant] Propr. Verb. Sic supr. paullo 'pecunia quæ ex metallis redibat.' Hinc reditus pro censu. *Schottus.*

Lampsacum] Opidum imprimis Asiæ clarum et nobile vocat Lucilius apud Nonium. *Lampsacum*] Male *Lamsacum* in Excerpt. Diodor. Λάμψακον. Et statim Smyrnam, pro Myuntem; in Boecleri Mss. corruptius, et κατ' ἀνιστορίαν. *Keuchen.*

Unde vinum sumeret] Λάμψακον δὲ ἀμπελόφυτον, ἔχουσαν χώραν πολλήν, εἰς οἶνον. Diod. Unde haud dubie a Priapo condita scribitur illa civitas, Bacchi et Veneris filio. De qua re subtilissime Plutarchus in libello de claris mulieribus. Sed et Demosthenes Πριάπου κτίσμα appellat. Vide Servium ad iv. Georg.

Myntem] Ubi ingens piscium ubertas et copia, ἔχουσα θάλατταν ἐνιχθύν. Diod. Hinc Themistocli in obsonium data. Thucyd. Sita urbs ad ostia Mæandri fluminis. Strabo, Plin. Pausan. Herodot.

Ad nostram memoriam] Arbitraretur utique Probum id quoque ex Thucydide vertisse, nisi scirem Pausaniam, qui longe ætate fuit Probo posterior, testari Athenis suo tempore Themistoclis monumentum adhuc exstitisse prope portum maximum. *Longolius.* Καὶ πρὸς τῇ μεγίστῃ λιμένι τάφος Θεμιστοκλέους. *Pausan.*

Statuæ in foro Magnesiae] Plutarchus in foro Magnetum non Themistoclis statuas, sed sepulchrum exstitisse ait. Potuit et Magnesiae, et juxta Piræum fuisse Themistoclis sepulchrum. Nam Pausanias ejus ossa Magnesia, ubi primum sepulchro conditus est, in Atticam translata fuisse tradit. Etsi enim exhumatum sit cadaver, non tamen videtur dirutum fuisse sepulchrum, quod fuit (teste Plutarcho) illustrissimum: cui et statuæ, quarum Probus mentionem

facit, junctæ fuisse videntur. Mos enim antiquus fuit, defuncti statuas sepulchro imponere. *Mag.* Sic forum Antiochiæ, Germanici; Megarensium Coræbi Mausolæis celebrabatur. Qui eximius honor apud antiquos. Strabo *περίβολον* vocat conditorium Alexandriæ, quod in medio fuit urbis Alexandriæ. Idem *σῆμα* appellat illum locum (non enim *σῶμα* legendum) in quo *καμιατήρια* regum ac imperatorum. Sed notandum, solis Ducibus illud concessum. Vide Servium Sulpitium ad Ciceronem lib. iv. Epist. ad Famil. Infra Nepos de Dione: 'In urbe, celeberrimo loco elatus publice, sepulchri monumento donatus est.' *Keuchen.*

De cujus morte multimodis] Concisim deterioris notæ libri multis modis. Excerpta *multimodis*, quomodo edendum curavimus secundum veterum scripturam et analogiam. *Multimodis* antiquum adverbium apud Turnebum *Advers.* l. vi. 14. Nec aliter ex suis libris optimus Gifanius Conlect. Lucret. pag. 379. et Joan. Savaro. *Idem.* Appuleius, 'quarum substantia multimoda potestatum coitione conficitur.' Vetus poëta apud Ciceronem de Oratore: 'Multimodis sum circumventus morbo, exsulio, atque inopia.' *Gebhard.* Vide Juretum in Symmach. l. xiii. *De cujus morte]* Hieronymus epistol. xi. ad Nepot. 'Sapiens vir Græciæ Themistocles, cum expletis centum et septem annis se mori cerneret, dixisse fertur, se dolere, quod tum egrederetur e vita, quando sapere cœpisset.' Sed vel corruptus locus, legendumque *Theophrastus*, vel sanctus pater memoria lapsus est. Vid. Casaubon. ad Theophrasti *Charact.* p. 97. et Phil. Carolum Var. lect. ii. 7.

Morbo mortuum] Thucydides: *Νοσήσας δὲ τελευτᾷ τὸν βίον.* *Lambin.*

Venenum sua sponte summis] Tauri sanguinem, quod celerrime coëat et

durescat. *Plin. Aristot. Diodor.* Videtur autem istud sacrificium peragere voluisse brevi iturus in expeditionem Dianæ *Λευκόφρυ.* *Valer. Max.* l. v. 6. 'Themistocles, quem virtus sua victorem, injuria Patriæ imperatorem Persarum fecerat, ut si ab ea oppugnanda abstineret, instituto sacrificio exceptum patera tauri sanguinem hausit: et ante ipsam aram quasi quædam pietatis clara victima concidit.' Scholiorum Auctor in Aristophanis equites: 'Ἐν Μαγνησίᾳ γινόμενος θύων τελευτᾷ, καὶ μετὰ θάνατον τὸν μισοβάρβαρον ἔνδεικνύμενος τρόπον. Et paullo post: Σύμμαχος δέ φησι ψεύδεσθαι περὶ Θεμιστοκλέους. οὔτε γὰρ Ἡρόδοτος, οὔτε Θουκυδίδης ἰστορεῖ. Ἔστι γοῦν ἀπὸ Σοφοκλέους Ἑλένης· Ἐμοὶ δὲ λῶστον αἷμα ταύρου γ' ἐκπιεῖν, Καὶ μὴ γε πλείω τῶνδ' ἔχειν δυσφημίας. Τινὲς δὲ φασιν, ὅτι Σοφοκλῆς περὶ Θεμιστοκλέους τοῦτό φησι· ψεύδονται δὲ, οὐ γὰρ ἐστι πιθανόν. Opinionis originem, qua hausto immolati tauri sanguine Themistoclem sibi mortem conscivisse credebatur, aperit: nempe ex vitiosa Sophoclei dicti interpretatione ortam putat, ad cujusmodi fatum allusisse Tragicus vulgo existimabatur. Etsi Thucydides, Herodotus, alique nihil de sanguine taurino prodiderint, tamen plures reperire licet, quibus hæc opinio sit firmiter accepta; quam illos qui Thucydidi assensum commovent. Videatur Cicero Bruto: 'Nam quem Thucydides, qui et Atheniensis erat, et summo loco natus, summusque vir et paullo ætate posterior, tantum mortuum scripsit, et in Attica clam humatum: addidit fuisse suspicionem sibi veneno conscivisse mortem. Hunc isti aiunt, cum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patera, et eo epoto mortuum concidisse.' Sic Diodorus lib. xi. et Hieronymus: 'Xerxes rex potentissimus et ditissimus adversum Græciam innumerabilem duxit exercitum,

et ea gessit, quæ Græcorum narrant historiae. Succedit enim Athenas sub principe Callia, bellumque ex eo tempore gestum est in Thermopylis, et apud Salaminam navale certamen, quando Sophocles et Euripides clari habebantur, et Themistocles in Persas fugiens, hansto tauri sanguine periiit. Græcus quidam Scriptor apud Aristophanis Explanatorem: Themistocles παραγενόμενος ἅμα τῷ στρατηγῷ Artaxerxis εἰς Μαγνησίαν, καὶ καταγνοὺς ἑαυτοῦ, εἰ οἱ δὲ αὐτὸν σωθέντες Ἕλληνες εἶτα δουλεύουσι βαρβάροις, προφάσει χρησάμενος ὥς θυσίαν ἐπιτελέσαι βούλοιτο, καὶ ἱερουργῆσαι τῇ Λευκόφρυϊ Ἀρτέμιδι καλουμένῃ, ταύρῳ ὑποθελὺς τὴν φιάλην, καὶ ὑποδεξάμενος τὸ αἷμα καὶ χαυδὸν πῶν ἐτελεύτησεν εὐθέως. Sic teste Strabone l. i. Geogr. irrumpentibus in Phrygiam Cimmericis Midas epoto tauri sanguine obiit: Ἡνίκα, inquit, Μίδαν αἰμὰ τι ταύρου πίνοντα φασὶν ἀπελθεῖν εἰς τὸ χρεῶν. Traditque Plutarchus Flaminio, ex quorumdam opinione Hannibalem, Midæ et Themistoclis exemplo, taurino sanguine epoto se enecasse. Gebhard.

Quum se, quæ regi de Græcia opprimenda pollicitus esset, præstare, &c.] Alludit Cicer. l. x. epist. ad T. Pompon. vii. Ἄθλος Scriptor apud Aristophanis Explanatorem: Οἱ δὲ φασιν, ὅτι συνειδὼς ὁ Θεμιστοκλῆς, ὅτι οὐχ' οἷός τε ἦν διαπράσσειν τῷ βασιλεῖ, ἅπερ ἐπηγγέλτατο, οὕτως ἐπὶ τὴν τοῦ θανάτου αἵρεσιν παρεγένετο. Idem.

Ossa ejus clam in Attica ab amicis esse sepulta] Τὰ δὲ ὅσα φασὶ κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες οἵκαδε, κελεύσαντος ἐκείνου, καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ, οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν ὥς ἐπὶ προδοσίᾳ φυγόντος. Thueyd. Alii publico decreto factum fuisse prodiderunt jussu oraculi, quod non citius fore pestilentiae finem responderat, quam si Themistoclis ossa Magnesia reduxissent. Ἀθλος quidam apud Arist. interpretem; λοιμωξάντων δὲ

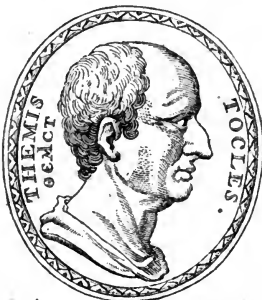
Ἀθηναίων ὁ θεὸς εἶπε μετάγειν τὰ ὅσα Θεμιστοκλέους. Μαγνήτων δὲ μὴ συγχωρούντων, ᾗτήσαντο ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐναγίσαντες τῷ τάφῳ, καὶ περισκηνώσαντες τὸ χωρίον, λάθρα κομίζουσιν ἀνορύξαντες τὰ ὅσα. Gebhard. De quo Pansanias in Atticis. At Symmachus id falsum esse putat, quod nec Herodotus nec Thucydides hujus rei mentionem faciunt. Longol. Mag.

Quoniam legibus non concederetur] Leges enim vetabant, ejus, qui vel sacra legisset, vel patriam prodidisset, ossa in Attica sepeliri. Xenophon lib. i. Ἕλλην. Τοῦτο δ' εἰ βούλεσθε, κατὰ τοῦτον τὸν νόμον κρίνατε, ὅς ἐστιν, ἐπὶ τοῖς ἱεροσύντοι καὶ προδόταις, ἐάν τις ἢ τὴν πόλιν προδιδῷ, ἢ τὰ ἱερὰ κλέπτῃ, κρινέντα ἐν δικαστηρίῳ, ἂν καταγνωσθῇ, μὴ ταφῆναι ἐν τῇ Ἀττικῇ, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημόσια εἶναι. Lamb. Quod demonstrat etiam in Phocione Plutarchus. Quem usum tamen Romanos non observasse, liquet ex Ovidio Tristium l. iii. Eleg. 3. Solenne hoc etiam nostris Jctis in Pandect. sub Tit. De cadaveribus punitorum: Deportatorum et relegatorum corpora minime transferri. Mag. Gravissimum namque proditiōis crimen, ut et læsæ Majestatis: quod et liberi etsi innoxii luunt, patriæque his interdicitur, quam prodidere. Respexit huc Virgilian. Sinon: 'Nec mihi jam patriam antiquam spes ulla videnti Nec dulces natos, exoptatumque parentem; Quos illi fors ad pænas ob nostra reposcent Effugia, et culpam hanc miserorum morte piabunt.' Vide Kirchman. de Funer. Roman. append. et Gutherium de Jure manium l. 7. Schott.

De THEMISTOCLIS rebus vide Plutarchum in vita. Herodotum viii. Diod. Sic. xi. Bibliothecæ, Thueyd. iii. Snid. v. Themistocles. Ælianum passim. Just. ii. Val. Max. et Frontinum. Cicer. Pausan. passim. Pollæn. i. &c. Boeclerus. Multa quoque

de eo suppeditabunt 21. epist. quæ sub ejus nomine circumferuntur. Effigiem e gemma annulari habes inter

imagines Ursini num. 141. quam tibi exhibebimus.

Apud Fulvium Ursinum
in Gemma.

Paullo diversam exhibet nummus Æneus, his circum literis, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ; in postica parte

Victoriæ proræ navis insistsens, dextra palmam, sinistra lanceam tenens cum literis ΚΑΤΑ ΠΕΡΣΩΝ.

III. ARISTIDES.

CAP. 1. *Aristides*] De hoc Plutarch. in ejus vita et apophtheg. Herod. lib. VIII. Val. vi. 5. *Savaro*.

Lysimachi filius, Atheniensis] 'Αριστειδης δ' Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος. Herodot. Plutarch.

Æqualis fere fuit Themistocli] Σύγχρονος σive δmήλιξ. Attico: 'Qua ex re pueritia nobilis inter æquales ferebatur.' Curtius Rufus lib. VIII. 67. m. 'Attalum etiam æqualem sibi et haut disparem habitu oris et corporis, utique cum procul viseretur, veste regia exornat.' Lactantio lib. 1. Inst. cap. 5. vocatur Orpheus 'æqualis ipsorum Deorum:' siquidem inter Argonautas cum Tyndaridis et Hercule navigavit. Gebhard.

De principatu contendit] Ὑπὲρ τοῦ

πρωτείου. Fuisse contentionem inter Aristidem et Themistoclem etiam a pueris, testantur Plutarchus in Aristide, Herodotus Urania, Diodorus et Polyænus: 'Αριστειδης καὶ Θεμιστοκλῆς ἐχθρότατοι πάντων ὄντες διεπολιτεύοντο. Illa per tempus inter utrumque deposita fuit, quando in Græciam transibat Xerxes. Additum fidei pignus elatis digitis, ac eodem loco clamantibus: Τὴν ἔχθραν ἐνταῦθα κατατιθέμεθα, ἕως ἂν πρὸς τὸν Πέρσῃ διαπολεμήσωμεν. Polyæn. 1. Strateg. Causa hujus adducitur a Plutarcho in apophthegm. ἀεὶ καθ' αὐτὸν ἐπολιτεύετο καὶ τὰς ἐταίρους ἐφευγεν, ὥς τῆς ἀπὸ τῶν φίλων δυνάμεως ἀδικεῖν ἐπαιρούσης. In vita Themistoclis aliam fuisse adserit, nimirum quod in amore Stesilæ præ-

stantis formæ mulieris corrivales fuerunt: id vero ex Aristone philosopho adducit. Mox causam in diversitatem ingeniorum conjicit: Aristides enim placidus et animo tranquillus: Themistocles e contrario fervens, ambitiosus, et novarum rerum cupidus fuisse dicitur. *Long.* Sed est animadvertendum, Plutarchum cum in Themistoclis, tum in Aristidis vita, de puero, non de muliere aut puella esse locutum. Sic enim habet in Themistocle: Ἠράσθησαν γὰρ ἀμφοτέρω τοῦ καλοῦ Στησίλεω τίον τὸ γένος ὄντος, &c. In Aristide vero: Στησίλεω γὰρ, ὃς ἦν γένει Κεῖος, ἡράσθησαν. Vides utrobique de puero Plutarchum scribere. Sed in Themistocle legendum videtur Κίου, vel Κέλου, non autem τίον. *Mag.*

Obtrectarunt inter se] Διεπολιτεύσαντο' contrarias in republica partes foverunt. Epaminonda: 'Habuit obtrectatorem Meneclidem quendam, indidem Thebis, adversarium in administranda republica.' *Paterculus* lib. II. 43. istiusmodi obtrectationes vocat 'Civiles contentiones.' *Valerius* lib. III. 8. vocat 'acerrimi studii in administratione Reip. dissidia.' Ejusmodi obtrectationes civiles vignerunt inter P. Africanum Superiorem et Tib. Gracchum, ut videre est ex A. Gellii lib. XII. 8. *Gebhard.*

Quanto antistaret eloquentia innocentia] Quanto intervallo præcederet ac superaret innocentiam eloquentia. *Ennius* Iphigenia: 'Plebes in hoc regi antistat; licet Lacrumare plebi, regi honeste non licet.' *Tacit. Annal.* II. 33. *Apul. Metamorph.* lib. IV. 'Tunc inter eos unus, qui robore cæteris antistabat.' Idem lib. VIII. 'Quanquam cæteris omnibus is genere viris antistaret.' Cum accensandi casu: Q. Metellus Numidicus apud *Gellium*: 'Qua in re quanto universi me unum antistatis, tanto vobis quam mihi, majorem injuriam atque contu-

meliam facit.' *Gebh.* *Sidonius* Epist. lib. VII. 14. ibique multa congestissimus. *Savaro.*

Quanquam enim adeo] In Excerptis, cum cum enim adeo; et in glossa, pro quanquam. Sic unde unde dicebant, ὅπόθεν ὅδν. *Terent. Andr.* IV. 2. 'ubi ubi erit,' quemadmodum, 'ut ut,' 'qua qua,' et similia. Vide *Donatum. Keuchen.* Videtur aliquid latere.

Excellebat Aristides abstinentia] Id est, integritate, eaque virtute, quæ in eo consistit, ut nulli fiat injuria, nullique res sua auferatur. *Lambin.* Quo etiam nomine illum prædicat *Val. Maximus*, de abstinentia verba faciens, lib. V. 4. Ac de paupertate ejus *Nepos* infra. *Schott.* *Apuleius* in Apologia: 'Eadem est paupertas apud Græcos in Aristide justa, in Phocione benigna, in Epaminonda strenua, in Socrate sapiens, in Homero diserta.'

Cognomine Justus sit appellatus] Quod erat cognomentum maxime regium et divinissimum. *Alex. ab Alex.* *Diodorus Siculus* lib. XI. Καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης δίκαιος ἐπωνομάσθη. *Herodotus* quoque, ut *Aristidis* mores accepit, eum censuit χρίστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιοτάτον, lib. VIII. 79. *Cicero* pro Sextio, et *Tuscul.* V. 'Aristides nonne ob eam causam expulsus est patria, quod præter modum justus esset?' Vide *Æschinem* Oratione κατὰ Κτησιφ. et περὶ παραπρεσβ. *Plutarchum* in Vita, ubi multa insignis ejus justitiæ exempla adfert. *Val. Maxim.* V. 4. *Lambinus. Longol.* Hinc tota scena in Aristidem intenta fuit, cum Athenis olim recitarentur in theatro versus *Æschyli*: Οὐ γὰρ δοκεῖν δίκαιος, ἀλλ' εἶναι θέλει, Βαθεῖαν αἰλακα διὰ φρενὸς καρπούμενος, Ἄφ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα.

A Themistocle collabefactus] Sparse-rat enim in vulgus Themistocles Aristidem callide efficta modestia in fo-

rensi potestate sublati judiciis regnum adfectare. Alioqui et populus victoriis superbiens factus, ægre ferebat virtutis nomine præ cæteris aliquem excellere; ut refert Plutarchus. *Longol.* Idem civitatis insolentiam et rerum novarum causas incusat. *Mag.*

Testula illa exilio decem annorum] Ostracismo. *ἑξωστρακισμένος ὑπὸ τοῦ δήμου.* Herodot. At non erat Ostracismus improbitatis, ut Plutarchus ait, castigatio; sed honestiore vocabulo dominationis ac gravioris potentiae, et pœna dicebatur. *Long.* Discrepat autem de Ostraci inscriptione cum a Probo, tum a se ipso. Siquidem in apophth. eum, qui de ejus odii causa interrogatus est, non literarum gnarum scribentemve in ostraco dicit, sed *ἀγράμματος*. In vita vero non de uno, qui esset *ἀγράμματος* et rusticus, peteretque ab Aristide, ut Ostracon inseriberet, sed de multis ait. *Mag.* De illa testula vide Justinum lib. II. Musonium apud Stobæum *περὶ ξένης*.

Exilio decem an. mulct. est] Verum enim vero Atheniensis hoc decennali exilio, quod laudi potius quam vitio ducebatur, et pœnæ nomine impositum minime erat, cavebant, ne quis Tyrannide remp. invaderet, ut Athenis Pisistratus, Dionysii Syracusis. Sic refert in Miltiade extremo supra Nepos. *Schott.*

Cedensque animadverteret] Proba lectio, quam omnino requirunt proximæ antecedentia. Nihilominus Barthius Advers. xxiv. 9. *cadensque.* Gebhard. Infra in Cimone: 'Nam cum ille vir forti animo invidiæ ingratorum civium cecisset.' Præter Plutarch. in Apophth. ubi aliter et expressius multo clariusque hoc refert: et in vita ejus. De Aristid. exilio Valer. v. 3. *Sav.*

Se ignorare] Id est, non nosse. Terent. Heaut. Plaut. Amphitr. 'Nisi etiam is quoque me ignorabit.' Unde sæpe apud eundem, 'ignobilis oculis

meis.' Id est, ne quidem de facie notus. Festus lib. XII. *Sav.*

Cupide] Tam cupide Gifanii nosterque codex scriptus. *Schott.* Sic legit Scioppius Verisim. IV. 2. Sed displicet id Barthio Advers. lib. XXIV. 18. Apud Suidam est: *πάνυ δίκαιος ὤν.* *Ernst.* Cæterum etsi laudari debet studium justitiæ in Aristide, tamen imprudenter egit cum 'tam cupide elaboravit, ut præter cæteros justus diceretur.' Quod innuisse videtur quicunque cudi fecit nummum qui penes me est, in cujus uno latere caput Aristidis cum inscript. *ΑΡΙΣΤΙΔΗΣ Ο ΔΙΚΑΙΟΣ*: in altero mulier sedens dextra baculum tenens: infra: *ΒΟΥΛΗΣ ΓΝΩΜΗ*: circum *ΟΤ ΔΟΚΕΙΝ ΑΛΛ' ΕΙΝΑΙ*.

Justus appellaretur] Nimirum cum nimis opibus abundant resp. in luxum abeunt. Sic Ephesii Hermodorum abesse jusserunt non alio nomine quam quod frugi esset; de quibus illud exstat lepidum Elogium Heracliti, qui *σκοτεινὸς* cognomento Ephesius et ipse fuit: 'Digni sunt Ephesii, qui ad puerum usque omnes stragulentur, quod Hermodorum virum inter ipsos frugi ejecerint.' Addito 'nemo nostrum frugi esto, aut alibi id esto et inter alios.' Strabo Geograph. lib. XIV. *Schott.*

Nam postquam Xerxes] Hunc ad Aristidem exsulem misisse legatos et tria millia Daricorum obtulisse, idem scribit Suidas; apud quem vide, quæ responderit. *Ernst.*

In Græciam descendit] Movit in Græciam. Sic *ἀναβαίνειν* est expeditionem suscipere. Eodem modo, quo Latini *descendere*, Græci *καταβαίνειν* jungunt. Memini apud Diodor. scriptum: *Τεθαῖρηκὼς καταβαίνειν εἰς τὸν πόλεμον.* Xenophon Agesilao: 'Ἐπειδὴ ὁ Πέρσης πρόσθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα διέβη, ἀντιδιαβῆναι ἐπ' αὐτόν. Gebhard. *Schott.* Vide Justin. lib. II. in fine. Herod. in Urania. *Savaro.*

Sexto fere anno postquam erat, &c.]

Scriptus et Ultrajectina Editio: *Sexto fere anno, quam erat expulsus.* Nam sic sæpe veteres. Sueton. Claud. 17. 'Sexto quam profectus erat mense, domum rediit.' Curt. iv. 4. 'Tyrus septimo mense, quam oppugnari cæpta erat, capta est.' Plin. H. N. viii. 42. de equo: 'Terram attingere ore, triduo proximo, quam sit genitus, negant posse.' Et *postquam* proxime antecedit. Verum quarto demum anno revocatum calculus annorum evincit. Revocatus enim Olympiad. LXXV. anno 1. Pulsus autem Olympiad. LXXIV. anno 2. Vide Chronologiam nostram. Schott.

Plebiscito] Κατὰ ψήφισμα τοῦ δήμου. Malim *populi scito*, quomodo et heic in Mss. Dan. ac Leydensi, et in iisdem aut aliis Codd. infr. legitur vii. 5. Id cum abbreviate scriptum esset *pliscito* vel *pliscito* imperiti in notius mutarunt. Erat autem apud Roman. *populi scitum* lex, sive jussum a populo factum. Fest. in schedis Farnesian. ut a viris doctis suppletæ sunt: 'Scitum populi dicebatur, quod sine plebe cunctis patricius ordo, rogante patricio, suis suffragiis jussit.' Tacit. Ann. iii. 58. Apte igitur Noster Atheniensium decreta 'populi scita' vocat, sicut xv. 7. Decretum de imperio Epaminundæ innuens, ait: *populus jusserat.* Buchnerus.

CAP. 2. *Apud Salamina*] Quod ex Herodoto intelligere licet in Urania. Ubi narrat præclarum et memorabile ejus facinus. Lambinus mallet *Salaminam* aut *Salaminem*: nulla necessitate. Vid. sup. ad ii. 2.

Idem Prætor fuit Atheniensium] Ἀρχων sine sorte, virtutis magnæ ergo, extra ordinem electus. Plutarchus in ejus vita docet ex Idomeneo: Καὶ μὴν ἄρξαι γε τὸν Ἀριστείδην δ' Ἰδομενεὺς, οὐ κναμευτὸν, ἀλλ' ἐλομένων Ἀθηναίων, φησὶν. Vide Joan. Menrsii Archontes libro i. c. 9. Prætor hoc loco Στρατηγός. Οἱ Στρατηγοὶ dicti etiam, qui summum magistratum

ἀρχόντων tenere, inter quos sine fabis missis Aristides. Hinc Eunnapius æquipollenti dictione στρατοπεδάρχην appellavit, in vita Proæresii. Ubi observa, non sibi elegisse Archontem e civibus suis Athenienses, ut solébant, sed ab Imperatore accepisse. Hinc μέγας στρατηγός, et μέγας δούξ, gloriosa nomina apud Nicephorum Gregoram et alios. Sed deinceps Magni cognomentum abrogatum et ἀπλῶς Duces appellati. Laonicus Chalcondyles Athenarum ἡγεμόνα dicit, iv. Quo sensu Imperatores a militibus nominati, qui imperium belli suis auspiciis administrandi a populo accepissent. Hunc Veteres, ut notat Justinianus in Novellis, Prætorem vocaverunt. Keuchen.

Mardonius] Satrapes, natione Medus. Pausan. Nonnulli hunc cum Mardocheo confundunt, qui patrus Estheræ. Nomen non admodum ablutit, sed ætas, atque aliæ circumstantiæ apud Herodotum. Keuchen.

Fusus] Lapide percussus. Plut. in Arist. Reliquit illum in Græcia Xerxes post cladem Salaminiam. Herodot. in Calliope. Justin. xi. Orosius xi.

Neque aliud est ullum] Sane Thucydides et Plutarchus non segnem operam in Marathoniam quoque pugnam apud Miltiadem, quem consilio et sagacitate juvit, ab illo navatam prædicant. Verum quia non fuit ambitiosus, victoriam animis ferventioribus concessit, ut Miltiadi Marathonæ, Themistocli Salaminæ, Pausaniæ Platææ. Longol.

Justitiæ vero et æquitatis multa] Exempla hæc commemorat M. Tullius lib. iii. Officiorum, quod Themistocles Lacedæmoniorum classem incendi posse Aristidi suggessisset, qui utile id quidem, non tamen honestum fore ratus, dissensit. Æquitatis autem illud exemplum, ab universa Græcia tributorum arbitrum electum, omnibus placuisse, gratum-

que exstitisse, ut mox Nepos commemorat. *Schott.* Æquitas hoc loco ἡ μετριότης, cui opponitur παρανομία et intemperantia. *Boecler.*

Et innocentiae] Innocentiam equidem Aristidi non abjudico supra prædicatam: illud moneo, hoc loco continentiam potius rescribendum videri, quam virtutem mox abstinentiam nominat, quæ sæpe in iisdem adhiberi solent, ut ad Scriptorem de Viris Illustribus annotare me memini. *Schott.* Frustra: *innocentia* enim quandoque est *continentia* vel *abstinentia*, et *avaritiæ* opponitur. Vid. Cicer. pro L. Manil. c. 13. Val. Maximus lib. v. 4. 'Aristides, quo totius Græciæ justitia censetur, continentiae quoque eximium specimen.'

Intemperantia] Impotentia, sævitia, superbia, βαρύντη.

Et justitia factum est Aristidis] Vide Diodorum Siculum lib. xi. Plutar. in Aristide, et Thucydidem lib. i. Tradunt Scriptores, illum, ut ictum sædus cum omni Græcia firmaret, post diras execrationes, accensos ferreos orbes in mare dejecisse; adjurans, ut ita extinguerentur cum omnistirpe et gente, qui contra sædus irent, veluti ignitum illud ferrum aqua. *Alex. ab Alex.*

Bellum renovare] De novo et integro inferre. Hamilcare: 'Sed ita, ut statim mente agitaret, si paullum modo res essent refectæ, bellum renovare.' Hirt. lib. viii. 1. 'Complures eodem tempore civitates renovare belli consilia nitebantur.' Tacit. Annal. iii. 20. 'Eodem anno Tacfarinas, quem priore ætate pulsum a Camillo memoravi, bellum in Africa renovat.' *Gebh.*

CAP. 3. *Quantum pecuniæ quæque civitas daret]* Συντάξεις appellarunt Athenienses nomine specioso et leni, quia nomen φόρος moleste ferebant Græci, inquit Harpocratius. Isocrates περί εἰρήνης. 'Ἡμεῖς γὰρ οἰόμεθα μὲν, ἦν τὴν θάλασσαν πλέωμεν πολλὰς τριήρεσι,

καὶ βιαζώμεθα τὰς πόλεις συντάξεις διδόναι. Appellabant tamen et φόρους, ἀπὸ τοῦ φέρειν. Æschines περί παραπροσβ. 'Ὡς ὢν Ἀριστείδης, ὁ τοὺς φόρους τὰς τοῖς Ἕλλησιν, ὁ δίκαιος ἐπικαλούμενος. *Lumbin.* Vide collecta Meursio Fortun. Attic. cap. 7. p. 52. et seqq.

Quadringenta et sexaginta talenta] Cod. P. Dan. *Quadringena et sexagena.* Sic Schotti ac Gifanii: ut infra in Alcibiade: 'Quinquagena talenta vectigalis capiebat.' Si vel minima talenta Attica accipias, summam efficiunt nostri æris ducenties septuagies sexies mille aureorum coronatorum. *Schott.*

Id enim commune ararium esse] Ταμείον Δῆλος ἦν αὐτοῖς, καὶ ξύνοδοι ἐς τὸ ἱερὸν ἐγγίνοντο. Thucyd. Erat enim locus munitissimus et nulli suspectus. Vel forte intellexit Delii templum, quod in magna veneratione, nedum Græcis, sed exteris etiam gentibus erat. *Mag.* Solebant antiqui thesauros privatos et publicos in Deorum templis ac fanis deponere, ut eorum religione ac metu securitas pararetur; aut loca illa sacra et inviolata essent. Passim exempla præbent Historici et alii. De templo Hierosolymitano, auctor Hegesippus lib. i. 17. Abbas Uspergens. in Chron. De æde Saturni apud Romanos, Juvenal. Scholiast. De templo Dianæ, infra Nepos. Sic Macedones in oppido Quinta juxta Tharsum, Syracusani in Labdalo castello, Assyrii Susis, Persæ, Gazæ, Ebræi in Thrace et Tauro Hiericuntis, Tigrani in Bambinsa et Olena, Babylonii in Zeugmate juxta Euphratem, alii alio loco sua χρήματα ad belli opus deponebant. Cujus rei rationem habes apud Minutium in Octavio, et alios. *Keuchen.* De eo multa collegit Ferrandus Adduensis Insuber J. C. in libro observ. *Schott.* Adde Brodæum Miscell. iv. 17.

Athenas translata] Vid. Just. iii. 6. 4. *Nullum est certius indicium]* Τὰς

δὲ τοὺς φόρους τοῖς Ἑλλησι, τοσοῦτω πτωχότερος ἐπανήλθεν, ὅσον εἰς τὴν ἀποδημίαν ἀνήλωσεν. Plutarch. Similes fuerunt Epaninondas, Lamachus, Phocion, Pelopidas, atque alii Duces, de quibus passim Hist. Græcorum. Præter Herodot. Aristidem, Frontin. iv. 3. 'idem præstiterunt Athenienses filiis Aristidis, post amplissimarum rerum administrationem, in maxima paupertate defuncti.' Savaro.

Decessit] In Ponto, auctores apud Plutarchum. Athenis, alii. Circa Ioniam, Craterus. In Phalereo portu, Plutarchus. Quo fit, ut hallucinatus videatur Seneca, in Consolatione ad Albinam, cap. 13. ubi 'Aristidem capitis damnatum, ductumque ad supplicium fuisse' tradit. Quod de Phocione statuendum, ut disertim refutavit istum locum Just. Lips. Sed quamvis omnes paupertate maxima laborasse Aristidem asserant, Plutarch. tamen in principio vitæ ejus opulentum ex Demetrio Phalereo fuisse asserit. Ante mortem tamen restitutus in pristinum statum quæstura functus est. Longolius.

Ut qui efferretur] Alii Codices, *ut quibus efferretur*. Sic fere loquuntur Plautus et Terentius. *Efferre* autem usitate, pro mortuum domo ad sepulturam exportare. In Cimone: 'Pauperes, qui unde efferrentur non reliquissent, suo sumptu extulit.' Eumene: 'Amplio funere extulit.' Attico: 'In funere matris suæ quam extulit annorum nonaginta.' Sic Terentius Andria: 'Effertur: imus.' Ἐκφέρειν dicunt et Græci, ex quo ἐκφορά. Jam vero etiam Aristophanes in Pluto summam paupertatem declarare volens, sic loquitur: 'Ὡς μακαρίτην, ὦ Δάματερ, τὸν βίον αὐτοῦ κατέλεξας, εἰ φεισάμενος, καὶ μοχθήσας, καταλείψει μὴδὲ ταφῆναι. Lambin. Savaro. Talis fuit Agrippa Menenius apud Valer. Maximum lib. iv. 4. et Filinium xxxiii. 10.

Et de communi ærario dotibus datis, collocarentur] Æschines oration. κατὰ Κτησιφ. Ἀριστείδην δὲ τὸν τοὺς φόρους τάξαντα τοῖς Ἑλλησιν, οὗ τελευτήσαντος τὰς θυγατέρας ἐξέδωκεν ὁ δῆμος. Illæ dotes ex Prytanæo sponsis in matrimonium datæ. Plutarchus in vita: Καὶ τὰς μὲν θυγατέρας ἰστοροῦσιν ἐκ τοῦ πρυτανείου τοῖς νυμφίοις ἐκδοθῆναι, δημοσίᾳ τῆς πόλεως τὸν γάμον ἐγγνώσης, καὶ προῖκα τρισχιλίας δραχμὰς ἑκατέρᾳ ψηφισαμένης. Lambin. Longol. Mag. De hisce vide Meursium Ath. Attic. i. 8. *Collocarentur*] Nuptum darentur. Epaninonda: 'aut virgo amici nubilis et propter paupertatem collocari non posset.' M. Cicero lib. ii. de Officiis. 'Cum consuleretur, utrum bono viro pauperi, an minus probato diviti filiam collocares.' Idem de Inventione: 'P. Scipio Corneliam filiam Ti. Græcho collocavit.' De illis quorum filiæ publice ex ærario dotatæ fuerint collocatæ nuptum, vide Val. Maximum lib. iv. 14. de Paupertate laudata. Gebhard.

Decessit autem fere post annum quartum] Anno fere post Romam conditam cclxx. Nam Marathoniam pugnam cclx. Urbis conditæ pugnata est, teste Agell. lib. xvii. 21. Themistocles vero obiit Olymp. lxxvii. anno 2. Non igitur Aristidæ filiam duxit Socrates, ut Laërtius lib. ii. ait, sed θυγατρίδην, ut Plutarchus in Aristide, notavitque doctiss. Casaub. in Laërtium. Schott. De loco mortis et sepulcro ei publice constructo, vid. Plutarch.

De Aristide videndi Plutarchus in vita, Herodotus in Urania, Diodor. Sicul. xi. Polyænus i. Frontin. iv. 3. Valer. Maxim. v. 3. ext. Justin. ii. 15. Cic. passim, Senec. de benefic. iv. 27. et Consol. ad Helv. 13. (ubi tamen errasse videtur Seneca) Æschines contra Ctesiphontem, Suidas. Boccl.

IV. PAUSANIAS.

CAP. 1. *Pausanias Lacedæmonius*] Suidas ex Thucydid. et Plutarcho hæc refert : Πανσανίας Κλεομβρότου καὶ Ἀγχιθέας, βασιλεὺς Λακεδαιμονίων. Sic infra quoque rex vocatur. *Ernst.* De patre constat præterea ex Herodoto ix. Plutarch. in Apoplith. Lacon. et epigram. veteri apud Athenæum.

Magnus homo] Sic loquuntur Latini. Livius lib. xxx. 10. 'Quæ res minus yerendos magnos homines ipsa satietate facit.' Sallust. Orat. 2. ad Cæs. 'Hostem adversum deprimere homini strenno haud difficile.' *Gebhard.*

Sed varius in omni genere vitæ fuit] Eruditissimo Schotto non assentior τὸ vitæ hinc ableganti; cum verba inde ambigua sint evasura: neque illis, qui malunt *vanus*, interpretanturque χαῖνον. 'Antonius varius ingenio,' Flor. iv. Sueton. Galba cap. 9. 'Per octo annos varie et inæqualiter provinciam rexit.' Cicer. Lælio: 'Assentatoris animus varius.' *Idem.*

Sic vitæ est obrutus] Itaque vituperat eum acerrime Diod. Sicul. lib. xi. Οὐκ ἐδόσμεν τὴν Πανσανίου κακίαν, καὶ προδοσίαν ἀκατηγόρητον. *Lambin.* Obrutus, id est, obtectus et obscuratus, quod oppositum est τῷ *elucere*. Ergo obruere est obscurare. Statius Theb. 1. 1. 'Quantum virides Venus addita Nymphas Obruit.' Tacit. Vita Agric. 17. Ita Græci καταχοῦν usurpant. Ἀδελος apud Suidam: φιλολογία τε καὶ ἀπρίτοις πόνοις ἐγκείμενος εὐφροστέρων καὶ πρεσβυτέρων κατέχωσε δόξας τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι, obruit et obscuravit. Memini ita quoque loqui Ciceronem et Justinum xviii. 5. *Gebhard.*

Hujus illustrissimum est prælium apud Plataeas] Ex Herodoto hoc descrip-

sit: Καὶ νίκην (inquit l. ix.) ἀναίρεται καλλίστην ἀπασέων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. *Longol.* Incidit illud in Xantippum ἔρχοντα, et uno eodemque die ad Mycalen. Quidam Anonym. 'Ἡ περὶ Πλαταιῶν μάχη, καὶ ἡ περὶ Μυκάλην, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Videntur quoque Diodorus l. xi. Plutarchus in Aristide, ubi in eadem pugna Xantippidem non Xantippum archontem nominat. *Meursius.* *Illustrissimum est prælium*] Mallet clarissimum Schottus, si libri faverent. Ego, cum de celebritate et fama potius quam de magnitudine ipsa et momentis prælii accipitur, non video quid habeat incommodi, cum *illustrandi* vox et *illustrum* isto sensu placeat nostro. Supr. ii. 1. 'quo factum est, ut brevi tempore illustraretur.' Id est, fama et auctoritate inclaresceret. xiii. 1. 'Multa hujus sunt præclare facta, sed hæc maxime illustria:' et xxi. 1. *Boeckl.*

Satrapes] Præfectus. Vox est Persica. Utitur ea et Terentius Heautont. 'Satrapes si siet Amator nunquam sufferre ejus sumtus queat.' Isocrates Panegy. Τοιγαροῦν οἱ καταβαίνοντες αὐτῶν εἰς τὴν θάλατταν, οὗς καλοῦσι σατράπας. Sic Probus infra, et sæpe alibi. *Lambin.* Universum Persarum imperium in præfecturas et provincias, quas illi Satrapias, earumque rectores Satrapas, appellabant, distributum erat. Satrapæ ergo provinciis præerant, eorumque fidei et curæ Provinciæ committebantur. Horum muneri et officio incumberebat, provincialibus imperare, eorumque utilitatibus prospicere, tributa cogere, primisque custodiis sti-

pendia exsolvere: et quicquid insuper facto opus esset, effectum dare. *Brisson.*

Natione Medus] Persa. Quod idem est. Adeo enim hæ duæ gentes coaluerunt in unam, ut passim apud Græcos reperias Medos pro Persis poni, et *μηδίζοντας* eos, qui Persis studebant, *Grotius.*

Regis gener] Darii, cujus filiam Artostren in matrimonio habebat. Quod si de Xerxe capias, gener hic erit sororis maritus. *Gebhard.* Si Herodoto credendum est, Regis fuit sororius. Nam lib. vi. in hunc modum apud illum legitur: *Μαρδόνιος ὁ Γοβρύεω ἡλικίην τε νέος ἔων καὶ νεωστὶ γεγαμηκώς βασιλῆος Δαρείου θυγατέρα Ἀποζώστην.* Sicut in Conone Pharnabazus 'regis gener' dicitur, hoc est, Artaxerxis. *Plutarch.* in Artaxerxe. *Savaro. Longol.* Verum hoc tempore non Darinus, sed Xerxes Persis imperabat, de quo si capias *gener*, hic erit sororis maritus, (qui in Timoleonte 'affinis') quo modo et Justinus lib. xviii. fecit, Sichænum Pygmalionis generum vocans. Etsi Corradus in Comment. ad l. i. Virg. *Æneid.* hunc Justinii locum corruptum putet. *Mag.* Ergo *gener* est sororis maritus, quod ex Sophoclis *Œdipo*, ac aliis scriptoribus notavit Vir incomparabilis Jacob. Cujacius, *Observat.* vi. 17. Quomodo et Ditmarus et Witichindus Saxo lib. i. loquuti sunt. Sic Cedrenus Iothor Socerum Moysis vocat *πενθερὸν ἢ γαμβρὸν.* Ut quicumque uxorem alteri dat, aut filiam, aut sororem, ejus gener dicatur. Fortasse et qui ducit, *gener* dicitur: quo sensu *ἐπιγαμβρεῖν* legitur Matth. xxi. 24. B. Zonaras in Stauracio generale vocabulum restringit *γαμβρὸν ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ.* Cæterum istiusmodi nomina cognationum et affinitatum ab auctoribus non Jurisconsultis confundi sæpe, corruptique, demonstrat præter alios Alb. Gentilis lib. v. de nuptiis, p.

448. et seq. *Berneccerus.*

Manu fortis] Frequens illud apud Cornelium. Sic in Datame, Timoleonte, Epaminonda, et aliis locis.

Consilii plenus] Licet tamen intelligere ex Herodoto, in Calliope, in Mar-donio plus fuisse audaciæ quam consilii vel prudentiæ. *Lambin.*

Cum ducentis millibus peditum] xxx. barbarorum myriadibus. Herodot. l. Diodor. ccc. armatorum millibus a Xerxe relictis. Justin. l. xi. Græcorum sociorum fuerunt v. Myriades. Herodot. Constructa post prælium victori Pausaniæ pulcherrima porticus, cui a Persis profligatis nomen inditum. Vitruvius lib. i. 1.

Viritim] Erat, ut hinc apparet, ista delectus ratio, qua vir virum suæ salutis causa legerat, cum quo in præliis versaretur, et apud Orientis populos non incognita. Romanis et Reliquæ Italiæ non fuisse insolentem docet Livius ix. 39. 'Cum vir virum legisset,' de Germanis Cæsar de B. G. l. 48. Just. ii. 13. *Gebhard.*

Cecidit] Lapide ictus. *Plutarch.* *δέδουκε.* Ovid. 'Cum cecidit fato Consul uterque pari.' *Thrasyl.* 'In secundo prælio cecidit Critias.' *Datame:* 'Cedit in prælio adolescens.' Justin. lib. xx. 'Non tamen immemores pristinæ gloriæ cecidere.' *Gebh.*

Qua victoria elatus] *Μεγαπρωθείς, ἀπρωθείς.* Lysandro: 'Hac victoria Lysander elatus.' Tac. Ann. xii. 29. 'Ne hac fortuna elati nostram quoque pacem turbarent.' Cæs. de B. G. vii. 47. 'Elati spe celeris victoriæ.' Fronti. i. 13. 'Hannibal successibus præliorum insolens.' Et i. 11. 'Exercitus Samnitum successibus tumidus.' Hanc causam quoque prodit Aristoteles: nam ut solus Spartæ cæterisque Græcis imperaret Pausanias, nova consilia cum Xerxe iniisse ab eodem perhibetur, *Politic.* lib. v. 7. *Ἐτι ἐάν τις μέγας ᾖ καὶ δυνάμενος ἔτι μείζων εἶναι, ἵνα μοναρχῇ ὥσπερ ἐν Λακεδαίμονι δοκεῖ*

Παυσανίας ὁ στρατηγῆσας κατὰ τὸν Μηδικὸν πόλεμον. Gebhard. Atque hinc exorta est ingens rerum luxuries, et libidinum illecebræ, de quibus disertim Alexander Neapolitanus lib. II. 11. Genialium dierum.

Plurima miscere] Συγκυκᾶν, τὰρᾷ τειν. Cicero pro Milone: 'Quanto ille plura miscebat, tanto hic magis convalescebat.' Gebhard.

Tripodem aureum] In plerisque certaminibus præmium fuit τρίπους, quem victor non auferebat domum, sed ei Deo consecrabat, in cuius honorem celebrabatur ludicrum. Hi sunt τρίποδες χορηγικοί, quorum mentione Græca omnis historia, maxime autem Attica, refertissima est. Casaubon.

Epigrammate scripto] Quod a Thucydide hunc in modum recitatur: 'Ἑλλήνων ἀρχηγός, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων, Πανσανίας, φοῖβω μνήμ' ἀνέθηκε τόδε. Idem fecisse illum Byzantii in poculo Diis littoralibus dicato Nymphis, Heracleotes apud Athenæum narrat: Μνάμ' ἀρετῆς ἀνέθηκε Ποσειδάωνι ἄνακτι Πανσανίας, ἄρχων Ἑλλάδος εὐρυχόρου, Πόντου ἐπ' Εὐξείνου, Λακεδαιμόνιος γένος υἱὸς Κλεομβρότου, Ἀρχαίας Ἡρακλέος γενεᾶς. Longol. Huic nostræ inscriptioni plane gemina est concinnitate brevitateque illa Taciti Ann. II. 22. Boecler.

Victoriæ ergo] Majusculis literis scriptum reperi. Exstat vero apud Thucydidem elogium disticho comprehensum lib. I. Schott.

Donum dedisse] Vide Boeclerum, qui inter solennia hoc refert ex Brisonio Form. lib. I.

Hos versus Lacedæmonii exsculpsunt] Vel exscalpserunt. Thucydides: Τὸ μὲν οὖν ἔλεγεον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκόλασαν. Quod præfero. Tres sunt artes, cælatura, scalptura, sculptura; quarum differentias pauci capiunt. At sculpturam a scalptura auctor Glossar. videtur distinguere ratione materiæ: ut hæc sit in auro, argento, argilla, et similibus: illa in lapidibus.

Sic Gloss. Sculpsit, γλύφει λίθον. Sculpsit, λιθογλύφος. Keuchen. Nove dictum est, neque quod sciam Latino-rum quisquam exsculpere pro eradere dixit: ἐκκολλάπτειν autem Thucydidi significat quod exsculptum fuit eradere, excindere. Longol.

Neque aliud scripserunt] Καὶ ἐπέγραψαν ὀνομαστὶ τὰς πόλεις, ὅσαι συγκαθελοῦσαι τὸν βάρβαρον, ἐστῆσαντο ἀνάνθημα. Thucyd. lib. I.

CAP. 2. *Post id prælium*] Vide Diodorum Siculum lib. XI. Additus ei etiam collega Aristides. Quod frequens in Historia Græca. Alcibiade: 'Duo præterea collegæ dati Nicias et Lamachus.' Ad quem locum plura notavimus. Keuchen.

Cum classe communi] XXX. triremibus. Diodor.

Cyprum atque Hellespontum] Diodorus, latiore significatione, τὰς Ἑλληνίδας πόλεις vocat, ὅσαι βαρβαρικᾶς διέμενον ἔτι φρουροῦμεναι.

Byzantio expugnat] De quo magna adhuc lis est sub Historicis. Alii enim a Pausania conditum, alii expugnatum tradidere. Prioris opinionis sunt Isidorus, Justinus, et auctor is, qui nugæ Curialium conscripsit. Sed credibile est, jamdudum a Byzante Urbem conditam, quod et ratio temporis, et plurimi scriptorum evincunt. Vide sis ad hanc rem Justii Lipsii commentarium in lib. XII. Taciti Annalium; et Vossii ad IX. Justinii. Urbs illa a pluribus condita scribitur, id est, a multis aucta, et restituta, quemadmodum de Babylone et aliis evidentissimum. Keuch.

Complures Persarum nobiles] Εἶχον δὲ Μῆδοι αὐτὸ, καὶ βασιλῆως προσήκουτές τινες καὶ συγγενεῖς, οἱ ἑτάσαν ἐν αὐτῷ. Thucyd.

Nonnullos regis propinquos] Cognatos, qui sic honoris causa dicebantur. Quod contra Casaubonum et alios. Thucydides utitur vocabulo συγγενῶν, quod in eadem significatione a Græcis usurpatum. Keuch.

Gongylum Eretriensem] Sic legendum, non, ut alii codices habent, *Cretensem*. Nam et Thucydides et Diodorus Siculus, libris indicatis, *Eretriensem* dicunt, ad quos accedat Xenophon l. iii. Ἑλλήν. Δῶρον δὲ καὶ αὐταὶ αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βασιλέως Γογγύλῳ, ὅτι μόνος Ἑρετριέων Μηδίσας ἐφυγεν. Longol. Lambin.

In quibus hæc fuisse scripta] Vide Epistolam apud Thucydidem; nam ad verbum fere ab Æmilio versa est.

Des ei filiam tuam nuptum] In Dione: 'Aretem Dionis uxorem alii nuptum dedit.' Paciscuntur illa vincula necessitudinum proditores ac transfugæ, vel ad perfidiam sollicitatis offeruntur ad securitatem obsignandam. Curt. iii. 6. 'Nec salutem suam Philippo committeret: mille talentis a Dario et spe nuptiarum sororis esse corruptum.' Diod. lib. ii. Gebh. Adde Ampliss. Freinshem. ad Curtium loco citato.

Se adjuvante redacturum pollicetur] Longol. edidit, *Te adjuvante redacturum se pollicetur*, sensu plano, et proxime ad veram lectionem accedente; sed invitis libris, qui consensu τὸ se exhibent in prioribus, in postremis non agnoscunt. Doctissimus Gronovius censebat, aut superfluum esse τὸ adjuvante, aut scribendum *redactum iri*. Ego vix dubito quin ita scripserit Nepos: Græc. *sub tuam pot. se, adjuvante te, redact. pollic.* ut exciderit vocula *te*, quoniam eadem literæ in fine præcedentis legebantur.

His de rebus si quid geri] Horum igitur si quid Longol. Lambin. Quod respondet Græco Thucydidis. Εἰ οὖν τι τούτων ἀρέσκει. Unde hæc quoque descripta epistola est.

Certum hominem] Fidum, cui tuto fidere possis. Sic sæpe Noster, itemque Cic. et alii. Thucyd. ἄνδρα πιστόν.

Certum hominem ad eum mittas fac] Face ἀρχαῖκόν, pro *fac*, constanter in omnibus. Sic dice apud Festum, edice

apud Maronem lib. xi. ut observat Diomed. l. i. Vide Priscian. *Keuch.*

Artabazum] Pharnaci filium. Thucyd. i. Herodot. ix. Nomen illud summum præfectum notat. *Apras* enim est clarus, magnus, splendidus. Ὀρίθης, *Ariths*, autem validum significat; unde et *Ἀρης* Græcorum et *Heros* nomen suum accepere. Qui apud Ægyptios *Arte* vocabatur. Neque ab illis Persæ multum differunt. *Ἀπραιου* enim Persis Heroës, sicut Hesychius testatur et Stephanus. *Thysius*. Quam conguessit Magnus Boxhornius explicationem nominis *Artaballi*, heic inserere visum. Ita ille: *Bassus*, *Bessus*, præfectus. Est quidem proprium illud apud Persas nomen, sed ex appellativo, quod præfectum notat, factum; quemadmodum et *Artabazus*, quod significat Principem purpuratorum. *Bassa* proprie Turcis, qui ex Scythiis orti, quemadmodum et Persæ, notat *caput*. Cui simillimum est vetus Saxonicum *Beah*, vel, ut alii scribunt, *Beaz*, quod ornamentum capitis, coronam, et galeam, et caput interpretatur Vir Eruditissim. Joannes Latius in Lexico suo Anglo-Saxonico. Leonclavius in Onomastico: '*Bassa* et *Bassi* Turcis *caput*. *Bassilire*, *capita*, sive *duces*, ut a κεφαλῇ Græcis sunt dicti κεφαλᾶδες; nostris, a *capite*, *Capitanei*.' Noti hodie in aula et imperio Ottomannidarum *Bassæ*, id est, Præfecti. Neque dubitandum, quin ex Scythico illo vetustissimo vocabulo factum sit Græcorum βασιλεὺς, id est, Rex. Hæc ille. Boxhorn.

Domum revocatus] Thucydides: Λακεδαιμόνιοι ἀνεκάλεσαν αὐτόν. Lambin.

Accusatus capitis] A Peloponnesiis. Diodor. xi.

Multatur tamen pecunia] Animadvertis multatos Lacedæmone infamia haud carere; eoque ipso mandata provincia sive imperio excidere, nec non patria; nisi eam insigni facto meritove recuperassent. Vide Po-

Iyænum lib. II. in Clearcho, comment. 7. Nepos infra in Pelopida: 'Idque suo privato, non publico fecit consilio [de Phœbida loquitur]; quo facto eum Lacedæmonii ab exercitu removerunt, pecuniaque multarunt.' Gebh.

CAP. 3. *Cogitata*] Sic restitui ex Thucydide, pro quo vulgati codices habebant mendose, *cognita*: Sic autem ille: 'Ἄλλ' ἔργοις βραχέσι προυδήλου, ἀτὴν γνῶμην μείζονας ἐσπέπειτα ἐμελλε πράξαι. Quod si quis malit reponi *conata*, equidem non repugnem, quin ei valde assentiar. Nam hæc scriptura magis cum verbis Thucydidis quam superior congruit. Lambin. Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 3. 'Perfacile factu esse illis probat conata perficere.' Velleius Patercul. lib. II. 29. 'Privatus ut opibus, ita consiliis magna ausus magnificeque conata exsecutus.' Sueton. Galba cap. 17. 'Faciliorem occasionem M. Salvio Othoni præbuit perficiendi conata.' Juven. Satyr. XIII. 'Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum, Facti crimen habet. Cedo, si conata peregit?' Gebhard.

Non enim mores patrios solum, sed etiam cultum, vestitumque mutavit] Valerius Maximus lib. II. 6. 'Pausanias, qui maximis operibus editis, ut primum se Asiæ moribus permisit, fortitudinem suam effæminato ejus cultu mollire non erubuit.' Huic non absimilis fuit Darius Codomannus apud Gregoram, et post illum Alexander apud Diodorum, Curtium, Athenæum. Solent autem illi una cum vestibus exoticis mores patrios exuere, et aliarum gentium, quarum vestitum imitantur, mores induere. Unde Poëta, 'Affectus patrios patria cum veste relinquunt.' Keuchenius. Liv. lib. XXIV. cap. de Hieronymo. Siciliæ rege: 'Hinc tam superbum,' inquit, 'apparatum habitumque convenientes sequebantur mores; contentus omnium hominum, superbæ

aures, contumeliosa dicta.' Curt. lib. VI. 32. 'Et ille se quidem Persarum spolia gestare dicebat, sed cum illis quoque mores induerat, superbiamque habitus animi insolentia sequebatur.' Solent enim ejus gentis, cuius gratiam ac studia aucupantur, vestitum quoque atque habitum assumere: deinde, ad quos animo desciverunt, cultu quoque degenerare. De Germanico Tacit. Annal. lib. II. 59. Valerius lib. III. 6. 1. de P. Scipione. Florus lib. IV. 11. de M. Antonio: Non solum autem transfugæ patriique moris desertores devinciendis iis, quorum opes adulantur, peregrinis vestibus se onerant; sed legati etiam eorum, ad quos a superioribus missi adeunt, habitum æmulantur. Exagitat hoc in Rufino Claud. lib. II. vs. 75. et sequent. Cæterum ut hic Pausanias Persicum habitum assimilaverat, quod ad eos transire meditatus erat: ita qui Lacedæmonii studebant, affectum suum cultu eorum assumpto denudabant. Aristophanes Crabon. Καὶ ξυνὼν Βρασίδα, καὶ φορῶν Κράσπεδα στεμμάτων, τὴν θ' ὑπήνην ἄκουρον τρέφων. Scholia addunt ἀντὶ τοῦ Λακωνίζων. ὅτι οἱ Λακωνίζοντες τοιαῦτα ἐπετῆδον. Gebhard. Sic et Alexander ob Persicum habitum in invidiam venit, quodque eum Callisthenes eo nomine reprehendisset graves pœnas dedit. Strabo XI. Geograph. Schott.

Apparatu regio utebatur] Hæc breviter Thucydides, quæ Probus copiose persequitur. Herodotus tamen lib. IX. narrat, τὸν Πανσανίην γελάσαντα μεταπέψασθαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς, et iis Medorum Ducis amentiam in apparando luxu ostendisse.

Veste Medica] Athenæus lib. XII. Πανσανίας, ὁ Σπαρτιατῶν βασιλεὺς, καταθέμενος τὸν πάτριον τρίβωνα, τὴν Περσικὴν ἐνεδύσατο στολήν. Lambinus. Procopius lib. I. belli Persici; vestem serico confectam, Medicam dic-

tam testatur. Justinus lib. xli. qualis esset Medica vestis, his verbis docet: 'Vestis olim sui moris, [de Parthis loquitur] posteaquam accessere opes, ut Medis, perlucida ac fluida.' Medicam vestem purpuream fuisse, demonstrat Xenophon lib. i. Cyritæ: Ταῦτα γὰρ πάντα Μηδικά ἐστι, καὶ οἱ πορφυροῖ χιτῶνες, καὶ οἱ κἀνδνες, καὶ στρεπτοὶ περὶ τῇ δερῇ, καὶ ψέλλια περὶ ταῖς χερσίν. Magius. Vide incomparabilem Brissonium lib. i. de Regno Persar.

Satellites Medi] Hi sunt Persarum Doryphori, qui in Immortalium numeros relati erant, Μηλοφόροι dicti, quod aurea mala hastis præfixa ferrent. *Brisson*. Melophori Persarum interpretibus Clavatores inepte dicuntur. Mille numero erant satellites Regis, sic appellati a colore vestis melino: incedebant enim πορφυράς καὶ μηλίνας ἡσθημένοι στολὰς, ut legitur apud Ælium et Athenæum. *Casaubon*. Non temere autem, aut forte conscriptos fuisse, verum ἀριστίνδην, Athenæus ait. Hoc quid valeat explicat Moschopolus περὶ σχεδῶν Ἀριστίνδην ἐκλέγει, ὅταν κατὰ τοὺς ἀρίστους ποιῆται τὴν ἐκλογήν. Hi in aula Regis excubabant. Persarum porro Reges latus, tam ab externis quam domesticis hostibus, magno stipatorum satellitumque agmine munebant, qui Δορυφόροι et Αἰχμοφόροι vocabantur. Onomasticum vetus: Δορυφόρος, stipator, satelles. *Suidas*: Δορυφόροι, φύλακες, ὑπνέται βασιλέως, δπλοφόροι, ὑπασπισταί. Dicebantur et Σωματοφύλακες. Idem Onomasticum; Σωματοφύλαξ, satelles, stipator. Huiusmodi cohortes ex Persarum potissimum gente conscribebantur. Quamquam ex Elræis tres adolescentes spectatæ fidei corporis custodes habuerit Darius Ochus; ut ex Josephi lib. xi. 4. Antiq. constat. His custodibus etiam Præfectus dabatur. Porro honori non modico ducebatur in huiusmodi spiculatorum numeros re-

ferri. Quibus Reges stipati, ab incurrentibus periculis tutiores reddebantur. Ex illis δορυφόροις unus, sellæ aureæ pedibus regis e curru descendens subijciendæ causâ, regium currum sequi solitus, ut Athenæus lib. xii. docet. Regii autem stipatores æs non merebant, sed a Rege annonas capiebant, eisque ex Regalis mensæ reliquiis cibaria præstabantur. Hæc fere incomparabilis *Brissonius*.

Epulabatur more Persarum] De Persarum victu legendus Xenophon libro viii. Κύρου παιδείας. Exponitur a Tullio ex eodem Xenophonte, qui negat ad panes quicquam addere præter nasturtium. Sed intelligendum hoc, antequam Medi a Persis subacti essent. Postquam vero in unum imperium coaluerunt, luxuriam Medorum Persæ arripuerunt. Ad præsentem locum quod attinet, lege *Herodot.* ix. *Plutarch.* ἀποφθ. λακ. *Keuchen*. Qualis autem fuerit apparatus Persicus copiose ab Athenæo lib. iv. describitur.

Aditum petentibus conveniendi non dabat] Recte additur negandi particula, quod facile videbunt qui Thucydidis hoc intelligunt: Δυσπρόσδοτον τε αὐτὸν παρέιχε, καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρήτο ἐς πάντας ὁμοίως, ὥστε μηδένα δύνασθαι προσιέναι. Vide quæ in vita Aristidis ex Plutarcho in hanc sententiam notavimus. Exstat insignis etiam comparatio de hac re apud Aristidem Sophistam in Oratione de laudibus M. Aurelii philosophi. *Aditum petentibus conveniendi non dabat*] Lege conveniendi suffragantibus Excerptis. Et sic alibi loquitur. Alcibiade: 'Si modo ejus conveniendi habuisset potestatem.' *Conveniendi* pro *conveniendi*, ut *interficiendi* pro *interficiendi* in ejusdem vita, et alibi sæpius. *Keuchen*. Tacit. Ann. ii. 2. 'prompti aditus, obvia comitas, ignotæ Parthis virtutes, nova vitia.' Hoc modo est intelligendus locus

Justin. i. 3. 'Cum admitti magna ambitione ægre obtinuisset.' Est vero admissionum difficultas familiaris celsæ potestati vitium. Liv. xxiv. 5. Tacit. Ann. iv. 74. de eo capiendus P. Syri mimus: 'Non semper aurem facilem habet felicitas.' Contra Curtius ix. 45. de Ptolemæo. Gebhard. In hoc vituperat, quod laudavit in Miltiade, Alcibiad. et Attico, Nepos. Savaro.

[Golonas] Non recorder mihi hujus loci nomen alibi occurrisse. Gebh.

In agro Troade] Pro in agro Troadis. Quomodo in Mss. Nam Troas pro regione vel agro Troadis. Quamquam et alterum non omnino respue- rim. Keuchen.

Cum scytala miserunt] 'Ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα οἱ ἑφοροὶ καὶ σκυτάλην. Thucyd. Quod confirmat Plutarchus; qui per præcones et id genus nuncios hasce literas mitti consuevisse, demonstrat. Sed mira heic Mss. Codicum inconstantia. Scripti Veneti, quos secutus in Collectaneis suis Jac. Constantinus, cum lana legunt. Quæ scriptura cum iis, quæ a Probo subduntur, nullo pacto cohæret. Inquit enim: 'In qua, more illorum, erat scriptum:' ubi significat innuitque Scytalam Laconicam. Scribi autem in lanis non potest, et hoc Lacedæmonios aliosve fecisse, nusquam constat. Mag. At σφάλμα hoc manavit ex lava, quæ supplicum potius erat insigne, ut tænia ac lemnisci ex- nium. Schott. Vide Fest. x. Varro- nem de Lingua Latina vi. et alios. Alii lancea legunt. Colon. Palatin. Aldin. Assentiar P. Danieli lectionem cum clava asserenti? At Nepos non abhorret Græcis vocabulis, quæ com- mode Latinis mutari non possunt. Sic Iphicrate non refugit mæram, et alibi, Ephori, Ostracismum, astu, acta. Latini antiquiores non fastidiosi erant in retinendis Græcis. Sic Li- vivus dixit Pelion ocrim, de quibus vide Nonium. Formam Scytalæ de-

Delph. et Var. Clas.

pingunt Plutarch. in Lysandro, Mar- cellinus in Thucydidem, Gellius lib. xvii. 9. et Ausonius, Aristophanis Scholiastes in Aves, pag. 601. Usus autem literarum secretiorum præbu- isse et hic de scytala annotat. Video autem semper in revocando Imperato- res suos scytala usos Lacedæmono- nios. Xenophon Agesilao, ἐπειδὴ ἦλθεν αὐτῷ σκυτάλη ἀπὸ τῶν οἴκου τε- λῶν, βοηθεῖν τῇ πατρίδι ἐπειθέτο. Polyænus lib. viii. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας αὐτὸν ἀνεκαλέσαντο σκυτάλην πέμψαν- tes. Colligere ergo licet, scytalen præstitisse omnem usum literarum, tesserarum, atque aliarum id genus notarum. Nam et in pecuniæ sum- ma signanda, et saccis obsignandis scytalen habuisse locum, docet Dio- dorus libro xiii. de pecuniâ ex præ- da Atheniensium Lacedæmonem a Lysandro missa: Ὅντος δὲ τοῦ χρήμα- τος, inquit, ἐν σακκίοις, καὶ ταῦτ' ἔχον- τος ἐκάστου σκυτάλην, ἔχουσιν τὴν ἐπι- γραφὴν τὸ πλῆθος τοῦ χρήματος δηλοῦ- σαν. Alium usum memorat Polyæn. lib. i. in Tyrtæo; Ἵνα δὲ ὑπὸ τῶν οἰ- κέων ἐν τῇ τῶν νεκρῶν ἀναίρεσει γνωρί- ζοιτο ἕκαστος, ἐπὶ τὰς σκυταλίδας τοῦνο- μα γραψάντων καὶ περὶ τῇ λαϊᾷ χειρὶ φε- ρόντων. Vide Justin. l. iii. 5. ubi σκυ- ταλίδας interpretatur tesseras. Apud Ciceronem in quadam epist. ad Atti- cum, 'Scytales Laconicæ' exstant, hoc est, epistolæ breves et obscuræ, ut interpretatur Beroaldus in anno- tationibus. Gebhard. Vide de hac voce Marcelli Donati dilucidationes ad Livium lib. xxxviii. et Clem. Alexand. xi. strom. Ernstius.

Se capitis eum damnaturos] Hostis loco habituros. Thucyd. Longol. Id enim legibus eorum licebat facere regibus: de quo vide Grotium de Jur. B. et P. i. 4. 8. et in notis ad eum locum. Ratio, quia (ut infra Noster loquitur xxi. 1.) Spartani reges 'no- mine, non potestate;' seu, ut est xvii. 1. 'nomine magis quam imperio' reges fuere.

Nep.

2 G

Hoc nuncio motus] *Commotus* Edit. Parisiensis; ut et Mss. quod frequens Nepoti: in Datame bis, Alcibiade, Dione, Timolconte. *Savaro*.

Sperans se etiam pecunia et potentia] Pecunia, qua corrumperet iudices aut accusatores; potentia, qua eosdem deterreret; sed neutro valuit: prudentior hac parte Alcibiades fuit, qui absens reus violatæ religionis factus fuga sibi consuluit, infra VII. 4.

Licet enim legibus eorum cuius Ephoro hoc facere Regi] Imitatio aperta istius Thucydidis: Ἐξεστι δὲ τοῖς ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο, nempe εἰς εἰρκτὴν ἐμβάλλειν. Similis prorsus descriptio Xenophontæa in regimine pari. Ephorum potestatem atque auctoritatem multis verbis et partibus exagitat Aristoteles lib. II. 7. Politicorum. Plato de Legibus lib. III. ait, Ephorum potestatem tanquam frenum injectum esse Regum imperio. Idem lib. IV. dicit, Ephorum potestatem mirifice esse tyrannicam. *Lamb.* Fuerunt igitur homines imperiosi, quorum exemplo in Thessalia Ædiles, Athenis ἄρχοντες, et postea instituti Romæ Tribuni plebis. Simile quicquam videtur apud Genevates fuisse Senatus ducentorum. Cæterum notandum, Ephoros, ut a Theopompo institutos, sic a Cleomene postea abrogatos fuisse, quorum potestas tamen semper annua, sicut Romæ Consulum. *Keuchen.* Vide Nic. Cragium de rep. Laced. lib. II. 4.

Hinc tamen sese expeditiv] Horat. Epod. XI. de se amore vincto: 'Unde expedire non amicorum queant Libera consilia.' Eumene, 'Hinc tamen multis suis amissis se expeditiv.' Annibale, Attico. Cicero pro Milone: 'Si vita nostra in aliquas insidias incideret, omnis honesta ratio esset expediendæ salutis.' Et in Verrem: 'Expedire se ex laqueis.' *Gebhard.*

Est genus quoddam hominum] Illustis eruditione et meritis in rem literariam clarissimus Frid. Gronovius

mallet: *Est genus quoddam hominum (Helotes vocantur) quorum, &c.* Comparat autem locum Flori III. 3. 'Priores Teutonos sub ipsis Alpium radicibus assecutus, (locum aquas Sextias vocant,) quo, fidem numinum! prælio oppressit.' Sic enim scripserat ille, ubi vulgo ineptissime in locum quem. *Boecler.*

Helotes] *Illotæ* alias *heclotæ*. Excerpta P. Danielis. In Græco est ἑλωτες unde *Helotes*. Erant servi quidam publici Lacedæmoniorum, præfecti agris arandis ac excolendis. De quibus vide sis Suidam in ἑλωτας, Platon. VI. de Legibus, Aristotel. Polit. II. 7. et Janum Gebhardum ad Æliani ποικίλην, lib. III. 20. Similes apud Thessalos Penestæ habebantur; quorum tamen tantum jus fuit, ut in civitatem Spartanam adscisci possent. *Keuchen.*

Hos quoque sollicitare spe libertatis] Εἰλώτων fides erat admodum lubrica, et impulsu ad mutationem facilis. De quorum insidiis in Dominos Aristoteles III. 7. de transfugiendi ad hostes more, belli tempore, Polyæn. I. Occurrit sapius verbum *sollicitare* hac notione. Cæsar Civil. III. 21. Cælius Milonem 'in Turinnum ad sollicitandos pastores præmisit.' Ibid. cap. 22. Liv. lib. XXXIV. Curt. lib. III. 18. 'cum ad perniciem ejus etiam a latere ipsius pecunia sollicitaret hostis.' Auctor de Viris illustribus: 'Fabricius prius inter legatos sollicitari non poterat.' *Gebhard.*

CAP. 4. *Amore Venereo dilexerat]* Thucydides paullo honestius hæc: ἀνὴρ Ἀργίλιος παιδικὰ ποτ' ὦν αὐτός. Nam παιδικὰ sæpe pro honesto amore capitur. Legatur Suidas. Observa quod et Probus dissentit a Thucydide, qui hunc tum virum fuisse ait, cum literas ad Artabazum deferret. Meminit hujus rei Cicero in Topicis ad Trebatium. *Longol. Mag.* De amore illo Venereo lege Lucianum. *Amore Venereo]* Veteres scribunt *Ve-*

perio: et sic in optimis Danielis Excerptis. Alcibiade: 'rebusque Veneris deditos,' ubi in iisdem, *Veneriis*; quas Græci τὸ ἔργον vocant, ut Latini *res Veneris*, vel *Veneræas*. Sic 'res voluptatum' apud auctores; τὸ χρῆμα τῶν ἡδονῶν. *Venerius* autem pro *Veneræus*, ut *aërius*, *ætherius*, pro *aëreus*, *æthereus* ex Græcorum more, qui scribunt *ἀέριος* et *αἰθέριος* per tertiam vocalem. *Veneræus* tamen magis facit ad ἀναλογία et scripturam Romanam. *Keuchen*.

Quod nemo eorum redisset, qui super tali caussa missi erant] "Οτι οὐδὲς πῶ τῶν πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο. Thucyd. Sic Diodorus xi.

Vincula epistolæ laxavit] Thucyd. Ἀνέι τὰς ἐπιστολάς. Diodorus Siculus: ἀνέφεξε τὰς ἐπιστολάς. *Lambinus*. Ita habent antiquissimæ Editiones. Et vero in perlatione sola erat lethum indeprecabile. Vinculis autem colligatas antiquorum Græcorum epistolas, docet Curtius lib. vii. 'Parmenion vinculum epistolæ solvens, quidnam rex ageret requirebat.' *Barthius*. Pro laxavit e Membranis Schioppus laceravit: additque illa si pertulisset non male abesse videri. At decedit si eximantur sententiæ. *Gebhard*.

Nam né hujus quidem indicio impulsus sunt] Aliam rationem affert Diodorus Siculus, nempe quia literas apertas tradiderat: τούτων δὲ ἀπιστούντων διὰ τὸ ἀνεφγμένας αὐτοῖς τὰς ἐπιστολάς ἀναδέδωσθαι. *Lambin*.

Quam se ipse indicasset] Liber P. Danielis judicasset. Vitiose: nam ex proprio indicio convincere Ephori Pausaniam cogitabant. *Ulpianus* lib. i. ad edictum l. indicasse 197. D. de V. S. 'Indicasse est detulisse, arguisse, accusasse, et convicisse.' *Gebhard*.

Fanum Neptuni est Tænari] Scholia in Aristophanis Acharn. Τάιναρν γάρ ἐστι τῆς Λακωνικῆς ἀκρωτήριον, ἐν ᾧ στόμιον ἦν κατάγον εἰς ἕδου, ἐνταῦθα δὲ ἦν καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν Ἀσφαλείου.

Iste vero Neptunus ideo, puto Ἀσφάλειος dicebatur, quod navigationem tutam ac secundam præstare posset. Eodem cognomine colebatur et ab Atheniensibus. Idem Scholiastes: Ἀσφάλειος Ποσειδῶν παρὰ Ἀθηναίοισι τιμᾶται, ἵνα ἀσφαλῶς πλέωσι, in Acharnens. act. ii. 6. *Gebhard*. Poëtæ fingunt Neptunum hippocampis suis in Tænaro subducere. Vide Stat. Papin. Thebaidos ii. Unde fanum illius fuisse, a fide historica creditum. *Keuchen*.

In ara consedit] Quam in Timotheo 'publicæ pacis' appellat. *Keuchenius*. Græci moris fuit ad vim, injuriamque arcendam, confugere ad templa, statuas, aras. Eo genere tutelæ frequenter supplices utebantur, frequentissime servi. Euripides: ἔχει γὰρ καταφυγὴν θῆρ μὲν πέτραν, Δούλοι δὲ βαμοὺς θεῶν. Servulus apud Plautum: 'Ego interim hanc aram occupabo.' Tibullus alludens: 'Et Veneris sanctæ considam vinctus ad aram.' Et bene *consideram*, quia supplicum sedere. Nec iis modo is honos, sed etiam heroibus quibusdam, ut Theseo Athenis. *Plutarchus*: κείται μὲν ἐν μέσῃ τῇ πόλει, παρὰ τὸ νῦν γυμνάσιον· ἔστι δὲ φύξιον οἰκέταις καὶ πᾶσι τοῖς ταπεινοτέροις καὶ δέδοισι κρείττονας. *Lipsius*. Lege quæ fuisse ad hunc locum notat Hieronymus Maginus.

Hanc juxta, locum fecerunt sub terra] Thucydides: Δικλὴν διαφράγματι καλυβήν. Tuguriolum quoddam circumseptum duplici tegumento, ne perspicere per id posset. *Longol*. Non satis hoc expressit Cornelius. Diodor. Siculus: Δικλὴν σκηπὴν περιεβάλετο, id est, duplex tabernaculum circumdedit, sen circumposuit. Tangit hoc Pausaniæ indicium M. Tullius in Topicis. *Lambin*. Hand dissimili calliditate apud Tacitum Ann. lib. iv. 69. *Gebhard*.

Huc ex Ephoris quidam descenderunt] Thucydides: ἐς ἣν τῶν τε Ἐφόρων ἐμ-

τός τις ἐκρύψε. Diodorus Siculus : καὶ τοὺς μὲν Ἐφόρους, καὶ τῶν ἄλλων Σπαρτιατῶν τις ἐκρύψε. *Idem.*

Dei] Neptuni.

Quid sit tam repentini consilii] Cod. Dan. tam repentino consilio.

Tanto magis Pausanias] Schioppius cum Schotto, qui unas easdemque excussisse membranas videntur, produnt legi, tanto modo; Lambinus mavult multo magis, idque quosdam in veteribus libris reperisse testatur. Casp. Barthius lib. xxiv. 18. Advers. præfert, modo magis Pausanias perturbatus; hoc est, supra modum. Gebhard.

Ne enunciaret] Recte Schioppius: ne arcana detegeret et Ephoris proderet. Apuleius Met. lib. x. 'Neque ad vos, quæ ignoravi, possum enunciare.' Cicero contra Rullum: 'Qui sociorum consilia adversariis enunciavit.'

Nec se meritum] Non abludit oratio Dymni ad Nicomachum apud Curt. vi. 7. 'Si id sustinere non posset, attamen ne proderet se; cuius erga ipsum benevolentia præter alia hoc quoque haberet fortissimum pignus, quod caput suum permisisset fidei adhuc inexpertum.' Gebhard.

Implicitum] Libri veteres implicitum. Dione: 'Utraque implicatus tyrannide Dionysiorum.' Apuleius Met. lib. x. 'Morbi inextricabilis vetero vehementer implicatus.' Et ita videntur veteres esse locuti. Idem lib. iii. 'Sed ut ex animo tibi volens, omne delictum, quo me tantis angoribus implicasti, remittam?' Gebhard.

Magno ei præmio futurum] Alii, magno esse ei præmio futurum. Unde Lambinus, magno id ei præmio futurum: id est, magnis cum muneribus oneratum iri. Idem. Diodor. ἔτι δὲ δεσθέντος ὅπως συγκρήνη, καὶ δωρεὰς μεγάλας ὑπισχνουμένου.

CAP. 5. In urbe eum comprehendi] 'En τῇ πόλει τὴν ξύλληψιν ἐποιῶντο. Thucyd.

E vultu cujusdam Ephori] Λέγεται δ' αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθήσεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, ἐνδὸς μὲν τῶν ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσίοντος, ὡς εἶδε, γυνῶναι ἐφ' ᾧ ἐχώρει. ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένου, καὶ δηλώσαντος εὐνοίᾳ, πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ. Idem.

Eum admonere cupiebat] Vetera excusa, eum ammoneri, vel admoneri. Sed ammoneri non inconcinne propter euphoniā, pro admoneri: ut rem administrare, pro administrare, Excerpta Danielis in Conone. Keuchen.

In eadem Minervæ, quæ Chalcicæ vocatur] Codex Danielis, Chalcidicos. In nummis antiquis, quos Goltzio debemus, appellatur illa Minerva, ΧΑΛΚΑΣ. Estque Ἀθηνῆ Χαλκίοικος, quod alia numismata ΑΘΗ. ΧΑΛΚ. repræsentant. Suidas, Χαλκίοικος, ἡ Ἀθηνᾶ ἐν Σπάρτῃ, ἥ οὐτι χαλκοῦν οἶκον εἶχεν, ἥ διὰ τοὺς Χαλκιδεῖς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ φυγάδας αὐτὸν κτίσαι. Eadem Chalciotis appellata, ut notat Beroaldus ad Apuleii Milesiorum lib. x. Keuchen.

Confugit] Suidas: Καταφεύγει ἐς τέμενος Ἀθηνᾶς. Diodorus: εἰς τὸ ἱερὸν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλκιοίκου. Polyænus lib. viii. ἦν ἡ Πανσανίας μηδίζων ἁλούς κατέφυγεν ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλκιοίκου. Lycurgus: ἐπειδὴ ἔφθασε καταφυγὼν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἱερὸν. Ælianus: ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τῇ Χαλκιοίκῳ. Vide sequentia, et Plutarchum περὶ παρὰλλ. Lambin. Meminit quoque ejusdem Minervii templi lib. ii. in Aristomene Com. 2. Κρύφα δὲ εἰς τὴν Σπάρτην προσελθὼν, καὶ τὰς ἀσπίδας αὐτῶν προσηλώσας τῷ τέμένει τῆς Χαλκιοίκου. Gebhard. Unde patet templum illud facinoris asylum fuisse, quo confugientes impunitate donabantur. Simile Dianæ Ephesiis, Cadmi Thebis, Herculis Athenis, et alia; de quibus passim in Hist. Græcis.

Valvas ejus adis obstruxerunt] Sic Thucydides: Μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφείλον, καὶ τὰς θύρας, ἐνδὸν ὅντα τηρήσαντες αὐτὸν, καὶ ἀπολα-

βόντες εἴσω, ἀποκοδόμησαν, προσκαθεζόμενοι τε ἐξεπολιόρκησαν λιμῶ. Vide Lycurgum, oratione in Leocratem. *Lambin.* Plutarchus non ab Ephoris, sed a Patre ejus hoc factum scribit. *Obstruxerunt Polyænus reddit έναποκοδόμησαν. Cicer. dixit 'Obstruere aditum.'* Gebhard.

Tectumque sunt demoliti] Τὸν ὄροφον ἀφεῖλον. Nepos Timoleonte : 'cætera tyrannidis propugnacula demolitus est.' Curtius lib. viii. 54. 'Ergo alii extra urbem tecta demoliebantur.' Occurrit apud Ciceronem 'demoliri parietem,' 'demoliri partem muri.' Gebhard.

Quo facilius sub dio] Schioppius ac Schottus e libris scriptis, *celerius sub dio.* Idem Gifanio placet. Celer autem mors opponitur lentæ, et a Curtio vocatur 'strenua,' lib. ix. 44. Et 'strenue mori' eidem, quod Nepoti 'facilius interire,' lib. iii. 17. Gebhard. *Quo facilius sub dio interiret]* Probant correctores τὸ δὶο reponendum, ut in Eumenis vita, et apud Horatium Od. ii. 3. Sed sine operæ pretio. Nam divus pro dio, et dius pro divo, frequens in membranis antiquis. Varro. Hoc mutatum sæpe ab his qui ignorabant, *sub divo et sub dio* recte scribi. *Keuchenius.*

Dicitur eo tempore matrem Pausaniæ virisse] More Græcorum locutus est. Sic enim Thucydides eodem loco, λέγεται δὲ αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθῆσθαι, quem supra protulimus. Et Diodorus Siculus hanc ipsam rem narrans : λέγεται τὴν μητέρα τοῦ Πανσανίου, καταντήσασαν εἰς τὸ ἱερὸν, ἄλλο μὲν μηδὲν μήτε εἰπεῖν, μήτε πράξαι τι, πλὴν θοὸν δὲ βαστάσασαν ἀναθεῖναι κατὰ τὴν εἰς τὸ ἱερὸν εἰσοδόν. *Lamb. Boecler.* Hoc Plutarchus, ut præcepi dicere, factum Patri ejus adscribit, quem Agesilaum nuncupat, cum sit Cleombrotus, testibus Herodoto, Thucydide, et auctore Scholiorum in Aristophanis Equites. A matre vero memorat inhumatum esse projectum, contra

Thucydides, Diodori, Polyæni, aliorumque sententiam. Cæterum matri Pausaniæ nomen fuit, si Polyæno lib. viii. credimus, Theano ; sin Auctori Scholiorum in Aristoph. Equites, Ἀλκαλθέα. Μετὰ Ξέρξου φυγὴν Λακεδαιμόνιοι προδοσίας κρίνουσι καὶ φονεύουσι Πανσανίαν τὸν ἴδιον βασιλέα Κλεομβρότου καὶ Ἀλκαλθέας νύον. Gebhard. Similis Ἑλληνισμὸς apud Tacitum occurrit, Hist. lib. i. 50. *Idem.*

Eamque jam magno natu] Id est, anum annis defectam. In Timotheo : 'Hic cum esset magno natu, et magistratus gerere desiisset.' Savaro. Recte contra Lamb. et Schott. qui *magnum natu* præferunt. Sic Nepos Datame : 'Ab hoc tamen viro Scismas maximo natu filius descendit.' Livius lib. x. 38. *Idem* lib. iii. 'Magno natu quidam cum omnium majorum suorum insignibus se in forum projecit.' Ibid. 'Cui magno natu, non sufferentibus jam viribus ad consularia obeunda comitia, intra paucos dies moritur.' Gebhard.

Lapidem ad introitum ædis attulisse] Polyænus Strateg. viii. Θεὰνὰ πρὸ τῶν ἑλλων ἀφικομένην, πλὴν θοὸν πρὸς ταῖς θύραις ἀπηρείσατο. Meminit etiam Ovidius in Ibin.

Magnam belli gloriam turpi morte maculavit] Parem in modum Tacit. Hist. iv. 60. de Agrippinensibus, 'egregiam laudem fine turpi maculasse,' quod securis hominibus, rerum vices non timentibus, haud injuria accidere potest. *Loccen.*

Confestim animam efflavit] Thucydides : Καὶ ἐξαχθεὶς ἀπέθανε παραχρήμα. Sed Xenophon. lib. iii. de rebus Græciæ, Pausaniam scribit damnatum Tegeam profugisse, ibique, morbo confectum, mortuum esse. *Lambinus.*

Cum eodem nonnulli dicerent] Quidam libri habent, *eodem loci.* *Lambin.* Hunc locum extra urbem Spartam Lacones καιδᾶν vocabant. *Longol.* Thucydides : Καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν εἰς τὸν Καιδᾶν, οὐπὲρ τοὺς κακούργους ἐμ-

βάλλειν εἰώθεσαν. ἔπειτα ἔδοξε πλησίον πον κατορύξαι. Similis Sestertium Romæ. Sueton. Et locus Athenis in Melita. Plutarch. Themistoc. Estque illud ταφήν ὕνου θάπτεσθαι, apud Joseph. x. Antiq. quod 'insepultam sepulturam' vocat Cicero i. Philippic. Et exprimit Adagium חַיִּיבֵי חַמּוֹר קִבְּרָה. Sed notandum, quod privatio sepulturæ si cadat in impios pœnæ loco habenda sit. *Keuchen.*

Dei Delphici] Apollinis. Denm Delphicum vocat aperta imitatione, quem Thucydides θεὸν ἐν Δελφοῖς. Sic supra latiori periphrasi Deum appellat in Themistocle, quem alii Pythium. Quod frequens apud Corneliū et alios. Dens enim κατ' ἐξοχὴν Apollo dictus. Hinc et ipsum αἰῶν, quo nomine Arabes Deum vocant. *Keuchen.*

Responso erutus] Consulenti bus Lacedæmoniis. Thucydides : 'Ο δὲ θεὸς δ' ἐν Δελφοῖς τὸν τε τάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν, οὐ περ ἀπέθανε, καὶ νῦν κείται ἐν τῷ προτεμενίσματι, δ' γραφῇ στήλαι δηλοῦσι. Diodorus Siculus tradit, corpus propinquis esse condemnatum et concessum, ut id sepulturæ mandarent, sed Apollinem Lacedæmoniis iratum, quod supplicium perfugium violassent; consultum respondisse, supplicem Deo re-

stitui oportere : quod cum fieri non posse viderent, pro uno corpore vivo, duas statuas Pausaniæ posuisse. Herodotus autem de concesso propinquis Pausaniæ corpore nullum verbum facit, sed Deum consultum jussisse Lacedæmonios 'duo corpora pro uno Minervæ Chalciæco redde-re:' illos autem oraculum sic interpretatos esse, 'ut pro uno Pausania necato, duas Pausaniæ statuas dedicarent.' *Lambin.* De jure illo concedendi cadavera in Digestis Justinian. lib. xlviii. tit. 24.

Ubi vitam finierat] Excerpta P. Danielis, atque eodem loco sepultus, ubi vitam posuerat. Quod Schioppius Schottusque confirmant. Barthius Advers. libro xxiv. 18. τὸ loco delendum censet. Propert. lib. ii. 'Quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita.' Et, 'Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno.' Valer. Max. lib. vi. 9. 13. 'Q. Capiō in publicis vinculis spiritum deposnit.' Lib. vii. 8. 'Inter ipsam fallacis et ingratae culpæ cogitationem spiritum posuit.' *Gebhard.*

PAUSANIÆ res amplius memorabunt tibi Plutarchus in Arist. et alibi. Thucyd. i. Herod. lib. ix. Diodor. xi. Ælian. V. H. iv. 7. Polyænus viii. Xenoph. Hist. Græc. ii. Justin. ii. 15. v. 10. vi. 4. Valer. Maxim. ii. 6. Suidas, &c. *Boecler.*

V. CIMON.

CAP. I. *Duro admodum initio usus est adolescentiæ*] Sic Mss. et vulgati præter Colon. qui *diro* habet. *Savaro*. Fuit autem initio luxuriosus ac dissolutus, mox ad frugem se recepit, ut et Valerius ejus 'incunabula stultitiæ plena' fuisse, lib. vi. 9. memorat. Quem locum glossemate liberat Muretus Var. lib. vii. 1. *Schott.* Ætatis vitia describit Plutarchus in vita.

Litem æstimatam] Quinquaginta talentis, supra in Miltiade, non sexaginta, ut hic Lambinus sui oblitus ex Herodoto numerat, cum ipse Herodotus et Plutarchus πεντήκοντα ταλάντοις habeant. *Schott.* Vide Senecam Controv. 24. et Quintil. Declamat. 103. Litem æstimatam Græci τίμημα vocant. *Lambin.* Aristophanes Pluto: τί δῆτά σοι τίμημ' ἐπιγράψω τῇ δίκῃ, 'Εὰν γ' ἄλψ; Vid. Gebli. ad Miltiad.

Custodia tenebatur] Præter Herod. et Plutarch. Valer. l. v. 3. et 4. Justin. xi. in fine. Quintil. declam. 303. in fine. *Savaro*. Meminit et Seneca Controv. 24. Cimonis declamatio pro patre ire in carcerem volentis est apud Libanium Tom. i.

Neque legibus Atheniensium] Vel *Atheniensibus*. Græcis lege cautum erat, ut tyrannorum filii parentum crimina luerent. Alex. Neapol. lib. ii. 16.

Habebat autem in matrimonio sororem suam germanam, nomine Elpinicem] Aliter legunt Excerpta, sed omissa voce: *sororem suam nomine Helpicem*. In Longoliana haud paullo melius, *Helpinice*; quæ τὸ germanam insuper heic exulandum facit, quod nunquam probaverim. Præfatione: 'sororem germanam habere in matrimonio.' 'Habere' autem proprie de-

matrimonio dicitur. Terentius Adelph. iv. 4. 'Valeas, habeas illam, quæ placet.' Ad quem locum Donatus: 'Haberet uxor dicitur.' Joan. cap. 3. vers. 29. 'Ὁ ἔχων νύμφην, νύμφιός ἐστιν. *Keuchen.*

Sororem suam germanam, nomine Elpinicem] Codex P. Dan. *Helpicem*. Vide quæ ad Præfationem notavimus. Apud Athenienses proximi genere orbas puellas et penuria dotis elocatu difficiles lege ducere jubebantur, aut tantum dotis largiri qui sponsum invenire possent. Verba legis ex Budæo adscribam: Τῶν ἐπικλήρων ὄσαι τὸ θητικὸν τελοῦσιν, ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ἐγγύτατα γένους, ἐκδιδύτω ἐπιδούς, ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος πεντακοσίους δραχμὰς, ὁ δὲ ἱππεὺς τριακοσίας, ὁ δὲ ζευγίτης ἑκατὸν πεντήκοντα. Diod. lib. xii. talem legem a Solone latam, sed a Charonda correctam narrat: ἐκέλευε lex Solonis τῇ ἐπικλήρῳ ἐπιδι-κάζεσθαι τὸν ἐγγιστὰ γένους γένους, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἐπικλήρον ἐπιδικάζεσθαι τῷ ἀγχιστεῖ ᾧ ἦν ἀνάγκη συν-οικεῖν ἢ πεντακοσίους ἑκτίσαι δραχμὰς εἰς προικὸς λόγον τῇ πενιχρᾷ ἐπικλήρῳ. Porro inter proximas et ἐπικλήρους recensabantur sorores germanæ, h. e. ὁμοπάτριοι. Locus elegans habetur apud Philonem Judæum de legibus specialibus, quem attigit M. Antonius Muretus Var. Lect. lib. xv. c. 5. Πλο-νιοιὴν vero adduxit vir magnæ doctrinæ, nec minoris industriæ ac probitatis Andreas Schottus. 'Ὁ Ἀθηναῖος Σόλων, inquit ille, ὁμοπατρίους ἐφείλες ἄγεσθαι, τὰς ὁμομητρίους ἐκάλυπεν. 'Ὁ δὲ Λακεδαιμονίων νομοθέτης ἔμπαλιν, τὸν ἐπὶ ταῖς ὁμογαστροῖς γάμον ἐπιτρέψας, τὸν πρὸς τὰς ὁμοπατρίους ἀπεῖπεν, Αἰγυπτίων χλευάζων τὴν ἑκατέρω

εὐλόβειαν, ὡς ἡμέτερα διαταττομένων, ἐφόρῃσεν εἰς ἀσέλγειαν. Ergo nunc liquet Lycurgum ac Solonem quasi consulto contrarias hac in parte leges sanxisse. Hic apud Athenienses germanarum sororum, sive consanguineas dicere malis, matrimonium indulsit: ille apud Lacedæmonios quasi data opera hujus institutis adversans consanguinearum conjunctione interdixit, et uterinarum sororum nuptialem consuetudinem permisit: quod apud Athenienses piaculo dignum ponebatur. Aristophanes Nebulis act. v. sc. 2. 'Ο δ' εὐθὺς ἦσ' Εὐριπίδου βῆσιν τυ', ὡς ἐκίνει. 'Αδελφὸς, ὃ 'λεξίκακε, τὴν ὁμομητρίαν ἀδελφὴν. Ubi auctor Scholiorum: 'Ἐπειδὴ δὲ παρὰ Ἀθηναίους ἐξεστὶ γαμεῖν τὰς ἐκ πατέρων ἀδελφὰς, εἰς αἰῶσιν τοῦ ἀδικήματος προσέθηκε τὴν ὁμομητρίαν. Ægyptius autem legislator irrisit hinc Atheniensium illinc Lacedæmoniorum superstitionem ac timiditatem, tanquam imperfecta sancientium, iisdemque patre ac matre genitos incestuosis nuptiis copulavit. Gebhard.

Non magis amore quam patrio more] Andocides hoc διὰ παρανομίαν factum scribit, in Oratione contra Alcibiadem. Tò patrio abest a manuscripto Mendozii, Gifanii, itemque Ultraject. estque venustior ἀντανάκλασις: peccasse autem bis hunc scriptorem notat Muretus Var. lib. vii. l. tueturque adversus Xilandrum Cimonem l. xv. 5. Schottus.

Atheniensibus licet] Sane omnes Historici infamia factum hoc Cimonis notant. Suidas testularum supplicio ob eam causam urbe illum ejectum adserit in voce Κίμων et δστρακος. Athen. l. xiii. παρανόμως contra leges et mores patriæ nuptias istas factas esse scribit. Plutarchus in vita ejus propius ad Probi sententiam accedit. Longol. De more hoc præter Philonem testantur Scholiastes Aristophanis ad Nebulas. Minutius Octavio et Seneca in Apocolocyntosi,

quorum verba post alios adduxerunt Rutgers. lib. ii. et Samuel Petitus Com. ad legem Atticam B.

Quam pecuniosus] Dictus ob id apud Athenienses λακόπλουτος, quod scilicet ex puteis et fodinis divitias parasset. Atque ad id respexisse videtur Probus. Cæterum Plutarchus Calliam longe alia ratione in vita Aristidis divitem factum, et hoc nomen λακόπλουτον accepisse refert. Athenæus autem ex Heraclide Pontico lib. xii. diversa de hoc divite a Plutarcho prodit. Longol. Vide Athenæum lib. xii. 7. et Suidam. Hic cinnabareos conficiendi rationem invenit: ut auctor Theophrastus lib. περὶ λίθων. Ab hoc etiam minium inventum nonaginta circiter annis ante Theophrasti tempora. Plinius lib. xxxiii. 7. Eustathius ad Iliad. B. Fuit Ἀρχων Athenis, Olympiad. cxvi. anno 2. suntque ad eum ab Alexia anni xcii. Meursius. Lege quæ de eo disseruit Eruditiss. Gronovius in suis Observationibus, lib. iv. 7. *Pecuniosus]* Festo est præmiosus. In Gloss. pecuniosus exponitur πολυχρήματος. Keuchenius.

Ex metallis fecerat] Scilicet argentifodinis Laurei Atticæ regionis, de quibus supra in Annotat. in Themistoclis vitam. Harum fortasse argentifodinarum proventus redemptor erat Callias; vel potius privatim aliquas in Laureo argentifodinas habebat, ut etiam Nicias, quod Plutarchus in Nicia demonstrat. Magius. Aliam divitiarum causam narrant Plutarch. in Aristid. Hesych. et Suidas in λακόπλουτον, et rursus aliam in Heraclide Pontico Athen. xii. 9. Ortas e spoliatis Persarum cadaveribus, quæ Marathone sepulta fuerat, innuere videtur Themistocles ep. 8.

Is cum talem conditionem aspernaretur] Plutarchus illum ad eam conditionem ἔτοιμον, hoc est, facilem et paratum fuisse adserit: tantum abest, ut aspernaretur. Nam quantum

sororem curarit, notat Athenæus. *Longol.* Proprie et eleganter: nam vocabulum nuptiale *conditio*, de quo multa docti viri et in primis Juris-consulti. Infra Attico, 'cum propter suam gratiam et Cæsaris potentiam nullius conditionis non haberet potestatem.' Apuleius *Apologia*: 'Quam conditionem cum obstinate propositam videret mulier sapiens.' *Ibid.* 'Sin hæc reputans formæ et divitiarum gratia me ad aliam conditionem reservarem.' Justin. lib. xi. 7. 'Tam pulchra conditio prima regni felicitas videbatur.' *Gebhard.*

Quoniamque prohibere posset] Alii libri *quoniamque prohiberet*, nempe Cimon, ne nuberet Calliæ. Alii *quoniam prohibere posset*, quam scripturam malam esse negant. Denique alii codices, proferente Lambino, *Elphinice negavit se passuram Miltiadis progeniem in vinculis publicis interire, quoniam id prohibere posset: seque Calliæ nupturam.* Ego vulgata in lectione nullam esse difficultatem video. *Idem.*

CAP. 2. *Habebat enim satis eloquentiæ*] Sallustius de Catilina: 'Satis eloquentiæ, sapientiæ parum.' Vid. N. in Sidon. lib. ix. ep. 9. *Savaro.* Suidas illum librum *ἱπποκοπιῶν*, hoc est, de curandis equis, conscripsisse insignem et mirandum scribit. Attamen Stesimbrotus apud Plutarchum, neque musicam neque ullas liberales artes didicisse illum commemorat: *Ἰπποκρίτης δὲ ὁ Θάσιος φησιν αὐτὸν οὕτε μουσικὴν, οὕτ' ἄλλο τι μάθημα τῶν ἐλευθέρων, καὶ τοῖς Ἕλλησι ἐπιχωριαζόντων, ἐνδιδασκῆναι.* *Longol.* Sed alterius opiunionis sunt Plato in Theage, et Aristides Sophista in Cimone.

Summam liberalitatem] In qua præcipue Pisistratum imitatus est. Vide Theopompum apud Athen. lib. xii. 8. et Plutarch. in Cimone. *Ernstius.*

Cum juris civilis, tum rei militaris] Plutarchus illum juvenem, aliquamdiu armorum experientiæ imperitum, rebus potius urbanis præcelluisse dicit.

Mag. Cum juris civilis] Nempe Atheniensis: nam quoties non additur nomen cujus sit civitatis jus, ejus civitatis significatur de qua sermo instituitur §. sed jus. 2. Inst. de jure Nat. G. et. C. et recte juri civili operam dedit cum turpe sit patricio et nobili viro et causas oranti jus in quo versaretur ignorare, ut Q. Mucius ait apud Pompon. JC. in l. ii. §. 43. D. de orig. Juris.

In exercitu] Ms. Gifan. et Exc. P. Danielis, *in exercitiibus.*

Primum imperator apud flumen Strymona] *Πρῶτον μὲν Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι Μῆδων ἐχόντων, &c.* Thucyd. qui bella per eum gesta recenset lib. i. Lege Plutarchum in vita, Diodorum lib. xi. Herodot. Polyhymnia, et Pausaniam in Atticis.

Thracum] Immo Persarum, nisi forte etiam Thrares in exercitu Persarum fuerunt. *Lambin.*

Amphipolim] Urbem in Thracia, quæ prius *ἐννέα ὁδοί* dicebatur, id est, novem viæ. Amphipolis autem postea dicta, quod utrinque a Strymone fluvio allueretur. *Idem.* Hodie *Chrysopoli.* Vid. Meursium Fortunæ Attic. cap. 6.

Idem iterum apud Mycalem] Describunt hoc prælium Diod. Sic. xi. 61. et Plut. Cimone p. 486. memorantque et Thucyd. i. Plato in Menex. Polyæn. i. Frontin. iv. 7. 45. et Mela i. 14. Sed hi omnes ad Eurymedontem fluvium, sive prope Cyprum, pugnatum scribunt (quanquam non uno modo rem narrent): nemo, ad Mycalen. Et certe sive Mycalen Cariæ urbem, cujus Stephanus de urbibus meminit; sive montem aut promontorium, sub quo Persæ eodem die, quo ad Platæas, victi sunt; seu denique insulam in ora Ioniæ Plinio H. N. v. 31. memoratam, intelligas, fieri non potuit, ut classis Persica, quæ, Diodoro et Plutarcho testibus, ad Eurymedontem stationem habuit, apud Mycalen devinceretur; multo minus

ut eodem die et prope Eurymedontem et apud Mycalen pugnaretur: nam ea loca longissime inter se distant. Quare parum abest, quin adsentiar Cl. V. Christ. Frid. Franckensteinio, Eloquentiæ Latinæ et historiarum in Academ. Lips. Professore, amico summo meo, qui subvrebatur, ne prælium ad Mycalen a Leotychide Spartano eadem die, qua illud alterum ad Plataeas commissum, cum hoc Cimonis Noster confuderit. Sed ne cultissimo scriptori tam crassum errorem impingam, potius dixerim illud, *Apud Mycalem*, a sciolo quodam insertum esse: qui cum in præced. commate locum prælii additum videret, heic quoque tale quid addendum esse censuerit. Fortassis autem Nepos scripsit, *Idem iterum Imperator Cypriorum*, &c. Nam id quæ præcedunt videntur requirere.

Cypriorum] Codex Schotti et Gifanii *Cypriorum*. Pomponius Mela lib. i. cap. 14. ad Eurymedontem fluvium pugnatum ait: 'In Pamphylia fluvius Eurymedon: magna apud eum Cimonis Atheniensium ducis adversus Phœnicas et Persas navalis pugna atque victoria fuit.' Schott.

Ducentarum navium classem] Hæc classis, ut Panodemus scripsit, 'sexcentarum navium' fuit: ut vero Ephoro placuit, 'quingentarum et trecentarum.' Refert Plutarchus, qui et illud prodidit, ingentem fuisse barbarorum classem, inde colligi; quod multis in fugam navibus versis, multisque allisis atque confractis, ducentas nihilominus captivas Athenienses ceperint. Mag.

Eodemque die] Utramque pugnam eodem die factam victoriamque partam Thucydides auctor est. Ernst. Quod confirmant Plutarch. et Frontinus. Diodor. quoque ait, statim post navalem victoriam Cimonem ad terrestres Persarum copias duxisse classem, eaque in re Strategemate usum, quod Polyæn. et Frontin. nar-

rant. Sed aliter Plut. qui aperta vi in hostes irruisse scribit.

Copias suas eduxit] Quod Strategema ejus refert Polyænus lib. i.

Magna præda potitus] ccc. tiremibus, xl. navibus, et viginti millibus virorum. Diodorus Siculus: αἰχμαλώτους γὰρ εἰλήφει τριήρεις τριακοσίας, καὶ τετταράκοντα ναῦς, ἄνδρας δὲ ὑπὲρ δισμυρίους, χρήματα πλῆθος ἀξίολογον.

Propter acerbitem imperii] Διὰ τὸ βάρος τῆς ἐπιστάσεως. Acerbitas autem imperii continet avaritiam, crudelitatem, aliasque in provinciales injurias, quibus facile ad defectionem impelluntur.

Bene animatas confirmavit] Hoc membrum deerat in exemplis Aldinis et Florentinis, quod ex aliis libris restitui. Opposuit autem 'bene animatas' 'alienatis.' Lambin. Cicero Epistol. 'Intelligebam socios infirme animatos esse.' Gebhard.

Confirmavit] Tacit. Annal. lib. vi. 44. 'Non fraus, non preces, nihil omisum, quo ambiguos alliceret, prompti firmarentur.' Justin. l. xxxi. 6. m. 'Acilius civitates socias confirmabat, dubias illiciebat.' Patercul. lib. ii. 120. 'Vacillantium etiam cis Rhenum sitarum gentium animos confirmavit.' Gebhard.

Scyrum] Vitiose Noster et Gifanii Codex *Cyprum* hic præfert. Thucydides enim et Plutarch. Σκύρον diserte. Schott. Σκύρον τὴν ἐν Αἰγαίῳ νῆσον, ἣν ἔκουν Δόλοπες, ἠνδραπόδισαν. Thucyd.

Dolopes] Diodor. Siculus habitam fuisse a Pelasgis et Dolopibus narrat lib. xi. Lambin. Unde Πελασγία Σκύρος dicebatur, κατ' Εὐβοίαν κειμένη, eratque Cycladum et Sporadum extrema. Salmas.

Quod contumacius se gesserat] Imperium Atheniensium detrectaverat atque excusserat. Nam 'contumacia' despectum seu contemptionem superiorum notat, et, quæ contemptionem sequitur, rebellionem seu de-

fectionem. Tacit. H. iv. 3. 'Contumacia adversus principem.' Ibid. cap. 74. Apud Justin. 'contumacia' notat crimen læsæ Majestatis, in quod incurrere poterat, qui incautis lacrimis præsentem rerum statum defle-ret, viii. 5. nam suæ suorumque sorti, quam Tyranni acerbitas aggravasset, illacrimasse acceptum in crimen capitale, Tac. Ann. xii. 47. Latin. Pacatus Paneg. Theod. Aug. dicto. Claudian. lib. ii. in Ruffin. Gebhard. Plutarchus aliam affert causam, scilicet, quod Dolopes piratæ prædonesque essent insignes, ac Thessalos quosdam institores Scyrum quæstus gratia profectos deprædati in vincula conjecissent. Qui cum vinculis con-fractis ad Amphycionum judicium confugissent, raptæque urbs illa pecuniæ mulctata esset, civesque eam non ex ærario publico, sed ab his qui rapuissent, repeti debere contendere-nt; trepidi Dolopes Cimonem literis exciverunt, qui eo trajiciens, insulam ab iis repurgavit, compositisque rebus tutum navigantibus Æ-gæum præstitit. Nisi forte hæc fue-rit occasio insulæ capiendæ, causa vero ea, quam Probus attulit. Ma-gius.

Vacuefecit] Τὴν πόλιν, sive νῆσον, ἔρημον τῶν οἰκητόρων ἐποίησε. Infra Timoleonte: 'Civibus novis bello vacuefactas possessiones divisit.' Vacuefactio autem, qua possessores vel sub corona venduntur, vel in alias trajiciuntur sedes, pœna est antiquis temporibus in rebelles ac victos constituta. Justin. lib. viii. 5. de Philippo: Diodor. lib. xii. Περικληῆς δὲ αἰρεθεὶς στρατηγὸς ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Εὐβοίαν μετὰ δυνάμεως ἀξιολόγου, καὶ τὴν μὲν πόλιν τῶν Ἑστιάειων ἐλὼν κατὰ κράτος ἐξέφυκε τοὺς Ἑστιάειους ἐκ τῆς πατρίδος. Ubi ἐξοικέειν ἐκ τῆς πατρίδος ele-ganter respondet Nepotis vacuefacere. Vacuefacere verbum non admodum tritum. Valerius, sed de alia re: 'Ergo pectus dolore acceptæ injuriæ,

spe potiundæ victoriæ, verecundia detrectandi ministerii, metu mortis refertum tota sibi pietas vacuefecit,' lib. v. 4. 1. Utitur et Apuleius: non puto reperiri apud Ciceronem. Sed utitur Macrob. Saturn. lib. vii. 12. 'Venas inedia vacuefacit, saturitas obstruit.' Gebhard.

Sessores] Οἰκιστὰς, habitatores. Qui-dam legunt *possessores*: ego nihil mu-to; quanquam si veteris alicujus libri auctoritate nitatur, hoc malim quam *sessores*. Lambin. Solos Dolo-pes ejectos vult Plutarchus.

Agros civibus divisit] Vetustiores Codices habent *dimisit*. Magius. Thu-cydides: ἔκισαν αὐτοί. id est, *coloniam eo deduxerunt*, ut declarat interpres. Et ita Diodorus Siculus: Σκύρον δὲ Πελασγῶν καὶ Δολόπων ἐνοικοῦντων ἐξε-πολιόρησε, καὶ κτίστην Ἀθηναῖον κα-ταστήσας κατεκληρούχησε τὴν χώραν. Lambin.

Thasios opulentia fretos] Qui eti-am ab Atheniensibus defecerant. Thucydides; Χρόνου δὲ ὕστερον συνέβη Θασίους ἀποστῆναι, &c. Hanc rem co-piose lib. i. persequitur. Idem.

Fregit] Navali certamine, xxxiii. naves capiens. Plut. In Themistocle: 'Classe celeriter effecta, primum Cor-cyraeos fregit.' Lysandro: 'Ut Athe-niensium impotentem dominatum re-fringerent.' Cic. de Offic. 'Viriatius Lusitanus, quem C. Lælius fregit et comminuit.' Gebhard.

His ex manubiis] Ea est trium Mss. constans lectio. Quomodo Plut. Πραθέντων δὲ τῶν αἰχμαλώτων λαφύρων, ἔς τε τὰ ἄλλα χρήμασιν ὁ δῆμος ἐβρώσθη. καὶ τῇ ἀκροπόλει τὸ νότιον τεῖχος κατε-σκεύασεν, ἀπ' ἐκείνης εὐπορήσας στρατείας. Non ergo ex navibus legendum, quod alii præferunt. Keuchen. Sic emen-davit Schott. cap. 32. ad script. de Viris illustribus.

Ara Athenarum] Vide sis Meur-sii Cecropiam.

Qua ad meridiem vergit] Murum circumduxere partim Cimon, partim

Agrolas et Hyperbius Pelasgi. Pausanias in Atticis. Qua de causa Pelasgis sub Hymetto habitare concessum fuit. Herodot. vi. Ac murus quidem a Cimone exstructus australis fuit; idque ex manubiis belli contra Persas ab eo confecti. Quem vero a Pelasgis murum structum Pausanias dicit, eum Tyrrhenis adscribit Hesychius: Πελασγικὸν τεῖχος, οὕτω ἐν Ἀθήναις καλούμενον, Τυρρηνῶν κτισάντων. Et huc Thucydidis ista pertinent lib. iv. τὸ δὲ πλεῖστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Ἀημνόν ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρρηνῶν οἰκησάντων. Sed solvo nodum; Tyrrheni enim prius Pelasgi nuncupati, ut apud Dionysium Halicarnassæum ait Hellanicus Lesbios: unde passim Πελασγικὸν τεῖχος Herodoto, Philostrato, Luciano, Libanio, et aliis memoratum. Habebat autem portas novem; unde Ἐννεάπυλον dicitur a Climeno: Καὶ ἡπέδιζον τὴν ἀκρόπολιν, περιέβαλλον δὲ ἔννεάπυλον τὸ Πελασγικόν. Aristoph. in Avibus Πελαργικὸν appellat, quasi ciconiarium dicas. Meursius.

CAP. 3. Quibus rebus quum unus in civitate maxime floreret, incidit in eandem invidiam, quam pater suus, ceterique Atheniensium principes] Relativo, ut vocant, nomini sæpe adjungitur casus idem, qui verbo antecedenti. Et sic fere locutus est Nepos hoc loco. Vide Gifanium Conlect. Lucret. pag. 414. Keuchen.

Quum unus in civitate maxime floreret] Quia unus maxime florebat, ideo fortuna ejus maxime conspicua invidiæque exposita fuerat. Ipso verbo utitur et Miltiade et Epaminonda. Curt. lib. x. 'Ipsam Dariam floruisse paullisper.' Cicero in Verrem: 'Hic in sua patria multis virtutibus ac beneficiis floruit.' Pro Cælio: 'Q. Metellus quum in Rep. floreret integerrima ætate.' Gebh.

Ceterique Atheniensium principes] De quibus vide Dionem Chrysost. Orat. 73. ubi etiam Cimonis meminit.

Adde Valer. Max. v. 3.

Testarum suffragiis] De Ostracismo Cimonis lege Platonem in Gorgia.

Ostracismus] De hujus nominibus, origine, historia, et ritu, e veteribus Diod. Sic. xi. Plut. in Arist. Themist. et alibi, Aristid. Oratione Platon. 2. Pollux Onomast. viii. 5. Scholiast. Arist. in Equit. et in Vespis, Tzetzes Chil. xiii. 489. Hesych. et Suidas in Ostracismus. E junioribus Ubbo Emmius Vet. Græc. Hadr. Junius animadv. v. 18. Scaliger ad Eusebium, Maussacus ad Harpocr. et Meurs. Lect. Attic. v. 18.

Cujus facti celerius] Sic Plutarch. Ὅθεν οὐδὲ τῷ πρὸς Κίμωνα θυμῷ πολλὸν χρόνον ἐνέμειναν. Ex quo suspicari licet, Cimonem etiam minus diu quam quinquennium abfuisse. Lambinus.

Confestim notæ ejus virtutis desiderium consequutum est] Adeo verum illud Persii votum, 'Virtutem videant intabescantque relicta.' Et Flacci Od. lib. iii. 24. 'Virtutem incolumem odimus, Sublatam ex oculis quærimus invidi.' Schott. Similis locus infra Epaminondæ vita. Vide Flaccum Argonaut. lib. iii. vs. 247. Gebhardus.

Revocatus est] Decreto Periclis, ut tradit Plutarchus ibidem: Ἐκάλουν ἐκ τῆς φυγῆς τὸν Κίμωνα, καὶ κατήλθε, τὸ ψήφισμα γράψαντος τοῦ Περικλέους. Lambin.

Quod hospitio Lacedæmoniorum] Hoc Græce diceretur hoc modo: Ὅτι πρόξενος ἦν τῶν Λακεδαιμονίων. Propter hoc hospitium autem Lacedæmoniorum rebus studere ac faveri putabatur: hoc est quod Græci dicunt λακωνίζειν. Hæc enim fuit Ostracismi causa, ut tradit Plutarchus in Cimone, quam appellat μικρὰν πρόφασιν. Idem.

Contendere Lacedæmonem] Cæsar de Bell. Gall. lib. i. 21. 'Ipse de quarta vigilia eodem itinere, quo hostes ierant, ad eos contendit.' Lib. vi. 3. p. 'de improvviso in fines Ner-

viorum contendit.' Apuleius Met. lib. ix. 'Tunc reliqui fratres tam Hercules desperata quam ultro neglecta sua salute contendunt ad divitem.' Nepos Enn. 'Sin per loca sola contenderet.' Justin. lib. ix. 6. Cicero, 'Mihi non dubium est, quin Brundisium contendam.' Gebhardus. Front. i. 4. 'Quasi Thebas contenderet.' In Datame, 'Quo contenderat pervenit.' Justin. ii. Savaro.

Pacemque inter duas potentissimas civitates conciliavit] Εἰς τὸν μὲν οὖν κατ-
ελθὼν ἔλυσε τὸν πόλεμον, καὶ διέλυσε
τὰς πόλεις. Plutarch.

Pacem conciliavit] Cæsar lib. vii. 56. 'Legatos ad Vercingetorigem de pace et amicitia concilianda publice missos.' Loquitur eo modo et Thrasylbul. atque Hamil. Et parem in modum antiquissimi. Ennius Ctesiphonte: 'Eho tu, Di quibus est potestas, motus superum atque inferum, Pacem inter se conciliant, conferunt concordiam.' Cicero pro Dejotaro: 'Quo cum mihi amicitiam Resp. conciliavit.' Gebh.

In Cyprum] Cimonem post exilium Atheniensium Cyprum acquisivisse etiam scribit Diod. l. c. et Suidas in Κίμων, post Thucyd. l. i. Diod. Sicul. xii. et Plutarch. in vita ejus, qui summam viri virtutem uno ore prædicant. Ernst.

Quum ejus majorem partem] Plutarchus hoc non prodidit, sed ingentes certaminum moles struxisse, navales copias circa Cyprum continentem; et quosdam ex suis ad Jovem Ammonem, oraculi accipiendi gratia, misisse testatur, mox vero obiisse. Mag.

In oppido Citio est mortuus] Cythio Codex P. Danielis. Citium urbs est Cypri, in qua natus est Zeno, Stoicorum princeps: unde et Citienus dictus est. Thucydides paullo aliter hanc rem narrat, quam Diodor. Thucydides enim videtur significare, Ci-

monem Citium non expugnasse, sed in obsidione et oppugnatione urbis morte occupatum atque oppressum esse. Diodorus vero ait, Cimonem mari potentem, Malum et Citium, urbeis Cypri, expugnasse, et in victos humanum se præbuisse. Quod autem ad ejus mortem attinet, sic idem Diodorus paullo post: συνέβη δὲ καὶ τὸν Κίμωνα περὶ τὴν Κύπρον διατρίβοντα νόσῳ τελευτῆσαι. Lambin. Plutarchus Cimonis reliquias in Atticam traductas fuisse scribit, quod sua quoque ætate monumenta Cimonis arguebant, etsi ex Nausirate Rhetore referat, Citienses quoddam Cimonis sepulchrum colere, quibus in fame terræque sterilitate, ut Cimonem tanquam Deum venerarentur, oraculo imperatum sit. Magius.

CAP. 4. *Fuit enim tanta liberalitate*] De qua vide Theophrastum, Theopompum, Aristotelem, Plutarchum, Athenæum lib. xii. ex Theopompo, Ciceronem Offic. iii. et alios.

Ut nunquam eis custodem imposuerit] Cicer. pro Planco: 'Sin autem emimus, quem villicum imposeremus.' Schioppius venuste e libro Gifanii, *custodem posuerit*. Barthius e veteribus editis ac membranis, quibus olim usus Cælius Curio: *Ut nunquam in eis custodem imposuerit*. Scribendum vero ipse retur: *Nunquam in eis custodem unum posuerit*. Mihi placet lectio Codicis Gifaniani. Cæsar de Bello Gall. lib. i. 20. 'Dumnorigi custodes ponit; ut quæ agat, quibuscum loquatur, scire posset.' Cicero ii. Philippica: 'Quoties te Patertius domo sua eiecit? quoties custodes posuit, ne limen intrares?' pro Flacco: 'Hermippus custos T. Aufidio Prætores in frumento publico est positus.' Gebhard. Rem narrat Athenæus ex Theopompo, lib. xii. Sic autem dixit Nepos, 'eis custodem imposuerit,' ut Cicero in oratione pro Plancio, 'villicum imponere.' Quanquam non ne-

gat Nepos, Cimonem villicos agris et villis imposuisse, sed negat custodes apposuisse. *Lambin.*

Quibus vellet] Amplius scripti Codices, *Quibus quisque vellet*. Schott. Sic Danielis et Boecleri.

Semper eum pedissequi cum nummis sunt secuti] Vide de hoc genere servorum Pignorium. *Boecler.* Athen. lib. XII. Καὶ λέγουσιν, ὡς περιήγετο μὲν αἰ νεανίσκους δύο ἢ τρεῖς ἔχοντας κέρματα· τούτοις δὲ δίδοναι προσέταττεν, ὅποτε τις προσέλθοι αὐτοῦ δεόμενος. De Cimonis liberalitate, eadem Plutarchus in Pericle. Nam et hic non minus suarum rerum profusus populo largitor. Clarum est de Cimone loqui Athenæum, cum scribit, καὶ λέγουσιν ὡς περιήγετο μὲν νεανίσκους δύο ἢ τρεῖς. Errat igitur Auctor Excerpt. et Eustathius eum secutus, qui de Pisistrato hæc accipiunt, contra apertissimam Athenæi narrationem, et Probi in Cimonis vita, qui quasi ad verbum Theopompi totum locum vertit. *Casaub.* Non dissimile est quod de L. Neratio narrat Gellius xx. 1.

Ne differendo videretur negare] Ὁ κεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι· ἦν δὲ βραδύνης, Πᾶσα χάρις κενεή, μὴδὲ λέγοιτο χάρις. P. Syrus: 'Beneficium bis dat qui dat celeriter.' Ausonius: 'Gratia quæ tarda est ingrata est gratia; namque Quæ fieri properat gratia grata magis.' *Gebhard.*

Cum aliquem offensum fortuna videret] *Lambinus* hoc exponit, cui fortuna esset iniqua, irata, atque offensa. Quod cum mihi insolens videretur, nec dubitarem, offensum hic idem esse, quod obviam factum, repertum; Cl. Freinshemius confirmavit meam sententiam, indubiamque fore dixit, si in aliquo codice forte fortuna legeretur, quod et absorberi facile potuerit a sequenti vocabulo. *Boeclerus.*

2 *Minus bene vestitum*] Theopompus: Κακῶς ἡμφιεσμένον, male vestitum. Plutarchus paullo aliter, ἡμφιεσμένον

ἐνδεῶς, id est, parum copiose, seu, ut ita dicam, egender vestitus. *Lambinus.*

Suum amiculum dedit] *Gymnici* exemplar corrupte amniculum habet. *Magius.* Theopompus: κελεύειν αὐτὸν μεταμφιέννυσθαι τῶν νεανίσκων τινὰ τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ. Plutarchus fere sic, ut Nepos: διημέβετο πρὸς αὐτὸν τὰ ἱμάτια. *Lambinus.*

Ut quos convocatos vidisset] *Lambinus* non vocatos. Rectius Schioppius, P. Daniel, Savaro, ac Schottus invocatos. Barthius Adversar. lib. xxiv. 18. legit, ut quoscunque invocatos vidisset. Est autem invocatus, ἀκλητος, ad epulas non invitatus. Fuit Cimonis animo par Gellii Agrigentini, ejus domus quædam munificentiae officina credebatur. Valer. Max. lib. iv. 8. quæ comparanda cum verbis Nepotis. Vel, cui nondum vocari contigit. Terentius Eunuchus: 'Invocato ut sit locus semper.' *Gebhard.* Vid. Athen. lib. XII. ibique doctissimum *Casaubon.*

Omnes devocaret] Omnino malim hic legi, convocaret, aut certe vocaret. *Lambin.*

Quod facere nullum diem prætermittibat] Sic Plutarchus: Καὶ δεῖπνον οἴκοι παρ' αὐτῷ λιτὸν μὲν, ἀρκοῦν δὲ πολλοῖς, ἐποιεῖτο καθ' ἡμέραν. Sic et Theopompus apud Athenæum eod. loco. Sed existimabam aliquando, neque nunc aliter sentio, legendum esse apud Cornelium, quod facere nullum diem intermittebat. Sic enim loquuntur Latini potius. *Idem.* Et sic locum contaminat *Lambinus.* *Gebhard.*

Qui unde efferrentur, non reliquissent] Supra de Aristide, in ejus vita: 'in tanta paupertate decessit, ut, qui efferretur, vix reliquerit.' Athenæus eodem loco ex Theopompo: Καὶ φασι μὲν αὐτὸν καὶ εἰς ταφὴν εἰσφέρειν. *Lambin.* Solabant enim mortui efferri honestissima veste. Juvenalis: 'Pars magna Italiæ est, si verum admittimus, in qua Nemo togam sumit nisi

mortuus.' Non solis Italis, de quibus Satyricus loquitur, sed vulgo etiam Græcis Latinisque moris fuit, ut comptiores efferrentur, quam vixissent. Erant enim καλῶν ἐνταφίων studiosissimi. *Casaub.*

Suo sumptu extulit] Vide de hoc more P. Fab. Sem. III. 13.

Vita ejus fuit secūra] Nullis periculis atque insidiis exposita. Nam, ut Aurelii Victoris verbis dicam, 'ejus vita nullius oneri aut incommodo erat.' Demnm, 'Ejus mortem cives expetunt, cujus vitam oderunt.' Sive ejus vita non fuit anxia ob imminens ex odio atque insidiis civium discrimen; vel, ut verbis Valerii dicam, pro salute et incrementis ejus cives votis excubabant. *Gebhard.*

Mors acerba] Quæ Græcis ἄωροι θάνατοι, vel ὀμφακταὶ νεκροί, ut Latinis 'acerba funera,' vel 'immatura.' Julianus Archiepiscopus Toletanus lib. I. 'Tria sunt genera mortis, acerba, immatura, naturalis. Acerba infantum, immatura juvenum, naturalis senum.'

Quod a Publio Syro mutuatum. Sed minus distincte illa genera a Latinis usurpantur. Nepos enim 'mortem acerbam' de adultis dixit, sicuti Cicero in Antonium: 'Acerbissimum ejus diem supremum malim, quam L. Cinnae dominatum.' *Keuchen.*

CIMONIS res scripsere Plutarch. Cimone. Diodor. XI. et XII. Herodot. VI. et VII. Thucyd. I. Polyæn. I. Plato in Theage et Gorgia, Suidas, Athenæus XII. Demosthenes Oratione contra Aristocratem. Andocides Oratione contra Alcibiad. Arist. I. 3. Platonica II. Justin. II. 15. Valer. Maxim. V. 3. Ext. III. 5. Ext. II. 6. Cicer. offic. II. 18. *Boecler.* Facies ejus in nummorum meorum uno conspicitur cum inscr. ΚΥΜΟΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ. In postica parte victoria seminuda armis insidens, dextra palmam, sinistra clypeum tenens, in quo: ΝΙΚΗ. Infra: ΑΘΗΝΑΙΩΝ. Circum victoriam: ΚΑΤΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. Hermam ejus sed capite truncatum exhibent Ursini imagines num. 46.

Apud Fulvium Ursinum
in numismate æreo.

Apud Fulvium Ursinum
in schedis ex marmore.

VI. LYSANDER.

Lysander] Aristocleti filius, ex Heraclidarum genere, minime generosus. Theopomp. apud Athen. lib. vi. Mothacem fuisse adserit. Sunt Mothaces non ipsi quidem Lacedæmoniorum filii, sed cum iis simul educati adolescentes ingenui, qui deinde ad præclara facta, quæ ab illis sperantur, Laconum Reip. adscribuntur. *Longol.* Alii Mothaces volunt fuisse conditione servos. Hesychius: *Μόθακες οἱ συντρέφόμενοι νόις δούλοι παῖδες.* Et dicti *μόθακες*, παρὰ τὸ ὁμοθεῖν. Unde etiam est *μόθος*. Erant igitur servi a pedibus, qui aliis Græcis dicebantur et *μόθωνες* iisdem Laconibus. *Lysandrum* juvenem e Mothacibus unum, quod dicitur, fuisse, ex Plutarcho non discas. Fatetur tamen etiam *Ælianus* lib. xii. c. 43. *Casaubonus.* Vide Plutarchum in Vita. *Mag.* De hoc Thucyd. lib. v. Xenophon lib. ii. Diodor. lib. xiii. Polyæn. Strateg. lib. i. et vii. Just. lib. v. Frontin. i. 5. ii. 1. iv. 1. *Savaro.*

Lacedæmonius] Sic Cicero in Catone Majore: 'Lysander Lacedæmonius, vir summæ virtutis.' *Mag.*

Magis felicitate quam virtute partam] Curtius lib. ii. 'Quis neget, eximiam quoque gloriam sæpius fortunæ, quam virtutis esse beneficium?' *Gebh.* Ms. mei C. fide lego: *magis fortuna quam virtute*, quæ pulcrior oppositio est: sic infr. in Thrasybulo: 'Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit.' *Ernst.* Vide notas Freinshemii ad Flor. præf.

Sexto et vigesimo anno] Sic Thucydides lib. iv. *ἔτη δὲ εἰς τοῦτο τὰ ξύμ-*

παντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτά καὶ εἴκοσι, &c. *Lambin.* Et pestilentia conflictantes. Vide Plutarchum in Vita, Xenophont. 'Ελλ. ii. Diod. Siculum xiii. in extremo.

Confecisse] Penitus stravisse ac vicisse. Magius substituendum censuerat *confregisse* sive *contudisse*. Sed in eo se ipse reprehendit. *Conficere* enim est, penitus absumere. *Schott. Gebhard.* *Confecisse*] Historiam habes in Alcibiad. refert Plutarch. Diodor. lib. xiii. Polyæn. i. Just. v. Frontin. ii. 1. exemplo ult. et Pompon. Mela ii. infra in Conone. *Savaro.*

Id qua ratione consecutus sit, latet] Rem enim maximam minimo labore confecit; et hora una tempus longissimum, et bellum omnium, quæ ante ipsum fuerant, maxime varium et cladibus et casibus sustulit. Quod strategema ejus præter alios commemorat Polyænus lib. i. quomodo latere potest cum ipse dicat factum id immodestia adversariorum? Videtur hic locus esse mutilatus, ut et alii in hoc opusculo multi. Credam igitur olim fuisse *non latet.* *Ernst.*

Sed immodestia] Sic infra in Alcibiade: 'Periculum est, ne immodestia militum nostrorum occasio detur Lysandro nostri opprimendi exercitus.' Hanc militum immodestiam pulchre describit Plutarchus in Lysandro his verbis: *ὥς γὰρ ἐξέβησαν, εὐθὺς, ἄτε μηδὲν προσδοκοῦντες, ἡγόραζον. ἐπλανῶντο περὶ τὴν χώραν, ἐκάθειδον ὑπὸ ταῖς σκηναῖς, ἡριστοποιοῦντο, πορρωτάτω τοῦ μέλλοντος, ἀπειρία τῶν ἡγουμένων, ὄντες.* Sed Aristides Sophista *Λευτρικῷ*

λόγῳ dicit, negligentia Imperatorum hoc evenisse, non immodestia militum: τοῦτο δὲ καὶ ἐν Αἰγὺς ποταμοῖς ἀμελείᾳ τῶν στρατηγῶν τὰς ναῦς ἀπολέσασθαι. *Lambinus.*

Quod dicto audientes Imperatoribus suis non erant] Frequens illud apud Cornelium. Ita loquitur purissimi oris scriptor Cornelius et Iphicrate: 'Ut nullæ unquam in Græcia neque exercitatiores copiæ, neque magis dicto audientes fuerint duci.' Et Agesilao, 'tanta modestia dicto audiens fuit jussis absentium magistratum.' Quare emendandum censeo *Datame*; *Thyus regi dicto audiens non erat.* Cæsar de Bell. Gall. lib. i. 40. 'Quibuscunque exercitus dicto audiens non fuerit.' Auctor de Viris illustr. cap. 7. 'Petere ut interim dum convalescit Servio Tullo dicto audientes essent.' Plaut. Amphitr. 'Ego sum Jovi dicto audiens; ejus jussu nunc huc me affero.' Cicero de Divinat. 'Istæ imagines ita nobis dicto audientes sunt, ut simulatque velimus, accurrant.' Cato de re Rustica: 'Eadem uti curet faciatque moneo, Dominoque dicto audiens sit.' Varro de re Rustica, i. 17. 'Facilius enim his, quam minoribus natu dicto sunt audientes.' *Gebh.*

Imperatoribus suis] Alcibiadi præcipue. Nam cum Lacedæmonii Lysandrum, nomine quidem legatum, revera autem ducem ad bellum contra Athenienses gerendum mitterent: idque tum reliquis sociis, tum ipso quoque Cyro, postulanti; acri enim et vigilantī duce opus erat post cladem a Calliceratida ad Arginusas acceptam; ipse cum copiis profectus urbes aliquot Asiæ in potestatem suam redegit: pugnandi tamen facultatem ducibus Atheniensibus non fecit. Quam ejus calliditatem cum pari præditus ingenio animadverteret Alcibiades, operam suam et consilium offerrent, a ducibus Atticis non sine

Delph. et Var. Clas.

contumelia repellitur. Cujus sive superbiam, sive imprudentiam graves mox pœnas dederunt, artibus Lysandri circumventi, et oppressi ad Ægopotamos Chersonesi. Perit tum præter exercitum Atheniensium classis eorund. instructissima CLXXX. navium. Atque hac ratione Lysander victoriam consecutus est. Quod certe Nepotem non latuit, uti ex Alcibiadis vita, quæ sequitur, paret, cap. 8. Vide de hac re urbisque interitu plura apud Historicos a Dn. Boeclero citatos: quibus adde Orationem Cæsaris apud Sallustium de bello Catilinario pag. 151. Senec. lib. De tranquill. animi cap. 3. et Epist. 104. Cicero. 8. ad Attic. Valerium Max. lib. iii. 2. *Ernst.*

Dispalati in agris] Lege Xenophonem ii. 'ΕΛΛ. Justinum lib. v. Omnes illum astutia magis quam virtute superasse scribunt. *Longol.* 'Palantes' Cæsar dixit, Cicero, et alii. *Schott.* Facilis de vagis, dispersis, atque incompositis victoria. Plutarch. ναυτικὸν ὕταν ἐπὶ τῆς γῆς γένηται πλανώμενον, ὅποι τις θέλει, καὶ διασπειρόμενον. Tacit. Ann. lib. iv. 48. 'Thracum auxilia repentino concursu terri- ta, cum pars munitionibus adjacerent, plures extra palarentur, tanto infensius cæsi.' Hist. iv. 35. 'Civilis ubi rursum missos Novesium frumentatores datasque in præsidium cohortes velut multa pace accepit, rarum apud signa militem, arma in vehiculis, cunctos licentia vagos compositus invadit.' De hoc casu vide Frontin. lib. ii. 1. 18. *Dispalari* verbum non admodum frequens. Sallust. epist. ii. ad C. Cæsarem: 'Hæc igitur multitudo primum malis moribus imbuta, deinde in artes vitasque varias dispalata, nullo modo inter se congruens.' *Gebhard.*

Relictis navibus] Quo respicit nummus meus, in cujus antica parte caput Lysandri cum inser. ΑΥΞΑΝΔΡΟΥ

Nep.

2 H

ΔΑΚΩΝΟΣ: in postica Victoria curru ab equis marinis per mare tracto insistentes, et: ΝΙΚΗ ΝΗΤΙΣ.

Dediderunt] Codex Schotti, *dederunt*.

Audaxque] Ἦν δὲ καὶ λόγῳ θρασὺς καὶ καταπληκτικὸς πρὸς τοὺς ἀντιτείνοντας. Plutarch.

Sibi esse belli] Editio Longoliana, *Sibi esse bellum*.

Apud Ægos flumen] Codex Danielis, *Egos*. Græci peculiariter περὶ Αἰγὸς ποταμοὺς loquuntur. Plutarchus ἀποφθ. Λάκων. Νυκῆσας δὲ τοὺς Ἀθηναίους ἐξ ἐνέδρας περὶ Αἰγὸς ποταμοὺς, καὶ λιμὴν πύσας αὐτοὺς, παρεστήσατο τὴν πόλιν, καὶ ἔγραψε τοῖς ἐφόροις, ἐαλῶσαντι ταῖς Ἀθήναις. Pomponius Mela lib. II. 2. 'In ea [Cherroneso] flumen Ægos naufragio classis Atticæ insigne.' Lambin. Commissa est hæc pugna Olymp. xciii. anno 4. cum Alexias archon esset. *Meursius*.

Classis hostium est potitus] Ultraject. classe. Phrasim autem explicat e Pandectis Juris varie clarissimus vir Ant. August. Emendat. libris. Schott.

Quam ut omnes civitates] Narrat Xenophon Ἑλλ. II. totam Græciam defecisse ab Atheniensibus præter Samios. Lamb.

Decem delegerat] Quorum cuique Decaducho nomen erat. Alex. ab Alex. Græci communiter δεκαρχίας appellant. Isocrates Panegyrico, et ad Philippum. Diodorus XIV. alii. Sed Xenophon δεκαρχίας vocat, nisi locus mendosus sit, lib. III. de rebus Græciæ. Idem in contentione Autoclis: ἐτι δὲ τὸ πάντων ἐναντιώτατον αὐτονομίᾳ, καθιστάτε, ἐνθα μὲν δεκαρχίας, ἐνθα δὲ τριακονταρχίας. Lambinus. Athenis autem triginta præfecerat, decem vero Piræeo. Plutarchus: 'Triginta quidem intra urbem, decem vero in Piræeo præfectos instituit.' Hi postea triginta viri urbem servitute oppresserunt, et ad tyrannidem usque sævierunt. Sallust. in conjurat. Catilin. et Oros. II. 14.

Mag. Eorum nomina recenset Xenophon Ἑλλ. III. Longohus. Initio Athenienses Reges suos habuerunt; inde Archontes acceperunt: sub quibus tyrannidem exercuit Pisistratus, postèrique ejus aliquot, qui ejecti Olymp. LXV. anno 4. Deinde vero Aristocratia usi, usque ad Olymp. xcii. annum 1. cum electi cccc. qui sequente statim anno abrogati. Postea a Ly-sandro victi, triginta tyrannos habuere, Olymp. xciv. anno 1. Qui cum decem commutati, Olymp. ejusdem anno 4. eos quoque ipsos statim in primordio excussere. *Meursius*.

Cap. 2. Crudelitate et perfidia] Ipse quippe dicere solitus erat, ubi leonina pellis non proficeret, vulpinam esse assuendam: idem jubebat, pueros quidem taxillis, homines verò jurejurando fallere. Plutarch. Idem ei Syllam comparat, in cujus animo esse leonem et vulpem dicebat Carbo. Grotius.

Fatigemus] Scripti, *defatigemus*.

Proinde ac si iidem firmissimi solerent esse amici, qui constantes fuissent inimici] Contra P. Syrus, 'Quidam inimici graves, amici sunt leves.' Gebh. Secutus sum editionem Florentinam et Aldinam. Cæteræ enim habent contrarie: *Proinde ac si iidem firmissimi solerent esse inimici, qui constantes fuissent amici*. Ex Thucydide lib. VIII. licet intelligere, Thasios, antequam tantam fidem in Athenienses præstitissent, eorum fuisse inimicos, et Lacedæmoniorum socios atque amicos. Nunc igitur quia Atheniensibus eos videt amicos esse factos Lysander, et in hac amicitia permanentes judicat, eos pervertere cupit. Congruit cum Thucydide, et confirmat hanc lectionem id quod est apud Demosthenem, Orat. πρὸς Δεσπίνην. Lambin. Ad hæc Ultraject. editio negationem priori lectioni addendam videri ad oram annotavit. Supra in Themist. 'Non minus me bonum amicum habebis, quam fortem inimi-

cum ille expertus est.' *Schott.*

Consulerentque rebus suis] Quia hic deest exemplum quod narrare instituerat Nepos, non committendum duxi, quin lectoris cognitioni iuvandæ rem gestam ex Polyæno, Strateg. I. huc referrem. Cum Thasum, propter eos, qui Atheniensium rebus studuerant, pervertere Lysander destinasset, sicut Nepotis habet narratio, atque ne evaderent, quos perditos cupiebat, metueret, fraudem clementia ac religionis obtentu velandam censuit. Erat apud Thasios templum Herculis, quod summa ipsi cæremonia colebant. Huc vocatis civibus, insidiosæ humanitatis plenissima oratione imposuit. Veniam se omnibus dare, aiebat, ante actorum. Consternatione et tempore facile excusari, quæ in isto rerum transitu accidissent. Igitur frustra timere quendam aut latere. Accederent modo, bonamque de eo spem omnes capebant, qui parcere omnibus constitisset. Hæc se teste Deo ipsorum patrio polliceri, ad cuius templum et numen essent jussi convenire. Talia tam accurata simulatione asseveranti creditum est. Prodiere ex latebris, qui Atheniensis reip. studio graviora extimuerant. Quos ille post paucos dies, nihil amplius suspicantes, salutisque penitus securos adortus omnes interfecit. *Boecler.* De qua lege Diodor. Siculum lib. XII. Plut. in Lysandro, et omnium crudelissimum strategema apud Polyæn. Strateg. I.

CAP. 3. *Quo dolore incensus, iniit consilia]* Aliam causam fuisse vult Diodorus, nempe elationem animi et ferociam, quod bellum Peloponnesiacum confecisset, et Lacedæmonii principatum Græciæ terra et mari peperisset. *Lambinus.*

Sine ope Deorum] Xenophontis præceptum, *πειρᾶσθαι σὺν θεοῖς ἀρχεσθαι παντὸς ἔργου.* *Keuchen.* Plutarchus ait; hoc esse machinam, seu Deum

ex machina adlibere, ut fit in tragædiis. Solent autem ad hæc commenta confugere magni viri, cum vis aut ratio humana non satis valet ad id, quod concupiscunt, efficiendum. Diodorus: *ἐνόμιζε γὰρ, εἰ χρησμὸν λάβοι σύμμαχον ταῖς ἰδίαις ἐπιβολαῖς, βραδίως ἔξειν ἐπὶ τέλος τὴν προαίρεσιν.* Sic Pisistratus Tyrannus cum ejectus e civitate esset, commentus est illud omnibus notum de Pallade armata, a qua in currum imposita, edicendum curavit a præconibus, Pisistratum in civitatem atque adeo in arcem restitui, cum esset mulier nomine Phylaginti corporis statura, ita ornata ut speciem Palladis præbere videretur. *Lambin.*

Quod Lacedæmonii omnia ad oracula referre consueverant] *Θεωρῶν τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τοῖς μαντείοις προσέχοντας.* Diodor. Proprium autem heic est verbum *referre.* Cicero I. de Divinat. 'Sed et rebus obscuris et incertis ad Apollinem censeo referendum.' Græci usurpant *προσαντίθεσθαι* et *προσαναφέρειν.* *Gebhard.*

Primum itaque Delphos] *Delphi,* noster et Gifanii Codex. *Schott.* Habet hoc Plutarchus in vita Lysandri. *Longol.* Diod. 'Ἐπεχείρησε τὴν ἐν Δελφοῖς προφῆτιν διαφθεῖραι χρήμασιν.'

Dodonam adortus est] Urbem Chaoniæ in Epiro, Jovi sacram, unde *πολύγλωσσος* apud Poëtas. Auctor Epigrammatis ad custodem Hortorum: 'Dodona est tibi Jupiter sacra crata.' Nomen a Dodona, quæ una Nympharum Oceani, Poëtæ: vel Jovis et Europæ filia, Eustathius: a Dodone fluvio, Stephanus. Alii alia. Ab hac urbe quernum illud nemus Jovi sacrum Dodonæum est dictum, ubi templum et oraculum vetustissimum. Hujus sacerdotes *σελλοί, χαμαικοτοί, χαμευνάδες,* et *χαμεῖναι* appellabantur. Vide Sophoclem in Trachin. et Herodotum, qui multa fabulosa de hoc oraculo commenti sunt. *Keuchen.*

Quæ Jovi Hammoni solveret] Editio Longoliana leniter *Ammoni* legit, quod frequens aliis, qui nomen ab Ἄμμος deducunt. Ut sic autem potius scribendum credam, quam *Ammoni*, facit inter alia et Festi Epitoma, quæ serie literarum concepta, aspirationem inesse voci aperte testatum facit. *Hammon* Jupiter non *Ammon*. Quod pluribus rationibus demonstrat ad Curtium suum doctissimus Freinshemius. Accedit et illud, quod Ægyptium nomen esse, et in Hebraica lingua isti affini Sol non solum dicatur שמש, sed etiam *Hamma*. Atqui Jupiter idem cum Sole, teste Arnobio lib. III. et Platone in Phædro, ubi est μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ, quomodo etiam Macrobius interpretatur. Nec minor varietas est circa etymologiam quam scripturam. Alii enim ab ejusdem nominis pastore deduxere, inter quos Pausanias in Misseniæ. Adi Eustathium ad Dionysium, vs. 212. Sunt qui a Chamo vocem inflectunt; inter quos Bochartus et alii. Herodotus ab Ἀμοῦν, quem Græci Δία. Sed præstat ἐπέχειν, quam temere aliquid affirmare. Vetus auctor, qui vitam Alexandri fabulose composuit, hunc Jovem πολὺν θεὸν et κριοκέρατον vocat, qui multis κερατοφόρος. Unde Alexandrum Arabes القرنبذ ذو

Bicornem nominarunt, ut Jovis Hammonis filius agnosceretur. Quod vel in nummis videre est, quorum copiam ad Plinianas Exercitationes produxit Magnus Salmasius. *Keuchen*.

Existimans, se Afros facilius corrupturum] Nimirum, quia gens illa subdola, vel ad technas fraudesque vel etiam natura proclivis esset. Julius autem Firmicus ratione astrorum subdolos esse Afros consuit. Cum Afri passim ob fraudem male audirent, putat Nonius, *vafrum* ab *Afris*, quasi valde *Afrum* dici. Livius quoque fraudis notam genti huic inurit,

inquiens de Hannibale, 'fraus plusquam Punica.' *Magius*.

In Africam] Nomen ab *Afro* descendit, ex Hercule genito, uno ex posteris Abraham. Græci ex *a* privativa, et φρίκης. Isidorus *Africam* dictam vult quasi *apricam*, quod sit aperta cælo et Soli. Leo Africanus Arabica lingua *Iffric* vocari scribit, a verbo فرك seu *faraca*, id est, *divido*: eo quod ab Europa mari Mediterraneo, ab Asia flumine Nilo sit separata. Vel ab *Ifrico* Arabiae Fælicis rege, qui hanc regionem omnem primus incoluerit. Lege passim Geographos.

Nam non solum corrupti] Sic Diodorus: Οὐ μόνον ἀπέτυχε τῆς ἐπιβολῆς, ἀλλὰ καὶ συνεξέπεμψαν οἱ τοῦ μαντείου προεστώτες πρέσβεις τοὺς κατηγορήσοντας τοῦ Λυσάνδρου περὶ τῆς τοῦ χρηστηρίου διαθορᾶς. *Lambin.*

Judiciumque absolutus sententiis] Κρίσεως αὐτῷ προτεθείσης ἀπελογήσατο πιθανῶς ὑπὲρ αὐτοῦ. *Idem.*

Occisus est a Thebanis apud Haliartum] Plutarchus a Thebanis et Haliartiis, qui structa acie fecerant irruptionem, Lysandrum muris propinquantem occisum dicit. De Lysandri morte Xenophon quoque lib. III. Ἑλλ. prope finem. *Mag. Lamb. Longol.*

Quæ post mortem in domo ejus reperta est] Sic Diodorus. Plutarchus: Ἐδρόντα βιβλίον, ἐν ᾧ γεγραμμένος ἦν ὁ περὶ πολιτείας λόγος. Ex quibus Plutarchi verbis videtur legendum apud Diodorum πολιτικῶς, pro πολυτελῶς. *Lambin.*

Ex omnibus dux deligatur] Eligatur, Schedæ nostræ. Sequitur in Cod. nostro, *sed scripta, ut dicit, non videntur congruere sententiæ*. Schott. Πείθων ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν αἰρετοὺς γίνεσθαι βασιλεῖς. *Diod. Plut.*

Quam ille se habiturum, pecunia fidens, non dubitabat] Quam oraculi sen-

tentiam pro se obtenturum non diffidebat. Ad verbum fere Diodorus: *Διὰ δὴ τούτου (ξένου πατρικοῦ λίβυος) καὶ τῶν κομιζομένων χρημάτων ἐλπίσας πείσειν.* Valer. Max. lib. vii. 1. 'Ita Gyges, dum ad stipulatorem vanæ opinionis Deum habere concupisceret, ubinam solida et secunda esset felicitas, didicit.' Bene Petron. 'Quidvis nummis præsentibus opta, Eveniet.'

Cleon Halicarnassensis Alicarnas. Cod. P. Dan. Edit. Venet. *Alicarnias*. Savaro. Vulgata ex Græco profluxit. Sic Plutarchus: καὶ λόγον ἐξεμελέτα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν γεγραμμένον ὑπὸ Κλέωνος Ἀλικαρνασσεως. *Lambin.* Usurpatus ille mos in Græcia, ut Oratores et Sophistæ aliis orationes scriptitarent. Unde λογόγραφοι, quæ vox cum re postea in contemptum adducta. Vide Cressoll. theatr. Rhet. iii. 2. *Boeckl.*

CAP. 4. *Perlatum*: petiit a Pharnabazo] Editio Longoliana, *perlatum a Pharnabazo*. Plutarchus aperte: καὶ συνελθὼν ἐδεῖτο γράψαι περὶ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἐτέραν ἐπιστολὴν, ὡς οὐδὲν ἡδικοημένον, οὐδ' ἐγκαλοῦντα. De quo in Alcibiade. Commemorat eum Thucyd. viii. et sæpe Xenoph. Ἑλλ. ii. et iv. Isocrates Paneg. Plutarchus in Lysand. Erat hic Cretensis, Pharnabazi filius, olim Darii, et postea Artaxerxis Satrapes, qui Alcibiadem interfecit; ut scribit Diodor. lib. xiv. *Lambin.*

Quanta sanctitate bellum gessisset] Justitia, moderatione atque integritate. Valer. iv. 14. 'Cypriacam pecuniam maxima cum diligentia et sanctitate in urbem deportaverat.' Hinc 'sanctæ manus' non pollutæ captandis et acceptandis muneribus provincialium apud Val. lib. ii. 11. 'Tum continentia inerat imperatoribus nostris, quam sanctas manus habere deberent apud ista altaria discentibus.' *Gebh.*

Huic ille liberaliter pollicetur] Se

omnia facturum. Plutarch. ὑποσχόμενος πάντα ποιήσειν. Ut solent falsi falsimoniis. Curt. lib. vii. 11. 'Polydarnas tanto liberatus metu, impensius etiam quam exigebatur, promittit operam.' Loquitur autem ad eum modum crebro Cæsar de Bello Gallico iv. 18. 'Legatis pacem atque amicitiam petentibus liberaliter respondit.' Cap. 21. 'Legatis auditis liberaliter pollicitus hortatusque ut in ea sententia permanerent, eos domum remisit.' Ubi Græcus interpres reddit φιλοφρονεῖσθαι. *Gebhard.*

Librum gravem] *Grandem*, Gifanii Codex et Ultrajectinus. Ἐπιστολὴν vocat, bene longam haud dubie, voluminis instar, Plutarchus. *Schottus.* Quod et probat *Gebhard.*

Dum obsignatur] Alii codices habent, *dum signatur*. Nonnulli *designatur*, mendose. Plutarchus: ἐν δὲ τῷ σφραγίδας ἐπιβάλλειν. *Lambin.* Martialis: 'Jam signat meus annulus lagenam.' Sed altero potius uti scriptores Augusto antiquiores, docet Salmasius specim. confutat. animadv. *Heraldi* cap. 30.

Alterum pari magnitudine, ut discerni non posset] Longolius addit, *tanta similitudine*; quod subditum suspicor. *Lambin.* Exprimit Plutarchus: ἐναλλάξ τὰ βιβλία μηδὲν διαφέροντα τῇ ὄψει. Vide Polyænum Strateg. vii.

Cognoscent] Editio Parisiensis, *cognoscerent*. Cognoscere, legere, ἀναγνώσκειν. Snpr. Pausania: 'vinctula epistolæ laxavit, signoque detracto cognovit.' Conone: 'Itaque quæ volebat huic scripta tradit. Quibus cognitis rex tantum auctoritate motus est.' Datame: 'Talibus ille literis cognitis, cum jam ad exercitum Acæum venisset.' *Gebhard.*

Suus fuit accusator] Polyænus: αὐτὸς καθ' αὐτοῦ γράμματα ἐκόμισε. *Gebh.*

LYSANDRI res habemus apud Plutarch. in vita et alibi. Thucydidem v. Xenoph. Græc. Histor. ii. et iii.

Diod. xii. xiii. Polyænum i. et vii. tin. 1. 5. ii. 1. iv. 1. Cic. passim.
Pausaniam passim. Justin. v. Fron- Boecler.

VII. ALCIBIADES.

CAP. 1. *Alcibiades*] De hoc Plato in Sympos. Thucyd. lib. vi. Diodor. xiii. Plutarch. Athenæus, et Cicero; Valer. lib. i. 8. lib. iii. 2. lib. vi. 9. lib. viii. 6. Frontin. ii. 5. et 7. lib. iii. 2. 6. 9. 11. et 12. Just. lib. iv. et v.

Savaro. Adde Xenoph. Hist. Gr. i. Polyæn. i. Ælian. Var. Hist. xi. 7. Isocrat. Oratione de bigis. Suidas. *Boecler.* Imaginem ejus e gemma exhibent imagines Ursini numero 4. hac forma:

Apud Fulvium Ursinum
in Gemma.

Est et in nummo, qui penes me est, caput Alcibiadis imberbecum inscript. 'ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ: in postica parte Cupido avem manibus dimittens, pone fax, pharetra et arcus.

Cliniæ filius] Genus Alcibiadis copiose exponit Isocrates in Oratione *περὶ ζεύγους*, quæ habetur ab Alcibiadis filio; et Plutarchus in Alcibiade. *Lamb.*

Vel in vitiis, vel in virtutibus] In extremo vitæ eadem hic Nepos et Plutarchus. Vide et in Chyliaste proverbium 'Sileni Alcibiadis.' Et ipse Dioscuris se similem jactabat, qui alternis immortales fierent: quod utramque fortunam experiretur, nunc prosperam nunc adversam; nunc civium suorum gratiam haberet, post

odio laboraret. Auctor Ælianus lib. xiii. 38. *Schott.*

Natus in amplissima civitate] Sic Mss. et Vulgati, præter Ald. et Lamb. qui *nam* legunt. Infra in fine Alcibiadis: 'Cum Athenis splendidissima civitate natus esset.' Similiter in Attico. *Savaro.*

Summo genere] 'Εν δ' εὐγενείᾳ καὶ πλοῦτι πρώτος Ἀθηναίων. Diod. xiii.

Formosissimus] Ἦν δὲ τὴν ὄψιν καθ' ὑπερβολὴν εὐκρεπής. *Idem.* Unde vultus Alcibiadis paradigma proverbiale est formæ speciosissimæ. Aristænetus: Τοιοῦτους ἔδει πλάττεσθαι τοὺς ἐρμᾶς μᾶλλον ἢ κατὰ Ἀλκιβιάδου μορφήν. Alcibiadis speciositas etiam Petronio celebrata. *Barthius.* Idem quoque testatur Plutarchus in ejus vita;

Athenæus, XII. et XIII. pulcherrimum fuisse Alcibiadem retulit et comam per plurimam ætatis partem nutrivisse, calceosque varios gestasse, ac cum exercitus etiam dux esset, pulchritudinem præ se ferre studuisse; non enim puer tantum et adolescens pulcher fuit Alcibiades (ut ait Plutarchus) in omni ætatis gradu maximum semper decorem prætulit. *Magius. Formosissimus*] Proverbio Græci dicebant Ἀλκιβιάδου μορφή, de forma speciosissima. Meminerunt plurimi veterum. Et hinc est Ἀλκιβιάδιος, ὀνοχειλὲς herba, qua ad formæ venustatem uti solebat Alcibiades, ut a medicorum filiis creditum. *Keuchen.*

Consiliique plenus] Supra in Pausan. 'Imprimis omnium Persarum et manu fortis, et consilii plenus.' *Savaro.*

Imperator fuit summus] Κατὰ τὴν στρατείαν ἔριστος. Diodor.

Disertus] Ἦν γὰρ λόγῳ δυνατώτατος, et statim δεινώτατος ἦν εἰπεῖν. Idem.

Et tanta erat commendatio oris] Co-dex Danielis, *Quod tanta, &c.* Venustatem, muliebrem ducimus; dignitatem sive commendationem oris, virilem. Id Enripidi apud Stobæum est εἶδος ἄξιον τυραννίδος, forma Principe digna, quam 'decorem oris' vocat in Tito Tacit. Hist. III. 1. *Keuchen.*

Dives; quum tempus posceret] *Emendatio Lambiniana, Idem cum tempus posceret.* Alii libri, *Deinde cum tempus.* Iterum alii, *Dives cum tempus posceret.* Distinguendum: *Dives; cum tempus posceret.* Quasi cæteroqui inter se pugnarent divitiæ ac labor, dicit utraque in Alcibiade convenisse. Nam revera opes desidiam, luxum, ac laboris fugam pariunt. Cato apud Sallust. Catilin. 'Opulentia negligentiam tolerabat.' Tacit. Ann. VI. 27. *Gebhard.* Non absimile illud Diodori, ἐν δ' εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ πρῶτος Ἀθηναίων. *Schott.* Hanc morum et ingenii inæqualitatem ex Satyro refert Athenæus lib. XII.

Laboriosus] In Timotheo: 'Fuit

enim disertus, impiger, laboriosus, rei militaris peritus.' *Savaro.*

Non minus in vita quam victu] *Præclare* hæc mihi ut spuria et aliunde inculcata ab Ultrajectino Editore omissa videntur. Diodorus: τὴν ψυχὴν λαμπρὸς καὶ μεγαλεπήβολος. *Gebhard. Schott.*

Affabilis] Quæ virtus maxima in Principe, ut ait Plinius in Panegyrico. Hinc inter epitheta boni Principis a Polluce Imperatori Commodo præscripta, εὐπροσήγορος, εὐέντεκτος, μειλίχιος, προσήνης. *Keuchen.*

Temporibus callidissime inserviens] Unde illum Chamæleonti comparat Plutarchus; quem in hoc etiam vincebat, quod Chamæleon se colore candido simulare non potest. *Inserviens*] Ita vulgati, male. Legendum *serviens.* Infra Hamilcare: 'Paci serviendum putavit.' Lucanus ad Pison. 'Temporibus servire decet, qui tempora certis Ponderibus pensavit.' Cicer. Attico: 'Servire temporum cum necesse sit.' *Gebh.* Sed *inserviendi* voce hac ipsa vita Noster ea ratione usus est.

Idem simul ac se remisera] A negotiis in ocium, a labore in voluptates se transdiderat. Hinc 'remissiones' Tacito in Vita Agricola cap. 9. 'Tempora curarum remissionumque divisa;' quæ Ann. lib. II. 33. 'delinimenta curarum ac periculorum' vocat. Senec. Hercul. Fur. vs. 476. 'Post multa virtus opera laxari solet.' Similis Alcibiadi Mecænas, de quo Paternus lib. II. 88. 'Simul vero aliquid ex negotio remitti posset, otio ac mollitie ultra feminam fluens.' Ubi enim remissio est intempestiva ac nimia, vitio ac vituperio non caret. Nepos de Iphicrate: 'Sed in labore remissus nimis parumque patiens.' P. Syrus: 'Arcum intensio frangit, animum remissio.' Cæsar de Bell. Gall. lib. II. 15. 'Quod his rebus relanguescere animos, eorumque remitti virtutem existimarent.' *Gebhard.*

Tantam inesse dissimilitudinem] Mem-

branæ, tantam esse. Utrumque verbum expungit Magius, neque necessarium. Schott. De eo Valerius: 'Cujus nescio,' inquit, 'ntrum bona, an vitia patriæ perniciosiora fuerunt: illis enim cives suos decēpit, his afflixit.' Gebhard.

CAP. 2. *Educatus est in domo Periclis*] Ms. *Pericli*; ut supra *Neocli* pro *Neoclis*, et *Procli* pro *Proclis* in Agesilao. Idem.

Privignus enim ejus] Immo sororis Periclis filius, sive ἀδελφιδούς, ut tradit Diodorus Siculus lib. xii. Ἀλκιβιάδης ὁ ἀδελφιδούς, ὁρφανὸς ὢν, τρεφόμενος παρ' αὐτῷ, παῖς ὢν καθ' ἡλικίαν. Sic Suidas, et Gellius, lib. xv. 17. 'Cum apud avunculum Periclem puer artibus ac disciplinis liberalibus erudiretur.' Lambin. Plutarchus in Alcibiadis vita, ei Periclem curatorem fuisse dicit. Sic et Isocrates in Jugo. Quæ sane probabilis causa fuisse videtur, ut apud eum Alcibiades educaretur. Quo fit, ut Probi contextum mendo non vacare suspicer. Pericles autem si non Alcibiadis, ejus tamen uxoris vitricus fuisse videtur: quando quidem Hipponici filiam (ut Probus et Plutarchus testantur) quam Hyparetam nominat Plutarchus, Alcibiades uxorem habuit. Hujus vero Hipponici conjugem in uxorem postea duxit Pericles, ut idem in Pericle testatur. Scimus tamen, ex hac Hyparetam Pericli editam, a Plutarcho non dici, Calliam vero maxime, quem idem Plutarchus a nonnullis, Alcibiadis socerum dictum fuisse retulit. Magius.

Eruditus a Socrate] Licet hoc ex Platone et Xenophonte cognoscere, quanquam Socrates in Apologia a Platone scripta, negat se cujusquam magistrum fuisse. Sed hoc facile solvi potest. Lambin.

Socerum habuit Hipponicum] Isocrates περὶ τοῦ ζεύγους, in qua Orat. loquitur Alcibiadis filius: μετὰ δὲ ταῦτα τὴν μητέρα τὴν ἡμετέραν ἐγγυμαι γὰρ καὶ ταύτην ἀριστεῖον αὐτὸν λαβεῖν ὁ

γὰρ πατὴρ αὐτῆς Ἰππόνικος πλούτῳ μὲν ἦν πρῶτος τῶν Ἑλλήνων, γένει δὲ οὐδενὸς ὑστερος τῶν πολιτῶν. Idem.

Omnium Græcæ linguæ eloquentia ditissimum] Lambinus: *Omnium Græcorum divitissimum*. Cui tamen nullum e doctoribus auscultasse adhuc video. Vulgati libri præferebant, *Græcæ linguæ eloquentia disertissimum*. Verum Excerpta P. Danielis, et membranæ Schotti. *Omnium Græcæ linguæ eloquentia disertissimum*. Quæ lectio cum sit stabilita veteribus libris, cur conjecturis nihili lectoribus imponatur? Intelligit vero Hipponicum eloquentia istas luculentas opes acquisivisse. Gebhard. Confirmat lectionem receptam Giofanus ad Lucretium dicto *Refutatus*. *Omnium Græcæ linguæ*] Plutarchus Hipponicum non disertissimum: sed magna Athenis ob divitias et nobilitatem generis auctoritate potentiaque præditum fuisse. Magius.

Neque plura bona reminisci] Neque plura bona excogitare. Sensus est: Si Alcibiades sibi ipse fortunam fabricare atque componere vellet, non posset memoria ac mentis discursu plura bona excogitare. Bona veluti uno fasce comprehendit Valerius Max. lib. vi. 9. ext. 4. Nobilitatem eximiam, abundantes divitias, formam præstantissimam, favorem civium propensum, summa imperia, præcipuas potentiae vires, flagrantissimum ingenium. Gebhard.

More Græcorum] *Amore*, Gifanii Codex, qui *amor amicitiae* M. Tullio in Tuscul. iv. dictus, ut explicat Anton. Muret. Var. Lect. lib. xv. 4. Schott. Ambiguum sane hoc est. Viri enim in rep. clari aut sapientia doctrinaque nobiles, adolescentulos bono ingenio præditos amabant, quo a turpibus studiis vitæ, cum perpetuo illis adessent, abducerentur. Erant etiam Græci παιδερασταί. Quare et Socrates et Alcibiades non bene ob id audiverunt. Notum est, quid

de hoc amore senserit Bion Borysthenites in Laërtio. *Long.* De quo vide Xenophont. *Λακεδ. πολ.* Plutarchum, Theodoretum, Lucianum, Petronium, et alios. *More Græcorum*] Scriptum fuerat in Danielis et Gifanii membranis *amore*. Ut sit, *amatus est a multis amore Græcorum*; κατ' Ἀττικὸν σχῆμα, ut loquitur Suidas. Sunt enim Græcorum palilogiæ, ὕβριν ὑβρίζειν, μανίαν μάλινεσθαι, χαρὰν χαίρειν, aliæque id genus, non transmarinæ solum, sed et Romana civitate a veteribus donatæ. Sic 'mori morte,' 'cadere casu,' et alia apud auctores. *Keuchen.* Respicit ad illud quod dixerat in præfatione, 'Laudi in Græcia ducitur adolescentulis.'

Plato in Symposio] Cujus verba longiora sunt, quam ut heic adjungam. Laërtius in Vita Socratis accusatum fuisse dicit, quod contra jus et fas homines corrumpere. Nisi forte hoc alio spectat: nam et citra impudiciæ notam aliis etiam modis corrumpi possunt adolescentes, quod Aristoph. in Nebulis arguit; juvenum corruptiones a Socrate patratas, non ad impudiciam, sed improbitatem et reliqua facinora referens. *Magius.*

Se pernoctasse cum Socrate] Respicere videtur ad παιδεραστίαν, quam Plato vocat de Leg. lib. i. τὸ παρὰ φύσιν τόλμημα, D. Clemens lib. vi. Const. Apost. cap. 27. παρὰ φύσιν βδελυκτὴν μίξιν, alibi, παρὰ φύσιν κακὸν, adulterium contra naturam. Lactantius De Fals. Relig. i. 3. De qua insigniter Tatianus contra Græcos: παιδεραστία μὲν ὑπὸ βαρβάρων διώκεται, προκομίας παιδῶν ἀγέλας, ὥσπερ ἵππων φορβάδων, συναγέρειν αὐτῶν περιωμένων. Juvenal. 'Nonne putas melius, quod tecum pusio dormit?' &c. *Keuchen.*

Ac filius a parente] Præter Platonem et Plutarchum Petronius: 'Non tam intactus Alcibiades in præceptoris sui cubiculo jacuit.' *Savaro.*

CAP. 3. Bello Peloponnesiaco] Hu-

jus initium vidit Pythodori magistratus. Thucydides, ubi de eo agit, lib. ii. Καὶ Πυθοδώρου ἔτι δύο μῆνας ἄρχοντος Ἀθηναίους. Consentit Dionysius Halicarnass. in Isocrate, ubi dicit, 'natum eum oratorem anno v. ante bellum istud Peloponnesiacum.' Eusebius quoque in hoc ipso anno: 'Ὁ Πελοποννησιακὸς συνέστη πόλεμος. Alii sequente anno, et archonte Euthydemo incepisse tradunt. In his Anonymus et Diodor. lib. xii. Et hic Romæ conditæ fuit cccxxiii. de quo Aul. Gell. lib. xvii. 21. *Meursius.*

Syracusanis] Describitur hoc bellum a Thucydide lib. vi. et Justino lib. v. *Longol. Mag.* Contigit anno xix. Peloponnesiaci, qui tertius Siculi.

Duo præterea collegæ dati] Collegas vocabant legitimæ ejusdam militiæ socios. Epaminonda: 'Haberetque collegas duos, quorum alter erat Pelopidas.' Et hinc *collegium*, τάξι στρατιωτικῇ, ut explicat vetus Glossarium. *Keuch.* Præfectus classis interdum solus imperium tenebat, sed frequenter cum collegis pari potestate præditis, ut hic Alcibiades cum Nicias et Lamacho, qua de re Schefferus in de Milit. Navali lib. iv. 5. Causa erat, ne imperii summam uni, si dominationem affectaret, infelicer committerent; sed ejus cupiditates collegis additis cohiberent. Plutarch. in Alcib. de ea cautione Forsterus in Taciti Ann. ii. plura. *Loccen.*

Nicias et Lamachus] Cod. P. Danielis, *Mitia et Lamachus*. Sed emendandum, *Nicias et Lamachus*. Nam aperte in Justino: 'Creantur duces Nicias et Alcibiades et Lamachus,' qui pari potestate præditi erant cum Alcibiade. Habuit autem hic imperium aliquando solus, non tamen perpetuum, sed ut voluntate populi delatum, ita ab ejusdem etiam arbitrio suspensum. De qua re Thebanorum legem commemorat in Epaminonda Nepos: 'Lex erat Thebis, quæ morte mulctabat, si quis imperium

diutius retinuisset, quam lege præfinitum foret.' Cæterum a Romanis etiam observatum, ut summo Duci (Pollux *στόλαρχον* vocat, frequentius alii *στρατηγόν*) in prælium ituro bini collegæ ejusdem potestatis adjungerentur. *Keuchen*.

Omnes Hermæ] Ἡδὴ δὲ τοῦ στόλου παρεσκευασμένου, τοὺς ἐρμᾶς τοὺς κατὰ πόλιν παμπληθεὺς ὄντας συνέβη ἐν μιᾷ νυκτὶ περικοπήναι. *Diod.* Sic Thucydides lib. vi. Plutarchus, Andocides in *Orat. περὶ τῶν μυστηρίων*. Erant autem Mercurii statuæ lapideæ, quæ in vestibulis ædium vel publicis viis super columnas constitui ornatus causa solebant; quadratæ, et ad cubi figuram conformatæ, nimirum sine manibus; quod omnem rem (ut scribit Festus) sine manibus sermo conficiat: quibus corporis partibus qui carent, *κυλλοὶ* vocantur, ex quo Mercurius Cyllenius dictus est. Vide Thucydidis Scholiastem, Suidam, et Macrobius Saturn. i. Plutar. in *Sermone, εἰ προσβυτέρῳ πολιτευτέον*, scribit, Mercuriis afficta fuisse membra virilia intenta ac porrecta, manus autem et pedes detractos; ut significarent veteres, se senes non desiderare, qui corporis muneribus fungantur. *Lamb.* Quod et Romæ in ædibus Cardinalis de Cæsiis vidi, et patet ex dicto Philosophi, qui in gulosum et libidinosum adolescentem tempestive lusit, quod similis esset τοῖς ἐρμαῖς, qui nihil nisi caput et penem haberet. *Scaliger.* Romani in triviis Hermas illos habebant erectos; Athenienses præ foribus suarum ædium. *Ælian.* Var. ii. 41. Idque porrecto cum veretor. Τοῦ δὲ ἐρμεῖος τὰ ἀγάλματα ὀρθὰ ἔχειν τὰ αἰδοῖα ποιοῦντες; *Herodot.* quos summa cum religione observabant. *Scholiast.* *Juven.* Plutarchus vocat ἐρμᾶς λίθινους, quia materia, ex qua fiebant, vel marmor erat vel lignum aut lapis. *Keuchen.* Hos primum ab Hipparcho Athenis erectos Plato in *Dialogo De lucri cupidi-*

tate docet ejusque usum describit. *Locus elegans. Longol.*

Athenis] *Glossema* puto, nam Athenas oppidum absolute vocare solet. *Sup. i. 5. et ii. 10.*

Deicerentur] Immo circumciderentur aut mutilarentur. Sic enim Thucydides: Καὶ ἐν ἱεροῖς μιᾷ νυκτὶ οἱ πλεῖστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. *Lamb.* Sic alii τῶν ἐρμῶν περικοπήν vocant. *Deicerentur*] Veteres nonnulli deicerentur, ἀρχαϊκῶς, καὶ κατὰ συναλρεσιν, unde deiceretur in *Excerptis*. Nam deicio dicebant antiqui, pro deicio; ut in aliis compositis. *Keuch.*

Qui ante januam Andocidis erat, Andocidisque Hermes vocatus est] Sic *Lamb.* restituit, historiam, ut ait, et veritatem secutus. Allegat autem *Æschinem* adv. *Timarch.* Andocidem, et *Plut.* ll. cit. et *Harpocrationem*: qui omnes hunc lapidem prope domum Andocidis, et a tribu *Ægeide* positum, ac Andocidis Hermem dictum fuisse tradunt. Quare perperam nonnulli: ante januam ejus erat, ut etiam *Magio* observatum. In seqq. mire variant libri. Plerique vulgati: *Andocidesque vocatus est.* *Savar.* et *Schotti* codd. *Androclides*, quod hic recte rejecit. *Ms.* *Boecler.* qui ante jan. erat, *Andocides vocatus est.* Sed longe auctius *Ed. Ultraj.* et *cod. P. Danielis.* Nam illa: *Itaque ille, postea Mercurius Androclides vocatus est.* *Hic:* erat *Androclidi*; itaque ille postea *Merc. Androcydes vocatus est.* Unde sic puto scripsisse *Nepotem*: qui ante januam erat *Andocidi.* itaque ille postea *Mercurius Andocidis vocatus est.* Nam ad hunc plane modum *Plut.* in *Alcib.* p. 201. F; ubi de Andocide ob *Hermas truncatos* in vincula con-jecto: ὑποπτον δὲ οὐχ' ἥκιστα τῆς τῶν Ἑρμῶν περικοπῆς ἐποίησεν ὁ μέγας Ἑρμῆς, ὁ πλησίον αὐτοῦ τῆς οἰκίας ἀνάθημα τῆς Αἰγλήϊδος φυλῆς ἰδρυμένος. ἐν γὰρ ὀλίγος πᾶν τῶν ἐπιφανῶν, μόνος σχεδὸν ἀκέραιος ἔμεινε. διὸ καὶ νῦν Ἀνδοκίδου καλεῖται, καὶ πάντες οὕτως ὀνομάζουσι, τῆς

ἐπιγραφῆς ἀντιμαρτυροῦσης. Vides postea demum ita dictum; quam ceteri dejecti essent. Id quod indicant quæ in Ed. Ultraj. et Ms. Dan. sunt adjecta. Ea ut in aliis codd. omitterentur, fecit repetitio nominis *Andocidis*. Sæpe enim librarii cum vox aliqua in eadem periodo vel etiam pagina bis occurreret, quæ interjacebant, festinatione vel errore omiserunt. Cujus rei illustre exemplum Josephi Liber *περί λογισμοῦ αὐτοκράτορος*, sive, ut vulgo inscribitur, 'de Maccabæis,' præbet. Nam is hac una caussa in editis codd. misere mutilatus est, ut e membr. vett. apparet, e quibus eum aliquando longe auctiorem purioremque dabimus. Id ergo heic quoque factum. Certe in codice Boecler. hac ratione peccatum esse, manifestum est. Ceterum Nepos *Andocidi* scripsit, ut alibi *Neocli*, *Procli*, *Pericli*; ut item alii *Thucydidi*, *Euripidi*, *Archonidi*, *Timarchidi*, *Persi*, *Demostheni*, *Aristoteli*, &c. gignendi casu dixerunt; de quo Voss. de analog. II. 9. Quanquam autem in eo *Herma Andocidis* nomen non erat inscriptum, ut e Plut. colligitur, tamen in alio fuit, quem capite truncatum Ursini *Imagines* n. 13. exhibent, cum inscr. ΑΝΔΟΚΙΑΔΗΣ ΑΕΩΓΟΡΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΣ.

Quod non ad privatam, sed ad publicam rem pertineret] Thucyd. καὶ ἐπὶ συνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δῆμον καταλύσεως γεγενῆσθαι.

Magnus multitudini timor est injectus] Infra Dione: 'Quod factum omnibus maximum timorem injectit.' Plutar. πολλοὺς καὶ τῶν περιφρονούντων τὰ τοιαῦτα διετάραξεν. *Lambin.*

Quæ libertatem opprimeret] Μὴ τὴν δημοκρατίαν καταλύσειε. *Plutarch.*

Populi] *Lambinus* *populi* contra liberos expungit. *Schott.*

Hoc maxime convenire in Alcibiadem videbatur] Aliter *Diodor.* lib. XIII. οἶστος (privatus quidam et inquilinus) αὐτὸν (Alcibiadem) ἐξελέγξας κατεψευσ-

μένος εὐρέθη, τῶν δὲ ἄλλων οὐδ' ἔχνος τῆς πράξεως οὐδεὶς εὐρεῖν ἠδυνήθη. Et paullo post odio privato plurimum hoc periculum Alcibiadi intentatum innoxio addit, et calumniæ non levem adjecisse speciem factum Argis, quo quidam, qui privato ejus hospitio continebantur, populi imperium dissolvere aggressi, universi a civibus concisi sunt. *Gebhardus.*

Quod et potentior] Hinc *Aristoph.* in *Ranis* eum leoni comparabat, quem in urbe ali haud expediret. Si vero aleretur obsequendum ejus moribus esse. Ita *Polybius* *Hist. lib. v.* ubi de *Cleomene* loquens haud dubie *Aristophanis* dictum in animo habuit, 'Non tutum leonem et pecudes in eodem stabulo contineri.' *Loccen.*

Multos enim liberalitate devinxerat] Liberalitatem populus largitionem indiget, et istis largitoribus crimen rerum novarum affingit. *M. Manlius Capitolinus* cum addictos propria pecunia liberaret, regni affectati suspicione in carcerem est conjectus. *Vid. Liv. vi. 14.* Liberalitas ergo pro largitione. *Cæs. de B. G. I. 16.* 'Magna apud plebem propter liberalitatem gratia cupidum rerum novarum.' *Gebh.*

Plures etiam opera forensi] *Opere*, *Ms. meus.* Non ita recte: 'Opella forensis' *Horatio* lib. I. *Epist. 7.* *Valer. lib. III. 8. Ext. 4.* 'experimentum, cum efficaci opera forensis, tum fidei non latentis.' *Savaro.* Vide *Athenæum* lib. X. *Audax* isthic narratur Alcibiadis factum, quomodo a reis exemerit Hegemonem Thasium, deleto scilicet digito, quem saliva oris imbuerat rei nomine, scribe et prætore vidente. *Longol.*

Suos reddiderat] Sic legendum, quomodo habent *Codices* emendati, non quomodo alii mendosi, *reduxerat*. Licet etiam legere, *redegerat*, idque ex vestigiis antiquæ scripturæ; quomodo interdum loquitur *Cæsar.* *Lambin.* Loquuntur et ad hunc modum Græci,

ἰδὺς κατασκευάζεσθαι. Herodian. i. Diodor. Gebhard.

[Sed etiam timorem] Non est nove dictum, ut censet Monstroliensis. Propertius: 'Vulneribus didicit miles habere metum.' Gebh.

[Obesse plurimum et prodesse] Hinc Timon ille, quem μισάνθρωπον Lucianus singulari libello inducit; Alcibiadem adamabat, quod præsagiret magno illum malo fore aliquando Atheniensibus. Plutarchus. Schott.

[Aspergebatur etiam infamia] Curt. lib. x. fin. 'Hæc utunque sunt tradita, eorum quos rumor asperserat, mox potentia exstiuixit.' Apulei. lib. viii. 'Indicio morum tamen improbatus, repulsæ contumelia fuerat aspersus.' In Vatinius: 'Ne qua ex summa tua indignitate labes illius dignitati adspargatur.' Gebh.

[Quod in domo sua facere mysteria dicebatur] Καὶ τὰ μυστήρια ἔμα ὡς ποιῆται ἐφ' ὕβρει. Thucyd. Explicatius ista a Plutar. referuntur, quare ejus verba adscribam: 'Ἐν δὲ τούτῳ δούλους τινας καὶ μετόικους προήγαγεν Ἀνδροκλῆς ὁ δημαγωγὸς, ἄλλων τε ἀγαλμάτων περικοπὰς, καὶ μυστηρίων παρ' οἷνον ἀπομιμήσεις, τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν φίλων καταγορεύοντας. Longol. Mysteria, id est, Cereris sacra arcana. Justinus lib. v. criminis hujus mentionem faciens, 'mysteria Cereris initiorum sacra dicit.' Inde Strabo viii. 'Eleusinae Cereris templum mysticum' vocat, propter Cereris sacrorum secreta. Mag. Duo sacra diversa Cerealia celebrarunt Attici diversis mensibus, sed conjunctis, Ἐλευσίνια ac Θεσμοφῶρεια. Eleusinia Boëdromione mense agitabantur; Thesmophoria, sequente Pyanepsione. Inde auctores Veteres hæc duo mysteria passim confundunt. Salmasius. Τῇ εἰκάδι Βοηδρομιῶνος qui accipiebant mysteria (quod μνεῖσθαι dicitur, Tertullian. dicit institueret) vocabantur Μύσται. Quinquennio autem ineunte, eadem εἰκάδι Βοηδρομιῶνος, dicebantur ἐπόπται καὶ

ἔφοροι. Alia sunt τριετηρῖκα μυστήρια. Hæc autem μεγάλα dicebantur, ut illa μικρά. Hæc quinquennalia, illa triennalia. Et hæc semper celebrabantur nocte, quæ sequebantur τὴν εἰκάδα Βοηδρομιῶνος, statim post occasum Solis, plenilunio. Scal. De his Casaubonus Exercit. xvi. 43. Petit. Comm. ad Leg. Att. lib. i. Jac. Gothefred. Exercit. 2. de Ecclesia, in primis Meursius pecul. lib. quem Eleusinia inscripsit.

[Quod nefas erat more Atheniensium] Immo capitale: de quo vide præter scriptores modo laudatos Bernegg. ad Justin. v. 5. ab hoc crimine purgat eum Isocrates Orat. de Bigis.

CAP. 4. Hoc crimine in contentionem ab inimicis compellebatur] Alii, hoc crimine in concione ab inimicis compellabatur. Quam correctionem ingenio Claudii Puteani debitam produxit Lambinus, probavitque P. Danieli. Neque ipse inficior, compellare esse κατηγορεῖν, et crimine aliquem appellare. Infra Timoleonte: 'Quin eum fratricidam impiumque detestans compellaret.' Cicer. in Epist. 'Quibuscum parum procederet, ut ulla lege mihi poneret accusatorem, compellari ea lege me voluerunt.' Sed cur veterem scripturam et Latinissimam postferamus? Reposui itaque; Hoc crimine in contentionem ab inimicis compellabatur. Invitus et quasi ob torto collo ab adversariis Thessalo Cimonis filio et Androcle, trahebatur ad dicendam caussam. Gebhard. Gifan. cod. et Longol. in contentione compellabatur. Id est, forensi in lite appellabatur. Schott.

[Ut, si quid de se agi] Lege Thucyd. Plutarch. Xenophont. et Isocratem περὶ ζεύγους.

[Invidiæ crimine] Ultrajectin. invidia criminis. Schott. Non dixit invidioso crimine, sed invidiæ crimine: quasi Alcibiades nullam aliam ob culpam in contentione compellaretur, aut in judicium vocaretur, quam quod

invidia laboraret. *Lambin.* Pertinent huc verba Diodori lib. XIII. *Τούτων δὲ πραττομένων, &c.* Etiam Sycophantas magnis præpositis præmiis ad eam rem invitavit, ut idem paullo ante libri initio prodidit. *Gebh.*

Quiescendum in præsentī] In præsentia Magius edidit. Venit aliquando in mentem, rescribendum videri, *in præsens rati.* *Schott.* Ἐθέλοντος δὲ τό τε κρίνεσθαι παραχρῆμα, &c. *Xenophon* Ἑλλ. lib. I.

Quia nocere se ei non posse] Interpolatio Lambini. Vetus librorum scriptura: *Quia nocere ei non posse.* Quoniam Gifanii Codex ei quoque omittit, malim: *Quia nocere non posse intelligebant.* *Gebhard.*

Quo exisset, ut sic absentem aggredierentur] Editio Parisiensis, *Quo si exisset, ut absentem.* *Keuchen.* Cod. *Leid.* *Quo si ex. abs. aggr.* *Lego,* *Quo si exisset, ut absentem aggredierentur.* Hoc est, quo tam longe recessisset Athenis ut tueri se non posset. Neque enim statim atque urbe exisset, 'sed postquam in Siciliam eum pervenisse crediderunt,' reum fecerunt, ut mox sequitur.

Nam postquam in Siciliam] Justinus lib. v. I. 'Dum Athenienses in Sicilia bellum per biennium cupidius quam felicius gerunt, interim concitor et dux ejus Alcibiades absens Athenis insimulatur, mysteria Cereris initiorum sacra, nullo magis quam silentio solemnia, enuntiavisse.' Quo crimine purgat ipsum Isocrates, in Oratione περὶ ξεύγους.

Non parere noluit] Perperam alii voluit. Præter Plutarchum et Diodorum stabilit hanc lectionem Polyæn. I. Ἀλκιβιάδης ἀπὸ Σικελίας ἀναχθεὶς ἐπὶ τὴν κρίσιν τῶν περὶ τῶν Ἑρμῶν καὶ τῶν μυστηρίων. *Gebhard.*

In triremem] Alii legunt heic trierem, quod Græcum τριῆρης. Polyæn. στρογγύλης νεὼς ἐπιβάς. Alii nave Salamina reduci jussum esse Alcibiadem tradiderunt. Scholia in Aristophan.

Aves; Ἀθηναῖοι γὰρ πέμπουσι τὴν Σαλαμινίαν Ἀλκιβιάδην μεταστελλόμενοι ἐπὶ κρίσει τῆς τῶν μυστηρίων ἐκμμήσεως. Et superius addiderunt διὰ τὴν περικοπὴν τῶν Ἑρμῶν. Quæ fuerit autem Salamina navis, paucis est explicandum. Habebant Athenienses duas in parato naves, quarum quæ Salamina nominabatur, adhibebatur ad adducendos eos, qui in jus erant vocati, extraque urbem rebus præerant: altera vero, Πάραλος dicta, serviebat sacrificiis. Vide Scholiastem eundem in Ὀρνίθας et Ranas. Unde et hæc sacra navis appellatur. In Comici Acharnenses: Καὶ ἱερὰ ναὺς τῶν Ἀθηναίων Πάραλος καλεῖται. Inde intelligendus Polyænus in Lysandro: Ὅτι μὴ μὴ Πάραλος ἔφυγεν Ἀθηνᾶζε μόνῃ τῆς ἡττῆς ἄγγελος. alibi vocat ναὺς sive τριῆρης δημοσίας ταχυναντούσας, item ὑπρέτιδας, hoc est, ἐπὶ τὰς τῆς πόλεως χρεῖας πεμπομένας. Restat, ut quæram, an eadem, vel alia navi restitutos civitati arcessierint? Quandoquidem Justinus XIII. 5. 'Ob quod factum, missa ab Atheniensibus obviam nave, ab exilio revocatur' Demosthenes. Ut eandem in revocando adhibuisse eos credam, multa persuadent, quæ alibi promam. *Gebhard.* Vide Thucydidem VI. et Diodor. Siculum lib. XIII. Biblioth. Plutarch. in Pericle et in Lysandro Critolai de ea dictum adfert. Consulendus et Suidas. *Schott.*

Thurios] Ἀχρι μὲν Θουρίου εἶπετο τοῖς μεθήκουσιν, ἐκείθεν δὲ δρασμὸν ποιησάμενος εἰς Πελοπόννησον ἐπεραιώθη. Græci, οἱ Θούριοι, ab oppido Thurio, quod inter Crathin et Sybarin amnes situm erat, olim et ipsum Sybaris dictum. Stephanns: Θούριοι πόλις Ἰταλίας, ἢ πρότερον Σύβαρις Thurinos vocat Justinus. *Salmas.*

Impendentem evitare tempestatem] Calamitatem atque infortunium capiti imminens et intentatum. *Valer. Max.* lib. VI. 5. 'Eaque justitia tota illa tempestas ab utriusque fortunis

et capite depulsa est.' Claudian. de B. Get. 'At vero Italiam quoties circumstetit atrox Tempestas, ipsumque caput læsura pendit.' Tacit. Ann. lib. xi. 31. Curtius lib. x. 34. 'Quantam tempestatem subita serenitate discussit.' Paterc. ii. 27. Gebh.

Clam se a custodibus subduxit] 'Εν δὲ Θουρίοις γενόμενος, καὶ ἀποβὰς τῆς τριήρους, ἔκρυπεν ἑαυτὸν, καὶ διέφυγε τοὺς ῥητοῦντας. Plut.

Elidem] Justinus: 'Tacitus in exilium Elidem profectus est.' Thucydides: 'Ἐπειρώθη εἰς Πελοπόννησον. Diodorus: ἐκ τῆς Ἰταλίας διαπλεύσας ἐπὶ Πελοπόννησον, ἔφυγεν εἰς Σπάρτην. Elis autem Peloponnesi regio. Vide Ptolemæum et alios.

Thebas] Bœotiae oppidum. Nomen ἀπὸ τῆς Θεύσεως. Vel a Syrorum תֵּבַת theba. Vel Hebræorum תֵּבַת. Nugantur Grammatici, qui a Thebe Asopi filia ducunt Etymologiam. De qua vide Fungerum, Casaubonum, et alios.

Se capitis damnatum] Thucyd. ὁ δάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε, καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ. Diodorus: Δίκην ἐρήμην κατεδίκασαν θανάτου. Lambinus. Quod cum nunciatum illi esset; 'Dabimus,' inquit, 'ipsum, ut vivum, me non mortuum esse, experiantur Athenienses;' et Lacedæmone receptus, Decelicum bellum a Decelia urbe sic dictum excitavit in Athenienses. Plutarchus in Alcib. Ælian. xiiii. 38. Schott. Simile quicquam de Hannibale, apud Livium.

Eumolpidas sacerdotes a populo coactos] Aldus et Lambinus constanter, *Eumolpidas et Cerycas*. Quæ lectio a Græcis orta, quam in emendando Nepote alteruter produxit ex verbis Plutarchi: ἐψηφίσαντο δὲ τὴν οὐσίαν ἀποδοῦναι αὐτῷ, καὶ τὰς ἀρὰς ἀφοσιώσασθαι πάλιν Εὐμολπίδας καὶ Κήρυκας. Lege Thucyd. viii. Isocrat. Panegy. et Suidam in Εὐμολπίδαι. Scripti, *Olympidas*, sacerdotes exhibent: unde alii Codices, *Olympiadas*, et alii *Olympia-*

de Savaro. Quidam *Molpades* legunt, sed manifesto errore. Longol. De Cerycis lege, quæ ad Athenæi librum xiv. 23. notavit Magnus Casaubonus.

Devoverent] Diras imprecarentur, atque execrarentur. Mox enim 'resecrationem' dixit pro dirarum solutione. 'Devotionis' voce utitur et Sallustius in Catil. Conjur. et disertius Plutar. in vita Crassi de Atteio Trib. Pl. legendus Torrentius ad Horat. in Epod. v. ad illud, 'Diris agam vos.' Schott. Aqua et igni interdicerent, sive, ut vulgo loquuntur, excommunicarent. Cassaneus. Lambinus. Glossæ devotiones interpretantur ἐπωδάς. Qui alium devovent, diris enim et imprecationibus defigunt ac devinciunt. Quod et 'obsecrare' dicebant: cujus contrarium 'resecrare;' quod est, solvere obsecratione, ac devotione liberare. 'Vota' apud Virgilium, pro devotionibus Magicis. Ἀναθεματίζειν in Sacra Scriptura idem volunt significare, quod Patres 'anathematum vinculis innodare et constringere' sæpe dicunt. Salmas.

In pila lapidea] Hoc fere solebat fieri in damnatos, et infamia notatos. Itaque στηλίτης, infamia publice notatus; et στηλιτευθῆναι dicebantur, quorum bona erant publicata. Lambin. Boeclerus. Infra, non unam, sed plures fuisse pilas demonstrat, in quibus execratio esset incisa. Mag. Nec solum damnationes capitales et proscriptiones, sed etiam mulctæ a Græcis irrogatæ pilis incidebantur. Diodorus xvi. Ὁ δὲ Φιλόμηλος ἐπαρβέls τῇ νίκῃ de Locris parta τὰς τῶν Ἀμφικτυόνων ἀποφάσεις ἐκ τε τῶν στηλῶν ἐξέκοψε, καὶ τὰ περὶ τῶν καταδικῶν γράμματα. Gebhard.

Lacedæmonem demigravit] Plutarchus in Alcibiad. Diodor. xiii. Polyæn. i. Strat. Oros. ii. 14. Justin. v.

Ibi ut ipse prædicare consueverat] Exstat popularis concio hac de re apud Thucydidem. Longol.

[*Non adversus patriam*] Immo Lacedæmonios impulit, Atheniensibus adverso prælio turbatis, ultro bellum inferre (Justin. v. 1.) qui non magis Athenis ipsis quam civibus earum parcebant. Sic injuriam sibi, uti patebat, illatam alienis armis, suoque ductu vindicatum ivit. *Loccen.*

[*Deceliam in Attica munierunt*] Nam eo pacto Atheniensibus reditus cum e regione tum ex argentifodinis intercipiebant. Polyæn. lib. i. Δεκέλειαν αὐτοῖς ἐπιτειχίσαι οὐκ ἂν ἔτι σχόντων, οὔτε τὰς ἀπὸ τῆς χώρας προσόδους, οὔτε τὰς ἀπὸ τῶν ἀργυρίων. Enarrator Aristoph. Φοβηθεὶς Ἀλκιβιάδης μεταχωρεῖ πρὸς Λακεδαιμονίους, οὓς καὶ πείθει Ἀθηναίους ἐπιτειχίζειν Δεκέλειαν ἢ δὲ Δεκέλεια χώρα ἐν Ἀττικῇ, ἥς τειχισθείσης μέγας ὁ κίνδυνος Ἀθηναίοις μὴ δυναμένοις ἐξελθεῖν. *Gebhard.* Lege præter alios Isocratem in Orat. de Pace; Plutarchus tradit Alcibiadem statim, ut Lacedæmonia venit, tria effecisse: primum, ut Spartani Syracusanis auxiliarentur. Alterum, ut bellum inde in Athenienses transferrent. Tertium, quod omnium gloriosissimum, ut Deceliam munirent, perpetuoque præsidio illic posito, obsidione Athenas tenerent.

[*Averterunt*] Cicero pro Sextio: 'Qui mentem optimi viri fictis terroribus a defensione meæ salutis averterant.'

CAP. 5. *Nam quum acerrimi*] Alias odii et timoris causas vide apud Plutarch. et Thucyd. viii. Adde Justinum v. 2.

[*Itaque tempus ejus interficiendi*] Ἰσχυσαν οὖν, καὶ διεπράξαντο τοὺς οἰκοθεν ἄρχοντας ἐπιστεῖλαι πρὸς Ἰωνίαν, ὅπως ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Plut. *Tempus*] Occasionem et opportunitatem. Annibal. 'Tempore dato adiit ad regem.' Infra hac ipsa vita: 'Tempus rei gerendæ non dimisit.'

[*Erat enim ea sagacitate*] Aliter Justin. qui per uxorem Agidis regis, quam adulterio cognoverat, id eum

rescivisse ait.

[*Tissaphernem, Præfectum regis Darii*] Τισσαφέρην τοῦ βασιλέως σατράπη δὸς ἐαυτόν. Plut. Vid. Bernegg. notas ad Justin. v. 2.

[*Cujus quum in intimam amicitiam pervenisset*] Morum similitudo sc. eōs conjunxit: itaque (ut narrat Plutarchus) Εὐθὺς ἦν παρ' αὐτῷ πρῶτος καὶ μέγιστος. Nam cum Tissaphernes esset malitiosus et rerum improbarum amor deditus, mores Alcibiadis versatiles, et varios et inæquabiles, et singularem ingenii solertiam admirabatur. *Lambin.* Adde Justin. v. 2.

[*Opes senescere*] Minui ac debilitari. Diod. dixit τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα πεσόντα. Cicero dixit 'laudem senescentem,' quæ decreseat vel obsolescat de Orat. 'Laudem alicujus jam prope senescentem ab oblivione hominum revocare.' Liv. lib. xxxv. 'ut cunctando senescerent consilia.' *Gebhard.* Vide Thucyd. vii. et viii.

[*Cum Pisandro prætore*] Πεισάνδρος Diodoro xiv. est περιάρχος, ut alii notarunt, mendose. *Bongars.*

[*Ab hoc destitutus*] Immo a Pisandro adjutum, auctor est Thucydides. Placet itaque germana Codicis nostri lectio: *Adhoc destitutus*; pro, præterea ab amicis desertus. *Adhoc* enim pro adhuc usurpasse veteres, ad Aurel. Victorem notabamus, et ad Lucret. Gifanius. *Schott.* Vocula hac in eo, significato non semel utitur Tacit. Ann. i. 6. 'Multi adhuc numeri e Germania.' Ann. lib. xii. 20. 'Suscipi bellum avio itinere, importuno mari: adhuc reges feroces.' *Gebhard.*

[*Per Thrasybulum Lyci filium*] *Lycei* diserte membranæ omnes. Qui Diodoro ac Thucydidī Στρείπειος est. *Schott.* Homo juxta Plutarchum μεγαλοφρόντατος.

[*Lyci filium*] Excerpta *Lycei*, ἀρχαῖως. Et sic in optimis Mss. Nam *Lycei* pro *Lyci* dictum διαλύσει vete-

ribus frequenti; ut *captivæ*, *amicæ*, et similia. *Keuchen*.

[*Suffragante Theramene*] Agnonis filio. Thucyd. Καὶ γὰρ ὁ τῆς πολιτείας ἀφηγούμενος Θηραμένης, ἀνὴρ, εἰ καὶ τις ἄλλος, δόξας εἶναι συνετὸς, τῷ δῆμῳ συνεβούλευσε κατὰγειν τὸν Ἀλκιβιάδην. Diodor. lib. XIII.

[*Plebiscito*] Ita noster Codex, et post Longolium Lambinus. Gifanii tamen schedæ, et Ultrajectina Editio, *populiscito*, quod rarius est. Ut et infra in Epaminonda: 'populiscito non paruit;' atque in Phocione scriptus liber et Ultraject. Schottus.

[*Parique absens imperio præficitur*] Membranæ nostræ integre, *parique abiens imperio reficitur*. Idem.

[*Tanta commutatio rerum facta est*] De qua vide Isocratem περὶ ζεύγους, et Diodorum lib. XIV. μετὰ δέ τινα χρόνον τυχὼν τῆς καθόδου καὶ δυνάμειος ἡγησάμενος, πολλὰς μὲν μάχαις ἐνίκησε Λακεδαιμονίους, καὶ τελέως τὰ τῶν Ἀθηναίων πράγματα πεσόντα πάλιν ἡγείρεν. Mutato autem duce mutari fortunam quoque in utramque partem observandum est. Claudian. in Eutrop. lib. II. 515. 'Cum duce mutata vires: Byzantia robur Fregit luxuries Ancyranique triumphii.' In pejorem Polyæn. lib. V. τούτων πραχθέντων οἱ Καρχηδόνιοι στρατηγοῖς ἄλλοις χρησάμενοι, καὶ πολλάκις ἡττώμενοι, καὶ ἁλῶναι κινδυνεύοντες. In meliorem ibid. quæ verba huc proprie respiciunt: καὶ οἱ Καρχηδόνιοι πάντες πειθαρχοῦντες τῷ Γέσκωνι διετέλεσαν, ὡς ἀγαθῷ στρατηγῷ, καὶ αὐτίκα μεταβολὴ τῆς τοῦ πολέμου νίκης ἐγένετο νικῶντος τοῦ Γέσκωνος ἐν ταῖς μάχαις διὰ τὴν τῶν ἀρχομένων εὐνοίαν καὶ προθυμίαν. Locum infra Hamile. sed extremo, vide ipse. *Tanta commutatio rerum*] Cæsar Civil. lib. III. 68. 'Sed fortuna, quæ plurimum potest, cum in reliquis rebus, tum præcipue in bello, parvis momentis magnas rerum commutationes effecit.' Idem Comm. lib. VI. 12. 'Adventu Cæsaris facta com-

Delph. et Var. Clus.

mutatione rerum:' μεταβαλόντων τῶν πραγμάτων. Attius Bruto: 'Nam id, quod de Sole ostentum est tibi, Populo commutationem rerum portendit fore.' Infra Dione: 'has tam prosperas res secuta est subita commutatio.' Cicero: 'O miseram et in brevi tam celerem Reip. commutationem!'

[*Pucem peterent*] Post pugnam scilicet navalem ad Cyzicum pugnatam, in qua Mindarus Lacedæmoniorum imperator pugnans ab Alcibiade interficitur; ut tradunt Xenophon lib. I. de rebus Græciæ, Diodorus lib. XIII. Plutarchus in Alcibiad. Polyæn. I. Strat. Lambin.

[*In quibus ducentas naves*] Ἦγον γὰρ τῶν ἡλωκυῶν νεῶν οὐκ ἐλάττους διακοσίων. Diodor.

[*Quarum expugnaverant complures*] Cod. P. Dan. *quarum expugnarent quamplures*. Lege quas, P. Daniel.

[*In his Byzantium*] Diodorus Siculus eodem libro tradit, proditione a quibusdam Byzantiis facta, Byzantium ab Alcibiade noctu scalis ad murum admotis esse captum. Plutarchus cum Diodoro congruens, unum ex proditoribus Anaxilaum Byzantium nominat. Xenophon Ἑλλ. a. hos proditores enumerat, Cydonem, Aristonem, Anaxicratem, Lycurgum, Anaxilaum: qui postremus, Lacedæmone postea proditionis accusatus, dixit, se, qui Byzantius, non Lacedæmonius esset, non urbem prodidisse, sed uxorem et libros fame pereuntes servasse, quod omne frumentum Clearchus Lacedæmonius suis militibus daret; et ita absolutus est. Lambin.

[*Clementia*] Nam et Byzantiis urbem reddiderunt in societatem receptis, et in Lacedæmonios, qui ad aras confugerant, non sævierunt, sed Athenas miserunt; ut de illis suo arbitrio populus statueret. Idem. Atheniensium in victos clementiam prædicat Diodorus XIII. Suadet idem M. Tullius Offic. lib. I. de belli gerendi

Nep.

2 I

ratione. *Schott.* Fortissimus hic subruendorum hostium aries, moderatio in victoria, et clementia in victos. *Curt.* xi. 4. 'Alexander, quanquam belli auctoribus jure poterat irasci, tamen omnibus venia data, et obsidibus acceptis, ad proximam deinde urbem castra movit. Obsides ducebantur ante agmen, quos cum e muris cognovissent, utpote gentis ejusdem, in colloquium vocaverunt. Illi clementiam regis, simulque vim commemorando ad deditionem eos compulere.' *P. Syrus*, 'Perpetuo vincit qui utitur clementia.' *Vide Curt.* lib. vii. 60. lib. viii. 41. *Diodor.* lib. xv. *Gebh.*

Ita præda onusti] Alii Codices habent, *inde*. *Mag.* *Diodorus Siculus*: 'Adducebant [versio est *Lambini*na] naves non pauciores ducentis, virorum captivorum et manubiarum magnam vim et copiam. Habebant autem naves suas armis et coronis aureis, et hostium spoliis ac manubiis, et aliis rebus omnibus diligenter exornatas.'

CAP. 6. His quum obviam universa civitas] Hunc gloriosissimum ejus in patriam reditum describit *Xenophon* *ἙΛΛ.* i. *Justinus* v. 4. Nam 'ad hunc redeuntis exercitus triumphum, effusa omnis multitudo obviam procedit: et universos quidem milites, præcipue tamen *Alcibiadem*, mirantur: in hunc oculos civitas universa, in hunc suspensa ora convertit; hunc quasi de cælo missum, et ut ipsam victoriam contuentur: laudant quæ pro patria, nec minus admirantur, quæ exul contra gesserit; excusantes ipsi, iratum provocatumque fecisse.' *Plut.* in ejus vita. *Longol. Mag.*

Universa civitas] Venuste dictum: Quomodo in eadem narratione *Justin.* Et sic *Græci πόλιν* adhibent. *Theod. Prodromus*: ἡ γὰρ μὲν πόλις, ὅτι τὸ ξυμβὰν καὶ τελούμενον μάθοι, Ἐξήσαν ξύγκλυδες ἐκ τῶν δωμάτων. *Apud Athenæum* *Posidon.* v. *Deipnos.* Καὶ

σχεδὸν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν ἐκδοχὴν αὐτῷ ἐξεκένυτο. *Chrysostom.* *homil. de Babyla*: Καὶ γὰρ ποτε, ἦν ἡ πόλις ἀπὸ τῆς Δάφνης ἐπαυθεῖ, πᾶσα μὲν ἡμῶν ἡ πόλις εἰς τὴν ὁδὸν ἐξεχύθη. *Keuch.*

Ad ejus triremem] *Vide Diodor.* et *Plutarchum.*

Siciliæ amissum] Sic *Aldus*: *admissum* tamen *Magins* edit, quomodo et in nostris schedis scriptum erat. *Gifaninus* vero *Conjectaneis Lucretianis amissum* pro *amissione* tuetur, et clarissimus *Gronovius* *Observ.* iii. 21. ut *Poëta* ille adhibet *emissum, conjectum, refutatum*, pro *emissione, &c.* *Schott.* Talia sunt illa apud *M. Tullium*; *judicatus*, pro *judicatio*; *comperendinatus*, pro *comperendinatio, &c.* *Lambin.*

Nisi Olympiæ victoribus] Unde *Poëta* *Olympiam* vocat μητέρα χρυσοστεφάνῳ ἀέθλων. Raro autem hac donabantur Imperatores ob præclarum facinus, aut res feliciter gestas. De *Cyro* videndus *Xenophon* lib. viii. *Emendavit* locum *Ant. Muretus*, et ex aliis *Janus Gebhardus*. Fuit cum legendum putarem, *nisi Olympiæ vincentibus*. *Cicero* ex *Ennio*: 'Sicut fortis equus spatio qui forte supremo *Vicit Olympiæ*.' Magius tentabat, *Et id quod illi nunquam antea usu venerat nisi Olympiæ victori*, contra fidem *Vet. lib.* *Schott.* *Olympiæ victoribus*] Non attendo *Cl. Schotto* *Olympiæ vincentibus* supponenti. Quia sic locutus est *Ennius*, non continuo ita loqui placet *Cornelio* nostro. Quod autem *Magius*, *Et id quod illi nunquam antea usu venerat, nisi Olympiæ victori*, corrigit, recte idem aspernatur, sed mallet additas rationes. Enimvero non negat honoratos fuisse priores *Duces* coronis: sed nulli præter *Alcibiadem* in ingressu esse promiscue a vulgo ingestas. Quod *Magius* ex *Plutarcho* objicit, *Thesei præconem*, qui de *Thesei* adventu et salute nuncium obtulerat, plausu, coronisque

fuisse exceptum, nihil ad Cornelium nostrum; quippe diversi sunt Præco et Prætor sive Imperator; deinde quid sæculo fabuloso cum historia? Gebhard.

Coronis aureis æneisque] Plutarchus simpliciter ἐστεφάνουν, dicit. *Lambin.* Cur 'æneas' addat, non immerito quæri potest. Nam ut Glauci Homericæ vœcordia videtur, permutantis χρύσεια χαλκείων, ita ridicula videri potest hæc χρυσέων καὶ χαλκείων permistio. Ego vero non dubito, quin Probi verba corrupta sint; ita, ut ubi est *æneisque*, legendum sit *tæniisque*. Solebant enim fere *tæniæ* cum coronis conjungi. Empedocles: Ταῖνας τε περίστεπτος, στέφεσίν τε θαλείοις. *Muretus* Variar. lib. xv. 7. Certe solebant coronis fere *tæniæ* et *corymbi* addi Thucydidis auctoritate, neque Oleastro solum ut antea Hercules teste Plinio extremo lib. xvi. sed et aurea donari corona Olympionicæ a civibus domum reversi solebant. De his plura Faber lib. ii. Agonisticῶν cap. 23. *Schott.* Addi potest Aristides tom. i. Orat. Funebr. in Alexandr. Fuit cum legendum putarem *coronis aureis æneisque statuis*: ductus similitudine loci xvi. 5. Ubi Pelopidam interfectum 'coronis et statuis æneis donaverunt.' Nemo expedit hunc nodum: quem Muretus ferro nequicquam rumpere conatus est, legendo *aureis tæniisque*. Quia *tæniæ* ferme et *corymbi* addi coronis soliti. Sed ineptum est cogitare, Historicum brevitatis diligentem prolixum esse voluisse in commemorandis coronarum accessoriis, quæ adesse illis temporibus nemo ignoraret. Quare vulgatam tueor lectionem, explicoque, Alcibiadem a populo duplici coronarum genere, pro facultatibus cuiuslibet, esse donatum; a Divitibus aureis; a Pauperibus æneis. Mihi nihil melius hac vice in mentem venit. Duces autem ob res præclare gestas, aliosque magnos viros ob merita in-

signiora, coronis aureis affectos fuisse vulgatissimum est. Diodor. lib. xiii. de Dionysio superiore, cum Italiotas præter spem dimisisset incolumes, et sine lytro, ἐπὶ δὲ τοῖτοις, exsequitur, ἐπαίνου τυχὼν ὑπὸ τῶν εὐπαθόντων χρυσοῖς στεφάνοις ἐτιμήθη, καὶ σχεδὸν τοῖτ' ἔδοξε πράττειν ἐν τῷ ἤν κάλλιστον. Curt. lib. iv. 44. 'Iisdem fere diebus solemne erat ludicrum Isthmiorum, quod conventu totius Græciæ celebratur. In eo concilio, ut sunt Græcorum temporaria ingenia, decernunt, ut duodecim legarentur ad regem, qui ob res pro salute ac libertate Græciæ gestas, coronam auream donum victoriæ ferrent.' Vide Aristophanem Avibus p. 600. G. Nec viri solum, sed et feminae iisdem donis oneratae. Diodor. lib. xi. Οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τῆς σωτηρίας παραδόξως τετευχότες ταῦτα τε δώσειν προσεδέξαντο καὶ στέφανον χρυσοῦν τῇ γυναικὶ τοῦ Γέλωνος Δαμαρέτῃ προσωμολόγησαν. Gebhard.

Ille lacrymans] Gaudio et recordatione præteritorum laborum ac maiorum. Plutarchus in Alcibiade: Πολὸν δὲ καὶ δάκρυον τῷ χαίρουσι τῆς πόλεως ἀνεκέκρατο, καὶ μνήμη πρὸς τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν τῶν πρόσθεν ἀτυχημάτων. Ex quibus verbis intelligimus, non Alcibiadem, sed populum gaudio lacrymasse. *Lambin.* An autem et quatenus ex ingenti gaudio lacrymæ promanare possint, lis est inter auctores. Multa passim exempla ex antiquitate suppetunt. De Trajano Plinius, de Augusto Suetonius consentiunt. Lege tamen quæ de ejusmodi lacrymis disputat Philo Judæus in libro περὶ ἀποικίας. *Keuchen.*

Postquam Astu venit] Codex Danielis *Astum*. Vide quæ ad Themistoclem notabamus. Hanc diem, qua Athenas ab exilio remeavit, certissimum et quasi fatalem illi præsignasse exitium, notatum est; quod funesta tunc colerentur sacra, qua templi ornamenta deponere, pavi-

menta tegere, et iustitio indicto a negotiis quiescere mos erat. Sicut xv. Julii mæstissima fuit, qua mulieres Athenis jejuniū servant, et tum sacra Adonia celebrant. Alex. ab Alex.

[*Concione advocata*] In qua pro se dicens ostendit se nihil impie fecisse, et contra jura omnia e civitate exterminatum esse. Xenophon lib. 1.

[*Quin ejus casum*] Sic meliores edunt. Alii *causa*. Schott.

[*Perinde ac si alius populus*] Tacit. Hist. 1. 44. 'Alium crederes populum, alium senatum.' Hist. lib. 1. 9. 'Postera die tanquam apud alterius civitatis senatum populumque magnificam de se orationem prompsit.' Gebh.

[*Sacrilegii*] Ἀσεβείας. Nam non ille res sacras sustulisse, sed sacra violasse, et Hermas circumcidisse ac truncasse arguebatur. Sic enim Probus supra: 'Aspergebatur etiam infamia, quod in domo sua facere mysteria dicebatur.' Lamb. Nova significatione sacrilegium vocat mysteria sacrorum prodita. Longol. Nullam enim rem sacram furatus est Alcibiades. Sacrilegium vero, quod vocis notatio indicat, sacræ rei furtum significat. Ejusdem pene criminis reus olim fuit Numenius, qui inter Philosophos occultorum curiosior, Eleusina sacra interpretando vulgavit. Auctor Macrobius 1. Somn. Scip. cap. 2. Mag. [*Sacrilegii damnasset*] Sacrorum violatorum seu profanatorum. Nam sacrilegus non tantum qui sacras res rapit et compilat; sed quacunque ratione violat, Latinis dicitur. Tibull. Eleg. III. 5. 'Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes, Nec cor sollicitant facta nefanda meum.' Quem locum tali correctione deformarat Scaliger: *Nec nos sacrilegi templis admovimus ergo*. Florus lib. 11. 17. 'Non prius signa convertit, quam cadentem in maria Solem, obrutumque aquis ignem, non sine quodam sacrilegii metu et horrore, deprehen-

dit.' Gebhard.

[*Restituta ergo huic sunt publice bona*] Διόπερ αὐτῷ τὴν τε οὐσίαν ἀπέδωκαν, ἣν ἐδήμευσαν. Diod. Vox οὐσία proprie notat substantiam, bona, facultates, ὑπαρξιν. Lexicon Græco-Latinum vetus, οὐσία, *patrimonium, substantia, res familiaris*. Keuchen.

[*Idemque illi Eumolpidæ Sacerdotes*] Aldina hæc lectio, quæ immensum quantum Lambino adblanditur. Scripti heic, ut supra, *Olympidæ*, integris literis. De Eumolpidis Arnobius adversus gentes lib. v. 'Gregis lanittii (custos) Eumolpus, a quo gens et fuit Eumolpidarum et ducitur clarum illud apud Cecropios nomen, et qui postea floruerunt caduceatores, Hierophantæ, atque præcones.' Adi Hesychium in voce Εὐμολπίδαι. Schott.

[*Resecrare*] Restituere, quem prius execrabilem arcebant, ut magno scelere impiatum. Execrabiles enim erant, quicunque a sacris arcebantur: quales ἐναγείς apud Græcos, qui εἰργοντο χειρὶ βων, σπονδῶν, κρατήρων, ἀγορῶν, et qui diris publice devotebantur, κατάρτοι. In editionibus et Longoliana legitur: *rursus tesacrare*, quod corruptum fortassis ex *desacrare*, vel *resacrare*, ut videtur. Retineo germanam scripturam, quæ est, *rursus resecreare*, vel *resacrare*. 'Rursus' autem 'resecreare' dixit, ut 'reverti rursus' apud Suetonium et alios. Quæ licet speciem habeant βαττολογίας, atque ἐκ παραλλήλων dicantur; usitatissima tamen sunt. Ita alibi: 'ergo igitur:' πάλιν αὖ, ὑστερον αὖθις, et sexcenta apud Classicos. Keuchen. Vide de voce hac Turneb. Advers. lib. XVIII. 25. et lib. XXIX. 36. item Pithæum subseciv. lib. 1. 1.

[*Pilaque illæ*] Diodorus dicit non pilas in mare præcipites actas, sed δίκας, sententias et lites: ἐπειτα δὲ τὰς δίκας κατεπόντισαν. Lambin.

[*Cap. 7. Minus fuit diuturna*] Scripti, non nimis fuit diuturna.

Totaque respublica domi bellicæ tra-

dita] Τὸ δὲ τελευταῖον αὐτὸν στρατηγὸν καταστήσαντες αὐτοκράτορα, καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν. Diodor.

Ut duo sibi collegæ] Εἴλετο δὲ καὶ στρατηγοὺς ἐτέρους ἐκεῖνος, οὓς ᾔθελεν, Ἀδείματον καὶ Θρασύβουλον. Idem.

Classe in Asiam profectus] Fuit hæc centum navium. Justin. lib. v. et Plutarch. in vita testatur.

Apud Cymen] Cyme, Cyma, vel Cuma πόλις Αἰολίδος πρὸ τῆς Λέσβου. Vide Steph. et alios. Nonnulli corrupte *Symen* legunt. Quæ insula est Cariæ vicina apud Strab. xiv. De Cyme facit mentionem Plinius lib. v. 30. et in Troade cum Myrrhina locat. Meminit etiam Eusebius, qui hanc Asiæ urbem a Christo nato cvii. terræ motu eversam dicit. *Magius*. Paullo aliter Diod. et Xenophon, qui non ad Cymen, sed prope Notium Ioniæ urbem pugnatum, culpaque Antiochi gubernatoris cladem acceptam scribunt; ad Cymen vero in eo peccatum ab Alcibiade, quod vel capere non potuerit, aut cum esset urbs sociorum, eam oppugnarit.

Minus ex sententia] Culpa Antiochi gubernatoris, quem vtuerat Alcibiades se absente prælio decertare. Xenoph. ἐπιστείλας μὴ ἐπιπλεῖν ἐπὶ τὰς Λυσάνδρου ναῦς. Lambin. Sic Diodorus et Plutarchus.

In invidiam] Οἱ δ' ἐν οἴκῳ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡγγέλθη ἡ ναυμαχία, χαλεπῶς εἶχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ. Xenoph.

Nihil enim eum non efficere] Οἰόμενοι δι' ἀμέλειαν τε καὶ ἀκράτειαν ἀπολωλέκναι τὰς ναῦς. Idem.

Negligenter aut malitiose] Illud proprie culpæ, hoc doli est. Rævard. ad lib. xxii. de Reg. Juris hæc auctoris verba minus accurate distinguit. Sed inspicere dignus Rittershusius in istam legem Protheor. cap. 4. et cap. 5. Vid. præterea Justin. v. 5.

Corruptum a Rege] Aut ab ejus Satrape Pharnabazo, in cujus amicitiam, ut arguebant ejus inimici, fuerat re-

ceptus. Diodor.

Nimiam opinionem ingenii] Vide Plutarchum.

Ne secunda fortuna, opibusque magnis elatus] Divitiæ animum inflant, et majora appetendi cupidinem inferunt. Habere enim se sciunt facultates, quibus omnia sibi prona reddere posse existimant, atque indignum ducunt, cum pecunia et copia rerum emineant, non eminere simul honore atque imperio. Vide Diodor. Sicul. lib. xvi. de Timophane Timolcontis fratre. Cæsar de bello Gallico lib. i. c. 2. 'Apud Helvetios longe nobilissimus et ditissimus Orgetorix, M. Messala et M. Pisone Coss. regnandi cupiditate inductus conjurationem nobilitatis fecit.' Æque clare lib. ii. cap. 1. f. 'Ab nonnullis etiam, quod in Gallia a potentioribus atque iis, qui ad conducendos homines facultates habebant, regna occupabantur.' Gebhard.

Tyrannidem concupisceret] Extat narrationis obliquæ tale in Sopatro Rhetore exemplum, interprete Joan. Nunnesio Valent. lib. iii. Instit. Rhet. ex Hermogene: 'Alcibiades,' inquit, 'post ea quæ Cyzici acciderant, cum satellites, qui eum custodirent, petiisset, accusatur tyrannidis.' Schottus.

Et alium in ejus locum] Cononem suffitum ait Justin. v. 5. et 6. Oros. ii. Græci adjungunt novem alios: Διομέδοντα, Λέοντα, Περικλέα, Ἐρασινίδην, Ἀριστοκράτην, Ἀρχέστρατον, Πρωτόμαχον, Θράσυλον, Ἀριστογένην. Xenoph. Diod. Plut.

Domum reverti noluit] Αὐτὸς αὐτοῦ κατέγνω φυγὴν.

Et se Perinthum contulit] Emendatio Longoliana, qua Lambinus cum Savarone acquiescunt. Libri variant. Cod. P. Danielis *Pactya* legit. Savaronis *Petye*. Puteani *putere pactis*. Venet. Aldin. *Pataram*. Magius *Patras*. Ortelius ex Ptolemæo et Plutarcho *Pactyam*. Sed Codex vetus

Longolii *Parinthus* exhibet, unde *Perinthus* postea factum. Ait Plutarchus confestim illum in Thraciam migrasse, quare *Patara* civitas Lyciæ mihi suspecta. Sic Longol. et Lamb. Ergo *Perinthus* emendandum, quæ urbs Thraciæ ad Propontidem, Heraclea etiam nuncupata; Plin. XLIII. 11. Ptolem. III. Steph. de Urbibus; a qua non longe abest *Biza* vel *Bizia*, ut hic male legunt, arx Thraciæ amplissima, Terei regis quondam castellum. *Mag.*

Bornos, Byziam, Macrontichos] Ego hoc modo lego: *Bornos, Bysanthen*, et *Macrontithos*, ex Ptolemæi Thraciæ descriptione, et Plutarchi Alcibiade. *Ortelius.* Vulgo *Bornos, Byziam, The-monticos*. Male. Legendum, *Bornos, Bysanthen, Neontichos*. Βισάνθη oppidulum hoc loco Ptolemæo. Νέον τεῖχος, Scylaci. *Voss.*

Manuque collecta, primus Græciæ in Thraciam introiit] Sic Lambinus emendavit. Scripti tamen Codices: *manu conjecta primus Græciæ civitatis*, &c. Quod nescio cur Lambinus repudiavit. Sallustius enim ita loquitur non raro. Quidam vero *Græcæ civitatis*, quod minus probo. *Schott.* Plutarch. 'Suis,' inquit, 'navibus ac militibus, qui in fortuna rerum suarum vestigia sequebantur, collectis in Thraciam navigavit.'

Cum quibusdam regibus Thraciæ] Cum Medoco et Senthe. Diodor. lib. XIII. Καὶ λέγοντος ὅτι Μήδοκος καὶ Σεύθης, οἱ Θρακῶν βασιλεῖς, εἰσὶν αὐτῷ φίλοι. *Lambin.*

Neque tamen a charitate patriæ] Quæ una omneis omnium caritates complexa est. Diodorus eodem libro: 'Cum cuperet,' inquit, 'Alcibiades magnum quiddam e re patriæ efficere, ut populum in antiquam erga se benevolentiam restitueret.' *Idem.*

CAP. 8. *Philocles*] Sic legendum, non, ut habent libri quidam vulgati, *Philodes*. Sic enim Xenophon lib. II.

de rebus Græc. πρὸς δὲ τοῦτ' ἔλλοντο Ἀδείμαντον καὶ τρίτον Φιλοκλέα. *Idem.* Atque eodem modo Φιλοκλέα vocat illum Diodorus, non Φιλοδέα, quod ex conjunctione literarum ortum apud Nepotem.

Neque longe abesset Lysander] Erat enim Lampsaci, quam urbem paullo ante ceperat. Lampsacus autem distat ab Hellesponto, ut ait Xenophon, stadia circiter XV. ubi erat Alcibiades, ut supra cognovimus. *Lamb.* De hac lege, quæ ad Themistoclem notavimus.

Ut bellum quam diutissime duceret] Sic Xenophon, Diodorus, et Plutarchus. *Ducere bellum*, frequens Ciceroni et aliis. Id est, protrahere, proferre. Nepos Datame; 'Authophradates cum bellum duci majore regis calamitate, quam adversariorum videret,' Tacit. XII. Ann. c. 29. Vannus 'castellis se defensare bellumque ducere statuit,' lib. II. Hist. cap. 32. 'Proinde duceret bellum.' Cæsar I. Civ. 61. 'Bellum in hiemem ducere cogitabant,' lib. II. Civ. 18. et 37. 'Castra erant ad bellum ducendum aptissima,' lib. III. Civil. cap. 42. 'Cæsar longius bellum ductum iri existimans.'

Pecunia a Rege suppeditabatur] Cyro Darii filio. Decem enim Daricorum millia Lysandro petenti ut stipendio obolus adjungeretur, Cyrus dederat. Plutarchus in Lysandro. *Magius.* Diodorus summam non exprimit, sed ait illum χρήματα πολλά πρὸς τὰς τῶν στρατιωτῶν διαφορὰς a Cyro accepisse. lib. XIII.

Atheniensibus exhaustis] Diodor. Οὐ δυνάμενοι τὸν πλείω χρόνον ἐκεῖ διατρίβειν, καὶ διατρέφειν τὰς δυνάμεις, id est, cum diutius non possent illic commorari et alere suas copias. *Idem* paullo post: Τό τε στρατόπεδον σιτοδεία κατεῖχε. *Lambin.*

Nihil erat super] Anastrophe; pro nihil supererat.

Præsente vulgo] Παρόντος πλήθους, præsentibus militibus. *Idem.*

Se coacturum Lysandrum] Paullo aliter Plutarch. καὶ τοῖς προπέμπονσι τῶν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου γνωρίμων ἐλεγεν, ὅτι μὴ προπηλακισθεὶς οὕτως ἐπὶ τῶν στρατηγῶν, ὀλίγαις ἂν ἡμέραις ἠνάγκασε Λακεδαιμονίους διαναυμαχεῖν αὐτοῖς ἔκοντας, ἢ τὰς ναῦς ἀπολιπεῖν id est, *Et iis qui eum prosequiebantur ab exercitu viris notis dicebat, se, nisi ita contumeliose acceptus esset a prætioribus, paucis diebus coacturum fuisse Lacedæmonios aut classe configere invitos, aut naveis relinquere.* Et Diod. etiam aliter: διόπερ αὐτοὺς ἤξiou μεταδοῦναι ἑαυτῷ τῆς ἡγεμονίας, ἐπαγγελλόμενος αὐτοῖς δυοῖν θάτερα, ἢ ναυμαχεῖν τοὺς πολεμίους ἀναγκάσειν, ἢ περὶ ἡ μετὰ Θρακῶν πρὸς αὐτοὺς διαγωνιεύσθαι: id est, *Quapropter postulabat, ut se in societatem et communione imperii reciperent, promittens eis duorum alterum, se aut coacturum hosteis classe decertare, aut terra Thracibus sibi adjunctis cum illis conflicturum.*

Lacedæmonios eo nolle configere classe] Præponunt alii respondent, putantes hoc, quod sequitur, esse responsionem Atheniensium, quibuscum egerat Alcibiades de communicando secum imperio. Quod contra contextum, et Historiæ fidem.

Seuthem] Vel *Seuthen.* Quod Græcum est. *Keuchen.* Nonnulla exemplaria *Seucem* habent, alia *Scotym.* Mag. Lamb. Plutarchus ait, existimatum fuisse a nonnullis, Alcibiadem, quæ præfectis exercitus Atheniensium pollicitus erat, præstare, et ipsis adjumentum afferre potuisse; si Thracum tumultuariam manum, quam in armis paratam habebat, terrestri itinere in Lacedæmonios convertisset. *Magius.*

Regem Thracum deducere] Ultrajectinus *inducere:* non male. *Schottus.* Quod esset subdolis artibus promovere. Infra Annibale: 'Si forte Carthaginenses ad bellum Antiochi spe fiduciaque inducere posset.' Ta-

cit. Ann. xii. 9. 'Designatum consulem Memmii Pollionem ingentibus promissis inducunt.' *Gebhard.*

Ut eos terra depelleret] Ms. Boecleri, *Ut eum ex terra depelleret. q. f. n. a. c. conflicturum, a. b. compositurum, ut ad Lysandrum referatur.* Similiter ferme Exc. Dan.

Bellum composituros] Sic loquitur noster Probus et in Hamilcare et in Annibale. Sic et Pollio ad Cic. x. 'Tanquam nihil pejus timerent, quam ne sine maximo reip. detrimento bellum componeretur.'

Philocles] Xenophon tradit, prætores, et maxime Tydæum ac Menandrum jussisse eum abire: se enim, non illum exercitui præesse. Sic Xenophon: Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν. Plutarchus: Οὐ προσεῖχον οἱ στρατηγοί· Τυδεὺς δὲ καὶ πρὸς ὕβριν ἐκέλευσεν ἀποχωρεῖν. Diodorus: Ταχέως αὐτὸν ἐκέλευσαν ἀπιέναι, καὶ μηκέτι προσεγγίξωιν τῷ στρατοπέδῳ. *Lambinus.*

Si quid secundi evenisset] Diodor. lib. xiii. τὰ δὲ ἐπιτεύγματα προσάψειν ἅπαντας Ἀλκιβιάδῃ. *Gebh.*

Contra ea] Sic solet loqui Probus. In præfatione, 'Contra ea, pleaque nostris moribus sunt decora: ubi vide notas.

Si quid adversi accidisset] Diodor. τῶν μὲν ἐλαττωμάτων ἑαυτοῖς τὴν μέμψιν ἀκολουθήσειν. Tacit. vita Agric. capite 27. 'Iniquissima hæc bellorum conditio est, prospera omnes sibi vindicant, adversa uni imputantur.' *Gebh.*

Juxta hostes castra habeas nautica] In Annibale: 'Seseque ad sua castra nautica retulerunt.' Livius lib. xxx. 9. 'navalia castra' dixit. Differabant autem hæc castra ab aliis partim in eo, quod semper fierent in litore, partim ideo, quia diversa ratione muniabantur. Eratque muniendi ea ratio duplex, vel a terra, vel a mari. A terra ducebatur fossa cum vallo, ab una parte maris in alteram, forma

ut videtur semicirculari. Ita legimus apud Homerum aliquoties, et apud Polyb. lib. i. 29. Diodorus lib. xi. de Amilcare: 'Quicquid est navium longarum subduxit, profunda ea fossa, ligneoque vallo circumdans.' Τείχει ξυλίνῳ περιέλαβε, ait, quod notandum est. Similia et de Ducibus classis Persicæ tradit. A mari, sive potius in ipso mari, statuebantur ligna præcuta validaque, veluti in portu, et ante ipsa onerariæ, quarum præsidio et castra ipsa tuta esse, et naves secure egredi ac redire possent. Schefferus lib. iii. 4. de Militia Navali. Vide Grot. ad l. ult. ff. in Flor. Spars. 'Si a parente quis manum. sit.' *Keuchen.*

Immodestia militum] In Lysandro initio: 'non enim virtute sui exercitus, sed immodestia factum est adversariorum.' *Savaro.* Ἀταξία, licentia. Sed nascebatur hæc immodestia ex negligentia ducum.

Neque ea res illum fefellit] Sallustius: 'neque ea res me falsum habuit.' Plutarchus pluribus verbis: Ὅτι μέντοι τὰς ἁμαρτίας τῶν Ἀθηναίων ὁρθῶς συνοῖδε, ταχὺ τὸ ἔργον ἑμαρτύρησεν.

Per speculatores] Qui alii fuerunt ab exploratoribus apud antiquos. Vide Festum et alios, qui notarunt differentiam. Vocis hoc loco primaria appellatio est, pro iis, quos κατόπτας Græci appellabant, a quibus diversi fuerunt satellites isti principales seu λογχοφόροι, qui ab antiquo in legionibus militabant. *Keuchen.*

Vulgum Atheniensium in terram prædatum exisse] Aliis circumstantiis narrat Polyænus lib. i. Ἐν Αἰγὺς ποταμοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τετρακίς ἀνήχθησαν ἐφ' ὅτε ναυμαχεῖν. Λύσανδρος δὲ Λάκων ἀντανήγετο. οἱ μὲν δὲ ἀποπλέονσι γαννύμενοι, παῖνας ἄδοντες. Λύσανδρος δὲ κατόπιν πέμπει δύο τριήρεις. Οἱ τριήραρχοι τοὺς Ἀθηναίους ἐκβάντας ὡς εἶδον, σημείων μετέωρον αἶρουσι χαλκὴν ἀσπίδα. Λύσανδρος αὐτίκα ὑπεσήμενεν ἐπιπλουν.

Καὶ οἱ Λάκωνες εἰρεσίᾳ πολλῇ ἐπιπλέονσι. καὶ τοὺς Ἀθηναίους καταλαμβάνουσιν ἔρτι ἐκβάντας, ὧν οἱ μὲν ἀνεπαύοντο, οἱ δὲ ἄλλο τι ἔδρων, γυμνοὶ πάντες. οἱ Λάκωνες ἔφω προσπεσόντες ὀπλισμένοι γυμνοῖς, συντεταγμένοι ἀσυντάκτοις, ἐνίκησαν. αἰροῦσιν οὖν ἄνδρας αἰχμαλώτους καὶ τὰς τριήρεις ἅπασας. ὅτι μὴ μία ἡ παράλος ἔφυγεν Ἀθήναζε, μὴν τῆς ἡττῆς ἔγγελος. *Gebhard.* *Vulgum Atheniensium in terram prædatum exisse*] Hoc sincerum est in Excerptis. Longolius tamen edidit, *prædatam exisse.* Ut alibi, 'effusa vulgus.' Et apud Poëtam: 'in vulgum ambiguam;' nisi locus mendosus sit, ut volunt eruditi, quæ libere assentior. Sergius in editione secunda Donati: 'Vulgus et neutro et fæminino genere legimus apud Virgilium. In fæminino: In vulgum ambiguam. Neutro: Ignobile vulgus.' Quam tamen Grammatici scripturam mire carpit doctiss. Vossius de Analog. lib. i. Vide Joan. Baptist. Pium in Annotat. posterioribus. *Keuchen.*

Tempus rei gerendæ non dimisit] Senec. de ira iii. 21. 'Belli maxima momenta in occasionibus sunt.' Itaque semel oblata non negligendæ sunt, quum facili momento mutari possint. *Loccen.*

Delevit] Omnes enim naves in Lysandri potestatem venerunt, novem aut decem exceptis, cum quibus fugit Conon ad Enagoram. Philocles et Adimantus Imperatores vivi capti sunt: quorum prior a Lysandro supplicio affectus est; quod decrevisset Athenis, ut omnibus hostibus, qui in bello caperentur, pollex manus dexteræ præcideretur, quo hastam ferre non possent, remigare possent; quem admodum narrat Plut. in Lysandro, et Xenoph. ii. de rebus Græciæ; quanquam Xenophon, ut tota dextera manus bello captis præcideretur, ab Atheniensibus decretum fuisse scribit. Hic idem Philocles, ut refert Xenophon, Corinthios aliquot et

Andrios bello captos e saxo dejecerat. *Lambin.* Mos iste a barbaris usitatus, ut captivos vario suppliciorum modo afficerent. Curt. v. 5. Flor. iii. 4. Vide Zopyri historiam apud Herod. iii. et Justin. i.

CAP. 9. Penitus in Thraciam] *Malim penitius.* Cicer. quoque conjungit, 'abditum penitus aurum et argentum effodere.' *Schott.* Plutarchus eum in Bithyniam profectum esse tradit; ibique a Thracibus, qui illic erant, compilatum et spoliatum. Bithyniæ autem partem Thraces incolebant. *Xenoph.* Ἑλλην. lib. iii. Ἐλθὼν ὁ Δερκυλλίδας εἰς τὴν Βιθυνίαν Θράκην. *Lambin.* Atque ipsi Thraces Bithyni dicti, postquam in Asiam transfretassent. Lege Herodotum.

Insidias ei fecerunt] Sic loquuntur boni scriptores. Cicer. Proem. actionis primæ in Verrem: 'Istius insidiæ nefariæ, quas uno tempore mihi, vobis, M. Glabrioni Prætori, sociis, exteris nationibus, &c. facere conatur.'

Ipsam capere non potuerunt] Vide sup. 7.

Propter potentiam Lacedæmoniorum] Qui terræ et maris imperium obtinebant. *Plutarch.* Φυβηθὲς ἄρχοντας γῆς καὶ θαλάττης Λακεδαιμονίους. *Lambin.* De quorum θαλαττοκρατίᾳ, lege quæ secundum scriptores et tempora notavit ad Polybii lib. i. incomparabilis Casaubonus.

In Asiam] In Phrygiam, in qua erat Pharnabazus; quo adjutore et interprete sperabat fore, ut sibi ad Artaxerxem aditus pateret. *Lambin.* Asia appellatione γενικωτάτῃ multas provincias complectebatur, quæ Asiānam diæcesim constituebant vicario subjectam, sed quæ Asia ἰδικωτάτως dicebatur, Proconsulis administrationi subiacebat. Asiāna autem diæcesis Asiānam illam includebat omnem, quam veteres ἰδίως sic vocarunt, cuius et duas partes fecit Agrippa, citeriorem et ulteriorem. Longe majo-

ribus terminis eam circumscribit Strabo, qui eo nomine intelligi voluit, quicquid intra Ponticum, Hegæum et Cilicium maria concludebatur, ad instar peninsulæ. Duabus his partibus Asiæ nomen proprium factum. Citerior Lydiam, Cariam, Mysiam, Phrygiā, et Hellespontum continebat. Pars superior Pamphyliam, Lycaoniam, Galatiam, Pisidiam, Isauriam, et Ciliciam. Hujus divisionis expressa vestigia reperio in Thracensium provincia et Anatolica infimis imperii temporibus, ut apud Constantinum περὶ θεμάτων legere est. τῶν Θρακησίων θέμα plane respondet Asiæ citeriori: τὸ ἀνατολικὸν, ulteriori. Hinc utrumque θέμα μικρὰς Ἀσίας nomine appellatum tradit Constantinus. Utriusque fere θέματος provincias comprehendebat Ἀσιανὴ διοίκησις. *Salmas.*

Grunium] Sic legendum, non ut habent libri quidam vulgati, *Grimium*. Quanquam licet etiam *Grynium* legere, ut est in exemplis Basileensibus, et idem valet. Commemorat hunc locum et *Xenoph.* Ἑλλ. lib. iii. non longe a principio: ἔχοντες, ὁ μὲν Γάμβριον καὶ Παλαιγάμβριον· ὁ δὲ Μυρίναν καὶ Γρύνιον· δῶρον δὲ εἶναι αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βασιλῆος. *Lambin.* Athenæus lib. i. Persarum regibus fuisse solenne ait totas civitates donare. *Longol.*

Quinquaginta] *Schott.* e Mss. et Ed. *Ultraj. leg. Quinquagena.* Quomodo supra, 3. in Ms. Gifanii, Sch. Boecl. erat *Quadringena et sexagena.*

Vectigalis capiebat] Recte, non habebat, ut in vulgatis. Cic. contra Rullum, 'Majores nostri non solum id, quod a Campanis ceperant, non imminuerunt.'

Sine Rege Persarum] Artaxerxe. *Lambin.* *Longol.* Hic enim mortuo tunc Dario Persis imperabat. *Magius.* Vide Justin. vi. cognomento Μνημων dictus, sive, ut Hieronymus interpretatur, *Recordans.* Drusius, Berne-

cerus, et alii. Cujus auxilio volebat impotentiores juvari: non tam ut vincerent, quam ne succumberent.

Cyrum fratrem] Cyrum minorem, Darii et Parysatidis filium. *Lamb.* Cui pater moriens civitates, quarum præfectus erat, testamento legavit. Justin. vi. Dictus est Cyrus a flumine Cyro. Strabo xv. Α κύων, canis. Vilalpand. Cujus ubera suxisse credebatur, quia ejus nutrix dicebatur

Σακώ. Herod. Hodie ساق Saac, quod Medis canis. Thys. Vel a Cyrus, quod Persis Sol. Plutarch. Ctes. Plethon. Brisson. Unde Græcorum Κύριος profluxit, quia Sol credebatur Dominus Universi. Vide Teixeira et Schich. Tarich. Priora indubie falsa sunt. Posterius displicet Scalligero vi. de Emendat. Tempor. Quia sol Persis *Coresed*, *Cores* vero cibus et satietas. Proculdubio nomen illud regium fuit, vel a Sole, vel ab imperio deductum. Ku Persis Princeps, unde prima ejus syllaba *Cai*, vel *Cy*. Quid ultima *rus* significet, quæri potest. Nam non est ex Hebræo שרר. Horn.

Et bellum clam parare] Justinus: 'Itaque occulte adversus fratrem bellum parabat.'

Lacedæmoniis adjutantibus] Addit Justinus: 'fuisse memores Atheniensi bello enixe se ejus opera adjutos.' Illorum dux tum erat Clearchus, cui addunt Proxenum Bæotium et Mnemonem Thessalum.

Id si ei aperuisset, magnam se ab eo initurum gratiam videbat] Ms. Boeckl. *Id si ap. magnam se init. gr. v.* Illud ab eo aberat etiam Mss. Dan. et Leid.

CAP. 10. *Mitteretur*] Quidam legendum putant, *admitteretur*. Lambin.

Eodem tempore Critias] Ille, qui ΠΑΗΜΟΧΟΗ appellatur tyrannus, unus e triginta, quos Lysander Atheniensibus imposuit, sed omnium fere immanissimus et scelestissimus, ut

non injuria ἀπλῶς Tyrannus nominetur. *Casaubon.*

Cæterique] XXIX. Quorum nomina a Xenophonte numerantur Ἕλλην. lib. II.

Certos homines] Sed Plutarchus tradit, non ante adductum esse Lysandrum, ut Alcibiadem de medio tollendum curaret, quam id nominatim ab Ephoris ei mandatum esset: sive quod ingenium viri ad res magnas suscipiendas promptum atque expeditum extimescerent; sive quod Agidi gratiam facere vellent. *Lamb.* Vide Isocrat. Orat. περὶ ζεύγους.

Quas ipse Athenis constituisset] Quæ ipso auctore agenteque sunt constitutæ in procuratore reipublicæ scilicet, ἐκείνου τὴν πολιτείαν ἄγοντος. *Boeckler.*

His Lacon] Inspecti Savaroni libri, his latoribus commotus. Sed exstitit ab ignorantia alterius. Probo aliorum librorum scripturam, *Laco*. Ad eum modum Græca terminant Latini. Hinc Priscianus lib. I. Expellitur N a Græcis in *ων* desinentibus, quum in Latinam transeunt formam, ut Demipho, Simoleo, Draco. Sic Statio Agamemno. Per Laconem intelligit Lysandrum, et ita bis infra vocat Agesilaum. Itaque recte scriptum est in Timotheo: 'A quo cum Laco pecuniam numeratam accepisset.' Diod. XIII. de Gylippo: τὰυτα διαλεχθέντος τοῦ Λάκωνος μετέπεσε τὸ πλῆθος, καὶ τὴν Διοκλέους γνῶμην ἐκύρησε. Val. Flaccus Argon. lib. I. 421. 'Taurea vulnifico portat cælataque plumbo Terga Laco.' *Gebh.* Lator tamen, pro tabulario etiam a Suet. dicitur Calig. c. 44.

Huic ergo ren. quæ reg. c. Lac. e. nisi, &c.] Sic Schott. Savaro. Ultraj. Lambinus, *Societatem q. reg. cum Laced. esset stare non posse fœderaque irrita futura*. Schott. *Renunciat*] Id est, vel nuntio vel verbis irritum facere, de quo convenit. Sic Cicer. dixit: 'Renunciare hospitium alicui et domo emigrare.' Et ad Atticum

‘renunciare conductionem.’ In Verrem, ‘Renuntiat Rabonius illam decisionem tutoribus.’ *Gebh.*

Sysamithren] Libri quidam, *Susamithrem*. Unde alii, *Susamethrem*. Malo tamen *Susamithrem*, quem ex Plutarcho Pharnabazi patrum fuisse, adducunt Magius et Lambinus. Nomen Persicum est, quo etiam vocatus Nauræ Satrapes apud Curtium lib. viii. 24.

Bagoam] Libri quidam *Bagæum*. Magius ac Lambinus ex Plutarcho *Magæum* reponunt. Ego sequor hoc loco Schotti iudicium, et veteris libri auctoritatem. Diodor. nomina percussorum non exprimit, contentus monuisse ἐπαποστεῖλαι τοὺς ἀνέλοντας κατὰ τὴν ὁδὸν τὸν Ἀλκιβιάδην. *Gebhard.* Sane *Bagoam* legendum: nam non tam est nomen proprium, ut vult Serrius, quam commune, Persis significans Eunuchum. Suidas βαγῶας ὄνομα κύριον ὃς ἦν εὐνοῦχος. Vide Plin. xiii. Ovid. ii. Amor. ‘Quem penes est Dominam servandi cura Bagoi.’ Sic Alexandri M. Eunuchus fuit Bagoas. Curt. x. et Herodis quoque. Joseph. xvii. 3.

Ad Alcibiadem interficiendum] Diodorus lib. xiv. de morte Alcibiadis duplicem affert historiam: unam brevem et nudam: Pharnabazum Darii Satrapen, ut gratiam iniret a Lacedæmoniis, comprehensum Alcibiadem Atheniensem occidisse: Φαρνάβαζος, inquit ille, ὁ Δαρείου Σατράπης, Ἀλκιβιάδην τὸν Ἀθηναῖον συλλαβὼν ἀνείλε, χάρισασθαι βουλόμενος Λακεδαιμονίοις: alteram longiorem et suarum causarum expositione illustratam; ejus auctorem Ephorum scribit, quæ est hujusmodi: Alcibiadem, cum cognovisset Cyrum de inferendo fratri bello cogitare, venisse ad Pharnabazum, ab eoque petivisse, ut sibi omnium primo liceret, eo adjuvante, et aditum ad regem patefaciente, Cyri consilium Regi Artaxerxi enuntiare: Pharnabazum Alcibiadi hoc invidisse,

et quod ab Alcibiade acceperat sibi vindicantem, fidos homines ad regem misisse, qui Cyri cogitata ei significarent: Alcibiadem a Pharnabazo repulsam passum, ad Paphlagoniæ Satrapam se contulisse; ut, quod sibi negarat Pharnabazus, ab eo impetraret: Pharnabazum hoc comperto, certos homines; qui eum in itinere interficerent, misisse. *Lambin.*

Vicinitati] Codex vero Burgensis sic habet: *Missi clam in civitatem, in qua tum Alcibiades erat, introeunt: quibus datum negotium, ut eum interficiant.* Sed hæc lectio improbanda. *Magius.* Plutarchus et Diodorus κόμῳ. Sic et M. Tullius usurpavit nomen vicinitatis. *Lamb.* Græci tamen κόμην usurpant pro populis in civitate degentibus. Unde cum Suidas explicasset vicum; addit, τοὺς ἐν τῇ πόλει δήμους κόμας προσαγορεύεσθαι. Hanc vicinitatem Melissam vocatam scribit Athenæus lib. xiii. Quam nomen urbis esse, communiter etiam tradunt Geographi. Vide lubet eundem Suidam et Stephanum. *Keuchen.*

Ferro aggredi] Libri quidam veteres habent, *cum securo aggredi*. Quæ scriptura quomodo ferri possit, aut quid sibi velit, non video; nisi dicamus *seculo* positum pro *secure*: ut ‘arcano’ dicebant veteres pro arcane, et ‘tuto’ pro tute, et ‘manifesto’ pro manifeste, et similia. Plutarchus: οὐκ ἐτόλμησαν εἰσελθεῖν. *Lamb. Mag.* Ms. Leid. Illi cum ferro non auderent, omisso altero verbo. Quam lectionem si admittas, *audere* absolute dictum erit, ut sæpe apud Tacitum. Hist. i. 35. ‘Ignavissimus quisque, et in periculo non ansurus.’ Hist. ii. 25. Eod. lib. cap. 71. ‘Ingratus Principi, ut adversus Neronem ausus.’ Hist. v. 11. ‘Judæi sub ipsos muros struxere aciem, rebus secundis longius ausuri.’

Noctu ligna contulerunt] Diodor. Νυκτὸς περιθεῖναι ξύλων πλῆθος.

Circa casam eam] Dissentiunt heic

Codices et Commentatores. Alii, *circa domum stramineam*. Lambini hæc lectio: qui etiam conjicit *scenam stramineam*, quia Diodorus: *Τὸν δὲ καταλαμβάντας ἐν τινὶ κόμῃ Φρυγίας κατεσκηνώκοντα*. Sed Cl. Schottus hanc temeritatem merito castigavit. Savoronis, aliique libri *Samineam*. Folium Sibyllæ. Quoniam in Mss. reperitur *circa Sammeam*, non absurdum est, emendationi Schoppianæ accedere, *circa casam eam*. Schotti conjectura quam non ut certam, sed conferendæ symbolæ ad aliorum acumina excitanda statuit; *circa scanduleam*, vel *circa scamillum*, quo quiescebat, ejus est pretii, quo eam ipse auctor venditavit. Gebhard. Vide Boeclerum. Lege *circa domum Sanisenam*. Sanisene appellatur tractus in confinio Phrygiæ et Galatiæ. Vossius. Notis ad Justin. v. 8. Paulus Ligijs bonæ spei juvenis sic emendandum contextum putabat: *circa stramineam casam*. Verisimile enim ipsi videbatur, domum illam fuisse stramineam, cum ligna non ad ostium solum, sed circa eam apposita scribat Probus (etsi apud Livium se legisse diceret, et circa turrin lapidibus constructam ligna incendii gratia fuisse aliquando allata) quasi parietes maxime essent incendio obnoxii. Stramineas vero casas ab antiquis fieri consuevisse, apertissimum est. Ovid. Am. II. 9. 'Roma nisi immensum vires promosset in orbem, Stramineis esset nunc quoque densa cæsis.' Cæsar de B. G. lib. VI. 'Gallos sua quoque ætate casas stramine tegere consuevisse testatur.' Sed alieno hic potius quam meo uti velim arbitrio. Magius. Sed voculæ quidem *domus*, nullus hic locus, sicut omnes testantur qui Ms. codices inspexere. Boecl.

Sonitu flammæ] Strepitu. Curtius lib. VII. 'Sonabant incendio silvæ.' Mss. Boecl. et Leid. hoc modo legunt hunc locum: *Ille autem ut sonitu fl. est excitatus, etsi glad*. Bene et sic etiam

Schioppius legendum conjecerat. Veris. IV. 8.

Subalare telum] Intelligit sicam, quam *μαχαίρια μικρά* vocat Cedrenus. Paulus IC. appellatione telorum omnia accipi dicit, quibus singuli homines nocere possunt. Et verisimile est, Alcibiadis familiarem talem sicam vel pugionem habuisse, quam facilius sub alis gestare posset. *Keuchen*. Barthius leg. *subulare*.

Quidam ex Arcadia hospes] Concinnius veteres, *quidam Arcadia hospes*. Et ita in Slniskenii membran. 'Hospes Arcadia,' hospes est Arcadicus, vel ex Arcadia; ut 'hospes Zacyntho,' *Ζακυνθόθεν* 'hospes Epheso,' apud Plautum. Sic, 'anus Corintho,' 'mercator Rhodo,' 'uxor Lemno,' 'vinum Chio,' et alia frequentata scriptoribus Latinis. *Keuch*.

Qui nunquam discedere voluerat] Longolius, *discedere ab eo voluerat*.

Quod in præsentia vestimentorum fuit] Sic Plutarchus: *τῶν ἱματίων τὰ πλείστα καὶ τῶν στρωμάτων συναγαγὼν, ἐπέβριψε τῷ πυρὶ*. Lambin.

His in ignem ejectis] Extrorsum nempe ex illo loco, in quo quietem ceperat. Quare vana est Lambini curiositas *injectis*, seu *conjectis*, substituentis. Front. lib. II. 9. 2. 'Claudius Nero caput Asdrubalis in castra Annibalis ejecit.' Gebhard.

Effugisse eminus viderunt, telis missis interfecerunt] Malo distinguere: *effugisse viderunt, telis eminus missis interfecerunt*. Curtius lib. VIII. 66. 'Sed dum supervenientes contemptim et superbe quoque exspectant, circumventi ab his, qui occulte enataverant, eminus obruti telis.' Nepos Chabria, 'Cominus pugnans telis hostium interfectus est.' Gebh. P. Dan. Sic Plutarchus: *ἅλλ' ἀποστάντες ἔβαλον ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασιν*. Diodorus aliter: *Κρατηθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ πυρὸς, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀκοντιζόντων, τελευτήσαι*. Lamb. Alii alia. Tradunt illi vivum ipsum in cubiculo, in quo dor-

miebat, crematum esse. Justin. Oros. Sunt, qui in Melissa occubuisse, ibique sepultum scripserunt. Athenæus XIII. Sed omnium maxime discrepat Aristoteles lib. VI. 29. de natura animalium, ubi dicit: 'Monte Asiæ Elapho nomine apud Arginussam, quo loco Alcibiades mortem obiit, cervæ omnes scissa aure sunt.' *Keuchen*.

Caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt] In cædibus injunctis capita referebantur fidei peracti sceleris acquirendæ ad mandatores. Vide Curt. VII. 14. VIII. 18. Tacitum Ann. XIV. 57. Hostium vero vel invisorum Principi referebantur ad gratiam præmiūve consequendum. Tacit. Hist. lib. II. 16. Curtius lib. III. fin. lib. VIII. 61. Interdum una cum capite dextra relata ad regem, a quo mercedem lator spectabat. Polyæn. lib. VIII. Τὸν δὲ Κράσσον Ἐξαίθρης ἀνείλε Παρθυαῖος, καὶ τὴν δεξιὰν ἀποκόψας ἐκόμισε πρὸς μέγαν βασιλέα τῶν Παρθυαίων. Notandum quoque recisa invisorum hostiumve capita potentibus mulieribus oblata, ut hac crudeli lætitia impotentem animum titillarent. De capite Joannis Baptistæ nota res est. Tacit. Ann. XIV. 64. 'Additur atrocior sævitia, quod caput amputatum, latumque in urbem Poppæa vidit.' Sic crudele et atrox spectatum ab æmula Octaviæ demptum caput. Quid de Fulvia dicendum est, quæ Ciceroni exsertam linguam aciculis compunxit? Quid de Alcmena Jovis pellice, quæ caput Eurysthei ad se ab Hyllo nepote delatum cum nesciret, qua contumelia tractaret, κερκίσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξάρυεν αὐτοῦ, ut habet Zenobius Centur. II. 61. Polyæn. lib. VII. Tissaphernes ἀποτεμὼν Τιθραυτὶ τὴν κεφαλὴν ἀνέκομψε βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ ἐπεμψε τῇ μητρὶ Παρυσάτιδι. Hostilibus vero ducibus ideo præciduntur capita, eaque adversæ partis stationibus ingeruntur ad infringendum animum. Vide 2. Machab. XV. 35. de suspenso capite

Nicanoris, Livium XXVI. de capite Asdrubalis, Amm. Marcellinum XXVI. 29. de capite Procopii. Victor. de Vir. Illust. cap. 48. Frontin. lib. II. 11. Justinum XXIV. 5. de capite Ptolemæi. Hoc antiqui vocabant ἀκρωτηρίασκειν, cum in signum victoriæ, hostium capita et manus præcisas referrent. Diodor. Sicul. libro XIII. Ἡκρωτηρίαζον δὲ καὶ τοὺς νεκροὺς κατὰ τὸ πάτριον ἔθος, καὶ τινὲς μὲν χεῖρας ἄθροας περιέφερον τοῖς σώμασι, τινὲς δὲ κεφαλὰς ἐπὶ τῶν γαισῶν καὶ τῶν σαννίων ἐπέχοντες ἔφερον. Gebhard.

At mulier] Hanc Plutarchus Timandram vocat, et Laidis Corinthiæ matrem fuisse refert. Athenæus vero Theodotam nuncupat, lib. XIII. 12. Magius. Qui testatur, adfuisse Alcibiadi duas meretriculas, Damasandram et Laidos junioris matrem, et Theodoten, quæ funus illius curavit. De somnio, quod Alcibiades de hac amica habuerit, et mortis præsagio, Cicero lib. de divinatione II. et Val. Maxinus lib. I. 5. Longol. Mag.

Vivere] Hanc vocem expungit Ultraj. et sic de ἑταίραις Romani loquebantur. Schott.

Muliebri sua veste] Cicero: 'Amica corpus ejus textit suo pallio.' Plutarchus: Καὶ τοῖς αὐτῆς περιβαλοῦσα καὶ περικαλύψασα χιτωνίσκοις, ἐκ τῶν παρόντων ἐκῆδυνε λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως. Duas causas affert Magius, cur pallio suo seu stola mulier Alcibiadem exurendum texerit: quarum postrema a ritu sepulchrali desumpta est, quem in exornandis cadaveribus veteres observabant. Quod vel ex Homero patet, ubi Penelopen inducit, vestem facientem Λαέρτη ἥρωϊ ταφήιον.

CAP. 11. *Infamata a plerisque*] Cum ab aliis, tum ab Antiphone, qui librum scripsit contumeliæ in Alcibiadem, ut Athenæus testatur lib. XII. 4. et Lysia oratore, qui orationem contra Alcibiadem composuit. Testatur idem Athenæus lib. XIII. 4. Mag. Vid. Athen. lib. XII. qui ex Satyro scriptore ejus mores ibi eleganter depingit. Volup-

tatem ejus Lysias Orator. Ab Eupolide quoque comico lasciviæ notatus, in Adulatore: 'Alcibiades a fœminis nunc exeat. Delire quid dicis? tuamne aliens domum Exercitabis conjugem?' Et Pherecrates: 'Alcibiades non est vir, ut tu existimas, Muliercularum namque vir fuit omnium.' Longol.

Timæus] Qui a maledicentia sua Epitimæus dictus.

Duo maledicentissimi] Unde Theopompum Athenæus. lib. vi. δυσμένεσ-
τατον appellat, parum constans sibi. Sed quia ingenua libertate vitia hominum carperat, multorum odia veritas illi paraverat. Itaque βάσκανον et aliorum virtutibus invidentem multi pronuntiaverunt, quos refellit Dionysius Lucianus de conscribenda historia: τὴν αὐτὴν τῷ Θεοπόμπῳ κατηγορίαν ἔξεις φιλαπεχθιμόνως κατηγοροῦντι τῶν πλείεστων. Hinc 'Theopompicum scribendi genus' nominat Cicero, cum de omnibus omnia libere palam dicuntur: ad Atticum lib. ii. *Casaubon*. De Timæo vel ex Suida licet cognoscere, eum amarum et acerbum fuisse aliorum accusatorem. Lege Polybium, lib. xii. Videndus Vossius de Hist. Græcis i. 7. et 12.

Consenserunt] Libri Mss. quos P. Daniel et Cl. Vir Andreas Schottus tractarunt, laudando consuerunt. Alii conscrierunt. Aliquid latet, quod sine indicio melioris codicis, vix ac ne vix quidem detegatur. *Gebhard*.

Splendidissima civitate] Nescio cur hæc Lambin. alique suspectent, cum in Mss. Codd. habeantur. Et similiter supra locutus Noster cap. 1. In sequent. aliis vox omnes, aliis Athenienses abest. Lambin. utrumque tollebat. Ego posterius malim, suadentibus Mss. Boecleri et Leidens. qui diserte: Omnes splendore ac dignitate v. sup.

Dignitate vitæ] Cum splendore jungitur, intelligiturque τὸ σεμνοπρεπὲς μετ' εὐτραπέλειας καὶ χάριτος. *Boecler*.

Æquiparare] In Themistocle, 'ut

ipsam urbem cum dignitate æquipararet.' *Savaro*.

Omnes enim Bæotii magis firmitati corporis, quam ingenii acumini inseruiunt] Corporum Bæotiorum robur ac firmitudinem aliquoties commendat Diodorus lib. xv. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, inquit, τῇ τε βρόμῃ τῶν σωματῶν καὶ ταῖς ἀλκαῖς διαφέροντες. Sensus Nepotis est: Bæotii majus studium, plusque operæ impendunt in acquirendo confirmandoque corporis robore, quam in excolendo ingenio. Epaminonda: 'Namque illi genti [Thebanorum] plus est virium, quam ingenii.' Hinc alii Βοιωτοὺς παρὰ τοὺς βόας denominatos volunt, ὥς οὐκ ὄντας ταῖς διαβολαῖς ἔγαν εὐκνήτους, ob crassitiem ingenii. *Gebhard*. Atque ob firmitatem corporis ἀνδρείους vocat illos Eustathius, quos ob stupidam naturam miris modis reliqui Græci exagitarunt. Cicero de Fato: 'Athenis tenue cælum; ex quo acutiores etiam censentur Attici: crassum Thebis; itaque pingues Thebani et valentes.' Usque adeo verum est, quod Plato dicit in Timæo: κατὰ τοὺς οὐρανοῦ τόπους κρᾶσις ἐθῶν γενέσθαι. *Keuchen*. V. Prov. 'Sus Bæotica,' et interpretes ad illud Horatii Epist. ii. 1. 244. 'Bæotum in crasso jures aëre natum.'

In patientia ponebatur] Horatius Od. lib. i. 7. 'Me nec tam patiens Lacedæmon.' Ob rigorem nimirum disciplinæ, cujus institutor erat Lycurgus. Lege Plutarchum in Lycurgo et Lacedæmon institutis.

Thracas homines vinolentos] Plato de legibus i. Horat. Od. i. 27. 'Natis in usum lætitiæ scyphis Pugnare Thracum est.' Ad quem locum lege, quæ commentatus est eruditissimus *Torrentius*. *Schottus*.

Rebusque Veneris deditos] Quod Thracas homines simplici ingenio et sub frigido cælo natos deditos rei veneriæ insinulat Nepos, mihi merito forte suspectum est, et rei que veterinæ legendum. Quomodo de hoc ipso Alcibiade Plutarchus in Thracia vino

et equitationi indulgere solitum refert: 'Εν ἰωνία χλιδανός, ἐπιτερπής, βόθρυμος, ἐν Θράκη μεθυστικός, ἵππαστικός. *Veterinum* autem Plinius adhibet lib. xi. 46. et lib. xvii. 23. Glossæ Philoxeni: *Veterina bestia, ὑποζύγιον. Veterinarium* autem Columella R. R. lib. xi. 1. *Schott. Rebusque veneriis deditos*] Ebrietatis pedissequa est Libido, Bacchusque certus Veneris hortator et armiger Apuleio appellatur, neque fortius homines in Venerem stimulantur, quam cum mero alioque generosiore potu incaluerunt. Nota est historia Laii. Martial. 'Duri compressa est nupta coloni, Incaluit quoties saucia vena mero.' Varro Eumenid. 'Ego autem, qui essem plenus vini et Veneris.' Memorabilia sunt verba Scholiastæ in Aristophanis Acharnens. 'Ἴσως δὲ καὶ οἱ παίδων γενέσεως αἴτιος ὁ θεός. Ἐδοῦν γὰρ καὶ ἀφροδίσια μέθη ἐξάνιστησι. Τοιγαροῦν καὶ Ἀάιος ἐκδοὺς ἑαυτὸν μέθη, ἔς τε βακχείον πεσὼν, ἐφύτευσε παῖδα. Et paulo post: Διωνυσίῳ τὸν φαλλὸν ἐταῖρον εἰναί φησι. ἀκόλουθα γὰρ Διονυσιακῇ ποτῇ τὰ ἀφροδίσια. Adducit præterea locum ex Euripidis Phœnissis. Ergo cum οἱ μεθύοντες γίνονται περὶ τὰ ἀφροδίσια, quod non ignoravit Agrippina Neronis mater, 'quæ ardore retinendæ potentiae eo usque provecta est, ut medio diei, cum id temporis Nero per vinum et epulas incalesceret, offerret se sæpius temulento comptam et incesto paratam.' Tacit. Annal. lib. xiv. 2. ex Cluvio. Val. Maxim. lib. ii. 1. 5. 'Proximus a Libero Patre intemperantiæ gradus ad inconcessam Venerem esse consuevit.' Cur Thracas aliter affectos putemus? An sunt simplici ingenio et frigido cælo nati? Prius nego; alterum intendendam ad libidinem non minimum conferre norunt omnes, præsertim cum interiore parte per frigus cohibitus calor vino, quasi suffuso oleo, gravius succendatur. Nesciisse hoc dicemus Ovidium, qui Thracæ gentili vitio libidinosiores canit?

Metam. vi. de Tereo: 'Digna quidem facies, sed et hanc innata libido Exstimulat; pronumque genus regionibus illis In Venerem est; flagrat vitio gentisque suoque.' Hæc tacitus præterissem, nisi aliqua conjectura Viri amici, et alioqui doctissimi, profliganda, officium humanitatis, ne ejus auctoritate alii in fœdum errorem traherentur, promere injunxisset. *Gebhardus.*

Fortiter venari] Xenophon lib. i. Κύρου παῖδ. Strabo lib. xv. Omnes bellicosæ gentes venationibus student, hocque se labore durant ad bellum. De Parthis Tacit. Annal. ii. 2. xi. 20. De Germanis Cæsar de B. G. vi. 21. et 28. de Suevis; de B. G. iv. 1. Ideo Amazones 'virgines in eundem morem, neque lanificio, sed armis, equis, venationibus exercebant.' In militari Viro quoque commendatur eum per remissionum intervalla scite venatu uti. Claudian. i. de Laudib. Stilic. 'Si quando sociis tecum venatibus ibant, Quis Stilicone prior ferro penetrare leones Cominus, aut longe virga transfugere tigres?' *Gebh. Fortiter venari*] De Persarum venatione a cluxu Strabo lib. xv. et Horat. Carm. i. oda ultima, 'Persicos odi, puer, apparatus:' ubi post Lambin. Torrentius præclare, ut mittam Brissonium et Ioan. Drusum lib. xii. observ. *Schottus.*

Luxuriose vivere] Vide quæ ad Paulsaniam notavimus.

Charissimus] Codex Danielis, *carissimus*. Quidam legi volunt, *clarissimus*. Ego nihil muto. *Lambinus. Haberetque charissimus*] Merito probamus Excerptorum Latinitatem, quam non vetustas modo, sed etiam bonitas tuetur: *habereturque karissimus*. Qui scribendi mos obtinuit florante Roma, refellitque sciorum criticorum φιλοκαίναν, ut ex antiquis monumentis etiamnum cognoscimus. Inscriptio, quæ exstat pag. 329. CONIVGI. SVO. KARISSIMO. *Keuchen.*

VIII. THRASYBULUS.

CAP. 1. *Thrasybulus*] Diodorus l. xiv. 'Ο Τυρρεὺς ὀνομαζόμενος. *Lambinus*. De hoc Xenoph. lib. i. 2. Diod. xiii. 14. et 18. Valer. iv. 1. lib. v. 6. Justin. lib. v. Pausan. Atticis. Oros. ii. 17. Plutar. in Politic. lib. ii. et in Lysia; Frontin. Strat. *Savaro*. Cic. Epist. ad Att. viii. 3. Orós. ii. 17.

Illi sine dubio neminem praefero] Distinctio attendenda a P. Daniele et a Schotto ex Gifanii ac Mendozae libris adnotata: *Illud sine dubio: neminem huic praefero fide*; hac mente: esse apud sapientes extra dubitationis aleam, quod virtus seorsim sine intuitu fortunæ sit ponderanda: idcirco se anteferre Thrasybulo virtute claro neminem. *Gebh.*

In patriam amore] Unde φιλόπολις et φιλόπατρις inter ejus elogia. *Idem*. Justin. 'Thrasybulus vir strenuus et domi nobilis, qui audendum aliquid pro patria et pro salute communi, etiam cum periculo ratus.' Tales fuerunt duo Bruti, de quibus Histor. Romana, et Sempronius ille dictus σοφός. *Keuchen.*

A triginta] A quibus ipse in exilium pulsus fuerat. Diodor. xiv. *Lambinus.*

Præcurrerunt] Recte editiones veteres, *præcucurrerunt*. Est autem translatio a certantibus cursu in stadio. Horat. 'Equis præcurreret albis.' Cic. de Orat. 'Horum uterque Isocratem ætate præcurrit.' Et Attico: 'Vobis vero illum tanto minorem præcurrere vix honestum.' Val. Max. vi. 9. 'Crassum casus acerbitate Q. Capio præcurrit.' Sic Græci παρῆλθον. Demosth. περὶ στεφάνου in princip. *Gebh.* *Lamb.* ἀρχαϊκῶς. Cato contra Pisonem: 'Video hac tempes-

tate concurrisse omnes adversarios.' Vide ad Frontinum notata. Excerpta Vet. Cod. P. Danielis ἀρχαϊκῶς. *præcucurrerunt*. Ut apud Comicum, 'præcucurri;' Cæsarem, 'excucurrit.' Sic 'deposcit,' pro deposcit, memini me legisse apud auctorem. Vide Priscianum lib. x. *Keuchen.* Vid. Vossium de Anal. iii. 19.

Peloponnesio bello] *Peloponnensio*, Codex P. Danielis. Idiotismus illorum temporum. *Peloponnense* dicebant, ἀντὶ τοῦ Πελοποννήσιον. Quod erat pro *Peloponnesense*. Ita *Proconense* pro *Proconesense*. Nam et a voce *Peloponnesus* ἐθνικόν, Latinum *Peloponnesense*, quæ scriptura sæpe in libris occurrit. *Salmas.*

Multa his sine Alcibiade gessit] De quibus Xenophon 'Ἑλλην. lib. i. et Diod. xiii. Cicero pro Muræna cap. 9. 'Hic multas res et magnas sine imperatore gesserat, nullam rem sine hoc imperator.' *Savaro*. De Parmenione Curtius vii. 2. 'Multa sine rege prospere, rex sine illo nihil magnæ rei gesserat.' Sidon. Apoll. Pan. ad Avit. 'Nil sine te gessit, cum plurima tu sine illo.'

Naturali quodam bono] Εὐφύτῃ. Cic. pro Cælio: 'Quæ in ætate nisi qui se ipse sua gravitate, et castimonia, et cum disciplina domestica, tum etiam naturali quodam bono defenderet.' *Lamb.*

Concursu] Horat. Sat. i. 1. 'Quid enim? Concurritur; hæc Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.'

Ad vires cinque pugnantium] Ita vulgati omnes; Ms. meus, *ad vires nostrum cujusque pugnantium*. Putaui Ms. *ad vires undique pugnantium*. Sa-

varo. Schotti liber, *ad vires cujusque pugnantium*, quod ille tuetur. Lambinus, *ad vires virtutemque pugnantium*. Denique Claudius Puteanus, *ad vices vimque pugnantium*. Gebhard. Expressus autem hic locus e Marcelliniana, ut committere sit operæ pretium: 'Nam bellicas laudes solent quidam extenuare verbis,' &c. Schott.

Plurima fortuna vindicat] Veget. lib. III. c. ult. 'In præliis amplius solet fortuna potestatis habere, quam virtus.' Savaro. Dativus sibi eleganter hic omissus. Cfc. I. de Offic. 'Non nobis solum nati sumus, ortusque nostri partem patria vindicat, partem amici.' In Orat. Pro Archia: 'Suum vindicare:' pro, ut Curtius, 'Pro suo vindicare.' Vorstius. Itaque jure suo, &c.] Locus obscurus, et quem vellem diligentius viri docti excussissent. Vulgati fere sic habent: *plurima vero a fortuna vindicat, sequæ hic plus val. qu. duc. prudentia, vere p. prædicare*. Lamb. post varias conjecturas, quibus ipse diffidebat, edidit: *pl. vero fort. vind. sequæ hic plus valuisse qu. duc. prudentiam, v. p. præd.* Suspiscatur tamen, cum τὸ his in omnibus libris inveniat, totum illud, *quam ducis prudentia*, subditum, itaque leg. esse: *pl. vero fortuna val. sequæ his plus val. v. p. præd.* Cui conjecturæ parum abest quin subscribam. Certe sententia aperta est. In Boecl. tamen cod. erat *prædicari*. De fortunæ in bellis vi, plena omnia apud historicos et politicos. Præcipua aliquot veterum scriptorum loca indicat Lips. polit. v. 5. 7. et v. 16. 5. e quibus Ciceronis illum Orat. pro Marcello cap. 7. a nostro expressum videri, jam alii monuerunt.

Magnificentissimum] Magnificentissimum appellat, vel quod Græci λαμπρότατον vel μεγαλοπρεπέστατον, vel quod a maximo animo profectum. Lambin.

Pepercit] Auctoribus Excerptis et Cod. P. Danielis legendum, *parserat*. Quam vocem et alibi offendi non

Delph. et Var. Clas.

omnino inficiandum. Vera enim præterita sunt *parsi* et *peperci*, quæ interponit discrimen Cornelius Fronto: '*Parsi*,' inquit, 'semel: *peperci* sæpius.' Quod non probant doctissimi critici. Aliud statuit Donatus ad Hecyr. Terentian. act. III. sc. I. quod recte etiam negat Servius. Sic *parsisset* exstat apud Agellium lib. v. 14. Eodem modo *præstavit* dixit Ammianus libro XXXI. et *instaturos* Frontinus II. 6. Strat. ad cujus locum plura notavimus, alias, si res dederit, orbi erudito exponenda. Keuch.

Partim patria expulissent] In quibus et ipse Thrasybulus ob opes excidit patria. Scholia in Aristoph. Plutum: Εὐπορος ὢν, καὶ ἐξ αὐτῶν (τυράννων) ἐκπεσών. Gebhard.

Partim interfecissent] Diodorus lib. XIV. Οἱ δὲ ἐν Ἀθήναις δυναστεύοντες τριάκοντα τύραννοι, καθ' ἡμέραν οὐκ ἐπαύσαντο τοὺς μὲν φυγαδεύοντες τοὺς δὲ ἀναιροῦντες. Gebh. Mille quingentos indicta causa necarunt, inquit Æschines in Orat. περὶ παραπρεσβ. et κατὰ Κτησιφ. Lege etiam Justin. lib. v. et Oros. II. 15.

Princeps] Πρώτος. In Hamilcare: 'Princeps largitione vetustos pervertit mores Atheniensium.' Æneid. IX. 'Princeps ardentem conjecit lampada Turnus.' Cæs. B. G. I. 12. et 41. 'Princepsque decima legio per tribunos militum ei gratias egit.' Civ. lib. I. 76. Cicer. in Verr. 'Sicilia princeps se ad amicitiam populi Romani applicuit, et prima omnium Provincia est appellata.' Gebh.

Bellum his indixit] Xenoph. lib. II. Diodor. XIV. Valer. v. 6. Just. v. et ex eo Oros. II. 17. Savaro.

CAP. 2. *Phylen confugisset*] Oros. lib. II. 17. *Philene* corrupte legit. Ortel. Quæ est finitima Tanagriæ, centum stadiis, teste Diodoro, distans Athenis. Præterea Cnēidis tribus pars. Scholia in Aristophanis Plutum, act. v. scen. I. Φυλὴ δὲ δῆμος τῆς Ἀττικῆς, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες φυλάσιοι.

Nep.

2 K

Quæ et ad verbum in Stephano reperuntur. Alluserat quoque superius, μετὰ ταῦτα φυλὴν καταλαβὼν καθ-
εἶλε τυράννους. Gebhard. Χωρὸν vo-
cant Xenophon et Diodorus. Bongars.
Narratur copiose historia a Xenoph.
lib. II.

Quam triginta de suis] Immo circiter septuaginta tradit fuisse Xenoph. Lambin. Hic tamen postea multarum urbium opibus adjunctus fuit. Quin Lysias Syracusanus Orator, quasi in auxilium Urbis, quæ esset patria communis eloquentiæ, quingentos milites cum stipendiis suis, ferens suppetias, misit. Auctor Orosius loco citato. Mag.

Atticorum] Codex Danielis, Actæorum. Recte. Sic enim dicti Athenienses ab Acte quod idem est ac Attica. Stephan. Ἀκτῆ, ἡ Ἀττικὴ ἐκαλεῖτο, ἀπὸ Ἀκταίου τινός. Τὸ ἐθνικὸν, Ἀκταῖος καὶ Ἀκταῖα. Suidas: Ἀκτῆ ἰδίως ἐπιθαλάττιος μοῖρα τῆς Ἀττικῆς, ὅθεν καὶ ὁ Ἀκτίτης λίθος. ἐκάλουν δὲ οὕτω καὶ τὴν Ἀττικὴν. Adde Eustath. Scholia in Dionys. p. 60. ubi inter alia καὶ παρὰ Λυκόφρονι Ἀκταῖοι οἱ Ἀττικοί. Et mox: ἐκλήθη δὲ (Attica) πάλαι ποτὲ καὶ Ἀκτῆ καὶ Ἀκτικῆ. Ovid. Metam. I. 'Separat Aonias Actæis Phocis ab arvis;' i. e. ab Atheniensibus.

Neque vero hic contemptus est primo a tyrannis, sed ejus solitudo] Interpolata a Lambino lectio. Antiquæ Editiones; Neque vero hic non contemptus est primo a tyrannis, neque ejus solitudo. Lambini judicium, quo admodum fastidit, impugnant consequentia: nam expresse indicant eum fuisse despectum a triginta. Membranæ Schotti, Savaronis, atque Ultrajectinæ Editiones; Neque vero hic non contemptus est primo a tyrannis, atque ejus solitudo. Quam lectionem longe vulgata et commento Lambini potius pronunciat politissimus Schottus. Unicus collabescentium per Germaniam cultiorum literarum tibicen atque Atlas Casp. Barthius

Advers. lib. XX. 4. 18. ut seriei ac rei convenientissimam Lambini commendat lectionem, immemor ejus esse fabri, qui nummos plumbeos cudere soleat. Membrana Curioni collata; neque vero hic modo contemptus est primo a Tyrannis, sed ejus solitudo. Hinc facit sed et, huicque se scripturæ palam subscribere testatur. Mihi Codicis Mendozani lectio arridet. Quamvis Clarissimus Vossius noster pro non malit reponere tam, dicatque τὸ atque heic valere quam; ut in illo Plauti Amph. Ac. I. sc. I. 'Nimis simil' est mei. Itidem habet petasum ac vestitum: tam consimil' est, atque ego.' Cæterum solitudinem vocat inopiam sive infrequentiam vires conjungentium. Curt. lib. IX. 23. 'Stabat enim in conspectu tanti exercitus veluti in solitudine destitutus.' Lib. V. 52. 'Ingens ergo in tabernaculo solitudo erat, paucis spadonibus (quia quo discederent non habebant) circumstantibus regem.' Tacit. Annal. lib. XI. 32. 'Atque interim tribus omnino comitantibus (id repente solitudinis erat) spacium urbis pedibus emensa, velicula, quo purgamenta hortorum eripiuntur, Hostiensem viam intrat.' Lactantius Instit. lib. I. 7. 'Si Deus unus est, quæ esse beata solitudo queat? Tanquam nos, qui unum esse dicimus, desertum ac solitarium esse dicamus.' Apul. Apolog. vocat 'solitatem' de Cratete: 'multis servis a se remotis solitatem delegit.' Gebh.

Quæ quidem res et illis contemnenti-
bus pernicii] Antiqua lectio in Vet. membranæ P. Dan. pernicii. Ut apud Ciceronem pro Roscio: 'Quorum nihil pernicii causa divino consilio, sed vi ipsa, et magnitudine rerum factum putamus.' Atque ita apud Nonium rescribendum, ubi pernici depravate pro pernicii. Pernicii autem, ut luxurii, progenii, acii, de quibus Agell. lib. IX. 14. Keuch. Vid. Vossium de Analog. II. 19.

Hos autem tempore ad comparandum dato fecit robustiores] Nempe socios Thrasybuli; quia non in eos inquirebatur aut animadvertebatur, nacti sunt tempus quo compararent necessaria ad subvertendos Tyrannos. *Ad comparandum* absolute non sine elegantia heic adhibitum. *Gebhard.* Pro *comparare exercitum*; ut observat Clarissimus I. Frid. Gronovius ad Livium.

Nihil in bello oportere contemni] Curtius lib. vi. 14. 'Nihil tuto in hoste contemnitur.' Livius lib. xxi. 43. 'Sæpe et contemptus hostis cruentum certamen edidit.' Cicer. pro Milon. 'Mars communis, qui sæpe spoliante jam et exultantem evertit.' *Idem.* Suadet hoc conjurationis auctor Catilina per epistolam suis apud Sallustium. Dictumque et illud antiquitus, Bis in illo peccare non licere, multaque adeo inania in bello existere. Πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου, apud Diodorum Siculum lib. xx. et Polybium in Suida. *Schott.*

Matrem timidi flere non solere] Locus cessit adagio, de quo vide Erasmm. Plautus, 'Qui in rebus dubiis timidus est, haud nauci est.' M. Tull. Epist. lib. vi. 15. *Savaro.*

Auctæ sunt opes] Tradit tamen Diodorus lib. xviii. brevi tempore convenisse homines mille et ducentos: et his copiis eductis eum irrupisse mane inopinato ac de improvviso in xxx. Tyrannorum castra, multisque eorum interfectis, illos Athenas se recipere coëgissee. *Lambin.*

Nam jam tum illis temporibus fortius boni pro libertate loquebantur, quam pugnabant] Livius viii. 22. 'Græci gens lingua magis strenua, quam factis.' Et xxxi. 44. 'Athenienses literis verbisque, quibus solis valent, bellum adversus Philippum gerebant.' Ovid. Fast. iii. 'Facundum, sed male forte genus.' *Locc.* Videtur autem Nepos, ut etiam Magio observatum, tecte carpere Romanorum

ignaviam, qui Cæsaris aliorumque tyrannidem verbis magis quam facto oppugnabant. Vide Cicer. ad Attic. xiv. 6. et 15.

Hinc in Piræum] Sic Diodorus lib. xiv. nisi quod tradit, hoc factum esse post irruptionem illam nocturnam, sed potius matutinam, factam in castra adversariorum. Verba ejus sunt hæc: Μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ Θρασύβουλος εὐθὺς μὲν ὤρμησεν ἐπὶ τὸν Πειραιέα, καὶ κατελάβετο τὴν Μουνυχίαν, λόφον ἔρημον καὶ καρτερὸν. Cum Diodoro congruit et Xenophonte lib. ii. Addit præterea, in eo prælio ex equitibus Nicostratum pulchrum occubuisse, et alios duos in lectis oppressos esse. *Lamb.*

Munichiamque] Codex Danielis, *Minthiamque.* In Græco est Μουνυχία, apud Diodorum et Strabonem lib. ix. *Keuchen.* Stephanus per ω in prima scribit, unde corrupte *Monæchi* apud Frontinum lib. i. 5. *Ortel.*

Impedimentisque amissis] Impedimenta dicuntur omnia ea, quæ conducunt ad iter; ut utensilia, sarcinæ, et jumenta. Græci ἀποσκευὴν vocant.

Non minus prudentia] Conon autem Thrasybulum appellabat, tanquam audaciorem, quam prudentiorem seu consideratiorem; ut est apud Aristotelem Rhet. lib. ii. *Lambin. Mag.*

Neque quisquam est vulneratus, nisi qui prior impugnare voluit] Tacitus Hist. iv. 39. 'Sed præcipuus metus e Primo Antonio Varoque Ario; quos recentes, clarosque rerum fama ac militum studiis, etiam populus fovebat, quod in neminem ultra aciem sæviebant.' Impugnare verbum Ciceron. ut ad Atticum: 'Sceleratos cives timore ab impugnanda patria deterere.' *Gebhardus.* Cicero pro Ligar 'Cognita clementia tua, quis non eam victoriam probet, in qua occiderit nemo, nisi armatus?'

Neminem jacentem veste spoliavit] Testatur et hoc Xenophon lib. ii. de rebus Græc. his verbis: καὶ τὰ πρὶν

ὑπλά λαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκόλευσαν. *Lamb.* Turpe enim habitum est, ex mortuis lucrum captare; unde et proverbium circumlatum, cujus meminit Aristoteles II. Rhetor. 'Οθὲν, inquit, καὶ ἡ παρομία, τὸ κ' ἂν ἀπὸ νεκροῦ φέρειν. *Magius.*

Cecidit Critias] Cecidit una cum eo et Hippomachus, ut narrat Xenoph. 'Ελλ. lib. II. Primus autem omnium eorum, qui cum Thrasybulo erant, occubuit vates: qui fati sui non ignarus, præcepit commilitonibus suis, ne in hosteis irruerent, priusquam aliquis suorum cecidisset, aut vulneratus esset. Ubi hoc evenit, inquit, nos præibimus, et victoria nostra erit; mihi autem mors certa imminet. In quo non fefellit eum sua opinio; nam veluti afflatu quodam divino concitatus, primus exsiliit, et hostes adortus interiit. Alii autem exsules vicerunt. *Lambin.*

Dux Tyrannorum] Τὴν ἡγεμονίαν ἔχων. *Diodor.* XIV. 34. *Justinus*: 'In eo bello Critias et Hippolochus, omnium Tyrannorum sævissimi, cadunt.' Crudelissimum omnium Tyrannorum vocat eum *Lactantius*, de Falsa Sap. lib. III. Vide supra.

Cum quidem adversus Thrasybulum fortissime pugnaret] *Ms.* Schioppii legit: cum quo exadversus Thrasybulus fort. pugnaret. Quod *Barthio* non probatur *Advers.* XXIV. 18. Verum si pro pugnaret, scribatur pugnavit, a *Barthio* quæ contra dicuntur, nihil valent. *Ernst.* In *Ms.* Boeckl. erat: cum aliquid exadversus Thrasybulum fort. pugn. Unde tentabam cum aliquandiu, vel, cum alioquin exadv. Thrasybulum f. p. Malim tamen, ut erat in *Ms.* Dan. cum quidem exadversus Thrasybulum fort. pugn. h. e. etsi fort. pugu. Cum quidem, pro quamvis, etsi; ut inf. XXIV. 2. *Adversus Thrasybulum*] Libri omnes, exadversus, quod verum est. *Schott.* *Apulei.* *Florid.* 'Samos Icario in mari modica insula est, exadversum Miletos.' Te-

rent. *Andr. act.* I. sc. 2. 'Exadversum ei loco Tonstrina erat quædam.' *Utitur et Phorm. act.* I. sc. 2. *Gebh.*

CAP. 3. Hoc dejecto] Immolato ac mactato. *Seneca Hercul. Cæto vs.* 921. 'Victima hant ulla amplior Potest magisque opima mactari Jovi, Quam rex iniquus.' Nam deijcere verbum est Sacrificiorum. *Flaccus Argonaut. lib. I. vers.* 191. 'tibi cæreleis in littore vittis Et Zephyris Glaucocque bovem, Thetidique juvenecam Dejicit Antæus, non illo certior alter Pingua letifera perfringere colla bipenni.' *Lib. II. vers.* 333. 'Protinus ingentem procerum sub nomine tanrum Dejicit.' Hanc meam interpretationem adjuvant *Justin. lib. v. 10.* 'Tyranni ut pacis victimæ trucidantur.' Et *Plutarchus Dione*: Λύκων Συρακούσιος inquit, δρέγει τινὲ τῶν Ζακυνθίων διὰ τῆς θυρίδος ἐγχειρίδιον, ᾧ καθάπερ ἱερεῖον τὸν Δίωνα κρατούμενον πάλαι καὶ δεδιττόμενον ἀπέσφαξαν. *Minnucius Felix*, 'Miseri in hoc altius tolluntur, ut decidant altius.' Hi enim ut victimæ ad supplicium saginantur, ut hostiæ ad pœnam coronantur.' Hoc verbum quoque locum sibi vindicat in pugnis, ubi alter ab altero cæsus prosternitur. *Curt. lib. III. 16.* 'Flentes querebantur in tanto impetu cursuque rerum omnis ætatis ac memoriæ clarissimum regem non in acie saltem, non ab hoste dejectum; sed ablentem aqua corpus ereptum et extinctum.' Auctor *Thebaid. vs.* 637. 'exultes licet Victorque fratris spolia dejecti geras.' *Claudianus*: 'Tergeminique Ducis numerosos de-jicit artus.' *Id. de Bello Getico vs.* 164. 'Qualem Stilico dejecerit hostem, Thraces et Æmonii poterunt Mæsi que fateri.' Respondet huic Græcorum καταβάλλειν quo primum in ea significatione usus *Homerus Rhapsodia II. Diodor. I. XIV. ἐξαίφνης οἱ τε Αἰτωλοὶ τῶν πολιτῶν ἐκχυθέντες ἐκ τῆς πόλεως κατεπλήξαντο τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ σχεδὸν τριάκοντα κατέβαλον.*

Lib. xvi. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον Thebani ἅλλαις δυσὶ μάχαις ἐπροτέρησαν, καὶ τῶν ἐναντίων οὐκ ὀλίγους κατέβαλον. Hinc invictus, qui a nullo est quasi dejectus ac humi stratus, ἀκατάβλητος apud Aristoph. Nub. ἀήττητος, ὁ μὴ δὲν καταβαλλόμενος. Translatum præterea hoc verbum est ad venatus, in quibus feræ deijci dicuntur. Curt. lib. viii. 3. 'Ille quatuor millibus ferarum dejectis, in eodem saltu cum toto exercitu epulatus.' Phædrus, fabula 32. 'Super juvencum stabat dejectum leo.' Idem.

Pausanias venit Atticis auxilio] Laminus maluit, *venit aliis auxilio*, in hunc sensum: Critia interfecto venit aliis Tyrannis auxilio Pausanias. Sed iis ipsis, quæ ex Xenoph. citat, se jugulat. 'Ἀμα δὲ ἰδίας ποιήσαιο τὰς Ἀθήνας, πείσας τῶν ἐφόρων τρεῖς, ἐξάγει τὴν φρουράν. Nam si tyrannos eorumque satellites urbe expulit, quibus aliis istud auxilium, quam Atticis, expetit? Vulgatum porro lectionem stabilit Diodorus lib. xiv. Διόπερ Ἀθηναῖοι μὲν ἐκομίσαντο τὴν πατρίδα, καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς ἰδοῖς νόμοις ἐπολιτεύοντο. Gebhard. Erat autem ante Pausaniam Lysander missus cum 40. navibus. Diod. xiv. 34.

Fecit pacem] Vide Diodorum. adde Xenoph. Hist. Gr. ii.

His conditionibus] Ut ad suas quicquæ res et possessiones rediret, præter xxx. Tyrannos, et xi. Viros, qui in Piræo imperarant. Xenoph. Ἑλλ. ii.

Qui superioris more crudelitatis erant usi] Qui nihil exemplo prioris dominationis territi, eandem viam crudelitatis aggressi sunt. Justin. v. 10. Qui ad turbatas res amice componendas constituebantur, illi superiorum xxx. tyrannorum crudelitatem æmulabantur atque exercebant. Diodor. lib. xiv. Cæterum notandum probe est, quod ii ipsi, qui morbis et civium malis remedia facere jussi fuerint, quandoque cura neglecta exasperent

morbos in suum commodum. De Meleagro locus exstat luculentus apud Diodor. lib. xviii. Quem quoque tangit Justin. xiii. 3. De Corbulone Tacit. ii. 19. Et sæpius arbitri eos, qui illos in præsidium ac litium finem ceperunt, perverterunt, atque eorundem omnes fortunas ad se traxerunt. Aristot. Polit. v. 6. 'Ἐν δὲ τῇ εἰρήρῃ, &c. Justin. viii. 3. 14. et 25. 'Forte evenit,' &c. Gebh. Vide not. Berneggeri ad d. l. Justinini.

Reipublicæ procuratio] Democratia.

Neque anteactarum rerum accusaretur] Unicum sed et haud fallax componendarum civilium dissensionum remedium. P. Syrus v. 122. 'Civilis belli oblivio, defensio est.' Quod non inscite quoque prudentes Reipublicæ gubernatores fessis ac desperatis rebus applicuerunt. Hoc consilii dat Olympiadi Eumenes, infra; 'Sin aliqua cupiditate raperetur in Macedoniam, omnium injuriarum oblivisceretur, et in neminem acerbior uteretur imperio.' Cæsar Comment. lib. vii. 34. 'Hoc decreto interposito cohortatus Æduos, ut controversiarum ac dissensionum obliviscerentur.' Tacit. Hist. iv. 44. 'Proximo Senatu inchoante Cæsare de abolendo dolore et priorum temporum necessitatibus.' Aurel. Victor Cæsariib. cap. 35. m. de Aureliano Imperatore: 'Ad Græciæ morem decreta abolitione.' Patercul. lib. ii. 58. f. 'Illud decreti Atheniensium celeberrimi exemplum relatum a Cicerone, oblivionis præteritarum rerum, decreto Patrum comprobatum est.' Sic anno U. C. ccciv. M. Duilius tribunus pl. punitus morte vel exsilio Decem Viris suppliciorum finem fecit, et oblivione simultatum decreta, reliquis, qui Decem Virorum voluntati subservissent, impunitatem dedit. Gebhard.

Eamque illi legem oblivionis appella-

runt] Loquitur de Amnestia, celeberrimo instituto, quo cautum erat, ut omnes placide viverent ἔχοντες ἑκαστοι & ἔχουσι. *Keuchen*. Illam 'legem oblivionis' Nepos; 'memoriam omnem discordiarum oblivione sempiterna deletam.' *Tullius Philippic. i.* 'Plebiscitum, ne qua præteritarum rerum mentio fieret;' de quo loco vide *Muret. Var. ii. 15.* et *Fabrit. ad Orosium, Val. Maximus lib. iv. 1.* *Oros. lib. ii. 17.* *Justin. lib. v. Κάλιστον ἐκ παιδείας ῥῆμα μὴ μνησικακεῖν* 'pulcherrimum ex sapientiæ studiis petitum vocabulum, memoriam injuriarum esse delendam;' *Æschines, τὸ τῆς ἀμνηστίας ψήφισμα, oblivionis decretum*, *Plutarchus*, appellavere. Argumentum legis fuit, ΜΗ ΜΝΗΣΙΚΑΚΕΙΝ, ΜΗΤΕ ΔΔΙΚΟΝ ΜΗΤΕ ΔΙΚΑΙΟΝ ΔΕΙΞΕΙΝ. Atqui ea mox ab omni multitudine, et singulatim a Judieibus et Senatu, solemnibus juramentis confirmata est, quorum formulæ apud *Andocidem*, *Rhetorem Græcum*, *Oratione*, quæ de *Mysteriis* scripta est, adhuc leguntur, et hic necessario representandæ sunt. Jurabant omnes: ΟΤ ΜΝΗΣΙΚΑΚΗΣΩ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΟΥΔΕΝΙ, ΠΛΗΝ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝΔΕΚΑ, ΟΥΔΕ ΤΟΥΤΩΝ, ΟΣ ΑΝ ΕΘΕΛΟΙ ΕΤΘΥΝΑΣ ΔΙΔΟΝΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ, ΗΣ ΗΡΕΕΝ. Senatores: ΟΤ ΔΕΞΟΜΑΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΝ, ΟΥΔΕ ΑΠΑΓΩΓΗΝ, ΕΝΕΚΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΕΡΩΝ ΓΕΓΕΝΗΜΕΝΩΝ ΠΛΗΝ ΤΩΝ ΦΕΥΤΟΝΤΩΝ. Judges: ΟΤ ΜΝΗΣΙΚΑΚΗΣΩ, ΟΥΔΕ ΑΛΛΟ ΠΕΙΣΟΜΑΙ, ΨΗΦΙΟΥΜΑΙ ΔΕ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ. Neque in alium finem mox rogata ab *Archino* lex, et admissa est: 'Si quis in jus vocat adversus hoc iurjurandum, reus exceptione utitur: eaque de re *Archontes* primum judicia reddunt: prior qui exceptione utitur, dicito: qui causa ceciderit, epobelia mulator.' Hæc enim ejus sententia apud *Isocratem* exstat. Ex quibus satis apertum est, Amnestia a *Thrasybulo* sancita, et

multitudini probata, omnem, etiã cætera justissimam actionem, civilium motuum ac bellorum, injuriarumque nomine instituendam, Magistratibus in cives, ac civibus in Magistratus ac cives, omnino clausam fuisse ac præcisam. *Boxhorn*. 'Αμνηστίαν venuste describit *Claudianus* in *Rufin. lib. ii. 125*. 'Mens eadem cunctis, animisque recentia ponunt *Vulnera*, non odit victus, victorve superbit. Et quamvis præsens tumor et civilia nuper *Classica*, bellatrixque etiam nunc ira caleret, In ducis eximium conspirare favorem.' *Flavius Vopiscus* in *Aureliano* Amnestiam fuisse decretam refert exemplo *Atheniensium*. *Orosius lib. vii. 6*. 'Claudius mox ut confirmavit imperium, magna atque adhuc Romæ incognita usus clementia, ne in tantam nobilium multitudinem ultio si esset cæpta sæviret, biduum illud, quo de *Reipub. statu* infeliciter consultatum actumque fuerat, memoriæ exemit, omniumque factorum dictorumve in eo veniam et oblivionem in perpetuum sanxit. Ita illam præclaram et famosam *Atheniensium ἀμνηστίαν*, quam quidem Romæ inducere *Julio Cæsari* interfecto *Senatus*, *Cicerone* suadente, tentaverat, &c. ultronea clementia nullo expetente firmavit.' *Gebhard*. Eamque illi legem OBLIVIONIS appellarunt] Nul- lum dubium est, quin τὸ *legem* heic exterminandum censeamus, cujus repetita lectio melioribus non solum *Mss.* et *Excerptis* repugnat, sed et concinne minus loqui facit *Corneli- um*. Scribe igitur, ac distingue: *Legem tulit, ne quis anteactarum rerum accusaretur, neve mulctaretur; eamque illi OBLIVIONIS appellarunt*. *Keuchen*. Meminit ejus *Xenoph.* in fine lib.

Ut valeret] Ut servaretur: nam multa legibus constituuntur, quæ brevi frustra habentur. *Tacit. l. xiii. 51*. 'Militibus immunitas servaretur, nisi in iis, quæ vœno excercerent: aliaque admodum æqua, quæ brevi

servata, dein frustra habita sunt.' Sic Græci usurpant *ισχύειν*. Polyæn. lib. 11. de Agesilao. Cicero, 'Legem tribunus plebis tulit, ut Lex Ælia et Fusia ne valeret.' Pro domo: 'De agris ratum est, de civitate non valuit.' Gebhard.

Nam quum quidam ex his qui simul cum eo in exilio fuerant, eadem eorum vellent, cum quibus in gratiam reditum fuerat, publice prohibuit] Hoc cum impune facerent post Antalcidæ pacem aliquot Græciæ civitates multis ac magnis tumultibus ac periculis se implicuerunt. Diodor. lib. xv. 'Ἀπολαβοῦσαι γὰρ τὰς αὐτονομίας (πόλεις) λόγον ἀπῆτουν παρὰ τῶν ἐπεστατηκότων ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας. Πικρῶς δὲ τῶν ἐλέγχων γνωμένων διὰ τὸ μνησικακεῖν τοὺς δῆμους. καὶ πολλῶν φυγαδευομένων ἀπέδειξαν ἑαυτοὺς βοηθοὺς τοῖς καταστασιαζομένοις. Idem.

CAP. 4. *Honoris corona*] In Græciæ civitatibus, maxime autem Athenis, si quis de republica bene esset meritus, huic corona præmium dari solita, quæ ejus capiti imponebatur; cum vel sacrorum vel ludorum causa maxima undique turba hominum convenisset. Accedebat præconis elogium, et ut ita dicam cum Jurisconsultis, superdictum, proclamantis haberi τῷ δέῃνα hunc honorem: ΕΤΝΟΙΑΣ ΕΝΕΚΑ ΤΙΣΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ. Casaubonus. Illius signum erant rami oleagini, de quibus fuse et erudite Paschalius de Coronis lib. vi. 9, et 16. Adde Meursium in Arboreto sacro. *Honoris ergo corona*] Ergo adjecit contra fidem Veterum Lambinus: et ita frequentius locuti Historici Latini; ut Livius; et Græci omisso *ἐνεκα* et *χάριν*. Schott.

Facta duabus virgulis oleaginis] 'Oleastrum' vocat Plinius. Apud Aristophanem in Pluto est, Jovem victores athletas coronare κορίνου στεφάνῳ. Beeroald. Cæterum duæ aut tres tæniæ invicem tortæ coronam faciebant, quam vocabant stropum; hoc est,

quod ait Festus, 'quasdam coronas per coronas currere.' Nam totidem coronæ, quot tæniæ tortæ. His usi fuerunt antiqui Romani, nondum invento coronas e floribus texere, quod apud Græcos quoque non adeo antiquitus placuit. Salmas.

Bene ergo] Cum nota approbationis. Ita Græci suum καλῶς. Boeckl.

Pittacus ille] Σαράπων et σάραπος, apud Laërtium: quem Μιτυληναῖον vocarunt communiter veteres. Floruit maxime Olymp. xlii. anno 1. Diogenes in ejus vita: 'Ἡκμαζε μὲν οὖν περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα. Vide Cyrillum adversus Julianum. Keuchen.

Cum ei Mitylenæi] Varie hoc refertur a Scriptoribus. Plutarchus παραγγ. πολιτ. 'Ὁς γὰρ ἐκτῆσατο χώρας τοῖς πολίταις γῆν ἣν ἂν ἐθέλοι λαβεῖν κελευσθεὶς, ἔλαβε τοσαύτην, ὅσην ἐπῆλθε τὸ ἀκόντιόν αὐτοῦ βαλόντος. Diogenes Laërtius in Pittaco: Καὶ χώραν αὐτῷ ἀπένειμαν οἱ Μιτυληναῖοι. ὁ δὲ ἱερὰν ἀνῆκεν, ἥτις νῦν Πιττάκειος καλεῖται. Valer. Maximus lib. vi. 5. 'Atque etiam cum recuperati agri dimidia pars consensu omnium offerretur; avertit animum ab eo munere; deforme judicans, virtutis gloriam magnitudine prædæ minuere.' Lambin. Longol. Mug. Savaro. *Mitylenæi*] Liber Danielis, *Mitileni*. Scripserat Nepos tamen *Mitylenæi*: hoc est ἐθνικὸν Μιτυληναῖοι, ut apud Laërtium. Nam hoc magis ad sequelam et sensum sententiæ: 'Nolite, rogo vos,' &c. Keuchen.

Propria esse consueverunt] Perpetua, P. Daniel. diuturna: vid. Donat. Andr. iv. 3. 1. et Nonium Cassian. col. 3. c. 10. et Symm. Ep. 15. lib. 1. Savaro. Exempla alia vide apud Schiopp. Veris. lib. 11. 3.

Ad Ciliciam] Sic legendum, non *Siciliam*; quod et Longolius jam ante viderat. Nec *Silicium*; id enim Xenophonticæ historiæ est contrarium, quæ illum in Pamphylia prope As-

pendum, cum popularetur agros et pecuniam extorqueret, noctu in castris ab Aspendiis interfectum scribit, lib. iv. Eurymedon enim et Aspendum in Cilicia sunt, aut certe in Pamphylia. Cilicia autem et Pamphylia sunt inter se finitimæ. Long. Mag. Lambinus.

Neque satis diligenter in castris ejus agerentur vigiliæ] Negligentia et remissio vigiliarum nunquam non locum dedit cladi atque irreparabili

damno. Tacit. Ann. i. c. 50. 'Circumdatae stationes; stratis enim tum per cubilia propterque mensas, nullo metu, non ante positis vigiliis.' Diod. l. xvi. *Gebh.* Cæs. B.C. viii. 12. 'Nos tri detrimento admonentur, diligentius exploratis locis stationes disponere.'

A barbaris] Aspendiis. Xenoph. Diod. Qui Pamphyliæ sessores ad Ciliciam. Vide Strabon. et Ptolemæum.

IX. CONON.

CAP. 1. Conon] Timothei filius. *Lamb.* Hunc ex Virgilio interpretatur Servius, sed contra omnium fere mentes. Quippe de Samio astrologo Maro capiendus, non de Timothei filio, quod ad Solinum notavit consummatissimus Salmasius. De Conone Xenophon lib. ii. et iv. Diodor. xiv. Plutarch. in Lysandro, Justin. lib. vi. ex eo Orosius lib. ii. 16. et lib. iii. 1. Frontin. iv. cap. ult. in fine: infra in Chabria. *Savaro.*

In eoque ejus opera magni fuit] Sic Puteanus emendavit in Datame, multis millibus interfectis magni fuit ejus opera. Catone: 'magnique opera ejus existimata in prælio apud Senam.' Mss. et Vet. variant. Ms. mens et Ven. in eoque ejus opere magnus fuit: Col. in eoque opere magnus fuit: Al. et Par. in eoque ejus opere magnus fuit usus: in Mss. Gif. et Put. in eoque ejus opere magni fuit; qua lectione non parum juvatur conjectura C. V. *Savaro.* Vide Schottum in Epaminondam.

Omnibus unus insulis prafuit] Hoc neque apud Xenophontem, neque

apud Diodorum, neque alium quemquam reperi: nisi forte id tempus intelligamus, quo victis ad Cnidum Lacedæmoniis adjutore Pharnabazo, classi regis Persarum præfectus omnes insulas a Lacedæmoniis avertit, et Græcos superbo Lacedæmoniorum dominatu liberavit. *Lambin.* Vide Demosthenem. Meminit etiam Apsines, de Arte Rhet. cap. περί διηγήσεως.

Pharas cepit] Rntgersius *Theram* substituit, quod retinuit *Gebhardus*. In Ms. corrupte *speras*. Boecler. *Pharas]* Sic restitui, libris omnibus reclamantibus, veritatis vocem et historiæ fidem secutus. Phæræ enim urbs est Thessaliæ, neque unquam eo colonia a Lacedæmoniis deducta est. *Pharas* autem commemorat *Pausanias* in Achaicis: Δύμη μὲν πρὸς Ἡλίδος πρώτῃ μετὰ δὲ αὐτὴν Ὀλενος, καὶ Φαραί. *Stephanus.* Φαραί, πόλις Μεσσηνίας, ὅθεν ἦσαν οἱ Ἀφαριτιάδαι. ἔστι δὲ καὶ Ἀχαιας. Itaque apud *Plin.* lib. iv. c. 5. legendum puto *Pharæ*, non *Pheræ*: et apud *Xenoph.* lib. iv. de reb. Gr. καταπλεύσας δὲ πρῶτον εἰς Φαράς, ἐδήλωσε ταύτην

τὴν χώραν id est, *Cum autem navigasset Pharas, hanc regionem populatus est, et ferro, incendibque vastavit.* Existimavi etiam aliquando legendum *Patras*. Patrae enim urbs est Achaiae, Plin. lib. iv. 4. 'Patrae colonia in longissimo promontorio Peloponnesi condita, ex adverso Aetoliae, et fluminis Eueni.' Neque est quod quisquam mihi dicat, Plinium simpliciter dicere *colonia*, non *colonia Lacedaemoniorum*; quasi probabilius sit, eum per *coloniam*, significare *coloniam Romanorum*: quia Romani post pugnam Actiacam eo *coloniam* deduxerunt, ut testatur Strabo lib. viii. Illud enim non me movet. Nam ex Pausania in Laconicis in princ. licet intelligere, Lacedaemonios *coloniam Patras* deduxisse, ibi: ἐπὶ τοῦτου Πατρὲς τῷ Πρευγένους κτίζοντι ἐν Ἀχαΐᾳ πόλιν, ἥντινα Πάτρας καὶ ἐς ἡμᾶς καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ Πατρῶος τοῦτου, συνεπελάβοντο Λακεδαιμόνιοι τοῦ οἰκισμοῦ, συνήραντο δὲ καὶ, &c. Patras commemorat et Thucyd. lib. ii. paullo ante contentionem Cnemi Lacedaemon. Verum tamen nunc *Pharas* potius legendum arbitror, quo modo edendum curavi.

Ægos] *Egos*, ut ubique, Codex P. Dan. ubi Lysander ad internecionem devicit Athenienses in Lysandro, initio; et in Alcibiade, sup. vid. N. Savaro. *Ægos flumen*] Est in Thracia amnis *Ægos*, ut Plinius lib. secundo capite 40. alique testantur; Graeci αἰγὸς ποταμὸν vocant, id est, *Caprae flumen*. Stephanus in lib. de urbibus ad Hellespontum oppidum eodem nomine αἰγὸς ποταμὸν posuit. *Magius*.

Devicta] Penitus victae atque ad internecionem caesae, ut ad resurgendum nullae vires restarent: sic loquitur statim supra Miltiade, infra Cimone et Chabria. Curtius lib. ix. 10. 'Cilicia inundata cruore Persarum, et Arbela, cujus campi devicto-

rum a nobis ossibus strati sunt.' *Gebh.*

Sed tum afuit] Negat id Xenoph. 'Ελλ. lib. ii. et Plutarchus in vita Lysandri. Etenim ex eo praelio fuga sibi salutem octo triremibus comitantibus quaesivit, et ad Euagoram Cyprici regem se contulit. *Long.* Justin. lib. vi. Cononem ait propter hanc cladem patria amissa, exulem Cyprum aliquandiu incoluisse. Orosius etiam lib. ii. 2. in Cypro hunc exulem mansisse dicit. Isocrates in Euagora, in Cyprum profectum scribit, tum ob vitae propriae salutem, tum vero ut patriae opem ferre posset, et auxilia compararet. *Magius*. De qua re vide etiam Aristotelem Rhet. ii. et Diodorum lib. xiv. *Sed tum afuit*] Absentia imperatoris summi, sed etiam a summo proximi, et jungere consilia jussi, res in deterius administrantur. Plauti dictum est notissimum Ampliitruone: 'Ubi summus Imperator non adest ad exercitum, Citius quod non facto 'st usus fit, quam quod facto 'st opus.' Sic in absentia Alexandri, postquam commissa Tyri obsidione cum expedita manu Arabiam petisset, operi Perdiccas Craterusque praepositi adeo infelicititer rem curarunt, ut jactae a se 'molis vix ulla vestigia ab Arabia rediens invenerit Alexander.' Curt. lib. iv. 26. 27. Absentia quippe imperatoris segnior ac securior fit miles. Liv. lib. xlv. 4. 'Neque ipse Perseus, quod plurimum intererat, certamini adfuit.' Justinus lib. xlii. 4. m. 'Pacoro absente, exercitus Parthorum, relictus in Syria, a Cassio quaestore Crassi cum omnibus ducibus trucidatur.' *Gebhard*.

Prudens rei militaris et diligens] Infra 4. laudat ducem fortem et prudentem. Propriae ducis virtutes fortitudo, prudentia, et industria, illae in regenda militia, hae in tuenda disciplina. Senec. de Benef. vii. 13. 'Laus imperatori etiam victo et duci reddi-

tur, si et prudentia, et industria, et fortitudo muneribus suis functa est.' Plura Cicer. in Orat. pro L. Manil. Loccen.

Diligens erat imperii] Ita Lambinus et Savaro edendum curaverunt. Cæteri ad unum omnes, *diligens erat Imperator*, quo modo et Nepotis libellus hic inscribitur. Schott. Ita in Conone loquitur Cornel. Nepos. 'Diligens imperii' est, qui nihil in eo, quod imperandum est, vacuum relinquit, sed statim imperat. Alias imperia, ut vacua, subditi invadunt. Boshorn.

CAP. 2. *Non quæsit, ubi ipse tuto viveret*] Sic Cicero Epist. ad Attic. lib. viii. 1. 'Ei statim rescripsi, hominemque certum misi de comitibus meis, non me quærere, ubi tutissime essem.' Lambin. Sed tamen ante securitatem quæsierat, ut Isocrates Oratione citata attestatur, et Plutarchus in Euagora. Ait in Artaxerxe, haud securitate contentum fuisse, sed rerum mutationem, veluti in pelago fluctum, expectasse. Mag. Patriæ deesse, ubicunque sit, vir bonus non debet, imo non vult. Lib. v. 51. 'Nisi hæc quoque pro patria dimicatio esset, cui deesse, quoad vita suppetat, aliis turpe, Camillo etiam nefas est.' Gebh.

Ad Pharnabazum] Justin. lib. vi. hæc copiosius habet. Item Xenophon 'Ελλ. iv. unde ista fere descripta sunt. Longol.

Satrapem Ionæ et Lydiæ] Justin. lib. v. Lydiæ Satrapem sive Præfectum, non Pharnabazum, sed Tissaphernem dicit. Mag. Nepos infra in Datame, alium Satrapem vocat illarum provinciarum, Ariobarzanem. Unde apparet, Ioniam et Lydiam, unam tantum Satrapiam fuisse, seu præfecturam provincialem, quæ ab uno Satrape regebatur. Sic Herodot. lib. v. Orætem quendam νόμον τὸν τε Φρύγιον καὶ Λύδιον καὶ Ἰωνικὸν obtinuisse refert, quod ex aliis etiam Scriptori-

bus ratum fecit eruditissimus Brisonius. Keuchen.

Eundemque generum Regis] Supra in Pausania: 'Mardonius Satrapeæ regius, natione Medus, regis gener.' Ut credibile sit, illas semper eparchias a solis Magni Regis generis administratas fuisse, qui nonnunquam vice socii sui fungebantur. Keuchen. Duxerat autem Pharnabazus Apamam uxorem, unam ex Artaxerxis filiabus, ut tradit Plutarchus in Artaxerxe.

Quam cum Artaxerxe fecerant] Plutarchus ibidem dicit eam esse appellatam εἰρήνην τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου, pacem factam Antalcide interprete et legato: si fas est, inquit ille, contumeliam et proditionem pacem appellare. Hanc commemorat et Xenoph. lib. iv. de rebus Græciæ. Sed hæc pax posterius facta est quam Agesilaus in Asiam classem exercitumque trajecisset, ut intelligere licet ex Plutarcho in apophth. Lacon. ibi, ἐπεὶ δὲ Κόνων καὶ Φαρνάβαζος τῷ βασιλέως ναυτικῇ θαλαττοκρατοῦντες, &c. Videtur igitur ea societas esse intelligenda, quam Lacedæmonii cum Dario secundo, hujus Artaxerxis, qui Μνήμων, id est, Memor dictus est, et Cyri patre, fecerunt: de qua Thucydides lib. viii. Sed discrepat a Xenophonte et Plutarcho Probus. Illi enim narrant, Agesilaum eo in Asiam a Lacedæmoniiis esse missum, quod audierant, regem Persarum Artaxerxem exercitum et classes adversus Græcos parare: Xenoph. et Plutarch. in Agesilao. Non igitur Lacedæmonii, sed Persæ in societate non manebant. Lambin.

A Tissapherne] Tradit Xenophon in Agesilao, huic Regis jussu caput a Tithrauste esse abscissum. Idem et Diodorus xiv. Erat hic homo perditus et universo Græcorum generi infestus, ut Plutarch. refert.

Hunc adversus Pharnabazum habitus est imperator] Acribus hostium duci-

bus acres ac negotiis pares Legatos quoties rex opponit, non injuria sibi optima quæque de successu spondere debet. Laudanda Darii circumspectio, qui celebrata Alexandri virtute et celeritate in recuperando Græciæ ducatu opposuit Memnonem Rhodium fortitudine et rei militaris scientia præstantem: Diod. lib. VIII. ἡγεμόνας δ' ἀρίστους προκρίνων, ἐν τοῖς ὑπῆρχε καὶ Μένωναν δ' Ῥόδιος, διαφέρων ἀνδρεία καὶ συνέσει στρατηγικῇ. Vide Justinum XXXI. 7. p. 'Sed adversus Annibalem quis melior quam Africani frater crearetur?' Gebhard.

[*Multum ducem summum*] Mendozae codex et Savaronis editio, *Hic multum ducem summum*, quod non aspernabile videtur. Quid enim est *militum dux summus*, nisi forte anserum aut anatum aut gregis ducem comminisci velit? Gebh.

[*Agesilaum Asiam Tauro tenus Regi fuisse erepturum*] Videntur hæc transcripta e Diodoro lib. xv. καὶ πέρας εἰ μὴ μετεπέμψαντο αὐτὸν οἱ Σπαρτιάται διὰ τινὰς πολιτικὰς χρέας σχεδὸν ἂν καὶ τὴν δὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους κατέστησεν. Agesilao inferius, 'Qui cum victori præesset exercitui, maximamque haberet fiduciam regni Persarum potiundi.' Gebh.

CAP. 3. Tissaphernes] Longolius Tisaphernes. Codex Danielis Thysiphernes, ut ubique. Scribendum Tissaphernes, nam in Græco est Τισσαφέρης. Keuch.

[*Neque admirandum*] Venustius scripta lectio, et Ultrajectinus, neque id mirandum. Schott. Gebhard.

[*Cyrum fratrem*] Dario ac Parysati (ut ait Plutarchus in Artaxerxe) filii quatuor fuerunt: major natu Artaxerxes hic de quo loquitur Probus, cui Mnemoni, hoc est Memori, cognomentum fuit: proximus ætate Cyrus hic: et iis juniores Ostanes, et Oxathnes. Artaxerxes et Cyrus de regno inter se armis decertarunt: tandem Cyrus primum ab Artaxerxe (ut quidam volunt) vulneratus: post a Per-

sico adolescente nomine Mithridate, postremo a Caunio quodam vilissimo homine sauciatus, venaque poplitis perfracta concidens, et tempus ad lapidem allidens, exanimatus est. Auctor Plutarchus in Artaxerxe, qui hunc, Tissaphernis opera, Cyrum bello superasse non dicit, sed solum ad rem quod attinet, retulit. Quod cum Artaxerxes regnum esset adeptus, et Pasagardis a Persarum sacerdotibus de more se regno vellet initiari; Tissaphernes Cyrum, qui fratrem sibi prælatum necare insidiis nitebatur, detulit, fuitque in causa ut ille comprehensus, in carcerem conjiceretur. E quo postea dimissus, copias ad bellum cum comparasset, variisque rationibus militiæ consilium dissimularet, dum adversus Artaxerxem ascendere parat, Tissaphernes Regem adiens, rem omnem, bellique apparatus, indicavit.

[*Posteaquam venit*] Justinus vi. 'Itaque Conon diu rege per epistolas frustra fatigato, ad postremum ipse ad eum pergit.' Plutarch. quoque in Artaxerxe Cononem testatur ad regem epistolam misisse, mandasseque iis qui ferrent, ut per Zenonem Crentensem vel Polycritum medicum, aut si non adessent, per Ctesiam medicum, regi eam redderent. Magius.

[*Ad Chiliarchum*] Codex P. Danielis, ad Cheliarchum. Lege χίλαρχον. P. Daniel. Qui fuit tribunus militum. Long. Χιλάρχος a Græcis dicitur, qui mille viris præfectus est. D. Hieronym. Exod. c. 18. pro Chiliarcho, Tribunum dixit. Ad hanc vocem quod attinet, Q. Curt. lib. v. sic inquit: 'Novem qui fortissimi iudicati essent, singulis militum millibus præfuturi erant, Chiliarchos vocabant.' Josephus lib. III. de bello Judaico: 'Milites,' inquit, 'ad Centuriones, illi ad Chiliarchos conveniunt.' Mag. Cæterum iste Chiliarchus alio nomine ob officium vocatur εἰσαγγελεὺς. Diodorus lib. XVI. Ἀριστοφάνης ἦν εἰσα-

αγγελεὺς τοῦ βασιλέως καὶ πιστότατος τῶν φίλων μετὰ Βαγῶαν. Colligo tamen aliquando ista officia separata fuisse, et Chiliarchi dignitatem Internuncii sive εἰσαγγελέως honore ampliorem atque celsiorem. Nam ut patet ex lib. xvii. Aristozanes postea demum ad Chiliarchi gradum ascendit. *Gebh.* Idem Megistanes vocabatur, et post Regem totius regiae curationem habebat, quemadmodum apud Ægyptios diæcetes. Qualia in Oriente multa nomina, quæ se latissime extendunt. Nec ambigo, quin hic fuerit unus ex Persarum δορυφόροις, quos mille fuisse, testatur Athenæus lib. xiiii. 3. Quibus aliquanto viliores erant Cubicularii, ad ostium palatii, quos πλουρούς vocabant, vel, secundum Plutarchum, κατευδότας. *Keuchen.*

Qui secundum gradum imperii tenebat] Venusta figura dictum. Cicer. de Offic. 'Tenere consularis dignitatis gradum.' Et pro Planco: 'Summum in aliquo loco tenere et dignitatis et gratiæ.' Infra Phocione: 'Namque auctus adjutusque a Demosthene, eum quem tenebat, ascenderat gradum.' Sueton. Claud. c. 4. 'Quin per eosdem gradus et articulos producendus sit.' *Gebh.*

Utrum colloqui malis, an per literas edere] 'Per epistolam, aut per nuncium,' ut est apud Plautum in Mil. act. iv. sc. 6. Et in hac narratione sæpius Nepos ἐλληνίζει. Nam Græci βασιλέα ἀπλῶς τὸν Πέρσην appellabant, ut supra a nobis ad Miltiadem notatum. Qui tamen ad eundem mos ab aliis deinceps regibus, aut regia potestate præditis observatus. Tacitus Ann. iv. de Tiber. 'Moris quippe tum erat, quanquam præsentem, scripto adire.' *Keuchen.*

An per literas edere] *Agere*, Schott. Dan. Gifan. Savaro. Malim *edere*. Curtius dixit quoque 'edere mandata' lib. x. 32. Noster paullo post. Liv. lib. xxx. 'Posteaquam edita mandata.' *Gebh.* *An per literas*] Mos

vetus, quanquam præsentem principem, scripto adire. De quo etiam Tacitus Annal. iv. Caussæ ejus, ut mediate, non plus minusve loquantur; ut rem magis animo et memoriæ Principis commendent; ne coram alloquuti, Principem occupatum longo teneant sermone; ut tempus ad integram consultationem servetur; ut repulsæ pudori literis, quæ non erubescunt, occurratur. Lipsius in comm. et Forstner. in not. polit. ad d. 1. Taciti. Cononi causa fuit, quod præsens nollet more Persarum adorare regem, ut mox auctor addit. *Loccen.* Illud *agere* expungit Ultrajectina et Longoliana editio.

Si in conspectum veneris] Arnobius *μμητικῶς* in simili narratione lib. vi. 'Ut eos possimus coram et cominus intueri, affari de proximo.' Ubi et *affari* est, quod hoc loco προσκυνεῖν, sive adorare. *Keuchen.*

Venerari te Regem] Præter cæteros Justinus lib. vi. 'Itaque Conon diu rege per epistolas fatigato,' &c. Reges enim Persarum se fratres Solis et Lunæ jactabant, et ut Dii adorari volebant. Præter ea quæ in Sidonium lib. viii. Epist. 9. elegantissime Petrus Chrysologus Serm. 120. 'Nevessimus, ut Persarum reges, qui subiecta nunc pedibus suis sphaera, ut polum se calcare vices mentiuntur, nunc radiato capite ne sint homines; solis resident in figura, nunc impositis sibi cornibus, quasi viros se esse doleant, effæminantur in lunam, nunc varias velut siderum sumunt formas ut hominis perdant figuram.' *Savaro.* Plutarchus in Themistocle ex persona Artabani Chiliarchi: 'Ἡμῖν δὲ πολλῶν νόμων καὶ καλῶν ὄντων, κάλλιστος οὗτός ἐστι, ΤΙΜΑΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑ, ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΤΕΙΝΕΙΝ ΕΙΚΟΝΑ ΘΕΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΤΑ ΣΩΖΟΝΤΟΣ. Ergo Orientalium fuit, Reges suos superstitiose venerari, sive adorare. Quod apud se in more esse, negabant Lacedæmonii. Vide Herodot. Polymn. ὅτε γὰρ σφι ἐν

νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνεῖν. Hebraei eundem cultum observabant, ut apparet ex 2. Samuelis cap. i. et xiv. Jud. x. De aliis auctor locuples est Nazianzenus Orat. i. in Julianum: Νόμος ἐστὶ βασιλικὸς, οὐκ οἶδα μὲν εἰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, παρ' ὅσοις τὸ βασιλικὸν κεῖσθαι. Lege Arnob. lib. iii. ad-versus Gentes, et Isocratem in Pane-gyrico. Mos adorandi talis erat: genu flexo, proni procumbentes in terram, fronte humum feriebant, ac terram osculabantur. Curt. v. et viii. 31. Val. Max. vii. 2. Joseph. xx. Martial. Epigr. x. 72. Manus etiam ad tergum referebant: ut tradit Lucianus in Navigio. Ac Reges quidem ut Deos venerabantur, et pro talibus eos habebant. Unde postmodum orta est omnis illa idololatria, quam 'Regum stultitiam' vocat in Dario Sulpicius. Qualis in Nebucadnezare, Alexandro Magno, Romanisque Imperatoribus tristia experimenta habemus. Keuchen. Plura Brissonius lib. i. Persic. et Petrus Pithæus l. i. adv. subces. Schott. De adulandi voce vid. Cl. Gronov. notas ad lib. ix. 18.

Προσκυνεῖν] Codex noster προσκύνειν. Quod eodem recidit. Schott. Gebhard. Plutar. historiam tribuit Themistocli, nisi forte utrique acciderit. Schott.

Sed vereor ne civitati meæ sit opprobrio] Græcis enim aut Atheniensibus, severo populo, turpis et indigna ejusmodi veneratio habebatur. Vid. Val. Max. vi. 3. ext. et Plutar. Themistocle. Quare Ismenias lepido strategemate usus est, cum regem Persarum accederet, quod narrant Ælian. Var. i. 21. Plutarch. Artaxerxe.

Itaque quæ volebat, huic scripta tradidit] Lambin. aliis in libris impressum fuisse testatur, Quæ huic volebat, scripta tradidit. Unde quidem effingere maluerunt; Quæ hunc volebat, ei scripta tradidit. Nihil literis, sed per internuntios acta omnia tradit Justin.

lib. vi. 2. 'Agit tamen cum eo per internuncios.' Gebh.

CAP. 4. Rex tantum auctoritate ejus motus est] Contra Diodorus, qui snasu Pharnabazi scribit ab Artaxerxe classis imperium Cononi fuisse mandatum, lib. xiv. Φαρνάβαζος δὲ, τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους ἀνοχῶν γενομένων, ἀνέβη πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνέπεισεν αὐτὸν στόλον ἐτοιμάσαι, καὶ ναύαρχον καταστήσαι Κόνωνα Ἀθηναῖον. Gebhard.

Et ei permiserit] Diodorus paullo aliter eodem libro.

Quem vellet, eligere ad dispensandam pecuniam] Ταμίαν Græci vocant, pecuniis cogendis, administrandisque præfectum. Dispensator aliquando dicitur (servile alias id nomen). Vide Marcell. Donatum in Sueton. August. c. 67. Boecler.

Id arbitrium negavit sui esse consilii] Eam electionem, prudenter. Nam mire placet hominibus, iis inprimis, qui nobis majores sunt, si ita illis consilium demus ut eos rectius sapere dicamus, quod etiam Epidicus observat ap. Plantum, II. 2. 72. Sic apud Cæs. B. C. i. 13. Decuriones Auximi docent 'sui judicii rem non esse.'

Qui optime suos nosse deberet] Martialis: 'Principis est virtus maxima, nosse suos.' Rationem non contemnendam consignavit Trogus apud Justinum lib. vi. 2. 'Postulat dari sibi ministrum impensæ, quia pluribus id mandare perniciosum sit.' Gebhard.

Ceterisque civitatibus maritimis naves longas imperaret] Phrasis valde frequens Curtio, ut inde colligam, nec non ex aliis plurimis, Ruffum Cornelli nostri perstudiosum fuisse. Sic dixit lib. iii. 4. 'Naves sociis imperare.' Cæsar de Bell. Gall. lib. vi. 4. Curt. lib. ix. 38. 'Equites civitatibus imperare.' Iste iterum Comment. i. 7. 'Provinciae toti quam maximum militum numerum imperaret.' Lib. vii. 4. 'Qua oblata potestate omnibus iis

civitatibus, obsides imperat.' Nepos, vita Attici: 'cum privatis pecunias per epistolas imperaret.' Sic Græci adhibent ἐπαγγέλλειν. Gebh.

Classem compararet] Sic Mss. et Vulgati in Agesil. 'Namque fama exierat Artaxerxem comparare classes.' In Miltiad. 'Classem quingentarum navium comparavit.' Savaro.

Non sine cura rem administrarunt] Auxilia enim navalis belli a Rege Ægypti Hercynione petiverunt, et undique a sociis magna contraxere subsidia, ut inquit Orosius lib. III. 2. Mag.

Ducem fortem et prudentem] Et præterea res hostium apprime edoctum. Diodor. lib. XIV. Οὗτος γὰρ ἦν ἔμπειρος τῶν κατὰ πόλεμον ἀγώνων, μάλιστα τῶν πολέμων. Gebhard.

Regiis opibus] Codex P. Danielis, *Regis opibus*. Sic in Themistocle, *classiaris Regis*, pro regiis. Keuchen.

Pisandro duce, non *Lysandro*, ut habent libri vulgati. Lambin. Græcis est Πελσανδρος. Xenoph. IV. Plutarch. Agesilao, et Justinus. Diodoro XIV. est Περίαρχος, ut alii notarunt, mendose. Bongars.

Hos Conon apud Cnidum] Isocrates in Euagora, de Cononis rebus gestis loquens, et consilio quod Persis dedit ad opprimendum Lacedæmonios: Πεισθέντων ταῦτα τῶν στατηγῶν, καὶ ναυτικοῦ συλλεγέντος, Λακεδαιμόνιοι μὲν κατεναυμαχήθησαν, καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπεστερήθησαν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἡλευθέρωθησαν. Si victis Spartanis a Conone secuta est libertas Græciæ, igitur solum fuit eorum imperium. Idem in Orat. ad Philipp. Συστάντος τῷ Κόνωνι ναυτικοῦ περὶ Κνίδον, νικήσας τῇ ναυμαχίᾳ, Λακεδαιμονίους μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς ἀρχῆς, τοὺς δὲ ἄλλους Ἕλληνας ἡλευθέρωσε. Ex his constat, Lacedæmoniorum clade ad Cnidum accepta fuisse finitum; qua in re Græcorum omnium firmus est consensus. Cæ-

perat anno priore Olymp. XCIV. desiit anno altero Olympiadis XCVI. duravit annos vix X. Isocrates Panathenæico: Σπαρτιάται ἐτὴ δέκα μόλις ἐπεστάτησαν τῶν Ἑλλήνων. Casaubon.

Multas naves capit, complures deprimit] Curtius lib. IV. 37. vocat *demergere*. 'Naves,' inquit, 'omnes fere aut demersit aut cepit.' Sed istud non est inelegantius. Cæs. Civ. B. I. 58. 'Partem navium depriment; nonnullas cum hominibus capiunt.' B. C. I. II. 6. 'In naves impeditas impetum faciunt celeritèrque depriment.' Tacit. Hist. lib. IV. 79. 'Major pars navium depressa aut capta.' Hirt. lib. de Bell. Alex. cap. 11. 'Capta est una hostium quadriremis, depressa est altera.' Ibid. c. 16. 'Deprimuntur tres nostris incolumibus omnibus.' Auctor de Vir. Illustr. cap. 41. Græci vocant βυθίζω, crebrius καταδύσαι. Diod. Aristoph. Ran. Act. I. sc. 2. Κατεδύσαμεν γὰρ ναῦς τῶν πολέμων ἢ δώδεκ' ἢ τρισκαίδεκα.

Qua victoria non solum Athenæ] Accidit illa sub Eubulide; ut testatur illius ætatis Lysias. Quare Diodorus errat necessario, qui in anno præcedente, sub archonte Diophanto, illam refert. *Meursius*. Meminit ejusdem Athenæus lib. I. Deipnos. Κόνων δὲ τῇ περὶ Κνίδον ναυμαχίᾳ νικήσας Λακεδαιμονίους.

Quæ sub Lacedæmoniorum fuerat imperio] Ἀπλῶς heic sumitur imperium pro θαλασποκρατία, quæ nihil aliud fuit, quam Spartanorum et Atheniensium alterna potestas obtinendi maris. In Pelopida: 'Qua paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia.' Quod frequens apud Cornelium et alios. Keuch.

Liberata est] Unde etiam erectæ fuerunt publico sumptu binæ statuæ prope Jovis Servatoris simulachrum, quarum una Cononis, altera Euagoræ Cypri Regis. Vide Plutarchum.

Muros dirutos a Lysandro] Sed per-

missu Pharnabazi, cum quo in Peloponnesum navigans Laconicam vastavit, sociosque Atheniensium in Spartanos incitavit. *Ernst*. Isocrates ad Philippum: Οὐ μόνον δὲ τὰ τεύχεα τῆς πατρίδος ἀνάρθωσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν εἰς τὴν αὐτὴν δόξαν προήγαγεν. Sic Demosthenes, Pausanias, Xenophon, Athenæus, Polyænus, alii; nec ullus exstat fere scriptor, qui non minimum alludat. Justin. lib. vi.

Civibus suis donat] Athenæus, præter istam libertatem, plura illius recenset in cives beneficia, l. i. Longol.

CAP. 5. *Accidit huic, quod cateris mortalibus; ut inconsideratio in secunda, quam in adversa esset fortuna*] Iisdem pene verbis Justinus sine Philippicarum Histor. 'Hamilcar,' inquit, 'magnis rebus gestis, dum fortunam inconsultius sequitur, in insidias deductus occiditur.' Contra de Timotheonte: 'Id quod difficilius putatur, multo sapientius tulit secundam quam adversam fortunam.' Contrarium sentit Diodorus: *Εὐτυχέστερον ὑπάρχει συμφορὰς ἐνεγκεῖν ἐπιδεξιῶς, ἢ τὰς εὐμεγέθους εὐημερίας ἐμφορῶς*. Sed assentior Nepoti, et rationem reddit Tacit. Hist. i. 15. 'Secundæ res,' inquit, 'acrioribus stimulis animum explorant: quia miseriæ tolerantur, felicitate corrumpimur.' Quem locum expressisse Tacit. ex Oratione M. Catonis pro Rhodiensibus mihi videtur. Fragmentum istud, prout emendavit Cl. P. Scriverius ex lib. vii. 3. Gellii, advocabo: 'Scio solere plerisque hominibus rebus secundis atque prolixis atque prosperis animum excellere, atque superbiam atque ferocitatem augescere atque crescere: quod nunc magnæ curæ mihi est, quia hæc res tam secundæ processerint, ne quid in consulendo adversi veniat, quod nostras secundas res conficiet, neve hæc lætitia nimis luxuriose eveniat. Adversæ res se domant et docent quid opus sit facto; secundæ res lætitia transvorsum trudere solent a recte

consulendo et intelligendo.' Nam res adversæ futurorum metu diligentiam acunt atque intendunt; secundæ vero securitatem, contemptum, atque insolentiam pariunt. Diodor. l. xiii. *Εὐδαιμονέστατοι γὰρ ὄντες τῶν Ἑλλήνων τὴν εὐτυχίαν ὥσπερ βαρὺ φορτίον οὐ φέροντες*. Id. lib. xviii. *Οἱ πλείστοι γὰρ διὰ τὴν εὐτυχίαν ἐπαίρονται μὲν ταῖς εὐτυχίαις, ὑπερήφανοι δ' ἐν ταῖς γιγνόμεναις ἀνθρωπίνης καὶ κοινῆς ἀσθενείας ἐπιλαμβάνονται*: διὰ καὶ νῦν τοὺς πλείστους ὁρᾶν ἔξεστιν ἐπὶ τὴν ἀτυχίαν, ὥσπερ τι βαρὺ φορτίον, φέρειν ἀδυνατοῦντας. Conqueritur hoc de suis apud Curtium Alexander lib. x. 10. 'Secundis rebus, quæ circumfluant nos, insanire cœpistis, obliti status ejus, quem beneficio exuistis meo: digni hercule, qui in eodem consenescat; quoniam facilius est vobis adversam quam secundam regere fortunam.' Idem Scriptor de Dario, qui sanctos et mites mores in regio fastigio mutaverat crudelitate, lib. iii. 7. 'Erat Dario mire ac tractabile ingenium, nisi etiam suam naturam plerumque fortuna corrumpere.' Et de eodem Dario Charidemus ibid. 'Tu quidem licentia regni subito mutatus documentum eris posteris, homines cum se permiseret fortunæ, etiam naturam dediscere.' Hinc intelligendum illud Taciti lib. vi. 48. 'An cum Tiberius post tantam rerum experientiam vi dominationis convulsus et mutatus sit: q. d. Tiberium licentia imperii ac rebus secundis abstractum eos mores induisse, quos fortuna regia præcepisset, abjectis, quos natura et institutio dedisset. Mutatum quoque et convulsum esse Alexandrum regni licentia queritur disertissime facundissimus Curt. lib. x. 6. 'Cæperat esse præceps ad representanda supplicia; item ad deteriora credenda. Sic scilicet res secundæ valent commutare naturam, et raro quisquam erga bona sua satis cautus est.' At revera is sapiens perhibetur, qui

utramque fortunam æquo fert animo, neque tristi succumbit, neque secunda effertur. Rutilius: 'Nec tantum duris nituit sapientia rebus; Pectore non alio prosperiora tulit.' Aristot. lib. i. Ethic. τὸν μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸν καὶ ἔμφρονα πάσας οἰόμεθα τὰς τῶχας εὐσχημῶνως φέρειν. Ἀθλος quidam: Οἱ πεπαιδευμένοι καθάπερ οἱ ἐκ παλαιστρας, καὶ πέσσωσι, ταχέως καὶ ἐπιδεξίως ἐκ τῆς ἀτυχίας ἐξανίστανται. B. Basilius: Οὗτος οὖν ἐστὶ ὁ νοήμων κυβερνήτης, ὁ εὐστοχασμένως τῆς ὑποκειμένης φύσεως μεταχειριζόμενος τὰ συμπίπτοντα, καὶ ὅμοιος αἰεὶ αὐτὸς ἐαυτῷ διαμένων, μήτε ἐπαιρόμενος ἐν ταῖς εὐθυμαῖς μήτε καταπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς. Gebhard.

Ut inconsideratior in secunda, quam in adversa] Ἰσως μὲν οὖν καὶ ἐτέροις ἦδη τοῦτο συμβέβηκε, τὸ τὰς μὲν ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις ξηουσίας μὴ δύνασθαι φρενὶ ἀνθρωπίνως, ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις εὐλαβῶς ἴσασθαι καὶ νοῦνεχῶς. Polybius Hist. xvii. Casaub. vert. 'Accidit hoc et aliis fortasse jam ante, ut rebus lætis potentiam ferre, sicut homines par erat, nequirent; in adversis caute admodum et prudenter statum suum conservarent.' Vide Var. Lect. Mureti libro v. 15. Boeck.

Quum ultum] Alii libri habent, cum ulcisci: alii, cum ultum: ego ultum malo. Nam revera ultus erat patriæ injurias muris reffectis, et de integro excitatis, quos illi diruerant. 'Patriæ injurias' autem, id est, injurias a Lacedæmonii patriæ illatas. Lambin.

Plura concupivit quam efficere potuit] Ingenio ambitiosius quam relictis mediis ruentium ad summa sua perniciem. Tacit. Ann. iii. 66. 'Brutidium artibus honestis copiosum, et, si rectum iter pergeret, ad clarissima quæque iturum, festinatio exstimulabat, dum æquales, dein superiores, postremo suamet ipse spes anteire parat: quod multos, etiam bonos, pessum dedit, qui, spretis, quæ tarda cum securitate, præmatura, vel cum exi-

tio, properant.' Gebh.

Non solum inter barbaros, &c.] Alterum inter redundat. Schott.

Id quum minus diligenter esset celatum] Valde hic discrepant inter se Historici. Nam Xenophon quidem Ἑλλ. iv. narrat, Lacedæmonios, posteaquam cognovissent, Cononem muros urbis et Piræei a Lysandro dirutos, pecunia regia de integro excitasse, et urbeis Ioniae et Ætoliae in continentes sitas ad Athenienses transferre cogitare, constituisse his de rebus Tiribazum præfectum regium docere, confisos fore hoc pacto, ut ille aut secum societatem iniret, aut Cononi sumptus in classem suppeditare desineret: qua re audita, Atheniensis contra cum Conone legatos quatuor, Hermogenem, Dionem, Callisthenem, Callimedomem, ad Tiribazum misisse; legatos etiam a sociis, qui una proficiscerentur, evocasse; quorum orationibus auditis, Tiribazum clam Antalcidæ Lacedæmoniorum legato pecuniam dedisse, ut classe ab iis instructa, Athenienses et eorum socii cupidius pacem expeterent atque exoptarent: Cononem autem tanquam injuriam Regi facientem, in vincula conjecisse. Sic Xenophon. Diodorus vero lib. xiv. scribit, Tiribazum Cononi, ob res prospere ab eo gestas invidisse, et hac causa prætexta, quod urbeis Atheniensibus acquireret classe et copiis Regis, eum Sardeis perductum in vincula conjecisse. Isocrates aperte significat in Panegyrico; Cononem immerito a Persis esse comprehensum. Lambin.

Magna de re] Sic ex fide Ms. mei et Gif. emendavi et dispuxi. Ms. Put. cum vulg. magna festinatione. Savaro.

Ibique periisse] Editio Parisiensis, ibique eum periisse. Diodorus Siculus de eo supplicium sumptum esse significat libro xv. his verbis: Ὑποπτεύσας δ' Ἱφικράτης μὴ συλληφθῆναι, καὶ τιμω-

ρίας τύχη, καθάπερ Κόνων ἔπαθεν ὁ Ἀθηναῖος.

Dion Historicus] Scribendum *Dionon*, qui Græcis Δείνων. Plutarch. in Themist. Ἐφορος δὲ καὶ Δείνων, καὶ Κλείταρχος, καὶ Ἡρακλείδης. Athenæus lib. III. et v. Longol. Lambin.

Mag. Savar. Scripsit hic Persiæ, pater fuit Clitarchi, vixitque tempore Artaxerxis Ochi, et Philippi. *Gebhard.* De quo vide Magnum Vossium de Græc. Histor. lib. IV. 8.

Teribazo] Qui pedestribus copiis præerat, teste Diodor. Sicul. lib. XIV.

X. DION.

CAP. I. *Dion, Hipparini filius*] Diodorus Siculus lib. XVI. Δίων ὁ Ἱππαρίνου, Συρακουσίων ὑπάρχων ἐπιφανέστατος. Vide Suidam et Plutarchum. M. Tull. Tuscul. Quæst. v. Valer. I. III. 8. I. IV. 1. *Savaro.*

Namque ille superior] Major, antiquior. Sic ‘Cato superior’ Valer. Max. lib. VIII. 15. qui aliis *major*. Superiores eidem ‘majores’ lib. II. 1. ‘Majores natu in conviviis ad tibias egregia superiorum opera carmine comprehensa pangebant.’ *Gebhard.* Hunc infra Dionysium Siculum priorem vocat. *Keuchen.* Qui duodequadraginta annos tyrannidem obtinuit, cum v. et XX. annos natus dominatum occupasset, inquit M. Tullius Tusc. Quæst. v. Et ita Diodorus Siculus lib. XIV. Μετ’ ὀλίγον δὲ χρόνον Διονύσιος εἰς ἀρρωστίαν ἐμπέσων ἐτελεύτησε, δυναστεύσας ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτώ. *Lambin.*

Aristomachen sororem Dionis] Sic Diodorus lib. XIV. Habuit enim duas uxores Dionysius superior, unam nomine Lorida, natione Locram, Xeneti viri civium suorum nobilissimi filiam; alteram Syracusanam, nomine Aristomacham, Hipparini filiam, Dionis sororem. *Idem.* Easque uno die duxit. *Ælianus* aperte: ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δύο γυναῖκας ἡγάγετο Διονύσιος, Δωρίδα, τὴν Λοκρίδα, καὶ Ἀρισταινέτην τὴν Ἱππαρίνου,

Delph. et Var. Clas.

Δίωνος δὲ ἀδελφὴν. Et adjungit continuo polygamiam: Καὶ παρ’ ἐκατέραν ἐπαύετο ἐν τῷ μέρει. καὶ ἡ μὲν ἠκολούθει στρατευομένη, ἡ δὲ ἐπανήκοντα ὑπέδεχετο. Var. Hist. lib. XIII. Vid. ad utrumque locum Notas Cl. Schefferi. M. Tullius Tuscul. lib. v. ‘Cumque duas uxores haberet, Aristomacham civem suam, Doridem autem Locrensem; sic noctu ad eas ventitabat, ut omnia specularetur, et perscrutaretur ante.’

Habuit in matrimonio] Supr. in Præfat. ‘sororem germanam habere in matrimonio.’ In Cimone totid. verbis. *Savaro.*

Ex qua duos filios, Hipparinum et Nysæum] Diodorus Siculus, Hipparinum et Narsæum: Plutarchus in Dione, non negat quidem ille, Dionysio majori ex Aristomacha filios esse natos, sed scribit, ex peregrina Dionysium, cujus hic vita scribitur, antequam illa gravida fieret, natum esse; et Aristomacham diu infœcundam fuisse. Sed quod ad rem attinet, Plutarchus tradit Areten nupsisse prius Thearidæ Dionysii fratri; eo mortuo vero, Dioni, cum esset sororis filia. Sic Plutarchus in Dione: Σωφροσύνη μὲν Διονυσίῳ τῷ υἱῷ συνῴκησεν, Ἀρετὴ δὲ Θεαρίδῃ τῷ ἀδελφῷ. τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἀδελφοῦ Θεαρίδου Δίων ἔλαβεν Ἀρετὴν ἀδελφίδην οὖσαν. *Idem*

Nep.

2 L

paullo post scribit, tres liberos Dionysio ex Locrensi uxore esse natos: quatuor ex Aristomacha, duos mares, totidemque fœminas. *Lambin.*

Sophrosynen] Editio Parisiana, nomine *Sophrosynem*. Codex Longolianus, *Sophros*: quod compendio editum, pro *Sophrosynen*. Keuchen.

Nuptum dedit] Sic supra locutus est Nepos in Pausan. 'Des ei filiam tuam nuptum:' et iterum infr. 'Areten Dionis uxorem alii nuptum dedit.' Terent. Andria. 'Datur illa hodie Pamphilo nuptum?' Idem in Hecyra: 'Perii, ex quo censes, nisi ex illo cui data est nuptum, obsecro?'

Alteram Areten, Dionii] Libri quidam *Aretem* omittunt. Vulgati, et *Areten, quarum priorem Dionysio, &c.* In Æliano 'Ἀρέτην reponendum, pro 'Ἀρήνη, Var. Hist. lib. xii.

Come] Atqui fuit contumax et acerbis natura, vel Platonis, qui eum optime noverat, testimonio: qui eum reprehendens in epistola quadam, sic ad eum scribit: ἐνθυμού δὲ ὅτι δοκεῖς τισὶν ἐνδεεστέρας τοῦ προσήκοντος θεραπευτικὸς εἶναι· μὴ οὖν λανθάνεω σε, ὅτι διὰ τοῦ ἀρέσκειν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὸ πράττειν ἐστίν. ἡ δὲ αὐθάδεια ἐρημία ξύνοικος. Sic et Plutarch. in Dione: ἀμέλει δὲ καὶ φύσει τινὰ τὸ ἦθος ὀγκον εἶχεν αὐτοῦ, καὶ τραχύτητα δυσπρόσοδον ἐν ἐντεύξει, καὶ δυσξέμβολον, &c. Idem sub extr. eandem morum asperitatem notat, et verba illa superiora Platonis profert. Et in lib. πῶς ἂν τις διακρίν. τὸν κόλακα τοῦ φίλου, eo loco, ubi docet, tunc potius monendos et reprehendendos esse amicos, cum rem suam bene gerunt, et fortunati sunt, quam cum eis fortuna adversatur. Plutarchi verba sunt hæc: τοιαῦτα τοῦ Κύρου πρὸς Κναξάρην, καὶ τὰ πρὸς Δίωνα Πλάτωνος, ὅτε λαμπρότατος ἦν, καὶ πάντας εἰς ἑαυτὸν ἀνθρώπους ἐπέστρεφε διὰ τὸ κάλλος τῶν πράξεων καὶ τὸ μέγεθος, παρακελευμένον φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι τὴν αὐθαδεῖαν, ὡς ἐρημία ξύνοικον. *Lamb.* Hoc quamvis ita fuisse lar-

giamur in cæteris, tamen come fuit et facile adversus [docentes ipsum, præsertim erga Platonem ad capienda ab eo virtutum et vitæ præcepta, uti Plato ipse in Epist. 7. ad Dionysii propinquos scribit; et infr. 2. 3. Noster confirmat.

Quæ non minimum commendat] Sic legendum est, non, ut vulgo, *commendatur*: natum mendum ex ignoratione verbi. *Commendat* enim hoc loco valet, ornat, facit amabilem, benevolentiam atque amorem conciliat: et subintelligendum est, homines, seu viros. Sic Cicero de Orat. lib. i. sub extr. 'et in voce, quæ una maxime eloquentiam vel commendat, vel sustinet,' &c. Idem Off. ii. P. Rutilii adolescentiam ad opinionem et innocentiam et juris scientiam P. Mucii 'commendavit domus.' Idem oratione post reditum in Sen. 'cum eum præter simulatam, versutamque tristitiam, nulla res commendaret.' Idem iterum de oratore, ad Q. Fr. 'oratio placida, summissa, lenis reos commendat.' Horat. Epist. lib. i. 15. 'Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.' *Lambin.* Respexisse videtur ad Euripideum illud in Phœniss. apud Porphyrium et Stobæum: Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος. Sic infra in Iphicrate: 'Fuit autem et animo magno et corpore, imperatoriaque forma.' *Commendatur* autem Scripti libri auctoritate retineo. *Schott.* Corporis autem dignitatem in regentibus commendari tralatitium est. Tacit. Ann. ii. 13. 'Cum hic nobilitatem ducis, decorem alius, plurimi patientiam, comitatem per seria, per jocos eumdem animum laudibus ferrent.' Vide ibid. cap. 73. Eandem inter adjumenta esse summæ rei adipiscendæ asserit idem lib. xi. 28. de Silio: 'Nunc juvenem nobilem, dignitate fortunæ, juvena, ac propinquo consulatu ad spem accingi.' Et inter cætera, quæ Galbam destruxerant, erat deformitas. Tacit. Hist.

lib. i. 7. 'Ipsa ætas Galbæ et irrisui et fastidiosi erat assuetis juventæ Neronis, et Imperatores forma ac decore corporis (ut est mos vulgi) comparantibus.' Justin. lib. xiii. 1. 'Sed nec Amici Alexandri frustra regnum spectabant: nam ejus virtutis ac venerationis erant, ut singulos Reges putares. Quippe ea formæ pulchritudo in omnibus fuit, ut qui eos ignoraret, non ex una gente; sed ex toto terrarum orbe electos judicaret.' Gebhard.

Neque minus propter mores] Plut. paullo aliter: 'Ἐν ἀρχῇ μὲν εἶχε τιμὴν ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς, ὕστερον δὲ τοῦ φρονεῖν διδοῦς πείραν, ἥδη καθ' ἑαυτὸν ἡγαπᾶτο παρὰ τῷ τυράννῳ. Lambinus.

Affinitatem] Quod Dionysius Aristomachen sororem Dionis haberet in matrimonio. In Pausan. 'seque tecum affinitate conjungi cupit.' In Attico 'plus valere similitudinem morum quam affinitatem;' videlicet, quæ soror Attici 2. Tullio Ciceroni nupta erat: unde 'affinis' in Timotheone vir sororis appellatur, ubi vide. Savaro.

Suorum] Sororis et liberorum.

Nisi qua in re major ipsius cupiditas intercesserat] Quatenus permittunt affectus et cupiditates obtemperant sanis monitis dominantes: quoties vero intensior cupido incessit animos, obstructæ sunt aures et impotens libido suis stimulis abripitur. Valer. iii. 3. apud Phalarim 'plus consuetudo dominationis, quam consilii salubritas valuit.'

Legationes vero omnes] Plutarchus: Πρεσβείας τε τὰς μέγιστας διώκει, πεμπόμενός τε πρὸς Καρχηδονίους θαναμάσθῃ διαφερόντως. Lambin. ex conjectura.

Sua humanitate tegebat] Tegebat, sensu expeditissimo ac germano. Nam Dion humanitate ac morum tranquillitate tegebat atque abscondebatur decantatam ubique Dionysii crudelitatem; qui mitissimos Dionis mores intuebantur, persuadere sibi

non poterant, tam immanem esse Dionysium, quam vulgo jactaretur. Et eum in modum loquitur Tacit. Ann. xii. 12. 'Dum socors domi, belli infestus, ignaviam sævitia tegat.' Piccartus lib. Pericul. singulari cap. 10. defendit *leniebat*, sine causa. Gebhard. *Tenebat* in Membranis Schotti et Gifanii. *Sua humanitate leniebat*] Sic edendum curavi, conjectura ductus. Nam cum in exemplis Aldinis, et Florentinis, et nonnullis aliis, reperissem scriptum, *tenebat*, neque hoc verbum ad hunc locum mihi quadrare posse videretur, ex *tenebat*, levi et facili imutatione feci, *leniebat*: neque me movet lectio Germanica, in qua est, *tegebat*: hoc enim *tegebat*, ex *tenebat*, factum est, conjectura facili illa quidem et propinqua, quod ad literas attinet, sed quod ad verbi vim et sermonis Romani consuetudinem, minus apta; crudelitatem enim, aut crudele nomen humanitate lenire, convenienter et translatione illustri dicitur: *tegere* vero non item. Quod si quis huic verbo locus quæreretur, factum, aut facinus crudele tegi aptius diceretur, quam nomen, meo quidem iudicio. Lambin.

Suspexerunt] Vulgati, *suspicerunt*.

CAP. 2. Platonem Tarentum venisse] Quod ex ipsius Platonis ad Dionis propinquos epistola intelligere licet. Lambin. Venit Tarentum, L. Camillo, P. Claudio Coss. Cicero. Causas profectionis narrat Apuleius de Dogm. Platonis, cujus hæc verba: 'Sed ille [Plato] primo historiæ gratia, ut naturam Ætnæ et incendia concavi montis intelligeret; secundo, petitu Dionysii, ut Syracusanis assisteret, est profectus, et ut municipales leges ejus provinciæ disceret. Tertius ejus adventus, fugientem Dionem impetrata a Dionysio venia, patriæ suæ reddidit.' Mag.

Adolescenti] Dion; qui, ut tradit Plutarchus, Platonem audivit, priusquam Plato tyrannum conveniret; ab

eoque fuit, cum valde esset docilis et ingenio acerrimo, ad studium virtutis et sapientiæ mirifice inflammatus quod et Plato in epistola quadam scripsit. Δίων μὲν γὰρ δὴ μάλα εὐμαθὴς ὦν, πρὸς τε τᾶλλα, καὶ πρὸς τοὺς τότε ὑπ' ἐμοῦ λόγους λεγομένους, οὕτως ὕξῳς ὑπήκουσε καὶ σφόδρα, ὥς οὐδεὶς πώποτε ὦν ἐγὼ προσέτυχον νέων. καὶ τὸν ἐπίλοιπον βίον ζῆν ἐθέλησε διαφερόντως τῶν πολλῶν Ἰταλιωτῶν τε καὶ Σικελιωτῶν, ἀρετὴν περὶ πλείονος ἡδονῆς τῆς τε ἁλλης τρυφῆς ἡγαπηκώς. *Lambin.*

Arcesseret] *Arcesseret*, Cod. Danielis. Sed rectius *arcesseret*, ut infra idem Codex *arcesserit*.

Magnaue eum ambitione Syracusas perduxit] Exquisito apparatu, et ambizioso comitatu. *Plin. Hist. Nat. vii. 3. Solinus cap. 7.* 'Dionysius tyrannus vittatam navem Platoni obviam misit. Ipse cum albis quadrigis egrediens in littore occurrens honoratus est.' *Gebhard.* 'Græci pro magna ambitione, φιλοτιμῶς usurpant, quod eodem recidit. *Lambin.* Vid. *Plutarch. in Dione. Ælian. iv. 18.* Sed Dionysios confundit Nepos: neque enim eos honores Platoni major Dionysius, sed minor mortuo patre habuit. Honorifice quidem excepit Platonem Dionysius Major, sed nihil ibi nimium et ambitiosius legere memini. *Buchn.*

Ut se totum ei traderet] Quare Dion communi nomine a scriptoribus vocatur *Dion amicus Platonis*. Vid. exempla similia apud *Rhodig. Lect. Ant. libro xxxiii. 4.*

Plato delectatus est Dione] Ejus namque captus erat amore, ut ex *Aristippi lib. iv. de antiquis deliciis*, refert *Diogenes Laërtius in Platonis vita*. Inter amatorios Platonis versus apud hunc, et *Apuleium Apologię Orat. i.* leguntur etiam versus in *Dionem*, qui dilectum a Platone *Dionem*, atque ardentem amatum, satis arguunt. *Mag.*

Crudeliter violatus esset] Causam, quamobrem tali injuria Platonem

affecerit *Tyrannus*, hanc affert *Plutarchus*, quia *Dionysius Platonis de Virtute viri boni*, et de justitia disputantis orationem ferre non potuerit, cum diceret, quemvis potius, quam tyrannum, esse fortem: et vitam justorum esse beatam, tyrannorum miseram et calamitosam. *Laërtius* addit, tyrannum *Platonis sermone offensum Platonem* dixisse, verba ejus γεροντιῶν, id est, senium et senile delirium redolere: illum autem respondisse, σοῦ δὲ τυραννιώσιν id est, at tua tyrannidum, seu tyranni mores. *Lambinus.*

Venundari jussisset] Editio *Longoliana jussit*. Vendidit illum, tanquam mancipium in foro, xxv. minis *Diodor. Siculus lib. xv. Lege Plutarchum in libello*, cui titulus: Πᾶς ἂν τις διακρίνειε τὸν κόλακα. *Keuch.* Et in vita *Dionis* meminit quoque *Laërtius Longol.*

Eodem rediit] Multis verbis rationes secundi in Siciliam adventus exponit *Plato* in epistola quadam. Sed sciendum est, mortuo jam priore *Dionysio*, *Platonem* iterum in Siciliam navigasse, et Secundi *Dionysii* arcessitu, cum ille *Platoni* polliceretur per literas, se omnia *Dioni* exulanti, quæ vellet *Plato*, remissurum, largiturum, et concessurum, *Syracusas* repetiisse. *Lambin.*

In morbum incidit] Morbi causam fuisse, immoderatas epulas, compositiones, et ebrietatem tradit *Diodor. Siculus lib. xv. his verbis*: 'Ἐστῶν δὲ λαμπρῶς τοὺς φίλους, καὶ κατὰ τοὺς πότους φιλοτιμότερον τῇ μέθῃ δούς ἑαυτὸν, εἰς ἀβρῳστίαν σφοδροτέραν ἐνέπεσε διὰ τὸ πλήθος τῶν ἐμφορηθέντων ὑγρῶν. *Idem.*

Quo cum graviter conflicteretur] *Libri* omnes, quod et *Schottus* et *Piccartus* attestantur, quo cum gravi conflicteretur. Unde *Cl. Schottus* gravius tentat substituere. *Gebhard.*

Nam velle se cum eo colloqui] *Plutarchus* in *Dione*: 'Ἐπεὶ δὲ νοσῶν ὁ Διονύσιος ἐδοξεν ἀβιώτως ἔχειν, ἐπεχέ-

ρῆσεν αὐτῷ διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀριστομάχης τέκνων ὁ Δίων. *Lambinus.*

Id medici non tacuerunt] Οἱ δὲ ἱατροὶ τῷ μέλλοντι τὴν ἀρχὴν διαδέχεσθαι χαρίζομενοι, καιρὸν οὐ παρέσχον. *Idem.* Hem scelus Medicorum in aula! nam captandæ successoris gratiæ desperatam dominantis valetudinem aut contra fidem vulgant, aut suo ministerio opprimunt extinguuntque. Tacitus Ann. vi. c. 50. de Charicle: 'qui labi spiritum nec intra biduum duraturum Macro- ni firmavit. Inde cuncta colloquiis inter præsentes, nunciis apud legatos et exercitus festinabantur.' Liv. lib. xl. 56. 'Medicus Calligenes, qui curationi præerat, non expectata morte regis, a primis desperationis notis nuntios prædispositos, ita ut con- vernerat, misit ad Perseum.' Et neces pleræque occultæ regum annon me- dicorum scelere ac perfidia accele- rata? de Endemo Tacitus lib. iv. Ann. c. 3. de Xenophonte vid. lib. xii. 67.

Sermonem retulerunt] Habitum cum medicis: quod teste Lambino qui- dam redundare existimant. Schottus autem ad *Dionysium filium seniore*m conjectabat. Perperam: nam Cor- nelius potius extulisset, *filium majore natu.* Gebh.

Commotus] Gravissime irritatus. Curt. lib. iv. 23. 'Legatos Tyrii contra jus gentium occisos præcipitave- runt in altum. At ille suorum tam indigna nece commotus urbem obsi- dere statuit.' Tacit. Ann. vi. 13. 'Queis commotus incusavit Magis- tratus Patresque.' Nepos Timoleonte; 'Quibus verbis adeo ille est commo- tus, ut nonnumquam vitæ finem fa- cere voluerit.' Gebhard.

Soporem] 'Soporem' nove dixit, pro soporifero poculo. Φάρμακον ὑπνω- τικὸν Plutarchus habet, ejusque rei auctorem Timæum Historicum citat. Longol. Seneca de beneficiis lib. v. 'Ita et qui veri beneficii speciem fe- fellit, tam ingratus est, quam vene- ficus, qui soporem, cum venenum

crederet, miscuit.' Ubi *soporem* vul- go corrupte legas. Schott. Frontinus libro ii. 5. 'Mandragoræ inter vene- num ac soporem media vis est.' Gebhard. Significant Probus et Plu- tarchus potionem frigidissimam, quæ, ut ex Medicorum scriptis didicimus, nigri papaveris succo aut cicutæ pa- rari solet. Sane Athenienses capitali judicio damnatos, cicutæ succo ne- care solebant: quamobrem Juvenal. Sat. vii. 'Hunc inopem vidistis, Athenæ, Nil præter gelidas ausæ con- ferre cicutas.' Magius. Quam tusam ac dilutam propinabant in calice mo- re medicamentorum; idque πικρὸν φάρ- μακον dicebatur. Casaubon.

Coëgit] Quia ipsi fortasse propter Hippocratis jusjurandum facinus hor- rebant. Magius.

Somno sopitus] In Excerptis, *sumno*: ut *Acheruns* Acherons; *suboles* sobo- les; et similia. Erat autem sopor ὑπνοφόρος, medicamentum somnife- rum, et morti simillimi soporis effi- cax. Hesychius: ὕπνωτικόν, ὁ μανδρα- γόρας. Nam 'mandragoras θανάσιμον φάρμακον καὶ ὑπνωτικόν' cujus inter venenum ac soporem media vis est,' ut loquitur Frontinus. Ad rem Phi- lostratus ii. 14. Ἔστι δὲ φάρμακα ὕπνον μεμηχανευμένα τοῖς ἀνθρώποις, ὧν πλόντες τε καὶ ἀλειψάμενοι (melius ἢ καὶ ἀλειψά- μενοι) καθεύδουσιν, ἐκτείνοντες ἐαυτοὺς ὥσπερ ἀποθνήσκοντες. Seneca de Be- nef. iii. 14. 'Promisit [venenum do- mino] et medicamentum innoxium ei dedit: quo cum sopitus esset,' &c. Keuch.

CAP. 3. *Tale initium fuit Dionis et Dionysii simultatis*] Aliter Plutarchus et Diodorus: apud Plutarchum in Dione nullum hac de re verbum. Quin tradit ille, Dionysium postero- rem Dionis animi magnitudinem val- de admiratum esse, et propensam in se voluntatem vehementer dilexisse: Ὁ μὲν οὖν Διονύσιος ὑπερφυῶς τὴν με- γαλοψυχίαν ἐθαύμασε, καὶ τὴν προθυμίαν ἠγάπησε. Diodor. lib. xvi. ab utroque

discrepans: Οὗτος δὲ διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς εἰς ὑποψίαν ἦλθε τυράννῳ, δόξας ἀξιοχρεῶς εἶναι καταλῦσαι τὴν τυραννίδα. *Lambin.*

Desineret] Editio Parisiensis, *desisteret*.

Morem ei gessit] Ad Platonem scripsit, ut testatur Plato, extatque ejus epistolæ summa in epistolis Platonis. *Lamb.*

Philistum Historicum] Ab exilio Adriatico, nam hic a Dionysio patre regno erat expulsus, revocatus autem consilio quorundam a Dionysio Syracusas in invidiam Dionis et Platonis, magnus apud tyrannum extitit. Adriæ cum esset in ocio, historias varias conscripsit, de rebus Siculis libro xi. De Dionysio Tyranno lib. vi. aliaque plurima, quæ a Suida commemorantur. *Longol. Mag.* Vide Magnum Vossium de Historicis Græcis.

Hominem amicum non magis tyranno, quam tyrannidi] Sic legendum: non ut habent exempla Veneta et Florentina, *hominem inimicum*. Sic enim Plutarchus: 'Ο γὰρ δὴ Φίλιστος ἐξαρχῆς τε τῇ τυραννίδι καθισταμένην προθυμύτατον παρέρχε, καὶ τὴν ἄκραν διεφίλαξε φρουραρχῶν ἐπὶ πολλὸν χρόνον. *Lambin.*

In eo meo libro] De quo nihil nobis præter desiderium restat.

Qui de historicis conscriptus est] Græcis addit Codex noster ac Savaronis. Expungit vero Longolium secutus Lambinus, quod de utrisque scripsisse, *Græcis Latinisque* verisimile sit. *Schott.*

CAP. 4. *Ingenio*] Ingeniosi quoque tyrannis suspecti ac formidulosi, quare vident, ut eos vel penitus extirpent, Tacit. Agric. 4. 'Julius Græcinus senatorii ordinis studio eloquentiæ sapientiæque notus, iisque virtutibus Caii Cæsaris iram meritus.' Vel ad minimum in exilium submoveant. Id. Ann. lib. xvi. 29. 'Enimvero Montanum probæ juventæ, neque famosi carminis, quia protulerit ingenium, extorem agi.' Vid. Valer. Max. lib. vii. 3.

Exempl. 2. de L. Junii Bruti fratre vegetioris ingenii sublato. *Gebh.*

Navem ei trirremem dedit] Plato σμικρὸν πλοῖον, *parvum navigium*. Plutarchus ἀκάτιον, *navem piscatoriam*. *Lambin.* Longol. Mag. Lege Bayfi lib. de Re Navali, et Cl. Schefferum de M. N. ii. 2.

Corinthum] Plutarchus, in Italiam. Diodorus propius accedens, in Peloponnesum. Corinthus enim est in Peloponneso. *Lambin.* Et quidem ejus claustrum, unde inter compedes et vincula Græciæ, Philippo aliisque, urbs memorata. Vide Strab. lib. viii. et ix.

Ostendens, se id utriusque facere causa] Plutarchus tradit in Dione, Dionysium, lecta Dionis ac Carthaginieneses epistola, adhibito et præsentente Dione, ex qua Dionysius arguebat Dionem cum Carthaginiensibus adversus se et tyrannidem consensisse et societatem coivisse, cum Dion pro se dicere et se purgare conaretur, statim non facta Dioni respondendi potestate, sed e vestigio, imposito in naviculam piscatoriam Dione, mandasse nautis ad se vocatis, ut eum in Italiam exponerent. Sic Plutarchus, ἀπολογεῖσθαι δὲ βουλομένου τοῦ Δίωνος, οὐκ ἀνασχόμενος, ἀλλ' εὐθὺς, ὡς εἶχε, θέμενος εἰς ἀκάτιον, προσέταξε τοῖς ναύταις κομίζοντας αὐτὸν ἐκθεῖναι εἰς Ἰταλίαν. Diodorus autem lib. xv. nullum de epistola verbum facit, neque in ulla fere alia re cum Plutarcho congruit; sed ait Dionysium veritum, ne a Dione opprimeretur, statuisse illum comprehendere et de medio tollere. Dionem vero hoc comperto primum apud quosdam amicos delituisse, deinde ex Sicilia cum Megacle fratre et Heraclide tribuno militum in Peloponnesum fugisse. Sic Diodorus: 'Ο δὲ Δίων αἰσθόμενος τὸ μὲν πρῶτον ἐκρύβθη παρὰ τισι τῶν φίλων, μετὰ δὲ ταῦτα ἐφυγεν ἐκ τῆς Σικελίας εἰς Πελοπόννησον, ἔχων μεθ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν Μεγακλῆν, καὶ Χαρικλείδην.

Plutarchus rursus post illa, quæ supra ex eo retuli, scribit; cum his, quæ hic a Probonarrantur, propemodum concinens, cum ex eo, quod fecisset Dionysius, magnus per totam urbem strepitus esset coortus, tota civitas erecta esset novarum rerum expectatione, domus ipsius tyranni muliebri ploratu et luctu personaret: illum metu perterritum Dionis amicos et mulieres esse consolatum, quasi non esset hoc exilium, sed peregrinatio et absentia, ne forte ipse offensus et commotus Dionis contumacia et animi elatione, aliquid gravius in eum statuere aut facere cogeretur, cujus ipsum postea pœniteret. Hoc spectavit M. Tullius, cum illud scripsit Epist. ad Attic. lib. xv. 9. 10. Ægre ferens, rumore esse de Bruto in Asiam mittendo, Cassio in Siciliam, ut frumentum emendum et ad urbem mittendum curarent, quod illa provincia seu legatio esset illis viris indigna, et relegatio potius quam legatio. 'Ludos vero non facere,' inquit, 'quid fœdus? frumentum imponere, quæ est alia Dionis legatio? aut quod munus in republica sordidius?' *Lambinus.*

Omnia, quæ moveri poterant Dionis, in naveis imposuit] Locus antea male erat interpunctus, sic enim habebat: *Omnia quæ moveri poterant, Dionis in navi imponit.* Quare indicabatur, navem fuisse Dionis, res vero nequaquam. *Mag.* In Themistocle: 'Omnia quæ moveri poterant, partim Salaminem, partim Træzenem asportant.' Ibi vide Notas.

Manum comparare] Quod eum fecisse tradit Diodorus eodem libro: *Καταπλεύσας δ' εἰς τὴν Κόρινθον, τοὺς μὲν Κορινθίους ἤξιον συνεπιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας τῶν Σαρακουσίων, αὐτὸς δὲ μισθοφόρους συνῆγε, καὶ πανοπλίαν συνήθοισε.* *Lambin.*

Areten Dionis uxorem alii nuptum dedit] Nempe Timocrati familiari

suo; sed invitam, ut Plutarchus scribit. *Longolius.*

Filiumque ejus] Arêtæum, ut vult Timæus, a matre sic appellatum: Hipparinum, ut tradit Timonides Dionis familiaris: cui potius credendum esse censet Plutarchus. *Lambin. Mag.*

Is usque eo vitæ statum commutatum] Plutarchus in Dione, Dionis filium adolescentulum dolore et ira puerili impulsus se e tecto præcipitem egisse tradit: nihil præterea. Sic ille: *ἔκ τινος λύπης καὶ ὀργῆς μικρὰν καὶ παιδικὴν ἀπαρχὴν λαβούσης ἔβριψεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ στέγους ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ διεφθάρη.* Hunc casum commemorat et in *παραμυθῆ.* πρὸς Ἀπολλῶν. *Lambin. Mag.*

Namque appositi erant custodes] *Veneri Romana dictum.* Namque reperies apud Ciceronem: 'Verres calumniatores apponebat.' et Offic. 'Non licitorem venditor, nec qui contra se liceatur, emptor apponet.' In Verrem: 'Accusator apponitur civis Romanus.' Propius ad Nep. Lucil. lib. xv. 'Indicem apposuit.' Attius Ione; 'Custodem assiduum Ioni apposuit Virgini.' Tacitus Ann. lib. iv. 60. 'Sed interdum voces procedebant contumaces et inconsultæ, quas adpositi custodes exceptas auctasque cum deferrent.' Cæsar de Bell. Gall. i. 20. 'Dumnorigi custodes ponit, ut quæ agat, quibuscum loquatur, scire posset.' Tacit. Ann. lib. ii. 68. 'Remmius evocatus priori custodiæ adpositus.' Suetonius Claudio: 'Saluatoribus scrutatores semper apposuit, et quidem omnibus et acerbissimos.' Alia elegantia idem Tacit. l. vi. 19. 'Circumjecti custodes et in mœrorem cujusque intenti.' *Gebhard.*

A pristino victu deducerent] Pro a pristino vitæ genere corruptisque moribus revocarent: rare dictum. *Schott.*

Ut se e superiore parte ædium deiecerit] Plutarch. 'E tecto se in caput deiciens periiit.' Idem in Orat. consolat. ad Apollonium, delapsus ait Dionem cum amicis sedentem, nuncio de hujus morte audito nihil perturbatum aut perculsum, defuncti quidem corpus ad legitimam tradi sepulturam jussisse, ipsum vero neutiquam quod cum amicis deliberabat, reliquisse. *Magius.*

Atque ita interierit] Duos habuit filios Dion, Hipparionem et Areteum: major vero natu Hipparion de superiore parte ædium se deiecit. Voco autem eum Hipparionem, non Hipparinum, auctoritate Polyæni, qui lib. v. in Dionysio, Comment. 8. *Μιάς δὲ ἐπιστολῆς, inquit, ἐξωθεν ἐγγράπτο, παρὰ Ἰππαρίωνος, τοῦτο δὲ ἦν ὄνομα τῷ Δίωνος υἱῷ.* Quamvis aliter in Dione Plutarchus. *Gebh.*

Sed illuc revertor] Elegans *ἐπανοδὸς*, in qua vitatur *μακρολογία* Quintiliani, lib. viii. 3. Infra Eumene: 'Sed ad illos revertari.' Poëta dixit: 'Illuc, unde abii, redeo.' Quod ex Menech. Plautina: 'Illuc redeo, unde abii.' Hesychius: 'Ἀναβήσομαι, ἐπανελεύσομαι ἐπὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς.' Julianus Orat. 7. *ἐπανάξω θθεν ἐξέβην.* Idem. 11. *ἐπανιτέον δὲ θθεν ἐξήλθον.* Et in reliquis epist. de Sacerdotio. 'Ὅθεν ἐξέβην, εἰς τοῦτο ἐπανήξω. *Keuchen.*

CAP. 5. *Heraclides*] Homo turbulentus, seditiosus, mobilis, infidus, rei militaris imperitus. *Plutarch.*

Quod multorum annorum tyrannis] Sic legendum: non, ut vulgo, *multorum annorum tyrannus*. Non enim *tyrannus*, sed *tyrannis erat multorum annorum*. Atque hanc lectionem confirmant, quæ mox dicemus: et quæ ipse Probus ait infra: 'quingenta annorum imperium.' *Lumbin.*

Magnarum opum] Itaque Dionysius major dicebat, se relinquere filio tyrannidem adamante seu vinculis adamantinis vinctam. *Plutarch. in Di-*

one, *Diodor. Siculus lib. xv. Ælianus lib. vi. Καὶ τοῦτοις ἐπιβαρῶν ὁ Διονύσιος, ἀδάμαντι δεδεμένην φέτο τὴν ἀρχὴν κεκτῆσθαι. Idem.*

Pauci ad societatem] *Diodorus: Ταχὺ δὲ πολλῶν ὑπακούοντων, &c.* Sed dic paucos fuisse, spectata Dionysii potentia, adversus quem bellum comparabatur, multos ex persona Dionis profugi et exulis: vel potius, paucos fuisse Syracusanos exules, qui periculi societatem cum Dione coire voluerint: multos fuisse ex reliqua Græcia. Tradit enim *Diodorus*, triginta Syracusanos, qui in Peloponneso exulabant, Dionem secutos esse. *Idem.*

Non tam suis copiis] Quæ erant exiguæ et tenues, si tyrannicas opes spectes; quæ, quales et quantæ essent, a *Diodoro* refertur lib. xv.

Quam odio tyranni] Probe indagat causas eversionis Dionysiæ, quas, sed easdem quoque, explicat *Diodorus lib. xvi. Αἰτία δ' ὑπῆρχε τῷ Δίωνι τῶν προτερημάτων μάλιστα μὲν ἡ ἰδία λαμπρότης τῆς ψυχῆς, καὶ ἀνδρεία, καὶ ἡ τῶν ἐλευθεροῦσθαι μελλόντων εὐνοία. τὸ δὲ τούτων ἀπάντων μείζον ἦ τε ἀνδρεία τοῦ τυράννου καὶ τὸ ἀρχομένων πρὸς αὐτὸν μῖσος. Gebh.*

Duabus onerariis navibus] At *Plutarchus* hujus naves quinque fuisse scriptum reliquit: ejus enim milites, qui octingenti pauciores essent, duabus rotundis navibus, et tertio quodam haud ingenti navigio receptos ait: cum his duas præterea triginta remorum naves esse perductas, quibus arma ac tela missilia et viaticum, quod abunde sufficeret, conveherentur. *Mag.*

Visum] *Mss. Leid. ausum, fortassis non male. Virgil. Æneid. vi. 624. 'ausoque potiti.' Idem 'fortia ausa' dixit Æn. ix. 281. Ovid. 'magnis tamen excidit ausis.'*

Adeo facile perculit] *Evertit. Utitur hoc verbo Pelopida. Datame: 'Tali*

consilio uno tempore et proditores perculit, et hostes profligavit.' Tacit. Ann. II. 39. 'Eodem anno, mancipii unius audacia, ni mature subventum foret, discordiis armisque civilibus Remp. perculisset.' Varro Parmenione: 'Alius teneram abietem solus percellit.' Cicero pro domo: 'Iisdem machinis sperant me restitutum posse labefactari, quibus ante stantem perculerunt.' Gebhard.

Syracusas introierit] Et una cum eo Megacles ejus frater, et Callippus Atheniensis, et aliquot exules Syracusani, omnes coronati: sed medius inter fratrem et Callippum Dion, præ omnibus insignis atque illustris, et armis luculentis totus undique collucens. Lætitiæ autem civitatis, et dies festos, et epulas ob spem recuperandæ brevi tempore libertatis, et gratulationes, et vota pulchre describunt Plutarchus et Diodorus Siculus. Lambin.

Nullum esse imperium tutum, nisi benevolentia munitum] Ad verbum Diodorus præmio lib. XIV. Αἱ γὰρ ἡγεμόνων ὑπεροχαὶ τηροῦνται μὲν εὐνοίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καταλύονται δὲ ἀδικήμασι καὶ μίσει τῶν ὑποτεταγμένων. Est apud eundem præclarus locus lib. XV. ubi asserit nullum fortius munimentum circumjecisse Athenienses imperio suo, quam benevolentiam sociorum: cum contra avaritia, superbia atque crudelitate Lacedæmonii omnes a se Græcos alienassent: διὰ δὲ ταύτης, inquit, τῆς φιλανθρωπίας ἀνακτησόμενοι τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐνοίαν ἰσχυροτέραν ἐποίησαν τὴν ἡγεμονίαν. Exemplum luculentum proponit Tacit. in Bardane Rege Parthorum, de quo Ann. lib. XI. 10. 'Parthi,' inquit, 'dolo ante composito, incautum, venationique intentum, interfecere, primam intra juventam, sed claritudine paucos inter senum regum, si perinde amorem inter populares, quam metum apud hostes quævisisset.'

Eo tempore aberat Dionysius] Com-

miseratque arcis custodiam Timocrati illi, de quo supra. Erat autem circa Cauloniam in Italia, venitque Syracusæ septimo post Dionis introitum die. Diod. Siculus lib. XV. Lambin.

Classem operiebatur] Cui præerat Philistus: qui cum venisset tandem cum multis triremibus, sed sero, navi, qua veheretur, capta, manus sibi attulit: vel, ut alii tradunt, in potestatem adversariorum venit, ab eisque fœde et contumeliose trucidatus est. Plutarch. et Diodor. XVI. Gebhard.

Regios spiritus repressit] Βασιλικὸν, seu τυραννικὸν φρόνημα, regiam superbiam ac ferociam. Lambin. 'Spiritus' hic notat ὑπερφρόνημα. Cæsar Comm. de Bell. Gall. I. 33. f. 'Ipse autem Ariovistus tantos sibi spiritus, tantam arrogantiam sumpserat, ut ferendus non videretur.' Idem Comm. lib. II. 4. 'Qua ex re fieri, uti earum rerum memoria magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari sumerent.' Cicero pro Sulla: 'Res gestæ credo meæ me nimis extulerunt, et mihi nescio quos spiritus attulerunt.' *Spiritus* vero reprimere est ταπεινοῦν τὰ φρονήματα, vel etiam συστέλλειν. Diodorus libro XVI. 'Ὁ δὲ βασιλεὺς ἡδέως ὄρων τὴν ταπεινώσιν αὐτῶν, καὶ βουλόμενος τὰ Λευκτρικὰ φρονήματα συστέλλαι τῶν Βοιωτῶν. Cicero pro Sextio: 'Qui furem exsultantem repressit.' Gebhard.

Et insulam] Insula, pars erat urbis Syracusarum, et instar urbis; ut ait M. Tullius in Verrem. Syracusæ enim constabant ex quatuor urbibus. Lamb. Vide eundem lib. IV. Accusationum, et Livium Annal. XXV.

Ut talibus pactionibus] De quibus vide Plutarchum, et Diodorum XVI.

Syracusas Apollocrates] Plutarchus hunc Dionysii filium fuisse adserit grandiorē natu, cui ipse aufugiens arcem custodiendam tradiderat. Longolius.

Cui maximam fidem uni habebat Dionysius] Sic legendum, non, ut vulgo,

Dion. Hic autem Apollocrates arcem tandem Dioni dedit, partim rei frumentariæ inopia, partim vi oppugnantium coactus. *Lambin.*

CAP. 6. *Suam vim exercuit*] Lambinus tres has voces ut subdititias Cornelio detrahit: sed quo jure, quæve injuria? *Gebhard.*

Cum uxorem reduxisset] Divortio violento alteri traditam de novo assumpsisset. Sueton. Domitiano c. 8. m. 'Equitem Romanum ob reductam in matrimonium uxorem, cui dimissæ adulterii crimen intenderat, erasit judicium albo.' Tacit. Ann. lib. xii. 2. 'Callistus improbatam longo dissidio, ac si rursus assumeretur, eo ipso superbam: longè rectius Lolliam induci.' Dixit etiam Tacit. lib. xiv. 61. 'revocare uxorem.' Ibid. et 'repetitum,' revocationem sive reductionem repudiatae uxoris. *Gebhardus.* *Uxorem*] Areten, quæ Timocrati nupserrat, expulso Dione. *Lambin.*

Filiūque vellet revocare ad virtutem] Quem Dionysius corruperat, ut supra dictum est, vino, epulis, scortis. denique vivendi genere luxurioso ac libidinoso. *Idem.*

Accept gravissimum parens vulnus morte filii] Hac de re Plutarchus in Sermone consolatorio ad Apollonium scripto. Dolorem ac luctum, quem parentes liberique invicem ex calamitatibus ac mortibus liberorum, parentum, ac proximorum percipiunt, observo frequentissime vulneribus comparari atque vulnera nominari. Infra Datame: 'Filiū Aridæum eo cum exercitu mittit: cadit in prælio adolescens; proficiscitur eo pater non ita cum magna manu, celans quantum vulnus accepisset.' Tacit. vita Agricolæ cap. 28. f. 'Initio ætatis Agricola domestico vulnere ictus, anno ante natum filium amisit.' Valer. Flaccus Arg. i. 722. 'Dixit: et extemplo Furiis iraque minaci Terribilis, Sunt hic etiam tua vulnera, prædo; Sunt lacrimæ, carusque pa-

rens.' Tacit. vita Agricolæ cap. 7. 'Sequens annus gravi vulnere animum domumque ejus afflixit: de matre in prædiis a classiariis Othonis interfecta. Valerius Maximus lib. v. 10. Ext. de Pericle: 'Ille caput quoque solito more coronatum gerere sustinuit, ut nihil ex veteri ritu propter domesticum vulnus detraheret.' *Gebh.*

Qui quidem Dioni principatum non concedens] Pertinet huc locus Plutarchi: Οὕτως ἄρα πάντῃ δυσκοινώνητον ἡ ἀρχὴ καὶ μεστὸν ἀπιστίας καὶ δυσνοίας. Tacit. Annal. xiii. 17. 'Cui plerique etiam hominum ignoscebant, antiquas fratrum discordias, insociabile regnum æstimantes.' Seneca Agamemnone: 'Nec regna socium ferre nec tædæ sciunt.' Qui Heraclides quum Dioni deferretur, tanquam cum Calippo insidias ei necterent: 'respondit, se vita malle excedere, quam metu violentæ mortis amicos inimicosque juxta ponere.' Val. lib. iii. 8. *Gebhard.* Lege Orationem Heraclidis apud Plutarchum.

Non posse bene geri rempublicam multorum imperiis] Regi rempublicum, est in Mss. non male. *Schott.* Versus sunt: Οὐκ ἀγαθὸν πολυκυραίνῃ εἰς κοίρανος ἔστω, εἰς βασιλεὺς, φ' ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω Σικιπτόν τ' ἠδὲ θέμιστας, ἵνα σφίσιν ἐμβασιλεύῃ. Il. B. 204. *Lambin. Savar. Boecler.* Similis Caligula apud Sueton. cap. 22.

CAP. 7. *Quod factum omnibus*] Plutarch. 'Ἐλύπησε δὲ σφόδρα Συρακουσίους ἀποθανόν. *Lambin.*

Maximum timorem injectit] In Alcibiade: 'Magnus multitudini timor est injectus.' Nam qui genere, auctoritate, atque opibus excelebant, ad se quoque gradum fieri opinabantur, et in se patiendi primarii viri discebant exemplo. Tacit. Hist. lib. iv. 11. 'Plurimum terroris intulit cædes Calpurnii Galeriani.' Idem Ann. lib. xi. 8. 'Namque inter Gotarzis pleraque sæva (qui necem fratri Artabano conjugique ac filio ejus præparaverat,

unde metus ejus in cæteros) accivere Bardadem.' Idem Hist. lib. II. 17. 'Et contradicere ausos Claudium Phirricum trierarchum Liburnicarum ibi navium; Quinctium Certum Equitem Roman. interfici jubet, quorum morte exterriti, qui aderant.' Justin. lib. XII. 5. 'Fremere itaque omnes universis castris cœpere, innoxii senis filique casum miserantes; interdum se quoque non debere melius sperare dicentes.' Et cap. 6. 'Reputabat deinde, quantum in exercitu suo, quantum apud devictas gentes fabularum atque invidiæ, quantum apud cæteros amicos metum et odium sui fecerit.' Gebhard.

Ille autem, adversario remoto, licentius eorum bona, quos sciebat adversus se sensisse, militibus dispertivit] Monumentum præclarum de Dominantibus, qui existentibus æmulis aliisque, quos vel revereantur vel metuant, moderati; iis vero remotis licentiosius effunduntur in dedecora atque flagitia, quæ præsentium viventiumve metus aut reverentia cohibuerat. Tacit. Hist. lib. II. 73. 'Vix credibile est memoratu, quantum superbiæ socordiæque Vitellio adoleverit, postquam speculatores Syria Judæaque adactum in verba ejus Orientem nunciavere. Nam etsi vagis adhuc et incertis auctoribus, erat tamen in ore famaque Vespasianus, ac plerunque ad nomen ejus Vitellius excitabatur. Tum ipse exercitusque, ut nullo æmulo, sævitia, libidine, raptu in externos mores proruperat.' Clarius de Tiberio lib. VI. fin. ubi, postquam excessu Liviæ matris omnis reverentia animo excessisset, et sublato Sejano metus sublatis essent, Principem in scelera simul ac dedecora prorupisse ait. Caussam ibidem non reticet prudentissimus scriptor: nam dum alios timent verenturque dominantes, libidines suas obtegunt: remoto autem pudore ac metu, suo tantum ingenio utuntur. Non est prætereundus lo-

cus Ann. lib. XIV. 13. de Nerone: 'Hinc superbus ac publici servitii victor Capitolium adiit, grates exsolvit: seque in omnes libidines effundit, quas male coërcitas qualescumque matris reverentia tardaverat.' Flavius Vopiscus Carino: 'Hic ubi patrem fulmine absumptum, fratrem a socero interemptum, Diocletianum Augustum appellatum comperit, majora vitia ac scelera edidit, quasi jam liber a frenis domesticæ pietatis, suorum moribus absolutus.' Ita sublato Gallo Constantius suo utitur ingenio apud Ammian. lib. XV. 'Quo ille studio blanditiarum exquisito sublatus, immunemque se deinde fore ab omni immortalitatis incommodo fidenter existimans, confestim a justitia declinavit.' Diodor. I. XVII. Parte posteriore: *μετὰ δὲ ταῦτα δόξας ἤδη κεκρατηκέναι τῆς ἐπιβολῆς, καὶ τὴν βασιλείαν ἀδήριτον ἔχειν, ἤρξατο ζηλοῦν τὴν Περσικὴν τρυφὴν καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν Ἀσιανῶν βασιλέων.* Nec ii mores solum hominum, sed etiam civitatum; quæ sublato æmulæ urbis metu languescunt industria, torpescunt luxuria atque socordia. Paterculus lib. II. 1. 'Remoto Carthaginis metu, sublataque imperii æmula; non gradu, sed præcipiti cursu a virtute descitum, ad vitia transcursum.' Gebhard.

Neque quo manus porrigeret] Nonnulla exemplaria sic habent, *neque amplius quid porrigeret, suppetebat, nisi amicorum possessiones.* Ego hanc lectionem retineo, illique antepono. Lambinus. Vulgatum mecum tuetur doctissimus Piccartus cap. 10. Periculus. Critic. Curtius lib. VII. 55. 'Jam etiam ad pecora nostra avaras et instabiles manus porrigis:' qui locus ex hoc videtur imitatione expressus; quare improbe fecit Lambinus. Gebh.

Offensa in eum militum voluntate] Id est, alienata ab eo militum voluntate. Cicero Tuscul. Quæst. 'Propter alienam et offensam populi voluntatem.' Lamb.

CAP. 8. *Quemadmodum sedaret, ne sciret*] Cum sedandi rationem non reperiret, ἀμνηχανῶν καὶ ἀπορῶν. *Lambin.*

Quorsum evaderent] *Vulgati, evade- ret.* Approbo, *evaderent*, Puteano, Lambino, et P. Danieli complacitum. Cicero Attico: 'Quoad audiamus hæc, quæ commota sunt, quorsum evadant.' *Gebh.*

Callicrates quidam] Immo Callippus, ut nominant Plutarchus, Diodorus, Athenæus, Suidas, et Pletho. *Schott.* Sed credibile est, hunc Callicratem Callippi fratrem fuisse, et Probum Callippi fratrem pro Callippo sum- sisse: quemadmodum Poëtæ interdum Pollucem pro Castore appellant. *Lambin. Magius.*

Homo et callidus] Plutarcho μισώ- τatos, id est, impurissimus. Idem paucis post: διέφθειρε, καὶ παρεσκεύαζε τινὰς τῶν ξένων ἐπὶ τὸν Δίωνα, κακοηθε- σάτην ἀρχὴν καὶ πανουργοτάτην ποιησά- μενος. *Lambin.*

Facile omnium animos cogniturum] Hanc rationem consilii sui Callippus, sive Callicrates afferebat.

Excipit has partes ipse Callicrates] Hunc actum veluti Persona egregie sustinere gnara in se transfert. Elegans tralatio, non ab iis, qui pilam aut aliquid simile traditum excipiunt, prout docet Lambinus, sed a scena sive histrionibus, quorum hæc vel illæ sunt partes: et hic vel ille hujus vel istius ὑποκειμένου partes excipit atque agit. Valer. Maxim. v. 3. 4. 'Impe- tratis detestabilis ministerii partibus.' Conjungit crebro Cicero Personam et Partes, ut pro Archia: 'Nisi hanc personam et has partes possem susti- nere.' Et ut heic Nepos excipere partes; ita ille suscipere dicit Epis- tolis ad Familiares: 'De me autem suscipe paulisper partes meas, et eum te esse finge qui ego sum.' Et in Verrem: 'Cum tuas partes suscipio, cur tuum onus sustineo?' *Gebhard.*

Conveniunt] Paulo aliter Plutar- chus: Ἡδὴ δὲ καὶ τὸν Δίωνα καὶ τὰς γυ-

ναῖκας ὑπόνοια τῶν πραττομένων εἶχε, καὶ μηνύσεις ἐγίνοντο πανταχόθεν. *Lambin.*

In ædem Proserpinæ deducunt] Ni- hil notius raptu Proserpinæ, in cujus honorem templum erectum. Orpheus tamen et Pausanias in Attica rem gestam tradunt, qua Cephisus amius Eleusinem præterit. 'Deo' quoque appellatur Hesychio. Unde 'Deois Proserpina' apud Ansonium. Simul ille cum Cerere in Eleusiniis sacris colebatur. Thesmophoria in hono- rem Proserpinæ raptus maximo cum luctu mense Pyanepside habebantur, quem ἐπόριμον ideo menscm appella- vit Plutarchus.

Ac jurare cogunt] Maximum erat juramentum, apud Siculos quod in æde Proserpinæ fiebat. Fiebat vero hac solennitate: 'Qui fidem præsta- bat, in Cereris descendat templum, et quibusdam peractis sacrificiis, Deæ purpuram induebat: tum ardentem captans faculam, jurabat.' Auctor Plutarchus in Dione, cujus verba lu- cem dant Probo. *Magius. Longolius.*

CAP. 9. *In conclavi edito*] Plutar- chus: Καὶ καθεζομένου Δίωνος ἐν οἰκῇ- ματι κλίνας τινὰς ἔχοντι μετὰ τῶν φίλων. Solebant veteres cum vacare precibus aut sine arbitris agere vellent, in edi- tum locum ascendere: interdum pe- culiarem locum in superiori parte domus huic rei habere. Sueton. Au- gust. c. 72. 'Si quando quid secreto aut sine interpellatione agere propo- suisset, erat illi locus in edito sin- gularis.' De Tiberio Tacit. vi. 21. 'Quotiens super negotio consultaret, edita domus parte utebatur.'

Recubisset] *Lambin. et Putean.* lib. *recubisset: domum cust. sepsisset, a foribus q. n. discederent, certos præfe- cisset: consciis loca munit. tradit, na- vem, &c.* Sane ita Plutarch. narrat. Et custodes ab ipso Dione positos, Noster comm. 6. videtur innuere. Msc. Boecl. *Conscios facinoris l. m. o. tradit, d. c. sepsit, a forib. q. n. dis- cedant, certos præfcit, navem armatum*

triremem armatis ornat, Philostratoque fratri tradidit. Τὸ *facinoris* erat etiam in Msc. Leid. *tradit* vero et *discedant* in cod. P. Dan. qui et *Philostratoque* habebat. Sed pro *sepsit*, idem et Leid. Msc. *sepit*. Unde forsitan ita totus hic locus constituendus: *consc. facinoris l. m. o. tradit, d. c. sepit, a (vel ac) forib. q. n. discedant, certos præfecit, navem armatam triremem armatis ornat, Philostratoque fr. tradit.* Navem *armatam* vocat, instrumentis et apparatu nautico instructam, ac navigationi paratam. Cæsar B. G. III. 13. 'Ipsorum [Venetorum] naves ad hunc modum factæ, armatæque erant. Carinæ aliquanto planiores, &c. anchoræ, pro funibus, ferreis catenis revinctæ; pelles pro velis,' &c. nam arma dicta instrumenta nautica, quæ et armamenta, ac Græcis *ὄπλα*. Unde easd. naves Cæsar c. 14. 'omni genere armorum ornatissimas;' et Lucret. II. 42. 'classem ornatam armis' dicit. V. Scheffer. de Milit. Nav. vet. I. 4. et Add. ad II. pag. 333.

Consciis loca munitiora oppidi tradit] In membranis, *tradit*. Et sic alias *dedit* pro *dedidit* legitur in Datame, loco τῶν μελλόντων aut prætorum. Quod elegantia est. *Keuch.*

Domum custodibus sepsit] Plutarchus: Οἱ μὲν ἔξω τὴν οἰκίαν περιέστησαν.

A foribus qui non discederent] Idem: Οἱ δὲ πρὸς ταῖς θύραις τοῦ οἴκου καὶ ταῖς θυρῶν ἦσαν. Est autem hic ordo, *certos præfecit, qui a foribus non discederent.* Lambin.

Philocratique] In membranis nostris *Philostratus* nominatur. *Schott.*

Zacynthios adolescentes] Sic Plutarchus et Diodorus, qui *Ζακυνθίους* dicunt fuisse, id est, *Zacynthios*. Est autem *Zacynthus* insula non longe a Cephallenia. Quidam tamen hic legi volunt, *Sagunthinos*. Sed Polyb. lib. III. *Sagunthum*, *Ζάκανθον* appellat, quæ urbs est in finibus Iberiæ et Celtiberiæ non longe a mari. Non est dissimulandum tamen, videri ex Ste-

phano *Sagunthum* et *Zacynthum* uno eodemque nomine apud Græcos significari. Sic enim Stephanus: *Ζάκυνθος πόλις ἀπὸ Ζακύνθου τοῦ Δαρδάνου. "Ομηρος" Καὶ ὀλέσσεα Ζάκυνθος. Δευτέρα Ἰβηρίας, τρίτη Λιβύης. Lambin. Zacynthios adolescentes]* Scriptus P. Dan. Codex *Zaguntios* legebat, Longolianus *Zazynthinos*. Sed *Zacynthios* melius scripserim, quam *Zazynthinos*, aut *Zaguntios*: Græcis enim *Ζακύνθιοι*, non *Ζαζύνθιοι*. Ut a *Zacyntho*, Latini *Zacynthios* formarunt, ita Græci a *Ζακύνθου*, τοὺς *Ζακύνθους*. Falluntur igitur, qui *Sagunthinos* heic inculcandum existimant auctoritate Polybii, qui *Sagunthum*, *Ζάκανθον* appellat lib. III. Lege Diodorum et Plutarchum. *Keuchenius.*

Inermes] Παρῆλθον ἄνευ ξιφῶν ἐν τοῖς χιτῶσι.

Sicut conveniendi] Id est, tanquam conveniendi. Malim legi, *sic ut si conveniendi*. Veruntamen nihil muto. *Lamb.*

Foribus obseratis] Plutarchus fores ab iis, qui erant extra, clausas, seu potius adductas et attractas esse tradit: Οἱ μὲν ἔξω ἐπισπασάμενοι τὰς θύρας. *Lamb.*

Colligant] Plutarchus Κατέχειν ἐπειρώντο καὶ συντρίβειν αὐτόν' ὥς δ' οὐδὲν ἐπέβαινον, ἦτον ξίφος.

Qui se metui quam amari malunt] In Timoleonte: 'Maluit se diligi, quam metui.' Sidon. noster Epist. 2. lib. I. de Theodorico rege Gottlorum 'timet timeri.' Vide Notas. *Savaro.*

Facile intellectu] Sic legendum est; non ut habent Codices Veneti et Florentini, *intellecta*. Lambin.

Si propitia fuissent voluntate] Alii libri *propria*: ut *propria* voluntas sit *dedita* et non alienata. *Gebhard.*

Lycos quidam Syracusanus] Plutarchus: Διατριβὴς γενομένης, Λύκων Συρακούσιος ὀρέγει τινὶ τῶν Ζακυνθίων διὰ τῆς θυρίδος ἐγχειρίδιον, φ, καθάπερ ἱερεῖον, τὸν Δίωνα κρατούμενον πάλαι καὶ δειπτόμενον ἀπέσφαξαν. Vide Diodorum lib.

xvi. *Lyco quidam*] Veteres *Lygo*. Plutarcho Λύκων, unde *Lyco* vel *Lygo*. Malim tamen *Lyco* tralatitium, ut apud Plautum. Nam *Lyco* vel Λύκων παρωνύμιος a Λύκος. Sed in vices has literas mutabant antiqui. Sic in *Callistratus*, Gallistratus; *Gardaces*, Cardaces; de quibus in Excerptis. *Keuchen*.

CAP. 10. *Nam celeri rumore dilato*] Sic legendum, non *delato*. Lambin.

Immerentes, inermes] Offendit istud *inermes*, quare cum in tribus libris calamo exaratis attestetur Schottus desiderari, ejciendum censeo. *Gebhard*.

Mirabiliter vulgi] Calippus tamen Dione interfecto principatum excipit, et menseis tredecim imperavit, ut tradit Diodor. Siculus. Plutarchus vero narrat, eum initio quidem clarum et illustrem fuisse, et Syracusas tenuisse, sed brevi post tempore pœnas dedisse, et a Leptine quodam et Polyperchonte eo ipso pugione, quo Dio cæsus erat, percussus interiisse. *Lambin*.

Ab Acheronte] Ab inferis. Sic M. Tullius post reditum in Senatu: 'et omneis Metellos præstantissimos cives pœne ex Acheronte excitatos.' *Idem*. *Ab Acheronte*] Monet Gifanium ad Lucretium, invenisse se scriptum in Vet. libro Nepotis *Acherunte* per quintam vocalem. Sed communiter legebant veteres *Acherons* et *Acheruns*. Ut humo et homo, fretu et freto, sumus et somnus; de quibus vide Priscian. i. et Voss. de Arte Grammat. lib. i. 12. *Keuch*. Verum ista pœnitentia sera plerumque magnos viros comitatur incassum; nonnunquam autem illorum posteritati et cognationi expedit. Infra Timotheo: 'Hujus post mortem cum populum judicii sui pœniteret, multæ novem partes detraxit, et decem talenta Co-

nonem ejus filium, ad muri quandam partem reficiendam jussit dare.' Polyæn. l. v. in Gescone: τούτων πραχθέντων οἱ Καρχηδόνιοι πολλάκις ἡττώμενοι καὶ ἀλῶναι κινδυνεύοντες μετέγνωσαν ἐπὶ τῇ τοῦ Γέσκωνος φυγῇ καὶ τῇ ἀναίρεσει τοῦ 'Αμίλλου' ἀλλὰ τὸν μὲν 'Αμίλκων τεθνηκότα οὐχ' οἶδον τε ἦν ἀνακαλέσασθαι. Ubi ἀνακαλέσασθαι est revocare ab inferis. Vulcatius Gallicanus Avidio Cassio cap. 12. 'Utinam possem multos etiam ab inferis excitare.' Ex Cicerone pro M. Marcello: 'Non dubito, quin multos, si fieri posset, et Cæsar ab inferis excitaret.' At qui rednecuntur, dicuntur ἀναδραμεῖν ἐξ ἅδου. *Gebhard*.

Itaque in urbe, celeberrimo loco] *Lambinus* mavult, *in urbis celeberrimo loco*. *Gebhard*. Fuit autem hic eximius honor. Nam non solebant veteres quenkum in urbe sepelire nisi forte Imperatores. Serv. Sulpitius apud M. Ciceronem Epist. ad Fam. lib. iv. 'Ab Atheniensibus, locum sepulturæ intra urbem ut darent, impetrare non potui; quod religione se impediri dicerent: neque tamen id antea cuiquam concesserant.' *Lambinus*. Vide Kirchm. de Fun. Roman.

Sepulcri monumento donatus est] Discrimen statuendum est inter monumenta sumptu publico facta, et ea, quæ decreto tantum publico. Non enim fuit jus in Republica Atheniensium ornare sepulchra defunctorum, quantum aut heredis, aut ipsius etiam defuncti ambitio postulasset: verum de tumulis majoris impensæ cognoscebatur, neque is honos vulgo omnibus, sed claris tantum viris concedebatur. Diversus fuit publicæ sepulturæ honos, qui bene de republica meritis deferebatur. Atque iis interdum Mausolæa de publico excitabantur. *Casaubon*.

XI. IPHICRATES.

CAP. 1. Initium hujus ita scribendum est, IPHICRATES ATHENIENSIS. *Non tam magnitudine rerum gestarum, quam disciplina, &c.* consensu Codicum Mss. quorum nullus τὸ *genere* agnoscit, excogitatum a Longolio; a Lambino vero avide arreptum, et uberiore corruptionis indole propagatum. Nam quod Iphicratem putant fuisse tutoris filium, errant; quoniam nasum Atticum non intellexerunt. Quod aptos admodum calceos militi invenerit; inde forsan eo cavillo est aspersus: hinc et 'Iphicratides calcei' in proverb. cesserunt. Diodorus lib. xv. τὰς τε ὑποδύσεις τοῖς στρατιώταις εὐλύτους καὶ κοφύας ἐποίησε, τὰς μέχρι νῦν Ἰφικρατίδας ἀπ' ἐκείνου καλουμένας. Gebhard. Vid. Polluc. Suidam, Photium, et Procli Chrestom. Schott. Atque hoc est, 'cerdone natum esse,' ut olim scripsit ad Curtium vir doctus. Discas tamen ex Plutarcho et aliis, Iphicratem tutoris filium fuisse. Vide illum ἀποφθ. στρατηγῶν. Aristotelem i. Rhetor. Xenophontem vi. Polyænum Strat. iii. Athenæum iv. et xii. Arrianum, Ælianum, Æschinem, Suidam, Jul. Pollucem, Senecam Rhet. Frontinum, Justinum, Plutarch. et alios. Savaro. Hic Iphicrates, cum Harmodius quidam, Harmodii Atheniensis abnepos, in eum tanquam ignobilem convitia faceret: τὸ μὲν ἐμὸν (inquit) ἐπ' ἐμοῦ γένος ἄρχεται, τὸ δὲ σὸν ἐν σοὶ παύεται. Plura et præclara ejus Strategemata a Frontino referuntur: vid. lib. i. 4. 5. 6. et lib. ii. 1. 5. et 12. Aliud factum refert l. iii. 12. et l. iv. 6. Longol.

Quam disciplina militari] Fuit tamen idem et bonus Rhetor, exstantque multa apud Aristotelem in Rhet.

ex ejus Orationibus prolata. Suidas: Ἰφικράτης Ἀθηναῖος σκυτέως πατὴρ, ῥήτωρ καὶ στρατηγός. Lambinus. Justinus lib. vi. 5. In Iphicrate 'non imperatoriæ tantum, verum et oratoriæ artes fuere.' Vide Plutarch. in Politicis.

Ut non solum ætatis suæ] Justinus lib. vi. 'Hujus adolescentis supra ætatem virtus admirabilis fuit; nec unquam ante eum Athenienses, inter tot tantosque duces, aut spei majoris, aut indolis maturioris imperatorem habuerunt.' Orosius lib. iii. 1. Savaro.

Nusquam culpa male rem gessit] Xenophon tamen reprehendit ejus consilium in re militari lib. vi. de rebus Græc. in extremo. Lambin.

Semper consilio vicit] Diodor. lib. xiii. Οὗτος γὰρ παραδέδοται στρατηγικήν τε ἀγχινοῖαν ἐσχηκέναι. Gebhard.

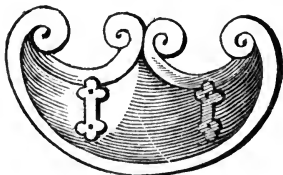
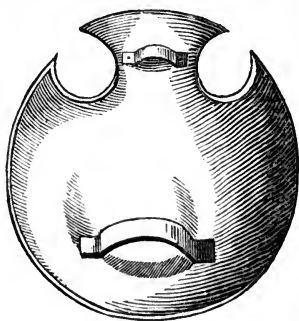
Tantumque eo valuit] Idem: Πρὸς πᾶσαν ἐπινόειαν ἀγαθὴν φύσει κεχρησθαι διαφόρῳ.

Namque ille pedestria arma mutavit] Diodorus ibidem: Τῶν γὰρ Ἑλλήνων μεγάλας ἀσπίσι χρωμένων καὶ διὰ τοῦτο δυσκινήτων ὄντων, συνέειλε τὰς ἀσπίδας, καὶ κατεσκεύασε πέλτας συμμέτρους, ἀμφοτέρων εἰς στοχασάμενος, τοῦ τε σκέπειν ἱκανῶς τὰ σώματα, καὶ τοῦ δύνασθαι τοὺς χρωμένους ταῖς πέλταις διὰ τὴν κορυφήν τα παντελῶς εὐκινήτους ὑπάρχειν. Lambin. Quæ heic ad verbum transtulit Cornelius.

Minutis gladiis] Intelligit spathas et semispathas, quarum meminit Isidorus lib. xviii. 6. Veget. xi. 15. et Tacit. in Ann. Keuchen.

Peltam pro parma] Pelta, breve scutum, et fere quadratum, aut folii hederæ figuram præ se ferens, parma brevius et mobilius. Claudius Ælia-

nus in Tacticis c. 2. Τούτοις γὰρ πέλ-
της μικρόν ἐστι καὶ ἐλαφρὸν ὄπλον. Sui-
das, et Index vocum militarium, qui
fere Lexicis adjunctus : Πέλτη, μικρὰ
τις ἐστὶν ἀσπίδισκεκ, καὶ κουφή. Isido-
rus : 'Pelta, scutum brevissimum.'
Formam ejus describit Xenophon a-
pud Julium Pollucem lib. i. Ono-
mast. cap. 10. et Pierius Hieroglyph.
lib. XLII. ' Ut circulus descriptus
linea diametrali dissecetur : pars al-
tera, quantum cubiti manusque mi-
nisterio deserviat, relinquatur : alte-
ra duobus e lateribus excavetur : ita
ut in medio spatium sit insertando
brachio, cujus hoc sit propugnacu-
lum : extrema ad scuti marginem
lunentur in cornua. Orbes illi duo
hinc inde exempti, insertandæ si opus
sit hastæ ; alter commodus, alter ad
inspectandum inserviat.' Quam ab
interna parte delineatam, heic inse-
rere visum. Talis igitur illa. *Keuch.*

Sed forma peltarum non apud
omnes eadem. Sic Thraciæ erant
quadrangulæ, de quibus accipienda
verba Suidæ : πέλται, ἀσπίδια τετρά-

γωνα. Vide et Dionysium Halicar-
nass. lib. XI. At peltæ Amazonicæ
hederæ folio similes erant. *Salmas.*
Præter Servium Æn. i. et Lactant.
Theb. v. et VII. atque Isidor. XVIII.
12. vide Hieronym. et Encher. in lib.
Regum. *Savaro.*

*A qua postea peltastæ pedites appel-
lantur]* Suidas : Πελτασταί, τοῖσθαι οἱ
τοὺς ξυστοὺς κατέχοντες. *Longol. Pelta-
tæ Lactantio. Savaro. Jul. Pollux :*
Πελτασταί, πελτοφόροι. Vetus Glossa-
rium : Πελταστή, manipulus. Aliud :
Πελτάριον, parmula, et πελταστής, par-
mularius. Ad rem Diodorus libro
XIII. Τότε δὲ ἀπὸ τῆς πέλτης πελ-
τάσται μετωνομάσθησαν. Antea ve-
ro dicebantur ὀπλιταί, id est, gra-
vioris armaturæ pedites. Qui pel-
tas gestabant, non tantum Peltastas,
sed et Cetratos Livius appellat lib.
XXXI. Pelta Cetræ haud dissimilis
est. Materia Peltarum ex ære fuit,
ut docet Xenophon Anab. v. Αἱ δὲ
πέλται αὐτῶν ἄλλη καὶ ἄλλη διεφαίνοντο
χαλκαὶ οὖσαι. In Eclogis Polybii de
Legationibus : Ὅτι κομίζοιεν ὄρεάν
κορὴ τοῖς Ἀχαιοῖς ἐξακισχίλια μὲν ὄπλα
χαλκὰ πελταστικά. Plura congessit
Justus Lipsius in Analectis ad Mili-
tiam. *Keuchen.*

Hastæ modum duplicavit] Diodor.
Ἡῤῥησε τὰ δόρατα ἡμιόλιω μεγέθει id
est, hastas magnitudine sesqui-altera
auxit : hoc est, tantas fecit, ut totam
magnitudinem antiquarum contine-
rent, et præterea dimidiam. *Lambin.*

Gladios longiores fecit] Idem : Τὰ
δὲ ξίφη σχεδὸν διπλάσια κατεσκεύασε.
Ex spathis nimirum et semispathis.
Quod etiam a Romanis factum, de-
clinavit imperio. Lege Tacitum.
Keuchen.

Genus loricarum mutavit] Quæ fuere
olim equorum equitumque munimen-
ta et tegumenta, an verius impedi-
menta. Nam certe pondus subinde
et rigor (etiamsi squammata essent)
impediebant inferre vulnera, æque
atque accipere. Tac. Hist. lib. i.

de Sarmatarum armatura: 'Tegmen ferreis laminis, aut prædure corio consertum, ut adversus ictus impetrabile; ita impetu hostium provolutis inhabile ad resurgendum.' Adi Veget. lib. III. 22. Plerique militum non habebant loricas hamatas, sed partem æris aut ferri procusam, quæ summum pectus tegeret: nam ima ventris satis scutum muniebat. *Lips.*

Pro ferreis atque æneis, lineas dedit] Mss. et editio Veneta, Savaroni inspecta, *pro sertis atque æneis.* Ut sint, sertæ loricae, consertæ hamis et laminis. *Gebh.* Virg. III. 'Loricam consertam hamis.' Idem v. 'Levibus huic hamis consertam anroque trillicem Loricam.' Idem XI. 'quem pellis ahenis In plumam squamis auroque inserta tegebat.' Idem III. 'Consertum tegmen spinis.' *Savaro.* Non admodum interest, utro modo legas, [*linteras vel lineas.*] Unde postmodum apud multas gentes insinuavit istarum usus: quas communiter Græci induerunt post Iphicratem. Res tamen antiquæ originis, ut ex historiis clarum ac Poëtis. Apud Homerum dicitur Ajax λινοθήρηξ, itemque A-drastus. Quem locum Plinius respexit lib. XIX. 1. In Alcæo etiam apud Deipnosophistam memorantur θώρηκες νεόλινοι, qui inter arma Macedonum et habitus bellicos. Auctor Dio: Θώραξ λινοῦς τρίμυτος, ἀσπίς χαλκῇ. Sed et Alexander induit θώρακα λινοῦν διπλοῦν, ut loquitur Plutarchus. Illi ad imum ventrem extendebantur. Xenophon: Εἶχον θώρακας λινοῦς μεχρὶ τοῦ ἥτρου. Nec Romanis infrequens illorum usus. Quod de Augusto Livius, de Galba Suetonius testantur. *Keuchen.* Fiebant autem linei thoraces opera atque artificio coactiliarium et πιλοποιῶν, qui linum aceto vel austero vino, cui sal esset adjectum, probe macerabant, deinde ita cogeant, ut soliditatem ac crassitiem linteï octies decies aut sæpius in se complicati

Delph. et Var. Clas.

haberet. Nicetas Acominatus lib. I. rerum Isaaci Angeli: 'Ipse Conradus sine scuto tunc dimicabat; sed pro lorica tectum quoddam gestabat e lino factum, vino austero probe salito maceratum, sæpius replicatum: quod quidem sale et vino coactum adeo firmum adversus ictus erat, ut penetrari a nullo telo possent. Erant autem hujus tecti plagellæ octodecim, et eo plures.' *Casaubon.* De linteis loricis ac thoracibus, et a quibus usurpatæ sint, vid. Lasium de rep. Rom. VIII. 16. Torrentium ad Sueton. Galbam 19. Lips. de Mil. Rom. III. 6. Dausqueinm ad lib. III. Silii pag. 120. Villiomarum adversus Titium II. 19. Casaubon. ad Sueton. Ferrarium de re vestiaria.

Quod æque corpus tegeret, et leve esset] Lambinus: *Ut æque corpus tegerent, et leves essent.* Sed priorem scripturam confirmant Schotti Ms. et Ultrajectina Editio. Nec dissentit Magius.

CAP. 2. *Bellum cum Thracibus gessit]* Dux creatus suffragio ab Atheniensibus adversus Amphipolim oppugnandam. Æschin. in Orat. περὶ παραπρεσβ. Frontin. Strateg. I. 2. Polyæn. III. Commemorat et ejus victoriam adversus Anaxibium Lacedæmoniorum ducem Xenophon, Ἐλλην. lib. IV.

Seuthen] Aldi exemplaria *Scouthyn* habent: vetusta vero omnia *Seuthem*, emendatius. *Mag.* Hic est, 'Seuthes Odrysas' apud Curt. lib. X. 1. quem ὑπαρχὸν Κερσοβλέπτου tantum, non Regem facit Polyænus Strateg. VII. *Keuchen.*

Apud Corinthum] Inde bellum Corinthium est appellatum: Κορινθιακὸς πόλεμος. *Bongars.*

Sic ordinatæ consisterent] Ms. sic *ordinate.* Boecler. Curtius libro III. 6. 'Obsistere, circuire, discurrere in cornu, mutare pugnam, non duces magis quam milites callent.' *Gebhard.* Vide de hac disciplina Iphicratis A-

Nep.

2 M

alexandrum ab Alex. lib. i. 20.

Hoc exercitu moram Lacedæmoniorum intercept] Alii lib. *interfecit*. Schott. Quod supra probavi et explicavi in Aristide. *Gebhard*. Utraque lectio elegans est. *Savaro*. Mora, vox Græca est; hoc primum: deinde valet idem quod *μοῖρα*, hoc est, pars, quod sit pars exercitus. Utebantur autem hac voce Lacedæmonii maxime et Dores. Et constabat *μόρα*, vel, ut quidam volunt, quingentis militibus; vel, ut alii, septingentis; vel, ut alii, nongentis. Diodorus Siculus lib. xiv. Si eadem res ibi a Diodoro narratur, quæ hic a Probo significatur, μέρος appellat. Sic Diodorus: Μετὰ δέ τινας ἡμέρας τῶν Λακεδαιμονίων μέρος τῆς στρατιᾶς διήει διὰ τῆς Κορινθίας χώρας. οἷς Ἰφικράτης καὶ τινες τῶν συμμάχων ἐπιπεσόντες, τοὺς πλείστους ἀνείλον. Andromachi. sive auctor incertus Etymologici: Μόρα, inquit, τάγμα στρατιωτικὸν παρὰ Λακεδαιμονίους, οὕτω λεγόμενον, καὶ εἴρηται παρὰ τὸ μεῖρω μόρα, ἐπὶ μέρους ὄχλων, ὥς φθεῖρω φθορά. ἔστι δὲ ἡ μόρα, τάξις ἐξ ἀνδρῶν πεντακοσίων, ἢ ἐπτακοσίων, ἢ τριακοσίων. Hæc ille. Xenophon hujus cohortis casum et cladem multis verbis exponit de reb. Gr. lib. iv. et utitur hoc ipso vocabulo Græco, quod usurpavit Probus. Pausanias in Laconicis et μοῖραν appellat ταύτην τὴν μοῖραν ἐπιθέμενοι καθ' ὁδὸν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἰφικράτης διέφθειραν. Commemorat et hanc Iphicratis rem gestam Plutarchus in libello, πότερον Ἀθηναῖοι, &c. in extremo, et Æschines in Orat. κατὰ Κτησιφ. *Lamb*. De mora consule Joan. Meursium Atticar. Lection. lib. i. 15. adde et Hesych.

Iterum eodem bello] Nec ubi, nec quando hoc prælium commissum sit, usquam réperio: nisi forte id significat, quod narrat Xenophon de rebus Græc. lib. vi. non longe admodum a principio: Iphicratem decem triremibus, qui a Dionysio Lacedæmoniis Anippo Duce subsidio mittebantur,

non longe a Cephalenia, una cum viris omnibus interceptis, et navibus nonaginta ex Corcyra assumptis, in Cephaleniam navigasse, et ab illius insulæ civitatibus, pecunias partim libentibus obtinuisse, partim invitis obtorsisse, iisque rebus gestis, agros Lacedæmoniorum populatum esse ac vastasse, urbesque adversariorum Atheniensibus voluntarias adjunxisse; quæ noluerint se dedere, iis bellum intulisse. Quo loco Iphicratis belli gerendi rationem, et scientiam rei militaris laudat Xenophon. Sic enim ille: Ἐγὼ μέντοι ταύτην τὴν στρατηγίαν τοῦ Ἰφικράτους οὐχ' ἥκιστα ἐπαυνῶ. *Lambin*.

Quum Artaxerxes] Mnemon. Vide Diod. Siculum lib. xv. Bellum intulit Q. Crasso, Serv. Corn. Sp. Papyrio, Fab. Alb. tribunis proconsulibus.

Ægyptio Regi] Acori. *Lambin*.

Bellum inferre voluisset] Editio Vulgata, voluit.

Petivit ducem] Diodor. lib. xv. Ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος μετὰ πεμπτος ἐπὶ τὴν στρατηγίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτάχθη διὰ τὴν ἐν τῷ στρατηγεῖν ἀρετὴν. *Gebhard*.

Exercitui conductitio] Sic Mss. recte. Vulgati *conducto*. In Chabria: 'fugatis jam ab eo conductitiis catervis;' id est, mercede conductis, mercenariis, ut ipse loquitur in Timoleonte. *Savaro*. Conducere ergo est Græcorum ξενολογεῖν, vel ξένους μισθώσασθαι. Infra Datame: 'Ex Græcia conductorum tria millia.' Curtius lib. iii. 'Ad conducendum ex Peloponneso militem Cleandro cum pecunia misso.' Ibid. cap. 6. 'Argentum istud ad conducendum militem mitte.' *Gebhard*.

Duodecim millium] Immo xx. millium, ex Diod. Siculo. *Lambin*.

Quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati sunt, sic Iphicratenses apud Græcos] Quæ ambitiosa fuit Principum κερδοξία, ut a nomine suo milites etiam insignirentur. Ab

eadem origine Joviniani et Herculi-
ni apud Zosimum et Mamertinum.
Sic Alexandrini Caracallæ, de quibus
disertim Dio et Herodianus; Hono-
riani, Theodosiani, Constantini, Gra-
tianenses, Valentinianenses, in noti-
tia utriusque Imperii. Quod etiam
in populis ac portis adhibitum.
Keuchen.

Fuerint] Editio Parisiensis, *fuerunt*.

Idem subsidio Lacedæmoniiis] Post
cladem Leuetricam, victoribus The-
banis, quorum dux erat Epaminon-
das: qua accepta, Lacedæmoniorum
opes afflictæ sunt. *Lambin.*

Retardavit impetus] *Inceptus*, pro
incepta, integre scriptum in membra-
nis nostris, ac fortassis Savaronis sic
edentis. Sic supra in Alcibiade, 'Si-
ciliæ amissum,' pro *amissione*, dixisse
notavimus. *Schott.*

CAP. 3. *Animo magno et corpore,
imperatoriæque forma*] Corporis digni-
tas duci admirationem tam apud suos
quam apud hostes conciliat. Tacit.
Ann. XIII. 8. 'Ne, si ad accipiendas
copias Syriam intravisset Corbulo,
omnium ora in se verteret corpore
ingens, verbis magnificus, et, super ex-
perientiam sapientiamque, etiam spe-
cie inanum validus.' De Cæciinna
idem Histor. lib. II. 30. Claudian. lib.
I. de Laudib. Stiliconis: 'Jam tunc
couspectus, jam tunc venerabilis ibas,
Spondebatque ducem celsi nitor ig-
neus oris, Membrorumque modus,
qualem nec carmina fingunt Semi-
deis: quacunque alte graderere per
urbes, Cedentes spatiis assurgentes-
que videbas.' Justin. lib. XIII. 1. de
Amicis Alexandri. *Gebhard.*

Imperatoriæque forma] Imperatore
digna, quæ veluti longe lateque os-
tentat Imperatorem, ut de Trajano
Plin. Panegy. IV. Dioni egregia
voce σεμνοπρεπὲς τοῦ προσώπου dicitur.
Boeckl. Capitolinus in Pertin. vide
Not. in Sidon. Ep. 2. lib. I. *Savaro.*

Theopompus] Sup. in Alcibiad. de
quo etiam Athen. lib. XII. vide Ca-

saub. ad Athen. lib. III. 8. et lib. X.
12. Plutarch. in Timoleone et Har-
pocrat. in voce ἀμάδοκος, in Ἀττικαῖς,
in Ἀλόννησος, in ἀμφικτυόνες. Steph.
de urb. in voce Ἀσαί. *Savaro.*

Amyntæ] Cujus filius Philippus,
pater Alexandri Magni. Hic Amyn-
tas autem Pausaniam Macedoniæ re-
gem, Æropi regis filium interfecit,
regnavitque annos 24. Diod. lib. XIV.
Lamb.

Namque Eurydice] Lege de hac re
luculentissimam Orationem Æschinis,
περὶ παραπρεσβ.

Cum his duobus liberis] Habuit ta-
men ex Amynta tres filios, Alexan-
drum, Perdiccam, et Philippum, A-
lexandri M. Macedonis patrem, et fi-
liam Eurionem. Justin. lib. VII. 4.
Sed ex his Alexander patri successe-
rat in regnum.

Causam capitis semel dixit] Causam
apud cives suos simul cum Timotheo
dixisse Iphicratem, et multatos esse
tradit Diodorus lib. XVI. Οἱ δὲ Ἀθη-
ναῖοι παροξυνθέντες ἐξημίωσαν αὐτοὺς
πολλοῖς ταλάντοις, καὶ τῆς στρατηγίας
ἀπέστησαν. Athenienses autem irati
Iphicratem et Timotheum in judi-
cium vocatos multis talentis multa-
runt, et imperandi munere abdicar-
unt. Polyænus cum Probo congru-
ens, Iphicratem et accusatum esse
significat, et absolutum. *Lambin.* Me-
minit ejus et Quintilianus lib. V. 12.
qui causam hanc inter probationes
adjicit, quas παθητικὰς vocant. Quo
Strategemate judicium absolutus fue-
rit Iphicrates, refert Polyæn. lib. III.
et Senec. Rhetor. lib. VII. Declam.
5. Plura de ipsius eloquentia colli-
git Muretus lib. VIII. Var. Lect. cap.
22. *Schott.* Noster in Phocion: 'in
judiciis cum capitis causam diceret:'
reus autem capitis accusatus est, et
accusatus prodicionis. Infra in Ti-
moth. Plut. in Apophth. *Savaro.*

Bello sociali] In quod inciderunt
Athenienses, cum Chii, Rhodii, Coi,
et Bysantini ab iis descivissent, ut

Diodor. tradit; ejus mentio est in Chabria cap. 4.

Ex Thressa natum] Τὸ *natum* abest ab Ultrajectino, et glossam olet. *Schott. Gebhard.* Ex muliere Thressa, id est, in Thracia nata: ἐκ Θρησσης γυναικός. Sic autem legendum; non, ut vulgo, *Tarsa*, ut habent Exempla Veneta et Florentina. *Lambin.* Alii codices *Tharsa*; nonnulli vero *Thrasa* habent. *Mag.* Seneca l. ii. de Tranquillitate, Iphicratem ipsum Thracia matre natum adserit. Quod cum illi objiceretur, 'Et mater,' inquit, 'Deum Idæa-fuit.' *Long.* Ad quem locum vide Justum Lipsium.

Coti Regis] Κότυν vocant Græci. Probus autem Latina inflexione *tertia*, *Cotum* dixit. Alii hic *Cotyis* legi volunt, cum quibus non pugnabo, sed *Coti* non improbo. *Lambin.* In Timotheo: 'Adversus Cotum bella gessit.' *Gebhard.*

Filia] Anaxandride. Athenæus initio lib. iv. et Seneca: 'Quod in sapientem non cadit injuria,' cap. 18. *Savaro.*

Nam pater quantum in se fuit, Thracem me genuit: contra ea mater Atheniensem] Sensus iste: Pater, quantum in se fuit, Thracem potius quam Atheniensem ideo genuit, quia e barbaris uxorem duxit: mater autem non ex suo sanguine Thracem, sed ex Atheniensis viri complexu Atheniensem gignere studuit. Perstringit patris cum barbara matrimonium: cujus solius sit ea culpa, non matris, si quid hic indignum moribus Græcorum aut opprobrio obnoxium. *Boeclerus.* Simile responsum Timothei apud Athenæum libro xii. Ὁ δὲ Τιμόθεος καὶ σκωπτόμενος ποτε ὅτι τοιαύτης εἴη μητρὸς καὶ χάριν γε αὐτοῦ, φησὶν, οἶδα ὅτι δι' αὐτὴν Κύνωνός εἰμι υἱός. *Gebhard.*

XII. CHABRIAS.

Resque multas memoria dignas gessit] Demosthenes Orat. in Leptinem, cum magnis efferat Chabriam laudibus, tum ejus res gestas semel atque iterum enumerat. Ibi: πρὸς ἅπαντας Πελοποννησίου παρτάξατο ἐν Θήβαις, Γοργόπαν ἀπέκτεινεν ἐν Αἰγίνῃ, πολλὰ τρόπαια ἔστησεν. Legendus et Xenophon lib. iv. et v. de reb. Græc. Diodorus xv. xvi. Athen. lib. xii. infr. in Epam. Plutarchus in Phocione et Camillo. Frontinus lib. i. Strat. 5. et 11. *Lambin. Longol.* Non solum autem res memoria dignas gessit, sed et dixit. Lege Plutarchi apophtheg. *Mag.*

Obnixoque genu scuto] Id est, obfirmato genu ad scutum: videtur a

Probo dictum esse obscurius, propter casuum similitudinem: Quod expressit Diodorus planius lib. xv. καὶ τὰς ἀσπίδας πρὸς τὸ γόνυ κλίναντας, id est, et clypeis ad genu acclinatis. Polyænus Strat. l. ii. τὰς ἀσπίδας πρὸς γόνυ προσερισσάμενους, id est, clypeis ad genu firmiter acclinatis. Planius, explicatiusque dixisset hoc modo, *obnixo genu in scutum*. *Lambin.* De hoc habitu ad præliandum composito Marcellinus de barbaris, et (ni memoria fallit) D. Ambrosius. *Savaro.* Quod Strategema Triariis Romanis inepte Vir doctus accommodavit. Alia etiam ratio subsidendi fuit in eo schemate bellico, quod testudinem Romani vocabant. *Stewech.* ad Veget. Quod

ego explicatius dabo. Milites Chabrie obnixo genu scuto protensa hasta stabant, ut eo commodius hostilis phalangis impetum exciperent et sustinerent: quod etiam Polyænus dicto loco confirmat. Triarii vero Romani genu dextro innixi, sinistro crure porrecto, scuta innixa humeris, hastas sub erecta cuspidē in terra fixas tenentes, sub vexillis considerant: dum vel hastati, qui primi pugnasti inibant, vel principes, qui robustioris ætatis et a principio gladiis pugnabant, cum hoste dimicabant: quorum subsidio tertio ordine dispositi erant, et in eorum vicem locumque parati. Si apud hastatos ac principes parum prospere pugnatum esset, tunc demum triarii ad nutum ducis consurgebant ad pugnandum; Triarii enim erant veterani spectatæ virtutis, ad quos rebus ferme desperatis velut ad extremum subsidium refugiebant, ut observat Dionys. Halicarnass. Antiq. Rom. v. 15. et viii. 98. Inde 'rem ad triarios rediisse,' cum laboratur, proverbio increbuit, ut præter Lipsium Valtrinus de milit. R. v. 3. docet. Hæc ergo tam distincta et diversa confundi non debent, nec alterum ab altero deduci. *Locc.*

Projectaque hasta] Si locus emendatus est (ut mihi quidem videtur) *projecta* positum pro *porrecta*, seu *ante erecta*, *προβεβλημένης ὀπίσθως*. Sic Sisenna lib. ii. apud Macrobiū lib. vi. 4. 'scutis projectis.' Idem 'projectis ramis.' M. Tullius de signis: 'sed quod erat ejusmodi loco, atque ita projecta in altum,' &c. *Lambin.* Iacobolus, quod ad vocis significationem attinet, L. Malum ff. de verbor. signif. sic inquit: 'Inter projectum et immissum, hoc interesse Labeo ait, quod projectum esset id quod ita proveheretur, ut nusquam conquiesceret, qualia Meniana et suggrundia essent,' &c. Eadem de re Gellius quoque eadem. *Mag.*

Tuba revocavit] Σάλπιγγι ἀνεκαλέσατο. *Gebhard.*

Fama celebratum est] Sic Cicero dixit pro Cluentio: 'eadem omnium sermone celebratum:' et pro domo sua, 'omnium sermone celebratum.' *Lambin.*

Ut illo statu Chabrias] Diodorus Siculus xv. 'Ο δὲ Χαβρίας πολλῶν αὐτῷ πεπραγμένων κατὰ πόλεμον, ἐπὶ τούτῳ μάλιστα ἐσεμνύνετο τῷ στρατηγήματι, καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ δήμου δοθείσας αὐτῷ καθίσταταν ἐχούσας τοῦτο τὸ σχῆμα. *Lambin.*

Athletæ] Qui vicissent certaminibus Iselasticis, quæ a Græcis ἀγῶνες εἰσελαστικοὶ vocantur: de quibus Sibylla μέγας γὰρ αἰὼν εἰσελαστικὸς ἔσται. *Keuchen.*

Cæterique artifices] Scenicos et Musicos, sive Dionysiacos atque Pantomimos intelligit. De athletis frequens historia est ponendarum statuarum, ut non *προτομὰς* modo, sed iconas, vivam ipsorum imaginem referrent. Palæstras athletarum imaginibus, sicut et cæromata sua exornabant. Pausanias in Eliacis: ubi περὶ ἀναθημάτων loquitur, ἐν δὲ τῇ Ἀλτι, (ait,) τὰ μὲν τιμῇ τῇ ἐς τὸ θεῖον ἀνάκεινται. οἱ δὲ ἀνδριάντες τῶν νικούντων ἐν ἄθλου λόγῳ σφίσι καὶ οὗτοι δίδονται. Cujus ritus imprimis instauratores fuisse Cretenses, idem mihi auctor ii. ἐλιακῶν. De ærea Milonis luctatoris statua lege quæ disertim Philostratus libro iv. in Vita Apollonii. Cum quo confer Aristidam κατὰ τῶν ἐξορχουμένων. Hellanodici curæ erat, ut εἰκόνες ἰσομέτρητοι essent: Lucianus ἐν τῷ ὑπὲρ εἰκόνων. Plato in Phædro: ὑπισχνούμαι χρυσῇν εἰκόνα ἰσομέτρητον εἰς Δελφοῦς ἀναθήσειν. *Keuch.*

In quibus victoriam, &c.] Vide Fabr. Agon. ii. 20. *Schott.*

CAP. 2. *Multa in Ægypto sua sponte gessit*] Ediderat Longol. *sua sponte quædam gessit*. Inde confestim *Lambin.* multa intrusit. Neutrum vero neque *multa*, neque *quædam* agnoscunt libri calamo picti. Illud *multa*

ex præcedenti intelligitur. *Gebhard.* In *Ægypto*] Privato officio, non publice a populo delata ac mandata. Vide Diod. xv. Ejus rex tum temporis erat Tachus, cujus filius Nectanebus; vel secundum Plutarchum ἀνεψιός, id est, sororis filius. *Idem.* Cæterum *Ægyptus* a flumine nomen accepisse videtur. Nilus enim qui Hebr. שַׁחַר id est, niger dicitur, Græcis Αἴγυπτος dictus est, quod idem denotat juxta Scaligerum. Nisi a *Copto* vel *Gubt* nomen accepit. *Thy-sius.* Masius observat *Ægyptios* in antiquis monumentis vocari *Ægophthos*, vulgo *Cophiti* vel *Copti*, et ipsi regionem suam vocant *Chibth*, teste Ortelio. In serie Regum *Ægypti*, quam Drusius ex Chronico quodam Arabico descripsit, secundus Rex *Ægypti* dicitur *Cabtim*, unde denominati sunt *Cophitii*. *Hornius.* ابو

القبط Pater *Coptitarum* dictus *Misraim*. Inde nomen. *Coptus* etiam urbs, et *Copites Nomus*, fere in extremo *Ægypti* tractu, quem post *Alexandrum Magnum* *Ægyptii* incoluerunt, hodieque incolunt. *Goli-us.* Elegans *Ægypti* descriptio est apud *Guil. Tyrium* xix. 24.

Nectanebum] *Plutarchus* in *Agésilao* Νεκταναβίῳ perpetuo vocat. *Polyæ-nus* lib. ii. in *Agésilao* vocat Νεκτεναβόν. *Idem* libro iii. perhibet *Chabriam* *Thamo* adfuisse, et *Thamus* erit, quem *Plutarchus* alique *Tachum* appellant. *Gebh.*

Fecit idem Cypri] Hac de re nihil reperi, præter id quod est apud *Diodor.* Sic. lib. xvi. si forte ad rem pertinet. Nam *Phocionem* et *Euagoram*, non *Chabriam* et *Euagoram* *Cyprum* oppugnatum ivisse narrat. Credibile est, *Diod.* *Siculum* vel *Phocionem* pro *Chabria* posuisse, cum *Phocion* *Chabriæ* comes esset; vel alium historicum secutum esse, quam quem secutus est auctor noster. *Lambin.*

Interim bellum inter Ægyptios et

Persas] *Diodorus* lib. xv. Ἀμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις Ἀκωρίς ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἀλλοτρῶς διακείμενος πρὸς τὸν Περσῶν βασιλεία, δυνάμει ξενικὰς ἀξιολόγους ἤθροισε. Narrat et aliud bellum *Diodorus* eodem libro, a Rege *Ægypti* *Tacho* Regi *Persarum* illatum: ibi, Ὁμοίως δὲ τοῦτοις καὶ Ταχὺς ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, κρῖνας πολεμεῖν τοῖς Πέρσαις, &c. quod ad hunc locum videtur potius pertinere. In hoc enim bello *Agésilas* et *Chabrias* interfuerunt, Regemque *Tachum* adjuverunt; ut tradit *Plut.* in *Agésilao*. *Lambin.*

Conflatum est] *Infra* in *Eumene*: 'interim conflata sunt bella, quæ ad internecionem post *Alexandri* mortem gesta sunt.' *Savaro.* Sic loquitur *Hirtius* lib. viii. 6. 'Sub tempus æstivorum nullum summum bellum posse conflare:' et init. de bello *Alexandr.* *Eumene*: 'interim conflata sunt illa bella.' Loquitur quoque ita *Paterc.* lib. ii. *Cicer.* vero de *Haruspicum* responsis. 'Clodius nefarias cum multis scelorum pactiones societatesque conflavit:' et in *Anton.* 'Ille quum exercitum nullum haberet, magnum repente conflavit.' *Gebhard.*

Athenienses cum Artaxerxe societatem habebant] Quocirca et *Pharnabazo* Regis *Persarum* *Satrapæ* petenti *Iphicratem* belli ducem dederunt: et *Chabriam* ejusdem *Pharnabazi* admonitu et rogatu revocarunt, ut tradit *Diodor.* eodem libro. *Lambin.*

A quibus magnas prædas Agésilas rex eorum faciebat] Redigebat atque agebat. Facere prædas, non est obvium in Latinis scriptoribus. Invenio tamen apud *Tullium* in *Verrem* 'maximos quæstus prædasque fecisse.' *Gebhard.*

Sua sponte eos adjutum profectus] In *Agésil.* 'sero suis præsidio profectus est:' in *Timoth.* 'Ariabarsanisimul cum *Agésilao* auxilio profectus est.' *Savaro.* Contra *Diodorus*, qui tradit

eum fuisse ab Acoride arcessitum. In hoc tamen cum Probo congruit, quod sine suffragio aut decreto populi Chabriam provinciam illam belli suscepisse dicit. Sic Diodorus eodem libro et loco: Οὔτος μὲν οὖν ἄνευ τῆς τοῦ δήμου γνώμης προσδεξάμενος τὴν στρατηγίαν, ἀφηγείτο τῶν κατ' Αἴγυπτον δυνάμεων, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς τοὺς Πέρσας. *Id.*

CAP. 3. *Tum Præfecti Regis*] Pharnabazus. Vide Diodorum.

Diem certam Chabriæ præstiterunt] Diem præfiniverunt; elegantia Romana. Cicero in Verrem: 'Diem præstituit operi faciendo Kal. Decembr.' Idem Tusc. Quæst. 'Natura dedit usuram vitæ, tanquam pecuniæ, nulla præstituta die.' Curt. lib. III. 'Postquam nihil inde præsidii mittebatur, ad præstitutam diem permisere se regi.' Dies autem præstituta est ἡ προθεσμία. Gebhard. Diodorus: Ταχέως τὸν τε Χαβρίαν ἐξ Αἰγύπτου μετεπέμψαντο.

Quod et vivebat laute] Sic Ephorus sive Theopompus Philipp. 13. apud Athenæum lib. XII. a quo Probus hæc desumpsit: Οὐ δυνάμενος [Chabriæ] δὲ ζῆν ἐν τῇ πόλει, τὰ μὲν διὰ τὴν ἀσέλγειαν, καὶ διὰ τὴν πολυτέλειαν τὴν αὐτοῦ τὴν περὶ τὸν βίον, τὰ δὲ διὰ τοὺς 'Αθηναίους' ἅπασιν γὰρ τοῖς ἐνδόξοις εἰσὶ χαλεποί· διδὼ καὶ εἶλοντο αὐτῶν οἱ ἐνδοξοὶ ἔξω τῆς πόλεως καταβιοῦν, Ἵφικράτης μὲν ἐν Θράκῃ, Κόνων δὲ ἐν Κύπρῳ, Τιμόθεος δὲ ἐν Λέσβῳ, Χάρης δ' ἐν Σιγείῳ, καὶ αὐτοὺς ὁ Χαβρίας ἐν Αἰγύπτῳ. Longol. Lambin. Mag. Savaro.

Vitium] Vulgatam lectionem ac sententiam adstruit Tacit. vita Agric. cap. 1. 'Quoties magna aliqua ac nobilis virtus vicit ac supergressa est vitium, parvis magnisque civitatibus commune, ignorantiam recti et invidiam.' Gebh.

Ut invidia gloriæ comes sit] Sallustius: 'Meminisse post gloriam invidiam sequi.' Cicero pro Balbo: 'Est enim hujus seculi labes quædam

et macula, virtuti invidere velle, ipsum quoque florem dignitatis infringere.' D. Hieronymus ad Demetr. Epist. 8. 'Virtus enim semper invidiæ patet.' Idemque in Epist. Paulæ: 'Semper quidem virtutes sequitur invidia.' Schottus.

Et libenter de iis detrahant] Quidam libri *libenter iis detrahant*. Sed interpolatum ignoratione elegantissimi modi loquendi. Cicero enim pro Rabirio 'Detrahere de aliquo, et eum in invidiam vocare' dixit: et Quintius Frater: 'Sermo eorum, qui de se detrahere volunt.' Infr. Timoleonte: 'cum quidam Lamestii similis, nomine Demænetus, in concione populi de rebus gestis ejus detrahere cœpisset.' Ammian. Marcell. lib. xxx. 29. 'Bene vestitos oderat et eruditos et opulentos et nobiles: de fortibus detrahebat, ut solus videretur bonis artibus eminere.' Dein quidam *detrahant*, ut nectatur τῷ sit. Gebh. De populo Atheniensi seorsim Livius XIII. 'Populus Atheniensis lacerare invidia principes suos suetus.'

Quos eminere videant altius] Vulgati *emergere*. Sed omnium librorum consensus præfert *eminere*, ἔξοχον ἔμμεναι. Vide Tacit. Hist. lib. II. 20. ad quem Lipsius Nepotis locum contendit. Gebhard.

Opulentium intuentur fortunam] Ita rescribendum esse dudum, et, ni fallor, princeps, e Gifanii libro indicavit Scioppius Verisimil. lib. II. 3. Adstruit Savaro, approbat P. Daniel, obsignat denique Schottus. *Opulens* pro *opulentus* ex Ansonio notant, nescio an Eidyll. II. Gebhard. Sic *violens* positum ab Horat. Od. lib. III. 30. et Epist. I. 10. Quemadmodum igitur *violens* et *violentus* dixerunt veteres, sic *opulens* et *opulentus*. Lambin. *Opulentium intuentur*] In vulgatis est *intuentur*. Veteres autem *tuor* et *tueor* dicebant, ut in compositis: hinc *intuentur* in Excerpt. meli-

oribus. Et *contuimur* apud Lucret. lib. iv. et Plautum. Adi Festum. Turpilius Pedio : ' tamen oculis Longa intercapedine appetunt cupide intui.' *Keuchen*. Quod ad sententiam, in Pausan. ' Epulabatur more Persarum, luxuriosius, quam qui aderant, perpeti possent : ' vid. Valer. II. 5. ext. 5. Cic. ad Nepot. ' qui habet, ultro appetitur : qui est pauper, aspernatur.' *Savaro*.

Plurimum aberat] Causam continuo subjungit Nepos ipse : at mihi in mentem venit quoque alia, nimirum magnos viros, vitato assiduitatis fastidio, auctoritatem et desiderium in animis civium quævisse absentia. Liv. lib. xxxv. 10. ' Accedebat quod alter decimum jam prope annum assiduus in oculis hominum fuerat : quæ res minus verendos magnos homines ipsa satietate facit.' *Gebh*.

Fecerunt idem] Hæc duo verba inculcata esse quis non videat ? et nostris aberant membranarum. *Schott*.

Afuturos] Sic legendum, non *abfuturos*, ut est in nonnullis libris ; neque *affuturos*, ut est in Venetis ; neque *futuros*, ut in Germanicis. *Keuchen*.

Conon plurimum Cypri vixit] Hæc ex Theopompo transcripsit Nepos. Athen. lib. xii. ex lib. xiii. Philipp. Theop. quem vide ; et Justinum lib. v. et vi. *Savaro*.

In Sigæo] Ptolemæo Σιγέων, Calabro Σίγυας. Idæ promontorium vocat Aristoteles Animal. lib. v. Æliano et Pomponio oppidum quoque est. Duo tamen diversa sunt apud Strabon. xiii. sed sibi invicem vicina oppida, ut et apud Plinium. *Ortelius*.

Dissimilis quidem Chares] Vide Diodor. et Plutarch. ἀποφθ. βασιλ. Nos- ter infr. xv. 3. Xenophon, 'Ελλ. vii.

CAP. 4. *Chabrias autem periit bello sociali*] De bello sociali lege argumentum Orationis de pace, apud Isocratem ; et Diodor. lib. xvi. Incepit post communem defectionem Chio-

rum, Rhodiorum, Coiorum, et Byzantinorum ab Atheniensibus. Duravit annos III. Diodor. Ὅς ἐμείνεν ἔτη τρία. De morte Chabriæ ita Plutarchus in Phocione : ' Chabrias enim ad ineunda pericula suapte natura tardior, posteaquam cœpisset cum hoste conserere, ira nimia concitatus vehementer solebat accendi, imperatorii officii facile oblivisci, sese temere periculis objectare. Cujus audacia, quo tandem par erat, evasit. Nam in pugna navali adversus Chios, primus omnium in hostile littus in- vectus, cum pro explicando in terram milite, in occurrentes hostes audacius prouisset, pugnans confos- sus est.' *Mag. Longol*.

Privatus] Aliter Diodorus xvi. 7. qui classi eum præfuisse, Charetem vero terrestrem exercitum rexisse tradit.

Eumque magis milites] De Miltiad. ' erat enim dignitate regia, quamvis carebat nomine.' Ibid. in fine. *Savaro*.

Aspiciebant] Reverebantur, honorabant. Tacit. ' aspectare' dixit. Ann. i. 4. ' Omnes exuta æqualitate jussa principis aspectare.' Sic *intueri* apud Livium xxxvii. 54.

Dum primus studet] Σπείδεις, festinat. Datame : ' Hac delatus in Ciliciam, egressus inde, dies noctesque iter faciens Taurum transiit, eoque, quo studuerat, venit.' Pelopida : ' Qui, cum tempore ipso, quo studuerant, pervenissent.' Hinc *studium*, σπουδή, festinatio. Cæsar Comment. lib. vii. 41. f. ' Summo studio militum ante ortum solis in castra pervenit.' Lib. iii. 24. Civil. ' Illi studio incitati incautus sequebantur.' Val. lib. iii. 2. 23. ' Cn. Pompeii præfectus jussu ejus, summo studio et magno militum numero, ad id capiendum mitteretur.'

Cum enim eo penetrasset] Eo signifi- catu multoties verbo *penetrare* utitur Curt. pro penitus aut interius subire. Lib. iv. 12. ' Ille utendum animis dum spe calerent ratus, ad Pelusii

ostium penetrat.' Lib. v. 1. 'In rupium cacuminibus extra teli jactum Barbari stabant de industria quieti, et paventibus similes, donec in arcissimas fauces penetraret agmen.' Lib. vi. 22. 'Torrentesque et eluvies iter morabantur, nullo tamen hoste obvio penetravit.' Cicero pro Archia: 'Cupere debemus, quo minus manuum nostrarum tela pervenerint, eodem gloriam famamque penetrare.' Gebhard.

Navis rostro percussa, capit sidere] Pro subsidere, ac demergi. Non dissimulabo meo in Codice scriptum fuisse *fidere*, ut *findere* reperisse librianum videatur. Retineo tamen *sidere*. Pedo Albinovanus apud Senec. Rhet. Suasor. i. 'Jam sidere limo Navigia et rapido desertam flumine classem.' Schottus. *Sidere* anchoræ dicuntur, quæ in fundo fixæ hærent. 'Ἐπὶ βραχέων καθέζεσθαι. Poëta: 'Sidat onusta navis.' Salmas.

Hinc quum refugere non posset] Ita Ms. nostrum. Alii negationem expungunt. Boecler. Potius reponendum est, *Hinc cum refugere posset, si se in mare dejecisset*. Gebhard.

Exciperet natantem] Excerpta *natanteis*: ut in Dione, 'in naveis imposuit,' terminatione Græca. *Keuchen*.

Quam armis abjectis] Quod erat flagitium militare, et capitis poena expiandum. Aristoteles lib. ii. Rhetor. *Αἰσχρά ἐστίν, ὅσα ἀπὸ κακίας ἔργα ἐστίν. οἷον ἀποβάλλειν ἀσπίδα, ἢ φυγεῖν*. Inde Lacedæmoniae mulieres, filios suos in militiam dimittentes, hoc eis mandare solebant, ἢ *οὐν τοῦτο*, ἢ *ἐπὶ τοῦτο*. Lambin. Præter ea quæ Godescalcus in Veget. infigit lib. ii. 14. vid. Senecam de Benef. v. 2. Infr. in Hamilcare. Savaro.

Ille, præstare honestam mortem turpi vitæ] Pene ad verbum de Antigono Polyænus Comment. lib. iv. 5. Τοῦ ζῆν ἀγεννῶς τὸ θνήσκειν ἀνδρείως αἰρετώτερον ἡγούμενος. Tacitus, Agricola cap. 33. 'Proinde et honesta mors turpi vita potior, et incolumitas ac decus eodem loco sita sunt.' P. Syrus: 'Vita hominis brevis; ideo honesta mors est immortalitas.' Sallustius Jugurtha: 'Sulla a Mauro rogatus, uti noctu clam profugeret: incertæ ac forsitan post paullo morbo interituræ vitæ parcere turpi fuga recusat.' Tali animo fuerunt quidam apud Cæsarem centuriones Comment. lib. vi. 40. 'Centuriones,' inquit, 'quorum nonnulli ex inferioribus ordinibus reliquarum legionum causa virtutis in superiores erant ordines hujus legionis traducti, ne ante partam rei militaris laudem amitterent, fortissime pugnantes conciderunt.' Plane ex mente Chabriæ Isocrates Panegyrico, τῶν ἀνδρῶν τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς αἰρετώτερόν ἐστι καλῶς ἀποθάνειν ἢ ζῆν αἰσχροῦς. Argute et masculè Valerius lib. iii. 11. exempl. 14. 'Cato,' inquit, 'constantissime in gladium incumbendo, magnum hominibus documentum dedisti, quanto potior esse debeat probis dignitas sine vita, quam vita sine dignitate.' At ignavi pluris qualemcunque vitam honesta morte æstimant, ut loquitur Darius apud Curt. Gebhard.

Telis hostium interfectus est] Archonte Cephisidoro, Olympiad. cv. anno iii. Chronol. Quomodo Ctesipus ejus filius paternum sepulchrum violarit, vide apud Athenæum lib. iv. 20. ubi de isto flagitio plura ex Diphilo, Timocle, et Menandro in hanc historiam affert.

XIII. TIMOTHEUS.

CAP. 1. *Timotheus*] De hoc M. Tull. De Offic. I. et De Oratore III. et alias. Diodor. lib. xv. Xenoph. lib. v. Athen. XIII. Plutarch. Ælian. V. H. XIII. Frontin. I. cap. ult. et lib. II. 5. supr. in Chabria. Savaro.

Cononis filius] Librariorum βαθυμῆς in Lamb. editione *Cimonis* olim editum, qui Cononis est filius. *Schottus*. Ex Thressa, scorto quidem publico, sed quæ postea exemplar clarissimum modestiæ evasit. Timotheo autem cum matris conditio sibi objiceretur: 'Atqui,' inquit, 'per eam sum Cononis filius.' Auctor Athenæus lib. XIII. *Longol. Mag.*

Multis auxit virtutibus] Rarum paternas virtutes æmulari, exprimere, atque tueri: rarissimum iis suas adde- re et quidem multas: quod de Timotheo tradit Nepos. Solent alio- qui Ἡρώων τέκνα πῆματα esse. Verum Timotheus animo sibi proposuit illud: 'Ἡμεῖς τῶν πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι. Justinus lib. XLII. 2. de Mithridate: 'claritatem parentum, æmulatione virtutis accensus, animi magnitudine supergreditur.' *Gebhard*. Adde Juvenalem Sat. VIII. et Berneggeri Not. ad Justin. XXI. 1.

Disertus] Cicero De Offic. lib. I. 'Africanus eloquentia cumulavit bel- licam gloriam: quod idem fecit Ti- motheus Cononis filius, qui cum belli laude non inferior fuisset quam pa- ter, ad eam laudem doctrinæ et inge- nii gloriam adjecit.' Licet etiam ex Demosth. Oratione περὶ τῶν ἐν Χερρό- νησιν, sub extremum intelligere, Ti- motheum eloquentem fuisse: profert enim fragmentum quoddam ex ejus oratione ad populum habita, spiritus et acrimoniæ plenum. Postremo M.

Tullius de Orat. ad Quint. Fr. lib. III. scribit, Timotheum ab Isocrate fuisse institutum atque eruditum. *Longol. Lambinus*.

Laboriosus] Φιλόπονος.

Rei militaris peritus] Στρατηγικός, τῆς πολεμικῆς ἔμπειρος. Fuit præterea fortunatus ac felix: et vero ita cog- nomento dictus, ut testantur Plut. Suidas, Ælianus Var. hist. lib. XIII. Interpr. Aristoph. ad illum locum Χρ. Τιμοθέου δὲ πύργος. Καρ. ἐμπέσοι γέ σοι et item alibi. *Lambin*.

Olynthios et Byzantios] Bello, opi- nor, sociali. Verum nullum hac de re verbum apud Diodorum, quod qui- dem meminerim: nisi quod lib. XVI. scribit, bello sociali, Chios, Rhodios, Byzantios, Coos, cæteros qui ab A- theniensibus defecerant, Imbrum et Lemnum, quæ erant Atheniensium, diruisse; agrum Samium populatos esse ac diripuisse; urbem Samum obsedis- se atque oppugnasse; Athe- nienses vero ducibus Iphicrate, Cha- rete, Timotheo Byzantium oppug- nasse: quæ nihil ad hunc locum vi- dentur pertinere. Veruntamen Ti- motheum adversus Olynthios bellum gessisse, vel ex Demosthene cogno- scere licet, Olynthiaca II. ibi: "Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχή, ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐστὶ τις οὐ σμικρὰ, οἷον ὑπὴρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους. *Idem*. De Olynthiis me- minit Aristoteles, seu quisquis est auctor Œcon. lib. II. 22. ut de Samo et Corcyra. Item Demosthenes O- lynth. II. ibidemque Ulpianus. Vide Vitas comparatas nostras Olymp. CIV. anno 1. extremo. *Schott*.

In qua oppugnanda] Sic plerique edunt, ad Samum, quæ sequioris ge-

neris est, respectu habito. Scriptæ tamen membranæ in quo oppugnando præferunt, pro quo bello. *Idem.*

Adversus Cotyn] Vel *Cotym.* Codex P. Dan. *Cotum*, quomodo in Iphicrate. Sed hic fuit Paphlagonum Rex, ille Thracum, de quo ad Iphicratem dictum est.

Ab eo mille et ducenta talenta præda in publicum detulit] Secus hodie nostris moribus, quibus præda cedit ignavissimo cnique tribunorum aut centurionum: vilissima quæque et istis Thrasonibus fastidita militari turbæ relinquantur. Cum bella non privata auctoritate, non privato sumptu gerantur, cur belli fructum ad se privati rapiant? Sancta ergo et merito suspicienda antiquitas, 'quæ honestius bella gessit, quam nunc amicitia coluntur.' Justin. lib. xv. 2. Prædam autem ac manubias ad publicum usum, ornatum atque splendorem civitatum converterunt prisci, atque inde sacra atque profana monumenta extruxerunt. Diod. lib. xi. 'Ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος ὁ Γέλων, ἐκ μὲν τῶν λαφύρων κατεσκεύασε ναοὺς ἀξιολόγους Δῆμητρος καὶ Κόρης. Frontin. de Aquæductibus: 'Vetus Anio post annos XL. quam Appia producta est: anno ab U. C. quadringentesimo octogesimo primo, Manius Curius Dentatus, qui censuram cum L. Papirio Cursore gessit, Anionis, qui nunc dicitur Vetus, aquam perducendam in urbem ex manubiis de Pyrrho captis curavit.' Sp. Carvilio et L. Papirio Coss. Cicero contra Rullum: 'Si est æquum prædas ac manubias suas Imperatores non in monumenta Deorum immortalium, neque in urbis ornamenta conferre; sed ad Decemviros tanquam Dominos reportare.' Gebhard. *Detulit]* Ultraject. *retulit.* Schott.

Cyzicum obsidione liberavit] Diodorus Siculus lib. xv. Τιμόθεος ὁ Ἀθηναίων στρατηγός, ἔχων δύναμιν πεζικὴν

τε καὶ ναυτικὴν, Τυρόνῃ μὲν καὶ Ποτίδαιαν πολιορκήσας εἶλε, Κυσικηνοῖς δὲ πολιορκουμένοις ἐβοήθησεν. *Lambin.* Cyzicus urbs antiqua in Mysia ad Propontidem juxta Ptolemæum et alios. In Græco est Κόζικος. Sed et *Cydicos* et *Quizicus* dicebant, pro *Cyzicos* vel *Cyzicus*; quæ *Chizico* hodie apud Sophianum. In antiquo numismate, quod Gordiani imperio circumfertur, hæc literarum formula: NEOKΟΡΩΝ ΚΥΤΙΚΗΝΩΝ. Cujus vocis tertium elementum I pro E non semel usurpabant veteres: quemadmodum in ΑΛΕΙΑΝΔΡΟΣ, et sexcentis aliis. Quæ sane scriptura Criticis non minimam occasionem dedit, ut pro *Cyzicus*, *Cyzicus* inducerent. *Keuchen.*

Ariobarzani] De quo infra ad Datamen.

Laco] Agesilaus. *Lamb. Mag.*

Ille cives suos agro atque urbibus augeri maluit, quam id sumere, cujus partem domum suam ferre posset] Boni viri est abstinentes habere oculos et manus: boni vero civis, utilitatem atque incrementum civitatis potius quam privatum spectare. Utrumque implevit præclare Timotheus; contuit manus a rapinis, auxit potius publicum, quam suam domum. Ejusdem abstinentiæ laudatur Curius ab auctore Viror. *Illustr. cap. 33.* 'Cum interservæ pecuniæ argueretur, guttum ligneum, quo uti ad sacrificia consueverat, in medium protulit, juravitque se nihil amplius de præda hostili in domum suam convertisse.' Et *Mummus cap. 60.* 'Mummius Corinthum signis tabulisque spoliavit: quibus cum totam repletset Italiam, in domum suam nihil contulit.' Front. lib. iv. 3. 'L. Mummus, qui Corintho capta non Italiam solum, sed etiam provinciam tabulis staturisque exornavit, adeo ex tantis manubiis nihil in suum convertit, ut filiam ejus inopem Senatus ex publico dotaverit.' Cum autem heic avidita-

tis pecuniariæ aspergere suspicione Agesilaum videatur, infra in vita absolvit eundem. 'Atque in hoc,' inquit, 'illud in primis fuit admirabile, cum maxima munera ei ab regibus et dynastis civitatibusque conferrentur, nihil unquam in domum suam contulit.' *Gebhard.*

Erichthonem et Sestum] Abrahamus Ortelius locum se ignorare fatetur, conjicitque Abydi synonymum. Lambino et Schotto heic aqua hæret, quorum hic penitus silentio desperatio- nis indice medicinam admovere insuper habet: ille vero audacior *Erythinos* excogitat Paphlagoniæ urbem, vel *Ctesiphontem*. Laudo voluntatem, de successu penes peritiores iudicium esto. P. Danielis excerpta habent, *Erithonem et Sextum*, mutata modo literula Gifanii Cod. *Crithonem*. Unde lego: *Itaque accepit Crithoten et Sestum*. Est vero *Crithote* urbs Hellesponti in Chersoneso Thraciæ; quem et antebac Athenienses Miltiadis comites, teste Suida, incoluerunt. *Gebhard.* Sestus ad Hellespontum Abydo objecta, satis nota Leandri et Erus rumoribus atque interitu apud Musæum, Nasonem, et Melam Geographum. *Schott.*

CAP. 2. *Circumvehens*] Frustra viri docti corrigunt *circumiens*. Salmas. prol. ad Solin. *Keuchen.*

Corcyram sub imperium Atheniensium redegit] Xenoph. Έλλ. lib. v. 'Ο μέντοι Τιμόθεος περιπλεύσας, Κέρκυραν μὲν εὐθὺς ὑφ' ἑαυτῷ ἐποίησατο. Vide sequentia. Aliter tamen Diodor. lib. xv. Confer cum Probo et Xenophonte Æschinem in Oration. κατὰ Κτησιφ.

Epirotas, Athamanas, Chaonas] Lambinus auctoritate Diodori *Acarnanas* substituendum loco *Athamanas* existimat, qui lib. xv. Τὰς κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν πόλεις a Timotheo perductas enumerat ad Atheniensium societatem. De sententia illius non amplius con-

tendam; saltem hoc nunc agam, ut Latinissimam et antiquissimam γράφην significem. *Athamanas, Chaonas*, ἀρχαϊκῶς dixit, pro *Athamanes, Chaones*. Ut in Epaminonda *Arcadas* pro *Arcades*. De quibus Charis. lib. i. *Keuchen. Epirotas*] Qui primo Pyrrhidæ dicebantur. Justin. Epirus regio Græciæ versus Adriaticum mare. Ptolemæo est Ἐπίρος, unde Stephanus per Η scribit Ἠπειρος. In nummis antiquis est ἈΠΕΙΡΟΣ. Olim in varias gentes divisa fuit, de quibus lege Ubb. Emmium in Illustr. Græcia.

Athamanas] Codex P. Danielis, *Athamattas*. Edit. Jensonica *Athamantios*. Sed videtur legendum, *Acarnanas*, ex Diodoro lib. xv. Καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν πόλεις ὁμοίως ἀποκλίνει πρὸς Ἀθηναίους. Sunt autem Acarnanes populi ad Acheloum siti. *Lambin.* Quod contra Magium.

Quæ mare illud adjacent] Dictum antique, pro, quæ mari illi adjacent; seu, ad mare illud adjacent. Nam veteres non fere præpositiones iterabant, ut 'adigere arbitrum,' apud Ciceronem, 'propugnare nugas,' apud Horat. Epist. lib. i. Sic in Agesilao: 'Et homines suis rebus abalienaret.' Sic apud Homer. Iliad. Π. τῷ δὲ καὶ Αὐτομέδων ὑπαγε ζυγὸν ὠκέας ἵππους, pro ἤγαγε ζυγὸν ὑπὸ ἵππους. Mox tamen contra præpositio iteratur. Ibi: 'de diutina contentione destiterunt.' *Lambin.* *Quæ mare illud adjacent*] Vide Gifanium Collectan. Lucretianis in *adjacere*. Male autem in Excerpt. *adjacunt*. *Keuchen.*

Et sua sponte Atheniensibus imperii maritimi principatum concesserunt] Intelligit θαλάττης ἐπικράτειαν, quam per vices obtinuerunt Athenienses cum Lacedæmoniis. Istum principatum autem post diutinam contentionem receperunt Athenienses, et per LXXV. annos obtinuerunt. Inter cætera commoda, quæ ἡ θαλαττοκρατία ad-

ferebat, fuit hæc, τὸν ὄψον εἰσπλεῖν, ut dicitur ab Antiphane apud Athenæum lib. viii. sive, quod ex subjectis insulis pisces Athenas importantur. *Idem.*

Pacemque his legibus constituerunt] De hoc fœdere Laced. cum Atheniensibus Demosthenes Orat. περὶ στεφάνου. *Schott.*

Aræ paci publicæ] Nam Ethnici πάντα θεοποιούσι, præsertim τὰ νοητὰ, virtutes, vitia. *Boecler.* Atqui Plutarchus in Cimone tradit, aras pacis esse positas post victoriam illam Cimonis ad Eurymedontem partem contra Persas: quam pax illa omni sermone celebrata (περιβοητὸν appellat Plutarchus et Demosth. Orat. περὶ παραπρεσβ. contra Æschinem, τὴν ὑπὸ πάντων θρυλουμένην) consecuta est. Sic Plutarchus: Φασὶ δὲ καὶ Βωμὸν Εἰρήνης διὰ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἰδρύσασθαι. *Publicæ* autem edidimus, Codices Basilienses et Colonienses secuti; non reclamaturi, si quis *publice* reponi malit, quomodo habent exempla Veneta et Florentina. *Lambin.*

Eique Deæ pulvinar sit institutum] Lectisternia Romanorum ex Livio aliisque nota: Græcos idem factitasse, primi fortasse nos observamus. Pausanias Arcadicis: Κλήνη τε ἱερὰ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ αὐτῆς εἰκὼν, γραφὴ μемуμένη, ἀνάκειται. In Phocicis de templo quodam Æsculapii: Κλήνη δὲ ἐν δεξιᾷ κεῖται τοῦ ἀγάλματος. *Casaub.* Unde in Glossis *pulvinar* exponitur καθύδρυμα, στρωμνὴ θεοῦ. *Valer. Max.* lib. iii. 7. 'Jovis Opt. Max. pulvinaria.' *Keuchen.*

Timotheo publice statuam in foro posuerunt] Vide Æschinem κατὰ Κτησιφ. Eam statuam numerat Pausanias inter illas, quæ in arce Minervæ positæ sunt: Ἐνταῦθα καὶ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος, καὶ αὐτὸς κεῖται ὁ Κόνων. Vide Joan. Meursii *Cecropiam* cap. 13.

Renovavit memoriam] In aliis Codicibus legitur *memoria*, Sed verba illa,

'recens filii,' scilicet statua, veterem patris statuam, non memoriam statim respiciunt, ut statua statuam renovet, sed tamen mox memoriam instauret. *Mag.*

CAP. 3. Magno natu] Pro, magnus natu. Sic in Datame et Agesilao. Id est, senex. In Pausania. 'Grandis natu' senex dictus fuit a veteribus. Donatus *Adelph. act. iv. sc. 5. idem in Phormione act. ii. sc. 3. Savaro.*

Defecerat Samus] Hinc Orator aliquis eam ἀπορρώγα τῆς πόλεως vocavit; quasi avulsam partem a corpore suo Athenis. *Keuchen.*

Jam tunc valens] Methonam ceperrat, Pydnam, Potidæam, Pagasas, Thraciæ urbeis aliquot. *Lambin.*

Cui oppositus Chares quum esset] Merito in eo non satis esse præsidii putabatur, quia (ut refert Athenæus lib. xii. 15. ex Theopompi historiarum libro xlv.) segnis erat, ac tardus, deliciisque affluēbat. Sed cur (dixerit Lector) dux ab Atheniensibus, qui talem noverant, delectus fuit? Respondeo: Quod cum ex causis duce nihilominus indignis, præter cæteros cives diligerent: quod ipsum et Probus supra in Chabria innuit his verbis: 'Dissimilis quidem,' inquit, 'Chares horum et factis et moribus; sed tamen Athenis et honoratus et potens.' Qua ex causa huic fuerit imperium abrogatum, in ejusque locum suffectus Phocion, scriptum Plutarchus reliquit in Apophth. Phocionis, et in ejusdem Phocionis vita. Quantum vero attinet ad causam, cur Prætor crearetur Chares, homo militiæ ineptus, sic loquitur Plutarchus in Phocione: 'Charetē itaque populus non tam suo merito, quam Oratorum ambitione et studiis partium, huic expeditioni præficiunt.' *Mag.*

Fit Menestheus Prætor] Sic plerique omnes τρισυλλάβως edunt et supra in Iphicrate. Duabus vero syllabis *Mnestheus* Ultrajectinus, Lon-

golius et Magius. Quomodo et in Marone *Æn.* iv. 288. 'Mnesthea Sergestumque vocat:' et alibi sæpius. *Schott.*

Filius Iphicratis] Mss. *filius Hippocratis*. Ita infra semper. *Boecler.* Corrupte. Nepos in Iphicrate: 'Mnesthea filium reliquit ex Thressa natum.'

Et ut ad bellum] *Elegantius* Mss. *Boecleri et ad bellum*. Sic solet Nepos.

Huic in consilium dantur duo usu et sapientia præstantes] Nullo seculo a præfecturis bellicis atque ducatibus adolescentes exclusos esse video; sed crebro potius junioribus rei militaris summam fuisse commissam; quandoquidem non tam ductu quam auspicio res magnæ geruntur: additis prudentia atque experientia gravibus legatis seu rectoribus, reperio. *Justinus* xxix. l. 8. 'His regibus pueris, etsi nulli senioris ætatis rectores erant.' De Fabio Rulliano, qui legatus ire Fabio ad bellum difficile et periculosum conficiendum gravatus est, 'pene ipso duntaxat animo sine corpore militaturus:' *Valer.* v. 7. 1. *Cæsar.* de B. G. vii. 76. 'Comio Atrebatii, Viridomaro et Eporedorigi *Æduis*, Vergesilauno Arverno consobrino Vercingetorigis, summa imperii traditur: iis delecti ex civitatibus attribuuntur, quorum consilio bellum administraretur.' De *Ælio Sejano* Prætorii præfecto *Druso* filio rectore a *Tiberio* dato. *Tacit.* Ann. i. 24. 3. *Diodor.* l. xvi. Καταλιπὼν τῶν Φωκέων στρατηγὸν Φάλακρον τὸν Ὀνομάρχου υἱόν, τοῦ τὸν ἱερὸν πόλεμον ἐκκαύσαντος, ἀντιπαῖδα τὴν ἡλικίαν ὄντα. παρακατέστησε δ' αὐτῷ ἐπίτροπον ἄμα καὶ στρατηγὸν Μνασέα, ἓνα τῶν ἑαυτοῦ φίλων. Tales autem qui imperitioribus et junioribus adjunguntur, *Marius* apud *Salustium* *Monitores* appellat. 'Scilicet,' inquit, 'ut in tanta re ignarus omnium trepidet, festinet, sumat aliquem ex populo sui officii monito-

rem.' Item custodes *Cicero*: 'Ad militiam euntibus dari solebant custodes, quibus primo anno regerentur.' *Gebh.*

Quorum consilio uteretur] Quid si legeremus *auxilio*, quod Ms. liber fere jubet; *auxilium* enim interdum significat consensum ac suffragium, quod *Jurisc.* filii non ignorant. *Ernst.* Quod si retineamus *consilio* tamen non opus est cum *Schioppio* (in paradox. liter. *Epist.* 5.) *Glossema* hæc verba dicamus, nam exegesis sive interpretatio erit.

Pater et socer] *Iphicrates* et *Timotheus*.

Amissa posse recuperari] In *Attico*; 'Ut eodem nuncio *Sanfeius* fieret certior, se patrimonium amisisse et recuperasse.' *Cæsar* de B. G. lib. vii. 15. 'Quod se prope explorata victoria, celeriter amissa recuperaturos confidebant.' *Curt.* lib. iv. 13. 'Perpulit ne dubitarent ex urbe erumpere et res amissas recuperare.' *Justin.* l. xxv. 'Tantus terror *Gallici* nominis, sive invicta armorum felicitas erat, ut aliter neque majestatem suam tutam, neque amissam recuperare se posse sine *Gallica* virtute arbitrantur.' *Gebhard.*

Hi quum Samum profecti essent] *Diodor.* *Sicul.* xv. non *Menestheum* cum *Iphicrate* et *Timotheo* classi præfuisse, sed *Iphicratem* et *Charetem*: neque illos *Samum*, sed *Byzantium* oppugnasse tradit, nisi forte, quæ ibi narrat *Diodorus* alio tempore gesta sunt. *Lambin.*

Ne quid absente se gestum videretur] Ingenium ambitiosi ducis. Tale in *Pharnabazo* exhibet *Diodorus* lib. xv. in *Fabio Valente* *Tacit.* Hist. ii. 24. *Gebh.*

Magna tempestas] *Diodor.* lib. xv. Τῶν περὶ τὸν Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον ἐναντιουμένων διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κλύδωνος. *Gebhard.* Similem notat in obsidione *Byzantina*, eodem libro.

Suam classem suppresscrunt] A cursu

ac progressu continuerunt. Codex Burgensis, teste Magio, *represserunt*. Et ita loquitur M. Tullius Attico: 'Dubitavit nostrum nemo, quin Cæsar itinera repressisset.' Gebhard.

Ille temeraria usus ratione] Temerarie egit. Diodor. lib. xvi. Τοῦ δὲ Χάρηςτος παρὰ φύσιν βουλομένου ναυμαχεῖν. *Idem*.

Et, ut in sua navi esset fortuna, quo contenderat, pervenit] Fortuna in navis prora effigiata aut picta, cui sese mancipabat. Estque 'tutela' παρὰ-σημον τοῦ πλοίου, quæ navigio nomen imponebat. Lucianus Navig. τὴν ἐπὶ-νυμον τῆς νεῶς ἔχουσα τὴν Ἰσθμ. *Keuch*. Lambinus, *ut si in sua manu esset fortuna*. Piccartus noster Periculorum Critic. lib. singulari cap. 10. *et, ut si sua navi esset fortuna*, legit. Quod approbat Schottus duabus de causis. 1. quod Fortunam in navium proris collocabat. 2. quod Timotheum eo fortunatum fuisse Ulpian. in Olynth. 11. Demosthenis referat, ut dormiens pingeretur reti urbes captans, addita muliere Fortunæ titulo. Sed hæc mihi scrupulum non eximunt, quoniam video hæc omnia non magis referri posse ad Timotheum, quam ad Iphicratem aut Menesthea. Si habuit Fortunam in navis prora; cur opinaretur se habere? Siquidem opinio rebus certis et in sensus incurrentibus non bene applicatur: sed notitia, sed scientia. Deinde quare impingatur Timotheo, quod temerarie Clares deliquit? ille ut vetus et talium casuum providus cum Iphicrate classem cohibuit, ne fieret obnoxia tempestati ac discrimini maris: at hic temeraria ratione progressus est, quasi eventum et successum haberet in potestate; quasi fortunæ imperare posset, ut pro arbitrio ipsius conata secundaret. *Gebhard*. Rem tangit Alexander ab Alexandro libro 1. Gen. Dier. cap. 13.

Quo contenderat, pervenit] Totidem verbis in Datame.

Compluribus amissis navibus] Quum ingenti orta procella et invita natura mari pugnare conatus esset, plures naves amisit, uti refert Diodorus lib. xvi. Polybius Hist. lib. 1. p. m. 38. 39. de Romanis etiam prodit, quod tenaces propositi plerumque terra vicerint hostem vel equalibus viribus et animis, vel his majoribus. At quoties contra mare aut celum projecta quadam audacia pugnarint, suaque illa vi abrupta vincere sategerint, in magnas calamitates incidisse. Idem experturos in posterum, donec audaciam hanc et violentiam correxerint, per quam omni tempore maria terrasque sibi pervias esse debere autumant. Simile arrogantis temeritatis exemplum in Augusto notat Sueton. cap. 6. 'Alii dictum factumque ejus criminantur, quasi classibus tempestate perditis exclamaverit, etiam invito Neptuno victoriam se adepturum.' *Loccen*.

Literasque Athenas publice misit] Ingenium talium depingere non melius novi quam verbis Curtii lib. iv. 28. 'Tantæ molis vix ulla vestigia invenit, ab Arabia rediens Alexander. Hic (quod in adversis rebus solet fieri) alius in alium culpam referebant, quum omnes verius de sævitia maris quæri possent.' Diodorus lib. xvi. 'Ο μὲν Χάρης ἀπομαρτυρούμενος τοῖς στρατιώταις διέβαλε τοὺς συνάρχοντας ὡς προδότας, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἔγραφε περὶ αὐτῶν, ὡς ἐγκαταλειπόμενων τὴν ναυμαχίαν. *Gebhard*.

Ob eam rem, &c.] Mss. Dan. Leid. Boecl. et aliquot edd. vett. hunc locum ita exhibent: *Populus acer, susp. ob eamque rem mobilis, adversus inv. et pot. in crimen vocabantur*, (editi vocabatur,) *domum rev. acc. pr. corrupte*, iudice Cl. Boeclero, sed unde fors non incommoda lectio prodire possit. Magius tentabat: *populus, &c. ad crimen vocabatur*, hoc est, ad obtrectionem vel accusationem invitabatur ac excitabatur. 'Crimen' pro criminatio-

ne, ut apud Cic. pro Cœl. 'quod omnium accusatorum non criminibus, sed vocibus maledictisque celebratum est.' In Burgensi tamen codice ait fuisse *in crimen vocabant*. Lamb. cum Puteano una vocula addita leg. *adversarius, invidus etiam potentia, quæ in crimen vocabatur, dom. rev.* Tentabam: *invidus (etiam potentia in crimen vocabatur) domum rev.* Sed, ut ingenue fatear, mihi, veteri formula, Non liquet.

Adversarius] Hac voce notatur τὸ φαλτήριον, sive adversandi premendi-que superiores libido. *Boeckl.* Vide *Plut. præcept. polit.*

Damnatur Timotheus] Absolvitur Iphicrates, ut supra cognovimus in Iphicrate. *Lambin. Mag. Savaro.*

Chalcidem se contulit] Urbem Eubœæ ad Euripum. Generosas mentes, et quibus meritorum suorum in civis ratio bene constat, par est ingrati animi vitio tetrius offendi, ut voluntario excessu nonnunquam, crebrius secessu, denegare se indignis cogitent. Timoleon adeo est commotus, ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit, atque ex ingratorum hominum conspectu morte decedere. *P. Cornel. Scipio Africanus* in voluntarium exsilium Linternum concessit, ubi reliquam egit ætatem, vici ignobilis ac desertæ paludis accola. Qui moriens uxori præcepit, ne corpus suum Romam referretur, 'Ingrata,' addens, 'Patria, cineres non habebis meos.' Vide *Val. Maximum lib. v. 3. 2.*

CAP. 4. Fortunæ varietas] In Attico: 'Tanta varietas his temporibus fuit fortunæ.' Nam libenter comparo has cum illa vita, ut appareat civis eandem dictionis esse indolem, ac proinde unum eundemque et harum et illius vitarum Scriptorem. Loqui autem eodem modo animadverto *Curt. lib. iv. 41.* 'Urbs et vetustate originis et crebra fortunæ varietate ad memoriam posteritatis iusignis.'

Cicero de Divinat. 'Varietas est propria fortunæ.' Idem ad *Luceium*: 'Nihil aptius est ad delectationem lectoris, quam temporum varietates fortunæque vicissitudines.' *Val. Max. lib. vi. 9. 8.* 'Portius ipsos, si quis modo mutis rebus inest sensus, tantam in eodem homine varietatem statim admiratos arbitror.' *Gebhard.*

Iason tyrannus] *Thessalorum* Longolius ex *Plutarcho* addidit, contra *Mss.* Codicum omnium fidem. *Magius.* In aliis libris est corrupte *Lason*, pro *Iason*. Sunt qui *Iaso* legunt, quemadmodum alibi *Lacon* et *Laco*. Quod Græcum est Ἰάσων, Iaso, sic Πλάτων, Plato, Ζέων, Zeño, et alia sexcenta. Meminerunt ejus plurimi veterum, *Xenophon, Diodor. Plutarch. Isocrates, Polyænus*, et alii. *Keuchen.*

Sine satellitibus] Ἄνευ δορυφόρων καὶ σωματοφυλάκων sine stipatoribus hastatis et corporis custodibus. *Lambin.*

Sine ullo præsidio] Quod tueretur contra obviam vim. *Datame*: 'ad quem cum venisset sine præsidio, quod ab amico nullas vereretur insidias, pene interiit.' *Attico*: 'Ac ne quod periculum incideret, quod noctu fiebat, præsidium ei misit.' *Tacit. de moribus German. cap. 13.* 'Hæc dignitas, hæc vires, magno semper electorum juvenum globo circumdari, in pace decus, in bello præsidium.' *Germani peregrino vocabulo Convoy* appellamus. Græci παραπομπήν. *Curt. lib. iii. 2.* 'Pecuniam regis sexcenti muli et trecenti cameli vehebant; præsidio sagittariorum prosequente.' *Tacit. Ann. i. 39.* 'Attonitaque magis quam quieta concione legatos præsidio auxilium Equitum dimittit.' *Sallust. Jugurtha*: 'Se a Patre Boccho obviam illis simul et præsidio missum.' *Gebhard.*

Patriæque sanctiora jura quam hospitalii] Sic *Demost.* (ut et ait *Æschines Orat. περὶ παραπρεσβ.* hoc ei maledicti loco obijciens) dixit, se antepondere salutem civitatis hospitali mensæ.

Æschinis verba sunt hæc : ἔφησθα γὰρ τοὺς τῆς πόλεως ἄλλας περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῆς ξενικῆς τραπέζης. *Idem.*

Hæc extrema fuit ætas Imperatorum Atheniensium.] Sic fere Diodorus l. xv. de Epaminonda loquens : Κατὰ μὲν

γὰρ τὴν ἡλικίαν τὴν τούτου, γεγόνασιν ἄνδρες ἐπιφανεῖς, Πελοπίδας τε Θηβαῖος, ἔτι δὲ καὶ Τιμόθεος, καὶ Κόνων, καὶ Χαβρίας, καὶ Ἰφικράτης Ἀθηναῖοι· πρὸς δὲ τούτοις Ἀγησίλαος ὁ Σπαρτιάτης βραχὺ τοῖς χρόνοις πρότερον. *Lambin.*

XIV. DATA MES.

Datames.] De hoc Diodor. lib. xv. Polyæn. lib. vii. Frontinus ii. 7. *Savaro.*

Venio nunc ad fortissimum virum] Hanc totam transitionem veteres membranæ Timotheo adnectunt, omnesque adeo editiones præter Lambinianam; idque rectius Tranquilli more, aliorumque; et ipsius adeo Nepotis seu Probi, qui a patria, parentibusque vitam cujusque auspicatur. *Schott.* Gebhardus inde auspicatur vitam Datamis: 'De quo hoc plura referemus.' Ceteri vero hinc: 'Datames patre Camissare.'

De quo hoc plura referemus] Rationem addit Lambin. hanc; quia pauca tantum de Heroë hoc leguntur apud Diodorum Siculum, Polyænum, et Frontinum. Quibus Barthius Advers. l. ii. 14. annumerat Æneam Tacticum a Casaubono editum. Longolius putavit præter Frontinum, neminem Datamis facere mentionem. Magius et Savaron addunt Polyænum. Beyerlingio vero quid venerit in mentem, quando in *perfidia* citat Plutarchum 'in Datami,' ego profecto nescio. *Ernst.*

Obscuriora sunt ejus gesta pleraque] Vide ad hunc locum Casp. Barthium Advers. lib. l. ii. 14.

Quo tantum non omnes superabat]

Delph. et Var. Clas.

Correctio Cl. Tevenini, cui plausum utraque manu dat Lambinus: alias editum fuerat, quo tamen omnes superabat. Sed Cl. Barthius Adv. lib. l. ii. 14. suspicatur legendum; quo tandem omnes superavit. Gebhard.

Manu fortis] In Pausania: 'et manu fortis et consilii plenus.' Epaminonda: 'peritus belli, fortis manu.' Timoleone: 'nam et manu fortis et belli peritus fuit.' *Savaro.*

Habuit provinciam Ciliciæ] Potius dixisset provinciam Nepos. Et si Ciliciam habuit provinciam, cur situm addit et nomen populi, quem regere jussus Camissares? Quare legendum: *Habuit provinciam partem Ciliciæ.* Gebh. Schott.

Juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri] Unde apud Geographos Λευκοσυρία vocatur illa Cappadocia. Videndus Strabo ac Dionys. Halicarnasseus. Sane in Herodoti i. Musa Cappadoces a Græcis Σύριοι nominantur, quorum regionem Assyriam cognominabat olim Dionysius Alexandrinus. Et antiquus Orpheus in Argonaut. Assyrios vocat Leucosyriæ incolas, quæ pars Cappadociæ circa ostia Thermodontis. Adi Plinium lib. vi. 3. *Keuchen.*

Dutames militare munus fungens] Quomodo antiqui Comici loqueban-

Nep.

2 N

tur. Plautus non semel: 'Nam parasitus octo hominum munia facile fungitur.' Lucil. 'Læliu' pauperum ait se ingentia munia fungi.' Plura ex Nonio conguessit Lambinus.

Aperuit] Sic Schedæ nostræ rectius; itaque Ultraject. editum. Vulgo *apparuit*. Schott.

Adversus Cadusios] Corrupte *Gadusios*, Codex antiquus P. Danielis. Cadusii, *ἔθνος μεταρὺ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Πόντου*. Vide Stephanum de Urbibus. In Ptolemæo sunt Mediæ populi ad Caspium mare, ubi et Cadusiorum vallum. Nec ambigo, quin hi fuerint iidem cum Cadusenis, apud Procopium lib. i. Pers. Sigonius Caddusios scribendum voluit, quos Græci Caduzios vocant, alii Gelas.

Namque hic multis millibus hominum] Nescio unde proeipserit hæc lectio. Longolianæ monet illa est: *Namque hic multis millibus hostium, regionum quoque non paucis interfectis*: quam ferme sequitur Lambinus. At si non pauci regionum militum cæsi sunt; Cadmæa stetit victoria et vane Datamis opera jactatur. Quocirca invehenda lectio v. Cod. *Multis millibus interfectis magni fuit ejus opera*. Magnam Cadusii stragem Datamis opera exceperunt; exinde magnam gratiam atque auctoritatem sibi comparavit. Gebhard.

Paterna ei traderetur provincia] Capadocia. Nam Diodorus libro xv. scribit, Datamen Cappadociæ Satrapem fuisse. Sic ille: *Ἀρταβάξου γὰρ τοῦ βασιλέως στρατηγοῦ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντος εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὃ μὲν ταύτης τῆς χώρας σατράπης Δατάμης ἀντιστράτευσεν αὐτῷ*. Sed Probus supra Camissarem patrem Datamis provinciæ Ciliciæ præfuisse dicit. Lamb. *Paterna ei traderetur provincia*] Majorum ac parentum memoria gratiaque multi ea consequuntur, ad quæ cæteroqui per indignitatem suam adspirare non auderent.

Tacit. Hist. iii. 86. de Vitellio: 'Consulatum, sacerdotia, nomen locumque inter primores, nulla sni industria, sed cuncta Patris claritudine adeptus.' Factum hoc omni ævo et in omni gente. De Germanis Tacit. cap. 13. 'Insignis Nobilitas, aut magna Patrum merita, Principis dignationem etiam adolescentulis assignant.' Datames autem non solum paternis incubuit meritis; sed suam industriam atque virtutem adjunxerat.

CAP. 2. Autophradates] Cod. P. Danielis *Autophradates*. Longol. *Androphrodotes*. Sed emendandum *Autophradates*: quomodo apud Frontin. legitur lib. i. Strateg. 4. Fuit hic Lydiæ satrapes, de quo Diodorus xv. hanc ipsam historiam narrans diversis circumstantiis.

Eos, qui defecerant] Lycios, Pisidas, Pamphilios, Cilices, Syros, Phœnices, et propemodum omneis maritimos populos, ut inquit Diodorus xv. Sed, quod dicit Probus, Autophradatem jussum esse a Rege, eos bello persequi, qui ab ipso defecerant, Diodorus eo, quem indicavi, libro tradit, Autophradatem unum fuisse ex iis, qui a Rege Persarum defecerant. Hos enim enumerat, Ariobarzanem Phrygiæ satrapem, qui et Mithridate mortuo, ejus regni compos et dominus factus erat; Mausolum Cariæ dynasten, multorumque locorum munitorum atque urbium dominatum obtinentem, quorum princeps et regia erat Halicarnassus: Orontem Mysiæ Satrapem, Autophradatem Lydiæ: ex Ionibus autem Lycios, Pisidas, Pamphilios, &c. supra enumeratos. Atqui hi, qui a Rege Persarum defecerant, Orontem summæ imperii præfecerunt, eumque imperatorem ac duces totius exercitus delegarunt. Hic autem imperium adeptus, stipendioque vicies mille militum annuo accepto, eos qui se ei crediderant, pro-

didit; et majorum præmiorum spectus, cum Rege Persarum sese conjunxit. Hæc fere Diodorus lib. xv. ab Æmilio Probo in eo maxime discrepans, quod Autophradatem in iis, qui a Rege Persarum defecerant, numeret. *Lambin.*

Erat eo tempore Thyus] Codex Danielis transpositis literis *Thuus*. Vel *Thuus*, quod idem est. Utrum autem scribatur *Thyus*, an *Thuus*, an *Thuus*, nihil refert. Sed malim scribi *Thys*, sive *Thus*, unica syllaba. Θὺς enim a Græcis dicitur. Commemorat eundem Athenæus lib. x. *Lambin.*

Dynastes Paphlagoniæ] Infra 'Regem' fuisse dicit, sed nullo discrimine. Athenæus ex Theopompo Παφλαγόνων βασιλέα vocat lib. iv. Strabo Reges Dynastas appellari scribit; quod magna præditi sint potentia, ac populos, quorsum libet, vel vi vel persuasione impellant. Est enim δύναμις Græcis potentia. *Magius*. Simili loquendi modo Matthæus βασιλέα vocat quemvis Principem; quemadmodum et in Oriente *Melk*, *Amir*, et *Sultan* sumuntur. *Keuchen.*

A Pylæmene illo] Longolii Codex corrupte habet *Philomele*; Jensonis, *Philimene*. *Magius*. Unde alius *Philemone*. Vera lectio ex ipso Poëta constat Ἰλιάδ. β. Παφλαγόνων δ' ἡγήτο Πυλαϊμένεος λῶσιον κῆρ.

A Patroclo interfectum] Menelaum hic pro Patroclo ex narratione Homerica dicendum fuisse, recte *Magius* annotavit. *Boecler*. Sic enim Homerus, Il. v. Ἐνθα Πυλαϊμένεα ἐλέτην ἀτάλαντον Ἀρπῆ, Ἀρχὸν Παφλαγόνων μεγαθύμων ἀπισιόταδων. Τὸν μὲν ἄρ' Ἀτρεΐδης δουρικλυτὸς Μενέλαος ἔσταδ' ἔγχρ' ὤξε, κατὰ κληΐδα τυχήσας. Quod ab aliis animadversum et notatum esse video. *Lambin.* Unde constat, μνημονικὸν ἀμάρτημα familiare esse auctoribus festinantibus. *Schott.*

Is regi dicto audiens] Malim hoc quam regi dicto audiens: ut habet

Longoliana et passim vulgatæ editiones. Et sic apud Livium reponendum, ubi corrupte quoque est, 'Servii Tullii dicto audientes essent,' pro *Servio Tullio*, &c. *Schott. Keuchen.*

Omnia primum experiri voluit, ut sine armis propinquum ad officium reduceret] Sic Terentius Eunuchus: 'Omnia prius experiri, quam armis, sapientem decet.' *Lambinus*. Simile dictum Dionysii in Eclog. Legat. ii. p. 295. et Menelai apud Libanium Sophistam. Miltiades non aliter erga Parios se gessit: 'Parum insulam,' inquit Nepos, 'opibus elatam cum oratione reconciliare non posset, copias e navibus eduxit, urbem operibus clausit.' Polyb. lib. ii. de Hamilcare: διατρίψας δὲ ἐν τοῖς τόποις τούτοις ἔτη σχεδὸν ἑννέα, καὶ πολλοὺς μὲν πολέμῳ, πολλοὺς δὲ πειθοῖ ποιήσας Ἰβήρων ὑπηκόους Καρχηδονίους. *Gebhard.*

Quod ab amico nullas vereretur insidias] Nulla accommodatio ratio decipiendi adversarium quam per amicos: et quot sunt, qui palam vi per hostes capi non potuerunt, per corruptos periire amicos? Sic ab Hermocrate Sosistratus servorum seditiosorum dux, ἡγεμονικωτάτοις viginti cum servis per Daimachum amicum et familiarem oppressus est. Sallust. Jugurtha: 'Quod ei per maximam amicitiam maxima copia fallendi erat.' Tacit. Hist. i. 3. 'Quibus deerat inimicus, per amicos oppressi.' Ann. i. 10. 'Lepidus specie amicitiae deceptus.' Ann. ii. 66. 'Pomponium Flacum, veterem stipendiis et arcta cum rege amicitia, eoque accommodatio-rem ad fallendum, ob id maxime Mæsiæ præfecit.' Julius Capitolinus in Maximinis c. 11. 'Sed hic Tyens dormiens domi suæ ab uno ex amicis suis interfectus est.' Quare ad rem P. Syrus: 'Mage cavenda est amicorum invidia, quam insidiæ hostium.' Quod dictum examussum congruit cum illo, quod extat in collectaneis Stobæi:

Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος, τίνα δέι μάλιστα φυλάττεσθαι; εἶπεν, τῶν μὲν φίλων τὸν φθόνον, τῶν δὲ ἐχθρῶν τὴν ἐπιβουλὴν. Nec abludit Demonax: 'Ελάσσω κακὰ πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ ὑπὸ τῶν φίλων. Τοὺς μὲν γὰρ ἐχθροὺς δεδιότες φυλάσσονται τοῖς δὲ φίλοις ἀνεφγμένοι εἰσὶ, καὶ γίνονται σφαλεροὶ καὶ εὐεπιβούλευτοι. *Idem.*

Ariobarzane, præfecto Lydiæ et Ioniæ] Vide Diodorum lib. xv. Ab uno Satrape interdum plures provinciæ regebantur. Sic Herodotus v. Οὐρανὸν νόμον τὸν τε Φρύγιον, καὶ Λύδιον, καὶ Ἰωνικὸν obtinuisse refert. Apud Ariannum vi. Stesantor ὁ Ἀρεῖων, καὶ Σαγάρων Satrapes. Ibidem Phrataphernes Παρτυαίων καὶ Ὑκραίων. Sed et Xerxe regnante, unum eundemque τῆς Συρίας, καὶ Φοινίκης, καὶ Σαμαρείας ἐπαρχὸν fuisse, ex Josepho lib. ii. 8. et Esdra iii. 6. patet: quibus in locis ἐπαρχος appellatur, qui alias Satrapes. *Brissonius.*

Nihilò segnius] Si Nepotis stylum calleo, ducor ad credendum scripsisse nihilò sequius, aut secius; ut alibi non raro. In Conone bis; in Dione; bis Hannibale. Nam et 'eo secius' in Pomponii Attici vita in Miltiade et Eumene dixit. *Schott.* Non audeo nudam Schotti conjecturam sine Codicum assensu amplecti. Vult dicere; auxiliorum frustratio non segniorem reddidit Datamen, quin solus suis viribus Thyn persequi, et ad officium reducere perseveraret. Curt. lib. iv. 38. 'Batim egregia edita pugna multisque vulneribus confectum deseruerant sui, nec tamen segnius prælium capescebat.' Salustius Jugurtha: 'Magna atque insolita re percussi, nihilò segnius bellum parare.' Valer. lib. iii. 6. 1. 'Nec hac re segniores Pænicis exercitibus intulit manus.' *Gebhard.*

CAP. 3. *Cujus facti ne prius fama ad Regem, quam ipse perveniret, dedit operam]* Voluit ergo et auctor et nunti-

us venire. Vide Curtium libro iii. *Gebhard.* *Cujus facti ne prius fama]* Sic Claudianus celeritatem in expeditionibus Stiliconis quoque commendat, dicens eum fuisse emensum asperas etiam 'prævento rumore vias.' Et alio in loco eundem ob eandem virtutem laudans, quod nimirum victoria ejus ante fuerit cognita, quam de bello innotuerit, inquit: 'Rumoremque sui prævenit laurea belli.' *Ernst.*

Hominem maximi corporis] Ejusmodi in Asia nasci, tradit Hippocrates lib. de aëre, aquis, et locis. Erat autem Thyus Asiaticus. *Mag.* Similis staturæ fuerunt Proæresius apud Euphapium, Andronicus Comnenus apud Nicetam, Tiberius apud Suetonium, Maximus apud Capitolinum; et ille de quo tempestive Vespasianus: Μακρὰ βιβὰς, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχυς. *Keuchen.*

Niger] Ergo Thyus procerus fuit et suffuscus, ut de quodam loquitur Apuleius. Qualis Epaphroditus ille Grammaticus apud Suidam, cujus τὸ σῶμα ἦν μέγας καὶ μέλας. *Idem.*

Capillo longo] Suetonius 'submissiorem' vocat, quem alii 'crines passos.' Græci 'Hectoream comam.' Vide Lycophronis Scholiasten.

Barbaque erat proluxa] Approbant libri et censores *promissa.* Justin. lib. vi. 'capillo barbaque promissis.' Tacitus Annal. ii. 39. 'donec crinem barbamque promitteret.' Varro: 'Quod tum erant in Græcia comæ promissa, rasa barba, pallia trahentes.' Vide Nonium, qui *promittere* exponit, ad magnitudinem nutrire. *Gebhard.* Adde Festum. Refertur hoc ad Philosophorum schema, ut liquet ex Strabone, Juliano, Apuleio, et aliis. Lacedæmoniorum lege cautum erat; ne cui fas esset, τὸν μύστακα τρέφειν. Adi Plutarchum et Hesychium. *Keuchenius.*

Optima veste contexit] Editio Pari-

siana *textit*. Fuit hæc purpura, auroque distincta, quæ non ab ipso tantum Rege, sed et proceribus ejus gestabatur; unde Purpuratorum nomen. Tertullianus: 'Purpura et aurum cervicis ornamentum apud Ægyptios et Babylonios, insignia sunt dignitatis.' Veste illa purpurea donati Δορῖφοροι vocabantur. Curtius III. Ælianus Hist. Var. I. 22. Erat autem stola Medica, qua donari, summus apud Persas honor. Idque in hodiernum diem apud Turcas, Tartaros, Persasque in usu est: nemo ad Regem admittitur, nisi ejusmodi honoraria veste donatus. Hoc vocant

عليه الخلعة خلع ut supra in Themistocle notatum.

Satrapæ regii] Hi sunt quos alibi Principes provinciarum, Præfectos, Prætores vocari constat. Eratque omne Persarum imperium in ejusmodi Satrapias divisum. Videndus Brissonius I. de regno Persarum, et Drusus in Observ. et Cl. Berneggerus, Justin. V. 2. Boccler.

Ornavit etiam torque] Persarum moribus inter insignia regia erat torques aureus. Interim non modo torques, sed armillæ aureæ, acinaces, &c. inter honores satrapis a Rege concessos, et præmia benevolentiae regiae. Vide Brisson. de regno Pers. lib. I. C. Barthium Advers. VIII. 15. Idem. Adde Cl. Schefferum Syntagmate de antiquorum torquibus.

Armillis aureis] Armillæ fuere rotundi circuli ex argento vel auro, quibus summum brachium cingebant ornatus caussa. Olim erant in usu, sed per luxum. Livius lib. I. de Sabinis: 'Quod vulgo Sabini aureas armillas magni ponderis in brachio lævo habuerint.' Vocabantur et brachiales, Græcis βραχιστήρες, aut βραχιστήρια, viriola, dextralia, dextrocheria; uti fusc docet Rubenius Elect. lib. I. 38.

Ipse agresti, duplicique amiculo] Cir-

cumdatum fuit abolla, quæ humilium personarum fuit indumentum, aut certe senum, Philosophorum, et similium.

Gerens in capite galeam venatoriam] Quæ ad terrorem hirsutis pellibus tecta erat, ut loquitur Vegetius lib. II. 17. Videas passim nummos antiquos, ubi in capitibus exuviae caprarum, caprietum, elephantorum. Galeas autem ex diversorum animalium pellibus fuisse confectas, probat in conjectaneis suis ad Varronem magnus Scaliger. Et hæc eadem fuit, quam 'venatoriam' vocat Nepos Cornelius. A fide stabat olim Justus Lipsius ad Polybium comment. de Militia Romana lib. III. Keuchen.

Copulam] Vinculum, ἰμάντα. Vide Casp. Barthium Advers. VIII. 15.

Fuit nemo non qui agnosceret Thyum, regique nunciaret] Sic Longolius et Scriptus noster. Savaro. Fuit nemo qui agnosceret Thyum regique nunciaret: primo non accreditit. Schott. Regique nuntiaret] Concursus (quasi dicat) factus est magnus ob insolitam speciem adducti, et cum propius inspexissent, plurimi agnoverunt, remque Regi nuntiarent, quam ille primo non credidit. Gebhardus.

Primo non accreditit] Ita venustius in melioribus, et Excerptis. Alii tamen codices invertunt ordinem lectionis: Ac primo non credidit. Sed accreditit magis probabunt, qui Latine scient. Quomodo 'adjuvare' dixit Catullus ad Ipsithillam; 'adjuvare' Livius lib. XLIII. 'adopinari' Lucretius, et alia. Keuchen.

Nobilis Rex] Sic legendum potius, quam quo modo habent alii libri, non vilis Rex. Erat enim a Pylæmene illo Homérico progenitus. Lambin.

Qui tum contraheretur] Quæritur, ubi contraheretur hic exercitus, in Phrygiane, an in Cilicia, an in Syria? Namque hoc scire interest ad ea, quæ sequuntur. In Cilicia non: nam pri-

mum statim dicit Probus, Datamen louge ab iis locis, ubi exercitum comparabat, evocatum esse in Cataoniam, supra Ciliciam, et juxta Cappadociam: deinde navem conscendisse, ut eo perveniret, et in Ciliciam delatum esse. At, si in Cilicia fuisset, non longe a Cataonia afuisset; neque navigare, neque omnino iter facere ei necesse fuisset. Relinquitur, ut aut in Syria, aut in Phrygia, propterea quod Pharnabazus Phrygiæ præfectus erat: ex quo probabile est, eum ibi exercitum contrahere instituisse: in Syria: quia Phrygiæ præfectura eo usque pertinebat. Ex Syria autem in Ægyptum, adversus quam bellum parabat, brevior erat tractio. Cataonia autem, ut docet Plinius libro vi. cap. 3. Cappadociæ pars est, qua Comagenam attingit. *Idem.*

CAP. 4. *Finitimas regiones vexabat*] Devastabat atque infensabat incursionibus ac direptionibus. Eodem modo loquitur paullo inferius hac vita et Timoleont. 'Siciliam multos annos bello vexatam.' Curt. lib. iii. 29. 'Tantæ enim multitudini, utique cum jam hiems instaret, in regione vasta, et invicem a suis atque hoste vexata, non suffectura alimenta.' Cæsar de Bello Gall. lib. i. 14. 'Quod Æduos, quod Ambarros, quod Allobroges vexassent.' Ibid. lib. ii. 4. 'Qui Patrum nostrorum memoria omni Gallia vexata Teutonon Cimbroque intra fines suos ingredi prohibuerint.' Lib. iv. 15. 'Illi supplicia cruciatusque Gallorum veriti, quorum agros vexaverant.' Lib. vi. 43. 'Cæsar ad vexandos rursus hostes profectus.' Ubi Græcus interpres verbum *vexare* reddidit per *δεινὸς κακοῦν*, modo per *δρῶν*, modo per *ληΐσθαι*. Cicero in Catilinam: 'Cum bello vastabitur Italia, vexabuntur urbes, tecta ardebunt.' Et in Verrem: 'Agros vectigales vexatos atque exinanitos a Verre; populatam

vexatamque provinciam.' Gebhard.

Quæ regi portarentur, abripiebat] Portoria, ac reditus Regis intercipiebat. Et hanc interpretationem adjuvat Polyænus lib. vii. in Mithridat. *Κῶμας κατέσκαψε, κατέπρησε, φόρους ἥρπασε, λείαν ἤλασεν.* Vel, quæ ad regios usus mittebantur, involabat: *τοὺς κομισσάντας τὰ χρήματα συνέλαβε.* Cicero in Verrem: 'Frumentum aversum a Republica, abreptum ab aratoribus.' *Idem.*

Datames, etsi longe aberat ab his regionibus, et a majore re abstrahabatur; tamen regis voluntati morem gerendum putavit] Quæritur heic, an Dux, qui magnam habet spem provinciæ bene administrandæ, revocanti recte pareat? Distinguentium est inter Duces seu præfectos exercitum a populo, dein a Rege, tum ab optimatibus præpositos. Populo revocanti, utpote mobili et ab invidis concitato suisque affectibus, publicam utilitatem posthabenti, bonus civis et patriæ amans non auscultat. De Fabio Ennius: 'Non ponebat enim rumores ante salutem.' De Epaminonda Nepos: 'Hic,' inquit, 'cum criminibus adversariorum omnes in invidiam venissent, atque in eorum locum alii prætores successissent; Epaminondas plebiscito non paruit, idemque ut facerent, persuasit collegis, et bellum, quod supererat, gessit: nanique animadvertibat, ubi fecissent, totum exercitum propter imprudentiam inscientiamque belli periturum.' Rationem addo illam, quod res prospere gestæ facile turbas in animis vulgi a concionatoribus commotas discutiant atque componant, Populusque ad se reversus sua scita et placita damnet, et periculum auctori intentum remittat. Documento est idem Epaminondas, qui cum risu a judicio capitis maxima discessit gloria. Quare non recte fecit Alcibiades, qui nuncio ad causam dicendam domum citanti, cum

esset in magna expectatione res magnas gerendi, non parere noluit. A regibus revocatio, cum non parentibus exitium propositum sit, sine mora obediendum est, etiam si interrumpantur præclari conatus, et damni dedecus sequatur jubentem. Tacit. lib. xi. 20. 'Ideo Claudius adeo novam in Germanias vim prohibuit, ut referri præsidia cis Rhenum juberet. Jam castra in hostili solo molienti Corbuloni hæc literæ redduntur. Ille re subita, quainquam multa simul offunderentur, metus ex Imperatore, contemptio ex barbaris, ludibrium apud socios, nihil aliud prolocutus, quam, Beatos quondam duces Romanos! signum receptui dedit.' Claudianus lib. ii. in Ruffin. vs. 192. 'Illa dies potuit nostris imponere finem Cladibus, et sceleris caussas auferre futuri. Invida, proh! quantum rapuit Fortuna triumphum. Inter equos interque tubas mandata feruntur Regis, et armati veniunt ductoris ad aures. Obstupuit; simul ira virum, simul obruit ingens Mœror, et ignavo tantum licuisse nocenti Miratur, dubios anceps sententia volvit Eventus; peragat pugnas, an fortia cœpta Deserat. Illyricis ardet succurrere damnis: Præceptis obstare timet, reverentia frangit Virtutis stimulos: hinc publica commoda suadent Hinc metus invidiæ: tandem indignatus.' Tacit. Ann. lib. iv. 23. 'Nec proconsul ejus anni, P. Dolabella, retinere ausus erat, jussa Principis magis, quam incerta belli metuens.' At optimatibus non sua libidine, sed legibus res patriæ administrantibus, illico parendum esse præit Agesilaus: quo exemplo optat Nepos Julium Cæsarem submisisse semet quoque legibus patriis. Gebhard.

Et a majore re abstraheretur] A bello Ægyptio. Lambin. Mendose a minore re, Edit. Longoliana.

Imprudentem et imparatum] A Mss.

abest et imparatum. In Eumene: 'Et quoniam imprudentem adoriri non posset.' Ibid. 'sperabat se imprudentem hostem oppressurum.' Vulgata lectio probari potest. In Ages. 'Quo factum est ut omnes imparatos imprudentesque offenderet' Savaro.

Arma capit] Habuit Danielis Co-dex; arma sumit. Sic sumere etiam auctoribus frequentatum. Sed utrumque sane dicitur, nec in unius gratiam alterum ejiciendum. Keuchen.

Mithridati] Ariobarzanis filio, a quo postea per dolum et perfidiam interfectus est, ut infra cognoscemus. In nummis antiquis apud Eric. Memmum et Clem. Teveninum legitur Mithradates, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΥΠΙΑΤΩΡΟΣ. Lambinus. Quod non probo: Μιθραδάτης enim Græcum est, Mithridates, Latinum, a in i: ut Μαρσαλία Massilia, Κατάνη Catina, Νόμαδες Numidæ, Ἀκράγας Agrigentum, et alia. Bongars.

CAP. 5. *Seipsum reprehendit*] Ita melius, quam in aliis, deprehendit. Apuleius Metamorph. viii. 'Suaque reprehensa negligentia;' ad quem Nepotis locum contendit doctiss. Priæus. Keuchen.

Ad exercitum Acen] Acæum Lambinus, sibi tamen ut non satisfaceret, edendum curavit. Cæteri fere acrem propius a vera scriptura, quam esse Acen nullus dubito, monuitque et Jacob. Bongarsius ad Justin. et Rob. Titius Loc. Cont. lib. i. 7. Est autem Ace Phœniciæ civitas, Ptolemais postea dicta. Stephanus: Ἀκη, πόλις Φοινίκης. αὕτη Πτολεμαῖς ἐκαλεῖτο. Strabo lib. xvi. Μετὰ τὴν Τύρον ἡ Παλαί-τυρος ἐν τριάκοντα σταδίοις. εἰθ' ἡ Πτολεμαῖς ἐστὶ μεγάλη πόλις, ἣν Ἀκην ὠνόμαζον πρότερον, ἥ ἐχρῶντο ὀρηθητηρίῳ πρὸς τὴν Αἴγυπτον οἱ Πέρσαι. Meminit et Harpocration. Suidas et Plinius. Infra eadem corrupta vox, rescribendumque, cum jam ad exercitum Acen

venisset. *Accho* in sacris literis vocatur, Judic. i. 13. et Joseph. bell. Jud. lib. ii. 17. Rescribendum itaque in Hieron. Epistola ad Eustochium xxvii. 'Pervenit ad Ace, quæ nunc Ptolemais dicitur:' ubi vulgo *Coth* vitiose editur. *Schott.*

Gazæ custos regię] Habebant Persarum Reges in singulis provinciis ærarium, ærarii que præfectos. Et ita Curtius Bagophanem arcis et regię pecuniæ custodem memorat lib. v. Exstat Darii Epistola apud Josephum lib. xi. 4. qua sumptus ad templi Hierosolymitani constructionem ἐκ τοῦ βασιλικοῦ Γαζοφυλακίου τὸν φόρον τῆς Σαμαρείας suppeditari mandat. Apud eundem Josephum, ejusdem libri cap. 5. Xerxes Esdræ præberi jubet sacrorum sumptus ἐκ βασιλικοῦ Γαζοφυλακίου: eaque de re scripsisse se Præfectis ærarii Syriam et Phœnicem. Strabo lib. xv. Persarum Reges, licet Susa valde ornassent, nihilominus etiam coluisse Persepolin et Pasargada scribens, addit, illic gazam et thesaurum Regum fuisse. Pasargadis quoque Cyri prioris thesauros Arrianus iii. scribit. Pecuniæ ergo, quæ thesauris inferebantur, Custodes habebant, qui Γαζοφύλακες vocantur a Josepho xi. et Γαζοφυλακοῦντες a Diodoro Siculo lib. xvii. *Brisson.*

Namque eam esse consuetudinem Regum] Id volunt quoque verba Julii Classiciani apud Tacit. Annal. lib. xiv. 38. 'Simul in urbem mandabat, nullum præliorum finem exspectarent nisi succederetur Suetonio: cujus adversa pravitati ipsius, prospera ad fortunam Reipubl. referebat.' Similiter fere Sallustius Hist. lib. ii. 'Ad hoc rumoribus adversa in pravitatem; secunda in casum; fortunam in temeritatem declinando corrumpebant.' Ita propemodum Populus, et de Carthaginensi Val. ii. 7. 'Quod bene gesserant, Decorum immortalium ad-

jutorio; quod male commiserant, ipsorum culpæ imputantes.' *Gebh.* Locum explicat Justus Lipsius in Not. ad Polit. lib. iii. 2. *Eam esse consuetudinem regum*] In optimis Excerpt. regiam: ut Miltiade et Themist. 'cum classiariis regiis;' ubi tamen regis in iisdem schedis. *Keuch.*

Quod quibus rex maxime obediat] Non cepit hunc locum Lambinus, utpote qui in monumentis veterum attendebat potius verba, quam rerum majestatem. Exponit enim *obedire* hoc loco videri idem valere, quod πείθεσθαι, credere et fidem habere, sequi alicujus consilium et fidem. *Nugæ.* Ingenium et conditionem regum ἐκκαλύπτεται, inque scenam producit Pandates, qui inane tantum nomen possident, reipsa autem sunt subjecti atque obediunt vel uxoribus, vel spadonibus, vel alii cuidam nebuloni, qui Principem ceu ἀντόματον, quo volunt, impellunt. De eadem re in eundem modum loquitur Diodor. lib. xvii. 'Ἀνείλε δὲ Βαγῶας καὶ τοὺς ἀδελφοὺς [Arsis,] ὄντας νέους παντελῶς, ὅπως μονωθεὶς ὁ νεανίσκος μᾶλλον ὑπήκοος αὐτῷ γένηται. De ejusdem Bagoæ Eunuchi potentia idem lib. xvi. 'Ὁ δὲ Βαγῶας ἐν ταῖς ἀνω σατραπείαις ἅπαντα τῷ βασιλεῖ διαφεκῶς, τοσοῦτον ἴσχυσε διὰ τὴν πρὸς τὸν Μέντορα κοινωνίαν τῶν πραξέων, ὥστε τῆς βασιλείας κύριος εἶναι, καὶ μηδὲν πράττειν τὸν Ἀρταξέρξην ἔνευ τῆς ἐκείνου γνώμης. Καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τοὺς διαδόχους αἰὲ βασιλείας οὗτος ἀπεδείκνυε, καὶ πάντα βασιλέως εἶχε πλὴν τῆς προσηγορίας. Quid autem est aliud μηδὲν πράττειν ἄνευ γνώμης hujus vel illius, quam obedire? quam esse mancipium vilissimi tenebrionis, quem rex ipse ex infimis sordibus produxit? aut ut Justinus loquitur lib. xiii. 2. 'sub persona regis indignorum subjici imperio?' Apud Tacitum Claudius obtemperabat Agrippinæ Annal. lib. xii. 59. Item libertis: Juvenalis Sat. xiv. 'Indulsit Cæsar cui Clau-

dius omnia, cujus Paruit imperiis uxorem occidere jussus.' Nero eidem Agrippinæ Ann. lib. xiii. 6. Apud Nepotem Philippus Aridæus Eurydicæ uxori, in Phocione. Vid. Justin. lib. xiii. 2. Apud Tacit. iterum aula Parthica et novo rege potiebatur Abdageses Annal. lib. vi. 43. Galba obnoxius erat T. Vinio, Laconi et Icelo Hist. lib. i. 13. quos ideo nunquam non adhaerentes pædagogos vulgo appellabant. Suet. cap. 14. Ptolomæus Jubæ filius libertis Ann. lib. iv. 23. m. Apud Zonaram Tom. iii. Nicephoro Botoniatae imperatori imperant pro libidine miscentes omnia Borilus et Germanus servi. Audiamus Plinium, qui huic loco lulentam accendit facem Panegyri. cap. 88. 'Plerique principes, cum essent civium domini, libertorum erant servi: horum consiliis, horum nutu regebantur; per hos audiebant; per hos loquebantur; per hos præturæ etiam et sacerdotia et consulatus, imo et ab ipsis petebantur.' Dein Tacit. Annal. lib. xii. 3. f. 'Sed nihil arduum videbatur in animo principis, cui non iudicium, non odium erat, nisi indita et iussa.' Gebh.

Mandrocle[m] Legendum potius *Androcle[m]*; quam *Androdem*, aut *Mandrodem*, aut *Mandrocle[m]*, quæ reperiuntur in aliis editionibus. *Lambin.* Nam *Mandrocle[m]* Multis locis *d* pro *cl* scriptum invenio in editionibus. Nam *Mandrodem* exhibet Longoliana pro *Mandrocle[m]*: ut apud Agellium lib. v. 14. *Androdus* vulgo pro *Androcleus*. Sic *Menedides* pro *Meneclides*, cum Plutarcho sit et Græcis *Μενεκλῆδης*, in Epaminonda. *Keuchen.*

Paphlagoniam] Cujus Regem Thyum ceperat, et ad Regem Artaxerxem captivum duxerat. *Lambin.*

Ariobarzane] Qui a Rege multo ante defecerat. Diod.

CAP. 6. *Pisidas*] Discrepat a Probo Diodorus lib. xv. Tradit enim ille,

Persas duce Artabazo, in Cappadociam, quam tenebat Datames, invasisse: Datamen vero magno cum exercitu ei obviam venisse: Ἀρταβάζου γὰρ τοῦ βασιλέως στρατηγοῦ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμβαλόντος εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὃ μὲν ταύτης τῆς χώρας σατράπης Δατάμης ἀντεστρατοπέδευσεν αὐτῷ, πολλοὺς μὲν ἱππεῖς ἥθροικῶς, δισμυρίους δὲ πεζοὺς μισθοφόρους ἔχων αὐτῷ συστρατεύοντας. *Lambin.*

Filium ejus Arsidaum] Sic Savaro, et scripti Codices, *Arsidaum*. Quod nomen etiam inter Alexandri Magni assecclas reperias. Long. *Arridaum*, Schott. et Lamb. *Arridaum*. Justin. cum duplici *d* scribit, ut sit *Arridaeus*.

Celans quantum vulnus accepisset, &c.] Verissime: nam clades suorum animos affligit, ac tardiorum exercitum reddit. Idcirco prudentes duces clades et adversitates semper texerunt, ne animi conciderent militibus, et augerentur adversariis, pœna quandoque mortis dicta, qui acta vulgasset. Curt. lib. vii. 51. 'Cecidere eo prælio peditum duo millia, trecenti equites; quam cladem Alexander sollerti consilio texit, morte denunciata iis, qui ex prælio venerant, si acta vulgassent.' Cæsar Civil. lib. ii. 31. 'Uti corporis vulnera, ita exercitus incommoda sunt tegenda, ne spem adversariis augeamus.' Contra Varro auxit rerum suarum suique contemptum nimis detegendo cladem denu-dandoque. Vide Liv. lib. xxiii. 4. Front. lib. ii. 7. Cæterum eo modo loquitur Cicero: 'Quid est, quod animum meum frangere aut debilitare possit?' In Antonium: 'Utrum hoc est confirmare militum animos, an debilitare virtutem?' Gebh.

Ad hostes transfugit] Ἀποστὰς νυκτὸς μετὰ τῶν ἱππέων ἀπῆλυνε πρὸς τοὺς πολεμίους. Diodor. xv.

Si in turbam exisset] Si pervulgatum esset. Sueton. Galba, cap. 20.

‘Quod ante paucos dies exierat in vulgus.’ Sic in Nerone cap. 53. ‘Exiit opinio,’ pro pervulgata est. *Gebh.*

Se relictum esse] *Iri* Longol. ntramque vocem *iri* et *esse* scriptus liber et *Ultraj.* omittunt. *Schott.* Cæterum verbum *relinquere* heic usurpat pro deserere. Ita Tacit. Ann. lib. xiv. 56. ‘Non tua moderatio, si reddiderit pecuniam; nec quies, si reliqueris Principem: sed mea avaritia, meæ crudelitatis metus in ore omnium versabitur.’ Idem Histor. lib. iv. 77. ‘Ite, nunciate Vespasiano, vel, quod propius est, Civili et Classico, relictum a vobis in acie ducem.’ Front. lib. ii. 7. ‘Annibalem venientem in Italiam tria millia Carpetanorum reliquerunt.’ Justin. lib. xxii. 8. m. ‘Bis se a rege suo in mediis hostibus relictos proclamantes.’ Paterculus lib. ii. 84. ‘Multa, inquit Coponius, mehercules fecit Antonius pridie quam tu illum relinqueres.’ Curtius lib. vii. ‘Postquam adventare Alexandrum compertum est, in suos quisque vicos dilapsi Bessum reliquerunt.’ Respondet Græcorum καταλείπειν. Polyæn. lib. i. Polydor. αὐτόμολον ἔπεμψεν ἀγγέλλοντα ὅτι στασιάξουσιν ἡ δὲ καὶ καταλείψουσιν ἀλλήλους. Verum et antiquissimi ita loquebantur. Ennius Cresphontes: ‘Sin est probus, Cur talem invitum invitam cogis linquere?’

In vulgus edit, suo jussu] Frontinus lib. ii. 6. longe diversa de hoc strategemate habet: ‘Datames,’ inquit, ‘dux Persarum adversus Autophraden in Cappadocia, cum partem equitum suorum transfugere comperisset, cæteros omnes venire secum jussit, assecutusque transfugas, laudavit, quod eum acriter præcessissent, hortatusque est eos, ut fortiter hostem adorirentur. Pudor transfugis attulit pœnitentiam; et consilium suum, quia non putabant deprehensum, mutaverunt.’ Hactenus Fronti-

nus. *Mag.* Geminum est strategema Tulli Hostilii cum Metio Fufetio in Livio lib. i. Scriptor de Vir. illust. cap. 4. Val. Maxim. viii. 4. Frontinus lib. ii. 5. i. *Schott.*

Hac re probata exercitum educit] Locum hunc emendavit ad Livium suum eruditissimus Gronovius.

Qui dum ad hostes] Sic Schottus. Lambinus nimis audaciter duas voces intrusit *tantum quod*. Magius qui tum: alii qui vixdum faciunt: *Ultraj. qui tantum non*. Schott.

Compositoque fecisse] Composita et comparata prius inter se fraude. Sic ‘componere’ Tacit. Ann. lib. iii. 40. ‘Ii secretis colloquiis, ferocissimo quoque adsumpto, aut quibus ob egestatem ac metum ex flagitiis maxima peccandi necessitudo, componunt, Florus Belgas, Sacrovir propiores Gallos concire.’ Vide nostra ad Tacitum. Accius Agamemnone: ‘Sic quorum animus atroci junctus militia est, Composita dicta e pectore evolvunt suo; Quæ cum componas, dicta factis discrepant.’ *Gebhard.*

CAP. 7. *Schismas*] Credo potius membranis nominantibus *Sisynas*. Nam Persicis nominibus hoc propius est. *Gebhard.*

Maximus natu] In Agesil. ‘primum ratio habebatur, qui maximus natu esset ex liberis ejus.’ Mss. *Maximo natu*: quæ lectio temere rejicienda non est. *Savaro.*

Forti ac strenuo] Horatius Epist. lib. i. 7. ‘Strenuus ac fortis.’ *Lambinus.* Conjungit quoque Epaminonda: ‘Pelopidas vir fortis ac strenuus.’ *Gebhard.*

In quo Ciliciæ portæ] Cilicia tres memorabiles angustias habet. Quarum prima adeo arcta, ut formam portarum referat, unde Græcorum πύλαι. Secunda non procul distat ab Isso, qua per Amani montis portas, unde Amanicæ dictæ, aditur in Sy-

riam. Tertia circa sinum Issicum est. Geographi. Vide Plin. lib. v. 27. Eustath. ad Dionys. vers. 585. Polyb. xii. 8. Cicer. Epist. Fam. xv. 4. Curt. iii. 4.

Quin ancipitibus locis premeretur] Supra Themistocle: 'Ancipiti premerentur periculo.'

CAP. 8. *Tamen statuit congregi]* Lambin. *satus* de suo addidisse ait, Græcorum exemplo (qui μάλλον). Latini potius vel magis exaudire solent, ut hoc loco membranæ nostræ et Gifanii fidem faciunt omnesque editiones extra Lambinianam, observat Muretus ad Eunuchi prolog. e Nonio Marcello exemplisque illustrat comici illud: 'Si quisquam est qui placere se studeat bonis Quam plurimis.' Plura conguessit Antonius Augustin. Emend. lib. vi. 8. Schott.

Quos illi Cardaces appellant] Gardatas noster, editique omnes vitiose. Rectius Gardacas Gifanii Codex, rescribendumque Cardacas veterum auctoritate Græcorum. Hesych. obscuræ: Κάρδακες οἱ στρατευσάμενοι βάρβαροι ὅπῃ Περσῶν εἰς Ἀσίαν. οὕτω καλοῦσι τοὺς στρατιώτας, ἀπὸ ἔθνους ἢ τόπου. Strabo lib. xv. Καλοῦνται δὲ οὗτοι Κάρδακες ἀπὸ κλοπίας τρεφόμενοι. Κάρδα γὰρ τὸ ἀνδρῶδες καὶ πολεμικὸν λέγεται. Meminit et Arrianus lib. ii. de gestis Alexandri, et Pausanias. Ammonius item, sive Philoponus, is est περὶ διαφόρων λέγων. Κάρδαξ δὲ τις ἐκαλεῖτο στρατιώτης: Plura Eustathius ex Ælio Dionysio, ac Theopompo, itemque Cæl. Rhodiginus lib. xviii. 1. Schottus. Scripsit Nepos, nisi me animus fallit, non Gardates, sed Cardaces. Brisson, l. iii. de Regno Persarum.

Tria funditorum] Tria funditorum millia. Lambin.

Cappadocum octo] Cappadocia Asiæ minoris regio, quam Strabo in duas satrapias a Persis divisam tradit; in eam quippe, quæ Magna dicitur et Cappadocia ad Taurum: et alteram,

quæ Pontica vocatur et Pontus, quam Arias Montanus ex Onkelo esse docet Hebræorum Caphthorim. Ab occasu minorem Armeniam claudit: a septentrione longo littore in Euxinum expanditur: a meridie angusto excursu Ciliciam attingit; ut ab occasu rursus Galatiam et reliquam Paphlagoniam finit: ab oriente magnam habet Armeniam juxta Euphratem. Geographi.

Armeniorum decem] Quæ gens fuit admodum populosa. Nomen accepisse creduntur ab Aram, filio Sem. Vel a montibus, qui regionem circumquaque cingunt. Etenim ἡ Hebræis mons est.

Paphlagonum quinque] Quorum regio Asiæ minoris, olim etiam Palæmenia dicta, Homero incognita.

Phrygum decem] Ex majore nimirum Phrygia, inter Galatiam et Lydiam sita.

Lydorum quinque] Lydia, Asiæ minoris regio antiquis Geographis. Vide Ortelium.

Aspendiorum] Pamphyliæ populi Aspendii, ab Aspendo ejus provinciæ oppido, ad fluvium Eurymedonta sita. Gebhard.

Psidarum] Vide Plinium lib. v. 32.

Cilicum] Cilicia, Asiæ minoris regio, Joseph. Tharsus, Hebræis Chalah, teste Ar. Montano. Hodie Turcomania et Finichia, ut refert Marius Niger. Isidoro videtur dicta a Cilice quodam, quem ortum Phœnice, Jove ipso antiquiorem fuisse tradunt.

Captianorum] Caspianorum vereor ne sit reponendum, (ignoti enim hi:) de quibus Strabo l. xi. ἔστι δὲ τῆς Ἀλβανῶν χώρας, καὶ ἡ Κασπιανὴ τοῦ Κασπίου ἔθνους ὁμώνυμος. Stephanus in voce Κασμία. Sed hoc non probat Ortelius, hanc ob causam, quod cæteri populi, quos Nepos illo loco recenset, omnes in Asia minore sint. Gebh.

Namque hujus partem non habebat vigesimam militum] Locum explicat ad Vegetium Stewechius, lib. III. cap. 9.

Quibus fretus conflixit] Duo ipsius strategemata commemorat Polyænus lib. VII.

Quam ob causam postero die tropæum posuit, quo loco pridie pugnatum] De Græcorum tropæis res est notissima. Testatur autem Diod. lib. XIII. Vēteres Græcos non nisi διὰ τῶν τυχόντων ξύλων voluisse erigi tropæa, ne essent odia immortalia. Plutarchus quoque ait, parum apud Græcos probatum fuisse eorum factum, qui primi e lapide aut ære tropæum erexerunt. Vide etiam quæ scribit Cicero II. de Invent. de tropæo æneo, quod Thebani victis Lacedæmoniis in finibus suis statuerunt. Casaub. Vide Alexand. ab Alexand. lib. I. 22.

CAP. 9. At rex, quod implacabile odium] Hoc Diodorus valde breviter retulit, quod Probus multis verbis persecutus est. Diodorus: 'Ο δὲ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης πυθόμενος τὴν στρατηγίαν τοῦ Δατάμου καὶ σπεύδων ἄρασθαι τοῦτον, δι' ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἐδολοφόνησεν. Sic autem Cicero dixit, 'implacabiles iracundias,' Epist. ad Quint. Frat. I. et Probus, 'implacabile odium.' Et idem Probus, 'suscipere odium;' ut Cicero, 'suscipere inimicitias.' Lambin.

Insidiis interficere] Δολοφονεῖν. Diodor. Lambin. Solenne hoc regibus sceleris artificium est, eos, quorum copiam aperta vi desperant, immissis percussoribus trucidandi. Diodor. lib. XV. Γαῶς ὁ ναυαρχήσας τῶν Περσῶν ἐν τῷ Κυπριακῷ πολέμῳ, ἀποστάτης ὢν τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς τε Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα παρακεκληκώς εἰς τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τινων οὐ συνετέλεσε τὴν προαρσιν. Gebhard.

De quibus quod inimici detulerant neque credendum neque negligendum pu-

tavit] Nempe amicorum Datamis inimici. Poterat enim cogitare eos tantum id agere, ut in suspicionem ac periculum ab obtreptatoribus adducerentur, sicque se vindicta expleant. Val. Maxim. lib. III. 8. Ext. 1. 'Enim vero tunc ille proclamat, se in conspectu Ducis adversus eum sollicitari: quod quia et incredibile videbatur, et ad unius tantum aures penetraverat, et dictabatur ab inimico, veritas fide caruit.' Hieronymus adversus Ruffinum: 'Professæ inimicitiae suspicionem habent mendacii.' Insidiarum autem indicium a qualibuscunque delatum, spernendum non esse monent Prudentiæ consulti. Curt. I. VI. 49. 'In suo quemque periculo magnum animum habere, cum de salute regis timeretur, credulos esse debere; vana quoque deferentes admittere.' Tacit. Ann. I. II. 40. 'Cum Tiberium anceps cura distrahere, vine militum servum suum coëccret, an inanem credulitatem tempore ipso vanescere sineret. Modo nihil spernendum, modo [non omnia metuenda, ambiguus pudoris ac metus, reputabat.' Ann. lib. XV. 51. 'Sed Epicharis in custodia retenta est, suspectante Nerone, haud falsa esse, etiam quæ vera non probabantur.' Ideo qui comparatarum in caput principis insidiarum indicia supprimebant, rei capitis erant, tanquam silentio saluti Principis nocuissent. Curt. lib. VI. 47. 'Caballinus ultimum supplicium meritus, si in caput meum præparatas insidias biduo texit.' Polyæn. in Dionysio Comm. lib. V. 4. Διονύσιος τὸν μὲν Ἀνδρῶνα προσέταξεν ἀναιρηθῆναι, ὅτι εὐθὺς αὐτῷ καταπλεύσαντι μὴ τοῦτο ἐμήνυσσε. Idem.

Futuras insidias illi dixerant] P. Daniel testatur libris veteribus abesse verbum evenire post insidias. At Schottus membranæ suis agnoscere proficitur. Utrumque et futuras et evenire supposititium censeo. Nam cum

exscriptorum quidam aliquid abesse suspicarentur; hi *futuras*, illi *evenire*, isti utrumque vocabulum intruserunt. *Idem.*

Ornatus vestitu militari] Magna hoc loco varietas in libris scriptis. Mihi non absurda videtur, quam scripturam excerpta P. Danieli attestantur, *Ipse autem ornatus vestituque militari*. Nam neque insignibus, neque vestitu Imperatorio usus est. *Gebh.* Liber Schott. absque copula *que*: editi quatuor *ornatus vestitu militari*. Ultr. *ipse autem ornatus militari*. Schott.

Corporis custodes] Σωματοφύλακας. Vide quæ de his supra ad Pausaniam notavimus. Hujusmodi cohortes Regem circumquaque sequebantur, quibus stipatus ab incurrentibus periculis liberabatur.

Decepti ordine atque vestitu] Hanc historiam refert et Polyæn. lib. vii. his verbis: Δατάμης μαθὼν ὡς ἐπιβουλεύοιτο ὑπὸ στρατιωτῶν ἰδὼν ἐν Ἀσπενδῷ πεδίῳ μέλλων συμβάλλειν πολεμοῖς, ἄλλον διεσκεύασε τῇ αὐτοῦ πανοπλίᾳ, ἐν ἄλλῃ δὲ αὐτὸς ἐκινδύνευσεν· οἱ δὲ ἐπιθέμενοι ἐγνώσθησαν ὑπὸ τοῦ σχήματος ἐξαπατηθέντες. *Lambin.*

Qui suppositus erat] Legi etiam posset, *supposititiis*, ὑποβολιμαῖος. *Schot.* Frustra. M. Tullius in Verrem: 'Ut ille suppositus facile, et libenter se illum, qui non erat, esse simularet.' *Gebh.*

Confixi ceciderunt] Malo hoc quam Schotti *concciderunt*, ut vitetur alliteratio. *Idem.*

CAP. 10. *Namque is pollicitus est regi*] Polyænus tradit, Mithridatem hoc jussu Regis fecisse, l. vii. Μιθριδάτῃ βασιλεὺς προσέταξεν ἀποστάντα Δατάμην κτείνειν ἢ ἄγεσθαι. Vide sequentia.

Fidemque de ea re more Persarum dextra dedisset] Supra in Themistocle: 'Inde non prius egressus est; quam rex eum data dextra in fidem reciperet.' Curt. lib. viii. 'Lætus

simplicitate Barbari dextram fidei suæ pignus dedit.' De hoc ritu doctissimus Brissonius in Persicis. *Schot.* In toto pene orbe ἔθος ἐπὶ πίστει καὶ συνθήκαις βεβαίαις τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλοις, inquit auctor Scholiorum in Aristoph. Nub. At apud Persas fides dextra data omni juramento sanctior ducebatur atque observabatur. *Diodor. lib. xvi.* Εἰπόντος δὲ τοῦ Θετταλῶνος ὡς καὶ δεξιὰν λαβεῖν ὁ Μέντωρ ἤξιωσεν, ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν βασιλεὺς ὀργισθεὶς ὡς οὐ πιστευόμενος παρέδωκε τὴν Θετταλίωνα τοῖς ὑπηρεταῖς, καὶ προσέταξεν ἀφελεῖν τὴν κεφαλὴν. Ἐπεὶ δὲ ἀπαγόμενος ὁ Θετταλῶν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν τοσοῦτο εἶπεν, ὅτι σὺ μὲν, ὦ βασιλεῦ, πράξεις ὃ θέλεις, ὁ μέντοι Μέντωρ δυνάμενος ἅπαντα καταπράξει διὰ τὸ μὴ δοῦναι τὴν πίστιν, οὐδὲν μὴ συντελέσει τῶν ἐπαγγελμένων. Πάλιν ἀκούσας τούτων μετενόησε, καὶ μετακαλεσάμενος τοὺς ὑπηρετάς ἀφεῖναι προσέταξε, καὶ τὴν δεξιὰν ἔδωκε τῷ Θετταλίῳ. Ἔστι δ' ἡ πίστις αὕτη βέβαιωτάτη παρὰ τοῖς Πέρσαις. *Curt. lib. vi. 20.* 'Nec dubitabat Alexander fidem, quo Persæ modo accipiebant, dare: inviolatum, si venisset, forc.' Illud autem non satis assequor, an Reges præsentibus, quibus fidem suam obstrictum ibant, dextram dextra jungerent, an verius dextræ simulacrum donarent, sic in eum usum more gentis fabrefactum. Junxisse dextras dextris præsentibus colligo ex loco Josephi, 'Ο δὲ, inquit, Ἀρτάβαγος τοὺς τε πατρώους θεοὺς ἐπώμυντο, μηδὲν κακὸν δράσειν αὐτοὺς, καὶ τὴν δεξιὰν ἐδίδου, ὑπὲρ μέγιστον παρὰ πᾶσι τοῖς ἐκεῖνυ βαρβάροις παράδειγμα τοῦ θαρσεῖν γίνεται τοῖς ὁμιλοῦσι. Quomodo vero absentibus fidem dextra dabant? Num per eos, qui ad eam accipiendam missi? Stabilire hoc videtur Xenophon lib. vi. *Cyropæd.* μόνον καὶ σὺ ἡμῖν θεῶν τὰ πιστὰ ποιήσον, δεξιὰν τε δὸς, ἵνα φέρωμεν καὶ τοῖς ἄλλοις ταῦτα, ἅπερ ἂν αὐτοὶ λάβωμεν παρὰ σοῦ. *Polyæn. lib. vii.* Δεξιὰν αὐτοῖς ἐπεμψε

νόμῳ Περσικῷ. Clarius Justin. lib. xi. 15. 'In quam rem unicum pignus fidei regiæ dextram se ferendam Alexandro dare.' Gebh.

Hanc ut accepit] Malim legere, ceteris jugulatis: *Hanc ut accepit, copias parat, et absens amicitiam cum Datame facit.* Sed Cl. Barthius Adv. lib. lxi. 14. Aldi lectionem probat; *Hanc ut recepit a Rege missam.* Gebh. *Accepit*] Ms. meus et Gifanii, *recepit.* Col. Paris. Ven. et Ald. *Hanc ut recepit a rege missam.* Savaro.

Amicitiam cum Datame facit] In Alcib. 'Lacedæmonii cum Perse rege amicitiam fecerunt.' Supr. in Datam. 'Clam. cum Ariobarzane facit amicitiam.' Savaro.

Magnas prædas capit] Lambinus, agit. Sed capit retineo, veteribus libris editisque omnibus adstipulantibus, invito Lambino. Auctores dabo. Plautus Truculento: 'prædam de prædonibus capere.' Et M. Tullius pro Domo sua: 'Capta crudelissime ex fortunis præda.' Schottus.

Se infinitum adversus Regem suscepisse bellum] Irreconciliabile, et alterutrius exitio terminandum, ἀδιάλυτον, vel δῆριον ἀπειρεσίην. Homero. Gebh. Atqui nondum bellum suscepit, ut apparet ex iis, quæ paucis post versibus sequuntur. Ibi: 'Certiores facit Datamen, tempus esse majores exercitus parari, et bellum cum Rege suscipi.' Quare legendum hic arbitror, *persuasit homini* [id est, Datami] *se infinitum adversus regem suscepisse odium:* quomodo supra locutus est, 'quod implacabile odium in Datamen suscepit,' et infra non longe: 'sed odio communi, quod erga Regem suscepit.' Lambin.

Neque colloquium ejus petivit] Ut se suspectum, et Datamen tentando cautionem faceret. Colloquio autem et pacis faciendæ imagine plurimos decipi, nosse poterat vel modico rerum usu instructus. Notus est Cor-

nel. Asina ex Flor. lib. ii. 2. Polyæni lib. vi. Hirt. lib. viii. 23. Committum Cæsar, 'quia non arbitrabatur vocatum in castra venturum, ne tentando cautionem faceret, C. Voluse-num Quadratum misit, qui eum per simulationem colloquii curaret interficiendum.' De Coty per Rhescnporim, fraude petiti colloquii, oppresso, locus est memorabilis apud Tacit. Ann. lib. ii. 65. Val. Maxim. lib. ix. 6. 'Cn. Domitius Bituitum Arvernorum regem per colloquii simulationem arcessitum vinxit, et Romam navi deportandum curavit.' Sic triginta Tyranni Athenis ejecti, jamque molem belli cientes, cum magno demum labore, et aucipiti periculo palam ac vi aperta compesci vix posse viderentur; 'ad colloquium, veluti dominationem recepturi, progressi, per insidias comprehensi, ut pacis victimæ, trucidantur.' Justin. lib. v. 10. Hermeas Atarnensium tyrannus defecerat ab Artaxerxe, ac plurima munita castella atque opida invaserat. Huic pollicitus Mentor, se regem adducturum, ut veniam præteritorum daret, ad colloquium pertrahit, ac deceptum comprehendit jubet. Cæterum potitus annulo, et scriptis ad civitates literis, quibus Hermeæ nomine denuntiat, reconciliatum esse opera Mentoris regem, signum ejus impressit, una missis, qui munimenta reciperent. Qui in urbibus præsidia agitabant, de literis nil dubitantes, prompto animo pacem amplexi sunt, illicoque munimenta atque urbes tradiderunt. Diodor. lib. xvi. Sensit hanc fraudem Nehenias cap. 6. vers. 2. καὶ ἀπέστειλε Σαναβαλλὰτ καὶ Γησὰμ πρὸς μὲ, λέγων, δεῦρο καὶ συναχθῶμεν ἐπιτοαντὸ ἐν ταῖς κάμαις ἐν πεδίῳ Ὠνῶ καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοι ποιῆσαι μοι πονηρίαν. Gebhard.

CAP. 11. *De quare*] Præfert Schottus, *deque ea re, si ei videretur, quoloco vellet in colloquium veniret.* Idem.

Qui explorarent atque ipsos scrutarentur mittunt] Nullum colloquium unquam commissum sine excussione, seu scrutatione, antiquitus fuit, ne quis sicam aliudve telum occulto abditum loco stringeret. Quod Latini *scrutari*, *prætentare*, atque *excutere*, Græci *ἐξερευνᾶν*, *ἐκσελεῖν*, et *ἐκτινᾶσσειν* appellant. Vide Sueton. Claudio c. 35. Scrutatio autem ista fiebat per delectos invicem utriusque partis; verbi gratia: Datami delectus excutiebat Mithridatem; et contra hujus explorator Datamen. Isti officio destinatos Polyænus vocat ἀγγέλους, qui non solum vestes pertrectabant, sed penitus detrahebant. Docet me hoc Polyæn. in Iphicrate Comment. lib. III. 40. Ἰφικράτης ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἰάσων ὁ τύραννος πλησίον ποταμοῦ σπείσασθαι βουλόμενοι, δι' ἀγγέλων ἡρεύνησαν ἀλλήλους, καὶ τὰ σώματα ἐγύμνωσαν. Et in Mithridate Comm. I. VII. 1. Ἀμφω δὴ τότε συνηλθέτην γυμνῶ διαλεξαμένω περὶ ὧν χρῆ. Justin. lib. XXXVIII. 1. 'Solicitato juvene ad colloquium, cum ferrum occultatum inter fascias gereret; scrutatori ab Ariarathæ regio more misso, curiosius imum ventrem pertractanti ait cavere, ne aliud telum inveniret, quam quæreret.' Sic Pædagogus Sarpedon Catonem ad Sullam semper excussum adduxit. Val. III. 1. 2. Imo ex perpetuo metu

Alexander Phereus, non prius se lecto uxoris Thisbes committebat, quam a stipatoribus diligenter esset scrutatus. Item Dionysius superior neutrius unquam sive Aristomaches Syracusanæ sive Chloridis Locrensis, nisi excussæ complexum petiit, ut refert idem lib. IX. 13. Gebhard.

Ubi telum erat positum] Quod Lambinus hic Nepotem, male vocabulo teli usum arguit, non intelligo quid velit. Ait: 'Gladii non sunt tela: neque gladiatorum appellatione tela continentur.' Certe gladios tela esse, id est, contineri sub telorum vocabulo, notius quam ut hic ostendi debeat; quidni igitur gladius telum appellaretur? cum et pugio, et quod genus armorum non sub telis comprehendatur. Boecler. Ubi telum erat positum] Melius impositum; unde impostum quidam veterum. Et sic in Excerptis. Nam postumi, impostum, repostum crebra sunt tam historicis quam Poëtis. Telum autem pro gladio dixit. Quæ vox πανδέκτης apud ICtos. Et sic Homerus δπλα Iliad. IV. ἀντὶ τῶν χαλκευτικῶν ἐργαλείων. Keuchen.

Quem quum digito monstraret] Totam hanc narrationem habet Polyænus lib. VII. sed aliis quibusdam circumstantiis.

XV. EPAMINONDAS.

CAP. 1. *Epaminondas*] *Epaminondas* per quintam vocalem in Mss. constanter scribi equidem miror. Græci enim per ω. *Schottus*. EPAMINONDAM memorat Plutarchus in Pelopida et passim. Diod. Sic. xv. Xenophon vi. et vii. Hist. Græc. Pausanias in Arcadicis. Ælian. Var. Hist. et Cicero sæpius. Polyæn. ii. Frontinus sæpe. Justinus vi. 4. Item vi. vii. et viii. Val. Max. iii. 2. ext. 5. 3. 7. *Boecler*. Adde Snidam in voce Ἐπαμινώνας, et ibid. Notas Æmilii Porti. *Ernst*. Nummus penes me est elegantissimus, in cuius antica parte caput Epaminondæ cum literis: ΕΠΑΜΙΝΩΝΔΑΣ ΘΗΒΑΙΟΣ. In postica, Figura militaris ad arma sedens, ac sinistra lauream tennens: ante eam columna, cui galea imposita et serpens circumvolvitur, cum armis: subtus ΚΑΤΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝ. *Bosius*.

Polymni filius] Ælianus lib. xi. Var. Hist. Polymnidis. *Lamb*. libro ii. ejus pater vocatur Πολύμνις lib. vero xi. 9. Πόλυμνις. Adeo ut mihi subolescat Nepotem Latina terminatione formasse Græcum, sicut supra in *Neocles* pro *Neocles*, et infra *Proclus* pro *Proclis*. Item *Periclus* pro *Periclis*. *Gebh*.

Præcipienda videntur lectoribus] Arguit μνημονικοῦ ἀμαρτήματος Nepotem H. Magius; quoniam eadem in Præfatione scripta reliquerit. At in mentem ipsi venire debuerat, Præfationem demum Nepoti absolutis omnibus Illustrium Virorum fuisse elaboratam. *Gebhard*.

Ne alienos mores ad suos referant] Ne mores alienos sive alienæ gentis metiantur atque æstiment ex suæ ci-

vitatis aut gentis moribus. *Gebhard*. Sed considerent, omnia majorum institutis et patriis moribus judicari, et alia aliis populis esse honesta ac turpia, ut dictum est in Proæmio. *Lamb*.

Musicen nostris moribus] Romanorum moribus, olim cantare, etiam ingenuis licet privatis hominibus, indignum visum est, teste Macrobio Saturn. ii. 10. quidni Principibus? De Principe Nerone Tacitus Ann. xiv. 14. 'Nec minus fœdum (illi) studium, cithara ludicrum in modum canere, cum cœnaret.' Non ab omnibus tamen Romanis inter turpia habitum fuisse Macrobius d. l. in aliquot exemplis ostendit. *Locc*. Quibus adde Romanos principes Antoninum Philosophum, et Alexandrum Severum, quos musica imbutos fuisse atque cantasse optime, ex ipsorum vitis cognoscimus. De Nerone Sueton. c. 20. et Lips. ad d. l. Taciti. Ceterum musicen principi moderate tractandam esse, docent Lipsius not. ad polit. i. 10. 17. Fr. Patritius de regis et regni inst. ii. 15. alii. *Bosius*.

Saltare etiam in vitiis poni] Vide quæ ad Præfationem notavimus. Saltationem Romanis indecoram fuisse, pluribus locis innuit Cicero; pro Murena, pro Plancio, et aliis. Quod de quibusdam ejus generibus, non de omnibus accipiendum. Nam Pyrrhicen aut virilem infamem fuisse negat Quintilianus lib. i. 11. *Keuchen*.

Quæ omnia apud Græcos] Aristotelem adi, Polit. viii. 2. 5. 6. et 7. et Meursium lib. De orchestra Græcorum.

Quæ plurimis omnium anteponuntur virtutibus] Immittenda præpositio a, ut sententiæ ambiguitas evitetur.

Notarunt quoque P. Daniel, Savaro, et Schottus. Diodor. lib. xv. Εικότως καὶ πράξεις ἐπιφανιστάτας συνετέλεσε. Gebhard.

CAP. 2. *Patre, honesto genere*] Me-
diocri et humili. Nam Latini, quo-
rum parentes obscuros dicere nolunt
ac viles, vocant 'honestos,' gratia
quadam sermonis. Elianus Polym-
nim scribit extitisse ἀφανῆ Var. lib.
xii. 23. Καὶ Ἐπαμινώνδας δὲ πατὴρ
ἦν ἀφανούς. Cicero Tuscul. Quæstio-
nib. 'Qui quum esset bonis parenti-
bus atque honesto loco natus.' Geb-
hardus,

Eruditus autem sic] Diod. lib. xv.
Μέτεσχε γὰρ ἐπὶ πολὺ πάσης παιδείας.
Justinus lib. vi. 8. 'Jam literarum
studium, jam philosophiæ doctrina
tanta, ut mirabile videretur, unde
tam insignis militiæ scientia homini
inter literas nato.' Gebhard. Vide
Cicer. de Orat. iii. Offic. i. Plutarch.
in Pelopida. Oros. iii. 12. Diog.
Laërt. Pythag.

Doctus est a Dionysio] Fuit hic Ly-
ristes Thebanus excellens. Auctor
Plutarchus in libro qui inscribitur
de Musica. Mag. Lambin. Vid. Cicer.
Tusc. Quæst. i. Long.

Quam Damon aut Lamprus] Damon
hic fuit Atheniensis, qui, teste Plu-
tarcho libro citato, Lydiam harmo-
niam remissam excogitasse fertur.
Ejusdem Damonis meminerunt Plato
dialogo de republ. iv. et Athen. lib.
xiv. 11. Lamprus a Plutarcho eodem
libro, inter eos, qui Lyricorum pulsa-
minum præstantes habiti sunt, refer-
tur. Plato tamen hunc imperitum
fuisse musicum demonstrat in Me-
nexeno. Lampri item meminit A-
then. lib. i. 16. et ii. 2. scribens in
hanc sententiam ultimo loco: 'Abs-
temius fuit etiam Lamprus Musicus,
de quo Phrynicus Laros conquestos
esse dicit iis diebus, quibus mortuus
est Lamprus, vir aquæ potator, sono-
rus, et valde sapiens.' Magius. So-
lebat autem Damon ebrios ac petu-

lantes juvenes harmonia sua ad mo-
destiam reducere, quemadmodum fe-
rocientes animos mollire Pythagoras,
seditiones accensas iuhibere Ascle-
piades, lymphaticos morbo liberare
Xenocrates. De quibus vide Ca-
pellam Saturæ lib. x. Ac Pythago-
ræis quidem moris fuit, cum somnum
peterent, ad lyram prius lenire men-
tes, ut, si quid fuisset turbatarum
cogitationum, componerent. Quin-
tilian. xx. 4.

*Carmina cantare tibiis, ab Olympio-
doro*] Ab Orthagora etiam. Athe-
næus lib. iv. cap. ultimo, 'Scribit,'
inquit, 'Aristoxenus, Epaminondam
Thebanum ab Olympiodoro et Ortho-
gora tibiæ cantum didicisse.' Mag.
Suspectum merito illud *carmina*, quod
abesse veteri suo libro testatur P.
Daniel. Gebhard.

Saltare, a Culliphrone] De quo nihil
me legere memini.

At Philosophiæ præceptorem] Ex
Democriti disciplina Protagoras pro-
diit, qui primus, relicto sincero et
ingenuo philosophandi more, ad σο-
φίσματα et λεπτολογίας animum adje-
cit. Ad hanc classem et ipsum E-
paminondam Thebanum referimus:
quem Justin. vii. 'summum et Philo-
sophum et Imperatorem' vocat. Hæc
fere G. Hornius Histor. Philosoph.
iii. 12. Certum est, Epaminondam
philosophatum fuisse, sed ἄνευ μαλα-
κίας, ut Thucydides loquitur et appro-
bat, 'sine mollitie aut desidia.' Et
sane Pythagoricis dogmatibus addic-
tum maxime, et Physicæ scientiæ fu-
isse, Diodorus monet. Lips.

Lysim Tarentinum] Sic recte Lam-
binus e tertio M. Tullii de Oratore.
Adde lib. i. de Offic. ubi et male quo-
que *Lysias* olim excedebatur. Lysias
vero Atheniensis unus est in x. Græ-
ciæ Oratoribus, de quo Plutarchus
et Halicarnassæus. Habuit autem
Epaminondas Lysim Philosophiæ præ-
ceptorem una cum Philippo Amyntæ
filio, ut in viris comparatis Olymp.

cv. anno 1. pluribus notare memini. *Schott.* Laërtius in vita Pythagoræ non *Lysiam* hunc, sed *Lysiden* dictum adserit: τὸ δὲ φερόμενον (de libro, qui Pythagoræ nomine vendebatur, loquitur) Λύσιδος ἔστι τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορικοῦ φυγόντος εἰς Θήβας, καὶ Ἐπαμινώνδου καθηγησαμένου. Ad hunc quoque modum Pausaniās in Bæoticis: Διδάγματά τε αὐτοῖς τότε ἐπιχώρια ἔμαθεν ἐς τὸ ἀκριβέστατον, καὶ ὡς ἤδη μειράκιον ἐφοίτησεν ὡς Λύσιν, ἄνδρα γένος μὲν Ταραντίνον, ἐπιστάμενον δὲ τοῦ Πυθαγόρου τοῦ Σαμίου λόγους. *Longol.*

Tristem et severum senem] Ex tota phrasi indices magis ac magis deprehendo Ciceroni ætate proximum hunc auctorem extitisse, eumque ipsum esse, Cornelium Nepotem. Nam et ille 'tristis' eodem significatu frequentat, et 'severus' adjungit. De Claris Oratoribus: 'Triste et severum dicendi genus.' De Oratore: 'Severus ac tristis vultus.' De Aruspicum Responsis: 'Tristitia autem et in omni re severitas absit.' De Claris Oratoribus: 'Homo ipsa tristitia et severitate popularis.' Tacit. lib. xvi. 22. 'Et habet sectatores, vel potius satellites, qui nondum contumaciam sententiarum, sed habitum vultumque ejus sectantur, rigidi et tristes, qui tibi lasciviam exprobrent.' Capitoliū Antonino Pio: 'Aurelius Fulvus, qui et ipse fuit consul, homo tristis et integer.' Vulgo talem *melancholicum* appellamus. Græci σκυθρωπόν. Diog. Laërt. Σεμνὸς δὲ τὰ τε ἄλλα Ξενοκράτης καὶ σκυθρωπὸς αἶε, ὥστε αὐτῷ συνεχὲς λέγειν τὸν Πλάτωνα Ξενοκράτες, θύε Χάρσι. *Gebhard.*

Quam doctrinis] Editio Parisiensis, *quam in doctrinis.*

Magnæ laudi erant] *Laudi* a nostris Membranis aberat, et diphthongo æ superscriptum i repperi, ut *magni erant* legisse videatur, ut alibi, 'Opera ejus magni fuit.' Vide Savar. in Cononem. *Schott.*

Et palæstræ dare operam cæpit] More

Græcorum, qui gymnasticas artes et palæstram miris studiis exercebant. De quibus lege unum Fabrum in Agnostico, et Vossium de quatuor artibus popularibus.

Non tam magnitudini virium servivit, quam velocitati] Utrumque tamen requirebatur ad γυμναστικήν, ac necessarium erat iis, qui palæstræ operam dabant. Quod vel ex Isidoro Hispalensi certum est, qui gymnicum ludum propterea non male velocitatis ac virium gloriam scripserit, cujus locum gymnasium dici, ubi exercentur athletæ et cursorum velocitas probatur. Καὶ γὰρ ὁ ταχὺς ἰσχυρὸς ἔσται, ut ait Aristoteles Rhet. i. 5. Poëta non abludit, Æn. v. 'Quique pedum cursu valet, et qui viribus audax; Aut jaculo incedit melior levibusque sagittis.' *Keuchen.*

Quam velocitati] Qua destituuntur obesa et athletica corpora. Neque alio spectat istud convicium Macedonum in Dioxippum apud Curt. lib. ix. 39. 'Invidi malignique increpabant per seria et ludum, saginati corporis sequi inutilem belluam.' *Gebh.*

Currendo et luctando ad eum finem] Mss. *currendo* (omissa voce *luctando*) *ad eum finem, quod stans complecti posset atque contendere.* Amplissimus D. Freinshemius olim ita legendum existimabat: *ad eum finem quod adstans complecti posset atque contendere.* 'Adstans,' inquit, 'esset coram factus, igitur non modo currere discebat: id enim nihil aliud, quam in periculum eum perduxisset, deinde descruisset. Sed etiam luctari, quo adstans et prope hostem positus eum complecti atque cum eo contendere posset.' Quomodo Lambinus exponat, apud ipsum vide. Gebhardi notæ non attingerunt hunc locum. *Boeclerus.*

Complecti posset] Proprie de luctantibus. Vide Hieron. Mercurialem de arte Gymnastica lib. ii. 8. *Idem.* *Quoad stans compl. poss.*] Cl. Dn. Boeclerus ad h. l. notat, Cl. Freinshe-

um legendum existimare : *quo adstans*. Verum ita ante multos annos emendavit Schoppius Verisim. lib. III. 4. et ego in Ms. meo reperio, qui cum Schoppii veteribus codicib. in plerisque consentit. *Ernst*. Ceterum 'adstans' Ampliss. Freinshemius exposnebat, coram factus, prope hostem positus; ut sensus sit, non modo currere didicisse Epaminondam; sed etiam luctari, quo adstans et prope hostem positus eum complecti atque cum eo contendere posset. Schoppii vero sententia 'adstans' idem est quod stans, ut in Priapæis: 'Auctumnus sterilis duobus adstans:' et apud Plautum Aulul. I. 1. 17. 'Istic adstato.' Jacentes enim, inquit, et stantes luctari solebant; de quo P. Faber Agonist. I. 10. In Ms. Boecleri fuit: *currendo* (omissa voce *luctando*) *ad eum finem, quod stans co. p. a. c.* Vir Ampliss. et de literis humanioribus, si quis alius, præclare meritis Io. Fred. Gronovius nil mutandum existimabat. Apponam verba ejus ex epistola ad Cl. Boeclerum: Duplex, inquit, erat lucta; erecta, quæ peragebatur a stantibus, et volutatoria jacentium. Quin etiam vulgo acrius et vehementius agentes videntur non cum casu fecisse finem repugnandi, sed tum quoque laborasse, ut secum detractum adversarium, si forte, succumbere cogerent. Quo alludens Justinus lib. XXXI. 'cum Romano, seu occupaveris prior aliqua, seu viceris, tum etiam cum victo et jacente luctandum esse.' Ab illo igitur sive altero genere, sive nimio conatu luctandi, abstinuisse Epaminondam, nsumque lucta hactenus, seu certamen eo usque produxisse, quousque stans et erectus, nondum jacens aut genibus nixus, adversarium complecti et nodis stringere et parem illi præstare posset. Jacentis enim illam contentionem ad studium et spectaculum pertinere judi-

cavit, et illorum esse, qui in luctando nihil præter præsentem victoriam et athletæ nomen spectarent: ipsa autem palæstra se castigabat, non propter campum, nec ut secum comparatum omnino vinceret, sed ut exerce-retur in præsens, in posterum melior agiliorque miles esset. De compacto igitur cum luctatore seu palæstrita egit, ut, si alteruter supplantatus collaberetur, ambo certaminis desinerent. 'Usque ad eum finem,' non est ea de causa, sed lucusque, ut Cicero in act. 1. in Verr. 'Mansit in conditione atque pacto, usque ad eum finem, dum judices rejecti essent.' Quæ verba perperam sollicitantur a viris doctis. Lib. I. de Nat. Deor. 'Quid dicam, quantus amor bestiarum sit in educandis custodiendisque iis, quæ procreaverunt, usque ad eum finem, dum possint se ipsa defendere.' Hactenus Gronovius. Qui tamen addit, si plures Mss. *quod stans* adfirmarent, forsân rejiciendum non esse: cum Terentio, Ciceroni et similibus sæpe τὸ *quod* pro quoad, vel quantum ad, ponatur. Quod Nepos heic dixit *'usque in eum finem'*, pro eo cap. 9. *usque eo* posuit: *usque eo retinuit, quoad renunciatum est vicisse Bæotios*. Qui locus receptam lectionem, meo quidem judicio, mire confirmat. *Bosius*.

CAP. 3. *Plura etiam animi bona*] Φυσικοῖς προτερήμασι κεχορηγημένος. Diodor. lib. xv. *Gebhard*.

Modestus] Vid. Justin. vi. 8. 7. et 8. Val. Max. III. 7. ext. 5. *Ælian*. Var. v. 5. Plut. in Lycergo, et in Apophth. &c. Modestia vero neque summis mortalium spernenda est, ut ait Vologeses ap. Tacit. xv. 2. Adde not. Buchneri ad I. I. 1.

Ut ne joco quidem mextirctur] Vita Attici: 'Mendacium neque dicebat, neque pati poterat.' Istud vero mentendi odium præter naturam instillatum utrique fuit præceptis atque institutis Philosophiæ. *Ælian*. Hist.

Animal. lib. III. 23. Ἄλλως τε οὐδ' ἂν ἔπρεπεν ἀνδρὶ συνετῷ πρὸς τῆς ἀληθείας ποιήσασθαι τὸ ψεῦδος, οὐδὲ ἐπὶ κέρδει μεγίστῳ. *Gebh.* Sic laudatur Plutarcho Aristidis φύσις ἰδρυμένη ἐν ἡθελ βεβαίῳ καὶ πρὸς τὸ δίκαιον ἀτενῆς, ψεῦδος δ' οὐδ' ἐν παιδίᾳ τινι τρόπῳ προσιεμένη. Hinc apud Arrianum Alexander: Οὐ χρῆναι τὸν βασιλέα ἄλλο τι ἢ ἀληθεύειν πρὸς τοὺς ὑπηκόους. Simile quid idem Arrianus de Ptolemæo, et de Juliano Mamertinus. Lege Grotium de Jure Belli ac Pacis lib. III. 1.

Commissa celans] Nullam rem natura homini voluit esse faciliorem quam tacere. Diogenes Laërt. lib. VII. in Cleanthe: Ἐρομένου τίνος τι ὑποτίθεσθαι δεῖ τῷ νήφ, τὸ ἐκ τῆς Ἡλέκτρας, ἔφη, Σίγα, σίγα, λεπτόν ἔχρος. Curt. lib. IV. 50. 'Lingua gravius castigatur, quam ullum probum; nec magnam rem Magi sustineri posse credunt ab eo, cui tacere grave sit, quod homini facillimum voluerit esse natura.' Hoc quoque ex disciplina Pythagorica habuit, qui religiosissime silentium ac fidem colebant. Diogen. Laërt. lib. VIII. Ἐλεγον τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθαγόρειοι μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ῥητὰ, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλους ἐν δεκάτῃ παιδευτικῶν λόγων. Interim difficilem, rem natura facillimam, reddit imbecillitas humani iudicii, vel etiam affectuum impotentia. *Gebh.* Inter tria difficilia a Chilone I. I. apud Laërtium refertur, 'commissa tacere.' Juvat verba arcessere: τί δύσκολον; rogatur: τὰ ἀπόρρητα σιωπῆσαι, respondit; καὶ σχολὴν εὖ διαθέσθαι, καὶ ἀδικούμενον δύνασθαι φέρειν. Quæ tria δύσκολα et Epaminondas laudabiliter peregit. Ingenium Epaminondæ, sive ἦθος σιωπηλὸν καὶ πρὸς τοὺς λόγους εὐλαβὲς, laudat Plutarchus in Socratis genio. *Gebh.*

Studiosus audiendi; ex hoc enim] Plinius Epist. lib. VIII. 21. de Junio Avito: 'Semper ille aut de studiis aliquid aut de officiis vitæ consulebat: semper ita recedebat, ut me-

lior factus: et factus erat vel eo quod audierat, vel quod omnino quæsierat.'

Quum in circulum venisset] Circulus, cætus vulgo coëuntium ac fabulantium, qui collatis capitibus videntur veluti orbem facere, ait Lipsius. Notandus hic mos, in circulis philosophandi disserendique Sophistis usitatus; hi enim ubi scirent convenire frequenter homines, in foro, in circulis, disputationes et ἐπιδείξεις suas recitabant. Hoc Senecæ epist. 40. et 52. est circulari; scilicet circulari se venditare; aut, ut Lipsius recte explicat, circulos quærere aut facere: accipitur enim *circulandi* vox de erronibus vagantibusque Sophistis, qui eloquentiam suam per urbem circumferebant. De quibus vide Cresoll. theatr. Rhet. lib. III. 3. quem loca Senecæ distinxisse accuratius malle. Non enim statim sunt *περιοδεύται*, qui circulantur; sed et genius dictionis et consuetudo disserendi magis, quam genus vitæ exprimuntur interdum notione *circulantium*. *Boeckl.*

Quam ad finem sermo esset deductus] Lambinus *perductus* repositurus, a Schotto rejicitur. Libri scripti *adductus*. Plutarchus in Socratis genio ait fuisse Epaminondam ἀπληστον τοῦ μάθάνειν καὶ ἀκροᾶσθαι. *Gebhard.*

Paupertatem adeo facile perpersus est] Justinus lib. VI. 8. 'Nam et imperium non sibi semper, sed patriæ quæsit: et pecuniæ adeo parvus fuit, ut sumptus funeri defuerit.' Lege Athenæum lib. I. Admirandæ abstinentiæ exemplum est, quod Jul. Frontinus lib. IV. 3. illum in supellectile sua, præter ahenum et verum unum non habuisse refert. *Longol. Mag. Lambin. Thys.*

Caruit] *Caruerit* noster et Gifanii codex: placetque; ut cum superiore concinnius hæreat, aliterque interpungatur. *Schott.*

Collocari] In Arist. 'et de communi ærario dotibus datis collocarentur.' In Attic. 'nata est autem Attico nepotis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat.' Savaro.

CAP. 4. *A Diomedonte Cyziceno]* Refert hoc Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. Idem tradit etiam a Jasone Thessalorum tyranno Epaminondæ abstinentiam tentatam esse, missis ad ipsum acri paupertate laborantem duobus aureorum millibus: sed Epaminondam aurum accipere noluisse; sed conjectis in eum oculis dixisse: 'injuria me lacessis,' vel 'manus mihi inferis nulla lacessitus injuria,' *ἔρχεις χειρῶν ἀδίκων*. Lege etiam Ælian. Var. Hist. lib. xi.

Hic magno cum pondere auri] Tribus Daricorum millibus. Plutarch. in Apophth.

Micythum adolescentulum] *Michitum* habent vetustiores Codices: Aldinis in exemplaribus *Micytum* invenio: in Longolianis vero *Mythicum*. Magius. Athenæus lib. xiiii. ex Theopompo, adolescentem quendam Epaminondæ delicias, Asopicum nomine commemorat; sive sit alius, sive idem, diversis nominibus appellatus. *Lambin. Longol. Mag.*

Pro patriæ charitate] Puteanus et Schottus legunt præ: sed pro non videtur mutandum, expressum ex ἀντl. Sic ἀντl χρυσέων χάλκεα, pro aureis ænea. Xenophon Agesilao: μάλα ἐκδοῦν ποίαν, ὥς οὔτε πᾶσαν τὴν γῆν δέξαιτο ἀντl πατρίδος. Curtius lib. v. 'Quasunque sedes elegeris, pro patria et domesticis rebus perituri.' *Gebhard.*

Te, qui me incognitum tentasti] Hæc pars orationis Diomedontem respicit: illa quæ sequitur, 'Tu argentum huic redde,' ad Micythum. *Boecler.*

Ego te tradam magistratui] 'Tradere magistratui,' nimirum ad pœnam, est Aristidi, δικαστῇ παραδιδόναι. Apuleius Metam. iii. 'Quod scelus

nisi tandem desinis, magistratui te constanter objiciam.' Nam 'objicere,' 'offerre magistratui' idem sunt, quod Nostro 'tradere,' pro quo Plautus in Truculento: 'Apud omnes magistratus faxo erit nomen tuum.' *Keuchen.*

Effecit] Sic schedæ nostræ et Giffanii, quam lectionem et Savaro est amplexus: *Lambin. curavit.* Neutra vox in Ultrag. *Schott.*

Abstinentiæ erit hoc satis testimonium] Miserum Lambinum! qui statim, quæ ipsius captio non est, aut delet aut supplet pessimo Latine Linguae. Existimabat heic aliquid desiderari, quare liberaliter suppeditat lectionem, *abstinentiæ erit hoc satis magnum testimonium.* Vel ordinat: *Hoc testimonium abstinentiæ, quod exposuimus, satis erit.* Denique dictat corrigendum esse, *Abstinentiæ erit hoc satis testimonii.* Nugæ! Solemne antiquioribus scriptoribus apponere nomen eo casu quem verbum flagitat, neglecto eo, quem vocabulum *satis* exigebat: cum regulariter dicendum fuisset satis testimonii, probe extulit Nepos, *abstinentiæ erit hoc satis testimonium.* Ovidius: 'Fortunamque dies habuit satis.' Quod ex vetustis codicibus recte, nequicquam relatrantibus indoctis, restituit Raphaël Regius. Cic. lib. xii. ad Atticum: 'Si satis consilium qua de re haberem.' Cajus lib. xix. ff. de Oper. Libert. 'Satis tempus ad quæstum faciendum, unde ali possit, habeat.' Tacit. Ann. xii. 56. 'Sat tamen spatium amplexus ad vim remigii,' ut ibi restitui. *Gebhard.* Adde Gruterum ad Planti Menæch. Prol. 16.

Multis millibus versuum] Vide quæ Lambinus ex Duareno huc notavit. Sunt autem versus lineæ, quas vocamus. Vide Isidorum lib. vi. 14. Horum numero metiri libros solebant, eumque in ultima cera adscribebant. Qui mos et Hebræis Criticis. Vide

Casaubonum ad Athen. vi. 10. et Salmas. Prolegom. in Solinum v. Boecl.

CAP. 5. *Concinnus*] Cujus brevis responsio aptissime congrueret. M. Tullius de Finibus: 'Aristo concinnus et elegans.' Gebhard.

Habuit obtrectatorem Meneclidem] Alii Codices corrupte *Menedidem*. Quod ex conjunctione literarum introductum. Apud Plutarchum est *Μενεκλείδης* in præcept. politicis: unde legendum *Meneclides*. Idem error in multis aliis ex injuria librariorum irrepsit. *Keuchen*. Hunc Plutarchus commemorat in Pelopida, eumque dicit fuisse *δεινότατον μὲν λέγειν, ἀκόλαστον δὲ καὶ κακὴν τὸν τρόπον* quod et Probus dicit infra non longe. *Lambin*.

Indidem Thebis] Sic Cicero pro Roscio Amerino: 'Indideme America? an hosce ex urbe sicarios?' *Indidem Thebis*] 'Euclides Socraticus, qui indidem Megaris erat,' Agellius lib. vi. 10. *Keuchen*.

Adversarium in administranda republica] *Adversarius* hoc loco *ἀντίτεχνος*, vel *ἀντιτασσόμενος*. Plutarchus in Aristide. *Ἀντιπολιτεία* est apud Plutarch. in Cæs. *Ἀντιπολιτεύμενος* in Amat. narrat. *Boecler*.

Illi genti plus inest virium] Ob crassum, ut volunt, aërem. Quod notus Horatii versus docet: 'Bæotum in crasso jurares aëre natum.' Et illud Tullii in l. de Fato: 'Athenis tenue cælum, ex quo etiam acutiores putantur Attici: crassum Thebis; itaque pingues Thebani et valentes.' Tertullianus de anima: 'Thebis hebetes et brutos nasci relatum est.' Pindarus apud Strab. lib. vii. p. m. 321. olim *porcos* inde dictos notat. Atmenian Epaninondas, Pelopidas, Ismenias, Cebes, Pindarus, omnes Thebani, satis ingeniosi fuerunt. Unde liquet, præter cælum et patriæ indolem, singulis naturam adhuc proprium aliquod suumque ingenium et affectus dare: ita ut sint crassæ ali-

quæ in tenui cælo mentes, et tenues in opaco: quod docte exquirunt Barclaius Icon. anim. c. 10. Salmas. de ann. Climact. p. 722. Sed et educatio multum hic potest. *Locc*.

Quod hos a bello avocas] Editio Parisiensis et scripti, *etocas*: non sequor. *Schott*.

Otii nomine servitutem concilias] Pacis falso nomine cives tuos alieno jugo ac dominationi subjicis. Cicero in Ant. 'Cum his facta pax, non erit pax, sed pactio servitutis.' Infra Timoleonte: 'Maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit.' Hamilcare: 'Tota Africa tantum otium reddidit.' Cæsar. Civil. lib. i. 5. 'Si qua hominum æquitate res ad otium deduci posset.' Civil. lib. ii. 36. 'Erat in oppido multitudo insolens belli, diuturnitate otii.' Val. Maxim. lib. vii. 7. 'Postquam deinde Dionysium inimica Syracusarum libertati capitibusque insontium infesta fortuna cælesti custodia liberatum, velut fulmen aliquod otio ac tranquillitati injecit.' Tacit. Ann. lib. xv. 6. 'Cur deserta per otium, quæ bello defenderant?' Justin. lib. vi. 9. 'Inter otia Græcorum sordidum et obscurum ante Macedonum nomen emerit.' Cicero Bruto: 'Eloquentia pacis est comes, otique socia.' Gebhard.

Nam paritur pax bello] Corinthii apud Thucyd. lib. i. 'Ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιούται, ἀφ' ἧσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι, οὐχ' ὁμοίως ἀκινδύον.' *Boecler*. Aristoteles Polit. i. vii. 14. *Πόλεμος μὲν εἰρήνης χάριν*. Cicero de Officiis: 'Bellum ita suscipiatur, ut nihil aliud nisi pax quæsitā videatur.' Gebhard.

Quare si Principes Græciæ esse vultis, castris est vobis utendum, non palæstra] Non alienum a disciplina militari, quod apud Tacitum Sejanus produxit, ut nimirum vallum statueretur procul urbis illecebris. Et hæc ratio, cur antiquitus milites ad matrimonia non fuerunt admissi, quem-

admodum athletæ apud Tertullianum. Lege eundem Ann. xiv. et Galgaci verba in Agricola. Rem elucidavit in commentario Justus Lipsius. Vide sis Galenum etiam, Platonem, Plinium, et Isidorum Orig. ix. *Keuchen*. Tiridates apud Tacitum xv. 1. 'Non ignavia magna imperia continentur, virorum armorumque faciendum certamen.' Cæsar apud Lucanum l. vii. de Græcis militibus, 'Graii delecta juvenus Gymnasiis aderit, studioque ignava palæstræ, Et vix arma ferens.' *Locc*.

Neque uxorem duxisset] Atqui filium habuit Stesibrotum nomine, quamquam eum pater, quod in bello adversus Lacedæmonios suscepto, se absente, suoque injussu, atque adeo contra imperium suum, prælium commisisset, interfici jussit. Auctor Plutarchus *περί παραλήλων*. Et Polyæn. Strategem. ii. perspicue indicat, Epaminondam uxorem habuisse, ubi refert a Phæbida Lacedæmonio Epaminondæ uxorem amatam fuisse. Sic ille: 'Επαμινώνδου τῆς γυναῖκος ἡρώσθη Φυβίδας φρουρῶν τὴν Καδμείαν. *Lambin*.

Quod sibi Agamemnonis] Oratio implicata, quæ sic explicanda est: Quod sibi Epaminondas Agamemnonis gloriam bello videretur consecutus. *Lambin*.

Habebat enim Meneclides suspicionem adulterii] Erat apud cives suos suspectus adulterii: adulterii suspicionem in civitate laborabat. Et est responsio acutissima, contra quam putat Monstroliensis. Nam qui consilio adulterorum in ducenda uxore utuntur, iis metuendum esse videtur, ne illos etiam ad torum suum violandum alliciant: sive ne ipsis talis istorum opera concilietur, cujus illicita consuetudine ante usi sint, aut adhuc usuros esse se sperent. Videtur non abludere Lactant. Instit. lib. i. 9. Ubi non mirum esse ait, orbem terræ

ab Hercule stupris, libidinibus, adulteriis inquinatum, quum esset adulterio genitus Alcmenæ. *Gebhard*.

Fallis] Lege, *falleris*, id est, erras.

Namque ille cum universa Græcia] Hæc, cum ex aliis Poëtis, tum ex Homero nota sunt. Longum esset, Homeri et aliorum Poëtarum versus referre ad hanc rem pertinentes. Satis sit nobis Chalcantis augurium protulisse: quem ex passerum numero, belli Trojani annos auguratum esse, canit Homerus Iliad. β. Noti sunt versus: eosque Latine vertit M. Tullius lib. ii. de Divinatione. Ex quibus hos tantum adscribam: 'Nam quot aveis tætro mactatas dente videtis, Tot nos ad Trojam bellum exantlabimus annos: Quæ decimo cadet, et pœna satiabit Achivos. Edidit hæc Chalcas, quæ jam matura videtis.' *Lambin*.

CAP. 6. *Quum in conventum venisset Arcadum*] *Εἰς τοὺς μυρίους*. Sic enim dicebatur Arcadum conventus. Harpocrat. *Μύριοι ἐν μεγάλῃ πόλει. Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου. Συνεδρίον ἐστὶ κοινὸν Ἀρκάδων ἀπάντων, οὗ πολλάκις μνημονεύουσιν οἱ ἱστορικοί*. Vide Xenophontem *Ἑλλ.* lib. vi. *Lambinus*. Rem clarius commemorat Plutarchus in Apophlegm.

Societatem facerent] In Enniene: 'Persuadere Enmeni studuit, ut Perdiccam desereret ac secum faceret societatem.' *Savaro*.

Callistratus] De quo Xenophon *Ἑλλ.* lib. vi. cujusque exstat Oratio apud Lacedæmonios habita, eodem libro. Commemorat eum et Æschines Oratione *περὶ παραπροσβ.* *Lamb*. Cognomento dictus fuit Aphydneus, *Καλλίστρατος Ἀφυνδαῖος*.

Multa invectus esset in Thebanos] Loquitur infra pari modo: 'Nonnulla invehentur in Timoleonta.'

Animadvertere debere Arcades] Refert hoc Plutarchus *ἀποφθ. βασιλ. et πολιτ. παραγγ.* De Oreste et Clytem-

nestra ejus matre, Œdipo et Laio patre, notæ fabulæ. Legendus Sophoclis Œdip. tyrannus, et Euripidis Orestes.

Qui cum patrem suum interfecisset, ex matre liberos procreasset] Pater erat Laius, mater Jocasta, Creontis Thebanorum Regis filia.

Quum patria essent pulsi] Sic Plutarchus: 'Ημεῖς μὲν ἐξεβάρουμεν, Ἀθηναῖοι δὲ ὑπεδέξαντο. *Lambin.*

Legati ante pugnam Leutricam] Hæc omnia omittunt Longol. Magius, et Lambinus; erant tamen in nostris et Gifanii Membranis. Sed, ne quid dissimulem, intrusum videtur ab ora. *Schott.*

Legationum] *Legionum* integre in scriptis, fortasse non male, itaque Longol. edendum curavit; a quo Lambinus cæterique discedunt. *Schot.*

Quam Leutrica pugna] De qua Diodorus lib. xv. Xenophon 'Ελλ. vi. Plutarch. in Pelopida, Pausanias Bœoticis. Occiderunt in ea Lacedæmoniorum, ut narrat Diodorus et alii, quatuor millia et regem eorum Cleombrotum. Exponunt autem Xenophon, Diodorus, Cicero, prodigia et ostenta, quæ cladem illam antecesserunt et præsignificaverunt. *Lambin.* Quo tempore etiam Lacedæmonii ἡγεμονίαν Græciæ amiserunt, quam per annos D. obtinuerant; ἡγεμονίαν autem hic accipe κυρίως, de ducatu solo, non vera dominatione. Quare Plutarchus recte dixit eos πρωτεύσαι τῆς Ἑλλάδος, principem inter Græcos locum obtinuisse, non ἄρχειν. De hoc autem spatio annor. D. cujus caput est νομοθεσία Lycurgi, vide quæ scribit decus sæculi, λαμπὰς τῶν πρὶν αἰώνων, Joseph. Scaliger ad numerum Eusebianaum MCXXXII. *Casaubonus.*

CAP. 7. *Quod se patriæ irasci nefas esse duceret*] Divinæ indolis hæc sunt testimonia: nam quot sunt, qui injurias unius atque alterius civis ruina universæ patriæ ulti non sint? *Liv.*

lib. xxvii. 'Ut parentum sævitiam, sic patriæ injurias patiendo ac ferendo leniendas esse.' Tacit. Ann. lib. i. 10. 'Quanquam fas sit privata odia publicis utilitatibus remittere.' *Gebh.* Exemplum patientiæ injuriarum a civibus acceptarum suppeditat Valer. lib. iii. 7. ext. 5. 'Epaminondas, quum ei cives irati sternendarum in oppido viarum contumeliæ causa curam mandarent, (erat enim illud ministerium apud eos sordidissimum,) sine ulla cunctatione id recepit.' Apud eundem lib. eod. cap. 8. 2. Q. Fabius Maximus quoque nunquam 'sibi Reip. irasci permisit: tam perseverans in amore civium fuit.' *Elegans.* admodum sententia illa est, quam profert de P. Scipione Africano libro v. 3. 2. 'Igitur hanc unam Scipionis vindictam ingrati animi urbs Roma sensit: majorem me hercule Coriolani violentia. Ille enim metu patriam pulsavit, hic verecundia: de qua ne queri quidem tanta veræ pietatis constantia nisi post fata sustinuit.' Ejusdem oris locutio est Attico; ut qui semel cursim hujus et cæterorum Excellentium Imperatorum Vitas legerit, diversosque et hujus et illarum auctores statuat, eum nihil in Lingua Latina, et usu puriorum Scriptorum sapere judicem: 'Hunc,' inquit, 'ea fuisse in suos indulgentia, ut quos amare deberet, irasci eis nefas duceret.' *Gebhard.*

Hæc sunt testimonia] Legendum fortasse est, hæc sunt testimonio: quamquam nihil muto. *Lambin.*

Ille militum multitudo] Sic fere cod. Gif. probante Gebhardo. Ms. Leid. *illa multitudinem militum.* Ms. Boecl. et Vulgati: *res illa militum.* Quid si legas: *eo esset ded. res, illa multitudine militum?* h. e. in tanta militum multitudine: nam mox ait, locorum angustis clausos atque ab hostibus obsessos fuisse. Hoc igitur videtur innuere, in his angustis multitudinem

sibi ipsi fuisse impedimento, ne tota hosti resistere, aut etiam commode recedere posset.

Quod locorum angustiiis] Hoc narrat Diodorus lib. xv. Bibl.

Erat enim ibi pricatus] Causam adiungit ibidem Diodorus, quare cum iis, qui in Thessaliam missi erant, privatus militabat: ἐπιζητουμένης δὲ τῆς αἰτίας, πῶς ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ ἰδιώτης ὢν ἐστρατεύετο μετὰ τῶν εἰς Θετταλίαν ἀποσταλέντων, ἀποδοτέον τὸν οἰκείον λόγον τῆς ἀπολογίας. Vide sequentia.

Nullam adhib. mem. contumeliæ] Ita Liv. v. de Camillo: 'Maluit hic tantus vir patriæ quam injuriæ suæ memor esse.' Tullius de se Epist. i. 9. 'Crassi omnes gravissimas injurias, communis concordiae causa, voluntaria quadam oblivione contriveram.'

Pelopidas] Cujus vitam etiam Plutarchus scripsit; ibique, unde nata sit Epaminondæ et Pelopidæ amicitia, multis verbis exposuit. Hic, ut ibidem Plutarchus tradit, in pugna Leuctrica non habebat imperium, neque erat Bæotarches, sed sacræ cohorti tantum præerat. Constabat autem sacra cohors ex amantibus, et iis, qui amarentur. Secutus sum autem paullo ante exempla Basil. Colon. et omnium antiquissima Argenter. in quibus impressum est; *haberetque collegas duos, &c.* Nam cætera habent: *haberetque collegas suos.* Sic autem legendum esse, declarat id, quod sequitur; 'quorum alter erat,' &c. Ita ex auctoritate Probi tres erant imperatores. Neque obstat, quod dicunt alii, sex fuisse. Nam non semper inter se congruunt historici, ut apparet. *Lamb.*

Ob eamque rem imperium his esset abrogatum] Plutarchus in Pelopida, hoc non scribit, sed solum elapsum fuisse dicit tempus imperii a lege præfinitum: 'Supererant,' inquit, 'haud multi dies mensi, qui magistratui terminus aderat: munusque primo

mense futuro, designati imperatores inituri erant. Quare illis qui exercitui præerant, vel imperium deponendum, vel capitis pœna subeunda erat.' Et paullo inferius de Epaminonda et Pelopida: 'Ambo enim cum redissent, capitis accersiti sunt, quoniam non deposito magistratu primo futuro mense quo lex jubebat, quem βουκάτιον appellant, quatuor item totos menses, præter legem eo functi essent; quibus et in Messenia, et Arcadia, et Laconica commorati sunt.' Hæc Plutarchus. Hujus rei mentionem quoque facit in Politic. et Apophtheg. *Magius.*

Plebiscito] Malim *populiscito.* Gebhard. Quod etiam observat ad Alcibiadem Schottus.

Lex erat Thebis] Ælianus de Var. histor. lib. xiiii. Ἐπαμινώνδας ἐφειργε δίκην θανάτου ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Λακωνικῆς, ὡς ἐπιβαλὼν τῇ Βοιωταρχίᾳ τέτταρας μῆνας παρὰ τὸν νόμον. Sic Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. et Cicero de Invent. i. Meminit istius legis Alexander ab Alexandro lib. iv. 6. Genialium dierum. Aliter fiebat apud Romanos, quorum Prætor exacto anno domum redire, classemque successoribus tradere cogebatur, nisi cum imperium ei extra ordinem esset prorogatum. Status scripti et sententiæ. Meminerunt plurimi veterum, Cicero de Invent. i. Plutarch. præc. polit. Ælianus Var. xiiii. 42. Hermogeni est ἡ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ζήτησις, *quæstio dicti et sententiæ*; nam ῥητὸν ponitur ἀντὶ τοῦ ἐγγράφου, quo actores urgebant. Epaminondas autem defensus est τῇ διανοίᾳ. Similia exempla adfert Hottomannus Obs. Jur. lib. vi. 21. *Keuch.*

CAP. 8. *Collegæ ejus]* Plutarchus in Pelopida, reliquos duces præter Pelopidam et Epaminondam legi paruisse dicit, solosque Pelopidam et Epaminondam capitis fuisse accersitos. In apophth. tamen Probo adsti-

pulatur, inquiens: 'Epaminondam coactum fuisse causam capitis cum collegis dicere.' *Magius*.

Onnem ut causam in se transferrent] Ad verbum Plutarchus: εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρειν τὴν αἰτίαν. Simili propemodum pacto evasit sive M. Nævii, sive Petiliorum iudicium P. Scipio apud Valer. Maximum lib. III. 7. 1. *Gebh*.

Ut in periculo suo conscriberent] Tuentur hanc lectionem Cujacius Observat. v. 25. et paratit. in tit. Codicis 44. de sent. ex periculo recitandis: et Schoppius Verisimil. lib. IV. 18. nisi quod hic etiam corrigat *inscriberent*. Lambinus conjectabat *in cippo sen cippulo suo*: Memnius in *scapulo suo*: Magius *breviculo*: Longolius *peristyllo*: (est autem peristylum structura, quæ columnas conjungit easque ambit; ponitur pro ipsis columnis: accedit ad illam sententiam Plutarchus:) Aldus *sepulcro*. Savaro. *Gebh*. Hugo Grotius mallet *pariculum*, in sparsione florum ad Jus Justinianæum. *Boecl*. Plutarchus et Ælianus στήλην vocant, et intelligunt cippum vel titulum sepulchri, ut apud Juvenalem: 'titulo res digna sepulchri.' Plutarchus in Epaminonda: Ἀξιούν, εἰ ἀποκτείνωσιν αὐτὸν, ἐπιγράψαι τῇ στήλῃ τὴν καταδίκην. *Proprie periculum* est qui Græcis ἐλεγχος, titulus vel index ad aliquid declarandum. Hinc 'periculum alicujus rei facere,' est ἐλεγχον ποιεῖν, ἐλέγχειν. Callimachus in Epigrammate ἀνεκδότῳ de Oreste: Οὐδ' ἔλαβ' ἐξέτασιν τοῦ Φωκέως, ἅτις ἐλέγχει τὸν φίλον, ἀλλὰ καὶ ἐν δῶμ' ἐδίδαξε μόνον. Unde *periclitari*, pro explorare et cognoscere, etiam apud Ciceronem. Et 'periclitari naturas locorum,' Solino. Ab antiquo verbo *perior*, cujus compositum *experior*. Inde et *pericula magistratuum*, apud Cicer. in Verrem lib. III. tabellæ ex quibus sententiam recitabant. *Salmas*. Magno in libr. Notarum D. P. 'De periculo.' Collatio Carthaginiensis II.

c. 68. 'memores periculi.' *Savaro*. Videtur autem hoc mihi sentire Nepos, Epaminondam se quidem obtulisse prænæ; sed petiisse, ut in actis illis, in quibus suum periculum, usitato omnibus civitatibus more, ad memoriam notaretur, talia inscriberent, quæ subjungit. Habent quippe civitates bene constitutæ tabulas publicas, in quas relata nomina et causæ supplicio affectorum. Hinc intelligendus Val. Max. lib. IX. 2. de L. Sulla: 'Quatuor millia et septingentos diræ proscriptionis edicto jugulatos in tabulas publicas retulit, videlicet ne memoria tam præclaræ rei dilueretur.' *Gebh*.

Apud Leuctra] Alii videntur velle ac significare, Epaminondam cum suis collegis adversus legem commisisse post pugnam Leuctricam. *Lamb*.

Ausus fuit aspicere] Ἐτόλμησεν ἀντιβλέπειν, vel ἀντοφθαλμεῖν, hoc est, ὀρθοῖς ὕμνασι προσβλέπειν, *rectis et irretortis oculis intueri*. Proverbium olet. Notavimus in Comment. Horatianis ad illum locum Od. lib. II. 2. 'Quisquis ingenteis oculo irretorto Spectat acervos.' *Lamb*. Ergo solo ante Imperatorem Epaminondam adspectu Bæotius debellabant Lacedæmonii. Id terroris habebant et Romani. Tacit. Ann. lib. III. 45. 'Viderent modo adversos et adspicerentur, id satis ad victoriam.' Iterum Hist. lib. III. 24. 'Frustra minis et verbis provocatos Vitellianos, si manus eorum oculosque non tolerant.' Cæsar B. G. lib. I. 'Sæpenumero cum iis congressos, ne vultum quidem atque aciem oculorum ferre potuisse.' Liv. lib. VII. 33. 'Samnites cum quærerentur, quænam prima causa tam obstinatos movisset in fugam? Oculos sibi Romanorum ardere visos aiebant, vesanos vultus et furentia ora.' Polybius dixit οὐδὲς ἐτόλμα μένειν κατὰ πρόσωπον. Item lib. III. ὃν ἡττηθέντων οὐδὲς ἔτι τῶν ἐντὸς Ἰβηρος ποταμοῦ βα-

δίως πρὸς αὐτοὺς ἀντοφθαλμεῖν ἐτόλμα. Diodor. extulit κατὰ στόμα παρατάσθαι. lib. xv. Οἱ μὲν Θηβαῖοι, inquit, δυσχωρίας τινὰς ἐτέρας καταλαμβανόμενοι διεκώλουν μὲν τοὺς πολεμίους λεηλατεῖν τὴν χώραν, κατὰ στόμα δὲ πρὸς ἅπασαν τὴν δύναμιν ἐν τοῖς πεδίοις οὐκ ἐτόλμων παρατάσθαι. Florus lib. ii. 18. 'Mancinum assiduis cædibus ita subegerunt, ut ne oculus quidem, aut vocem Numantini viri quisquam sustineret.' Gebhard.

In libertatem vindicavit] Lacedæmonii clade Leuctrica et Mantineensi accepta, principatum Græciæ amiserunt. Vide Diod. xv. Quod etiam ante observatum est.

Satis habent] Contenti eo solo erant, nihil amplius requirebant. *Satis habere* est Græcis ἀγαπᾶν. Ælian. Var. Hist. lib. iv. 'Ἡγάπα γὰρ εἰ δυνηθεῖη διασωᾶσαι αὐτὸν γούιν μόνον. Lib. xv. 'Ἀγαπήτην ὑπάρχειν ἐδόκει τοὺς πολλοὺς ὀλίγους νικῆσαι. Polyæn. in Philippo Com. lib. iv. 17. 'Ἀθηναῖοι δὲ ἡγάπησαν τὸ ἐλευθεράν ἀφεῖσθαι. Loqui similem in modum amant optimi Scriptores. Cæsar Civil. lib. iii. 46. 'Nostri vero, qui satis habebant sine detrimento discedere.' Hirt. lib. viii. 6. 'Cæsar tempore anni difficillimo cum satis haberet convenientes manus dissipare.' Curt. lib. iv. 81. 'Rex monere ut satis haberent, arma retinere, cætera se redditurum.' Tac. Ann. lib. ii. 37. 'Satis habebam, si tenues res meæ nec mihi pudori, nec cuiquam oneri forent.' Ann. lib. iv. 37. 'Ego me, P. C. mortalem esse et hominum officia fungi, satisque habere, si locum principem impleam.' Lib. xv. 25. 'Regressum Pætum, cum graviora metueret, faciliis insectari satis habuit Cæsar.' Nepos Timoleonte: 'Hoc superato Timoleon maximas copias Carthaginiensium apud Crimessum fluvium fugavit, ac satis habere coëgit, si liceret Africam obtinere.' Eumene: 'a cæteris tantum satis habeant se defendere.' Anni-

bale eadem ferme repetit. Justinus lib. xxi. 8. 'Tunc respondit satis habere se, quod superstitis eos esse Agathoclis liberis sciat.' Sallust. Jugurth. 'Satis habebatis animum retinere.' Gebhard.

Si salvi esse possent] Si urbem defendere possent. Diodor. lib. xv. Spartam a Thebanis esse oppugnatam, et a Lacedæmoniiis ægre illam quidem defensam, sed tamen non sine Thebanorum incommodo ac detrimento, multis verbis refert. Lambin.

Messena constituta] Sic in antiquo nummo Tiberii: CIVITATIBVS ASIÆ RESTITVTIS. Keuchen. 'Ἐκτισε τὴν Μεσσήνην. Diod. Lege etiam Pausaniam in Bæoticis, ubi refert Elegiam statuæ ejus inscriptam his verbis: 'Ἡμετέραις βουλαῖς Σπάρτη μὲν ἐκείρατο δόξαν, Μεσσήνη δ' ἱερὰ τέκνα χρόνῳ δέχεται' Ὅθῃβαι δ' ἔπλοισιν μεγάλη πόλις ἐστεφάνωται, Αὐτόνομος δ' Ἑλλὰς πᾶσα ἐν ἐλευθερίῃ.

Risus omnium] Sic Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. 'Ἐξῆλθον οὖν οἱ δικασταὶ σὺν πολλῷ γέλωτι, μηδὲ τὰς ψήφους ἐπ' αὐτὸν ἀναβαλόντες. Lamb.

CAP. 9. *Apud Mantineam]* Urbem Arcadiæ. Lege Diodor. xv. Xenoph. Ἑλλ. vii.

Audacius instaret hostibus] Ἀφειδῶς τῇ τολμῇ χρώμενος. Polybius lib. ii. de Hamilcare: χρώμενος τολμηρῶς καὶ παραβόλως ἑαυτῷ κατὰ τὸν τοῦ κινδύνου καιρόν. Diodorus de hac re ipsa: προθυμότερον προσπίπτων τῷ θυμῷ. Cæterum perperam heic fecit Epaminondas, ac minus pro prioris vitæ sapientia ac moderatione. Nihil enim minus prudenti Imperatori, quam audacia convenit, qua non solum ipse, sed qui salutem tali commiserunt, ruunt. Licet hoc verbis Crateri intelligere apud Curt. lib. xi. 32. 'Sed quis Deorum hoc Macedonia lumen ac sidus diuturnum polliceri potest; cum tam avide manifestis periculis offeras corpus, oblitus tot civium animas trahere te in casum.' Nam si

probe intuearis Ducem, ejus salute exercitus incolumitas continetur, et capite ablato reliquus truncus se non movere, nedum spirare poterit. Ἰφικράτης τὸν στρατηγὸν εἰκάζει κεφαλῇ. ὅταν δ' ὁ στρατηγὸς ἀπόληται, τὸ πᾶν ἔχρηστον ὄχεται. Itaque quantum audacia Ducis temere se periculis offerentis damni concitet, manifeste apparet. Vidit id profecto Perdiccas apud Curt. lib. x. 24. 'Illud scire debetis militarem sine duce turbam corpus esse sine spiritu.' Avidum præcipitium Cyrum Juniorem monere non destitit Clearchus, ne corpore suo vellet periclitari, cum nihil aut parum emolumenti eo possēt exercitui addere: exitio vero universos ipsum sequentes traheret in perniciem. Lubet verba Polyæni advocare e libro II. Κλέαρχος, inquit, Κύρῳ μὲν συνεβούλευεν αὐτὸν μὴ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἐφορᾶν τὴν μάχην. μαχόμενον γὰρ μηδὲν μέγα συμπράξαι· παθόντα δὲ πάντας ἀπολέσθαι τοὺς μετ' αὐτοῦ. Jul. Capitol. in Maximis judicat, Imperatorem uti manu et ferro, esse barbaricam temeritatem cap. 12. 'Habuit,' inquit, 'hoc barbaricæ temeritatis, ut putaret Imperatorem manu etiam sua semper uti debere.' Quippe in bello pleraque 'auspiciis et consiliis, quam telis ac manibus geruntur.' Tacit. Ann. XIII. 6. Gebhard.

Quod in ejus unius pernicië patriæ sitam putabant salutem, universi in unum impetum fecerunt] Infra Eumene, (ne quis diversos existimet scriptores:) 'Cujus in pernicië positam spem habuissent victoriæ.' Cæterum prudentissimum hoc consilium nunquam non eventu felix fuit. Nam occiso duce reliquorum militum virtus cæca, manca, atque inutilis. Qui negotium cum serpente incepisset, is impetu in caput facto, eoque obtrito, nihil a reliquo corpore noxæ metuat. Hujus simulacri ipse Epaminondas auctor est apud Polyæn. lib. II. Μέγιστον ἔχιν συλλαβὼν ἔδειξε Θηβαίοις, καὶ πάν-

των ἐναντίον τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου συντρίβας, Ὁρᾶτε, ἔφη, ὅτι τὸ λοιπὸν σῶμα ἔχρηστον τῆς κεφαλῆς οἰχομένης. Quod Lacedæmonii constitutum fuerat, id a Romanis crebrius factitatum. Cæsar B. G. lib. v. 58. 'Præcipit atque interdicit Labienus, omnes unum peterent Indutiomarus, ne quis quemquam prius vulneraret, quam illum interfectum videret.' Tac. Ann. III. 73. 'Dat negotium Blæso, cæteros quidem ad spem proliceret arma sine noxa ponendi; ipsius autem ducis quoquo modo potiretur.' Idem Ann. IV. 25. 'Differtur per manipulos, Tacfarinatem omnes, notum tot præliis, consecretur: non, nisi duce interfecto, requiem belli fore.' Idem.

Sparo eminus percussum] 'Sparus est,' inquit Servius, 'rusticum telum, in modum pedi recurvum.' Vide Festum, Nonium, Varronem, Sisenam, et alios. Vetus Glossarium: Sparus: εἶδος ἀκοντίου, genus teli. Quo Græci frequentissime utebantur. Cæterum non consentiunt de percussore Scriptorum opiniones, quemadmodum gentium, quas conjungit Pausanias in Arcadicis: 'Epaminondam autem occisum esse Mantineenses quidem a Machærione quodam Mantineensi dicunt: Lacedæmonii vero similiter a Lacedæmonio quodam, et ei homini Machæriionis nomen fuisse volunt. Sed fama est apud Atheuienses, cum qua consentiunt Thebani, vulneratum esse Epaminondam a Gryllo,' Xenophontis filio. Vide sequentia.

Mortiferum se vulnus accepisse] Mortale, lethale, θανάσιμον. Sic 'mortiferum bellum' Ennio Telamone. M. Tullius pro Sextio: 'Plaga insanabilis illa et mortifera.' Cicero pro Sylla: 'Accepit Sylla vehemens et mortiferum vulnus.'

Si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset] Ferri spari extractum alii historici spiculum vocant, aut hastam. Val. Max. lib. III. 2. Interpretes Pausaniæ in Arca-

dicis, et Rhodomannus Diodor. Siculi lib. xv. et Donatus Ponzanus notavit ex Æliano. Hastam vocavit Cicero Fam. lib. v. et de Finibus II. Dempsterus ad Rosinum lib. x. 10.

Anim. st. amissurum] *Emissurum* ex Mss. emendavi: ita 'efflare animam' dixit in Pansania: 'emittere spiritum,' Marcian. in libr. xviii. §. in quibus, de reb. dubiis, et non semel Damascus de vita Pontificum. Jocose Plautus, 'Cave ne quid emittat animæ.' *Sararo*. Non probo factum Savaronis *emissurum* substituentis. Sic Cicero pro S. Roscio: 'Per summum dedecus vitam amittere.' Auctor ad Herenn. 'Decius amisit vitam, at non perdidit: recepit patriam, amisit animam.' *Gebhard*.

Usque eo retinuit, quoad renuntiatum est, vicisse Bæotios] Justin. lib. vi. 8. 'Ut relatus in castra semianimis, vocem spiritumque collegit, id unum a circumstantibus requisivit, num cadenti sibi scutum ademisset hostis. Quod ut servatum audivit, allatumque, velut laborum gloriæque socium, osculatus est. Iterum quæsit, utri vicissent. Ut audivit, Thebanos, bene habere se rem, dixit: atque ita, velut gratulabundus patriæ, expiravit.' Sic Orosius III. 2. Diodorus. Ælian. Var. XII. Plutarchus ἀποφθ. βασιλ. Valer. Max. III. 2.

Confestim exanimatus est] Τοῦ δόρατος ἐξαιρεθέντος ἀνευ πάσης παραχῆς ἐξέπνευσεν. Val. 'E corpore deinde suo hastam educi jussit, eoque vulnere expiravit.' *Gebhard*.

CAP. 10. *Hic uxorem nunquam duxit*] Quis Nepotem contra Lambinum defendet? Arguit eum falsitatis manifestæ ex Plutarcho et Polyæno. Plutarchi locus jam non succurrit. Polyæni verba non demunt fidem Cornelio nostro. Aliud enim est habere mulierem, aliud γαμετήν. Uxorem quidem non duxisse testantur omnes Epaminondam; ast caput libenter cum scortis collimasse, apparet ex isto

Plutarchi loco in παραγγέλμασι. Ἀρισ-
τα δὲ ἀνθρώπων, inquit Philosophus, ὁ
Ἐπαμινώνδας, ἀρνησάμενος δεσθῆντι τῷ
Πελοπίδᾳ τὸν κάπηλον ἐκ τῆς εἰρκτῆς
ἀφείναι, καὶ μετ' ὀλίγον, τῆς ἐρωμένης
δεσθείσης, ἀφείς, τοιαύτας, ἔφη, χάριτας,
ὧ Πελοπίδᾳ, λαμβάνειν ἐταιριδίοις, οὐ
στρατηγοῖς, πρέπον ἐστίν. Valer. I. III.
2. verbis ultimis Epaminondæ: 'Or-
bus,' inquit, 'non tam sine liberis
mior: quoniam mirificas filias Leuc-
tra et Mantineam relinquo.' *Idem*.

Qui filium habebat infamem] Fatale bonorum virorum habere degeneres liberos infortunium, quod felicitatem reliquam non leviter debilitat. Plin. Panegy. cap. 83. 'Multos illustres, foris claros domestica destruebat infamia.' Ideo perversam prolem Augustus appellare solitus erat 'vomicas' et 'carcinomata,' apud Sueton. lib. II. 65. Comparantur quoque degeneres excrementis corporis, Pituitæ, Pediculis, et cæteris. Diog. Laërt. lib. II. in Aristippo: Ἠτιδαστό τις αὐτὸν τὸν υἱὸν ἀποβρίπτοντα, ὥσπερ οὐκ ἐξ αὐτοῦ γεγονότα· καὶ ὅς, καὶ φλέγμα, φησί, καὶ τοὺς φθεῖρας ἐξ ἡμῶν ἴσμεν γε-
νωμένους, ἀλλ' ἀχρεῖα ὄντα ὡς πορρωτάτω
ρίπτομεν. *Gebhard*.

Quod liberos non relinqueret] Græci talem personam δορυφόρημα vocant. Venuste Julianus de Claudio, et Plutarchus de Aridæo in fine Alexandri. In proverbio, ἔστι γὰρ ἐκείνων δίχα τοῦτ' ἧς τραγωδίας τὸ δορυφόρημα μικροῦ δέον φάναι καὶ ἄψυχον. *Keuchen*.

Ex arce] Cadmea. *Lambin*.

Domi se retinuit] Lambinum non imitor properum ad mutandum in *continuit*. *Gebhard*. Mss. Ven. *domum se retinuit*. Ald. Paris. *Lamb. domi se ret.* Col. *domo s. r.* In Eumene, 'tennit autem se uno loco quamdiu fuit hiems.' In Hannib. 'Hannibal enim uno loco se tenebat in castello.' Pro vulgata lectione facit quod legitur in Cimone: 'Cum a conventu remotum sese Diou domi teneret.' *Sararo*.

Cadmeam] Arx est Thebarum. Nos ex Plutarcho restituimus, cum in scriptis etiam legeretur *Academia*. Longolius. *Κάδμεια*, *Θηβῶν ἀκρόπολις*. Stephan. Utrum autem *Cadmia*, an *Cadmea* scribatur, nihil refert. *Lambin.* In Pelopida: ‘Arcem oppidi, quæ Cadmea nominatur, occupavit.’

In primis stetit] ‘*Ἐν προμάχοις*, in iis, qui in primis ordinibus pugnant. *Lambin.*

Post ejusdem interitum] Lege Xenophontem Rerum Græcarum libro ultimo. *Mag.* *Diod.* xv.

Contra eas] Vulgati cum eo: non ita consone. Mss. *Contra ea*. Sic in præfat. ‘Contra ea pleraque nostris moribus.’ Alcib. ‘Contra ea si quid adversi accidisset.’ Iphicr. in fine:

‘Contra ea mater Atheniensem.’ Agesil. ‘contra ea Tissaphernes nihil aliud quam bellum comparavit.’ *Ibid.*

Unum hominem pluris, quam civitatem fuisse] Sallust. Catil. ‘Mihi multa agitati constabat, paucorum civium egregiam virtutem cuncta patrasse.’ Præcipue autem videndus Polybius lib. vi. de Thebanorum rep. loquens, cujus prosperis non forma reipub. ipsa, sed eorum virtus, qui tum rebus præerant, causam præbuerit: *Καὶ γὰρ*, inquit, *συνηυξήθη καὶ συνήκμασε*, καὶ συγκατελύθη τὰ *Θηβαίων ἔργα* τῷ τε Ἐπαμινώνδου καὶ τῷ Πελοπίδου βίῳ προφανῶς, ἐξ ὧν οὐ τὴν πολιτείαν αἰτίαν, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας ἡγήτεον τῆς τότε γενομένης περὶ τὴν *Θηβαίων πόλιν ἐπιφάnelas*. Vide reliqua. *Boecler.*

XVI. PELOPIDAS.

CAP. I. *Magis historiis, quam vulgo notus*] Secus atque Epaminondas, qui in ore pene omnium. Pelopidas autem tantum historicorum scriptis memoratus, in quæ vulgus non ita penetrat. Cæterum sive *historiis* sive *historicis* legas, res eodem recidit. Gebhardus. *Mavult historicis* Schottus, quos vulgo opponas: sic Cicero in Mureniana: 'Tua nobilitas, Ser. Sulpiti, hominibus litteratis et historicis notior.' De hoc Pelopida Plutarch. Xenoph. lib. v. Diodor. xv. Polyæn. lib. ii. Strateg. Frontin. lib. iii. 8. et lib. iv. 7. Supr. in Epamin. Savaro.

Historiam videar scribere] Sidon. Ep. i. 2. et iii. 3. vide Notas. *Idem.*

Si tantummodo summas attigero] Τὰ κεφάλαια. Lambin. 'Fastigia summa' vocat Poëta. Τὰ κορυφαῖότατα. Boeclerus.

Rudibus literarum Græcarum] Sic loquitur Cicero Offic. lib. i. princip. 'Ut non modo Græcarum literarum rudes, sed etiam docti,' &c. Lambin.

Phæbidas Lacedæmonius] Codex Dan. sine diphthongo Phebidas. Corrupte. Omnino Phæbidas legendum, qui communiter Græcis Φοιβίδας. Diodor. lib. xv. Φοιβίδας ὁ Σπαρτιάτης, τεταγμένος ἐπὶ τινὸς ἡγεμονίας, καὶ δύναμιν ἔχων ἐπὶ Ὀλυνθίου, καταλάβειν τὴν Καδμείαν. Lege Aristidem Sophistam Orat. i. pro Thebanis, et Xenophontem 'Ελλ. v. Keuch.

Olynthum] Auxilio Amyntæ Macedonis, qui societate cum Lacedæmoniis inita Olynthum cunctis viribus meditabatur oppugnare. Gebh. Urbs illa a Mela describitur inter Athon montem et Pallenem urbem. Viginti stadiis a Meciberna, ut tradit Suidas. Plinius et Orosius quoque

meminerunt. Thraciæ urbem maximam vocant Xenophon et Libanius. Eadem Sithonia, Σιθωνία appellatur, ut scribit Herodotus in Polymnia. Sed regionem potius sic vocat, in qua Olynthos et aliæ urbes sitæ sunt. Ortel.

Quæ Cadmea nominatur] A Cadmo filio Agenoris Regis Phœnicum, conditore Thebarum, ut vulgo quoque notum est. Huic arci appositum fuit præsidium cohortis Prætoriæ, quod a civitate præsidium vocabatur, quia arces proprie, qui tunc antiquis illis temporibus, Pelopidæque erant, civitates appellarent. Auctor Plutarchus in Pelopida. Mag.

Impulsu perpaucorum] Archiæ scilicet, Leontidæ, et Philippi. Longol. Mag. Erant hi (ut loquitur Plutarchus) ἄνδρες ὀλιγαρχικοί, καὶ πλοῦστοι, καὶ μέτριον οὐδὲν φρονούντες. Sed notandum, quod apud Xenophontem dicitur Λεοντιάδης, qui Plutarcho Λεοντίδας. Keuch.

Adversariæ factioni] Viris adversariæ factionis, Ismenia, Pelopidæ, Pherenico, Androclidæ, Epaminondæ; quanquam hic propter paupertatem et philosophiam minus timebatur. Lambin.

Idque suo privato] Et Agesilai, ut Plutarchus in Agesilao testatum reliquit. Mag. Sed tamen Diodor. lib. xv. tradit, Ephoros clam mandasse præfectis et ducibus, ut Cadmeam occuparent: Διόπερ τοῖς ἡγεμόσιν οἱ Σπαρτιάται παρήγγελλον ἐν ἀπορρήτοις, ἵνα, ἐὰν ποτε καιρὸν λάβωσι, καταλάβωται τὴν Καδμείαν. Lamb. Et adjungit ibidem tempus et causam obsidionis a Spartiatis initæ. Vide etiam Xenoph. eodem lib. v.

Ab exercitu removerunt] Ne viderentur factum probare scilicet. Sed ridicule atque absurde: nam arcem retinentes, ratum se habere declarabant. Hoc igitur erat dicis causa Phœbidæ factum improbare. *Lamb.*

Pecuniaque mulctarunt] Drachmarum decem myriadibus, ut auctor est Plutarchus. *Longol. Gebhard.* Καὶ δέκα δραχμῶν μυριάδων ἐξήμισσαν. Meminit etiam Polybius Hist. lib. iv. sed summam mulctæ non expressit.

Nam post Peloponnesium bellum] Cuius et supra in Pausania et Lysandro mentio, gestumque annis septem et viginti, inchoatum Olymp. LXXXVII. de quo Thucyd. ac Diodorus. *Schott.* Plinius lib. xxx. 1. tempus ejus refert ad Olympiad. LXXXI. annum 4. Aulus Gellius vero lib. xvii. 21. ad Olympiad. LXXXIX. 1. Diodorus Siculus collocat id bellum in annum Urb. Cond. cccxxiii. id est, in Olymp. LXXXVII. 3. *Chronolog.*

Qui adversus resistere auderent] Nihil mutandum: quod Lambinus imperite conatur. *Gebhard.*

Amicis suis] Potentiæ paucorum fautoribus. Quales erant Thebis Archias, Leontidas, Philippus. *Lambin.* Quorum impulsu, ut dictum est, arcem ceperant. *Longol.* Supra Lysandr. 'delegerat in unaquaque civitate quibus summum imperium, potestatem omnium rerum committeret. Horum in numero nemo admittebatur, nisi qui aut ejus hospitio continebatur.' Xenophon 'Ἑλλήν. lib. v. Τοῦτου γενομένου νόμιζε τὰς Θήβας παντάπασιν ὑπὸ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ ἡμῖν τοῖς ὑμετέροις φίλοις ἔσεσθαι.

Alterius factionis principes] Ismeniam capitis accusatum damnarunt: Androclides, Pelopidas, Pherenicus, et multi alii, plus quadringenti Athenas profugerunt, ex quibus Androclidem Leontidas dolo interficiendum curavit, ut Xenophon et Plutarchus narrant. Epaminondas remansit, neque relegatus est, eo quod propter

paupertatem et studium doctrinæ contemnebatur, ut paullo ante diximus. *Lamb.*

CAP. 2. Communiter cum his] Xenophon 'Ἑλλ. lib. v. tradit, Melonem, unum ex Thebanis exulibus, cum quodam Phyllida nomine, qui Archiæ polemarchi Thebani scriba erat, ac non ita pridem Athenas venerat, et Archiam cæterosque tyrannos odebat, esse de opprimendis adversariis collocutum. *Idem.*

Eum, quo maximi magistratus] Xenophon eodem libro ait, diem fuisse, quo magistratus imperiumque deponi solebat. Polyænus 'Ἀφροδῖσια fuisse tradit, et diem festum Veneris, quo mulieres quidem Deæ Indm ludebant: viri autem circum eas versabantur. Visum est præsidii Præfecto τιμῆσαι τὴν Θεόν. Puellas evocavit: Pelopidas gladiolum occultum habens ingreditur, et interfecto præsidii Præfecto, ἡλευθέρωσε τὰς Θήβας. Hæc Polyænus Strateg. ii. Vide sis Plutarchum, qui eandem hanc historiam commemorat, sed aliis circumstantiis.

Nam duodecim adolescentuli] Xenophon tradit, sex duntaxat exules fuisse cum Melone, qui erat septimus. Plutarchus cum Probo congruit: γένομενοι δὲ οἱ σύμπαρτες δώδεκα. *Lambin.* In his Damocles et Theopompus summo loco nati. *Plut. Schott.*

Qua paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia] Alii percussa est, id est, eversa est: quam scripturam æque probo. *Lambin.* Gemina his aut eadem potius et Plutarchus in Pelopida: ubi etiam scribit tantas ante Leutricam pugnam vires Spartanorum fuisse, et tam firmis vinculis eorum potentiam fuisse adstrictam, ut vulgo omnes existimarent, solvere illam aut frangere neminem unquam valiturum. Sic ille: 'Ὁ καταλύσας τὸ τῆς Σπάρτης ἀξίωμα, καὶ παύσας ἔρχοντας αὐτοὺς γῆς τε καὶ θαλάσσης πόλεμος, ἐξ ἐκείνης ἐγένετο τῆς νυκτὸς ἐν ἡ Πελο-

πίδας, οὐ φρούριον, οὐ τεῖχος, οὐκ ἀκρόπολιν καταλαβὼν, ἀλλ' εἰς οἰκίαν δωδέκατος κατελθὼν, εἰ δὲ μεταφορᾷ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, ἔλυσε καὶ διέκοψε τοὺς δέσμους τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας, ἀλύτους καὶ ἀρρήκτους εἶναι δοκούντας. *Casaubon.*

Quorum imperiosa majestas] Sic Lambinus restitutum locum putat, quod ex imperio imperiosa fecerit. Repræsentabo veterum scripturam, quam et Savaro secutus est: *Quorum imperii majestas neque ita multo post Leutricam pugnam ab hoc initio percussa concidit.* De pugna autem hac memorabili Diodorus lib. xv. Xenophon, Pausanias in Bæoticis, Plutarchus in Pelopida et Comment. de genio Socratis. Strabo lib. ix. De Latinis, Solinus cap. 13. De recentioribus Joan. Brodæus Miscell. lib. ii. c. 11. et 12. *Schott.* *Quorum imperiosa majestas]* Aliter scriptum erat in membranarum et Excerpt. *imperii majestas.* Longe melius, quam in Vulgata Lambini, qui ex imperio majestas, in tempestive conformavit imperiosa. Editio, quæ collata est cum optimo Pet. Dan. Cod. *imperio majestas*, habuit; ut sit *majestas imperio*, pro *in imperio*, vel *imperii*. Sic 'fulgor ab auro' apud Poëtam naturalium, pro *auri*; et alia apud auctores. *Keuchen.*

Vesperascente cælo] Sic Xenophon, qui tradit eos ea hora ad urbis portas venisse, qua ab opere rustico in urbem ii redeunt, qui postremi et maxime sero redeunt: Πρὸς τὰς πύλας ἦλθον, ὥς δὴ ἐξ ἀγροῦ ἀπιόντες, ἡνίκα περ οἱ ἀπὸ τῶν ἔργων ὀφιαίτατοι. Sic et Diodorus: καὶ κατήλθον εἰς πατρίδα νυκτός. Sed Plutarchus aliter: Παρεισῆλθον ἔτι ἡμέρας οὐσης. Idem tamen subjicit deinceps: ἦν δὲ τι πνεῦμα καὶ νικητὸς ἀρχομένου τρέπεσθαι τοῦ ἀέρος, καὶ μᾶλλον ἔλαθον καταπεφηνότων ἤδη διὰ τὸν χειμῶνα τῶν πλείστων εἰς τὰς οἰκίας. *Lambin.* *Vesperascente cælo]* Crebro ad id exemplum loquitur Tacit. Ann. lib. i. 65. 'Enisæque legiones vespascente die in aperta et solida.' Lib.

Delph. et Var. Clus.

xvi. 34. 'Tum ad Thræseam in hortis agentem Quæstor Consulis missus vespascente jam die.' Hist. lib. ii. 49. 'Vespascente die sitim haustu gelidæ aquæ sedavit.' Forte ita corrigendus Sallustius in Jugurthino: *Et jam dies vespascerat*: vulgo editum, *Et jam die vesper erat.* Gebhard.

Cum canibus venaticis exierunt] Plutarchus: 'Procedebant brevibus chlamydibus amicti, catulos agentes venaticos, et perticas tenentes ad feras indagandas; ut ne quis eorum, qui in via occurrerent, suspicaretur, eos aliquid novi moliri, sed huc et illuc vagari et venari existimaret.'

Domum Charonis deverterunt] Xenoph. διενυκτέρευσαν παρὰ Χάρωνί τινι, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν διημέρευσαν. Sic Plutarchus. *Deverterunt]* Charon autem potens et dives fuit Thebis, qui domum conjuratis contulerat, et ad Platæas feliciter pugnaverat. Auctor Plutarchus. *Schott.*

CAP. 3. *Sejunctum a re proposita]* Οὐκ ἀνολέκειον τῆς πραγματείας.

Nimia fiducia quantæ calamitati soleat esse] Velleius Paterc. lib. ii. 118. 'Nemo celerius opprimitur, quam qui nihil timet; et frequentissimum initium est calamitatis, securitas.' *Keuch.* *Nimia fiducia quantæ calamitati soleat esse]* Ita est, securitas semper oppressa et circumventa fuit. Nam 'Non perit ruina vir, qui ruinam timet,' teste P. Syro: et iterum, 'Qui metuit calamitatem, rarius accipit.' Et vers. seq. 'Qui timet insidias omnes, nullas incidit.' At contra: 'Quod est timendum, decipit, si negligas.' Et denique: 'Citius venit periculum, cum contemnitur.' Flor. lib. ii. 14. 'Prius jugum excutit Macedo aliquanto quam ante gravior, dum contemnitur.' *Gebhard.*

Exules in urbem devenisse] Plutarchus: Οὐπω δὲ πάνν πόρῳ μέθης οὖσιν αὐτοῖς προσέπεσε τις, οὐ ψευδὴς μὲν, ἀβέλαιος δὲ καὶ πολλὴν ἀσάφειαν ἔχουσα

Nep.

2 P

περὶ τῶν φυγάδων μήνυσις, ὡς ἐν τῇ πόλει κρυπτομένων.

Vino epulisque dedit] Pari ratione ebrios piratas jugulavit Jul. Cæsar, recepta omni pecunia Milesiisque restituta, qua se redimere jubebatur. Exemplum festivum posteritati reliquit Polyæn. lib. II. Ἀριστομένης ὁ Μεσσήνιος, Λακεδαιμονίων τοῖς διοςκούροις πάνδημον θυσίαν ἐπιτελούντων, μετὰ ἐνὸς φίλου, λευκῶν ἵππων ἐπέβησαν ἕμφω, καὶ ταῖς κεφαλαῖς περιεκαθηκάτην χρυσοῦς ἀστέρας, καὶ νυκτὸς ἤδη προῖούσης ἐπεφάνησαν μετὰ σύμμετρον διάστημα τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἔξω πόλεως μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων πανηγυρίζουσιν. Οἱ μὲν δὴ διοςκούρων ἐπιφάνειαν οἰθθέντες γεγονέναι, προΐασιν ἐς μέθην καὶ ἡδονὴν πλείονα. Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἵππων καταβάντες, τὰ ξίφη σπασάμενοι, πλείστους καταφονεύσαντες αὐτῶν καὶ ἀφιππεύσαντες ἔρχοντο. Quid mirum manipulum hominum ebrietatem in exitum præcipitasse, cum munitissimæ urbes Genio et Baccho operantes eo tempore libertatem et imperium suum amiserint, quo illas Fortuna destruere cogitans tanta securitate illigavit? De Tyro Curt. IV. 4. 5. Aliud exemplum præbent Syracusæ captæ, cum Epicides præbuisset vini epularumque copiam, quod quia ex Liv. XXII. et Frontini III. 3. 2. satis notum est, huc transferre supersedeo. Cranon Thessaliæ urbs a Dinia quodam Pheræo Thelesippi F. sordidissimi aucupii diurni quæstu famem propulsante oppressa est, cum cives securi vino et epulis se demersissent. Vide Polyæn. lib. II. et Diod. lib. XVI. Ubi Nysius Dionysii Junioris Dux Syracusanos ex victoria navali, ἐπινυκίοις celebratis, somno ac vino sepultos invadit atque opprimit. Gebhard.

Ab Archia hierophante Archiæ] Lapsus est Probus non Græcæ linguæ inscitia, sed incuria potius. Certum est enim Græcum historicum, unde hæc in Latinam linguam convertit, scripsisse: ἀπ' Ἀρχίου τινὸς τιν' Ἀρχίᾳ,

hoc est, ab Archia uno cuidam Archiæ. Nam qui significavit Atheniensis, nomen habuit Archias; et cui significabatur, nempe cui summa Thebis potestas erat, Archias nuncupabatur: id ex Plutarcho scire licet, qui in vita Pelopidæ hac de re scribit. Longol. Scripti quidam Codices vitiose: Ab Archino uno ex his Archia. Alii: Ab Archia uno Tinarchiæ. Unde nonnulli eliciunt: Ab Archia uno Tysarchæ. Tinarchiæ mendose legitur, quæ lectio ex compendio Græcarum literarum orta, quasi scriptum esset, Τῳαρχίᾳ uno vocabulo, cum essent duo, τιν' Ἀρχίᾳ, pro τιν' Ἀρχίᾳ. Vide Lambinum. Primus Aldus Manutius e Plutarcho locum constituit, ejus hæc in Pelopida sunt: παρὰ Ἀρχίου τοῦ ἱεροφάντου πρὸς Ἀρχίαν τὸν δμῶνυμον. Schott.

Quæ quum jam accubanti] Occubanti ἀντὶ τοῦ accubanti positum suspicor in veteri libro. Sic obire, objicere, occedere dicebant, pro adire, adjicere, accedere, et alia infinita. Nam ob pro ad δυσφημίας vitandæ veteres dixisse ex Festo notum. Keuchen.

Sicut erat signata in pulvinum subjiciens] Curt. lib. III. 21. 'Diu animo in diversa versato, nulli quid scriptum sit enunciat, epistolamque sigillo annuli sui impresso, pulvino, cui incubabat, subjecit.' Quidam libri habent sub pulvinum. Porro vides quæ fato manent, vitari non posse. Cæsar, apud Sueton. cap. 81. 'Libellum insidiarum indicem ab obvio quodam porrectum libellis cæteris, quos sinistra manu tenebat, quasi mox lecturus commiscuit.' Vide Paterculum lib. II. 57. ubi pulchre concludit: 'Sed profecto ineluctabilis fatorum vis, cujus cum fortunam mutare constituit, consilia corrumpit,' &c. Gebhard.

In pulvinum subjiciens] Plutarchus idem inquit, ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ἐπέθηκεν. Interpres inepte pro pulvino, lectuli caput vertit. Morem veterum hic Probus innuit, qui in discubi-

torii et tricliniaribus lectis, cibum sumere solebant: quanquam antiquiores sedentes, non decumbentes, id facere consueverunt, ut ait Athen. lib. viii. 13. Qua de re latius in libello nostro, De Antiquorum prandiis et cœnis. Dictum Archiæ hujus in proverbium abiisse, quod ad suam usque ætatem in usu fuerit, testatur Plutarchus in eodem Pelopida. *Magius.*

In crastinum, inquit, differo res severas] Meminit Erasmus in Chiliadibus. *Longolius.* Mavult Schottus *serias.* Quod vero Lambinus verbum *differere* ejiciendum censet, quia Plutarchus, εἰς ἄβριον τὰ σπουδαία, solemnii suo facit. *Gebhard.*

Severas] Non placet: melius editi *serias.* Schottus.

Cum jam nox processisset] Τῆς νυκτὸς προϊούσης. Sallust. Jugurtha: 'Sed ubi plerumque noctis processit.' *Gebh.*

Violenti ab exulibus] Excepto Leontida, qui solus omnium erat sobrius. Vide sis Historiam fuse apud Plutarchum.

Duce Pelopida] Supr. in Epamin. 'quo tempore duce Pelopida exules Thebas occuparunt, et præsidium Lacedæmoniorum arce expulerunt.' *Savaro.*

Vulgo ad arma libertatemque vocato] Quod faciebant vel voce, vel etiam propositis libellis, qui præsentem statum ibant imminutum. Diod. lib. xv. Ἐπειτα τοὺς πολλὰς ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν παρακαλέσαντες, συνεργοὺς ἔσχον ἅπας τοὺς Θηβαίους. Tacit. Ann. lib. iv. 27. 'T. Curtius, positis propalam libellis ad libertatem vocabat agrestia per longinquos saltus et ferocia servitia.' Pacuvius Dusoreste: 'Extemplo Ægisthi fidem Nuncupantes conciebant populum.' Cicero pro Rabirio: 'Cum ad arma consules ex Scto vocavissent.' *Gebhard.*

Auctores Cadmeæ occupandæ] De quibus supra. *Lambin.*

CAP. 4. *Itaque hæc liberandarum Thebarum propria laus est Pelopidæ*] Quam ei quoque adscribit Diodorus lib. xv. Ἐν γὰρ τῇ τῶν φυγάδων καταλήξει, καθ' ἣν ἀνεκτῆσαντο τὴν Καδμείαν, ὁμολογημένως ἅπαντες τοῦτ' ὅτι πρωτεύον τοῦ κατορθώματος νέμουσι. τὴν δ' εὐημερίαν ταύτην συνέβη πάντων τῶν ὕστερον γενομένων ἀγαθῶν αἰτίας γενέσθαι. *Gebhard.*

Delectæ manus] Cohortis trecentorum militum, quæ ob amorem amicitiae, quo plurimum valebat, pugnatque in hostem acrius, Sacra cohors dicta est. Qua de re disserit Plutarchus. *Schottus.* Auctor istius fuit Gorgias, πρῶτος ἐν Θῆβαις, ut tradit Polyænus lib. ii. Cui haud dissimiles fuerunt Soldurii, de quibus Cæsar de Bell. Gall. lib. iii. 22. *Gebhard.*

Quoque Messena celerius restitueretur] Diruta atque eversa instauraretur, atque incolis frequentaretur. *Restituere* hic est ἀνοικίσαι. Superius Epaminonda: 'Neque prius debellare destitit, quam Messena restituta urbem eorum obsidione clausit;' ut ibidem docti e Mss. libris corrigunt. Diodor. lib. xv. Πρὸς δὲ τὸν Περσῶν βασιλέα πρεσβεύσας, ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογαῖς τὴν Μεσσηνὴν κατ' ἰδίαν παρέλαβεν, ἣν ἀνάστατον οὖσαν ἔτι τριάκοντα Θηβαῖοι πάλιν ἀποκατέστησαν. *Idem.* Corrigendus P. Danielis Codex, in quo corrupte *Essena* pro *Messena* legitur.

Legatus in Persas est profectus] Post missos ad Persarum Regem Lacedæmoniorum et Atheniensium legatos de societate ineunda. De hac legatione vide Plutarchum.

Hæc fuit altera persona Thebis] A scena sumpta translatio: habet et hoc proverbiale aliquid. *Longol.*

CAP. 5. *Et quum Thessaliam*] Ad quam cum Ismenia amico suo profectus est. Diodorus xv. Παραλαβὼν Ἰσμενίαν ἄνδρα φίλον μὲν ἑαυτοῦ, θαυμαζόμενον δὲ ἐπ' ἀρετῇ, παρῆλθεν εἰς Θετταλίαν. Plutarch. enumerat felices

ejus successus in oppugnandis urbi-
bus Thessalicis, et præcipue Larissa,
quam brevi tempore in fidem suam
recepit. *Keuch.* In potestatem redige-
ret] Imperio Thebanorum adjiceret
atque subjiceret. Curt. lib. ix. 35.
'Quas gentes redegit in potestatem.'
Velleius lib. ii. 37. 'Et aliæ restitutæ
populo Romano; aliæ tum primum
in ejus potestatem redactæ, ut Syria,
quæ tum primum facta est stipendi-
aria.' Idem cap. 94. 'Cum legioni-
bus ingressus Armeniam, redacta ea
in potestatem populi Romani regnum
ejus Artauasdi tradidit.' Curt. lib.
iv. 4. 'magnum partem Asia in diti-
onem redegi meam.' *Gebh.*

Legationisque jure] Nulla legatio-
nis fit mentio neque apud Diodorum,
neque Plutarchum. Diodorus hoc
tantum scribit, Pelopidam et Ismeni-
am, cum Alexandro Pherarum tyran-
no obviam facti essent, temere et
sine ulla probabili ratione ab eo com-
prehensos esse, et in custodiam datos.
Verba Græca non adscribam; sunt
autem lib. xv. *Lambin.*

*Quod apud omnes gentes sanctum esse
consuesset*] De sanctimonia Legato-
rum multa passim Josephus lib. xv.
Antiquæ historiæ, ubi ait, commune
esse ipsis cum Angelis Dei nuntiis
nomen. Varro lib. iii. de Ling.
Latina; 'Sancta sunt corpora lega-
torum.' Diodorus Siculus in excerptis
Peiresianis n. 248. τὴν ἄδειαν vocat
τῆς τῶν πρεσβευτῶν ἀσυλίας. Statius
Papin. lib. ii. 'sanctum populis per
secula nomen Legatum.' Cicero Ver-
rina iii. 'Legatorum jus divino hu-
manoque vallatum præsidio, cujus
tam sanctum et venerabile nomen
esse debet, ut non modo inter socio-
rum jura, sed et hostium tela incolume
versetur.' Plura congessit Grotius
in Annot. ad lib. ii. cap. 18. de Jur.
Bell. ac Pac. Hinc apud Romanos
per feciales cavebatur; ut, si legati a
quovis populo aut gente violati essent,
hi dederentur, qui jura gentium te-

mere violassent. Vide Alexandrum
Neapolitanum lib. v. 3. Genial. die-
rum. *Keuchen.* Quales sunt olim ha-
biti populi quidam, ut Elei. Et apud
Romanos Tribuni plebis libera repu-
blica; postea Imperatores, et etiam
Κήρυκες. Dio Chrysostomus, πολλὸν τῶν
σπονδοφόρων καὶ τῶν κηρύκων ἱερώτερος.
Casaubon. Mendose Longol. et Magius
factum ediderant. *Schott.*

A tyranno Alexandro Pheræo] Editio,
quam Parisii dederunt, omittit præ-
positionem. Alexander Pheræus, lib.
vi. Prologorum ad historias Philip-
picas Pompeii Trogi vocatur *Epireus*.
Sed emendandum *Pheræus*, qui Plutar-
cho in Pelopida Ἀλέξανδρος Φεραίος.
Quod et apud Diodorum retinendum
lib. xv. 67. ubi mendose legitur, ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, pro Φεραίου.
Et confirmant tempora sub annum
videlicet 4. Olymp. cii. *Keuch.*

In vincula conjectus est] Vide supr.
in Miltiade. Scævola in l. iv. §. item
qui ad Jul. Majest. Qui confessum
in Judicio reum et propter hoc in
vincula conjectum emisit. Ulpian.
lib. v. de Cust. et exhibit. reor.
'Non esse in vincula conjiciendum
eum.' *Savaro.*

Bello persequens Alexandrum] Cujus
gerendi ratio adhibita fuit, ut tyran-
nus impetratis 30. dierum induciis
Pelopidam liberaret. *Plutarch.*

Simul ac conspexit hostem, configere]
Sic et Plutarchus: Ὡς οὖν εἰς Φάρσαλον
ἐλθὼν ἤθροισε τὴν δύναμιν, εὐθὺς ἐβάδιζεν
ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον. *Lamb.* Habebat
autem Alexander militum amplius xx.
millia; ut tradit Diodorus Siculus.

Incensus ira, equum in eum concitavit]
Plutarchus ob id factum, Pelopidæ
temeritatis notam inurit. *Mag.*

Conjectu telorum confossus, cecidit]
Plutarchus: Οἱ δὲ πολλοὶ τοῖς δόρασι
πρόβρωθεν διὰ τῶν ὕπλων τύπτοντες αὐτὸν,
κατετραυμάτιζον. *Lambin.*

Secunda Victoria] Ita edunt omnes;
notat tamen Lambinus placere magis
secunda pugna. Sed legendum secunda

Victoria; propitia *Victoria*, cum jam se inclinasset ad Thessalos *Victoria*. Rombertus Titius Controv. loc. lib. iv. 8. conjecerat *Secuta Victoria*. Curtius lib. iv. Aristander 'in candida veste præbat preces regi Jovem, Minervam Victoriamque propitianti.' Justinus lib. v. 4. 'Hunc quasi de cælo missum, et ut ipsam Victoriam contuentur.' Gebh. Schot.

Omnes Thessaliæ civitates] Quibus honoribus et studiis prosecuti sint Pelopidæ funus et mortem, docet Plutarchus in vita, non minus ele-

ganter quam copiose. Longol.

Coronis aureis] Quæ mortuis imponi solitæ, ut e Cicerone pro L. Flacco et Aristophane Comico docet Pet. Victorius Var. Lect. lib. ii. 7. Schott. Στεφάνους ἐπινυκίους intelligit Passchalius de Coronis lib. vii. 5. Alias etiam in coronis mortuorum aureæ memorantur. Sic honoris ergo, auream coronam Castriocio mortuo imponendam Pergamenos decrevisse, auctor est Cicero in Orat. pro Flacco, cap. 31. Vide Kirchmannum de Funer. lib. i. Boeckl.

XVII. AGESILAUS.

CAP. I. *Agesilaus*] In veteribus scriptum erat *Hagesilaus* per aspirationem. P. Daniel. In aliis *Agesilas*; quod idem ac *Agesilaus*. Keuchen. Sic Iolaus, Iolas; Arcesilaus, Arcesilas; Menelaus, Menelas; Agesilaus, Agesilas. Ita quoque Græci Ἀγασίλας et Ἰόλας. Salmas. De quo nugacissimas ineptias effutierunt ad Athenæum interpretes. Vide Casaub. lib. xv. 9. De hoc Agesilao, Xenophon. Herodotus lib. vii. Athenæus; Valer. Justin. Plutarch. Polyænus. Frontinus supra in Chabria. Savaro. Adde Ciceronem, Pausaniam, Diodorum, Polybium, Ælium Var. Hist. vii. 13. xx. 14. Boeckl.

A Xenophonte Socratico] Exstat laudatio hæc præstantissimi Philosophi ac Ducis, Socratis cum Platone auditoris. Meminit Cicero Epist. lib. v. 12. ad Luceium. Scripsit et Plutarchus de vita Agesilai, itemque apophthegmata præter Laconica. Simultatem autem cum Platone exercuisse, multis colligit argumentis A-

thenæus lib. xi. et Agellius lib. xiv. 3. Hic tamen falso efficere conatur, neutrum alterius odii causa meminisse, cum Xenophon in ἀπομνημονεύματων lib. iii. ejus meminerit, ut ante Muretum Var. Lect. lib. v. 14. notavit Laërtius in Platonis vita. Schott.

Eo enim usus est familiarissime] Dubium est, utrum dicat Probus, Xenophontem usum esse Agesilao familiarissime, an Agesilaum Xenophonte. Mihi quidem videtur illud potius. Lamb. Vide Plut. in Apophth. Lacon. Aliam reddit causam Themistius Orat. ad Cæsarem, idcirco Agesilai vitam literis mandasse, quod ejus opera a Spartanis agro donatus esset. Schott.

Cum Leotychide fratris filio] Sic Xenophon in Agesilao: Ἐρισάντων περὶ τῆς ἀρχῆς, Λεωτυχίδα μὲν, ὡς Ἀγιδος υἱὸς υἱοῦ, Ἀγησιλάου δὲ, ὡς Ἀρχιδάμου. Lambin.

Ut duos haberent semper Reges] Infra de Regibus: 'Lacedæmonius autem Agesilaus nomine, non potestate fuit Rex, sicut cæteri Spartani.' Ad

quem locum observavimus causam duorum regum, ut a Panegyrico scriptore promittitur ad Maximianum. Vide sis etiam Lipsium ad Velleium, et Alexand. ab Alexandro Gen. Dier. lib. iv. 23. *Keuch.* Quod exemplum secuti et alii in Græcia. Simile quid Pausanias de Argivis in Corinthiacis. Talia regna negat Aristoteles constituere propriam speciem gubernationis, quia scilicet partem tantum faciunt in republica optimatum aut populi. Lege Grotium de Jure Belli ac Pacis lib. i. 3.

Proclis et Eurysthenis] Has tamen familias Plutarchus in Lysandro, et apophth. Laconicis, Eurytionidas et Agidas vocat. Dicit autem Probus, 'ex duabus familiis,' quia plures erant Heraclidarum familiæ præter has, sed tamen regni exortes. *Magius.* Horum successionis catalogum ab Hercule enumerat Pausanias. De his quædam etiam a Cicerone scribuntur, de Divinat. lib. ii. Miror autem Ciceronem et Probum a Græcis in nominis finitione dissentire. Etenim illi non *Proclum*, sed *Προκλήν* scribunt. *Long.* Quæ scriptura omnium verissima et genuina. Longolius, quem secutæ plerumque Editiones vulgatæ, *Proclis* legit, non *Proclis*. Atque eodem modo Parisiensis. Sic *Periclus* et *Neoclus* dixerunt, cum in Græco sit *Περικλῆς* et *Νεοκλῆς*. Sed aliud mendum est apud alios in nomine *Προκλῆς*, pro quo plerique *Πατροκλῆς*. Quod repugnat Historiæ, tempori, circumstantiis. Unde corrigendus Suidas in *Λυκούργος*. *Λυκούργος Σπαρτιάτης Πατροκλέους ἀπόγονος*. Lege *Προκλέους*. Sic Plato de Legibus lib. iii. *Λακεδαιμόνιος δὲ Πατροκλῆς καὶ Εὐρυσθένης*, pro *Προκλῆς*. *Keuch.*

Ex progenie Herculis] Prima scilicet, quam longo Regum ordine, a Leonida et ejus majoribus enumerat Herodotus, vii. Musa. Unde apud Vatem Lyricum Oda x. Pyth. 'Ὀλβία Λακεδαιμόν, Μάκαιρα Θεσσαλία πατὴρ δ'

ἀμφοτέρω ἐξ ἑνὸς Ἀριστομάχου γένος Ἡρακλέος βασιλεύει. *Keuchen.*

Harum ex altera] *Horum* scriptus Codex, ut ad personas, non familias referatur. *Schott.*

Fieri non licebat] Qui erat ex familia Proclidarum seu Eurypontidarum, non poterat rex fieri in locum ejus, qui fuisset ex familia Eurysthenidarum sen Agidarum, neque contra. *Lamb.*

Primum ratio habebatur] Vetusta lectio quam et suo more fideque summa Savaro amplectitur. *Magius*, *Primum in eo habebatur*. Longol. *primum ideo habebat*. Nata scripturæ varietas e notarum compendiis. *Schott.*

Qui maximus natu esset] Idem testatur Herodotus lib. vi. *Mag.*

Mortuus erat Agis] *Hagis* Codex P. Danielis. De morte Agidis et sepultura lege Xenophon. *Ἑλλ.* lib. iii.

Quem ille vivens non agnorat] Nam Alcibiadis putabatur filius; stupri enim consuetudinem cum Timea uxore Agidis Alcibiades commiserat. Vid. quæ notavimus in Alcibiad. *Long.* Lege quæ de hoc adulterio retulit Athenæus libro xii. 16. et scripta reliquit Plutarchus in Alcibiade, Lysandro, et Agesilao. Ut autem ab Agide filius nuncuparetur, lachrymis Leotychides impetravit: auctor Pausanias. *Mag.*

Moriens suum] Quo pacto id lacrymis Leotychides consecutus sit, docet Pausanias. *Longol.*

Lysandro suffragante] Puerum enim Agesilaum Lysander amaverat, ut Plutarchus in Lysandro et Agesilao testatur. *Idem.*

CAP. 2. *In Asiam*] Quo Græcos incolentes in libertatem vindicaret. Plutarchus in Apophth. et alibi. Aliam tamen causam affert Probus, nisi forte potius illa occasio belli fuerit. *Idem.* *Ut exercitum emitterent in Asiam*] Nempe in hosticum et ipsius hostis sinum ac viscera transferen-

dum ; non autem ad socios et confederatas provincias. Infra Annib. ubi Antiocho suadet, ut propius Tiberim quam Thermopylas de summa Imperii dimicaret. Ut cætera taceam ; 'Res hostis, in cuius sinum irruptio facta est, consumuntur, territorium detondebitur, atque ita miles noster copiis hostis se alet et sustentabit.' Hanc mihi rationem approbavit Xenophon Agesilao, καὶ τὸ τὰ κείνου (Persæ) δαπανῶντα μᾶλλον ἢ τῶν Ἑλλήνων βούλεσθαι. Hoc consilium quoque fuit Timoleonis apud Diodor. lib. xvi. Ἔδοξε δ' αὐτῷ τὸ τὸν πρὸς Φοίνικας ἀγῶνα συνστήσασθαι κατὰ τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπικράτειαν, ὅπως τὴν μὲν τῶν συμμάχων χώραν ἀσινῇ διαφυλάξῃ, τὴν δ' ὑπὸ τοὺς βαρβάρους ὄσαν καταφθέρῃ. Et Darii ibid. lib. xvii. qui post Philippi excessum contendebat molem belli ex Asia in Europam atque Macedoniam derivare. Justin. lib. xiii. 6. 'Quibusdam placebat bellum in Macedoniam transferri, ad ipsum fontem et caput regni.' Vide eundem lib. xxxi. 5. verbis Annibalis. Gebhard.

Bellumque regi facerent] Tacit. Ann. iii. 18. 'Quando M. Antonii, qui bellum patriæ fecisset nomen maneret.' Justin. lib. iii. 'Peloponnenses immiserunt, qui bellum Atheniensibus facerent.' Idem.

Docens, satius esse in Asia, quam in Europa dimicare] Sic Xenophon in Agesilao : Κάλλιστον δὲ πάντων ἐκρίνετο, μὴ περὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ περὶ τῆς Ἀσίας τὸν ἀγῶνα καθιστάναι. Non laudat tamen Isocrates hunc Agesilai conatum, in Orat. ad Philippum ; eo, quod non prius Græcos inter se conciliarit, quam Regi Persarum bellum inferret. Lamb.

Namque fama exierat] Illud vero infra in Hannibale : 'Magnam enim secum pecuniam portabat, de qua sciebat exisse famam.' Sueton. in Nerone : 'Exiit opinio,' &c. Græci similiter dicunt λόγος ἐξέπεσε, ut ad

Suetonium notavit Casaubonus. Schottus.

Comparare classem] Ita loquitur paullo post, et supra, Miltiade. Græci dicunt ἐτοιμάζειν vel κατασκευάζεσθαι. Cæsar de Bello Gall. vii. 12. 'Præsidium Genabi tuendi caussa, quod eo mitterent, comparabant.' Gebh. Incidit hoc bellum in Olympiad. xcvi. ann. 1.

Tanta celeritate usus est] Qua maximæ res conficiuntur. Vegetius de Re Milit. lib. iv. 31. 'In rebus bellicis celeritas amplius solet prodesse quam virtus.' Justin. lib. xi. 2. 'Quibus motibus occursurus, tanta celeritate instructo paratoque exercitu Græciam oppressit, ut, quem venire non senserant, videre se vix crederent.' Vide Cæsar. Bell. Civil. vi. 30. Celeritas quoque parit admirationem et terrorem. Diodor. lib. xvii. de Alexandro Magno : ἡ γὰρ δξύτης, inquit, τοῦ νεανίσκου καὶ διὰ τῶν πράξεων ἐνέργεια τοὺς ἀλλοτριοφρονούντας μεγάλως ἐξέπληττε. Quem locum videtur respexisse Trogus apud Justin. lib. xi. 3. 'Contemptum hostis in admirationem vertentes, pueritiamque Alexandri, spretam antea, supra virtutem veterum ducum extollentes.' Lib. ii. 3. Scythas 'cum tanta celeritate venire rex (Ægypti Vexoris) addidicisset, in fugam vertitur.' Gebhard.

Ut omnes imparatos imprudentesque] Vitiose Longolius edidit, ut omnes imperatores imparatos imprudentesque. Conjungit autem in Datame, 'imparatum imprudentemque,' ad quem locum plura Savaro. Schott.

Inducias a Lacone petivit] Plutarchus : Ἐπεὶ δὲ Τισσαφέρνης, ἐν ἀρχῇ μὲν φοβηθεὶς τὸν Ἀγησίλαον, ἐποίησατο σπονδὰς, &c. Fuerunt illæ trium mensium, ut tradunt Xenophon in Ages. lib. iii. et Polyænus Strategem. ii. qui adiungunt simul conditiones iurejurando inter utrumque initas. Keuch.

Easque impetavit trimestres] Ex-

cerpta, trimenstres: ἀρχαῖκῶς. *Keuch.*

Summa fide mansit Agesilaus] *Mannere in fide est ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις.* Vel ἀναμένειν τὴν προθεσμίαν. Hæc locutio purissimam respicit antiquitatem. Eumene: 'Quam cum imperasset, in fide non mansit.' Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 36. 'Neque iis neque eorum sociis injuria bellum illaturum, si in eo manerent, quod convenisset.' M. Tullius Attico: 'Quod verita sit, ne Latinæ in officio non manerent, et in montem Albanum hostias non adducerent.' Et Tuscul. 'Eamque bestiarum quæque suum tenens munus manet in lege Naturæ.' *Gebh.*

Contra ea, Tissaphernes nihil aliud quam bellum comparavit] Atqui hoc salva pactionis fide facere potuit. Nam juris gentium est contra lædentem sibi consulere. At si interpretantur Græculi stare jurejurando, contra paratum perstare imparatum, ac velle offensionem patere, perjurii crimini Tissaphernes non potest eximi. Quod secus est. *Idem.*

Suis rebus abalienaret] Id est, a suis rebus alienaret. Licebat et repetita præpositione ita dicere: quo de genere alias. *Lambin.*

Servata religione] Id est, servato jurejurando. Cicero pro Fonteio, 'religio jurisjurandi.' *Idem.*

Hominesque sibi conciliari] Propria quædam Nepoti in loquendo est indoles, quam qui non attendunt, eam eunt perversum, quod creberrime facit *Lambinus*. Nam heic quoque delevit vocem *amiciores*, restituentem in omnibus tam scriptis, quam editis. *Gebhard.*

Cap. 3. Plurima domicilia] Et in eis horti amœnissimi, arboribus undique magno sumptu conquisitis, et cæteris rebus ad voluptatem et delicias summo artificio comparatis instructi. *Diodor. lib. XIV. Lambin.*

At Agesilaus in Phrygiam] *Xenophon* 'Ἑλλ. lib. III. 'Ὁ δὲ Ἀγησῖλαος, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Κάρῳ ἵέναι, εὐθὺς εἰς τὰ

ναντία ἀποστρέψας, ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο, καὶ τὰς τε ἐν τῇ πορείᾳ πόλεις κατεστρέφετο, καὶ ἐμβαλὼν ἀπροσδοκῆτως, παμπλήθη χρήματα ἐλάμβανε. Sic *Plutarchus* in *Agesilao*. - *Polyænus* et *Frontinus* in *Lydiam* pervasisse, eamque diripuisse testantur. *Polyænus* II. *Strat.* 'Ὁ δὲ Λάκων κατέδραμε Λυδίαν, καὶ Λέαν πολλὴν κατήλασεν. *Frontinus* lib. I. 8. 'Agesilaus *Lacedæmonius*, cum inferret bellum *Tysapherni*, *Cariam* se petere simulavit; quasi apertius locis montuosis, adversus hostem equitatu prævalentem pugnaturus. Per hanc consilii ostentationem advocato in *Cariam Tysapherne*; ipse *Lydiam*, ubi caput hostium regni erat, irrupit: oppressisque qui illic agebant, pecunia regia potitus est.'

Ephesus hyematum exercitum reduxit] *Xenophon* 'Ἑλλ. lib. III. et in *Agesilao*: 'Ἐπειδὴ δ' ἔαρ ὑπέβαινε, συνέγαγε πᾶν τὸ στράτευμα εἰς Ἐφεσον. Causam autem cur longius non sit progressus, hanc affert, quia exta sacrificanti parum læta fuerant, victimæ sine fibris exstiterant. Quod et a *Diodoro* lib. XIV. relatum est. Præterea cognovit, se, nisi equitatum haberet, barbaris imparem futurum; idcirco equitatum sibi esse comparandum existimavit. *Xenophon.* 'Ἑλλ. lib. III. *Lambin.*

Officinis armorum institutis] In urbe nempe valida atque opificibus abundante. *Tacit. Hist. II. 82.* 'Destinantur validæ civitates exercendis armorum officinis.' *Cæsar Civil. lib. I. 34.* 'Armorum officinas in urbe instituerant.' *Hirtius de bello Alexandrino* cap. 2. 'Nec minus in urbe maximæ armorum erant institutæ officinæ.' Alioqui proportionem quadam civitatibus arma imperata in magnis bellorum apparatibus. *Cæsar de Bello Gall. lib. VII. 4.* 'Vercingetorix armorum quantum quæque civitas domi, quodque ante tempus efficiat, constituit.' *Gebh.*

Magna industria bellum apparavit]

Equos cum sessoribus eo bello extorsit ditioribus, qui vacationem militiæ impetrabant misso vicario milite. Auctor Plutarchus in Vita et Apophthegmatis Lacon. *Schott.*

Bellum apparavit] In Hannib. 'cum in apparando acerrime esset occupatus.' In Eumene: 'Apparatus Antigoni.' In Alcib. 'id cum appararetur.' Justin. lib. vi. 'magnus igitur amborum apparatus belli.' Oros. ii. 6. 'in ipso apparatu concidit.' *Savaro.*

Insignius ornarentur] Reprehendunt hoc alii belli periti, 'cum victoria non armorum decore, sed ferri virtute quæretur.' Alexander M. apud Justin. lib. xi. 13. Neque hoc sine morsu, quod Charidemus Atheniensis ad Darium de ipsius copiis: 'Nitet,' inquit, 'purpura, aurumque fulget armis et opulentia.' Curt. lib. iii. 6. Et plerumque imbelles adornatis pictisque armis inclusi sunt. Idem ibid. cap. 38. 'Illyrios vero et Thracas raptò vivere assuetos, aciem hostium auro purpuraque fulgentem intueri jubet, prædam non arma gestantem: irent et imbellibus fœminis aurum viri eriperent.' Pharasmanes apud Tacit. Ann. vi. 34. 'Simul horridam suorum aciem, picta auro Medorum agmina, hinc viros, inde prædam ostendere.' Alexander apud Justin. lib. xi. 13. 'Hortatur spernant illam aciem auro et argento fulgentem, in qua plus prædæ quam periculi sit.' Tacit. Agric. cap. 32. 'Ne terreat vanus adspectus et auri fulgor atque argenti, quod neque tegit neque vulnerat.' Liv. lib. x. 39. 'Non enim cristas vulnera facere, et per picta atque aurata scuta transire Romana pila.' Sed frivolum est putare, auro atque argento adornata ab Agesilao arma; ferro fulgor atque terror fuerunt addita, quibus mentes simul visusque perstringerentur hostium. Orosander ἐσμηγμέναι γὰρ αἰχμαὶ, καὶ λαμπρὰ ξίφη, καὶ πρὸς ἄλλα παραμαρ-

μαίροντα πρὸς ἀνταύγειαν ἡλίου δεινὴν ἀστραπὴν πολέμου ἀντιπέμπει. Præter ista fulgentia atque nitida arma militi alacritatem addunt et fiduciam augent: rubigine vero ac situ squalentia animos dejiciunt. Alexander apud Curt. lib. x. 2. 'Lignea enim vasa desiderant et ex cratibus scuta rubiginemque gladiatorum. Hoc cultu nitentes vos accepi.' Porro auri atque argenti in armis fulgorem non semper apud imbelles conspici documento est Julius Cæsar, de quo Sueton. cap. 67. 'Jactare solitus milites suos etiam unguentatos bene pugnare posse. Habebatque tam cultos, ut argento et auro politis armis ornaret: simul et ad speciem, et quo tenaciores eorum in prælio essent, metu damni.' Quæ verba vertit Polyæn. lib. viii. Καῖσαρ τοῖς στρατιώταις παρέγγειλεν ὅπλα ἔχειν ἀργύρεα καὶ χρυσῶ πεποικιλμένα: μάλιστα μὲν κόσμον χάριν, οὐχ ἥκιστα δὲ ὅπως καὶ οἱ στρατιῶται τὰ πολύτιμα περιμάχητα ἡγούντο. Nec non Samnites, quibus ignaviam mollitiemve ne ipse Romanus objecerit, aureis atque argenteis armis se hosti obtulerunt. Flor. lib. i. 16. 'Pro hac urbe, regionibus Populus Romanus Samnites invasit, gentem, si opulentiam quæras, aureis et argenteis armis, discolori veste usque ad ambitum armatam.' Concludendum igitur cum Floro: 'Tales esse milites, qualis sit Imperator;' sive pictis atque adornatis, sive torvis ferro atque ære fulgentibus armis utantur, lib. ii. 18. *Gebhard.*

Premia proposuit] Peltastis quoque et sagittariis. Xenophon lib. iii. De hippodromis, jaculatoribus, et aliis exercitationum generibus fuse Xenophon eodem libro.

Et exercitissimum haberet exercitum] Sidonius Epist. lib. iii. 3. 'exercitum exercitissimum stupor obruit.' *Savaro.*

Huic quum tempus esset visum] Amplissimus Freiushemius olim legen-

dum censuit: *Hinc cum tempus esset visum.* Boecler.

Quum ille Sardis se iturum dixisset] Polyænus lib. 11. Strateg. in Agesilao Com. 9. Ἀγησίλαος ἐπὶ Σάρδεϊς ἐλαύνων καθήκε λογοποιούς, ὥς ἐξαπατῶν Τισσαφέρην. Cur autem potissimum sese in Cariam irruptionem moliri sparsisset, caussas addidit Frontin. Scriptor prudentissimus et elegantissimus lib. 1. 8. exempl. 12. Ἀgesilaus Lacedæmonius, cum inferret bellum Tisapherni, Cariam se petere simulavit: quasi aptius locis montuosis, adversus hostem equitatu prævalentem pugnaturus. Per hanc consilii ostentationem, avvocato in Cariam Tisapherne, ipse Lydiam, ubi caput hostium regni erat, irrupit, oppressisque, qui illic agebant, pecunia regia potitus est. Gebhard.

Eandem Cariam] Quam antea tutatus fuerat. Xenoph. Plut.

Sero suis presidio profectus] Quarto die postquam Agesilaus jam Lydiam ingressus ac populatus erat, ut tradit Xenophon iisdem locis. Lambin.

Magna erat præda potitus] Xenophon: Πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ εἶχε, aliter παρείχε. Hoc tantum, id est, multas res exercitui necessarias paravit. Idem.

Hostes equitatu superare] Superiores esse, prævalere, ut loquitur Frontinus. Infra Hannib. 'Superabatur navium multitudine, dolo erat pugnandum.' Cæsar Comm. lib. VII. 65. 'Cæsar quod hostes equitatu superiores esse intelligebat.' Græcis est ἱπποκρατεῖν. Diodor. lib. XVIII. Ἀντίπατρος, inquit, κρίνας ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡσυχίαν ἔχειν, καὶ θεωρῶν τοὺς πολέμους ἱπποκρατοῦντας, τὴν μὲν διὰ τῶν ὅλων προσχώρησιν ἀπέγνω. Gebh.

Nunquam in campo sui fecit potestatem] Ubi equitatus solum utilis, et fugientibus omne præcidit effugium, ac facile ordines peditum rumpit. Myronides Atheniensis, Ὅρατε, ἔφη, τὸ πεδίον ὥς ἐν πεδίῳ τοσούτῃ πολέμῳ

ἱπποὺς ἐχόντων, εἰ μὲν φεύγωμεν, ἀνάγκη διακόντων ἱππέων ἀλῶναι apud Polyæn. lib. 1. Quæ congruunt cum Orontis strategemate lib. VII. Πρῶτον μὲν δὴ προσέταξε τοῖς Ἕλλησιν ἐπιστραφεῖναι, καὶ ἰδεῖν τὸ πεδίον ἡλίκον, ἐμφανίζων, ὥς οὐκ ἂν τις τὴν τάξιν λύσας τοὺς ἱππέας διαφύγοι. Gebhard. Confixit tamen ad Mæandrum Agesilaus, quod videbat nondum peditatum hostium adesse: ut cum hostes, præmissi ab Agesilao equitatus, interea dum pedestreis copias instruit ac disponit, impetum satius fortiter exceperent, reliquo jam exercitu producto illi statim terga dederunt, et eorum alii in Mæandrum se præcipientes egerunt, alii in fuga spem salutis posuerunt. Agesilaus autem castris hostium potitus est, et plusquam septuaginta talenta prædæ nactus est, et camelos tum primum barbarorum cepit, quos in Græciam abegit. Lambin.

CAP. 4. *Hic cum animo*] Fortassis legendum, *in animo*; quomodo Terentius Adelph. 1. 1. 5. 'in animo cogitare;' et mox vs. 15. 'in animo instituere' dixit.

Nuntius ei domo venit] Epicydidas. Xenoph. Ἑλλ. lib. IV. Plut. Ἀγησίλ. Meminit etiam Diod. Siculus lib. XIV. sed nuntii nomen cum Cornelio reticet. Keuchen.

Ephorum jussu] Alii libri missu. Nam illi jussu substituerunt, qui de ejus integritate dubitarunt. Gebh.

Athenienses et Bæotios indixisse Lacedæmoniis] Suasu et auctoritate Cononis, per Oratores Græciæ Persico auro corruptos, ad id adductos. Polyænus in Conone Com. lib. 1. 3. Κόνων Φαρναβάζῳ συμμαχῶν, Ἀγησίλαῳ τὴν Ἀσίαν πορθεῖντος, ἔπεισε Πέρσῃ χρυσὸν πέμψαι τοῖς δημαγωγοῖς τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Vide sequentia. Gebh. Justin. lib. VI. 4. 'Primi Thebani, auxiliantibus Atheniensibus, bellum Lacedæmoniis intulere.'

In Comitio] In loco, ubi comitia peragebantur. Livius lib. XI. 29.

'Id Scriba non accepit: libri in comitio, igne a victimariis facto, in conspectu populi cremati sunt.' Tacit. XIII. 58. 'Ruminalis arbor in comitió.' Utitur aliquoties Cicero pro Sextio, in Verrem. Xenoph. reddit ἐφορεῖον. Gebhard. Pro quo corrupte alii φορεῖον. Idem tradit, ad ipsum missam fuisse scytalen, quam semper in revocandis Imperatoribus suis adhibebant Lacedæmonii. Vide quæ supra ad Pausaniam notata sunt. Keuchen.

Cujus exemplum utinam imperatores nostri] Hæc perspicue in Caium Julium Cæsarem dicuntur, qui invito Senatu et contra leges exercitum retinuit. Unde natum est bellum civile inter eum et Pompeium. Lambinus. Magius.

Tantæque usus est celeritate] Imitatio aperta istius Xenophontis: Διαβὰς δὲ τὸν Ἑλλησποντον, ἐπορεύετο διὰ τῶν αὐτῶν ἔθνων, ὥστε ὁ Πέρσης τῷ παμπλήθει στόλῳ, καὶ ἦν ἐνιαυσία ὁδὸν ὁ βάρβαρος ἐποίησατο, ταύτην μείον ἢ ἐν μηνὶ κατήνυσεν ὁ Ἀγησίλαος.

Anno vertente] Id est, anni spatio. Annus vero vertens magnum annum Ciceroni significat, de quo nos non pauca lib. III. 16. de Mundi exustione et die Judicii. Mag. Juvenalis: 'Et cum se verterit annus.' Anno vertente confecerat] Sic rectum fuit in membranarum et plerisque editis. Perperam igitur et inconcinne posteriores διορθῶσαι non sine specie ἀπαυδυσίας receptam hactenus optimam scripturam, anno vertente mutandam censent in anno inverso. Ut sit annus inversus quod vertens, vel annus tempus, ut loquitur auctor in Themist. spatium scilicet annum, quo peractum iter et finitum, ἐνιαυσία ὁδός. Quod male dixeris doctorum iudicio, qui accuratius distinxere inter annum vertentem et inversum: Nam annus vertens est annus magnus Ciceroni, ἐνιαυτὸς περιπλόμενος, non quidem qui

vertit, sed qui vertitur; παθητικῶς, ut 'annus volvens' dicebant Romani Græc. exemplo. Inversus vero est annus brumalis, quem vocant περιτροπῆων. Nam τροπαὶ a Græcis versuræ et reversiones solis vocantur, a Latinis bruma et solstitium. Quod male huic argumento attribueris. Keuchenius.

Cæterique eorum socii] Argivi, Corinthii, Ænianæ, Eubœenses, et utriusque Locri. Xenoph. Ἑλλ. lib. IV.

Apud Coroneam] Bœotiæ urbem. Emendandus Plutarchus, in quo mendose legitur, πρὸ τὴν Χαιρώνειαν, pro Κορώνειαν. Justinus Agesilaum supervenisse pugnae tradit, non ab initio interfuisse; quod contra omnium historiam. Incidit in Olympiad. xcvi. ann. 2. Keuchen.

In templum Minervæ] Cognomento Itoniæ, ut docet Pausanias Laconicis. Sic enim ille hac de re loquens: Ὡς δὲ ἐτράποντο οἱ Βοιωτοὶ, καταφεύγουσιν ἄνδρες ἐξ αὐτῶν ἐς ἱερὸν Ἀθηνᾶς, ἐπικλησιν Ἰτωνίαν. Lambin.

Etsi aliquot vulnera acceperat] Præclarior moderatio est in victos, quo victor gravioribus injuriis et damnis est affectus. Laudatur eo nomine a Trogo apud Jusam. VII. 6. Philippus 'Cum Methonam urbem oppugnaret, in prætereuntem de muris sagitta jacta dextrum oculum regis effodit: quo vulnere nec signior in bellum, nec iracundior adversus hostes factus est: adeo ut, interjectis diebus, pacem deprecantibus dederit; nec moderatus tantum, verum etiam mitis adversus victos fuerit.' Alioqui victoria mitis vel cruenta est, prout minora vel atrociora in ea elaboranda pericula fuerunt subeunda. Justin. lib. I. 7. 'Sed quanto bellum minoris periculi, tanto et mitior victoria fuit.' Florus lib. II. 8. 'Antiocho victo et supplicii pacem atque partem regni dari placuit, eo libentius, quod tam facile cessisset.' Curt. lib. IV.

57. 'Ira quoque accensus, quod duo in obsidione urbis ejus vulnera acceperat.' Vide reliqua. Cæsar Civil. lib. II. 13. 'Cæsar per literas Trebonio magnopere mandaverat, ne per vim opidum expugnari pateretur; ne gravius permoti milites et defectionis odio, et contemptione sui, et diutino labore omnes puberes interficerent.' Tacit. Ann. lib. IV. 'Infensus miles memoria laborum, et adversum eludentes optatæ toties pugnae, se quisque ultione et sanguine explebant.' Gebh.

Tamen antetulit iræ religionem] Cum de omni humana ope desperabatur, a victis confugiebatur ad Deorum templa atque aras, ut eorum veneratione ac majestate motus Victor impetum iracundiæ frangeret, vinctique crudelitati subtraherentur. Et cum sanctitas morum Dei que timor inter mortales adhuc vigerent, quamvis vi urbem ingressus Victor repugnantes omnes jubere trucidari, tamen illis parci præcepit, qui ad Deorum templa confugissent. Curt. lib. IV. 40. 'Alexander, exceptis qui in templa confugerant, omnes interfici, ignemque tectis injici jubet.' Victis autem nulla alia de causa, qui in Deorum templa confugerant, parci tum fuit, nisi respectu et reverentia erga Deos. Diodor. lib. XIII. ὥστε τῶν λοιπῶν, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἀσεβεῖν εἰς τὸ δαιμόνιον, διασωζόντων τοὺς εἰς τὰ ἱερὰ καταπεφευγότας. Tacit. Ann. lib. III. 61. 'Mox Liberum Patrem bello victorem supplicibus Amazonum, quæ aram insederant, ignovisse.' Idem.

Omnia simulacra, arasque conservavit] Consecravit non recte Longolius. Confer cum his quæ de Agesilao M. Tullius ad Luceium commemorat Epist. V. 12. nullam sui imaginem neque fictam neque pictam poni voluisse. Schott.

CAP. 5. *Corinthium est appellatum*] Κορινθιακὸς πόλεμος, Pausaniæ, Diodoro, et aliis. Notavitque ad Justini

lib. VI. 5. incomparabilis Bongarsius. Initium ejus cœpit Olymp. xcvi. ann. I. Keuchen.

Decem millia hostium] Sic Xenophon in Agesilao, et Plutarchus in Apophth. Reg. et in Agesilao. Lamb.

Tantum afuit ab insolentia gloriæ] Minime insolenter de tanta victoria gloriatus est: cum alioqui victoria inflet animum Ducis, ut supra in Pausania et Lysandro adnotabamus. Tacit. Hist. lib. IV. 63. 'Civilis et Classicus rebus secundis sublatus.' Aurel. Victor Cæsarib. c. 39. 'Quo prosperiore cedente metu ne hujusmodi ingenium magis ac magis victoria insolesceret.' Ergo elationem animi comitatur quoque gloriatio. Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 14. 'Quod sua victoria tam insolenter gloriaretur.' Modestiae in successibus habet socios Agesilaus et alios. De Philippo Justin. lib. IX. 4. 'Hujus victoriae callide dissimulata lætitia est. Denique non solita sacra Philippus illa die fecit, non in convivio risit; non ludos inter epulas adhibuit; non coronas aut unguenta sumpsit; et quantum in illo fuit, ita vicit, ut victorem nemo sentiret.' De Timoleonte Nepos: 'Nihil unquam neque insolens neque gloriosum ex ore ejus exiit.' De Annibale Plutarch. in Marcello: οὔτε φωνὴν ἀφήκεν ὑπερήφανον, οὔτε ἀπ' ὕψους τὸ χαῖρον. Compositum mentis ac vultus Agesilai habitum ita describit Xenophon: οὐκ ἐφησθὲς φανερὸς ἐγένετο. Plutarch. οὐκ ᾤφθη περικαρῆς οὐδὲ ἐπλημένος. 'Gloria' pro gloriatio. P. Syrus: 'Cito ignominia fit superbi gloria.' Tacit. Ann. lib. I. 8. 'Plerique invisi sibi, sed jactantia gloriaque ad posteros.' Hæc prolixius deduxi, ut affligerem correctionem Lambini *insolenti gloria* suspicantis legendum. Gebh.

Commiseratus sit fortunam Græciæ] Scipio quoque non insultasse, sed ilacrymasse fertur excidio Carthaginis, quum jussu populi Rom. eam ex-

scinderet. Generosum pectus non efferum, non insolens, sed in omni fortuna incerta rerum humanarum cogitans, 'Dolet quoties cogitur esse ferox.' *Locc.*

Vitio adversariorum] Callida amolito a se culpæ et damni communi Patriæ illati. Nam, si Diodoro credimus, extitit Agesilaus φύσει δραστηρὴς καὶ φιλοπόλεμος. Quare ne videatur impie ac scelerate iisdem sacris, linguæ commercio, cohærentes bello obtrivisse, illis versute culpam imputat. Usus est hoc colore quoque supra Alcibiades. *Idem.*

Supplicium Persas] Similis querela Lucani lib. 1. 'Cumque superba foret Babylon spolianda tropæis Ausoniiis, umbraque erraret Crassus inulta, Bella geri placuit nullos habitura triumphos? Heu quantum potuit terræ pelagique parari Hoc, quem civiles hauserunt, sanguine, dextræ!' &c. Quæ ex Agesilai dicto sumpta esse, vir maximus in Not. ad eum locum observat.

Nam si, inquit] Præclare hoc, sed paullo aliter, Xenophon eodem loco.

Nosmetipsi nos expugnaverimus] Invicem attriti sine negotio illorum dominationi patebimus. Nam dum uterque in alterum vindictæ cupiditate et odii calore fertur atque intentus est, nihilque præterea aut metuit aut cogitat; sic externis hostibus per se ipsos ad interitum ac perniciem suam viam sternunt ac pandunt. Justinus lib. xvi. 4. 'Clearchus exilio facinorosior redditus, et dissensionem populi occasionem invadendæ tyrannidis existimans.' Probe P. Syrus: 'Ibi semper est victoria, ubi concordia est.' Et Græcus: 'Ἡ ὁμόνοια μάλιστα δὴ πάντας τοὺς βαρβάρους ἐνίκησεν.' Tacit. de German. Morib. cap. 37. 'Inde otium, donec occasione discordiæ nostræ et civilium armorum, expugnatis legionum hibernis, et Gallias affectavere.' P. Syrus: 'Seditio civium hostium est occasio.' Sallustius Oratione 2. ad C. Cæsarem de

Rep. Ordinanda: 'Qua tempestate urbi Romanæ fatum excidii adven-
tarit, cives cum civibus manus con-
serturos; ita defessos et exsanguis
regi aut nationi prædæ futuros.' Pa-
cuvius Hermione: 'quantas hæc dis-
corditas Clades importet familiæ.'
Gebhard.

CAP. 6. *Apud Leuctra*] Vide Epaminondæ Vitam. *Longol.* Accidit illa calamitas Olympiad. cii. ann. 2. Sed observandum, in Epaminonda apud *Leuctram* dici, pro *Leuctra*. Quæ generum et numerorum Enallage in nominibus urbium a veteribus frequentata. Sic τὰ Ἱεροσόλυμα, et *Hierosolymam*, et *Hierosolymas* dicebant; ut *Leuctra*, *Leuctram*, *Leuctras*. Atque ita in cæteris. *Keuchen.*

Ut si de exitu divinaret] Ἐδοξε θεῶν τινα χρησµὸν εἰρηκέναι, inquit Diodorus. *Boecler.*

Essetque sine muris oppidum] Ex præcepto Lycurgi. *Keuchen.* Viri enim Lacedæmone fortitudine sua pro mœnibus erant. Seneca Rhetor Suasor. ii. ut nos quidem emendabamus: 'Non est Sparta lapidibus circumdata. Ubi viros habet, ibi muros non habet.' Et mox: 'Muri nostri arma sunt.' *Schottus.* Olim Græci urbes sine muris habuerunt, ut Thucydides in Proëmio scriptum reliquit. Spartam nullis fuisse septam mœnibus, testantur Plato Dialogo vi. de Legibus, Plutarchus in Lysandro, in Apophth. et instit. Lacon. atque alii. Ovidius Spartam *immunitam* vocavit; sic enim ait Metam. x. 'Cum Deus Eurotam, immunitamque frequentat Sparten.' Sed Livius lib. iv. v. et viii. Decadis quartæ, Spartam muris fuisse circumdatam demonstrat. Et lib. ix. ait, urbem hanc dccc. annorum spatio nulla habuisse mœnia. Quando primum Spartani armis diffusi, urbem murorum præsidio clause-
rint, docet Justinus lib. xiv. 5. Livius lib. 4. Decad. iv. Tyrannos, ait, Spartæ muros, cum prius nulli fuis-
sent, planis apertisque locis construx-

isse; altiora vero ac difficiliora loca armatorum fuisse præsiidiis firmata. *Magius.*

Locum extra urbem editum] Polyænus vocat λόφον ἱερὸν Ἀρτέμιδος Ὀρβας ἐγγὺς Πιρᾶνης, Strateg. lib. II. Plutarchus εὐερκῇ καὶ δυσεκβλάστον τόπον.

Simulata laudatione recuperavit] De persona rarius. Supra tamen Pelopida: 'Hunc Epaminondas recuperavit bello.' Cæsar de Bell. Gall. lib. III. 8. 'quod per eos suos se obsides, quos Crasso dedissent, recuperaturos existimabant.' Frontin. lib. I. 8. 'Bello Punico quædam civitates, quæ a Romanis deficere ad Pænos destinaverant, cum obsides dedissent quos recipere antequam desciscerent studebant, simulaverunt seditionem inter finitimos ortam, quam Romanorum legati dirimere deberent, missosque eos velut contraria pignora retinuerunt, nec ante reddiderunt, quam ipsi recuperarent suos.' Tacit. Ann. IV. 73. 'acri pugna hoste pulso recipiunt cohortes alasque fessas vulneribus.' Val. Max. lib. V. 2. 5. Q. Terentius Culeo Africani 'superioris currum triumphantis, quia captus a Carthaginensibus ab eo fuerat recuperatus, pileum capite gerens, secutus est.' *Gebh.*

CAP. 7. Se nunquam refecerunt] Translatum ab iis, qui a deliquio aut gravi morbo se recolligunt. Ovid. 'vix me grandævus Acestes, Vix mater gelida mœsta refecit aqua.' Infra Hamilcare: 'Si paullulum modo res essent refectæ.' Tacit. Ann. XI. 17. 'Rursus Longobardorum opibus refectus per læta per adversa res Cheruscas afflictabat.' Sallust. 'Quo et cæterorum animos reficeret.' Timoleonte: 'Cum Siciliam recreare constituisset.' *Idem.*

Ille omnibus, qui a Rege defecerant] Meminit istius rei Xenophon in Agesilao.

Cum maxima munera ei ab Regibus] Tacho imprimis et Mausolo. Xenoph. ibidem.

Nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit] Plutarchus apophth. Lacon. Οὐδὲν τῶν περὶ τὸν βίον καὶ τὴν διαίταν διὰ τὰς τοσαύτας εὐτυχίας καὶ νίκας ἥλλαξεν οἰκαδ' ἐπανελθόν. *Lamb.*

Eurysthenes] Aristodemi filius, Proclis frater: de quo supra hac eadem vita in principio. *Idem.*

Sic enim erat instructa] De frugalitate Agesilai in victu cultuque corporis, multa Plutarchus in vita. *Schott.*

CAP. 8. Sic maleficam nactus est in corpore] Quam heic Nepos naturam vocat 'maleficam,' Ovidius non invenustius 'difficilem' dixit, Epist. Sapphus: 'Si mihi difficilis formam natura negavit, Ingenio formæ damna rependo meæ.' *Gebh.* Ultraj. editio: *In corpore fingendo. Nam et statura fuit humili et corpore exiguo: qui autem virtutes, &c. omissis quæ interjecta sunt. Scriptus liber et Savaro: In corpore exiguo et claudus altero pede.* *Schott.*

Exiguus] Athen. lib. XIV. ex Theopompo. *Savaro.*

Et claudus altero pede] Loripes. *Lambin.* Justinus lib. VI. 2. 'Erat enim pede claudus.' Vide Plutarch. *Savaro.* De Oraculi responso Pansanias in Laconicis et alii.

Quum annorum octoginta] Xenophon in Agesilao: Ἐγεγόνει ἔτη ἀμφὶ τὰ ὀγδοήκοντα, id est, natus erat annos circiter octoginta. Plutarchus autem, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα γεγονώς ἔτη, id est, supra octoginta annos natus erat. *Lamb.*

Subsidio Thaco in Ægyptum ivisset] Nectenabo ait Polyænus in Agesilao, lib. II. Comm. 22. *Gebh.* Hic rex *Hercynio* fuisse videtur. Lege Justinum lib. VI. *Magius.* Sed hoc Agesilai inceptum et factum, scribit Plutarchus fuisse a plerisque improbatum et reprehensum. *Lambin.*

Et in acta cum suis accubisset] Id est, in littore. Virgil. *Æneid.* lib. V. 'At procul in sola secretæ Troades acta Anchiseu fiebant.' Græci enim *littus ἀκτὴν* vocant. Plutarchus ait, 'in herba circa littus.' *Mag.*

Ut terra tecta esset stramentis] Hoc cum Gallis et Germanis Lacedæmonii habent commune. Athenæus: Κελοὶ τὰς χοὰς προτίθενται χόρτον ὑποβάλλοντες, καὶ ἐπὶ τραπέζων ξυλίων μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπηρεμένον. Gebhard.

Neque huc amplius quam pellis esset injecta] More scilicet rustico, et priscorum, quibus id genus strata et cubilia erant, stramentis et pellibus parata, et de quibus nos affatim lib. II. 16. Miscellaneorum. *Mag.* Simile quid de Tuberone Stoico narrat Cicero Orat. pro Muræna.

Hominis non beatissimi] Vetust. Codex noster homines non beatissimos. Sed nihil interest. *Schott.*

Præter vitulina] Plutarchus: 'Muneribus allatis adductisque, farinam, vitulos, anseres accepit: bellaria, unguenta repellebat.' Idem Plutarch. in apophth. Lacon. hoc factum dicit apud Thasios, cum per eorum agrum cum exercitu iter faceret Agesilaus. De muneribus a Thasiis Agesilao missis, legere ne pigeat quæ ex Theopompo retulit Athenæus lib. XIV. 29. *Mag.*

Coronas] Quæ fiebant ex gramine quodam non magni pretii, quod βύβλον Græci vocant, unde charta conficiebatur: et tales coronas non rejecisse dicitur Agesilaus, ut refert Plutarchus ex Theophrasto. *Lambin.* Refert Athenæus lib. XV. 6. ex Theopompo, Ægyptios Agesilao in Ægyptum proficiscenti, inter alia munera 'papyrum coronariam' misisse. Plin. lib. XIII. 11. papyri florem ad Deos coronandos usui fuisse dicit. Idem lib. XXI. 2. Ægyptiarum coronarum mentionem facit. *Mag.* Sed coronarum apud veteres in conviviiis multus usus, et e rosis sutilium præcipue; postea luxuria invenit e nardi folio, et veste serica versicolori fuere, quas unguentis aspergebant pretiosissimis. *Salm.* Legendus Carolus Passchalius in doctissimo opere Coronario.

Eum ignorantia bonarum rerum] 'A-

βελτερία vel ἀβελτηρία. Nam et Græcis ἀβέλτερος explicatur, τὸ βέλτιον μὴ γινώσκων. Constat autem hoc vitium rusticitate, sinceritate judicii et sensuum; ἀγροικία, ἀκρισία, ἀναίσθησις. *Boecler.*

Nectanebe] Sic legendum; non, ut habent exempla Veneta, *Nathabide*. Sic enim hunc appellant Plutarchus, Diodorus Siculus, Polyænus; nisi quod ἀδιαφόρως *Nectanabus*, et *Nectanabis*, et *Nectanebis*; Νεκτανεβὼς, Νεκτάναβις, Νεκτάνεβις ab illis nominatur. Quod autem in Apophtheg. Lacon. Νεκταβίου scriptum est, erratum esse puto. Nectanebum supra commoravit et Probus in Chabria princip. *Lambin.*

Ducentis viginti talentis] Plutarchus, ducentis ac triginta argenti talentis donatum fuisse Agesilaum dicit. In Apophth. vero Lacon. 'ingenti vi pecuniæ.' *Mag.*

In portum, qui Menelai vocatur] Plutarch. Καὶ παρὰ τὴν Λιβύην χωρίον ἔρημον κομισθεὶς ὁ καλοῦσι Μενελάου λιμένα. De quo vide Strabonem lib. I.

Jacens inter Cyrenas] Alii Codices perperam, *Grenas*. Lege *Cyrenas*. Intelligit enim Nepos Libyam Cyrenaicam, πόλιν Λιβύης. Latini *Cyrenas* dicunt. Κυρήνη, Κυρήναι apud Græcos. *Keuchen.*

In morbum implicitus decessit] Diodorus lib. XV. Ἐπαιῶν δὲ εἰς τὴν πατρίδα διὰ Κυρήνης, ἐτελεύτησεν. Olympiad. CIV. ann. 4. Ætat. LXXXIV. Imperii XLI. Vide Plutarchum.

Quod mel non habebant] Sic Plutarchus. Sed negat tamen Diodorus, et Agesilai cadaver in melle Spartam deportatum tradit, ac sepultura regia ceterisque honoribus decoratum. *Lamb.* Melle enim cadavera, quæ servari vellent, condiebant: ut hic Plutarchus et C. Plinius lib. XXII. 24. auctor est. Varro περὶ ταφῆς apud Nonium: 'Heraclides Ponticus plus sapit, qui præcepit, ut cumburent, quam Democritus, qui, ut melle ser-

varent.' Cera vero circumlinere Persarum fuisse refert Herodotus lib. 1. et Cicero Tuscul. 1. Plura qui de funeralibus scripserunt, in his Pet. Bellonius ac P. Victorius. Var. lib. x. 6. Joan. Kirchmannus lib. 1. 8. *Schott.*

Atque ita domum retulerunt] Legibus enim adstricti, Reges suos Lacedæmonii domum etiam mortuos reducere cogebantur, cæteros duces non cogebantur. *Longolius.* Vide Turnebum lib. xxvi. 33. et bis infra in Eumene.

XVIII. EUMENES.

CAP. 1. *Eumenes, Cardianus]* Male alii *Sardinianus.* Frontin. lib. iv. 7. 'Eumenes Cardianus ex successoribus Alexandri Magni.' Auctor Scholiorum in Aristophanis Aves: Καρδία πόλις Θράκης, ἥς οἱ πολῖται Καρδιανοί. *Gebhard.* Ab aliis, Cardiopolis: post Lysimachia dicta: Alexander Myndius hanc civitatem in Eumenis gratiam immunem a tributis Philippum fecisse scribit. *Longol.* De Eumene Diod. xvii. et xviii. Plutarch. Front. iv. 7. infr. in Hannibale. *Savar.* Justin. xiii. et xiv. Est et apud Curtium et Arrianum viri mentio.

Non ille quidem major] Sic Membrænæ Schotti; sic et Magius et Savaro. Lambinus *fuisse* adjecit, ut ante Longolius *evasisset*; male: exaudiri enim facile potest. *Schott.*

Quod magnos homines virtute metimur, non fortuna] Probo hanc scripturam magis quam illam ex Officina Correctorum, *Quod magnos homines virtute metiuntur non fortuna prudentes*; nimirum quod non capiunt, e vestigio pervertunt. Sic paullo ante legito: *Non ille quidem major, sed multo illustrior atque etiam honoratior*: deleta τῷ *fuisse*, ad sustinendam sententiam a correctoribus infulto. *Gebhard.*

Quibus Macedones florent] Propter Philippum Amyntæ filium et Alexandrum Magnum, qui res omnium Ma-

cedonum maximas gesserunt. *Lamb.* Vide Justinum lib. xxxiii. 2.

Domestico summo genere] Duris Samius ex aurigatione patrem ejus vicum sibi quævisisse refert. *Longol.*

Calliditate] Itaque Plutarch. eum *πανούργον* dicit fuisse. *Lambin.*

Hic peradolescentulus] Annorum fere trium et viginti, ut infra ait: 'Cum ab anno vicesimo, ut supra ostendimus,' &c. *Schottus.* Etsi vero P. Manutius in M. Tullii Epist. ad Fam. ii. 1. docuerit adolescentes ac juvenes ea tempestate dictos ad annum etiam tricesimum, ægre tamen adduci possum ut credam duplici *ὑποκοριστικῇ* tot annos designari, licet contendat contra Lambinum Titius Contr. lib. v. 17. *Schottus.*

Ad amicitiam accessit Philippi] Quam tenuit annos septem. Philippo mortuo eodem gradu fuit apud Alexandrum annos tredecim, infra. Ait Plutarchus, Philippum, cum per otium Cardiae Eumenem strenue inter reliquos pueros decertare luctarique conspexisset, pueri prudentia et fortitudine delectatum, cum sibi desumisset. Verum alios probabilius dicere, Eumenem hospitii et amicitiae paternæ causa a Philippo ad altiora provectum. *Mag.*

Scribæ loco] Plutarchus ἀρχιγραμματέα, id sonat, scribarum principem et

praefectum, cum quo Rex omnia etiam gravissima negotia communicabat, fuisse prodit: tales hodie Cancellarios vocant. *Longol.* Arrianus lib. v. γραμματέα appellat simpliciter: Θάψας δέ, ὡς νόμος αὐτῷ, τοὺς τελευτήσαντας, Εὐμένην τὸν γραμματέα ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο πόλεις, τὰς συναφειστώσας τοῖς Σαργάλοις, &c. *Lambin.* Qualis Amenides Darii apud Curtium lib. vii. 3. Mullinus Alexandri ap. eund. viii. 2. Erantque ex amicis Regis, ut tradit Arrianus. De quibus disertim Brissonius lib. i. et Casp. Barthius in Advers. lib. i. 1. Τὰ σcribe loco ab interprete potius, quam ab auctore profecta censeo. Quid enim aliud est ad manum habere, nisi scribæ loco? Sic mox revera, et ut sunt, ejusdem significationis sunt, atque alterutrum abundare videtur.

Nam apud nos] Id ex Verrinis Ciceronis et Horatii sermonibus nemini non est notum. *Longol.*

Mercenarii scribæ existimantur] Loquitur Nepos de ejusmodi scribis, qui hodie secretarii, in magnarum potestatum consiliis habentur (nam quod secretarius, quis mercenarius, scriba et servilis operæ minister appellari cupit, abusui vocis dandum, omnes scimus) ideo requirit ad hoc officium, 1. familiæ honestatem: 2. spectatam industriam, id est, ἐπιδεξιότητα ἐν ταῖς τῶν πράξεων ἐπιχειρήσεσι, promptitudinem exercitatum, qualis in rerum actu dextre tractando laudatur: 3. fidem. Dignitatem officii ostendit: 1. honorificentiae titulo: 2. gradu amicitiae regiae, quæ majorum rerum ministris scil. tribuitur: 3. intimæ familiaritatis cum rege consuetudine. Munus ipsum complectitur generali expressione. Scriba talis omnium consiliorum est particeps. *Boeclerus.* Apud Romanos liberti fere scribæ, quia dominorum nomina induerant: sic M. Tullius Laurea fortasse Ciceronis libertus, de quo Epist. ad Fam. lib. v. 20. Plura de scribis in Verri-

nis actionibus. De Notariis vero et tabellionibus Ansonius et Wouwerius in Polymathia et Johann. Brodæus Miscell. iv. 9. *Schottus.*

Illo interfecto] A Pausania. Vide infra De Regibus. Contigit illud Olympiad. cxi. ann. 1. Eumenes autem regulis tutor datur Olymp. cxv. ann. 1. *Chronolog.*

Præfuit etiam alteri equitum alæ] *Alteræ* erat in Vet. Codice Gifanii et nostro ἀρχαῖκῶς, ut unæ pro uni Lucetius dandi casu, ut ibidem docuit Gifanius. *Schott.*

Quæ hetæricæ appellabatur] Quasi socialis; id enim vox ἑταιρικὴ sonat. Longolius, *Eretrice* legit: sic dictam fortasse existimans, ab Eretria, Eubææ insulæ oppido. Sed ego ejus lectionem, quod vetustis codicibus non asseratur, haudquaquam approbaverim. *Magius.* Meminerunt ejus plurimi Græcorum, Diodorus lib. xviii. Arrianus lib. vi. de rebus gestis Alexandri, et Harpocratio in voce πεζαίτερος. Atque ita vocabatur honoris caussa ala equitum apud Macedones, ab amicitia et veluti sodalitate regia.

CAP. 2. *Alexandro Babylone mortuo*] Olympiad. cxiv. ann. 1. Vide infra De Regibus.

Cum regna singulis familiaribus dispartirentur] Lege Josephum Antiquit. lib. xii. 1. Auctorem historiæ Machabæorum lib. i. 1. Justinum, Orosium iii. Arrianum, Dexippum Atheniensem de rebus post Alexandrum in Photii bibliotheca pag. 115. et Arrianum ibid. pag. 123. et passim alios.

Cui Alexander moriens annulum suum dederat] Justinus lib. xii. 15. 'Sexto die præclusa voce, exemptum digito anulum Perdiccæ tradidit: quæ res gliscentem amicorum dissensionem sedavit.' Consentit Lucianus in dialogo Diogenis et Alexandri; Dexippus apud Eusebium, Curtius, et reliqui. Ex hoc actu et aliis exemplis

observat Kirchmannus in Cancellario iv. 2. priscos principes sigilli sui custodes ipsos fuisse. Hereditatis autem transmissæ indicium id habitum, ex Val. Max. vii. 8. 5. 8. et 9. Casaubonus ad Suetonium Ang. 94. tradit, putatque id causæ fuisse, cur Tiberio morienti Caius anulum adimeret, apud Suetonium 73. Quod nec analogia privati juris caret, ut scilicet ita videretur totius patrimonii jus traditum, quomodo clavibus traditis mercium in horreis conditarum possessio tradita videtur. lib. XLIV. de contrah. empt. Ergo Alexandri exemplo Augustus undecimo consularu ægrotans, Agrippæ anulum porrexit: apud Zonaram. Vide Kirchmann. de Annulis cap. 22. Apud Saracenos idem obtinuit: unde 'anulus Chalifatus' legitur apud Elmacin. ii. 2. in cæde Alamini: idque signum esse principatus apud Agarenos, ait Constant. Porphyrog. de administr. Imp. cap. 21. Et hæc quidem est communi Scriptorum calculo tradita narratio. *Freinshemius*. Diodor. Siculus lib. xvii. πολλοῖς δὲ πόνοις καὶ δειναῖς ἀληθόσι συσχεθεὶς Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ τὸ ζῆν ἀπέγνω, περιελόμενος τὸν δακτύλιον, ἔδωκε Περδίκκᾳ. Simile de Antiocho testatur auctor hist. Machab. i. 6.

Eum regnum ei commendasse] Dicitur ea ἐμφάσει, qua morituri necessitudines suas, aliaque amicis commendare dicebantur. Vide Briss. Form. vii. Boeckl. *Eum regnum ei commendasse*] Schottus e schedis *commisisse vel commendasse*. Sed vel cæco apparet alterum esse interpretamen alterius a scriba inmissum dubitante utrum esset probius. Mihi placet *commisisse* loco τοῦ *commendasse* inferri. Gebhard.

Craterus] Quem φιλοβασιλεία cognominant Græci, sicut Hephæstionem φιλαλέξανδρον. Utrumque Alexander plurimum amabat. Curtius lib. vi. 8. 'Erat Craterus regi carus in paucis,

et ideo Philotæ ob æmulationem dignitatis adversus.'

Antipater] Iolai filius. De quo præter alios Polyænus Strateg. lib. iv.

Mortuus erat Hephæstio] Ad Ecbatana. Ælian. Var. vii. 8. Febricitans. Curt. x. 4. Mortem eam prædixerat Pythagoras vates apud Appianum de bello civil. lib. ii. Arrian. vii. 3. et Plutarch. cap. 124.

Plurimi fecerat] Ælian. Var. Hist. xii. 7. 'Alexander Achillis monumentum coronavit, Hephæstion Patrocli: significans, se ita charum Alexandro esse, ut Patroclus fuisset Achilli.' Atque ob ejus mortem Alexander incredibili affectus dolore, multa, quæ regiam majestatem minime decerent, admisisse dicitur. Curt. Plut. Lucan. Senec. Miserum etiam medicum, tanquam in curando negligentior fuisset, suspendi jussit. Gebhard.

Hoc tempore data est Eumeni Cappadocia, sive potius dicta] Item Paphlagonia cum subjecto mari Pontico regione, Trapezuntem usque, ut ait Plutarchus. Justinus lib. xiii. Cappadociam cum Paphlagonia Eumeni datam fuisse scribit. Infra vero ipsi, præter provincias, quas acceperat, adjectas dicit, Paphlagoniam cum Caria, Lycia, et Phrygia. Quo in loco contextum corruptum esse suspicor, atque ideo in verbis posterioribus, pro Paphlagonia, *Lycæoniam* restituendam; quæ regio est in Asia minore prope Lyciam, ut Ptolemæus lib. ii. scriptum reliquit, estque ex aliis satis notum. *Magius*.

Nam tum in hostium erat potestate] Neque enim suberat Macedonico imperio, quod Ariarathes rex tunc habebat. Longol. Plutarchus: Ἀριάρθης γὰρ αὐτῆς ἐβασίλευσεν. Lamb. Quo interfecto, ademptæ provinciæ Nicænor quidam præficitur. Postremo Seleucus obtinuit. Arbitror scripsisse *potestatem*, ut in Ciceron. Manilian. legit Agellius lib. i. 7. sic infr.

in Phocione. In vet. Codic. In *se-*
nectutem steterat. Schottus.

Primus Leonnatus] Euni filius, Pel-
læus. Arrian. Ind. III. 12. Cui obti-
gerat Phrygia, quæ Hellespontum
attingit. Homo, ut eum Plutarchus
nominat, ἐμπλεκτος, καὶ φορᾶς μεστός
ἀβεβαίου καὶ ὀξέας. Fuerat autem
unus ex Alexandri corporis custodi-
bus. *Lambinus.*

Macedoniam præoccupare destinave-
rat] Vide sis Plutarchum.

CAP. 3. *Interim conflata sunt illa*
bella] His quæ postea narrantur, in-
gens lumen accendunt lib. XVIII. XIX.
et XX. quos Diodorus Siculus con-
scripsit de rebus post Alexandri mor-
tem gestis, ubi inter alia hanc postre-
mam Alexandri vocem commemorat
his verbis: "Ὅτι μέγαν ἀγῶνα αὐτῷ ἐπι-
τάφιον συστήσονται πάντες οἱ πρωτεύοντες
τῶν φίλων. Adde Arrianum, Dexip-
pum, Photium, Curtium X. 9. Justi-
num, et alios.

Omnesque concurrerunt] Et im-
pris Craterus et Antipater, Græcia
subacta, belloque Lamiaco confecto:
et postea Antigonus. *Lambinus.*

Ei parti Asiæ, quæ inter Taurum
montem jacet, atque Hellespontum] Bel-
lo contra Ptolemæum. Præfectus
tunc erat Eumenes istarum copiarum,
quæ in Armenia erant et Cappadocia.
Plutarchus aperte: 'Ὁ Περ-
δίκκας αὐτὸς ἐπὶ Πτολεμαίων στρατεύων,
ἀπέδειξε τὸν Εὐμένην τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ
Καππαδοκίᾳ δυνάμεων αὐτοκράτορα στρατ-
ηγόν. Armenia autem et Cappadocia
Tauro monti junguntur. Curtius lib.
VII. 3. 'Taurus secundæ magnitudi-
nis mons committitur Caucaso; a
Cappadocia se attollens Ciliciam
præterit, Armeniæque montibus jun-
gitur.' *Keuch.*

Europæis adversariis] Cratero et
Antipatro, et Pithoni et Arridæo,
Alexandri ex alia matre fratri; qui
postea Philippus dictus est. *Lambin.*

Summam imperiū] Sic Mss. et Vett.

Accius: 'Natus virtute sceptrum
potiretur patris.' Justin. I. 'duos et
quadraginta annos post Ninum regno
potita est.' Lib. XII. 'Qui postea
regnum Indorum potitus est.' Vide
Non. et Priscian. lib. XVIII. *Savaro.*

Adversus quos ducerentur] Duceban-
tur scilicet adversus Craterum et
Neoptoleum. Sed Eumenes ut suos
milites celaret de Neoptolemo, non
laborabat: hoc studebat, ut nesci-
rent se adversus Craterum duci.
Lambin.

Quam milites sui scirent] Miris hoc
Eumenis consilium landibus effert
Plutarchus. Sed idem ante hoc
prælium aliud commemorat, in quo
Neoptolemus victus cum paucis equi-
tibus fugerit. Lege etiam Diodorum
lib. XVIII. Justin. XIII.

Deterior] Ultraj. *deteriore*: sed re-
tineo *deterior*, id est, inferior. *Schott.*

CAP. 4. *Qui secundum locum imperii*
tenebat] Nam sinistro cornu præerat.
Craterus autem dextro, summamque
exercitus administrabat. Diodorus
de utroque loquens, ait Neoptole-
mum Crateri jussu, sinistro cornu
præfuisse: Πάντων δὲ προθύμων γενο-
μένων, ἔταξε τὴν δύναμιν, τοῦ μὲν δεξιοῦ
κέρατος αὐτὸς ἡγούμενος, τοῦ δὲ εὐωνύμου
τὴν ἡγεμονίαν παραδοὺς τῷ Νεοπτολέμῳ,
lib. XVIII. Cæterum in Justin. lib.
XIII. 8. *Crateros* scribendum, ubi com-
muni mendo *Polyperchon*; ut bene
doctissimi Critici observarunt.

Qui quum inter se complexi] Hoc
Diodorus verbo Græco æque signifi-
canti expressit, συνεπλάκησαν ἀλλήλοις.
Lambinus. Justin. XIII. 8. 'Neoptole-
mus quoque cum Eumene congressus,
diu mutuis vulneribus acceptis col-
luctatus est; in summa victus occu-
bit.' Hanc monomachiam pulchre
depingit Plutarchus in vita Eumenis.
Longol. Estque hæc tertia conversio,
ut ibidem observat.

Inimica mente contendisse] Diod.
lib. XVIII. Συμπλεκόμενοι τοῖς σώμασι

καὶ παντοίας διαθέσεις τραυμάτων ἀπεργαζόμενοι τοῖς θυμοῖς οὐκ ἔλγηγον. *Gebh.*

Quam alterum anima reliquerit] Neoptolemum. Qui post succisum poplitem, altero genu nissus, altero debilis, valide adhuc Eumeni restitit. A quo tandem in collo vulneratus, cecidit, et exporrectus jacuit. *Plut. Diod.*

Aliquot plagis Eumenes vulneratur] Ἐτρῶσε τὸν ἀντίπαλον εἰς τε τὸν βραχίονα, καὶ τοῦ μηροῦ τρισὶ πληγαῖς. *Diodorus.*

Sed ac. host. instit.] *Hostis* Membranæ nostræ ac Gifan. pro *hosteis*, ut veteres scribebant. 'Instare' autem cum accus. dictum olim notat in *Lucet. Gifanius. Schott.*

Funere] *Noster scriptus munere*, vitiose fortassis. *Idem.*

CAP. 5. Perdiccas apud flumen Nilum] Est veluti περίφρασις Ægypti, vix enim eam erat ingressus Perdiccas, cum per seditionem obtruncaretur. *Longol.* De miserabili transitu Nili, quo Perdiccæ exercitus interiit, videndus *Diodorus*, xviii.

Interficitur] De cuius morte, dissidentes opiniones *Diod.* xviii. 36. vide apud ipsum auctorem. Vide et *Pausaniam Atticis*, et *Orosium* iii. 23. *Bongars.*

A Seleuco] *Antiochi F.* qui post Alexandri mortem in divisione imperii Syria ac Babylone potitus fuit: ut tradunt *Cedrenus*, *Arrianus*, *Diodorus*, et alii. Estque *Philopator* cognominatus ad aliorum differentiam. Nec obstat, quod *Josepho* sit Σωτήρ, qui aliis Φιλοπάτωρ. Siquidem hæc elogia ab adulatoribus tam putida assentatione imponebantur, ut in contrariam partem plerumque sint accipienda. *Keuchenius.*

Et Antigono] *Philippi* regis notho; cui Asia minor per longum tempus fere paruit; cuiusque ἐπίσκοπος et curator factus fuerat.

Ad Antipatrum defertur] *Diodorus* narrat, antequam hoc factum sit, im-

perii summam et regum curationem *Pithoni* et *Arridæo* sententia *Ptolemæi* et *Macedonum* delatam esse. *Lambin.*

Hic, qui deseruerant] 'Hic,' id est, apud flumen Nilum. Alii libri habent; *Hi, qui deseruerant*: quam lectionem minus probo. Dixisset enim potius: *Hi, qui deseruerunt*; vel, quod malim, *deseruerant*. *Idem.*

Capitis absentes damnantur] *Quinquaginta* cum *Eumene*, in quibus erat et *Alcetas Perdiccæ* frater. *Diod.*

Hac ille percussus plaga] Cave cum *Lambino* mutes in *percussus*. Nam 'percellere' est pervertere ac perturbare, καταπλήττειν. *Cicero* pro *M. Marcello*: 'Quos amissimus cives, eos *Martis* vis percudit, non ira *victoriæ*.' *Gebhard.*

Etsi non frangebant] Quod vult *Nepos*, intelligit quoque *Siracides* cap. 38. Ἡ λύπη καρδίας κάμψει ἰσχύον. *Idem.*

Multitudine circumventus est] Immo proditione *Apollonidæ*. Sic enim *Diodorus*: Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ἀντίγονος διαπεμφόμενος πρὸς Ἀπολλωνίδην τινὰ τῶν ἱππέων ἀφηγούμενον παρ' Εὐμένει. *Lambin.* Vide sequentia. *Circumitus* *Ultraject. Schott.*

Et in castellum Phrygiæ, quod Nora appellatur] Sic legendum ex *Plutarcho*, quamquam et scriptum exemplar *Horam* habet. *Longol.* *Noram* enim *Plutarchus* in *Cappadociæ* ac *Lyconia* confinibus esse dicit. *Strabo* lib. xii. juxta *Taurum* locat, et sua ætate *Neroassum* arcem hanc fuisse appellatam scripsit. Huc se recepit *Eumenes* cum quingentis equitibus, peditibus vero ducentis, cum prius reliquos milites dimisisset: quod ad conserendam quidem manum perpaucos, ad occultandam autem fugam perniciosius intelligeret. Auctor *Plutarchus*. *Justin.* lib. xiv. id fecisse *Eumenem* dicit, quia se obsidendum videret. *Mag. Long.*

In quo cum circum sederetur] Ab

Antigono, qui duobus muris castellum circumsepsit. Diod. Plut.

Substringebat caput loro] Plutarchus in vita callidum ejus consilium paullo accuratius depingit. Meminit ejus rei etiam Frontinus, Strat. lib. iv. 7. Longol.

Deinde post verberibus] *Posterioribus* ex Ms. meo emendavi: præter Diodor. et Plutarchum, Frontinus iv. 7. hanc optimi codicis lectionem admodum confirmat.

Jumenta æque nitida] 'Nitida' opponit strigosis et mali habitus. 'Nitida jumenta' non tam ἀπεσπλεγγισμένα, quam λιπῶντα sive λιπαρά. Et 'nitor' Apuleio lib. x. Metamorph. est pinguedo, seu, ut ipse loqui amat, pinguities. Ovidius Metam. libro ii. 'Nitidam cape præmia vaccam.' Gebhard.

In campestribus] Vulgati auctiores ac planis, quod abest a Schotti codice. Lambinus ea conclusione ut adjectivum omisit.

Quod cast. sub divo] Scriptus noster et Gifan. Quod castra subsidio, &c. quæ impensius Gifanio ad Lucr. se probavit. Schott.

Simulata deditione] Justin. lib. xiv. Antigonom ab hac obsidione recessisse ait, cum missa ab Antipatro Eumeni auxilia didicisset. Plutarchus, Antigono Noram obsidente, vita excessisse Antipatrum, aliamque ob causam hanc fuisse solutam obsidionem testatur. Magius.

Præfectis Antigoni imposuit] Hieronymo. Plut.

CAP. 6. *Olympias*] Filia Neoptolemi, regis Molossorum. Quæ Μυρτάλη prius appellata est. Consule Justin. ix. 7. Atque hæc causa est, cur in Epiro tum temporis habitabat.

Iret] Lambinus veniret. Savaro in præpositionem præmisit: magis placeat lectio edita, ut et Ultraj. Schottus. Præpositionem habuerunt Savaronis et Schotti libri, retinetque editio Brix. sæpe laudata. Boeckl.

Quoad Alexandri filius] Ex Roxane susceptus, cujus nomen quærit Lambinus, putatque ex Probi Phocione conjici posse, Philippum fuisse appellatum, Trogo autem Herculem nominari. At Herculem Justin. xi. 10. ex Barsine filium Alexandri facit. Quod agnoscit ipse Lambinus ex Diod. xx. 20. ad illum Probi locum in Phocione, nota 42. ubi verba auctoris: 'causam apud Philippum regem verbo, re ipsa quidem apud Polyperchontem jussus est dicere,' mavult accipere de Philippo Alexandri, ut ei videtur, filio, quam de Aridæo Philippo Alexandri fratre: ad quem tamen haud dubie pertinent. Vnum autem nomen filio Roxanes fuit Alexander. Quod certum est ex Pausaniæ Atticis et Bæoticis, item Dexippo apud Photium et Eusebium. Adde Porphyrium lib. x. 6. Diodorum xix. 115. Freinsh. Verba Porphyrii apud Eusebium: Κατέλιπε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος παῖδας, Ἡρακλέα τε ἐκ Μαρσίνης [scribe Βαρσίνης] τῆς Φαρναβάδου, Ἀλέξανδρον τε ἐκ Ῥωξάνης τῆς Ὀξυάρτου τοῦ Βάκτρων βασιλέως. Quam hic Pharnabazi filiam facit, Plutarch. cap. 36. et Eumene cap. 2. Artabazi. Arrian. vii. 1. Darii regis. Sed in nomine consentiunt. Idem.

Nam et in Macedoniam profecta est] Lege Justin. lib. xiv. 5. et 6.

Et ibi crudelissime se gessit] Nam cum principum passim cædes, muliebri magis, quam regio more fecisset, favorem sui in odium vertit. Justin. Confer Diodor. Siculum lib. xix. 11. Pausaniam in Atticis.

Ne pat. Phil. domus, &c.] Audacious Lambinus de suo ἀντίθετα adjecit, familiæ inimicissimos regnare, amicissimos interire. Sequor editam lectionem. Magius sic, Amicissimus interire. Schottus.

Misise literas] Quarum formulæ et argumenta exstant apud Diodorum lib. xviii. et Plutarchum in Eumene: Ἦκε δὲ καὶ παρ' Ὀλυμπιάδος αὐτῇ γράμ-

ματα, δεομένης καὶ λιπαρούσης βοηθεῖν τοῖς βασιλεῦσι καὶ ἐαντῇ. *Keuchen.*

Verbis] Melius *rebus*, quamquam non ignorem invicem interdum permutare; ut infr. in Timoleonte, 'quibus rebus adeo ille est commotus:' ubi *verbis* Lambinus edit, notatque Savaro. *Schottus.*

CAP. 7. *Bellum adversum Antigonom*] Olymp. cxv. ann. 4. Vide Diod. xix. 42. Plutarch. Justin. xiv. 1. et 2. et seq.

Peucestes] Qui in numerum corporis custodum allectus fuerat ab Alexandro post victoriam Indicam, cum antea fuisset hypastis, id est, clypei gerulus, ut tradit Arrianus lib. vi. sub extrem. ubi narrat idem, tum corporis custodes, id est, σωματοφύλακας Alexandri fuisse septem; Leonatum Antei F. Hephæstionem Amyntoris, Lysimachum Agathoclis, Aristonoum Pisæi, qui omnes erant Pellæi: Perdiccam Orontæ, Ptolemæum Lagi, Pithonem Crateæ; ad quos accessisse Peucestem, quem cogitabat Alexander Persidis satrapem constituere. *Lamb.* Meminerunt ejus Plutarch. Arrian. vi. 2. Diodor. xvii. 99. Curt. ix. 5. Julian. in Cæsaribus, et Plin. xxxiv. 8. qui ipsum Alexandri Magni servatorem appellat, Polyæn. et alii veterum.

Tum autem obtinebat Persidem] Cujus satrapa constitutus ab Alexandro. Arrian. vi. 5. Et in qua provincia postmodum remansit. Diodor.

Antigenes] *Lamb.* Aldum secutus, *Trutamus*, vel *Tentamus*, cum rectius legatur *Antigenes*. Nam hic princeps phalangis erat; Tentamus secundum imperii gradum obtinebat. A Polyæno in Eumene lib. iv. 2. vocatur Τευταμάτης. Constabat autem ipsa phalanx ex viris delectis, robore et proceritate corporis eminentibus, qui argyraspides ideo μεγίστων ἀνδρῶν a Polyæno appellantur. *Gebh.*

In principiis] 'Principia' heic pro loco accipiuntur castrorum Alexan-

dri, ut bene notavit lib. iv. 10. suarum Observationum eruditissimus Gronov. ἐν στρατηγίῳ, Appianus, Ἀν. viβ. Vel in loco principis in castris, videlicet, ἐν πρωτείσι, ἐν μέσῳ στρατοπέδῳ, in mediis castris, Polyænus. *Lamb.*

Nomine Alexandri statuit tabernaculum] Distingue duos mores circa principum honores solitos usurpari, quos multi perperam confundunt. Unus fuit, ut absentibus aut mortuis sella poneretur in theatro cum corona: cujus rei expressam similitudinem vidimus in multis nummis. Dixit pridem de hoc Just. Lipsius ad Annal. ii. docte et accurate. Sed videntur Romani a Græcis id didicisse. Nam προεδρία merentibus illam, non solum decernebatur Athenis et in aliis urbibus Græciæ, sed etiam posteris ipsorum. Ad cujus rei memoriam primo institutum, ut etiam mortuis sellæ ponerentur. Deinde Reges sibi et suis hunc honorem tribuerunt. Alter mos fuit, ut in pompa Circensi, quam unus optime describit Dionysius Halicarnass. lib. vii. cum simulachris Deorum, inferretur Principis imago in thensa et ferculo sicut imagines Numinum. Res, ut puto, inaudita Romæ ante Cæsarem. Apud Græcos simile quid observamus. Athen. in enarratione pompæ Philadelphi: Ἐπομπέυσαν δὲ καὶ θρόνοι πολλοὶ ἐξ ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ κατεσκευασμένοι, ὧν ἐφ' ἑνὸς ἕκειτο στεφάνῃ χρυσῇ. ἐπ' ἄλλου δὲ κέρας χρυσοῦν, ἐπ' ἄλλου δὲ ἦν στέφανος χρυσοῦς, καὶ ἐπ' ἄλλου δὲ κέρας δλόχρυσον. ἐπὶ δὲ τὸν Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος θρόνον στέφανος ἐπέκειτο, ἐκ μυρίων κατεσκευασμένος χρυσοῦν. Ait traductam inter res divinas, quas paullo ante commemoravit, sellam Ptolemæi Soteris, cum corona aurea: nec non sellas multas aliorum; quorum nomina exponit. Ubi vides non obscurum vestigium utriusque moris ante expositi. *Casaub.* Adi Passchal. de Coron. lib. x. 10. Est hoc consilium

Ptolemæi apud Curtium x. 6. 'Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in regia posita, qui consiliis ejus adhibebantur, coëant, quoties in commune consulto opus fuerit: eoque quod major pars eorum decreverit, stetur.' Boeclerus.

Eoque omnes quotidie convenire] Nam dedignabantur ad eum tanquam ad inferiorem accedere; et ipse Eumenes erubescere ante ipsorum fores conspici. Plutarchus: *Ὅτε ἐκείνων βαδίζειν βουλομένων πρὸς αὐτὸν, οὕτε αὐτὸς ἀξίων ἐπὶ θύραις ἐτέρων δρᾶσθαι.* Gebh.

CAP. 8. *Hic in Paratatis cum Antigono conflixit]* Diodorus Siculus lib. xix. 'Instructus exercitus Antigoni adversus Eumenem et Satrapas in Parætacis.' Stephano Παρατάκη, πόλις Μηδίας. Ptolemæo Parætaceni Mediæ accensentur. Isidorus Characenus Secastenen regionem et Parætacenen, eandem statuit; *ἐντεῦθεν Σακαστήνη Σακῶν Σκυθῶν, ἥ καὶ Παρατάκηνη. Salmas.* Noster codex *Impar ætatis* præfert editque. Magius ac Longolius non recte, nam annos habebat fere quadraginta: verius Gifanii schedæ in *Paratatis*. Lucret. Collect. dicto, *Sola loca*; sequiturque Lambinus: et sic Ultraj. Edit. Ann. 1542. Schott. *Imparatus* legit Schottus Obs. III. 2.

Ipse in finitima regione Persidis hyematum copias divisit] Nihil heic ego muto, quamvis Lambinus malit, *in finitimam regionem*, et alii *dimisit*. Utrique male. Nam nullum heic motum ad locum agnoscet lector: et quamvis coëgerint milites, tamen ipse divisisse Eumenes intelligendus est, quia cum obsistere eorum licentiæ non posset, factus est comes, quo plus auctoritatis haberet. Ipse Plutarchus vertit *εἰς τὰ χειμάδια κατενέμειντο*. Gebhard. Cæterum per finitimam regionem intelligenda est Gabena, ut Plutarchus et Diodorus appellant. Polyænus Gabienam vocat, estque in situ Me-

diæ, juxta Ptolemæum lib. vi.

Namque illa phalanx Alexandri Magni] Argyraspides. Lambin. Mag. Confer Justin. xii. 7. Curt. iv. 13. Livium xxxvii. et alios. Simile quid instituit Imp. Alexander Severus apud Lamprid. in vita, cap. 50.

Ut nunc veterani faciunt] In quorum arrogantiam, fastidium, importunitatem acriter invehitur Cicero Philipp. xi. 14. 15. Boecler.

Statuit aliquid sibi consilii novi] Sic Diod. I. xix. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν Ἀντίγονος μὲν χειμάδων ἐν Γαδαμάλοις τῆς Μηδίας, καὶ θεωρῶν τὴν ἐαυτοῦ δύναμιν ἀσθενεστέραν οὖσαν τῆς τῶν πολεμίων, ἔσπευδεν ἀνελεπίστως αὐτοῖς ἐπιθέσθαι, καὶ καταστρατηγῆσαι. Lambin.

Sin per loca sola contenderet] Quæ paullo ante vocat 'deserta,' διὰ τῆς ἐρήμου χώρας. Solitudinem hujus loci describit Polyænus. Gebhard. Præter Lucret. lib. vi. et Propert. Salust. 'loca sola et nuda gignentium.' Savaro.

Ad hanc rem conficiendam, imperavit quam plurimos utres atque etiam culeos comparari] Artis sive ingenii remedium naturæ defectum supplet. Polyænus in Antigono, lib. iv. 11. προσέτασσε δὴ βράψασθαι μυρίους ἄσκους, καὶ πλῆσαι τούτους ὕδατος. Curt. lib. iv. 63. 'Aqua etiam defecerat, quam utribus cameli devexerant, et in arido solo ac fervido sabulo nulla erat.' Gebh.

Post hæc pubulum] Καὶ κρήνας τοῖς ἵπποις καὶ χιλὸν αὐταρκῆ. Idem.

Cibaria cocta] Decem dierum. Σίτια δέκα ἡμέρων πέμψαντα ἔχειν. 'Cocta cibaria,' forte ἄπυρα, quæ igne non indigerent. Vide Polyæn. in Antiochi Seleuci F. lib. iv. Ἀντίοχος δὲ προστάξας ἄπυρα σίτια τεσσάρων ἡμερῶν κομίζειν. Idem.

CAP. 9. *Cum ex fumo castrorum ejus]* Notanda est elegans vocis *cum*, et veluti transposita usurpatio ad hunc modum: *Dimidium fere spatium confecerat, cum ex fumo castrorum ejus*

allata est suspicio : pro, cum dimidium spatium confecisset, *allata est suspicio*. Boeclerus. Atqui non ex fumo, sed ex fulgore hostium præsentiam conjectabant. Plutarch. *Θαυμάσαντες τὸ τῶν πυρῶν πλήθος*. Nam etsi plana esset regio, per quam incedebat Antigoni miles : tamen circumdata erat collibus editis, ex quibus facile erat, quamvis longo intervallo, fulgorem ignium animadvertere. *Gebhard*.

Suspicio allata est] A barbaris, qui spectantes totam regionem montes incolebant. Nuncium autem attulerunt Camelis cursoribus. Ubi notes velim, quos *ἱππαστῆρας καμήλους* vocet, Diodoro dici *δρομάδας*. *Idem*.

Ad Eumenem] Diodorus, 'ad Eumenem et Peucestam.' Plutarch. 'ad Peucestam, qui propius ab hostibus aberat.' *Lamb*.

Titubantibus] *Ἀμυχανοῦσι* sive *ἀθυμοῦσι*. *Gebhard*. Nonius: *Titubare, trepidare*. Utitur Cicero Philipp. viii.

Ut non minus totidem dierum spatio] Plutarchus, Eumenem, ait, pollicitum, se hostibus statim velocitatem repressurum, ut triduo exspectatione tardius adventarent. *Mag*.

Ad Antigoni refrenandum impetum] Celeritatem retardandam. *Refrenare impetum* videtur Plutarchus reddidisse *ἐπιστῆσαι τῶν πολεμίων τὸ τάχος*. M. Tullius in Antonium: 'Brutus Antonium invadentem in Asiam a progressu arcuit, a reditu refrenavit.' *Gebhard*. *Ad Antigoni autem refrenandum impetum*] *Refrenandum* tralate. Epicurus: *οὐ γὰρ κατηγάτωται αἱ τοιαῦται ἄτομοι, &c.* Vide Gifan. ad Lucretium. *Keuch*.

Qui obrui eant itineri adversariorum] *Lambin*. *erant*; quod non persuadet. Nam ex tabernaculis suis jussit quosdam procedere obviam adventantibus Antigoni militibus. *Idem*.

Ut prima nocte, quam latissime possint, ignes faciant quam maximos] 'Primam noctem' vocat, quam alii primam vigiliam. Antiquissimi *νυχθήμερον* distribuebant in partes octo,

quarum quatuor noctis erant, totidem diei. Et noctis quidem proprie appellabant vigiliam, diei vero horas. Primam vigiliam cum Solis occubitu ordiebantur, secunda cum nocte media desinebat, et ab ea deinde initium suum tertia, post hanc cum Solis ortu et diei quartam finiebant. Ex hac noctis divisione orta est totuplex partitio vigiliarum militarum. Vegetio, aliisque passim scriptoribus memorata. Sed apud Censorinum partes *νυχθημέρου* sedecim sunt, quas ad numerum duodenarium redegit Macrobius Saturnal. lib. i. 3. Meminit et Alexand. Neapolitanus Genial. lib. iv. 20. et lib. i. 12. Cæterum causam, cur prima vigilia quam maximos ignes faceret, reddit Diodorus lib. xix. Plutarchus ait, *ἐν διαστήμασιν* accensos ignes fuisse; et addit continuo, Eumenem more *στρατοπεδονόντων* strategema illud instituisse. Quibus consentanea sunt, quæ in eadem narratione commemorantur a Polyæno, Strategem. lib. iv. *Keuch*.

Adsimulata castrorum consuetudine] Scilicet ignium faciendorum. De qua Lipsius in Milit. Romana. *Boecler*. Cur autem quarta vigilia nullos fieri voluerit ignes Eumenes, inquirendum est. Nam Epaminondas Sparta repulsus jubebat suos *ἑωθινῆς φυλακῆς* (quartam capio) *πυρὰ καλεῖν ἐν τῇ παρεμβολῇ*. Diodor. lib. xv. *Gebhard*.

CAP. 10. *Vicit consilio*] Quod post cognovit ipse Antigonus. Plutarch. *Ἦσθετο κατεστρατηγημένος ὑπὸ Εὐμένους*. *Lamb*.

Perfidiaque militum] Justin. lib. xiv. et Plutarchus in eodem Eumene, ad hoc facinus impulsos Argyraspides dicunt, quo uxores, ac liberos, suæque quæ in prælio amiserant, ab Antigono recipere. *Mag*.

Antigono est deditus] Olymp. cxvi. ann. i. *Chronol*. Apud Justin. lib. xiv. et Plutarchum exstat expositio ejus ad milites, quos coarguit

proditionis, mirum in modum virilis et acerba. *Longol.*

Quum exercitus ei ter] Justinus 'quater' dicit. *Mag.*

Quam eum non prodere] *Perdere* in vulgatis; sed Festo, *prodere* perdere est; et Lucretio non semel, observante Gifanio. *Schott.*

Seleucus] Babylonix præfectus. *Lambin.*

Lysimachus] Cui Thracia erat tradita, cum regionibus finitimis. *Idem.*

Ptolemæus] Ægypti satrapes, opinione hominum Lagi filius; re Philippi. *Lambin.*

Hi, qui circa erant] Id est, οἱ περὶ αὐτὸν, ejus comites et familiares. *Idem.* Cicero modo Græce dicit, modo Latine. Meminit hujus loci Casaubonus ad Suetonium lib. iv. 10.

CAP. 11. *Ut acerrimum, inquit, leonem]* Sic Plutarchus: 'Quærentibus autem iis, quibus custodiendus Eumenes fuerat traditus, quomodo asserarent: 'ut elephantum,' inquit, 'aut leonem.''

Fructum oculis ex ejus casu capere] Id est, oculos pascere. Contrarium est 'oculis dolere.' Teren. Phormione: 'Vin' primum hodie facere, quod ego gaudeam Et quo tuo viro oculi doleant?' Celius Curio ad Cicer. Epist. lib. viii. 15. 'Numquam tibi oculi doloissent, si in repulsa Domitii vultum vidisses.' Explicat Pet. Victorius Var. Lect. lib. ii. 5. et Turnebus Adversar. lib. xi. 1. *Schott.*

Colloqui] Legendum fortasse est, *alloqui*: id παρηγορεῖν, παραμυθεῖσθαι. *Lambin.*

Ut sic deuteretur victo] Unde, hic se uteretur Lambinus conformavit. Retineo tamen scriptorum codicum lectionem *deuteretur*; prisce quidem atque inusitate pro abuteretur, ut 'denasci' veteres dicebant pro mori. Cassius H. mima Ann. l. ii. 'Quæ nata sunt, ea omnia denasci aiunt.' *Schott.*

Cur non in prælio] Meminit Plutarchus ejusdem quæstionis et re-

sponsi in Vita Eumenis.

Quod nunquam cum fortiore sum congressus] Hunc quasi morem Eumenes habuit, ut et imperaret juxta in acie, et pugnaret. Quo et Plutarchi observatio pertinere videri potest, cum Eumenem φιλοπόλεμον καὶ φιλόεικον notat. Locus est ipsa comparatione ejus cum Sertorio. Nam eorum vitas commisit. *Buchnerus.*

Decidi] In hanc calamitatem incidi: dejectus de fortuna mea sum. Nam 'cadere' et 'decidere' dicuntur, qui adversam fortunam incurrunt. Vide Laberii Mimos. *Idem.*

Quam figura venusta] Πᾶν τὸ σῶμα διηρθρωμένος καὶ σύμμετρος. Venustas enim hic decentem membrorum inter se competentiam notat. Vide Plutarch. in Eumene. *Boecler.*

CAP. 12. *Plerique omnes]* Attica locutio. Priscianus lib. xviii. πλείονες δὴ πάντες τοῦτο λέγουσι ἄνθρωποι. Vide Servium Æneid. i. p. 181. A. Gellium Noct. Att. lib. viii. 12. *Keuch.* Nearchus enim et Demetrius Antigoni F. et nonnulli alii Eumenem servari cupiebant: cæteri omnes necari volebant. *Lambin.*

Et quotidianum victum amoveri] Sic Plutarchus: Ὡς δὲ οὖν ἔδοξε τῷ Ἀντιγόνῳ τὸν Εὐμενῆ κτείνειν, ἐκέλευσεν αὐτοῦ τὴν τροφὴν ἀφελεῖν. *Idem.* Similem viam ad mortem sibi fecit Atticus. De quo infra in vita ejus cap. 22. *Ernst.*

Negabat, se ei vim allaturum] Quasi vis non esset, inedia ac fame hominem exhaustire. Certe in Cod. de custod. reor. lib. i. inter crudelitatis exempla refertur. Rittershusius in Nov. xii. 14. 3. nullum violentæ mortis genus fingi posse crudelius ostendit, quam fame necare. *Loccenius.*

Non amplius, quam triduum] Καὶ δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἄσιτος, οὕτω πρὸς τελευτὴν προσήγγετο. *Lambin.*

Cum castra moverentur] Αἰφνίδιον δ' ἀναξυγῆς γενομένης. *Idem.*

Jugulatus est] Εἰσπέψαντες ἄνθρωποι

ἀποσφάπτουσιν αὐτόν. *Idem.*

A custodibus] Quibus assignari eum Antigonus præceperat. Vid. Justin. xiv. 4.

CAP. 13. Septem annos Philippo apparuisse] Mss. Boecleri et quidam editi *paruisse*: quod Magius corruptum putat. 'Parere' tamen idem esse quod apparere, dudum eruditi monuerunt. *Bosius.*

Uni] Verissima correctio Freinsheimii pro *uni*, viii. (sc. annos) legentis in comment. ad Curtium. Annos enim putat, et nihil facilius fuit, quam ut nota numeri transiret in vocem. *Boecl.*

Macedonum perjurio] A quo ipse sibi postea metuit Antigonus; quare eos callida ratione separavit et quasi ex oculis amovit. Polyæn. in Antigono lib. iv. 15. 'Ἀντίγονος τοὺς Ἀργυράσπιδας, οἱ τὸν Εὐμενῇ δεσμώτην αὐτῷ παρέδωκαν, ἐτίμησε δωρεαῖς. Τὸ δὲ ἄπιστον αὐτῶν φυλαττόμενος, χιλιούς μὲν αὐτῶν ἔδωκε συμμάχους εἶναι Σιγυρτίῳ τῷ σατραπῇ τῆς Ἀραχωσίας. Inquirendum est in verum nomen ejus Satrapis, qui Arachosiis tunc præerat, et cui mille Argyraspidum suppetias missi. A Polyæno appellatur Σιγύρτιος. Diod. lib. xix. Σιβύρτιος μὲν, inquit, τῆς Ἀραχωσίας ἡγούμενος παρέλχετο πεζοὺς μὲν χιλιούς. Propius ad verum, et unde quoque de vitio liquet lectionis apud Polyænum τῆς Ἀραβίας. Plutarchus quoque corruptus hoc in nomine est: Τοὺς Ἀργυράσπιδας παρέδωκεν Ἰβρυτίῳ τῷ διοικούντι τὴν Ἀραχωσίαν. Neque non et Arrianus: Θάνατα δὲ σατραπεύειν τῶν ταύτῃ ἔταξε. Τοῦτου δὲ νόσφ τελευ-

τησαμένου Σιβίρτιος τὴν σατραπείαν ἐκδέχεται. Legendum apud istos omnes Σιβύρτιος. Fundum habeo hujus correctionis Q. Curt. lib. ix. 53. 'Proposito igitur regioni Siburtio (namque Memnon præfectus ejus nuper interierat morbo) in Carmaniam ipse processit.' Sciendum autem est ex lib. vii. 16. Memnonem a Rege Arachosiis prætorem datum quatuor millibus peditum et sexcentis equitibus in præsidium relictis. Præterea Diodorus, ipsum, apud quem hujus purpurati nomen integrum restitit, lib. xviii. Καὶ Σιβυρτίῳ μὲν ἔδωκεν Ἀραχωσίαν καὶ Κεδρωσίαν. Denique Justin. lib. xiii. 4. 'Arachosii Gedrosique Sibyrtio traduntur.' *Gebhard.*

Quod nemo Eumene vivo rex appellatus est] Quia ipse Eumenes rex erat: quare a Suida vocatur βασιλεὺς Μακεδόνων. Et paullo post: ἀνὴρ ἐν μὲν τοῖς πλείστοις οὐδενὸς δεύτερος τῶν καθ' αὐτὸν βασιλέων γενόμενος. Vide ibidem plura. *Ernstius.*

Propinquus ejus sepeliendum] Propter amicitiam, quam olim cum Eumene vivo contraxerat. Διὰ δὲ τὴν προγεγενημένην φιλίαν. Diodor. xix. Confer Plutarchum.

Ad matrem, atque uxorem] Diod. Πρὸς τοὺς οἰκείους. Plutarch. Τῇ γυναικί, ἐν τοῖς παυσί. Uxor erat Barsine, natione Persica, Artabazi filia, ex qua filium Herculem suscepit Alexander. Meminit Curt. x. 6. et alii. Sed apud Porphyrium corrupte legas Μαρσίνης pro Βαρσίνης.

XIX. PHOCION.

CAP. I. *Phocion*] Phoci filius. Suidas in *Φωκίων*. *Ernst*. Sic quoque *Ælianus* Var. II. 16. Cochlearium fuisse patrem, testis idem XII. 43. ubi vide not. Cl. Schefferi. *Bosius*. De hoc Plutarch. in ejus vita, in Politicis et alias. Diodor. lib. XVIII. Polyænus

lib. IV. Athenæ. lib. X. Val. Max. III. 8. et V. 3. Suidas. *Savaro*. Et alibi *Æsch.* de fals. leg. Athen. Hujus Hermam, sed capite truncatum, hac forma exhibent Imagines Ursini numero 109.

PHOCION.

Etsi sæpe exercitibus præfuit] Quadragies et quinquies, auctore Plutarcho; ejus hæc verba sunt: 'Constat enim inter omnes, eum exercitui præfuisse quinquies et quadragies, cum ne semel quidem in comitiis interfuisset, sed eum cives semper arcessivissent, et suffragiis suis creassent.' *Lambin*.

Magistratus cepit] In Attico: 'quod neque peti majorum more, neque capi possent.' Ibidem: 'Honores et divitias capere.' Ibid. 'Quos honores quibusque temporibus cepisset.' *Sidon.* lib. IX. Epist. ult. in Carm. 'Capiens honorem.' Vide Not. *Savaro*.

Notior integritas est vitæ] *Valer.* Maximus lib. V. 3. 'Phocion vero his dotibus, quæ ad pacandum homi-

nem potentissimæ judicantur, eloquentia et integritate instructissimus.' Hinc illa vox Demosthenis concionantis: ἡ τῶν ἐμοῦ λόγων σφύρα καὶ κοπὴς ἔρχεται. Auctor *Iamblichus* apud *Stobæum*. *Keuchen*.

Quam rei militaris labor] Immo multas ejus res militiæ gestas, et functiones imperatorias commemorat *Plutarchus* in *Phocione*. Et ejus uxor ornamenta sua dicebat esse, *Phocionis* viri sui consilia factaque imperatoria, ut tradit *Plutarchus* ibidem, et refert principio libelli περὶ μουσικῆς. Quinetiam ætatis octogesimum agens annum, exercitui præfuit, aut certe præesse jussus est a populo, ut ex eodem *Plutarcho* intelligere licet, παραγγέλ. πολιτ. *Lambin*.

Hujus memoria est nulla] Respicit

Nepos ætatem suam, qua Phocion tantum ob morum bonitatem notus erat; rerum bello ac pace præclare gestarum nomine obscurus. *Gebhard.*

Ex quo cognomine Bonus est appellatus] Supra in Aristide: 'Ut nunc cognomine Justus sit appellatus.' Quod cognomen a virtutibus impositum. Mos passim obvius apud Græcos Latinosque, rarus primo honor et gloriosus, mox ridicula sæpe ambitione vulgatus obsolevit. *Boecler.* *Χρηστός* Græce dictus est, auctore Suida, quod omnibus aliis magis quam sibi esset utilis. Nam et in pecuniis largiendis liberalissimus fuit, et filias elocavit cum dote etiam pauperrimis quibusque, modo essent frugi. Græca enim vox ἀπὸ τοῦ χρᾶσθαι facta est. *Longol.* Præter Plutarch. in vita ejus et lib. de Musica, et Suidam, Val. Max. VIII. 3. 2. 'Placidi et misericordes et liberales, omnique suavitate temperati mores Phocionis, quos optime profecto consensus omnium bonitatis cognomine decorandos censuit.' *Savaro.*

Fuit enim perpetuo pauper] Lege Plutarchum in lib. *περὶ φιλοπλουτίας*. Athenæum lib. x. 3. Lucianum in Jove Confutato, et passim alios.

Quum ditissimus esse posset] Lambin. et Cod. Gifan. *divitissimus*: quomodo et Cicero I. de Divin. 36. 'divitissimum fore prædictum est.' Sic 'divitior' apud eundem, Plautum, Lucretium, Martialem, Tacitum occurrit. *Bosius.*

Dabantur] Sic Schott. et Savaro secutus Mss. Ven. Col. Ald. Paris. in vulgatis *mandabantur*. In Pelopida: 'Hac mente amicis suis summas potestates dederant.' *Savaro.*

A rege Philippo munera magna pecunia] Plutarchus in Apophth. et vita Phocionis, non Philippum, sed Alexandrum Phocioni centum talenta dono misisse dicit. Sic et Iamblichus scriptum reliquit in his, quæ de Pythagora memoriæ consignavit. *Magi-*

us. Adde Ælianum Var. Hist. lib. I.

CAP. 2. Mansisset] Schott. Codex *pervenisset*: sic Mss. Ven. Colon. edd. Paris. *permansisset*. Lambin.

Primo cum Demade] Historiam fuse narrant Diodorus Siculus lib. XVIII. et Plutarchus. Sed in Msc. Leidensi est, *Primo quod cum Demade*, quod probat *Bosius*.

Quum adversus Charetem eum subornaret] Vide quæ ad hunc locum notat Dionysius Lambinus.

Ab eod. in jud. q. capit. caus. diceret] Eadem sors Ciceronis, qui a C. Popillio Lænate, quem parricidii reum defenderat, interfectus est, M. Antonio præmium suppeditante HS. decies centena millia. Appian. Plutarch. Valer. Max. v. 3. *Schottus.*

Non defendit, sed etiam prodidit] Quin etiam et patriam, ut mox: quare lege talionis nihil mirum, si ingratham erga se expertus est. De quo scelere Cicero Offic. I. et Virgilius: 'Vendidit hic auro patriam.' *Schottus.*

Quum apud eum summum esset imperium populi] Plutarch. *Στρατηγὸς καὶ ἄρχων* id est, *imperator, seu dux exercitus*; et *archon*, hoc est, *prætor*. Lambinus. Erat enim archon, et quidem ante Archippum, nisi me conjectura fallit. Certe extremo vitæ tempore, sub calamitatem istam, archontem fuisse Plutarchus tradit in ejus vita: 'Ὁ δὲ εἰς πατρίδος ἀποκυνδυνεύων σωτηρίαν, καὶ τὰτα στρατηγὸς, καὶ ἄρχων, οὐκ οἶδα μὴ μείζον τι παραβαλεῖν, καὶ πρεσβύτερον τὸ πρὸς τοὺς πολίτας δίκαιον. Sed non diu magistratum illum tenuit, ut Plutarchus clare narrat; itaque amotus, ut videtur, Archippum sibi substitutum habuit; cujus nomen etiam relatum in Fastos. *Meursius.*

Piræo Atheniensium] Videtur legendum, *Piræo Atheniensium portui*; vel delendum *Atheniensium*. Veruntamen nihil mutare ausus sum. *Lamb.*

A Dercyllo] Quem Regis Antipatri nomine Attica tunc regio præfectum

habebat. Plutarch. *Magius*.

Neminem ad arma vocavit] Plutarchus vero ait, Phocionem tunc tumultuantem populum frustra conatum educere, et odio et contemptui omnibus fuisse. *Idem*.

CAP. 3. *Una populi caussam agebat*] Democratiae studebat. *Lambin*.

Altera optimum] Aristocratiae. *Idem*.

Demetrius Phalereus] De quo sic Polyænus lib. iv. *Κασσανδρίων ἐτίγχευε*, id est, cum Cassandro sentiebat, seu faciebat. *Lamb*. Eodem modo Demosthenes *φιλιππίειν* de Pythia dixit. *Keuchen*.

Nam populares] *Δημοκρατικοί*, quos Plutarch. in Arato *φιλοπολίτας* vocat. *Boccler*.

Propulit] Lambinus solus *pepulit* evulgavit. *Idem*.

In his Phocionem et Demetrium] Plutarch. Callimedontem et Periclem vocat, qui ex urbe tum profugere, quique paucorum dominationi una cum Phocione faverunt, et Antipatro ac regibus studuerunt: populi vero opibus et potentiae adversati sunt. Vide Diod. Sicul. lib. xviii. 65. cum seq. et Plutarchum. *Ernstius*.

Causam apud Philippum regem verbo] Philippum Aridæum intelligit Eurydices maritum, uxori et aliis monitoribus obnoxium. Suppeditat hic Princeps eximium vecordiae ac stuporis exemplum, quem penes tantum umbra nominis, penes uxorem aliosque vis atque imperium. Justin. lib. xiv. 5. 'Interea Eurydice uxor Aridæi regis, ut Polyperchonta a Græcia redire in Macedoniam cognovit, et ab eo arcessitam Olympiadem, muliebri æmulatione percussa, abutens valetudine viri, cujus officia sibi vindicabat.' Non video autem causam, cur mutato ordine malit Schottus: *Causam apud Philippum verbo quidem; reapse apud Polyperchontem*. Gebhard.

Ab Agnonide] Exemplaria Mss.

nonnulla, et Jensonica quoque *Agnone* habent. Sed ex Plutarcho patet, legendum esse *Agnonide*: qui fuit, ut ipse ait, sycophanta. Sane *Agnonis* hominis deliciis affluentis meminit Athenæus lib. xii. 18. *Mag*. Schedæ veteres, *Hic ab Agnonide accusatus, quod, &c. concinnius*. Schottus.

Ex consimili sententia] Sic Mss. et vulgati omnes, quæ lectio non rejicienda videtur et hac mente accipi potest. Consimili sententia, qua antea Phocion in carcerem conjectus, et in exilium erat expulsus, iterum reus prodicionis actus in carcerem conjectus est. Conjecturam tamen Puteani et Lambini testatam volo, qui *ex consilii sententia* legunt. Magno libro Notarum D. C. S. de consilii sententia. Videndus Cicer. Epist. ad Attic. lib. vii. 17. more etiam Atheniensium comprobatur conjectura. In Eumene: 'ad consilium retulit.' Postea 'cognita consilii voluntate.' *Savaro*. Sic etiam in Sluiskenii Ms. *Keuchen*.

Athenas deductus est] Ut scilicet causam capitis diceret; vide Diodorum lib. xviii. et Plutarchum in Phocione. Obiter observabis, reos honoratioribus Athenas missos fuisse, ut magistratibus traderentur, utque legitimis confectis, aut absolverentur, aut addicerentur, quod et apud Romanos invaluit: not. ad Sidonium Epist. lib. vii. 7. quibus moribus et Senatusconsultis locum dedit in suis Capitularibus Carolus Magnus. *Savaro*.

CAP. 4. *Vehiculoque portaretur*] Plutarch. *Ἐφ' ἁμάξαις κομιζομένων αὐτῶν*. Hic tamen non propter infirmitatem pedum sic vectos esse significat, sed contumeliæ causa. *Lambin*.

Quum alii reminiscences veteris famæ, ætatis misererentur: plurimi vero ira exacererentur] Duplex istud hominum genus, hinc miserantium, inde insultantium in omnibus talibus casibus se exhibet. Tacit. lib. xii. 47. 'Mox

vulgus duro imperio habitum probra ac verbera intentabat: et erant contra, qui tantam fortunæ commutationem miserarentur.' Ad prius membrum Taciti illustrandum spectat locus Diod. lib. XVIII. Τὸ γὰρ ἐν ταῖς εὐτυχίαις σιωπῶμενον μίσος, θῆσαν ἐκ μεταβολῆς ἐκτραγῇ ταῖς ὀργαῖς, ἀποθηριοῦται πρὸς τοὺς μισουμένους. De fato Phocionis Valer. lib. v. 3. Extern. 3. Gebhard.

Adversus populi commoda] Ita τὸ κοινῇ συμφέρον in Democrat. vocatur. Boecler.

Qua de re ne perorandi] Quomodo plerique, præsertim boni, præposterum illud populi iudicium tulerint, e Diodoro petendum est. Ex eodem constat, proditos Athenienses fuisse a Polyperchonte. Ernst.

Legitimis quibusdam confectis] Quæ lege ad accusandum et audiendum reum, nec non reliquum iudicii ordinem sunt constituta. Cicero ad Antonium: 'Cedo illa legitima, quæ Consules populum jure rogaverunt.' Gebhard.

Traditus est undecimviris] Undecimviri, de quibus hic Probus, quos Julius Pollux τοὺς ἑνδεκα dici solitos arguit, quosque etiam νομοφύλακας atque ἐπάρχους Græci appellabant; Triumviris Romanorum capitalibus erant non absimiles, ut Budæus in poster. annot. ad ff. observatum reliquit. Horum erat officium (ut ex multis, quæ legi, pauca afferam) delinquentes facinorososque homines comprehendere, in carcerem conjicere, et capitis damnatos ad supplicium ducere. Magius. Lege Demosthenem κατὰ Τιμοκρ. et κατὰ Ἀριστογέλτρον. Platonem in Phædone, Aristotelem lib. vi. cap. ultimo, de optima administrandæ reipubl. forma, et alios. Sane quantum ad horum electionem attinet, Decemviri, ut Pollux ait, singuli, a singulis tribubus cooptari solebant; quorum numerum augebat γραμματεὺς, id est, scriba, ut

hoc pacto undecim essent et dicerentur. Plura de xi. Viris doctus quidam Auctor magni apud Gallos nominis, in libello, quem de Atheniensium Magistratibus conscripsit. Magius.

Emphyletus] Lapsus iterum hic Æmilii, quod minus curiose Græcos codices inspexerit verteritque; nam ut ex Aristide videre licet, scriptum fuit in Græcis auctoribus ἐμφύλιός τις, id est, ex sua tribu aliquis; vel tribulis, ut cum Cicerone interpreter. Longol. Tentabam equidem, audendum est enim, Euippum reponere, Plutarchi auctoritate, qui non dissimile refert in apophth. et vita Phocionis, sed in qua vitiose Θούδιππος cuditur. Hic enim una capitis damnatus, cum quereretur, attrita cicuta injuste se ad mortem adigi, οὐκ ἀγαπᾷς, εἶπεν, ᾧ Εὐίππε, μετὰ Φωκίωνος ἀποθανούμενος; cum Phocione mori detrectas? Refert et Ælianus lib. XIII. 41. Schott. Item Seneca consolatione ad Helviam cap. 13. sed sub persona Aristidis, quem correxit ibidem Justus Lipsius.

Ind. perp. Phocion] Cujus et præclarum hoc dictum, 'præstare injuriam ferre quam inferre:' 'accipere damnum melius esse quam dare.' Plutarch. in ejus vita. Quæ γνώμη et Cicer. Tusculana v. 'Accipere quam facere præstat injuriam' legitur. Filio tamen Phocionis non parenti ascribit Ælian. Var. Hist. II. 12. Schott.

Hunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienses] Quorum catalogum contexit Lucianus in dialogo, De non temere credendo calumniæ. Idem meminit mortis Phocionis in Jove Confutato. Adde Dion. Prusæum Orat. 73.

Ut nemo ausus sit eum liber sepelire] Quia lege Attica non concedebatur proditionis damnatos sepelire, in Themistocle in fine: præter Diodorum et Plutarchum, Valerius lib. v. 3. 'Phocion tantum non in eculeo ab Atheniensibus impositus est; sed

certe post obitum nullam Atticæ regionis, quæ ossibus ejus injiceretur, glebulam invenit; jussus extra fines projici, intra quos optimus civis vix-

erat? *Savaro*. Vide Alex. ab Alex. Genial. dierum lib. vi. 14.

A servis sepultus est] Longe aliter ista refert Plutarchus.

XX. TIMOLEON.

CAP. I. Timoleon] In Plutarchi codicibus *Timoleon* scriptum video ἀπὸ τῆς τιμῆς. In nostris libris editis et Gifanii Lucretiano Indice *Thymoleon* ἀπὸ τοῦ θυμοῦ quasi leonino animo, id est, excelso, præditus. De hoc præter Plutarchum ac Diodorum Polybius lib. II. et XI. Livius lib. XXXV. et XXXIX. Pausanias in Arcadicis. *Schottus*. Apud Aristophanem Ranis act. IV. 2. scriptum est Θυμολέων. *Gebhard*. Timoleonis autem pater fuit Timenæus, auctore Diodoro Siculo l. XVI. sed, ut vult Plutarchus in Timolonte, Timodemus: mater autem Demariste. *Lambin*. De hoc vide Diodorum lib. XVI. Plutarch. Polyæn. Strateg. lib. I. Suidam. *Savaro*. Præcipuus ejus scriptor Timæus intercidit.

An ulli] Ita Vet. Cod. perspicue magis quam *an nulli*: ut frequenter Cicero, Græcorum exemplo. Mox *conflictus* in eodem pro *conflictatus*, ut *exercitus* pro *exercitatus*. *Schott*.

Oppressam a Tyranno] A fratre majore natu, Timophane. *Lambin*.

Bello vexatam] Quod gestum est a Carthaginensibus partim adversus tyrannum Dionysium majorem, duce Dione: et Dione interfecto, Callippum, qui menses XIII. tyrannidem obtinuit, ut narrat Diodor. lib. XVI. et Callippo subacto, Hipparinum Dionysii F. qui annos duos imperio paterno potitus est: deinde Dionysium ipsum, qui imperium amissum recuperavit. *Lambin*.

In pristinum restitueret] Eleganter. Vulgo *statum* addunt. *Gebhard*.

Dux a Corinthiis] In bello adversus Argivos et Cleonæos. *Lambin*.

Per milites mercenarios] Corinthii veriti, ne idem sibi accideret, quod et antea, Corintho amissa, et a sociis ipsis occupata, quadringentos milites mercenarios alere decreverunt, quibus Timophanem præfecerunt. Ille autem rebus omnibus honestis et justis neglectis ac despectis, confestim ea ad exitum perduxit, quibus civitatem in suam potestatem redigere posset; et multis civibus principibus ac primariis indicta causa necatis, se ipse tyrannum constituit. *Lambin*.

Et patr. legibus, &c.] Sic noster codex. Gifanius, *et patriæ parere legibus, quam imperare satius duxerit*. Quomodo et Ultraj. editum. Longol. et Magius pro *satius* legunt *santius*. Hoc probat Lambinus, illud damnat. *Schottus*.

Per aruspice[m]] Huic Theopompus nomen imponit Satyro, Ephorus et Timæus Orthagoræ. Ego illi Satyri nomen fuisse proprium puto, Orthagoræ vero adjectitium laudis causa, quod vera ex aruspicina responderet. *Longol*.

Communemque affinem] Hunc Æschylum vocat Plutarchus, et uxoris Timophanis fratrem fuisse dicit. De hoc Thymoleonis pio simul atque impio facinore, idem Plutarchus in Politicis mentionem facit. *Mag. Affinem*] Id est, sororium, sororis virum, interprete ipso Nepote. Vide Not. supr. in Dione. Præterea sic intellige Val. Max. lib. II. 7. exemp. 7. et lib. I. 1. exemp. 7. Auson. in paren-

tal. carm. 16. Lemma, Pomponius maximus affinis. Cur affinis dicatur ratio sequitur: 'Conjux namque meæ tu consociate sorori.' Idem Carm. 21. Vide Not. in Sidon. Carm. 5. et 20. Infra in Attico. Savaro.

Fratrem tyrannum interficiendum curavit] Justam censens injuste imperium aut tyrannidem occupantis interfectionem, ex veteri lege Rhadamanti, et pluribus Græcorum, de quibus Grotius de Jur. Bell. et Pac. lib. i. 4. 17. Loccenius. Adde judicium Clapmarii de Arcanis Rerump. iv. 20.

Et inv. l. v. obtenebant] Sic Vatinius Nepotis æqualis Tullio lib. v. ad fam. dixit 'prosternere atque obtinere obtreptiones et invidias malevolorum.' Atque ipse Cicer. pro Cæcina, 'Calumniam obtinere atque contendere.'

Verbis] Sic vulgati. Mss. *rebus*. In Alcib. 'His Lacon rebus commotus.' In Eumene: 'his rebus Eumenes permotus.' In Datame: 'Pisidæ nova re commoti.' Savaro.

Ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit] Inedia se extinguere. Plutarchus: "Ὁρμησε μὲν ὡς διαφθερῶν ἀπέχεσθαι τροφῆς. Sed mollem animum illum dicas, qui præclarissimi facinoris sibi conscius absurdissimo mulierculæ judicio tantopere conturbaretur. Gebhard. Eratque hoc Stoicorum artificium. Vide Ernstium, in Introductione ad veram vitam, c. 22.

CAP. 2. *Syracusarum potitus est*] Ita tamen ut Iceta tyrannus Acradinam et Neapolim teneret, Dionysius Insulam: ut tradit Diodorus lib. vi. Lambin.

Tutoque ut Corinthum perveniret] Ubi ludum Dionysius aperuit. Vide proverbium, 'Dionysius Corinthi,' et Plutarch. in Timoleonte de dictis factisque etiam Dionysii. Schottus. Exstat in Cicerone ad Attic. ix. 9. Quintil. viii. 6. Laërtii Platone. Valer. Max. lib. vi. 9. aliis.

Eamque præclaram victoriam ducebat] Vulgati, et quod *eam præclaram victoriam ducebat*. Platonis est sententia De Leg. lib. i. initio, maximam esse victoriam seipsum vincere, et in adversis animo non demisso, nec in secundis elato esse: Κἀνταύθα, ὃ ξένη, τὸ νικᾶν αὐτὸν αὐτὸν, πασῶν νικῶν πρώτη τε καὶ ἀρίστη· τὸ δὲ ἡττᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ, πάντων αἰσχιστόν τε ἅμα καὶ κάκιστον. Schott.

Detrusisset] *Detulisset* vetusta lectio est: *depulisset* Ultraj. Idem.

Cum Iceta bellavit] Cum spiritu *Hicetam* in Diodoro et Gemisto Plethone editur: membranæ enim *Hecatam* præferunt, depravate ut opinor. Idem. Erat hic unus ex amicis Dionis. Ernstius. Cum *Iceta*] Monuit Schottus *Hicetam* ex Diod. et Gemisto Plethone legendum. Qui Ciceroni *Nicetas* corrupte, ut opinor, ex aspiratione in literam *n* versipellem facta. Nam Græcis communiter 'Ἰκέτας Συρακούσιος. Diog. Laërt. in Philolao: κατὰ κύκλον τὴν γῆν κινεῖσθαι πρῶτον εἰπεῖν, οἱ δὲ 'Ἰκέταν Συρακούσιον φασι. Vide Turnebum Advers. lib. xvi. 18. *Icetas* autem pro *Hicetas*; ut *Iphicrates*, *Hiphicrates*; *Ister*, *Hister*; *Agessilaus*, *Hagesilaus*, et alia in Exceptis. Keuchen.

Hoc superato] Id est, arcem relinquere coacto et ex arce depulso, idque nullo ex Corinthiis vulnerato, ut tradit Plutarchus. Sed Diodorus lib. xvi. narrat, Timoleontem cum *Iceta* pactionem fecisse, et transexisse. Sic enim ille: Ἐχων δὲ πόλεμον πρὸς Ἰκέταν, διελεύσατο πρὸς αὐτὸν, καὶ προσλαβόμενος τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατιώτας, οὐ μετρίως ἠβῆξε τὴν ἰδίαν δύναμιν. Sed quæ hic a Probo dicuntur, referenda sunt ad ea, quæ postea consecuta sunt. Nam *Icetam* etiam Diodorus tradit aliquando a Timoleonte esse superatum, et honore sepulturæ affectum. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Ἰκέταν καταπολεμήσας ἔθαψε. Plutarchus quoque narrat, eum Timoleonte vivo cap-

tum una cum filio, eosque, ut tyrannos et proditores, supplicio esse affectos. Est autem hic Icetas is, qui Areten Dionis uxorem, et sororem Aristomacham, et filium adhuc puerum, vivos merserat. *Lambin.*

Maximas copias] Peditum septuaginta millia: equitum et curruum bellicorum circiter decem: naves longas ducentas: onerarias, quæ partim equos, partim tela, partim frumentum et cetera id genus, portabant, plures mille: ut tradit Diod. eodem libro; cum quo congruit et Plutarchus, quod ad peditum numerum attinet; nam de cetero apparatu nullum apud illum verbum. *Idem.*

Apud Crimessum] *Crinissum* exemplar scriptum habet. Sed *Crimesum* ex Plutarcho restituendum. *Longol.* Qui hunc fluvium *Κρημίσσον* appellat. Ex Diod. lib. XIX. fere in principio (nam lib. XVI. ubi hac de re agitur, hunc fluvium nomine generis appellat, fluvium) *Cremissum*. Sic enim ille illo loco: καὶ ὃν δὴ χρόνον Τιμολέων μὲν ὁ Κορίνθιος νικήσας τὴν ἐπὶ τῷ Κρημισσῷ μάχην, τοὺς Καρχηδονίους μετέδωκε τῆς ἐν Συρακουσαῖς πολιτείας πᾶσι τοῖς βουλομένοις, &c. *Lambin.* Ex Dionys. Halicarn. lib. I. Strabone VI. et Suida, paret legendum esse *Crimissum* per *lata*. Apud Lycophronem vero, et Zetzem ejus interpretem vox *Crimissus*, duplici σ, quod et Xylander observavit, scripta reperitur. *Magius.*

Cepit etiam Mamercum] Plutarchus hunc Cataniæ fuisse Tyrannum, scriptum reliquit. *Mag.* Vide Polyænum lib. Strategematum. Commemorat et hunc Mamercum Diodorus lib. XVI. ubi tamen mendose legitur Μάρκος, pro Μάμερκος. *Lambin.*

CAP. 3. *Deinde Corintho arcessivit colonos*] Qui erant numero 5000. Diodorus, ὑπεδέξατο δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ Κορινθίων ἐκπεμφθέντας οἰκήτορας φιλοφρόνως ὄντας τὸν ἀριθμὸν πεντακισχιλίων.

Bello vacuefactas possessiones] Usus *Delph.* et *Var. Clus.*

est hac voce supra in Cimone, itemque Cicero Catilinar. I. ut legendum docuit Carrio antiq. lect. I. 18. Hoc Jurisconsultis est 'in vacuum venire,' cum neglecta possessio atque deserta est, præsertim longioris temporis præscriptione. *Schottus.* Cimone: 'Scyrum vacuefecit.' Val. Max. II. 7. 1. 'vacuefactus exercitus.' *Savaro.*

Deleta] Sic Lambinus. *Savaro deserta* tnetur. Neutrum in nostris schedis apparet. *Schott.* Supr. 'Desertas urbes videret.' in Hamile. 'Carthago deserta.' *Savaro.*

Leges libertatemque reddidit] Αὐτονομίαν καὶ δημοκρατίαν. *Lambin.*

Ut hic cond. urbium] Sic Cicero Catil. III. 'Non minus nobis jucundi atque illustres sunt ii dies, quibus conservamur, quam illi quibus nascimur: quod salutis, certa lætitia est; nascendi, incerta conditio; et quod sine sensu nascimur, cum voluptate conservamur.' *Schottus.*

Arce[m] Syracusis] Exstat de arcibus elegans Demetrii Pharii dictum apud Strabonem lib. VIII. ubi tamen male Phalereo tribuitur, ut docuit Pet. Victorius Var. Lect. lib. XX. 4. *Schott.* Ex quatuor veluti urbibus Syracusas constare, scribit Cicero, quæ appellantur Insula, Acradina, Tyche, et Neapolis. Insula autem potitus Timoleon et castellis, quæ antea Dionysio parebant; arces adversus eam comparatas, certaue τὰ τυραννεῖα ἐκ θεμελίων demolitus est. Diodorus Siculus, cujus historiam Nepos continuo sequitur: Τιμολέων δὲ παραλαβὼν τὴν νῆσον, καὶ φρούρια τὰ Διονυσίων (majori) πρότερον ὑπακούοντα, τὰς μὲν κατὰ τῆς νήσου ἀκροπόλεις καὶ τὰ τυραννεῖα κατέσκαψε, τοῖς δὲ φρουρίοις ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν. Vide sequentia. *Keuchen.*

Cætera tyrannidis propugnacula] In quorum uno, quod hodie vocatur *Castrum Merkel*, marmoreum stemma, teste Mario Aretio et Franc. Maurolyco apud Gualtherum in Antiquis

Nep.

2 R

Siciliæ tabulis inventum est: EX-TINCTORI TYRANNICÆ. Quod sine dubio Timoleonti erectum est. *Ernst.*

Maluit se diligere, quam metui] Justin. lib. ix. 9. 'Amari pater malle, hic metui.' Vide Berneggeri Quæst. Miscell. 207. et Forstner. ad Tacit. Ann. vi.

Neque postea Syracusis] Brevius hæc Attic. 'Hunc in omni procuratione reipubl. actorem auctoremque habebant.' *Gebh.*

CAP. 4. *Sine ullo morbo lumina oculorum amisit*] Plutarchus: ἤδη πρεσβύτερος ὢν ἀπημβλύνθη τὴν ὄψιν, εἴτα τελῶς ἐπηρώθη μετ' ὀλίγον. Est autem διαστολή. Sunt enim 'lumina solis,' 'lumina vitæ.' Lucret. lib. iii. 'Lumina sis oculis,' id est, suorum oculorum, ut interpretatur Lambinus. Multos qui et oculis capti fuerint, moderateque eum casum tulerint, enumerat Cicero Tuscul. v. et Marc. Spalatensis. *Schott.*

Veniebat autem in theatrum] Nam Græcis et Græciensibus plerisque theatrum pro curia, foro, comitio fuit. Vide Lipsium ad Taciti ii. Hist. Bernegg. ad Justin. xxii. 2. Jo. Pricæum not. ad Actor. xix. 29. *Bosius.*

Propter valetudinem vectus jumentis junctis] Supra in Phocione: 'cum propter ætatem pedibus jam non valeret, vehiculoque portaretur.' *Savar.* 'Ὁ δὲ κομιζόμενος δι' ἄγορᾶς ἐπὶ ζεύγους, πρὸς τὸ θέατρον ἐπορεύετο. *Plutarch.* Similis Appius Claudius in Hist. Romana.

Nihil enim unquam neque insolens, neque gloriosum] Meminit J. Lipsius in not. ad Polit. lib. ii. 15.

Se in ea re Diis maximus, &c.] Recte additur præpositio, quæ in novissimis editionibus non comparet: non enim dicunt Latini, *Gratias agere aliqua re*; sed *in aliqua re*; de, et pro; in quibus voculæ illæ idem quod propter. Sic xxv. 11. 'Cavit ne aliqua in re plecteretur.' Sic iv. 2. 'in quo facto domum revocatus. iv. 1. xv. 10.

'reprehendi in aliqua re.' *Vorstius.* *Agil] Geri* Vet. Codex et Ultraj. ut supr. in Dione, et Attici vita. *Schott.*

Sacellum Αὐτομαρίας] Αὐτομαρία, Deæ nomen. Vide Plutarchum περὶ εἰμαρμένης; et Gyraldum in Hist. Deorum, Syntagm. 16. Non assequuntur rem, qui, per casum, sive, ut Lambinus, per casum fortuitum, vertunt. Melius Xylander, 'Fortem Fortunam.' Coluit haud dubie cum Siculis hoc numen Timoleon, eo respectu, quo Fortuna omnium actionum, laborum humanorum domina et moderatrix credita est; ut sit illa ipsa ἀγαθὴ τύχη, cui multa Græci Romanique monumenta consecrarunt. Cujus cultum ex veteri Astrologia deducendum autumat Seldenus de Dis Syris, Syntagm. i. 3. Retulit ad hujus Deæ auspicia ac numen, quidquid habuit Timoleon successuum; unde patet scilicet ex ipso textu qualis Dea et quo fine culta. *Boeclerus.*

CAP. 5. *Natali die suo fecit omnia*] Memorabilia non pauca de certorum dierum eventibus observatis collegit Forstnerus in Not. ad Tacit. lib. i. *Idem.*

Quidam Laphystius] In Mss. quibusdam, et impressis codicibus legitur non *Laphystius*, sed *Lamestius*. Veruntamen ex Plutarcho, et probatissimæ fidei exemplaribus apparet legendum esse *Laphystius*. Mag. Plutarchus Λαφύστιον vocat. *Bosius.*

Vadimonium quum vellet imponere] Ms. noster Codex legit *Badimonium*. Quod idem vocabulum est. Sic in Excerpt. ex Veter. Lexicis Græco-Latinis, quæ H. Stephanus edidit: 'Ὁμιλ. β. scriptum est: ἐγγύην φεῖγε' *badimonium* fuge, pro *vadimonio*. Quæ transpositio literarum pueris nota est. *Ernst.*

Lege agere diceret] Mox 'legibus experiri.' Lege Brissonii formulas. *Schott.*

Namque id ut Laphystio, cæterisque liceret] Plutarchus: Ὡν Λαφύστιον μὲν

αὐτὸν πρὸς τινα δίκην κατεγγυῶντος οὐκ εἶα θορυβεῖν, οὐδὲ κωλύειν τοὺς πολίτας· ἐκὼν γὰρ αὐτὸς ὑπομείναι τοσοῦτους πό-
νους καὶ κινδύνους ὑπὲρ τοῦ τοῖς νόμοις
χρῆσθαι τὸν βουλόμενον Συρακουσίων.
Lambin.

Voti esse damnatum] Sic Oberti Gifanii codex recte præfert, quomodo, ne quid dissimulem, Maro: 'dam-
nabis tu quoque voti.' Noster tamen
'voti esse compotem,' quomodo et
Horatius in Arte: 'voti sententia
compos.' *Schottus.*

Civis liceret] Hoc ipsum est, quod
his verbis significat Plutarchus: Οἷς

εὔξατο, Συρακουσίους ἐπιδεῖν τῆς παῤῥη-
σίας κύριους γενομένους. Nam κύριοι
sunt παῤῥησίας, hoc est, domini, seu
compotes sunt libertatis dicendi, qui-
bus impune licet de quo velint dicere.
Lambin. Tacit. Hist. i. 1. 'Rara
temporum felicitas, ubi sentire quæ
velis, et quæ sentias dicere licet.'

*In gymnasio, quod Timoleonteum ap-
pellatur*] Non in gymnasio, sed in fo-
ro sepultum adserit Plutarchus, sed
gymnasium nomine hoc in gratiam
illius constitutum. *Longol.* Ejus me-
minit Polyæn. in Agathoclem. lib. v.
8. *Gebhard.*

XXI. DE REGIBUS.

CAP. 1. *Hi fere fuerunt*] Vitæ Timoleontis in Ms. statim ista continentur, sicut et ex aliis codicibus non una editio expressit. *Boecl.*

Græciæ gentis] Dictum ut 'Græcia civitas' supra in Alcibiad. 'Græcia terra' Gellio VII. 5. 'terra Sicilia' eidem III. 7. et alibi, 'terra Italia,' 'Hispania;' de quibus Vossius lib. de Construct. cap. 2. Fuit tamen in Msc. Boecleri, *Græcæ gentis*. Bosius. Mox videbantur et volumus.

Præter reges] Nempe majorum gentium. *Ernstius.*

Namque eos attingere] *Adjungere* habent nostræ membranæ. *Schott.* Vitis nimirum Græciæ excellentium Imperatorum. Nescio, an ideo vulgata lectio moveri debeat. *Gebhard.*

Separatim] Alio libro, qui Regum vitas continebat. Ille autem liber non exstat. *Lambin.* Quem tamen exarasse, argumento hæc erunt, quæ Timoleontis vitæ subdit: 'Hi fere fuere Græciæ gentis duces, qui memoria digni videbantur, præter reges. Namque eos attingere nolumus, quod omnium res gestæ separatim sunt relatæ; neque tamen hi admodum sunt multi.' *Vossius.*

Lacedæmonius autem, &c.] *Ultraj. Lacedæmoniis*: de hoc supra Nepos. Numer. 17. et Plutarchus ac Xenophon copiose. *Schottus.*

Nomine, non potestate] Nepos in Agesilao: 'Mos est enim a majoribus traditus, ut duos haberent semper Reges, nomine magis, quam imperio.' Duo illi Reges simul creabantur. Auctor Panegyrici ad Maximianum: 'Sic fit, ut tantum vobis imperium commune sit, et plane, ut gemini illi Reges Lacedæmone Heraclidæ, Rem-

publicam pari sorte teneatis. Quamquam hoc vos meliores et justiores quam illos mater Astu coëgit, cum nemini fateretur, quem prius edidisset in lucem, pari ætatis auctoritate regnare: hoc vos sponte facitis.' *Lipsius.* Sed notandum improprie dictos fuisse Reges. Dionysius Halicarnassensis: Οὐδὲ γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοκράτορες ἦσαν. Nam αὐτοκρατῆς βασιλεία, non erat Spartanorum Regum, sed merus tantum principatus. *Keuchen.*

Qui dominatum imperio tenuerunt] Proba lectio, neque pervertenda. Intelligit enim eos, qui dominati sunt in volentes nolentes, neque legibus alienis se constringi passi sunt. Interpolatum dudum fuerat: *Qui dominatum Orbem imperio tenuerunt.* *Gebhard.* Et sic 'orbem' interpretari debebit, orbem terrarum, οἰκουμένην. *Lambin.*

Cyrus] Major, Astyagis Medorum Regis filius, qui sua virtute Medorum regnum est adeptus, ac imperium ad Persas transtulit. *Lambin.* In Tarich Musulmanico dicitur *كئیسر و*.

Apud Ebræos קורש quasi *hæres*, aut dominus. Persis Coresch, ex Ebræo כורש *Sol.* Vide Plutarchum in Artaxerxe. Τὸ κῆπος plenam auctoritatem atque imperium denotat apud Platonem, Sophoclem, Galenum, Philonem. Unde Cyrus, idem quod Κῆπος, seu Dominus. *Keuchen.* Nomen expressum ex Persico Kosra, quod Imperatorem significat, et communis omnium Regum Persarum titulus est. Unde et Cæsar Latinorum et Germanorum, ab eadem origine. *Horn.* Fuit autem Cyrus ipse Medo-Persa. Medus a matre, Persa a patre, unde

dictus ἡμυλῶς. Grotius. Apud Alphæum: 'Veniet Persa Semiasinus, qui vobis jugum servitutis imponet.' Et hinc Cræso respondit oraculum; 'Tunc finem regni sui fore, quando mulus potitus esset sede Regis Medorum.' Vide Joseph. Scaligerum in Notis ad Fragment. Berosi.

Darius Hystaspis filius] Δαρείος, φρόνιμος. Hesychius. Ἐρφέης. Herodotus. Hystaspes in Tarich dicitur كشتاسب Kischtasb, estque ipsius Darii nomen. Keuchen.

Virtute regnum est adeptus] Cyrus Astyagem regno expulit, Persarum usus armis, unde summa Imperii ad Persas translata. Histor. Sacr.

Prior horum apud Massagetis] Gentes supra mare Caspium, Scythas. Nomen a Mes et Getis compositum. Mes et Gether fuerunt posterii Sem. Keuchen. Unde Getæ, Gotthi, Gitæ, Kitæ, Scythæ, unius nominis gens in multos populos divisa. Arabes (أخطا) vocant, qui sunt Chatæi veterum, Ptolemæo Χάται, nobis hodie, Catai, vel Kitaini. Horn.

In prælio] Quod describit Herod. i. Justin. i. Strab. xi. Causa hujus non alia fuit quam insatiabilis ambitio. Nam ut Arabs, qui Timuri res scripsit, testatur, illa Scytharum regio

غاية أرض اكابر الرمان. Quam quisque subegisset, summum se militaris gloriæ verticem attigisse putabat. Horn.

Cecidit] Secundo anno postquam Tarquinius Superbus Romæ regnare cœperat. Sulpitius. Quod contra Hieronymum et Eusebium. Cecidit anno ætatis LXX. Monarchiæ VII. completo, Imperii sui universi xxx. Chronolog. De mortis genere cum Nepote consentiunt Herodotus ac Justinus. Sed Herodotus testatur, alios de Cyri morte sermones fuisse. Diodorus crucifixum scribit. Xenophon et Ctesias vulneratum in prælio,

et paullo post ex vulnere decessisse, et in Pasargadis sepultum. Strabo xv. Deinde Alexander in Pasargadas venit, ubi erat antiqua regum sedes. Ibi Cyri sepulturam vidit, ἐν παραδείσῳ πύργον, οὐ μέγαν, τῷ δάσει τῶν δένδρων ἐναποκεκρυμμένον, cum hac inscriptione: Ω ΑΝΘΡΩΠΕ ΕΓΩ ΚΥΡΟΣ ΕΙΜΙ Ο ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΤΟΙΣ ΠΕΡΣΑΙΣ ΚΤΗΣΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΗ ΟΥΤΗ ΦΘΟΝΗΣΗΣ ΜΟΙ ΤΟΤ ΜΝΗΜΑΤΟΣ. Alii inscriptionem hanc fuisse referunt: "Ενθαδ' ἐγὼ κείμεαι Κύρος βασιλεὺς βασιλῶν. Vide sis Magni Salmasii Plinianas Exercitationes ad Solini Polyhistora.

Senectute diem obiit supremum] Cum regnasset annos xxxi. et dies xxx. ægrotasset. Ctesias i. Herodotus, quem secutus Sulpicius, regni sui annos numerat xxxvi. Quibus communiter addunt vii. menses, quibus Magi regnum tenuerunt. Et tum xxxvii. sunt. Chronolog. Tradunt cippo sepulchri inscriptum, quod bonus venator, nec minor potator fuerit, κυνηγεῖν ἐκράτουν, οἶνον πολὺν πίνειν ἐδυνάμην, καὶ τοῦτον φέρειν καλῶς. Strabo, Athenæus.

Xerxes] In Tar. اسفنديار Isphandiar. In sacris annal. שׁוּרִיָּא, ut ex nomine probat Scaliger. Χέρξης denotat Martium, vel bellicosum, quem Græci ἀρῆιον vocant. In lingua Græca æquipollent tria nomina: Δαρείος, Ἐρφέης, Ξέρξης, Ἀρῆιος. Ἀρτοξέρξης, μέγας Ἀρῆιος. Sed notandum commune illud Regum Persarum nomen fuisse, non secus ac Cyri aut Assueri. Keuchen.

Macrochir] Qui alio nomine in libro Esther שׁוּרִיָּא, Achaschueros. Μακρόχειρ in Tarich dicitur كى Kai Bahman, cognomento Daras Dast, id est, longimanus. Quia tam longis brachiis erat, ut stans, rectusque manibus genua contingeret. Strabo xv. Vel, quia dextram sinistra

habebat longiorem. Plutarchus in Artaxerxe. R. David Kimchi intempestive subtilis, Longimanum a magna potentia dictum vult. Alii a liberalitate. Vide Philipp. Melancht. in Chron. Quæ Regum propria virtus, unde *εὐεργέται* vocantur. *Keuchen.*

Mnemon] *Μνήμων*, id est, *memor*, sive, ut Hieronymus interpretatur, *recordans*. Hic Dario Notho successit, ut ille Xerxi. Nomen ejus proprium fuit Arsicas, quamvis Darsem ferat nuncupatum Dinon. Tradit Plutarchus, quod hic Arsicas a Patre Dario Rex designatus, καὶ Ἀραξέξης μετονομασθὲς. Idem fuit Cyri Junioris frater, Darii et Parysatidis filius. Quod et ἀναβάσεως primo comprobatur Xenophon, qui et Cyrum ab illo antiquiore omnium fuisse Persarum βασιλευσάτων pronuntiavit, præcipueque imperio dignum.

Terra marique bellum intulit Græciæ] Adi luculentam materiam de isto bello et expeditione in Vita Themistoclis, et adde insignem locum Ctesiae Gnidii, antiqui Scriptoris τῶν Περσικῶν.

Persarum nemo] Vetus Codex *Persas nemo*. Schottus.

Nam cum matris suæ scelere] Parysatidis. Quæ a Græcis Φάρσις vocata. Ctesias xvi. Sed hæc sunt nomina Persica, a Græcis prave detorta. *Salmas.*

Amisisset uxorem] Statiram: quam veneno sustulerat. Plutarch. Quo pacto illud paraverit, docet idem Ctesias.

Tantum indulisit dolori, ut cum pietas vinceret] Nempe matre Babylonem dimissa, solum ancillam ejus Gingin, seu, ut Ctesias vocat, Gingen, ministram sceleris supplicio affecit. 'Pietas' igitur erga matrem intelligenda est, non erga defunctam uxorem, ut vir doctus videtur accepisse. *Bosius.*

Morbo naturæ debitum reddiderunt] Prior regnavit annos xli. Sulpic. Diodorus, et Eusebius tantum xl. nu-

merant. Præter illos xvi. cum patre Xerxe imperavit. Igitur in universum lvi. Sed xvi. anni non supputantur a Chronologis. Posterior regnavit annos lxii. Plutarch. Sulpic. Sed confundunt hujus imperii tempus Chronologi. Alii annos statuunt lv. Nonnulli numerant xliv. Plures xliii. et attigisse volunt xliv. Quamquam Eusebius ei tribuat annos xl. tantum. Quomodo etiam Beda, quorum sententia maxime probabilis. *Keuchen.*

Tertius ab Artabano præfecto, ferro interfectus est] Lege Justinum in principio iii. Orosium ii. 11. Diodor. xi. Aristot. De republ. administr. v. 10. Quem Nepos ac Justinus Artabanum vocant, is Aristoteli est Ἀρταβάνης, Ctesiae Ἀρτάβανος. *Bongars.*

CAP. 2. *Alexander*] Macedonia patria fuit specialis Alexandro Magno, non item generalis, aut singularis. Et sic intelligenda verba i. Machab. cap. 1. vers. 1. Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου (υἱὸς) ὁ Μακεδὼν ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γῆς Χερραιέμ. Generalis fuit Græcia, unde Dan. viii. vers. 21. vocatur מלך בבל Rex Javan, hoc est, Græcorum. Singularis fuit civitas Pella in Macedonia; unde 'Pellæus juvenis' apud Poëtas præcipue decantatus. *Keuchenius.* Fuit spurius, ex adulterio, ut creditur, Pausaniæ cum Olympiade genitus. Quod ex Plutarcho et Justino satis clare apparet; et constanter Persæ ac Arabes affirmant. *Schickardus. Vossius.* Arabes cum القرنين ذو *Bicornem* vocant, non tam ob partum Orientis et Occidentis imperium, quam a cornuta Alexandri effigie nummis exhibita, ut Jovis Ammonis filius agnosceretur. *Goliis.*

Babylone] Quo concessit, Cossæis subactis, ad audiendas omnium fere gentium legationes. Diodor. xvii. Arrian. vii. Et quamquam Magi urbem hanc ei fatalem fore prædicarent, tamen ab Anaxarcho Philosopho

persuasus, hæc contempsit, ac Urbem ingressus est. Justin. xii. Plut. Alex.

Morbo consumptus est] Cassandri fraude, et ingenito vitio periit, veneno scilicet et crapula. Igitur Dæsii quinto apud Eumæum, septimo et 15. apud Perdiccam epulatus, sequentes dies somno dedit, ut Ælianus ex diariis Alexandri refert. Addit *παρὰ Βαγῶα δὲ ἐδείκνησε τῇ τετράδι μετ' εἰκάδα, τῇ δὲ τρίτῃ ἐκάθευδε*, legendum *πέμπτη*, vel, *epulatus est apud Bagoam τετάρτῃ φθίνοντος, τῇ τρίτῃ ἐκάθευδε*, Dæsii 27. sequenti obdormiit simul et obiit. Arrianus ex iisdem diariis ait in morbum incidisse Dæsii 18. Sequenti die nihilominus apud Thesalum Medium (Justinus Medicum perperam vocat) Dæsii 20. apud Næarchum potasse, ac tandem Dæsii 28. periisse. Addit: 'Mortuus est Olympiade 114. Prætores Hegesia. Vixit annos duo et triginta, et tertii menses octo. Regnavit annos duodecim, et hos octo menses,' hoc est, mortuus est exeunte primo Olympiad. 114. anno. *Capellus*. Periodi Julianæ quater millesimo trecentesimo nonagesimo primo. Mundi ter millesimo et 627. Urbis Romæ 431. Ub. Emm. A regno Salmanassar, 424. Ptolemæus. Vixit annos 33. Eusebius. Cicero 32. Hieronym. et menses 8. Arrian. Decessit anno ætatis 34. Justin. Regnavit annos 11. Strabo, Gellius. 13. Livius. 12. primo Macab. Author. Et 6. menses, Euseb. 7. Diodor. 8. Arrian. cujus supputatio ut omnium accuratissima est, ita verissima. Cæterum valde errarunt in annis regni Alexandri designandis Patres quidam et Historici, idque vel in defectu vel excessu. Quorum omnium nugacissima est opinio Clement. Alexandrini, i. Stromat. qui imperium Alexandri ad ann. 18. extendit. *Keuch*. Non absurde statuas in visione Daniel. cap. vii. imperium Græcorum comparari pardo, quia Alexander M. fuerit vinosus, usque

adeo ut, si eos minus sequi visum fuerit, qui veneno interiisse arbitrantur, satis tamen causæ sola in vinolentia fuerit, cur periret Babylone. *Vossius*. Ab ejus obitu æra Græcorum ducitur, de qua Muhammed Alferganus ex versione Golii: 'Romani et Syri æram deducunt ab initio annorum Alexandri, dicti bicornis, qui quidem dies fuit feria secunda.'

Ægis] *Αἶγαι*, Macedoniæ oppidum. Plin. Diod. Apud Ptolemæum est *Αἶγαία*, quam *Μηλεβότειραν* appellatam, tradit Stephanus. Atque heic erant Regum Macedonum sepulturæ olim et Mausolææ, ut adnotavit Plinius. *Casaub.*

A Pausania] Aristoteles Polit. v. 10. 'Ἡ δὲ, inquit, *Φίλιππον ὑπὸ Πανσανίον διὰ τὸ ἐᾶσαι ὕβρισθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν περὶ Ἀττάλον*. Lege Diodorum Siculum in lib. de gestis Philippi, Justinum ix. Oros. iii. 14. Ciceronem de Fato cap. 3. Ælium, Val. Maximum, Plutarchum in Alex. Pausaniam. Meminit Ovidius in Ibin; dum inquit: 'Aut ut Amyntiadem turpi dilectus amore Oderit, et sævo vulneret ense puer.' *Magius*. *Bongarsius*. Occisus est anno primo Olympiadis cxi. *Πυθοδήμου ἔρχοντος*, auctoribus Diodoro et Arriano: quæ quidem Olympias celebrata est die 18. Augusti. *Jos. Scalig.*

Pyrrius] Materno genere ab Achille, paterno ab Hercule oriundus. Trogus xvii. Hic cognomento Aquilæ delectatus fuit, quemadmodum Antiochus Rex Syriæ, Hieracis, vel Accipitris. Plutarch.

Qui cum P. Romano bellavit] Ter. Primo, cum Consule Levino, in quo prælio ceciderunt Romanorum septuaginta millia, ex Pyrrhi parte quadraginta millia. Plutarchus. Secundo, cum C. Fabritio Lusino et Q. Emilio Papo ad Asculum, in quo victoria tamen ad Pyrrhum magis inclinavit, cum Romanorum sexaginta millia cecidissent, Pyrrhidarum vero tria

millia et quingenti quinque. Post hoc prædixit, sibi funditus pereundum esse, si adhuc uno prælio Terrarum Dominos vicisset. Plutarch. Florus. Tertio, rursus bellum instaurat, in quo victus, et a Curio Consule Italia pulsus est. Ait Pausanias, Græcum neminem ante Pyrrhum, bellum Romano imperio intulisse. Quod de vera illa ac Veteri Græcia intelligendum. Nam antea cum multis Italiæ Græcis populis, et ipsis Tarentinis Romani conflixerunt. *Keuchen.*

Argos oppidum in Peloponneso] In Argia regione. Ptolem. Duo sunt Plinio in hoc tractu oppida homonyma, alterum Hippium, alterum Dip-sium. Quod πολυδίψιον ex Homero vocat Strabo. Apud Stephanum et Pausaniam dicitur φορώνικον, et hoc primum et genuinum nomen. Ubi et ἰδσον ponitur pro Hippium. Vide Ortelium.

Lapide ictus interiit] Plutarchus, Pausanias, Polyænus, Strabo, et Auctor de Vir. Illust. κεραμίδα sive tegulam vocant. Quomodo Ovidius in Ibin: 'Aut ut Achilleidem cognato nomine clarum Opprimat hostili tegula jacta manu.' Polyænus lib. viii. testæ ictu exanimatum refert: ἐμπεσούσης ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κεραμίδος. Quæ verba reperiuntur apud Plutarchum. Sed Nepotis opinionem roborat Paulus Diaconus lib. 11. 20. 'Apud Argos Achatæ florentissimam Urbem Spartani regni aviditate seductus, saxo ictus occubuit.' Verbo tenus descripsit Orosium lib. iv. 2. Justinus lib. xxv. 5. 'Repulsus a Spartanis Pyrrhus, Argos petit: ibi dum Antigonom in urbe clausum expugnare conatur, inter confertissimos violentissime dimicans, saxo de muris ictus occiditur.' Zonaras: Πύρρος μὲν οὖν ἐπιφανέστατος ἐν στρατηγοῖς γενόμενος, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύσας οὐ πολλῶ ὕστερον ἐν Ἀργεὶ ἀπέθανε. γυνὴ γάρ τις, ὡς λόγος ἔχει, παριόντα αὐτὸν ὀρῶν ἀπὸ τοῦ τέγους ἐπιθυμήσασα, ἐσφάλη,

καὶ ἐμπεσούσα διέφθειρεν αὐτόν. *Gebh.* Non absimilis fuit Mardonius Satrapes, eodem mortis genere exanimatus, ut tradit in Aristide Plutarchus. Hinc Lacedæmonii τεῖχομαχίας improbarunt, quod in illis vel a muliere vir interficeretur fortissimus.

Siculus; Dionysius prior] Optima narratio et brevissima de vita et rebus gestis Dionysii exstat apud Ciceronem in v. Tusculana. Confer Justinum xx.

Minime libidinosus] Cicero: 'Atqui de hoc homine a bonis auctoribus sic scriptum accepimus, summam fuisse ejus in victu temperantiam, eumque in rebus gerendis, virum acrem et industrium: eundem tamen maleficum natura et injustum.'

Ob eamque rem crudelis] Suspiciosus. Lege Plutarchum in Dione.

Hic cum virtute tyrannidem sibi peperisset] Post longam narrationem comparatæ a Dionysio tyrannidis, hæc tandem subdit Diodorus lib. xiiii. Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν ἐκκλησίαν, τοὺς ἀντιπράξαντας αὐτῷ τῶν δυνατοτάτων ὄντας, Δαφναῖον καὶ Δῆμαρχον ἀνείλε. Διονύσιος μὲν οὖν ἐκ γραμματέως, καὶ τοῦ τυχόντος ἰδιώτου, τῆς μεγίστης πόλεως τῶν Ἑλληνίδων ἐγενήθη τύραννος. Adi Demosthenem in Oratione πρὸς Λεπτίνην.

Majorque annos sexaginta natus, decessit] Tradit Plin. lib. vii. 54. ipsum præ gaudio vitæ supremum diem obiisse. Verba sunt: 'Gaudio obiere, præter Chilonem, de quo diximus, Sophocles, et Dionysius Siciliæ tyrannus, uterque accepto tragicæ victoriæ nuntio.' Addit Diodorus, accepto hujus victoriæ nuntio, lætitia elatum, liberalius epulatum esse, et sese vino largius cum amicis ingurgitasse: hinc natam esse crudelitatem, qua morbo implicitus, tandem extinctus esset. Tyrannidem obtinuit ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτώ. Diod. Quomodo Cicero: 'Duodequadraginta Dionysius tyrannus annos fuit opulentissimæ et

beatissimæ civitatis.' De Natur. Deor. III. 'Hunc igitur nec Olympius Jupiter percussit, nec Æsculapius misero diurnoque morbo intabescentem interemit: atque in suo lectulo mortuus cum tympanidiis in rogam illatus est: eamque potestatem, quam ipse per scelus erat nactus, quasi justam et legitimam, hæreditatis loco, filio tradidit.' *Lambin.*

Tribus uxoribus] 'Habuit duas uxores, Aristomachen, civem suam, et Doridem Locrensem.' Cicer. Diod. Plutarch. Addit Ælianus, alteram eum secutam in castra, alteram revertentem excepsisse. Var. Histor. XIII.

Liberos procreasset] Nepos in Dione: 'Aristomachen, sororem Dionis, habuit in matrimonio, ex qua duos filios, Hipparinum et Nysæum [hunc Narsæum vocat Diodorus] procreavit; totidemque filias, Sophrosynen et Areten.'

CAP. 3. *Ex amicis Alexandri Magni*] 'Εξ ἐταίρων. *Lambin.* Quos supra in Eumene 'familiares' vocat. Sulpicius alibi 'servos,' id est, aulicos, et alibi 'stipatores.' Significat autem Principes et Duces exercitus Macedonici, qui ejus venerationis ac virtutis erant, ut singulos Reges esse putares, ait Justin. lib. XIII. *Drusius.* Hoc innuunt pueri illustres σύνεκτροφοί, I. Machab. I. vers. 7. quibus 'divisit regnum suum, dum adhuc viveret.' Inde aliquanto tempore, sine usurpatione regali, susceptas partes procuraverunt, Arridæo quodam Philippo, Alexandri fratre, regnante, cui perimbecillo verbo datum imperium videbatur, res autem penes eos erat, qui sibi exercitum et provincias distribuerant. Neque vero hic rerum status diu mansit, omnesque se reges appellari maluerunt. Sulpic. Itaque Alexandro mortuo servi ejus, occupato suo quisque loco, omnes sibi diadema imposuerunt. Auctor Machab. Gentes subactas

diviserunt in Satrapias, Perdicca divisore, ex auctoritate Philippi. Appian. Cæterum hæc Monarchiæ divisio non fuit substantialis, sed tantum accidentalis. Quemadmodum enim Monarchia prima post obitum Sardanapali non finita fuit, sed in duos quasi ramos divisa, sic etiam Monarchiam tertiam, defuncto Alexandro, non sustulit ejus in quatuor partes distractio. Quanquam harum Reges simul juncti non regnarunt secundum potentiam Alexandri, qua dominatus est. Et sic quatuor partes illæ, non κεχωρισμένως, sed ἡνωμένως consideratae, unam Monarchiam absolvunt. Quod quatuor illa capita pardi quadricipitis figurabant, quæ, licet in se distincta, nihilominus tamen in una bestia fuerunt. Dan. VII. 6. *Keuchen.*

Qui post obitum ejus imperia ceperunt] Orosius lib. III. 21. 'Alexander per duodecim annos trementem sub se orbem ferro pressit. Principes vero ejus XIV. annis dilaniaverunt: et veluti opimam prædam a magno leone prostratam avidi discerpere catuli, seque ipsos in rixam invicem invitatos prædæ æmulatione fregerunt.'

In his Antigonus] Asiæ et Syriæ Satrapes primus fuit Antigonus. Eum bello vicerunt Selencus et Ptolemæus: unde contentio inter hos duos de regno Syriæ. Qua de re videndus lib. V. Polybius, ubi inter alia Antiochus queritur de injuria quam sibi fecerat Ptolemæus in occupandis Syriæ locis. Antigonus enim et Selencus, qui primi ea loca occupaverant, verissimos et justissimos Dominos fuisse aiebat. Ideoque ad se, non ad Ptolemæum, Syriæ regnum quasi hæreditario jure pertinere. Quippe Ptolemæum adversus Antigonus pugnasse, non sibi, sed Seleuco, eorum locorum imperium quærentem. Præterea communem omnium Regum concessionem in medium adferbat. Nam, quo tempore, superato Antigono, dividere inter se regna Cassander

et Lysimachus et Seleucus voluerunt, Seleuci esse omnem Syriam iudicavere. Hæc ibi. Quæ fortasse moverunt Eusebium, ut scripserit, Seleucum primum in Syria regnasse annos 32. *Drus.*

Et hujus filius Demetrius] Qui Poliorcetes dictus, hoc est, *urbium obsessor*. Cujus cognominis vanitatem arguit Plutarchus in Demetr. *Berneccer*. Vitruvius x. 23. 'Hic Demetrius propter animi pertinaciam Poliorcetes est appellatus.' Quod Plinius *expugnatorem* reddidit, vii. 38. Fuit filius Antigoni, ut heic Nepos et Justinus: non Antiochi, ut emendavit ad Trogi Prolog. xv. *Histor. Philipp.* Bongarsius: socer Seleuci Nicanoris, Syriæ Regis, cui filiam suam Stratonicen in uxorem dederat. *Keuch.* Hic ille Demetrius, qui Demetrium Phalereum, Cassandri Macedoniæ Regis auspiciis sub specie Oligarchiæ Athenis dominantem, urbe expulit, et pristinam Reipublicæ formam ac libertatem restituit. Anno altero Olymp. cxix. istud accidit, auctore Diodoro lib. xx. Tum igitur populus Atheniensis, incredibili gestiens lætitia ob recuperatam libertatem, post annorum xv. servitutem, in ornando Demetrio nihil reliqui fecit. Facta sunt de illius honoribus varia Senatusconsulta, quorum summam habes apud Plutarchum et Diodorum. Refert Plutarchus inter alia decretum fuisse, *δέχασθαι Δημήτριον, δσάκις ἂν παραγένηται τοῖς Δημητρίδς καὶ Διονύσου ξενισμοῖς*. *Casaub.* Mss. pro hujus legunt ejus.

Lysimachus] Agathoclis filius, vii. Rex Macedoniæ. Vide Arrian. Indic. lib. iii. 12. Thraciam adpositasque Thraciæ Ponticas gentes obtinere jussus. Curtius x. 10. Quondam unus e custodibus Alexandri. Pausan. Plinius. Qui illustri Macedoniæ loco natus, virtute illustrior fuit. Justin. Regnavit annos v. Quinque initio regna fuerunt, Asiæ, Thraciæ, Mace-

doniæ, Syriæ, Ægypti. Postea quicquid Lysimachi fuerat, Macedonico regno adjectum, partim ab aliis occupatum est. Vide Diodor. Justin.

Seleucus] Cognomento Nicanor. Eusebius. Nicator, alii. Quæ putatur esse vera Macedonica dialectus. Appellatio a victoriis, quas habuit. Alii dictum ita putant a Nicatore quodam cæso. *Drusius.* A victoriis dictum *Νικῆτωρα* tradit Appianus Syriaco. Ammianus xxiii. 'Nicatori Seleuco victoriarum crebritas hoc indiderat cognomenti.' Unde intelligitur, quid idem sibi velit lib. xiv. 'Seleucus efficaciæ impenetrabilis Rex, ut indicat cognomentum.' Nam *impenetrabilis ἐνεργητικῶς* hic est omnia impetrans ac pervincens. Sicut 'impenetrabilis orator' Plauto Most. v. 2. Hinc fanum, sive *ἥρφον*, Seleuco a filio Antigono consecratum, dictum fuit *Νικατέριον*. Appian. Syriac. *Berneccer.* Anno M. 3661. fœdus initum est inter successores Alexandri Magni. Cassander præficitur Europæ, Lysimachus Thraciæ, Ptolemæus Ægypto, Antigonus Asiæ, Seleucus Syriæ. Diodor. A cujus anni autumno ordiuntur Chronologi annos Seleucidarum, sive æram Chaldæorum, cujus annos Ptolemæus annotavit. Et ab hujus fine, aut sequentis initio anni Græcorum, in Libris Machab. annotati numerantur. *Bucholz.* Anno xii. a morte Alexandri, occupata Babylone, hic Syriæ et totius Orientis imperium sibi vindicavit, sedemque regni constituit in Syria. *Ub. Emm.* A quo tempore incipiunt famosa illa sæcula Syromacedonum et Seleucidarum in Asia, quorum plena est omnis antiquitas. *Keuchen.*

Ptolemæus] *Κεραυνός*, Philadelphi frater. Polybius ii. *Καιροὶ δὲ καθ' οὓς Πτολεμαῖος ὁ Δάγων, καὶ Λυσίμαχος, ἔτι δὲ καὶ Σέλευκος, καὶ Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς μετέλλαξαν τὸν βίον*. Imperavit Macedoniæ menses ix. post Lysimachum. *Πτολεμαῖος, a πτόλεμος, vel*

πόλεμος, *bellum*. Vel מלח תלמאי, *porca*. מלח. Fuit commune nomen Regum Ægyptiorum, non secus ac Pharaos. Unde omnes reliqui Ægypti Reges postmodum Ptolemæi dicti, solo cognomento a se invicem discernebantur. *Keuchen*. Ptolemæorum genealogia in Strabone et ex eo in Manutio de quæsitis per epistolam. *Schottus*.

In prælio] Ad Ipsum. Appian. De eo prolixè Plutarchus in Demetr.

Pari leto affectus est Lysimachus] Non servat temporum ordinem Probus. Nam post Demetrii mortem Lysimachus cum Seleuco conflixit. *Lambin*. Et hæc ultima fuit pugna successorum Alexandri, in qua occisus est Lysimachus, anno a morte Alexandri 42. ætatis 73. imperii 5. *Keuchenius*. Lege Excerpta ex Memnonis historiis. Octoginta annorum facit Lysimachum Hieronymus, cum occumberet in prælio adversus Seleucum. Vide Lucianum de longævis. *Vossius*.

Filiam suam] Stratonicen ex Phylla, alteram enim uxorem habebat, Deidamiam. *Lambin*.

Captus bello] Apud Galaman: Justin. Gazam: Diod. Plutarch. Arrian. Quomodo Bongarsius ad Justinum legit. Putat tamen magnus Vossius Justinum scripsisse *Gamalan*, quæ est urbs Gazæ proxima in Idumæa. *Keuchen*. Deinde, non fuit captus bello, sed aufugit primum ad portas Amani; mox cum sibi manus adferre cogitasset, a suis prohibitus, ultro se Seleuco genero dedit. Cicero Offic. II. 7. 'Quid? Macedones nonne Demetrium reliquerunt, universique se ad Pyrrhum contulerunt?' *Lamb*.

In custodia] Tradit Plutarchus, Selencum humanum se ac liberalem in captum Demetrium præbuisse, eumque in Chersonesum Syriacam misisse, et cum rigorosis carcerariis justum famulorum numerum dedisse, quibus quotidie ad res necessarias

uteretur: pecuniæ præterea vim satis magnam attribuisse in victum et amictum, ita ut facultatem haberet opipare et splendide vivendi; postremo, ambulationes, porticus, hortos amœnos, ac saltus densos, in quibus venari posset, concessisse. Ita Demetrium corpus exercentem, et apparatu regio utentem, æquo animo fortunam initio tulisse, et beate biennium vixisse. Ad extremum vero, cum inertiae otioque sese dedisset, neque solito vivendi more uteretur, ex nimia cruditate in morbum incidisse, et ita extinctum esse. In Demetrio.

Dolo interfectus est] Lege Pausaniam in Attic. Imperavit annos 32. Euseb. 42. Appian. 30. alii.

Quem] Ceraunum. *Ille*] Seleucus. *A patre*] Ptolemæo Lagi filio. *Lamb*.

Expulsum Alexandria] Quæ fuit Ægypti celebre ab omni ævo emporium. Magnam cognominat Galenus. Hæc prius 'Ρακδόση vocata. Cedrenus. Rarotis: Plin. Stephan. Pausan. Apud Strabonem 'Ρακώτης pars Alexandriæ est, olim vicus. XVII. Urbs Λεοντόπολις in Eustath. quam per excellentiam πόλιν olim appellavere, ut Romani Romam suam, Urbem. Quo faciunt angustæ illæ ἐπωνυμίαι in Rebus Romanis; Σεβάστη, 'Ιουλία, Κλαυδία, Δομντιανή, Ἀλεξάνδρη, et sexcentæ aliæ, quarum fecundam nobis messem concessit Incomparabilis ille Geographus. Quanta autem urbs fuerit, vide præ reliquis apud Tatium Alexandrinum, lib. v. τῶν κατὰ Κλειτοφῶντα καὶ Λευκίππην Philonem in Flaccum; ut et Tyrium Belli Sacr. 27. *Keuchenius*.

Expulsum Alexandria] In Gifanii membranis, *Alexandrea*. Quod et ipse vestigium antiquitatis agnoscit, in vet. libro expressum. Sic *Decelea* pro Decelia, de qua nos plura ad Frontinum. *Idem*.

Ipsæ autem Ptolemæus, cum vivus filio regnum tradidisset] Rarum exemplum illis temporibus. Nam et pater filium, et filius patrem, et frater fratrem

regnandi causa interimebant. Itaque Plutarchus in Demetrio, ad illum locum ubi Antigonus Demetrium filium venatu redeuntem cum venabulo et jaculis ad se recipit, eique os ad osculandum præbet; cum Antigonus legatis quibusdam, qui tum forte aderant, et jam dimissi revocati ab eo fuerant, mandasset, ut suis civibus renuntiarent, sibi cum filio tam bene convenire, ut eum non metueret armatum; acclamat, οὕτως ἔρα πάντη δυσκοινώητον ἢ ἀρχή, καὶ μεστὸν ἀπιστίας καὶ δυσολίας, ὥστε ἀγάλλεσθαι τὸν

μέγιστον τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων, καὶ πρεσβύτατον, ὅτι μὴ φοβεῖται τὸν υἱόν, ἀλλὰ προσίεται τὴν λόγχην ἔχοντα τοῦ σώματος πλησίον. Et mox: Τὸ μὲν γὰρ ἀδελφοῦς ἀναίρειν, ὥσπερ οἱ γεωμέτραι τὰ αἰτήματα λαμβάνουσιν, οὕτω συνεχωρεῖτο κοινόν τι νομιζόμενον αἴτημα καὶ βασιλικὸν ὑπὲρ ἀσφαλείας. Lamb.

Ab illo eodem vita privatus dicitur] Justinus xxiv. a Gallis regno spoliatum captumque, vitam ferro amisisse, ait. Plutarchus in vita Pyrrhi, contra Galatas profectum, cum exercitu periisse. Magius.

XXII. HAMILCAR.

Hamilcar] Romani βαρβαρικώτερον enuntiabant hæc barbara nomina quam Græci. Hannibal, Hamilcar, dicebant, quæ Græci Ἀννίβας, Ἀμίλκας, Græcatiore, ut ita dicam, pronuntiatione. *Salm.* Amilcar nomen Punicum est, et Regem denotat. Milici etiam, quod Annibalis soceri nomen, et hujus filia Imilces, quod est Regina, et Imilconis Carthaginiensis ducis, non aliunde sunt petenda. *Melech* enim Rex est, *Malcha* Regina; quæ *Milicum* et *Imilcem* pronuntiabant. Ita qui καθ' ὑπερβολήν, ut ait Strabo, Tyriis cultus Hercules, dicebatur

Μέλκαρτος, sive Μέλκαρθος, qui depravate Μελέκνθαρος dicitur Eusebio in Oratione de laudibus Constantini. *Selden.* *Hamilcar*] De hujus virtutibus, prudentia, et fortitudine, legendus est, præter Nepotem, Plutarchus Catone Majore. Ubi ipsius Catonis de eo judicium diligenter perpendendum. *Ernst.* De nomine v. *Selden.* de Dis Syris synt. 1. 6. et Voss. de Idololatr. II. 2. Hujus imaginem e nomismate argenteo hac forma expressam exhibet Ursinus in Imaginib. num. 9.

Apud Fulvium Ursinum
in numismate argenteo.

Cognomine Barcas] Ita præter nostrum Polybius, Appianus, et ex emendatione Jo. Valentini Porphyrius περί ἀποχής II. 57. ubi vulgo Βάλκας legitur. Mss. Barcha vel Barca habent, quomodo et Frontin. III. 10. 9. inflexit. Gentile nomen fuisse docet illud Silli Italici lib. I. 'Ortus Serrana prisca Bartæ de gente.' Quid Suidæ in mentem venerit nescio, cum ita scriberet: 'Ἀμύλκας, ὁ καὶ Φαβέας. Et alibi: Φαβέας ὁ καὶ Ἀμύλκας. Nisi fors duos Hamilcares confudit. *Bosius*. Vide præterea notas Savaronis in Sidenii Carm. 2. et 5.

Primo Punico bello] In Veteri Inscriptione: *Bello Pœnicio*, id est, *Punico*. Nam *Punicum* pro *Pœnico*; ut *punico* pro *pœnico*. Glossæ: Pœni, Ἄφροι. Φοίνικες. Inde Φοίνιξ διδλεκτος apud Apsyrturn περί παντῶν βοῶν τὰ δὲ περί τοὺς βόας συμβαίοντα πάθη, καὶ τὰ πρὸς αὐτὰ βοηθήματα, ἄριστα γέγραπται Μαγώνι τῷ Καρχηδονίῳ τῇ Φοίνικι διαλέκτῳ. *Salmasius*.

Sed temporibus extremis] Nempe anni primi hujus belli Punici XVIII. Olympiad. cxxxiii. anno autem Urbis IGV. Hamilcar bello huic præfectus, Italiæ oram maritimam populatus est. Polyb. v. 56. *Ernst*.

Admodum adolescentulus] Id est, peradolescentulus, ut loquitur in Eumene. *Lambin*. Tacitus Ann. lib. IV. de L. Antonino: 'Hunc admodum adolescentulum sororis nepotem seposuit Augustus in civitatem Massiliensium.' Curtius 'admodum juvenem' dixit. VII. Justinus 'admodum puerum,' et 'parvulum.' *Gebh*.

Ante ejus adventum] Ms. aut ejus adventu:

Neque locum nocendi dedit] Neque hostibus facultatem, aut occasionem nocendi dedit. *Lamb*. Occasionem aperuit, ut hostes nocere possent. Sic supra Pelopida: 'Sed ut quemcunque ex proximo locum fors obtulisset.' *Gebhard*.

Ille Erycem sic defendit] Imo op-

pugnavit. Nam tenebant Romani a L. Junio paullo ante captum, ut testatur Polyb. lib. I. cujus verba sunt hæc: Διδὲ καὶ βραχείας αὐτῷ παραπεσοῦσθαι ἀφορμῆς καταλαμβάνει πραξικοπήσας τὸν Ἐρυκα, καὶ γίνεταί τοῦ τε τῆς Ἀφροδίτης ἱεροῦ καὶ τῆς πόλεως ἐγκρατῆς. Vide sequentia de obsidione ejus contra Romanos. *Lambin*. Stephanus: Ἐρυξ, πόλις Σικελίας ἀρσενικῶς, ἀπὸ Ἐρυκος τοῦ Ἀφροδίτης καὶ Βύτον. Thucydides Elymorum urbes in Sicilia duas esse dicit, Erycem et Egestam. Ἐλυμα vocat Dionysius pro Eryce: Αἰγέσταν καὶ Ἐλυμα. Quinimo Ἐλυμον appellabat montem, qui aliis Ἐρυξ. Mons autem Eryx, in qua Urbs Eryce, supra Drepanum. Servius: 'Eryx, mons Siciliæ supra Drepanum.' *Salmas*. De situ ejus accurate inter alios Polybius, lib. I.

Interim Carthaginenses] Duce Annone. Polyb.

Classe] Undiquaque expedita, ac validis instructa remigiis. Polyb. Illam classem trecentarum navium fuisse, tradit Auctor de Viris Illustribus. Idem Polybius ducentas numerat. Nonnulli et hostium et Romanorum conjunctas DCLXXX. tantum fuisse volunt, ut parum probata sit in numero fides. *Keuchenius*.

Apud insulas Ægates] Quæ in mari nostro Carthaginensium sinui obja-cent. Pomponius lib. II. 7. (unde Plinius hausit lib. III. 8.) 'Contra Carthaginis sinum Tarichia et Ægates, Romana clade memorabiles.' De quo loco ad Melam et Victor. cap. 41. de vir. illust. *Schottus*.

A Caio Lutatio Consule] Auctor de Viris Illustribus cap. 41. hunc non Caium, sed Quintum Lutatium vocat: et trecentas naves habuisse dicit, quibus sexcentas Pœnorum, quarum dux erat Himilco, apud Ægates insulas inter Siciliam et Africam oppressit, finemque bello imposuit. *Magius*. Sane haud parum dormitat Magius; imo, gravissime hoc loco

errat. Nam Quinti prænominē appellatus Caii frater, qui sequenti anno fratris sui Consulatum exceperat, Urbis Condita 512. Hinc iste error, qui aut temporum aut literarum cognitione plurimos decepit. Ipse etiam Plinius, seu, quisquis auctor de Vir. Illustribus, uni omnia tribuit; a quo non parum abeunt plerique rei Romanæ Scriptores, qui victoriam hanc et triumphum navalem Caio adscribunt, pacem vero Pœno datam Quinto, qui etiam de Faliscis triumphavit, ut ex Triumph. tabulis videre est. Scribendum ergo hoc loco Caius Lutatius, quod prænomen et fasti nuper Romæ effossi agnoscunt. *Keuchen.*

Statuerunt belli finem facere] Qui finis incidit in annum Romæ Condita DII. Caio Lutatio Catulo et Posthumio Albino Consulibus. Annus iste Carthaginis DCXL.; Olymp. CXXXIV. tertio surgente, cum classis Punica felici prælio ad Ægates insulas a Consule C. Catulo esset deleta. *Ub. Emm.*

Eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris] Missis primo ad eum literis et nuntiis. Polybius: Διόπερ ὁξέως διαπεμφάμενοι πρὸς τὸν Βάρκα, ἐπέστρεψαν ἐκείνῳ περὶ τῶν ὅλων. *Lambinus.*

Tamen paci serviendum putavit] Polybius elegantissime tales vocat ἐφέδρους τῶν καιρῶν, lib. III. monetque insidiatores temporum accurate cavendos: quos ibidem ait εἶκειν τοῖς παρούσιν, seu τοῖς καιροῖς. *Gebhard.* Quibus vero conditionibus pax sit facta, exponit late Polybius eodem libro.

Exhaustam sumptibus] Ita Cicero Epist. ad Attic. lib. VI. 'Illo impetrante exhaustam esse sumptibus et jacturis provinciam.'

Donicum] Pro donec: sic sæpe Ennius extulit, Lucretius, item Plautus, atque adeo Tullius, nisi ut pleraque antiqua a semidoctis essent librariis oblitterata. *Schottus.*

Vi] Abest hæc vox a Ms.

Manum dedissent] Sidonius Polemio ante Carm. 13. 'Do quidem absens obtrectatoribus manus, ne dictum dicere videar.' Vide notas. *Savaro.* Manus rescribo multitudinis numero, ex fide membranarum, et Veterum scriptorum auctoritate, cessitque in proverbium, 'manus dare,' ut et herbam porrigere. Ducta autem a gladiatoribus victis tralatio est: nam et vetere verbo 'digitum tollere' victi dicebantur, et 'manum dare.' Virgilius: 'et victum tendere palmas Videre Ausonii.' Sidonius in Narbone: 'Palma tu digito dares Menander.' Cicero in Consolatione apud Lactantium lib. III. 28. 'Victum se a fortuna turpiter confitetur; Cedo, inquit, en manum tollo.' Græcos etiam multitudinis numero, χείρας προτείνειν, extulisse observo. *Legendus Pet. Faber Agonistici lib. I. 8. Schottus.*

Hoc consilio pacem conciliavit] Vel XXIII. annorum inducias, per quot annos bellum prius duraverat. *Keuchen.*

Ut cum Catullus] Ut abest a Ms. et ponitur ante succumbente.

Sicilia decederent] Plinius, seu quisquis Auctor de Viris Illustr. c. 41. 'Pacem petentibus hac conditione concessit, ut Sicilia, Sardinia, et cæteris insulis intra Italiam Africamque decederent, Hispania citra Iberum fluvium abstinerent.' *Magius.* Quanquam Hispaniam illam non putem adscriptam huic fœderi; sed ei, quod cum Asdrubale ictum in Hispaniis fuit, qui sororem Annibalis in matrimonio habebat. Polybius III. *Schottus.*

Flagitio] Arma enim adversariis tradere flagitium erat: supr. in Chabria in fine. *Savaro.* Cum tanta infamia. Nam 'flagitium' notare infamiam ac dedecus ante quasi seculum nos docuit Joseph. Scaliger ex loco Plauti Epid. act. III. scen. 4.

‘Flagitio cum majore post reddes tamen.’ Tacit. Ann. lib. III. 20. ‘Illum obsidionem flagitii ratus.’ Gebh.

CAP. 2. *Hujus pertinaciæ cessit Catulus*] Non absimiles fuere huic fracti bellis et cladibus exinaniti Carthaginienses; qui cum intolerabiles Reguli et duras pacis conditiones audissent, tutius rati sunt, sese armatos, quam miseros vivere. Histor. Miscell. II. 29. Adde Lipsium v. Polit. xx. 27. seqq. et Zevcot. Obs. ad Florum II. 15. Cæterum Msc. Boecleri vox *Catulus* aberat; et potest abesse. *Bos.*

Carthaginem] *Urbs* sic dicta per excellentiam, ut ante monuimus. Nam קרתא Phœnicibus *Urbs* est, Karthagena, *civitas hortorum*, quam Græci οἰνοῦσαν verterunt. Alio nomine apud Plantum appellatur *Chædreanech*, quasi חצרניען vel תדרי, ἑπταῦλις Ἀναχ. Unde ab Anakæis fortissima natione structa videtur, qui Kiriatharba per Calebum ejecti in Chananæa defecerunt. Horn. De qua fuga pluribus Scaliger de emend. Tempor. Vossius I. Gran. IX. Selddenus. de Dis Syris. Ex *Carthada* factum est Carthago. Solin. Sed illud merum Phœnicium, hoc Punicum; id est, jam depravatum Phœnicibus aliquantum temporis in Africa commoratis. Nec dubium, quin Græcum Καρχηδών ab eadem origine sit deductum et inflexum. Quod Siculorum proprium, qui θ mutant in χ. Sic quæ *Carthada* vel *Carthado* Pœnis, ipsi dixerunt Καρχηδών ut ὕρνιθες, ὕρνιχες. Ipsi Africæ vicini hoc nomen cæteris Græcis transmiserunt. Fallunt igitur auctores plerique Græciæ, qui Καρχηδόνα conditam scripsere, ἀπὸ Καρχηδόνος τινὸς ἄνδρος Φολνίκος. Nam idem nomen Καρχηδών, et Carthago, deflexum a Punico vel Phœnicio Carthago. *Salmas.*

Diuturnitate externi mali] Polyb. Μετὰ δὲ τὰς διαλύσεις ταύτας, ἰδὼν τι καὶ παραπλήσιον ἀμφοτέρους συνέβη παθεῖν. ἐξεδέξατο γὰρ πόλεμος ἐμφύλιος Ῥωμαίους

μὲν ὁ πρὸς τοὺς Φαλίσκους καλουμένους. *Lambinus.* Hujus principes atque auctores fuerunt Spendius, genere Campanus, fortuna servus, Matho Afer, et Autaricus Gallus. Causa belli narratur a Polybio, eodem libro, cum variis circumstantiis.

Nisi cum deleta est] Unde adjungit idem Polybius: Τέλος δὲ οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς χώρας ἐκινδύνευσαν, ἀλλὰ καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τοῦ τῆς πατρίδος ἐδάφους. Deleta est Carthago a P. Scipione Africano Æmiliano, septingentesimo anno quam condita fuerat. Livius, Orosius, Eutropius. Cum stetisset annis DCLXVII. abhinc annos CLXXVII. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio Coss. Velleius. Eusebins in Chronico duas affert opiniones, quarum prior non longe dissentit a Paterculo. Computat enim, Carthaginem venisse in potestatem Romanorum anno a conditione sui DCLXXXIII., vel, ut alii affirmant, DCCXLVIII. Prior numerus uno anno plus habet, quam Paterculi ratio. Marcus Cicero de Republ. I. ‘Nec tantum Carthago habuisset opum sexcentos fere annos, sine consiliis et disciplina.’ Vide Scalig. Animadversionibus Eusebianis ad annum MCLXVII. et MDCCCLXXI. maxime vero canonibus Isagogicis. Altera Velleii opinio refert, Carthaginem stetisse annos DCCXLVIII. cui accedit aliquantum Solinus, qui Urbem post annos DCCXXXVII. quam exstructa fuit, excisam voluit. Orosius etiam haud parum a se abit, quando lib. IV. 6. scribit, Carthaginem conditam fuisse ab Elissa, ante Urbem Romam duos et septuaginta annos; postea, cap. 23. ejusdem libri ait, anno ab Urbe Condita DCLIII. vel DCLVI. (nam utroque modo legitur) fuisse deletam. Verum eo modo defendi potest, quod plerumque boni scriptores summam tempus comprehendunt, non subtiliter annos computantes. Adhoc tam intricata est hujus rei fides, ut non mirum sit, Auctores adeo in diversas

sententias abire. Cæterum Urbs incendiis diruta fuit. Horatius Od. lib. iv. 8. 'Non incendia Carthaginiis impiæ, Ejus qui domita nomen ab Africa Lucratus rediit, clarius indicant Laudes, quam Calabræ Pierides.' Addit Florus, 'per continuos decem et septem dies vix potuisse incendium exstingui.' Lib. II. 15. *Keuchenius*.

Primo mercenarii milites] Hispani, Nomades, Afri, Ligures, Galli, Græci, et alii. *Lambin*.

Abalienarunt Africam] A Carthagine. *Lamb*. Sic Cimone, 'insulæ alienatæ,' et 'oppida alienata,' dixit. *Gebhard*.

Pœni] Carthaginienses.

Eaque impetraverint] Omittit hæc Cod. Ultrajectinus, ut certe Polybius nihil horum commemorat, subsidia Romanos Pœnis misisse. *Schott*.

Hamilcarem Imperatorem fecerunt] Cum in Gescone, quem initio huic bello præfecerant, et in Hannone parum præsidii esse cognovissent. *Lambinus*.

Sed etiam eo compulsi] Qualis ille apud Claudianum Stilico, qui 'tot barbara solus Millia jampridem miseram vastantia Thracen Finibus exiguæ vallis conclusa tenebat.'

Plures fame quam ferro interirent] Τέλος ὑπὸ τοῦ λιμοῦ συναγχομένου εἰς θάλασσαν ἀλλήλων σώματα ἀναγκασθῆναι, τοῦ δαιμονίου τὴν οἰκείαν ἀμοιβὴν αὐτοῖς ἐπιφέροντος, τῇ πρὸς τοὺς πέλας ἀσεβείᾳ καὶ παρανομίᾳ. *Polyb*.

Uticam] Quam *Utica* Latini dicunt, Græci conversis vocalibus Ἰτύκην appellant, id est, *Itucam*. *Stephan*. Ἰτύκη, πόλις Λιβύης, Τυρίων ἄποικος. *Lambin*. Punicarum in Africa urbium, si Carthaginem demas, nulli cessit Utica. Sexaginta autem stadiis a Carthagine distabat, ut testatur *Appianus*; nempe versus occasum. Fuit hæc Τυρίων ἄποικος, quod et *Justinus* affirmat lib. xliix. Cum et opibus et multitudine Tyrrii abundarent, missa

in Africam juventute, Uticam condidere. Itaque de antiquitate gloriabatur non parum, quin et eo nomine Carthagini præferebatur. *Silius Italicus* lib. III. 'Proxima Sidoniis Utica est effusa manipulis, Prisca situ, veterisque ante arces condita Byrsæ.' *Aristoteles* in libro *Mirabilium*: Τῆς δὲ Λιβύης ἐν Ἰτύκῃ καλουμένη, ἥ κεῖται μὲν, ὡς λέγουσιν, ἐν τῷ κόλπῳ τῷ μεταξὺ Ἑρμελᾶς καὶ τῆς Ἰππου ἕκρας, ἐπέκεινα δὲ Καρχηδόνος ὡς σταδίου διακοσίου. ἥ καὶ πρότερον κτισθῆναι λέγεται αὐτῆς τῆς Καρχηδόνος ἔτεσι διακοσίοις ὀγδοήκοντα ἔτη, ὡς ἀναγράφεται ἐν ταῖς Φοινικικαῖς ἱστορίαις. *Velleius Paterculus* citra *Codri* tempora, qui *Sauli* fuit æqualis, *Tyrios* paucis annis post *Gades* Uticam condidisse refert. Urbi igitur tam vetustæ nomen fecit ipsa antiquitas. *Utica* enim, vel *Itica* Punice, Ἰτύκῃ, *Itica*, id est, *prisca* dicebatur. *Bouchart*. Qui nunc locus a barbaris *Mazachares* appellatur. *D. Mar. Niger*.

Hipponem] Ab Utica ad *Hippi* promontorium *Hippi* Urbis, cui palus adjacet atque hæc palus *Hipponitis* vocatur. Hanc Urbem et *Hippuacram* appellat *Diodorus* lib. xx. *Stephanus*, alii. Etiam media antiquitas *Hipponem* *Zarithum* appellavit, sicuti *Zetam* dixere pro dieta. *Διδόρυτος* autem a Græcis appellata propter aquarum irrigua: nam in vicinia erat stagnum *Hipponense*, unde et *Plinius* ad *Caninium* *Epist.* lib. ix. 'Est in Africa *Hipponensis* colonia mari proxima: adjacet navigabile stagnum: ex hoc in modum fluminis æstuarium emergit, quod vice alterna, prout æstus aut repressit aut impulit, nunc infertur mari, nunc redditur stagno. Omnis hic ætas piscandi, navigandi, atque etiam natandi studio tenetur.' Hæc ille. *Hippo* autem dictus non ab equis, Græca appellatione; sed *Syris* et *Arabibus* stagnum, sinum denotat. Qualem *Hipponis* situm fuisse docuimus. *Bouchart*.

Valentissima] Legendum fortasse est, *opulentissima*. Verumtamen nihil muto. 'Valentissima' autem interpretor, validissima, seu potentissima. *Lambin.*

Restituit patriæ] Uno prælio sex hostium millibus interfectis, duobus captis, aliis in fugam versis: altero decem millibus cæsis, quatuor captis, decem fugatis: tertio omnibus fere copiis ad internecionem cæsis ac deletis, reliquis ad deditionem compulsi. *Idem.*

Tantum otium] Tantam quietem, pacem et tranquillitatem. Sic supra in Timoleonte: 'tantum otium toti insulæ conciliavit.' Cicero Offic. I. 'Neque in rep. periculum fuit gravius unquam nec majus otium.' Ita legit, non, ut vulgo, *odium*, doctissimus Victorius Variar. VII. 13. et ex antiquis libris Carolus Longius.

CAP. 3. *Infesto Romanis*] Polyb. lib. III. Ἐμεινεν ἐπὶ τῆς ὁργῆς, in iracundia perseverabat Hamilcar, nimjrum, adversus Romanos. Quam iracundiam eodem lib. δυσμείνειαν Ἀμílκρου vocat. *Lamb.*

In Hispaniam mitteretur] Lege Justin. XLIV. Appian. in Iberica, et heic Polybium.

Etque secum duxit filium] Transvectus fretum Gaditanum et columnas Herculis. Polyb. Addit, in illis locis ipsum annos fere novem commoratum, multum Hispaniæ populos bello, plures persuadendo Carthaginiensibus subjecisse.

Turpius] Libidinosius, obscœnius. Sic Liv. Ann. XXI. 'Medius Hasdrubal inter patrem et filium octo ferme annos imperium obtinuit: flore ætatis, uti ferunt, primo Hamilcari conciliatus: gener inde ob altam indolem animi ascitus: et quia gener erat, factionis Barchinæ opibus, quæ apud milites plebemque plus quam modicæ erant, haud sane voluntate principum, in imperio positus.' *Lamb.*

Ut a præfecto morum] Erant igitur Delph. et Var. Clas.

præfecti seu magistri morum apud Carthaginienses, ut et apud Romanos, qui dicebantur et censores. Cicero in Cluentiana: 'Tu es præfectus moribus.' *Lamb.* 'Sane censuræ initium,' Livii verba sunt, 'fuit rei a parva origine ortæ, quæ deinde tanto incremento aucta est, ut morum disciplinæque Romanæ penes eam regimen esset.' Inde Censores Romæ magistratus quinquennalis, penes quem autoritas maxima, summumque arbitrium animadvertendi in mores civium. Et erat sub nutu illorum æstimatio facultatum cujusque civis, ad censum de iis pendendum. Livius IV. Cæterum, alia morum præfectura, alia censura fuit. Cæsar Censor non fuit, sed morum præfectus, ut a Cicerone nominatur: hoc est, rem habuit, titulum per speciem modestiæ recusavit. Pars potestatis ejus fuit, morum cura; quam usurpavit, unde et Præfectus morum dictus, non Censor. *Casaubonus.*

Quod moribus eorum interdici non poterat socero gener] Alii genero, utrumque verum. Verecundiæ autem hos inter serviendum monet Cicero in Offic. lib. I. 'Non lavantur cum soceris generi.' *Schottus.*

Hamilcare occiso] In prælio adversus Vectones. Polyb. Incidit mors ejus in annum 3742. Mundi conditi.

Ille exercitui præfuit] In hujus locum gener ipsius Hasdrubal mittitur. Justin. τὴν δὲ στρατηγίαν οἱ Καρχηδόνιοι παρέδοσαν Ἀσδρούβῃ τῷ ἐκείνου κηδεστῇ καὶ τριηράρχῳ. Polyb. Idque propterea, quod filii immaturi tum erant imperio. Quatuor autem reliquit filios superstites: quos totidem catulos leoninos in perniciem Romanorum ab se, dicere solitus est, educari: Hasdrubalis ingenium Livius prodit initio lib. XXI. *Ernst.*

Resque magnas gessit] Quo tempore prudenter et utiliter imperium suum administrabat; cum, Carthagine nova condita, magna Carthaginiensibus ad-

jumenta attulit ad res gerendas, propter loci opportunitatem maxime, tum ad res Hispanienses, tum Africanas. Polyb. II.

Et Princeps] Ἐκ τῶν τῆς πόλεως πρώτων. Princeps heic idem obtinet quod primus, quæ vocis germana ratio. Locutio frequens, apud Tranquillum et alios. *Keuch*.

Largitione vetustos pervertit mores Carthaginensium] Ut suis cœptis et placitis approbator esset populus contra infensos Barcinæ factioni. *Gebhardus*. Titus Livius Ann. XXI. paullo aliter rem narrat. Ita ille: 'Is plura consilio, quam vi gerens, auspiciis regulatorum magis, conciliandisque per amicitiam principum novis gentibus, quam bello aut armis rem Carthaginensium auxit.' *Lamb*.

Ejusdemque post mortem] Quali mortis genere obierit Hasdrubal, non commemorat hoc loco Nepos. Alii ambigere nos non sinunt. Tradit Justinus, ipsum a servo Hispani ejusdam, ulciscente domini injustam necem, interfectum esse. Polybius disertim testatur, in diversorio suo noctu a quodam natione Gallo privatarum injuriarum causa fuisse interemptum. Nonnulli volunt, in venatione necem ipsi illatam. Appianus: Ἀσδρουβαν δὲ, ἐπὶ τοῖς δὲ Ἰβηρίαις τὸν ὑπὸ Καρχηδονίοις καθιστάμενον, ἀνὴρ δοῦλος, οὗ τὸν δεσπότην ὥμῳ διεφθάρκει, λαθῶν ἐν κυνηγετοῖς ἀναρεῖ. Ad quem accedit Livius Ann. XXI. Non ergo dubitandum videtur, quin hoc mortis genere interfectus sit Hasdrubal. Præter enim adducta Historicorum testimonia, multa alia sunt, ex quibus liquido id videre est. Incidit ejus mors in annum Urb. Cond. 532. ut supputant Chronologi. *Keuchen*.

Hannibal ab exercitu accepit imperium] Justinus: 'Major utroque Hannibal imperator, Hamilcaris filius succedit.' Appianus: Ἡ στρατεία δὲ τὸν Ἀννίβαν, καί περ ὄντα κομιδῇ νέον, ἀρέσκοντα δὲ ἰσχυρῶς, στρατηγὸν ἀπέδειξεν αὐτὸν, καὶ ἡ Καρχηδονίων βουλὴ

συνέθετο.

Posteaquam mare transiit] Fretum Gaditanum, transvectus columnas Herculis. Polyb.

Adversus Vettones] Sic scribendum duplici *tt*; non *Vectones*. Græce Οὐέττονες populi sunt Hispaniæ citerioris intra Anam et Tagum fluvios ad Orientale Toletanorum latus. Strabo III. Ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι καὶ Καρχητανοὶ, καὶ Ὀρητανοὶ, καὶ Οὐετόνων συχλοὶ νέμονται. Item Plinius lib. IV. 20. finitimos Carpetanis facit. Prudentius hymno de S. Eulalia, Emeritam Vettonum metropolim nominat: 'Nunc locus Emerita est tumulo Clara colonia Vettonia: Quam memorabilis amnis Ana Præterit et viridante rapax Gurgite mœnia pulchra lavat.' Strabo vero in Turdulis Augustam Emeritam collocat: sed Hispano in Hispanicis potius habenda fides, quam Græco homini. *Schott*. In Msc. Boecleri *Veteones*. Dausquius Comment. in Sil. Ital. pag. 18. mallet *Vetones*. Bosius.

Occisus est] Ad castrum altum, ut ait Livius Decad. III. lib. 4. *Mag*. Καὶ τῆς τάξεως διαλυθείσης, οἱ μὲν Ἰβήρες αὐτοῖς ἐπιδραμόντες, αὐτὸν τε τὸν Βάρκαν, καὶ πολλὴν πλῆθος ἀμυνομένων ἐπ' αὐτῷ, διέφθειραν. Appian. M. Æmilio et M. Junio Coss. *Cassiodorus*.

Hujus perpetuum odium erga Romanos] Pro, contra Romanos. Sic solet Nepos. Hæc idem diserte tradit Polybius lib. III. *Lambin*. Valerius Max. lib. IX. 3. Livius XXI. et XXXV. alii.

Patris obtestationibus] Præter Polybium lib. II. Livium XXI. et XXXV. infr. in Hannibale: Valerius lib. IX. 3. *Savaro*.

Romanos non experiri] Periclitari, vel, periculum facere virtutis et potentiae Romanorum. *Lambinus*. Infra in Hannibale: 'Hic autem velut hæreditate relictum odium paternum erga Romanos sic conservavit, ut prius animam, quam id deposuerit.' *Schottus*.

XXIII. HANNIBAL.

CAP. 1. *Hannibal*] Denotat Orientalibus nomen gratiosum, חנני, Id est, Hanno, gratiosus. Unde et Anna et Ioannes nomen accepit, חנני sive Baal autem Dominum notat. *Thysius*. De Hannibale passim Græci, Latiniq[ue] historici, sed præcipue Polybius, Ap-
pianus in Annibalicis, et alibi, Li-

vius a lib. XXI. ad XL. usque, et compendio Florus II. 6. 7. 8. Justinus XXIX. 31. 32. et scriptor de viris illustribus cap. 42. Hujus imaginem hac forma a Fulvio Ursino e numismate argenteo expressam heic inserere visum.

Apud Fulvium Ursinum
in numismate argenteo.

Omnes gentes virtute superavit] Vic-
tus enim prælio quidem nonnunquam,
bello vero nunquam, ut ait Cæcilius
apud Nonium. *Schott*.

*Hannibalem tanto præstitisse ceteros
imperatores prudentia*] Quod quoque
fuit iudicium Pescennii Nigri. Nam
quos alii Scipiones extulerunt, exis-
timavit 'felices illos fuisse magis,
quam fortes.' Ælius Spartianus in
Nigri vita capite 11. 'Nec alias fabu-
las nunquam habuit, nisi de Annibale,
cæterisque talibus. Denique cum
Imperatori facto quidam Panegyri-
cum recitare vellet, dixit ei, Scribe
laudes Marii vel Annibalis, vel alicu-
jus Ducis optimi vita fufecti, et dic
quid ille fecerit, ut eum nos imite-
mur.' *Gebh*. Vide sis gloriosam illam

contentionem de præstantia Scipio-
nis, Hannibalis, et Alexandri apud
Lucian. ἐν νεκροῖς. *Schottus*.

Semper discessit superior] In Hamil-
care: 'semperque superior disces-
sit.' *Lamb*.

Civium suorum invidia] Quam sibi
conciliavit Hannibal remp. bene ad-
ministrando; partim iudiciis, qui
antea perpetui erant, eoque domina-
bantur, factis annuis: partim ærario
publico et vectigalibus populi Car-
thaginensis, quæ et negligentia dila-
bebantur, et, (ut fere fit,) prædæ
quæstnive principibus quibusdam
civitatis et magistratibus erant, ad
certam rationem revocatis: ut tradit
Livius Ann. lib. xxx. *Lamb*.

Sed multorum obtræctatio devicit unius

virtutem] Bella antithesis: in qua multos uni, obtrectationem virtuti opponit. *Idem*. Sic apud Apuleium aliquem insimulatum quorundam astu projecit extorrem saviens invidia. Qualis iste in Tacito conspiratione inimicorum et invidia falsi criminis oppressus. Vide Lucianum De non temere credendo.

Velut hereditate relictum odium paternum] Ipse Hannibal apud Livium xxxv. 'Odi Romanos, odioque sum Romanis. Id me verum dicere pater Hamilcar et DI testes sunt.' Tale Ægisthi patruelis in Agamemnonem. Velleins lib. i. Et Paconii Agrippini, paterni in principes odii heredis. Tacit. xvi. *Gebh.*

Prius animam deposuerit] Sic supra, in Pausan. cap. 5. vitam ponere: 'Atque eodem loco sepultus, ubi vitam posuerat.' *Savaro.*

Quum patria pulsus esset, et alienarum opum indigeret] Sic supra De Regibus: 'Quem ille a patre expulsum Alexandria, alienarum opum indigentem receperat.' *Lamb. Savaro.*

CAP. 2. *Philippum*] Demetrii Macedonum Regis filium, Persei patrem. De quo Livius epitom. xxix. et xxxi. Justinus lib. xxix. et Plutarchus in Paulo Æmilio, et Fasti, sub annum ab U. C. DLII. *Schott.* Tradit Justinus, hunc a Demetrio Illyriorum Rege ad bellum Romanis inferendum fuisse impulsus: et cum Romanos a Pœnis iterato prælio victos didicisset, aperte se hostem Romanis professum; navesque, quibus in Italiam exercitum trajiceret, fabricare cœpisse; ac legatum ad Hannibalem jungendæ societatis gratia cum epistolis misisse. *Mag.* Romani legati cum in senatu exposuissent, comperit Patribus Romanis esse et Philippum regem, ante ab Hannibale maxime accensum, bellum P. R. fecisse: et nunc literas nunciosque ab eo ad Antiochum regem profectos:

hand quieturum, antequam bellum toto terrarum orbe concisset: nec ei impune debere esse, si satisfacere Carthaginienses P. R. vellent: nihil eorum sua voluntate et publico consilio factum esse, Carthaginienses responderunt: quicquid æquum censuissent Romani, facturos esse. Livius Ann. xxxiii.

Omnium potentissimus Rex] Quippe, qui Asiam et Syriam tenuit annos septem et triginta; Mediam quoque, Persiam, Hyrcaniam, Bactrianam, et omnes, excepta Parthia, superioris Asiæ provincias victo Achæo recepit. Polyb. vii. viii. x. xi. Justin. xli. Appian. in Syriac. Judæam quoque Ægyptio regi eripuit. Joseph. xii. 3.

Antiochus] Frater Callinici. Qui primo *ἱεραξ* dictus, ob rapacem naturam. Vide Strabonem xvi. Justinum xxvii. Postea ob victorias et imperii amplitudinem, Magni cognomentum accepit. *Keuchen.* Hunc ad arma Romanis inferenda concitasse Hannibalem, refert Liviana Epitome lib. xxxiii. et xxxiv. et Justin. lib. xxxii. *Schott.*

Hunc tanta cupiditate incendit belandi] Polyb. Livius, Appianus illam historiam magis exaggerant. Mortuo Ptolemæo Philopatore, Antiochus decessit in Ægyptum, præsidio nudam ac vacuum correpturus. Cum eo Hannibal Ephesi congregitur, inimicorum calumniis patria sua profugus. Qui calumniabantur, eum in contentione semel adversus Romanos suscepta perseverantem et pervicacem, et belli gerendi cupidum esse, neque pacem colere posse. Quo tempore Carthaginienses Romanis parebant, fœderibus interpositis alligati. Hannibalem igitur rei militaris et imperandi scientia clarum Antiochus honorifice excepit, et apud se retinuit, atque in comitibus suis habuit. Ita Appianus et fere Polybius. Prolixius rem narrat Livius, xxxiii.

Rubro mari] Sive Erythræo. Quod

a mirabili Pharaonis clade Arabibus
dicitur **القارم** ab oppid. **القارم**

quod est Latit. gr. xxviii. min. xxx.
in littore Ægypti opposito Elanæ,
seu promontorio Pharan. Locus inde
dictus, quod prope submersus creda-
tur Pharao. **قارم** enim est *deglutire*,
absorbere. Unde Turcis mare rubrum
dicitur **قارون ديري** Pharaonis mare.

Hodie pro Colzuma est **سو بس**
Sues. Golius. Lege *ἐκ τῶν τοῦ Ἀγα-
θαρχίδου περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐκλο-
γὰς*. Mela lib. iiii. 'Rubrum mare
Græci, sive quia ejus coloris est, sive
quia ibi Erythras regnavit, ἐρυθρὰν
θάλασσαν appellant.'

Quum legati venissent Romani] Τότε
Ῥωμαῖοι, συνθεωροῦντες ἤδη τὴν Αἰτωλῶν
ἐπιβολὴν, ἐξαπέστειλαν πρεσβευτὰς πρὸς
Ἀντίοχον, βουλόμενοι μὴ λανθάνειν σφᾶς
τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν. Polyb.
Hi fuerunt P. Sulpitius et P. Julius
apud Livium, Dec. iv. lib. 5. Plu-
tarchus vero in T. Quinctio Flaminio
alterius nomen male profert. Vocat
enim P. Vellium, cum Julium dicere
debuerit. Sed non mirum. Homo
enim Græcus, et in eo sæpe parum
diligens, Romanorum nomina pervertit.
Magius. Justinus cum Polybio
simpliciter legatos nominat, omissis
nominibus. Ita ille xxxi. 'Romani
quoque ad Antiochum legatos misere,
qui sub specie legationis, et regis
apparatum specularentur, et Hanni-
balem aut Romanis mitigarent, aut
assiduo colloquio suspectum, invisum-
que Regi redderent.' *Keuch*. Sane
inter legatos erat P. Scipio, qui An-
nibalem devicerat. Præter Livium
xxxv. Appianus, Lucianus in dialog.
Mortuorum, Plutarchus in Flaminio
sub finem. Consilium autem lega-
torum explicat Frontinus i. 8. 7.
Bongars. Missi ad hoc Carthaginem
legati Romani, qui apud Senatum
arguerent, Hannibalem cum Antio-

cho rege consilia belli faciendi inire.
Illi fuerunt C. Servilius, M. Claudius
Marcellus, et Q. Terentius Culleo.
Lege Livium. *Keuchen*.

Ut Hannibalem in suspicionem regi
adducerent] Effecerunt autem id cre-
bris cum eo sociatis colloquiis. Li-
vius xxxv. 'Propter colloquia cum
Villio suspectus regi.' *Gebhard*. Οἱ
δὲ πρέσβεις ἐθεράπευον τὸν Ἀντίβαν,
σπουδάζοντες εἰς ὑποψίαν ἐμβαλεῖν πρὸς
τὸν Ἀντίοχον ὃ καὶ συνέβη γένεσθαι.
Polyb.

Tempore dato adiit ad regem] Om-
nino probanda Msctorum fides: *Tem-
pore dato adiit ad regem*. Et hæc est
Corneliana χρῆσις. Supra, Themisto-
cle: 'Ut Lacedæmonem venit, adire
ad magistratus noluit.' Et statim: 'Ad
senatum Lacedæmoniorum adiit.'
ἀρχαῖκῶς. *Keuchen*. Sed ante ipsum
iisdem verbis Savaro: qui locum ad-
dit ex Dione.

Puerulo me, utpote non amplius no-
vem annos nato] Ἐφη γὰρ, καθ' ὃν καιρὸν
ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὴν εἰς Ἰβηρίαν ἐξοδὸν
μέλλοι στρατεῦσθαι μετὰ τῶν δυνάμεων,
ἐτὴ μὲν ἔχειν ἑννέα. Polyb. Livius De-
cad. iv. lib. 5. puerum admodum
tunc fuisse Hannibalem dicit. Quo-
modo apud Florum, puer Hannibal
ad aram patri juraverat. Plinius, sive
Auctor de Vir. Illustribus, non no-
vem annos tunc natum Hannibalem
testatur, sed undecim. Nisi locus
suspectus sit, ac librariorum culpa
depravatus. *Magius*. Vide Eutro-
pium lib. iiii. Orosium iv. De novem
annis canit Juvenalis: 'Hoc puer ad
Lybicas jurarat Hannibal aras.'

Jovi Optimo Maximo hostias immola-
vit] Idque ex instituto et more pa-
trio. Καὶ ποιῆσαι τὰ νομιζόμενα, ut
loquitur Polybius. Fuit is et alia-
rum gentium ritus, ut constat passim
ex historiis. Hostias immolabant,
antequam ad hostes proficiscerentur;
victimam post partam victoriam,
cum Diis gratias agerent, pro victis
hostibus. Sic Marcellus captarum

Syracusarum, et Hannibalis ante Nôlana mœnia a se primum fugere coacti, gloria inflammatus, cum summo studio niteretur, ut Pœnorum exercitum aut in Italia prosterneret, aut Italia pelleret, solenni primum sacrificio voluntates Deorum explorabat. Val. Max. lib. i. 6. *Keuch*.

Quæ divina res dum conficiebatur] Nonius cap. 4. 'Facere rem divinam, religionibus exhibere.' Vide Notas in Sidonii Epist. lib. v. 17. *Savar*. 'Rem divinam facere' Latini solent dicere de his, qui sacrificant et victimas mactant. *Salmas*.

Ne dubitaret ducere] Ne cunctaretur: vel, ne vereretur ducere: omnem ducendi moram præcideret. Tale fere est illud in Agesilao: 'quare venire ne dubitaret.' Ubi tamen vulgo legitur, *non dubitaret*. Lambin.

Instituerat] Forte melius, *institerat*, id est, ceperat. Sic et in Alcibiade: 'Itaque tempus ejus interficiendi quærere instituerunt.' Malim, *institerunt*. Vide Manutium in Epist. Cic. ad Familiares.

Eamque, cæteris remotis, tenentem] Sic Polybius. Valer. Maximus lib. ix. 14. in externis exemplis 3. 'Hannibal mature adeo patris vestigia subsequens est, ut eo exercitum in Hispaniam trajecturo, et ob id sacrificante, novem annorum natus, altaria tenens juraret, se, cum primum per ætatem potuisset, acerrimum hostem pop. R. futurum, ut pertinacissimis precibus instantis belli commilitium exprimeret.' *Savaro*. Ipse Hannibal apud Livium, xxxv. 'Pater Hamilcar, Antioche, parvum admodum me, cum sacrificaret, altaribus admotum, jurejurando adegit, nunquam amicum fore pop. Romani.' Cæterum jurantes aram tenebant. Cicero pro L. Flacco: 'Ergo is, qui si aram tenens juraret, crederet nemo, per epistolam, quod volet, injuratus probabit?' Alia exempla passim suppetunt Plautus, Varro, Virgilius, Apuleius, quo-

rum loca in Adversariis suis illustravit doctissimus Turnebus lib. xvi. 10, et lib. xix. 19. item lib. xxvi. 2. Talis fuit Latinus apud Virgil. *Æn*. xii. Ptolemæus apud Justin. xxiv. Psyche apud Apuleium vi. Atque hic Græcorum mos, qui jurandi causa ad aras accedebant. Cicero pro Balbo. Qualis moriturorum ritus. Senec. Herc. Fur. ii. 3. Plinius xxxv. Et Pœnorum, qui aram et sacra tangentes, vel agnum læva, dextra silicem tenentes, Deos, hominesque cōtestantur, ut si illos scientes fallerent, ita se Jupiter feriret, quemadmodum ipsi agnum percuterent. Alex. ab Alex. v. 10. Unde volunt Grammatici, aras, antiquitus quasi ansas dictas. Varro, Macrob. Servius ad *Æn*. v. De quo vide Incomparabilem Brissonium de Formulis. In Romanorum ritu aram tenere vel tangere est *ἀρνύττα τοῦ βωμοῦ ἐφάπτεσθαι*, ut loquitur Theo. Meminit Turneb. Adv. lib. xix. 19. et alibi Jos. Scaliger ad Manilium. *Keuch*.

Jurare jussit] Atque ab illo jurejurando Hannibalis ad illum diem, quo imperium accepit, anni numerantur septemdecim. *Salmas*.

Nunquam me in amicitia cum Romanis fore] Livius xxxv. 'Nunquam amicum fore populi Romani.' Histor. Miscell. lib. iiii. 5. 'Se, ut primum posset, adversus Romanos pugnaturum:' quod non est expressum, longeque minus est. Nam qui pugnat adversus aliquem, odium exsuere, atque ex hoste amicus fieri potest. Polybius, μήποτε Ῥωμαίοις ἐνδοθῶεν. Appianus Annibalic. Ῥωμαίοις ἐπιβουλευὼν οὐποτε ἔλλείψειν. Ibericis: Ἀσπειστος ἐχθρὸς ἔσσεσθαι Ῥωμαίοις. Gebhard.

Ad hanc diem] Sex et triginta annos. Livius.

Si quid amice de Romanis cogitabis] Si Romanis consules, seu consulere voles. Lamb. Ἐπὰν δὲ διαλύσεις ἡ φιλικὴ συνίτηται πρὸς αὐτοὺς. Polyb.

CAP. 3. *Hasdrubale imperatore*] Ge-

nero Hamilcaris. Vide in Hamilcar.

Summam imperii ad eum detulit] Polyb. III. 'Cum nuncius ex castris Carthaginem perlatus esset, Hannibalem uno totius exercitus ore, et communi omnium militum consensu imperatorem esse declaratum; continuo populus convocatus, sine ulla sententiarum varietate, exercitus iudicium ac voluntatem comprobavit, ac ratam fecit.' Electus est belli imperator anno ætatis xxvi. Nam duce patre Amilcare novem annos in Hispania militavit, octo sub ejus genere Asdrubale. *Schott.*

Hic Hannibal minor quinque et viginti annis] Hoc modo de Regibus loquitur: Dionysius 'major annis sexaginta natus decessit.' Ita Cicero: 'aliquot annis minor natus,' in Quæst. Academ.

Omnes gentes Hispaniæ] Plus quam quadraginta hominum millia in fugam vertit; quibus superatis, nullus jam eum hostis intra Iberum audebat intueri, præter Saguntinos. Polyb. De quibus ita loquitur Livius Ann. xxi. 'Hannibal agmine quadrato amnem ingressus, fugam ex ripa fecit, vastatisque agris intra paucos dies Carpetanos quoque in deditionem accepit. Et jam omnia trans Iberum, præter Saguntinos, Carthaginensium erant. Cum Saguntinis bellum nondum erat: cæterum jam belli causa certamina cum finitimis serebantur, maxime Turdetanis.' *Lambin.*

Saguntum fœderatam civitatem] De cuius situ Polybius III. 'Ἡ δὲ πόλις αὐτῇ κεῖται μὲν ἐπὶ τῷ πρὸς θάλατταν καθήκοντι πρόποδι τῆς θριαιῆς τῆς συναπτουσης τὰ πέρατα τῆς Ἰβηρίας καὶ Κελτιβηρίας. ἀπέχει δὲ τῆς θαλάττης ὡς ἐπὶ στάδια νέμονται δὲ χώραν οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν, πάμφορον, καὶ διαφέρουσιν ἀρετῇ πάσης τῆς Ἰβηρίας. Livius: 'Civitas ea longe opulentissima ultra Iberum fuit, sita passus mille ferme a mari.' Florus: 'Saguntus, vetus Hispaniæ civitas et opulenta, fideique erga

Romanos magnum quidem, sed triste monumentum.' Quippe quæ cc. ante excidium Trojæ annis condita. Plinius xvi. 40. Cæterum ultimo fœdere cautum fuerat, ut Iberus disterneret ditionem Romanorum et Carthaginiensium. Saguntus ultra Iberum quidem, fœdere tamen cum Romanis juncta, et ideo excepta ne quid in eam liceret Carthaginensium armis, utque libera maneret inter utriusque populi imperia. Hannibal cui propositum erat bellum movere Romanis, ne fœdifragus palam videretur, non Saguntinis arma aperte nec statim intulit, sed in Olcadum fines, quæ gens ultra Iberum amnem, in ea parte quam Romani non exceperant, exercitum induxit; ut non recta petiisse Saguntinos, sed rerum serie ducente, finitimis perdomitis, continentia jungendo, ad oppidum ejusdem regionis ultra Iberum sitæ oppugnandum quasi tractus videri posset. Ut Hispaniæ ergo urbem Saguntum in belli causam delegit, id est, ejus Hispaniæ, quæ ultra finem esset imperii Romani, hoc est, ultra amnem Iberum. *Salmas.*

Vi expugnavit] Octavo mense obsidionis. Polyb. Τέλος ἐν ὀκτῶ μηνὶ κατὰ κράτος εἶλε τὴν πόλιν. Vide Livium xxi. Urbs eversa et Hannibalis et Saguntinorum manibus, qui se suæque omnia in pyram conjecerunt, nec arbitrium victoris expectarunt. *Idem.* Inde pavor ac trepidatio totam Urbem pervasit, aliis insuper tumultus ex arce auditur; turris diu quassata procidit; perque ruinam ejus cohors Pænorum impetu facto cum signum imperatori dedisset, nudatam stationibus custodiisque solitis hostium esse Urbem: non cunctandum in tali occasione ratus Hannibal, totis viribus aggressus, Urbem momento cepit: signo dato, ut omnes puberes interficerentur. *Alarcus.* Ingens intra urbem per obsessos fames, adeo, ut humanas carnes comederent.

Petron. Satyr. Senec. Controv. August. lib. III. 20. Cæterum expugnata est Urbs, anno post Romam conditam DXXXV. bello Punico secundo. Recepta vero, anno DXXXIX. pulso Punico præsidio, teste Livio XXI. Vide Orosium, Orchestræ lib. IV. 14. et Sigonium in lib. XXI. Livii. *Schott.*

Tres exercitus maximos comparavit] Equites mille ducentos, peditum decem et septem millia, octingentos quinquaginta reliquit in Africa, ut essent Carthagini et Africæ præsidio. Adhæc Hasdrubali in Hispania manere jusso tradebantur quinqueres quinquaginta, quadriremes duæ, triremes quinque, equitum duo millia et quingenti, elefanti viginti et unus, peditum undecim millia, equitum ad novem millia. Polyb. Vide sis Livium.

Ex his unum in Africam] Tredecim millia, octingentos quinquaginta pedites cetratos, funditores Baleares octingentos septuaginta, equites mistos ex multis gentibus mille ducentos. Liv.

Alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit] Hasdrubali fratri, viro impigro Hispaniam provinciam destinat: firmatque eam Africis maxime præsidiis; peditum Afrorum undecim millibus octingentis quinquaginta; Liguribus trecentis; Balearibus quingentis. Ad hæc peditum auxilia additi equites Libyphœnices, mistum Punicum Afris genus, trecenti: et Numidæ, Maurique, accolæ Oceani, ad mille octingentos, et parva Ilergetum manus ex Hispania ducenti equites; et ne quod terrestris deesset auxilii genus, elefanti quatuordecim: classis præterea data ad tuendam maritimam oram, quia qua parte belli vicerant, ea tum quoque rem gesturos Romanos credi poterat: quinquaginta quinqueres, quadriremes duæ, triremes quinque; sed aptæ instructæque remigio triginta et duæ quinqueres erant, et

triremes quinque. *Idem.*

Saltum Pyrenæum transiit] Ἦγε διὰ τῶν Πυρηναίων λεγομένων ὁρῶν. Polyb. Postquam per Pyrenæum saltum traduci exercitus cæptus est. Livius. Vide Appian. Ἀννιβαικῆ. Lamb. Transit autem per saltum Pyrenæum et ipsam Celticam, quæ nunc vocatur Gallia; ut olim speciatim Romanis. Saltum Pyrenæum vocat Nepos, quem Ptolemæus Πυρρήνην, id est, montem illum, qui Hispaniam a Gallis dividit, et ad Occidentalem late Oceanum se extendit. Legendi passim antiquissimi Geographi. Apud Stephanum est Πυρρήνη, unde Silio Pyrene. Cæterum accidit hic Hannibalis transitus per saltum illum post dejectos Celtiberos et Afros, ut videre est in Appiano et aliis. *Keuchen.*

Cum omnibus incolis conflixit] Exstat hujus rei longa narratio apud Polybium lib. III. et Livium XXXI.

Alpes] Quæ Pœninæ ab Hannibale denominatæ sunt. Plin. Nat. Hist. I. III. 17. Et Paulus Warnefridus de gestis Longob. lib. II. 18. ait: Alpes Apenninæ dictæ sunt a Punicis, hoc est, Hannibale et ejus exercitu. *Ernst.* Rejecit tamen hanc opinionem Livius XXI. 38. *Bosius.*

Quæ Italiam ab Gallia sejungunt] Quam in promontorio quodam militibus suis ostentabat. Livius. Apud Herodianum: μέγιστα ἐκείνα ὄρη, καὶ οἷα οὐκ ἄλλα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γῇ, ἐν τελευχῶν σχήματι περικείται, καὶ προβέβληται Ἰταλίας.

Præter Herculem Graium] Ammian. lib. XV. 'Primam [per Alpes viam] Thebanus Hercules, ad Geryonem extinguendum et Tauriscum lenius gradiens, prope maritimas composuit Alpes.' Silius Ital. 'Primus inexpertas adiit Tyrrinthius arces:' unde apud Livium se æmulum Herculis iterum jactabat Hannibal. Herculi 'res ea virtutis admirationem et immortalitatis fidem dedit:' ut loquitur Justinus; et 'Annibalis per

Alpes transitum in portento prope a majoribus habitum,' scribit Plinius. Ergo æmulus Hercules iterum Hannibal, non tamen ut alter ab ipso fuerit in tranandis Alpium montibus. Quod mendacio non carere tradidit Polybius, lib. III. *Keuchen*.

Quo facto is hodie saltus Graius] Ergo ab Hercule Graio saltus Graius, sive Herculeus. Vide Plin. III. 17. et 20. Herculis transitus multa vestigia indicantur; Hercules Monæci portus, et harum Alpium nomen, et Lepontii ita dicti creduntur, quod ab Hercule eo loco relictis fuerint: auctor Simlerus. Ita Herculeia via apud Aristotelem de admirandis, quæ ducit ex Italia per Galliam usque ad Celtiberos. Et Alpium Graiæ fauces, quibus ipsum transiisse memorant Pœni. In Tungris adhuc Herculis vetustissimum sacellum, ut supra januam effigies ostendit, et alia monumenta, quæ Herculeum Graium representant. *Keuchen*.

Transitum concidit] Incredibili labore et industria. Quippe ad minuendam rupem, per quam via una esse poterat, ducti milites, cum cædendum esset saxum, arboribus circa immanibus dejectis struem ingentem lignorum faciebant; eamque cum et vis venti apta faciendo igni coorta esset succendebant, et ardentia saxa infuso aceto mollebant. Livius. Et hæc est illa via, ἥ καὶ νῦν ἐστὶν ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἐντριβῆς, καὶ καλεῖται δίοδος Ἀντίβου, ut tradit Appianus. Loquitur de Cremonis jugo, ubi transgressus Hannibal. Alii Penninum vocant, vel Pœninas. Sic Franciscus I. Gallorum Rex, per easdem Alpes inusitatum iter curulibus tormentis aperuit. Jovius in Leone X. Quales Turcæ in Germaniam irrupentes anno Christi MCLXXXVII. *Sabellicus*, Ennead. x. 7. *Transitu* V. C. atque hoc melius. *Alpinos* malit Lambinus.

Effecitque ut ea elephantus] T. Li-

vius: 'Ita torridam incendio rupem ferro pandunt, molliuntque anfractibus modicis clivos, ut non jumenta solum, sed elephantis etiam deduci possent.' Mos præliandi cum elephantis frequens antiquis Regibus. Hos contra Romanum exercitum primus in Lucania Pyrrhus Rex eduxit. Postea Hannibal in Africa, Rex Antiochus in Oriente, Jugurtha in Numidia, copiosos habuerunt: adversus quos diversa sunt excogitata arma. De elephanto enim ὅσος ἐς ἔργα καὶ ἀνδρῶν χρεῖας, non χεῖρας, ut sine sensu alii emendaverunt.

Ornatus] Gifanius ita correxerat, secutusque est indice Cl. Puteano Lambinus. Schottus ex suis membranarum præfert *oneratus*, accipitque pro onustus. Ast ego pertendo istud *oneratus* esse suppositum ab ignorante scriba pro *ornatus*. Nam elephas ornatus multum ab onerato differt. Jumenta dorsuaria, κτήνη φορτηγὰ, ut camelus et mulus, &c. onerantur: elephantis vero ornantur, armantur, ipsi et armatis implentur. Quid plura? præstantissimi quique scriptores hoc modo consueverunt. *Gebhard*.

Hac copias traduxit] Per montem Jovis, quem vulgo Cinisum appellant, Gebennas versus tendens, partem ejus rupiolarum, quam et Durandum vocant, unde ex altero latere flumen Druentia, altero exitus in Taurinos. Id videtur sentire Plutarchus. *Ma-chaneus*.

Pervenit] Quinto mense a Carthagine nova (ut quidam auctores sunt) quinto decimo die Alpibus superatis. Livius XXI. Neque aliter Polybius: Τέλος δὲ τὴν μὲν πᾶσαν πορείαν ἐκ Καρ- νῆς πόλεως ἐν πέντε μηνὶ ποιησάμενος, τὴν δὲ Ἀλπεων ὑπερβολὴν ἡμέραις ἑκατά- δεκα. *Lambin*.

CAP. 4. *Apud Rhodanum*] Atqui, neque Polybius, neque Livius, neque ulli alii, quod sciam, tradiderunt, P. Cornelium Consulem cum Hannibale ad Rhodanum conflxisse. Nam tri-

duo antequam ad Rhodanum venisset Scipio, transierat flumen Hannibal, teste Polybio, cuius hæc verba sunt : Οὐ μὴν, ἀλλὰ Πόπλιος μὲν ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς, ἡμέραις ὕστερον τρισὶ τῆς ἀναζυγῆς τῆς Καρχηδονίων παραγενόμενος ἐπὶ τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν, καὶ καταλαβὼν ὠρμηκὸτας τοὺς ὑπεναντίους, ἐξενίσθη μὲν ὡς ἐνδέχεται μάλιστα πεπεισμένος οὐδέ ποτ' ἂν αὐτοὺς τολμήσαι τῇδε κοίτῃσθαι τὴν εἰς Ἰταλίαν πορείαν, διὰ τὸ πλῆθος. Titus Livius : ' P. Cornelius Cos. triduo fere postquam Hannibal ab ripa Rhodani movit, quadrato agmine ad castra hostium venerat, nullam dimicandi moram factururus. Cæterum ubi deserta munimenta videt, ad mare ad naveis rediit ; tutius faciliusque ita descendenti ab Alpihus Hannibali occursurus.' *Lambin.* Auctor is, qui librum de Viris Illustribus conscripsit, tradit apud Ticinum, qui Galliæ Cisalpinæ fluvius, cum P. Scipione conflixisse Hannibalem. Quo tempore de Scipione actum fuisset, ni periclitantem patrem servasset prætextatus admodum filius. Atqui hic quidem primi impetus turbo, qui inter Padum et Ticinum valido fragore detonuit. Florus.

Cum hoc eodem de Clastidio] Quod oppidum est Polybio et Straboni. Apud Livium est, uno in loco Lignurum, altero Gallorum. Ortelius. Sed non videtur huic voci hic locus esse. Nam primum, quid est, ' apud Padum Clastidio decernit ?' sic enim habent omnes libri vulgati : nonne satis est dixisse, *apud Padum decernit* ; quemadmodum supra dixit, ' apud Rhodanum ;' infra, ' apud Trebiam ?' Putabam, si hæc vox non est aliunde inculcata (quod mihi fit verisimile, ideoque delendam arbitror) aliquid deesse, et legendum, *non longe a Clastidio*. Nam Livius tradit, Hannibalem statim post illam pugnam, ad Clastidium vicum, quo magnam vim frumenti Romani congesserant, par-

tem sui exercitus misisse, quod inopia frumenti laboraret ; brevique post tempore, nummis aureis quadringentis P. Brundisino præsidii præfecto corrupto, Hannibali Clastidium esse traditum. *Lambin.* Quod primum fuit Scipionis cum Hannibale prælium. Livius.

Saucium inde ac fugatum] Livius : ' Auxitque pavorem Consulis vulnus, periculumque intercurso tum primum pubescentis filii propulsatum.' Florus Epitoma : ' Tunc Scipione duce fusus exercitus, saucius etiam ipse venisset in manus hostium imperator, nisi protectum patrem prætextatus admodum filius ab ipsa morte rapuisset.' *Lambin.* Cæterum fallitur memoria Plinius, dum apud Trebiam hæc accidisse scribit, quod contra aliorum fidem. Nec patrem filius ab ipsa morte liberavit, ut tradit Florus, sed servus quidam, de quo verum esse filiale illud patrocinium, fama obtinuit. *Keuchen.*

Ti. Longo] Id est, Tiberio Longo. Sic autem legendum ; non, ut vulgo, Tito Longo. Ita eum Polybius nominat, itemque in Fastis Tiberius appellatur :

BELLVM PVNICVM SECVNDVM.

P. CORNELIVS. L. F. L. N. SCIPIO.

TI. SEMPRONIVS LONGVS.

Apud Livium tamen Titus dicitur, sed mendose. *Lambin.* Hic Tiberius Sempronius Longus initio belli Puni- ci secundi Cos. cum P. Cornelio Scipione conflixit. *Schott.* Atque idem Consul ex Sicilia accersitus fuit, ut duo exercitus jungerentur. *Machan.*

Apud Trebiam] Alii Contrebiam vocant. Virgilius *Æneid.* vii. Mutuscam indigitat. Ubi Servius : ' Hæc Trebia postea dicta est, quam modo Tribulam dicunt ; apud quam Annibal delevit populum Romanum.'

Utrosque profligavit] Si modo interfuerit prælio illi Scipio ; ut qui nondum satis firmus erat ex vulneribus superiore prælio acceptis. Neque

illum Polybius et Livius in hoc appellant. Contra Appianus Ἀννιβαϊκῇ Σκιπίων δὲ αὐτοῖς ἐπόμενος καὶ παρακαλῶν, ὀλίγου μὲν ἐδέσσε τρωθεὶς διαφθαρῆναι, μόλις δ' ἐς Κρεμῶνα διεσώθη φερόμενος. Tantus autem terror ex hac clade Romam perlatus est, ut jam ad Urbem crederent infestis signis hostem venturum; nec quicquam spei aut auxilii esset, quo a portis mœnibusque vim arcerent. Ut Consule (aiebant) ad Ticinum victo, altero ex Sicilia revocato, duobus Coss. duobus Consularibus exercitibus victis, quos alios duces, quas alias legiones esse, quæ arcesserentur? Neque tamen hæc Hannibalis victoria ei admodum læta fuit; propterea quod nix et frigus et turbulentia tempestas multos homines, plurima jumenta, et elephantos prope omnes consumpsisset. Polyb. Livius. Sed duo prælia commissa sunt, antequam ad Ligures Hannibal perveniret, et in utroque Romani, Sempronio duce, superati sunt. Tradit enim Livius, Sempronium priore prælio superatum, Romam venisse, deinde cum Roma in castra rediisset, ad Placentiam rursus cum Hannibale conflixisse. *Lamb.*

Inde per Ligures] T. Livius: 'Secundum eam pugnam Hannibal in Ligures, Sempronius Lucaniam concessit.' Ligures imis Alpium jugis adhærebant inter Varum et Macram flumen. Tutum locis et fuga, durum atque velox genus, ex occasione magis latrocinia, quam bella faciebat. Florus. Cæterum iste Ligurum tractus inter Varum et Macram flumen latins patuit, quam tradidit Florus. Quippe trans Alpes ad Rhodanum usque gens illa occupavit olim omnem Galliam Narbonensem. Vide antiquissimam Geographiam.

Apenninum] Qui mons longissimi tractus, Italiam secundum longitudinem ejus dirimens. Addit Livius, in transitu Hannibalem adeo atrocem tempestatem adortam esse, ut Al-

pium fœditatem prope superarit. 'Vento mistus imber [Historici verba sunt] cum ferretur in ipsa ora, primum, quia aut arma emittenda erant, aut contra enitentes vortice intorti affligebantur, constitere; deinde, cum jam spiritum intercluderet, nec reciprocare animam sineret, aversi a vento parumper consedere. Tum vero ingenti sono cœlum strepere, et inter horrendos fragores micare ignes; capti auribus et oculis metu omnes torpere.' *Lambin.*

Adeo gravi morbo afficitur oculorum] T. Livius lib. xxii. 'Ipse Hannibal æger oculis, ex verna primum intemperie variante labores frigoraque; elephanto, qui unus superfuerat, quod altius ex aqua exstaret, vectus: vigiliis tamen, et nocturno humore, palustrique cœlo gravante caput, et quia medendi nec locus nec tempus erat, altero oculo capitur.' Polybius lib. iii. Ἀννίβας δὲ μόλις ἐπὶ τοῦ περιλειφθέντος θηρίου διεσώθη μετὰ πολλῆς τλαιπωρίας ὑπεραλγῆς ὃν διὰ τὴν βαρύτητα τῆς ἐπενεχθείσης ὀφθαλμίας αὐτῷ, δι' ἣν καὶ τέλος ἐστερήθη τῆς μίᾱς ὀφθαλμοῦ, οὐκ ἐπίδεχόμενον τοῦ καιροῦ καταμονὴν ἢ θεραπείαν, διὰ τὸ τῆς περιστάσεως ἀδύνατον. *Lambin.*

Ut postea nunquam dextro æque bene usus sit] Quod dehonestamentum oris, quidam simii posteriorum ducum ad gloriam sibi trahebant. Tacit. Histor. lib. iv. 13. 'Sed Civilis, ultra quam barbaris solitum, sollers ingenio, et Sertorium se aut Hannibalem ferens simili oris dehonestamento.' Vide eundem Ann. lib. ii. 9. iii. 20. de Decrio: Justinum ix. de Philippo. Gebhard. Unde Satyrus x. 'O qualis facies, et quali digna tabella, Cum Getula ducem portaret bellua luscum!' De quo somnium ejus refert Val. Maximus lib. i. 7. Vide et in Fabio Plutarchum: plures istiusmodi μονοφθάλμους duces invenias: Philippum Macedonum regem, de quo Gellius ii. 27. *Schott.*

Lecticaque ferretur] Mos solitus affectis Ducibus. De Scipione Livius xxiv. De Mercece Agathias II. De Lutatius Consule Val. Maximus II. 8. De Eumene Polyænus et Plutarchus. De Numeriano Vopiscus. De Alexandro Curtius VII. Quod inter laudes humanitatis ac beneficentiæ Tiberianæ commemorat Velleius Paterculus II. Gebhard.

C. Flaminium Consulem] Hominem turbulentum et multitudinis assentatorem, ad res bellicas natura ineptum. Appianus: *Καὶ αὐτὸς ὦν ἀπειροπόλεμος τε, καὶ εἰς ἀρχὴν ἀπὸ δοξοκομπίας ἡρμένος.* Adi Polybium et alios. Titus Livius: 'Consul ferox ab consulatu priore, et non modo legum, aut patrum majestatis, sed ne Decorum quidem satis metuens erat.' Lamb. Ergo C. Flaminius, (non Flamininus) iterum Consul erat, quo tempore ipsum, ad Trasimenum, adoriabatur Hannibal. Iste consulatus incidit in annum Urbis Cond. DXXXVI. quando ipsius Collega fuit Cn. Servilius Geminus, qui in prælio occisus est. Schott.

Apud Trasimenum] *Δίμνην* appellant Polybius et Appianus, qui et *πλειστίην* vocat in Annibalicis. Apud Livium est *Trasumenus*, pro quo alii *Trasimenus*. Florus II. 6. 'Trasimenus lacus tertium fulmen Hannibalis, imperatore Flaminio.' Sed et antiqui *Trasumenius* scribebant aut *Trasymenius*. Quomodo apud Quintilianum legendum esse, lib. I. cap. 5. docet Claudius Salmasius; ubi perperam *Thrasomenum* pro *Thrasumeno*. Kench.

Cum exercitu] In hac pugna Livius, Polybium secutus, quindecim millia Romanorum in acie cæsa esse tradit: decem millia sparsa fuga per omnem Etruriam diversis itineribus Romam petiisse: sex millia primi agminis per adversos hostes eruptione facta, ignaros omnium, quæ post agerentur, ex saltu evasisse: et cum in tumultu quodam constitissent, clamorem mo-

do ac sonum armorum audientes, quæ fortuna pugna esset, neque scire, neque perspicere præ caligine potuisse. Inclinata denique re, cum calescente sole depulsa nebula aperuisset diem, tum liquida jam luce montes camposque patentis fœde Romanam aciem ostendisse. Itaque, ne in conspectos procul immitteretur eques, sublatis raptim signis, quam citatissimo poterant agmine, sese abrupuisse. Postero die, cum super cætera extrema fames etiam instaret, fidem dante Maharbale, qui cum omnibus equestribus copiis nocte consecutus erat, si arma tradidissent, abire cum singulis vestimentis passurum, sese dedidisse: quam Punica religione servatam fidem ab Hannibale esse, atque in vincula omnes conjectos. Hæc est (inquit ille) nobilis ad Trasimenum pugna, atque inter paucas memorata P. R. clades. Lambin.

Insidiis circumventum] Hæc ars nova fuit Punicae fraudis, qua palustribus virgultis tectus eques terga subito pugnantium invasit. Quæ tamen non adhibita fuit ab Hannibale in hoc prælio ad Trasimenum lacum, sed in altero ad Trebiam flumen; ut doctissime notavit ad Florum suum Magnus Salmasius. In hac quippe ad Thrasimenum pugna, nihil aliud fraudis commentus est Pœnus, nec aliud curavit, quam ut clausum lacu et montibus, copiisque suis circumfusus haberet hostem. Eumque sic circumclusum militi suo ad satietatem præbuit cædendum. Hæc ille Salmasius.

Occidit] Verba Polybii disertim testantur, Flaminium non ab Hannibale, sed a Gallis in eadem pugna interemptum. *Ἐν δὲ καιρῷ καὶ τὸν Φλαμίνιον αὐτὸν, δυσχρηστούμενον καὶ περικαοῦντα τοῖς ὅλοις, προσπεσόντες τινὲς τῶν Κελτῶν ἀπέκτειναν.* Prædixerant fato Ducis ac cladi imminentem casum prodigiosa signa; in castris di-

lanians lupus, qui intactus evaserat; in arbore prætoria examen apum; ab humo prodire nolentes aquilæ; Consulis casus supra cespitantis equi caput evoluti, cum in eum insiluisset; ad hoc ingens commissam aciem secutus terræ tremor, et multarum urbium ruina. Vide Livium et Florum, quorum historiam qui cognovit, vix huic ignoverit. *Keuchen.*

C. Centenium] Quem alii vocant Centronium. Polyb. Livius. Vel Marcum Centenium, non Caium. Plutarch. Hic a Cn. Servilio altero Consule, audito Hannibalis in Etruriam transitu, præmissus fuerat. Polyb. Livius a Senatu ipsum contra Hannibalem præmissum, refert. Quo modo Auctor vitæ Annibalis apud Plutarchum. *Mag.*

Prætorem] Vel proprætorem. Liv. Quemadmodum Prætorem et Consulem indifferenter dixit. 'Veteres,' inquit Pedianus, 'omnem magistratum, cui pareret exercitus, Prætorem appellarunt.' Vel Imperatorem. Sic Imperator idem quod Prætor, sive ἡγεμὼν, aut στρατηγός, ut notat Justinianus in Novellis. Proprætores secunda notione dicebantur, qui ex privatis ad bellum gerendum, non ad gubernandam provinciam mittebantur, id est, qui Prætores erant, sive exercitus sui præfecti, qualis iste Centenius. *Keuchen.*

Cum delecta manu] Cum quatuor equitum millibus. Polyb. Livius. Sex equitum millibus. Appian. Vel octo. *Idem.*

Saltus occupantem] De quibus legendus Appianus. Hannibal per itinerum duces et speculatores inquiri in juga montium prærupta, et viarum anfractus. Sub noctem expeditos emittit milites, ut montem circumirent, et inter illos Maharbalem. Post, ubi circuitus ex tempore contigit, citato cursu in Centenium facit impetum. Ubi diu Mars varius, exitusque ipso mirabilis. Tandem Ma-

harbal, ubi inclinare socios ad hostem videt, ardentibus animis injicit clamorem, virtutemque inflamat sono. Spes inde Pænis, metus hostibus. Qui, nescio, utrum victoriis magis fuerint elati, an illi virtutum experimentis speciosiores. Ῥωμαίων δὲ εὐθὺς ἦν φυγὴ καὶ φόβος κεκυκλωμένων· καὶ τρισχίλιοι μὲν ἔπεσον, ὀκτακῆσιοι δ' εἰλήφθησαν οἱ δὲ λοιποὶ μόλις διέφυγον. *Keuchen.*

Hinc in Apuliam pervenit] Imo Cannas, quæ sunt ignobilis Apuliæ vicus, juxta Aufidum amnem. Cannam etiam ibi amnem fuisse ex carmine Marci vatis, quod recitat Livius l. xxv. colligitur, idemque ex verbis ipsis Livii discitur. In carmine sic habetur: 'Amnem Trojugena Cannam Romane fuge, ne te alienigenæ cogant in campo Diomedis conserere manum.' Subjicit post totum carmen recitatum Livius: 'Et Diomedis Argivi campos, et Cannam flumen, qui militaverant in iis locis juxta atque ipsam cladem agnoscebant.' Ubi tamen Cannensem pugnam idem auctor describit, Cannæ fluminis nullus meminit. Cannas quasdam prope Carthaginem collocat Stephanus: Εἰς δὲ καὶ Κάνναι διὰ δύο ν πηλσίαν Καρχηδόνος, τὸ ἐθνικὸν Καναῖος καὶ Καναλα. Nescio an has Cannas designare voluerit, et per errorem ex Apulia in Africam transtulerit. *Salmas.*

Ibi obviam ei venerunt duo Consules] Præpostere narrantur hæc a Probo. Nam prius Q. Fabius Maximus dictator creatus est, quam C. Terentius Varro et L. Paullus Æmilius Consules: priusque dictator Hannibali se opposuit, quam hi Consules; ut tradunt Polybius, Livius, Appianus, Florus. *Lambin.*

C. Terentius Varro et L. Paullus Æmilius] Editio Parisina: C. Terentius et L. Æmilius. De utriusque natura disertum Appianus in Hannibal. Ὑπάρχουσιν τε αἰρούνται ἐκ μὲν δόξης πολέμου Λεύκιον Αἰμίλιον τὸν Ἰλλυριοῦς πο-

λεμήσαντα, ἐκ δὲ δημοκρατίας Τερέντιον Οὐάβρωνα, πολλὰ αὐτοῖς ἐκ τῆς συνήθους δοξοκρατίας ὑπισχνούμενον. Marmor Romanum de triumphis hujus Æmilii:

L. ÆMILIVS L. F. PAVLLVS

COS. II. CENS. AVGV. R.

TRIVMPHAVIT TER.

Vir fuit in tantum laudandus, in quantum intelligi virtus potest. Vide Vel-leium, et Auctorem qui vitas conscripsit De Viris Illustribus. *Keuch.* Hic in pugna occubuit iterum Cos. A. U. C. 537.

Utriusque exercitus uno prælio fugavit] Atqui hoc quantum et pæne ultimum vulnus imperii. Florus. Pugnam Cannensem et ejus eventum multis verbis exponunt Polybius et Livius, quæ longum sit referre. Hæc summa est: Cæsa sunt eo prælio Romanorum quadraginta quinque millia, cum Paulo Consule, et Senatoribus LXXX. Consularibus atque prætoribus aut ædilitis triginta. *Lambin.* Alii quadraginta millia peditum tantum, eorumque Romani nominis, ad Cannas cæsa volunt. Nam equitum præterea duo millia et septingenti. Sociorum vero æquata cædes. Livius: 'Quadraginta millia peditum, duo millia septingenti equites, et tanta prope civium sociorumque pars cæsi dicuntur.' Significat ex sociis et civibus æquam partem cecidisse. Romani tum exercitus ex civibus et sociis constabant. Auxilia ex sociis proprie dicebantur legiones Romanorum civium. Exercitus sociorum plerumque numero æquabat legiones Romanas. Livius: 'Data pro quinque octo millia militum, pars dimidia cives, pars socii.' Utrum igitur verbis illis, quæ supra posuimus, quadraginta millia civium cæsa et totidem sociorum significat Livius, an ex quadraginta millibus quæ feruntur occisa, æquam partem civium et sociorum interemptam innuit? Hoc verius. *Salmas.*

L. Paulum consulem occidit] Anno

ab U. C. DXXXVII. *Schott.* Quo tempore agebat secundum Consulatum. Verba morientis ad Cn. Lentulum perstringit Livius Ann. lib. XXII.

Cn. Servilium Geminum] Sic legendum ex Polybio, T. Livio, Appiano, Fastis; non, ut vulgo, *P. Servilium Geminum*. Atqui una cum eo occisus est collega ejus M. Atilius Regulus. Unus Terentius Varro salvus evasit sua fuga. Polybius: 'Ὁ ἄλγος δὲ τινες εἰς Οὐδενουσίαν διέφυγον' ἐν οἷς ἦν καὶ Κῆϊος Τερέντιος, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός· ἀνὴρ, αἰσχροὺς μὲν τὴν ψυχὴν, ἀλυσί-τελῇ δὲ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτοῦ τῇ πατρίδι πεποιημένος. Appianus: 'Ὁ δὲ φαυλό-τατος τε, καὶ συμφορῶν αἴτιος, [de Varrone loquitur] ἀρχομένης τῆς τροπῆς ἐπεφύγει. Idem paulo post, fugam a Varrone ortam esse tradit, his verbis: Καὶ ὁ Τερέντιος αὐτοῖς ἐξήρχε τῆς φυγῆς. *Lambin.* Hinc apud Florum: 'Ducem effugit alter, alter occisus est: dubium uter majore animo. Paullum puduit, Varro non desperavit.'

Cn. Servilium Geminum] Ita diserte in nostris membranis: depravate enim antea datum Publii prænomen, Fastis Capitolinis reclamantibus. *Schottus.* Ms. Boecleri, *P. Servil. Geminum*.

Qui anno superiore fuerat Consul] Cum M. Attilio Regulo. Incidit Consulatus iste in annum Urbis Condita: DXXXVII. Nec dubium est, quin anno sequenti interemptus sit Cn. Servilius Geminus. Qui fuit Urbis DXXXVIII. quo contigit famosa illa clades ad Cannas. *Keuchen.*

CAP. 5. *Romam profectus est*] Falsum. Hannibal enim post pugnam Cannensem castra ex Apulia in Samnium movit. Liv. Et magna Græcia potitus est. Polybius. Tradit Appianus, tum demum Hannibalem Romam contendisse, cum se Capuam frumentum et subsidium intromittere obsidionemque solvere posse desperasset. *Lambin.* Vide sis non uno loco Livium, libro XXII. XXIII.

xxvi. xxx. 'Dubium deinde non erit [inquit Florus] quin ultimum illum diem habitura fuerit Roma, quintumque intra diem epulari Annibal in Capitolio potuerit, si (quod Pœnum illum dixisse Adherbalem Bomilcaris ferunt) Annibal quemadmodum sciret vincere, sic uti victoria scisset. Quum victoria posset uti, frui maluit; relictaque Roma, Campaniam Tarentumque peragraré; ubi mox et ipse et exercitus ardor elanguit: adeo, ut verum dictum sit; Capuam Annibali Cannas fuisse.' Cæterum, quod relicta Roma in Campaniam flexit, non eo id fecit animo ac proposito, ut delitiis Campanis frueretur, sed voto ac spe nobilissimæ urbis capiundæ Capuæ, quæ duarum tum toto orbe maximarum, Romæ et Carthagiuis, erat æmula. In Annibale autem duo præcipue notata ac reprehensa Ducis magni peccata a peritis artium militarium: quod ex Cannensi acie non recta Romam duxisset; et quod in hiberna Capuam militem misisset. Ac posterius quidem hoc peccatum majus illis visum priore. Nam mora et cunctatione tum peccasse tantum videri potuit, quæ victoriæ dilationem attulerit: hic secundus error inhabilem ad vincendum prorsus reddidit, viresque ademit. *Salmasius.*

In propinquis urbis montibus] Ad Anienem flumen, ubi instructis utrinque exercitibus in ejus pugnae casum, in qua urbs Roma victori præmium esset, imber ingens grandine mistus ita utramque aciem turbavit, ut vix armis retentis in castra sese receperint; nullius rei minore, quam hostium metu. Et postero die eodem loco acies instructas eadem tempestas diremit. Liv. xxvi.

Reverteretur Capuam] In hyberna. Ibi partem majorem hyemis exercitum in tectis habuit. Ut verissime modo cum Floro dictum sit; 'Ca-

puam Hannibali Cannas fuisse:' quod desumptum ex Oratione Marcelli ad milites. Exstat illa apud Livium xxiii.

Q. Fabius Maximus] Cunctator, Verrucosus, Ovicula. Auctor Viror. Illustr. Plutarch. in Vita. Maximi cognomen principium habuit in hac familia ab eo primum, qui omnem turbam excretam in quatuor tribus conjecit, easque urbanas appellavit, et instituit equites Idibus Quintil. transvehi. *Machaneus.*

Dictator] Factus post pugnam ad Trasimenum lacum commissam, ante Cannensem, et Pallum Æmiliū et Terentium Varronem Cos. nempe Cn. Servilio Geminio et M. Attilio Regulo Consulibus. De qua dictatura plura Polybius libro iii. *Lambin.* Præerat autem equitibus magister equitum, dictator legionibus et toti exercitui; eratque summus magistratus in Urbe Romana, sine provocacione, et tantum semestris.

In agro Falerno] Auctor de Viris Illustribus in vita Fabii: 'Annibalem in agro Falerno inclusit.' Florus lib. ii. 'Itaque per Samuium totum, per Falernos Guarauosque saltus sic maceravit Annibalem, ut qui frangi virtute non poterat, mora comminueretur.' Contigit hoc anno Urbis dxxxvi. qui quartus ab occentu soricis, de quo Val. Max. lib. i. 1. *Keuchen.*

Hinc clausus locorum angustiis] Quas τόπος στενός vocat Polybius, id est, *angusta loca.* 'Inclusus inde videri Hannibal,' (Livii verba sunt,) 'et ad Casilinum obsessus; cum Capua et Samnium, et tantum a tergo divitum sociorum Romanis commeatus subverheret: Pœnus contra intra Formiana saxa ac Linterni arenas stagnaque perhorrida situ hibernaturus.' Lege Appianum in Annibalicis.

Sine ullo detrimento exercitus] Τὴν τε δύναμιν διεκόμισε διὰ τῶν στενῶν μετ'

ἀσφαλείας, καὶ τὴν λείαν, λελοιπότων τοὺς τόπους τῶν παραφυλαττόντων τὰς δυσχωρίας. Polyb.

Callidissimo Imperatori] Quantus ille Imperator fuerit, exponit monumentum, quod produxit Streinius. Libet heic inserere ob nomina et titulos et triumphos: Q. FAB. MAX. DICTATOR BIS. COS. V. CENSOR. INTEREX II. ÆD. CVR. Q. II. TRIB. MILITVM. PONT. AVGV. PRIMO CONSVLATV LIGVRES SVBEGIT. EX HIS TRIVMPHAVIT. TERTIO ET QVARTO ANNIBALEM COMPLVRIBVS VICTORIIS FEROCEM SVBSEQVENDO COERCIVIT. DICTATOR MAGISTRO EQVITVM MINVCIO, CVIVS POP. IMPERIVM CVM DICTATORIS IMPERIO ÆQVAVERAT, EXERCITVI PROFLIGATO SVVENIT, ET EO NOMINE AB EXERCITV MINVCIANO PATER APPELLATVS EST. CONSVL QVINTVM TARENTVM CEPIT. DVX ÆTATIS SVÆ CAVTISSIMVS, ET REI MILITARIS PERITISSIMVS HABITVS EST. PRINCEPS IN SENATV DVOBVS LVSTRIS FACTVS EST. *Callidissimus*] Sic Mss. et Veteres præter Venetos, qui *clarissimus* legunt. Supra in Timoleone, dicit Hannibalem ‘calliditate’ omnes in Africa natos præstitisse. Savaro. Infr. ‘vidit vir omnium callidissimus.’

Obducta nocte] Longol. et Ultraj. editio *adducta*: minus recte. Schott.

Sarmenta in cornibus jumentorum deligata incendit] Lege Frontinum Strategem. i. Appianum in Hannibalic. Polybium III. Livium XXII. Post tertiam vigiliam εὐθὺς ἐξῆγε τοὺς λειτουργοὺς, καὶ προσδεῖν ἐκέλευσε πρὸς τὰ κέρατα τοῖς βοσὶ τὰς λαμπάδας. Aderant autem λογχοφόροι, expediti milites, qui boves a tergo agitabant. Ubi concremato pabulo calor ad ima cornuum venit, velut furore stimulatos agebat. Hinc repente discursu, haud secus, quam sylvis montibusque accensis, omnia circum virgulta ardere; capitumque inquietatio flammam ex-

citans, hominum passim discurrentium speciem præbebat. Qui ad transitus saltus insidendos locati erant, ubi in summis montibus, ac super se quosdam ignes conspexerunt, circumventos se esse rati, præsidio incessere, qua ingens emicabat flamma, velut tutissimum iter, petentes summa montium juga. Tum in quosdam boves palanteis a suis gregibus inciderunt: et primo cum procul cernebant velut flammæ spirantium, miraculo attoniti constiterunt. Ita Livius. Cæterum opinantur nonnulli, illum terrorem, qui ex prodigioso isto objectu invaserat Romanos, fuisse πανικόν: quo κατασχεθέντες et stupefacti, ex præsidiis suis fugiebant. Quod nentiquam probabile: quippe causa suberat, saltem in speciem vera, quam præsidarii per tenebras judicare non poterant. Keuchen.

Pari ac dictatorem imperio] Post prælium cum Annibale. Καὶ ἡ βουλὴ, ἐπανεληλυθὸς ἐς τὸ στρατόπεδον ἦδε τοῦ Φαβίου, ἴσον ἰσχύειν αὐτῷ τὸν ἱππαρχὸν ἀπέφηnen. Appian. in Annibalic. Res primæ originis, quam suffragatore Metello, consilio Varronis acquisivit a Senatu M. Minucius. Nunquam enim ante æquatum jus dictatoris et magistri equitum. Polybins: Καὶ δὴ δύο δικτάτωρες ἐγεγόνεισαν ἐπὶ τὰς αὐτὰς πράξεις, ὃ πρότερον οὐδέποτε συνεβεβήκει παρὰ Ῥωμαίοις. Lege Orationem apud Livium, qua longis sermonibus Minucius Fabium apud suos criminatur. Exstat illa lib. XXII.

Perductum] Placet Codicis nostri scriptura, *productum*, pro *illectum*. Schottus. *Dolo perductum in prælio*] Bene habet hæc lectio: nec attendendus Schottus, qui præfert *productum*. Gebhard.

Iterum Consul] Ἀνθύπατον vocat Appianus. Iterum Consul fuit anno Urbis Cond. DXXXI. Olympiad. CLIV. 3. Ita Plutarch. in vita Gracchorum eum bis Consulenti fuisse tes-

atur. Quo secundo Consulatu collega ejus fuit M. Juventius Helva, 10 xc. ut in Fastis videre est. *Keuch.*

In *Lucanis*] Florus II. 6. 'Ausus et Sempronio Graccho duce per Lucaniam sequi, et premere terga cedentis.' Livius Decad. III. 5. 'Gracchum, jam nudatum præsidio, vivum capere Pœni nituntur. Cæterum ille, conspicatus Lucanum hospitem inter hostes, adeo infestus confertos invasisit, ut parci ei sine multorum perniciæ non posset. Exanimem enim Mago extemplo ad Annibalem misit, poni-que, cum captis simul fascibus, ante tribunal imperatoris jussit. Hæc vera fama est. Gracchus in Lucanis ad campos, qui veteres vocantur, periit.' Vide sequentia, ubi varios de Gracchi morte sermones fuisse testatur. Alii in agro Beneventano prope Calorem fluvium interemptum volunt ab hostibus inter salicæ latentibus. Sunt qui, aruspicum monitu quingentos passus e castris progressum, uti loco puro prodigia procuraret, ab insidentibus forte locum duabus turmis Numidarum circumventum, scribant. Adeo, nec locus, nec ratio mortis, in viro tam claro et insigni constat. Funeris quoque Gracchi varia fama est. Alii in castris Romanis sepultum a suis testantur. Alii in vestibulo Punicorum castrorum rogam ab Hannibale exstructum volunt; ob quem armatus exercitus, cum tripudiis Hispanorum et aliarum gentium, omni honore exequias celebrabat. Hæc tradunt, qui in Lucanis rei gestæ auctores sunt. Si illis, qui ad Calorem fluvium interfectum memorant, credere velis, capitis tantum Gracchi hostes potiti sunt. Eo delato ad Hannibalem, missus ab eo confestim Carthalo, qui in castra Romana ad Cn. Cornelium quæstorem deferret. Is funus imperatoris in castris, celebrantibus cum exercitu Beneventanis, fecit. Hæc Livius. Videtur tamen in posteriorem sententiam abire

Delph. et Var. Clas.

etiam Appianus. Verba ejus in Annibalicis: Αἰσχρῶς δ' αὐτὸν ἐνηδρευμένον, ἀγάμενος ὕμῳ τῆς τελευτῆς ἀρετῆς, ἔθαψε, καὶ τὰ ὅσα Ῥωμαίοις ἐπεμψεν.

Quinques consulum] *Quinctum Consulem* reponendum puto, Varronis et Ciceronis auctoritate apud Agell. x. 1. Ex compendii, ut fit, nota V. *Cos.* librarius imperitus *quinques* exscripsit. *Schottus.* Quod non improbo. Ita enim Appianus: Κλαυδίῳ τε Μάρκελλῳ ὁ Σικελῶν ἔλῳν, πέμπτον ὅπατεύων τότε, καὶ Τίτῳ Κρισπίνῳ. Consul autem cum Tito Quinctio Crispino Marcellus fuit anno Romæ DCLV. ut constat ex Fastis. *Keuchen. Schottus.*

Apud Venusium] Quæ Romanorum colonia fuit, inter Apuliam et Lucaniam. Velleius. Inter Hidruntem et Equum Tuticum. Antoninus. Hannibal apud Appianum παρῆλθεν ἀχθόμενος ἐς Θουρίους, κακεῖθεν ἐς Οὐενουσίαν.

Pari modo interfecit] Multis verbis narrat duorum Consulum cladem T. Livius Ann. xxvii. Uterque pari mortis genere interemptus. Κρισπίνος μὲν ἀκοντισμασί δυσὶ βεβλημένος. Et in eadem pugna Μάρκελλον δέ τις λόγχῃ πλατεῖα διὰ τῶν πλευρῶν διήλασεν. Vide sis Appianum Ἀννιβαϊκῇ, et Plutarchum in Marcello.

Quare hoc unum satis erit dictum] Postrema vox de mendo suspecta est, et a Glossa irrepsisse apparet. *Schottus.*

Quamdiu in Italia fuit] Scilicet spatio annorum sexdecim. Justinus libro ultimo. *Mag.* Constat autem Hannibalem annos quindecim et eo amplius in Italia fuisse. T. Livius Ann. lib. xxx. dedisse tandem id (vacuam hostibus Italian) Deos sexto-decimo post demum anno: nec esse qui Diis gratias agendas censeat: 'Nec satis certum constare apud animos poterat, utrum gaudio dignius esset, Hannibalem post sextum decimum annum ex Italia decedentem, vacuam ejus possessionem reliquisse Pop. Romano, an magis metuendum,

Nep.

quod incolumi exercitu in Africam trajecisset. Appianus: 'Ἀννίβας δὲ ἐπὶ Λιβύης ἀνήγετο ἑκατάδεκα ἔτεσι πορθήσας τε τὴν Ἰταλίαν, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐμπλήσας κακῶν μυρίων, καὶ ἐς κίνδυνον ἔσχατον πολλὰς συναγαγὼν, τοῖς δὲ ὑπηκόοις αὐτῶν καὶ συμμάχοις ἐνυβρίσας ὡς πολέμοις. Idem ex Fastis intelligere licet. *Lambin.*

CAP. 6. *Hic invictus patriam defensum revocatus*] At Plinius in libro de Viris Illustribus, a Valerio Flacco repulsum, a Graccho et Marcello fugatum, et mox in Africam revocatum ait. *Mag.* Livius Ann. xxx. 'Nihil certe ultra rei in Italia ab Hannibale gestum. Nam ad eum quoque legati ab Carthagine, vocantes in Africam, iis forte diebus, quibus ad Magonem, venerunt. Frendens, gemensque, ac vix lachrymis temperans, dicitur legatorum verba audisse. Posteaquam edita sunt mandata: Jam non perplexe, inquit, sed palam revocant, qui vetando supplementum et pecunias mitti, jampridem retrahebant.' Vide sequentia.

Adversus P. Scipionis filium] Africanum. *Lambinus.* Cui tam grande de Africa nomen fata decreverant. *Florus.* Illud cognomen ex virtute fuit. *Sallust.* Sed notandum, commune illud fuisse duobus Scipionibus. Lege *Sigonii* 'Scipionem Æmilianum,' et Auctorem De Viris Illustribus. De utroque *Florus* II. 6. 11.

Exhaustis jam patriæ facultatibus] Diuturno bello.

Bellum componere] Rem multis verbis exponit Livius Ann. xxx.

In colloquium convenit] Comparuit ad colloquium, de quo convenit habendo. *Jan. Gebhard.* Livius: 'Itaque, quanquam et ipse causa belli ejus erat, et adventu suo turbaverat pactas inducias et spem fœderum: tamen si integer, quam si victus, peteret pacem, æquiores impetrari posse ratus, nuntium ad Scipionem misit, ut colloquendi secum potesta-

tem faceret.' Sequitur mox, 'Cæterum Scipio cum colloquium haud abnuisset, ambo ex composito Duces castra protulerunt, ut coire ex propinquo possent.' In libro Strategematum Polyæni refertur animi magnitudo Scipionis adversus speculatores Carthaginenses. De quibus legendus etiam Appianus *Συριακῇ*.

Conditiones non convenerunt] Ταῦτα μὲν ὄν διαλεχθέντες αὐτοῖς 'Ἀννίβας καὶ Πόπλιος, ἐχωρίσθησαν, ἀξίωματον ποιησάμενοι τὴν κοινολογίαν. Polybius xv. Ita infecta pace ex colloquio ad suos cum se recepissent, frustra verba pacata renuntiant: armis decernendum esse, habendamque eam fortunam, quam Dii dedissent. In castra ut est ventum, pronuntiant ambo, arma expedirent milites, animosque ad supremum certamen, non in unum diem sed in perpetuum, si felicitas adesset, victores. Roma an Carthago jura gentibus daret, ante crastinam noctem scituros. Neque enim Africam, aut Italiam, sed Orbem terrarum victoriæ præmium fore: par periculum præmio quibus adversæ pugnæ fortuna fuisset. Livius xxx. *Florus* II. 6.

Apud Zamam] Livius xxx. et Polybius xv. post pugnam ad Adrumetum, apud Zamam conflixisse cum Scipione Hannibalem memorant. Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἀναξεύσας ἐκ τῶν παρὰ τὸν Ἀδρύμητα τόπων προῆλθε, καὶ κατεστρατοπέδευσε περὶ Ζάμαν. αὕτη δ' ἐστὶ πόλις ἀπέχουσα Καρχηδόνος ὡς πρὸς τὰς δύοσις ὁδὸν ἡμερῶν πέντε. Zama, Urbs Africæ, quæ Ptolemæo Ἀζάμα. Sed corrupte: ut notarunt Latini interpretes. Dicta a Ζῶι, quod canere significat. Quemadmodum fons in Africa δμῶννμος, ut tradit ex Vitruvio Isidorus lib. VIII. 4. *Keuch.*

Cum eodem conflixit] Et victus fugit Hannibal. Anno U. C. 10. II. hæc gesta, apparet ex Fastorum tabulis. *Schott.*

Biduo et dualibus noctibus] Polyb.

Ἀντίβας δὲ μετ' ὀλίγων ἡμέρας κατὰ τὸ συνεχὲς ποιοῦμενος τὴν ἀναχώρησιν εἰς Ἀδρύμμητα διεσώθη· πάντα τὰ δυνατὰ ποιήσας κατὰ τὸν κίνδυνον, ὅσα τὸν ἀγαθὸν εἶδει στρατηγὸν, καὶ πολλῶν ἤδη πραγμάτων πείραν εἰληφότα. Inde accitus Carthaginem sexto et tricesimo post anno, quam puer inde profectus erat. Livius.

Adrumetum pervenit] Ἀδρύμμητα. Male igitur Longolius et quidam scribunt eduntque *Adrumetum*. Schott. Apud Strabonem est Ἀδρύμη. A multis cum spiritu scribitur, *Hadrumes*, *Hadrumetum*, et *Hadrumetum*. Vetus inscriptio: COLONIA CONCORDIA VLPIA TRAIANA AVG. FRUGIFERA HADRUMENTINA. In antiqua Geographia Ptolemæi urbs appellatur Ἀδρύμμητος. Apud Thucydid. est Ἀτραμύττος, pro quo Pausanias Ἀδραμύτιος. Keuchen. Origo verbi plane Punica est. ΠΥΝ ΓΥΠ. Unde Arabice حصر موت apice in secunda litera suprascripto, ut sit *Hadramuth*. Est autem *Adramyt* ἑπάλις Πλούτωνος. Nam *Mut* Pœnis erat *Pluto*. Joseph. Scaliger.

Reliquos] Malim reliquias, quamquam et illud defendi potest.

Novis delectibus, paucis diebus multos contraxit] Legendum, novis dilectibus: neque dubium est, quin libri manuscripti, si modo non sunt ipsi quoque mendosi, sic habeant. Contraxerat autem jam sex peditum millia, et equites quingentos in urbe Marthama, ut tradit Appianus Διβυκῆ. Lambin.

CAP. 7. Carthaginenses bellum cum Romanis composuerunt] Auctoritate Hannibalis. Appian. Incidit pax illa in annum Romæ conditæ 12. LII. Cn. Cornelio Lentulo et P. Ælio Pæto Coss. Livius et alii conditiones pacis cum P. Cornel. Scipione referunt. Schott. Cui lege Curiata, et cxx. legatorum sententia, paciscendæ cum Pœnis conditiones permissæ erant.

Bellum his legibus compositum: ut Pœni liberi haberent αὐτονομίαι: quas urbes, quosque agros, quibusve finibus ante hoc bellum tenuissent, tenerent: perfugas, fugitivos, captivos omnes, et ii. stratas naves præter x. triremes traderent, elephantosque, quos haberent domitos, neque domarent alios: bellum neque in Africa neque extra Africam injussu P. R. gererent: Masinissæ res redderent, fœdusque cum eo ferirent: decem millia talentum argenti descripta pensionibus æquis in an. L. solverent: obsides centum arbitrato Scipionis darent. Ita Livius. Vide Dionis τὰ λείψανα περὶ πρεσβειῶν διαφύρων.

Resque in Africa gessit] Quas narrat Appianus Διβυκῆ.

Usque ad P. Sulpicium et C. Aurelium Coss.] Qui annus tertius Olympiadis cXLII. Vel dXL. ab urbe condita. Livius Ann. xxxi. 'Anno quingentesimo quadragesimo ab U. Condita, P. Sulpicio Galba, C. Aurelio Cotta Coss. bellum cum Rege Philippo initum est, paucis mensibus post pacem Carthaginensibus datam.' Cæterum initium magistratus P. Sulpicii fuit annus Romæ DLIII. Qui secundus consulatus ejus cum C. Aurelio Cotta. Vide sis Cassiodorum et Chronologos. Keuch. Legati Carthage Romam venerunt, sed parum bona fide. Livius lib. xxx. 16. Ernst.

Ob eamque rem corona aurea eos donarent] De corona aurea ad Alcibiadem dictum est. Vide Passchalii opus, quod De coronis inscripsit. Mos iste Romanis usitatus, apud quos neque coronæ solum ipsæ donabantur, sed et alia donaria ad coronas.

Ut obsides eorum Fregellis essent] T. Livius Ann. xxxii. aliter: 'Petentibus iisdem, qui non reddebantur obsides, ut ab Norba, ubi parum commode essent, alio traducerentur, concessum, ut Signiam et Ferentinum transirent.' Lambin.

Cujus opera susceptum bellum esset] Pro culpa ac vitio, ut supra in Alcibiade Nepos, et Catullus in Passere: 'Tua nunc opera Flendo turgiduli rubent ocelli.' Et JC. furis *beneficio* rem abesse dicunt, pro culpa, *εὐφημίας* causa, ut puto; qua etiam ratione *beneficium* e Platonis Timæo vertit Cicero. *Schottus*.

Prætor factus est] Livius XXXIII. 'Horum in tam impotenti regno (neque enim civiliter nimis opibus utebantur) Prætor factus Hannibal, vocare ad se quæstorem.' Justinus 'consulem' vocat lib. XXXI. Quod idem est. Nam a Pop. Carthaginiensi electus fuit Sufes. Sufes Pœnorum lingua summum magistratum denotat, quem constituiebant Romæ Consules, apud Pœnos Sufetes. Meminit Seneca lib. de Tranquil. cap. 3. 'Non vis nisi Consul, aut Prytanes, aut Ceryx, aut Sufes administrare Rempublicam.' Vide Festum, ad quem Scaliger vocem a ΠΕΥ deducens, idem esse vult, quod Græcis *ἑφορος*, sive *ἐπόρτης*, aut *ἐπισκοπος*. Quippe non amplam tantum dignitatem, qualis in summo magistratu, *ὅν πάντες ὡς ἥρωα τιμῶσι*, sed et insignem sapientiam, qualis in magistratu esse debet, respicit. Inde Justinus Hannibalem vocat virum ad prospicienda cavendaque pericula peritum; nec minus in secundis adversa, quam in adversis secunda cogitantem: lib. XXXI. *Keucheni*.

Postquam rex fuerat anno secundo et vigesimo] His improprie dictis Regibus accenseri possunt et filii, quibus regium nomen datum a patribus, regiam vim retinentibus. Talis is Darius fuit, quem pater Artaxerxes judicatum interfici jussit. Plutarchus Artaxerxe. *Grotius*.

Ut enim Romæ Consules, sic Carthagine quotannis annui bini reges creabantur] Quemadmodum Lacedæmonii bini præfecti, mox bini Reges, nomine magis, quam imperio. Vide

quæ ad Agesilaum notata sunt. Illud regimen multis gentibus commune. Apud Iberos bini deliguntur reges, alter qui jura dat, alter qui populis præest. Quod apud Achæos simile accepimus, ut binos prætores annuos sibi præficerent, qui publicas res simul et judicia curarent: aliquando decem, quos *δημοστρογός* vocabant. Alexand. ab Alexand. III. 3. Sed aliquando judicum ordo præfuit, qui rerum et personarum jus habebant apud Carthaginienses. Cæterum isti Reges annui Sufetes quoque nominabantur. Ut parum absit, quin iidem fuerint cum Prætoribus. Quemadmodum consulatus et prætura, proprie imperia dicebantur apud Romanos. Sed notandum Pœnorum Duces Regis quoque titulo fuisse insignitos. Quod ex Hannonis periplo liquet, cujus frons 'Hannonis Carthaginiensium regis.' Similiter Imilco 'Rex Carthaginiensium' apud Justinum et Orosium. Quod ex perpetua plerunque auctoritate obtinuerunt. Unde Procopius de bello Gothico lib. I. dicit, barbaros duces suos, reges vocare. *Keuch*. Apud Carthaginienses duo fuere Sufetes, id est, Judices, similes Consulibus Romanis, penes quos summa potestas in populum fuit, et plane regia, hoc uno dempto, quod duo essent; quem numerum binarium non admittit regius status, quia judicari a quoquam recusat, qui illum obtinet. At ubi duo sunt potestate et imperio æquales, unus ab altero postulari capitis et condemnari potest. Improprie itaque Probus Sufetes illos Carthaginienses Reges appellavit annuos; quia ne reges essent, duabus his rebus effiebat, et quod annui, et quod bini. *Salmasius*.

Ex novis vectigalibus, non solum ut esset pecunia] Livius XXXIII. 'Adjecit aliud, quod, bono publico, sibi proprias simultates irritavit. Vectigalia publica partim negligentia dilabebantur,

partim prædæ ac divisui principum quibusdam et magistratibus erant; quin et pecunia, quæ in stipendium Romanis suo quoque anno pendere-
tur, deerat; tributumque grave pri-
vatis imminere videbatur. Hannibal
postquam vectigalia quanta terres-
tria maritimaque essent, et in quas
res erogarentur, animadvertit; et
quid eorum ordinarii Reipubl. usus
consumerent, quantum peculatus
averteret; omnibus residuis pecuniis
exactis, tributo privatis remisso, sa-
tis locupletem Rempubl. fore ad vec-
tigal præstandum Romanis, pronun-
tiavit in concione, et præstitit pro-
missum.' *Lambin.* Hinc orta Romæ
est ab optimatum factione illa suspi-
cio contra Hannibalem; ut qui in
pace res novas, et cum Antiocho se-
creta belli consilia adversum Roma-
nos moliretur. *Keuchen.*

Anno post præturam] Qui Urbis
Cond. DLVIII. Olymp. CXLVI. anno 2.
Alii priori anno id accidisse volunt.

M. Claudio, Lucio Furio Coss.] M.
Claudio Marcello, L. Furio Purpu-
reone. *Lambin.*

Navem conscendit clam] Inter Adru-
metum et Thapsum, ubi erat in sua
turri. Quo die Africa excedens in
Cercinam insulam trajecit. Postero
Tyrum allabitur, et excipitur a condi-
toribus Carthaginiis. Lege de hac
fuga ipsius Livium xxxiii. et Cice-
ronem de Orat. ii. Contigit illa M.
Porcio Catone, L. Valerio Flacco
Coss. *Keuch.*

In Syriam] Antiochiam; quæ pars
Syriæ Plinio, Melæ, et antiquis Geo-
graphis. Inde profectum Antiochum
Ephesi consequitur, et ab eo benigne
excipitur. Livius: 'Ephesi regem
est consecutus, fluctuantem adhuc
animo, incertumque de Romano bel-
lo: sed haud parvum momentum ani-
mo ad moliendum adventus Han-
nibalis fecit.' Videndus Justinus
xxxi.

Ad Antiochum] Magnum; qui Se-

leuci Callinici filius. De quo ante
dictum.

Exulem judicarunt] *Dicarunt* est in
membranis nostris et Ultraj. fortasse
verius, pro addixerunt, unum e tri-
bus prætoris verbis, do, dico, addico.
Schott. *Ipsum exulem judicarunt*] De-
lituit in Mss. syllaba *ju*, scriptumque
erat *dicarunt*, quod Schottus illico
arripit, exponitque *addixerunt*. At
quis ita e Latio loquitur *addicere* vel
dicare exulem pro exsilio multare?
Gebhard.

CAP. 8. *L. Cornelio, Q. Minutio
Coss.*] L. Cornelio Merula et Q. Mi-
nucio Thermo Coss. Is annus Urbis
DLXI. primus Olympiadis CXLVII.
Chronol.

*Cum quinque navibus Africam acces-
sit*] Atqui non modo ipse eo non ac-
cessit, sed ne literas quidem mittere
ausus est; ne quo casu interceptæ
ejus consilia patefacerent. Livius
xxxiv. 'Sententia ejus una atque
eadem semper erat, ut in Italia bel-
lum gereretur. Italiam et commeatus
et militem præbituram externo hosti.
Si nihil ibi moveatur, liceatque P. R.
viribus et copiis Italiæ extra Italiam
bellum gerere; neque Regem, neque
gentem ullam parem Romanis esse.
Sibi centum tectas naveis, xvi. millia
peditum, mille equites deposcebat:
ea se classe primum Africam petitu-
rum: magnopere confidere et Car-
thaginienses ad rebellandum ab se
compelli posse; sin illi cunctentur,
se aliqua parte Italiæ bellum exci-
taturum Romanis.' Vide sequentia.
Lamb.

In finibus Cyrenæorum] Qui et Cy-
renenses appellantur. Sallustius in
Jugurthino: 'Qua tempestate Car-
thaginienses pleræque Africæ imperi-
tabant: Cyrenenses quoque magni
atque opulenti fuere.' Cyrene, Cy-
renaica, Africæ provincia Ptolemæo,
unde Cyrenenses, Cyrenæi.

*Si forte Carthaginienses ad bellum
Antiochi spe fiduciaque inducere posset*]

Quod multis modis ac vario strategemate apud Appianum induxit. Post crebros ad regem sermones et consilia, missus tandem Carthaginem Aristo quidam ex comitibus ejus, qui clam noctu libellum vestibulo curiæ affigeret, hac sententia: "Ὅτι πάντας ὁ Ἀννίβας τοὺς βουλευτὰς παρακαλοῖ τῇ πατρίδι συνάρασθαι μετ' Ἀντιόχου. *Keuch.*

Magonem fratrem excivit] Hoc verum esse non potest. Quippe Mago Hannibalis frater in prælio adversus P. Quintilium Varum prætorem, et M. Cornelium proconsulem, in agro Insubrium Gallorum vulnus accepit, ex quo interiit. Livius xxx.

Eadem, qua fratrem, pœna] Bona ejus publicarunt, domum a fundamentis disjecerunt, ipsum exulem judicaverunt. *Lambin.*

Vela ventis dedissent] Loquela Poëtica dictum. Virgil. non uno loco: 'Vela damus ventis.'

Antiochus autem si tam in agendo bello] Lege Livium Ann. xxxvi. ubi aperte ostendit, Antiochum prævidisse, fieri posse, ut, quemadmodum quondam Lacedæmonii a Persis circumventi fuerant, sic ipse a Romanis, callibus per invias rupes inventis, circumveniretur.

Propius Tiberi, quam Thermopylis] De bello loquitur, quod adversus Manium Acilium Glabrimonem cum Scipione Nasica Consulem instruxit Antiochus. De quo consulendus Plutarchus in Catone, Justinus xxxi. Livius xxxvi. Frontinus ii. 4.

Multa stulte conari] Ut exercitum conscripsisse armis inauratis. Quo ostenso Hannibali, 'Hicne,' inquit, 'exercitus Romanis sufficiet?' 'Sufficiet,' respondit Pœnus, 'vel maxime avaris.' Agell. ex veterum memoriis Noct. Attic. v. 5. Huc quoque pertinet scomma alterum Hannibalis de Phormione Philosopho, cujus ludum audiendi gratia ingressus erat, apud Tullium de Orat. ii. *Schott.*

Quas ex Syria jussus erat in Asiam ducere] T. Livius lib. xxxvii. 'Itaque et Hannibalem in Syriam miserat [Antiochus] ad Phœnicum arcescendas naves: et Polyænidam, quo minus prospere gesta res erat, eo enixius eas, quæ erant, reficere, et alias parare naves jussit. Ipse in Phrygia gubernavit.' *Lambin.*

In Pamphylio mari] Idem Livius eodem libro: 'In confinio Lyciæ et Pamphyliæ Phaselis est: prominet penitus in altum, conspiciturque prima terrarum, Rhodum a Cilicia petentibus, et procul navium præbet prospectum. Eo maxime, ut in obvio classi hostium essent, electus locus est.' *Lambin.* Unde 'Phaselicum mare' vocat Eustathius, ab adjacente urbe.

Fuit superior] Dissentit parum Livius xxxvii. Vide ipsum; ubi fusc utramque classem describit.

CAP. 9. *Antiocho fugato]* In Asiam, a. Glabrione victus. Justin. xxxi. Contigit illud M. Acilio Glabrione et P. Corn. Scipione Nasica Coss. Is annus U. DLXIV. *Keuchen.*

Cretam ad Gortynios venit] Justinus xxxii. 'Namque Hannibal, cum ab Antiocho Romani inter cæteras conditiones pacis deditionem ejus deposcerent, admonitus a rege, in fugam versus Cretam defertur.' Gortynii vero sunt Cretæ incolæ. Stephanus de Urbibus: Γόρτυν, πόλις Κρήτης, id est, Gortyn, seu, ut Latini appellant, Gortyna, urbs Cretæ. Plinius lib. iv. 12. Cretæ oppida maxime insignia enumerat; refert autem Gortynam inter eas, quæ in Mediterraneo sitæ sunt. *Lambin.*

Vir omnium callidissimus] De callido hoc Annibalis astutoque consilio, quo insidias avarorum Cretensium elusit, Jul. Frontinus, Polyænus, et Justinus lii. extremo. Sic Pœnus corvos delusit hiantes, salvusque evasit; ut Mithridates Ponti rex fugiens Romanos persequentes auro sparso

delapsus decepit. Et castor, Ponti animal, venatorum insidias sectis sibi verendis effugere fertur. Auctor Plinius et Ælianus. *Schott.*

Magno se fore periculo] Sic e duobus Mss. legit Schoppius Verisimil. iv. 14. Alii *in periculo*. Bosius. Nimirum vitæ ipsius, opibus enim occiso exule inhiabant. Justinus ibidem: 'Ibi cum diu quietam vitam egisset, invidiosumque se propter nimias opes videret.' *Gebh.*

Has Gortyniis præsentibus] Probo quod in Msc. Leidensi legitur; *has præsentibus principibus*: quomodo et Codex Boecleri legit, nisi quod pro *has* corrupte *his* habet. Principibus, intellige, civitatis Gortynæ. Ei voci adscripserat aliqui in margine, *Gortyniis*; quod postea in textum irrepsit, ejecta genuina voce. *Bosius.*

Deponit in templo Dianæ] Justinus: 'Amphoras plumbo repletas in templo Dianæ, quasi fortunæ suæ præsidia deponit.' Simile Plauti illud in Bacchid. ii. 3. 72. 'Nos apud Theotimum omne aurum deposuimus: Qui illic sacerdos est Dianæ Ephesiæ.' Morem autem in fanis thesauros reponendi reperies supra quoque in Aristide. Cæsar de B. C. iii. 'Ephesi a fano Dianæ positas antiquitus pecunias Scipio tolli jubebat:' et lib. i. 'Pecuniæ a municipiis exiguntur, et e fanis tolluntur.' Lege de hoc ritu Alexandrum ab Alexandro lib. i. 2. Joan. Brodæum Miscell. iv. 17. et Ferrandum. *Schottus.*

His in errorem ductis] Non male Cod. Boecleri, *inductis*. Bosius. Justinus: 'Atque ideo nihil de illo sollicita civitate, quoniam velut pignus opes ejus tenebat.' *Gebhard.*

Statuas æneas, quas secum portabat, omnes sua pecunia complet] Justin. 'Auro suo in statuis, quas secum portabat, infuso, ne conspectæ opes vitæ nocerent.' *Idem.*

CAP. 10. *Ad Prusiam in Pontum pervenit*] Vide Ciceronem de Divinat.

ii. Valer. Max. iii. 7. Justin. xxxii. Memnon de illo Prusia: Μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Κιέρον πόλιν Ἡρακλεωτῶν οὖσαν ὑφ' ἐαυτὸν ἔθετο τῇ πολέμῳ ἀντὶ Κιέρον Προνσιάδα καλέσας. Vocat ille Κιέρον, quam alii Κίον. Sed Κίειον puto scribendum. Sic et Τίειον dixere oppidum Τίον. Cæterum is Prusias fuit, qui Hannibalem hospitio receperit. Inde est fortasse, quod Plinius Prusam sub Olympo ab Hannibale conditam dicit. Sed illa Prusa Olympica prorsus alia est a Prusiade. Et fortasse, an quidam scripserint, Prusiadem ab Hannibale conditam, et Prusiadem nominatam in honorem Prusiæ, a quo receptus fuerat. Prusam autem Plinius cum Prusiade conjungit. Nam Prusa sub Olympo longe antiquior Hannibale vel illo Prusia, utpote, quam a quodam Prusia positam velint, qui adversus Cræsum bellavit. Κτίσμα Προσίου τοῦ πρὸς Κροίσον πολέμησαντος fuisse, dicit Strabo. Quoniam Cios vocabatur etiam Prusias, ideo cives ejus ab aliis Κιανοί, ab aliis Προνσιεῖς appellabantur. Plinius: 'A Cio intus in Bithynia, Prusa ab Hannibale sub Olympo condita.' Idem est ac si dixisset, a Prusiade intus in Bithynia Prusa. Chronicon Eusebii conditam refert circa Olympiadem xxxvii. Quod immaniter longe est a temporibus Hannibalis, propius abest ab ævo Cræsi, quo fertur condita Prusa sub Olympo. Sic Prusiadem cum Prusa confundit, ut alii plerique. *Salmasius.*

Regem armavit et excitavit] Male sequitur illud *excitavit*, natura prius. Quare considerata lectio a Schotto ex Ultrajectina eruta, *exercuit*. Quia viderat regem longa pace disidem et insuetum bello, exercitio firmare constituit. Conjungit quoque armationem et exercitationem militum Diodor. lib. xvi. de Philippo. Τὰς δὲ στρατιωτικὰς τάξεις ἐπὶ τὸ κρείττον διορθώσάμενος, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς πολεμικοῖς

ὄπλοις δεδόντως κοσμήσας, συνεχεῖς ἐξοπλισίας μὲν καὶ γυμνασίας ἐναγωνίους ἐποιεῖτο. Vide Florum lib. II. 5. Gebhard. Sed legendum fortasse, *animavit et excitavit*, facili literarum commutatione deceptis librariis.

Pergamenus Rex Eumenes] A quo membranas primum repertas, testimonio Varronis refert Plinius. *Salmasius*. Ergo Pergamenus, quasi a Pergamena, sive membrana. Falsum. Verba Strabonis XIII. 'Ex Eumene natus est Eumenes, de patris nomine. Is Pergami successionem habuit, et jam loca circumcirca tenebat, unde apud Sardes Antiochum Seleuci filium superavit, cum eo congressus.' Sic 'Attalus Rex Pergamenorum, regis Eumenis filius,' apud Florum II. 20.

Romanis amicissimus] Unde eum φιλορώμιον cognominat Plutarch. in Catone. Ita Florus, 'socium et commilitonem Pop. Romani,' II. 20. Valerius Maximus: 'Asiæ rex Eumenes, amantissimus nostræ Urbis.' Vide responsum cujusdam ad Catonem apud eundem Plutarchum. *Keuchen*.

Bellumque inter eos gerebatur et mari et terra] Meminit istius Justinus, XXI.

Classe paucis diebus erant decertaturi] Gifanii et Schotti Codices ingerunt *decreturi*: quod negligere vim est facere elegantissimo Scriptori. Lucret. lib. V. 'Tantum spirantes æquo certamine bellum Magnis de rebus inter se cernere certant.' Medea Enniana: 'Ter sub armis malim vitam cernere Quam semel modo parere.' Curt. lib. III. 5. 'Darius, nunciata Memnonis morte, haut secus quam par erat, motus, ommissa omni alia spe statuit ipse decernere.' Gebhard.

Dolo erat pugnandum, quum par non esset armis] Hoc ex Lysandri sententia, qui dicere solebat: ubi leonina pellis non sufficeret, vulpinam esse adhibendam. *Lambin*. De aliis lege Grotium De Jur. Bell. et Pac. lib. III. 1.

Imperavit quamplurimas venenatas serpentes vivas colligi, easque in vasa fictilia conjici] Vide Justin. lib. XXXII. 4. Frontinum Strategem. lib. IV. 7. *Savaro*. Galenum de Theriaca ad Pisonem, et alios. Serpenteum loco alii alias feras venenatas adhibuerunt, quales nepæ, scorpiones, et id genus. Jam ne incedere in naves possent, etiam murices in eas conjectabant, uti Leo testatur. Sunt autem murices ferramenta^c cuspidata, et quocunque modo jactes, mucronem sursum erigentia, et morantia cursum. Cæsar apud Actium 'ollulas carbonum picisque' plenas eminus in adversas naves tormentis ejaculavit, teste Dione lib. LI. Leo autem præcipit, ut 'calce viva' repleantur: pulvis enim e confractis vasibus emissus suffocare solet, spiritumque intercludere. Callinicus Syrus, qui vixit tempore Constantini Pogonati, apud Zonaram ignem Græcum invenit, quo Cretenesium naves viginti sine labore combussit. Nicetas: τότε καὶ τὸ ὕγρον ἐπινενόητο πῦρ, Καλλινίκου τινὸς ἀρχιτέκτονος ἀπὸ Συρίας ἐλθόντος πρὸς τὸ βασίλειον ἔστυ, καὶ τοῦτο κατασκευάσαντος. Tom. III. Meminit ejus Cedrenus, et alii veterum. Simile quid de Pisistrato Rhodiorum navarcho commemorat Suidas in πυρφόρος κημός. Sed ad Hannibalis consilium proxime accesserunt Atrani in obsidione Severianorum. Lege Herodianum lib. III. *Keuchen*.

Harum cum confecisset magnam multitudinem] Quarum serpentium cum magnam vim redegisset in unum. Cæsar de Bell. Gall. lib. I. 'Hos posse conficere armata millia centum.' Id. Civil. lib. I. 24. 'Servos, pastores armat, atque his equos attribuit: ex iis circiter trecentos equites conficit.' Gebh.

Omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem] Nam nave Prætoria depressa aut superata, ac rege ipso occiso, confundi ac turbari posse

totam classem sperabat. Cæteras vero nolebat adoriri, quia superiores erant, et ne illarum mora Eumenes spatium effugiendi nancisci posset. *Idem.*

CAP. 11. *Cum caduceo mittit*] Tabellarium cum caduceo, id est, κήρυκα. Nam caduceum appellant Latini, quod κηρυκείον Græci; converso ρ in d. Nisi etiam Latine dici et scribi debet caruceum. Quod doctis quibusdam videtur. *Lamb.* Unde caducei origo disces ex Plinio xxix. 3. Servio ad Æneid. iv. et viii. *Grotius.*

Ad irridendum eum] Licebat dicere, ad se irridendum. Sic supra non ita longe dixit: 'Gortynii templum magna cura custodiunt, non tam a cæteris, quam ab Hannibale; ne quid ille inscientibus illis tolleretur.' Licebat enim ita loqui: *Ne quid ille se inscientibus tolleretur.* *Lamb.*

Puppes averterunt] Hoc est, πρόμναν ἐκρούσαντο. Male Lambinus advertent: quasi proræ potius sint advertendæ fugientibus, quam puppes. *Gronovius.* Meminit Schefferus De Militia Navali, iii. 4.

Sic Hannibal consilio] Στρατηγήματι. Est enim vox media. Hinc 'callidum consilium,' ut dolus bonus ac malus, fortuna, pharmacum, valetudo. Sic Græcis πρόνησις et βουλή. *Schott.*

CAP. 12. *L. Quinctium Flaminium*] Alii *Flaminium.* Idem supra notatum. Lege *Titum Quinctium*, non *Lucium.* Ita Livius, Plinius de Vir. Illustr. Plutarchus pro *Quinctio*, *Quintum habet*; prænomen scilicet, pro nomine. Quod librariorum culpa factum arbitror. *Mag.*

Consularem] Vulgati, *Consulem.* Sed editio Parisina, *Consularem.* Cui adsentior. *Keuchen.* Consul fuit bello Philippico, quod fuit bello Antiocheno superius. *Lambin.*

In his Flaminium] *Luciumne an Titum?* Titum opinor, idque auctorem Livium secutus. Sic enim ille Ann. xxxix. 'Ad Prusiam regem le-

gatus T. Quintius Flamininus venit, quem suspectum Romanis, et receptus post fugam Antiochi Hannibal, et bellum adversus Eumenem motum faciebat.' *Idem.*

His Prusias negare ausus non est] Ne ob perfugam defensum in discrimen armorum Romanorum veniret. Varro περί εξαγωγῆς apud Nonium: 'Quærit ibidem ab Annibale, cur biberit medicamentum. Quia Romanis, inquit, Prusias me tradere volebat.' *Gebhard. Bernecc.*

Quod adversus jus hospitii esset] Hoc erat ἀποσιώσεως χάριν, id est, dicis causa, jus hospitii servare. Nam si Prusias revera nihil adversus jus hospitii facere vellet, Hannibalem omnibus modis tueri et defendere debebat. Nisi forte quis dicat, Prusiam eo nihil contra jus hospitii commisisset, quod Hannibalem, quantum in ipso fuerit, defenderit: Romanorum autem eum exposcentium opibus obsistere non potuisse. Sed non congruunt inter se Probus et Livius. Sic enim Livius xxxix. 51. 'Ibi, seu quia a Flaminio inter cætera objectum Prusiæ erat, hominem omnium, qui viverent, infestissimum P. Romano, apud eum esse qui patriæ suæ primum, deinde, fractis ejus opibus, Antiocho regi, auctor belli adversus P. Romanum fuisset; seu quia ipse Prusias, ut gratificaretur præsentī Flaminio Romanisque, per se necandi aut tradendi ejus in potestatem consilium cepit; a primo colloquio Flaminini, milites exemplo ad domum Hannibalis custodiendam missi sunt. Semper talem exitum vitæ suæ Hannibal prospexerat animo, et Romanorum inexplebile odium in se cernens, et fidei regum nihil sane confisus. Prusiæ vero levitatem etiam expertus erat: Flaminini quoque adventum, velut fatalem sibi, horruerat.' *Lambin.*

Ut in omnibus partibus] Livius: 'Ad omnia undique infesta, ut iter

semper aliquod præparatum fugæ haberet, septem exitus e domo fecerat; et ex iis quosdam occultos, ne custodia sæpirentur. Sed grave imperium regum nihil inexploratum, quod vestigari volunt, efficit. Totius circuitum domus ita custodiis complexi sunt, ut nemo inde elabi posset.' *Idem.* Tradit Plutarchus, seu quisquis auctor vitæ Hannibalis, locum, in quo diversabatur Hannibal, in vico Bithyniæ Lybissam fuisse. *Magius.*

Quam ne alieno arbitrio dimitteret] Admodum congrue P. Syrus: 'Bis emori est alterius arbitrio mori.' Et in contrarium idem: 'Miserrima vita est arbitrio alterius vivere.' *Gebhard.*

Venenum, quod semper secum habere consueverat] Sub annuli gemma. Scripto de Vir. Illustr. Plutarch. Eutrop. iv. Orosius iv. 20. Valerius lib. ix. 2. Varro in Fragmentis. Quo loco ait lapidibus obrutum fuisse a Carthaginiensibus ob rem male gestam. De morte Veteres non consentiunt. Sunt qui cruci affixum volunt. Livius ix. Sed ille de veneno etiam alibi non dissentit. Ergo is alius Hannibal, quod non distinxit ad Sallustium suum vir doctus. Plerique tamen in venenum conveniunt, verum diverso modo. Tradit Appianus in Syriacis, illud jussu Flaminii per Prusiam Hannibali fuisse oblatum, addito quodam oraculo: *Λίβυσσα κρύψει βῶλος Ἀντίβου δέμας.* Unde putabat ille se in Africa moriturum. Quod de Libysso Bithyniæ fluvio accipiendum, a quo campus Libyssus. Alias opiniones de morte ejus refert Plutarchus. Nonnulli volunt, a servo interfectum. Sunt qui tauri sanguinem hausisse volunt, idque exemplo Midæ et Themistoclis. Alii alia. Plerique de annulo congruunt, qui inde apud Saticum, 'Cannarum vindex, ac tanti sanguinis ultor.' Cæterum in arca lapidea, quæ cadaver asservabat, talis erat inscriptio: HANNIBAL HIC SITUS EST. *Keuchen.* Discessit autem teste

Livio hoc elogio: 'Solvamus diuturna cura populum Romanum, quando mortem senis expectare longum censet.' *Schottus.* Vide Bellonium de Operibus antiquiss. lib. i. 33. Hoc in laude positum Veteribus, et index habebatur animi vere heroici, si ita se servituti aut contumeliæ hostium subducerent. Sic Cato imminentem Cæsarem elusit his verbis: 'Quoniam deploratæ sunt res generis humani, Cato deducatur in tutum.' Scipio Pompeii socer ferro se transverberavit; et interrogantibus ubi Imperator esset, Imperator, inquit, bene se habet. Sic et Cleopatra admotis viperis mortem sibi conscivit.

CAP. 13. *Anno acquievit septuagesimo]* Qui Urbis conditæ 571. Olymp. cxlix. anno 3. Livius. Quo Consules erant Romæ Q. Fabius Labeo et M. Claudius Marcellus. Alii Hannibalem anno ætatis suæ lxiii. completo interiisse volunt. Bachelcer. xvii. post finem belli cum Scipione. 'Insignis hic annus trium toto orbe maximorum Imperatorum mortibus fuit, Hannibalis, et Philepæmenis, et Scipionis Africani.' Justinus, xxxii.

Acquievit] Κατ' ἐνφημισμὸν mortuus est. Ita Græci: Herodian. de Excessu Marci, 'Ὁ μὲν οὖν, inquit, νικτὸς τε καὶ ἡμέρας ἐπιβίσας μίᾱς, ἀνεπαύσατο. Val. Max. lib. ix. 12. 'Innixusque genibus compresso spiritu, inter ipsas custodum manus, inque conspectu summi imperii, exoptata securitate acquievit.' Ita lego. *Gebhard.*

Quibus Consulibus interierit, non convenit] Omnis annorum supputatio, quam de morte Hannibalis infert Nepos, triennii spatio inter se discordat. Res clara, quemadmodum ex consulatibus subsequis videre est. M. Claudius Marcellus et Q. Fabius Labeo Consules fuerunt anno ab U. C. 570. Sequenti anno Consulatum ingressi L. Æmilius Paulus et Cn. Bæbius Tamphilus. Inde Cn. Cornelius

Cethegus et M. Bæbius Tamphilus, vel, ut alii, Pamphilus.

Atticus] Qui annorum septingentorum memoriam uno libro colligavit, ut scribit Cicero de Orat. Sed videtur heic legendum *Attius*. Scripsit enim Attius annalium libros aliquot. Festus in voce *Metelli*: 'Metelli dicuntur in re militari, quasi mercenarii. Attius Annalium vicesimo septimo. Calones, famulique, calculæque.' Commemorat et Tullius De Legibus lib. 1. 'Nam quid Attium commemorare? cujus loquacitas habet aliquid argutiarum, nec id tamen ex illa erudita Græcorum copia.' Vide eundem pro Archia poëta et Solum cap. 2. *Lambin. Savaro*. Plura Vossius de Hist. Latinis, lib. 1. 11.

L. Emilio Paulo et Cn. Bæbio Tamphilo] Ita legendum, non, ut vulgo, *Pamphilo*. *Lamb.* Sic etiam in sequenti. Quod genuinum ejus cognomen, ut ad Livium probat ex lapidibus Capitolinis Sigonius. *Schott. Mag.* Sic in Attico, domus *Tamphiliana*, pro *Pamphiliana*.

De Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis] Sic legendum, ut indicant Fasti. Habuit autem hic collegam M. Fulvium Nobiliorem. Commemorat eum Livius Ann. xxxviii. *Lamb. Mag.* Asia illi sortitione evenerat, ut collegæ M. Fulvio Nobiliori Ætolia cesserat anno Urbis conditæ 564. Hic Cn. Manlius cum Ephesum venisset, Gallis Asiaticis bellum, quod eos Antiochum auxiliis juvisse diceret, movit, atque ad singula eorum oppida, Attalo rege ducente, arma circumtulit. M. Fulvius vero Ambraciam expugnavit, pacem eis dedit, et Cephallenæ insulæ. Triumphavit uterque, sed S. P. Q. R. ingratiis, triumpharunt tamen, Fulvius quidem de Ætolis, Vulso vero de Gallis qui Asiam incolebant: Asia devicta, luxuriam Asiaticam in triumphum duxit. Plura Livius, Plinius (qui lib. xxxiv.

annum Urb. conditæ numerat 558. qui tamen in Fastis est 566.) Florus II. 11. Rufus Festus in Breviario. *Schott.*

Hujus bella gesta] Amplissimus Buchnerus hanc vocem, *bella*, supervacuum existimabat, ac Nepotem scripsisse, *Hujus gesta*; quomodo supra in Dat. loquutus est, et alii passim. *Bosius.*

Sosilus] Legendum fortasse est, *Sosibius*. Commemorat enim Sosibium quandam grammaticum Laconem Suidas, his verbis: Σωσίβιος, Λάκων γραμματικός. Sed malim legi *Sofilus*. Quamvis enim mihi hic Sofilus sit ignotus, hoc nomen tamen Græcis notissimum est, et facilius fit mutatio *Sosili* in *Sosilum*, quam in *Sosibium*. *Lamb.* Clarissimus et amicissimus Vossius mihi ex Diodoro Siculo indicavit, verum nomen esse *Sosilus*. Et alibi laudat verba Polybii: Πρὸς μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα τῶν συγγραμμάτων, οἷα γράφει Χαίρεας Σώσιλος, οὐδὲν ἂν δέοι πλέον λέγειν. Οὐ γὰρ ἱστορίας, ἀλλὰ κουρεακῆς καὶ πανδήμων λαλιᾶς, ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσι τάξιν ἔχειν καὶ δύναμιν. Idem pro *Philænius* emendat *Philinus* auctoritate Polybii lib. 1. et III. nec non Diodori Siculi, apud quem lib. xxiiii. et in Eclogis vocatur Φιλῖνος. *Gebh.*

Literarum Græcarum usus est doctore] Nam Græce etiam locutum, lepide ait Lucianus τῶν νεκρικῶν Dialog. XII. *Schott.*

Sed nos tempus est] Vulgati: nunc tempus est. Extrema hac vita Nobiliss. Barthius legebat, *cui utri*; vel, *qui utris*; aut, *quis utri præferendi sint*. *Bosius.*

Hujus libri facere finem] Diviserat enim Probus opus suum in duos libros, sive duo volumina: etsi in præfationis calce, libro tam Græcorum Imperatorum quam Romanorum se expositurum dixerit. Siquidem eo in loco librum, non pro operis parte, sed pro toto opere accipit. *Mag.*

XXIV. M. PORCIUS CATO.

CAP. 1. Cato] M. Porcius Cato, natus M. Æmilio Lepido, M. Publio Malleolo Coss. Sic enim ipse apud Ciceronem in libro de Senectute: 'Anno postquam primum Consul fuerat Q. Fabius Maximus Verrucosus, qui Tarentum recepit, ego natus sum.' Alii DXXIX. anno natum putant L. Postumio Albino, Sp. Carvilio Maximo Coss. In iis Carol. Langius;

legitque; Anno post, Consul primum fuerat, quam ego natus sum. Schott. DE CATONE, Aur. Victor de viris illustr. cap. 47. et passim Livius, Valerius Max. Frontinus, alii: e junioribus Vossius de hist. Lat. i. 5. Characterem animi habes apud Livium XXXIX. 40. ejusque imaginem hac forma expressam exhibent Imagines Ursini num. 116.

Apud Fulvium Ursinum
in Gemma.

Ortus municipio Tusculo] Sic Plutarchus in vita; Μάρκος δὲ Κάτωνι φασιν ἀπὸ Τοῦσκλου τὸ γένος εἶναι. M. Tullius in Planciana: 'Num, quando vides Tusculanum aliquem de M. Catone illo in omni virtute principe, num de T. Coruncanio munice suo, num de tot Fabiis gloriari?' Lamb. Auctor de Vir. Illustr. 'M. Porcius Cato, genere Tusculanus.' Val. Maximus III. 4. 'M. Porcius Cato, qui nomen suum Tusculi ignobile, Romæ nobilissimum reddidit.' Vide Tacitum lib. XI. Ergo ortu Tusculanus, civitate Romanus. Altera erat loci patria, altera juris. Keuchen.

Versatus est in Sabinis] Plutarch. Δίαιταν καὶ βίον ἔχειν πρὸ τῶν στρατειῶν καὶ τῆς πολιτείας, ἐν χωρίοις πατρίοις περὶ Σαβίνους. Lamb.

Quod ibi heredium] Scriptus liber prædium. Mag. Festus: 'Heres apud antiquos pro domino ponebatur, inde heredium, prædium parvulum.' Varro de re rustica lib. i. 'Bina jugera, quod a Romulo primum divisa dicebantur viritini, et quod heredem sequebantur, heredium appellarunt.' Lamb. Inde 'herediolum' apud Columellam et Ausonium. Vide Be-roald. in Plinium lib. XIX. Grapald. 'pro horto olim usurpatum ait, ip-

sumque hortum pro villa.' Apuleius in Flor. *herediolum* usurpat κτημάτιον. Boecler.

A patre relictum] Hoc hodie proprium est, quod heredium avitum vocabatur antiquis. Græci χωρίον πατρικὸν appellant, quod heredem sequebatur, ut docet Budæus. Keuchen.

Hortatu L. Valerii Flacci] Mss. Schott. *Inde hortatu*. Bosius. Scriptor de Vir. Illustr. 'A Valerio Flacco Romani sollicitatus.' Hic enim Catonem induxit animavitque, ut rem Romanam attingeret, motus maxime ipsius vita ac morum modestia. *Ma-chaneus*.

In Consulatu] Anno ab Urbe condita 559. belli Philippici 6. *Lamb.* Quo ad Antiochum fugiebat Annibal. Is Olymp. cxlvi. annus 3. *Chronol.*

Censuraque] Anno Urbis 569. belli Antiocheni 8. *Lambin.* Lege etiam Plutarchum, qui consulatum et censuram simul ipsis obtigisse dicit: 'Εκ τούτου δὲ λαμπρὸς ὢν ἤδη, καὶ περιφανής, αὐτῷ τῷ Οὐαλερίῳ περὶ τὰς μεγίστας ξυνέδραμεν ἀρχὰς, ὑπατὸς τε μετ' ἐκείνου, καὶ πάλιν τιμητὴς γινόμενος. Ubi inter alia laudat L. Valer. Flaccum, qui erat εὐπατρίδης μὲν ἐν τοῖς μάλιστα 'Ρωμαίων, καὶ δυνατὸς. Keuchen.

M. Perperna Censorinus] Homo Græcus et peregrinus. Qui consul antequam civis fuit. Valer. Maxim. III. 4. Quod contra leges. Peregrini enim magistratibus arcebantur. De quo vide in Fastis. Cæterum nonnulli, inter quos Schottus, *consobrinus* malunt, quam *censorinus*. Quibus non adsentior.

In foro esse cæpit] Κατελθὼν οὖν, εὐθὺς τοὺς μὲν αὐτὸς ἐκτάτῳ θαυμαστὰς καὶ φίλους διὰ τῶν συνηγοριῶν πολλήν τε τοῦ Οὐαλερίου τιμὴν καὶ δύναμιν αὐτῷ προστιθέντος, χλιαρχίας ἔτυχε πρῶτον, εἴτα ἐταμίευσεν. Plut.

Primum stipendium meruit annorum decem septemque] Quæ militaris ætas erat. Adi Lipsium de Milit. Rom. dial. I. 2. Bosius. Plutarchus: Πολὺ δὲ

μᾶλλον ἐν ταῖς μάχαις ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ ταῖς στρατείαις βουλόμενος εὐδοκμεῖν, ἔτι μεῖράκιον ὢν, τραυμάτων τὸ σῶμα μεστὸν ἐναντίων εἶχε· φησὶ γὰρ αὐτὸς, ἐπτακαίδεκα γεγονὼς ἔτη τὴν πρώτην στρατεύσασθαι στρατείαν, περὶ ὃν Ἀννίβας χρόνον εὐτυχῶν ἐπέφελεγε τὴν Ἰταλίαν. Sed videtur ex Fastis natus tum fuisse Cato annos circiter xix. Siquidem natus est anno, postquam primum Consul fuerat Q. Fabius Maximus Verrucosus. *Lamb.* Et sic connumerantur anni extremi. Si xvii. velis, primum stipendium meruit anno Romæ dxxxix. qui duobus distat a Fastis. Vide ætatem ipsius per Consules digestam a consummatissimo Schotto, in notis suis ad Scriptorem De Vir. Illustribus.

Q. Fabio Maximo] Verrucoso Ovicula iv. De quo ad Hannibalem. Is fuerat jam ante bis Dictator Q. Fabio Maximo iv. et M. Claudio Marcello iii. Coss. anno ab Urbe condita 539. Sic Cato de se apud M. Tullium in Catone: 'Cum eo [Q. Fabio Maximo] quartum consule adolescentulus miles profectus sum ad Capuam, [quo tempore agebat ætatis annum xix.] quintoque anno post ad Tarentum.' Quo tempore natus erat annos circiter xxiii. Fabius autem erat v. Consul. *Lamb. Schott.*

Tribunus militum in Sicilia fuit] Anno ætatis xxiv. M. Claudio Marcello v. T. Quintio Coss. *Lambin.* Addit annum unum Schott. Qui Urbis dxxlv. Plutarchus χλιαρχίαν vocat, quem Latini *Tribunum militum*. Ita Nepos in Conone 'Chiliarchum' dixit. Quomodo Hieronymus pro Chiliarcho Tribunum. Exod. xviii. Hodie Mareschalcum vocamus, aut Præfectum militum. Duplex erat illa dignitas apud Romanos, Laticlaviam et Angusticlaviam. Illi ex Senatu, isti ex Equite nati. Lege Alexandrum ab Alexandro, Budæum ad jur. Orig. Lipsium. Keuchen.

Inde ut rediit] Anno sequente, C.

Claudio Nerone, M. Livio Salinatore Coss. *Lambin.*

Castra secutus est C. Claudii Neronis] Qui magnis cladibus Hasdrubalem cum recenti exercitu Alpeis transgressum fatigavit, ac tandem ad Umbriæ flumen Metaurum cum quinquaginta sex millibus hominum occidit. Adi Livium xxvii. Alludit Horatius Od. iv. 4. 'Quid debeas, o Roma, Neronibus, Testis Metaurum flumen, et Asdrubal Devictus, et pulcher fugatis Ille dies Latio tenebris.' *Boeckl.*

Apud Senam] Quam Senegalliam vocat Strabo, Senogalliam Plinius et Diaconus, Senam Gallicam Ptolemæus et Silius. Polybius et Stephanus quoque Senam vocant, quæ Apiano Σήνας. Urbs illa non longe a Metauro flumine in Umbria, a Gallis Senonibus condita fertur. Alii a Brenno structam tradunt. Nugæ. Silius Italicus: 'Senonum de nomine Sena.' *Keuchen.* Inde Cicero in Bruto, hoc prælium Senense vocat a Sena. Sic enim ille: 'Ludis juventutis, quos Salinator Senensi prælio voverat. Ostendunt etiam hodie Umbri, quo loco pugna illa fuerit pugната.' *Lambin.*

Quo cecidit Hasdrubal] Cujus capite, quod cum cura servatum fuerat, ante stationes Hannibalis projecto, ille tanto simul publico familiarique ictus luctu, dixisse fertur, Agnosco te, fortuna Carthaginis. Auctor Livius xxvii. *Lambin.* Vide etiam Florum ii. 6. Sic Machabæus suspensio capite Nicanoris. 2. Machab. xv. 35. Hebræi caput Holofernitis de superioribus ostentantes. Sulpic. ii.

Quæstor obtigit P. Cornelio Scipioni Africano consuli] Anno tertio a Neronis et Salinatoris consulatu. Nam anno proximo consules fuerant Q. Cæcilius Metellus et L. Veturius Philo. Quibus magistratu defunctis, P. Cornelius Scipio Africanus et P. Licinius Crassus Dives Consules

creati sunt. Ita xxvii. aut certe xxviii. annos natus erat Cato, cum quæstor factus est. Testatur et Livius, Catonem Scipioni quæstorem fuisse, his verbis, Ann. xxix. 'Cum xx. rostratis navibus se ac L. Scipionem ab dextro cornu, ab lævo totidem rostratis C. Lælium præfectum classis cum M. Porcio Catone (quæstor tum is erat) onerariis futurum præsidio.' Atqui Cicero in Bruto scribit, M. Catonem quæstorem fuisse Cethego et Tuditano Coss. At M. Cornelius Cethegus et P. Sempronius Tuditanus anno uno post Africanum et Crassum Consules facti sunt. Responderi posse puto, Catonem factum esse iterum quæstorem Romæ, Cethego et Tuditano Coss. posteaquam quæstor Scipioni Africano obtigisset. *Lambin.*

Pro sortis necessitudine vixit] Nam Quæstor more majorum Prætori aut Consuli est liberum loco. Cicero Divin. in Verr. lib. i. accus. et pro Plancio. 'Sortis necessitudinem' eundem morem vocat i. in Verr. c. 14. *Bosius.*

Namque ab eo perpetua dissensit vita] Propterea, opinor, quod ad amicitiam Q. Fabii Maximi se jam adulescens applicarat. Q. Fabio autem cum Scipione Africano non satis conveniebat. Licet et ex Plutarcho intelligere, P. Scipionem et M. Catonem gessisse inter se inimicitias. Sic enim ille: ἐτι δ' αὐτοῦ διατρίβοντος ἐν Ἰβηρίᾳ, Σκιπίων ὁ μέγας, ἐχθρὸς ὢν καὶ βουλόμενος ἐνσθῆναι κατορθοῦντι, καὶ τὰς Ἰβηρικὰς πράξεις ὑπολαβεῖν, διεπράξατο τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἀποδειχθῆναι διάδοχος. σπεύσας δ' ὡς ἐνῆν τάχιστα, κατέπαυσε τὴν ἀρχὴν τοῦ Κάτωνος. ὁ δὲ λαβὼν σπεῖρας ὀπλιτῶν πέντε, καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς προπομπούς, κατεστρέψατο μὲν τὸ Λακεντανῶν ἔθνος, ἑξακοσίους δὲ τῶν ἡντομοληκῶτων κομισάμενος ἀπέκτεινεν. ἐφ' οἷς σχετλιάζοντα τὸν Σκιπίωνα κατειρωνεύμενος, οὕτως ἔφη τὴν Ῥώμην ἔσεσθαι μεγίστην, τῶν μὲν ἐνδόξων καὶ μεγάλων

τὰ τῆς ἀρετῆς πρωτεία μὴ μετιέντων τοῖς ἀσημοτέροις, τῶν δ', ὥσπερ αὐτός ἐστι, δημοτικῶν ἀμιλλωμένων ἀρετῇ πρὸς τοὺς τῷ γένει καὶ τῇ δόξῃ προήκοντας. Quintetiam mortuum Scipionem insectatus est M. Cato. Livius xxxviii. 'Morte Africani crevere inimicorum animi: quorum princeps fuit M. Porcius Cato, qui, vivo quoque eo, allatrare ejus magnitudinem solitus erat.' *Lambin.*

Ædilis plebis factus est cum C. Helvio] Quadriennio post quaesturam. Is est annus Romæ 551. Quo agebat ætatis xxxi. *Schott.* aut xxxii. *Lamb.* T. Livius xxxii. 'Inde prætorum comitia habita. Creati L. Cornelius Merula, M. Claudius Marcellus, M. Porcius Cato, C. Helvius, qui ædiles plebis fuerant.' Cæterum male in Nepotis fragmento C. Helvius appellatur, qui C. Ælius. Idem Livius eum alibi Ælium vocat. *Schott.* *Mag.* Ædiles plebis Theophilus ἀστυνομικοὺς vocat, qui numero ab initio fuerunt duo. Lege Pompon. lib. ii. ff. de Orig. jar. et Fenestellam de Magistrat. Roman. xiii. Postmodum illud munus ampliatum fuit, et sex creati sunt ex instituto Julii Cæsaris. Duo patricii, qui Cereales, et quatuor ex plebe. Dion xlii. καὶ ἐς μὲν τὸ πρῶτον ἔτος, πρότερον καὶ ἀγοράνομοι, τότε πρῶτον, δύο μὲν καὶ ἐξ εὐπατριδῶν, τέσσαρες δὲ ἐκ τοῦ πλήθους ὧν οἱ δύο τὴν ἀπὸ τῆς Δήμητρος ἐπικλήσιν φέρουσιν. *Keuchen.*

Prætor provinciam obtinuit Sardiniam] Anno Urbis 555. *Schott.* Livius eodem lib. 'Prætor L. Cornelius Merula urbanam, M. Claudius Siciliam, M. Porcius Cato Sardiniam, C. Helvius Galliam est sortitus.' Plutarchus: 'Ἐπαρχίαν δὲ λαβὼν Σάρδονα, τῶν πρὸ αὐτοῦ στρατηγῶν εἰσθότων χρῆσθαι σκηνώμασι δημοσίοις, καὶ κλίνας, καὶ ἱματίοις, πολλῇ τε καὶ θεραπείᾳ καὶ φίλων πλήθει, καὶ περὶ δέπνα καὶ θαπάνας καὶ παρασκευαῖς βαρυνόντων, ἐκείνους ἕπιστον ἐποίησε τὴν διαφορὰν τῆς

εὐτελείας. *Lambin.* Vide Ciceronem in Catone; Scriptorem de Vir. Illustr. 47. Nomen Sardinia a Sardus deductum, quod mere Phœnicium est Ἰνῖδ, quæ vox etiam in Sardana-palo occurrit. Hic Sardus Hercules Africani filius fuisse perhibetur, teste in Phocicis Pausania; qui coloniam Phœnicum et Afrorum in Sardiniam duxit. Alii *Sardis* scribunt. Isidor. xiv. Orig. 'Sardis Hercule procreatus cum magna multitudine e Lybia profectus Sardiniam occupavit, et ex suo vocabulo insulæ nomen dedit.' A Græcis communiter Σαρδῶ vocatur. *Keuchen.*

Q. Ennium poëtam deduxerat] Scriptor de Viris Illustribus: 'In prætura Sardiniam subegit, ubi ab Ennio Græcis literis institutus.' Atqui M. Cato in quadam Oratione objicit ut probrum M. Nobiliori, quod is in provinciam poëtas duxisset. Duxerat autem Consul ille in Ætoliā, ut scimus, Ennium, inquit M. Tullius lib. i. Tusc. Idem Cicero pro Archia: 'Jam vero ille, qui cum Ætolis Ennio comite bellavit, Fulvius, non dubitavit Martis manubias Musis consecrare.' Idem in Bruto. *Lambin.*

CAP. 2. Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco] Anno ab U. C. 558. T. Liv. Ann. lib. xxxiii. 'Comitia inde habita a M. Marcello consule. Creati consules L. Valerius Flaccus, M. Porcius Cato.' *Lamb.*

Sorte provinciam nactus Hispaniam citeriorem] Livius: 'Cato Hispaniam, Valerius Italiam est sortitus.' Plutarchus: 'Ἦπατος δὲ μετὰ Φλάκκου Οὐαλερίου τοῦ φίλου καὶ συνήθους ἀποδείχθεις, ἔλαχε τὴν ἐπαρχίαν ἣν ἐντὸς Ἰσπανίαν καλοῦσιν. Idem Livius: 'L. Valerius Flaccus et M. Porcius Cato, quo die magistratum inierunt, de provinciis cum ad Senatum retulissent, Patres censuerunt, cum in Hispania tantum glisceret bellum, ut jam consulari et duce et exercitu opus esset, placere consules Hispaniam ci-

teriore et Italiam provincias aut comparare inter se aut sortiri.' Unde liquet, creatis Consulibus provincias fuisse nominatas, ut eas vel ipsi inter se compararent, vel sortirentur; quos ire ad bellum, quos præesse exercitibus oporteret: vel si in deligendis provinciis non obveniret, extra sortem Senatus decerneret. Quod lege Curiata cavebatur, ut Senatus contra legem illam sine sorte provincias designaret: aut si Senatus aversaretur, per populum agi poterat, ut extra ordinem Consuli provincia daretur: tametsi utrumque Consulem in eandem provinciam quandoque profectum legamus. Optionem tamen deligendæ provinciæ extra ordinem collegæ dari, aut suam sortem permutare cum collega absque decreto Senatus, antiquo more non licebat. Ergo Cato et Valerius Senatus decreto utramque provinciam sortiebantur. Catoni Hispania obvenit, in quam duas legiones, et quinque millia socium Latini nominis, et quingentos equites secum portabat, additis viginti navibus longis. Legendus Livius xxxiii. Cæterum illa erat provincia generalis, quæ in plureis minores subdividebatur. Harum aliæ erant Consulares, ut Bætica et Lusitania; cæteræ præsidiales. Citerior et ulterior Hispania communi nomine omnem, qua patet, Hispaniam complectebantur. Citerior Italiæ vicinior, inter Iberum fluvium longissimo tractu et Pyrenæos montes patebat. Postea vero, ubi in Bætiam, Lusitaniam, et Tarraconensem Hispania distingui cæpit, Citerioris fines longe ultra Iberum, ad quem Cato incolas domuit, exporrecti sunt. Keuchen.

· *Exque ea triumphum deportavit*] De quo vide Appianum in Ibericis, et Plutarchum in vita. Quippe P. Manlii Prætoris auxilio, insigni plane ac memorabili strategemate, quadringentis simul civitatibus, quarum pri-

mæ Emporiæ, per missos ad singulas nuncios, ut omnes stato die muros suos demolirentur, injunxit. Unde cum sibi tantum id præcipi singulæ crederent, ne, si in mora essent, non a Romanis tantum, sed etiam a vicinis ac sociis ad id cogerebantur, maluerunt parere. Exstat hujus triumphi præclarum aliquod monumentum; in quo hanc fuisse inscriptionem, testatur Augustin. Nerrucius:

PALLADI VICTRICI SACRVM.

HIC HOSTIVM RELIQUIAS PROFLIGAVIT CATO, VBI SACELLVM MIRO ARTIFICIO CONDITVM, ET ÆREAM PALLADIS EFFIGIEM RELIQUIT.

PAREANT ERGO ET NOScant OMNES, SENATVS ET POPVLI ROMANI IMPERIVM DEORVM NVMINE ET MILITVM FORTITVDINE ET TVERI ET REGI. Keuchen.

Consul iterum] Ann. 560. Urbis.

In priore Consulatu] 549.

Et ipse ei succedere] Et successit.

Λιεπράξατο τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἀποδειχθῆναι διὰδοχος, Plut. Vide sequentia. Addita est in provinciam Scipioni Hispania ulterior. Livius Ann. xxxiv.

Neque hoc per senatum efficere potuit] Contra Plutarchus, ut supra monuimus. Sed hoc non potuit efficere, ut Senatus, quæ essent acta a Catone, improbaret. Sic enim Plutarchus eodem loco: Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συγκλήτου ψηφισαμένης μηδὲν ἀλλάττειν μηδὲ κινεῖν τῶν διοικημένων ἀντὶ τοῦ Κάτωνος, ἡ μὲν ἀρχὴ τῷ Σκιπίωνι, τῆς αὐτοῦ μάλλον ἢ τῆς Κάτωνος ἀφελοῦσα δόξης, ἐν ἀπραξίᾳ καὶ σχολῇ μάτην διήλθεν. Lamb. Quomodo vero post triumphum in Republica se gesserit Cato, explicat ibidem aliorum Principum exemplis.

Principatum obtineret] Ut qui potentia Romanorum provinciam aperuerat. Velleius ii.

Quod tum non potentia, sed jure respublica administrabatur] Proinde, quasi dicat, ut hodie. Mores enim suorum temporum notat, obscureque po-

tentiam Cæsaris, aut Pompeii, aut utriusque carpit ac vellicat. Qui locus etiam argumento est, hunc scriptorem multis seculis superiorem Theodosio fuisse. *Lambin. Bosius.*

Senatu peracto] Pighius vult rescribi *consulatu peracto*; quia nullam post secundum consulatum Scipio prorogationem imperii habuit. *Gebhard.*

Cato censor cum eodem Flacco factus] 569. Urbis. Qui ætatis XLIX. *Schott.*

τῆς ὑπατέλεις κατόπιν ἔτει δέκα τιμητέαν ὁ Κάτων παρήγγειλε. Plutarchus. Livius xxxix. 'Censuram summa contentione petebant L. Valerius Flaccus, P. et L. Scipiones, Cn. Manlius Vulso, L. Furius Purpureo, patricii: plebeii autem, M. Porcius Cato, M. Fulvius Nobilior, T. et M. Sempronii, Longus et Tuditanus. Sed omneis patricios plebeiosque nobilissimarum familiarum M. Porcius longe antebat.' *Lambin.*

Severe præfuit ei potestati] Unde Censorius est appellatus. Cicero in Caton. et Brut. Plutarch. Liv. Val. Max. Apud Juvenalem, 'Tertius e cælo cecidit Cato.' Qui Horatio, 'intonsus;' et Lucano, 'rigidi servator honesti.'

Nam in complures nobiles] Ἐξέβαλε δὲ τῆς βουλῆς ἄλλους τε συχνούς, καὶ Λεύκιον Κοῖντιον, ὕπατον μὲν ἑπτὰ πρότερον ἐνιαυτοῖς γεγεννημένον. Plutarchus. Livius xxxix. 'Censores M. Porcius et L. Valerius, metu mista expectatione, Senatū legerunt; septem moverunt senatū, ex quibus unum insignem nobilitate et honoribus, L. Quintium Flaminium, consularem.' Scriptor de Vir. Illustr. XLVII. adjungit causam de animadvertendo Flaminio; 'quod ille in Gallia, ad cuiusdam scorti spectaculum, educum quendam e carcere in convivio jugulari jussisset.' Lege eandem in Plutarcho. Quomodo plurimi narrant. Et ita Cicero Catonem ipsum in Dialogo De Senectute hæc loquentem et narrantem fecit. Sed

Delph. et Var. Clas.

Livius eum, qui occisus fuit, transfugam Gallum fuisse dicit. Et Lucium non per lictorem, sed ipsum sua manu hominem interfecisse. Καὶ ταῦτ' ἐν τῇ λόγῳ γεγράφθαι Κάτωνος ut continuo subiungit Plutarchus. Hæc de Flaminio. De Vir. Illustribus: 'Accusator assiduus malorum, Galbam octogenarius accusavit,' qui Prætor Lusitanos deripnit. Vide Liv. Plut.

Animadvertit] Ex quo animadversio censoria. Cicero pro Cluentio: 'Majores nostri nunquam iudicium nominaverunt, neque proinde ut rem judicatam observarunt animadversionem auctoritatemque censoriam.' *Lambin.*

Circiter annos octuaginta, usque ad extremam ætatem, ab adolescentia] Lambinus explicat, per annos octoginta. Pighius supplet: *vixit circiter annos octoginta, et usque ad extremam ætatem.* Bos. Vixit enim Cato nonaginta annos, et eo amplius. Quin annum agens nonagesimum Serv. Galbam accusavit, ut testatur Plutarchus. Sic enim ille: Τεσσαρῶν δ' ἄλλων ἐνιαυτῶν διελθόντων, Σερουιλίου Γάλβα κατηγορήσεν, ἐννεήκοντα γεγονῶς ἔτη. Κινδυνεύει γὰρ, ὥς ὁ Νέστωρ, εἰς τριγωνίαν τῷ βίῳ καὶ ταῖς πράξεσι κατελθεῖν. *Lambin.*

Suscipere inimicitias] Cicero Divinatione in Q. Cæcilium, seu C. Verrem: 'Marcum Catonem illum sapientem, clarissimum virum et prudentissimum, cum multis graves inimicitias gessisse accepimus, propter Hispanorum, apud quos consul fuerat, injurias.' Idem lib. v. Accus. Et pro Muræna, pro Sylla. *Lambin.*

A multis tentatus] Plutarchus tradit, eum fere quinquagies accusatum fuisse. Sic ille: Λέγεται γὰρ ὀλίγον ἀπολιπούσας τῶν πενήκοντα φυγεῖν δίκας, μίαν δὲ τελευταίαν, ἐξ ἑτῆ καὶ ὀγδοήκοντα γεγονῶς ἐν ᾗ καὶ τὸ μνημονεύμενον εἶπεν, ὥς χαλεπὸν ἐστὶν ἐν ἄλλοις βεβιωκότα ἀνθρώποις, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι. *Lambinus.* Auctor de

Nep.

2 U

Viris Illustribus: 'Ipse quadragies quater accusatus, gloriose absolutus.' Causa erat, quod odiosum Censuræ magistratum gesserit. *Poncher.* Aliam probabiliorē intulit ante Nepos. *Magius.*

CAP. 3. *In omnibus rebus singulari fuit prudentia et industria*] In comune bonus. *Lucanus* II.

Agricola solers] Γεωργὸς δεινός. Declarant ejus libri De re rustica. *Lamb.* Quos ex Græcis fontibus hausit. *Schott.* In quibus, teste Plutarcho, adeo laudis avidus visus est, ut in singulis rebus, proprius, elegans, et copiosus esse voluerit. *Mag.* *Livius:* 'Urbanas rusticæque res pariter callebat.' Vide *Plin.* lib. VII. et *Ciceron.* in Catone.

Reipublicæ peritus] Πολιτικός. Declarant ejus in republ. administranda consilia, dicta, et facta. *Lambin.*

Jurisconsultus] *Val. Max.* VIII. 7. 'Cumque eloquentia magnam jam gloriam partam haberet, id egit, ut juris civilis quoque esset peritissimus.' Et *Cicero* fatetur, omnium jurisperitissimum suæ ætatis fuisse. *Pomponius* quoque *Jurisconsultis* accenset, cujus et libros exstare scribit. *Keuchen.* Hi sunt *Commentarii Juris Civilis.* *Lambin.*

Magnus Imperator] Argumento ei rei sunt res ab eo in imperio gestæ, et triumphus ex Hispania deportatus. Citetur tamen testis *Cicero*; cujus hæc verba sunt sub persona *Pomponii Attici* in *Bruto*: 'Ego enim *Catonem* tuum, ut civem, ut senatorem, ut imperatorem, ut virum denique cum prudentia et diligentia, tum omni virtute excellentem probo.' *Lamb.* Quod etiam declarant libri ejus de disciplina militari. *Veget.* lib. I. 8. De quibus apud *Festum*, *Nonium*, et antiquos *Grammaticos.* Ex illis fragmentum citat ad *Georgic.* II. *Servius.* Idem *Orationem* conscripsit, de præda militibus dividenda. *Nonius* in *Fite*, *Agellius* II. 18.

ubi posterior verba *Catonis*, quod impense sibi placuissent, exscripsit. Exstat alius mentio apud *Priscianum* lib. extremo. *Keuchen.*

Probabilis Orator] In Ms. nostro Codice conscriptum lego: et probatissimus Orator. *Bosius.* Itaque comparat eum cum *Lysia* *M. Tullius* in *Bruto*, quanquam dissentiente *Attico.* Nec *Plutarchus* iis assentitur, qui *Catonis* orationes *Lysiae* *Orationibus* similes esse dicunt. Sic enim ille: 'Ὅθεν οὐκ οἶδα τί πεπόνθασιν οἱ τῷ Λυσίου λόγῳ μάλιστα φάμενοι προσεικέναι τὸν Κάτωνος. οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν, οἷς μᾶλλον ἰδέας λόγων Ῥωμαϊκῶν αἰσθάνεσθαι προσήκει, διακρινούσιν. *Lambin.* *Cato* tres summas in homine res præstitisse existimatus est, optimus Orator, optimus Imperator, optimus Senator. *Plinius* VII. Cujus locum explicat *Claudius Salmasius* ad *Solinum.* Lege etiam *Vossium* de Historicis Latinis.

Et cupidissimus literarum] *M. Tullius* De finibus lib. III. 'Quo cum venissem, *M. Catonem*, quem ibi esse nescieram, vidi in bibliotheca sedentem, multis circumfusus Stoicorum libris. Erat enim, ut scis, in eo in exhausta aviditas legendi, nec satiari poterat: quippe qui ne reprehensionem quidem vulgi inanem reformidans, in ipsa curia soletet legere sæpe, dum Senatus cogeretur, nihil operæ reipublicæ detrahens. Quo magis tum in summo otio, maximaque copia, quasi helluo librorum, si hoc verbo in tam præclara re utendum est, videbatur.' *Lambin.*

Senior arripuerat] *Maxime Græcarum.* *Cicero* in *Catone*: 'Qui si eruditius videbitur disputare, quam consuevit ipse in suis libris, attribuito Græcis literis, quarum constat eum perstudiosum fuisse in senectute.' *Val. Maximus* VIII. 7. 'Idem Græcis literis erudiri concupivit: quam sero, inde æstimemus, quod etiam Latinas pene jam senex didi-

cit.' Plutarchus in vita: 'Ἄλλως δὲ παιδείας Ἑλληνικῆς ὀψιμαθῆς γενέσθαι λέγεται, καὶ πόρρω πάντας ἡλικίας ἑλλητικῶς, Ἑλληνικὰ βιβλία λαβὼν εἰς χεῖρας, βραχέα μὲν ἀπὸ Θουκυδίδου, πλείονα δ' ἀπὸ Δημοσθένους εἰς τὸ ῥητορικὸν ὠφελῆσθαι· τὰ μὲντοι συγγράμματα καὶ δόγμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ ἱστορίαις ἐπιεικῶς διαπεποικιλταί· καὶ μεθρημνευμένα πολλὰ κατὰ λέξιν ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι καὶ ταῖς γνώμολογίαις τέταται.

Ab adolescentia confecit Orationes] Centum quinquaginta. Cicero. Quorum vix ad nos inscriptiones, nominaque pervenerunt. Citantur a Cicerone et Gellio, et veteribus Grammaticis: De ædilibus vitio creatis: De præda militum dividenda: Pro lege Voconio: In M. Cæcilium: Pro L. Cæsetio: De moribus C. Neronis: In Furium: In Pansam: De tribunis militum: In Q. Minucium Thermum de suis virtutibus: In Veturium de sacrilegio commisso: Pro Veturio: De lege Lætoria: De lege Bæbia: De falsis pugnīs: De re Floriana: Ne quis Consul bis fiat: Adversus M. Acilium quarta: Ad liteis Censorias: In Annium: In M. Fulvium Nobiliorem: De spoliis, ne figerentur, nisi quæ de hostibus, &c. In Oppium: De decem hominibus: De fœneratione legis Juniæ: Pro Rhodiensibus: Pro lege Orchia: Dissuasio de rege Attalo et vectigalibus Asiæ: Ædileis plebis sacrosanctos esse: De Auguribus: De indigetibus: De Conjuratōe: De fundo oleario: De signis et tabulis apud Equites: De re Histriæ militari: De Consulatu: In Cornelium, ad populum, &c. *Lambin.*

Origines videtur appellasse] M. Tullius in Catone: 'Septimus mihi liber Originum est in manibus: omnia antiquitatis monumenta colligo: causarum illustrium, quasunque defendi, nunc cum maxime Orationes conficio: jus augurium, pontificium, civile tracto: multum etiam literis

Græcis utor, Pythagoræorumque more, exercendæ memoriæ gratia, quid quoque die dixerim, audiverim, egerim, commemoro vesperi.' Reprehendit hanc inscriptionem Festus in voce *Originum*, his verbis: 'Originum libros, quod inscripsit Cato, non satis plenum titulum propositi sui videtur amplexus: quando prægravant ea, quæ sunt rerum gestarum populi Romani.' *Lambin.* Meminit etiam illorum Robertus Vulturinus lib. II. de re militari. Atqui hi libri iidem sunt cum Historiarum libris: secus atque Colerus existimat. Cicero ejus Orationes atque Originum libros impense laudat. In Orationibus omnes Oratorias virtutes extollit idem Cicero, florem et lumen eloquentiæ in Originum libris laudat; etsi hæc non probet Brutus. *Vossius.*

Bellum Punicum primum] Quod scripsit Mævius versibus Saturniis. Festus in Saturno. Cicero in Bruto. Idem in Catone: 'Quam gaudebat bello suo Punico Nævius!' *Lambin.* Gifanius e Cod. suo legit *Pænicum*, ut alibi. *Bosius.*

Secundum] Quod ab Ennio item versibus scriptum est Ann. lib. XII. *Idem.*

Usque ad præturam Servii Galbæ] Sic legendum, non, ut vulgo, *Sergii Galbæ*. Galbæ enim erant Sulpiciæ gentis, non Sergiæ. Itaque hujus Galbæ prænomen erat Servius, nomen Sulpicius. *Lambin.* De Galba vide, quæ ad Suetonium commentati sint Salmas. et Boxhornius in editione Schildiana.

Qui diripuit Lusitanos] Suetonius: 'Ser. Galba consularis, temporum suorum eloquentissimus, quem tradunt Hispaniam ex prætura obtinentem, xxx. Lusitanorum millibus perfidia trucidatis, Viriati belli causam extitisse.' Eo nomine a L. Scribonio Libone et M. Porcio Catone in iudicium vocatus est. Qui cum se certo damnatum iri videret, complexus

duos filios prætextatos, et C. Sulpicii Galli filium, cujus tutor erat; ita miserabiliter pro se locutus est, ut rogatio antiquaretur. *Lambin. Oliver.* Exstat reprehensio Rutilii Rufi adversus Ser. Sulpicium Galbam apud Ciceronem lib. i. de Oratore; quod is, L. Scribonio Libone quæstionem in eam ferente, populi misericordiam concitasset. Ubi inter alia tradit Cicero, quod apud Catonem idem scriptum vidisset. Lege eundem in Bruto. Valerium lib. ix. 6. Epitomen XLVIII.

De vita et moribus] Quo tempore ætatis, et anno, et Consulibus interierit Cato, discordant inter se Historici. Sunt qui A. 605. mortuum volunt Urbis Conditiæ: octoginta quinque annos natus, L. Marcio Censorino, Manio Manlio Coss. Paterculus vero male P. Censorino, M. Manlio Coss. Cicero in Bruto: 'Cato,' inquit, 'annos quinque et octoginta natus excessit e vita: cum quidem eo ipso anno contra Ser. Galbam ad

populum summa contentione dixisset.' Valerius vero lib. viii. 1. et 7. octogesimum sextum annum agentem adversus Galbam perorasse dicit. Plinius lib. xiv. 4. sexcentesimo Urbis conditiæ mortuum, rotundo numero dixit. Non recte, ut puto, Plutarchus ἐννεήκοντα Catonem, et Livius nonagenario majorem faciunt. *Schottus.*

In eo libro] Cujus fragmentum elegans vide apud Gell. lib. ii. 8. *Savar.* Aperte indicat, eo nunc de Catone brevius se agere, quia separatim de eo scripserit. Ergo vita illa Catonis, quam paucis perstrictam habemus, majoris pars est voluminis, in quo Romanorum complurium vitæ continerentur. *Vossius.*

Delegamus] Sic Mss. et vulgati omnes, recte. Seneca de Beneficiis lib. iv. 11. 'Debitoribus nobis Deos delegat, precaturque illi pro se gratiam referant.' *Lambinus* *relegamus* legit, pro quo facit Plinius lib. vii. 1. 'potiusque ad auctores relegabo.' *Savaro.*

XXV. T. POMPONIUS ATTICUS.

Pomponius Atticus] Cui vitas excellentium Græciæ Imperatorum inscripsit: ut ex Præfatione patet. Gens Pomponia familias habuit, Bassorum, Secundorum, Atticorum, et Labeonum. *Keuchen.* Manutius opinatur, quod inde, quia 'sic Græce loquebatur, ut Athenis natus videretur,' cognomen Attici adeptus sit. *Ernstius.* Meminit ejusdem in Catone, 'rogatu T. Pomponii Attici.' *Savaro.*

Ab origine ultima stirpis Romanæ generatus] Pro prima. Quod incredibile videretur, nisi ita sæpe veteres

usurpassent. Livius i. 'Ibi Tarquinius ab ultima stirpe orsus.' *Schott.* Stirps Romana post Romulum a Numæ Pompilio capit originem. Qui inter quatuor filios unum Pomponem appellavit. A quo postmodum Pomponii vocati sunt. Videtur huc respexisse Nepos, quando ab origine ultima stirpis Romanæ generatum Pomponium dicit. Locum restituit et explicat Casparus Barthius lib. xlii. 29. *Keuchen.* *Ab origine ultima stirpis Romanæ generatus]* Certant in eluendo hoc loco Docti: quorum princeps Manutius corrigebat *e stirpe Ro-*

mana generatus. Lambinus vero τὸ *generatus* expungendum, reponendumque censet *generosus*. Bosius divisim legit *genere natus*. Casp. Barthius Advers. lib. XLII. 29. legit *ab origine ultima stirpis R. generatus*, illudque *R.* putat significare *Regiæ*. Verum hos omnes interpunctione deceptos esse affirmat Schottus, eaque omissa vulgatam tuetur lectionem: q. d. Ne-
pos, genitus seu oriundus a prima nobilitate Romana. Hæc Schottus, quibus tamen non persuasit Cl. Rutgersio, ut opinioni ejus accederet, quin mallet, *ab origine ultima stirpis Romæ generatus*, vel *Romano genere natus*, ut referat ad Numam, lib. II. 8. Variar. Lect. Sallustius lib. I. Hist. 'Cato Romani generis disertissimus multa paucis absolvit.' Nuperi Editores conjecturam Bosii non tam facile in codices a se propagatos admisisse debebant. *Gebh.* Miror viros oculatissimos in re tam clara adeo cæcutiisse, alio præsertim non minus docto facem præferente. Delendum scilicet τὸ *generatus*, inepti librarii commentum, ut in suis ad Ansonium notis Tollius monuit.

Equestrem obtinuit dignitatem] *Equestrum ordinem suum* vocat lib. VII. epist. I. apud Ciceronem. Hoc honore contentus, senatorium non affectavit. Vide infra. *Schottus*. Prior dignitas adimebatur posteriorem recusantibus. Suetonius.

Et, ut tum erant tempora, diti] Formula antiquis usitata et elegans. Cicero in Bruto: 'Decimus Brutus erat cum literis Latinis, tum etiam Græcis, ut temporibus illis, eruditus.' Exempla passim obvia. *Schott.*

Celeriter acciperet] Cum vocabulo *celeriter* rectius congruit *arriperet*: magis enim Latinum est, ut hoc loco ex Cicerone notat P. Manutius. Significat autem, cupide amplecti. *Schottus*. *Celeriter acciperet*] Nihil mutandum. Hinc 'capax ingenium.' M. Tullius Catone Majore: 'Pueri res

eas non tum primum accipere videntur.' *Gebhard.*

Excellenter pronunciaret] Infra: 'Tanta suavitas erat sermonis Latini, ut appareret, in eo nativum quandam leporem esse, non adscitum. Idem poemata pronunciabat et Græce et Latine, sic ut supra nihil posset.' Cui virtuti quantum tribuant Rhetores, in vulgus notum, cui et primas et secundas et tertias Demosthenes tribuebat. *Schottus*.

Lucius Torquatus] Hic L. Manlius Torquatus appellabatur, quia Manliæ gentis Consul fuit cum L. Aurelio Cotta, biennio ante Consulatam Ciceronis, anno ab U. C. 687. *Ernst.*

C. Marius, C. filius] Est sane antiquis modus loquendi, qui Ursino etiam probatur. Manutius legit, *C. Marii filius*. Ernstius. Apud Velleium est, Caius Marius Caii Consulis filius. Solus Appianus fratris filium vocat. *Keuchen.*

CAP. 2. *P. Sulpicii*] Clari Oratoris. *Ernst.*

Qui Tribunus pl. interfectus est] Anno Urb. Cond. 665. et Cic. XIX. L. Corn. Sylla et Q. Pomp. Rufo Coss. quum auctore Mario perniciosas leges (quas per vim latas Sylla dicebat, ut est Philipp. VIII.) promulgasset, ac Pompeii Consulis filium, Syllæ generum, occidisset; qui cum exercitu in urbem venit, ex eaque Sulpitii et Marii factionem expulit. Ut ex Livio lib. LXXVII. aliisque notat Fabricius. Tum Sylla P. Sulpitium oppressit, eique ferro erepta vita est. Cicero Catilin. III. et De Orat. lib. III. *Ernstius.*

Cinnano tumultu] Anno U. C. 666.

Studiis obsequendi suis] Id est, serviendi. Nam et Cicero 'obsequi' et 'servire valetudini' dixit. *Manutius.*

Athenas se contulit] Ubi nobilissimum orbis terrarum Gymnasium. Cicero. Quo mittebantur ex omnibus orbis partibus reges, regumque filii. Unde illa nomina plena laudis,

plena gloriæ nata sunt. Thucydidi dictæ sunt παιδευσίς 'Ελλάδος. Diodoro κοινὸν πάντων ἀνθρώπων παιδευτήριον. Straboni σοφῶν οἰκητήριον. Aristidi σοφίας πρυτανεῖον. Euripidi apud Athenæum, 'Ελλάδος 'Ελλας. Pindaro 'Ελλάδος ἔρεισμα. Demostheni ψυχὴ καὶ ἥλιος, καὶ ὀφθαλμὸς 'Ελλάδος. De quibus imprimis splendide Isocrates in Pænegyrico. Vide Athenas Atticas Meursii, et Historiam Philosophicam Georgii Hornii lib. vii. *Keuch*.

Idemque eo secius] *Eo secius* familiaris auctori locutio, occurrit phrasis in Conone, Eumene, Dione, Annibale, et inferius. *Savaro*. Vide Notas Gebhardi ad Miltiadem.

Cujus fugam] Armis Syllanis urbe ejectus, in Minturnensium paludibus latuit. Plutarch.

Magnam partem] Hoc est, res mobiles trajecit mare scilicet mediterraneum. *Ernstius*.

Versuram facere] *Æs* alienum alieno ære dispungere; quod faciunt, qui mutato creditore satisfaciunt ea pecunia antiquiori creditori, quam a novo mutuati sunt. Videatur Festus. Donatus exponit *versuram facere*, cum quis minore fœnore acceptam pecuniam majore occupat. Eo sensu quo Nepos, Cicero ad Atticum: 'Non modo magno, sed iniquissimo fœnore versuram facere Aurelius coactus est.' Ad eundem: 'Vereor ne illud, quod tecum permutavi, versura mihi solvendum sit.' *Gebhard*. Vocem et locum egregie explicavit Jac. Cujacius in *Observat.* et Simeon Bosius in *Epist. ad Atticum* lib. v. 21. Infra: 'Neque post calamitatem versuram facere potuisset.' Vide P. Diaconum. Hanc legibus Romanis magis, quam usuram vetitam, auctor Tacitus *Ann.* lib. v. *Schott*.

Longius quam dictum esset, eos debere passus sit] Quia libri quidam *æs* præferunt, ideo conjectabat Rutgersius *eos debere*. quod et Schottus amplexus fuerat. *Gebhardus*.

Sex modii] Joan. Savaro et Bennerus legunt *septem modii*. Sed hunc locum recte Faërnus restituit, cum antea etiam pro *modiis* legeretur *modius*. Ernstius. *Μεδιμνὸς ἐστὶ ξηρῶν μῶδων ἕξ*. *Suidas*.

Qui modus mensuræ medimnus Athenis appellatur] Vel *medimnum*. Utrumque a Tullio fuit usurpatum. Cicero in Verrem. v. 'Sed tritici septem millia medimnum ex Nymphonis arationibus edicta pœna.' Ibidem: 'In jugere Leontini agri medimnum fere tritici seritur.' Capiebat autem senos modios. Ita Suidas et alii testantur. *Keuchen*. Gifanii liber tamen mox: 'septem modios tritici' nominat. Sane Alex. ab Alex. lib. ii. 20. ita distinguit, ut modios quidem sex medimnum facere, Atheniensem autem medimnum septem modiis constare dicat. *Boecler*.

CAP. 3. *Ut communis infimis*] Blandus et affabilis, comis et obivus. Dositheus Magister lib. iii. Ms. ex Bibliotheca Cl. Puteani V. C. *Omnibus communem esse, πᾶσι κοινὸν εἶναι*. Probus, hujus libri exscriptor potius quam auctor, in carmine ad librum de Theodosio imperatore loquens: 'Communis cunctis hominem se regna tenere Sed meminit: vincit hinc magis ille homines.' Sidonius in Concione lib. vii. Vide Notas, et supra in Miltiad. fine. *Savaro*. Cæterum colebant Athenienses summo jure commune jus humanitatis, quo civis civi a civibus esset communis, ut loquitur Cicero. Apuleius in *Apologia*: 'Athenienses propter commune jus humanitatis,' &c. Pro *communis*, Antonius Augustinus legit *comis*.

Quo beneficio ille uti noluit] Civem tamen Atticum Cicero vocat; respiciens, credo, ad cognomen, non ad jus civitatis; *Epist.* lib. i. 16. et lib. ii. 1. 'In eis orationibus, quæ Philippicæ nominantur, enituerat civis ille tuus Demosthenes.' *Schott*.

Amitti civitatem Romanam alia ad-

scita] Civitatem Romanam vocat jus civium Romanorum. Inde apud Jurisconsultos, 'Civitate donare.' Illa amittebatur, si Romanus civis urbis alterius jura adscisceret. Quippe duarum civitatum jure civili nemo censebatur civis. *Keuchen*. Neque enim jure Quiritium idem duarum civitatum civis esse poterat. Cicero pro Cæcinnâ, et pro Corn. Balbo: 'Duarum civitatum civis esse nostro jure civili nemo potest: non esse hujus civitatis civis, qui se alii civitati dicarit, potest.' Vide Anton. Goveanum, J. C. Var. Lect. Jur. Civil. c. 6. *Schott*.

Itaque aliquot ipsi et Philia locis sanctissimis posuerunt] Extant variæ doctorum de hoc loco contentiones. Cum Mss. habeant *Phidia*, natum est viciosissimum illud *Pilia*, quam tamen aliquanto post Athenis regressum Romanam demum duxit. Fulvius Ursinus eliciebat *filia*. Quidam *Philia*, id est, amicitia; quod amicitia cultor esset constantissimus: quam Divam doctiores in veterum monumentis ignorant. Lipsius *ipsi et Fidei* divinabat Elect. i. 14. Quod Schottus improbat, neque melius quid extundit. Et si nunquam ego id verum judicarem; tamen ante quinquennium Anno 1625. in familiari colloquio Lugduni Batavorum magnopere mihi commendavit Emendationem Jani Rutgers I, viri longiore vita dignissimi, *Itaque aliquot Pnyce et Pæcile locis sanctissimis*, Clariss. et Doctiss. P. Scriverius. Vulgata lectione deceptus V. Cl. Joannes Meursius putat revera statuam *Pilia* positam libro III. 3. Athenarum Attic. *Gebhard*.

Hunc enim, &c.] Hæc ad Phidiam (sive aliud sed viri nomen fuit) referenda puto cum Manutio. Sane non fuit uxor Attici honore supervacuo et immerito oneranda. *Boecler*.

Actorem auctoremque] Ms. Schotti inverso ordine *auctorem actoremque*. Bosius. Recte vocat *actorem*; is

enim communi mandato causas et lites universitatis persequabatur. Ab Atheniensibus appellabatur *ἐκδικος*, qui Gaio JCTo fuit Syndicus lib. I. sec. 1. D. Quod cujuscunque univers. nom. agatur. *Ernst*. Non dissimulanda quorundam libb. lectio *in omni procuratione reip. publicum actorem*. Boecl. Tollius in notis ad Ausonium alterum a librariis additum suspicatur. Solebant enim illi varias lectiones margini illinere, quæ deinde in contextum migravere. In primis autem in iis, ubi litera u cum vocali alia conjungitur. Non enim ea seriei ceterarum literarum includebatur, sed supra ceteras scribebatur, hoc

modo *actorem*. Unde post ortæ dubitationes, et allucinationes plurimæ, fugientibus præsertim præ vetustate literis.

Auctoremque] Subaudi *secundum*. Atqui sic optime cum præcedente voce convenit. Auctores autem secundi fidejussores erant ob evictionem dati. Quæ vox deinde translata est ad omne genus procurationis. Adi Ulpian. in lib. IV. D. de Evict. *Ernst*.

In qua domicilium orbis terrarum] Infra: 'Cum se uterque Principem, non solum urbis Romæ, sed orbis terrarum esse crederet.' Martialis: 'Terrarum Dea gentiumque Roma, Cui par est nihil, et nihil secundum.' Ad quod respexit Sex. Jul. Frontinus lib. II. de aqueductibus urbis Romæ: 'Sentit,' inquit, 'hanc curam Imperatoris piissimi Nervæ principis sui Regina et Domina orbis indies; [lego *indiges*.] Quæ terrarum Dea consistit, cui par est nihil, et nihil secundum.' *Schott*. Cicero: 'Roma arx omnium terrarum.' Et in Catilin. 'Lux Orbis terrarum, et arx omnium gentium.' Philipp. VI. 'Quis unquam tantis opibus, tantis rebus gestis fuit, qui se P. R. victoriis, dominæque omnium gentium patronum dicere audeat?' Horat. Od. IV. 4. *Lamb*. De cujus

magnitudine et potentia lege Lipsium in admirandis, Rosinum in antiquitatibus. Plena laudum et gloriæ omnium antiquitas. Marcianus instar omnium unus: 'Εν τοῖς ἔθνεσι τούτοις δὲ 'Ρώμη ἐστὶ πόλις ἔχουσα' ἐφάμλλον τῇ δυνάμει καὶ τοῦνομα, 'Ἄστρον τι κοινὸν τῆς ὅλης οἰκουμένης' Ἐν τῇ Λατίῳ, 'Ρώμυλον δ' αὐτὴν κτίσαι, Θέμενον ἄφ' αὐτοῦ φασὶ τοῦτο τοῦνομα.

Ut eandem et patriam haberet, et dominam] Subtiliter quidem a Lambino excogitata lectio, in textum tamen recipi non debuit; in lib. enim, *ut eandem et patriam haberet et domum voluit*. Hæc ultima vox etiam in Ms. exstat, teste Schotto: quæ si retinenda est, admonet nos de vitio totius loci mutilati aut corrupti. Planissima igitur lectio fuerit si *domum* restituatur, et aptius forte si tollatur *volutus est post natus*, et *ut post imperii*. Vid. Schott. obs. lib. III. 8. Boecler. Ernst. relative *domum* legit.

Quæ antiquitate] Unde *αὐτόχθονες* sese appellabant Athenienses; id est, ut explicat Servius, *terrigenas*. Vide Suidam in *Αὐτόχθονες*. Scholiastes ad Equit. Aristophanis: *Πρῶτοι τε καὶ αὐτόχθονες οἱ Ἀθηναῖοι*. Euripides *Ionē*: 'Ελθὼν λαὸν εἰς αὐτόχθονα Κλεινών Ἀθηναίων. Idem apud Plutarchum, de Athenis: 'Ἡ πρῶτα μὲν λέως, οὐκ ἐπακτὸς ἄλλοθεν, Αὐτόχθονες δ' ἔφημεν. Lege præ aliis Aristidem in Panathænaica. Inde est, quod Cicero dicit in Oratione pro Flacco: 'Ex sese suos cives gennisse dicuntur.' Et Justinus II. 'Non advenæ, neque passim collecta populi colluvies originem urbi dedit, sed in eodem nati solo quod incedunt; et quæ illis sedes, eadem origo est.' De qua urbe Incomparabilis Meursius, Fort. Attic. cap. 1. et 8. Keuch.

Humanitate] De ingenti humanitate Atheniensium erga hospites et peregrinos, deque ara Misericordiæ eorum, vide Theophili Græci Juris-consulti παράφρασις in §. 'Ἀλεξανδρεῦσι δέ. Inst. de Jure Nat. Gent. et Civ.

et illos scriptores, quos ibidem citavit Cl. Fabrotus. Ernst.

Doctrina] Unde 'catos et omnis scientiæ magistros' vocat Apuleius in *Metamorphosi*. Et Mamertinus in *Panegyrico*: 'Ipsæ illæ bonarum artium magistræ atque inventrices Athenæ.' Quas ideo 'doctas' dixerunt Poëtæ. Vide, quæ fuse a nobis paullo ante notata sunt.

CAP. 4. *Huc ex Asia Sulla decedens]* Infra: 'Humanitatis nullum adferre majus testimonium possum, quam quod adolescens idem seni Sullæ fuerit jucundissimus, senex adolescenti M. Bruto.' Schott.

Adolescentis humanitate et doctrina] Cicero Catone majore, quem Attico misit: 'Novi moderationem animi tui et æquitatem; teque non cognomen solum Athenis deportasse, sed humanitatem et prudentiam intelligo.' Et *Epist. ad Famil. I. 13*. 'Pomponius Atticus omni liberali doctrina politissimus.' Idem.

Sic enim Græce loquebatur] Unde *Attici* cognomentum. Cicero v. de *Finibus*: 'Athenis se collocavit, ut sit pæne unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus.' Schott.

Ut Athenis natus] Ut Antonius ille apud Plin. *Epist. lib. IV. 3*. Ernst.

Tanta autem erat suavis sermonis Latini] Cicero *Epist. ad Attic. lib. XV. 1*. 'Oratio scripta elegantissimis sententiis, ut nihil posset ultra,' Hoc de Catulis prædicat idem Cicero de *Offic. I. Heidman*.

Græce et Latine] Scripserat Græce de consulatu Ciceronis commentarium; qui tamen horridulus et incomptus Ciceroni visus est, *Epist. lib. II. 1. et inf. Schott*.

Nunquam cum ab se dimitteret] Erat enim et ipse Sulla literis Græcis atque Latinis juxta doctissime eruditus, animo ingenti, cupidus voluptatum, sed gloriæ cupidior: facundus, callidus, et amicitia facilis. Sallustius Jugurth.

Et omnia reliqua tempora aut literis] Philosophiæ Epicuræ. Cicero de Legibus.

Ad comitia eorum ventitavit] Cicero Epist. ad Attic. lib. 1. 10.

Sicut Ciceroni in omnibus] Ad comitia tamen sua Prætoriam Cicero eum non vocavit; immo, ne quid rebus ejus incommodaret, venire prohibuit: Attic. 1. 20. Ad Consulariam eum vocat. Epist. 1. 2. *Heidman.*

Tranquillatis autem rebus Romanis] Παθητικῶς. Utitur et in Topicis Cicero: 'Ut aut perturbentur animi, aut tranquilluntur.' Et Horat. Epist. 1. 18. *Schott.*

L. Cotta et L. Torquato Coss.] Anno U. C. 688. Quorum Consulum meminit et in Catilin. tertia, et Agraria 11. in Rullum. *Idem.*

Quem diem] Fulvius Ursinus abeuntem istis binis vocibus præferbat. Rutgers. Variar. Lect. lib. 11. 8. 'Discedentem sic universa.' At, si meo staretur arbitrio, mallet jugulare voculam *diem* cum Antonio Augustino V. Cl. *Gebhard.*

Ut lacrymis desiderii futuri] Lege, quæ ad Alcibiadem notata sunt. De hujusmodi lacrymis Philo περὶ ἀποικίας.

CAP. 5. Q. Cæcilium] Meminit ejus Cicero Epist. ad Att. lib. 1. 1. et 11. 19. ubi eum quoque Attici avunculum vocat. *Ernstius.*

Cujus sic asperitatem] Difficillimam naturam, quales δῆσκολοι vocantur Græcis. *Boecler.*

Cæcilius enim moriens] Val. Maximus lib. VII. 9. 'Q. Cæcilius L. Luculli promptissimo studio, maximaque liberalitate, et honestum dignitatis gradum, et amplissimum patrimonium consecutus: cum præ se semper tulisset, unum illum sibi esse heredem, moriens etiam annulos ei suos tradidisset; Pomponium Atticum testamento adoptavit, omniumque bonorum reliquit heredem.' *Schott. Lambin.*

Gebh. Sic et M. Popilius Opium Gallum familiarissimum suum traditis annulis delusit. Adeo verum est, quod Poëta dicit: 'Boni est viri etiam in morte nullum fallere.'

Adoptavit eum] Quod ei gratulatur M. Tullius Epist. lib. 11. 20. cujus inscriptio: 'Cicero S. D. Q. Cæcilio Q. F. Pomponiano Attico: ex usitata adoptionum formula, ut nomen in anus desinat. M. Varro De re rustica lib. 11. 2. 'Atticus, qui nunc T. Pomponius, nunc Q. Cæcilius, cognomine eodem.' Vide et de libertorum, et adoptatorum cognominibus Angelum Politianum Miscell. capite 31. et Anton. Augustinum Emendat. Juris lib. 11. 8. *Schott. Lambin.* Jubebat ejusmodi testator adoptatos 'NOMEN SUUM FERRE,' 1. sed et si, et 1. facta, § si sub nominis, ff. ad Trebellian. Apud Ovidium Metamorph. xv. Jupiter ad Venerem de Cæsaris ἀποθεώσεαι. 'Qui nominis heres Impositum ferret unus onus.' *Brissonius.*

Heredemque fecit ex dodrante] Hereditas plerumque dividitur in duodecim uncias, quæ assis appellatione continentur. Habent autem hæ partes propria nomina ab uncia usque ad assem: sicuti lib. 11. Institutionum traditum est. Unde frequenter legimus, alios institutos esse heredes ex quadrante, alios ex semisse, alios ex dodrante, alios ex asse. Dodrans significat novem uncias, quasi dempto quadrante. *Beroald.*

Soror Attici] Pomponia dicta, ex qua Quinctum filium paullo ante M. Ciceronis consulatum suscepit. Nam Q. Cicero F. Marco Cicerone filio major natus fuit, ut in Epistolis ad Q. fratrem legimus, et togæ puræ suis temporibus utrique datæ demonstrant. Cum ea non bene conveniebat Quincto: Epist. lib. 1. 15. et lib. v. 1. A qua et divortit, lib. XIV. 15. *Schott.*

Easque nuptias M. Cicero conciliavit] De conjugio eorum parum concordii

Cicero ipse Attic. i. 5. 6. 8. 10. *Heidman*. Sic infr. 'Nuptiarum conciliator fuit Antonius.'

Cum quo a condiscipulatu vivebat conjunctissime] Hinc Fabius Quinctilianus: 'Condiscipulorum amicitia ad senectutem usque firmissimæ durant, religiosa quadam necessitudine imbutæ.' Institut. Orat. i. 2. Et Nepos infra: 'Hoc quoque sit Attici bonitatis exemplum, quod cum eo, quem puerum in ludo cognorat, adeo conjuncte vixit, ut ad extremam ætatem amicitia eorum creverit.' *Heidman*.

Quam cum Quincto] De Cicerone vicissim infra: 'Atticum præcipue dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quinctus carior fuerit.' Et ad Famil. lib. XIII. 'Pomponium Atticum sic amo, ut alterum fratrem: nihil est illo mihi nec carius nec jucundius: homo minime ambitiosus, minime in rogitando molestus.' *Idem*.

Similitudinem morum] Cicero in Lælio: 'Nihil est quod ad se rem tam alliciat, tam attrahat, quam ad amicitiam similitudo.' Et: 'Disparēs mores disparia studia sequuntur, quorum dissimilitudo dissociat amicitias.' *Schott*.

Quam affinitatem] Vide supra in Dione et in Timoleone ibidem Notas. Conjunctionem Justin. dixit libr. vi. 'Porro Pisandrus conjunctione Agesilai, etiam virtutum æmulator erat.' Id est, affinitate. Erat enim uxoris ejus frater. Infra: 'Agrippa potissimum ejus diligeret affinitatem, præoptaretque Equitis Romani filiam generosam nuptiis.' *Savaro*.

Principatum eloquentiæ tenebat] Unde 'caussarum Rex' dictus. Dictionem incredibili gestus suavitate commendabat Cicero in Bruto. Vide Vossium de Historicis Latinis, i. 11. *Keuchen*.

Cicero, an Hortensius] Inter quos etiam in amando æmulatio fuit. Hor-

tensium enim levitatis et inconstantiæ sæpe arguit M. Tullius Epist. lib. III. 1. et lib. IV. 3. et lib. I. 3. ad Quinctum fratrem. Rursus Epist. lib. V. 20. et lib. VI. 1. actionem ejus *λεγυραν*, id est, argutam obscure perstringens, 'Momum Ligurinum' recte vocat. Infra: 'Cum æqualibus suis, Q. Hortensio et M. Cicerone, sic vixit, ut judicare difficile sit, cui ætati fuerit aptissimus.' *Schott*.

Inter quos tantæ laudis esset æmulatio] Sic infra: 'Hoc quale sit, facilius existimabit is, qui judicare poterit, quantæ sit sapientiæ eorum retinere usum benevolentiamque, inter quos maximarum rerum non solum æmulatio, sed obtrectatio intercedebat.' *Idem*.

Essetque talium virorum copula] Conjunctio. Nazarius Panegyrico in Constantinum cap. 10. 'Sed profecto nulla vi possunt coire, quæ naturali divortio dissident: nec ulla tam fidelis est copula, quæ in diversum tendentia nexu suo teneat.' *Gebhard*.

CAP. 6. *Optimarum partium*] Ursinus opinatur legendum esse, pro *optimarum*, *optimum*. Ernst. Meminit Just. Lipsius Politic. lib. VI. 7. Nescio tamen an id dicat Nepos, quod Cicero in Epist. cum de civilibus discordiis loquitur, 'se a bonis nunquam dissentire, cum bonis facere, cæteris bonis viris jungi velle.' *Boeckl*.

Quam qui maritimis jacturentur] Rempublicam navi, et maris tempestatibus bella intestina *ἀλληγορικῶς* comparari, auctor Fabius lib. VIII. 6. ex Horat. I. Od. 14. Infra Nepos, 'Si gubernator præcipua laude fertur, qui navem ex hieme marique scopuloso servat; cur non singularis ejus existimetur prudentia, qui ex tot tamque gravibus procellis civilibus ad incolumitatem pervenit?' Cicero quoque in Muræiana, Comitibus freto et Euripo comparat, et II. Philipp. Oceano bella civilia. *Schott*.

Neque geri e Republ.] Plenis buccis

excipit laudatque hanc Cujacii emendationem Lambinus, *neque geri sine periculo*: ita tamen ut retinendum existimet *e repub.* Schotti libri membrancei: *neque e Rep. sine periculo*, ut *esse exaudiendum sit*. Mihi haut displicet conjectura Jani RutgersI, *neque retineri sine periculo*, Var. Lect. lib. II. 8. Gebhard.

Ad hastam publicam nunquam accessit] Cum publica auctione vendebatur aliquid, hasta figi solebat, quæ publica dicta. Alex. ab Alex. Quod veniebat, hastæ subijci dicebatur. Lege Beroaldum IV. in Propert. commentar. Id genus venditionis eleganti vocabulo Tertullianus *hastarium* vocat. De cuius jure pulchre tractat Zasius de Orig. Jur.

Neque præs, neque manceps] Publicanus tamen fuit. Cicero Epist. lib. II. 15. et vectigalia apud Sicyonios exercebat Epist. lib. I. 19. Vide Car. Sigonium de antiquo Jure civium Romanorum, lib. II. 4. Schott.

Neque subscribens] 'Subscribere in crimen' J. C. formula est, quum accusator libellis, quos dabat, testabatur se nomine professum esse. lib. III. §. Item 'scribere.' D. De accusat. et sæpe alias. *Idem.*

Honore fuerit contentus] Quem minime reprehendenda ratio ad honestum otium duxit. Cicero Epist. I. 17.

Voluerit ire in Asiam] Vide extremam epistolam lib. I. 16. ad Atticum, cujus initium: 'Queris ex me, quod ad me scribis, te in Asiam statuisse non ire; Equidem vellem ut ires: ac vereor ne quid in ista re minus commode fiat. Sed tamen non possum reprehendere consilium tuum, præsertim cum egomet in provinciam non sim profectus.' Schott. Lambin. Vulgo legebatur *voluit ire*. Prætor autem fuit Q. Tullius, ut Schottus adnotavit, M. Val. Messala et M. Pusio Pisone Coss. A. U. 692. Bosius.

Asseclam esse Prætoris] Prætor fuit Q. Tullius, anno 691. M. Valerio

Messala, M. Pusio Pisone Coss. Ante Idus Martias Asiam provinciam sortitus: et ante Nonas Decembris profectus, F. Flacco successit. Cicero ad Attic. et in Oration. Suetonius ergo male in Augusto cap. 3. 'Proconsulatum Asiæ' administrasse ait, quæ Prætoria est, Cicerone et Nepote testibus omni exceptione majoribus. Falso quoque idem 'parum secunda fama administrasse:' cum M. frater in Orat. et epistolis ad eum scriptis tantopere laudet, tantisque honoribus ornatum fuisse testetur. Schott. Cæterum dicit Q. fratrem Proconsulatum Asiæ administrasse, quæ Prætoria est, hoc modo: Senatui lege Sempronia liberum erat, quos in quas vellet provincias mittere. Quamquam crediderim, cum Prætorius aliquis in provinciam Consularem mittebatur, eum jure quoque Consulari mitti sole- re, verbi gratia, cum XII. fascibus, non sex tantum. Atque adeo juxta imperium quod a Senatu quis acceperat, pro Consule, aut pro Prætore eam provinciam administrare dicebatur, tametsi Prætorius Consularem, aut e diverso Consularis Prætoriam adeptus esset. Ergo Asia ἰδιωκίδης, et Consul et Prætoris administrationi subiacebat.

Ut ejus observantia] Hinc factum est, ut eum libentius omnes observarent, colerent, atque in oculis ferrent: ἐνεργητικῶς. Manut. 'Observantia,' qua ipse aliquem observabat. Nam et παθητικῶς dicitur; ut 'utilitas' apud Terentium in Eunuchio: et ad Tironem Cicero: 'invidia mea,' Catilinar. II. et Tuscul. IV. Schott. Est qui *observantiam* de cautione et circumspectione circa honorum partiumque studium accipi posse non absurdum judicat. Judicet lector. Boeckl.

CAP. 7. *Incidit Casarianum civile bellum*] Anno Urbis 702. quando M. Marcellus Consul legem ferebat, de abrogando Cæsari imperio, etsi invitis et repugnantibus Servio Sulpic. Cos.

altero, et, ut videbatur, Cn. Pompeio, et Tribun. pl. *Ernst*. Alii initium conjiciunt in annum Romæ 705. L. Corn. Lentulo Crus. C. Claudio Marcello Cos. *Ubbo Emmius*.

Usus est ætatis vacatione] Quod scilicet haberet annos circiter LX. Quintilianus Declam. 306. 'Est præcipuum jus senectutis, quoniam non una subit omnis ætas, non perpetuo Senatorem citat Consul; est sua legationibus requies, cum hos habueris annos, jam non militabis.' Supra in Timotheo: 'Hic cum esset magno natu, et magistratus gerere desiisset.' Vide not. in Sidonii Epist. lib. I. C. *Savaro*. De ætatis vacatione vide Jurisconsultum lib. L. Tit. VI. Pand. De immunitate: lib. V. §. fin. de Mun. et Honor. et in Tit. de Vacat. et exempt. Mun. Vacationes autem sunt excusationes a muneribus publicis, militaribus et aliis, quæ præfecti obire consueverunt. *Schott*.

Ipsum Pompeium conjunctum] Scilicet, sibi amicitia. *Schott*. Vel cognatum ex Justino VIII. Jan. Rutgersius lib. II. c. 8. Bosius *non junctum*. Ursinus *convicentem*. Lambinus, *Ipsum Pompeium non secutus non offendit*. Schottus obs. lib. II. 3. *scipsum Pompeio junctum non ostendit*.

Ornamentum] Rittershusius apud Schoppium Veris. lib. III. 8. locum hunc habet suspectum, et pro *ornamentum* rectius legi putat *autoramentum*. Quam conjecturam mirifice juvat meus liber Ms. *Ernst*.

Partim summa cum ejus offensione] Pompeius enim pro hostibus se habere dicebat, qui extra sua castra essent: Cæsar vero eos, qui in hostium castris non essent, pro amicis habiturum. Cicero pro Ligar. et Seneca Philosoph. *Schott*.

Attici autem quies] Elegantissime 'quies' dicitur, qua quis neutri se parti applicat. Et sic utitur τῷ *quietus*, pro eo, qui est neutrarum partium, in Pelopida. Sallustius E-

pist. I. de Ordinanda Republica: 'Et aperte quietis mortem, rapinâs, postremo omnia, quæ corruptus animus jubebat, minitari.' Hinc 'quiescere,' neutras sequi partes, apud Curtium libro X. Eodem pene modo Græci ἡσυχίαν ἄγειν, ἔχειν, et ἐλέσθαι. Vide Diodorum. *Gebh*.

Sed etiam sororis et Q. Ciceronis filium] Mss. Manutii, Gifanii, Leidensis: *sororis filium et Q. Ciceronem*. Bosius.

CAP. 8. *Secutum est illud, occiso Cæsare*] Schoppii vetus liber et Ms. meus dictione auctiores legunt: *Secutum est illud tempus occiso Cæsare*. Idem. Sed prior γραφή non bonitatem modo, sed et χρήσιον Cornelianam sapit. *Keuchen*.

Occiso Cæsare] A conjuratis, quorum princeps Cassius, XXIII. vulneribus ac plagis confossus est, uno modo ad primum ictum gemitu sine voce edito. Sueton. Inde sive fortuito, sive a percussoribus compulsus, ad basin statuæ Pompeianæ se demisit, quam cædes ista cruore implevit: ut videri possit ipse Pompeius supplicio inimici adstitisse sub pedes ejus collapsi. Plutarchus. Additum a nonnullis, irruenti Bruto dixisse morientem, καὶ σὺ εἰ ἐκείνων, καὶ σὺ, τέκνον; Contigit illud anno Romæ 710. Idib. Mart. Caio Julio Cæsare V. et M. Antonio Coss. Unde irrisio Cæsaris in Spurinnam, quod sine noxa Eidus Martiæ adessent. Cui ille, Venisse quidem eas, respondit, sed non præterisse. Idem dies Parricidium nominatus. Plutarch. Sueton.

Cum respublica penes Brutum videretur esse, et Cassium] Quos Cæsar apud Plutarchum τοὺς ἰσχυροὺς καὶ ὠχρὸς vocabat: δέλτας Βρούτῳ καὶ Κάσσιῳ. Illa dominatio duorum parricidarum minus fuit diuturna. Quippe uterque intra triennium diverso mortis genere interemptus. Alius alio casu periit: pars naufragio, pars prælio, nonnulli semet eodem illo pugione, quo Cæsarem violaverant, in-

teremerunt. Cæterum scriptus Codex, quem Schottus producit, non multitudinis, sed singulorum numero, heic *Brutum* legit. Vulgata lectio haud improbanda. Nam duo Bruti, M. et Decius, ejusdem facinoris rei fuere. *Keuchen.*

Ac tota civitas se ad eum convertisse videretur] Cicero in Somnio Scipionis: 'In te unum, atque in tuum nomen tota convertet civitas.' *Schott.* Mss. Gifan. et Leiden. *ad eos convertisse.* Non male. *Bosius.*

Sic M. Bruto usus est] Infra: 'Humanitatis nullum adferre majus testimonium possum, quam quod adolescens idem seni Sullæ fuerit jucundissimus, senex adolescenti M. Bruto.'

Adolescens] Atqui quadragenarius erat, quippe qui præturam gerebat. Verum adolescentia ad tricesimum usque annum pertinet, auctore Varro: vel ex divisione ætatum Servii Tullii, a XVII. usque ad XLVI. provehitur; ut est sæpe ab antiquariis observatum. *Schott.*

Ut privatum ærarium Cæsaris intersectoribus ab Equitibus Romanis constitueretur] Nullibi alibi reperitur, quod hic a Nepote traditum. Simile quippiam a Floro refertur, de Senatu, qui, deficiente pecunia publica, opes suas velut ex ærario ad reipublicæ subsidium contulit. Lib. II. 6. *Keuchen.*

Caio Flavio, Bruti familiari] Videtur hic esse Flavius, quem Drusus Ciceroni commendat Ep. ad Brut. *Heidmannus.* Meminit ejus Plutarchus in Bruto; ut familiaris. et Cicero in fragment. Epist. ad Brutum apud Quinctilianum. lib. IX. 2. et in Bruti numis LEG. PROPR. designatur; hoc est, Legatus Proprætoris. *Schott.*

Collocuturum, neque coitutum] Colloqui privatim; coire vero, hic concilium habere; unde comitia. *Schott.*

Consensionis globus] Sic 'conjunctionis globus,' apud Velleium: 'globus latronum,' apud Apuleium. Et sic 'hostium globos,' 'pugnantium

globos,' dixit Valerius Maximus.

Neque multo post superior esse cepit Antonius] Quem 'facem et turbinem sequentis sæculi,' vocat Flor. lib. IV. 3. τῷ μὲν ἔργῳ πάντων αὐτὸς ἦν κύριος præter nomen et honorem Imperatoris. *Keuchen.*

Provinciarum] Syriæ et Macedoniæ. Flor. IV. 7. Vide Velleium II. Cassio Syria, Bruto Macedonia datæ. Antonius Augustinus legit, *in provincias.* Quod non displicet. *Gebhard.*

Dicis causa] Hæc est plurimorum emendatio, quam olim Ranconetus, Turnebus, Cujacius, Lambinus, et Schottus approbarunt. Nam per speciem et nomen provinciarum amandati et Republica remoti fuerant. *Turnebus.* Sed hanc antiquam formulam plurimi explicarunt ex Varro et P. Sosipatro. Sic ad Atticum Cicero, Epist. I. 18. 'Metellus est consul egregius, et nos amat; sed imminuit auctoritatem suam, quod habet, dicis causa promulgatum illud idem de Clodia.' Utitur et pro Muræna, et Accusat. in Verrem VI. De qua formula Lælius Taurellus, Anton. Augustinus, P. Victorius, Ad. Turnebus, Jac. Cujacius, P. Pithæus, Did. Covarruvias Var. resolut. lib. IV. resposuerunt exultantem vocem, et in pristinam sedem restituerunt ex Varro, ut dixi, et Sosipatro, in Arnobio, Plinio, Apuleio, lib. de dogmat. Plat. Cicerone, Nepote. Cæteris Græcis δότας ἔνεκα, et ἀφοσιώσεως χάριν, προφάσεως ἔνεκα, apud Dionys. Halicarnassæum, Isæum, et Euripidem in Iphig. Tauris, et Harpocrat. et alios. *Schott.* Savaro legit *necis causa*; quia provinciæ illæ datæ erant a Consulibus propter eadem illatam Julio Cæsari.

A Coss.] Mss. Medicæi: *a Consule.* Ernstius. Quomodo et liber Schotti habuit. *Bosius.* 'A Cæsare,' Florus. 'Et per Senatum confirmata,' Suetonius Octav. Velleius II.

In exilium proficiscerentur] 'Liben-

ter se in perpetuo exilio victuros, dum reipublicæ constaret concordia.' Velleius. Et addit tandem: 'Quæ omnia Senatus decretis comprehensa, comprobata sunt,' 11.

Abjecto Bruto] Fortuna adversa prostrato. Petron. 'In loco peregrino destituit abjectum.' Propius Val. Maximus lib. v. 1. 8. 'Nam si egregium est, hostem abjicere, non minus tamen laudabile, infelicis scire misereri.' Gebhard. Sic 'abjectus homo' in lib. iv. Cod. de cust. reor. et apud Ciceronem, in Oratione contra Rullum.

Italiaque cedenti] Sextili mense, ut ex Cicerone manifestum. Velleius: 'Profecti urbe atque Italia, intento ac pari animo sine auctoritate publica provincias exercitusque occupaverant.' Keuch.

Trecenta jussit dari] Cicero Epist. ad Atticum, lib. xv. 17. a Servilia numeratam ab Attico, Bruto Italia cedenti, significat, de qua infra. Schott.

Potenti Antonio] Qui tamen titulo imperii cedebat Lepido, cum summa virium penes eum foret. Vell. Plut.

Neque desperatos reliquit] Sic fere paullo post: 'Id ex ipsis rebus ac temporibus judicari potest, quod non florentibus se venditavit, sed afflictis semper succurrit.' Schottus.

CAP. 9. *Secutum est bellum gestum apud Mutinam*] Mutinense, Sueton. Flor. Inter Octavium et Antonium. Vell. Causa hujus testamentum Cæsaris fuit. Florus. Vide Dionem XLVI. Incidit initium ejus in annum Urb. conditæ 712. P. Servilio Vatia 11. et L. Antonio Coss. Quo consulatum accepit Augustus, εικοστὸν ἄγων ἔτος, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς *Ῥομῆμασιν* εἴρηκεν. Legè Casaubonum 11. nota ad monumentum Ancyrarum, et Vossium ad Paterculum. Atque hoc primum ac novissimum bellum est, quod inter civilia gessit Octavius, tertio mense, duobus præliis. Keuchen.

Apud Mutinam] Corrupte in Mss. libris Medicæis legitur *Numidium*. Ernstius.

Si divinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas] Credidi aliquando hic divinitatem describi, ἀποθέωσις potius, quam divinationem. Schottus. Infra: 'Prudentiam quodammodo esse divinationem.' Proverbium citante ad Hecyram Terentianam Donato: 'Aiunt divinare sapientem, quia qui verum dicit, divinus est.' Et meminit locutionis similis lib. v. Miles. Apuleius.

Quæ nullis casibus augetur, neque minuitur] Gifanii et Joannis Savaronis libri habent *agitur*. Ernst. Melius tamen *augetur*, respectu relationis ad τὸ *minuitur*.

Hostis Antonius judicatus, Italia cesserat] Velleius 11. 'Antonius turpi ac nuda fuga coactus deserere Italiam.' Florus iv. 4. 'Obsidio Mutinæ liberat Brutum, Antonium exiit castris.' Idem Velleius: 'Lepidus deinde a Senatu hostis judicatus est, ut ante fuerat Antonius.' Causa judicii erat, quod Senatusconsulto intercesserat, neque intercessionem remittere volebat. Cicero Philipp. 11. Adhoc foro et curia prohibitus fuit. Appian. Mox a Lentulo impulsus, ut ante latam a Senatu sententiam, perfugeret. Dio. Vide Plutarchum. Keuchen.

Ejus inimici] Juventius Laterensis, M. Tullius, Cautius, alii. Et tunc omnia plena erant σκῆψων, καὶ προφάσεων, καὶ παλιλλογιῶν. De quibus apud Ciceronem Plancus in Epistolis ad S. P. Q. R. Keuchen.

Se dabant] Ita Cicero quoque loquitur, pro cedebant. Vide Schott. Observat. 111. 2.

Insequebantur] Ita legunt Faërnns, Bosius et Ursinus. Pro quo in editis nonnullis libris male legitur, *sequebantur*. Ernst.

Uxorem Fulviam] Fæminam imperiosam, qualis illa Tarquinii Tanaquil, Pompeii Julia. Keuchen. Vel-

leius: 'Uxor Antonii Fulvia, nihil muliebre præter corpus gerens.' Lege Dion. lib. XLVII. Zonar. Ann. t. II. in vit. C. Octavii.

P. vero Volumnio] Est ille P. Volumnius Eutrapelus præfectus Fabrum, ad quem scripta est epistola ultima et penultima lib. VII. ad Fam. Meminit præterea ejus Cicero Epist. lib. IX. 26. 'Audi,' inquit, 'reliqua; infra Eutrapelum Cyteris accubuit.' Ernst.

Ut nullum illa stiterit vadimonium] 'Sistere vadimonium' est, quod datis vadibus promiserat, se in judicio sistere. Et sic 'liberare vades.' Cicero pro Quinctio: 'Venit Romam Quinctius, vadimonium sistit.' Et Cato apud Agellium lib. II. 14. 'Quod si vadimonium capite obvoluto stitisses.' Lambin. Schott. Sivar. Gebhard.

Emissit in diem] Ut solveret certo tempore. Frequens est in omnibus contractibus, diei vel conditionis adjectio. Ernstius.

Simulque aperire] Supra in Conone: 'Neque vero non fuit apertum: perspicuum ac clarum.' Gebhard. Sigheicellus mavult, *apparere*.

Ille autem sui judicii] Qui esset homo sui judicii, hoc est, qui non tam aliorum, quam suo judicio niteretur. Homo sui judicii fortasse est is, quem Græci *ἰδιογνώμονα*, seu potius *αὐτογνώμονα*, appellant. Lambin.

CAP. 10. *Ut Antonius rediit in Italiam*] De cujus reditu Velleius Hist. II. 76. 'Adventus deinde in Italiam Antonii, præparatusque contra eum Cæsaris habuit belli metum: sed pax circa Brundisium composita.'

Ad adventum Imperatorum] M. Lepidi, M. Antonii, et Octavii Cæsaris, inter quos inita tum temporis potentiae societas. Vide Dionem, Appianum, Florum, Velleium. Florus IV. 6. de triumviratu: 'In hoc velut fœdus pax inter tres duces componitur. Apud Confluentes inter Prusiam et Bononiam jungunt manus.'

Timens proscriptionem] Quam primo aversabatur Octavius, sed inceptam utroque acerbius exercuit. Sueton. Καὶ εἶχεν οὕτως ἡ προγραφὴ Μάρκος Λέπιδος, Μάρκος Ἀντώνιος, Ὀκταβίος Καῖσαρ, οἱ χειροτονηθέντες ἀρμόσαι καὶ διορθῶσαι τὰ κοινὰ, ΟΥΤΩ ΛΕΓΟΥΣΙΝ. Appian. Hæc est illa nefaria proscriptio, qua Cicero cum filio, fratre, fratrisque filio, omnibus denique clientibus et amicis proscriptus fuit. Florus Sullanam vocat, ob immanem ejus crudelitatem; cujus exemplo instauratum malum. Keuchen.

Opem tulerat] Supra: 'P. Volumnio ea tribuit, ut plura a parente proficisci non potuerint.' Post vero, 'Præfectus fabrum Antonii' dicitur. Schott.

Modo hi, modo illi] Tanquam calcoli, ut eleganter Polyb. lib. V. Bos.

Q. Gellium Canium] In Ms. est *Canum* duabus syllabis: etiam in Manutianis schedis; sic enim legit: *habebatque secum Q. Gellium Canum æqualem*. De hoc Martialis, lib. I. 'Gaudent jocosæ Canio suo Gades; Emerita Deciano meo.' Et post non longe Canium nominat. Et Epigr. lib. III. 20. et 22. Canium Rufum laudat. Et Epigr. lib. VII. 68. et 78. Et epistola Valerii ad Rufinum, inter eas quæ D. Hieronymi. Meminit et Cicero sæpe, ut Epist. lib. XIII. 31. Ubi Canum in optimis libris scriptum affirmant: et Epist. lib. XIII. 41. Canam filiam ejus Q. Ciceroni filio nuptum dare voluisse, colligere licet; quod an e re foret, Atticus dubitat, Epist. lib. XV. 21. Schott.

Etsi tanto odio ferebatur in Ciceronem] Lege, si lubet, Velleianam illam egressionem, qua lib. II. in M. Antonium invehitur, et Ciceronem defendit in numero proscriptorum. Tertio demum die, repugnantibus per biduum collegis, concessa proscriptio est, quam scelestas voce proclamabat Antonius. Vide Plut. in Cicerone. Keuchenius.

[*De proscriptorum numero*] Quem tradit Appianus iv. ἐμφυλ. Florus in Triumviratu de Senatoribus, ubi ab Appiano clx. discordat.

CAP. 11. *Post prælium Philippense*] Quod secundum civile ab Augusto Cæsare gestum. 'Bella civilia quinque gessit: Mutinense, Philippense, Perusinum, Siculum, Actiacum.' Suetonius.

Interitumque C. Cassii, et M. Bruti] Appian. Dio. Velleius. Florus. 'Dec. Brutum Antonii interemit crudelitas. Sex. Pompeium, ab eodem devictum, idem Antonius, cum dignitatis quoque servandæ dedisset fidem, etiam spiritu privavit. Brutus et Cassius, ante quam victorum experirentur animum, voluntaria morte obierunt.' Paterc. II. Vide Senecam Epist. LXXXII.

Et non necessaria] Freinshemius existimat, fortasse legendum: *etiam necessaria*. Boecler.

Neque temporariam] Manutius exponit, exigui temporis. Falso. Et in alteram interpretando partem Schottus quoque errat. Quis enim unquam 'temporarium' esse lentum audivit? 'Temporarius' est, qui spectat tempus, affectusque suos successui fortunæ alterius attemperat. Explicavit sese paullo superius: 'Quæ cum faciebat, nemo eum temporis caussa facere poterat existumare.' Sic Curtius 'temporaria ingenia' dixit. 'Temporaria liberalitas,' quæ captat felices, et temporis caussa largitur, quamdiu sperat fore eundem rerum secundarum cursum. Haud dispare mente Curtius v. 3. 'Mandates erat hujus regionis Præfectus, hand sane temporum multorum homo; quippe, ultima pro fide experiri decreverat.' A scholiorum Auctore in Aristophanis Ranas temporarium ingenium optime exponitur παλίμβολος, ἀγχιστροφος, καθομιλῶν τοὺς καιροὺς, πρὸς τὸ κρείττον μέρος ἀεὶ δίδους ἑαυτέν. Gebhardus. Et 'temporarii amici,' qui

amicitiarum jura non fide, sed successu ponderant; ut loquitur Justin. lib. xxii. 7.

Neque callidam] Insidiatricem, captratricem. Schottus *calidam* legit, redditque, temerariam. Certe non calide. Cotta apud Sallustium: 'Neque ego callidam facundiam, neque ingenium ad male faciendum exercui.' Gebhard.

Judicari potest] Igitur ex præcepto Ciceronis Offic. II. in beneficiis collocandis mores hominum, non fortunam sequebatur. Hoc enim maxime officii est, ut quisque maxime opis indigeat, ita ei potissimum opitulari. Infra: 'Non fortunæ, sed hominibus solere esse amicum.' Schott.

Quod non florentibus se venditavit] Corrupte, qui *vendicavit* hactenus legerunt, ut intelligatur Atticum non captasse gratiam eorum, qui plurimum poterant in republica, sed victis partibus sæpe tulisse opem. Constat enim non ambivisse favorem Sullæ, aut Pompeii, aut Cæsaris, vel Antonii, aut Augusti: quin potius pecunia subvenisse Pompeianis et Brutianis, eorum afflictis rebus. Sic Lud. Vives, epist. quæ penes me est, ad Franc. Craneveldum, J. C. Schott. Ita Cicero pro Sulla: 'Fallacissime se alicui venditare.'

Serviliam Bruti matrem] Catonis Uticensis sororem, quam Julius Cæsar adhuc adolescens amavit. Unde quodammodo creditum, Brutum a Cæsare genitum. Plutarch. Sueton.

Non minus post mortem ejus] Plutarchus enim Bruto superstitem fuisse matrem, auctor est. Schott.

Non malebat oblivisci, quam ulcisci] P. Syrus: 'Injuriarum remedium est oblivio.' Gebhard.

Præcepta retinebat beneficia] Id est ante accepta. Lambin. Ernst. Græcis προληφθέντα ut alibi sæpe M. Tullius, et Virgilius Æneid. xi. 'Exultatque animis, ac jam spes præcipit ante.' Schott. Ita illi. Sed minus recte:

retineo vulgatam, *percepta*. Frequens in his error ac lapsus olim librariorum. P. Syrus: 'Optime positum est beneficium, ubi ejus meminit qui accepit.' Idem: 'Sat magna usura est, pro beneficio memoria.' Præcepto vero Demosthenis obtemperavit, qui loco quodam: 'Ἐγὼ νομίζω, inquit, μὲν τὸν εἰς παθόντα δεῖν μεμνησθαι, τὸν δ' εἰς ποιήσαντα εὐθὺς ἐπιλελῆσθαι. Gebhard.

Tamdiu meminerat, quoad ille gratus] Pro quamdiu. Ciceronis hoc præceptum in Lælio: 'Meminisse debet is, in quem collatum est beneficium, non qui contulit.' Supra Nepos: 'Maximum existimans quæstum, memorem gratumque cognosci.' Schott.

Sui cuique mores fingunt fortunam] Elegans γνώμη. Iusfra: 'Quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut supra significavimus, suos cuique mores conciliare fortunam.' Ut M. Tullio Nepotem familiariter, sic et scriptis ejus usum apparet. Sic enim Paradox. v. 'Fortuna, sicut sapiens Poëta dixit: Suis ea cuique fingitur moribus.' Quod fortasse ex Plauto sumptum in Trinummo: 'Sapiens ipse fingit fortunam sibi.' Livius lib. xxxix. de M. Catone: 'In hoc vero tanta vis animi, ingenii fuit, ut quocunque loco natus esset, fortunam sibi ipse facturus videretur.' Et Macrobius lib. i. 11. de servorum fortuna: 'Sibi quisque dat mores, conditionem casus assignat.' Huc pertinet et tota D. Chrysostomi Homilia in illud: 'Nemo læditur nisi a seipso.' Schott.

Qui cavet ne qua in re plecteretur] Uno consensu Mss. addunt *jure plecteretur*. Non abluat idem Publius: 'Id agas, tuo te merito ne quis ode-rit.' Gebhard. Malo: *ne qua jure plecteretur*: cum alterum ex inscitia describentium subreperit.

CAP. 12. *M. Vipsanius Agrippa]* Quem 'genus Attici' vocat Seneca Epist. xxi. quippe qui Pomponiam

ejus filiam duxerat in uxorem.

Nullius conditionis] Pro, conjugii. Hinc usitatum illud, 'conditiones quærere.' Schott. Sic vox illa plerumque sumitur apud Juris Consultos. Quomodo et Suetonius utitur in Augusto. Keuch.

Præoptaretque Equitis Romani filiam generosam nuptiis] M. Agrippæ tres uxores fuerunt. Prima, Pomponia Attici filia, conciliante eas nuptias M. Antonio Triumviro: ex ea genuit Vipsaniam, Drusi matrem. Altera, Marcella Octaviæ filia, ex qua quoque liberi, si Suetonio fides. Tertia uxor Julia: ex ea nati Caius et Lucius Cæsares, Postumus Agrippa, Agrippina, et Julia. In his plerisque verum, quod Tacitus notat Ann. iii. 'Una omnium Agrippæ liberorum Vipsania miti obitu.' Lips.

Filiam generosam nuptiis] Atticam, quam ὑποκοριστικῶς Atticulam Cicero vocat Epist. lib. vi. 6. De affectu in eam Attici lib. vii. 2. et lib. v. 19. *Filiam generosam nuptiis]* Hoc sensu 'uxor generosa' dicitur ab Apul. Miles. lib. ix. Explicat vetus Glossar. *Generosus, εὐγενής, ὁ ἀπὸ γένους*: mancum (ut videtur) locum sarcito, τίμος vel ἔντιμος addendo. Keuchen. *Generosarum nuptiis* habent quidam libri, quod et Freinshemio venerat in mentem. Boecler. Sine dubio legendum *generosarum*, id est, nobilium, Senatorii ordinis, quarumve patres ac majores honores in rep. gesserant. 'Generosæ' quippe sunt, quibus est generosa stirps, ut ait in Eumene, in initio.

Triumvir reipublicæ constituendæ] Natum mendum est ex antiqua scriptura, quæ talis erat: 'M. Antonius iii. vir, R. P. C.' Sic Suetonius de Augusto: 'Triumviratum reipublicæ constituendæ per decem annos administravit.' Fasti: M. ÆMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS, M. ANTONIVS M. F. M. N. C. IVLIVS C. F. C. N. CÆSAR. OCTAVIAN. III. VIRI R. P. C.

Antiquus nummus Clement. Teveni-
ni: M. ANTON. IMP. III. VIR. R. P. C.
Et alius: ANTONIVS III. VIR. R. P. C.
Vide quæ fuse ex inscriptionibus ad
hunc locum notat Lambinus. Trium-
viris istis ut et dictatoribus, similes
apud Græcos fuere, qui turbato in-
testinis malis Reipubl. statu, ad eam
constituendum soliti creari. Hos
Thessali ἀρχοὺς, Lacedæmonii ἀρμο-
στὰς appellarunt, φοβούμενοι βασιλεῖς
ἢ τυράννους καλεῖν, ait Dionysius Hali-
carnassæus, etsi revera tyrannica aut
regia potestate erant præditi. *Ca-
saub.*

Studio ductus Philosophiæ] Sanfeius
Epicuræ sectæ Philosophus, in qua
hæresi fuit et Atticus, Epist. lib. iv.
6. et lib. v. 19. et lib. vii. 1. et ad
Famil. Epist. lib. xiii. 1. *Schottus.*
Plurimi autem Romanorum ejus sec-
tæ assensores fuerunt et sectatores:
quod ejus placita nescio quas delicias
et εὐδωίαν vulgo prima fronte pollice-
rentur. Causam suggerit Lactant.
lib. iii. 17. Vide nuperrimam histo-
riam Philosophicam Georgii Hornii,
lib. iii. 17.

Ea, qua tum res gerebantur] Horat.
Epist. lib. i. 17. 'Res gerere, et cap-
tos ostendere civibus hostes, Attingit
solum Jovis, et cælestia tentat.'
Hinc 'Dictator rei gerundæ' Romæ
creari dicebatur. *Schott.*

L. Julium Calidum] Ita Mss. Gi-
fan. et Schotti, atque editi. Alii *Ca-
lidum*, ut opinor, rectius: nam *Cali-
dus* nomen gentis, non cognomen
fuit. *Bosius.* Notat alium ad emi-
nentium ingeniorum tempora Vell.
Patercul. lib. ii. De quo Cicero in
Brut. et Cæsar de B. C. lib. i. Ille
erat præstantissimus Orator, hic mul-
to elegantissimus Poëta.

A P. Volumnio, præfecto fabrum]
Ἐπαρχος τῶν τεχνιτῶν. Fabris enim
in bello opus, qui machinas facerent,
&c. Eorum caput, operisque cura-
tor et exactor, præfectus fabrum.
Vide Lipsium Poliorcet. iii. 6. *Boeckl.*

CAP. 13. *Nemo illo minus*] Hacte-
nus de publica vita; nunc de priva-
ta: quarum illa ad πολιτικὴν, hæc ad
οἰκονομικὴν Philosophiam pertinet.
Catonis est præceptum, magis ven-
dacem quam emacem oportere esse
agricolam et patremfamilias. Plin-
ius lib. xviii. 5. Et Cicero para-
doxo vi. 'Non esse emacem, vecti-
gal est.' *Schott.*

Minus ædificator] Epigramma Græ-
cum lib. Ἀνθολογίας: Σώματα πολλὰ
τρέφειν, καὶ δώματα πολλ' ἀνεγείρειν, Ἀ-
τραπὸς ἐς πένιν ἐστὶν ἐτοιμοτάτη. *Idem.*
Non solum boni Patresfamilias; sed
etiam quidam Principes de ædifican-
di luxu abhorruerunt. Tacitus de
Tiberio Ann. vi. 'Tanto acceptius
in vulgum, quanto modicus privatis
ædificationibus.' Plinius Panegyrico
cap. 51. 'Idem tam parcus in ædifi-
cando,' de Trajano. Lacones si cui
mala imprecari cogitarent, quatuor
ipsi accidere optabant. Primum, æ-
dificandi desiderium: secundum, di-
lacionem: tertium, equos alendi stu-
dium: quartum, ut uxorem haberet
adulteram. Locus exstat apud Sui-
dam: Οἰκόδομα σε λάβοι καὶ ἀμβολὰ, ὃ τε
ἵππος, Ἄ τε γυναῖκα τοι μοιχὸν ἔχοι. Nam
ista quatuor omnia δοκεῖ δαπανηρὰ εἶ-
ναι. Et addit Suidas: ὡς τούτων πάν-
των δαπανηρῶν ὄντων καὶ ἐπιζημιῶν.
Gebhard.

Domum habuit in Colle Quirinali]
Antiquissimum hujus collis nomen
loquitur fædus inter reges Romulum
et Tatium initum, passim apud his-
toricos. Nam facta inter utrumque
populum concordia non domos modo
privatas, sed et ædes sacras Diis
erexerunt. Vide Onuphrium, Li-
vium, Entropium, Ovidium, alios.
Keuch. P. Victor in sexta regione
statim post templum Quirini, collo-
cat ædes Attici. Et Cicero de Leg.
i. idemque juxta Salutis ædes Epist.
lib. iv. 1. et lib. xii. 45. vicinum Cæ-
sarem vocat; cuius statua in Quirini
templo posita. Dion lib. xliii. Quo

in loco ædes Salutis, Salutis augurium dicta. *Schott.*

Tamphilanam] Sic edendum curavi. 'Tamphilanam domum' autem accipio a Tamphilo quodam Romano sic appellatam. Tamphili enim Romæ fuerunt, Pamphili non item. *Lambin.* Sed ego existimo Cæcilianam esse legendum, et domum a possessore suo Cæcilio Attici avunculo nomen fuisse sortitam. *Ernstius.*

Tectum plus salis, quam sumptus] Hoc est, tecti architectura plus artis, venustatis, et elegantiae, quam sumptus habebat. Sal enim condimentum omnium. Vives ibidem interpretatur de gratia ac venustate ædium, quæ per salem plerumque significatur. *Schottus.* Locus hic corruptus videtur Cl. Boeclero. *Bosius.*

Anagnostæ optimi] Romani Principes lectores apud se habebant, quos ἀναγνώστας dixere, cum ipsi occupati lectioni vacare non valerent. Alexander ab Alexand. Vide Meursium Auctar. Philolog. cap. 3.

Plurimi librarii] Tres nominat Cicero Epist. lib. XIII. 44. 'Pharmacem, Antæum, et Salvium.' Amanuenses et Anagnostas hos colligere licuit. A studiis et ab epistolis Alexium nominat Epist. lib. v. 20. et lib. VII. 2. et lib. XVI. 15. Athamam et Alexium amanuenses, Epist. XII. 11. et alterum VII. 2. Antiochum et Thallumetum literatos nominat, Epist. lib. XIII. 33. et lib. v. 12. De Euty-chide, quem manumisit, Epist. lib. IV. 15. De Nicanore Epist. lib. v. 3. et lib. VI. 2. *Schott.*

Quos cultus domesticus desiderat] Ad voluptatem et lucrum locata eorum opera. Sunt autem ejusmodi servorum nomina; gladiatores, agitatores, funambuli, palæstritæ, pictores, cælatores, &c. Vide Laurent. Pignorum de servis. *Boecler.*

Elegans, non magnificus] Elegans homo, ad ætatem Catonis, non in laude, sed vitio ponebatur. Sic enim

ille de sæculi sui moribus: 'Avaritiam omnia vitia habere putabant: sumptuosus, cupidus, elegans, vitiosus.' Post in laudem vertit, ut hoc ipso loco. Lege Agellium Noct. Attic. lib. x. 2. et Joan. Bapt. Pium, Annot. post. cap. 8. *Schott.*

Suppellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset] Ita scripsisse eum, ex præcedentibus apparet: nam omnes antitheses ita sunt conceptæ, ut quid fuerit adfirmet, quid non fuerit neget. Elegans, non magnificus; splendidus, non sumptuosus; adfectans munditiem, non adfluentiam. Sic etiam 'suppellex ei modica, non multa:' hoc est, modo, non copia æstimanda; instrumentum modice, non abundanter, sufficiens; ut in neutram partem notari posset, neque sordium, quia aderat modus, neque luxus, quia aberat superfluum. Huic sensui verba mihi satis esse videntur exprimendo: neque aut τὸ multo ad defectum referendum, aut alia negatio adjicienda. *Gronov.*

Quam terna millia æris] Non sunt mille ducenti sestertii: hi enim illo ævo quatuor millia octingentos asses colligebant: sed septingenti quinquaginta, denarii CLXXXVIII. cum dimidio, nostri coronati octodecim cum didrachmo et hemidrachmo: nam mille æris tum sestertios faciebat CCL. denarios LXII. et victoriatum. *Gronovius* lib. III. de Pecunia Vetere.

Ex ephemeride eum expensum sumptui ferre solitum] Ephemeridem, diurnum Latini vocant. Significat hic libellum quotidianarum expensarum et erogationum. Aliud significant diurni commentarii apud Sueton. August. 64. in quos etiam dicta et sermones annotabant. Vide Casaubonum ad illum locum. *Boecler.*

CAP. 14. *Aliud acroama audit*] Vide Plutarchum Sympos. Macro-bium, et Athenæum. Solebant enim sub cænæ finem admitti, qui partim

seriis recitationibus, partim dictis factisque ridiculis saturos convivas exhilararent. Audiebantur etiam cantores, tibicines, citharædi, et quicumque alii musica instrumenta tractare, pulsare, aut inflare nossent. Acromata uno verbo Græci Latini-que omnes hos vocant. *Casaubon.* Acroma dicitur pro acroama, ut ἀκρωτήριον pro ἀκροατήριον. Sed et apud Plutarchum Sympos. lib. i. κρούματα dici invenies ἀντὶ τῶν αὐλημάτων. Lege Senecam De Vita beata, cap. xi. et Philonem De Vita contemplativa.

Quam anagnosten] Manutius recte, quod sequatur 'anagnostes,' pro eo qui recitat, non pro re quæ recitatur, exponi. Ut Cicero pro Sextio: 'Non solum spectator, sed actor, et acroama.' *Schott.*

Ut non minus animo, quam ventre convivæ delectarentur] Sic de Platonis cœna Timotheus, homo clarus Athenis, et princeps civitatis, cum vidisset eum postridie, 'Vestræ,' inquit, 'cœnæ non solum in præsentī, sed etiam postero die jucundæ sunt.' Cicero Tusculan. v. et Demosthen. orat. περὶ συντάξεως. Idem in Catone Majore: 'Neque ipsorum conviviorum delectationem voluptatibus corporis magis, quam cœtu amicorum et sermonibus metiebar. Bene enim majores accubationem epularum amicorum, quia vitæ conjunctionem haberet, convivium nominarunt; melius quam Græci, qui hoc idem compotationem, tum concœnationem vocant.' Sic et ad Famil. lib. ix. et Macrobi. Saturn. lib. i. *Schott.* Vide Agellium lib. iii. 11. ubi multa ex M. Varrone infert de ejusmodi conviviis, 'in quibus legi non omnia debent, sed ea potissimum, quæ sunt βιωφελῆ, et delectent.' Erasmus 'cœnam Platonice' vocat in Convivio Prophano. *Keuch.*

Ut neque in sestertio viciis] Volebam; Vixerit in sestertium viciis, vel centies, scilicet, patrimonio. Et sic

alibi. Gronovius de Sestertiis.

Parique fastigio steterit in utraque fortuna] Hinc animi ejus moderationem et æquitatem notam sibi prædicat M. Tullius in Catone, quem illi dedicat, initio: ingenuitatem animique magnitudinem Epist. lib. i. 17. *Schott.*

Nullam suburbanam aut maritimam sumptuosam villam] Quod parum credibile. Miror allatam a Nepote fidem, quippe qui propter Attici familiaritatem, sæpe domesticis rebus interfuit. Habuit Villam Pomponius, et in illa Gymnasium Amaltheum; ut passim a Cicerone traditum. Lib. i. ad Atticum: 'Ego te arbitror cæsis apud Amaltheam tuam victimis, statim esse ad Sicyonem oppugnandum profectum.' Eodem lib. 'Epigrammatis tuis, quæ in Amaltheo posuisti, contenti erimus.' Et paulo post: 'Velim ad me scribas, ejusmodi sit Ἀμαλθεῖον tuum: quasque historias de Amaltheia habes, ad me mittas.' Unde evidentissime constat, sumptuosam etiam fuisse illam villam, in qua plenum omnis eruditionis Gymnasium. In agro etiam Buthrotio prædia habuit. Sed legendus Turneb. Adv. lib. xi. 16. *Keuchen.*

Præter Ardeatinum] Ardeæ civitas, in octavo decimo milliario ab urbe posita. Eutropius. Rutulorum urbem facit Orosius, et Livius, qui eam inter colonias Romanas numerat. Meminit hujus quoque Plutarchus in Camillo. 'Ardeæ legit Strabo, Ptolemæus, et Stephanus; qui eam quoque Trojam dictam scribit. Dauni urbem appellat Virgilius Æneid. x. Ardeæ nomen retinere scribit quidam. 'Ardeatinum prædium' Pomponii Attici, est Æmilio Probo in hujus vita. *Ortelius.*

Et Nomentanum] Νόμειον Latino-rum mediterranea urbs, apud Livium et Ptolemæum. Νόμειος Stephano est. Duodecimo ab urbe lapide, ut tradit Rhegino. Lamentana Leandro

est. Nouentanum rus, decimo lapidis diverticulo ab urbe. Plinius XIV. 4. et Æmilius Probus in Pomponio Attico. *Idem*.

In Epiroticis] Cicero Epist. lib. I. 5. 'Epiroticam emptionem gaudeo tibi placere.' Habuit et in Thesprotia possessiones, ut colligo ex Epist. lib. VI. 3. ad Attic. Schott.

Eum usum pecuniæ non magnitudine] Supra: 'Tantum afuit a cupiditate pecuniæ, ut nulla in re usus sit ea, nisi in deprecandis amicorum aut periculis aut incommodis.'

CAP. 15. *Ejus comitas non sine severitate erat, neque gravitas sine facilitate*] Sic Cicero hæc inter se comparat multis in locis. In Muræniana, Lælio, in Oratore, Bruto, ad Q. Fratrem et ad Cornificium Epist. lib. XII. de Sexto Aufidio.

Idem in nitendo, quod] Manutio durum videtur *niti aliquam rem*, nisi hic ad Ellipsim confugiamus, quæ in compositis ab hoc verbo non insolens. Rutgersius *tuendo*. Boeclerus.

Existimationem in ea re agi putabat] Ita Cicero dixit pro Cæcina: 'Agitur jus civitatis, bona, fortunæ omnium civium.' Et Terentius in Heautont. 'Non nunc pecunia agitur.' Schottus.

Non inertia, sed judicio] Epist. lib. I. 17. 'Neque ego inter me, atque te, quicquam interesse unquam duxi præter voluntatem institutæ vitæ: quod me ambitio quædam ad honorum studium; te autem alia minime reprehendenda ratio ad honestum otium duxit. Vera quidem laude prohibitis, diligentæ, religionis, neque me tibi, neque quemquam antepono.' Habet Ms. *judicio fugisse divino*. Sed quomodo in talibus divinitas, non eventum potius variorum assidua et multiplex ruminatio judicium stabiliat? Itaque fecero, *judicio fugisse diutino*. Pontanus Analect. lib. III. 18.

CAP. 16. *Idem seni Sullæ*] Vide supra.

Sexdecim volumina epistolarum] Quorum series nullam partem amissa, pristinum adhuc nobis ordinem exhibet. Volumina vocat, quod olim circumvolvi solent, quæ in charta aut scripto codice haberentur. Volumina etiam Plinius avunculus libros suos de Naturali Historia appellat. Schottus. *Undecim* etiam in Msc. et quibusdam Editis fuit: quod miratur Schottus, cum sedecim hodie circumferantur. Facile vero fieri potuit, ut *Videcim* mutaretur in *Undecim*. Bos.

Futura prædixit] Pauca de multis exempla collegi Augurii et Vaticinii Ciceronis. Epist. lib. VIII. 11. 'Προθεσπίζω, noster Attice, non ariolans, ut illa, cui nemo credidit [Cassandra scilicet], sed conjectura prospiciens; Jamque mari magno, &c. non multo, inquam, secus possum vaticinari: tanta malorum impendet 'Ιλίδς.' Et libro VIII. 3. 'Et a me est (tute scis) propter suspicionem hujus impendentis tempestatis multo ante provisum.' Epist. 12. 'Scripseram eas literas, quarum vaticinationem falsam esse cupio.' Libro X. 8. 'Et tamen, mi Attice, auguria quoque me incitant, quadam spe non dubia, non hæc collegii nostri ab Attio, sed illa Platonis de Tyrannis.' Et statim, 'Nos tamen hoc confirmamus illo augurio, quo diximus; nec nos fallit, nec aliter accidet. Corruat iste necesse est.' Idem epistola ad Licinium Calvum apud Nonium: 'Præsentit animus, atque augurat quodammodo, quæ futura sit suavis.' Schottus.

CAP. 17. *Se nunquam cum matre in gratiam*] Quod antiqua inscriptione ita exprimitur: DIS MANIBVS. M. IVLIO. M. F. QVIRINA. PVVENTI. VIXIT. ANNIS. LXXX. CORNELIA. CALLITYCHE. CONIVGI. SVO. KARISSIMO. FECIT. BENEMERENTI. CVM. QVO. VIXIT. ANNIS. LV. SINE. CONTROVERBIA. VLLA. Ernstius. Exstat apud Gruterum pag. 795. 6.

Quam prope æqualem habebat] Alii

legere malunt : *ætate æqualem*. Ernst. Sed vox *ætate* Mss. Schott. Gifan. et Savar. afuit. *Bos. Æqualis, σύγχρονος, δηλῆς*. Vide ad Aristidem notata.

Quaquam omnes ei paremus] En Scriptorem accuratum, etiam in iis, quæ *ὡς ἐν παρόδῳ* inculcat. Non semel Cicero dixit : 'Naturam optimam esse vivendi ducem. Cui repugnare, nihil aliud est, quam Gigantum more cum Diis bellare.' Chrysippus olim clamabat, *τὸ τέλος εἶναι, ἀκολουθῶς τῇ φύσει ζῆν*. Vide Senecam De Vita beata cap. 3. *Keuchen*.

Ut iis ad vitam agendam, non ad ostentationem] Non ergo iis studiis vir prudens deditus est, quæ argutiis disputationum sese venditant. Quorum cultores Clem. Alexandrinus apposita voce appellat *ὀνοματομάχους*. Vide Ernstium.

Non ad ostentationem] Quemadmodum alii Philosophi. De quibus Cicero dixit De Finibus lib. i. 'Ita vivunt, ut illorum vita refellatur.' Et apud illum Stoicus lib. lv. 'Vitam nostram, consilia, voluntates, non verba corrigi.' Juvenalis Sat. ii. 'Indocti primum : quaquam plena omnia gypso Chrysippi invenies. Nam perfectissimus horum est, Si quis Aristotelem similem, vel Pittacon emit, Vel jubet archetypos pluteum servare Cleanthas.' Vide quæ ad Epicetum notat metaphrastes ejus Arrianus, et Cicero apud Lactantium l. iii. 16. D. Hieronymus Epist. xxxiv. 'Philosophus gloriæ animal, et popularis anaræ vile mancipium.' *Keuchen*.

CAP. 18. *Moris etiam majorum*] Ennius apud Ciceronem v. de Rep. 'Moribus antiquis stat res Romana, virisque.' Lege Augustinum lib. ii. 21. De Civit. Dei. Hinc de antiquitate ab eo Cæsar quotidie requirebat : infra. *Schott*.

Quo magistratus ornavit] Malim ordinavit, quomodo Vossium legisse video de Hist. Lat. i. 2. Sic apud JCtos 'ordinare libellos et testamenta.' At

'magistratus ornare' est in provincias aut bellum euntes rebus necessariis instruere. Livius xlii. 1. 'Magistratus mulis tabernaculisque, et omni alio instrumento ornabantur.' Non novum est, hæc duo verba confundi a librariis ; ut apud Sueton. Julio, cap. 18. 1. ubi vide doctiss. interpretes, Casaub. Torrent. et Bernegger. *Bos*.

Illustris est populi Romani] Cicero in Oratore : 'Cognoscat Orator rerum gestarum et memoriæ veteris ordinem, maxime scilicet nostræ civitatis : sed et imperiosorum populorum et regum illustrium : quem laborem nobis Attici nostri levavit labor, qui conservatis notatisque temporibus, nihil cum illustre prætermitteret, anorum septingentorum memoriam unico libro colligavit.' Nec dcc. tantum annorum, sed et Virorum totidem historiam colligasse, ex Plinii lib. xxxv. patebit. Et in Bruto multa, quibus subjungit : 'Eam utilitatem habuit Attici liber, quam requirebam, ut explicatis ordinibus temporum, uno in conspectu omnia viderem.' Et ibidem paullo post ex Attici persona : 'Eisque nosmetipsi ad veterum Annalium memoriam comprehendendam impulsus atque accensusus.' Ac Ciceroni eum misisse, ex procæmio de claris Oratoribus patet. Ibidem : 'Omnium rerum memoriam Atticus breviter et perdiligenter complexus est.' Meminit et epistola 23. lib. xii. ad Atticum, et Asconius Pedianus in Pisonianam : 'Tradunt et Antiochi regis filio obsecuti domum publice ædificatam : inter quos Atticus in Annalibus.' *Schottus*.

Familiarum originem] *Γενεαλογία*. Meminit Joan. Glandorpius libro de Famil. Romanis.

M. Bruti rogatu] Supra : 'Rogatu T. Pomponii Attici.'

Juniam familiam a stirpe] Ex ea fuit M. Brutus. Manut. Quæ nobilissima est earum gentium et familiarum, quæ

a Trojanis et Ænea hanserunt originem. Lege Dionysium lib. iv. Hæc quum in urbem una cum Romulo migrasset, laude et gloria bellica sub regibus floruit, usque ad L. Brutum, qui regio dominatu P. R. liberavit, postremus Junia gentis. Nam, ut idem lib. v. tradit, Brutus nullos reliquit liberos superstites, et qui sequuntur Bruti, plebei sunt, non patricii. Aliter tamen sensisse videtur Cicero, qui M. Brutum Cæsaris interfectorem L. Bruti gentilem appellat. Tuscul. iv. 'Qui fuit in Italia iisdem temporibus, quibus L. Brutus patriam liberavit, præclarus auctor nobilitatis nostræ.' Quomodo in Bruto, et Philippica i. Quod idem ex sententia Posidonii philosophi Plutarchus scribit, qui tertium Junii Bruti filium expertem conjurationis fuisse, ab eoque gentem Juniam propagatam tradidit. Gravissima Ciceronis hac in re debet esse auctoritas, magna etiam Posidonii et Plutarchi. Dionysii tamen, qui multis sententiam suam argumentis exquisitisque rationibus confirmat, meo quidem iudicio vel gravissima. Neque enim quisquam ex hac gente per annos cc. post exactos reges, magistratum curulem gessit: quod quidem certe in tam clara et nobili familia accidere potuisse, nulla ratione, ut credam, adduci possum. Et tribuit hæc Cicero Bruto, homini amicissimo, non tam vere, quam ut pulcherrimum illud factum, quod pro libertate Reipubl. gessit, laudando extolleret: ac primo L. Brutum, deinde progeniem ejus, P. R. a regibus liberasse significaret. Hæc illustrissimus Streinius, in Gentium et familiarum Romanorum Stemmatis.

Marcelli Claudii de Marcellorum] Altera hæc Claudiorum gens est, et quidem plebeia. Regillenses enim Claudii, idem Pulchri et Neronες patricii sunt, plebei Marcelli. Licet autem conditio harum gentium diver-

sa sit, originem certe utriusque gentis eandem esse opinor. Plutarchus Posidonium secutus, Marcellum a Marte deducit, quod facile concedo, vel antiquitatis causa. Illud sane permirum mihi videtur, quod idem M. Claudium, qui quintum Cos. fuit, Marcellum, propter egregiam rei militaris scientiam, primum nominatum scribit. Veterum enim Annalium monumenta, quæ et Livius et reliqui secuti sunt, patrem et avum Marcellum appellant. Atque unicum hujus gentis cognomen, hoc est, quod in aliis fortasse gentibus non item: rectius certe familiam, quam gentem appellaveris, quum gens ex multis familiaribus constet. *Idem.*

De Marcellorum] Quid subjiciemus huic præpositionis, *stirpe* an *familia*? puto eam delendam esse et hic et mox, uti paullo ante τὸ enumeravit, Schottus præpositionem a quibusdam scriptis abesse testatur.

Scipionis Cornelii et Fabii Maximi de Corneliorum] Amplissima omniumque gentium nobilissima Cornelia ab antiquis est habita, et quidem jure ac merito. Sive enim dignitatem spectes familiarum, sive etiam præclara in Rempublicam merita, rerumque gestarum magnitudinem consideres, omnes certe omnium gentium virtutes hujus splendore obscurantur. Ac de origine nihil mihi occurrit. Familias præcipuas quatuor reperio: quarum una Maluginensium est, altera Scipionum, Rufinorum tertia, postrema Lentulorum. Dolabellas enim, Cinnas, Merulas, et si qui sunt alii, plebeios potius, quam patricos crediderim. Vide eundem Streinium de gente Cornelia. P. Nannium de claris Corneliis. et C. Sigonii Scipionem Æmilianum.

Fabiorum] Qui originem ad Aborigines, stirpem ad Fabium Herculem filium referunt. Primo Fodii dicebantur ab agrorum fossione; inde Fabii. Vel a *fabis*; ut Pisones, a

pis; Lentuli a *lente*; Cicerones a *cicere*. Quod cum multis aliis amplectitur Plinius. Nec improbabili illa nominis ratio, quam a Fabio, Herculis filio, deducit Plutarchus in Maximo. Hercules enim Jove natus, a Græcis ad Romanos, et usque ad Oceanum pervagatus, multis gentibus initia sui generis dedit. Vide eundem Streinium in gente Fabia.

[*Æmiliorum*] Gens illa ab Aimilio Ascanii filio orta. Festus. A Mamercio Numæ regis filio. Plutarchus in Paullo. Quod probabilius, quia Æmilii Mamerci et Mamercini, a gentis principe dicti sunt. Vel, propter *αἰμυλῶν*, quam Græci 'orationis leporem' vocant. *Idem*.

[*Qui aliquam cupiditatem habent notitiæ clarorum virorum*] Plinius l. xxxv. 2. 'Majus, ut arbitror, nullum est felicitatis specimen, quam semper omnes scire cupere, qualis fuerit aliquis.' *Schott*.

[*Attigit quoque Poëticen*] Supra: 'Idem poëmata pronunciabat, et Græce et Latine; sic, ut supra nihil posset.'

[*Rerumque gestarum amplitudine*] Plinius lib. xxxv. 2. 'Imaginum amorem flagrasse quondam, testes sunt et Atticus ille Ciceronis, edito de his volumine, et M. Varro, benignissimo invento, insertis voluminum suorum fecunditati, non nominibus tantum septingentorum illustrium, sed et aliquo modo imaginibus.' Quales in Bibliotheca sua habuisse, colligo ex M. Tullii ad Atticum Epist. lib. iv. 10. 'Malo,' inquit, 'in illa sedecula, quam habes sub imagine Aristotelis, sedere; quam in istorum sella Curuli.' Et in Orator. Demosthenis imaginem ex ære in Tusculana Bruti villa se vidisse ait: ut nos marmoream, Tarracone, cum hac inscriptione vidimus: ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, prætermisam ab iis, qui veterum imagines, Hermas, et Terminos ediderunt. *Schottus* in notis ad Elogia Cornelianæ.

[*Liber Græce confectus de Consulatu Ciceronis*] De quo Cicero Epist. l. ii.

1. 'Puer tuus mihi literas abs te, et Commentarium consulatus mei Græce scriptum reddidit: in qua lætatus sum, aliquanto ante de iisdem rebus, Græce item scriptum librum L. Cosinio ad te perferendum dedisse. Nam si ego tuum ante legissem, furatum me abs te diceret: quanquam tua incompta visa sunt.' Vide sequentia. Scripserat et Herodes eadem de re, sed quæ Ciceronis in consulatu præclare facta obscurarent potius quam illustrarent: Epist. lib. ii. 2. Atticus etiam quæ minus probabat in Ciceronis libris, ea notare miniatæ cera solitus erat. Epist. l. xv. 14. et lib. xvi. 11. Nec Bruto omnia probare potuit, quæ De Oratore conscripserat. De qua cera Ang. Politianus Miscell. cap. 53. *Schott*.

CAP. 19. *Rerum exemplis lectores docebitur*] Notatur applicatio *παρὰδειγμάτων καὶ νοημάτων* ad *χρήσεις γνωμικὰς καὶ πραγματικὰς*, in quo præcipua historia philosophia consistit: ut ostendantur, inquam, officiorum fontes commemoratione actuum ex officio profectorum, id est, exemplorum moralium. *Boccler*.

[*Quo erat ortus*] Supra: 'Perpetuo a majoribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem.'

[*Divi Julii filii*] In nummis antiquis, in Triumviratu cuspis: IMP. CÆSAR DIVI F. III. VIR. ITER. R. P. C. Apud Antonium Augustinum aureus nummus: IMP. CÆS. DIVI F. AVGVSTVS. Et in aversa parte: C. L. CÆSARES. AVGVSTI. F. COS. DESIG. PRINC. IVVENT. Item æreus apud eundem duobus capitibus signatus; in uno latere DIVOS IVLIVS præferebat; in altero DIVI F. AVG. Divos autem pro Divus Veteres dicebant, ut et Davos pro Davus. Servius in illud Virgillii viii. Æneid. 'Divum genus,' Divi legisse quosdam refert; recte mea quidem sententia, idque cum apotheosi in

Deos relati essent. Et sic fere Græcorum natio, etiam in posterioribus imperatoribus, ut Dion, et ex Dione Xiphilinus et Ælianus de acie instruenda ad Adrianum Aug. Nervæ filium: Ἀνρόκρατορ Καῖσαρ, νιὲ θεοῦ, Ἀδριανὲ σεβαστέ. Schott.

Cæsarem est consecuta] Schottus laudat Veter. lectionem *Cæsarum eum consecuta*: ait Gif. Ms. confirmare lectionem. Mihi valde absurdum videtur dicere, *tanta prosperitas Cæsarum consecuta est illum*, pro, tanto Cæsarum favore floruit: sed inde tamen crederem locum ita legendum, *Tanta enim prosperitas eum consecuta*. De Attico loquitur, quod clarum ex eo quod sequitur, 'quod civis Romanus quivit consequi.' Boecler.

Nata est autem Attico neptis ex Agrippa] Sueton. in Tiberio cap. 7. 'Agrippinam M. Agrippa genitam, neptem Cæciliæ Attici, ad quem sunt Ciceronis epistolæ, duxit uxorem, sublatoque ex ea filio Druso, quam bene convenientem, rursumque gravidam, dimittere, ac Juliam Augusti filiam confestim coactus est ducere.' Ubi post avunculi testamentum Cæcilius vocatur, qui alias Pomponius. Notandum etiam, quod Agrippinam vocat Suetonius, quam Tacitus Vipsaniam, ut eadem patris non nomen tantum, sed et cognomen tulerit. Vide eundem in Augusto LXV. Keuchenius.

Tiberio Claudio Neroni, Drusilla nato] Livia Drusilla duorum Neronum mater erat, qui prænominē Drusi, cognominē Tiberii a se invicem discernebantur. Antiquus Nummus: NERONI. CLAYDIO. DRVSO. GERMAN. COS. DES. Et, NERO. CLAYDIVS. DRVSVS. GERMAN. IMP. Vide Stemma Domus Augustæ, quod Tacito suo affixit quondam Justus Lipsius.

Necessitudinem eorum sanxit] Id est, confirmavit, stabilivit. Lambinus legendum putat, *auxit*. Ernst.

CAP. 20. *Non solum cum ab urbe abesset*] Mstus Schotti: *ab urbe esset*: Mox idem Ms. sic interpungit: *mitteret, quid ageret imprimis: quid legeret*: ubi *mitteret*, idem est ac *scriberet*, nunciaret, elliptica locutione. Ut apud Livium xxxvi. 'ad M. Bæbium misit, Antiochum in Italiam impetum fecisse,' &c. Cicero ad Fam. II. 1. 'Polla misit, ut ad te, si quid vellem, darem literarum.' Vide Gronovii not. ad Livium VIII. 22. Bosius.

Quo non aliquid de antiquitate ab eo requireret] Id est, vel ex antiquitate, ut sæpe hæc præpositio ponitur, vel de antiquitate rei cujusdam vel moris Romani. Buchnerus.

Aliquam quæstionem poëticam] Vide Wowerium de Polymathia cap. 10. pag. 73. et seq.

Verbosiores eliceret epistolas] Ut Cicero quoque ad Attic. Ep. lib. XVI. 11. Schott.

Ædes Jovis Feretrii in Capitolio ab Romulo constituta] De qua insigniter præ aliis Livius lib. I. Romulus, 'duce hostium occiso, urbem primo impetu capit: inde exercitu victore reducto, ipse, cum factis vir magnificus, tum factorum ostentator laud minor, spolia ducis hostium cæsi suspensa fabricato ad id apte feretro gerens, in Capitolium ascendit; ibique ea cum ad quercum pastoribus sacram deposuisset, simul cum dono designavit templo Jovis fines, cognomenque addidit Deo. Jupiter Feretri, inquit, hæc tibi victor Romulus rex regia arma fero, templumque iis regionibus, quas modo animo metatus sum, dedico, sedem opimis spoliis, quæ, regibus ducibusque hostium cæsis, me auctorem sequentes, posterius ferent.' Vide etiam Dionysium. Situm illud templum fuit in IX. Urbis regione, ubi a P. Victore collocatur. Spatium ejus non ita magni ambitus. Quippe adhuc servatur vetus ejus vestigium,

quod intra xv. pedum longitudinem comprehenditur, ut inquit Dionys. Ex hoc sumebant Romani sceptrum, per quod jurarent, et lapidem silicem, quo fœdus ferirent. Lege Alex. ab Alex. lib. i. 14. et ex antiquis Plutarchum, Valerium Maximum iii. 2. *Keuchen*.

Exul tum his terris] Supra: 'Hos-tis Antonius iudicatus Italia cesserat.' Schottus Obs. iii. 2. *ex ultimis terris*. Et explicat de Ægypto. *Boeclerus*.

CAP. 21. *Cum vii. et lxx. annos complisset*] Qui est annus Climactericus hebdomaticus magnus, ducto septenario in undecim: nam Climactericis viros præstantissimos extinctos, veteres memoriæ monumentaque declarant. Supra 'anno sexto et sexagesimo' matrem nonagenariam ex tulit: et bellum Cæsarianum exortum, Nepos ait, ætatis Attici sexagesimo, qui est U. C. 704. Decessisse vero Cn. Domitio L. F. CN. N. Ænobarbo, C. Sosio C. F. T. N. Coss. Qui est annus 721. post Romam conditam. Natus itaque Atticus anno 644. triennio ante M. Tullium, cui xi. annis superstes fuit. *Schott*.

Putarunt esse tenesmon] Crebram et inanem voluntatem egerendi. Plin. Hist. Nat. lib. xxviii. 14. Eadem explicatio legitur apud Hippocratem Epidem. lib. ii. sect. 2. Dysenteriae adfine esse vitium, eamque sæpe præcedere, et in eo pauca cruenta et mucosa, cum magna tensione egeri, scribit Galenus Com. ad aphorism. 27. lib. vii. Apud Nicandrum Schol. hunc morbum suo tempore *βιασµὸν* dictum scribit in Alexiph. vs. 182. Apud utrumque legitur *τηνεσμός*. Manutius scribit *τεινασμός*. Jo. Valder. *τεινεσμός*. Bosius *τεινασμός*. Gifan. Lamb. et Jo. Savaro *tenesmus*. Beu-verus vero *tenasmon* Latinis literis. Manutius ex subsequentibus verbis *sine ullis doloribus* probat *τεινεσµὸν*

non fuisse, idque autoritate Corn. Celsi. *Ernst*.

Sextumque Peducæum] Qui Prætor erat anno Urb. 678. Attici familia-rissimus. *Ernst*.

In cubitum innixus] Qui habitus lo-qui incipientis apud antiquos. Home-rus: 'Ὀρθῶθεις δ' ἔρ' ἐπ' ἀγκῶνος, κεφα-λὴν ἐπαέρας, Ἀτρείδην προσέειπε, &c. De Christo Nonnus: Καὶ παλάμης ἀγκῶνα παλινδίνητον ἐρείσας, Ἀκρότατον περὶ κύκλον δημοστόργιοι τραπέξης, ἔλεπεν ἑοῖς ἐτάροις. Herodianus de Marco Imperatore: Ἦσυχῇ τοῦ σκίμποδος κουφίσας ἑαυτὸν, τοιοῦτων λόγων ἤρξατο. Petronius: 'Erectus in cubitum, hac fere oratione contumacem vexari.' *Keuchen*.

Quod ad sanandum me pertineret] Hæc in quibusdam libris omittuntur. Sed in aliis habentur, nec, ut quidam suspicatur, a Lambino inserta. *Boeclerus*.

Mihi stat alere morbum desinere] Cicero lib. ix. ad Varronem: 'Modo stet nobis illud, una vivere in studiis nostris, a quibus antea delectationem modo petebamus, nunc vero etiam salutem.' *Schott*.

CAP. 22. *Ex domo in domum videtur migrare*] Cato ille Ciceronianus multo rectius: 'Ex hac vita discedo, tanquam ex hospitio; non tanquam ex domo: commorandi enim Natura diversorium, non habitandi dedit.' *Idem*.

Agrippa eum flens atque osculans] Apage hinc oscula, ait Schoppius Verisimil. lib. iii. 8. non enim ægrò, cuique mori certum est, competent. Sanior vetus Codex, *flens atque obsecrans*. Sed rigido censori Schoppio non venit in mentem, quod etiam M. Popilius Oppium Gallum, familiarem suum, moriens ultimo complexu et osculo dignum iudicavit. Valer. Max. lib. vii. 18. 9. Sed in his non sunt positæ opes Romanæ. *Ernst*. De osculis moribundorum plura Kirch-

mannus de fun. Rom. i. 5. Heliod. II. προσαφύρηται με καὶ τὰ τελευταῖα περιβαλεῖν, ἐσχάτων φιλημάτων, καὶ ἀψύχος ἀπεστερήθη. Cicero vidend. Orat. in Verr. v. *Keuchenius*.

Ne ad id, quod natura cogeret, ipse quoque sibi acceleraret] Seneca: 'Nunquam id sero venit, unde nunquam, cum semel venit, potuit reverti.' Curtius: 'Ultimum omnium mors est, ad quam non pigre ire satis est.' Βίας, ἐπικαλουμένου τινὸς τὸν θάνατον ἐπὶ τέκνων ἀπωλεία, ἔφη, τί αὐτὸν καλεῖς, ἄνθρωπε; οὐκ, ἂν μὴ καλέσης, ἤξει; Cæterum moris erat sumendæ mortis spectatores advocare necessarios, aliosque claros viros, quorum præsentia mortem clariorem et testatiorem fieri putabant, qui tamen plerumque, ut heic apud T. Pomponium Atticum, hortatores vitæ fuerant. Sic fœminam quandam Sextus Pompeius in insula Coo mori destinatam, facundissimo sermone revocare conatus est. Val. Max. II. 6. 1. *Gebhard*. Vulgati libri omittunt præposit. *ad*.

Compressit] In aliis libris est *depressit*: id est, serio contempsit. *Ernstius*. *Compressit* a Lambino videtur esse. *Bosius*.

Cn. Domitio, C. Sosio Coss.] Anno Urbis 721.

Elatus est in lecticula] Leticam apud Romanos comperio fuisse in duplici usu; ad mortuos ferendos, et ad vivos. Ad mortuos, antiquus Romæ mos, et jam inde a regibus mortui in lectis efferebantur, sive in lecticis. Dionysius lib. IV. cadaver Lucretiæ offerri facit ἐπὶ κλίνης μέλασιν ἀμφλοῖς ἐστρωμένῃς. Et inter leges XII. fuit, 'ne plures lecti struerentur uni.' Mansit is mos, quamdiu mansit res Romana. Asconius: 'Cadaver Clodii in via relictum Sex. Tedijs Senator, qui forte rure in urbem revertebatur, sustulit, et lectica sua Romanam ferri iussit.' Tacitus Hist. III. 'Simul ferebatur lecticula parvulus

filius, velut in funebrem pompam.' Mortui honestiores lectica hexaphoro efferebantur: at tenniores sandapila, cui subijuncti saltem homines quatuor. Vide Martialem. In monumento M. Antonii Antii Lupi, quod exstat etiam nunc via Hostiensi, sculpta lectica cum pulvino et corona cernitur; funebre scilicet signum. *Lips*. Græci τὴν κλίνην et τὸ λέχος vocant. Hesychius: Λέχη, ἐφ' οἷς τοὺς νεκροὺς κοσμοῦσιν. Plura doctiss. Kirchmannus de Funer. Romanorum lib. I. 4. et lib. II. 9.

Sine ulla pompa funeris] Quam Servius, ad Virgilium, 'pompam exequialem' vocat. Quintilianus Declam. CCCXIX. 'Ducatur ingens funeris pompa.' Tacitus Ann. II. 'Fuerunt qui funeris publici pompam requirerent.' Apuleius: 'Utpote unus de optimatibus, pompa funeris publica ductabatur per forum.' Sic pompa plerumque de funere dicitur. Vide Festum in Vespillonibus. *Keuchen*.

Sepultus est juxta viam Appiam] In qua erant conditoria et sepulchra Romanorum. Rhenan. ad Senec. Vide Ciceronem in Milon. Fuit ibi et sepulcrum Severi Imp. teste Helio Spartiano in Antonino Geta: 'Illatus est in majorum sepulcra, hoc est, Severi, quod est in Appia via euntibus ad portam dextram.' Gallienum quoque Imp. in hac viâ nono lapide sepultum, tradit Sextus Aurelius. De Thessalo Medico, Plinius lib. XXIX. 1. idem lib. X. 43. *Kirchmannus*.

Ad quintum lapidem] Nam in Urbe Roma sepeliri nefas; et jam inde a X. viris lege XII. vetitum: quæ his verbis concepta est apud Ciceron. II. de Leg. HOMINEM. MORTVVM. IN. VRBE. NE. SEPELITO. NEVE. VRITO. Credo inquit Cicero vel propter ignis periculum. *Schott*.

In monumento Q. Cæcili, avunculi sui] Cujus et hereditatem crevit ex dodrante, domumque habitavit, et

sepulchrum moriens tenuit. Quam
et ÆTERNAM DOMVM vocari in vett.

inscriptionibus, literatisque lapidibus,
animadvertere licet. *Idem.*

FRAGMENTA.

CHRONICORUM LIB. I.

I. *Vixit Homerus*] Non sunt hæc ipsa Gellii, nedum Nepotis verba, sed a Schotto paullum immutata. Quomodo et in sequentibus subinde veterum scriptorum *ῥῆσις* aliter inflexit, aut ex iis, quæ præcesserant, supplevit; alicubi et de suo addidit, quæ nusquam apud illos reperire est. Verba Gellii de Homeri ætate sic habent: 'De Homero et Hesiodo inter omnes fere constitit, utrumque ante Romam conditam vixisse, Silviis Albæ regnantibus, annis post bellum Trojanum plus c. et lx. ante Romam autem conditam, ut Cornelius Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter c. et lx.' *Bosius.*

Homerus] De quo olim Plato clamabat: *ἄριστος καὶ θελοτάτος τῶν ποιητῶν.* Aristoteles: *Θεσπέσιος Ὁμηρος παρὰ τοὺς ἄλλους.* Et addit alibi: *λέγει καὶ διανοίᾳ πάντας ὑπερβέβηκε.* Vitam ejus conscripsit Herodotus. Lege etiam Plutarchum de arte ejus Poëtica, Dionem Chrysostomum, Suidam, Strabonem, Quintilianum, alios. Constantinus Lascaris *εἰς τὸν Ὁμηρον*. *Δίδς ἔκγονος, ἔδρακεν ὅσα γαῖα, θάλασσα, ἄηρ, οὐρανὸς ἐντὸς ἔχει.*

Ante Romam conditam annis circiter c. et lx.] Hæc Corneli Nepotis sententia fuit, quem sequitur Sossimus. Non tamen dicit, rebus humanis excessisse tot annis ante Urbem conditam, sed vixisse. Nec enim puto, de anno constitisse, quo obiit. Cassius in Annalibus de Homero et He-

siodo scriptum reliquerat, vixisse eos annis plus centum atque sexaginta post bellum Trojanum. Atqui ducentis et septuaginta plus annis eos vixisse oportet post bellum Trojanum: siquidem annis circiter c. et l. ante Urbem conditam fuere. Idcirco Lipsius corrigendum in Agellio indicabat, *plus ducentis atque sexaginta.* Sed nihil necesse. Opinio Cassii nihil commune habuit cum Nepotis sententia. Ille paullo plus quam c. et lx. annis post Trojam captam fuisse Homerum voluit, hic circiter annis c. et lx. ante Romam conditam. Huic supputationi calculum addunt et consensum omnes fere Latini Scriptores. Plinius lib. vii. 16. 'Jam vero ante annos prope mille vates ille Homerus non cessavit minora corpora mortalium quam prisca conqueri.' Scribebat ille anno Urbis octingentesimo trigesimo. Quibus si addas centum et sexaginta annos, ante Urbem conditam, quo tempore floruisse Homerus proditur, fient anni nonaginta et nongenti. Sic anni sunt prope mille ab ætate Homeri ad Plinium. Juvenalis: 'atque uni cedit Homero Propter mille annos.' Vetus Scholiastes: 'dinumerato tempore fortasse usque ad ætatem suam, Poëta dixit, mille annos fluxisse ex tempore Homeri. Fuit autem Homerus annis ante Urbem conditam centum sexaginta: post Ilium captum ducentis sexaginta.' Scripta illa Satyra a Juvenale, sub initium Nervæ, viginti circiter annis post Plinii opus.

Sic mille ac decem præter propter anni ab Homero ad Juvenalem, quo tempore scripsit illam Satyram. Velleius Paterculus in eadem sententia, qui annos ferme nongentos et quinquaginta Homerum ante ipsius ætatem floruisse tradit. Annis circiter quadraginta ante Plinium scribebat Velleius. Longe major inter Græcos Scriptores discordia. Quidam eum tempore belli Troiani exstitisse volunt. In his Dionysium Epici Cycli Scriptorem numerat Tzetzes et Diodorum: 'Ο κατὰ Διονύσιον ἄνδρα τὸν Κυκλογράφον Ἐπὶ τῶν δύο στρατειῶν λεγόμενος ὑπάρχειν, Θηβαϊκῆς Ἑλλήνων τε τῆς διὰ τὴν Ἑλένην. Crates Grammaticus apud Clementem et Eusebium circa Heraclidarum descensum viguisse vult, octoginta annis post Troica; quam opinionem perperam Apollodoro tribuit Tzetzes in Chiliadibus. Eratosthenes centum annis eum abfuisse scripsit a Troicis temporibus. Aristarchus centum quadraginta. Herodotus centum sexaginta octo, quod Cassius in Annalibus secutus est, qui plus centum atque sexaginta annis Homerum post bellum Trojanum vixisse notaverat. Nec enim hic numerus mutandus, ut putavit magnus Criticus. Philochorus eum a Troja submovebat annis centum octoginta. Euthymenes in Chironicis ducentis, et æquævum Hesiodo faciebat. Apollodorus Atheniensis centesimo anno migrationis Ionicæ floruisse tradidit, hoc est, a Trojæ excidio, ducentesimo quadragesimo. Apud Hieronymum legitur cclx. Huic calculo quidam xii. annos adjiciunt, ut Latini fere omnes, qui centum et sexaginta circiter annis ante Urbem conditam vixisse eum tradunt. Latini itaque Apollodori sententiam secuti sunt. Alii longius multo a Troicis remonent temporibus, ut Euphorion, qui Gygis ætati comparem statuebat. Gyges autem regnare occæpit ab Olympiade decima

octava. Archilochus, Eusebio teste, in Olympiadem xxiii. Homeri florem ætatis ac famæ coniecit, idem cum Euphorione sentiens. Nonnulli nonaginta tantum annis ante primam Olympiadem aiunt fuisse, hoc est, centum quadraginta sex annos ante Urbem conditam. Hujus opinionis auctorem prodit Clemens Sosibium Laconem, quæ a supputatione Latinorum, quatuordecim tantum annis distat. Hanc dividiā auctorum super ætate Homeri heic libuit brevibus æris subducere. *Salmasius.*

Roma condita Olympiadis septimæ anno secundo] Onuphrius in Urbe Roma, Solinum inter eos auctores recenset, qui Olympiadis sextæ anno quarto Romam conditam scripsere, cum aperte profiteatur Solinus, sese existimare, collatis Romanis et Græcorum temporibus, eam anno primo Olympiadis septimæ conditam fuisse. Et perperam etiam ibidem notat, Lutatio et Eratostheni placere Olympiadis septimæ anno primo conditam, cum anno tantum secundo illi voluerint. *Salmasius.* Roma condita est, quo tempore πρῶτος δ' ἐστέφανώθη Δαϊκλῆς ὁ Μεσσήνιος, ὃς τῇ ἐβδόμῃ Ὀλυμπιάδι στάδιον ἐνίκα. Illo ipso anno urbs condita memoratur. Anonymus in illo tempore: 'Ρώμῃ ἐκτίσθη ὑπὸ 'Ρήμου καὶ 'Ρωμόλου. Videndus Dionysius lib. i. Alii in secundum annum referebant, inter quos Polybius. Dionysius Halicarnassæus libro i. Οὐ γὰρ ἤξιουν, ὥς Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης, τοσοῦτον μόνον εἰπεῖν, ὅτι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος τὴν 'Ρώμην ἐκτίσθαι πειθόμαι. Auctor Chronici Alexandrini annum quartum statuit: Καὶ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος, εἰκοστὸν τέταρτον τῆς οἰκείας ἡλικίας ἄγοντες ἐνιαυτὸν, 'Ρώμος καὶ 'Ρῆμος κτίζουσι τὴν 'Ρώμην. Atque huc pertinent ista Eusebii, Chron. i. 'Ρωμόλον φασὶ κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος βασιλεῦσαι τῶν Λατίνων ἀπὸ Αἰνείου, 'Ρώμην τε κτίσαι,

καὶ μετονομάσαι τὴν πόλιν. Jornandes simpliciter septimam dicit, non expresso ejus anno: 'Septima Olympiade Romulus, ejusque germanus, quos inter pastores enutritos diximus, collecta pastorum multitudine, Romanæ Urbis ædificia inchoaverunt.' Alii aliter statuebant; disseritque eleganter Dionysius libro citato, et Solinus cap. 2. *Meurs*. Condita Urbs ipsis Palilibus, id est, undecimo Calendas Maias, hora post secundam, ante tertiam, sicuti L. Taruntius prodidit Mathematicorum nobilissimus, Sole in Tauro, Luna in Libra constitutis. Et hoc est, quod dixit Cicero; 'cum in jugo Luna esset.' Et sub Libra conditam ideo Romam dixit Manilius. *Thysius*, in *Miscell*.

Archilochus Tullo Hostilio Romæ regnante jam tunc Poëmatibus clarus ac nobilitis] Non minor varietas circa ætatem Archilochi quam Homeri. Herodotus refert ipsum ad imperium Gygis, quod incidit in tempus Olympiadis vigesimæ. Cicero regnante Romulo vixisse dicit; Olympiade nimirum septima vel octava. A Romuli excessu ad ætatem, qua Tullus Hostilius cepit imperium, sunt anni quadraginta quatuor. Potuit sane trium Regum ætati superesse; at tot annis clarum et nobilem fuisse Poëmatibus, non facile crediderim. Vide Eusebium in *Chronicis*. *Schottus*. Hic 'maximus Poëta, aut certe summo proximus' appellari meruit apud Valer. Maximum. In *Suida* est γενναῖος ποιητής. Hippodromus Rhetor Homerum φωνήν, Archilochum πνεῦμα vocavit. Paterculus: 'Neque quemquam alium, cujus operis primum auctor fuerit, in eo perfectissimum, præter Homerum et Archilochum reperiemus.' *Colerus*. Adi *Vossium* de Poët. Græc. cap. 3.

M. Manlius Romæ qui Gallos in obsidione Capitolii obrepentes per ardua depulerat, convictus est consilium de regno occupando iniisse: damnatusque

capitis, a Saxo Tarpeio, ut M. Varro ait, præceps datus est; ut Cornelius autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est] Manlius ob defensum Capitolium Capitolinus dictus, sexdecim annorum voluntarium militem se obtulit. Triginta septem militaribus donis a suis ducibus ornatus, viginti tres catrices in pectore habuit. Capta Urbe, auctor in Capitolium fugiendi. Quadam nocte clangore anseris excitatus, Gallos ascendentes dejecit. Patronus a civitatibus appellatus, et farre donatus est. Domum etiam in Capitolio publice accepit. Qua superbia elatus, quum a Senatu suppressisse Gallicos thesauros argueretur, et addictos propria manu liberaret, regni affectati suspicione in carcerem conjectus, populi consensu liberatus est. Rursus quum in eadem culpa et gravius perseveraret, et reus factus, et ob conspectum Capitolii ampliatus: alio deinde loco damnatus et de saxo Tarpeio præcipitatus. Domus diruta, bona publicata. Gentilitas ejus Manlii cognomen ejuravit, ne quis postea Capitolinus vocaretur. Auctor de Viris Illustribus. In prænomine hujus triplex dissensio apud Historicos. Dionysius T. Manlium Capitolinum vocat. Diodorus A. Manlium. Plerique M. Manlium Capitolinum. Liv. Agellius. Alii. Florus quoque Livii abbreviator lib. iv. 'Cum obstrictos,' inquit, 'ære alieno liberaret, nexos exsolveret, crimine affectati regni damnatus de saxo Tarpeio dejectus est: in cujus notam SC. factum, ne cui de Manlia gente Marco cognomen esset.' Syllaba *co* repetita locum corrumpit. Recte igitur Sigonius prænomen ex Quintiliani lib. iii. reponendum docuit. Quod Livius et Plutarchus in libro τῶν κεφαλαίων confirmant: et illud Festi seu Paulli Diaconi lib. xi. de verb. signif. 'Manliæ gentis Patriciæ decreto nemo ex ea Marcus appellatur, quod

M. Manlius, qui Capitolium a Gallis defenderat, cum regnum affectasset, damnatus, necatusque est.' Vide T. Livium lib. vi. ab Urbe Condita. *Schott.* Defensio illa Manlii adversum Gallos Senones incidit in annum ἀπὸ τῆς κτίσεως CCCLXIII. Stad. Roma a Gallis capta, cum pugnatum paullo ante esset ad Alliam flumen, die xv. Kalend. Sextil. περὶ τροπὰς θεωρῶν, περὶ τὴν πανσέληνον, ut ait Plutarchus in Camillo. Manlius a Saxo Tarpeio præceps datus est anno vii. post Urbem a Gallis receptam. Agellius Nepotem laudat auctorem, qui Manlium verberando necatum scripserit. Adjectas mortuo notas, Livius, Sex. Pompeius, Herodes Atticus apud Agellium, auctores sunt: 'alteram publicam; quod cum domus ejus ex populi jussu ob defensum Capitolium in arce fuisset: ubi postea ædes atque officina Monetæ; latum ad populum est, ne quis Patricius in arce aut Capitolio habitaret: Gentilitiam alteram, ne quis ex ea gente Marci prænomine vocaretur.' Quod ille, qui de Viris illustribus, Pliuii Secundi titulo circumfertur, scripsit, 'gentilitatem Manlii ejurasse, ne quis postea cognomine Capitolini uteretur,' ἀνιστορησία est. Constat enim ex Consulum Annalibus, Capitolinorum cognomina in Manliana deinceps frequentissima fuisse. Stad. Vide Epitomam Livii, vi. Quintilianum III. 7. Val. Maximum vi. 3. Plinium vii. 28. et Plutarchum ἐν αἰρῶσι.

Alexander Magnus Pellæ ortus, M. Fabio Ambusto, Tito Quinctio Capitolino Coss. post Romam conditam anno trecentesimo, octuagesimo quinto] Atqui multis modis hoc falsum deprehenditur. Quippe convenit inter omnes Alexandrum natum Olympiadis sextæ supra centesimam anno primo. Alii secundo volunt. In hoc solum discordia est. Quod tempus convenit anno Urb. conditæ trecentesimo nonagesimo septimo, vel octavo, si

Varronis calculum sequaris. Nepos, si quid Solino credimus, natum Alexandrum scripserat, *Consulibus M. Fabio Ambusto et T. Quinctio Capitolino.* Consules illi fuerunt juxta Livium anno Urbis quadringentesimo primo, hoc est, Olympiadis centesimæ sextæ anno quarto. Sed omnes anno primo aut secundo hujus Olympiadis natum prodidere. Nepoti placuit, ut ex Solino scimus, Romam conditam esse Olympiadis septimæ anno secundo. Si ex æra Varroniana, Urbis annus trecentessimus nonagesimus nonus convenit cum Olympiadis sextæ et centesimæ anno secundo; certe secundum æram Nepotianam Urbis trecentessimus nonagesimus septimus in eundem annum Olympiadis congruerit. Ergo annus Urbis quadringentesimus primus, juxta Nepotem, cum Olympiadis septimæ primo aut secundo anno pariaverit. Olympiadis vero sextæ et centesimæ annus ultimus, quo natum Alexandrum putavit Nepos, Urbis annus fuerit trecentessimus nonagesimus nonus. An igitur hic numerus hoc loco expungendus? Id nimis longe abit a vestigiis scripturæ veteris omnium librorum. Error potius Solini fuerit, ut in omnibus solennes ejus sunt tales hallucinationes. Natalem Alexandri in consulatum Fabii Ambusti et Quinctii Capitolini contulerat Nepos. Annum Urbis de suo addidit Solinus, quo anno nulli Consules Romæ, sed Tribuni militum Consulari potestate regebant. Quod tempus incidit in Olympiadem secundam et centesimam exeuntem. In quod tempus nemo est, qui Alexandri natalem conjecerit. Existimavi aliquando legendum: *post Romam conditam anno CCCLXXXV.* hoc est, nonagesimo quinto, uno decusse detricto factum CCCLXXXV. Hæc est ara Pictoris, quam fortasse hic secutus est Nepos. Octava Olympiade Romam conditam voluit. Secundum hunc calculum, qui

aliis trecentessimus nonagesimus nonus ab Urbe condita, hic Pictori fuit trecentessimus nonagesimus quintus. Sed quis credat Nepotem sententiæ Pictoris heic adhæsisse, quum disertim Solinus tradat, Nepoti et Lutatio, opinionem Apollodori et Eratosthenis comprobantibus, placere Romam conditam Olympiadis septimæ anno secundo? Hoc tantum itaque heic tenendum ex opinione Nepotis, natum Alexandrum, Consulibus M. Fabio Ambusto et T. Quinctio Capitolino. *Salmas. M. Fabio Ambusto et T. Quinctio Capitolino Coss.*] Horum consulatus incidit in annum tertium aut ultimum Olympiadis sextæ supra centesimam. Josephus narrat apud omnes in confesso haberi, Alexandrum vivis excessisse Olympiade centesima et decima quarta. Libro I. contra Appionem: Ἀλέξανδρον δὲ τεθνάναι πάντες ὁμολογοῦσι ἐπὶ τῆς ἐκατοστῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης Ὀλυμπιάδος. Hegesias tunc Archon erat. Æque inter omnes constat, anno vitæ trigesimo tertio eum obiisse. Scribit Arrianus occisum esse Philippum sub Pythodemi magistratu, Olympiade undecima et centesima, quo tempore Alexander annorum circiter viginti fuit. Si ab ea Olympiade retro numeres annos viginti, ad sextam centesimam devenies, cujus anno primo natus est Alexander, Elpinice Archonte. Ab eo Prætor ad Hegesiam, sub quo mortem obiit, anni sunt duo et triginta solidi: mortuus itaque anno ætatis trigesimo tertio. Atque hæc sunt apud omnes ὁμολογούμενα: juxta calculum vero Nepotis minus etiam, quam triginta annos vixerit. A Nepote videtur sumpsisse Agellius lib. XVII. capite, quo exponit, quibus temporibus post Romam conditam Græci Romanique illustres viri floruerint. In eo capite tradit, Alexandrum natum circa annum Urbis conditæ quadringentesimum. Cornelium Nepotem ibi in Chronicis citat

loco non uno. M. Fabius Ambustus consul fuit iterum cum M. Popilio, anno secundo Olympiadis sexagesimæ sextæ, circa annum Urbis trecentessimum nonagesimum nonum. Idem Fabius consul tertio fuit cum T. Quinctio Capitolino, anno Urbis, juxta Livium, quadringentesimo primo. Eo ipso anno quidam Annales non Titum Quinctium, sed Popilium consulem cum Ambusto referabant. Livius: 'Creati Consules ambo Patricii. M. Fabius Ambustus, III. T. Quinctius. In quibusdam Annalibus, pro T. Quinctio, M. Popilium consulem invenio.' Hoc errorem quibusdam potuerit objicere, in assignando Alexandri natalis anno, qui tertium Fabii Ambusti consulatum pro secundo acciperent, præcipue quum in utroque consulatu collegam illi dent M. Popilium quidam Annales. His adde, quod, juxta Livii et aliorum calculum, Fabius ille secundo factus est consul anno Urbis trecentesimo nonagesimo nono. Ex æra quoque Nepotis, qui duobus annis posterius conditam Urbem statuit, tertius ejusdem Fabii consulatus in annum Urbis trecentessimum nonagesimum nonum cadit. Et fortean Nepos, quum natum Alexandrum in Chronicis dixit, consulatu M. Fabii Ambusti, de secundo ejus consulatu intellexit, quem plerique assignant ad annum secundum Olympiadis centesimæ sextæ. *Salmas.*

Publius Terentius Scipionis Africani et Cuii Lælii æqualis] Quod contra Fenestellam. Vide eundem locum Donati, vel, ut alii volunt, Suetonii. *Keuchenius.* Quin potius utroque major natu. Natus enim Terentius, si eidem Donato fides habenda, Cn. Cornelio Lentulo, P. Ælio Pæto, Coss. anno, ni fallor, 553. post U. C. Mortuus vero Cn. Cornelio Dolabella, M. Fulvio Nobiliore Coss. anno U. C. 595. Scipio vero Africanus minor, natus Appio Claudio Pulcrô, M. Sem-

pronio Tuditano Coss. anno 549. post R. C. Quo tempore Terentius sextum decimum annum agebat. Anno vero tricesimo quinto Andriam docuit; qui est U. C. 588. cum Scipio ageret undevicesimum. Lælius vero Scipionem paullam ætate anteibat, ut ipse in sui nominis Dialogo Ciceroniano: 'Ut prius,' inquit, 'introieram in vitam, sic prius exirem de vita.' Ubi tamen Terentium familiarem suum vocat Lælius; non, ut quidam falso crediderunt, Cicero, ne majori quidem Africano æqualis, quo moriente Terentius sedecim fere annos natus erat. *Schott.*

EXEMPLORUM LIB. II.

II. A Virgine Vestale] Pro Vestali: quia non personam, sed rem significat. Sic Sosipater Carisius lib. I. Gram. *Schott.* Vide Vossium de analog. lib. II. 11.

LIB. V.

Multis in Senatu placuit] Gemina sunt, quæ in Cicerone I. Offic. leguntur: ubi fidem hosti datam, servandam esse docet: 'Secundo,' inquit, 'Punico bello post Cannensem pugnam, quos decem Hannibal Romam misit, adstrictos jurejurando, se redituros esse, nisi de redimendis iis, qui capti erant, impetrassent; eos omnes Censores, quoad quisque eorum vixit, cum pejerassent in ærariis reliquerunt: nec minus illum, qui jurejurando fraude culpam iniecit. Cum enim permissu Annibalis exisset et castris, rediit paullo post, quod se oblitum nescio quid diceret: deinde egressus e castris, jurejurando se solutum putabat: et erat verbis, re non erat. Semper autem in fide quid senseris, non quid dixeris, cogitandum est.' Hæc ille. *Schott.* Vide super hanc quæstionem Hug. Grotium lib. III. 23. De Jur. Bell. ac Pacis.

Captivorum Romanorum ab Annibale]

Delphi. et Var. Clas.

Hæc Schottus de suo addidit. Nam in Gellio sic legimus: 'Cornelius Nepos in libro exemplorum quinto, id quoque literis mandavit, multis in senatu placuisse, ut ii, qui redire nollent, datis custodibus,' &c. Egerat autem in præcedentibus de captivis ab Annibale Romam missis, hac conditione, ut redirent ad se, nisi permutatio placeret Senatui. *Bosius.*

Detestabiles] In editionibus invenio intestabiles. Quod perinde est. Horatius Sat. II. 2. 181. 'intestabilis et sacer esto.' *Idem.*

ILLUSTRIUM VIRORUM LIB. II.

III. Subinde] Quo et Brutus et Cælius frequenter usi sunt. Sosip. Caris. lib. II. Gramm. *Idem.*

LIB. XV.

Harum partum] Sic Cæsar in Analogicis, et Ennius. Idem Sosipater: 'Jamque fere quatuor partum:' pro partium. Quod hodie obtinet. Sic et XII. Philipp. Cicero. Ut Muretus in Ms. Vaticano. Ita mensum, pro mensium dicebant. Et sexcenta alia. Legendus Vossius de analog. II. 14. Sed Charisii locus aliter interpungendus est, quam vulgo legitur. Putschius edidit: PARTVM. Cæsar de analogicis, HARVM PARTVM. Cornelius Nepos in illustrium decimo quinto. Et Ennius, IAMQUE FERE QVATVOR PARTVM. Distingue: PARTVM, Cæsar de analogicis, HARVM PARTVM, Corn. Nepos, &c. *Bosius.*

LIB. XVI.

A fratre patruale] Rem necessitudinis, sed personam, ostendat. Quæ Garisii (ut pleraque illius) mutila sunt et corrupta. *Schott. Bos. Vossius.*

INCERTA QUO LIBRO VIRORUM ILLUSTR. POSITA.

Carthago] Urbs dicta per excellentiam, ut ante monuimus. Nam

Nep.

2 Y

ⲡⲏⲛⲓⲥ Phœnicibus Urbs est, Carthagea civitas Hortorum, quam Græci οἰνοῦσαν verterunt. *Horn.* Carthada et Carthago idem. Sed illud merum Phœnicium, hoc Punicum, id est, jam depravatam Phœnicibus aliquantum temporis in Africa commoratis. Nam Pœni αὐτόχρημα Φοίνικες. Nec dubium, quin Græcum Καρχηδών ab eadem origine sit deductum et inflexum. Quod Siculorum proprium, qui θ mutant in χ. Sic quæ Carthada vel Carthago Pœnis, ipsi dixerunt Καρχηδῶ. Ipsi Africæ vicini hoc nomen Græcis transmiserunt. Falluntur igitur auctores plerique Græciæ, qui Καρχηδόνα conditam scripsere, ἀπὸ Καρχηδόνης τινὸς ἀνδρὸς Φοίνικος. Nam idem nomen Καρχηδών et Carthago, deflexum a Punico vel Phœnicio Carthado. Vide Magnum Salmasium in stupendo exercitationum Plinianarum opere.

Antea speciem habuit duplicis oppidi] Unde Virgilius Carthaginem et Byrsam conjunxit, ut urbes vicinas.

Cujus interior pars Byrsa dicebatur] Strabo lib. xvii. Geograph. Καὶ Καρχηδὼν δὲ ἐπὶ Χερρόνησσου τινὸς Ἰδρυται. κατὰ μέσην δὲ πόλιν ἡ ἀκρόπολις, ἣν ἐκάλουν Βύρσαν, δὲφρὺς ἱκανῶς ὄρθια, κύκλῳ περιουκουμένη. Appellatio illa a corio ducta. Vide Appianum, et Eustathium in Dionysium. Βύρσα enim Græcis corium. Byrsa et Carthago, ex taurino tergo derivata vocabula. Postea tamen diversa significata accepere. Ut probabile sit, nugari heic Græcos et Latinos auctores, ut propemodum in omnibus. Byrsa enim בורצרה hoc est, munitus locus Pœnis et Orientalibus. Quo nomine etiam Idumæorum metropolis insignita. Unde hodie munita et augusta loca Bursæ vocantur. Quale est Romæ Capitolium, Athenis ἀκρόπολις. *Keuchen.* Cæterum illud colligere possumus, Byrsam, quæ ἀκρόπολις fuit, a Didone Tyria tantum fuisse conditam; Iarbam postea novo

conditu eam urbem instaurasse, et vocasse Καρὴν πόλιν, Punica vel Libyca voce, quæ id significaret. Id erat Carthada vel Carthado. Unde κατὰ παραφθορὰν Latinis Carthago, Græcis Καρχηδών dicta est. Falsa igitur et nugatoria Græcorum opinio, qui a Carchedone Tyrio conditam, et inde nominatam scripsere. *Salmasius.*

Exterior Magalia] Servius in iv. *Æn.* Magalia, Afrorum casas, et Mapalia idem significare annotat. Vide Sallustium et Festum. Carisus Sosipater: *Magalia*, κάλυβαι Ἀφρῶν. *Mapalia*, κάλυβαι ἀγρῶν. Sed utrobique Ἀφρῶν legendum censeo. *Schottus.* Ⲛⲗⲫ palea vel pales Syris est agricola, hinc mapale deductum, proprium agricolæ tugurium. Ergo apud Carisium κάλυβαι ἀγρῶν legendum, non, ut Schottus censet, utrobique Ἀφρῶν. Hæc ante me vidit doctissimus Bouchartus. *Keuchenius.* Festus ‘mapalia,’ Punicas casas interpretatur, Plinius, domus. Cato cohortibus rotundis assimilatur, iv. Originum. Quem citat Servius. Sic Mapalia et Magalia eadem. Idem Servius *Magar*, lingua Pœnica villam significasse notat. *Salmas.* Unde Isidorus *Magalia*, quasi *Magaria* dicta, dicit. Quippe ⲙⲁⲓⲣ, id est, *Magur*, hodie Orientalibus habitationem denotat. Atque hinc Plautus in Pœnulo, ‘Megaria’ dixit. *Bouchartus.*

Vita illustrium] Nisi *Vitæ* legendum est. Hic locus mire confirmat scripturam vett. librorum in præmio operis de excellentibus viris. *Bosius.*

Propius Grammatico accessi] Si vulgatam lectionem Diomedis sequimur, hæc Ciceronis, non Nepotis verba fuerint. Sic enim ex editione Putschii verba Grammatici habent: PROPE, prope me est, ut dicit Cicero in Pisonem, PROXIMVS POMPEIVM SEDEBAM. Sed et Dativo casu idem Cicero dixit ad Atticum, PROPIVS GRAMMATICO ACCESSI. *Nepos in Illustr. Sallust.* PROXIMA CARTHAGINI LOCA.

Sed locus haud dubie corruptus est, nam illa *Propius Grammatico accessi*, nusquam hodie in epistolis ad Atticum, quod sciam, apparent. Ista vero lib. i. epist. 14. cujus initium: *Vereor, ne putidum sit*; legimus: *Proximus Pompeio sedebam. intellexi hominem moveri*: quanquam ibi Lambinus, Simeo Bosius et Jan. Gruterus emendent *proxime Pompeium*: sed perperam, ut e Diomede colligitur. Sic igitur hunc locum distinguendum censeo: *Sed et dativo casu idem Cicero dixit ad Atticum*, (subintellige *Proximus Pompeio sedebam.*) *PROPIUS GRAMMATICO ACCESSI, Nepos in Illust. Sallust.* *PROXIMA*, &c. Itaque et Schottus videtur interpunxisse. *Bosius.*

A. Albinus] Forte ex M. Catonis vita, quæ et Virorum Illustrium erat, depromptum: nam, quod vulgo circumfertur, pars duntaxat esse videtur. Refert et Plutarchus in Catone, et Apophthegmatis; Cicero in Lucullo, et i. de Finibus. *Schott.*

Principio] Macrobius primo. Et statim: *si quid in illis libris*. Sed Macrobius non verba, sed sensum verborum Albini retulit. Unde mox pro illis, *Græca oratio nobis alienissima est*, posuit, *et eloquium Græcum a nobis alienissimum est*, forte, ut melius Græca exprimeret. *Bosius.*

Sum homo Romanus] Nescio cur Schottus omiserit vocem *inquit*, quam in Gellio et Macrobio lego hoc modo, *sum, inquit, homo Romanus. Idem.*

Cum compulsi peccavimus] Macrobius: 'cum noxam imperio compellentis admisimus, Te, inquit, oro, quis perpulit, &c. peteres, uti ignosceretur.' Cetera quæ Gellius subjicit, eodem Macrobio absunt: quia non commemorat, unde hæc hauserit. Schottus et Savaro e libro De Catone desumpta putant, cujus supra Nepos meminit. *Bosius.*

DE VITA CICERONIS. LIB. I.

IV. *Errasse videtur*] Vide Franc. Fabric. historiam Ciceronis ad annum xxvi. et xxvii.

Tres et viginti annos natum] Ætatis septimum et vicesimum agebat Cicero cum Roscium defendit, ut Asconius Pedianus, diligens ejus interpretes apud Agellium, et Fabius libro xii. 6. auctor est. *Schott.* Natus Cicero anno U. C. 648. C. Atilio Serrano, Q. Servilio Cæpione Coss. Adolescens contra L. Sullæ dominantis opes pro Sex. Amerino dixit, quæ exstat Oratio Off. ii. Et primam causam in Bruto egit, publicani scilicet (nam pro Quinctio privatam apud Aquilium Gallum judicem egit) ætatis xxvii. anno U. C. 672. In Oratore, adolescentulum dicit se eam causam egisse. Vide Fabium Quintilianum lib. xii. 6. Dixit et pro Roscio Comædo, anno 777. post Urbem conditam. *Idem.*

Tullius] Neque verba hæc Nepotis sunt, neque certum e vita Ciceronis ea petita esse. Quod posterius Schottus ipse non diffitetur. Sic enim Hieron. cap. 4. epist. ad Pammachium adversus errores Ioan. Hierosolymitani: 'Frustra suspicimus Tullium: refert enim Cornelius Nepos, se præsentem iisdem pæne verbis, quibus edita est, eam pro Cornelio seditioso defensionem peroratum.' *Bosius.*

Me præsentem] 'Refert enim Cornelius Nepos se præsentem.' Ita Hieron. *Schott.*

Pro Cornelio seditioso Tribuno] De hac ipse in Hortensio: qui liber scriptus erat de laudibus Philosophiæ apud Lactantium lib. vi. 2. 'Malo vel unum parvum de Officio libellum, quam longam orationem pro seditioso homine Cornelio.' Longam vocat, quia viginti amplius folia implere potuit. Vide Asconium. Plinius Epist. lib. i. 20. in hunc grandem li-

brum, omnia quæ per dies quatuor latius dixerat, coartasse dicit Ciceronem, Nepos vero iisdem, quibus edita est verbis, peroratam. Quæ pugnare videntur. Meminit ejus Orationis, præter Fortunatianum et Marcianus Capella in Rhetor. uterque ille, Pro Cornelio Majestatis vocat. Hic, in oratione, inquit, Pro Cornelio, primo refutata sunt crimina, quæ secuta sunt Tribunatum: post ad ipsum Tribunatum recursus est factus, quæ dispositio artificialis, ut diximus, nominatur. Secundam etiam pro C. Cornelio, a Pediano, ubi de illius sedizioso Tribunatu, aliisque laudari video. *Schott.*

EPIST. AD CICERON. LIB. I.

v. *Magistram esse putem vitæ Philosophiam*] Alludere videtur ad locum Ciceronis Nepos, qui exstat in Tusculanis Quæstionibus: 'O vitæ Philosophia dux: o virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum: quid non modo nos, sed omnino vita hominum sine te esse potuisset?' Et mox: 'Tu inventrix legum, tu magistra morum et disciplinæ fuisti.' Lib. II. 'In eo magistra vitæ tot secula permaneret Philosophia.' *Schott.*

Beatæque vitæ perfectricem] Vide Arnobium lib. II. adversus gentes. Qui 'fermentum quoddam vitæ' vocat ejus cognitionem. Hierocles in Pythagoram: *Φιλοσοφία ἐστὶ ζωῆς ἀνθρωπίνης κάταρσις, καὶ τελειότης. κάταρσις μὲν, ἀπὸ τῆς ὑλικῆς ἀλογίας καὶ τοῦ θνητοειδοῦς σώματος. τελειότης δὲ τῆς οἰκείας εὐζωίας ἀνάληψις, πρὸς τὴν θείαν δμοίωσιν ἐπανάγονσα.* *Keuchen.*

Eosdem in omnium libidinum cupiditatibus vivere] In eandem sententiam Cicero ipse, seu quisquis alius inducitur in Hortensio; in quo de universa Philosophia, quantopere et expetenda et colenda esset: 'præcipiunt hoc isti, et facit nemo.' *Schott.* Lege quæ ad Pomponium notabamus.

CICERON. EPIST. AD CORNEL. NEP.
EPIST. LIB. II.

Itaque nostri] Adeo carum Nepotem Cicero habuit, ut jocoseria cum illo præ cæteris libenter communicaret. Vide Epist. ad Attic. lib. XVI. 5. Ciceronem vero natura dicacem fuisse, et jocularibus, quæ et dentibus non carerent, mirifice delectatum, ex jocis lib. II. de Oratore discas. Macrobius etiam Consularem scurræ ab inimicis, ut a Vatinio, audisse, et a L. Papirio Pæto, scurræ velitem appellatum, adfirmat Saturnal. lib. II. 1. *Schott.*

Dicteria] Nescio in quibus libris Schottus hanc vocem invenerit. Nam in optimis edd. heic et toto isthoc capite *dicta* excusum video. Idque recte. Uno tamen loco Pontanus e Ms. Cod. *dicteria* reponi voluit. *Bosius.*

AD EUNDEM EX LIB. INCERT.

Aggrederer donis] Passive dixit, *ἐνεδρευθῶ*, inquit Priscianus de signif. vel gener. Verbor. *Idem.*

Aspernatur] Passive dixit, *ἐξουθενεῖται*. Idem Cicero ex Œconomico Xenophontis: 'Homo ex eo numero hominum, qui apud nos hoc nomine dignantur,' passive *ἀξιοῦνται*. Vide id genus innumera apud Priscian. lib. XIII. *Schott.*

Quis sententiis aut acutior, aut crebrior] Idem Cicero ad Brutum, Oratores enumerans, negat se videre, cui Cæsar debeat cedere. Et Atticus ibidem judicabat, illum omnium fere oratorum Latine loqui elegantissime; scripsisse et de analogia ad M. Tullium; verborumque delectum, originem esse eloquentiæ, dicere solitum. Sed de his multi multa. *Idem.* Vide Tacitum in Dialogo de Oratore.

Nulla potuit esse felicitas] De hac ipsa Cæsaris felicitate Cicero Philippica II. 'Cæsar Alexandriam se recepit, felix, ut siquidem videbatur:

mea autem sententia, qui reipublicæ sit infelix, felix esse nemo potest.' Ut Nero Cæsar, et Sylla, quamvis huic Felicis cognomen datum. Vide ad Attic. lib. VII. *Schott.*

Camillus exulans] Valer. Maximus lib. v. 3. 'Virium Romanarum et incrementum lætissimum, et tutela certissima Furius Camillus, in Urbe incolumitatem suam tueri non valuit; cujus ipse salutem stabilierat, felicitatem auxerat.' Quippe qui Capenates et Phaliscos, et quod omnium maximum, Urbem Veios x. annis obsessam adjecerat imperio. Vide Livium, Plutarchum, Agellium. A L. Apuleio Trib. plebis in exilium ejectus est. Cujus post alios Seneca meminit v. de Beneficiis. *Keuch.*

Id quod cupierat] Regnum affectasse Manlium, servato Capitolio, supra dictum. Testes Agellius et Cicero Phil. II.

Quidam veterum] De periculis agit, in quæ vocari plerumque Historici solent. Ejus rei fuerunt Cremutius Cordus apud Dionem et Tacitum, Junius Rusticus apud Suetonium, Hermogenes et Metius Pomposianus apud eundem. *Schottus.*

Formidantes ea, quæ scriptoribus] Ingens audacia Schotti! Quippe non solum pro Ciceronianis venditat, quæ Ciceronis non esse facile omnes perspicunt, qui purissimi scriptoris aurum ab Ammiani luto norunt discernere; sed etiam pluscula de suo inseruit. Ammianus enim postquam dixisset sibi usque ad confinia propioris memoriæ progressu fuisse propositum referre a notioribus pedem, ut pericula veritati sæpe contigua et intempestivos censors declinaret; solum ista subjicit: 'Hæc quidam veterum formidantes, cognitiones actuum variorum stylis uberibus explicatas non edidire superstites, ut in quadam ad Corn. Nepotem epistola Tullius quoque testis reverendus adfirmat.' *Bosius.*

Infelices esse] Hæc Ciceronis quidem esse ex Ammiano patet, qui 'sententiam Tullianam' vocat; sed ex Epistolis ad Nepotem desumpta non ait. *Bos.* Suspicio, vel ab ipso Marcellino conformatum hoc ex superioribus; vel sane ex eadem Ciceronis epistola desumptum; loci affinitate persuasus, quod in eodem ipso xxvi. Marcellini repperim utrumque, hoc extremo libro, illud non procul ab initio. In qua quidem re integrum est cuique a me dissentire. Non dissimile illud, quod D. Augustin. lib. v. Civit. Dei, cap. 27. laudat: 'O miserum, cui peccare licebat!' Quod de C. Cinna ait Cicero Tuscul. v. Et in Hortensio apud eundem Augustin. lib. XIII. cap. 5. de Trinit. 'Velle, quod non deceat, miserimum: nec tam miserum est, non adipisci, quod velis, quam adipisci velle, quod non oporteat. Plus enim mali pravitas voluntatis adfert, quam fortuna cuiquam boni.' *Schott.*

IDEM AD ATTICUM DE NEPOTE.

Nepotis epistolam] Homeri locum respexit, ut fere in his epistolis, cum ad amicissimum familiarissime scriberet. Versus Homeri est: *τῶν ἁλῶν Δαναῶν μετ' ἁμύμονα Πηλεΐωνα.* Explicat vero acute, ut omnia, doctissimus Turnebus Advers. lib. IX. 22. *Schott.* Vide etiam Schoppium in Paradoxis literariis Epist. 5.

Male narras de Nepotis filio, valde me hercule moveor, et moleste fero. Nescieram omnino esse istum puerum] Epist. 14. De Cornelii filio nihil dum reperi. Quare valde ambigo, sitne hic cognationis nomen Nepos, vel Cæcilii alicujus Metelli cognomen. *Schott.* Nepotis mentio fit etiam lib. II. Non dubito, hæc ad eundem Nepotem pertinere, ad quem præcedens locus: non autem ad Cæcilium aliquem, ut Schotto in mentem venit. *Bosius.*

CORNEL. NEP. FRAGMENTA,
*Incerta partim quo libro posita, partim
 quibus verbis concepta.*

VI. C. Lælius] Qui inter Oratores a Velleio numeratur. De illo passim Seneca, et Cicero pro Archia.

Puteolano] Vide, quæ Fr. Schottus in Urbis Romæ admirandis disseruit ad Card. Bellarminum.

Cal. Martius] Quæ Matronalia dicebantur. Horatii Scholiastes in Od. III. 8. Hinc Martialis easdem 'Saturnalia muliebria' vocat, et Juvenalis, Kalendas Martias 'femineas.' Adi Festum et Tibullum lib. III. et IV.

Temporibus ut discumberet] Sic editi omnes. Schottus tamen maluit *temperius*, ut apud Plautum *temperi*; nulla necessitate. Est enim a *tempore* comparativus, ac ita apud Columellam, Ovidium, et in Glossis quoque veteribus scriptum reperitur. Bosius.

L. Otacilius Pilius] Qui primum ostiarius veteri more in catena fuit: ut ibidem Suetonius testatur, apud quem longe aliter hæc omnia leguntur.

Primus omnium libertinorum] Sic Terentius, 'Servum hominem causas orare leges non sinunt.' Schott.

Literatos vulgo appellari ait eos, qui aliquid diligenter et acute scienterque possint aut dicere aut scribere] Iterum aliqua desunt. Sic enim Suetonius: 'Corn. Nepos in libello, quo distinguit literatum ab erudito, literatos vulgo quidem appellari ait eos, qui aliquid diligenter,' &c. Ubi Schottus putabat legendum, *libello quodam distinguit*; ac merdum e compendio literarum natum. Nec enim titulum libri, inquit, tueri ea ἐπιγραφή potest: 'Liber quo distinguitur literatus ab erudito.' Sed non recordatus est Vir doctissimus, plane eodem modo Plutarchum inscripsisse suorum unum; πῶς ἂν τις διακρίνει τὸν κόλακα τοῦ φίλου. Ut taceam similes aliorum inscriptiones. Addit Suetonius: 'eos-

dem literatos vocitatos.' Quæ, si recepta lectio vera est, pariter a Nepote, eoque superioribus addenda sunt. Sed recte observatum Schotto, hæc ad sequentia pertinere. Vide eum Obs. human. III. 14. Bosius. Ad intelligendam vero, quam inter Literatos et Grammaticos exequitur discrepantiam, dignabor adscribere verba Vossii. Γράμματα, inquit, et literæ, nunc prima notant elementa, ut cum literarum alias dicimus esse vocales, alias consonantes: nunc vero sumuntur pro literarum studiis, ut in veteri Senario: Διπλοῦν ὁρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα. Quomodo item Tullius literas dividit in vulgares, et interiores sive reconditas: ita et γραμματικῇ, quæ ἀπὸ τῶν γραμμάτων dicta, nunc legendi, scribendique, vel bene loquendi artem designat; nunc vero præter eam, historiarum ac fabularum notitiam comprehendit: quandoque etiam plurium artium et multarum rerum scientiam et efflorescentem inde facultatem enarrandi scriptores, et judicandi de eorum scriptis, locisque corruptis. Atque hoc pacto cum sententia nostra conciliari posse arbitror opinionem veterum, qui late adeo Grammaticen extendunt, ut non una sit scientia, sed scientiarum cinus. Hoc sine dubio argumentum fuit Telephi Grammatici libro eo, quo ostendit, πόσα χρή εἶδέναι γραμματικὸν, teste Suida. A varia qui scientia commendarentur, appellabantur πολυίστορες. Ut Alexander Cornelius: item Apion Alexandrinus, contra quem Flavius Josephus scripsit. Dicti quoque φιλόλογοι, ut Eratosthenes et Atteius: de quibus c. 10. Etiam dicebantur πολυμαθεῖς. Studiumque ipsum nominatum πολυμαθεῖα. Hæc Incomparabilis Vossius.

Proprie sic appellandos Poëtarum interpretes] Unde Seneca Epist. LXXXVIII. 'Grammaticus,' inquit, 'circa curam sermonis versatur; et si latius evagari vult, circa Historias. Jam ut longissime fines suos profe-

rat, circa carmina.' Et Quintilianus, lib. II. 1. 'Grammaticæ, quam in Latinum transferentes, literaturam vocaverunt, tenuis a fonte, assumptis Poëtarum historicorumque viribus, pleno jam satis alveo fluit.' *Keuchen.*

Qui a Græcis Grammatici nominentur] Tria genera Grammaticorum: alii τεχνικοί, alii ιστορικοί, tertium genus κριτικοί vocantur. Τεχνικοί elementa et primores literas docent. Item partes orationis, structuram verborum, et similia. Eos Græci γραμματιστὰς potius, quam γραμματικούς; et Latini *literatores*, non *literatos* vocant. Historici fluminum, montium, regionum nominibus occupati sunt: abstrusas historias, aut μυθολογούμενα, aut ποιητικῶς θεολογούμενα explicant, genealogias Deorum ac priscorum heroum diligenter rimantur. Nobiliores his Critici, qui tanquam censores quidam, et veterum librorum Senatam legere possunt, et non probos tribu movere: quique παρεγγεγραμμένα, ἐμβολιμαία, νοθεύοντα, et similia deculpare, ut eorum verbo utar, solent. *Joseph. Scaliger.*

VII. *Præter Physicos*] Qui, postquam dubitatum fuerat, terrane ultiora an Oceanus occuparet; terram tandem claudi Oceano deprehenderunt. Vide Aristotel. de Generat. et Corrupt. II. Sed probabile est, Melam de Physicis loqui, qui naturales historias conscripserunt. Qualis Plinius, cujus verba lib. II. 68. 'Est igitur,' inquit, 'in toto suo globo tellus medio ambitu procincta, circumfluo mari. Nec argumentis hoc investigandum, sed jam experimentis cognitum.' Idem sequenti capite ostendit, regum cura septentrionis oram magna parte navigatam: nec verisimile esse illic maria deficere, ubi tanta humoris vis superet. *Keuchen.*

Homerumque] Cujus in hac fide non exigua autoritas. Quippe qui Philosophiæ magnus author, ut ex Quintiliano scimus. Ob ambitum autem

undarum parentem vocavit, quemadmodum ex illo Virgilius. Unde et illud: 'Ἐξ οὐπερ πάντες ποταμοί, καὶ πᾶσα θάλασσα, καὶ πᾶσαι κρήναι, καὶ φρεῖατα μακρὰ νάουσιν. Addo Dionysium περιηγητὴν, qui in principio sui operis: Μνήσομαι Ὀκεανοῖο βαθυβύδου· ἐν γὰρ ἐκεῖνῃ Πᾶσα χθὼν, ἅτε νῆσος ἀπείριτος, ἐστεφάνωται. Vide in Commentariis Eustathium. Cæterum difficultas circumnavigandi ex caussis et natura locorum orta est, ut adstruit Albertus cap. 8. Nec fidem adhibet Herodotus quarta Musa: τὸν δὲ Ὀκεανὸν λόγῳ μὲν λέγουσι ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῶν ἀρξάμενον γῆν περὶ πᾶσαν ῥέειν. Quod etiam contra Ciceronis et Macrobiani sententiam, qui Antæcorum et Antipodum terras interfluente Oceano circumcirca separari putarunt. *Keuchen.*

Testem autem rei Q. Metellum Celestem adjicit] Verba Plinii lib. II. sub finem cap. 67. 'Nepos de Septentrionali circuitu tradit, Q. Metello Celerei, C. Afranii in Consulatu collegæ, sed tum Galliæ proconsuli, Indos a Rege Suevorum dono datos, qui ex India commercii caussa navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti.' Strabo lib. XI. Herodoto in Melpomene, Heraclidi Pontico, Posidonio, eadem Cornelio Nepoti narrantibus, non credit quosdam ab India ad Gades usque et Germaniæ littora navigasse. *Schott.* De Oceani navigatione lege Senecam I. Suasor. Ambros. III. Hexæm. Olim etiam instaurata per Portugalliæ reges navigatione totus circuitus ejus innouit. De Hannone vide Melam III. 10. *Keuchen.*

Ex Indicis æquoribus abreptos] Breuius hæc Plinius, e quo, sicut alia quædam indidem memorata, hausit Martianus Capella lib. VI. Satyr. cap. De rotunditate terræ; sed locus corruptus est, ut etiam Schotto observatum. Grotius: 'Idem Cornelius post captos Indos per Germaniam naviga-

vit.' Schottus emendabat: *Idem Cornelius post: Captos Indos per Germaniam navigasse.* Sed hoc panllo durius. Malim: *Idem Cornelius posuit, captos Indos per Germaniam navigantes.* Bosius. Sed hoc durissimum.

Largitudo] Verba Charisii: 'Largitudo nusquam invenitur, nisi apud Nepotem.' Bosius.

Eudoxus quidam] Verba ipsa sunt Pomponii Melæ, lib. III. cap. 10. Eudoxum autem ætate Nepotis fuisse non dicit Mela, nec verum est. Obiit Nepos Augusti principatu; ut ipse Plinius alicubi asserit. Etsi enim haud plus quam quadraginta circiter anni ab excessu Lathuri ad initium Augusti intersint, haud dici tamen potest, Cornelium vixisse ætate Eudoxi. Nam quum hic fugit ex Ægypto, aut puer, aut nondum natus erat Nepos. *Salmas.*

Lathyrum regem] *Lathyrus* pro *Lathurus* perperam in libris Plinii ac Melæ scribitur. Ut *Thyrii* pro *Thurii*, qui sunt *Θούριοι*, et *Thyle* pro *Thule*, quum sit *Θούλη*. Græcis enim *Λάθυρος* vocatur, non *Λάθυπος*. Et frustra est *Vir doctus*, qui hunc regem *Λάθυρον* a leguminis genere ita dictum putavit, ut *Ciceronem* a cicere. Strabo, Clemens Alexandrinus, Eusebius, et omnes Græci *Λάθυρον* nominant. *Θούρος* significat cum impetu violentum; *Λα* particula auget significationem. Inde *Λάθυρος*, maxime violentus. Forte etiam ita appellatus, quod in Venerem concitatus esset. Nam *θούρης* est *ἀφροδισιαστής*, et *θουρά*, *καταφερής*, *ὀρεκτικῶς ἔχουσα*. *Θουρήεις*, *λαγνός*. Hesychius. Hoc verius. Idem Plinius libro VI. 30. 'Ptolemæum *Lathyrum*' appellat, qui *Lathurus* scribendus est. *Salmasius.*

Ab Arabico sinu egressus, Gades usque proVectus est] Transito promontorio Bonæ spei, sine quo sinu Arabico (qui alias rubrum mare dicitur) excedens, Gades pervenire non potuit. Pontanus II. Discussion. Histor. Vide

Hornium de Orig. Gentium Americanar. lib. II. 5. Schefferum de Milit. navali Veterum, lib. I. 1. Certum quidem est, a Gadibus in Arabiam olim navigatum fuisse, et contra; non tamen ea navigatio vulgata fuit et trita. Et sane hodie navigabile est, et ante Jubam etiam creditum, traditumque. Sed explorata ejus navigatio eo tempore fuit, tantum abest, ut verum sit Jubam et spatiorum modos meminisse, et stationum loca addidisse, qui in eo cursu adiri solerent. Auctor Periplus maris Erythræi qui recentior Juba, fatetur quidem Oceanum Indicum ad Occidentem regyrare, et unum fieri cum Hesperio mari, sed nondum exquisita illa maria navigantibus, et comperta esse. De Emporiis Azanii maris loquitur, quod in terras irrumpit per freta Arabici sinus, et Persici: *ὁ μετὰ τοὺς τόπους Ὁκεανὸς ἀνερέυνητος ὦν εἰς τὴν δόσιν ἀνακάμπτει καὶ τοῖς ἀπεστραμμένοις μέρεσι τῆς Αἰθιοπίας, καὶ Λιβύης, καὶ Ἀφρικῆς κατὰ τὸν νότον παρεκτείνων εἰς τὴν ἐσπέριον συμμίσγει θάλασσαν.* *Salmas.*

Gades] Hæc insula est, vel Urbs potius circumflua et interamna Tartessos, duobus Bætis amnis ostiis et mari concepta, quam *Gadir* Tyrii nominarunt. Syriacum esse, notum est 772. Hesych. *Γάδειρα τὰ περιφράγματα Φολνικες*. Avienus: 'Pœnus namque locum *Gadir* vocat undique septum.' Diversa utique ab illa insula, quæ in capite est Bæticiæ, quam Latini *Gadium*, Græci *Γαδείρων* indigitarunt. Quod idem *Salmasius* ad *Solinum* suum notavit. Vide etiam *Casaubonum* ad *Strabonem*.

Ab Heneto Paphlagones] Nam *Ἑνετοὶ Veneti*, ut *ὄινος vinum*, et similia. Idem itaque nomen, ea re creditum putabat Nepos, hos ab illis ortos. Nihil verius. De populis igitur *Ἑνετοῖς* intelligebat Nepos, non de vico *Heneto*. Eos in Paphlagonia vel prope Paphlagoniam incoluisse volebant veteres. Horum meminit *Homerus*:

Παφλαγόνων δ' ἡγεῖτο Πυλαϊμένεος λᾶσιον κῆρ, 'Εξ 'Ενετῶν, θθεν ἡμιόνων γένος ἀγρο-
τερᾶν. Quia nullum Enetorum ves-
tigium in Paphlagonia sequentibus
ævis exstitit, ideo quæsiwere Gram-
matici ac Geographi, quinam illi es-
sent 'Ενετοὶ Homerici. Οὐ γὰρ δείκνυσ-
θαί φασι νῦν, inquit Strabo, 'Ενετοὺς ἐν
Παφλαγονίᾳ. Zenodotus scribebat ap-
ud Poëtam ἐξ 'Ενετῆς, ut de Amiso
intelligeretur, quæ olim 'Ενετῇ voca-
batur. Alii vicum hoc nomine in
Paphlagonia ostendi aiebant, decem
schænis ab Amastri dissitum. Atqui
non nimis celebris ille vicus in Pa-
phlagonia, ut eo insignis hæc dici
possit. Præterea non ex illo vico
transvectos Venetos Italiæ certum
est, sed ex populis Enetis, qui post
Trojam captam, quum diu deerras-
sent, tandem in Italiam deven-
runt, et Venetiam regioni ac populis
nomen dederunt. In confesso apud
omnes esse tradit Strabo, 'Ενετοὺς no-
bilissimam ac præcipuam Paphlago-
niæ fuisse gentem. Eum vide l. XII.
Salmas.

Ubi minimum] Ms. Cod. Chifleti:
ubi minus. Bos.

Melpum] Sunt qui putent esse *Me-
leium* municipium nobile et ditissi-
mum: estque in Orbiis, de quibus
multa Zanchius ad P. Betulium, et
G. Merula Antiqui. Galliæ Cisalpi-
niæ, lib. I. 9. *Schott.*

Quo Camillus Veios] De die non-
dum in Fastis aut diariis comperi:
annus est in iis Tabulis marmoreis,
quo de Veientibus Dictator primum
triumphavit, A. U. C. 357. Livius
lib. V. et rursum Plinius lib. XXXIII.
7. Plutarchus Camillo. Valerius IV.
1. Diodor. Flor. Eutrop. Auctor de
Viris Illustr. *Idem.*

Aquileiam] Quam a fontibus aqua-
rum perennibus dictam volunt. Con-
dita est a Romanis contra Barbaros.
Urbs tam augusta quondam, ut al-
tera Roma diceretur. Hodie ad so-

litudinem propemodum perducta,
Venetis paret.

*Eidemque Istro ex adverso Padi fau-
ces*] Strabo lib. I. scribit Eratosthe-
nem, et ante eum multos in illa fuisse
ignorantia, ut fluvium ab Danubio
derivatum in Adriaticum juxta Istros
egredi tradiderint; unde et Iasonis
e Ponto in Adriaticum transitus lo-
cum habuerit historiæ. Hos Plinius
ac Mela secuti pari ignorantiae nævo
notantur. *Keuch.*

Plerique dixere falso] Aristoteles,
De Hist. Anim. VIII. et περὶ θαυμασίων
ἀκουσμάτων. Strabo lib. VII. Apollo-
nius Rhodius et Mela lib. II. quos
miror omnes cum Nepote falsitatis
argui. *Schott.*

Padi accola] Unde Catullo epigram.
I. Italus; Ausonio autem, epist. XXIV.
Gallus vocatur. Nempe quia Italia
Transpadana diceretur Gallia Toga-
ta. De urbe patria quicquam se ha-
bere comperti, negat Elias Vinetus
in Ausonium Idyll. VII. At Veron-
ensem fuisse, in Leandri Alberti
Italia lego, ut et Cosmographia P.
Merulæ. Natus fuit in Hostilia: qui
Veronens. vicus. *Vossius.*

VIII. *Alpes in longitudine*] Mela lib.
II. 'Alpes ipsæ, ab iis littoribus longe
lateque diffusæ, primo ad Septen-
trionem magno gradu excurrunt, de-
inde ubi Germaniam attigerunt, ver-
so impetu in Orientem abeunt, direp-
tisque populis immanibus, usque in
Thraciam penetrant.'

Vicies semel centena quinquaginta M.]
Cod. Toletanus: *vicies semel M. ut*
auctor est Varro, et fere veteres semel
quinquaginta. Nepos Cornelius CCC. M.
L. adjicit. *Schott.*

Portentosa Græciæ mendacia] 'Et
quicquid Græciæ mendax Audet in
historia.' Juvenalis Sat. X. *Idem.*

De hortis Hesperidum] Hesperides
Nymphæ sunt, quibus horti illi tribu-
untur. In Cyrenaica 'Εσπερίδες urbis
nomen, quæ et 'Εσπερς et Εὐσπερς.

Nihil vanius et mendacius illis fabulis, quæ Hesperidas nymphas et earum hortos prodidit. Fabularum porro auctores, Hesperidas illas, quæ mala aurea habuerunt, sed custode dracone, circa oceanum collocant. Apollodorus : ταῦτα δὲ ἦν οὐχ, ὥς τινες, ἐν Λιβύῃ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντος ἐν Ὑπερβορείοις. Hesiodus ultra Oceanum ponit. Non dubito tamen fuisse et ex Græcis auctores, qui nominis errore inducti, quod urbs Ἑσπερίδες in Pentapolitana Libya vocaretur, eo transtulerint et Hesperidum hortos. Ptolemæus in Cyrenaica et Pentapolitana memorat Ἑσπερίδων κήπους, quos tamen diversos statuit ab urbe Berenice; quam Ἑσπερίδας dictam autumat. Scylax Caryandæus in Pentapolitana urbis et portus Ἑσπερίδων meminit. Haud longe ab Hesperidibus urbe κήπους Ἑσπερίδων ponit idem Scylax, omni genere arborum refertas. Hortos Hesperidum major pars in Mauritania statuit ad Oceanum, circa Lixon. Alii etiam circa Atlantem Mauritaniam montem. Nam Hesperidas quidam Hesperii filias faciunt; quidam Atlantis ex Hesperide uxore. Servius: 'Quidam tamen hos hortos circa Syrtes positos tradunt.' Nec diversæ sunt opiniones, ut velle videtur Servius. Errorem, ut dixi, fecit vox Ἑσπερίδες, quo nomine appellata est Pentapolitanæ Libyæ civitas. Inde horti urbi vicini dicti Ἑσπερίδων, et confusi cum hortis fabulosarum Hesperidum, qui ad Oceanum. *Salmas.*

Prævalidam hanc urbem] Lixon: Nam de Cerne mox lib. vi. 30. Carthagini quoque objacere sup. Plinius: 'A Claudio Cæsare colonia facta Lixos: vel fabulosissime ab antiquis narrata. Ibi regia Antæi, certatimque cum Hercule, et Hesperidum horti. Affunditur autem huic æstuarium e mari, flexuoso meatu, in quo Draconis custodiæ instar fuisse nunc interpretantur.' *Schottus.*

Ex adverso ejus sitam] Statim: 'ex adverso maxime Carthaginis,' id est, e regione, vel, ex opposito maximæ Carthaginis: ubi τὸ maximæ nominaliter sumptum malim, quam adverbialiter. Poëta dixit, Carthago Italiam contra κατ' ἀναστροφὴν, eadem notione, qua Latini *exadversus* usurpant, vel *exadversum*. *Keuchen.*

Ab Tingi] Nimirum Mauritaniam. Alia est Τίγγι Καισάρεια apud Ptolemæum, quæ *Tingi altera*; ut 'altera Pergama,' 'altera Salamis' de Cypri Salamine. Lege Pomponium Melam lib. i. *Keuch.*

Cornel. Nepos cclm.] Duo Plinii Mss. cclm. numerant. *Schott. Bos.*

Abesse prodidit Cernen] Quod idem est spatium, et pæne idem situs. De situ Cernes insulæ dubitatum ostendit Enstathius ad Dionysium: Καὶ ἡ θέσις δὲ αὐτῆς διαφωνεῖται. οἱ μὲν γὰρ ἀνατολικὴν αὐτὴν ὑποτίθενται, ὥς καὶ Λυκόφρων ἐμφαίνει, οἱ δὲ δυτικὴν. Sane Lycophron ex insula Cerne oriri facit Auroram: Τιθωνὸν ἐν κοίτῃσι τῆς Κέρνης πέλας λιπούσαν. His versibus Κέρνην ibi collocat, ubi omnes alii veteres, χρυσὴν, ὑπ' αὐτὸν τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα. Hæc Cerne Lycophronis licet ad Orientem sit, non potest eadem esse cum Menethusiade. Sed non minus nugatur Lycophron cubile Solis in Cerne insula locando, quam Mimnermus, qui in Colchis constituit: Αἴηται πόλιν, τόθι δ' ὠκύος ἡελίου Ἀκτῖνες χρυσέφ κείταται ἐν θαλάμῳ. Omnes alii Scriptores Cernen in occidentali Oceano metantur. Quod etiam Strabo ostendit, licet Cernen inter loca numeret, quæ tunc non cognoscerentur, et Eratosthenem eo nomine reprehendat, quod fabulosis habeat fidem: πεπίστευκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἔξω στηλῶν Ἡρακλείων πολλοῖς μυθώδεσι, Κέρνην τε νῆσον καὶ ἄλλους τόπους ὀνομάζων τοὺς μηδαμοῦ νυνὶ δεικνυμένους. Ergo Cerne extra Columnas Herculis in Oceano Atlantico, quam Polybius gravis auctor etiam agnoscit. Plinius

inter insulas Æthiopiæ et huic locum dat: 'Cerne nominatur insula ad-versa Æthiopiæ, cujus neque magni-tudo, neque intervallum a continente constat.' Ita hæc legenda, non ut est vulgo: *Contra sinum Persicum Cerne insula nominatur*. Nam verba illa, *Contra sinum Persicum*, ad præcedentem clausulam pertinent; ut jam aliis animadversum. Occidentalis Cerne Æthiopiæ adversa non est; sed Hesperia. Terminus ejus statuatur navigationis Phœnicum, qui non navigabant in eam a rubro mari: qui enim id pote, nondum comperta Meridiani maris navigatione? sed per Gades Oceanum illum ingrediebantur, qui etiam in ora illa multa oppida condiderunt. *Salmas.*

Qui divi Augusti principatu obiit] Vide D. Hieronymum in Chronico Eusebiano, qui refert illum ad annum Augusti quartum.

Violacea purpura] De variis purpuræ generibus post Cælium, Bayfium, alios, accurate Salmasius in notis ad Tertullianum de Pallio, et Octav. Ferrarius de Re Vestiaria, præcipue lib. II. 7. qui videri poterunt. *Bosius.*

Improbatur] Sic Ms. Vulgati, *improbabatur*. Quod video summos viros non improbasse. Mox edit. Dalechamp. *qua purpura quis non jam, inquit, triclinaria facit?* nec aliter laudant viri docti, qui de purpura tractarunt. Triclinaria Salmasius ait esse accubitalia, quibus accubita vel lecti tricliniaries sternuntur. Not. ad Tertullianum p. 175. *Idem.*

Quis non, inquit, triclinaria facit] Ad-dit de suo Plinius: 'Spinther ædilis fuit U. C. anno septingentesimo, Cicerone Cos. Dibaplia tunc dicebatur, quæ bis tincta esset, veluti magnifico impendio; qualiter nunc omnes pæne commodiores purpuræ tinguntur.' Hæc postrema Plinio ab aliquo ad-jecta asserere auderem, nisi in Ms. Toletano antiquiss. reperissem. In Consulatu vero M. Tullii nimis rotun-

dus numerus est, qui est in Fastis Ca-pitolinis extra controversiam annus 690. post U. C. Collega C. Antonio: P. vero Cornelius Lentulus Spinther, Ciceronis imprimis studiosus, Cos. post fuit, anno 696. cum Q. Cæcilio Metello Nepote. *Schottus.* Triclinaria sunt accubitalia, quibus accubita vel lecti tricliniaries sternuntur. Nec de purpura tantum illa, sed etiam auro clavata, ut et mantelia, quibus mensa sternebatur, et mappæ. Aureorum et auratorum manteliorum mentio multis locis apud Historiæ Augustæ Scriptores. Stragula quoque vestis, qua cubiculari lecti insternebantur, auro et purpura depingi solebat. Apuleius lib. x. 'Sed et stragula veste auro et murice Tyrio depicta probe consternunt.' Nec minus tricliniaries et accubitalis. Baby-lonicorum περιστροφμάτων præcipue usus in sternendis accubitis, quæ auro et purpura picta fuisse, nemo nescit. Inde 'Babylonicum aureum pluma-tum' Publio Syro dicitur. Glossa, *Babylonicum*, ψιλὴ πολύμυτος. Salma-sius ad Tertull. Pallium. *Keuchen.*

IX. Νέπως δὲ Κορήλιος] Vide Plut. in libello, Εἰ πρεσβυτέρῳ πολιτευτέον. Crudelissimum autem Hannibalem vocat Livius lib. xxvii. Valerius lib. v. 1. in fine. Silius Ital. lib. xii. Orosius lib. iv. 18. Aurelius Victor de Viris Illustribus: 'Marcellus quin-ques Consul, insidiis Hannibalis de-ceptus, et magnifice sepultus. Ossa Romam remissa, a prædonibus inter-cepta perierunt.' Quis scit an hæc ad librum Exemplorum v. ubi et Hannibalis mentio fit, pertineant? *Schott.*

Διαφθαρέντα] Sequitur apud Plu-tarchum in Luenllo: Τὰ δὲ φάρμακα δοθῆναι μὲν ὡς ἀγαπῶτο μᾶλλον ὁ Καλλι-σθένης ἐπ' αὐτοῦ, τοιαύτην ἔχειν δοκοῦντα τὴν δύναμιν. ἐκστῆσαι δὲ καὶ καταλύσαι τὸν λογισμὸν, ὥστ', ἔτι ζώντος αὐτοῦ, τὴν οὐσίαν διοικεῖν τὸν ἀδελφόν. Quæ prioribus addi debuere: nam pariter

a Nepote desumpta sunt. *Bosius.*

Τὸ παράλογον τῆς τελευτῆς] In editione Parisiensi Jo. Rualdi, qua utor, excusum invenio, τὸ παράλ. τῆς τελευτῆς, nec variant Mss. *Idem.*

Ὁυαλέριον Μάξιμον] Cod. Vulcobianus, Ουατόριον. Alius, Ουετούριον. Quod an reponi debeat, dispiciant Criticorum filii. Viri docti censent, Plutarchum ad ea respexisse, quæ Val. Maximus v. 1. ext. 6. de Marcelli funere retulit. Sed ea pauciora sunt, quam ut a Plutarcho heic laudata videri possint: nisi dicas solum epitomen librorum Valerii, non ipsum opus, ut ab eo est editum, hodie superesse; in quam sententiam Vossium propendisse video de Hist. Lat. lib. i. 24. Cæterum, ut hoc obiter addam, non est, cur apud Valerium pro corona laurea reponamus auream, ut Schottus voluit. Nam ille de corona cadaveri imposita, cum eoque combusta; Plutarchus de ea, quæ reliquiis superimposita est, loquitur. *Idem.*

Τῶν σὺν Ἀννίβῳ] Nota, non ipsum Hannibalem, sed qui cum eo fuerunt, hoc est, duces ejus, dici victos. Non igitur his adversantur, quæ Nepos in vita Hannibalis cap. 5. et 6. retulit. *Idem.*

x. Turdos paullo ante cæptos saginari] In Turdario Martialis lib. xiii. 'Inter aves turdus, mecum si iudice certes, Inter quadrupedes mattya prima lepus.' Unde in M. Druso Vir. Illust. locum recte, ni fallor, emendavimus: *Philippo Consuli, legibus agrariis resistenti, ita collum in comitio obtorsit, ut multus sanguis efflueret e naribus: quæ ille luxuria comprobans, morti jam detrudi se dicebat.* Nos de vet. libro εὐστόχως 'quem ille luxuriam opprobrans, muriam de turdis esse dicebat.' Qua de re plura Observ. lib. i. per Saturam. *Schott.*

Ciconias magis placere quam grues] Elegans carmen exstat in Petronii Arbitri Satyrico, de Ciconia: 'Ci-

conia etiam grata, peregrina, hospita, Pietaticultrix, gracilipes, crotalistria, Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis, Nequitiae nidum in cacabo fecit meo.' Quem tamen aliter legit explicatque Had. Junius Animad. lib. vi. 15. *Schott.*

Præcipuam olim] Apud Plinium est, 'Post præcipuam auctoritatem,' &c. Dixerat autem paullo ante, 'apud antiquos piscium nobilissimum habitum acipenserem.' *Bosius.*

Laberius Poëta mimorum] De quo Macrobius lib. ii. 7. et Seneca noster Rhetor. Controvers. xviii. de parricidii accusato. *Schott.*

Loto arbori] Ἀπὸ κοινῶν repetitum est. Mox in Msc. Chiflet. *brevem tradit.* Pro huic edit. Dalech. *illi;* alii *ille,* non male. Statim nonnulli *ultra duos dies.* *Bosius.* Unde *loto-phagi,* de quibus Homerus Odyss. ix. et Scholiastes, et de herba Theophrastus de Plantis lib. iv. 9. Dioscorides lib. i. et Plinius lib. xiii. *Schott.*

Idem Nepos] Addenda erant, quæ Plinius subjicit: 'baccasque contusas (Ms. Chiflet. *concisas*) cum alica ad cibos dolio condi.' *Bosius.*

Scandula contectam fuisse Romam] Ms. *Scindulam non conspectam fuisse Romæ.* *Idem.* Scandula, quasi scindula, assulæ, non serra sed bipennibus productæ: nisi potius a *scandendo.* Hinc 'scandulare tectum' Apuleio Fab. Miles. lib. iiii. et Ictis 'scandularii' l. quibusdam D. de jure immunit. Vegetius De re militari lib. ii. 23. 'Tempore hiemis de tegulis, vel scandulis: quæ si deessent, certe de cannis, ulva, vel culmo porticus tegeretur.' Scandulæ autem e robore aptissimæ. Vitruvius lib. ii. 1. 'Montium accolæ crustis marmoreis tecta contegunt; alii plumbi laminis. Septentrionales nostri harundine domus suas operiunt, durantque ævis tecta alta.' *Idem* Plinius lib. xvi. 36. Penes Germanos tegularum

usum non fuisse; sed materie informi domum tegere solitos, auctor est Tacitus. Culmis etiam tecta concinnarunt, unde *culmina*. Seneca ad Lucilium: 'Culmis liberis texit, sub marmore atque auro servitus habitat.' Schott. Vide etiam Stewechium in commentar. ad Vegetium.

Lineas] Plinius: *eas*. Loquitur autem de lineis. Continentia verba paullo aliter apud eundem leguntur: *Hunc aut eodem nomine alium fuisse, quem tradit Corn. Nepos secutum in Italiam Demaratum, &c. fug. a Cor. injur. Cypseli tyranni, mox docebimus*. E quibus apparet, Nepotem solum dixisse, Cleophantum quendam Corinthium secutum in Italiam Demaratum, &c. cetera Plinii sunt. Quare vel totus locus recensendus erat, vel illa *aut eodem nomine alium fuisse*, omittenda. Bosius.

Adjecit] Plenius Edit. Dalech. *adjecit idem Nepos*. Sed postrema duo vocabula Scaliger castigat. in Catull. pag. 32. glossema putat. Quam conjecturam firmat Ms. Cod. qui legebat: *addiditque, eum primum, &c.* Cæterum apud Plinium quædam interjacent, quæ Schottus omisit. Etiam illud, *aut Lunensi*, Ms. aberat, et pro *e Carystio* legebatur a *Carysto*. Bos. Schott.

· xi. *Ædes Martis*] Edit. Putsch. *ædis, ἀρχαῖκῶς*. Bosius.

Architectata] Sic et 'machinata,' παθητικῶς. Sallustius Hist. lib. ii. 'At Lucullum regis cura machinata fames brevi fatigabat.' Sed de his supra ad Epist. dicere memini. Architecti vero Hermodori sic meminit Vitruvius Architect. iii. 1. 'Quemadmodum est in porticu Metelli Jovis Statoris Hermodori.' ut emendat Turnebus Advers. lib. xi. 2. Meminit et M. Tullius de Orat. lib. i. Schott.

Non amplius] Verba Suetonii: 'Non amplius eum ter bibere solitum super cœnam in castris apud Mut. Cornelius Nepos tradit.' Bosius. Similis Vopisci

de Tacito Imp. locus: 'Fuit vita parcissimus, ita ut sextarium vini tota die nunquam potaverit.' Eustathius de Ismenia ac Ismenes amoribus, libro iv. Καὶ μετὰ τρίτην πόσιν καὶ τετάρτην καὶ πολυτελεῖς τὰς τρυφὰς λύετο τὸ συμπόσιον. Keuchenius.

In extrema Britannia parte] Sæpe multumque dubitavi, utri Cornelio, Nepoti ne, an Tacito, cujus hodieque Annales, licet mutili, in manibus doctorum hominum versantur, hæc darem: sed dum insulam, oras Britannia legendo, sæpe etiam in altum evectus, diligenter investigo, Monam quidem Annal. xiv. et in Agricolaë vita reperi: *Memma* vero, vel ut alii libri, *Minia*, nec vola nec vestigium. Xiphilinus vero ex Dione, Britannorum, inquit, duo sunt genera, Caledonii et Mæatae. Quæ vox Μαῖδραι a Mona longius recedit. Quare in eam veni sententiam, ut nostro adscribendum censerem; dum alteruter e tenebris integer appareat: et *Chronica* Nepos, ut dixi, conscripsit; quos libros fortasse Gothus ille Jornandes, sive is Jordanus est, *Annales* vocavit; secutus, ut suspicor, aliquot Gothicarum rerum Scriptores, quorum præter nomen inane, nihil ad nos pervenit: quemadmodum libro priore Epitomam illam L. Annæi Senecæ, quæ vulgo L. Floro attribuitur, exscripsisse observavi. Schott.

Cornel. etiam Annalium scriptor] Assentior Schotto et Lindebrogio, Corn. Tacitum significari. Nam ex eo magnam partem hanc narrationem haustam esse, vel illa fidem faciunt, quæ Jornandes subjicit: 'Silurum colorati vultus, torto plerique crine et nigro nascuntur. Caledoniam vero incolentibus rutilæ comæ, corpora magna,' &c. Quæ, et alia Jornandi dicta, pæne totidem verbis in Agricola Taciti leguntur. Vide eum cap. 10. et sequentibus. Perperam igitur inter Fragmenta Nepotis relata sunt. Bos.

EPIST. CORNELIÆ, MATRIS GRACCHORUM.

XII. *Epistola Cornelie*] Unde hoc fragmentum sit, ostendit Schottus in epist. ad Lectorem, notis suis in *Fragmenta Nepotis* subnexa. 'Nunc,' inquit, 'Corneliæ matris Gracchorum (cui eloquentiam, teste Cicerone et Fabio, acceptam referebant) epistolæ fragmentum adjiciam: quod legitimum ne sit, aut a declamatore aliquo, ut solet, conformatum, nunc non disputo. Parva sane papyri jactura, repertum in vet. libro Abbatiae Fæsulanae, mihiq; ab Anton. Angustino Archiepiscopo Tarracon. V. C. perhumaniter oblatum, post idem a Cl. Viro Jacobo Bongarsio descriptum e Britannico exemplari e Germania dono missum, Cornelianis addendum putavi.' Hæc Schottus: qui, ut vides, addubitare videtur, an legitimum sit. Ego vix dubitem esse: tam eleganter ἀρχαῖς. Qua in re consentientes habeo eruditissimos Viros, Ian. Rutgersium v. Var. lect. 10. (ubi hanc epistolam aliquot locis emendat) et Aug. Buchnerum. *Bosius*.

Dicis] Sic Msc. meus, Gifanii *dices*. Pet. *lices*, immendate. *Savaro*.

Esse videtur] Steph. Pighius *esse* omittit. *Gebhard*.

Ea persequi] Pro *ea* idem mavult eos. *Gebh*. Inimicos, scilicet. *Bos*.

Uti nunc sunt, erunt] Sic Msc. meus et Gifanii. Msc. Pet. *non*. *Savaro*.

Verbis conceptis dejerare ausim] *Dejerare* correpte; id est, Deos jurare ausim. Explicat Donatus ad Terentii Hecyr. v. 2. Apuleius Milesiar. lib. 1. 'Quam sanctissime dejerantes.' Quid porro sit, *verbis conceptis jurare*, vel *dejerare*, doctissime notat Turnebus Advers. lib. III. 10. Eratque hoc religiosum jurisjurandi genus. *Keuchen*.

Præterquam qui] Sic Mss. Gifanii et Pet. In meo *qui* desideratur. *Idem*.

Tiberium Gracchum necarunt] Cicero in *Catilinam*: 'Tiberius Gracchus, quod iterum Tribunus pl. fieri vellet, occisus.' Vide Livii *Epitom.* LIX. Plutarch. in *vita*, Appian. I. Cicer. de *Leg.* III. Pro Sextio, Pro Milone, De Arusp. resp. et in Bruto. Velleium II. Flor. Eutrop. Val. Maxim. et Script. de *Viris Illustribus*.

Quantum te] Pighius mavult, *tu*. *Gebhard*.

Quos antehac habui liberos] Sic Msc. meus et Gifanii. *Quos ante habuerim*, legit Msc. Pet. *Savaro*. Rutgersius secundum priorem edidit, sed et omittit *liberos*, hoc quidem nulla necessitate. *Bosius*.

Partes eorum] In aliis *partis*, quod idem Rutgersius pro *partes* accipit, ἀρχαῖκως. Sic antea *ædis* pro *ades*. Lege Priscianum lib. VII. *Keuchenius*. Sic Mss. omnes *partis*: *eorum* deest in meo. *Savaro*.

Adversum meam sententiam] Sic Mss. Gifan. et Pet. *Meus adverses*. *Savaro*. Forsan *adversus*. Sed *facere* statim pro *faceres* in Parisina. *Keuchen*.

Cui parva pars vitæ superest] Aliter Schottus interpungit: *cui parva pars vitæ superest*. *Ne id quidem*, &c. Rutgersius mallet interrogative legi; *quin et mihi adverseris et rempubl. profliges*. *Bos*. *Parva pars vitæ*, eadem ἐμφάσει, qua *pars diei* melior dicitur. Et explicat sese statim, per 'breve spatium.'

Quæ causa erit] Pighius putabat verbum *resistere*, aut simile quid, deesse. non opus. Alii *quæ causa erit?* corrupte ut opinor. *Bos*. *Gebhard*.

Et quando] Forte *equando*. *Gebh*. Gifan. Boeceler. Quod idem est, ac *num quando*: vel, *an aliquando*. Græci ἢ πότε, dicunt.

Et habentes et præsentēs] Sic Msc. meus et Gifan. Msc. Pet. *et absentes et præsentēs*. *Savaro*. Rutgersius legit: *et habentes et præbentes molestiis, desipere?* Quod fateor me non capere. *Bosius*.

Perpudescet miscenda] Rutgersius scribendum ait, *perturbanda resp.* Sed nihil mutandum. *Perpudescet miscenda rep.* dictum, ut *pudet dicto* apud Tacit. Agric. 32. 33. et similia alia. Bos.

Facito quod lubebit] Sic Msc. meus. Gifan. Msc. *per me facito quod lubebit.* Savaro. Sed illud *post me* omisit Rutgersius, incertum an studio. Bosius.

Ubi mortua ero] Sic hactenus re-tentum, tametsi in vulgato quodam immiserint: *ubi enim mortua ero.* Græco more: *ἔπον γὰρ.* Cæcina epist. ad Ciceronem: 'Ubi hoc omnium patronus facis.' Keuchen. *Ubi mortua ero*] Pighius, *ubi non ero.*

Et invocabis Deum parentem] Rutgersius edidit: *et invoc. Deum parentem in eo tempore: ne pudeto, &c.* Sed ait hæc parum sana sibi videri. Igitur conjicit legendum: *invocabis Deum parentem numen. Eo tempore, &c.* Bos. Scriptum fuit: *et invocabis D. M. parentis*, id est, Deos Manes parentis. Scribe igitur ac distingue: *et invocabis Deos Manes parentis. Eo tempore ne pudeat eorum Deum preces expetere.* Eorum Deum, id est, Deorum Manium. Ovidius: 'Perque tuos Manes, qui mihi numen erunt.' Salmas.

Non pudet] Pigh. *pudebit.* Ms. Savaronis *ne pudet.* Unde Rutgers. *ne pudeto.* Bosius. Salmas. *modo ne pudeat.*

Eorum Deum pacem expetere] Ita enim scribendum est. Vulgo inepte, *preces.* Non bene conjicit Rutgersius, *pudeto.* Interrogatio est apertior, si scriptum esset, *in eone tempore.* Sed illud elegantius, et sapit antiquitatem. Plautus Trinum. 'Utrum is itaque esse mavelit.' Cicero de Leg. lib. II. 'Deorum Manium jura sancta sunt, hos leto datos Divos habento.' Gronovius.

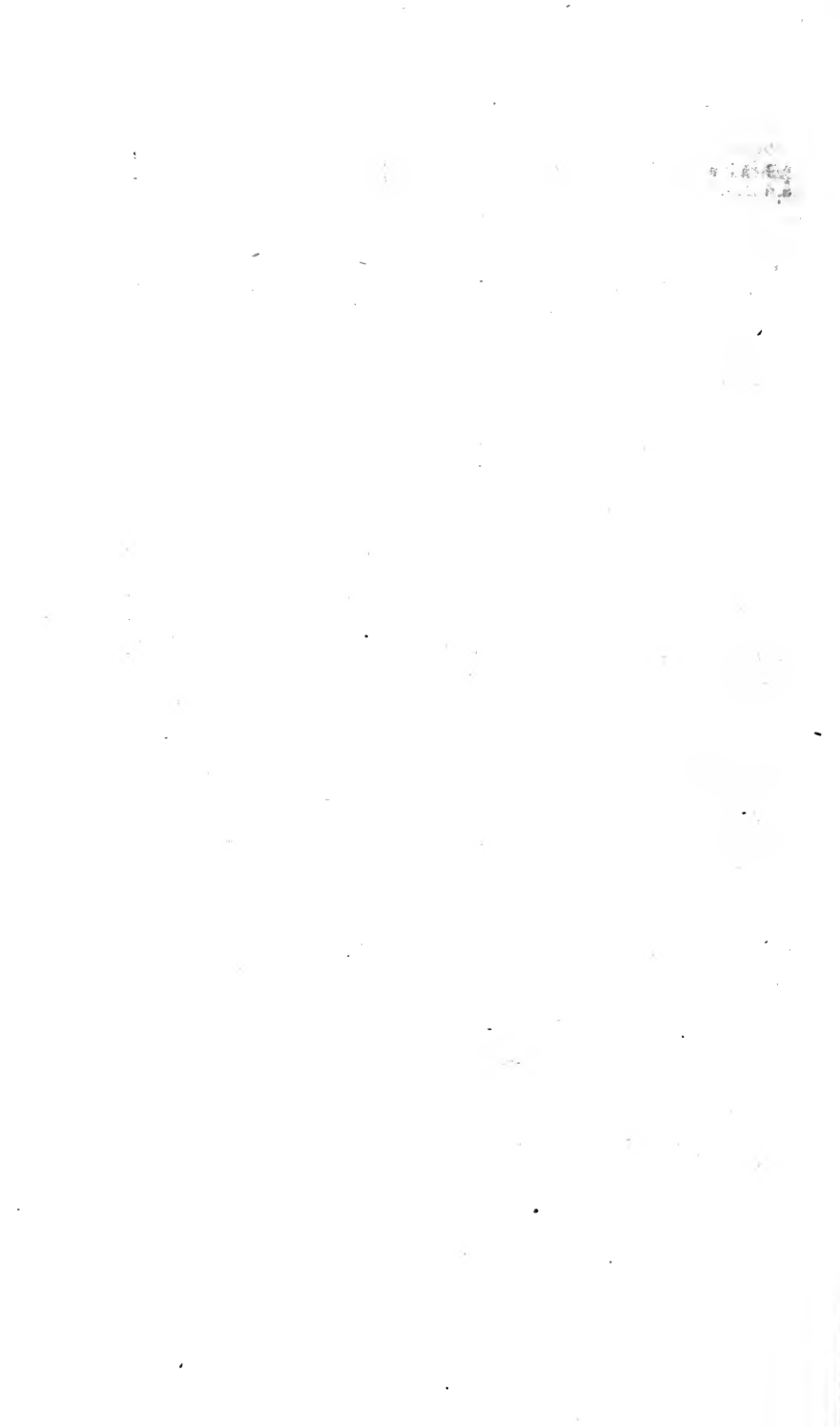
Ne ille sinat Jupiter] Amplificative magis quam *δεικτικῶς* ille, videlicet per scriptam epistolam. Plautus Curcul. 'Nec me ille sinit Jupiter.' Veteres enim cum Jovis nomine pronomen ille sæpe jungebant, aut ad demonstrationem aut amplificationem. Keuchen.

Sinat] Pighius, *siverit*, vel *sirit.* Gebhard. Bosius.

Te ea perseverare] Rutgers. *eo.*

Culpa tua recipias] Vulgati, *tu.*

Tute tibi placere possis] Rutgersius, *placare.* Horatius Epist. I. 18. 'quid te tibi reddat amicum.' Bosius.

RECENSUS EDITIONUM

CORNELII NEPOTIS,

AUCTIOR FABRICIANO, ET IN V. ÆTATES DIGESTUS.

EX ED. BIPONT. 1788.

ÆTAS I. NATALIS s. JENSONIANA

1471—1490—1520.

A PRINCIPE editione Veneta I. Nic. Jenson typographi, qui ex codice bono summa fide et superstitione sub nomine Æmilii Probi (veteris transcriptoris ævo Theodosii Imp.) vitas virorum excellentium absque illis Catonis et Attici edidit an. 1471. et bis recudit an. 1473. et 1476. Idem Jensonus Attici vitam in calce Epp. Ciceronis ad Atticum, Brutum, et Q. fratrem an. 1470. ediderat, iterumque cum virorum illustrium vitis ex Plutarcho Græco in Lat. versis 1478. Sed ante Jensonum Mediolanenses, et primus quidem Franc. Philelphus, dein Jac. Bechetus, vitam Attici ediderant. Jensonianas vero secuta est Parmensis 1480. Maittario teste, sed a nullo editore adhuc collata. Romæ dein vita Attici per Corn. Nepotem cum Ciceronis Epp. ad Atticum, cett. 1490. prodiit; quam Brixienensis 1498. a Jac. Britannico curata ceteris vitis addidit. Plenior etiam et optimæ notæ est Mediolanensis Petri Corneri s. a. et l. quæ nescio an ante 1496. vel 1499. lucem viderit. Sed et Veneta IV. recusa est 1499. Cornelianam imitata est Argentoratensis s. Schureriana. Hanc vel Brixiensem et vicinam Venetam excipit Parisina Iod. Badii Ascensii I. 1513. et II. 1520. In his omnibus dominata maxime Jensoniana, sed inde a Cornero emendatio extitit.

1471 Veneta I. princeps fol. 'Æmilii Probi viri clarissimi de vita virorum excellentium liber incipit feliciter.'—In calce legitur:

Delph. et Var. Clas.

Nep.

2 Z

‘Probi Æmilii de virorum excellentium vita per Nicolaum Jenson. Venetiis opus feliciter expressum est anno a Christi incarnatione M. cccc. lxxi. viii Idus Martias.’—Laudata quidem est hæc Maittario et Fabricio in Suppl. Vol. ult. an. 1721, [Vol. 1. p. 103. Ed. Ernest. 1773.] sed a nemine inspecta ante Vulpios, curatores Patavinæ 1720. et cl. Fischerum, qui denuo contulit, et ex bono codice summa fide h. e. superstitiose expressam ostendit. Fuit in bibliotheca Jo. Dan. Ritteri Jcti, hinc in Kappiana.

Hac principe longe antiquiora duo diversa exempla vitæ Attici, et circiter an. 1462. exscripta censet cl. Jo. Henr. Schlegelius in Obs. hist. et crit. in Corn. Nepotem pag. 28-49. Forsan ista prodierunt primum cura Franc. Philelphi ante annum 1475. alterum Jac. Becheti; cujus utriusque epp. excipiunt vitam Attici in ed. Corneriana s. a. et l. vid. infra sub an. 1499. Schlegelius tertium exemplum profert, quod in calce hunc epilogum habet: ‘M. Tullii Ciceronis ad Atticum, Brutum, et Quintum fratrem cum ipsius *Attici vita* feliciter expliciunt MCCCCLXX. Venetiis per Nic. Jensonum. Quartum exemplum a Schlegelio laudatum referemus anno suo 1478. Cf. cl. Harlesii Introd. in notitiam lit. Rom. P. 1. p. 384.

1473 Veneta II. fol. ab ipso Jenson recusa. Inspecta Jo. Savaroni, editori Nepotis 1602.

1476 Veneta III. fol. Jensoni, collata Hier. Magio, editori 1563.

1478 Venetiis, fol. Vita Attici cum virorum illustrium vitis ex Plutarcho Græco in Lat. versis—Per Nicol. Jenson Gallicum Venetiis impressæ MCCCCLXXVIII. d. XI. Januar. Harlesius l. c. ex Schlegelio.

1480 Parmensis, fol. Æmilii Probi vitæ, &c. indice Maittario.

1490 Romæ, fol. Vita Attici per Magistrum Eucharium Silber alias Franck. Adjecta ad calcem Epp. Ciceronis ad Brutum, Q. fratrem, Octavium, et Atticum. (Nescio an hæc sit illa Romana sæpe laudata J. A. Bosio, quæ in Bibliotheca Acad. Jenens servata denuo profuit J. M. Heusingero.)

s. l. et a. Exempli hujus Romani repetitio facta per Barthol. Salicetum Bonon. et Corn. Regium, sed correctione adhibita, quæ videtur esse Pomp. Læti. (Nescio an Venetiis prodierit.)

1498 Brixia, per Jac. Britannicum an. MCCCCIIIC. impressa. Sic

Bœclerus, qui eam contulit, in notis secundis ad cap. 14. Datamis pag. 111. ed. 1648. eam designat.

1499 Veneta IV. quam nonnisi ex Jo. Savaronis Animad. cognitam habemus.

s. a. et l. 8. Mediolanensis s. Corneriana, quæ quidem fluxit e Jen-soniana, sed emendatior est, vitasque Catonis et Attici complectitur. In fronte est epistola Petri Corneri ad Theodorum Platum patricium Mediolanensem. Attici vitam excipit Ep. Jac. Becheti ad eundem Platum; et ad eundem Ep. Franc. Philelphi Mediolani IV. Nonas Januarias scripta, in calce libri legitur, hinc cl. Fischero 'Mediolanensis' vocatur. Sed Philelphus jam d. 31. Jul. 1481. Florentiæ obierat. Vixit is ab anno 1440. Mediolani, indeque abiit 1475. Romam, hinc rursus Florentiam. Necesse igitur est priorem aliquam Philelphinam vitæ Att. editionem fuisse. Hanc totius Nep. vero, quam Jac. Frid. Heusingerus, Jo. Mich. ex fratre nepos, in singulari libello de Bibl. Guelferbytanæ aliquot subsidiis de Corn. Nepote bene merendi, ad calcem edit. Fischerianæ recuso, 'Cornerianam' rectius dixit, et octojuges chartas ad magnitudinem quaternionum accedentes habere docuit; unde eam post Maittarium in Annal. typogr. T. I. P. poster. p. 762. et Saxium in hist. liter. typogr. Mediolan. etiam Fischerus quaternionibus prodiisse haud adeo accurate edixerat. Saxius eam ultimo decennio sæc. XV. excusam conjicit Mediolani, Heusingerus certe ante annum 1496. censet; unde colligimus, vitam Attici ex prioribus Franc. Philelphi et Jac. Becheti accessisse editionibus, de quibus supra.—Exstat non modo in Bibl. Guelferbytana, sed et in Bibl. collegii Paullini Lipsiensis, unde eam denuo contulit Fischerus. Bosius jam ante et Jo. Mich. Heusingerus ejus lectionibus usi erant.

1506 Argentorati, 4. Æmilii Probi vitæ excellentium Imperatorum; Titi Pomponii Attici per Corn. Nepotem descripta: Plutarchi liber de illustr. mulierum virtutibus; ejusdem parallela. Argentorati in ædibus Schurerianis. Unde his, 'qui eam contulere, dicitur vel 'Argentoratensis' vel 'Schureriana;' cui quidem cum Lambino Fischerus primas defert bonitatis, unde profecerint ed. sqq. Verum sic potius Cornerianæ deferendas fuisse censemus, quippe quam sequitur maxime hæc Argentoratensis.

1511 Parisiis, fol. Vita Titi Pomponii Attici præmissa operibus epistolicis Ciceronis.

- 1513 Parisiis, fol. Ascensiana I. Plutarchi parallelis, antea a Pylade Brixiano editis, adjecit vitas Nepotis. In Epist. ad Hier. Alexandrum Motensem laudat Gerhardi sui Vercellani diligentiam, quæ num etiam in Nepote Badium juverit, nescimus. Omisit vero Badius Catonem inter vitas, teste Jo. Mich. Heusingero in Præf. qui eam tractavit, et præter lectiones in annotationibus adjectas præfationi spicilegium omissarum adjecit, ex qua et Fischeriana collatione patet, editioni huic præluxisse Argentoratensem.
- 1515 Taurini, 4. Cornelius de viris illustribus. Taurini, in ædibus Nicolai de Benedictis.—Librum de viris illustribus, olim sub nomine vel Æmilii Probi, vel Nepotis, vel Plinii jun. vel Suetonii editum, probabilius S. Aurelio Victori vindicavit Andr. Schottus.
- 1520 (Parisiis) Ascensiana II. fol. Plutarchi et Æmilii Probi vitæ illustrium virorum. Ex chalcographia Ascensiana. Sic est in Cat. Bibl. Schwarzianæ P. I. p. 81. n. 1341. Contulit eam cl. Fischerus.

ÆTAS II. ALDINA 1522—1569.

- Aldinæ scil. curator Franciscus Asulanus, Aldi ipse affinis, quo modo in Sallustio, et Livio, et Justino edendis, etiam in Nepote usus est, hoc est, non scriptos solum et impressos consuluisse videtur, sed et ex ingenio liberaliori s. sanavit s. mutavit lectiones; atque sic sæpe profuit, sed et ab his, qui in superstitione gaudent, sæpius notatur. Aldinum tamen textum, paucis locis exceptis, triennio post Juntina repetiit 1525. Secutæ inde sunt Ultrajectina 1542. curante Ant. Cauchio, et Coloniensis 1543. Gyb. Longolii, qui usus Msto et edd. sed in scholiis morte interceptus, laudem reperit insignem. Neque contemnendæ sunt edd. Gryphii et H. Stephani. Longolium vero annotationibus et historicis et criticis uberioribus scribendis superare studuit, in textu conferendo cum edd. opera Pompeii Nutii usus, Hier. Magius; quæ in Vitæ virorum illustrium Basil. 1563. cum vitis excell. Impp. primum locum habent. Sexennio vero post lumen attulit Nepoti Lambinus, novæ ætatis princeps futurus.
- 1522 Venetiis, 8. Aldina. Æmilii Probi vitæ externorum Imperatorum (una cum Justino) Venetiis, in ædibus Aldi et Andr. Asu-

- laui.—Editio hæc emendatior est vel libris adhibitis, vel ingenii beneficio.
- 1525 Florentina s. Juntina, 8. Aldinam 1522. imitatur, nisi in paucioribus locis.
- 1542 Ultrajectina, quam Andr. Schottus a Canteris Cauchiisve curatam dicit, sed præter ipsum editorum nemo contulit. Antonium quidem Cauchium novimus, Philologum Ultraject. qui animadversiones in Cic. de officiis scripsit et Gramm. Lat. Lipsio laudatam; sed Canteros haud novimus, nisi fratres literatissimos Wilhelmum et Theodorum Ultrajectinos, natos 1542. et 1545. patre fortean literato. Membranæ tamen huic editioni inserviisse videntur, quod ex Schotti notis patet, etiam passim a Bœclero in ed. III. 1648. excerptis.
- 1543 Coloniensis, 8. cum scholiis Gyberti Longolii. Colon. apud Gymnicum.—Longolius Msto, ut videtur, usus est, et edd. Jenson. et Argentorat. Ejus scholia optima desinunt in Timoleonte.
- 1544 Argentorati, 8. Corn. Nepos de viris illustribus, cum Jo. Boccatii gestis Rom. et Æn. Sylvii de ortu imp. Rom.
- 1547 Lugduni, 8. Corn. Nepos de viris illustribus.—Gryphiana, nec nisi vitam Attici cum ceteris, quas A. Schottus dein reddidit S. Aur. Victori, habere videtur.
- 1560 Parisiis, 8. edente Henr. Stephano, ad calcem vitarum Plutarchi ex versione Herm. Cruserii, teste Fabricio.
- [Parisiis, 12. Epitome vitarum Plutarchi—per Darium Tiberium, Equitem Cæsenatem, 1492. edita, ab Oporino Basil. 1541. Parisiis ap. Hier. de Marnef 1560. (quæ ed. nobis est ad manus) et Lugduni ap. Jac. Stoër 1573. et 1590. 12. habet quidem vitam Attici, neque vero textum ipsum Nepotis, quod Hauptmannus putavit, sed a Tiberto epitomatum.]
- Lugduni, 8. Gryphiana.
- 1563 Basileæ, fol. Vitæ virorum illustrium. (Collectore Herm. Widekindo) Continentur Æmilius Probus de vit. excell. Impp. cum annott. Hier. Magii, et ejusd. Magii Epist. de ætate Probi, G. Cassandri viri aliquot illustres, qui ante Procam in Latio fuere, Plinii Sec. de viris illustr. liber, cum appendice Ge. Cassandri, C. Suetonii de claris Grammaticis liber, Fr. Petrarchæ rerum memor. seu de viris illustribus cum supplem. Lobardi Sirichii, Fl. Philostrati Heroicus sive Dial. de viris illustr. et de

vitis Sophistarum, cum vers. Steph. Nigri, et Cæsarum vitæ ex Suida.—Pompeius Nutius jovit Magium in conferendis edd. Jensoniana, Aldina, et Coloniensi s. Longoliana.

ÆTAS III. LAMBINIANA 1569—1648.

Dion. Lambinus, excellens ingenio, acumine, et doctrina liberaliori, hinc a superstitione alienus, Cornelianum textum pluribus edd. priscis post Longolium et Magium collatis, adhibita quoque aliorum, ut Cl. Puteani, solertia, et cum scriptis Codd. collatione, cum dedisset novum 1569. facile ejus fidem secuti sunt editores per LXXIX. annos, primus quidem Henr. Stephanus 1572. in edendis cum Plutarchi vitis etiam Æm. Probi s. Corn. Nepotis vitis. Præter eum recensuit Nepotem Nathan Chytræus, sed ejus editio non egressa est Germaniam. Laudatior est Jo. Savaro, qui tribus scriptis libris adjutus notas breviores edidit Parisiis 1602. repetitis in Francofurtensi. Lambiniana notis Longolii, Magii, et Savaronis, et excerptis Cod. Ms. Dan. aucta ap. Cl. Marnium 1608. Anno post Andr. Schottus suas in Nepotem Annot. novas et in Fragmenta a se primum collecta Operibus Cornelii Nepotis ab eodem Marnio editis junxit, sed et qui vulgo Cornelii nomine ferebatur liber de Viris illustribus, eum potius S. Aurelio Victori jure postliminii redditum jam ante Duaci 1577. et Paris. nunc repetiit. Interim Nepos cum scholiis Longolii 1612. cum notis Magii et Savaronis 1628. et cum Longolianis 1642. reddi meritus est. Textus Lambinianus novos etiam vel scriptores notarum, ut Jo. Rave 1635. (rep. 1648. et 1677.) vel commentatores politicos pro sæculi genio invenit, ut Loccenium Suecum 1638. (rep. 1648. 1654. et 1673.) et Jo. Henr. Bæclerum Prof. Argentoratensem in edd. Nepotis 1638. et 1640. Juveniliter vero Lambinum, atque sic quicquid boni ad tuendam Nepotis lectionem in ed. Lugd. Bat. 1642. Amstel. 1662. repetita, injuriis contaminavit. Vita Attici, credo ex lectione Gryphiana, legitur ad calcem Cic. Epp. ad Atticum ex rec. Simeonis Bosii, certe in ed. Rapheleng. 1592. Sed multo plus profuturus fuit et vitæ Attici et ceteris Ernst s. Ernesti Jctus, qui in itinere Italico duos Mediceos contulit, et in Gallia sibi ipse unum comparando, nisi ipsi curatores, quibus Hafniæ primum 1629. dein Amstel 1637. vitam Attici cum notis

- ejus edendi partes dederat, negligentiae nomine accusandi fuissent. Itaque apparatus suum dein legavit Jo. Andr. Bosio rectius utendum.
- 1569 Parisiis, 4. Cornelii Nepotis seu Æmilii Probi liber de vita excellentium Imperatorum, a Dionysio Lambino pluribus locis emendatus et Comment. explicatus. Lutetiae ap. Benenatum.
- 1572 Henrici Stephani II. 8. cum vitis Plutarchi Latinis, Lambinum maxime sequitur.
- 1573 Basileae, fol. cum Plutarchi vitis virorum illustrium.
- 1577 Francofurti, 4. ex rec. Nath. Chytræi.
- (Duaci, 4. de viris illustribus urbis Romae ab Andr. Schotto emendatus et auctus.) Libellus hic, qui antea vel Plinii vel Corn. Nepotis nomine venire solebat, Schottus vett. librorum fide et rationum momentis vindicavit S. Aur. Victori. Sed Victor tamen pleraque ex volumine Nepotis de viris illustribus Rom. desummissis videtur, de quo Vossius. Repetita vero est ed. Schotti Parisiis.
- 1579 Parisiis, 4. cum Comm. Lambini repetita.
- 1580 Francofurti, fol. Vitae Plut. adjectas habent Æm. Probi s. Corn. Nepotis vitas.
- 1581 Lemovici, 8. Attici vita ad calcem Epp. Cic. ad Atticum ex rec. Sim. Bosii legitur.
- 1582 Antverpiæ, 8. eadem in Epp. ad Atticum.
- 1590 Bardi Pomeran. 8. vitæ excellentium Imp. ex rec. Chytræi.
- 1592 Lugduni Bat. 16. in Epp. Cic. ad Atticum vita ejus legitur. Ex offic. Rapheleng.
- 1593 Ingolstadii. Schoppio memoratur in libris verisimilium.
- 1594 Bardi Pomeran. 8. Chytræi rep.
- 1600 Tiguri. (de viris illustr.)
- 1602 Parisiis, 24. cum castig. et notis Jo. Savaronis, ap. Perrier.
- 1608 Francofurti ad M. fol. Corn. Nepotis vulgo Æmilii Probi de vita excellentium Imperatorum Græcorum et Romanorum. Cum commentariis Dionys. Lambini, Monstroliensis, auctis nuper atque emendatis. Accesserunt commentarii, annotationes et notæ Gyberti Longolii, Hieron. Magii, et Jo. Savaronis, cum excerptis e vetusto Codice Ms. P. Danielis. Præfixa Chronologia Imp. Græciæ apud Probum, per Olympiadas. Cum indicibus. Francof. ap. Cl. Marnium et hæred. Jo. Aubrii.—Cl. Marnius præfatus est. Contextus est Lambinianus.

1609 Francofurti, fol. Corn. Nepotis opera, quæ quidem extant, historica virorum domi militiæque illustrium Græcorum Romanorumque explicata pridem studio Andr. Schotti. Nunc denuo doctorum hominum accessionibus aucta. Francof. ap. Cl. Maranium et hæred. Jo. Aubrii.—Continet Aur. Victoris duos libellos, de origine gentis Romanæ, et de viris illustribus, fragmenta Nepotis cum Schotti annott. in eadem et in vitas, P. Nannii de claris Corneliis, et L. Sigonii de vita et rebus gestis Scipionis Æmilianii.

1612 Lugduni Bat. 12. cum scholiis Longolii.

1620 Parisiis, 8. ed. Hieron. Magii 1563. repetita.

1628 Lubecæ, 12. ex ed. Savaronis Parisina.

— Lugduni Bat. 8.

1629 Hafniæ. Vita Attici cum notis per Henr. Ernstium. Valde corrupt.

1634 Lugduni Bat. 24. Æmilius Probus, al. Corn. Nepos de vitis Imp. Gr.

1635 Jenæ, 8. c. n. Jo. Rave. Editio haud contemnenda.

1637 Amstelodami ap. Jansson. 16. Vita Tit. Pomp. Attici auctore Corn. Nepote, cum notis, glossario, et nomenclatore Henr. Ernstii, additis notis Christiani Heidmanni.

1638 Argentorati, 8.

— Holmiæ, 12. cum Loccenii notis politicis et indice philologico.

1640 Argentorati, 8. Bœcleriana 1. Corn. Nepotis, vulgo Æmilii Probi, de excellentibus viris quæ exstant, cura Jo. Henr. Bœcleri. Impensis Frid. Sporri.—Lambini textum sequitur unum.

— Basileæ, 24. Liber Æmilii Probi s. Corn. Nepotis de vita excellentium Imperatorum, cum indice rerum mem. locupletissimo. Bas. impensis Ludovici Regis.

1642 Lugduni Bat. 12. cum Longolii et Savaronis notis. Ex offic. Jo. Maire.

1644 Amstelodami, 12. ap. Jansson, cum Jani Gebhardi spicilegio notarum. Repetita dein 1662.

— Argentorati, 8. Bœcleriana 11. Idem Bœclerus Diss. Acad. suo modo et stylo Agesilaum, Epaminondam, et Themistoclem imaginatus est, quæ recusæ in Opp. ejus Tomo 11. n. XIII. XIV. et XXVIII. leguntur. Sed hæc ad textum Nepotis minime pertinent, et sunt pro sæculi ingenio politica.

1645 Hamburgi, 12. Ravii ed. repetita.

1647 Lugduni Bat. 8.

1648 Hamburgi, 12. Editio Jo. Ravii repetita ex Jenensi 1635.

— Amstelodami, 8. illa Loccenii repetita ex Holmiensi.

ÆTAS IV. BŒCLERO-BOSIANA 1648—1733.

Jo. Henr. Bœclerus, qui in prioribus suis edd. nonnisi Lambinum secutus suo dissertandi modo in Nepotem scripserat Commentarium (quasi Symposiacum) et notas post Magium et Lambinum, nactus a Jo. Scheffero (cujus nomen ubique silet inhoneste) Codicem optimæ notæ, sed sine vita Attici, tertiam 1648. edidit haud paulo emendatiorem cum notis aliis ad lectionem et scripturam pertinentibus ex illo Codice præsertim ad quas passim edd. Brixensem, Regii, Lambini, Schotti, Gebhardi, Rutgersii, cett. vel animadversiones contulerat; neque tamen curiose satis tractasse visus est Scheffero in Specimine Animadverss. in Militiadem Hamb. 1675. et in Adverss. posthumis T. VIII. et IX. Miscell. Belg. Tertiam hanc his, Bœclero in Suecia per tres annos absente, a typographo Argentoratensi, dissimulata repetitionis nota, recusam non sine erratis, eaque etiam in Lipsiensi an. 1653. quæ Bœclerianis curis Gebhardi illas et Ernstii in vitam Attici adjunctas habet, retenta et aucta esse queritur Bœclerus in præf. ed. *sextæ* 1656. quæ proprie dicenda foret *quarta* eaque ultima Bœcleri Argentoratum reversi. Vident tamen mox homo impatiens et superciliosus, se habiturum laudis in curando Nepote participes. Jam enim 1657. Jo. Andr. Bosius notis Bœcleri, cujus exemplum servavit, Gebhardianas et in Atticum Ernestinas et aliorum (ut Buchneri suasque) sapienter junxit; Gebhardi autem vestigia fere secutus est Rob. Keuchenius in edit. Lugdun. 1658. rep. 1667. cum notis Varr. epitomatis suisque; Jo. Vorstius curas suas addidit Bœclero, ac præsertim indicem fecit emendatiorem et auctiorem in ed. Lips. 1659. subirascente Bœclero in præfatione Velleii sui 1663. Sed Bosii recensio obtinuit in Vorstianis, Rutgeri Hermannidæ 1665. rep. 1685. 1692. Kirchmajeri 1665. et Hildebrandina 1666. rep. 1680. Keucheniana, nunc Hackiana c. n. Varr. emendatior 1675. cumque iconibus 1687. et 1697. (adde his egregiam J. G. Grævii recensionem vitæ Attici c. n. Varr. in Græviana ed. Epp. Ciceronis ad Atticum Vol. II.) Bœcleriana 1669. et

1681. Locceniana 1673. repetitæ, et Aug. Buchneri Comm. 1674. primum editus, rep. 1688. 1693. 1705. et 1721. Rediit interea Bosius ad recognoscendum iterum Nepotem, multis editionis 1. sublati, suas notas auxit, textumque etiam emendavit, et indicem Bœclerianum post Loccenii Vorstiique curas locupletavit 1675. ita ut nemo editorum ab ejus exemplo recedere deinceps auderet. Eodem anno tamen etiam prodire in Anglia Nepos ad Mss. collatus Oxonii, rep. 1687. 1697. et 1708. denique ex rec. Maittarii 1715. et in Gallia Nic. Curtini opera in usum Delphini, rep. Londini 1691. et 1720. quem exceperunt alii, et novissime St. A. Philippe 1745. In Batavis Hackianæ Keuchenii successit Wetsteniana c. n. Varr. et icon. Imp. 1707. præter eamque novæ extitere minores c. n. Herm. Essenii 1691. et 1705. et Dav. Hoogstratani 1691. et auctior 1706. quæ cum repetitis Rutg. Hermannidæ 1692. et 1706. certarent. In Germania præter Christoph. Cellarii curas, juventuti studiosæ profuturas, 1689. repetitas 1694. 1699. et 1737. auctas a Clr. Schœttgenio 1711. et Andr. Stubelio 1720. pœnitet ceteros nominare post Bosium et Buchnerum. In Italia vicit Vulpiorum industria in recensendis edd. Patavinis 1720. 1721. 1727. et 1733.
- 1648 Argentorati, 8. Bœcleriana III. eaque ex Cod. Ms. emendatio: 'Corn. Nepotis, vulgo Æmilii Probi, quæ extant. Editio tertia cura Jo. Henr. Bœcleri. Impensis Friderici Sporrii. Argentor. MDCXLVIII.' — In hac quidem ed. post priores notas leguntur pag. 99.-124. aliæ notæ ad lectionem et scripturam pertinentes ex Msto præsertim *nostro*. (Dicere debuit a viro humanissimo Jo. Scheffero nobiscum communicato.) Cetera supra diximus. Bis hæc repetita h. a. absente et inscio Bœclero; unde has repetitiones *quartam* et *quintam* ed. ridicule dixit.
- 1652 Lipsiæ, 4. Corn. Nepotis Themistocles, cum commentario Casp. Lili.
- 1653 Lipsiæ, 8. Jac. Mylii ed. quæ adjunctas habet notas Bœcleri et Gebhardi in omnes vitas, et Ernstii in Atticum.
- 1654 Holmiæ, 8. repetitio Loccenianæ.
- 1656 Argentorati, 8. Bœcleriana VI. tertia recusa.
- 1657 Lipsiæ, 8. Corn. Nepos — cum notis Bœcleri, Gebhardi, Ernstii aliorumque, e Museo Jo. Andr. Bosii. Acc. in margine varietas lectionis Cod. Scheffero-Bœcleriani et exempli Gebhardiani.

- 1658 Lugduni Bat. 8. Keuchenii I. c. n. Varr.
- 1659 Lipsiæ, 8. repetitio Bœclerianæ tertiæ, adjunctis curis Jo. Vorstii.
- 1661 Basileæ, 12.
- 1662 Lipsiæ, 8. ed. Jo. Vorstii, qui indicem Bœclerianum emendatiorem et auctiorem dedit.
- Amstelodami, 12. recusa ex Amstel. 1644.
- Norimbergæ, 12. c. n. Germ. Abr. Schulteti.
- 1663 Colbergæ, 4. Petri Larson von Blumenfeldt annotationes historico-politiçæ in Corn. Nepotem, ex variis historicis, politicis, antiquariis, jure publico et privato insigni commodo succinctæ, erutæ, &c. Colb. sumtibus auctoris.
- 1664 Aug. Munat. (Basil.) 18.
- ibid. 18.
- Argentorati, 16.
- 1665 Amstelodami, 12. ex recensione Rutgeri Hermannidæ, qui notas et indicem addidit e Bœcleriano contractum.
- Ultrajecti, 12.
- Wittebergæ, 8. cum notis philolog. hist. crit. et polit. additis tabellis analyt. et chronol. cum indd. uberr. Georg. Christ. Kirchmajeri.—Exprimit Bosii edit. Pueris tantum aptata, ut et sequens. Præfatio inscripta Ducibus Saxonix.
- 1666 Lipsiæ, 12. Frid. Hildebrandi.
- 1667 Lugduni Bat. 8. Keuchenii II. c. n. Varr. Sequitur ed. 1658.
- 1668 Lutetiæ, 4. Æmilii Probi seu Cornelii Nepotis liber de Vita excellentium Imperatorum.
- 1669 Lipsiæ, 8.
- 1673 Hamburgi, 12. Repetitio Loccenianæ 1638.
- 1674 ibidem, 8. cum comm. Aug. Buchneri.
- 1675 Jenæ, 8. Corn. Nepotis, vulgo Æm. Probi, quæ extant, emendata et illustrata annotationibus ac lucubrationibus secundis Jo. Andreæ Bosii. Accedunt seorsim notæ Henr. Ernstii, et liber commentarius Jo. Henr. Bœcleri. Jenæ, imp. Christ. Kirchneri, bibliopolæ Lipsiensis, excudebat Jo. Nisius.—Bosius servavit exemplar Bœclerianum, nonnulla tamen fide librorum recte mutavit. Sequentes Nepotis editores sive parum sive plane non recedunt ab ejus lectione.
- Lugduni Bat. 8. Keuchenii III. ap. Hackios, c. n. Varr. Locupletior etiam ed. 1658. Laudat Keuchenius in Præf. nova prid.

- Id. Apr. 1675. consultum sibi Cod. Dan. in Marniana 1608. et Ms. Everhardi Sluisken; ceterum melioribus a Lambino ad Bosium usque obsecutum esse.
- Parisiis, 4. Cornelius Nepos de vita excellentium Imperatorum. Interpretatione et notis illustravit Nicolaus Courtin, in usum Delphini. Paris. ap. Fredericum Leonard.—Schotti chronologiam per Olympiadas digestam servavit.
- Oxonii, 12. e theatr. Sheldon. e Mss. recensita, addita e Pausaniæ Messeniæ vita Aristomenis Messenii Græce et Latine.
- 1677 Hamburgi, 12. c. n. Jo. Rave, repetita ex ed. 1648.
- 1680 Lipsiæ, 12. ed. Fr. Hildebrandi.
- Lipsiæ et Wittebergæ, 8. cum notis philolog. crit. et polit. additis tabellis analyt. et chronol. cum indd. uberr. a Georg. Casp. Kirchmajero. Inscripta J. B. Colberto. Rep. ed. 1665.
- 1681 Argentorati, 8. Repetitio Bœclerianæ, quæ ejus VII. audit.
- Francofurti, 8. cum Comm. duplici Buchneri.
- 1685 Amstelodami, 12. ex rec. Rutg. Hermannidæ. Rep. ed. 1665.
- Basileæ, 18. sine notis.
- 1687 Lugduni Bat. ap. Hackios. Keuchenii IV. cum notis Varr. ex ed. 1675. Convenit cum seq.
- Amstelodami, 8. Eadem. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum observationibus ac notis commentatorum, quotquot adhuc innotuere, illustratæ. Accesserunt huic editioni præcipuorum Græciæ Imperatorum icones æri incisæ, ut et index rerum et verborum præcedenti multo auctior et emendatior. Amst. ex typographia P. et J. Blæu. Ceterum est repetita Hackiana Keuchenii 1675.
- Oxonii, 12. Repetitio ed. 1675.
- 1688 Hamburgi, 8. cum notis Aug. Buchneri, ad tironum maxime captum comparatis.
- Lipsiæ, 8. Repetitio Amstelodamensis 1687. Accedit triplex in Nepotem clavis, chronologica, geographica, et stathmica, quæ monetæ atque mensuræ veteris convenientiam cum nostrate exhibet, auctore M. P. L. S. Additus quoque index duplex, alter Bœcleri Latinus, alter locutionum Germanicarum.
- 1689 Lipsiæ, 12. cum perspicuis notis tabulisque chronologicis ac geographicis Christoph. Cellarii.
- 1691 Londini, 8. cum ind. et notis Nic. Curtini. Repetitio ed. in usum Delphini 1675.

- Trajecti, 12. cum Hermannî Esseniî animadverss. perquam nitide excusa.
- Amstelodami, 12. cum notis selectis Davidis Hoogstratani.
- 1692 Amstelodami, 12. ex edit. Rutgeri Hermannidæ. Repetitio ed. 1665.
- 1693 Lipsiæ, 8. cum notis Aug. Buchneri. recusa ex ed. 1688.
- Francofurti, 12. Lat. Germ. cum notis Abr. Schulteti.
- 1694 Lipsiæ, 12. ed. Christoph. Cellarii repetita ex ed. 1689.
- 1697 Oxonii, 8. e Theatro Sheldon. Repetitio ed. 1675.
- Francofurti, 8. cum Christ. Grunbergii notis philolog. histor. et geographicis, phrasiumque elegantiorum annotatione et variatione.
- Hamburgi, 8. e recensione Joach. Henningii, Conr. Hamb. adjuncto indice Hermannidis, hinc inde locupletato.
- Lugduni Bat. 8. Keuchenii v.
- 1699 Lipsiæ, 12. ed. Christoph. Cellarii, ex illa 1689.
- ibidem, 12. c. n. ad modum Minellii.
- 1700 Parisiis, 12.
- 1703 Hamburgi, 8. Lat. Gall. et Germ.
- 1704 Bernæ, 18. ex ed. Jo. Andr. Bosii, sine notis. Cum præfatione Ad. Rechenberg. et ind. loc.
- Amstelodami, 24.
- Lipsiæ, 12. c. n. ad modum Minellii.
- 1705 Trajecti, 12. Exprimit ed. Esseniî an. 1691.
- Francofurti et Lipsiæ, 8. c. n. Buchneri, per Ad. Rechenbergium amplificata.
- 1706 Amstelodami, 12. Repetitio ed. Hermannidæ 1685.
- ibidem, 12. Repetitio auctior ed. Hoogstrat. 1691.
- 1707 Amstelodami, 8. maj. Cornelii Nepotis Vitæ excellentium Imperatorum, observationibus et notis commentatorum omnium, quotquot hactenus innotuere, illustratæ. Accesserunt huic editioni præcipuorum Græciæ Imperatorum icones, æri incisæ, ut et index rerum et verborum auctior et emendatior. Amst. apud Wetsten.
- Lugduni, 16. apud Lud. de Claustre.
- 1708 Oxonii, 8.
- Lipsiæ, 12. cura Minellii.
- 1709 Oxonii, 8. Repetitio ed. 1697.
- Francofurti, 8. c. n. Germ. Grunbergii.

- 1711 Lipsiæ, 12. ed. Christoph. Cellarii repetita, additis in tiro-
num usus scholiis Christ. Schœttgenii.
- 1715 Londini, 12. Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum
vitæ, curante Mich. Maittaire. Londini, ex officina Jac. Tonson
et Joh. Watts.
- 1717 Halæ, 12. Germ. cum phrasibus Lat.
- 1718 Rothomagi, 12. Cornelius Nepos notis selectissimis variorum
illustratus. Rothomagi, ap. Richard. et Nic. Alemannum.
- 1720 Londini, 8. editio in usum Delphini repetita.
- Lipsiæ, 12. cum Cellarii notis suppletis ab Andr. Stubelio.
- Patavii, 8. Cornelii Nepotis quæ extant omnia. Patavii, excu-
debat Josephus Cominus. — Editio hæc accurata et nitida debe-
tur curæ Vulpiorum (Jo. Antonii præcipue) habetque indicem
elegantiorum locutionum, et varr. lect. edd. Venetarum 1471. et
1522.
- 1721 Dresdæ, 8. cum notis Buchneri.
- Patavii, 8. ex rec. Vulpiorum, repetita ex ed. 1720.
- Gothæ, 8. cum notis Chr. M. Fischbeck.
- 1722 Francofurti, 8. Germ. explicat. opera J. C. Malschii.
- 1723 Lipsiæ, 12. cum notis ad modum Minellii.
- 1724 Basileæ, 12. sine notis, cura Mich. Maittaire.
- 1726 Lipsiæ, 12. cum notis ad modum Minellii.
- Londini, 8. Lat. et Angl. c. Jo. Clarke.
- 1727 Patavii, 8. ex rec. Vulpiorum, exc. Jos. Cominus.
- Wratislaviæ, 8. Succus et sanguis Cornelianus, i. e. Cornelius
Nepos de vita excellentium Imperatorum, vulgo Æmilius Probus,
at perperam dictus, nova arte, nativa tamen, multoque commo-
diore enucleatus a Jo. Joach. Ungnad, Seehusa-Palæo-March.
Wratisl. ap. Mich. Hubert.
- 1728 cum Abr. Kriegelii explicationibus Germ. 8.
- cum notis Germ. Em. Sinceri. 8.
- 1729 Brandeburgi, 8. cum Casp. Gottschlingii. notis phil. mor.
et hist.
- 1733 Patavii, 8. ap. Jos. Cominum, ex rec. Vulpiorum.
- Berolini, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- Lipsiæ, 12. cum notis ad modum Minellii.

ÆTAS V. STAVERIO-HEUSINGERIANA 1734—1747—
1755—1789.

Conjungimus adversarios, quorum certamina profuere lectioni Bosianæ, quamvis in paucis emendandæ. Scilicet Augustin. van Staveren, qui non modo aliquibus Codd. Mss. præter jam collatas a superioribus editt. quamvis haud satis diligenter usus, sed et pro excerptis a Keuchenio integras variorum notas colligere voluit, iisque suas addidit an. 1734. In qua locupletiori editione quid sibi displiceret, cum Jo. Mich. Heusingerus, Rector Isenacensis, in Spicilegio Emendd. an. 1744. ostendisset, rixari cœpit Staverius in Obs. Miscell. Dorvillianis. Heusingerus vero etiam instructior a collationibus Ms. Axeniani et edd. priscis, haud tamen Ascensianam I. et Aldinam superantibus, nisi in vita Attici ed. Rom. 1490. accessit ad Bosianam II. denuo recensendam, ab ea rarius dissentiens, ceterum sic illustravit notis et auctiori Bosiano Indice, ut quoad criticam rationem palmam præripuisse Staverio fere videretur 1747. et 1755. Neque tamen ille post Heusingeri fatum, nævos edit. I. suæ in altera 1755. abstersit, sed et quasi Heusingerianam non viderit, convicia priora repetiit, notarum farraginem novis auxit. Haud inutilem post hos duumviros operam consumsit clar. Jo. Frid. Fischer, Prof. Lips. in libello variarum lectionum repetitæ Bosii editioni an. 1759. cum illustr. præf. de Codd. et editt. Nepotis, fragmentis duobus ex Cod. Guelferbyt. a Jac. Frid. Heusingero, ex fratre Jo. Mich. nepote, addito; quæ iterum prodiit 1768. auctior. Interim Staverianam II. clar. Jo. Kappii notis suisque locupletatam reddidit philologus celebris Theoph. Chr. Harles Erlangæ 1774. quam ad ed. uberiores notas criticas scripsit idem Kappius. Alii interea Bosii recensione secuti vel Cellarii notas, ut adolescentibus utiliores, repetierunt, ut Chr. Aug. Krigel Lips. 1774. vel Keuchenianum exemplar c. n. Keuchenii abscissis et suis, ut B. C. Sandwig Hafniæ 1776. vel cum notis a delectu laudatis, ut J. S. Ith, Bernensis, vel cum suis notis in usum scholarum, pro suo cujusque sensu dederunt. Ceteræ repetitæ vel leviores, ut ex Gallis Philippei, ex indice noscuntur.

1734 Lugduni Bat. 8. maj. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum cum integris notis Jani Gebhardi, Henr. Ernstii,

et Jo. Andr. Bosii, et selectis Andr. Schotti, Dion. Lambini, Gilb. Longolii, Hieron. Magii, Jo. Savaronis, aliorumque doctorum, necnon excerptis P. Danielis. Accessit locupletissimus omnium vocabulorum index, studio et opera Jo. Andr. Bosii, curante Augustino van Staveren, qui et suas notas addidit. Lugd. Bat. ap. Sam. Luchtmans.—Locupletissima huc usque editio. Basis est exemplar Bosianum. Ceterum Staverius usus est Mstis et edd. melioribus. De ejus correctionibus inter eum et Heusingerum controversia nata est.

1736 Berolini, 12. cum indice.

1737 Regiomonti, 12. cum notis Cellarii.

— Lipsiæ, 12. cum notis, etc. Cellarii.

— Berolini, 12. cura Muzelii.

— Onoldi, 12. cum notis Germ. Œderi.

1742 Venetiis, 12.

1744 Isenaci, 4. Spicilegium emendat. et observationum ad Corn. Nepotis vitas XVIII. priores.—Huic Spicilegio opposuit Staverius Animadverss. in Obs. miscell. Dorvill. posterioribus T. VI. pag. 513. sqq.

— Londini, 12. Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum vitæ. Lond. typis Jo. Brindley.

1745 Halæ, 12. sine notis.

— Amstelodami, 16. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum. Editio nova emendatior—ap. J. Wetstenium.

— Parisiis, 12. ex recognitione Steph. Andr. Philippe. Lutet. Paris. sumtibus Mich. Steph. David.

— Amstelodami, cum interpretatione Gallica et obs. hist. geogr. et crit.

— Gættingæ, 8. Enchiridion sive prudentia privata et civilis T. Pomp. Attici a Corn. Nepote descripta, recensuit Jo. Matth. Gesner.

1746 Berolini, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum. Accedit versio Gall. curante Jo. Petr. Millero.

1747 Isenaci et Lipsiæ, 8. Cornelii Nepotis de vita excellentium Imperatorum liber cum amissorum operum Fragmentis, sola vetustiss. exemplarium fide recensitus, perpetuisque emendationibus criticis emendatus a Jo. Mich. Heusingero. Accedunt chronologia omnium Imperatorum, omniumque vocabulorum ac rerum index Bosianus, multo quam antea plenior et auctior.

- Isenaci et Lips. sumtu et typis Jo. Christoph. Krugii.—Heusingerus et ipse consuluit exempla quædam vetera, et a Frid. Noodt discrepantem scripturam ex optimæ notæ membranis Axenianis in exemplaris Noodtiani marginibus annotatam accepit. In constituenda contextus lectione rarius dissentit a Bosio: in animadversionibus potissimum de lectionis varietate et veritate, interdum quoque de potestate et vi verborum ac sententiarum, breviter quidem, at acute intelligenterque, disputat. Index est egregius ac plenus, et vicem commentarii frequenter præstat.
- Augustæ Vindel. 8. cum notis Em. Sinceri Germ. repetita ex ed. 1728.
- 1748 Wratislaviæ, 8. ap. Mich. Hubert. Succus et sanguis Cornelianus, etc. Rep. ed. 1727.
- 1749 Francofurti, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- Glasguæ, 24. ex ed. Oxoniensi.
- Berolini, 8.
- 1750 Augustæ Vindel. 8.
- 1754 Parisiis, 12. ex recognitione Steph. Andr. Philippe, ap. Barbou.
- 1755 Isenaci et Lipsiæ, 8. sumtibus Gottl. Griesbachii. Editio Heusingeri 1747. mutata tantum tituli pagina.
- Lugduni Bat. 8. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum iconibus ornata, et nonnullis animadversionibus, partim criticis, partim historicis, illustrata. Lugd. Bat. apud S. Luchtmanns et fil.—Notam negligentiae ab Heusingero inustam, in hac ed. delere studuit Staverius.
- 1756 Berolini, cur. Petr. Miller, cum versione Gall. emendatio quam illa 1746.
- Isenaci et Lipsiæ, 8. Heusingeri ed. repetita.
- 1757 Parisiis, 12. chez Brocas et Barbou. Corn. Nep. Latin et François avec des notes geogr. histor. et critiques par le Gras.
- 1759 idem, 8.
- Lipsiæ, 8. ex recensione atque cum animadversionibus Jo. Andr. Bosii. Libellum variarum lectionum et præfationem addidit Jo. Frid. Fischerus.
- 1761 Glasguæ, 8.
- Norimbergæ, 12. cum phrasibus Latinis et præfatione Gottschlingii.
- Brandeburgi. Eadem editio.
- Delph. et Var. Clas.* *Nep.*

- 1762 Francofurti, 8. cum notis Em. Sinceri.
- 1764 Lemgovix, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum ad exemplum optimarum editionum expressæ, notisque maxime geographicis et historicis illustratæ a Just. Conr. Mensching.
- 1765 Parisiis, 8.
- 1768 Parisiis, 12.
- Francofurti, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- Lipsiæ, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum ex recensione atque cum animadversionibus Jo. Andr. Bosii. Libellum variarum lectionum et præfationem addidit Jo. Frid. Fischerus. Lips. in libraria Weidmania.—Rep. ed. 1759.
- Londini, 8. ed. in usum Delphini repetita.
- 1773 Halæ Sax. 8. Uberiores in Cornelium Nepotem Obs. criticæ Jo. Kappii Prof. Baruthini in Harlesii Opusc. varii argumenti exscriptæ sunt.
- 1774 Erlangæ, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum, cum animadversionibus partim criticis, partim historicis Augustini van Staveren, cura Theoph. Christoph. Harles, qui et suas et Jo. Kappii V. Cl. notas adjecit. Erlang. ex offic. Waltheria.
- Lipsiæ, 8. Corn. Nepotis vitæ exc. Imp. una cum Fragmentis, e recensione Jo. Andr. Bosii, cum animadversionibus integris Christoph. Cellarii, indicibus historico ac Latinitatis.—Editor Christ. Aug. Kriegel notis Cellarianis et suas addidit, in quibus præcipue de lectionis varietate disputat.
- Francofurti, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- 1775 Halæ, 12.
- Berolini, 8. curante Jo. Petr. Miller. Vid. an. 1746. et 1756.
- 1776 Hafniæ, 8. ad exemplar Keuchenianum, in usum scholarum Daniæ et Norvagiæ. (cura Barthold. Christ. Sandwig.)
- Norimbergæ, 12.
- 1778 Manhemii, 8. min.
- 1779 Bernæ et Lausannæ, 8. ap. societatem typographicam. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum: textui ad optimarum editionum fidem recensito accesserunt illustrationes brevissimæ, vel ex aliis selectæ, vel recens additæ. Curavit J. S. Ith, Bibliothecæ reipublicæ præfectus.
- 1780 Monachii, 8. Cornelii Nepotis selectæ vitæ excellentium Imperatorum. Subjectis interpretum animadversionibus suasque ad usum scholarum adjecit Henr. Braun.

— Genevæ, 12. ex recognitione Steph. Philippe.

1782 Biponti, 8. studiis Societatis Bipontinæ.

1787 Coloniae, 8.

1788 Lipsiæ, 8. e. rec. Jo. Andr. Bosii.

VERSIONES.

[Ex Jo. Alb. Fabricii Bibliotheca Latina a Jo. Aug. Ernestio
auctius edita, T. I. c. 6.]

VERSIONEM Vitarum Nepotis *Græcam* habuit Jo. Christophorus Wolfius, incerto auctore. Initium est: ὁ Μιλτιάδης τοῦ Κίμωνος, ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως τῇ παλαιᾷ γενέσκει καὶ τῇ δόξῃ τῶν προγεγενημένων, &c.

Versiones vernaculas, puerorum causa scriptas *Germanice*, non attinet commemorare, nec libellos phraseologicos, aut imitationum puerilium libros.¹ *Belgice* versus est a Jo. Hilaride, Roterod. 1688. 12. *Gallice* a Bernardo Girardo, Paris. 1568. 4. ab Ant. Pineto, quem sæpe a vero sensu aberrasse notat Colomesius ad Gyrald. p. 202. ab Ant. le Gras, Paris. 1729. 12. quæ parum fidelis esse judicatur ab ipsis Gallis. Vitam Attici vertit Jo. Franc. Sarasinus in Opusculis, Paris. 1656. 1658. 8. Hic est Sarasinus, qui sub Attici secundi nomine scripsit bellum Parasiticum, sive Satiram in Petr. Monmorium. *Anglice* a pluribus versus est Oxon. 1684. 8. Vitam Iphicratis vertit Andr. Allam, teste Wood Athen. Oxon. T. II. p. 595. Atticum Matth. Hale. Totus Nepos a Jo. Clarke, additis notis et indice, Lond. 1726. 1732. *Italice* vertit Remigius Narninus Florent. Venet. 1550. 8. Etiam Veron. 1732. 4. una cum versione Catonis et Attici a Dionys. Ramazzino facta. V. Act. Erud. nov. suppl. p. 248. *Hispanicam* et *Polonicam* versionem memorat D. G. Mollerus in Diss. de Nepote, §. 19. *Hungarice* vertit Georg. Ballog. V. Czwittinger in Hung. liter. p. 29. qui Sempronii editam hanc versionem tradit. *Danice* interprete Jo. Dabergio prodiit Hafn. 1669. 8.

NOTÆ

¹ Non est prætereunda tamen ver- ejusdem annotatt. quæ prodiit Fran-
sio novissima, ceteris præstantior, .cof. ad M. 1783. 8.
auctore clar. Bergstræssero, cum

DE Cornelii Nepotis nomine, patria, ætate, et variis operibus jam satis dictum in Vita, supra p. 15. sqq. Editio-
num Recensui Bipontino supplementum qualecumque nunc,
de more, subjicimus.

Editio M. T. Ciceronis Epistolarum ad Atticum, Brutum,
et Q. Fratrem, apud Gryphium, Lugduni 1555. 24mo. con-
tinet etiam T. Pomponii Attici Vitam, per Cornelium Ne-
potem.

Fragmenta quæ secutus est Livius, Franc. 1588. et Bas.
1590. 8vo. Franc. ad M. 1628.

C. Nepotis Opera quæ extant, cum Notis et Indice per
Bœclerum. Arg. 1630. 8vo. Et Traj. ad Rhenum 1655.
8vo. Biblioth. Bodl.

Notæ in Miltiadem Nepotis, per Joan. Schefferum,
Hamb. 1675.

C. Nepos Anglice versus per varios Oxonienses inter-
pretes. Oxon. 1684. 8vo. Biblioth. Bodl. Repet. Lond.
1685. 1712. 1723. 1726. 12.

Vitæ, &c. ex editione Rutgeri Hermannidæ. Londini.
S. Smith. 1688. 12mo. Bruggermanni View of English
Editions.

Nepotis Vitæ, &c. 8vo. Amstelod. 1707. cum notis Mss.
Car. Burneii. Sic Catal. Musei Britann. Sed errat; nam
Mss. notæ sunt viri docti J. Taylor, S. T. P. cujus auto-
graphum nobis bene notum est.

Vitæ Excellentium Imperatorum, &c. Lond. 1710. 1724.
1741. 1756. 1764. 12mo. ibid. 1768. 18mo.

The Life of T. P. Atticus, with Remarks by Richardson
Pack, Esq. Lond. 1719. 8vo. Repetita fuit Lond. 1733.
8vo. Extat etiam in Operibus R. Pack.

Nepotis Vitæ, &c. cum Interpretatione, &c. cura Nicol.
Courtin, in usum Delphini. Repetita fuit a. 1729. 1773.
1780. 1786. 8vo. Lond.

Vitæ, &c. ex editione *emaculatissima* Augustini Van Sta-
veren emendatæ. In ædibus Academicis excudebat Ro-

bertus Foulis, Academiae Typographus. Glasguæ, 1744. 12mo. et 8vo.

C. Nepotis Vitæ, &c. cum Anglica Versione per Arrol. Edinb. 1744. 8vo. Bruggermanni View of English Editions.

C. Nepotis Vitæ, &c. cum Notis Essenii, edente Westerhovia, Amst. 1746. 8vo. Biblioth. Pinelliana.

Cornelii Vitæ, &c. Edidit Christ. Cellarius. 8vo. Lips. et Regiom. 1750.

Notatu dignum est, quod memorant Harwood et Dibdin, n. Nepotem Moscuæ excusum esse a. 1762. qui igitur, quod ad Classicos auctores pertinet, preli Russiaci est quasi primitiæ.

Cornelii Nepotis Vitæ Anglice versæ. Per J. Stirling, S. T. P. cum Versione ad literam facta, et aliis subsidiis tironum usui accommodatis, Lond. 8vo. 1767.

Nepotem Germanice vertit, cum annotationibus, Otto, Magdeb. 1776. 8vo.— De Germanicis Versionibus vid. plura in Harlesii Not. Brev. p. 174. et seqq. et Suppl. i. p. 285. seqq. ii. p. 501. seqq. et Introd. p. 359. seqq.

C. Nepotis Vitæ, &c. 8vo. apud Foulis, Glasguæ 1777.

Vies des Grands Capitaines de l'antiquité, trad. avec des notes par l'Abbé Paul, Paris. Barbou. 1781. 12mo. 'Avant cette Traduction,' dit Brunet, (Manuel du Libraire,) la meilleure était celle d'un anonyme, Paris, 1744. ou 1759. ou 1771. 12mo.'

Interpretationi Historicæ, ait Klügling (Addit. ad Theoph. Christ. Harles. Brev. Not.) bene inservit editio a Ph. Lud. Haus curata Mogunt. 1784. 8vo.

Præclara Bipontina editio, Indice luculento instructa, Biponti repetita est 1788. atque iterum 1796.

Editio auctior Van Staveren (Lugd. Bat. 1773.) repetita fuit cum notis eruditis a Tzschuckio, Misniæ, 1791.

Bene audit H. Bremi editio, cum notis Germanicis, 8vo. Tiguri 1796. repet. Turic. 1812. Dimidio fere auctior priori.

Vitæ, &c. Paris. apud Renouard. 1796. 2 Vol. 18mo.

C. Nepotis Vitæ Imperatorum, &c. 12mo. Par. ap. Didot, an. vii. Reip. (1799.) Editio stereotypa. Mus. Britan.

Omnes sequentes merum Nepotis textum, n. sine annotationibus aut commentariis, suppeditant: Didot. Paris. 1799. 12mo.—Hafniæ, 12mo. 1800. curante M. Rathje, qui optimas editiones contulit.—1801. 8vo. Lips. cum Vita Nepotis a G. J. Vossio.—Erford. 1802. 8vo. curante J. J. Beller-mann.—Manheim. 1808. 8vo.—Hanover. 1809. 8vo.—Haf-niæ, 1810. 8vo.—Marburg. 1810. 8vo.—Darmstad. 1812. 8vo.—Wirteburg. 1815. 8vo. Halæ, 1817. 8vo.

Æstimatur C. Benj. Schmiederi editio, cum notis Germanicis, 8vo. Berol. 1801. qui Halæ Sax. 1798. Lexicon über den C. Nepos, &c. edidit multum laudatum; et etiam Caroli Frid. Heinrick, Vratislav. 1801. 8vo. et J. G. Hut-ten, Tubing. 1798. 8vo. et anonymi, sine notis, Franc. ad M. 1801. 8vo. et sine notis quoque Marburg. 1799. 8vo.

Nepotis Vitæ, &c. Harlesii, 8vo. 1801. Repet. edit. 1774.

Vir cl. M. Chr. Jul. Guil. Mosche edidit Librum a Ger-manis commendatum, Programma de eo, quod in Cornelii Nepotis Vitis faciendum restat, &c. Franc. ad M. 1802. 4to.

Vitæ, &c. Curavit, notis et indice illustravit C. H. Pauffler. Lips. 1804. 8vo.

Multum laudatur, quasi ad usum criticum prorsus ne-cessaria, nova editio Jo. Fr. Fischeri, a docto Harlesio curata. Lips. 1806. 8vo.

Vitæ Imperatorum, cum animadversionibus J. A. Bosii. Notas adjecit Fischerus. Lips. 1806. 8vo.

Nepotis omnia quæ extant, Mediolani. Per Aloysium Musium. Fol. 1807.

Cornelii Nepotis, &c. Oxon. 1811. 12mo.

Critice se agunt, et bene audiunt, edit. M. Birgeri Thor-lacii, Hafniæ 1811. 8vo. et (in Bibliotheca Classica, tomis octo comprehendenti Auctores Classicos Romanos, inter

quos extat Tom. II. Cornelius Nepos,) editio Franc. Nic. Titze, primum vulgata Pragæ, 1813. 8vo.

C. Nepotis Excellentium Imperatorum Vitæ. Cum Fragmentis, et variis Lectionibus. Oxon. 1815. 12mo.

Corn. Nepot. Vitæ, &c. adjecto Lexico. Editionem curavit M. Christ. Frid. Luttmann. Lips. 1816. 8vo. Lexicon über den Corn. Nepos, est etiam separatim venale. 'Textus,' ait Klügling, 'in hac editione est vulgaris; Lexicon autem cedit in utilitate ac præstantia Schmiederiano.' Lexicon Benj. Frid. Schmiederi prodiit auctius et emendatius Halæ 1816. 8vo.

Vitæ, &c. Editionem in usum scholarum paravit Jac. Brand. Franc. ad M. 1817. 8vo. Prior editio prodiit 1809. 8vo.

Cornelii Nepotis Vitæ, &c. ex editione Augustini Van Staveren, et Pomponii Melæ Geographia, ex editione Abrahami Gronovii. Recensuit et accuravit Johannes Carey, LL. D. 18mo. Lond. 1819.

C. Nepotis Vitæ, &c. cum Fragmentis et variis Lectionibus. Oxon. 1819. 8vo.

C. Nepotis Vitæ, &c. quibus accedunt notulæ Anglicæ et Quæstiones. Studio C. Bradley. Londini, in Ædibus Valpianis, 1820. 12mo.

De Dissertationibus in Nepotem, de Compendiis, et si quid aliud, quod ab exteris prolatum fuerit, disserere non conabimur. Si cui harum rerum sit desiderium, Fabricium, Ernestium, Harlesium, Kluglingium consulat: immo præcedentis Notitiæ lector quædam huc pertinentia jam satis intellexerit. Unam tantum Dissertationem in Cornelium notabimus, a sagacissimo et doctissimo viro J. Jortin, S. T. P. Anglice scriptam, quæ extat in ejus Tractatibus philosophicis, criticis, et miscellaneis.

Nec nostrum est editiones Daretis Phrygii et Pseudo-Dictyos describendo lectorem morari. Versiones Latinæ horum historiographorum nostro Nepoti perperam tributæ sunt; et de his quidem Fabricius et Ernestius facem præstiterunt. At nihilominus, ut harum historiarum varios

codd. Mss. in Bibliothecis Britannicis sub nostri nomine Cornelii inspeximus, et eosdem lectori indicavimus, rebus nostris non omnino alienum videtur duas vel tres Versiones Anglicas saltem memorare, præsertim quod Chronici nostrates antiqui, more suo fabulantes, in Britannorum suorum origine a Trojanis deducenda sunt multi.

Ex hoc numero sunt: Anglica Versio a Joan. Lydgate, 1500. et 1513. fol.—A Thoma Marshe, Lond. 1755. fol.—Daretis Phrygii Angl. versio a Thoma Paynell, Lond. 1555. 8vo.

His adjici possint, Daretis Phrygii sex Libri Latino carmine a Josepho Exoniensi elegantissime redditi; recogniti et emendati cura et studio Joannis Mori, qui eosdem argumentis illustravit, totumque opus vero auctori restituit, Lond. 1675. 8vo.

RECENSUS CODICUM MSS.

CORNELII NEPOTIS

QUI IN BIBLIOTHECIS BRITANNICIS ASSERVANTUR.

Codices in Museo Britannico.

Biblioth. Reg. 6 C VIII. cum Pauli Orosii Hispanici Hist. continet (art. 2.) Daretis Phrygii de Excidio Trojano Historiam, Cornelio Nepote interprete. sæc. XIII. Hic codex forsan pretiosus est, eo quod valde antiquus: sed nil moramur lectorem de libro qui Cornelii nostri nomen tantum præ se fert.

Idem dicendum est de codd. 10 A x. 6. 13 A v. 4. et 15 A XXII. 2.

In *Biblioth. Harl.* No. 2580. cod. est, continens inter multa alia, (art. 1.) Cornelii Nepotis Vitam Pomponii Attici, fol. 2. Præcedit titulus pro Æmilio Probo, et pauca de Eumene. Continet etiam (art. 2.) Catonis Vitam ex Æmilio Probo, et (art. 4.) Æmilium Probum de excellentibus Ducibus exterarum gentium. Mutilus, desinit in Vita Epaminondæ. Cod. chartac. folia continens 169.

No. 260. Cod. chartac. sæc. xv. continens C. Nepotem de excellentibus Græciæ et aliarum gentium Ducibus.

In *Catalogo Mss. indeseptorum in Museo Britannico per Ayscough*, vol. i. p. 346. est cod. chart. Cornelii Nepotis, circa sæc. xv.

Codices Cantabrigienses.

In *Bibliotheca Publica Univers.* Cornelii Nepotis Vita Pomponii Attici, 1684. 8.

C. Nepotis Historia Virorum Illustrium, 2528.

Inter codd. Cantab. in Biblioth. Publica collocatur C. Nepotis editio Oxon. 1697. cum paucis annotationibus, vel potius variis lectionibus cl. J. Taylor. Hæc collatio, ut apparet ex hac notula manu J. Taylor scripta, codici C. Nepotis in Biblioth. Publica Cantab. referenda est: 'Cod. Ms. Acad. Cantab. recens scriptus. Isti Academiæ donabat Hacket Episcopus.'

In *Biblioth. Trin. Coll.* est cod. C. Nepotis membran. nitide scriptus, sine notis, circiter XIV. sæc. Incipit feliciter Vita Miltiadis: præfigitur Æmilii Probi lib. de excellentibus exterarum nationum Viris.

Hæc Biblioth. alium etiam codicem Nepotis continet, sæc. XIV. vel XV. membran. 8vo., cui etiam præfigitur Æmilii Probi lib. de excellentibus exterarum nationum Viris.

Quod ad Æmilium Probum pertinet, quem quasi conditorem harum Vitarum codices memorati, et alii, tradunt, bene notum est, et vix hic repetendum, eum sub Theodosio Imperatore vixisse; cui librum Nepotis multum exornatum dono misit Æmilius Probus, ut liquet e versibus antiquo codici præfixis. Vide supra, p. 19.

Codices Oxonienses.

Bibliotheca Bodleiana continet inter Laudi et Seldeni Mss. duos codices qui inter alia complectuntur Daretis Phrygii Hist. Excidii Trojæ, cum Epistola Cornelii ad Salustium, falso nostro Cornelio Nepoti ascripta.

Canonici Lat. 159. continet C. Nepotis Vitas, &c. cod. chartac. XV. vel XVI. sæc. cum variis lectionibus et marginalibus indicatoriis; membran. nitide scriptus: et, ni fallimur, alius est inter Canon. chartac. sine variis lectionibus et glossis, sæc. ejusdem.

Inter *D'Orvillianos* codd. Mss. et impress. invenienda est, No. x. 1. 6. 10. collatio Corn. Nepotis, i. e. Præf. Timoleon. Regg. Hamilc. Hannib. Ep. Corneliæ.

In x. 2. infra 2. 4. extant variæ lectiones et notæ in diversos auctores, inter quas sunt notæ J. P. D'Orville, collatæ ad éditionem Amstelod. 1706. pp. 15.

Et hactenus de Oxoniensibus: de codd. enim C. Nepotis in Bibliothecis Collegg. Oxoniensium nihil audivimus.

Codices Dublinienses.

In Biblioth. Collegii sanctæ Trinitatis apud Dublinium codicem extare memorat Catal. Mss. Angl. et Hibern. No. 407. qui inter alia continet (art. 4.) Daretis Phrygii Historiam de Vastatione Trojæ a Cornelio Nepote (ut fertur) de Græco in Latinum sermonem translatam.

Tribuit quoque idem Catal. isti Biblioth. (No. 489.) alium codicem qui continet etiam, inter alia, eandem Historiam, cui præfigitur Epistola Cornelii ad Sallustium de eadem.

Codices Eboracenses.

In Biblioth. S. Petri apud Eboracum, No. 407. (sic saltem legimus in Catal. Mss. Angl. et Hib.) codex est, amplectens, inter alia, Daretis Phrygii Hist. de Vastatione Trojæ, a Cornelio Nepote (ut fertur) de Græco in Latinum sermonem versam. No. 489. continet, inter alia, ejusdem Hist. exemplar, cui præfigitur Epist. Cornelii ad Sallustium de eadem. Ita saltem olim, n. 1694. secundum Catal. Mss. Angl. et Hib. sed non nunc, nisi commentarioli nostri, in ea bibliotheca quondam relati, deficient.

Hactenus de codicibus Cornelii Nepotis Britannicis: de exteris v. J. F. Fischeri Præf. supra p. 7. sqq.

INDEX

IN

CORN. NEPOTEM,

A JO. ANDREA BOSIO CONFECTUS.

Primus numerus Vitam, secundus Caput cujusque vitæ, notat. *Literæ Præf.* Præfationem, *Fr.* Fragmenta designant; *Lamb. Schott. Sav.*, ea quæ ex commentariis notisque Lambini, Schotti, atque Savaronis; *Boeckl. Loccen. Vorst.*, quæ ex indicibus Boeckleri, Loccenii, Vorstii sunt desumpta.

A condiscipulatu conjunctissime vivere cum aliquo xxv, 5 a fundamentis disjicere arcem (*ἐκ θεμελίων*, funditus) xx, 3 domum xxiii, 7 a lassitudine acquiescere xiv, 11 a puero in exercitiis versatus (inde a pueritia) v, 2 a stirpe ad hanc ætatem (ab initio familiæ et originis) xxv, 18 ab adolescentia usque ad extr. ætatem xxiv, 2 ab consulatu usque ad extr. tempus xxv, 16 (In his omnibus tempus significatur). ab Lacedæmoniis summa imperii maris transfertur ad Athenienses (illis ademta, confertur Atheniensibus) iii, 2 ab tam tenui initio tantæ opes profligatæ (tam parva occasione) xvi, 2 (E quibus locis simul apparet, τὸ Ab etiam ante consonas poni solere: cujus rei exempla præterea habes i, 3. x, 1. xi, 2. xvii, 7. xviii, 10. xxiii, 3). ab aliquo magnas prædas facere xii, 2 (nisi tamen τὸ A glossema est). ab anno vices. (inde ab anno ætatis vic.) xviii, 13 ab janua prospicere xxiii, 12 (nisi malis ad præced. puer referre: v. infr. v. Janua). ab interitu retraxit Thebas Epamin. xv, 8 ab invidia tantum se putabant futu-

ros (abfuturos, remotos, liberos futuros) xii, 3

Abalienare aliquem rebus suis (ad defectionem impellere) xvii, 2 Sic: abalienata oppida xxii, 2 (adde Alienare) **Abdere** se penitus in Thraciam vii, 9 (veluti in sinum securitatis. de eo, qui suam fortunam occultare studet. Boeckl. Sic Cæsar B. Gall. vi, 5 'ne desperata salute se in Menapios abderet.' Et Cicero ad Famil. xiii, 29 'abdedit se in intimam Macedoniam.' Et vii, 18 'Abdo me in Bibliothecam.' Adde inf. Penitus)

Abesse tantum a cupiditate pecuniæ, ut xxv, 12 a societate sceleris, ut xx, 1 ab insolentia, ut xvii, 5 (adeo vacare his rebus: elegans formula: pro qua alii malunt, Tantum abest ut cupidus esset pecuniæ, ut potius &c.). tantum abesse ab invidia, quantum xii, 3 (in edd. vulg. Sed ibi leg. est, ab invid. futuros). tantum abest ut putem (adeo non puto) Fr. 5 abest hoc a persona principis (non decet p. p.) xv, 1 abesse ab urbe (peregre esse) xxv, 20 (ubi tamen cod. Schotti, ab urbe esset). abest hæc urbs ab illa tot millia pass-

- (distat) xxiii, 6 longe aberat ab his regionib. xiv, 4
- Abhorre a consilio alicujus i, 3 opp. accedere ad consilium, ibid. non abhorrent ejus mores a meis (de-similitudine morum) xxv, 14
- Abjicere aliquid in propatulo (sinere jacere, tanquam rem vilem) xxiii, 9 abjectus (opponitur florenti) xxv, 8
- Abit res a consilio ad vim pugnantium (in prælio scil.) viii, 1
- Abrogare alicui imperium xv, 7 magistratum vii, 7
- Abripere, quæ regi portantur (intercipere) xiv, 4 cives alicujus gentis (captivos abducere) i, 4 abripi vi tempestatum (de navigantibus) Fr. 7
- Abscedere oppido (quod oppugnabatur) xi, 2 non abscedere prius (non desistere a pugna) xv, 9
- Absens: absenti imperium abrogatum vii, 7 absens damnatus proditiōis (Themist.) ii, 8 sustulit T. Sempronium Hannibal (scil. per Magonem fratrem) xxiii, 5 absenti abrogant magistratum (Alcibiadi Athenienses) vii, 7 absentem accusant Themistoclem legati Athen. ii, 8 reum faciunt Alcib. Athenienses vii, 4 absentes damnantur, qui exerc. deseruerant xviii, 5 absente bono duce res pejor administratur ix, 1 absentia levandæ invidiæ quæsita xii, 3
- Absolvi capitis (sub. a pœna vel crimine, vel in judicio: vide Voss. de construct. cap. 26) i, 7 judicio aliquo xi, 3
- Abstiner se cibo xxv, 22 (pro quo vulgo obtinet, 'abstinere cibo.' Sic Cæsar B. G. viii, 44 'paucis diebus sese cibo abstinuit.' Cic. Epist. vii, 26 'me ostreis et murænis abstinencebam.' v. Voss. de construct. cap. 22. et Jo. Rhodii Ind. Scribonii)
- Abstinentia Epamin. tentata (animi scil. adversus pecuniam invicti) xv, 4 Aristidis iii, 1. 3 (Cic. ad Att. Ep. 17. 'Sic in provincia nos gerimus, quod ad abstinentiam, ut nullus teruncius insumatur,' &c. Idem offic. 2. 'Nulla alia re conciliare facilius benevolentiam multitudinis possunt, quam abstinentia et continentia.' Lamb.) Sic: abstinentiæ signa (continentiæ; opponitur enim libidini aut luxuriæ) xvii, 7
- Abstrahi a re majore xiv, 4 (Plus est quam abduci; nam vim et coactionem involvit: v. Donat. ad Terent. Adolph. v, 3, 57. Lucretius iii, 261 'abstrahit invitum patrii sermonis egestas')
- Abundare copiarum omni genere xviii, 5 abundans omnium rerum via xviii, 8
- Ac (pro, quam): aliud facturum, ac pronuntiasset xvii, 3 aliter ac sperabat xxii, 2 non secus ac x, 2 (Pro, sicut): pari diligentia ac in bello xxiii, 7 pari ac dictator imperio (de magistro equitum) xxiii, 5
- Acarnanas (populum Epiri) adjunxit Atheniensibus Timotheus xiii, 2 (Ita quidem vulgo editur: sed leg. Athamanas)
- Accedere Africam xxiii, 8 astu ii, 4 Lemnum i, 1 ad Atticam i, 4 ad amicitiam alicujus xviii, 1 ad consilium aliquod (consensum et approbationem notat) i, 3 (et alibi: sequi consilium alicujus; cui oppon. mox, abhorre a consilio). ad hastam xxv, 6 (Sic, 'ad hastam suam accedere' dixit Livius 43: alii, 'ad vectigalia:' vid. Gronov. ad Senec. Epist. 101. et infra v. Hasta). ad manum (collatis signis dimicare) xviii, 5 ad rempubl. (capessere rempubl.) ix, 1 propius muros i, 7 accedit mihi animus i, 4 accesserant ad corporis firmitatem plura animi bona (juncta erant firmitati corp.) xv, 3 accessisse febrem sensit (supervenisse priori morbo, cui et rursus decessit xxv, 22) xxv, 21 (Alia ratione febris accedere dicitur, cum paroxysmus advenit)
- Accessio facta est pecuniæ xxv, 14
- Accelerare sibi aliquid xxv, 22
- Accersi ad se aliquem jubere xxv, 21 (Sic enim leg. videtur pro, arcessi, vel arcessiri, quæ aliis placent)
- Accidit casu, ut xxiii, 12 hoc secunda victoria xvi, 5 accidit, ut vii, 3. xxv, 20 existimans id quod accidit (evenit, subsecutum est) xiv, 4 sicut tum accidit vii, 7 accidit hoc ei (de novo symptomate morbi) xxv, 21 huic, quod ceteris mortalibus ix, 5 calamitas Lacedæmoniis xvii, 6 accidunt opera alicujus res adversæ, secundæ vii, 6
- Accipere calamitatem ix, 1 conditionem (acceptare, ratum habere id quod offertur) xiv, 8 fidem (relat. dare) xiv, 10 imperium ab exercitu xxii, 3 injuriam (affici injuria) xxv, 11 vulnus x, 6. xiv, 6. i, 7 celeriter quæ traduntur (de docilitate discipuli) xxv, 1 (ubi tamen alii malunt arripere). acc. libenter (audire) xxiii, 2 accipiebat lacrymans talem benevolentiam civium,

- (excipiebat, vel, audiebat) vii, 6 accipitur hoc auribus (de iis, quæ fama innotescunt: oppon. oculis cernere) xx, 2 (Sic, Cicero Phil. viii, 10 'Hæc auribus accipere potuistis.' M. Seneca suas. 1 'propitiis auribus accipitur.' Quintilian. declam. 337. 'Intelligo aversis auribus accipi hanc partem orationis.') acceptus male (qui prælio fusus) xviii, 8 (Metaph. desumpta a convivii: vid. Thesaur. Buchneri)
- Accredere (pro credere) xiv, 3 (quo usi et Cic. ad Att. vi, 2. Plaut. Asin. v, 2, 4. Lucet. iii, 870. Horat. Epist. i, 15, 25. Columella i, 1, 3. Ead. ratione Lucretius iv, 814. dixit 'adopinari')
- Accrescunt dolores xxv, 21
- Accubare in acta (accubitu humili) xvii, 8 in convivio xvi, 3
- Accurate scribere vi, 4 accuratius agere cum aliquo (majori industria rem agere) vii, 10 accuratissime accusare vi, 4
- Accusare avaritiam alicujus (pro accusare alicuius avaritiæ) vi, 4 (Similiter Cicero ad Fam. vii, 17 'Superbiam tuam accusant.' Idem ad Q. Fr. dixit 'accusare inertiam adolescentum.' Justin. ii, 15 'tarditatem collegarum.' Vorst.) accusari hoc crimine vi, 3. xv, 8 crimine Pario i, 8 (Utrobique subaudiendam præposit. de, docent Schopp. Gramm. Philos. p. 87. Voss. de Construct. c. 26). accusari capitis iv, 2 (subint. in iudicio, vel in causa, actione, vel de pœna). proditoris i, 7 (sub. de crimine: vide Sanctii Minervam lib. 5. pag. 293. Schopp. Gramm. Philos. p. 63. Voss. l. c. Nec officit, quod etiam dicimus 'damnare aut plectere capite,' nam illic genus pœnæ; hic criminis indicatur)
- Ace, urbs Phœnicia, (sic enim legendum, monuit Bongars. ad Justin. Prol. 10. alii) xiv, 5
- Acer (*ἀξύριος*, *ἀξύς*, asper, iracundus, irritabilis) xiii, 3 acrius instare xviii, 4 premere adversarios xxiii, 11 acerrimus vir (promptissimus, expeditiss.) vii, 5 (Servius ad Æn. 1. 'quidam acrem in unamquamque rem vegetum, ac nimium tradunt.' Sic: 'acerrima mens Divi Augusti' ap. Tacit. Hist. ii, 76). acerrimus leo xviii, 11 concursus (conflictus) xviii, 4 acerrime occupatus in apparando (summo studio) xxiii, 7
- Acerba mors (luctuosa tanquam præmatura) v, 4 (Curt. ix, 6, 19. metaph. ducta a fructib. arborum, qui ante maturitatem acerbi sunt. Servius ad illud Æn. vi, 429 'funere mersit acerbo:' Immature: a pomis translatione facta). acerbius imperium (mox expon. quo quis 'crudelissime se') gerit xviii, 6 Sic: acerbitas (rigor, opp. obsequio) x, 6 (Cic. ad Q. Fr. i, 1 'si implacabiles iracundiæ sunt, summa acerbitas est.' Similiter usi Cæsar B. C. i, 32. et Liv. xlv, 10). acerbitas temporis pristini (indigna prist. t. illata) vii, 6 (Ita Tacitus usurpat A. ii, 71, 3. et Suet. Calig. 2. 'acerbitates rerum et verborum.' Boeckl. Adde Thes. Buchneri)
- Achæarnana civis (Achæarnis oriunda vel illic habitans) ii, 1
- Acheron: ab Acheronte redimere (ab inferis et sepulcro) x, 10 (Cic. or. post reddit. in Senatu dixit 'excitare ex Acheronte.' Lambinus)
- Acies (pro prælio) xxiii, 5 Sic: acie decernere, vel contendere i, 4 acies instructa (opp. prælio fortuito et in itinere commisso) xviii, 8 acies instructa e regione (sc. hostium) i, 5 navium (vel classium) constituitur xxiii, 11 in aciem producere aliquot peditum et equitum millia i, 5
- Acquiescere (significanter, de morte, vitam laboriosam secuta) xxiii, 13 acquiescere a lassitudine xiv, 11
- Acroama xxv, 14 (alluditur autem ad acroamata conviviū i. e. symphoniaco: vid. Laurent. Pignor. de Servis, et Muret. l. 6. Var. Lect. c. 15. Boeckl. Adde laudatos Ernstio in not. ad h. l. et Andr. Dounæum in not. ad Chrysostomum pag. 700. Buchner. in access. ad Fabrum)
- Acta xvii, 8 (pro littore, e Græco *ἀκτῆ*, quæ proprie vox Attica, juxta Strab. lib. 1. et Photium cod. 279. Latini præter Nep. usi Virg. Æn. 5. et Cic. pro Cælio et in Verrem v, 31. ac 36. Val. Flac. i, 742. et v, 96. Auson. in periocha Odysseæ 6. Paullin. Epist. 4 ad Ausonium: Prudent. in Symmach. i, 136. vid. Muret. Var. Lect. i, 3. Accurs. ad Auson. l. c. Brodæi miscell. ii, 8. Turneb. Advers. iii, 1. Cujac. observ. viii, 1. Casaub. ad Suet. Aug. 72. Barth. advers. xlv, 11. Salmas. exerc. Plin. p. 809. Alard. et Weitz. ad Flacci v, 95. Is. Voss. ad-

- dend. ad peripl. Scylacis : et Glossæ Isonis ad Prudentii l. c.)
- Actæi (Attici, Athenienses) viii, 2 (ab Acte, sive Actæa; sic enim Attica olim dicta. v. Bochart. Hierozoic. part. 2. l. ii, 6)
- Actor : vide infr. post, Agere
- Acumini ingenii inservire (excolere acumen ingenti) vii, 11 (Acuminis voce usus et Cic. Tusc. 1. et de Orat. 1. Lamb.)
- Acutus ad fraudem (callidus) x, 8 sententiis (argutus, de oratore) Fr. 5 acutum imperatoris cogitatum (subtile, callidum inventum, consilium) xiv, 6 Sic : acute loqui (de jocis sive dictariis) Fr. 5 scribere aut dicere, Fr. 6
- Ad adventum imperatorum (ubi adveniant) xxv, 10 (Sic, 'ad famam,' ubi fama exivit). ad nostram consuetudinem (sub. comparata, relata, vel, si referantur) xv, 2 (Vulgo sic efferunt : 'respectu nostræ consuetud.' vid. Gifan. append. observat. p. 278. Sic Terent. Eun. ii, 3, 69 'Nihil ad nostram hanc.' Add. Buch. de commut. rat. dic. i, 22). ad nostram memoriam (usque ad) ii, 10 Sic : ad senectutem xi, 3. xxv, 5. 21 ad extremam ætatem xxv, 10 ad eum finem quoad (tandiu, donec) xv, 2 (Alibi : usque eo). ad internecionem gesta bella xviii, 3 usque ad Sulpicium et Aurel. cons. xxiii, 7 (In his omnib. terminus ad quem significatur). ad Rhodios (de inscripto ipsi libro) xxiii, 13 Sic : ad externos testimonium dare alicui vi, 4 ad hanc sententiam (in hanc sent. hoc sensu) Fr. 3 ad quintum lapidem sepultus (quinto ab urbe lapide) xxv, 22
- Adamare x, 2
- Addere in edictum res novas xxiv, 2 totidem naves ad superiores ii, 2 addi ut supra nihil posset xxv, 4 (ubi tamen τὸ addi quid, omittunt)
- Addubito illud, utrum sciente an imprud. sit factum ix, 5 (Eleg. formula de re incerta judicium suspendentis. Sic alibi accredere dixit)
- Adducere exercitus subsidio alicui xviii, 6 exercitum in eam consuetudinem, ut xi, 2 aliquem alicui in suspicionem (suspectum reddere) xxiii, 2 adduci precibus alicujus (permoveri) x, 2 ab aliquo ad desperationem xviii, 12 adduci in opinionem xiv, 6 adducitur sermo ad finem xv, 3
- Adeo ut exaudiri posset x, 9 adeoque (et adeo) i, 5
- Adesse (præsentem esse) : Si affuisset ix, 1 quamdiu affuit (opp. mox absens) xxv, 3 in magnis rebus (consilio sc. opera) x, 1 qui aderant (sc. in militia, sive comitatu) iv, 3 omnibus periculis (in bello scil.) xvi, 4 alicui in consilio xviii, 1 (sic Cic. pro Quintio : 'qui tibi in consilio adsunt.' In Verrem : 'ut sibi in consilio adessem.' Lamb.)
- Adhibere celeritatem xviii, 9 curam diligentiamque in tuenda valetud. xxv, 21 memoriam nullam contumeliæ (ea ad ultionem non uti) xv, 7 modum (sc. narrationi) xv, 4 vim iv, 4 adhibetur materfamil. in convivium (adducitur), Præf.
- Adhuc (hucusque, usque ad hoc tempus) i, 5 (et in quibusc. codd. xxv, 19. Sic et alii : vid. Vorst. de Lat. merito susp. cap. 18. et Buch. Thes. Fabri. Vulgo, hactenus)
- Adjacere mare (jacere, situm esse ad mare) xiii, 2 (Ita plane Frontinus iii, 9 'ab ea parte murorum, quæ mare adiacebat.' Sic recte membranæ vett. vid. Keuchen. ad eum locum. Simili constructione Lucret. v, 545 'Usque adeo magni refert, quid quæ adjaceat res :' vid. Ind. Gifanii. Subint. vero, ad. Integre Mela i, 7. Hadrumetum &c. 'hinc ad Syrtim adjacent.' Adde infr. Jacere)
- Adimantus collega Alcibiadi datus vii, 7
- Adipisci victoriam xii, 1 gloriam facto aliquo xi, 2 ex re aliqua xii, 2
- Adire ad aliquem ii, 7. x, 8. xxiii, 2 adire maximos labores xx, 5 periculum (venire in peric.) xiii, 4 (sic sæpe Curtius : vid. Ind. Freinsh.) aditus ad aliquem patet i, 8 aditum conveniendi dare petentibus (potestatem se adeundi et colloquendi) iv, 3
- Adjungere aliquid (addere iis quæ dicta sunt) xv, 10 (et in Ms. Schotti xxi, 1) Sic : hoc adjunxit (sc. multis quæ commemorat) xxiii, 3 adjungere sibi aliquem (conciliare, in familiaritatem et amicitiam asciscere) xviii, 2 adjungere consilio urbes multas ad amicitiam (aliquorum adducere ad societatem et fœdus) vii, 5 (Sic, adjungere municipia dixit Tacit. H. i, 70, 3). adjungere bellicosas (vel, reges et bellicosas) nationes, aut reges belli-

- cosæ nationis (sc. ad amic.) xxiii, 10 aliquos socios (facere) xiii, 2 amicum sibi cupiebat adjungi eum vii, 9 insula adjuncta oppido (conjuncta adjacens) x, 5
- Adjuvare barbaros (scil. copiis et milite in bello) i, 7 adjutum aliquem venire (ad adjuvandam) xx, 2 adjuvari ab aliquo in re quapiam xviii, 10 opibus alicujus xx, 2 adjuvari in aliqua re non minus prudentia, quam felicitate (atque prudentia sua, quam fortuna, obtinere, ut res bene succedat) i, 2
- Adjutor datus (collega gerenda belli) ix, 4 alicui xii, 2
- Admetus rex Molossorum ii, 8
- Administrare bellum (de duce qui gerit bell.) xii, 2. xviii, 5 legationes per aliquem (adhibere aliq. ad obeundas legationes) x, 1 provinciam bene (componere ac tueri) vii, 4 administratur republ. jure, potentia xxiv, 2 administrata eo pejus res est (de damno belli) ix, 1
- Admirari aliquem (venerationem not.) x, 2 in re aliqua i, 11 Sic: admirationem sui injicere alicui (reverentiam) xi, 3 admirabile inprimis hoc fuit in eo (insigne ad gloriam) xvii, 7 quæ videbantur admiranda in Italia Hispaniisque (notatu, observatu digna) xxiv, 3
- Admittere aliquem ad se domum (aditum ei permittere in domum suam) xx, 1 admittere aliquid (agendum suscipere) xxv, 15 (in edd. vulg.; sed leg. est, annuisset). admittere scelus (perpetrare) xv, 6 (sub. in se, quomodo Cic. Phil. 2. 'Ea in te admisisti.' Et auctor ad Herennium: 'Adversarii hoc,' in se facinus, 'admiserunt.' Vorst.) admitti, (propria vox de aditu ad principem) xiv, 3 Sic: nemo sine hoc admittitur (de magistro admissionum apud Persas) ix, 3 admitti ad officium aliquod (adhiberi) xviii, 1 in numerum præfectorum (assumi, ascisci inter præfectos) vi, 1
- Admodum adolescentulus (omnino valde) xxii, 1 non admodum multi xxi, 1
- Admonitio alicujus xxv, 20
- Adolescens (de viro) xxv, 8. xvi, 1 (Ita solebant Romani, ap. Sueton. Aug. 20. de ann. 30. habent. Boecl. vid. Manut. Comm. in Epist. Cic. ad Fam. ii, 1. pag. 78. Pari modo Græci viros νεανίσκους et κομιδῇ νέους, immo παιδάρια et μεράκια, Ebræi ילדים i. e. pueros vocant: vide quæ diximus Exercit. philolog. ad 2 Tim. ii, 22. c. iii, §. 9. et 10.) illustris xxii, 3 seni jucundissimus, ut senex adolescenti xxv, 16 senem severum æqualibus in familiaritate anteponeus xv, 2 adolescentulus xxiv, 1 de xxiii. annorum juvene xxv, 2 (tot enim annos tum Atticus habuit: vid. Chronologic. Ernstii). adolescentulus quidam Argilius (de viro) iv, 4 (nam Thucyd. Argilium hunc ἀνδρα vocat). admodum adolescentulus (v. Admodum) xxii, 1 adolescentiæ ineuntis vitia (incipientis) ii, 1 Sic: ineunte adolescentia vii, 2 adolescentiæ initium durum v, 1
- Adoptavit Atticum testamento Q. Cæcilius xxv, 5 (v. not. Ernstii, Cujac. obs. vii, 4. Petit. ad LL. Attic. ii, 7)
- Adorior oppugnare viii, 2 demerere x, 6 (ut alias: 'aggredior hoc facere,' conatum cum effectu notat. Boecl. Tueri forsitan hæc loca possunt vulg. lectionem apud Tacitum Agr. xxv, 4 'oppugnasse ultra castella adorti.' vid. tamen, quæ ad eum loc. Gronovius annotavit). adoriri Dodonam (de conatu corrumpendi sacerdotes Dodonæos) vi, 3 imprudentes xviii, 9
- Adventare xviii, 3 adventat classis i, 7 Adventus xxii, 1
- Adversi casus xiv, 5 si quid adversi accidisset, ibid. adversum tenere proficiscentibus (de vento qui proficiscentibus suo flatu est contrarius, qui contra spirat) i, 1 adversum Athenas, (e regione) ii, 3 (sic edd. vulg. Sed leg. exadversum)
- Adversus arma ferre xvii, 4 (Sic Cic. offic. i, 12 'qui contra ferret arma.' Auctor ad Heren. iv, 39 'qui contra tulerint arma.' Vellei. ii, 28. 'nec tamen in eos, qui contra armatulerant, sævitum.' Boecl. Est a. locutio elliptica. Integre Livius xxxvii, 53 'qui adversus vos arma tulerint'). adversus resistere xvi, 1 (Et hunc locum similitudo et consensus libror. tuetur. Boecl.) adversus aliquem esse xxii, 2 facere xviii, 8 stare xvii, 5 hunc adversus imperator habitus ix, 2 (In his omnibus hostilitas indicatur). hoc adversus jus hospitii est (repugnat juri hosp.) xxiii, 12 adversus aliquem venire xviii, 4 obviam venire, ibid. (Plauto ac Terentio est 'adversum ire:' v. Buchn. Thesaur. v. Versus). ex adverso Padis fauces (vel faucibus), Fr.

- 7 (nisi tamen legendum est, exadversus)
 Adversari alicui (de dissensione civili) xx, 2
 Adversarius (de æmulo, sive eo qui factionem comparat) x, 7 in republ. administranda (*ἀντίτεχος*) xv, 5 (*ἀντίτασόμενος* Plutarch. in Aristide, *ἀντιπολιτεία* est apud Plutarch. *ἀντιπολιτευόμενος* in amat. narrat. Boecl.) adversarius populus (hac voce notatur τὸ φιλαίτιον, sive adversandi premedique superiores libido) xiii, 3 (Ita Boecl. Sed Clar. Schefferus referebat ad voc. potentiae). adversarii (obtreccatores, æmuli, qui accusant in iudicio) xv, 7. viii, 2 hostes ii, 4. xiv, 6, et sæpe. adversaria factio xvi, 1 quæ mox xvi, 2 (dicitur: adversariorum factio)
 Adulterii suspicionem habere xv, 5 (vide Habere)
 Advocare concionem vii, 6
 Aedes Jovis Feretrii (templum, fanum) xxv, 20 Sic: aedes Minervæ iv, 5 Proserpinæ x, 8 Martis, Fr. 11
 Aedium locus primus (*πρόθυρον*, atrium) Præfat. (vid. Primus). pars interior, Præf.
 Aedificare classem ii, 2 mox: efficere Sic: ad ædificandas classes iii, 3 (Ita et Cic. pro L. Manil. et Cæsar locuti: tueturque Buchn. de commut. rat. dic. i, 11, 1). ædificantes Athenienses (museos instaurantes) ii, 6 ædificator (qui studio ædificandi ducitur) xxv, 13 (sic Flor. i, 8, 4. et Columella i, 4)
 Aedificium: non ædificio, sed sylva, constabat amœnitas domus (non structura sumtuosa) xxv, 13 (v. Domus)
 Aedilis plebis (ad differ. ædil. curulium et cereal.) xxiv, 1
 Ægæ (Macedoniæ oppidum) xxi, 2 (De etymo v. Bocharti Canaan i, 13. Ptolemæo est Αἴγυλα)
 Ægates insulæ xxii, 1 (sitæ in mari Mediter. juxta Siciliam, vulgo perperam Ægades. De iis prolixè Cluver. Sicil. antiq. ii, 15)
 Æger vulneribus i, 7 (sub. præposit. a vel ex.)
 Ægos Flumen (urbs Hellesponti) vi, 1. vii, 8. ix, 1 (Græcis, ut Xenophonti, Aristot. Plutarcho, Diod. Sic. Stephano, Αἴγυς ποταμός. Singulari numero, ut Noster, etiam Plinius ii, 58. et iv, 10. ac Mela ii, 2. extulere. Lamb. Adde Scalig. ad Euseb. num. 1551)
 Ægyptus (nota Africæ provincia) xviii, 3 Ægyptius rex xi, 2 Ægyptia classis xii, 2 Ægyptiorum munera Agesilao missa xvii, 8
 Æmilius (L. Paullus) occisus xxiii, 4
 Æmulari aliquem (contendere de gloria cum eo) xv, 5
 Æmulatio tantæ laudis est inter hos xxv, 5 (ubi et mox, sicut et xv, 5 disting. ab obtrectatione). rerum maximarum inter hos intercedit xxv, 20 (mox: incidit, nisi tamen id a glossa est). æmulatio ducum vii, 8 potentiae inter civitates ii, 6. iii, 2. vii, 6
 Æneæ coronæ Alcibiadi donatæ vii, 6 statuae pecunia completæ xxiii, 9 Pelopidæ interfecto donatæ xvi, 5 (nisi potius æreæ coronæ fuerunt)
 Æolia (Asia regio ad mare Ægeum, inter Troadem et Ioniam. Eam restituere Atheniensib. conatur Conon) ix, 5
 Æolis (ejusd. reg. nomen): ex Æolide principes secum deducit Darius i, 3
 Æqualis alicui vel alicujus (ejusd. ætatis, *σύγχρονος*) iii, 1 Sic: æquales xv, 2. xxv, 1 prope æqualis (q. edd. addunt ætate) soror xxv, 17
 Æque bene uti oculo dextro (sub. ac altero, vel sinistro) xxiii, 4 æque bonus paterfam. quam civis (sic leg. videtur) xxv, 13 (vulgo ed. neque. Æque quam pro, ac, dixere etiam alii. v. Buchn. Thes. v. Æque)
 Equiparare aliquem labore, corporisque viribus vii, 11 æquiparabat dignitatem ipsam urbis portus Piræci ii, 6 (Sic Virgil. 'Nec calamis solum æquiparas, sed vossu, magistrum.' Lamb. Usi eodem sensu Liv. xxxvii, 53. Sueton. Aug. 94, Ner. 53, et alii)
 Æquus: non æquus alicui locus (incommodus ad pugnam) i, 5 Cæsari vi, 34 (iniquus: v. not.) æquam conditionem versuræ non habere (non invenire, qui æquo ac modico fenore mutuat det pecuniam, quo debita sua solvat) xxv, 2 (vid. Salmas. de modo usur. cap. 7. p. 300. et seqq.)
 Æquitas Aristidis iii, 2 (conjungitur cum justitia et innocentia, idemque est ac lenitas sive clementia, ut apud Sallust. Catil. cap. 9. Buchn. Thes. Boecl. exp. μετρίτητα, cui opponitur *παρὰνομία* et intemperantia Pausan. v. 3. Sic: æquitate summa res Chersonesi constituit Milt. i, 2. Quod de ead. lenitate exp. Buch. in comment. Sed Cl. Ravius putabat simplicissime

- et ex proprietate vocis intelligendam æquitatem juris, jus æquabile, *ισονομία*, ubi aliquid 'aut omnibus licet facere, aut non licet,' ut loquitur Marius Victorinus in Comm. ad Cicer. Rhetor. 1. vel, ut est apud Livium iii, 34 'omnibus summis infimisque jura æquantur.' quomodo et Boeclerus de civili formato statu accepit hæc verba, 'æquitas animi.' mediocribus et præsentibus contenti viii, 2, 4. quomodo et Cic. in Rullum et de Senect. hac voce usus: v. Thes. Buchneri)
- Æquora Indica (mare Indicum), Fr. 7
- Æris terna millia xxv, 13 (Gronovio æris terna coronati 18. cum didrachmo et hemidrachmo; sed locus corruptus videtur, legendumque tricena, vel tria æris delendum)
- Ærarium commune (sc. civitatis) iii, 3 (sc. militare) ibid. privatum xxv, 8 ærarii augendi ratio xxiii, 7
- Æs alienum inveterascit indulgendo xxv, 2 (vid. Inveterasco). crescit multiplicandis usuris, ibid.
- Æstimare litem: æstimata est lis ejus tot talentis i, 7. xiii, 3 (damnatus est tot talentis; intelligitur enim ipsa pecunia mulctaticia, æstimatione delicti decreta: hinc addit Noster i, 7, 5 tot talentis æstimatam Miltiadiis litem, quantus in classem sumtus factus erat. Ex antecedenti consequens notatur, i. e. ex æstimatione delicti, mulcta: ut lis sumatur pro disceptatione litis tota et culpæ, quæ in judicium vocatur. Sic in crimine repetundarum, æstimatio litis et exilium, ordinaria pœna: æstimatis, inquam, furtis, auctione quaeritur ex bonis damnati ea pecunia, interdum cum auctario dupli aut quadrupli. Apud JCTos litis æstimationem offerre, est, rei litigiosæ pretium persolvere. Boecl. Adde Sigon. de judiciis ii, 23. et Pollet. hist. Fori Rom. iv, 10). æstimatam litem solvere populo (pecuniam mulctaticiam æstimatione delicti decretam) v, 1 magni æstimata hujus opera xxiv, 1 (in edd. vulg. Sed leg. est, existimata)
- Ætas puerilis xxv, 1 extrema (senectus) xxiv, 2. xxv, 10 ætas extrema imperatorum (ultima tempora imp. sive tempus ultimarum imp.) xiii, 4 ætas ejus cecidit in ea tempora (tempus vitæ, vixit iis tempor.) xviii, 1 Sic: ætas nostra tulit hunc xxv, 12 ætatis ejusdem est (æqualis, viv. eodem tempore) vii, 11 ætatis suæ primi ii, 1 omnium formosissimus vii, 1 ætatis vacatio (senectutis immunitas a bello) xxv, 7 ætati omni aptissimus (hominibus cujuscumque ætatis) xxv, 16 ætate proventus (senex) xx, 4 proximus alicui (qui vixit prope ad tempus) ii, 9
- Affectare munditiem (sectari) xxv, 13 (pro quo frustra Ernst. mallet e suo cod. adlectare)
- Afferre manus alicui (de interfectione, cæde) xx, 1 (Petron. 'attulisse damnas manus'). afferre alicui vim (ead. signif.) xviii, 12. Sic: affertur huic vis x, 10 (Phrasi eadem usi Cic. Phil. 12. et Ovid. Ep. 17. ac de Arte Am. 1. vid. nobiliss. Heins. not. ad loc. priorem: et sensu paulo diverso Justin. xviii, 7, 8 'non tamen vim afferre religioni ausus est'). afferre multa nova in re militari (invenire, excogitare) xi, 1 affert hæc res deformitatem (deformem efficit) xvii, 8 detrimentum rei familiari xxv, 2 afferunt hoc nuntii (nuntiatur hoc) i, 3 affertur epistola ab xvi, 3
- Afficere aliquem magnis muneribus (donare) xvii, 3 pœna xxiii, 8 penis gravibus xvii, 4 affici exilio viii, 3 morbo xxiii, 4
- Affinis (vir sororis: hæc enim propria vocis acceptio: v. Savar. ad h. l. et not. in Sidon. v, 20) xx, 1 Ita: affinitas x, 1 affinitate conjungi cum aliquo (tanquam generum cum socero) iv, 2 (nam et hi affines sunt invicem). Sic: affinitatem alicujus deligere xxv, 12 in affinitatem alicujus pervenire (tanquam avum uxoris privigni illius) xxv, 19 ob affinitatem non expers periculi (tanq. consobrinus uxori fratris) xxv, 2
- Affirmabat id fore (denuntiabat, alibi) ii, 4
- Afflictæ res ix, 2 (i. e. inclinatæ, accisæ. Justin. iv, 5, 2 'dum res, quamvis afflictæ, nondum tamen perditæ forent')
- Affluens mundities (abundans, luxuriosa) xxv, 13 (ubi tamen alii legunt, affluentiam. Usus ea voce non semel Cicerone, ut pro Archia, pro Cluentio &c. Vorst.) affluentius vivere (splendidius) xxv, 14
- Afros facilius se corrupturum existimabat Lysander (sacerdotes Jovis Hammonis in Libya) vi, 3 Africanorum fortissimi Hamilcar et Hannibal xxi, 3 Africanæ possessiones (sitæ in Africa) xxv, 12 Agamemnonis belli gloriam consequi

- (magnam gloriam bellicam) xv, 5
 Agere aliquem ante se, ut feram bestiam xiv, 3 (Sic de adultera Tacitus Germ. xix, 2 'nudatam maritus per omnem vicum verbere agit'). agere cum aliquo (colloqui, consilia agitare) x, 2 ut aliquam sibi uxorem det, agimus (tractare, transigere) v, 1 Sic: agere per literas quæ quis cogitat (opp. colloqui cum aliquo) ix, 3 bellum (administrare) xxiii, 8 (quod perperam mutari vult Lambin.) causam populi (studere democratiae, factionem popularem fovere) xix, 3 gratias Dis xx, 4 lege cum aliquo xx, 5 (vide Lex.) rem mandatam ut suam xxv, 15 egit nihil aliud, quam ut plurimis esset auxilio (*περίσπασις* magnæ contentionis ac studii; alibi, 'nihil aliud molitus est') xxv, 11 non aliud quicquam egit quam armavit regem xxiii, 10 oratores, qui nihil aliud egerunt (qui unice oratorio studio incubuerunt), Fr. 5 aguntur diligenter vigilae in castris viii, 4 ad agendam vitam uti præceptis philosophorum (ad usum vitæ transferre præcepta: opp. ad ostentationem) xxv, 17 si quid de se agi vellent (scil. in iudicio) vii, 4 agitur id (consilia illuc tendunt) ii, 5 rescit quid ageretur (strueretur, pararetur) xiv, 2 (quid ageretur ignorabant: additur *ἐπεξηγητικὸς*, aut quare fieret: nam quid rei ageretur, videbant: non item cur et quo consilio. Quare in his omnibus locis subaud. est negotium aut consilium; ut in similib. locutionib. volunt Sanctius lib. 4. Minervæ p. 292. et 324. Schop. Gr. Philos. p. 68) agitur in ea re existimatio alicujus (vertitur) xxv, 15 si qua res major acta est xxv, 4 nullis agi casibus (agitari, demoveri a proposito animi) xxv, 9 (opp. minui: quare quidam legi malunt, augeatur). actorem auctoremque in omni procuracione reip. habere aliquem xxv, 3 (Buch. in Thes. ait auctorem esse, qui suadet præcipitve rem, et rationem gerendi monstrat: actorem, qui administrat ac curat. Aliter Ernstius. Cæsar B. Civil. 1. 'illo auctore atque agente')
 Ager (regio) xxiii, 5 ager Troas iv, 3 agro donati liberi Pelopidæ xvi, 5 agellus (de tenui possess.) xix, 1 ager Falernus (regio Campaniæ fertilissima ad Vulturum fl. de qua Cluver. Ital. antiq. iv, 5. Merula Cosmogr. special.) ager Troas (Phrygia minor, regio Asiæ circa Trojam urbem) iv, 3
 Agesilaus Lacedæm. rex factus in Asiam bellatum proficiscitur xvii, 2 inducias dat Tissapherni et servat quamvis perfido, ibid. Phrygiam populatur xvii, 3 Ephesi militem exercet, ibid. domum revocatur xvii, 4 Athen. et Bæotios apud Coroneam vincit, ibid. victoriam clementer exercet, ibid. Corinthii belli victor, urbe abstinet xvii, 5 consilium ejus subitum xvii, 6 munificentia et modestia in cultu xvii, 7 corporis bonis infelix xvii, 8 contemptus ab Ægyptiis, ibid. moritur, ibid. summus dux xii, 1 nomine potius quam potestate rex xxi, 1 (ei comparatus Chabrias) xii, 2
 Aggredi aliquem (impugnare) xiv, 9 (bello persequi, bellum inferre) xiv, 4 adversarios (adoriri, irruere in adv.) ii, 4 aliquem ferro vii, 10 aggredi aliquem absentem (accusatione scil. in iudicio) vii, 4 ab aliquo donis fictis (passive, pro invadi, tentari), Fr. 5 (v. Voss. de analog. iii, 6)
 Agis rex Laced. filium relinquit Leoty-chiden xvii, 1
 Agitare aliquid mente xxii, 1 (i. e. cogitare. Sic apud Justinum, 'agitare animo:' vid. Ind. Freinsheimii). agitando equos spatium non erat (exercendi cursu, circumagendi in campo) xviii, 5 agitur navis in portu (provehitur, movetur) x, 9
 Agnonides (Atheniensis) Phocionem prodicionis accusat xix, 3
 Agnoscere aliquem (scil. quisnam sit) xiv, 3 natum (statim atque natus fuit, sc. pro filio; mox) suum esse dicere xvii, 1 (Sic apud Curt. viii, 8, 12 Alexander: 'Jovis oraculo agnoscor.' Et August. ap. Suet. c. 65 'ex nepte, Julia editum infantem agnosci alicque vetuit')
 Agreste amiculum xiv, 3 (v. Amiculum)
 Agricola solers (qui tenet art. agriculturæ) xxiv, 3
 Agrippa, M. Vipsanius, filiam Attici ducit xxv, 12
 Ala equitum, Heterice dicta (sc. in exercitu Alex. M.) xviii, 1 ei præfuit Eumenes xviii, 1. 13 (De alis veterum, præsertim Romanis, plura Lips. de Mil. R. iii, 7. Savil. p. 381. Herm. Hugo de milit. eq. iii, 5. quædam et Salmas. de re milit. c. 9. et Schelius not. ad Higin. pag. 66. et deinceps. Cincius apud Gell. xvi, 4. Alæ dictæ exercitus equitum ordines, quod circum

legiones dextra sinistraque, tanquam alæ in avium corporibus, locabantur) Alacrior ad rem gerendam factus Pausan. Xerxis voluntate cognita (amplius excitatus) iy, 2

A. Albinus cum L. Lucullo consul fuit, Fr. 3 scriptitavit res Rom. oratione Græca, ibid.

Alcibiades: Eo in virtutibus et vitiis nihil excellentius vii, 1 quomodo educatus vii, 2 dux bello Peloponnes. delectus vii, 3 ab inimicis accusatus, et a magistratu Athen. revocatus ad dicendam causam vii, 4 Lacedæmonem demigrat, ibid. hinc ad Tissaphernem vii, 5 restituitur inde ab Atheniens., quorum res præclare gerit, ibid. magno applausu excipitur, abolita devotione vii, 6 rursus in invidiam recidit vii, 7 Philoclem ad occasionem rei conficiendæ frustra excitat vii, 8 ad Pharnabazum se confert vii, 9 cuius opera perit vii, 10 ejus culogium vii, 11

Alcmæon (Amphiaræi vatis Græci, et Eriphiles F.) matricida xv, 6

Alere morbum desinere (non ultra fovere, assumpto cibo) xxv, 21 idem agellus eos alet (sustentabit, necessaria vitæ suggeret) xix, 1 nolo meis impensis alii luxuriam (i. e. instrumenta illis suppeditari lux.) ibid. ali publice (sustentari sumtu publico) iii, 3

Alexander M. Babylone moritur xviii, 2 morbo consumitur xxi, 2 ejus filius (e Roxane scil. patri cognomine) xviii, 6 liberi xviii, 6. 2 (vid. infra Liberi). amici post mortem ejus præfecti appellati xviii, 13 postea Reges, ibid. xxi, 3 quando et ubi natus, Fr. 1

Alexander Phereus tyranus Pelopidam in vincula conjicit xvi, 5 eum Epam. bello persequitur, ibid. equum in eum P. concitat, ibid.

Alexandrea (urbs celebris Ægypti) xxi, 3

Alienum non videtur hoc (intempestivum aut ἄσκοπον) i, 6 (Sic Cic. Verrin. v, 67 'non est alienum meis rationibus'). alienum æs (vid. Æs). alienissimus alicui locus (ad pugnandum plane inidoneus: oppon. opportunus) ii, 4 (Sic Cæsar B. Gall. i, 15 'alieno loco prælium committunt,' sup. i, 5 'non æquum' dixit). alienissima a me est oratio Græca (non satis assuetus sum Græco sermone, non satis in eo sum exercitus), Fr. 3 alienæ est civitatis (sub. civis; vel, homo. alibi natus, ex-

traneus) viii, 1 alienæ opes (alterius) xxi, 3. xxiii, 1 alienari timore ab aliquo (favorem timore in odium mutare) vii, 5 alienatæ insulæ (quæ defecerant) v, 2 Sic: oppida alienata (in quibusd. edd. libri enim meliores habent abalienata) xxii, 2

Alienigena (peregrinus, quippe extra Macedoniam natus; de Eumene) xviii, 7

Aliquanto (ἐπιτατικῶς, multo, longe, haud paulo) x, 3

Aliubi (pro alibi), Fr. 8 (Sic et alii: vid. Theod. Canter. not. ad lib. 1. Arnobii pag. 8. Restituenda hæc vox Senecæ Epist. 92. in illis sub finem: 'Scit alibi positas esse divitias, quam quo congeruntur.' Exerte membranæ bibliothecæ Academiæ Argentoratensis, olim nobis inspectæ: scit 'aliubi' positas)

Aliud nihil egit, quam ut xxv, 1 molitus est, quam ut vi, 1 neque aliud quicquam egit quam armavit xxiii, 10 nihil aliud quam bellum comparavit (ἐλλειπτικῶς: sub. enim egit, vel molitus est) xvii, 2 (Ubique singulare studium innuitur). aliud oppidum complectitur alterum (pro, alterum opp.), Fr. 3 alias munitiones incendit, alias disjecit (quasdam) xviii, 5

Alpes Italiam ab Gallia sejungunt xxiii, 3 transiit eas Hercules Graius, et post eum Hannibal, ibid.

Alpici (alpium habitatores. alii malunt Alpini) xxiii, 3

Alter collegarum (sub. e numero, unus ex duobus) xv, 7 Sic: alterum cornu xvi, 4 alteræ alæ (pro alteri) xviii, 1 altera factio (scil. ἀντιτεχος) xix, 1 (Plura de hoc vocis signif. Gronov. de pecun. vet. iv, 5) altera persona (unus ex duobus, quibus respubl. plurimum debet. additur 'secunda tamen,' ut referatur ad superiorem et primum) xvi, 4 Boecl. (Nempe alter, unus e paribus; secundus, inferior est. Eumenius panegy. c. 14, 'Rom. eloquentiæ non secundum, sed alterum decus'. 'altero tanto longior xviii, 8 (Sic Cicer. de perf. oration. 'altero tanto, aut sesquimajorem')

Amare literas xxv, 1 amator antiquitatis xxv, 18 amatores adolescentulorum, Præf. (et adde Rittersh. not. ad Phædr. fab. 59. pag. 128)

Ambitione magna deducere aliquem (vehementi studio et contentione, et cum ostentatione quadam, seu, ut alii

- exp. *φιλοτίμως*, honorifico apparatu ac comitatu) x, 2 (Lambinus exp. 'gratiam ejus aucupans,' illustratque phras. Ciceronis, qui ad Attic. i, 15 'ambitiose corrigere,' et Epist. 13 'sine ambitione commendare' dixit. Non satis apte, ut arbitror. Fortasse magis congruat illud Justin. i, 3 'cum admitti magna ambitione ægre obtinissent'). ambitus largitiones (captatoriae donationes in ambiendis per malas artes honoribus : id enim ambitus voce notatur. Boecl.) xxv, 6
- Amicus** non fortunæ sed hominibus Atticus xxv, 9 non amicus populi potentiae (Pisander, non favens, nec *δημοκρατικός*, sed, ut mox additur,) optimatum fautor vii, 5 amicus non magis tyranno quam tyrannis (seu, ut alii, tyrannidi) Philistus x, 3 (De variis hisce circa formas imperiorum hominum studiis v. Clapmar. de arcan. ii, 17. Boecl.) amicus, etsi infirmus, non deserendus xviii, 3 amicus nullam sibi vult se junctam ab amico fortunam xxv, 10
- Amicior** omnium libertati, quam suæ dominationi (qui potius respicit libertatem communem, quam quid suæ dominationi conducatur) i, 3 amiciores conciliantur homines ea re (magis amici redduntur) xvii, 2 (quam lectionem frustra Lamb. sollicitat). amicissimus Romanis xxiii, 10 amice cogitare aliquid de Romanis (*φίλα φρονεῖν Ῥωμαίους*. Lambin.) xxiii, 2
- Amici** Alexandri M. xviii, 13. xxi, 3 Regis (Persarum sc.) i, 3 (ita vocantur principum consilarii, præfecti, proceres. Boecl. Plura de amicis regum eorumque variis generib. Lipsius ad Tac. Ann. 6. nota 29. et Comm. in Senec. de benef. vi, 33. num. 229. Salmas. ad histor. Aug. pag. 47 et 306. Bernegg. ad Sueton. Cæs. c. 72. et in Justin. ix, 8, 17. ac xxxiv, 3, 3. Rave Comm. in Miltiadi. Nepotis pag. 23, &c.) amicis uti aliquibus xviii, 12 amicorum concilium habere xv, 3 facultatibus in se tuendo caruit; fide ad alios sublevandos usus Epamin. ibid. amicorum filias pauperes quomodo dotarit Epamin. ibid. amicis officia præstanda sine factione xxv, 8 officia urbana præstare xxv, 4 amicis servire (vid. Servire). cum amicis omnia communia fuere Epamin. xv, 3
- Amicitia** Attici et Gellii Cani (in ludo contracta) ad extr. ætatem crevit xxv, 10 simulata x, 3 amicitiae fidem præstare xix, 2 locum hunc tenuit apud eum xviii, 1 amicitiam alicujus sequi (partes, societatem) xv, 6 gerere absentem xiv, 10 magnam sibi parere cum aliquo vii, 7 ad amicitiam alicujus accedere xviii, 1 in amicitiam intimam alicujus pervenire vii, 5 (alibi : in intimam familiaritatem : v. Familiaritas). amicitia simulata capi xiv, 11 ab amicitia regis deficere (de rebelli) ix, 2 in amicitia nunquam cum aliquo esse (semper inimicum ei) xxiii, 2 nemo hunc antecedit vii, 9 plus valet similitudo morum, quam affinitas xxv, 5
- Amiculum** suum minus bene vestitis dedit Cimon v, 4 amiculum agreste duplex (indumentum humilium) xiv, 3 (Virgilio *Æn.* 5. 'duplex amictus,' Horat. Epist. i, 17 'duplex pannus,' Lambin. Octav. Ferrar. de re vestiari. part. ii, lib. i, 9. et 10. putat 'duplex vestimentum' dictum, quod densum crassumque ac duplici filo contextum et villosum esset, vel quod duplici panno confectum. Græcis est *χάλας διπλή*. De amiculo idem parte i, lib. 3, 19)
- Amita** (Thyi) xiv, 2
- Amittere** animam (in vulg. edd. sed aliter Mss. vid. Emittere) xv, 9 fidem (de perfid.) xviii, 10 optimates (eorum favorem) x, 7 amissus (amissio, jactura) vii, 6 amissa recuperare xiii, 3 (v. Recup.)
- Ἀμνηστία** (Athenis sancita a Thrasybulo) viii, 3
- Ammon** (sive Hammon, cognom. Jovis) vi, 3 (de quo prolixè Voss. de idololatr. i, 27. et 32. lib. 2, 11 Freinsheim. Ind. Curt. Bochart. in Phal. i, 1. Kircher. Obelisc. Pamphil. 1. 4. pag. 270. seqq. et in *Ædip.* *Ægypt.* tom. 1. syntagm. 3, &c.)
- Amœnitas** domus (id quod domui amœnitatis causa conjunctum est) xxv, 13
- Amor** in patriam viii, 1 civium quod exprimit, nullam habet invidiam (opp. vis) viii, 4 tantum amorem omnium habere, ut xx, 3 non magis amore quam more ductus v, 1 (elegans *ἀντανδάλῃσις*. Sic Symmach. Epist. iii, 59 'quæ dudum aliis ex more delata sunt, nobis amore servata.' Sidon. Epist. ix, 4 'ne forte videatur ipse plus literas ex more deprecari, quam nos ex amore dictare'). amore populi

- superari ab aliquo (favore ac studiis) x, 4 Venereo diligere puerum iv, 4 (nisi tamen glossa est)
- Amovetur victus quotidianus (subtrahitur) xviii, 12
- Amphipolis (oppid. Thraciæ, sic dictum quod utrimque Strymone fl. allueretur. Lamb.) v, 2
- Amphoras plumbo complet, summas auro et argento operit Hannibal xxiii, 9 ex onyche ostendit Lentulus, Fr. 8
- Amplectitur aliud oppidum alterum (in se complectitur, continet), Fr. 3
- Amplum funus xviii, 4 (alii: munus). amplissima civitas vii, 1 amplissimus triumphus xxiv, 1 amplitudine rerum gestarum præstare ceteros xxv, 18
- Amplius (plus, vel plures): non amplius quam triduum xviii, 12 quam terna millia æris xxv, 13 nolo amplius, quam 100 jugera viii, 4 amplius c millia (sub. quam) xxii, 2 Sic: non amplius centum adolescentuli xvi, 2 non amplius mille hominum xiv, 8 non amplius quaternis quinisve versibus describere aliquid xv, 18 (Sic Livius 42. 'amplius septingenti,' et alibi 'plus septingenti, ducenti,' &c. At in seqq. idem est ac præterea, ulterius). neque amplius requisivit (sub. aliquid præter coronam) viii, 4 ea de eo prædicarunt, atque hoc amplius vii, 11 neque huc amplius quam pellis est injecta (aliquid præter pellem) xvii, 8
- Amyntas Macedo xi, 3 ejus filius Philippus rex xxi, 2
- An (pro annon): dubito, an hunc primum ponam viii, 1 (v. Dubito)
- Anagnosten jucundissimum in convivio audire xxv, 14 anagnostæ optimi xxv, 13 (servorum nomen qui super mensam legebant librum: v. Pignor. de servis. Boecler. Adde Meurs. auctar. philol. c. 4. et Thes. Buchneri)
- Anastrophe: hunc adversus (pro, adv. hunc) xiii, 4 nihil erat super vii, 8, et al.
- Anchora: in anchoris tenere navem ii, 8 (Sic apud Cæsar. 'in anchoris stare, consistere': v. Buchn. Thes.)
- Ancipite periculo premi (utrimque instante hoste) ii, 3 (et ap. Flor. iv, 11, 6. 'certamen,' Justin. xi, 9, 9) ancipitibus locis premi xiv, 7
- Andocides (unus e decem Græciæ oratorib., de quo vid. Plutarch. in vitis Rhctor. et Photius in Biblioth. Schott.) vii, 3 (Male Mss. quid. Androclides vel Androcides exhibent)
- Anfractus longior viæ xviii, 8. 9 (Sic ap. Cicer. Partit. orat. 'anfractus (orationis) non longus:' Lucret. 5. 'anfractus impares Solis:' Accium, laudante Varrone 5. de L. Latin. 'anfracta terrarum.' Lambinus)
- Angusto mari configere ii, 4 angustias quærere (scil. maris, ne quis multitudine navium hostilium circumveniat) ii, 3 angustis locorum claudere adversarios xiv, 8 claudi xxii, 2 ab hostib. xv, 7
- Anicia (Attici consobrina, uxor Ser. Sulpicii) xxv, 2
- Anima eum relinquit (moritur) xviii, 4 animam deponere xxiii, 1 efflare iv, 5 emittere xv, 9
- Animadvertere aliquid (considerare) xv, 6 (couspicari) xvi, 5 in aliquos (de censore propria vox: hinc 'animadversio censoria,' distincta a judicio, ut tradit Cicero pro Cluentio xxiv, 2) animadversa varietas fortunæ (observata) xiii, 4
- Animatæ bene insulæ (in obsequio manentes, oppon. alienatæ) v, 2 (apud Suet. Vit. 7. 'male animatus exercitus erga Pr.' Boecl. Et ap. Cic. in Ep. 'socii infirme animati')
- Animus (pro fiducia constantiaque): animus accedit civibus i, 4 (quod Cæsar B. Civ. 3. sic extulit: 'tantum fiduciæ ac spiritus Pompeianis accessit'). animi magnitudinem res exiles etsi non frangunt, tamen imminuunt (magnanimitatem) xviii, 5 animo bellare cum aliquo (consiliis, alios adv. eum concitando, et ad bellum ei infer. instigando, cum opere atque manu, quippe opib. destitutus, non possis) xxiii, 1 Sic: animo pugnare magis quam corpore xviii, 4 animo meditatur proficisci et regem adoriri xvii, 4 (Utrouque videtur subaud. præpos. in: quomodo Terent. dixit 'in animo cogitare,' et Barnabas ἐν καρδίᾳ μελετᾷν. Alibi Terentio est 'secum meditari.' vid. Buchn. Thes. v. meditor, et de commut. rat. dic. i, 21, 7). animo isto esse (id consilii habere) xviii, 11 (v. Esse). eodem esse erga (scil. hostili) xxiii, 10 magno esse xi, 3 maximo esse (μεγαλόθυχον) xv, 3 oppugnare imperium aliquod (fiducia et constantia max.) x, 5 fidenti et infesto efficere ut xxii, 3 animo bono

- facere aliquid (proposito non scelesto) xvii, 6 æquo ferre aliquid (sine indignatione) x, 6 (sine obtreactione) xxv, 1 (Subaud. a. in his omnibus præpos. cum. Integre Ennius: 'optima cum pulchris animis Romana juvenus,' (vid. inf. Esse). animo meditari (concise dictum pro in animo med.) xvii, 4 (nisi fors leg. in animo)
- Annibal** (vide Hannibal)
- Anno** vertente conficere iter (toto, cujus sc. cursus natura vertitur eodem, ubi incipit) xvii, 4 (Censorino de D. N. c. 19. est 'natura, dum sol percurrens xii signa, eodem, unde profectus est, redit.' Phrasi hac aliquoties usus Cic. ut 2. de Nat. Deor. or. pro Quinctio, Philipp. 13. Lamb.) annorum octoginta ivit in Ægyptum (sub. vir, vel homo cum esset) xvii, 8 Sic: annorum vii et lx cum esset xxv, 17 annorum nonaginta extulit matrem, (annos xc nata) ibid. annorum l imperium x, 5 multorum tyrannis, ibid. annos xxx medicina non indigere (sub. per, vel intra) xxv, 21 (Alia tamen edd., annis; sic sub. esset, in.)
- In Annali suo** (sub. libro) xxiii, 13 (vid. Voss. de analog. i, 41)
- Annicula**: vix anniculam Cæsar despondit neptem Attici (sub. puellam existentem) xxv, 19 (sic 'anniculus' l. 6. D. de his qui sunt sui vel alieni jur. l. 26. de pact. dot. Loccen.)
- Annuere**: quod semel annuisset (sic enim leg.) xxv, 15 (Transitive dici volunt. Malim subaudiri ob, vel ad.)
- Ante**: ut ostendimus paulo ante (sub. hæc; in superiore libri parte, in præcedentibus) xxv, 10 alibi: ante alios unus carissimus (præ aliis) xxv, 3 ante hoc tempus (usque in h. t.) xiii, 2 Sic: ante id tempus iii, 2 ante hæc sponsalia xxv, 20 ante hujus adventum xxii, 1 ante hunc natum xv, 10 ante illum imperatorem (antequam ille esset imperator) xi, 1. xv, 8 ante oculos civium esse (sub oculis, in conspectu) xii, 2 ante se agere aliquem xv, 3 paucis ante gradibus, quam iv, 5
- Antecedere** aliquem (præferri, sc. in amicitia) xviii, 2 in re aliqua (supercare, antecellere) vii, 11 in amicitia alicujus xviii, 2. vii, 9 condiscipulos doctrina tanto, ut: (mox) supercare in artibus xv, 2 aliquem honore
- viii, 4 fortitudine xxiii, 1 rerum gestarum gloria xxi, 2
- Anteferre** bello pacem (bellum deponere, pace mutare) xv, 5 libertatem civium fratris salutem (malle fratrem interfici, quam libertatem suppressi: conf. v. seq.) xx, 1 anteponuntur res gestæ hujus omnium virtutibus xv, 1 religionem iræ (illius respectu huic frænos imponere) xvii, 4 antefertur consilium alicujus xx, 3
- Anteire** aliquem auctoritate xii, 4 virtute viii, 1
- Antepone** aliquem alicui xviii, 1 in familiaritate xv, 2 quem oratorum huic antepones, (præferes?) Fr. 5
- Antigonus** persequitur Eumenem xviii, 5 obsidet, ibid. imperium capit xxi, 3 in prælio cadit, ibid.
- Antiochus** (Magnus, rex Syriæ) rex potentissimus xxiii, 2 non parat consiliis Hannibalis (magno suo malo) xxiii, 8 ei legati Rom. Hannibalem in suspicionem adducunt xxiii, 2
- Antipater**, inter præcipuos amicos Alex. M., xviii, 2 ei summa rerum decernitur xviii, 5
- Antiquitatis** amator Atticus xxv, 18 antiquitatem diligenter habuit cognitam, et totam uno volum. exposuit, ibid. ea quæ complectatur, ibid. de antiquitate aliquid requirere ab aliquo (de reb. et ritib. priscis) xxv, 20 antiquitate generis florere i, 1 antiquitas constitutum tectum xxv, 13
- Antistat** eloquentia innocentia iii, 1 (Verbum elegans, inquit Barthius, sed non adeo usu tritum quin ap. paucos reperiatur. v. eum Adv. xxxiv, 6. et Lud. Carion. antiq. lect. ii, 19. Savar. ad Sidon. 7. ep. 14)
- Antistites** Jovis (sacerdotes) vi, 3
- Antonius** M. hostis judicatus cedit Italia xxv, 9 redit in eam xxv, 10 triumphum reip. constituendæ xxv, 12 absens literis colit Atticum xxv, 10
- Antonomasia** exempla (vid. in Laco, Barbarus, Nomen)
- Anulum** suum moriens Alex. M. dat Perdiccæ (tanquam insign. traditi imperii) xviii, 2
- Apenninum** transit Hannibal xxiii, 4 (Mons est Italiam dividens, ab Alpibus ortus: Livio aliisque Penninus: de origine nominis post alios Bochart. in Canaan i, 11)
- Aperire** (ostendere, declarare) x, 6. xxv, 9 Sic: aperuit in bello, qualis

- esset (Sic enim leg. est; Non, ut vulgo editur, apparuit) xiv, 1 aperuerunt quid sentirent xviii, 13 aperit domino navis quis sit (significat, manifestat se) ii, 8 Sic: aperit huic, quid comperisset iv, 4 id si ei aperuisset vii, 9 aperire alicui suos sensus x, 8 aperit se res ipsa (facto ipso veritas dictorum confirmatur) iv, 3 aperit hoc dementia ejus (indicat) xvi, 3 apertum est mihi (scio) ix, 3 apertum fuit, eum fuisse erepturum regi Asiam (apparuit reipsa) ix, 2 apertum crimen harum rerum nullum erat (non satis constabat de ullo crim., non poterat ullius crim. convinci) iv, 3 Sic: apertum id est alicui (constat ei de eo) ix, 3
- Apollinis consilium, Atheniensib. per oraculum Delphicum datum ii, 2 Apollini donum dat Pausan. iv, 1 Apollinem consulunt delecti colonorum Athen. (oraculum Apollinis Delphicum) i, 1
- Apollocrates Syracusas obtinet x, 5
- Apophthegmata Epaminondæ xv, 5. 3. 4. 6. 9. 10 Phocionis xix, 4
- Apparare bellum magna industria (moli, comparare) xvii, 3 (Pro quo alibi *ἐλλειπτικῶς*) in apparando acerrime esse occupatum xxiii, 7 (adde comparare) Sic: apparatur bellum vii, 3 apparabat has res (moliebatur) xviii, 2 apparatus (conjung. cum munitionibus; de operibus *πολιορκητικοῖς*) xviii, 5 regius (de cultu) iv, 3
- Apparere alicui (ministrare, de honoratore ministerio) xviii, 13 (cap. 5. dixit 'ad manum esse.' Virg. *Æn.* xii. 'in limine regis apparent.' ubi Servius: Apparent, id est, præsto sunt ad obsequium. Loccen.) apparere res non possunt, nisi (clare cognosci) xiv, 1 Sic: hoc minus lucide apparet ei xvi, 1 apparent armati (conspiciuntur) xxiii, 12 apparet hoc jam omnibus (ita esse intelligitur) xviii, 10 apparuit qualis esset xiv, 1 (in edd. vulg.; sed in melior. lib. est aperuit)
- Appellarunt Athen. illam legem (de *ἀμνηστία*) oblivionis (Græca voce *ἀμνηστίας* vocarunt, quæ Latine oblivionis respondet) viii, 3 (Sic Augustin. 1. de peccat. merit. c. 24. ait: 'Christianos Punicos baptismum salutem, sacramentum corporis Christi vitam vocare, vocabulis scil. Punicis, quibus Latina ista significatione responderent.' Vorst. vide ejusd. miscellau. Academ. c. 12). appellasse omnes li-
- bro historiarum Origines videtur Cato (inscripsisse, titulum Originum eis imposuisse) xxiv, 3 appellari cognomine Justi (vocari) iii, 1 appellari regem (regis titulo honorari) xviii, 13 appellari cognomine iii, 1 appellatus est, ut vellet (compellatus, rogatus) xxv, 8 (Sic Plaut. et Terent. ut Phorm. xv, 8, 22 'Demipho te appello')
- Appellere classem ad Ciliciam viii, 4 appulsa ad Eubœam classe i, 4 (Ita et Cicero ac Livius loquuntur: male vero, quibus navis dicitur 'appellere.' vid. Cl. Vorst. de Latin. merito susp. c. 16)
- Appetere majores res (de incivili elatione) iv, 2 appeti ultro (haberi in pretio, amari), Fr. 5
- Appia via xxv, 22
- Applicare se ad societatem alicujus (accedere) iii, 2
- Apponuntur (alicui) custodes x, 4
- Apportare: quæ apportavit (secum attulit) vii, 9
- Apprime bonus (valde) xxv, 13 (quomodo alii: apprime doctus, nobilis, obsequens)
- Appropinquare adventus hujus xi, 2
- Aptus ad omnes res vii, 1
- Apud Massagetæ cecidit (in regione Massagetarum) xxi, 1 apud Cadmeam (juxta, prope) xv, 10 Sic: apud Ægos Flumen vi, 1 Artemisium ii, 3 apud Mycalen v, 2 (nisi glossema est). apud Rhodanum, Padum, Trebiam, Trasimenum xxiii, 4. 6. &c. apud Venusiam xxiii, 5 Zamam xxiii, 6 apud maximum magistratum dicere (coram magistratu) vi, 4 apud aliquem multum valere ix, 2 legati locum obtinere (in comitatu alicujus) xxv, 6 cum apud eum esset summum imperium populi (penes eum, cum prætor esset) xix, 2
- Apulia (Italæ regio) xxiii, 4
- Aquilo ventus i, 1 (mox) ventus Boreas i, 2 (v. Ventus) a septentrionibus oritur i, 1
- Arabicus sinus (recessus maris Erythræi ad littora Arabiæ), Fr. 7
- Aram tenens jurat ad eam deductus Hannibal (more sc. recepto) xxiii, 2 in aram confugit Argilius iv, 4 (v. Confug.) in ara considet, ibid. (pro quo mox, sedet). aræ PACI publice factæ xiii, 2 aras conservat omnes apud barbaros Agesilau xvii, 4
- Arbitrari aliquid non sine causa (sic existimare, opinari) vii, 6

- Arbitrium (electio) ix, 4 arbitrio alicujus rem permittere (tractationem rei penitus committ.) xxii, 1 arbitrio hujus unius geritur resp. vii, 7 omnia geruntur (de summo imperio) ix, 2 arbitrio ejus hoc fit iii, 3 alieno vitam dimittere xxiii, 12
- Arcades (populus Græciæ in Poloponneso) xv, 6 Arcadum conventus (v. Conv.) ex Arcadia hospes (e regione Arcadum adveniens) vii, 10
- Arcanum dominationis, in translatione gentium subactarum i, 4 imperii, in demandanda urbium custodia i, 3
- Accessere aliquem (advocare) x, 2
- Accessiri eum jussit ad se xxv, 21 (ubi tamen videtur leg. 'accessi.' vid. et de utroque verbo Buchner. Thes. v. cieo)
- Archias (unus e magistratibus Theb.) xvi, 3 (nisi nomen corr. est)
- Archias hierophanta (Theb.) xvi, 3 (sed videtur leg. Archino vel Archinoo)
- Archilochus poëta (quando claruerit), Fr. 1
- Ardeatinum prædium xxv, 14 (sed leg. est Arretinum)
- Arete x, 1
- Argentea triclinia (v. Triclin.)
- Argilius quidam adolescentulus iv, 4 (Thucyd. ἀργίλος 'Argylios, scil. ex Argilo Thessaliæ urbe: neque enim puto nomen viri esse)
- Argi, oppidum in Peloponneso xxi, 2
- Argivi Alcmaeon et Orestes (Argis orti) xv, 6 in Argivos invehitur Epam. (cives Argivorum), ibid.
- Arguere (crimini dare): arguebant, noluisse Cymen capere vii, 7 argui crimine aliquo (convinci) iv, 3
- Argutissime in scholis præcipere (de subtilitatibus philosophorum), Fr. 5
- Aridæus xiv, 6 (in q. edd. sed v. Arsidæus)
- Ariobarzanes præf. Lydiæ et Ioniæ xiv, 2 ejus filius Mithridates xiv, 10
- Aristides cognomine Justus appellatus iii, 1 obtreactione Themistoclis exul factus, ibid. belli Persici necessitate restitutus, ibid. prætor in prælio apud Platæas iii, 2 justus, æquus, innocens, ibid. abstinens ii, 3 pauper moritur, ibid.
- Aristomache soror Dionis (uxor Dionysii sen.) x, 1
- Arma pedestria (quibus utuntur pedites) xi, 1 armorum officinæ ab Agesil. institutæ xvii, 3 arma abjicere noluit Chabrias (metu flagitii militaris) xii, 4 arma sumere (q. edd. 'capere': armari in hostem) xiv, 4 conferre cum aliquo (dimicare) xviii, 3 ferre cum aliquo contra aliquem (esse in diversis partibus) xxv, 4 adversus ferre xvii, 4 (Sic alii: contra ferre: v. sup. advers.) inferre alicui (bellum inf.) xxiii, 2 alicujus superare consilio (vim armata eludere strategemate) xxiii, 11 a patria accepta tradere adversariis non est virtutis (a bello desistere et hosti cedere) xxii, 1 ad arma vocare vulgus (sc. capienda) xvi, 3 armis dimicare cum i, 1 parem non esse (alicui, vi, copiis bellicis; opp. dolus) xxiii, 10 Sic: armis alicujus vinci (potentia, robore bellico; opp. consilio) ii, 4 relictis, regione decedere (ab armis discedere, regionemque liberam relinquere) xxii, 1
- Armare aliquem adversus aliquem (ad arma instigare) xxiii, 10 armare se imprudentia alterius (suis consiliis ab imprudentia alterius robor mutuari) x, 8
- Armari studiose (disting. ab ornari. utrumque de militib.) xvii, 3
- Armata navis (armamentis sive instrumentis nauticis instructa: quibus si privatur, exarmari, vel exarmata dicitur. Vid. Senec. patrem præf. contr. vii filium epist. 33. et ibi Lipsium x, 9. in Ms. Boec.) armatorum x millia (militum) i, 5 armatis ornare navem x, 9 (sic Suet. Claudio: 'armatos jurare in nomen suum passus est')
- Armaturæ levis maximus numerus (sub. militum) xiv, 8 armatura vetus Atheniensium xi, 1
- Armenii (ex Armenia, Asiæ regione, orti) xiv, 8
- Armillæ auræ xiv, 3 (De hoc ornatus genere post alios Ruben. Elect. i, 38. et Tho. Bartholin. opusculo pecul.)
- Arretinum prædium (Attici. sic leg.) xxv, 14
- Arripere studium literarum (magna aviditate incumbere studio lit.) xxiv, 3 (Cic. in re eadem: 'Sic avide arripui eas' (Græcas literas), 'quasi diuturnam sitim expleri cupiens.') arripere celeriter quæ traduntur (de solertia ingen.) xxv, 1 (ex emend. Manutii et plerorumque aliorum: sed rectum est 'accipere')
- Ars: arte nova prælium committere (nova ratione: singulari invento) i, 5 (nisi loc. corr. est. Quanquam sic et Florus iv, 2, 32 'nova Pompeianorum arte, actis sub mare funibus.' Noster

- etiam xviii, 8. novum consilium eod. sensu dixit. Nec discrepant Mss. Boecl. Leid. et Bavarici h. l.)
- Arisdæus filius Datamis xiv, 6 (sic meliores libri. Vid. VV. LL. Alii est Aridæus)
- Artabanus Xerxem interficit xxi, 1
- Artabazus (Pharnaci F. Thucyd. 1. Herodot. 9.) a Xerxe ad Pausan. mittitur iv, 2
- Artaphernes classi præficitur a Dario i, 4
- Artaxerxes Macrochir (rex Pers.) xxi, 1 pulcherrimæ corporis formæ laudem habet, ibid. fortissimus Persarum, ibid. morbo moritur, ibid. veniam dat Themistocli ad se venienti ii, 9. 10 magnis eund. munerib. donat ii, 10
- Artaxerxes Mnemon (alius rex Pers.) xxi, 2 justitiæ fama floruit, ibid. Ægyptiis bellum illaturus Iphicratem exercitui præfecit xi, 2 obit xxi, 2 apud eum numero militis fuit Datames xiv, 1
- Artaxerxes duo xxi, 1
- Artemisium (promontorium Eubææ descript. a Plutarch. in Themistocle) ii, 3
- Artibus optimis eruditum xxv, 12
- Artifices xii, 1 quos cultus domesticus desiderat xxv, 13 (ad voluptatem et lucrum locata eorum opera. Sunt autem ejusmodi servorum nomina: Gladiatores, agitatores, funambuli, palæstritæ, pictores, cælatores, &c. vid. Laur. Pignor. de servis. Boecler. Cic. pro Sex. Roscio. c. 41. 'omnium artium puerulos' dixit)
- Arx Athenarum v, 2 Simpliciter arx dicitur ii, 2 (De ea plur. Meursius integro libro, quem Cecropiam inscripsit)
- Arx munita ad urbem obsidendam xx, 3 (mox: propugnaculum tyrannidis, imposita cervicibus urbis, ut loquitur Curtius vii, 7, 1. et cap. 6. 'claustrum perdomitorum' vocatur urbs simili de causa condita. Tac. Agr. xvi, 1 'sedem servitutis memorat.' Boecl.)
- Arx oppidi xvi, 1
- Ascendere gradum eum (ad eum honorem) xix, 2 (sic et Cic. pro Mur. et offic. 2. sub fin. Lamb.) navem (in Ms. Leid. ubi reliqui habent, 'conscend.') xxiii, 7 in navem ii, 8 (in edd. vulg. Sed ibi vid. leg. 'descendere') in triemrem vii, 4
- Asciscere civitatem (jus civitatis, civem fieri) xxv, 3
- Ascitus lepor (opponitur nativo) xxv, 4
- Asellis (piscib.) olim præcipua auctoritas (in cibis), Fr. 10
- Asia (una e trib. Orb. vet. partibus) i, 3 succubuit Europæ (i. e. Asiatica vis, Persarum, Europæis, Græcorum viribus, succubuit. Boecl.) ii, 5 Asiæ pars xviii, 3 qui Asiam incolebant Græca ling. loquentes i, 3 in Asiam transit Alcib. vii, 9
- Aspendii xiv, 8
- Aspergi infamia vii, 3 (Sic et Cic. pro Cæl. cap. 10. 'aspergi rumore.' Curt. x, 10 'contumelia,' Apulei. 8.)
- Asperitas (difficillima natura, quales δύσκολοι vocantur Græcis) xxv, 5 (disting. a severitate, cujus excessus est: v. Boecler. Ind. Vellei.)
- Aspernari conditionem (recusare pactionem) v, 1 aspernatur pauper (despicitur, passive), Fr. 5
- Aspicere hunc in acie nemo ausus fuit (ἀντιβλέπειν, ἀντοφθαλμείν, erectis et iretortis oculis intueri. Lamb.) xv, 8 aspicunt hunc milites (reverentur) xii, 4 aspectu ipso cuivis injicere admirationem sui (ob formam imperatoriam scil.) xi, 3
- Aspis (Cataoniæ dynastes) xiv, 4
- Asportare sua aliquo (illuc conferre) ii, 2 (Vetus Onomasticon Pricæo in not. ad Apul. p. 209. laudatum: Asportare, ἐμφέρειν. Cl. Vorstius malebat, ἐκφέρειν. Glossarium: asportavit, ἐξεφορτίσας. 'asportare aliquid secum' in Ms. Schott. et q. edd. xxiii, 9. sed leg. est 'ducere.' v. not. Sic a. et alii passim. de quo adisis Vorst. de Latin. mer. susp. c. 14.)
- Assecla prætoris (de legato ejus) xxv, 6 (Sic 'asseclæ legatorum,' Cic. in Verr.)
- Assimulare consuetudinem castrorum (factis sc. castrorum ritu ignibus) xviii, 9
- Astu (Græcum est ἄστυ, urbs, oppidum, de Athenis peculiariter et ἐξοχῆς ritu dictum) ii, 4. vii, 6 (v. Interpp. ad Terent. Eun. v, 5, 17. Savar. ad Sidon. 1. ep. 6. Voss. Instit. Orat. iv, 10, 5, &c. Non contineri tamen hoc nomine Pyræum, censet Buchn. Thes.)
- Asyli (periphrasis) iv, 4
- Athamanes (gens Epirotica Acarnaniæ et Ætoliæ vicina. Sic enim leg. est, non Acarnanes) xiii, 2
- Athenæ civitas clarissima viii, 2 splendidissima vii, 11 antiquitate, humani-

- tate, doctrina præstat omnes xxv, 3 propugnaculum est barbaris oppositum (*ἔρεισμα καὶ φυλακτήριον τῆς Ἑλλάδος*. Pindaro et Aristidi ob id dictum, Boecl.) ii, 7 ceteris gentibus imperare consueverat ix, 3 victæ Lacedæmoniis serviunt vii, 9. viii, 1 liberantur per Cononem ix, 4 devictæ (a Laced. scil.) ix, 2
- Athenas incendio delet Xerxes ii, 4 Athenarum arx ex manubiis ornata v, 2 Athenis duæ factiones xix, 3 (De hac urbe, ejusque varia fortuna, egregie Meursius in Athenis Atticis et Fortuna Attica egit)
- Athenienses colonos Chersonesum mittunt i, 1 auxilium a Laced. petunt i, 4 bellum contra Darium comparant i, 4 prælium committunt et profligant Persas i, 5 quale præmium Miltiadi tribuerint i, 6 quale Thrasybulo viii, 4 insulas, quæ barbaros adjuverant, bello persequuntur i, 7 Miltiadem mulctant i, 7. 8 classem ædificant ii, 2 petuntur a Xerxe (bello sc.) ii, 2 Apollinis consilio oppidum relinquunt, ibid. configant cum classiariis Xerxis ii, 3 triplicem Piræei portum constituunt ii, 6 victoria Marathonis et Salaminia magnam gloriam consecuti, ibid. legatos Spartam mittunt ii, 6. 7 cur urbem muris sepserint ii, 7 Themistoclem expellunt, damnant, et prosequuntur ii, 8 Amphipolim decem milia in coloniam mittunt v, 2 exilio mulctant Aristidem iii, 1 Cimonem v, 3 revocant eund., ibid. bellum indicunt Syracusanis vii, 3 capitis damnant Alcibiadem vii, 4 recipiunt vii, 6 magistratum ei abrogant vii, 7 exhausti (pecunia) vii, 8 Chabriæ statuas ponunt xii, 1 Evagoram adjuvant xii, 2 oppugnant Chium xii, 4 Samum, et capiunt xiii, 1 undique bello premuntur xiii, 3 expellunt et damnant Phocionem xix, 3 Athenienses clari viri quem exitum habuerint xix, 4 Atheniensium dominationem refringere (conantur Laced.) vi, 1 opes senescunt vii, 5 indicunt Lacedæmoniis bellum ix, 2. xvi, 4 cum Bæotiis aliisque sociis vincuntur apud Coroneam xvii, 4 Atheniensium classis (contra Xerxem) ii, 3 muros restituit Themist. ii, 6 quales illi, ibid. sub Athen. potestatem redigit Milt. Lemnum i, 1. ii, 4 Cyclades i, 2 Atheniens. fit hostis bellumque infert Darius i, 4 Athenienses belli navalis peritissimos facit Themist. ii, 2 ad eos summam imperii maritimi transfert Aristides iii, 2
- Athletæ. xii, 1 ad Athletarum usum pertinet magnitudo virium xv, 2
- Atque : cum totidem navibus atque erat profectus (quot nav.) i, 7 pari atque ille imperio esse (quo) xiv, 3 alio atque videri volebat (quam) ii, 6 Sic : alia atque antea sentire xxiii, 2 atque etiam (et præterea) xviii, 8
- Attendere animum ad cavendum vii, 5
- Attica (regio Græciæ, ubi Athenæ sitæ) i, 4. vii, 5 Attici (Athenienses) viii, 2 (in edd. vulg. Sed ibi leg. Actæorum)
- Atticus (T. Pomponius) equestri loco bene educatus eruditusque xxv, 1 &c. Cinnano tumultu Athenas studiorum causa migrat xxv, 2 liberalitate Athenienses devincit, ibid. &c. a quibus ample honoratur xxv, 3 Syllæ gratus xxv, 4 amicos Romæ non destituit, ibid. reddit Romam, ibid. Cæcilii avunculi obsequio conciliati hæres fit, xxv, 5 Ciceroni et Hortensio æmulis per familiaris xxv, 4 bellis civilibus, honoribus, litibus, præfecturis abstinet xxv, 6 Cæsari gratus, nec Pompeio invisus xxv, 7 æarii privati factionem disjecit xxv, 8 Brutum abjectum levat, nec Antonium potentem adulatur, ibid. rursum ejusdem Italia pulsus uxorem et liberos ac familiares tuetur xxv, 9 a quo reduce et potente conservatur xxv, 10 prudentia ejus in civilibus turbis, ibid. fides et liberalitas erga amicos xxv, 11 quorum pericula et incommoda levavit xxv, 12 industria ejus et moderatio in re familiari xxv, 13 in conviviis et voluptatis instrumento cautio xxv, 14 virtutes *δμολητικαὶ* xxv, 15. 16. 17 scripta et libri xxv, 18 cum Augusto affinitas et familiaritas xxv, 19 et 20 morbus et consilium finiendæ vitæ xxv, 21 obitus ac exequiæ xxv, 22 Atticus scripsit historias xxiii, 13
- Attingere aliquem (exponendo scil. de eo) xxi, 1 poëticon (aliquid operæ in illo studio ponere) xxv, 18 Siciliam (eo pervenire) x, 5 summas (sub. rerum, *ἀκροβιγῶς διερχέσθαι*, opp. res explicare) xvi, 1
- Avare multa facere vi, 4
- Auctor (sic enim scribendum, non autor, vel author : vid. Buchn. Thes. in Autor. et Vorst. de Lat. mer. susp. c. 25. quosque hic laudat) xvi, 3 hunc auc-

- torem probamus (huic potissimum credimus) ii, 10 auctor actorque in omni procurat. reip. (v. sup. post Agere) xxv, 3 auctores Cadmeæ oppugnandæ (quorum impulsu, ut xvi, 1 loquitur, Cadmea occupata) xvi, 3
- Auctoramentum** (Sic nonnulli legunt pro ornamentum) xxv, 7
- Auctoritas** magna apud omnes in hoc est i, 8 Sic: auctoritas tanta est in illo ut xiii, 3 ejus est in hac re magna (ipsius auctoritati hic magnopere creditur) vi, 4 auctoritati majorum natu cedere xiii, 3 auctoritatem magnam pugna aliqua sibi constituere ix, 5 auctoritate tantum posse apud aliquem, ut x, 3 auctoritate atque consilio alicujus bellum indicere vii, 3 alicujus impelli i, 5 moveri tantum, ut (ad fidem scil. hab.) ix, 4 auctoritate plurimum valere apud exercitum v, 2
- Audax** et factiosus (*δραστήριος, στασιαστικός*) vi, 1 audacius instare hostes (sive hostibus) xv, 9
- Auderi**: si animadvertent, auderi (vel, ut alii, audere, sc. eos) dimicare i, 4
- Audire**: quod quidem nos audierimus iii, 1 (Formula eleg. corrigendi, quæ generalius dicta sunt; cui æquipollent ista: quod quidem sciam, meminerim, &c.)
- Audiendo** facillime discitur xv, 3 audiendi studiosus (*φιλήκοος*) xv, 3 male insuetus. (Sic passim veteres: v. Thes. Buchneri)
- Audientes** dicto duci copiae (obedientes, obsequentes) xi, 1 imperatoribus vi, 1 jussis magistratuum xvii, 4 regi xiv, 2 (Dicto, ex consuetudine formulae, semper ad, audiens, refertur. Boecler. v. Gronov. ad Liv. xxix, 20. et Th. Buchneri. itemque Cl. Vorstius de Lat. falso susp. p. 134. et deinceps.)
- Augere** divitias a patre relictas munerib. tyranni x, 1 gloriam a patre acc. virtutibus xiii, 1 officium aliquod alia liberalitate xxv, 2 gratia alicujus possessiones suas xxv, 12 augeri adjuvare ab aliquo (promoveri ad majora ope consilioque alicujus) xix, 2 augentur cives agro, urbibus (locupletantur) xiii, 1 augeatur aliturque luxuria horum meis impensis (fovetur, crescit) xix, 1 multis rebus simultas horum x, 3 augentur opes alicujus (de potentia) viii, 2
- Aulicorum** invidia xiv, 5
- Avertere** puppes (navium, de recedentibus) xxiii, 11 avertere aliquem a
- Delph. et Var. Clus.*
- societate alicujus vii, 4 aversum ferro transfigere aliquem (a tergo) xiv, 11
- Aviditatem** notitiæ clar. virorum habere xxv, 18 (Ms. Med. 2. pro cupiditatem)
- Avocare** cives a bello xv, 5 (Proba lectio. nam avocandi verbum de otio et voluptatibus frequenter usurpatur: v. Gronov. ad Liv. Ep. 69)
- Aurelius** (C. consul) xxiii, 7
- Auri** magnum pondus (magna vis auri) xv, 4
- Auribus** accipere xx, 2 (v. sub accip.) ad aures regis perveniunt consilia i, 3 (Similiter Græci: *εἰς θεῶν ὦτα ἔλθον*: v. Zenob. iii, 9)
- Auspicii** regii simulacrum xviii, 7
- Autem**: sæpe inservit connexioni, sic, De pietate autem Attici &c. xxv, 17
- Ἀυτοματίας** sacellum Deæ xx, 4 (vid. Plutarch. *περὶ εἰμαρμένης*: et Gyrard. in hist. Deor. syntag. 16. Non assequuntur rem, qui per casum, ut fecit Cruserius, sive, ut Lamb. per casum fortuitum vertunt. Melius Xylander, Fortem Fortunam. Coluit haud dubio cum Siculis hoc numen Timoleon, eo respectu, quo fortuna omnium actionum laborumque humanorum domina et moderatrix credita est, ut sit illa ipsa *ἀγαθὴ τύχη*, cui multa Græci Romanique monumenta consecrarunt, cujus cultum ex veteri autumat Selden. de Diis Syr. syntagm. 1. c. 3 Retulit ad hujus Deæ auspicia ac numen quicquid habuit Timolcon successum, unde patet scil. ex ipsa historia, qualis Dea, et quo fine culta. Boecl.)
- Autophradates** (Lydiæ satrapes) persequitur cos, qui ab Artax. defecerant xiv, 2 (De orthographia nominis hujus v. Keuchen. ad Frontin. i, 4, 5)
- Avunculum** habere aliquem xxv, 5
- Auxilium** salutis suæ petere xxv, 10 auxilio esse alicui, quibus rebus quis potest (promptitudo adjuvandi significatur) xxv, 11 alicui venire viii, 3 proficisci xiii, 1 auxilio celeri opus est i, 4 auxilio ejus expugnata urbs i, 4 auxilia petere, impetrare (militaria sc. sive copias auxiliares) xxii, 2 (Hæc enim proprie dicuntur auxilia: vid. Thes. Buchn. et Lips. de mil. R. i, 7)

B.

Babylon: Babylone moritur Alex. M. (urbe Chaldaæ) xviii, 2. xxi, 2

Ind. Nep.

c

Bæbius Cn. Tamphilus cons. xxiii, 13
M. Tamphil. cons. ibid.
Bagoas ad Alcib. interfic. mittitur (sic
Mss.) vii, 10 (Lamb. ed. Bagoas,
quod nomen Persicum fuisse, quo
spadones designarentur, observant
Freinshem. Ind. Curt. Hornius ad
Sulpic. pag. 323. alii. v. not. Restitu-
endum forsitan et Arriano Indicis pag.
546. ubi vulgo est *μαγώας*)
Balbus (L. Cornelius) xxv, 21 (v. Cor-
nel.)
Barba promissa (seu, ut alii, prolixa) xiv, 3
Barbarus (per antonomasiam de Xerxe) ii,
4 de Pharnabazo duce Persico ix, 4
de Tissapherne satrapa Pers. xvii, 3
barbari de Persis i, 7. iii, 2 de Thra-
cibus i, 2 de Aspendiis viii, 4 barbari
quidam (indefinite) xviii, 3 (Plinius
l. 6. cap. 2. p. 302. dicit 'proditur,
tres tantum gentes Græcas jure dici,
Doricam, Ionicam, Æolicam, ceteras
Barbarorum esse')
Barcas cognomine Hamilcar xxii, 1
Beatus : (*ἔλβιος*) homo non beatissimus
(non ditissimus, qui non quidem in
magna re, neque tamen pauperrimus
est) xvii, 8 (vid. Thes. Buchn. v. Non).
beatæ vitæ perfectrix non est philoso-
phia, Fr. 5
Bellum Ægyptium (in Æg. gestum) xiv,
3 civile Cæsarianum xxv, 7 Corcy-
ræum ii, 2 Corinthium xvii, 5 Pelo-
ponnesiacum vii, 3. viii, 1. ix, 1.
xvi, 1 Persicum ii, 2 Pœnicum pri-
mum xxii, 1 secundum xxii, 4
primum et secundum xxiv, 3 sociale
xi, 3 Troicum (ad Trojam gestum)
xiv, 2
Bellum intestinum exardescit diurni-
tate mali externi xxii, 2 navale ii, 2
omne confertur circa Corinthum (illa
sedes belli legitur) xvii, 5 conflatur
inter Ægypt. et Pers. xii, 2 sedatur xiv,
8 belli calamitates (quas bellum pa-
rere solet, bellicæ) xxii, 1 gloria Aga-
memnonis (bellica, reb. bello gestis
parta) xv, 5 magna Pausaniæ iv, 5
Sic: belli gesta Hannibalis (in Ms.
Boecl.) xxiii, 13 belli imperitus dux
xv, 7 peritus xv, 3 belli inscientia
xv, 7 propter belli diurnitatem, de-
sertæ regiones et urbes xx, 3 belli
prætextus, auxilium hostibus latum i,
4. 7 *ἐπιπληξίς* impotentia aliorum
vi, 1 ad belli utilitatem pertinet velo-
citas xv, 2 bello anteferre pacem xv,
5 bellum agere (opp. suscipere) xxiii,
8 apparare magna industria xvii, 3

comparare omni ratione x, 5 comp.
adversus aliquem xviii, 7 componere
(pacem facere) xxii, 1 conficere cum
magno labore et longinquo temp. ii, 4
totum delere (elegantem de subito et
insperato fine imposito, hostibus im-
petu oppressis, Boecl.) vii, 8 (Barthio
mira locutio videbatur.) ducere (tra-
here, per moram gerere, opp. confice-
re, bello decernere, debellare. Boecl.)
vii, 8. xiv, 8 (v. inf. ducere) facere
alicui (inferre) x, 4. xvii, 2 (Sic Cic.
6 Verr. et Catil. 2. Tacit. Ann. iii,
18, 1 &c.) gerere adversus aliquem cum
aliquo xii, 3 (v. cum) in aliquem vi,
1 inferre alicui terra et mari xxi, 1 in
Italiam xxii, 4. ii, 2 bellum clam-
parare alicui (comparare adversus) vii,
9 renovare iii, 2. xxii, 1 suscipere
adversus aliquem xiv, 8 bello exerci-
tatus xv, 5 strenuus xii, 1 superiores
vii, 4 devincere totam insulam xii, 2
persequi aliquos ix, 4. xvi, 5 premi
undique xiii, 3 opprimi xiv, 9 sub-
igere (urbem aliquam) xiii, 1 in bello
nihil contemnendum viii, 2 bello pa-
ritur pax xv, 5 a bello avocare ali-
quem, ibid.
Bella gesta Hannibalis xxiii, 13 (nisi e
Ms. Boecl. leg. belli) ad internecio-
nem xviii, 3 bellorum duces xxiv, 3
bella multa administrare xii, 2
Bellare ii, 5 adversus aliquem ii, 9 cum
aliquo xx, 2. xxi, 2 animo cum ali-
quo (v. animus) xxiii, 1 bellatum
mittere aliquem ix, 2
Bellicosus (*πολεμιστής*) xx, 2 belli-
cosæ nationes xxiii, 10 (si tamen in-
teger est locus) bellicosissimæ gentes
xxii, 4
Bene (cum nota approbationis: ita
Græc. suum *καλῶς*. Boecl.) viii, 4
Beneficio aliquo uti xxv, 3 beneficia
accipere xv, 11 meminisse, præcepta
retinere memoria, ibid. tribuere, ibid.
Bene meriti (qui nobis benefic. contulere)
xviii, 6
Benevolentia civium (pro pignoribus et
document. benevol.) vii, 6 benevo-
lentiam magnam alicujus consequi
xiv, 5 benevolentia tenere, quod alii
imperio xx, 3
Benignitas (beneficentia, de præstito
auxilio) xx, 2
Bestiæ feræ (comparatus captus hostis)
xiv, 3 (ut alibi) leoni xviii, 11
Bithyni (incolæ Bithyniæ) xxiii, 11
Bithynia (provincia Asiæ minoris) xxiii,
12

Blandus (disting. ab affabili) vii, 1

Blito Sulpicius (historicus Rom. in q. edd. et Ms. Boecl.) xxiii, 13

Bœotii (sive Bœoti) xv, 8 bellum indicunt Lacedæmonii ix, 2. xvii, 4 apud Mantineam fortiter pugnant xv, 9 magis firmitati corporis, quam ingenii acumini inserviunt vii, 11 (quod alibi sic effertur) plus ei genti virium inest, quam ingenii xv, 5 (v. not. ad utrumque loc. et adde Jo. Ruald. in vita Plutarchi c. 3)

Bonus civis (significanter de eo, qui habitus statusque civilis amans, officiis civilibus servit, Boecl.) xi, 3 paterfamilias xxv, 13 vir xxv, 12 Bonus (cognomen in virtutis honorem Phocioni datum) xix, 1 (Græce *χρηστος*, quod Loccen. pro leni et benigno capiendum existimat, quomodo Nepos i, 8 bonitatis voce usus est &c.) bono animo facere (consilio non scelesto) xvii, 6 boni omnes comitantur funus Attici xxv, 22 bonarum rerum ignorantia (*ἀβελτερία* vel *ἀβελτηρία*, nam et Græcis *ἀβέλτερος* explicatur, τὸ βέλτιον μὴ γινώσκων) xvii, 8 (constat autem hoc vitium rusticitate et sinisteritate sensuum; *ἀγροικία ἀκρισία, ἀναίσθησις*. Boecl. v. not. Lucret. i, 728 regio rebus opima bonis. Et iii, 1018. explere bonis rebus)

Bono quodam naturali lucrificare quædam (scil. obtinendæ apud omnes gratiæ) viii, 1 bona multa ab natura habere (dotes animi corporisque) x, 1 animi virtutes xv, 3 bona alicujus (i. e. possessiones) publicare vii, 4. xxiii, 7 alicujus vendere xxv, 12 (sc. tanquam proscripti). bona neque plura reminisci, neque majora consequi posset hic, quam vel fortuna vel natura (ei) tribuit (de eximiis naturæ ac fort. dotib. quib. Alcib. excelebat) vii, 2

Bonitas excellens hominis (virtus et moderatio animi) xx, 5 bonitatis Attici exemplum (morum facilitatis). Indicatur τὸ ἡθικὸν καὶ εὐδαιμόνιον, quod Porphyrogeniti characteres Ulyssi tribuunt. Boecl.) xxv, 10 Sic: bonitate consequi aliquid xxv, 21 bonitas naturalis perpetua (τὸ εὐσταθὲς τῆς φρονήσεως notat, et moderati cautique iudicii constantiam) xxv, 9 conf. xxv, 7 (*θευμαστική παρὰ τὰς ἐν τῇ πολιτείᾳ μεταβολὰς ἢ εὐστάθεια*. Plutarchi. in Aristid. Boecl.) bonitate retinere potestatem (æquitate civilis imperii, lenitate) i, 8

Boreas ventus (qui antea Latine aquilo) i, 2

Borni (castelli nomen in Chersoneso Thraciæ ad Propontidem. Ortellius inter Pactyen et Bysanthen collocat) vii, 7

Brevi (*ἐλλειπτικῶς*) ii, 4 (Integre) brevi tempore i, 2. ii, 1 (sub. in, vel a.)

Brutus M. (interfector Cæsaris) adolescens familiariter utitur Attico xxv, 8 proficiscitur in exilium, ibid. ejus familiaris C. Flavius, ibid. interitus xxv, 11 abjecto Italiaque cedenti pecun. mittit Att. xxv, 8 penes Brutus est respubl. Rom. ibid.

Byrsa (interior pars Carthagini), Fr. 3 Bysanthen (sic nonnulli leg. ubi alii Byziam, Bizam, vel Biram exhibent) munit Alcibiades (oppidum s. castellum Thraciæ) vii, 7

Byzantium (urbs Thraciæ, hodie Constantinopolis) iv, 2

Byzantii bello subacti xiii, 1

Byzia (castelli nomen) vii, 7 (in edd. vulg. Sed ibi Ortellius et Vossius legunt Bysanthen)

C.

Cadere prælio (de morte bellica proprie) iv, 1 in bello xiv, 1 in prælio xiv, 6 cadit horum imperii majestas (eventitur imperium) xvi, 2 (in edd. vulg. sed leg. est, concidit) res cadit præter opinionem (id est, evenit) i, 2 (Metaph. a lusu alexæ: v. Thes. Buchn.) cadere in suspicionem alicujus (suspexit fieri) iv, 2 (Sic Cic. pro Mil. et Philipp. 11. Lamb.) ætas ejus cecidit in ea tempora xviii, 1 (ubi tamen alii, incidisset)

Cadorum magnitudine amphoræ ex onyche, Fr. 8

Cadmea vel Cadmia, (arx Thebana, dicta a Cadmo conditore Thebarum) occupatur a Phœbida Laced. xvi, 1 recuperatur a Pelopida xvi, 3. xv, 10 apud eam pugnatur cum Laced. xv, 10

Caduceum (*κηρυκεῖον*) tabellarius cum caduceo (caduceator, *κήρυξ*) xxiii, 14 (De forma caducei, post alios Phil. Caroli ad Curtium iii, 1. Ego in nummis et sigillis vett. varias observavi: de quib. forsitan alias).

Cadusii (inter mare Caspium et Pontum sita gens) xiv, 1 (v. Strab. xi. Steph. et Plin. N. H. vi, 17)

Cæcilius Q. eques R. difficili natura xxv, 5 testamentum adoptat Atticum, ibid.

- Cædes magna fit (multi occiduntur, ut mox additur) xv, 9 cæde confecta x, 10
- Cærimonia summa colitur hoc sacrarium (sanctitas religionis inviolabilis notatur) ii, 8 (Sic Tac. xiv, 22, 7 cærimoniam loci appellat. Boecler.)
- Cæsar (sc. Julius) occisus xxv, 8 ejus interfectores, ibid. summus orator, Fr. 5
- Cæsaris (sc. Octavii) potentia xxv, 12 prosperitas xxv, 19 ei conjunctus familiaritate int. M. Agrippa xxv, 12 Atticus, ibid.
- Cæsarianum civile bellum (inter Cæsarem et Pompei.) xxv, 7 (v. not. Ernstii)
- Calamitas illa accidit (clades) xvii, 6 Sic: calamitatem accipere ix, 1 calamitatem eam moderate ferre (de cæcitate) xx, 4 calamitates belli (τὰ δεινὰ πολέμου) xxii, 1
- Calces remittere (rejicere, calce ferire, de equis) xviii, 5
- Calcfieri (scil. exercendo agitandoque, de equis) xviii, 5
- Calidus L. Julius (poëta) xxv, 12 (nisi corruptum est)
- Callias (Atheniens. divitiis clarus) v, 1 (De eo et duob. aliis hoc nomine plura Gronov. obs. iv, 5)
- Callicrates civis Athen. (Dionem interfici curat) x, 8
- Callidus homo (versutus. vir, qui consilio pollet) xiv, 10 callida liberalitas (insidiosa, captatoria, quæ non honesti studio sed temporis datur et utilitati) xxv, 11 ratio (consilium prudens) opp. demens iv, 3 callidum inventum (strategema) xviii, 5 callidissimus omnium vir (νουνεχὴς καὶ πολύβουλος) xxiii, 9 (Sic Tacit. H. ii, 31 'callidus rei militaris') imperator xxiii, 5 callide cogitare (perite, solerter, sapienter, ut nihil te lateat, fugiatque) xiv, 8 (Ita 'callide intelligere' dixit Terent. Andr. i, 2. 27 Buchner. Adde comment. Boecleri pag. 31. et deinceps.) callidissime conjicere de futuris (perspicacissime et providentissime) ii, 1 (vid. denuo Boecl. comment. p. 21. et seqq.) calliditate omnes vincere (solertia) xviii, 1
- Calliphron (saltator) xv, 2
- Callistratus (Atheniensium legatus) xv, 6
- Camillus felicius Manlio, Fr. 5
- Camissares pater Datamis xiv, 1
- Campus: in campo castra ponere xxiii, 5 campestria loca xviii, 5
- Canere, (vox propria de oraculis, vatibus, poëtis) cecinit, ut vates xxv, 16
- Canes venatici xvi, 2
- Canus (Gellius) xxv, 10
- Cannensis pugna (apud Cannas pugnata) xxiii, 5
- Cantare ad sonum chordarum xv, 2 tibis carmina, ibid.
- Capere aliquid consilii novi xviii, 8 consilia inimica patriæ, sibi iv, 3 de summis rebus xviii, 7 dolores ex curatione (morbi) xxv, 21 fructum oculis ex casu alicujus (oculos oblectare, pascere) xviii, 11 (v. inf. ocul.) de rep. nihil præter gloriam (ex administrat. reip.) xv, 3 honores, divitias per aliquem xxv, 7 imperium (invadere) xxi, 3 locum editum (occupare) xvii, 6 magistratus summos xix, 1 naves ix, 4 quinquagena talenta vectigalis ex castro aliquo vii, 9 urbem xv, 5 aliquem consilio, perfidia xiv, 11 humanitate adeo, ut vii, 9 elegantia vitæ xxv, 19 (Utroque loco idem est ac conciliare sibi; metaph. a captivis ducta) capere prædas xiv, 10 tedium vitæ, Fr. 2
- Capi bello xxi, 3 consilio opp. circumveniri multitudine xviii, 5 dicto, secunda fortuna alicujus (subigi) i, 2 dolo xiv, 10 (decipi: non enim Dat. captus, sed interfectus est) Sic: capi simulata amicitia xiv, 11 humanitate alicujus (affici, delectari) xxv, 4 capiuntur honores xxv, 6 captos cives quomodo redemerit Epamin. xv, 3
- Capessere remp. (Cicer. accedere ad remp. de gerendis magistratib. Boecl.) ii, 2 (Similiter Vellei. ii, 94, 3. Tacit. xi, 24, 2. xii, 41, 1)
- Capillo longo esse xiv, 3
- Caput interfecti relatum ad mandantem vii, 10 caput Græciæ (urbs domina, princeps, imperans ceteris) xv, 10 capitis accusari iv, 2 absolvi (de reo capitis, cui vita conceditur) i, 7 damnare iv, 3 damnari vii, 4. xviii, 5 (Sunt autem hæ omnes locutiones ellipticæ, ac subaudiendum, in causa, (quæ vox in verbo accusare continetur) in judicio, in, vel de, crimine, de damno, vel simile quid. vid. supr. accusare. Nec officit, quod etiam dicitur, damnare capite. nam et heic præpos. de subint. debet. Altero autem ablativo, crimine, in his talibus opus non est: cum alter ille sufficiat. Cum autem dicimus, arguere criminis, damnare sceleris, pariter ablativus alius cum præposit. subaud. est, quicumque demum fuerit. nam ut a verbo Genitivum regi credamus, analogia Latini sermonis non patitur) capitis

- causam dicere (v. dicere) xi, 3. xix, 2 capitis iudicium xv, 8 periculum adire (vitæ) xiii, 4
- Capitulatim (κεφαλαιωδώς, summatim) xxiv, 3 (Usus et Plin. N. H. ii, 12)
- Capitolium (arx Rom.) xxv, 20 (De eo post alios prolixè pec. tract. Just. Rycquius)
- Cappadoces xiv, 8 Cappadocia Eumeni data (Asiæ regio) xviii, 2
- Captiani (gens Asiatica) xiv, 8 (Ubi tamen Schott. legend. conjicit Caspiani. Loccen. Capsiani a Capsa urbe Africæ, de quib. Sallust. Jug. 89, 5)
- Capua (urbs Campaniæ) xxiii, 5
- Cardaces (genus militum apud Persas, male vulgo Gardates) xiv, 8
- Cardianus (ex urbe Cardia in Chersoneso Thraciæ, de qua Stephanus, Plin. iv, 11. Ptolemæ. iii, 12. et Scholiast. Aristoph. ad Aves) ortus xviii, 1
- Cares Lemni incolæ (e Caria Asiæ regione oriundi) xiv, 1 Caria xvii, 3
- Carere facile aliqua re (non admodum desiderare rem.) xix, 1 Sic: caruit amicorum facultatibus in se tuendo xv, 3 (non est usus. nam opp. mox fide usus est. Neque igitur recte vir doctus refellit Lambinum, qui carere exp. uti nolle. Et carere non semper necessitatis esse, τὸ facile in exemplo præced. ostendit) patria, (de exule) xvi, 1 suspicione (de quo nulla est suspicio) iv, 3
- Carior fit aliqua re omnibus observantia alicujus xxv, 6 carius nihil habere existimatione sua xxv, 15 carissimum habere aliquem (maxime diligere, tq. amicum) xxv, 10
- Caritas patriæ vii, 5. 8. xv, 4 (v. Patria. Caritatem ita distinguit Cic. in partit. orat. 16. ut Caritas sit deorum, patriæ, parentum, et Amor fratrum, conjugum, liberorum, familiarium. Boeckl.)
- Carthago xxii, 2 (Fuit maxima totius orbis terrarum et potentissima urbs, secundum Suidam. Et habuisse initio tertii belli Punici intra se quidem civium septingenta millia, in Libya vero trecentas urbes sub ditione sua dicitur. Bochart. Geogr. Sacr. part. 1. lib. 4. cap. 20. pag. 286. et part. poster. lib. 1. cap. 24. adde ejusd. part. poster. cap. 35.) Carthago speciem duplicis oppidi habuit, Fr. 3
- Carthaginenses apud Crimessum fluvium Timoleon fugat xx, 2 C. Lutatius superat xxii, 1 Carthaginienses pacem faciunt cum Romanis, ibid. (confer. xxiii, 7) auxilia petunt a Romanis xxii, 2 legatos cum donis Romam mittunt xxiii, 7 Hannibalem domum vocant, ibid. Carthaginenses duo, Hamilcar et Hannibal, omnium barbar. fortissimi xiv, 1 (Ceterum Carthaginensis legendum an Carthaginiensis? v. notas ad xxii, 1)
- Casa (domus exigua, tugurium) vii, 10 (ex emend. Schoppii)
- Cassander (unus e successor. Alex. M.) nomen regium sumit xviii, 13 Macedonia pellitur xix, 3 cum eo sentiunt optimates Athen. xix, 3
- Cassius C. (interfector Cæsaris floret) xxv, 8 exulat, ibid. interit xxv, 11
- Castrum vii, 9. xviii, 5 (munitus muro locus. nisi poster. loco leg. est castra. de quo v. not.) castellum (exig. castrum: vide tamen Thes. Buchn.) ædificare (adornare) xxiii, 12 in castellum confugere xviii, 5 in castello se tenere xxiii, 12 munitissimum viii, 2 castella communire (extruere, ut sint claustra servitutis) vii, 7 castellis idonea loca i, 2 castellis munita regio xiv, 4
- Castra: (in pl. nota signif. militari) castra fiunt i, 4 castra nautica (de statione navium) xxiii, 11 (Liv. xxx, 9 castra navalia dixit. Gebhard. vid. Cl. Scheffer. de Mil. nav. vet. iii, 4) castrorum consuetudo (scil. ignium faciend. de quibus Lips. in milit. Rom. v. not.) xviii, 9 castra habere alicubi xxiii, 5 juxta hostes vii, 8 ponere xiv, 11 in campo xxiii, 5 his locis xiv, 6 loco idoneo facere i, 5 movere xiv, 8 Sic: castra moventur (ἀναξυγῆς γενομένης) xviii, 12 castra alicujus sequi (militare apud aliq.) xxiv, 1. xxv, 7 in castra proficisci cum aliquo (in militiam ire) xxiii, 2 castris uti (bello operam dare, bello exerceri, opp. palæstræ) xv, 5 in castris esse cum aliquo (ut modo, castra sequi) xxiii, 13
- Casum alicujus lacrymare (acerbam fortunam) vii, 6 (nisi leg. casu) casu accidit, ut xxiii, 12 (ubi τὸ casu Lamb. perperam superfluum putat) casu alicujus retardari (cæde in prælio lethaliter vulnerati) xv, 9 ex casu alicujus fructum oculis capere (infortunio; de captivo) xviii, 11 casu locus incensus (forte fortuna) i, 7 casus mirabiles (eventus memorabilis observationis) xx, 5 casus adversos hominibus, secundos fortunæ suæ tribuunt reges xiv,

- 5 casibus nullis agi, minui (varietate sc. temporum eventuumque) xxv, 9
 Cataonia (regio Asiæ, Cappadociæ vicina, cujus et Plinius vi, 3 meminit) xiv, 4
 Cato xvii annorum stipendium primum meruit xxiv, 1 Quæstor, Ædilis plebis, ibid. Prætor, ibid. Consul triumphavit xxiv, 2 Censor luxuriam coërcuit, ibid. inimicitias suscepit reipubl. causa, ibid. ejus elogium xxiv, 3 studia, ibid. scripta, ibid. dictum elegans, Fr. 3
 Catullus (poëta elegantiss.) xxv, 12
 Catulus (Q. Lutatius) pacem facit cum Carthag. xxii, 1
 Causa damnationis (movens aliq. ut damnet alium, opp. crimini seu prætextui) i, 8 causam interponere (prætextum, colorem, πρόσφασις) ii, 7 interserere i, 4 (v. not. et Th. Buchn. ac Boecl. Chrestomath. Terent.) Sic: causam bellandi reperire xxii, 3 idoneam nancisci ii, 6 hanc causam dicitabant esse belli vi, 1 causam omnem transferre in aliquem (culpam rejicere, et, ut mox additur) illius opera factum contendere ut xv, 8 causam dicere (sc. in judicio) vii, 4 capitis (in judicio capitali pro se verba facere) xi, 3. xix, 2 judicii publici agere (de causidico), Fr. 4 causa cognita (in judicio examinata) i, 7 causa tua, mea istud facio (quoniam mea interest) xv, 4 super causa tali mitti (negotio) iv, 4
 Cedere (præbere se necessitati, non lucrari adversus impotent. popul.) iii, 1 Tale est: cedere invidiæ v, 3 cedere alicui in re nulla xii, 2 alicujus auctoritati (i. e. alicui, propter auctoritatem) xiii, 3 pertinaciæ xxii, 2 Italia xxv, 9 (Sic Justin. xxxi, 5. qui et 'cedere alieno regno' dixit xxix, 2) cedere hosti (de duce belli) xxii, 1 Sic: cedere loco (in prælio sc.) xii, 1 cesserunt hæc ei prospere (de rebus gestis, secundoque eventu) xiv, 1
 Celare aliquem (quod paratur) xxiii, 2 celare commissa xv, 3 celari hoc non potuit ei vii, 5 celatum est hoc minus diligenter ix, 5
 Celebrare (sc. funus. de officio exequiarum) xx, 5 hoc celebratum est fama xii, 1 maxime xi, 2 (Sic Cic. 'omnium sermone celebratum,' pro dom. et pro Cluent. Lamb.)
 Celebritas: in celebritate versari (in loco ædium, quo plures commeant, quem multi assidue celebrant et frequentant) præf. (Cic. ad Att. iii, 7. 'Odi celebritatem, fugio homines.' Et xii, 13. 'Me hæc solitudo minus stimulat, quam ista celebritas.' Sic apud Tacit. H. ii, 64, 1 'celebritas viarum;' et ap. Quintilian. decla. 265. 'celeberrimæ viæ.' Et ap. Cic. in Part. Orat. celebres loci opp. desertis: v. Schopp. Veris. ii, 10. Gronov. obs. iii, 16. et Thes. Buchneri)
 Celeria remedia xxv, 21 (Vir clariss. exp. laxantia, digerentia, resolventia, quæ pellunt obstantia, ut Horat. loquitur Sat. ii, 4 Nescio, an hunc sensum admittat, quod additur, faciliæque) celerius factum (præsentiore consilio) xiv, 6 celeritate consequi aliquid (conferendum rerum) xiv, 5 tanta uti (sc. expeditionis, itineris) xvii, 2 et xvii, 4 Sic: celeritas consilii universis salutis fuit xvii, 6 celeritate ingenii omnes vincere (ἀρχινοῦν) xviii, 1 celeriter accipere quæ traduntur: (signif. docilitas ingenii) xxv, 1 effecta classis (intra breve tempus) ii, 2 pervenire ad principatum v, 2 pecunia deesse cæpit x, 7 pœnitet hunc ejus facti v, 3 reperire quæ opus ii, 1 restituitur hæc urbs xvi, 3
 Censoris munia xxiv, 2
 Censorius (qui aliquando censuram gessit) xxiv, 1 (Alii Censorinus vel consobrinus male)
 Centenius C. prætor cadit xxiii, 4
 Cera circumfundunt Amici Agesilaum (sc. ut servaretur a corrupt.) xvii, 8
 Ceraunus cognom. Ptolemæi xxi, 3 (quod ideo nactus est, quod in bello quasi fulminaret. Lamb.)
 Cernitur hoc oculis, (plus est quam quod opp. accipi auribus) xx, 2
 Certamen est mihi cum hoc de principatu (æmulatio) ii, 6
 Certum hominem ad aliquem mittere (Thucyd. ἀνδρα πιστὸν) iv, 2 certos homines mittere ad aliquem vii, 10 ad montes xviii, 9 certos præficere forib. qui non discedant x, 9 (de destinatione peculiari ad res obeundas. Sic eleganter dicimus: per certos homines omnia rescire poterat. Boecl.) certam diem præstituerunt alicui xii, 3 certiorum facere aliquem id agi ii, 5 certe, vel certo, vincere xxii, 1 (Sic integer est locus)
 Ceryces (Sic nonnulli legunt) vii, 4. 6

- Ceterum (sed) xviii, 8 ceterus regius cultus (reliquus) xiv, 3 cetera Græcia (reliqua pars Græc.) iv, 2
- Cethegus P. Corn. cos. xxiii, 13
- Chabrias Athen. (clarus invento quodam in prælio) xii, 1 item bellis in Europa et Ægypto, Cyprio xii, 2 Ægyptios sponte juvat et ideo domum revocatur xii, 3 plurimum aberat patria, ibid. telis hostium perit xii, 4
- Chalcicæcus iv, 5 (ædes Minervæ Lacedæmone, ita dicta quod æreum esset templum, ut Livius ait, sive quod ædificatum a Chalcidiensib. Nisi malis ipsius Deæ nomen esse; sane *ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς χαλκιοῦκου* vocant Thucyd. lib. 1. Diod. Sic 11. Themistocl. epist. 2. Polyæn. 8. Pausan. Phocicis, et Laconicis &c. *τὴν ναὺν τῆς χαλκιοῦκου* Chrysermus apud Stobæum 157. et ex eo Plut. in parall. Gr. et Rom. et lib. de fluminibus: sicuti *τὸ τῆς χαλκιοῦκου τέμενος* Polyb. 4. Polyæn. 2. et Plut. in apophth. Lacon. i, 3. Describit Pausanias Laconicis)
- Chalcis (urbs Eubææ) xiii, 3
- Chaones (gens Epirotica) xiii, 2
- Chares Athenis honoratus et potens xii, 3 plurimum in Sigeo vixit, ibid. adversus eum subornat Phocionem Demosthenes xix, 2 non satis in eo præsidii creditur xiii, 3
- Charonis (Theb. domus) xvi, 2
- Chersonesus (sc. Thraciæ peninsula *κατ' ἔξοχην* sic dicta Straboni) magna: in eam coloniam deducit Miltiades, totaque regione potitur i, 1 perpetuam ibi dominationem obtinet i, 8 inde Athenas demigrat i, 3
- Chiliarchus Tithraustes secundum gradum imperii tenet (apud Persas) ix, 3 (v. Freinsh. Ind. Curtii)
- Chium oppugnant Athen. (insulam maris mediterr. quæ hodie Scio dicitur) xii, 4
- Chorda: ad chordarum sonum saltare (citharæ scil.) xv, 2
- Cibaria cocta dierum decem xviii, 8 (usi et Cicero ac Cæsar hac voce: v. Thes. Buchn. Frontinus etiam dixit 4. c. ult. cibaria parare. Sallustio et Plauto ap. Varron. 6. de L. Lat. est cibus coctus)
- Cicero (M. Tull. æqualis Attici et amicus) xxv, 1. 9 ejus epistolarum ad Atticum elogium xxv, 16 Hortensii in eloq. æmulus xxv, 5 inivisus Antonio et infensus xxv, 10. 9 futura prædixit, ut vates xxv, 16 quando primam causam judicii publici egerit, Fr. 4 defensionem pro Cornelio iisd. pæne verbis, quib. edita est, peroravit, ibid.
- Ciconiæ in deliciis ciborum, Fr. 10
- Cilices (e Cilicia, reg. Asiæ min. oriundi) xiv, 8 Ciliciæ portæ xiv, 7 (vid. Portæ)
- Cimon Atheniens. ob parentis multam in vincula compactus v, 1 a sorore liberatur, ibid. ad principatum pervenit v, 2 ejus res gestæ, ibid. ostracismo ejicitur v, 3 revocatur v, 3 ejus liberalitas v, 4 mors v, 3
- Cinnanus tumultus (a L. Corn. Cinna Cons. excitatus: v. not. Ernstii) xxv, 2 Cinnanæ partes (qui Cinnæ causam tuebantur), ibid.
- Circa: qui circa sunt (antea, sui) xviii, 10 (*οἱ περὶ τινα*. Sic Livius i, 40 de comitatu Tarquinii regis: 'qui circa erant:' v. Casaub. ad Sueton. Cæs. c. 27. et Thes. Buchn. Terent. Eun. iii, 5, 35 'quæ circum illam essent:' Senec. contr. 11. 'illi circa erant sodales')
- Circiter annos octoginta xxiv, 2 circiter millia trecenta xxiii, 6
- Circulus xv, 3 (Gr. *κύκλος*. cætus vulgo coëuntium ac fabulantium, qui collatis capitibus videntur veluti orbem facere; ait Lipsius. Notandus hic mos in circulis philosophandi disserendique, Sophistis usitatus. hi enim ubi scirent convenire frequenter homines, in foro, in circulis, disputationes et *ἐπιδείξεις* suas recitabant. hoc Senecæ ep. 40 et 54. est circulari, scil. circulus se venditare, aut, ut Lips. recte explicat, circulos quærere, aut facere: accipitur enim circulandi vox de erronibus, vagantibusque sophistis, qui eloquentiam suam per urbes circumferebant. de quibus v. Cresoll. theatr. Rhet. l. 3. c. 3. quem loca Senecæ distinxisse accuratius mallet. Non enim statim sunt *περιοδεύται* qui circulantur: et genus dictionis et consuetudo disserendi magis, quam genus vitæ, exprimitur interdum notione circulantium. Boecler.)
- Circumdare domum multitudine (cingere) xxiii, 12 circumdari amiculo (vestiri) xiv, 3 circumdatur portus mœnibus ii, 6
- Circumfundere aliquem cera (de cadavere) xvii, 8 circumfundi concursu host. xii, 4

- Circumiri multitudine ii, 3. xiv, 6 (pro a multitudine. Sic Cic. Philipp. 13. 'circumiri totius belli fluctibus'). circumiri ab hostibus (integre) xiv, 7 (quomodo et Frontinus loquitur ii, 3, 17)
- Circumsideri in castello (obsideri) xviii, 5
- Circumvehens Peloponnesum (sc. classe) xiii, 2 (circumvehens dixit auctor pro circumvectus: ut equo vehens pro equo vectus. Boecl. Videtur autem subaudi. se circum. nisi posterior ex ipso verbo ad accusat. loci trahere mavis)
- Circumveniri multitudine, (alibi, claudi) xviii, 5 (et in Ms. Bavar. pr. ii, 3, 2 ubi vide in not. locum similem Sallustii) circumventus insidiis xxiii, 4
- Circus Flaminius, Fr. 11
- Citari victorem (voce præconis declarari, proclamari), Præf. (Pertinet huc proprie locus Cic. Ep. lib. v, 12 'præcones ludorum gymnicorum, cum ceteris coronas imposuerunt victoribus, eorumque nomina magna voce pronuntiarunt, cum ipsi ante ludorum missionem corona donantur, alium præconem adhibent, ne sua voce ipsi se victores esse prædicent.' Boecl.)
- Citerior Hispania xxiv, 2 (Tarraconensis provincia. vid. Hispania)
- Citharizare (κιθαρίζειν, canere cithara) xv, 2
- Citium (oppid. Cypri, patria Zenonis Stoici) v, 3 (Hoc etiam statuit contra Cujacium Harduinus ad Plinium lib. 5. c. 31. p. 284. n. 18)
- Civis bonus habetur Atticus (ob virtutes et officia societatis civilis) xxv, 13
- civis Acharnana (oriunda Acharnis) ii, 1 cives gentis alicujus i, 4 cives sui (ejusdem civitatis membra) i, 1 Sic: civium aliquis xv, 3 civium cædes fit xv, 10 in aliquem animi placati xi, 3 civibus suis donat L. talenta Conon (civitati suæ) ix, 4 pœnas dare i, 3 cives civib. parcere æquum viii, 2 captos quomodo redemerit Epam. xv, 3
- Civilis victoria omnis funesta (a civib. in bello civ. reportata) xv, 10 (civiles clades hostibus produnt republ.) xvii, 5 civiles fluctus (de bellis civ.) xxv, 6 Sic: civiles procellæ xxv, 10 (v. inf. fluctus) civilibus bellis alterutra pars offenditur xxv, 2
- Civile jus v, 2 (v. Jus)
- Civilitas Agesilai in cultu victuque xvii, 7
- Civitas Romana amittitur alia ascita (jus civit.) xxv, 3 amplissima vii, 1 clarissima viii, 2 splendidissima vii, 11 civitas quæ libertate usa est (ἡ δημοκρατονμένη πόλις) i, 8 universa descendit obviam Alcibiadi (cuncti cives s. incolæ) vii, 6 (Sic Græci: πᾶσα ἡ πόλις) civitatis alienæ esse (sub. hominem, civem, vel simile quid; i. e. alienigenam) xviii, 1 Sic: civitatis ejusdem esse ii, 9 civitates potentissimæ v, 3 civitatum magnarum et liberarum commune vitium xii, 3 omnium eadem natura i, 6
- Clandestina consilia (occulta molitio) xxiii, 2
- Clarus vir iv, 3 clarissimus vir ii, 8 claritate præstantes viri (celebres) xviii, 3
- Classis LXX. navium i, 7 c. nav. ii, 2 ccc. nav. ii, 3 d. nav. i, 4 mcc. nav. longarum ii, 2 classis communis Græciæ ii, 3. iii, 2 classis configit cum (classiarum) ii, 4 (Sic alibi: naves superant Eubœam. Vorst. v. navis) classi præficere aliqu. (Archithalassum constituere) i, 4 classem ædificare ii, 2. iii, 3 comparare i, 4 contrahere ix, 4 efficere celeriter ii, 2 dare alicui i, 7 classe proficisci (sub. cum, vel in), ibid. navibus i, 1 classe appulsa ad Eubœam i, 4 cum classe mittere aliqu. iv, 2 in classe esse cum aliquo, (de collega Præfecti s. Archithalassi) iii, 2
- Classiarii (milites class.) i, 7 et alibi (v. Cl. Scheffer. de Milit. Nav. ii, 3)
- Clastidium (opp. Galliæ Cispadanæ hodie Chiasteggio) xxiii, 4
- Clavari gerere manu xiv, 3
- Claudere hostem angustiis locorum xiv, 8 urbem obsidione xv, 8 operibus i, 7 (Cæs. circumvenire) claudi angustiis loci xv, 7. xxii, 2 multitudine (circumveniri) i, 5 (Proprie venatorium verbum est, et militare: v. Thes. Buchneri) ad claudendum filium iv, 5
- Claudius M. Cos. xxiii, 7
- Claudus altero pede xvii, 8
- Clementia in captos uti vii, 5 est in victoria (opp. crudelitas) xv, 2 clementiam violare (facere quod clementiæ officio indignum) vii, 10
- Cleon Halicarnassus vi, 3
- Cleophantus Corinthius, Fr. 10
- Clypeis maximis uti xi, 1
- Cnidus, ix, 4
- Coarguere tyrannidem alicujus (cum ex-

probratione tyrannidis convincere) xv, 6

Cælum vespascit xvi, 2 in cælum efferrī laudib. (valde extolli) x, 7 (Sic in cælo esse, cælum tenere, tangere et in cælum abire dicuntur, qui beatisimi sibi videntur. de quo vid. Buchn. Thes. adde Senec. de benef. i, 13 Petronius: 'Nunc in cælum abiit, et Trimalcioni tapanta est')

Cænare apud aliquem xxiii, 12

Cæpit hic operam dare (dedit op.) ix, 5

Sic: cæpit orare iv, 4 petere xxiii, 2 cæpit pugnari cum xv, 10 cæpta est desiderari diligentia xv, 7 cæpta sunt conjici vasa xxiii, 11

Coërcere manibus procacitatem (punire pariter ac inhibere) xx, 5

Cogere: quod cogit natura (ad quod) xxv, 22 (nisi leg. est, ad quod). cogit hic equos, verberib. exultare xviii, 5 eos satis habere, si xx, 2 medicos dare soporem x, 2 cogunt illi eum jurare x, 8 coactus est muros reficere xiii, 4 vetustate (sc. tecti labescentis) xxv, 13 coactus odio civitatis xiii, 3

Cogitare: quæ cogitas (v. seq.) quæ volebas ix, 3 cum cogitasset, facere audebat xiv, 7 (disting. a facere, conari, ita ut consilium primo et deliberatio adhiberi, deinde maturari factum intelligatur. Cicero etiam hac voce significanter utitur, de actu animi commentantis, rem secum expendentis, peragentis. 'sic cogitare de rep.' orat. de prov. cons. xiii. Verrem autem ait 'ingenio et cogitatione nulla fuisse.' Boecler.) quæ cogitant, latere arbitrabantur (de scelesto transfugii consilio) xvii, 6 Paulo post dixit: quod fuerat ad perniciem cogitatum (i. e. insidioso structum) xiv, 6 cogitata patefacere (molitiones) iv, 3 (alii leg. conata. Conjuratiō et insidiis propriam vocem notarunt pridem docti. v. Cl. Bernegg. ad Justin. xxi, 4, 4. c. Cicero in Miloniana, Clodii 'cogitatos furores' cap. 12. 'cogitatum facinus' c. 17. eadem notione nominat. c. 25. ἐπεξηγητικὸς loquitur: 'si hunc de tua vita nefarie aut nunc cogitare aut molitum aliquando aliquid putas.' Boecl. Voce 'cogitata' similiter usi Ter. Phor. i, 5, 53. Vellei. ii, 13, 4. et alicubi Cicero). cogitare amice aliquid de aliquo (φίλα τινὶ φρονεῖν) xxiii, 2 cogitabat corripere omnium partes (moliebatur) xviii, 2 cogitatum imperatoris acutum (pro celeriter reperto consilio,

Delph. et Var. Clas.

vel strategemate) xiv, 6 cogitatione omni ferri ad liberand. patr. (omnia illuc consilia vertere) vii, 9 cogitare callide xiv, 8 (de agitatione et exercitatione animi, facienda et eventura præmeditantis, quæ qualis sit, peto ex loco Liviano de Philopœm. in comment. [p. 38] Boecl.)

Cognomine appellatur Bonus Phocion. ab integrit. vitæ xix, 1 Justus Aristides, ab abstinentia singul. iii, 1 (Mos passim obviis ap. Græcos Latinosque: rarus primo honor et gloriosus: mox ridicula sæpe ambitione vulgatus obsolevit. Boecl.)

Cognoscere librum (legere, ἀναγινώσκω) vi, 4 Sic: literas xiv, 5 sententiam alicujus xx, 3 facile omnium animos (penetrare sensa animi) x, 8 sibi esse pereundum iv, 4 (sc. e literis). hunc cognovit puerum in ludo (de initio familiar.) xxv, 10 cognosci memorem gratumque (reperiri) xxv, 9 cognitum talem judicare aliquem (factis spectatum) i, 1 cognitam diligenter habere antiquitatem (perspectam) xxv, 18 non auditum, sed cognitum prædicare aliquid (compertum propria experientia, non aliorum relatu) xxv, 13 cognito hoc responso (audito intellectuque) xxiii, 7 cognita causa (in judicio disceptata et examinata) i, 7 (sub. a, i. e. post cognitam caus.) Sic: cognita voluntate hujus iv, 2 quibus cognitis ix, 4 nemo nisi industria cognita xviii, 1 (spectatæ industriæ. Subaud. autem nomen cum præpos. ut integre sit: homo vel vir cum ind. cogn. Vorst.)

Cohortatio militum fit (ad milites) xxiii, 11

Coire (conspirare) xvi, 2 cum aliquo (ad societatem factorios consilii accedere) xxv, 8 coire societatem cum aliquo ix, 2.—Sic sæpe Cic. et alii: v. Sanctium Minerv. l. 3. p. 151. lib. 4. p. 340. Voss. de analog. iii, 4. Qui hanc integram putant locutionem, in priori v. subaud. esse τὸ societatem vel coitionem. Ego utramque ellipticam censeo, sed magis priorem. Integrum fuerit coire itum (s. viam, vel coitum) ad societatem.

Colere agros (ut servos) iv, 3 sacellum sanctissimè (de cultu religioso in sacello fieri solito) xx, 4 Sic: sacrarium summa colere cærimonia ii, 8 coli literis ab aliquo (de commercio epistolarum familiarium) xxv, 20

Collabefieri ab aliquo testula iii, 1 (ele-

Ind. Nep.

d

- ganti metaphor. significante, dignitate statuque veluti suo pelli. Tacit. Ann. iv, 60 'si jam labefactum demovisset.' Ann. vi, 29 'Mamercum labefecit Macronis odium')
- Collaudare aliquem iv, 2 officium alicujus xxv, 4
- Collegam habere aliquem in consulatu, censura xxiv, 1 collegæ dantur huic (sc. gerend. bell. in imperio militari, aut gerenda repub.) vii, 3. 7 collegas expectare (scil. legationis) ii, 7 habere hos xv, 7
- Colligere manum (copias) vii, 7 colligere ex fuga reliquos xxiii, 6
- Collis Quirinalis xxv, 13 (Mss. quid. 'in valle')
- Collocare multitudinem in agris (sc. deductos colonos) i, 2 (h. e. agros assignare, quos colant, ibique domicilium figant. Buchn.) alicui filiam xxv, 19 Sic: collocari (sc. in matrimonium, qua integra phrasi Cic. usus est: elocari) iii, 3 Sic: si virgo nubilis propter paupertatem collocari non posset xv, 3 collocata in littore præsidia (posita, constituta) xxiii, 11
- Colloqui per internuntios vii, 5 colloquendi dies (colloquio destinatus) xiv, 11 colloquendi tempus sumere, ibid. colloquium alicujus petere xiv, 10 in colloquium venire de re xiv, 11 in colloquio aliquamdiu esse (de ipso actu colloquendi) xiv, 11
- Colonos mittere aliquo i, 1 arcessere Corintho xx, 3 deducendi, collocandi, muniendi, ordinandi ratio i, 2 tot.—colonia a Cimone constituta Amphipoli v, 2 in coloniam mittere aliquos (deducere eo colonos), ibid. (Sunt autem coloniarum civitates ex alia civitate veluti propagatæ. Gell. xvi, 13. quarum deducendarum causas ceteraque exposuit Sigon. de antiq. jur. Ital. lib. 2. c. 2. De jure earum ap. varias gentes memorabilia sunt quæ collegit Henric. Valesius in annot. ad collectan. Const. Porphyrog. Boecl. Atheniensium colonias collegit et digessit Meurs. Fortun. Attic. cap. 6. Lacedæmoniorum idem in miscellan. Lacon.)
- Columnæ iii, 2 pedum ex onyche, Fr. 8
- Comites de suis adjungere alicui xvii, 6
- Comitari (sc. funus) xviii, 13. xxv, 22 (Est enim inter voces huic officio proprias, quas Kirchm. de funer. lib. 2. c. 10. refert: sequi, prosequi, exequi, comitari funus; ire, venire exequias. Boecler. Adde Heinsium ad Ovidium Ep. 2. Heroid. vs. 119)
- Come ingenium (facile ad audiendum præceptorem et artes capiendas. Loccen.) x, 1
- Cominus pugnare xii, 4
- Comitas mira (pro civilitate cultus et affabilitatis) i, 8 (quomodo et alibi principib. viris sæpe comitas tribuitur; ut Patribus ap. Liv. v, 3 et 7, &c. Augusto ap. Suet. c. 53. Tito ap. eund. c. 8. et Tacit. Hist. v, 1, 2. Druso Ann. i, 33, 4. adde Thies. Buchneri. Sed in Ms. Dan. et Schotti erat 'communitas' idque rectius videtur) comitas ejus non sine severitate est xxv, 15 (v. Tacit. Ann. ii, 72, 3. vi, 50, 1)
- Comitium (scil. Spartæ, Xenophonti τὸ ἐφορείον) xvii, 4 (Usus est, ut alibi sæpe, Romana voce, quæ Græcæ responderet, ob similitudinem; nam ut Spartæ in ἐφορεία, sic Romæ in comitio populus conveniebat. Comitii a. vocem habes et apud Ciceronem Or. pro Sextio, Livium xl, 29. Plin. N. H. xviii, 15. Tacit. Ann. xiii, 58. et Agr. 2)
- Comitia amicorum (scil. in quibus agitur de amicorum dignitatibus) xxv, 4 (Ad hæc ventitare, ibique petitionem amici auctoritate et suffragio juvare, officii erat. Boecl.)
- Commeare: commeant omnes hac via xviii, 8 (quandam consuetudinem; frequentiam, studium hac voce notari, observat Boecl. Chrestomath. Ter.)
- Commeatu omni privare urbem (annonæ subvectione) i, 7 Sic: commeatibus privatur civitas (intercipitur ei portus et subvehendi facultas) xix, 2
- Commemoravi de eo supra (dixi, narraui) x, 6 commemoratur hoc in virtutibus alicujus, Præf.
- Commendare alicui regnum (tradere, successorem facere) xviii, 2 (dicitur ea vi, qua morituri necessitudines suas aliaque amicis commendare dicebantur: vid. Brisson. Formul. 7. Boecler. Terent. Ad. iii, 5, 11 'ille tibi moriens nos commendavit.' Adde Thes. Buchneri.) commendatio tanta oris atque orationis ut vii, 1 (de oratione commendata viribus actionis, ut loquitur Quintil. xi, 3. naturalique vultus gratia et pronuntiandi excellentia valente: v. Cresoll. lib. 2. Vacat. autumnal. p. 213. Boecl. Tacito Hist. iii, 1. est 'decor oris': commendatio-

nem aliq. consequi in lædendo aliquo xxv, 9 (ubi vulgo 'commoditatem' edunt). commendatur non minimum dignitas corporis (laudatur) x, 1 (Lamb. tamen mallet 'commendat')

Commiserari fortunam alicujus (scil. sermone) xvii, 5 (sic apud Sallust. Jug. 'miserando casum suum.' Vorst. Et ap. Tac. A. iii, 17, 1 'casum alicujus miserari')

Committere aliquid (de crimine) iii, 1 prælium (initium facere conflictus) i, 6 (sic et ap. Justin. ii, 12, 7. xv, 4, 22. et xxii, 6, 6. Apud Flor. similiter 'acies commissa,' 'bellum commissum,' pro incepto: v. Ind. Freinshem.) committere prælium statum (simpliciter de conflictu) xxiii, 11 vi summa i, 5 alicui imperium, potestatem vi, 1 (sic ap. Liv. et Frontin. 'committere alicui remp.' v. Gronov. ad Liv. xxvii, 7) committere se fluctibus civilibus (mox, dare) xxv, 6

Commissa celare (tacere fidei suæ concredita) xv, 3 (Horat. Sat. i, 3 'commissa tacere.' Et Ep. i, 18 'commisumque teges.' Lamb.)

Communia populi: (ita τὸ κοινὴ συμφέρον in democrat. vocatur: ut) adversus commoda populi stetisse (sit pro crimine majestatis) xix, 4 (Boecl. sic ap. Vellei. ii, 13, 3 'commoda plebis')

Commode saltare, Præf. (εὐαρμότως, εὐσχημόνως, perite, concinne, eleganter, et ad modos ac numeros apte; sic ap. Suet. Aug. 79 'commoditas membrorum,' pro concinnitate). verba facere (de eo, qui nativum linguæ leporem exprimit) ii, 10

Commoditatem aliquam consequi in lædendo alio (emolumentum, lucrum, quæstum) xxv, 9 (in edd. vulg. sed leg. est, commendationem)

Commovere se non sunt ausi (elegantè de molitione nefaria, cohibita atque veluti constricta) xvii, 6 commoveri nuncio aliquo (erigi, excitari ad rem accuratius agend.) xiv, 7 nova re (perturbari) xiv, 6 his rebus vii, 10. xx, 1 hoc sermone (irritari) x, 2 commotus hoc nuncio rediit (pro quo alibi ἐλλειπτικῶς dixit, hoc nuncio rediit) iv, 3 Communire castella vii, 7 loca castellis idonea i, 2

Communis infimis (κοινὸς, de popularitate et ἰσομοιρία) xxv, 3 (itaque τὸ δημοκρατικὸν notatur voce 'communitatis' apud auctores: qui de facilitate explicant, non satis discernunt vim lo-

corum. Boecl. v. Thes. Buchneri). communis affinis (sc. et meus et fratris) xx, 1 communis classis Græciæ (a tota Græcia comparata, v. Classis). communi utilitati parere vii, 4 commune ærarium iii, 3 vitium in magnis civitatib. xii, 3 jus gentium (v. Jus) ii, 7 odium (quod uterque gerebat erga alium) xiv, 10 communia multa imperatorib. cum militib. et fortuna viii, 1 communitas mira in hoc est (sic q. Mss.) i, 8 (ubi alii, comitas). communiter cum his diem deligere (communi consilio) xvi, 2

Commutare aliq. in tecto (ædium sc. immutare, innovare) xxv, 13 commutatus vitæ status (genus vivendi diversum) x, 4

Commutatio rerum tanta fit (ut, fortunæ statusque imperii ac belli) vii, 5 commutatio subita consequitur res prosperas x, 6

Comparare bellum (ut parare, instruere, moliri) x, 5. xvii, 2 adversus aliquem xviii, 7 classem i, 4 classes xvii, 2 copias, ibid. exercitus xiv, 4. xxiii, 3 pedestres xvii, 2 (Sic Livius xlii, 30 'quod anna, milites, classem comparasset.' Ead. ratione Cæsar B. G. vii, 12. præsidium, i. e. militem præsidarium, comparare dixit). factionem excitare x, 6 iter ad regem (de itineris destinatione et præparatione) vii, 10 manum (sc. militum) x, 4 milites ad resistendum (instruere, ordinare) xiv, 4 comparatur hic cum primis ætatis suæ (par primis habetur: elogium magni ducis) xi, 1 comparatum erat incendium ad interimendum virum vi, 10 (Sic Cic. Orat. 'ad delectationem comparatum genus.' Vorst.) ad comparandum dato tempore (ἐλλειπτικῶς. subaud. bellum) viii, 2 (Ciceroni pro Plancio est 'dari spatium comparandi')

Comparativus pro absolut. elegantia seruiens: leviora, pro levib. xv, 1 acerbius imperium pro acerbo xviii, 6 obscuriora gesta pro obscuris xiv, 1 res major pro magna ii, 1 majores natu pro magno ii, 2 Sic: contumacius se gerere v, 2 audacius instare xv, 9 licentius dispertiri x, 7 (pro contumaciter, audacter, licenter. In quib. omnib. tamen intensio quædam significatur: ut cum dicimus paulo, aliquanto leviora, &c.)

Comparare; comparat in his libris multa diligentia (conspicitur, &c.) xxiv, 3

- (Sic Cicer. in orat. perf. 'In Thucydide ornamenta comparent.' Lamb.)
- Compellare aliquem fratricidam (increpare, convicio oburgare) xx, 1 (Buchn. in Thes. Fabr. ait idem fere esse ac accusare, ut apud Suet. Cæs. 17 'compellare majorem potestatem,' explicante Casaubono). compellari hoc crimine (de eo qui in iudicio convenitur super crim.) vii, 4 (nisi tamen locus corr. est. nam scripti codd. aliter legunt)
- Compellere hostem intra mœnia (al. rejicere &c.) xvii, 5 (de iis, qui eruptionem infeliciter tentarunt). compellere eo aliquem, ut xxii, 2
- Comperire aliquid ex literis iv, 4 ab aliquo rem gestam iv, 3 de scelere filii iv, 5
- Complecti (de luctantibus) xv, 2 (vid. Hieron. Mercurial. de art. gymn. lib. 2. c. 8.) complexi inter se (de serio pugnantibus) xviii, 4 (Diod. Sic. *συνεπλάκησαν ἀλλήλοις*, et: *συμπλεκόμενοι τοῖς σώμασι*: Hinc vocis-translatio et usus artis luctatoriæ patet, qui innuit loco Nepotis priore. Boecl.)
- Complexit tot annos (scil. vivendo) xxv, 21 (Cic. de senect. cap. 5 'Gorgias centum et septem complexit annos')
- Completa sunt horum adventu decem millia (i. e. effecta) i, 5
- Complura castella xiv, 10 testimonia xiii, 4 (in edd. vulg. Sed in nostra est 'pleraque'). compluribus locis v, 4. xiv, 11
- Componere bellum (pacem facere) xxii, 1. vii, 8 (sic Pollio ap. Cic. 10. ep. ad fam. et Vellei. ii, 25, 1. Eod. sensu Horat. 4. Carm. 14. extr. 'arma composita' dixit)
- Composito (de industria, *ἐκ παρασκευῆς*, Plauto de compacto) xiv, 6 (Donat. ad illud Ter. Phorm. v, 1, 29 'Composito factum est.' Sic, inquit, veteres: nos 'ex composito,' ut: 'Composito rumpit vocem, et me destinat aræ,' qui Virgilii versus est *Æn.* ii, 139.) parum composita, mox: minus eleganter (utrumque de puritate sermonis), Fr. 3
- Comprehendere aliquem iv, 4
- Comprimere preces alicujus taciturna obstinatione (inhibere) xxv, 22 (in edd. quibusd. nam in aliis est 'depressit')
- Comprobatum hoc est publice xxiii, 3
- Conari: prius cogitare, quam conari (*προσφέρεισθαι πράγματι*, ipsum actum notat. effectui rem dare) xiv, 7 ea re fallere ii, 7 frustra dehortando (niti, laborare) xxv, 21 multa stulte (suscipere, facitare) xxiii, 8 a conatu resistendi deterreri xiv, 4
- Conata perficere (destinata, significanter) x, 8 (vid. Taubm. ad Plaut. Merc. prol. 39. sic Cæsar B. G. i, 3. et Suet. Galb. c. 17. Lucretius iii, 386. dixit 'conata patrare,' Accius apud Nonium et Velleius ii, 29, 1. 'exequi,' Juvenalis Sat. 13. 'peragere.' Reponunt nonnulli hanc vocem et iv, 3)
- Concedere aliquo habitatum ii, 8 concedere alicui aliquem (captum bello reddere) xxv, 7 principatum imperii xiii, 2 non concedere alicui principatum (se opponere dominationi ejus) x, 6 non conceditur hoc legibus (leges vetant) ii, 10
- Conceptis verbis dejerare ausim (formula asseverandi), Fr. 12
- Concidere multa millia adversar. (secunda producta; delere, interficere) xiv, 8 Alpico xxiii, 3 Sic: conciduntur nonnulli ab insciis x, 10 celeriter perfugæ xiv, 6 (de magna et subita clade. estque ubique hæc vox inter eas, quæ cum pondere et gravitate et fundamento *αὐξήσεως* dicuntur. Boecl. vid. Cort. ad C. Cæsar. de Rep. Ord. Ep. i, 5. n. 1) concidere (secunda correpta scil. ex vulnere) xv, 9 conjectu telorum xvi, 5 concidere hoc crimine (everti, subverti) xix, 2 vitio adversariorum xvii, 5 Sic: concidit majestas imperii Laced. xvi, 2 (Pertinet huc cognata translatio, collabefieri: v. supra. Boecl.)
- Conciliare servitatem (civib. suis scil.) xv, 5 (Lambin. exponit, quærere, comparare. Nisi fors capiendum commendandi notione et insinuandi, ut sæpe. Ut sensus sit: blandiente otii titulo, paulatim civibus tuis servitatem, quæ sub isto otio certa latet, veluti acceptam reddis. facis, ut quod omnium noxiosissimum est, veluti futuræ tranquillitatis elogio placeat ameturque. Boecl.) conciliare tantum otium toti insulæ (ut acquirere, comparare) xx, 3 conciliare alicui reges (adjungere partib. alicujus, pertrahere in societ. consiliorum) xxiii, 10 (nisi τὸ conciliabat a glossa est). pacem (facere. mox: componere bellum) xxii, 1 conciliare pacem inter duas civitates v, 3 (de eo, qui medius et veluti arbiter pacis intervenit, offensasque conciliat, sic Cic. 10. fam. 27.

- et Ter. Heaut. v, 5, 2.) conciliant fortunam sui cuique mores (efficiunt, et, ut alibi loquitur, fingunt) xxv, 19 conciliantur huic homines amiciores (benevoli redduntur) xvii, 2 (quam lectionem frustra sollicitat Lambinus : Cic. pro Deiot. 'quocum mihi respub. amicitiam conciliavit.' Idem : 'Virtus et conciliat amicitias et conservat'). conciliari mihi talem virum cupio (amicum fieri) ii, 10 conciliare nuptias xxv, 5 conciliare nuptiarum xxv, 12 (pararius, *προξεντής*. bono et honesto significato. Sic alii : v. Mercer. not. ad Nonium pag. 96)
- Concilium amicorum habere (conventum) xv, 3 concilium populi habetur in theatro (concio) xx, 4 (similiter Liv. xxiv, 37 : vid. Gronov. ad Liv. xlv, 2. ubi prolixè ostendit, quomodo differant consilium et concilium, quæ sæpe in libb. confunduntur)
- Communitas : vide Comitas
- Concinnus in brevitate respondendi xv, 5 (cujus breve responsum aptissime congruit ; appositæ responseones cum suavitate dicti notantur. *ἀποφθεγματικός* Græcis esset talis homo. Boecler.—Cic. Bruto : 'sententiæ venustæ et concinnæ.' Horat. Sat. i, 3 'concinnus amicis Postulat ut videatur.' Lamb.)
- Concio convocatur (cæsus populi) vii, 6 concio populi xx, 5 in concionem populi prodire (*εἰς τὴν ἐκκλησίαν*, vel *εἰς τὸ βῆμα*. Lamb. de iudicio publico, quod in concione sc. habebatur) ii, 1
- Concitare equum in aliquem xvi, 5 concitato equo vehi ad hostem xiv, 4 concitant vasa jacta risum pugnantibus (movent) xxiii, 11 (ubi vulgo est 'excitarunt.' Sic et Cic. de Orat. et in eund. modum alii, 'concitare iram,' &c.) concitat odium Hamilcaris bellum Punic. II. (conflatur, commovetur, et, ut Livius loquitur, conciet, causa est odii) xxii, 4 concitata multitudo a Themistocle in Aristidem iii, 1
- Conclave x, 9 (Donat. ad Ter. Eun. iii, 5, 35 'Conclave est separatio locus in interiorib. tectis,' &c. Gloss. Græcolat. *οἶκος ὑπὸ μίαν κλεῖδα*, conclavis)
- Concludere uno volumine (complecti) xv, 4 conclusio (pro obsidione) xviii, 5 (Sic Cæs. B. Civil. 2 'conclusio Massil.' Male Lambinus exp. 'in hoc concluso loco')
- Concupiscere majora iv, 1 majores res appetere iv, 2 (de molitionibus elatorum et inciviliū hominum, qui suo statu non contenti, ambitiose res novas quærent. Boccl.) plura, quam quis efficere possit (moliri) ix, 5 intemperanter concupiscere aliquid (vehementer) xxv, 13 (ubi alii male, imperanter, vel imperative) concupiscere tyrannidem (aspirare ad tyr.) vii, 7
- Concurrere ad opprimendum aliquem (certatim operam conferre) xviii, 3 concurrere cum aliquo (de *μονομαχία*) xviii, 4 in navem regis (una incurrere, veluti agmine facto adoriri navem) xxiii, 10 concurrentes insidiatōres xiv, 9
- Concursus magnus est (populi scil. studio spectandi) xiv, 3 Sic : concursus magni fiunt xix, 4 (Lætitia connotatur : sic ap. Vellei. ii, 103, 4 'concursus civitatis'). uno concursu (unica pugna) v, 2 concursu acerrimo pugnare (de conflictu prælii) xviii, 4 Sic : in concursu (de prælio navali) xxiii, 11 in concursu prælii viii, 1 motus concursusque (militum pugnantium) xi, 1
- Concutere opes alicujus (labefactare potentiam) xv, 6
- Condiscipuli xv, 2. xxv, 1 condiscipulatus (*συνμαθητεία*) xxv, 5 (ubi tamen alii, discipulatu, vel condisciplina : v. not. Ernstii. Usus et Justin. xii, 6, 17)
- Conditio (pro pactione) : conditionem accipere (sc. oblatae pacis) xiv, 8 (Donat. ad Ter. Andr. i, 1, 52 'conditio est pactio certam legem in se continens.') Sic : conditiones non conveniunt (sc. belli componendi) xxiii, 6 (v. inf. Convenire). his conditionib. pacem fecit viii, 3 alibi his legibus xiii, 2 de conditionibus tractare (sc. ditionis faciendæ) xviii, 5 conditionem æquam versuræ non habere (copiam, facultatem) xxv, 2
- Conditio (de matrimonio) : nullius non conditionis potestatem habere (nusquam repulsam metucere) xxv, 12 conditionem talem aspernari (sc. matrimonium sororis, pecunia entum, cum homine non tam generoso, quam pecunioso) v, 1 (Sic enim hunc locum cum Gebh. accipio. Passim autem ita loquuntur veteres, Sueton. Galba c. 5. alii : ita dicimus : filiæ conditionem quærere, &c.)
- Conditor urbium visus Timoleon (quia

- eas instauraverat, ac refecerat) xx, 3 (Sic aliis condere urbem, gentem, imperium, est perpolire, corrigere, et quasi ex integro restituere: v. Freinshem. ad Flor. i, 3, 1. et Barth. ad Statii 4 silv. 3, 72. Ita Noster alibi 'constituere urbem' eod. sensu dixit, xv, 8)
- Conduci mercede, Præf. conductitius (al. conductus) exercitus xi, 2 conducti ex Græcia xiv, 8 conductitiæ catervæ xii, 1 (de mercenariis militibus, qui ferme delectui domestico opponuntur)
- Conferre se Athenas (proficisci) xxv, 2 ad aliquem (confugere: ut cum eo simus ac moremur) vii, 5. ix, 2 conferre se suæque in naves (transferre) ii, 2 nihil in domum suam (in suos usus convertere) xvii, 7 legem in perniciem civitatis (adhibere, usurpare, legi obsequendo perniciem patriæ afferre) xv, 7 arma cum fortiore (congradi) xviii, 11 conferre pecuniam (sc. ad sublevandos amicos) xv, 3 Sic: collata sunt 460. talenta Delum (contributa in commune ærarium) iii, 3 conferre facta clarorum virorum (comparare) xxiii, 13 ligna circa casam (ut eam incendamus) vii, 10 conferuntur ei munera a rege (donantur) xvii, 7 collatum est omne bellum circa Corinthum (tota moles belli Corinthum translata, versa in Cor.) xvii, 5 (Sic 'arma undique collata,' Lucan. 5. 'orbitatem geminatam in unum tempus collatam,' Quintilian. decl. 537. 'castra aliquo conferre,' Tacitus i, 8, 6 dixit)
- Conficere per aliquem quod studes (agere, peragere) ix, 3 orationes (conscribere) xxiv, 3 (legitima, seu, ut alii, legitimos: v. inf. Legitima). conficere iter (peragere) xvii, 4 tertiam partem itineris xviii, 8 dimidium spatium (sc. itineris) xviii, 9 bellum ii, 4 conficere gerentes bellum (debellare) vi, 1 (Est autem proprie gladiatorum et bestiarii: v. Donat. ad Ter. Eun. v, 4, 1. Thes. Buchneri). conficere aliquem incendio (interimere) vii, 10 dum res conficeretur (ageretur) xx, 1 ne res conficeretur (ne fieret, quod suaserat Milt.) i, 3 quibus rebus confectis xvi, 3 conficitur cædes x, 10 alibi: fit xv, 9 res divina xxiii, 2 confecti Græco sermone libri xxiii, 13 conficere magnam multitudinem serpentum (colligere, conquirere) xxiii, 10 (Alii: grande peculium, pecuniam innumerabilem, tot talenta: v. Gronov. ad Liv. xxix, 35.
- et ad Plin. N. H. xxxv, 7. In Boecl. tamen erat, fecisset)
- Confidere talem futurum aliquem i, 1 (Plus est quam sperare, cui opponitur. Sic Seneca Ep. 16 'Jam de te spem habeo, nondum fiduciam')
- Configere: confixi ceciderunt (sc. telis) xiv, 9
- Confinis Cappadociæ gens xiv, 4
- Confirmare quid satis (fidem rei sufficientem facere) xiv, 11 Sic: confirmare fide se fore proprium alicujus (data fide se alicui addicere, promittere operam suam) vi, 1 confirmare conjurationem x, 8 decreta populi (approbare, rata habere) xix, 3 exercitum (fiducia scil. et bona spe complere, *θαρρύνειν τὸν στρατὸν*. Lamb.) xvii, 2 insulas bene animatas (in officio; obsequio et fide retinere nutantes) v, 2 confirmare odium hæreditate relictum (augere, vehementius exercendo) xxiii, 1 confirmatur regnum Persarum (stabilitur) i, 3
- Conflatur bellum xii, 2. xviii, 3 (Sic locuti et Hirtius de B. G. viii, 6. et de B. Alex. c. 1. Vellei. ii, 55, 2. et Cic. Philipp. 2. qui et pro Cluent. dixit 'conflare seditionem'; sicut alii 'invidiam, odium,' &c.)
- Conflictari non simplici fortuna xx, 1 morbo x, 2 (Sic Cic. 'conflictari molestiis'; Cæsar: 'gravi annona'; Tacitus: 'tempestatibus'; Celsus: 'doloribus.' Lamb.) cum adversa fortuna xvi, 5 (quasi dicas: cum fortuna, repugnante cœptis, veluti decertare, collectari, conteri, collidi. Conflictatio enim, ut docet Donatus ad Terent. Andr., est corporum tactus invicem et collisio. Lamb. Superior formula affligendi; hæc pugnandi notionem habet. Boecl.)
- Configere (præliari) i, 5 classe vii, 8 paucis navibus adversus classem xxiii, 8 configere cum aliquo xviii, 8
- Confluere ad (de copia et studio concurrentium ad aliquem) vii, 6 (Sic et Cic. pro Planc. Vellei. ii, 55, 2. et ii, 80, 4. Curt. x, 4, 15. Justin. i, 7, 9 &c.)
- Confodi conjectu telorum xvi, 5
- Confugere ad aliquem (tanquam ad præsidium infaustæ sortis) xi, 3 in aram iv, 4 (antea: in ara considerare. salutituentæ sc. tanquam in asylo. Mos passim obviis)
- Congerere undique quod idoneum ad muniendum ii, 6 (Sic Curt. viii, 2, 24

- 'cædi arbores, et saxa congeri jubet.' Gebh.)
- Congredi (sc. ad colloq.) xiv, 11 dimicare armis xiv, 8 Ita: congre-
di cum aliquo xxiii, 1 congre-
di (bellum ge-
rere) xxiii, 6
- Congruit hoc sententiæ Deorum, (ad
illam accommodatur, refertur, consen-
tit cum ea) vi, 3
- Conjicere tela in host. xiv, 9 Hinc: con-
jectus telorum xvi, 5 conjicere calli-
disime de futuris (divinare) ii, 1 Sic:
conjiciunt hoc omnes ex eo xviii, 2
conjicere se in sacrarium (propere
illuc confugere, securitatis scil. causa)
ii, 8 in templum ex fuga xvii, 4 (Sic
Terent. Heaut. ii, 3, 36 'continuo se
conjecit intro'). conjici in vincula i, 7.
iv, 3. ix, 5 in custodiam xvi, 5. xix,
3 (Sic et Ulp. loquitur l. 3. de cust.
et exh. reorum; ac Sævöl. l. 4. §.
Item. ad Jul. majest. Savaro l. xix, 3,
4. xvi, 5, 1)
- Conjugii ejus cupidus (scil. contrahendi
cum ea muliere) v, 1
- Conjuncta Cappadociæ Paphlagonia (vi-
cina coharens) xiv, 5 conjungi affi-
nitate cum iv, 2 conjunctus cognati-
one propinqua, Præf. (Velleio ii, 41, 2
'conjunctissimus sanguine.' quomodo
et ap. Cic. Verr. v, 67 'conjunctus
sanguis' civium Rom. Adde or. pro
Planc. c. 11). conjunctus alicui intima
familiaritate xxv, 12 Pro his alibi
conjunctus absolute, pro necessario
amico, vel propinquo xxv, 7 (ut ap.
Curt. vi, 11, 20 'conjuncti sontium':
v. not.) conjuncte vivere cum xxv, 10
Item: conjunctissime xxv, 5 (de fa-
miliaritate). conjunctio (sc. affinitatis)
xxv, 19 conjunctim petere auxilium
salutis (sc. et suæ et ejus, quem caris-
simum habebat, non suæ solum, ut
ibid. additur) xxv, 10
- Conjuratio (conspiratio, aut juxta Lamb.
συνομοσία) x, 8
- Conon egregius terra marique bellator ix,
1 ad Pharnabazum se confert ix, 2
usui est adversus Lacedæmonios ix, 3
accusat Tissaphernem ap. Artaxerxem,
ibid. donatur muneribus et bello præ-
ficatur ix, 4 &c. Lacedæmonios apud
Cnidum fundit, ibid. dum patrias stu-
det, a Tribus in vincula conjicitur ix,
5 &c. plurimum Cypri vixit xii, 3
ejus memoriam renovat statua filii jux-
ta paternam posita xiii, 2
- Conquirere quos possimus (sc. colonos)
xx, 3 socios (quos asciscamus sc.)
x, 8 proscriptos (de inquisitione pro-
scriptorum et inquisitoribus) xxv, 11
- Conscondere navem xiv, 4
- Conscii (conjuracionis scil. seu, ut q.
Mss. addunt) facinoris. Sic: tam mul-
tis conscis i, 3 res multis conscis
quæ geritur, effertur x, 8
- Consciscere sibi necem, Fr. 2
- Conscribere in periculo (sic vulgo edi-
tur) xv, 8 (sed rectum est, inscribere).
librum gravem multis verbis (scil. tes-
timonii) vi, 4 conscriptus liber de
historicis (factus, compositus) x, 3
- Conscripti patres xxiii, 12 (De senatu
Romano usurpatur, qui tanquam so-
lemni titulo ita compellari, vocarique
consuevit. conscripti alias ii proprie
dicebantur, qui a Bruto primum lecti
in senatum, expulso regno. *οἱ κατα-
γραφέντες εἰς τὸ βουλευτικὸν συνέδριον*.
vide Liv. ii, 1. Nec ignorari interim
debet, etiam primos illos ab Romulo
institutos centum senatores, *πατέρας
ἐγγράφους* dici Halicarnaseo l. 2. an-
tiq. Boeckl. add. Thes. Buchn.)
- Consectari prædones ii, 2 singulos ad-
versarios ii, 4 (cum studio et labore
conquirere, persequendo sc.)
- Consentire in laudando uno aliquo (con-
venire, pariter laudare) vii, 11 (ubi
tamen forsitan leg. est, conscierunt). ad
aliquem opprimendum (conspirare)
xiv, 5 Sic: consentire cum aliquo de
urbe tradenda xix, 2 consensio magna
multorum (magna conspiratio) vii, 3
Ita: globus consensionis (conspiran-
tium) xxv, 8 (Usus et Cicero, sed in
bonam partem, orat. post red. ad
Quir. c. 8)
- Consequi benevolentiam magnam regis
(adipisci) xiv, 5 commendationem
(vel commoditatem) aliq. in aliquo
lædendo xxv, 9 gloriam belli xv, 5
tantam apud omnes gentes, ut ii, 6
familiaritatem alicujus re aliqua xxv,
19 hæreditates multas non alia re,
quam bonitate xxv, 21 dominationem
non vi, sed suorum voluntate i, 8
consequi multum in eo xvii, 2 consequi
aliquid facile aliqua re (perficere)
xxiii, 10 Sic: id qua ratione conse-
cutus sit vi, 1 consequi (absolute):
consequuntur legati ii, 7 consequitur
desiderium rei v, 3 (Curt. viii, 8, 23
'crudelitatem sera poenitentia consecuta
est'). consequitur id dictum invidia
(magnam id dicenti invidiam conflatur)
x, 6 consecuta est commutatio x, 6
consecuta est eum magna prosperitas

- (magnum adeptus est prosp.) xxv, 19 (Sic Ter. Phorm. v, 1, 24 'matrem mors consecuta est.' vide Jo. Rhodii indicem Scribonianum). consequi fugientem (assequi) xxiii, 7
- Conserere manum xiv, 8. xvii, 3 cum aliquo xxiii, 4 (Est, justo praelio contendere. Alii 'conserere praelium,' de quo C. Vorstius ad Sulpicii i, 36)
- Conservare aliquem (sc. vivum) xviii, 10 (in plerisque edd. vulg. Sed rectius est, servare). inducias xvii, 2 fidem xvii, 2 religionem, ibid. (in Ms. Dan. ubi vulg. est, servare). iurandum xxiii, 2 conservare simulacra, aras (honorem earum, et jus tuendi supplices non imminuere) xvii, 4 exercitum (sc. incolumem) xiv, 2 conservatis legibus (i. e. observatis) xxv, 6
- Considerare in ara (de supplice) iv, 4 (Sic de Helena Virgilius: 'Aris invisa sedebat')
- Consilium (*σπαρτήρηνα*, ars, prudentiæ callidum et subitum inventum, quale est illud Themistoclis ii, 6. et Data-mis xiv, 6. Boecl.) Sic: consilium prudentissimum xviii, 7 consilii celebritas xvii, 6 consilium tale capere xxiii, 9 hoc consilio i, 5 consilio alicujus vinci magis quam armis ii, 4 ('consilio, quam vi' dicerent Livius ac Tacitus) Sic: consilio superare arma alicujus xxiii, 11 tali percellere, profligare aliq. xiv, 6 consilium novum xviii, 8 (alibi, [i, 5.] 'nova ars,' de singulari invento, aut ex re et tempore capto consilio, Boecl.) consilium Apollinis (de responso) ii, 2 repentinum (subito captum, propositum inopinatum) iv, 4 consilii maximi vir (de ipsa facultate ingenii prudentis) xiv, 1 Sic: consilii plenus iv, 1. vii, 1 consilii magnitudine superare omnes xiv, 1 consilio semper vincere xi, 1 consilii mei hoc non est (i. e. iudicii et arbitri in eligendo) ix, 4 (Sic Cic. ad famil. iii, 2 'Quid efficere possis, tui consilii est.' Lamb.) ad consilium aliquod accedere (probare consil.) i, 3 in consilium dari alicui (de adiutoribus datis) xiii, 3 consilium id inire (destinare) xxv, 22 mutare xviii, 9 alicujus sequi (imitari factum institutum) xiv, 6 consilio alicujus moveri (parere alicui) x, 1 consilio privato, publico facere aliquid (per se, aut publica auctoritate) xvi, 1 (Cæsar B. Civ. 3 'una ex his navib. privato consilio administrabatur.' Loccen.) a consilio alicujus abhorre i, 3 a consilio abire res ad vires (vel vices) pugnantium viii, 1 consilia Lysander init, reges tollere (pro 'tollendi' per Græcismum, de factionis. molition.) vi, 3 consiliis clandestinis operam dare, ut xxiii, 2 consiliorum omn. esse participem (mox, omnium rerum: inter requisita scribæ est ap. Græcos) xviii, 1 a consiliis interiorib. removeri (secretis) xxiii, 2—Consilium, pro ipsis hominibus in consilium adhibitis: ex consilii sententia xix, 3 (Ciceroni Verr. iii, 44. et ad Att. x, 7. est 'de consilii sententia'). consilii voluntate cognita xviii, 12 Sic: ad consilium referre (de re aliqua, dicuntur principes aut duces belli, cum amicis et legatis ac tribunis deliberantes) xviii, 12 (v. Gronov. ad Liv. xlv, 1. et observ. iii, 22). in consilio semper adesse alicui (est omnium consiliorum esse participem, ut, ibid. additur) xviii, 5 (v. Adesse: Sic Seneca de clement. i, 9 'amici quos in consilium rogaverat.' Ubi male Piscator mutabat, in concilium)
- Consistere (de acie instructa) xi, 2 consistit huic spes in se locique natura xiv, 8
- Consobrina Pomponii Anicia xxv, 2
- Conspicere locum quandam (digito monstratum oculis consecrari, intueri) xiv, 11 in neutram partem conspici posse (i. e. ut nec defectum ad sordes, nec excessum ad luxum interpretari sine notare possis, ut Buchn. in Thes. exponit) xxv, 13 (Nempe conspici dicuntur, quæ velut eminent ac præ aliis notantur. Livius xxi, 4. de Hannibale: 'Vestitus nihil inter æquales excel-lens: arma atque equi conspiciebantur.' Idem, xxxv, 42 'Regem conspici debere.' Seneca 3. de beneficiis: 'Beneficia conspici volunt')
- Conspectus: in conspectum alicujus venire ix, 3. xiv, 10 a conspectu suorum recedere (absentia a patria notatur) xii, 3 ex conspectu ingrator. hominum morte decedere xx, 1 locus, qui est in conspectu (in propinquo, ut conspici queat) xiv, 11
- Constantes inimici (perpetui) vi, 2 constantia præferre aliquem alicui (constantiorē habere) viii, 1 constantia vocis atque vultus Attici (morientis) xxv, 22
- Constat hoc inter omnes (de notitia) vii, 1 constat reditus pecuniæ in his possessionibus (consistit) xxv, 14 Sic:

- constabat amenitas domus non ædificio, sed sylva xxv, 13
- Constituere aliquid : (vid. de hoc verbo Gronov. obs. i, 1). res quas Lysander Athenis constituit vii, 10 (quæ ipso auctore agenteque sunt constitutæ in procuratione reip. sc. *ἐκείνου τὴν πολιτείαν ἔχοντος*. Boecler.) constituere aciem navium (instruere ad præl. naves) xxiii, 11 oppidum (condere) v, 2 pacem xiii, 2 res summa æquitate (quasi fundare et firmiter sistere, ut facile dejici nequeant: de ordinato regionis statu) i, 2 (vid. Buchner. Thes. v. Statuo). Chersonesum i, 4 constituendæ reip. triumvir (ordinandæ, instaurandæ) xxv, 12 (v. Triumvir). constituere potestatem decemviralem (instituere) vi, 3 portum triplicem (ædificando emunire) ii, 6 alicui statuum (ponere) xii, 1 vineas, testudines (mox, statuere) i, 7 constituere urbem (desertam eversamque de integro condere, incolis et rep. formare) xv, 8 (ubi tamen opt. libri habent 'restituta': quomodo et in loco *παράλλῃ* habetur 'restituere' xvi, 4. v. supra Condere). constituere, quantum quisque daret (definire, de arbitrio, iudicio, consilio) iii, 3 constituere de aliquo (sententiam ferre) xviii, 12 constituere sibi magnam auctoritatem pugna aliqua (comparare, struere, vel et firmare) ix, 5 classem apud fluv. (collocare) vii, 8 regnum alicui (stabilire) xii, 2 domicilium sibi alicubi ii, 10 (sedem domicil. legere). constituit desciscere (decernit, statuit) xiv, 5 (Sic sæpe Cicero. Vorst.) constitutum antiquitus tectum (ædificatum) xxv, 13
- Consuevit hoc sanctum esse apud omnes gentes (consuetudine quadam religio rei apud omnes servata est) xvi, 5 civitas Athen. imperare cæt. gentib. (diuturnitas prærogativæ et potentiae significatur) ix, 3 consuevere magistratus simul epulari (solent) xvi, 2 consuevit hæc vivere cum illo (de consuetudine stupri) vii, 10 (ubi tamen quid. expungunt τὸ vivere)
- Consuetudo vitæ (institutum) xxv, 14 (Sic Terent. Heaut. ii, 3, 42 'quotidianæ vitæ consuetudinem.' Fand. phrasin Adel. v, 3, 34. reponit Guyetus : v. not. ejus). consuetudinis atque vitæ alicujus imago xv, 1 in consuetudinem eam inducere milites, ut (sic assuefacere) xi, 2 consuetudine, qua
- tum res gerebantur xxv, 12 (*εὐφημιστικῶς* hic mitigatur ea voce, quod ad vim dominationis clarius referendum erat. Boecler.) Sic: consuetudo regum (ingenium) xiv, 5 consuetudine sua devincire sibi aliquem (*δμιλία*, convictione, familiaritate) xxv, 1
- Consulere Apollinem (consilium ab Apoll. petere) i, 1 consulere sibi (prospicere, providere, nisi tamen glossema est) ii, 8. xxv, 21 Sic: consulere rebus suis vi, 2 (Bene notanda est *ἐμφασία* horum locorum, et phraseos indoles: cum enim de ultimo veluti remedio cogitatur, Latine 'consulere sibi' quis dicitur. Apud Cæsarem lib. 2. de bell. civ. Gaditani denuntiant Gallonio, ut sua sponte excederet Gadibus, si id non fecisset, 'sibi consilium capturos.' Alibi: 'perterritis omnibus quisque sibi consulebat.' Effertur etiam ita: 'salutis suæ rationem habere.' 'salutem sibi,' fuga e. g., 'petere.' 'sibi, qua pote, salutem querere.' Boecler. vid. Curt. v, 11, 2. et Gronov. ad Liv. xxi, 16. Cicero dixit 'consulere rationib. suis,' in Epistolis). consulere male patriæ (utilitates ejus negligere) xv, 10 (noxam afferre) xix, 2 consultum mittere (sc. ad oraculum) ii, 2
- Consul (præcipuus inter ordinarios Romæ magistratus) P. Corn. Scipio xxiii, 4 C. Flaminius xxiii, 4 Romanorum C. Lutatius xxii, 1 iterum, P. Scipio Afric. xxiv, 2 Ti. Sempron. Gracchus xxiii, 5 consul quinquies (sive quintum) xxiii, 5 consules C. Terentius et L. Paullus xxiii, 4 Romæ annui bini creabantur xxiii, 7 consulum præfecturæ delatæ Attico (a consulibus, ut cum iis proficisceretur in provincias) xxv, 6 quibus consulibus (quo anno) xxiii, 13 Sic: consulibus M. Cl. Marcello, Q. Fabio Labeone: L. Æmil. Paullo, et Cn. Bæb. Tamphilo: P. Corn. Cethego, M. Bæb. Tamphilo, ibid. M. Claudio, L. Furio xxiii, 7 L. Cornelio, Q. Minutio xxiii, 8 Consulibus Q. Fabio Maximo, M. Claud. Marcello xxiv, 1 L. Cotta et L. Torquato xxv, 4 Cn. Domitio, C. Sosio xxv, 22 (i. e. eo anno sub cujus initium hi consules magistratum inerunt, solenni consuetudine designandi temporis, Romanis scriptoribus). Consularis L. Flaminius (qui gesserat honorem consulatus) xxiii, 12 Sic: Consulares aliquot xxiii, 4 consulatum

- gerere cum aliquo xxiv, 2 Alibi : in consulatu collegam habere aliquem xxiv, 1 in consulatu priore (cum primum consulum gereret) xxiv, 2 de consulatu Ciceronis liber xxv, 18
- Consumere plurimum studii in armis (sc. tractandis, de exercitio, quo discuntur αἱ μεταχειρίσεις τῶν ὅπλων, Boecl.) xv, 2 tot talenta in oppugnanda urbe xxv, 1 tot menses in morbo (tam diu ægrotare) xxv, 21 consumi morbo (intere) xxi, 2
- Contegere aliquem veste (induere) xiv, 3
- Contemnere morbum (non admodum curare, tanq. levem) xxv, 21 Sic : contemnentibus res illa perniciæ fuit (negligentib. ut rem periculo carentem) viii, 2 contemni in bello nihil debet, ibid. contentus est a tyrannis viii, 2 (mox : despectus, ibid. v. infra Despicere)
- Contendere, sua opera hoc factum (affirmare) xv, 8 suam ætatem tulisse &c. xxv, 12 ap. aliquem, falsa ei esse delata (asseverant dicere) ii, 7 quo contenderat (i. e. quo cursum direxerat) xiii, 3. xiv, 6 contendit Lacedæmonem v, 3 (Sic enim legendum e Mss. et vett. edd. Et 'contendere Abydon' Justin. ii, 13, 6. ad Prusiam xxii, 4, 5. 'Thebas,' Frontin. i, 4. Savaro. Idem Justinus dixit 'contendere Megaram' ii, 8, 3. 'in Asiam' v, 2, 5. 'in Græciam' xi, 2, 5. 'rus urbanum' xxxi, 2, 3). contendere per loca sola, (proficisci) xviii, 8 contendere posse xv, 2 (de quo accipit Lambinus, vultque hanc esse sententiam : eoque cucurrisse, donec etiamnum currendo posset contendere ; neque tantopere se currendo defatigasse, ut pedibus currere amplius non posset. Malim de lucta accipere, nam et luctantis est contendere, et ad τὸ stans referre. quomodo et Gronovius id videtur accepisse). contendere cum barbaro (bellum gerere) ix, 4 contendere acie (Sic q. mss. et edd.) i, 4 (ubi tamen alii habent, decernere). cum aliq. de principatu (æmulationis certamen not.) iii, 1 contendere inimica mente (de acri concursu in præl.) xviii, 4
- Contentio est inter hos, utrum (acris et ambigua deliberatio) i, 4
- Contentus domo ea xvii, 7 Sic : fortuna illa vii, 9 honore (sc. delatarum præfecturarum) xxv, 6 ordine equestri xxv, 19 contenti erimus uno testimonio (satis erit retulisse unicum testim.) xiii, 4
- Contexta historia (opp. rebus sparsim in Epist. memoratis) xxv, 16
- Contigit ei, ut liberaret patr. (de rebus raris et præclaris) viii, 1 Sic : contigit huic uni, quod nescio an ulli, ut xx, 1 (Similiter Cicero ad Att. 14. post. Epist. 77. 'contigit tibi, quod haud scio an nemini, ut summa severitas popularis esset.' Qui locus favet lectioni Lambinianæ, 'an nulli.' Velleius ii, 124, 2 'Soli huic contigit pæne diutius recusare,' &c. Et c. 61, 3 'Qui honor non alii contigerat')
- Contineri beneficiis, odio alterius (scil. in amicitia. συνέχεσθαι, arctissime coherere) xiv, 10 contineri hospitio alicujus (esse inter eos, qui fœdere hospitii cum aliquo sunt conjuncti) vi, 1 (v. Hospit.)
- Continens : in continenti (sub. terra, i. e. perpetua s. continua, non cincta mari, non intercisâ : opp. insulis) i, 7 (Sic, addita voce, quæ modo subaudiebatur) continens terra ii, 3
- Continens (ἐγκρατής) xv, 3 continentia hoc signum est ; et mox : continentis debet duci xxv, 13 (quid proprie notetur, exemplo locus ipse explicat. Boecl.)
- Contra ea (pro quo alii simpl. contra), Præf. ix, 5. vii, 8. xv, 10 ac fortassis et xv, 5 (adde Schopp. Instit. Gramm. p. 176. ed. noviss. Sic et Cæs. B. G. v, 29. B. Civ. iii, 74. Sallust. Orat. ad Cæsar. princ. et alii loquuntur)
- e Contrario xxii, 1. xi, 1 (et in vulg. libris xviii, 1 : ubi tamen rectius alii, 'contrario,' sine præpos. quomodo et Cicero locutus : vide Cl. Vorst. de Latinit. merito susp. cap. 2. p. 27)
- Contrahere classem (comparare) ix, 4 (ut ap. Vellei. ii, 29.) exercitum xiv, 3 contractæ erant paulo ante copiae (nuper conscriptæ, et, ut adjicitur, inexercitatæ) xviii, 3 Aliter : contrahere copias (est dispersas in unum conducere, colligere) xiv, 7. xviii, 9 (quomodo sæpe Curtius)
- Contumaciis se gerere (de rebellione seu defectione) v, 2
- Contumelia (exhæredationis sc.) sine industria non extinguatur ii, 1
- Convenire : convenit hoc moribus illorum (moribus gentis receptum est), Præf. non convenit hoc prudentiæ

ejus (non decet virum tam prud.) xviii, 11 Sic: negavit id convenire suæ virtutis xvii, 5 non convenit (absolute, i. e. non constat inter historicos. Lamb.) xxiii, 13 ut conveniret Lacedæmonius cum rege (ut tollerentur controversiæ, pax conciliaretur, inter Lac. et r.) xvii, 2 convenire hoc in illum videtur (ipsi hoc factum tribuendum videtur, suspicio hujus rei in illum competit) vii, 3 quæ conveniant inter regem Pausaniamque (de quib. pacti fuerant) iv, 4 (Sic Petronius: 'pariter secundum lectum conciderunt; ut putares hoc convenisse') Ita: non convenire conditiones (pro, non convenit de conditionibus) xxiii, 6 (Sic solent veteres. Livius xxx, 40 'si conditiones convenirent pacis.' Et c. 43 'si pax convenisset.' Sallust. Jug. 45 'pax convenit.' Justin. xxx, 3, 13 'pax non convenit.' Adde Giffan. Observ. Lat. L. p. 51. Gronov. not. ad Statii Theb. vi, 630. et de pecun. vet. iii, 13. princ. ac Thes. Buchneri)

Convenire aliquem (accedere) x, 8. xv, 4 conveniendi alicujus potestatem habere vii, 9 conveniendi alicujus gratia venire x, 9 aditum petentib. dare iv, 3 convenire in colloquium xxiii, 6 ad defendendum (coire, congregari) xiii, 4

Convectus Arcadum (magnus senatus Arcadum, οἱ μύριοι) xv, 6 legationum, ibid. (v. inf. Legationes)

Convertere ad salutem quod ad perniciem fuerat cogitatum xiv, 6 (Terent. Andr. iv, 1, 48 'non posse jam ad salutem converti hoc malum'). convertere ad se oculos omnium (aspici ab omnibus, æstimatione et admiratione virtutis, potentiæ, Boecl.) vii, 3 (Sic Curt. de matre ac conjuge Darii, iii, 11, 24. et de Roxane viii, 4, 24. Simili phrasi, 'convertere in se omnium mentes,' dixit Flor. ii, 17, 4. 'totum terrarum orbem,' Vellei. ii, 31, 1. 'animum adolescentis regis' Livius xxiv, 5). convertit se ad eum civitas (opinionem omnium destinabatur, qui libertatem et statum reip. redderet) xxv, 8 (Cicero Ep. ad Attic. xiv, 20. ita effert: 'resp. pendet a Bruto, ab isto servabitur.' Boecl. Hac ipsa vero phrasi usus idem in Somn. Scip. c. 2. qui locus instar παραφράσεως erit. 'In te unum,' inquit, 'atque in tuum nomen, se tota convertet civitas: te senatus,

te omnes boni, te socii, te Latini intuebuntur: tu cris unus, in quo nitatur civitatis salus,' &c. Senec. de Clem. i, 4 'Sequitur, ut is quoque carior sit, in quem se respubl. convertit'). conversa subito fortuna est (commutata) xxv, 10

Convictus (προσομιλία) xxv, 8

Convivæ Attici animo et ventre delectati xxv, 14 quales ab eod. vocati, ibid. convivio uxores Romani adhibebant, Græci non item, Præf. in convivio Attici anagnostæ auditi xxv, 14

Cooritur risu xv, 8

Copiæ (sc. militum): copiarum omne genus xviii, 5 copias suas deducere in camp. i, 4 barbarorum disjicere i, 2 educere ex urbe i, 5 traducere (ponte: alibi, trajicere; et mox, transportare) i, 3 copiis exiguis dimicare i, 4 cum tantis copiis Europam invadere, ut ii, 2 copiis pedestribus plus valere quam navibus vii, 8 pellere adversarios xxiii, 11

Copiosa via (mox, omnium rerum abundans: opp. loca deserta) xviii, 8 (Sic ap. Cic. pro Archia: 'urbs copiosa,' in qua omnium rerum est copia. Vorst.)

Copulam manu gerere xiv, 3 (ἡμῶντα, vinculum, lorum, quo ligantur canes venatici. Ovidius Trist. v, 19 'Lucrantem frustra copula dura tenet.' De cane venatico loquitur. Adde Barth. advers. xviii, 14). copula talium virorum (de Attico, qui inter æmulos, Cic. et Hortensium, intercessit veluti medius, effecitque ut nulla inter eos intercederet obtrectatio) xxv, 5 (Sic Julia Pompeii et Cæsaris copula fuit: qui enim illa necessitudine continebantur adhuc, soluto per mortem Juliæ fœdere, ad arma prorupere. 'Male cohærentis pignus concordiæ,' Velleio ob id dicitur. Boecl.)

Coquitur ei cœna (apparatur) v, 4 coccta cibaria xviii, 8

Corecyram sub imperium Athen. redigit Timoth. xiii, 2 denigrat Themistocles ii, 8 Corecyraum bellum (cum Corecyraeis gestum) ii, 2 Corecyraeos frangit classis Athen. ii, 2

Corinthus a tyranno liberatur xx, 1 eam oppugnare non vult Agesilaus xvii, 5 circa eam confertur omne bellum xvii, 5 Corinthium bellum unde appellatum, ibid. (Diodoro, Pausaniæ, aliis, πόλεμος Κορινθιακός.) Corinthii saepe adjuti Dionysiorum opibus xx, 2

- Cornelius L. Cos. xxiii, 8 Cornelius Cethegus : v. Cethegus
 Cornelius Scipio : v. Scipio
 Cornu alterum tenere (de parte aciei) xvi, 4 quo cornu rem gessit xxiii, 8 (de duob. aciei cornibus vid. Lips. de Mil. Rom. ii, 7). in cornibus juven-
 corum deligata sarmenta xxiii, 5
 Corona aurea Romanis a Carthag. legatis donatur xxiii, 7 (Inter dona victori-
 bus aut præpotentib. cultus causa et gratulationis mitti solita per legatos, sæpe coronæ aureæ memorantur. Ap. Curt. iv, 2, 2. Tyrii Alexandro cor-
 nam auream donum ferebant : v. Cl. Berneg. ad Just. xi, 10, 10. Boecl.)
 Coronis aureis donati Olympii victores et Alcibiades vii, 6 (vid. Olymp.) coronis aureis donatus interfectus Pe-
 lopidas xvi, 5 (στεφάνους ἐπινικίους intelligit Paschalius de Coron. l. 7. c. 5. Alias etiam in coronis mortuorum aureæ memorantur. Sic honoris ergo auream coronam Castri-
 cio mortuo imponendam Pergameno decrevisse, auctor est Cicero in Orat. pro Flacco c. 31. v. Kirchm. de fun. l. i, 11. Verum, ut dixi, hæc nihil ad h. l. Tropæa, coronæ, arma, ap. Plutarch. juncta satis ostend. sensum. Boecl. Add. Pet. Fabri Agonistic. pag. 325. Dalechamp. ad Plin. xxi, 3. Freinshem. ad Curt. iv, 5, 11) Sic : corona aurea cadaveri Marcelli imposita, Fr. 9 coronæ (inter munera Ægyptiorum missa ad Agesil.) xvii, 8 (convivales, sed pretiosas, intell. Paschal. de Cor. ii, 3. Boecl. Magius papyraceas fuisse putat). corona honoris facta duabus virgulis oleaginis a populo Ath. data Thrasymbulo viii, 4 (v. Oleag.)
 Coronea (urbs Beotiæ) xvii, 4
 Corpus mortui (cadaver) iv, 5 corporis dignitas non minimum commendatur (sive, ut Lamb., commendat) x, 1 firmitas xv, 3 corporis maximi homo xiv, 3 corpore et statura (al. corporis stat.) similis xiv, 9 corpore exiguo esse xvii, 8 in corpore fingendo natu-
 ram maleficam nancisci, ibid.
 Corripere et compecti partes omnium (omnium potentiam ad se trahere) xviii, 2 (Diod. Sic. lib. 18. est τῶν ἄλλων ἡγεμόνων περιαιρῆσθαι τὰς ἐξου-
 σίας. Tacit. A. xi, 8, 4 'neque cuneatur quin proximas præfecturas corrip-
 riat.' Gebh.)
 Corrumper Delphos (sacerdotes orac. Delphici) vi, 3 aliquem pecunia xv, 4 corruptus a rege (sc. pecuniæ aliave, qua perfidia emitur, ratione) i, 7 corruptis civitatis moribus (deprava-
 tatis, perversis) xxv, 6
 Cotta L. Cos. xxv, 4
 Cotys (rex Thraciæ) xiii, 1 ejus filia xi, 3
 Crastinus : in crastinum differre rem (sc. diem) xvi, 3
 Craterus (unus e ducibus Alex. M.) xviii, 2 cadit xviii, 4
 Creantur prætores i, 4 reges xxiii, 7
 Creber sententiis (de bono oratore), Fr. 5
 Credere fortunas suas fidei alicujus xxiii, 9 pecuniam alicui sine fœnore (mutuo dare) xxv, 9 credere alicui pluri-
 mum de re aliqua (fide digniss. judicare in eo argumento) ix, 5 credimus (pro, ut credimus) xxv, 18 vix credendum sit, ibid. creditur huic cus-
 todia pontis (pons tuendus committitur) i, 3 (Sic Terent. Heaut. i, 5, 2 'eis commissi et credidi.' Petron. 'crede ratem ventis, animum ne crede puellis.' Buchn.)
 Cremare mortuum vii, 10
 Crescere æs alienum multiplic. usuris non patiebatur Atticus xxv, 2 digni-
 tate, fortuna, gratia xxv, 21 fama, opibus vii, 7 crevit amicitia ad extr. ætatem (aucta est in senectutem usque) xxv, 10 crevit virtutum laude, quoad vixit, Cato xxiv, 2 crescunt opes Lacedæmoniorum vii, 5
 Cretensium avaritia delusa xxiii, 9
 Crimen harum rerum apertum (delictum) iv, 3 crimine Pario accusari (notanter sic ponitur crimen, quo accusatur quis, ut opponatur causæ, qua damna-
 tur. Boecler.) i, 8 crimina adversa-
 riorum (criminationes, obrectationes) xv, 7 (Burm. ad Ovid. Met. i, 766). in crimen vocari (accusari) xiii, 3 (Ovid. de Ponto iv, 14 'Inque novum crimen carmina nostra vocat'). crimine aliquo compelli ab inim. (accusari) vii, 4 (ubi tanien alii leg., compelli in contentionem). invidia accusari, ibid. (nisi malis cum ed. Ultraj. legi, invidia criminis)
 Crimessus (Siciliæ flumen) xx, 2 (alii Crimisus, Græcis Κριμυσός aut Κριμυ-
 σός et Κριμησός; de quo ejusque no-
 mine, ac vero situ Cluver. proluxe Sicil. Ant. ii, 2. Originem nominis in-
 vestigat Bochart. de col. Phœn. i, 29)
 Crithothen (urbem Hellesponti) acci-
 piunt Athen. xiii, 1 (Sic enim vid.

legendum. Vulgo est, Erithonem. In Mss. q. Crithonem. v. not.)
 Critias Atheniens. tyrannus mittit ad Lysandrum vii, 10. dux tyrannorum Athen. cadit in prælio viii, 2
 Crudelitas Lysandri vi, 2 est in victoria xx, 2 crudelitas civium erga nobiles vii, 4
 Cruentare manus sanguine suorum (de iis, qui se miscent bellis civilibus) xv, 10
 Cubitus: in cubitum innixus xxv, 21
 Cullei a milit. comparati (sacci, una cum utribus, inter vasa militaria trahendo anni, &c.) xviii, 8
 Culpæ suæ tribuere aliquid vii, 6 alicujus omnia tribuere vii, 7 culpa (vel, ut alii, culpa sua) rem male gerere xi, 1
 Cultus domesticus (usus familiæ) xxv, 13 quotidianus xxv, 14 cultum vestitumque mutare iv, 3 cultus parsimonia vii, 11 (hac voce notantur ea, quibus in externo paratu, famulatio, vestitu, et similibus indigent homines aut utuntur. Boeckl.) cultus regius (mox: ornatus) xiv, 3
 Cum (adverb. temporis): cum bellum inferre voluit (quo tempore) xi, 2 cum primum potuit (ubi primum, ut primum) xx, 3 (Notanda est elegans hujus vocis et veluti transposita usurpatio, ad hunc modum: dimidium spatium confecerat, cum allata est suspicio (pro, cum dimid. spat. confecisset, allata est s.) xviii, 9 (Ita sæpe Curtius et Poëtæ. Virg. Æn. 'Vix e conspectu Siculæ telluris in altum Vela dabant, cum Juno,' &c. Vorst. v. Bang. obs. philol. lib. 2. pag. 1182). cum eo pervenisset (de futuro) i, 2—
 Cum (conjunctio): cum humanitas, tum communitas i, 8 (eleganti copulandi significatu, de quo idem Bang. pag. 1276. Tursellin. de partic. Lat. l. cap. 39. Buchn. Thes.) cum gloria, tum etiam licentia xviii, 8 (Sic et Cicero. vid. Tursell. l. c.) cum non petivit (cum interim non peteret) xiv, 10 Sic: cum superior prælio discisset, cum exercitus ter ei jurasset, cum ei esset infensissimus (cum tamen, etsi, &c.) xviii, 10 cum tantis rebus præfuisset iii, 3 (Sic Seneca contr. 10. 'Latronis admirator erat, cum diversum sequeretur dicendi genus;' quem locum perperam sollicitat Schultingius. Quomodo et Cicero ac Horatius hac

particula usi: v. Gifan. append. observ. pag. 291). cum quidem: v. Quidem
 Cumcum adeo excelebat iii, 1 (Sic Mss. Dan. pro, quanquam. Sic et alios locutos, docet nobil. Heins. ab Ovid. Vid. VV. LL.)
 Cum (præpositio): cum eo (ope et tempore ejus) xv, 10 (in q. edd. Sed leg. est 'contra ea'). cum aliquibus esse (præsentia aut societas indicatur) xviii, 10 Sic: cum Ægyptiis bellum gerere adv. regem (in societate Ægyptiorum) xii, 3 cum quibus ne arma contra te ferrem xxv, 4 (vid. Bellum). cum offensione magna civium redire i, 7 cum summa offensione alicujus remanere xxv, 7 (comitante, subsequente offens. Ad hunc modum Justinus vii, 2, 5 'cum amore popularium administrato regno.' Vorst.) cum tanto flagitio domum redire (admisso tali scelere; vel, macula sceleris inquinatum) xxii, 1 cum epistola mittere aliquem ad iv, 4 cum imperio habere aliquem apud exerc. (præfecisse exercitui) xxiii, 7 (Sic Cic. pro Flacco: 'qui nuper summo cum imperio fuerit.' Vorst.)
 Cuncta Græcia (universa) ii, 9
 Cupere: cupit se tecum affinitate conjungi iv, 2 uterque se principem esse xxv, 20 (in quibus vulgo τὸ se omittitur: v. inf. Se.)
 Cupidus: nullius rei cupidus, nisi singularis imperii xxi, 2 non cupidior salutis, quam fidei (scil. amico opprimendo servandæ) xviii, 3 cupidissimus literarum xxiv, 3 cupide elaboro (vehementer studeo) iii, 1 cupiditas hujus major intercedit ea in re (impetus animi cupientis) x, 1 cupiditatem habere notitiæ clar. virorum (studium) xxv, 18 ad cupiditatem imperii trahi consuetudine i, 8 cupiditate bellandi flagrare xxii, 1 incendere aliq. xxiii, 2 mirabili pugnandi flagrare i, 5 cupiditate aliqua rapi in Macedoniam (vehementiore desiderio) xviii, 6 cupiditate dissentire (sc. imperii; non odio tyrannidis, ut additur) xx, 2 a cupiditate pecuniæ tantum abesse ut xxv, 12 cupiditatibus turpissimis imbui (volupt.) x, 4
 Cura (studium, diligentia): curam diligentiamque adhibere xxv, 21 curæ sibi habere aliquid xxv, 20 cura omnes vincere xviii, 1 magna custodire xxiii, 9 non sine cura rem administrare ix, 4 Curo pro hunc ut id fiat xv, 4 curare præ-

- ceptum diligenter (efficere) xviii, 9
curare aliquem interficiendum (de auctore et mandante) xx, 1. x, 6 curare rem deportandam ad xviii, 13 reficiendos muros ix, 4 legem ferendam (de legislatore) viii, 3
- Curatio (sc. morbi) xxv, 21
- Currendo exerceri xv, 2 (vid. Hier. Mercurial. l. 1. c. 10) cursor i, 4 cursum dirigere aliquo (τὸν πόρον, de navigatione) i, 1 (Sic etiam Cæs. B. Civ. iii, 25. Vellei. i, 4, 1. et ii, 19, 4. Curt. x, 1, 17. Cic. de nat. deor. ii, 131. Justin. xxii, 5, 1. locuti. Hinc passim 'cursus,' pro maritima profectioe, seu potius ordine ejus. Ut apud Cic. ad fam. 13. Ep. 68 'ex quibus cognovi cursus navigationum tuarum.' Adde Clar. Vorst. de Lat. fals. susp. c. 3. pag. 22. Et 'currere,' pro navigare. vide Lamb. ad Horat. l. 1. oda 28. Et apud nostrum, transcurrere Hellespontum, in q. edd., xviii, 3)
- Custos gazæ regîæ xiv, 5 custodem in hortis imponere (vel, ut alii, ponere: qui fructus custodiat) v, 4 custodes pontis i, 3 corporis (σωματοφύλακες) xiv, 9 ap. Alexand. xviii, 7 (qui quales fuerint, explicat Curt. v, 1, 42. ubi v. com. Freinsh.) custodes apppositi puero (luxuriæ correctores) x, 4 (Sic Horat. 3. od. 4. 'nequitiae appositus custos,' ubi v. not. Lamb. et sup. Apponere. 'Custodibus datus' præsidio militari, a quo captivi deducerentur, Freinshem. ii, 2). custodum præfectus (sc. qui captivos custodiebant) xviii, 11 custodib. seipre domum x, 9 a custodibus se subducere vii, 4
- Custodia (vincula, captivitas. hinc): in custodiam dare aliquem xviii, 11 conjici xix, 3 custodia eadem teneri (eodem carcere) v, 1 penes quem summa est imperii custodiæ xviii, 11 custodia illa creditur huic (pontis tuendi cura) i, 3
- Custodire templum ab aliquo xxiii, 9
- Cyclades insulæ (maris Ægei, circulari figura sitæ, vulgo Insulæ Archipelagi) a Miltiade subactæ i, 2
- Cyme (urbs maritima Æolidis in ora sinus Smyrnæi, hodie Foeja Nova, clara clade Turcarum ann. 1650. vide Ferrar. Lex. Geogr. cum addit. Baurtrandi. Memorant Mela i, 18. Plin. N. H. v, 30. et Epitome Stephani) vii, 7
- Cyprus (insula Asiæ in mari Syriaco): In eam mittitur cum classe Pausanias iv, 2 Cypri bellum gerit Chabrias xii, 2 (sub. in insula, vel regno. Sic et alii locuti, ut docet Voss. de construct. cap. 25) Cypriorum classeni capit Cimon v, 2
- Cyrenæ (urbs Libyæ, præcipua provinciæ Cyrenaicæ, ubi hodie regnum Barcaë, versus Syrtim magnam: vulgo Cairoan. Meminit Strabo, Plinius, alii) xvii, 8 Cyrenæi xxiii, 8
- Cyrus (major) rex Persarum, in prælio cadit xxi, 1 Cyrus (minor) frater Artaxerxis Mnem. bellum fratri parat vii, 9 superatus a fratre opera Tissaphernis ix, 3 (De nomine Cyri, post alios Rupert. ad Besold. Usser. annal. V. T. tom. 1. pag. 146)
- Cyzicum obsidione liberat Timotheus xiii, 1

D.

Damnare aliquem capitis iv, 3, et alibi. damnari capitis xviii, 5 proditiōis ii, 8 sacrilegii vii, 6 (Ubique 'de crimine' subaudiri volunt Sanctius, Schoppius in Gramm. Philos. et Voss. de constr. c. 26. repugnante Cl. Vorstio de Latin. merito susp. c. 19. qui mallet Græcismum esse, ac subaud. *ἔνεκα*; vel suppleri vocem 'nomine.' quod posterius etiam Schoppio in accessionibus ad Minervam Sanctianam pag. 293. in mentem venisse video. Non nego id subaudiri posse: sed tamen nec alterum plane improbare ausim; cum diserte veteres dixerint 'damnare crimine diri fati, impudicitiae, adulterii, mortis, sceleris;' sicut, 'accusare crimine incesti, arguere crimine pigritiae, furibundæ mentis, absolvere crimine commotæ mentis.' Vide Sanctium p. 293. unde simul patet, etiam ad τὸ sceleris vocem 'crimine' subaudiri posse, et 'mortis' quoque vocem heic usurpari: quod utrumque negabat vir doctus. In aliis a. exemplis, ubi illud 'crimine' locum non habet, Ablativus alius subaudiri potest; alicubi et ipsum nomen 'damno,' ut heic in duobus prioribus exemplis) damnari timore (populi scil. de causa impellente) ii, 8 damnatus voti xx, 5 (Damnari voti, est, necessitate persolvendi voti obligari. Sic Virgil. 'reus voti.' Lambin. Macrobius 3. Saturn. 2. Hæc vox, ait, 'voti reus,' propria est sacrorum, ut Reus vocetur, qui suscepto voto se numinibus obligat: Damnatus autem,

qui promissa solv. adeoque compos voti factus. Vid. omnino Briss. Form. 1. Boecl. Adde Gruter. not. ad Livii l. 8. et Interpp. ad illud Virg. Eclog. v, 80 'damnabis tu quoque votis.' Atque sic et Livius semel iterumque locutus; ut docet Voss. l. c. qui splendendum existimat 'obligatione' aut 'persolutione,' aut simili voce. Possis et subaudire 'de damno,' ut 'voti,' vocabulo res vota designetur, sicuti cum dicimus 'potiri votis,' sub. 'rebus'. damnatio (de mulcta imposita) i, 8

Damon (musicus) xv, 2

Dare parentū. aditum conveniendi iv, 3 alicui annum temporis de his rebus ii, 9 Paulo aliter: dato tempore ad comparandum (relicto spatio temporis conjuratis, quo comparant bellum) xxiii, 2 donum Apollini victoriae ergo (offerre, consecrare) iv, 1 (vide infra Donum) alicui fidem (jurare) xxiii, 2 fidem de re (super re) xiv, 10 filiam in matrimonium xxii, 3 filiam nuptum iv, 2. x, 1 imperium urbis (praeficere urbi) i, 3 (sic saepe Curt. ut iii, 3, 1. et iii, 13, 14). dare manum (sive potius manus: victum se confiteri) xxii, 1 occasionem sui opprimendi x, 4 operam ut ii, 7 operam honoribus (capesere honor.) xxiv, 1 operam palæstræ (studere) xv, 2 operam rei familiari (scil. tuendæ augendæque) xxv, 4 potestatem (sc. belli gerendi) xvii, 2 praesidii quod satis est ii, 8 signum (sc. rei patranda) i, 7 signum pugnae xxiii, 11 signum praelii xi, 2 tantum pecuniae ad classes aedificandas (conferre) iii, 3 Sic: quantum quisque daret (ad sublevandos amicos scil.) i, 3 tempus, diem (ex composito, praefinire) xvi, 2 tempus literis (impendere, tribuere) ii, 10 testimonium ad vi, 4 vela ventis (de navibus in altum proVectis) xxiii, 8 veniam (concedere, annuere postulatis) ii, 10 cam veniam (in eo annuere) iv, 4. x, 2. xviii, 6 (v. Venia) dare alicui iusjurandum (jurare) xxiii, 2 (Sic Plaut. Mostell. v, 1, 36. et Ter. Hec. iv, 4, 75). alicui classem i, 7 crimini (arguere) xv, 8 decem millia peditum i, 4 id negotii ix, 4 populo talenta aliquot muneris xvii, 8 negotium alicui, qui simul et se inimicum x, 8 ut interficiat vii, 10 poenas civibus (puniri) i, 3 potestates summas amicis xvi, 1 alicui soporem (porrigere medicamentum soporiferum) x, 2 (Sic 'dare medicamentum' Curt. vi,

10, 34. 'venenum,' Id. x, 10, 14, &c.) statuam (ponere) xiii, 2 supplicium multitudine aliqua (sc. caesorum hominum: vid. Supplicium. puniri propter aliquem) xvii, 5 verba (re et facto per dolum eludere) xxiii, 5 vestitum suum (permutatione facta) xiv, 9 sororem suam uxorem (collocare, concedere, de marito illius alteri conjuge sua cedente) v, 1 librum testimonii loco vi, 4 aliquem in custodiam (in vincula conjicere) xviii, 11 se duritiam (operam dare, de instituto vitae) vii, 11 (Sic Cic. Verr. 5 'dare se labori atque itineribus,' et alibi: 'rei familiari vitaeque rusticæ'). se fluctibus civilibus (committere) xxv, 6 se totum reip. ii, 1 (Ita q. edd. sed rectius alii, dedere). se adversarii alicuius (applicare se illis, in eorum partes concedere) xxv, 9 (Sic 'dare se legionibus' ap. Tacit. Ann. i, 31, 1. et ap. Terent. 'dare' et 'dedere se alicui.' v. Chrestomath. Boecleri). senatum legatis (diem dare, ut senatum adire, mandataque sua et postulata exponere possint) xxiii, 7 (propria vox: vide Brisson. form. l. 2. Boecl. Sic apud Liv. xxxv, 33 et 40 'concilium datum legatis'). datur hosti locus nocendi (ocasio) xxii, 1 huic facultas perorandi, dicendi causam xix, 4 alicui aliquis adjutor ix, 4. xii, 2 (sc. in bello) summa belli (committitur) xvi, 5 huic facultas vivendi pro dignit. (relinquitur) xxv, 2 accubanti epistola (offertur) xvi, 3 datur occasio a fortuna i, 3 dantur dotes filiabus Arist. de aërio iii, 3 alicui in consilium duo sapientes (tanquam adiutores et consilarii) xiii, 3 collegæ (duci belli) vii, 3 data occasione xxii, 1 data dextra recipere in fidem ii, 8 dati ad supplicium (publico supplicio affecti) iv, 5 datum muneri castellum xxiii, 12

Darius, Hystaspis filius, Persarum rex xxi, 1 adversus Scythas infelicitèr bellat i, 3 Græciæ dominatum agit i, 4, &c. pugna Marathonica vincitur i, 5 Darii regis praefectus (Ochi sc.) vii, 5

Datanes bello Artaxerxis in Cadusios illustratus, patri successit xiv, 1 adversus defectores quoque magni fuit ejus opera xiv, 2 Thyum vincit capitque, ibid. quem insolito ornatu regi adducit xiv, 3, &c. Aspm imprudentem opprimit xiv, 4 hinc benevolentia regis, aulicorum invidia xiv, 5

- quorum insidias Pandates Datami aperit, *ibid.* igitur deficit a rege, *ibid.* adversus Pidas proficiscitur xiv, 6 defectionem socreri egregie dissimulat, *ibid.* hostem vincit, *ibid.* a filio proditur regi xiv, 7 cujus exercitum ingentem adversus se missum concidit xiv, 8 ad pacem invitatur, *ibid.* mox insidiis appetitur, quarum primas discutit xiv, 9 denique Mithridates imagine amicitiae virum illicit xiv, 10 et in colloquio per fraudem interficit xiv, 11
- Datis classi Pers. praeficitur i, 4
- Dea pax xiii, 2 (nam ethnici πάντα θεοποιῶσι, praesertim τὰ νοητὰ, virtutes, vitia, &c. Boecl.)
- De exercitu non amplius hominum mille cecidit xiv, 8 non potest reperiri, neque de Græcis rebus, neque de Ital. quod xxiv, 3 de servis suis fidelissimum misit ii, 4 Sic: de suis triginta habuit secum viii, 2 de his qui ii, 9 (Ita Livius xxxviii, 54 'Quem eam rem velit Senatus quærere de iis, qui prætores nunc sunt'). quid facerent de reb. suis (alias, rebus suis: vid. inf. Facere) ii, 2 de vehiculo loqui (ex, de eo qui insidet veh.) xx, 4 de rep. nil capere præter xv, 3 de quotidiano cultu nihil mutare (ex) xxv, 14 de aliquo supplicium sumere xviii, 12 (ab aliquo, ut loquitur Valer. Max. iv, 1. Quomodo Terent. 'De Davo audivi.' Vorst.) de sua re in jus ire (propter negotium proprium) xxv, 6 de templo efferri (ex) iv, 5
- Debere (de honestate, sive eo, quod fieri decet): hic debet suos nosse ix, 4 debent hi habere partem regni x, 2 quantum deberet paterfam. tantum operæ dedit rei fam. xxv, 4
- de necessitate: debent bello exercitati esse, qui xv, 5
- de ære alieno: debere eos longius non est passus (de æris alieni solvendi tempore observato) xxv, 2
- Debilitantur animi militum (terrentur) xiv, 6 debilitari invidia civium (premi, collabefieri) xxxiii, 1 debilitari dicuntur etiam opes adversariorum (potentia inclinata et decrescente h. e. frangi, imminui) xvii, 5
- Debitum naturæ reddere (περίφρασις mortis) xxi, 1 (Nam, ut ait Flaccus, 'debemus morti nos nostraque.' Sic fere Cicero pro Cluentio: 'et naturæ et legibus satisfecit: quem leges exilio, natura morte mulctavit.' Lamb.
- Idem Phil. 14. extr. 'O fortunata mors, quæ naturæ debita,' &c. Lucret. iii, 985 'vitaque mancupio nulli datur, omnib. usu.' Plura Gebhard. ad h. l.)
- Decedere (mori) iii, 3. xxi, 2 (sub., de vita) decedere morte ex conspectu hominum (significanter de morte voluntaria tædio ingratitudinis sumta) xx, 1 decedere in vinculis v, 1 in magna paupertate iii, 3 decedere de foro (publice abstinere et luce fori) xxv, 10 decedere Sicilia xxii, 1 ex provincia xxiv, 1 decedit febris (desinit &c.) xxv, 22 (ut ap. Cicer. 7. ep. 2. et ad Att. 'decessit quartana:' et ap. Terent. 'decedit ira,' Hec. iii, 5, 55). post decessum Dionysii (discesum, postquam Syracusis excessisset) xx, 2
- Decemplex (sic Mss.: male v. Lamb. 'decuplex') numerus hostium (δεκαπλάσιος, decem partibus superior) i, 5 (v. Paschal. de Coron. v, 33. Boecl.)
- Decemviri in civitatibus vi, 1 decemviralis potestas (de eorundem imperio) vi, 2
- Decelia (penult. producta, Δεκέλεια, Frontino) i, 3 Decelea (ubi v. not. Keuchenii) oppidum Atticæ vii, 4
- Decernere cum aliquo (dimicare, configere) xxiii, 4 exercitu integro xviii, 9 classe xxiii, 10 (Similiter Curt. iii, 1, 1 'Darius statuit ipse discernere.' et passim Cic. aliique. Integrum est 'decernere acie' i, 4. nisi tamen ibi leg. est, 'contenderent' vel 'cernerent,' de quo v. not. sive 'prælio discernere,' ut ap. Justin. xiii, 8, 4. Simplicii 'cernere,' sic usi Lucret. v, 394. Ennius Ann. 6. et in Medea, Virgil. Æn. xii, 709. Plaut. Bach. iii, 2, 15, &c. utrumque factum imitatione Græcorum, quibus κρίνειν τὸν πόλεμον et διακρίνειν, est prælio dimicare, et signis collatis concurrere). decrevit bellum inferre (constituit) i, 3 decreverunt illud tempus expectandum vii, 4 discernere alicui honores vii, 7 statuas i, 6 (decreto publico conferre: proprium in hac re id verbum fuit. vid. Emund. Figrel. de statu illustr. Rom. vi, 15) decreta populi (Athen.) xix, 2
- Decertare classe (sic q. edd.) xxiii, 10 (sicut acie. Ms. Schotti i, 4, 4. Sed aliter utroque loco libri meliores. v. not.)
- Decidere ex equo in terram xviii, 4 decidere (dejici de fortuna, de statu suo) xviii, 11 (nam 'cadere' et 'deci-

- dere dicuntur, qui adversam fortunam incurrunt. Vide Laberii mimos. Buchn. h. l. qui et Laberianos versus exhibet emendatque in Thes. v. cado. Iis simile est illud Senecæ controv. lib. 3. præf. 'Sæpe illi bene cessit, sæpe decedit'
- Declarare** quid in re aliqua (ostendere, documentum ejus dare) xi, 3 imaginem consuetudinis atque vitæ alicujus (exprimere scribendo) xv, 1 res tantas tam breviter (sufficienter explicare verbis paucis) xxv, 18 declaratur navis ducis (ostenditur quæ sit) xxiii, 11
- Decorum** moribus nostris, Præf. (τὰ *πρέποντα* intelligi. honesta aut honesto non adversa. Boel.)
- Decurrere** in spatio (de equis exerceri cursu solitis) xviii, 5 (Eleganter Virgil. *Æn.* 5. 'Pelago decurrit aperto.' Cic. *Tusc.* 5. 'Video calcem, ad quem cum sit decursum.' Lucret. 4. translate dicit 'spatium decurrere amoris.' Lamb. Alii vitæ, vel ætatis)
- Dedere** se (de victo) xiv, 4 se totum reipub. (de rudimentis civilium officiorum) ii, 1 ne dederetur timet Hannibal (sc. Romanis) xxiii, 9 qui eum dedi volunt (tradi in suam potestatem) xxiii, 12 deditum esse alicui (ut præceptoris discipulus, diligentia, studio, amore) xv, 2 deditus rebus Venercis vii, 11 vino, epulis xvi, 3
- Deducere** aliquem secum (sibi asciscere comitem) xxv, 4 ex provincia (Romanam sc.) xxiv, 1 copias in camp. i, 4 regem (ex Thracia ut huc veniat efficere, accire) vii, 8 (ubi tamen alii leg. inducere, sed sine necessitate. Deducere aliquando idem est ac perducere, conciliare: v. Suet. Cæs. c. 50. et ibi not. Torrentii ac Berneggeri) qui initio deduxerant (coloniam sc.) xx, 3 deducere aliquem a victu pristino (demovere, abstrahere) x, 4 deduci aliquo velle xv, 4 (ubi tamen alii legunt, duci) deduci ad regem (admissionis causa sc.) xxiii, 11 deducitur classis in prælium xxiii, 11 sermo ad finem xv, 3 (ubi male alii, adductus, vel, perductus) deducta eo est multitudo (vel, ut alii, res militum, ad id periculi ventum) xv, 7 (Sic Quintilian. decl. 337. 'Si eo me deduxit error')
- Decesse** alicui de fama dimicanti (in judicio non defendere) xiii, 4 decesse tanto viro non poterant maledici (necesse erat cum habere maledicos) xxii, 3 nullus honor huic defuit (ita circumloquitur honoratissimum) xx, 3 nulli defuit fides ejus, opera, res familiaris (omnibus fide officioque præsto fuit) v, 4 nemini res ulla defuit (omnia necessaria suppeditante Attico) xxv, 11
- Defendere** aliquem (desertioni opponitur) xviii, 10 astu (adversus hostes) ii, 4 alibi: tueri oppidum i, 3 Deos ac penates suos ab hoste ii, 7 se a navib. hostium xxiii, 10 se mœnibus i, 4. ii, 4 defendi opib. alicujus xi, 3 defendi ab aliquo in judicio xix, 2 Sic: ad defendendum aliquem convenire xiii, 4 defensio (excusatio in judicio facta) xv, 8 et Fr. 4.
- Deferre** aliquid senatui (exponere, referre) xxiii, 12 deferre de re q. xiv, 7 deferre summam imperii ad aliquem (committere alicui) xxiii, 3 Sic: deferunt ad hunc summa rerum xviii, 5 defert huic fortuna aliquid (mox, conciliat; et paulo ante, tribuit) xxv, 19 deferri ei jussit munera (afferrî) xxv, 4 deferri in Ciliciam (sc. itinere) xiv, 4 delatum Carthaginem (nunciatum) xxiii, 3 delati honores, potestates (collati) xix, 1 delatas sibi præfecturas accipere (oblatas) xxv, 6 (Utroque loco alii variant). delatum accipere nolle (oblatum, de pecunia opp. ereptum) xv, 4 (Sic de vestib. Tacitus xiii, 13, 6)
- Deficere** (sc. ab obsequio) v, 2 ab amicitia alicujus ix, 2
- Degredi** a suis (longius provehi) xvi, 5
- Dejerare** (valde et sancte jurare) Fr. 12 (Sic Plaut. *Men.* v, 2, 63. Terent. *Eun.* ii, 3, 39. et Hec. v, 2, 5. Utroque loco Donat. exp. 'valde jurare')
- Dejicere** se e super. æd. parte x, 4 in mare xii, 4 hoc dejecto (de eo qui cecidit in pugna, significanter) viii, 3 (v. de hoc signif. vocis Taubman. ad Virg. Boel. Sic 'dejicere hostem,' dixit Claudian. de bello Get. vs. 164. 'numerosos ducis artus,' idem alibi: 'dejectum ab hoste' Curt. iii, 5, 5. 'dejectum fratrem' Seneca Thebaid. v. 637. Respondet Græcorum *καταβάλλειν*, quo primum in ea significatione usus Homerus rhaps. 2. Diodorus 14. *κατεπλήξαντο τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ σχεδὸν τριακοντα κατέβαλον*. Lib. 16. *οὐκ ὀλίγους κατέβαλον*. Hinc *ἀκατάβλητος*, invictus. Dejicere proprie sacrificiorum verbum est. Flaccus Argonaut. i, 191. 'Et Zephyris

- Glaucoque bovem, Thetidique juven-
cam Dejicit Antæus.' Mactantur igitur
tyranni ut victimæ. Seneca Herc. Oct.
vs. 921 'Victima haud ulla amplior
Potest magisque opima mactari Jovi,
Quam rex iniquus.' Justinus v, 10
'Tyranni ut pacis victimæ trucidan-
tur.' Plutarch. Dione: *ἐγχειρίδιω καθά-
περ ἱερῶν τῶν Διῶνα ἀπέσφαξαν*. Hæc
fere Gebhardus. Sic: 'dejectæ cohortes'
ap. Cæs. B. Civ. i, 46. 'dejecti
hostes' ap. Lucan. ii, 694. v. Buchn.
Thes.) deijiciuntur Hermæ (deturban-
tur) vii, 3
- Deinde post (pleonastice) xviii, 5
- Delectari aliquo (alicujus convicti et fa-
miliaritate) x, 2 facto xiv, 3 animo,
ventre (de conviviis) xxv, 14
- Delecta manus (militum sc.) i, 1. xvi, 4
(non semper præstantiam notat hæc
vox, sicut vulgo existimant, sed certos
homines ad negotium destinatos no-
minatosque &c. Boeckl.) Sic: delecti
mittuntur ii, 3 delecti ex his i, 1 de-
lectus est, qui constitueret (delatum
est ad eum rei arbitrium &c.) iii, 3
- Delectus novi (de milit. recens lectus)
xxiii, 6
- Delegare quem ad volumen aliud (able-
gare, remittere) xxiv, 3 (ubi tamen
alii mallent 'relegare')
- Delere impetu aliquo totum bellum (v.
bell.) vii, 8 ('Delere urbem,' idem
Curt. dixit v, 7, 10. et ix, 4, 7) delecti
sunt barbari (penitus fugati) iv, 1
(Sic 'delectæ cohortes' Tac. hist. iv, 18,
2. 'copiæ' h. ii, 14, 7. 'exercitus' h.
ii, 26, 3. et ap. Curt. iv, 9, 22 'de-
lecta fana' est in q. edd. sed in Mss.
est, deserta) xx, 3. xxii, 2
- Deliberare: tu delibera, utrum colloqui
malis ix, 3 (At in illo, 'deliberantibus
Pythia respondit' ii, 2 idem est ac,
consulere oraculum. Sic: deliberatum
mittuntur delecti i, 1. Schoppius 2.
verisim. 10. cum his comparat illud Cic.
Offic. 1. 'deliberanti consilium dare:'
et alterum 5. Tuscul. 'nec amicis deli-
berantib. deerat:' itemque Senecæ
verba extr. Epist. 3. 'cum rerum na-
tura delibera: illa dicet tibi.' adde
Gifan. observ. Lat. L. pag. 63. et qui
loca ab eo adducta, ut solet, descrip-
sit, Pareum in Lex. Crit. Consultandi
verbo sic usus Tac. Ann. ii, 54, 4. cum
consultantes vocat, qui Apollinis Clarii
oraculum consulerent. Sicuti vicissim
consulere interdum est, deliberare,
consultare. ut apud eund. Tacit. xv,
- 25, 2 'consuluit inter primores civi-
tatis Nero, bellum anceps, an pax in-
honesta placeret;' adde Pareum in
Lexico Crit.)
- Delicate facere multa odiosa (molliter,
voluptarie) vii, 2
- Deligere ducem xv, 7 ad bellum ge-
rend. vi, 3 delectus dux xx, 1 deli-
gere diem, ad xvi, 2 delectus (v.
sup. Delecta)
- Deligata in cornibus juvencorum sar-
menta xxiii, 5
- Delphi (urbs Bæotiæ) i, 1. ii, 2 Delphos
corrumpere conatur Lys. (oraculum
Delphicum) vi, 3 Delphici Dei res-
ponsuum (Apollinis in oraculo Delph.)
iv, 5 (ubi tamen τὸ Dei in q. Mss.
deest. De urbe et oraculo hoc plura,
post alios, nobiliss. Clasenius de ora-
culis gentili. ii, 2)
- Delus (una Cycladum insularum in mari
Ægeo. vid. Buchn. Thes.) ærarium
commune Græciæ iii, 3
- Demades (orator Athen.) Athenas tradi
cupit Antipatro xix, 2
- Demænetus (Athen. petulans homo) xx, 5
- Demens: dementi ratione, cogitata pa-
tescere iv, 3 (Sic ap. Virgil. Ecl.
3. 'mala falx,' qua quis male uti-
tur, ut Servius ait. Vorst. Ita Cic.
Philipp. ii, 7 'Quid est dementius,
quam objicere alteri salutaria?')
- Demergere hunc fortuna adoritur (de-
primere) x, 6
- Demetrius (rex Asiæ, Antigoni filius) in
custodia generi perit xxi, 3
- Demetrius Phalcreus Athen. in factione
optimum erat xix, 3 ei ccc statuas
decrevit pop. Athen. i, 6
- Demigrare Lacedæmonem (confugii cau-
sa) vii, 4 Corcyram ii, 8 concedere,
ibid. demigrare ex insula (quam sc.
incoluerant) i, 2 (Usus et Cæs. B.
Gall. 4. ac Cic. pro Rabir. et alibi.
Loccen.) demigrationis societatem pe-
tere (sc. in coloniam) i, 1
- Democratia Athenis restituitur viii, 3
- Demoliri arcem xx, 3 propugnacula ty-
rannidis, ibid. tectum iv, 5 (Ita Curt.
viii, 10, 30. Similiter Cic. 'demoliri
parietem, partem muri' &c.)
- Demosthenes (celeberrimus Athenis ora-
tor, immo Græcorum oratorum prin-
ceps) in exilium pulsus xix, 2 prodi-
tus a Phocione, ibid.
- Demum: nunc demum xx, 5
- Denique (præced. unico membro, et se-
quente voce 'postremo') xviii, 12 (q.
d. breviter, uno verbo &c. Sic sæpe

- alii : v. Frelnsh. Indd. Flor. et Curt. Eodem, ut videtur, sensu, etsi pluribus membris præcedd. usurpatur xvi, 4. xxi, 2)
- Denuntiant : denuntiant se damnaturos (cum imperio et severitate edicunt) xii, 3 (Sic Curt. vii, 7, 25 &c.)
- Depellere de provincia aliquem (de successore in regenda provincia) xxiv, 2 hostem terra (profligare) vii, 8 Sicilia xx, 2 periculum (evadere) iv, 3 (ut ap. Tac. H. iv, 42, 2). depellere præsidia barbarorum ex his regionib. iv, 2 servitutum a civitate xx, 1 depelli a gradu ii, 5 (v. Gradus). a re ea (elegantè, cum consilio demovemur) xiv, 7
- Deponere prius animam, quam odium (de inexpiabili odio) xxiii, 1 ('Depondere odium,' usitatum, sed 'animam,' rarius ; dixit tamen Propertius. Lamb. Sic alibi, ponere vitam iv, 5). deponere pecuniam in templo (sc. custodiae et securitatis causa) xxiii, 9 (mos passim obviu). deponere imperium xx, 3
- Depopulari regionem xvii, 3
- Deportare : ad deportandum eum missa navis (ad vehendum : de eo, quisevera denunciatione magistrat. vocatus erat dom.) vii, 4 deportare ossa alicujus ad (v. Ossa) xviii, 13 triumphum ex provincia xxiv, 2
- Deprecari pericula, incommoda amicorum (ne illos affligant) xxv, 12 (Sic 'deprecari bellum,' et 'mortem,' Justin. viii, 2. et xi, 9. Vorst.)
- Deprimere naves (demergere) ix, 4 deprimere preces alicujus obstinatione diuturna (contemnere. Sic Mss. et edd. vet.) xxv, 22 (Male Lamb., comp. ressit)
- Depugnare : ad depugnandum cogi (ad præl. committendum) ii, 4
- Dercyllus (Antipatri præfectus Atticæ) xix, 2
- Descendere in Græciam (de adventu Xerxis per mare) iii, 1 (Græci ἀναβασις vocant. Schott.) descendit civitas univ. his obviam in Piræum vii, 6
- Desciscere xxii, 2 ab aliquo vii, 5. xiv, 5
- Deseri ab aliquo in bello xiv, 2 deseruit eum nulla in re (de fideli constantique opera) xxiii, 8
- Desiderat hæc obsonii genera tempus prærens (poscit) xvii, 8 artifices quos desiderat cultus domesticus (quibus opus est ad cultum dom.) xxv, 13 non multum desideret historiam, qui (expetat) xxv, 16 desideratur illius imperatoris opera (opus est eam sollicitare) xv, 5 Sic : desiderari cœpta est diligentia Epaminondæ (hunc potius præesse, cujus virtus spectata erat, omnes cupiebant) xv, 7 (παράφρασις instar esse potest ad hunc l. ille Taciti de Agric. xli, 3 'cum damna damnis continuarentur, poscebatur ore vulgi dux Agricola, comparantibus cunctis vigorem, constantiam, et expertum bellis animum, cum inertia et formidine eorum,' qui tum res gerebant sc. Eodem sensu dicitur de absente et exule). confestim notæ virtutis desiderium consecutum est v, 3 Cimonem Athen. in bello, in pace, diu desideraverunt (de mortui desiderio) v, 4 (hoc sensu clare loquitur Plin. Paneg. de Nerva cap. 10. 'eo ipso carus omnibus ac desiderandus, quod prospexerat, ne desideraretur,' Boecl.)
- Desistere : (molestiis, Freinsh. xii, 6) de contentione (controversiam omittre) xiii, 2 non destitit inimicitias suscipere (semper suscepit) xxiv, 2 juvare patriam xvii, 7 nunquam destitit animo bellare xxiii, 1
- Desperare de rebus summis xviii, 9 desperavit præstare se posse, quæ pollicitus erat ii, 10 non desperatur de virtute eorum (crederetur, adhuc esse aliquod in virtute eorum præsidium) i, 4 desperati (abjecti afflictique) xxv, 8 desperatis rebus generi (id est, cum desperasset, generi conata successura aut eventum habitura) xiv, 6 desperatis rebus provinciarum xxv, 8 (cum diffusi essent provinciis : quæ illis datae fuerant : Cretæ et Libyæ P. Manut.) ad desperationem pervenire xxii, 2
- Despicere aliquid (negligere, non curare, tanq. rem cura et sollicitudine indignant) xvi, 3 rei familiaris fructus (non cupere redditus ; honore contentum) xxv, 6 despectus (qui non metuitur : paulo ante, contentus) viii, 2
- Despondet vix anniculum virginem Cæsar Neroni xxv, 19 (Magna ea, vulgo etiam, licentia sponsaliorum, nullo ætatis respectu. hinc immaturitas sponsarum ab Augusto lege cœrcita. Suet. 34. Vid. Lips. ad Tacit. A. 3. Boecl. Add. not. Loccenii. Ceterum etiam ex h. l. apparet non esse perpetuum discrimen inter spondere et despondere, Donato traditum ad Ter. Andr. i, 1, 75)
- Destinavit præoccupare (constituerat, in animo habebat) xviii, 2 (antea : 'co-

- gitabat' v. *ibid.* Sic aliquoties Curtius et Tacitus: ap. quem 'destinata' hoc sensu legas iv, 40, 9. Videtur autem subaud. 'in animo.' Est v. proprie verbum sagittariorum. v. *Ind. Freinshemii*)
- Destitui ab aliquo (de rejectis precibus negatoque auxilio) vii, 5
- Detecta ædes vetustate (tecto vetustate corrupto prolapsoque) xxv, 20 (*Aliter Ms. Schotti. v. not. 'Verum detectam ædem'* etiam Livius dixit, de ablato, sed data opera, tecto, lib. xlii, 2 et 7. et Metaphorice apud Plautum hominem cum ædificio comparantem. *Mos-tell. i, 2, 60. et sc. iii, 6. Philolaches ait, ignaviam esse grandinem, imbrem et tempestatem illam, quæ modestiam omnem, verecundiam et virtutis modum, qua tectus fuerit, sibi detexerit*)
- Deterreri a conatu resistendi (de pertimescente hostem, eique se dedente) xiv, 4 Sic: non deterreri religione ab incepto (quæ duæ postremæ voces abfuerunt ab opt. libris) x, 5 (*At paulo latius accipitur in seqq.) deterrebantur a deditioe (deducebantur a consilio dedendi se fiducia adventantis classis regiæ) i, 7 deterritus ab ea voluntate (deponendæ tyrannidis sc.) consilio x, 3*
- Deterior peditatu (*ἀδεέστερος*, inferior; infirmior) xviii, 3 (*Sic: melior peditatu, instructor, validior*)
- Detestans compellabat inipium (i. e. detestabatur et vocabat imp.) xx, 1 detestabilis et invisus (*Ita Schottus edidit, Fr. 2 (sed leg. 'intestab.')*)
- Detrahere de aliquo (de invidiosa et obtreptatoria depressione) xii, 3 (*Ita Cic. pro Rabir. c. 7 'quo facilius de hoc senatu detrahare possitis.' Paulo ante dixerat: 'in invidiam vocatis.' Et Philipp. ii, 1 'An in senatu facillime de me detrahi posse credidit?' Ap. eund. Q. Fratr. 'qui de se detrahare volunt.' Ammian. Marcell. xxx, 29 'de fortib. detrahebat, ut solus videretur bonis artib. eminere') Sic: detrahare de rebus gestis alicujus (obtreptando ea imminuere) xx, 5 detrahare pondus (sc. loricarum, leviores loricas invenire) ii, 1 detrahare mulctæ partes novem (minuere mulctam demendo partes novem) xiii, 4 signum (sc. epistolæ) iv, 4 detraxit ei multum, quod alienæ erat civitatis (deceperat, detrivit, sub. de auctoritate et Macedonum favore) xviii, 1*
- (v. *Periz. ad Sanctii M. l. 4. c. 4, 11, 49*)
- Detrimentum existimationis nullum facere xxiv, 2 rei familiari affert peregrinatio xxv, 2 sine detrimento exercitus se expedire (salvo atque integro exercitu) xxiii, 5
- Detrudere aliquem ad fortunam humiliorem ex regno (significanti et ordinaria metaphora, qua fastigium, ascensio, dejectio, de magnatum fortuna usurpantur) xx, 2 (*Boecl. Vet. Scholiastes Horatii: 'de ima detrusus.' v. Pricæum ad Miles. Apulei. pag. 393*)
- Devehi nave Corinthum x, 4
- Devenire domum alicujus (sic libb. vet.) xvi, 2 in urbem xvi, 3
- Devertere Thasum (sc. ex itinere in urb.) vi, 2 (*Sic enim leg. eo loco, non 'divertisset.' Ita namque locutos veteres, docet Dausquius in Orthographia. quomodo et Cic. ad Attic. iii, 7. dixit 'itineris causa devertere;' et in Philipp. 'devertere Massiliam.' Reponit hanc vocem Lambinus etiam xvi, 2, 5. sed sine causa*)
- Devia itinera (occulta et insueta) xviii, 3
- Devincere bello totam insulam xii, 2 dev. exercitum hostium (penitus vincere, ad internectionem cedere, ut ad resurgendum nullæ vires restent) i, 2 Sic: devictæ Athen. copię ix, 1 devicti Atheniens. ix, 2 (*ut apud Curt. ix, 2, 23. Persæ.) devincere virtutem alicujus (significanter, deprimere, inutilem reddere. de obtreptantibus) xxiii, 1*
- Devincire sibi aliquem consuetudine sua (benevolum reddere) xxv, 1 devinc. aliqu. liberalitate (mox: suum reddere, valentiore significato) vii, 3
- Devocare (est vocare de foro ad cœnam) v, 4 (*Usus eo verbo, præter Cic. et Horat. a Lamb. laudatos, etiam Plin. xxxiv, 8. et ex emend. Gronovii, sed alio sensu xxxv, 7. Male a. mutat h. l. Lamb. Et pejus etiam alii: denotaret*)
- Devovere aliquem (de publico devotionis ritu) vii, 4. 6 (*De verbo et more v. Brisson. Form. l. et Plutarch. in Alcib. It. Lamb. qui exponit denique, pro, aqua et igni interdiceret: firmat mentio pilarum, quæ adhibitæ inter infamiæ notas et proscriptionis. Nec displicet interpretatio: ita tamen ut omnino execrationis quiddam ac dirarum habuisse ista exclusio relegatiquæ videatur. Boecl.)*

- Devotio in pilis scripta (de elogio sive indice devotionis) vii, 6
- Deus Delphicus (pro Apolline) iv, 5 (ubi tamen in opt. libris vox 'Dei' aberat) Dii publici, patrii, penates ii, 7 (Coniunguntur, ut 'publici' notent religionem et sacra universa, et quoniam unaquæque civitas certos ac veluti proprios Deos habebat, adduntur 'patrii': 'penates' autem sua cuiusque domestica sacra notant. Majoris expressionis causa, id innuitur quod alias voce 'divinorum' notatur, in formula veteri: 'divina humanaque omnia.' Item per 'aras;' ut in illa: 'aras focosque.' Mens loci: religionem, sacra, templa, communi gentium iure, tum ceteris præsidii tum mœnibus defendi posse ac debere. Nominatur quod est potissimum, nec excluduntur, quæ ad 'humana et focos' pertinent. Boecl.) Deorum numen facit cum iis qui fidem servant xvii, 2 (nisi tamen locus corruptus est; ut doctiss. Scheffero visum). sine Deorum numine nihil rerum humanarum agitur xx, 4 Deos sibi iratos reddunt perjuri xvii, 2
- Deuti victo (pro abuti, ut videtur) xviii, 11 (Male antea vulgati, se uteretur)
- Dextra fidem dare xiv, 10 data recipere aliq. in fidem ii, 8 (De hoc more v. not. ad utrumque loc. et Freinsh. ad Curt. vi, 4, 14)
- Diadema (regium capitis insigne) cum sceptro in sella positum xviii, 7 (Ita solebat in aula fieri et tabernaculo regis: quem morem hic observare iubet Pasch. de coron. x, 10. ut imitatum intelligamus Eumenem usitatum regni schema, reposcendique et asserendi diadematis consuetudinem. Boecler. Add. not. et laudatos Freinsheimio ad Curt. x, 6, 15)
- Dianæ templum (ap. Gortynios) xxiii, 9
- Dibapha Tyria (purpuræ genus), Fr. 8 (de quo videndi, quos in not. laudavimus. Tert. de Pall. c. 3)
- Dicere: qui diceret ne ab exercitu discederet (ediceret, vetaret discedere, de nuncio a rege ad ducem misso) xiv, 5 dicere causam vii, 4 capitis ii, 3. xix, 2 (in iudicio capitali pro se respondere). Sic: dicere pro se (in iudicio scil.) i, 7 mox: verba facere. dicere disertè xv, 3 in dicendo exercitatus xv, 5 dicendo valere vii, 1 (Hæc vox proprie eloquentiam notat et artem. 'dicitur matrem Paus. vixisse eo temp.' refertur, traditur, sub. dictum vel simile quid. Vulgo Græcismum esse censent: sed Latinam constructionem esse, ac alteram potius vulgatam 'dicitur mater vixisse' Græcam, docet Schopp. in Gramm. philos. et paradoxis litterar. Adde Heins. ad Ovid. Fast. iv, 507). dicta est ei provincia (destinata, opp. datæ) xviii, 2 (Sic, 'dos dicta' ap. Cic. pro Flacc. et Nonium in Dicere. et Dicere diem. v. Salmas. de modo usur. c. 16. et Nic. Heins. ad Ovid. Fast. vi, 594. et ad Metam. xi, 213)
- Dictitare: vulgus dicitabat tyrannum non ferendum (crebro jactabat) x, 7 dicitant hanc sibi esse belli causam (prætentund, προφασίζουσι, hoc utuntur prætextu) vi, 1
- Dictator Fabius xxiii, 5 ('Dicebatur' hic magistratus; i. e. dicendo creabatur: hinc 'dictator,' a propria voce, αὐτοκράτωρ στρατηγός Polyb. dicitur Hist. 3. 'ultimum rebus trepidis consilium,' Liv. iv, 56. quo Romani ad vindicandam maximis periculis remp. usi. Vellei. ii, 28, 2. quem loc. feliciter restituit Gerard. Vossius. Boecl. Adde not. Boecleri ad eum loc.)
- Dictum (de oratione captiosa) i, 2 (de sententia s. versu Homeri) x, 6 dicta (vel dicteria) proprio nomine appellata, quæ facite et breviter et acute locuti essemus, Fr. 5 (v. Boecler. Chrestomath. Ter. et Thes. Buchn.)
- Dicto audiens alicui (obediendi signif.) vi, 1. xi, 2. xiv, 2 jussis alicujus xvii, 4 (v. Audiens)
- Dicis causa xxv, 8 (προφάσεως ἔνεκα, λόγου χάριν, verbo, non re: in speciem, simulacri causa, perfunctorie, non ex animo. v. Petr. Pithæum subseciv. part. 2. c. 8. Manut. ad loc. Nep. nostri, ubi exempla congescit. Taurello et Cujac. tribuitur formulæ ubique ferme depravatæ restituito. Explicant et per illud Græc. ἀφοσιώσεως χάριν: quod tamen sua cautione non caret. Boecl. Ita scil. hunc locum, præeunte Cujacio observ. x, 37. legunt Manutius, Lambinus, Schottus, Boeclerus, Ernstius, et cum iis alii. Formulam autem 'dicis causa' præter jam dictos et laudatos Schotto ac Ernstio in not. ad h. l. illustrant etiam Brodæus miscell. x, 18. Duaren. disp. annivers. i, 47. et comm. in L. 7. D. de Pactis, Ant. Augustin. Emendat. ii, 1. Læel. Bisciola subseciv. viii, 12. Brisson. de verb. signif. lib. 4. Elmen-

- horst. ad Apul. l. 1. de philosoph. not. et in Ind. Schott. observ. hum. v, 33. Rittershus. lect. sacr. iiii, 12. Salmas. defens. miscell. c. 17. &c. Verum in omnib. Mss. et edd. vett. Nepotis legitur 'necis causa.' v. not.)
- Dies: quem diem sic univ. civit. prosecuta est (i. e. quem discessum, sive quod discessus ejus tempus) xxv, 4 (Dies, pro eo quod per diem accidit. Ita Joann. xii, 27. et Marci xiv, 35. *ἔπα* pro eo quod in ea sustinendum erat:) dies induciarum præterit (sc. ultimus, terminus, meta) xvii, 3 (de qua vid. H. Grot. de J. bell. et pac. iiii, 21, 4. Possis etiam capere pro tempore induciarum toto, Boeckl. Sic Cic. Ep. 14. ad Tironem: 'dies promissorum adest.' Locc.) diem obire (mori: subint. supremum; quæ integra phrasid reperitur i, 7. vii, 10. x, 2. xx, 5. xxi, 1. v. inf. Suprem.) diem certam præstitui alicui (sc. ante quam redire debeat domum) xii, 3 diem noctemque navem in salo tenere ii, 8 Sic: dies noctesque iter facere xiv, 4 in diem emere (ut solvas post aliquod tempus sive ad certum diem) xxv, 9 (Sic in Jure R. 'in diem additio.' item 'ad diem pecunia promissa.' L. 77. de verb. oblig. 'in diem legatum.' L. un. § 3. quand. dies usufr. leg. ced. Loccen.) usque ad hanc diem (hoc tempus) xxiii, 2 die ipso colloquendi (paulo ante, tempus dixerat) xiv, 11 die natali maxima fecit prælia Tim. xx, 5 in dies xxv, 21 dieb. paucis (sub. in; intra paucos dies) xxiii, 10 (v. Vorst. de Lat. falso susp. pag. 222)
- Differre in nulla re a privato xvii, 7 differre rem in crastinum (rejicere) xvi, 3 differendo negare v, 4 (*φράσις γνωμική*, cujus fundamentum explicare illa Senecæ possunt 1. benef. 1. 'distulit, i. e. timide negavit.' et mox: 'qui tarde fecit, diu noluit.' it. lib. 2. c. 5 'tarde velle, nolentis est.' Boeckl.) dilato rumore (emanato, disperso) x, 10 (Ita plane loquitur et Sueton. Aug. 14. Idem in Jul. 13 'fama distulit.' Tacito absolute est 'differtur' An. iii, 12, 6. et iv, 25, 5. Simili phrasi Terent. Heaut. prol. 15. 'differre rumores;' Tacit. A. i, 4, 2. ac Petron. 'differre aliquem rumoribus.' Sicuti Livius xxxiv, 4 'sermonibus.' Virgilius Æn. 7. 'Didit hic subito Trojana per agmina rumor')
- Difficillima natura (sub. homo, vel vir) xxv, 5 (quam et asperitatem vocavit, qua præditi vocantur Philosopho *δύσκολοι*, *δυσέριδες*, qualem *ἡθοποιεῖ* Terent. in suo Demea; in quo tamen et alia concurrunt). difficile fuit judicare xxv, 12 Sic: ut difficile sit judicari xxv, 16 ut difficile sit intellectu xxv, 15
- Dignus memoria (*ἀξιωμακρόν*, celebrari dignus ad posteros) xiii, 4 si qua digna memoria erunt (digna cognitum) xv, 1 non satis dignum summorum virorum personis genus scripturæ (conveniens, congruens, ex illorum dignitate), Præf. (Sic ap. Val. Max. ix, 2 'tormenti genus haud dignum passo, auctorib. dignissimum')
- Dignitas: ad hanc dignitatem perduxit hunc agellum (de honorib. summisque potestatib. a populo delatis) xix, 1 Sic: dignitate regia esse (non auctoritatem modo, sed potestatem regiam notat) i, 2 dignitas equestris (de ordine et nobilit. equitum R.) xxv, 1 dignitati servire (consulere existimationi et honori suo) xxv, 6 dignitas magna corporis (augusta corporis forma, consistens in magnitudine, proportionem, et pulchritudinem Loccen.) x, 1 dignitas honesta (mascula et viro digna pulchritudo, si tolerari debet hæc lectio) xviii, 11 (grandius dicitur, quam venustas, aut pulchritudo: ita 'dignitas formæ' sæpe, *τὸ εἶδος ἀξίων τυραννίδος*. v. Thes. Buchneri. Etiam de feminis usurpatur. 'Zenobiam dignitate formæ haud degenerem reputat,' auctor est Tac. xii, 51, 4. i. e. ex forma supra vulgarem augusta, pro generosa agnitam. Boeckl. adde not. ad h. l.) dignitate portus urbem æquiparat (pro splendore et visendæ rei specie) ii, 6 dignitate vitæ omnes superare vii, 11 (cum splendore jungitur, intelligiturque *τὸ σεμνοπρεπὲς μετ' εὐπραγείας καὶ χάριτος*. Boeckl.) pro dignitate vivere xxv, 2 (Intelligitur hic dignitas vitæ exactæ ad *τὰ καθήκοντα*, quæ bonum sc. virum decet. Boeckl.) pro dignitate hominis amplo funere efferre eum (prout meretur illius conditio ac fortuna) xviii, 4
- Digrediens (paulo ante discedens) xiv, 11
- Dilabi (fuga et discessione, qua quisque potest, salutem petere) vi, 2 (Exempla et amplior. exposit. v. ap. Muret. var. lect. xi, 5. Boeckl.) dilabuntur

- copiæ simul cum nuntio (de nuda dis-
 cessione) xviii, 3
- Dilegere affinitatem alicujus (eligere : sic
 Ms. Schotti) xxv, 2
- Diligere puerum amore Venereo iv, 4
 (nisi tamen posteriora verba a glossa
 sunt, quod Piccarto visum). diligi tur-
 pius quam par est xxii, 3 diligi quam
 metui maluit (Timoleon) xx, 3 dili-
 gens veritatis (φιλαλήθης) xv, 3 dili-
 gente patre uti xxv, 1 (i. e. amante :
 nisi malis pro parco accipere, quomo-
 do Ciceronem ea voce uti observant
 Gifan. obs. L. L. pag. 70. Schopp. ep.
 de disc. Lat. L. pag. mihi 94. et Pa-
 reus in Lex. Critico)
- Diligens imperator (al. imperii : de ducis
 industria et strenua administrat.) ix, 1
 (Tali loquendi formula Tac. ' strenuus
 militiæ.' H. iii, 42, 6 &c. Boeckl.) dili-
 gentia multa comparet in his libris
 (auctoris scil.) xxiv, 3 diligentia omni
 affectare munditiem (omni studio)
 xxv, 13 minus diligenter hoc celatur
 (proditur, detegitur ex negligentia)
 ix, 5 diligentia Epaminondæ deside-
 ratur (φιλοπονία) xv, 7
- Dimicare (pugnare, prælium committere)
 vii, 8 (mox : configere. Sic : dimi-
 care armis. armis cum). dimicare ad-
 versus quem (resistere, in aciem exire
 ad.) i, 4 dimicare de summa imperii
 xxiii, 8 de summis rebus xviii, 10 di-
 micare equitatu xviii, 3 in terra ii, 3
 (Paulo latiore significato) dimicare cum
 aliquo (est bellare) ix, 4 Sic : dimi-
 catur in Asia (bellum geritur) xvii, 2
 dimicare de fania (in judicio, sub.)
 conservanda xiii, 4 (Sic Cic. pro Arch.
 ' dimicare de vita.' Vorst.)
- Dimittere imperium (deponere) xx, 2
 vitam xxiii, 12 (amittere, ut loquitur
 Horat. i, 1. seu negligere). Sic : occa-
 sionem i, 3 &c. (quod περιφραστικῶς
 est) tempus rei gerendæ vii, 8 (Priore
 formula usus et P. Syrus : ' Cavendi
 nulla dimittenda occasio.' itemque
 Cæs. B. G. v, 57. posteriore idem
 Cæs. ii, 21. Curtius dixit ' opportuni-
 tatem dimittere' iv, 4, 1). non dimitti-
 tere a se præceptorem (non desinere
 ejus disciplina et institutione uti) xv,
 2 dimisit cum nusquam ab se (retinuit
 in convictu assiduo) xxv, 4 dimittere
 aliq. saucium ac fugatum xxiii, 4 ne-
 minem nisi victum dimisit xxiii, 3
 (Elegans formula, qua Græcorum δρα-
 στηριότης καὶ ἐνέργεια περὶ τὰς μάχας
 μετ' εὐτυχίας notatur. Boeckl.)
- Dion (historicus) ix, 5
- Diomedon Cyzicenus Epaminondam frus-
 tra tentat corrumpere pecunia xv, 4
- Dion Syracusanus describitur a bonis for-
 tunæ, animi corporis x, 1 Dionysio
 intimus, ibid. legationibus adhibitus,
 ibid. Platoni Syracusas accito deditus
 x, 2 similitudinem tacitam cum Dionysio
 exercet x, 3 mox suspectus Corinthum
 dimittitur x, 4 uxore et filio spoliatur,
 ibid. bellum parat tyranno x, 5 Sy-
 racusis potitur et ad pactiones tyran-
 num redigit, ibid. adversis conflic-
 tatur x, 6 multa impotenter agit x, 7
 a Callicrate quodam simulata amicitia
 decipitur x, 8 et interficitur x, 9 post
 mortem converso affectu desideratur
 x, 10 ejus cædis mentio etiam xx,
 2
- Dionysius prior diligit Dionem x, 1, 2
 ejus causa Platonem accersit, ibid.
 somno sopitus obit, ibid. idem fortis,
 continens, ambitiosus, felix xx, 2
- Dionysius filius Platonem et Philistum
 accersit x, 3 Dionem ingenii præstan-
 tia suspectum Corinthum dimittit x, 4
 a quo bello petitus ad pactiones redi-
 gitur x, 5 Dione interfecto rursum Sy-
 racusis potitus est xx, 2
- Dionysiorum tyrannis x, 1
- Dionysius (Theb. musicus) xv, 2
- Dirigere cursum, quo intend. (navigando
 provchi, ad term. itineris contendere)
 i, 1 (v. sup. Curr.) eo dirigere navem
 (sc. ad portum) xii, 4
- Discedere ab aliquo (abire) vii, 8 domos
 suas ii, 4 discedere inter se longe (a se
 invicem) xviii, 8 hospes qui nunquam
 discedere voluerat (qui semper eum
 comitatus fuerat) vii, 10 discedere a
 judicio capitis xv, 8 Sic : discesserat
 aliquoties liberatus (sc. a judicio) xix,
 2 discedere pari prælio (ut neuter
 vicerit, æquis manibus abscedere) ii,
 3 discessit superior (victoriam repor-
 tavit) xiv, 8. xxii, 1. xxiii, 1 superior
 prælio xviii, 10 (respondet formulæ
 antea laudatæ, ' victum a se dimittere.'
 Boeckl.) discedere infectis rebus a pug-
 na (omittere oppugnationem) i, 7 (ubi
 tamen illa ' a pugna' melior. libris ab-
 sunt)
- Discere (cognoscere, intelligere), Præf.
 (sicut ' docere' aliquando est ' expo-
 nere.' v. Docere). discitur facillime
 ex hoc, quod quis studiosus est audi-
 endi xv, 3
- Disciplina militari erudire exercitum xi,
 2 nobilitari xi, 1

- Discrimen** : in magno discrimine esse (periculo) xiv, 5
- Discumbere temporis** (maturius cœnare), Fr. 6
- Disertus** xiii, 1 diserte dicere xv, 3 disertissimus omnium Græcæ linguæ eloquentia vii, 2 (in libris vulg. et Mss. Boecl. ac utroque Bavarico. Verum in aliis est 'ditissimus')
- Disjicere copias alicujus** (dissipare) i, 2 (Ita Cæs. B. G. i, 25 'disjecta phalange.' Tac. A. ii, 45, 3 'disjectas per catervas'). disjicere munitiones xviii, 5 arcem a fundamentis (destruere, demoliri) xx, 3 Sic : domum xxiii, 7 disjecta mœnia xx, 3 (Sic et Livius xxiv, 2). disjectus est ille globus consensionis (dissipata societas, privato ærario constituendo destinata) xxv, 8
- Dispalati in agris** vi, 1 dispalata multitudo xxiii, 5 (palabundi et dispersi passim vagantesque. Cic. et Cæs. 'palantes.' Sesenna hist. 3 'dispalati ab signis, dispersi omnes ac dissipati.' v. Nonium c. 1, 250. Gellius i, 11 'ne sparsi dispalatique proruerent.' Paulo diverso significato Sallustius, sive quis alius auctor est, epist. 2. de rep. ord. cap. 13 'Hæc multitudo in artes vitasque varias dispalata, nullo modo inter se congruens;' nam hic animorum distractio et separatio, ibi corporum, innuitur)
- Dispensare pecuniam** ix, 4 (de eo, quem *ταμίας* Græci vocant, pecuniis cogen-dis administrandisque præfecto. 'dispensator' aliquando dicitur : servile alias id nomen : v. Marcell. Donat. in Suet. August. 67. Adde Thes. Buchneri et ibi laudatos)
- Dispertire bona militibus** x, 7 servis unguenta, coronas, mensam secundam xvii, 8 dispartiantur regna familiaribus (passivo) xviii, 2
- Dispicet hujus consilium plerisque** (non probatur) ii, 3 huic crudelitas illius (improbatur) x, 1 pluribus cum nonnulli dicunt (nolunt assentiri) iv, 5
- Dispositi ab imperatore milites** (in acie stantes : paulo ante, ordinati) xi, 2
- Disputare de rep.** (disserere) xv, 3 (mox : sermonem habere). in disputanda philosophia (seu, ut Schottus edidit, disputando versari), Fr. 5
- Dissentire ab aliquo** xxiv, 1 dissensio oritur inter hunc et illum (dissidium : unde mox, factio) x, 6 dissensione unius disjicitur globus consensionis (quod ille consentire nolle) xxv, 8
- Dissidere ab aliquo** (de rege bellum cum alio gerente) xxiii, 10
- Dissimilis hujus, factis, moribus** xii, 3
- Dissociati civium animi** (de civ. discord.) xxv, 2
- Dissolvere regiam potestatem** (abrogare : ita Græci *καταλύειν*) vi, 3 dissolvitur societas (sc. inter amicos Alex.) xxi, 3
- Dissolutus** (neglectum legis, boni moris, existimationis sign.) vii, 1 (Hæc 'dissolutio,' ita enim vocat Treb. Poll. in Valer. jun., contemptum parit : sicut flagitia et iniquitas principum, timorem. Ut sententiose locutus sit Pollio, cum dixit : 'Non est quicquam ad audaciam malis, ad spem bonorum bonis promptius, quam cum vel malus timetur, vel dissolutus contemnitur Imperator.' in Gallien. cap. 5. Boecler.)
- Distineri litibus** (vexari ac distrahi) xxv, 9
- Distrahi** : non prius distracti sunt quam de pugnantibus et inter se complexis xviii, 4
- Districtus tantis bellis** (occupatus) xxiii, 13
- Diversi discedunt** (in diversas partes) xiv, 11 (poëta : 'quo diversus abis?' Æn. v, 166. Boecl.)
- Dividere agros civibus** (partiri, distribuere, assignare) v, 2 bona (civium ; paulo ante : dispartire militib.) x, 7 inter se bona publicata viii, 1 copias hyematum (in hyberna dispartiri) xviii, 8 (ubi tamen alii leg. 'dimisit')
- Divinus** (de Attico) xxv, 9 (qui ea parte prudentiæ, quæ divinatione vix providentia dicitur, valet, rectitudine, inquam, constantiaque consilii ac propositi. Ita Boecl. Videri possit potius idem esse ac divinandi peritus, quomodo alios hac voce usos, docent Buchner, Thes. Pareus in Lex. Crit. Reines. epist. ad Fred. Helmium, alii que : siquidem 'divinatio' in seqq. retineri deberet. Sed ea merito suspecta est, legendumque forsitan 'divina;' ut ita vocetur bonitas naturalis. Vide paulo post Divinare). divina res conficitur (sacrificatur : Jovi hostiæ immolantur) xxiii, 2 (Nonius cap. 4 'facere rem divinam, religionibus exhibere.' v. not. in Sidon. 5. ep. 17. Savaro. Sic Cic. 1. divin. 'cum res divina fieret.' Et 'divinam rem facere,' Plautus ac Livius : 'res divinas perficere,' Virgil. Æn. 8. Loccen.)
- Divinare de exitu** (*ἔδοξε θεῶν τινα χρησµὸν εἰρηκέναι*, inquit Diodor.) xvii, 6

- divinatio est prudentia xxv, 16 divinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas xxv, 9 (Ita quidem libri omnes editi scriptique. sed Buchnerus mallet legi 'divinitas,' quod etiam Schotto in mentem venerat. Conjecturæ summi viri favent, quæ toto isthoc capite subjiciuntur, nisi tamen malis 'divina' legere. Vid. VV. LL.)
- Dives: ditissimus eloquentia Græcæ linguæ vii, 2 (ubi vulgo est 'disertiss.')
- Divitissimus xix, 1 (denuo notas adi)
- Divitias orbis terrarum accipere nolle pro carit. patriæ (ὀφειλομένης de summo pretio) xv, 4 divitiis ornare (cives) ii, 2 (alibi: locupletare)
- Diutina contentio xiii, 2 pax xv, 5
- Divum sub divo iv, 5 (et juxta Savar. et alios xviii, 5. i. e. in aperto aëre, non sub tecto. Scripturam hanc e Mss. Codd. Nostro, itemque Lucretio iv, 211. Ciceroni 1. in Verr. cap. 19. Horatio Od. iii, 3. 23. Od. i, 18, 13. ac Od. iii, 2, 5. Suetonio in Jul. 72. et Aug. 82. dudum Gifanius, Torrentius, alique assuerunt. Antea namque ferne ubique 'sub dio' legebatur; quod Festus ἀπὸ τοῦ διὸς dictum vult. Rectius Varro de L. Lat. iv, 10. qui ab antiquo 'Diovis' derivat. Unde Horat. i. Od. 1. 'sub Jove frigido,' i. e. sub divo, in aëre frigido)
- Divus (ἀποθεωθεὶς, consecratus. Absolute ponitur pro Julio Cæsare) xxv, 19 (nam et hoc inter arcana firmandæ dominationis flagitia inventum. Boecl.)
- Docere (exponere, narrare) i, 6. xvi, 4 (ostendere, demonstrare) xiv, 5. xvii, 2 docere lectores exemplis xxv, 19 docere aliquem musicam, Præf.
- Docilitas ingenii xxv, 1
- Doctor literarum Græcarum xxiii, 13
- Doctrina multa comparat in hoc libro (eruditio) xxiv, 3 doctrina, non natura solum, hoc fecit xxv, 17 doctrinæ (doctrinarum cognitio et profectus) xv, 2 doctrinæ puerilis ætatis (quæ tradi solent pueris) xxv, 1
- Dodona (urbis Chaoniæ in Epiro: Jovi sacra. Pro oraculo Dodonæo, sive potius sacerdotibus oraculi) vi, 3 (v. Plutarch. in Lysandro)
- Dodrans: ex dodrante hæres xxv, 5 (novem partes hæreditatis intelligend. cum dodrans novem partes sive uncias assis ex 12. sc. alias significet. Nam assis vocabulo hæreditatem totam; 12 partibus assis partes hæreditatis apellari omnes noverunt. v. Budæ. de asse. Donat. ad Suet. Jul. 83 &c. Boecl. add. not. Ernstii et Gronov. de pecun. vet. iii, 10)
- Dolopes Scyrum obtinent v, 2 (populi Thessaliæ)
- Dolor desiderii (ex desid. concept.) xxv, 4 tantum indulsit dolori, ut eum pietas vinceret xxi, 1 (Sensus: indignatione justa in scelus matris et vindictam ita exarsit, ne oblivisceretur interim, matrem esse, super cuius facinore doleret. Igitur filii officio animoque dolor irritati conjugis est coercitus. Boecl.) dolore incendi vi, 3
- Dolo pugnant, qui pares non sunt armis xxiii, 10
- Domesticis rebus (vel, ut alii, opibus) robustus xxiii, 10
- Domicilium (sedes) xvii, 3 sibi constituere (habitandi locum) ii, 10 domicilium imperii orbis terrarum erat in ea urbe (de Roma) xxv, 3 (quasi fortuna imperii ibi habitaret. Tac. 'caput rerum' A. i, 47, 1. 'urbs, unde in omnia regimen' A. iii, 47, 2. Cicer. 'domicilium imperii atque gloriæ' 1. de orat. 23. Flor. 'destinata hominum ac deorum domicilio civitas' i, 13, 18. Id. 'Imperii sedem caputque terrarum' vocat i, 7, 8 &c. V. Clapm. de arcan. ii, 20)
- Dominatio perpetua i, 8 (pro imperio et potestate: ita enim συνωνυμικῶς vocatur i, 3). dominatio unius (libertati omnium opposit.) i, 3 dominatio (de intemperantia, qua in alios affectatur imperium) ii, 7 impotens Atheniensium dominatio vi, 1 (de imperio ut capto occupatoque, adeoque de tyrannide. Sic: dominatio Persarum i, 3. v. Clapm. de arcan. iii, 2. ejusmodi dominationis cupiditas et cura intelligitur in Lacedæmoniis ii, 7. v. Clapm. iii, 7. ejus pandæ artes et flagitia vi, 1. de quibus Idem 2. cap. 9, 15. et 19. Alia dominationis flagitia viii, 1. v. eundem Clapm. v, 5, 10. Tale est x, 4, 3. et 4. Adde Justin. i, 7, 12. ubi not. Cl. Bernegg. Dominationis firmandæ obvia flagitia suspicio et crudelitas xii, 2. Boecler.)
- Dominatus (pro μοναρχία: oppos. regno, quod nomine tale est, non potestate) xxi, 1
- Dominus navis ii, 8 (v. Navis)
- Donus (pro ædibus): Domus (ejus) sic erat instructa, ut nulla in re differret

- cuius inopis atque privati (Græcorum imitatione, pro, a cujusvis inopis atque privati) xvii, 7 domi nati domique facti artifices Attici (in domo ejus geniti, educati, instituti, non aliunde emti conductive) xxv, 13 domus amœnitas non ædificio sed sylva constabat, *ibid.* in domum (vel, ut alii, domum) suam nihil unquam contulit Agesilaus xvii, 7 domum Hannibalis a fundamentis disjecerunt Pœni (tanquam proditoris et majestatis rei) xxiii, 7 (Sic Romani etiam solebant. Notum est Æquimelum apud Livium iv, 16. Sic M. Flacci et Saturnini penates ab imis fundamentis eruti sunt. v. Val. Maxim. vi, 3. Politicos passim, et in his Piccart, observat. dec. iii, 1). in domo sua facere mysteria (domi suæ, ut vulgo loquimur) vii, 3 domo se tenere xv, 10 (Sic Cicero, pro domo sua: domo me contineo. Virgilius Georg. 3. 'Hunc quoque, ubi aut morbo gravis aut jam segnior annis Deficit, abde domo.') Domus (pro loco domicilii): domum Chersonesi habere (domicilium et fixam sedem) i, 2 domi creati decem prætores (in ipsa urbe Athenarum) i, 4 domo proficisci i, 1. 2 domo nuntius ei venit (Lacedæmone) xvii, 4 domos suas discedere ii, 4 Domus (pro familia seu gente): domus et familia Philippi inimicissimi xviii, 6 in domum alicujus plurima mala inferre (familiam alicujus multis damnis afficere) ii, 9
- Domesticæ res (vires propriæ, intestinæ) xxiii, 10 domesticum summo genere erat xviii, 1 (ita περιφράζεται domi nobilis)
- Donari magnis muneribus ii, 10. ix, 4 præmiis xvii, 3 coronis aureis vii, 6 (v. Coron.) monumento sepulcri x, 10 (v. Sepulcr.)
- Donicum (pro donec) xxii, 1 (qua voce et Plautus, Cicero, Lucretius, alii usi. v. Sospit. Charis. Lib. 2. Instit. Gramm. pag. 178. et Gifan. Ind. Lucret.)
- Donum Deo dare iv, 1 (inter solennia. Sic enim scrib. D. D. vel D. P. i. e. donum dedit, donum posuit. Vide de more toto Diis dona figendi, dicandi, sacrandi, iisque inscriptiones addendi Brisson. formul. Lib. 1. et Tomasini. de Donariis. Proprie reddidit Poëta *μῆμα ἀνατίθεναι*.) dono sibi dati Iudi quidam a rege Bætorum, Fr. 7
- Dotibus de ærario communi datis collocatæ Aristidis filia iii, 3 (Notandus mos, quo Resp. olim virorum bene meritorum filias pauperes ab indotatis nuptiis liberalitate sua vindicavit, ut loquitur Val. Max. iv, 4, 10. ubi Romanis quoque hanc laudem defert. Boecler.)
- Drusilla natus Tiberius Claudius Nero (conjuges scil. Tib. Claudii Neronis, quæ post Augusto nupsit, Livia Drusilla) xxv, 19
- Dubium nemini est ix, 1 dubium esse nemini debet xxiii, 2 sine dubio xvii, 7 (hæ formulæ affirmant rem)
- Dubito, an Thrasybulum primum omnium ponam (elegantem pro, annon ponam, vel, eo inclino, ut ponam) viii, 1 (Cl. Vorstius sic reddidit: fortasse ponendus est). non dubito fore plerosque, qui &c., Præf. non dubitabat se consecuturum vii, 9 se habiturum vi, 3 nemo dubitabat aliquid de pace esse scriptum xxiii, 11 (Cicero et Terentius dixissent: quin futuri sint, quin consecuturus sit, quin habiturus sit, quinscriptum sit. Lambin.) non dubitavit committere prælium xxiii, 11 conflare xvi, 5 (de fiducia et prompto conatu). ne dubitaret ducere xxiii, 2 venire xvii, 4 (ut omnino veniret, vel, ne differret ducere, venire. Ita Flor. i, 7, 6. et Curt. vi, 4, 14. Terentius dixisset: ne vereretur ducere, venire)
- Ducere exercitus xviii, 13 exercitum adversus aliquem xv, 7 naves ex Syria in Asiam xxiii, 8 aliquem in errorem (sic vulg. edd. sed nos e Ms. edidimus, inducere) xxiii, 9 aliquem in convivium, Præf. (pro quo Noster *ibid.* dicit: adhibere aliquem in convivium). ducere feram bestiam captam (vinctam agere) xiv, 3 dixit secum Hamilcar filium Hannibalem in Hispaniam (de contubernio) xxiii, 3 ducere aliquid secum (de auro s. thesauro) xxiii, 9 ducere (existimare, credere) vii, 7 ducere laudi (tribuere), Præf. ducere bellum (protrahere) xiv, 8 (ita sæpe Cic. Cæs. alii: opp. sedare bellum, *ibid.*) ducere bellum quam diutissime (eod. signif.) vii, 8 (Quantum Cl. Vorstius, quem vide, priore loco 'duci bellum,' interpretatur 'bellum geri.' Nōn, inquit, dicit Cornelius, Autophradatem, quod videret bellum duci majore Regis calamitate quam adversariorum, fecisse eum belli compendium et celeriter bellum confecisse,

sed hortatum esse ad pacem). ducere tempus quam longissime (cunctando extrahere) ii, 7 (ita Cic. Verrin. 3. Tac. A. ii, 34, 5. Cæsari 1. B. G. est 'diem ex die trahere.' Loccen.) ducere uxorem xv, 5

Duci adversus aliquem (sc. militatum) xviii, 3 duci (sc. cum præsidio. sic vulg. edd. sed nos edidimus: deduci) xv, 4 duci ad mortem xix, 4 duci non magis amore, quam more (impelli, moveri) v, 1 (v. supra Amor). caritate patriæ vii, 5 studio philosophiæ (teneri) xxv, 12 suspitione falsa x, 10 omnium opinione victorem (credi, existimari) xvii, 3 pœna dignum iii, 1 duci continentis debet, non intemperanter concupiscere xxv, 13 (v. Ellipsis)

Ductor legatus (fortassis princeps legationis) xv, 6

Ductus (opera in gerendo administrandoque bello): Sic, Pausaniæ ductu Barbari apud Platæas deleti sunt iv, 1 quorum ductu res male gestæ xiv, 5 (differt ductus ab auspiciis, quippe quæ ad summam fati et fortunæ pertinent; interdum tamen conjunguntur, ubi idem auctor actorque. Boecl. v. Brisson. form. 4. add. Boecl. de auspicio. reg. i, 11)

Dulcius nihil potest esse his libris (sc. cognitu) xxv, 18

Dum (donec): expectandum, dum se ipsa res aperiret iv, 3 (ita sæpe Cicero). Dum (de re præsentis): dum res conficeretur, procul in præsidio fuit xx, 1 (Terentius dixisset: 'interea dum res conficeretur,' vel, 'dum res conficeretur, interea procul,' &c.)

Duplicare modum hastæ (duplo fere longiores facere hastas, quam fuere antea) xi, 1

Duplici amiculo circumdatus xiv, 3 (v. Amiculum)

Duritia (sc. in victu cultuque) vii, 11 (Sic Plautus Mostell. i, 2, 75 'parsimonia et duritia disciplinæ aliis eram.' Loccen.)

Durum adolescentiæ initium (asperum et calamitosum) v, 1

Dux manus (qui parti copiarum præest) xvi, 4 (opp. Imperatori, qui totis). dux Sparta (a Spartanis constitutus) iv, 2 dux summus ix, 2 dux postulatus a Corinthiis xx, 2 dux fortis et prudens ix, 4 dux belli imperitus xv, 7 ducum vitia xxv, 16 ducum princeps (præcipuus) xiv, 5 dux non est

a majoribus rebus ad rem parvam abstrahendus, ibid. Duce mutato mutatur fortuna vii, 5. xxii, 1 ducis respectu bellum timetur ix, 4 ducis præclari absentia quid noceat ix, 1 ('Ducis perniciēs certum victoriæ apud hostes momentum,' v. Grut. disc. ad illud Tac. Hist. iv, 34, 9. 'ac forte Civilis lapsu equi prostratus, credita per utrumque exercitum fama, vulneratum aut interfectum, immane quantum suis pavoris, et hostibus alacritatis indidit'). ducē Pausania Mardonius fugatur (i. e. Pausaniæ opera) lii, 2. iv, 1 duces bellorum xxiv, 3 duces mari (θαλαττοκράτορες) xiii, 2 duces et terra et mari (de principatu in Græcia) iii, 2

Dynastes Paphlagoniæ (de Paphlagonia v. infr. suo loco) xiv, 2 dynastæ xvii, 7 (Non assequitur usum hujus vocis Marcell. Donat. ad Sueton. Tiber. 26. dum de magistratu plurium et proceribus civitatis capit. * Unde nunquam in singulari dynastam apud scriptores observari, ait; quod vel ex Nostro promptum est refellere. Ne accessamus rem longius, locus, qui præ manibus, uterque lucem affert dubiis scriptorum assertionibus. In priore enim Thyus 'dynastes Paphlagoniæ' vocatur, interpretetur nobis Athenæus; ille 'regem Paphlagoniæ' vocat: sicut ipse Nepos lib. 14. c. 3. 'nobilem regem:' recte. Ita enim vocari possunt et solent reguli, toparchæ &c. ut mox patebit; ita Scriptura cujuslibet civitatis dominum 'regem' vocat. Strabo Persidis, Mediæ, Assyriæ, Parthiæ toparchas, 'dynastas' appellavit. Quos 'reges' etiam dici potuisse probatur exemplo reguli Adiabænæ, quem Strabo in 16. vocat simpl. ἄρχοντα, principem: Josephus vero 'regem'; qui et alibi Abennerigum quendam Σπασίνου χάρακος βασιλέα, regem castri Spasini, nominat; quem Casaub., qui in exerc. 2. ad Baron. annal. hæc disserit, non multo fuisse majorem 'rege Yvetoti Normánico' suspicatur. Adhibeatur jam alter Nepotis locus, ubi diserte Reges, Dynastæ, Civitates distinguuntur: ut Dynastæ non intelligantur magistratus civitatis, sed reguli, et certi loci tractusque domini. Tales ferme hodie Comites, Barones &c. Gradus. Cicero Philip. xi, 12. ita exprimit: 'reges, tetrarchas, dynastas.' Scriptor de bell. Alex. 64. 'reges, tyrannos, dynastas.' Ceterum

'Paphlagonum dynasten' cum Cappadocia satrape, exarcho Longobardorum, Cretensium Cosmis &c. comparat Alex. genial. diar. iv, 23. quem vide. Boeckl.)

E.

E contrario xi, 1. xxii, 1 (et in quibusd. edd. xviii, 1: vid. sup. Contrario). e regione (ex adverso) i, 5 c repub. gerere honores (ad utilit. publ.) xxv, 6 e vultu cujusdam intelligere aliquid iv, 5

Edere: edit in vulgus Mithrobarzanem profectum suo jussu (i. e. vulgo rumorem spargit) xiv, 6 (sub. rumorem, vel simile nomen. Neque enim postrema ista cum verbo edit, construuntur, ut vult vir doctus. Plene Liv. iii, 3, 3 'ad rumores hominum de unoquoque legum capite editos.' Curt. iii, 3, 7 'Vatum responso, quod edebatur in vulgus'). Edere per literas, quæ quis cogitat (sic edd. vulg.) ix, 3 (ubi nos edidimus, agere). editi in vulgus libri xxv, 16 (sic et Tacit. xv, 63, 4). editis mandatis per alium conficere, quod quis studet ix, 3 (Sic Cicer. dixit 'edere postulata' Verr. 5. et JCTi 'edere actionem, rationes, instrumenta' &c. Lamb.)

Editus locus (altior) xvii, 6 editum conclave x, 9

Edictum censoris xxiv, 2

Educati in domo alicujus vii, 2

Educere copias ex urbe i, 5 ex classe v, 2 e navibus i, 7 educere exercitum xiv, 6 in aciem xviii, 3

Efferre, quæ attuleris (asportare) xv, 4 fortuna extulit hunc (evexit) x, 6 Sic: efferre laudibus (extollere) vii, 11. vi, 4 efferre in cælum laudibus x, 7 efferre aliquem amplo funere (exportare, ἐκφέρειν) xviii, 4 suo sumitu v, 4 matrem xxv, 17 (propria vox de sepultura, v. Kirchn. de fun. initio Lib. 2. Hoc sensu) efferri x, 10. iii, 3. xxv, 22 elatus semianimis de templo iv, 5 semivivus ex acie xviii, 4 efferri secunda fortuna, magnis opibus vii, 7 Sic: efferri victoria (insollescere, in superbiam corrumpi) iv, 1 (Elata, Elatius, v. infra)

Efficere nihil non posse (omnia obtinere posse, quæ cupis) vii, 7 per aliquem, ut (curare, ut est in qu. cld.) xv, 4 effecit his rebus, ut xvii, 3. xxv, 12 efficere classem ii, 2 (ante, ædificare)

Efflare animam (mori) iv, 5

Effringere fores x, 9

Effugere invidiam ii, 8 insidiantes sibi xviii, 6 effugere ex præsiidiis xviii, 2 ex vinculis publicis iv, 2

Effusi honores (largi nimium, et qui ad prodigalitate[m] quandam interpretari possunt. Buchn. tenuibus et raris opp.) i, 6 (Sic effundere fortunas et pecuniam dicuntur prodigi, metaph. ab aquis ducta). effusæ largitiones (immodicæ) xxv, 6

Egredi navi vii, 6 egredi extra vallum nemo est ausus (castrorum vall. intellig.) xviii, 5

Ejicere urbe et insula sessores veteres v, 2 aliquem ex rep. vii, 4 in exilium xvi, 1 in ignem vestes (proicere: nam bona est lectio) vii, 10 ejici ex civitate ii, 8

Ejusmodi: id ejusmodi erat, ut (elegant[er] de effectu et ἐνεργείᾳ) x, 7

Elabi xviii, 4

Elaborare cupide, ut (niti, contendere) iii, 1

Elata opibus insula i, 7 elata res (divulgata) x, 8 (Ter. Phor. v, 7, 65 'vides tuum peccatum esse elatum foras')

Elatius se gerere (insolentius) iv, 2 (Floro i, 26, 8 'efferre se altius et incivilius: Tacito A. i, 12, 6 'plus quam civilia agitare.' v. Gronov. ad Liv. xxxvii, 12)

Elegans, non magnificus xxv, 13 (fit oppositio inter cultum domesticum, vel modo et munditie, vel cum sumtu et splendore dispensatum. Boeckl. v. not. add. Boeckl. Chrestomath. Terent.) elegantissimus poëta xxv, 12 elegantia vitæ (ad universi moris condecenciam referenda est) xxv, 19 (Sic ab 'elegantia vitæ' M. Servilium Tacitus A. xiv, 19, 2. ob 'elegantem actam vitam' Zenonem quandam Livius xxxv, 31. commendant. Add. Scheffer. ad Phædr. ii, 3)

Elephantus ornatus (sic enim leg., non oneratus, ut Schottus vult) xxiii, 3 elephanto ferocissimo (comparatus Eumenes captivus) xviii, 11

Elicere epistolas alicujus (sc. occasione suppeditata rescribendi) xxv, 20

Elis vii, 4 (Urbs Eleæ, regionis Peloponnesi, primaria, Homeri ætate vici formam adhuc habens, paulatim vero vicinorum lucu commigrantium multitudine et opibus aucta. Ubb. Eumius Gr. vet. tom. 1. lib. 2. pag. 21. seqq.)

(Ellipsis nominis Pactum, vel similis):

Quæ regi cum Lacedæmoniis essent vii, 10 (Navis, vel similis): ut haberet, qua fugeret ad salutem x, 9 Est civitatis ejus, partium harum, pluris, virtutis tuæ; (ubi semper nominativus aliquis subaudiendus. v. Esse civitat.) (Ellipsis pronom. frequ.): miseranda vitæ, qui se metui quam amari malunt (pro, eorum, qui s. m. q. a. m.) x, 9 Sic: conveniunt, cujus de periculo timebant (pro ejus causa, cujus d. p. t.) x, 8 (Talia sunt ii, 9. xii, 4. xiv, 9. xvii, 3. xx, 2 &c.) (Ellipsis Verbi substantivi una cum nomine): non liberalis sed levis arbitrabatur xxv, 15 continentis debet duci xxv, 13 (subaudiend. esse rem, negotium, opus &c. v. Esse). (Ellipsis Verbi jam ante positi): nihil commutavit, nisi quid vetustate coactus est (sc. commutare) xxv, 13 non concupiscere, quod a plurimis videas (scil. concupisci), ibid. parati facere, quod ipsum vidissent (sub. facere) xiv, 9 cum tempore ipso pervenissent, quo studuerant (sc. pervenire) xvi, 2 eo venit, quo studuerat (sc. venire) xiv, 4 (Ellipsis participii Existens vel verbi substantivi cum adverbio Cum): seni Syllæ fuit jucundissimus Atticus adolescens (cum esset adolescens, Gr. *νεώτερος ὄν*) xxv, 16 (nisi quis τὸ adolescens pro participio habere velit). Eumenes post Alexandri mortem, imperator, exercitus duxit (cum esset imperator) xviii, 13 tribunus plebis interfectus est (cum esset tribunus plebis) xxv, 2 quem puerum Pausanias dilexerat (cum esset puer) iv, 4 Epaminondæ eloquentia eluxit Spartæ, legati ante pugnam Leutricam (cum esset legatus) xv, 6 (ultima tamen verba susp. vid. VV. LL.) Eumenes annorum xlv. (sc. cum esset) xviii, 13 qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat (cum esset ex intimis regis) ix, 2 (Ellipsis adverbii Utpote vel Quippe): ille, qui in aliqua re vellet patrem initari, morem ei gessit (ille, utpote qui in aliqua re &c.) x, 3 (adverbii Sicut, vel similis): attigit poeticon; credimus, ne ejus expers esset suavitatis (pro, sicut credimus) xxv, 28 (adverbii Satius vel Potius): statuit congregari, quam refugere (pro, satius statuit &c.) xiv, 8 (Sic sæpe Tacitus. v. Voss. de construct. cap. 9.) (Ellipsis præpositionis Ex): persuasit populo, ut ea pecunia

classis ædificaretur (ex ea pecunia) ii, 2 (præpositionis Per vel Intra): annos xxx. medicina non indiguit (intra annos &c.) xxv, 21 (præpositionis In): bello cognitum est (pro, in bello) ii, 2 et mari et terra bellum inferre (pro, in mari, in terra) ii, 2 esse periculo (v. Esse). senectute obire (v. Senect.) incidit in invidiam, quam pater suus (pro, in quam) v, 3 Huc pertinent 'ea ætate,' 'dignitate regia esse' &c. (Ellipsis conjunctionis Et): equis, armis, viris, pecunia Africam locupletavit xxii, 4 adolescens illustris, formosus xxii, 3 (sic sæpe Cicero, alii). (conjunctionis Ut): suavit, ne se moveret et expectaret xviii, 6 petierunt a rege, ne inimicissimum suum secum haberet, sibi que dederet xxiii, 12 scripsit, ne timeret, statimque ad se veniret xxv, 10 (nisi dicas latere in his et similibus τὸ ut in præced. ne). his dat negotium, ad Dionem cant (pro, ut ad Dionem) x, 9 (conjunctionis Quam) non amplius centum adolescentuli xvi, 2 (v. Amplius). (conjunctionis Si, verbo tamen in participium mutato): quibus se oppresso nulla spes salutis relinqueretur (pro, si oppressus esset) i, 3

Eloquentia (inter artes viri civilis et ad magna nitentis) v, 2 eloquentia Epaminondæ armis paria facit, ibid. (v. Paschal. Legatum). eloq. Platonis x, 3 antistat eloquentia innocentia (id est, superat eam, valet contra eam) iii, 1 (cum scil. ejus fraude damnantur boni, ut Quintil. ait ii, 16). eloquentiæ principatum tenere xxv, 5 eloquentiæ satis habebat Cimon v, 2 (modus loquendi passim scriptorib. frequentatus, v. Savar. ad Sidon. 9. Epist. 9). eloquentia linguæ Græcæ disertissimus omnium (vel, ut alii, ditissimus) vii, 2

Elpinice Cimonis soror v, 1

Elucescere virtutibus (inclarescere) iv, 1 elucet ex his illud (illud potissimum et ad gloriam illustre est) xii, 1 eluxit eloquentia ejus &c. xv, 6 (illustri argumento cognita est)

Emax (qui emendi studio ducitur) xxv, 13

Emere in diem (v. supr. Dies)

Emendata (dicuntur) vitia virtutibus (quorum turpitudine per virtutes postea extincta ac oblitterata est) ii, 1

Emergere altius (attolli honoribus, potentia, auctoritate) xii, 3 (Sic habent qu. edd.; nos e Mss. melioribus edidimus, eminere altius) emergere se ex

- malis xxv, 11 (Sic plane Terent. Andr. iii, 3, 30. et alii vett. v. not. Loccen. Tali formula dicitur 'abstinere se cibo' xxv, 22. 'erumpere se foras,' apud Cæsar. v. not. Ernstii)
- Emetiri (peragere): cūensi quæ intererant, Fr. 7
- Eminere altius (honoribus, potentia, &c.) xii, 3
- Emittere exercitum in Asiam (bellatum mittere) xvii, 2 animam (exspirare, exanimari) xv, 9 emitti (sc. ex custodia) v, 1
- Emphyletus xix, 4
- Enarrare vitam xvi, 1 (oppon. histor. scrib.)
- Ennius Q. pœta a Catone Rom. deductus ex Sardinia, magnique æstimatus xxiv, 1
- Enumerare (per seriem narrare) vi, 2. xxiii, 5 familiam (de genealog.) xxv, 18
- Enuntiare (deferre, revelare rem secretam) iv, 4 (v. not. Ernst. Sic sæpe Cic. It. Cæs. B. G. v, 58. Justin. v, 1, 1. Curt. iii, 6, 7. Add. Gronov. ad Liv. ix, 16)
- Eo (in eum statum): eo deducta erat illa militum multitudo errore ducis, ut xv, 7 eo res utrorumque perduxit, ut xv, 8 Eo (ad illud tempus): usque eo ferrum in corpore retinuit, quoad renuntiatum est vicisse Bœotios xv, 9 Eo (ideo): eo nolebant configere classe, quod pedestribus copiis plus quam navibus valeret vii, 8 eo non accidit, quod nunquam cum fortiore sum congressus xviii, 11 Eo (intendendi vim in seqq. habet): id illi usque eo despexerunt, ut xvi, 3 is usque eo vitæ statum commutatum ferre non potuit, ut x, 4 hoc usque eo tota Græcia fama celebratum est, ut xii, 1 (Usque eo, pro adeo. Sic sæpe Cicero.) Sed tum abfuit, eoque pejor res administrata est ix, 1 neque eo magis ex prælio excessit xviii, 4 Sic: neque eo magis arcem Thebanis reddiderunt xvi, 1 neque eo magis carebat suspitione iv, 3 neque eo magis potenti adulatus est Antonio xxv, 8 neque eo secius Atheniensibus officia præstabat i, 2 neque eo minus privatis publicisque rebus interfuit xx, 4
- Eodem (in eundem locum): postquam eodem perfugit x, 5 eodem, unde erat profectus, se recepit xiii, 3
- Epaminondas Thebanus, honeste natus xv, 2 diligenter educatus, ibid. bonis animi ac virtutibus egregius xv, 3 abstinentiæ exemplum eduxit xv, 4 dicta ejus acuta xv, 5. 6 patiens fuit injuriarum xv, 7 retinet imperium diutius quam per leges licebat, ibid. accusatus ut se defenderet xv, 8 fortis in morte xv, 9 uxorem nunquam duxit xv, 10 bello civili abstinuit, ibid. Thebas solus illustravit, ibid. Epaminondæ impetus xi, 2
- Ephēbus factus est (ad pubertat. venit) xv, 2 (v. Interpp. ad Ter. Andr. i, 1, 24)
- Ephesus xvii, 3 (Olim a Caribus et Lelegibus habitata, post colonia Atheniensium et Ionum, principe Androclo, Codri postremi regis Attici filio, aucta, inter urbes Ioniæ post Miletum multis sæculis maxima, ditissima, potentissima, Asiæ totius intra Taurum montem emporium nobilissimum, Ubb. Emmius tom. i. vet. Græc. pag. 106)
- Ephemeris xxv, 13 (diurnum Latini vocant; significat hic libellum quotidianarum expensarum et erogationum. v. Thes. Buchn. et Ernst. ad h. l. add. Loccen. Aliud signific. 'diurni commentarii' ap. Suet. Aug. 64., in quos etiam dicta et sermones annotabant: v. Casaub. ad illum loc.)
- Ephori Lacedæmoniorum ii, 7 penes hos summum imperium, ibid. ephor. licet regem vinculis indere iv, 3 (de horum potestate et offic. v. Nicol. Cragium de rep. Lacedæm. lib. 2. cap. 4. add. Ubb. Emmii tom. iii. Græciæ vet. pag. 122. seqq. Arnisæ. de Repub. ii, 6, 2. §. 30. seqq. et Meurs. Miscell. Lacon. ii, 4)
- Epigramma (inscriptio, titulus, elogium; qualia donis adduntur, quæ Diis sacrabant) iv, 1 (Briss. formul.)
- Epirus (regio Græciæ trans Sinum Ambracium versus Occidentem in ora Maris Ionii. Ubb. Emmius tom. i. vet. Græc. pag. 54): in Epiro Olympias habitat xviii, 6
- Epirotes Pyrrhus xxi, 2 Epirotæ xiii, 2 Epiroticæ possessiones (quas habet aliquis in Epiro) xxv, 14
- Epistola Themistoclis ad Artaxerxem ii, 9 epistolæ vincula lacerare (vulgo laxare) iv, 4 epistolam solvere xxiii, 11 epistolam accipere ab aliquo ad aliquem iv, 4 epistolæ Ciceronis ad Atticum xxv, 16 epistolæ verbosiores xxv, 20
- Epulari luxuriosius iv, 3
- Epulum magistratuum Thebanorum solenne xvi, 2
- Equestris dignitas xxv, 1 (ordo medius tertiusque Romæ Plebi et Patribus

- insertus, ut loqu. Plin. xxxlii, 1. V. iterum Hugon. lib. 5. cap. 1).
- Equitatu omni præesse xxiii, 3 equitatus hostium arborum tractu impeditus i, 5 (gaudet enim campo potius: v. Herm. Hugonis comm. de militia equestri lib. 4. cap. 5). equitatu valere xviii, 3
- Equum concitare in aliquem xvi, 5 equo concitato vehi xiv, 4 equi militares (in conclusione, arte servati, ne scil. eorum præter consuetudinem otantium pedes, quod Plutarch. l. 5. Convival. probl. 4. ait, vitium contraherent. Boecl.) xviii, 5
- Eretria (Euboicarum civitatum maxima) capitur i, 4 (fuit et alia ejusdem nominis urbs in Thessalia: v. Ubb. Emm. tom. i. vet. Græc. pag. 41. et 66)
- Erga Romanos confirmavit velut hæreditate relictum odium paternum xxiii, 1 erga Italiam eodem animo fuit xxiii, 10 erga regem commune odium susceperant xiv, 10 erga nobiles crudelitas vii, 4 erga Romanos odium xxii, 4 (in his omnibus 'erga' in malam partem accipitur)
- Ergo: victoriæ ergo donum Apollini dare iv, 1 (i. e. pro concessa victoria, in memoriam victoriæ. Solennis est in ejusmodi donariis hujus vocis usus)
- Erichthon (urbs Hellesponti) xiii, 1 (hoc nomine significatur, sed mendose: vera lectio est Critihote)
- Erexit eum hæc contumelia (i. e. ad industriam et emendationem excitavit, exacuit) ii, 1 (cum fundamento sententioso; quædam enim ingenia frangit contumelia et ad dissolutionem neglectumque infamiæ abjicit; quædam erigit instigatque, ut dedecus in gloriam vertere contendant. Boecl. v. Freinsh. et Lœccen. ad illud Curtii vii, 2, 38 'Incitabat virtutem ignominia demandæ cupido')
- Eripere: Asiam Agesilaus regi fuisse erepturus (bello ademurus) ix, 2
- Error: errore ducis in discrimen ductus exercitus (ducis culpa) xv, 7 his in errorem inductis (calliditate deceptis, ut crederent, merum aurum et argentum esse, quod maximam partem plumbum erat) xxiii, 9
- Erudire exercitum disciplina militari xi, 2 (de qua *δπλοδιδασκαλία* Veget. lib. 1. cap. 13. &c. et H. Hug. iii, 1). erudire filium doctrinis xxv, 1 erudi
- diri ab aliquo vii, 2 eruditus sic, ut &c. (scil. varis disciplinis et artibus) xv, 2 eruditus literis, sermone ii, 10 (de eo, qui linguæ alicujus notitiam sibi comparavit). optimis artibus xxv, 12 (capio de rectissimis atque honestissimis studiis rationis et officii, quæ Cicero vocat 1. de invent. 1. Boecl.)
- Erumper: erumpit pus per lumbos (vel, ut alii, fistula puris aut putris) xxv, 21
- Eruptio ex oppido hostili viii, 4
- Eryx xxii, 1 (mons post unam Ætnam reliquos Siciliae magnitudine superans, in cujus vertice templum Veneri positum erat, quæ propterea Poëtis Erycina dicitur. Horat. lib. 1. carm. od. 3. ceterum sic quoque appellata urbs fuit inter fastigium et radices montis illius sita, quæ nunc vicus valis Mazaræ vel Trapano del Monte vocatur)
- Escendere: descendit in navem omnibus ignotus nautis ii, 8 (Sic pro ascendit e Ms. P. Dan. edimus, nulli dubitantes, quin genuina sit lectio. Nam et alii vett. scriptoribus Paulo Diacono, Tacito, Ciceroni, Sallustio, Varroni, Plauto idem verbum restituerunt Muretus, Carrio, Janus Guilielmus, Gruterus, Schoppius, alii. Inprimis vid. Gronov. ad Liv. ii, 28. add. Pare. Lex. Crit.)
- Esse alicubi (degere) xxiii, 12 Esse (existere et quidem cum emphasi): sunt aliquot ejus libri (i. e. existunt, habentur, circumferuntur) xxiii, 13 effecit, ut esset pecunia, quæ Romanis ex fœdere penderetur (id est, haberetur) xxiii, 7 Esse (pro fore): post Peloponnesium bellum Athenasque devictas, cum Thebanis sibi rem esse existimabant xvi, 1 (v. Buchn. de commut. rat. dic. pag. 128). cum jam in eo esset, ut oppido potiretur (integrum est: in eo statu vel in eo loco) i, 7 cum jam in eo esset, ut comprehenderetur iv, 5 (v. Gronov. ad Liv. vii, 35). Si ille non fuisset ix, 2 (pro quo Comici: 'absque illo fuisset.' vid. Cl. Vorst. de Lat. merito susp. pag. 80). nisi ille fuisset, Sparta futura non fuisset xvii, 6 (ubi simul elegantia servit duplex ejusdem verbi significatus. 'Esse' enim primo opem, auxilium, operam notat: mox pro durare, consistere, superesse usurpatur. desiisset esse Sparta; actum de ea erat, absque hujus viri opera fuisset ac virtute. Boecler. Sic Livius ii, 10. et

xxiv, 34. Florus ii, 3, 5. actum erat de Roma, nisi Marius illi sæculo contigisset, Cicero Cat. Maj. Si senes nulli fuissent, nullæ omnino Civitates essent, et ali.) Quæ tyrannis paucis annis ante fuerat (viguerat) i, 8 sic fuit apud Athenienses (cum de more loquimur) i, 6 (ubi aliquid subaudiendum est ex antecedentibus). cum quid esset, renuntiasset xxiii, 12 (Esse, per ellipsin absorbetur: vid. Ellipsis)

Esse civitatis ejus ii, 9 civitatis alienæ xviii, 1 (In his vulgo genitivum existimant a verbo substantivo regi. Sed recte notarunt Schoppius in Gramm. philosoph. Vossius in lib. de construct. et Boeclerus in Chrestomath. Terent. plerasque ejusmodi locutiones ellipticas esse; ac si suppleantur ellipses, multum Grammaticarum observationum minui posse. Sic igitur in his locis suppl. vox Civis: v. gr. 'esse civitatis ejus, vel civitatis alienæ,' scil. civem. Similiter et in sequentibus subaudiri certa nomina debent). esse ejusdem ætatis (sub. hominem vel virum) vii, 11 optimarum partium (sub. hominem vel sectatorem) xxv, 6 arma adversariis tradere non tuæ virtutis (sub. res, negotium, opus) xxii, 1 id arbitrium non est mei consilii (sc. res) ix, 4 (vid. Consilium). potius diligentia quam pretio parare, non mediocris est industriæ (sub. res &c.) xxv, 13 eorum retinere usum benevolentiamque inter quos &c. magnæ est sapientiæ (sub. res &c.) xxv, 20 (Huc pertinent illa, in quibus præter nomen subaudiendus etiam est infinitivus verbi substantivi: v. g.) non intemperanter concupiscere continentis debet duci (sub. rem esse) xxv, 13 Atticus polliceri, quod præstare non posset, non liberalis, sed levis arbitrabatur (sub. rem esse) xxv, 15 (In his vero, in quibus verbum substantivum æstimandi significatiorem habet, duobus nominibus genitivus supplendus est, hoc modo: ejus opera fuit magni; scil. pretii opera. pro quo, Noster ita: ejus opera æstimata est magni, xxiv, 1). unus homo quam civitas fuit pluris (sc. pretii res) xv, 10 videbant Eumene recepto omnes præ illo futuros parvi (sc. pretii homines) xviii, 10

Esse auxilio alicui xxv, 11 esse calamitati (sc. recipientibus et nimium confidentibus) xiv, 6. xvi, 3 (nam sub. est Dat. personæ, ubi expressus non est). curæ

alicui xxv, 12 gloriæ magnæ (ut in quibusd. est codd.) viii, 4 indicio alicui vi, 3. xx, 2. xxv, 16 invidiæ alicui x, 4 lætitiæ alicui xiii, 2 malo alicui vii, 7 opprobrio alicui ix, 3 perniciæ, salutis alicui viii, 2. xii, 4. ii, 2 ornameto alicui x, 2 præmio alicui iv, 4. xxiii, 10 præsidio alicui ix, 2. xvii, 7 spectaculo populo, Præf. turpitudini alicui, ibid. usui omnibus ix, 2 (In his omnibus, si credimus Sanctio et Schoppio, neuter Dativus ab orationis aliqua parte pendet. Verum tametsi de Dativo personæ, qui jam compositæ orationi accedit, eoque haud male Dativus acquisitionis dicitur, eis valde assentimur; alterum tamen Dativum, qui commodum aut incommodum significat, atque adeo ad ipsam orationem componendam pertinet, omnino putamus alicunde regi. Interim notari hoc debet, posse sensui convenienter verbum substantivum explicari per τὸ afferre, Dativo rei in accusativum mutato, ut ita: esse auxilio alicui, sit afferre auxilium alicui; esse calamitati, afferre calamitatem; esse curæ, afferre curam: et sic deinceps. Videri et Vossius potest, de construction. c. 34. Porro quod Noster xxv, 16. habet: ei rei sunt indicio sexdecim volumina epistolarum; in eo vocabulum 'rei' putamus explere vicem Dativi personæ, ut proinde tertius aliquis Dativus isque personæ subaudiendus non sit, neque præterea dicendum 'ei rei' poni pro 'ejus rei,' uti vult vir doctissimus h. l.)

Esse abstinentia magna iii, 3 ætate ea, ut i, 1 animo isto xviii, 11 animo eodem erga aliquem xxiii, 10 mente eadem xxiii, 2 tanta ferocia, ut xxii, 1 præcipua fide erga aliquem vi, 2 invidia minore xviii, 7 tantis opibus, ut xx, 3 cura tanta, ut xxv, 15 dignitate regia i, 2 dignitate honesta, et viribus ab labore ferendum firmis, neque tam magno corpore, quam signa venusta xviii, 11 animo magno et corpore, imperatoriaque forma xi, 3 ea fama, qua xviii, 3 gloria magna in musicis xv, 2 (heic gloria personæ tribuitur; alibi rei. ut:) corona honoris, Thrasybulo data, magna fuit gloria (sensus: magnam Thrasybulo attulit gloriam) viii, 4 genere summo domestico xviii, 1 liberalitate magna v, 4 natu magno xiii, 3 pari imperio atque alius est (de belli ducibus) xiv, 3 potestate

perpetua i, 8 propitia voluntate x, 9 prudentia singulari et industria in rebus omnibus xxiv, 3 sagacitate magna vii, 5 eodem sensu quo (i. e. ingenio), ibid. esse pari periculo xxii, 2 magno periculo xxiii, 9. xiv, 5 (et juxta qu. Mss. x, 8. vid. not. add. Schopp. Verisim. iv, 14). majori periculo x, 2 (ad eundem modum et Cicero locutus ad Fam. iv, 15. et viii, 2. itemque Petronius, Livius, alii. Ceterum in hujusmodi locutionibus supplendæ sunt præpositiones, cum, in, &c. nam integre dicitur: esse cum abstinencia, potestate, &c. in ætate ea, in gloria, in periculo, &c.)

Esse ab invidia tantum, quantum quis a conspectu suorum recessit (i. e. abesse, remotum esse) xii, 3 adversus aliquem (belligerare) xxii, 2 ante oculos civium (versari) xii, 3 apud aliquem (de amicis, qui ap. aliq. vivunt) xviii, 12 (Esse apud aliquem, pro existimari, haberi ab aliquo, v. g.): nullius momenti apud exercitum esse vii, 8 erat summa laus apud Persas fortiter venari vii, 11 est hoc multo apud Graios honorificentius, quam apud Romanos xviii, 1 esse legationis jus apud omnes gentes sanctum consuevit xvi, 5 ne lectores, quæ ipsis leviora sunt, pari modo apud ceteros fuisse arbitrentur xv, 1 (Ubi recte annotat Cl. Vorstius eodem sensu dici 'esse alicui' et 'esse apud aliquem.' Sic enim Noster passim). non eadem omnibus sunt honesta atque turpia (i. e. judicantur, putantur), Præf. Cimoni non fuit turpe sororem germanam in matrimonio habere, ibid. (i. e. a Cimone non fuit nefas habitum, uti paulo post loquitur, &c. Sic quoque Virgilius Eclog. 5. vers. 53 'An quicquam nobis tali sit munere majus,' a nobis habeatur. Eclog. 7. vers. ult. 'Ex illo Corydon Corydon est tempore nobis.' a nobis habetur, ducitur. et alibi). est apud hunc summum imperium populi (i. e. habet in populum) xix, 2 esse cum aliquo (δμιλεῖν, de convivio) xxii, 3. vii, 10 est huic societas cum illo vii, 10 (Sic Ms. Boecleri et qu. edd. nos edidimus: quæ regi cum Lacedæmoniis essent, subintell. pacta vel tale quid. v. not. et Schopp. Verisim. iv, 8). esse in amicitia cum aliquo xxiii, 2 esse hoc in animis debet (observari animis) viii, 2 esse in colloquio (colloqui) xiv, 11 in fastigio summo xxv, 10 (opp.

in periculo summo, ibid.) in tuto ii, 9 (opp. in periculo, ibid. Thucyd. ἐν ἀσφαλείῃ, ἐν ἐπικινδύνῳ). in discrimine magno xiv, 5 in exilio cum aliquo viii, 3 in foro (i. e. fori studiis et civilibus artibus operam dare) xxiv, 1 (vid. Forum). in fuga (meditari fugam, adornare) ii, 4 in magistratu xii, 4 in obsidione (obsideri) xviii, 5 in potestate sua xxv, 6 in simultate cum aliq. xxv, 17 in spe magna provinciæ bene administrandæ (de spe aliorum, provinciam bene administratum iri) vii, 4 in summa laude xi, 2 in timore i, 8 in vinculis ix, 5. xviii, 11 pater, quantum in se fuit, Thracem me genuit xi, 3 erat in eo cum summa humanitas, tum mira comitas i, 8 erat in puero summa suavitas oris ac vocis xxv, 1 erant in eadem epistola, quæ ad ea pertinebant &c. (sc. scripta) iv, 4 arripuit, quod in præsentia vestimentorum fuit (sc. ad manum) vii, 10 esse penes hos videtur respub. xxv, 8 est penes hunc summa imperii custodiæ xviii, 11 esse sub adversarii potestate x, 5 sub imperio ejus est phalanx &c. xviii, 7

Etiam tum xxiii, 4

Et mari et terra ii, 2. xxii, 1

Etruria (sive Hetruria, quæ aliis veterum Tuscia, nunc la Toscana dicitur) xxiii, 4 (pars Italiæ notissima, inter mare Tyrrhenum ad occasum et meridiem, montem Apenninum ad septentrionem, et Tiberim fluvium ad ortum) Evadere: timeo quorsum hæc evadant x, 8 Evagoras xii, 2 Eubœa i, 4. ii, 3 (Insula Græciæ oræ Atticæ post promontorium Sunium, itemque Bæotiæ et Locrensi et Maliensi objecta, et pelago non lato ab iis dirempta. Ubb. Emmius tom. 1. vet. Græc. pag. 141)

Eudoxus, Fr. 7

Evitare odium x, 8 periculum xiv, 2 tempestatem (proprie) xiii, 3 (metaphorice, de fuga periculi) vii, 4

Eumenes, Cardianus (scriba primum Philippi) xviii, 1 deinde Alexandri, ibid. post ejus mortem Cappadocia præfectus destinatur xviii, 2 Leonnati insidias vitat, ibid. Perdicæ fidus xviii, 3 pugnat cum Cratere et vincit xviii, 4 damnatur capitis xviii, 5 obessus callidum usurpat inventum, ibid. evadit, ibid. Olympiadi prudenter consulit xviii, 6 et subvenit, ibid. adversus Antigonom bellum sus-

capit xviii, 7 imperii auctoritatem apud suos commento assecutus, ibid. vincit Antigonom xviii, 8 veteranorum licentia impeditur, ibid. Antigonom adventantem deludit arte xviii, 9 cui perfidia militum deditur xviii, 10 et conservasset ille, ibid. nisi invidia consilii totius obstisset xviii, 12 igitur in duram custodiam conjectus xviii, 11 insciente denique Antigono interficitur xviii, 12 et ab eo honorifice funeratur xviii, 13

Eumenes rex Pergamenus Romanus amicus (vincitur astu Hannibalis) xxiii, 11 Eumolpida vii, 4 (familia sacerdotum Athen. ab Eumolpo dicta, quos et concilio publico aliquando praevisse, auctor est Alex. ab Alex. iv, 11. adde Lamb. in h. l. Meurs. Eleusin. cap. 13. et Loccen. Ind.)

Evocare aliquem (accire, ad se vocare) ix, 5 (alibi: excire)

Europa (una e tribus Orb. vet. partibus) i, 3. xii, 2. ii, 2 Europæ succubuit Asia (de Græcorum viribus) ii, 5 (v. Asia)

Europæi adversarii (ab Europa hostes) xviii, 3

Eurybiades rex Lacedæmoniorum ii, 4

Eurydice mater Perdiccæ et Philippi ii, 3

Eurysthenes, rex Spart. xvii, 1. 7

Ex (originis significationem habet, sive

1. Nativitatem alicujus exprimas, ut): ex fratre et sorore nati xiv, 2 (Sive 2. Causam rei, ut): qua ex re majoribus rebus præesse cœpit, ibid. qua ex re iratus, privatus in urbe mansit xxiv, 2 qua ex re nobilis inter æquales ferebatur xxv, 1 (ubi 'qua ex re' integre ponitur pro 'quare,' i. e. ob quam causam. Sic): ex quo accidit, ut (unde) xxv, 20 ex quo fiebat, ut vii, 7 qua ex re creverat cum fama, tum opibus, ibid. ex eo facile conjici poterit xiii, 4 ex quib. civib. de ceteris possent judicare xv, 6 ex aliqua re adipisci gloriam xii, 2 (Sive 3. Reditus, ut): ex metallis redit pecunia publica ii, 2 ex metallis pecunias magnas facere v, 1 ex novis vectigalibus ut esset pecunia, effecit xviii, 7 (Sive 4. Sumtus, ut): ex præda tripodem aureum Delphis posuit iv, 1 ex hostium præda muros restituere xiii, 4 ex sua re familiari m. restit. ibid. ex sua re familiari dabat, quæ amicis opus fuerant xxv, 7 ex manubiis ornare arcem v, 2 ex pecunia publica classem ædificare (sic q. edd.: nos sine provocabulo edidimus, ea pecunia) ii, 2 (Sive 5. unum aut aliquot

e multis, ut): ex ephoris quidam hæc descenderunt iv, 4 Tissaphernes, qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat ix, 2 ex his rebus memoria dignis elucet maxime inventum ejus, quod &c. xii, 1 (Sive 6. statum priorem, ut): ex hyeme marique scopuloso navem servare xxv, 10 ex procellis civilib. ad incolumitatem pervenit, ibid. ex bello otium insulæ conciliavit xx, 3 (Sic Velleius: 'ex consulatu sortitus est Asiam' ii, 33, 1. 'ex consulatu obtinebat Hispaniam' ii, 78, 3. ubi Vossius 'ex consulatu' male interpretatur 'consul.' vid. Thes. Buchn. sic Suetonius et alii sæpe. vid. Boeckl. ind. Vellei. v. Ex) (Sive 7. Patriam aut locum, ut): ex Arcadia hospes quidam erat cum eo vii, 10 (ubi tamen alii omittunt præpositionem. Sic Thucyd. ἐκ Λακεδαιμόνος Πανσάκας. Xiphilin. Σέξτος, ὁ ἐκ Βοιωτῶν φιλόσοφος). ille ex ultimis terris certiorum fecit Atticum xxv, 20 (sic enim legend. pro: exul tum his terris). ex insula conspicietur lucus i, 7 ex quo loco posset audiri, si quis quid loqueretur iv, 4 ex proximo locum fors obtulit xvi, 2 ex fuga plerique se in templum Minervæ conjecerunt xvii, 4 ex una urbe nostra totam Græciam liberavi (de copiis ex una urbe petitis) xv, 5 (Sive, denique, Modum, ut): ex sententia rebus peractis (ex voto) xxii, 3 minus ex sententia rem gesserat vii, 7 ex consilii sententia in custodiam conjectus xix, 3 ex more Persarum ad Chiliarchum accessit ix, 3 ex pacto postulat, ut (κατὰ συνθήκην) i, 2 ex Senatus consulto his responsum est xiii, 7 ex fœdere pecunia Romanis pendebatur, ibid. (in quibus tamen quinque ultimis exemplis etiam causa facti simul affertur)

Exacui ira (irritari, exasperari): respondet Græco παροξύνεσθαι) xix, 4

Exadversum Athenas (e regione, Gr. ἀντικρὺς Ἀθηνῶν) ii, 3 (Terentius, nunc cum Dativo construit, nunc absolute usurpat. Cicero dixit exadversus, quomodo et Noster): cum exadversus Thrasybulum fortissime pugnaret (quanquam obsistendi significatu) viii, 2 (Ceterum alibi ita Noster): ex adverso Padi fauces (nisi forte leg. exadversus), Fr. 7.

Exagitatus a Græcia ii, 9 (Buchn. Thesaur.)

Exanimari (de moriente) xv, 9

Exardescit bellum xxii, 2 (Sic Tacit. H.

- ii, 27, 2 'gravis alioquin seditio exarserat,' et ibid. xxxviii, 2 'prima inter patres plebemque certamina exarsere.' Et Cicero passim. Metaph. ab incendio desumpta)
- Exaudiri foris potuit x, 9
- Excedere ex acie xxiii, 6 ex praelio xviii, 4 (de sauciis aut pulsus). excedere pugna (desistere) xv, 9
- Excellere abstinentia iii, 1 excellens in vitis et virtutibus vii, 1 excellens bonitas xx, 5 excellentes Imperatores, Præf. viri xv, 4 excellentissimi reges xxi, 1
- Excellenter pronuntiare xxv, 1
- Excipere hostium impetum (hosti incurrenti se obicere) xii, 1 excipere nantem (suscipere) xii, 4 (vid. Gifan. observ. L. L. pag. 87). excipere has partes (in se suscipere negotium) x, 8 invidiam (subire) xiv, 5 exceptis Hamilcare et Hannibale, vir omnium barbarorum fortissimus xiv, 1
- Excire aliquem aliquo (evocare) xxiii, 8
- Excitare aliquem adversus aliquem (instigare) xxiii, 10 risum alicui (i. e. movere) xxiii, 11 (Sic in vulg. edd.: sed nos edidimus ex Ms. Boecl., concitare)
- Excludi reditu in Asiam ii, 5 (Sic, Cicero Verrin. 3. 'angustiis temporis excludi')
- Excogitare (respondet Aristotelico ἐξεργάσκειν, quo facultas expediti in actu civili consilii notatur) ii, 1 excogitatum est a quibusdam (de singulari invento firmandæ molitionis cujusdam) xxv, 8 (Boecler.)
- Excursiones (quæ prædæ ab hoste agendæ causa fiunt scil.) i, 2 barbarorum ii, 6
- Excutere sudorem xviii, 5
- Exemplum devotionis (i. e. formula descripta, descriptio, ἀπόγραφον) vii, 4 exemplum bonitatis Attici xxv, 10 exemplum illius utinam sequi imperatores nostri voluissent xvii, 4 exempli gratia proferre vi, 2 (Cic. solet dicere: exempli causa. ut Or. pro Mur. 2. in Verr. et Philipp. 13). exemplis rerum docere lectores xxv, 19
- Exercere in filium (sic nos edidimus. alii: in filio) fortuna sævitiam (alii: vim) exercuit x, 6 exercere remiges x, 9 exerceri currendo et luctando xv, 2 (Gymnasticis operibus vox idonea, nec minus armorum tractandorum meditationi apta et solennis. Boecl.) exercentur equi stantes xviii, 5 (agitationis sc. novo genere, et loco ambulationis, cursusque equestris usurpato. Boecl.)
- Exercitatus bello xv, 5 in dicendo, ibid. (prona facultas utrobique notatur). exercitiores copiæ nullæ quam Iphicratis xi, 2 exercitationum (ejusmodi militarium) genera, (et armorum officinæ memorantur) xvii, 3 quibus effectum est, ut Agesilaus haberet exercitissimum exercitum, ibid. (quam rem copiose exemplis ducum locisque scriptorum illustrat H. Hug. milit. equ. iii, 1. Boecl.)
- Exercitus victor (victoriis clarus et formidabilis) xvii, 4 exercitissimus et ornatissimus xvii, 3 (Ita, ibid. 'studiosius armari, insigniusque ornari' conjunxit. Omnino enim splendor armorum cultusque militaris, diligentia laudata veteribus et utilis. v. iterum H. Hug. lib. 3. c. 3 et 4). exercitus contrahitur xiv, 3 exercitus Carthag. facit imperatorem xxii, 3. xxiii, 3
- Exhæredatus (pro abdicato ob vivendi licentiam et dissolutionem) ii, 1 (Alias abdicat pater filium dum vivit, exhæredat post mortem: v. Thes. Buchn. v. Dicare. Ceterum pro 'exhæredatus' Imperator et Salvianus forte dixissent 'exhæreditatus,' etsi minus concinne. v. eund. Thes. v. Hæres)
- Exhaustus (cui pecunia deest, et instrumenta belli cetera) vii, 8 exhaustis patriæ facultatibus (consumtis) xxiii, 6 (Metaph. a fontibus et puteis desumpta)
- Exiguus (brevis staturæ) xvii, 8 (sed ibi leg., corpore exiguo) exigua manus i, 5
- Exiles res xviii, 5 (tenues, calamitosæ, de difficultatibus a fortuna adversante objectis. Boecl.)
- Exilium: in exilium proficisci xxv, 8 in exilium aliquem ejicere xvi, 1 exilio mulctari xvi, 2 exilio decem annorum mulctari iii, 1. v, 3
- Eximere de numero proscriptorum xxv, 10
- Eximie collaudari ab aliquo xvii, 1
- Exire (proficisci domo) ii, 6 in hostem et bellum xvii, 6. vii, 4 ex navi ii, 8 in terram (sc. ex nav.) vii, 8 Sic: in littora, Fr. 7 classis exit (scil. ad bellum) vii, 3 exit fama (emanat &c.) xvii, 2 de pecunia, quam magnam secum portabat xxiii, 9 (Sic quoque Livius iii, 81. Gr. ἐξῆλθεν ἡ φήμη, Matth. ix, 26. Loccen. Suet. Ner. 53. 'exierat opinio'). in turbam exit, se

- relictum xiv, 6 (in quo subjectum est 'se relictum esse,' prædicatum 'exit in turbam.' Similiter ut ap. Suet. Galb. 20. 'exierat in vulgus respondisse eum.' aliter Gell. xii, 12 'ea res in vulgus exivit.' Cicero pro Rosc. conjungit 'exire et in vulgus emanare.') nil gloriosum exiit ex ore ejus xx, 4 (Cicero in Vatinius cap. 2. 'Non puto fas esse, verbum ex ore. exire cujusquam, quod non jucundum et honorificum ad aures tuas accidat.' Idem in Orat. 'ut verbum ex ore nullum nisi aut elegans aut grave exeat')
- Exitus : hunc exitum plerique habuerunt (de fine vitæ) xix, 4 (Plene :) talem vitæ exitum habuit xviii, 13 exitus in omnibus partibus ædificii habere (i. e. januas) xxiii, 12
- Existit vis (elegantè, pro, cooritur) vii, 3
- Existimare : hoc quale sit, facilius existimabit is, qui &c. (i. e. animadvertet) xxv, 20 ut facile existimari possit, prudentiam esse quodammodo divinationem (i. e. colligi, judicari) xxv, 16 (Cæsar de B. G. 'existimari non poterat, an' &c. Sic sæpe Terent. et alii). hoc non minoris existimamus, quam &c. (i. e. æstimamus) xxiv, 1 Sic : magni ejus opera existimata est in prælio (i. e. æstimata), ibid. existimare de aliquo male (sermone not. sequiores) x, 7 (ut ap. Senec. Epist. 31. et de ira iii, 22. auctorem dialogi de causis corrupt. eloqui. cap. i, 3. et Macrob. 2. Saturn. 4. Ita : bene de aliquo existimare, ap. Cic. ad fam. xvi, 4. Sic Suetonius : opinari de aliquo male, in Aug. cap. 51. Vide ibi Casaub. et Calig. 27)
- Existimatio (pro judicio, æstimatione) : existimationis malæ veniam gratiamque postulavit, Fr. 3 (Sic, Tacitus Hist. iv, 7, 3. 'existimatio Senatus.' add. Gronov. ad Liv. iv, 41. Eodem sensu Cicero : 'artificii alieni existimator,' de Orat.) Existimatio (pro bona fama) : existimationis nullum detrimentum fecit xxiv, 2 suam existimationem in ea re agi putabat ; qua nihil habebat carius xxv, 15 bonam existimationem opulentissimo regno præposuit xvii, 4
- Exordiri : ut explicem, quæ exorsus sum (quæ suscepi scribenda Græc. ἐπιχειρεῖν), Præf. Ita : de quo exorsi sumus scribere xvi, 1 (confer:) sed satis de hoc ; reliquos ordiamur vii, 11
- Expectare : huic suasit, expectaret, quoad Alexandri filius regnum adipisceretur xviii, 6 putabant expectandum, dum se ipsa res aperiret (de omittendis suspicionibus) iv, 3 illud tempus expectandum decreverunt, quo exisset vii, 4
- Expectatio magna fuit ejus visendi vii, 6
- Expedire rem (de ancipiti negotio) xviii, 9 (Cicero de Off. 2. conjungit 'rem expedire' et 'consilium ex tempore capere.' Lamb.) expedire se (de eo, qui multitudine circumventus est) xviii, 5 de clauso locorum angustiis xxiii, 5 e vinculis iv, 3 expedire aliquem (proscriptorum numero eximere) xxv, 12 (Expedire, neutr.) non idem ipsi et mihi expedit (de diversa, ut hodie loquuntur, ratione status) i, 3
- Expeditus : impediri non poterat, quo minus ad dimicandum manum haberet expeditam xiv, 6 (de militibus cape, et intellige facultatem dimicandi non impeditam loco aut præcisam. Sic apud Tacitum H. ii, 8, 3.) expeditiores milites (minus impediti ad dimicandum. pondere arm. &c.) x, 1
- Expellere ex arce (de vi bell.) xv, 10 ex civitate (de exilio) vii, 6 Alibi : ejicere e civitate ii, 8 ejicere ex republ. vii, 4 pellerè patria (subaud. præposit.) iii, 1. xv, 6 Sic : expelli Athenis iii, 3 (Livius ii, 6 'qui nos extorres expulit patria'). expelli (sine casu et præposit. eodem sensu) iii, 1 expelli in exilium x, 2 (nisi 'in exilium' glossema est). expelli potestate (imperio privari) i, 3
- Expulsor tyranni x, 10 (inter elogia mortui : quales prædicationes est videre apud Tac. A. ii, 73. Sueton. Oth. 12. Herod. in Commod. iii, 11. et passim apud alios)
- Expensum sumtui ferre (in rationes eorum referre, quæ erogamus et expendimus) xxv, 13 (v. Buchn. Thes. in Acceptum et Expensa, et Loccen. Ind.)
- Experiri inimicum (sentire, pati hostilia ab) ii, 9 omnia primum &c. xiv, 2 (est sententia et phrasis Terent. in Eunuch. act. 4. sc. 7. 'omnia prius experiri verbis, quam armis, sapientem decet'). experiri Romanos (cum iis de imperio certare) xxii, 4 (Lamb. quali locutione Poëta dixit Ecl. 3. vs. 28 'Vis ergo inter nos, quid possit uterque, vicissim Experiamur?' et Æn. 7. vs. 434 'tandem Turnum experiat in armis'). experiri legibus xx, 5 (est, lege cum aliquo agere, ut Noster ibidem

- loquitur; quod Buchnerus Thes. sic exponit: 'actionem alicui intendere secundum legum præscripta.' v. infr. (Lex). natura experta videtur in hoc quid efficere possit vii, 1 (magni ingenii periphrasis)
- Expers consilii (non conscius) xvii, 6 literarum Græcarum (ignarus hist. et rer. Græc.), Præf. periculi (immunis) xxv, 2 suavitatis poeticæ (carendi not.) xxv, 18
- Expetere preces ab aliquo: v. Preces
- Explicare alicujus res (sc. gestas, i. e. prolixè narrare et accurate) xvi, 1 (opp. summam tantummodo attingere, ibid.) exponere rationem gestorum alicujus xiv, 1 ut ea explicem, quæ exorsus sum, Præf. quorum vitas separatim complures ante nos explicarunt xv, 4 imperatores Romanorum explicare xxiii, 13 explicari non potuit multitudo (in acie scil. propter loc. angust.) ii, 4
- Explorare (in rem præsentem venire) ii, 7 de voluntate alicujus xxiii, 2 exploratores locorum ante colloquium mittere (moris erat) xiv, 11
- Exponere: de hoc alibi plura sunt exposita (de descriptione hist.) x, 3 Sic: exponere de virtutibus alicujus xvi, 1 (pro quo in Præfat. dixerat: exponere alicujus virtutes). exponere de vita excellentium Imperatorum, Præf. viros claros versibus xxv, 18 antiquitatem totam in aliquo volumine xxv, 18 aliquem e nave ii, 8 (verbum nauticum: v. Gifan. obs. p. 90. Cæsar de B. C. i, 31 'in terram exponere' plene dixit. add. Buchn. Thes.)
- Exposcere aliquem (petere ut tradatur, dedatur) xxiii, 7 Sic: exposcitur publice Themistocles (ad supplicium, πὸς τιμωρίαν, ut in ea re loqu. Diod.) ii, 8 (Cæsar B. Civ. iii, 110. et Hirtio viii, 38. est 'deposcere')
- Exprimere imaginem vitæ (de βιογράφῳ) xv, 1 (Sic fere Cic. pro Rosc. 'ut expressam imaginem vitæ nostræ quotidianæ viderimus.' Lamb. Et pro Arch. 'quam multas nobis imagines non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum, fortissimorum virorum expressas, scriptores, et Græci et Latini, reliquerunt.' Vorst.) coronam amor civium non vis expresserat (i. e. amor civium causa coronæ erat) viii, 4
- Exprobrare alicui de uxore &c. xv, 5 (sub. famam)
- Expugnare urbem i, 4 expugnare vi i, 7. xxiii, 3
- Exsculpere iv, 1 (Non dubitaverim verum esse, quanquam Lambinus et Magius malunt 'exscalpere.' vid. not. ap. Thucyd. i. ἐκκολλᾶν. Dicitur autem 'versus exsculpere,' qui literas extantes abradit, atque ita superficiem lapidis aut ligni rursus planam reddit. Contra 'sculpere versus' dicendus is erit, qui literas in superficie lapidis aut ligni extantes facit. Ceterum 'sculpere' et 'exsculpere versus' dicitur, quia ipsæ literæ vel sculpuntur vel exsculpuntur, quomodo 'versus scribere' dicitur is, qui ipsas literas scribit. Sed 'sculpere versus' etiam is dici possit, qui in lapide, ligno, vel ære literas depressas et refugientes faciat. Si ergo Lacedæmoniorum quoque tales fuerint, 'exsculpsisse' illi dicendi erunt, quod lapidi aut ligno eam adhuc partem demerent, in qua literæ fuerunt excavatæ, atque ita superficiem rursus planam redderent. Vorst.)
- Exsplendescere clarius &c. (vox valida et efficax, ad radios ingenii et præcellentiam se erumpentem) xxv, 1 (Boecl. similiter Suet. Tito c. 3)
- Extare volebat memoriam ejus rei (durare, conservari, manere, non interire) xx, 2 (Sic Cicero pro Rosc. 'extant expressa vestigia sceleris.' et de Orat. i 'extant libri, scripta, monumenta, picturæ')
- Externum malum (de bell. ext.) xxii, 2
- Extimescere potentiam alicujus i, 8
- Extinguere liberos (e medio tollere, &c.) xxv, 9 (Sic Ter. Hec. v, 1, 23. et passim Justinus, Tacitus, &c.) extinguere aliquos (scil. expugnando, perdere) xvii, 5 contumeliam industria (veluti redimere, aut memoriam contumel. delere) ii, 1
- Extrahere copias ex hybernaculis (sc. ad faciendum iter) xvii, 3 (Aliter et venustiore signif. extrahere se ac suos omnes incolumes (scil. e castello, subducere) xviii, 5 (plene Terentius, Phorm. i, 4, 3 'nescio quomodo me ex malis extraham')
- Extrema ætas (i. e. extrema pars ætatis, de senectute) xxiv, 2. xxv, 10 extrema ætas imperatorum Atheniensium (de ultimis imperatoribus) xiii, 4 Sic: extremo tempore (sc. morbi) xxv, 21 extremo tempore (scil. vitæ suæ, tandem) xiv, 10. xv, 9 extremis tempo-

ribus (sc. vitæ suæ) xix, 2 sed extrem. temp. (subaud. Punici belli) xxii, 1 extremo bello (de fine belli) ix, 1 sed extremo, cum prope jam ad desperationem pervenissent xxii, 2 (Ubi extremo ut adverbium ponitur, et subaud. in tempore vel periculo. Cicero dixit 'ad extremum' de Orat. 2: 'Quinque faciunt quasi membra eloquentiam: invenire quid dicas, inventa disponere, deinde ornare verbis, post mandare memoriæ, tum ad extremum agere et pronunciare')

Extracta satis altitudo muri (educta, exaggerata) ii, 6

Exul: exul tum his terris xxv, 20 (Sic qu. edd. sed nos edidimus: ex ultimis terris) exules occupant Thebas xv, 10 exilio x. annorum mulctari (pœna ostracismi legibus definita) iii, 1. v, 3 (v. Ostrac.) exilio affici viii, 3

Exultare (de equis, verberibus ad subsultandum coactis) xviii, 5 (oppon. remittere calces, ibid.)

F.

Fabius Q. Maximus dictator Rom. (in agro Falerno Hannibali se objicit) xxiii, 5 callidissimus imperator, ibid. Q. Fab. Max. Cos. xxiv, 1

Fabiani milites (συνεκδοχικῶς de præstantibus militibus) xi, 2 (Loccen. putat vel ad 300. Fabios, vel ad milites Q. Fabii Maximi respecti. Alias Fabiani tribus nomen ap. Suet. Aug. 40)

Facere quod alteri inutile est ii, 7 facere audet, quod cogitavit (rem deliberatam efficere &c.) xiv, 7 facere nihil reliqui, quod ad sanandum se pertineat (i. e. experiri omnia) xxv, 21 facere versuram publice xxv, 2 (v. Versura). facere summam (sc. pecuniæ) xv, 3 facere mysteria (celebrare) vii, 3 (v. Mysteria). opus (de munitione) ii, 6 postulata (annuere &c.) vii, 8 imperata (quæ Dux mandat) xviii, 9 naufragium (de clade navali) ii, 7 castra (ponere) i, 5 ignes xviii, 9 potestatem sui (de committenda pugna, manum cum hoste conserere) xvii, 3 (de præsentia, sistere se) xxiii, 9 prælium ii, 9. xii, 1 prælium navale xxiii, 10 pugnam ix, 5 (Tacit. Ann. iii, 21, 5 'prosperam adversus Numidas pugnam facit'). verba (orat. habere) vii, 6 bona (de beneficiis

præstitis, facere quod alteri utile est) ii, 9 (quod apud Plautum Casin. ii, 8, 32. de venerea voluptate invenitur). pacem (a bello desistere) x, 5 detrimentum existimationis (pati, subire) xxiv, 2 (Sic Cicero lib. 7. Ep. ult. 'damnum facere' pro 'pati' dixit, et alibi). iter ii, 5 (Sic Curtius iv, 10, 18 'iter facienti spado unus ex captivis nunciat' &c.) Facere cædem alicujus (perpetrare) viii, 3 finem belli xxii, 1 finem libri xxiii, 13 finem vitæ (de accersita morte) xx, 1 magnam multitudinem serpentum (colligere) xxiii, 10 (Sic in Ms. Boelc. et alias Noster: cum amplius centum millia facta essent armorum xxii, 2. Sic Sallust. 'exercitum facere' ap. Senec. Epist. 114. sed nos edidimus, conficere). Facere bellum alicui (movere adversus) x, 4. xvii, 2 (v. Bellum). insidias alicui (struere) vii, 9 Facere aliquem hæredem (instituere, scribere) xxv, 5 aliquem missum (dimittere captiv.) xviii, 11 aliquem reum (accusare) vii, 4 aliquem certiores xiv, 11 aliquem civem (asciscere) xxv, 3 aliquem imperatorem (creare) xxii, 2 multa meliora (commendare) xi, 1 (Horsum pertinent et illa, in quibus 'facere' æstimationi significationem habet, et alter accusativus eleganter omittitur). Facere aliquem pluris xi, 3 facere aliquem tanti, ut xiii, 4 (sc. pretii hominem. v. Voss. de construct. c. 29). Sic: facere aliquid lucri (sc. rem, de gloria capta, quæ alteri debebatur) viii, 1 (vid. Lucrum). Facere male et injuste ii, 7 crudeliter avareque multa (de solitis magistratum vitiis, avaritia et superbia) vi, 4 negligenter et malitiose vii, 7 pulchre aliquid posse (de opera promte obeunda) xxv, 13 parum aliquid alicui xxiii, 11 non fecit id frustra (conatus eventum habuit) xxiii, 2 Facere ab aliquo prædas xii, 2 (annotat hic Gebhardus vix inveniri alibi hanc phrasin, nisi ap. Cicer. in Verr. Vorstius tamen recte affert verba Cæsaris lib. 4. B. G. 'quanta prædæ faciendæ facultas daretur'). adversus aliquem (de hostilitate, interdum enim 'facere,' pro 'pugnare' sumitur. v. Buchn. Thes.) xviii, 8 (oppon. stare cum aliquo, adjuvare aliquem, ibid.) apud aliquem verba (oration. habere) ii, 10 cum aliquo amicitiam vii, 4. xiv, 10 cum aliquo societatem ii, 8. ix, 2 (ubi mox: coire societatem cum aliquo,

xv, 6. ubi mox : amicitiam alicujus sequi, xviii, 2) animadvertit Deorum numen facere secum xvii, 2 (i. e. studere sibi, ut ibid. loquitur). de re aliqua mentionem vii, 5 de aliquo mentionem (de tota vita alicujus exposita) xv, 4. xxii, 3 de aliquo librum (componere) xxiv, 3 miserunt Delphos consultum, quidnam facerent de rebus suis (quid inceptarent, consilii caperent) ii, 2 ex urbe eruptionem viii, 4 (Sic Flor. iii, 20, 14. Tacit. Ann. ii, 7, 1. et alii). ex metallis pecunias (reditus fodin. metall. intellig.) v, 1 (Sic quoque Cicero 1. divin. et Verrin. 4. ac Sallustius). in aliquem impetum (adoriri) xiv, 9 in flumine pontem i, 3 in studiis progressum (proficere) xxiv, 3 inter hunc et illos pacem (de reconciliatione) viii, 3 pro aliquo verba (de ἀπολογία judiciali) i, 7 sub terra locum iv, 4 Faciebat, ut ei ipsi numerarent pecuniam (curabat numerari) xv, 3 faciam, ut scias xxiii, 10 non imprudenter feceris, si quid &c. xxiii, 2 (Sunt inter istos verbi hujus usus, qui suspecti esse possunt; sed vide Cl. Vorstium de Latinit. fals. susp. c. 9. p. 95. seqq. Ceterum 'facere' interdum in macrologia usurpatur, ut:) certum hominem ad eum mittas face (i. e. mitte) iv, 2 ('face' autem est pro 'fac.' ut ap. Plautum). neque hoc solum in Græcia fecit, ut templa Deorum sancta haberet (id est, habuit) xvii, 4 (sic passim Comici, præsertim Plautus; et Cicero, Suetonius, Vitruvius, Ovidius, Plinius junior, alii. v. Buchn. de commut. rat. dic. i, 21, 3. pag. 330)

Fio: fit cædes civium (cæduntur) xv, 10 sumtus in classem (impenditur) i, 7 fiunt sumtus x, 7 fiunt insidiæ ab x, 8 fieri pluris xiv, 5 (æstimari). quid his fieri vellet (de his) xvii, 4 quo fiebat, ut x, 2 (Integre:) ex quo fiebat, ut vii, 7 quo factum est, ut ii, 3 (Integre:) ex quo factum est vii, 7 quibus rebus fiebat, ut i, 2 ut ibi de eo legibus fieret judicium xix, 3 factus ad rem gerendam alacrior iv, 2 factus domi (i. e. educatus, institutus ductu artificum) xxv, 13 factus est ephebus xv, 2 facta ei potestas manendi xxv, 11 facta duabus virgulis oleaginis corona viii, 4 facta cohortatione militum (i. e. ad milites) xxiii, 11 factum est æquitate ejus, ut (effectum, impetratum, res

eo deducta) iii, 2 factum est adversariorum immodestia vi, 1 eo facto (per id, hac ratione) xvii, 5 quo facto (qua causa, qua ex re) vi, 1. xiv, 5. xvi, 1. xxiii, 3. xxv, 5 (Sic Vellei. ii, 76, 3). in quo facto quid opus xviii, 9 facta sunt amplius centum millia armatorum (collecta) xxii, 2

Factum illustre iii, 2 magnificentissimum viii, 1 præclarissimum xx, 1

Factio (de studiis et partib. ut vocat Tacitus) x, 6 factio adversaria pro viris advers. fact. ἀντιτασσόμενοι xvi, 1. xix, 3 (Polyb. ἀντιπαράγωγη 2). factio adversariorum xvi, 2 factionis principes xvi, 2 factionis principes xvi, 1 sine factione amicis officia præstanda existimabat xxv, 8 (i. e. sine pactione et conspiratione occulta: hæc enim factio est. Nam amicitia actiones liberas habet. Erat autem duplex respectus in Bruto, quatenus amicus Attico erat (talem enim fuisse cum ex hoc, tum ex cap. 14. liquet) et quatenus adversarum Antonio partium dux erat. Ceterum hoc sibi dudum gravissimis rationibus proposuerat Atticus, civium bellis partibusque se non miscere. Ut itaque id servaret ac tueretur, nec interim tamen amicis deesset, operam sibi dandam existimavit. Noluit itaque assentiri Flavio in privatum ærarium Bruto constituendum, neque deseruit tamen Brutum, cum afflictus necessitate ope amici indigeret. Pari ratione Antonii socii uxoriq. affuit pari laborantibus fortuna, eorum adversos casus levans, non ejus partis firmans arma. Ita ergo et suum propositum tenuit, et utrique officium præstitit, quod amicus amico debebat. Buchn. in comment.) factiones duæ Athenis x, 3

Factiosus vi, 1 factiosus et potens xvii, 1 Facete loqui, Fr. 5

Facies terribilis xiv, 3 facies (contemptibilis) xvii, 8 facies (pro forma et modo totius corporis) xvii, 8 (quomodo veteres proprie hanc voc. usurparint, docet Gell. xiii, 28. adde Philipp. Carol. animadv. in eund. loc.)

Facile intellectu x, 9 Sic: facile carere aliqua re xix, 1 adco facile perpersus est paupertatem, ut &c. (æquo animo tulit) xv, 3 quo facilius sub divo interiret iv, 5 facilius se Afros corrupturum existimans vi, 3 ibi facillime suam fortunam oculi posse vii, 9

- Facilitas** gravitati (mista) xxv, 15 (v. *Comitas*)
- Facinus** præclarissimum (factum) xx, 1 (Sic: 'pulcherrimum' Ter. Ph. v, 6, 31. et Sall. Cat. 20. 'rarum' Tacit. A. iii, 21, 1. v. eund. xv, 49, 4)
- Facultas** ita vivendi non datur (copia, potestas, occasio) xxv, 2 facultates ingenii (dotes, *δυνάμεις*) xv, 1 facultates amicorum (opes) xv, 3 Sic: facultates patriæ xxiii, 6
- Falerus** ager xxiii, 5 (in mediterraneis Campaniæ: v. Cluver. Ital. antiq. iv, 5)
- Fallere**: eum ea re conari fallere ii, 7 cives tuos fallis verbo (falsi tituli specie) xv, 5 fefellit eum hæc res (contra opinionem cecidit) x, 5 non fefellit eum (ut prædixit, accidit) vii, 8 fefellit eum opinio xvii, 3 fefellerunt eum multum Jovis antistites (spem ejus destituerunt) vi, 3 falli (opinione sc.) xv, 5
- Falso**: sperans ibi facillime suam fortunam oculi posse. falso vii, 9 (Inter suaviores elegantias merito reponenda et hæc formula. Boeckl. Nam falso tantundem hic valet, quantum valent hæc: at falso ita speravit. Vorst.)
- Falsum**: neque id falsum (scil. quod dixerat Eumenes) xviii, 11
- Fama** est ii, 10 exit xvii, 2 exiit de xxiii, 9 facti pervenit ad xiv, 3 perfertur in Græciam ii, 2 perfertur in Siciliam x, 2 fama magna est integritatis ejus vitæ xix, 1 fama rei perterriti ii, 4 (Hæc ad nuntios et rumores pertinent; illa ad significatum laudis et gloriæ:) fama majorum x, 1 fama felicitate magis quam virtute parta vi, 1 famæ servire ii, 1 (v. *Servire*). famam sui relinquere vi, 1 de fama dimicare (sc. in judic.) xiii, 4
- Fames**: fame plures quam ferro interiire xxii, 2 fame fatigatus triduum xviii, 12
- Familia** optima, eademque vix mediocris xxv, 13 familiarum origines Attico memoratæ (Genealogica ejus) xxv, 18
- Familiaris** (qui cum aliquo est) vii, 10 familiares (Alex. M. amici) xviii, 2 familiarior xxv, 16 familiaris Cic. ut qui maxime (de amico summo), Fr. 4 Familiarissime aliquo uti (de summa amicitia) xvii, 1
- Familiaritas** hujus (cum hoc) xxv, 10 familiaritatem alicujus consequi xxv, 19 ad familiaritatem intimam alicujus pervenire xviii, 1 Sic: familiaritate alic. intima uti xxv, 9 &c. conjunctum alicui esse xxv, 12
- Fanum** xvii, 4 Neptuni iv, 4
- Fastigium** (oppon. periculum) xxv, 10 fastigio pari stare in utraque fortuna (par cultus ac vitæ modus intellig.) xxv, 14
- Fatigare** lectores (similitudine, narratione et multitudine exempl.) vi, 2 fatigari fame xviii, 12 (Sic Cic. 3. Off. 'vinculis et carcere, et igne fatigare.' Tacit. H. v, 3, 3 'fatigabat inopia aquæ')
- Favere** partibus Cinnanis (de studio partium) xxv, 2
- Fautor** optimatum vii, 5 naturam faultricem habere in tribuendis animi virtutibus (de natura propitia) xvii, 8 (oppon. mox: naturam maleficam nascisci. Similiter locuti Ter. et Cic. v. Buchn. Thes.)
- Febris** (seu, ut alibi, febres) xxv, 21
- Felicitas** quid sit, Fr. 5
- Felicitas** Timoleontis xx, 2
- Fere** (scilicet), Præf.
- Feretrius** xxv, 20 (cognomen Jovis, de quo inter alios Freinsh. ad Flor. i, 1, 10. b.)
- Ferocia**: tanta fuit ferocia, ut &c. (de animosa elatione) xxii, 1 (mox, pertinacia)
- Ferociorem** reddidit civitatem (propensio-riorem ad bellum, bellicosio-rem, fortio-rem) ii, 2 (Ita Tacitus H. ii, 24, 3 'ferocissimos auxiliarum' pro fortissimis dixit, et Livius iii, 47 'ferociter facta.' v. Nonium in Ferox). ferocissimus elephantus xviii, 11
- Ferocius** loqui (elatus, arrogantius) xviii, 11 (Sic Cic. Philipp. 2 'plane respondisti ferociter.' et Plaut. Amphitr. i, 1 'ferociter legatos increpant.')
- Ferre** arma adversus (absolute: v. *Adversus*) xvii, 4 ferre arma cum aliquo contra aliquem xxv, 4 ferre calamitatem moderate xx, 4 (tolerare, sustinere) fortunam sapienter xx, 1 laborem xviii, 11 injurias xv, 3 aliquid æquo animo (sine invidia et æmul.) xxv, 1 non tulit hoc æquo animo (impatenter tulit, indoluit) x, 6 Ali- bi: aliquid indigne ferre xviii, 1 (inter formulas meliores est hæc, cum et animum alicujus re quap. commo- tum et prævertendi studium notamus) vii, 10 nemo potest hunc ferre (de

homine difficili, aspero, non tolerabili) xxv, 5 tyrannum non ferendum dictitabant (i. e. tollendum e medio) x, 7 ferre fructum pietatis (referre, reportare, adipisci) xxv, 5 (Sic Sulpic. Sev. i, 51 'ibique a filiis interfectus, dignum se exitium tulit.' Et Noster alibi:) si fecerit, nullius rei a se repulsam laturum iv, 2 ferre alicui opem xviii, 6 sumtui expensum (expensos sumtus in commentarium referre) xxv, 13 (v. sup. Expens.) si tulisset ita fortuna (si ita accideret) xviii, 6 tulit hunc ætas nostra elegantissimum poetam xxv, 12 ferre suffragium (de judic.) xviii, 5 de sententia per calculos xv, 8 ferentem ad se conspicit (ad se ferri) xiv, 4 (nempe activum pro passivo heic ponitur, sicut alibi gestare, movere, vehere, pro gestari, moveri, vehi. v. Voss. de analog. iii, 3. Lectionem autem vulgatam tuctur auctoritas Mss. etsi Lambinus malebat 'ad se ruentem,' vel, 'se afferentem')

Ferri lectica xxiii, 4 ferri omni cogitatione ad liberand. patriam vii, 9 magno odio in aliquem (de studio animi, contentione, affectu) xxv, 10 ferri præcipua laude (celebrari) xxv, 10 fama xviii, 3 Ita: ferebatur nobilis inter æquales xxv, 1 fertur navis tempestate Naxum ii, 8

Ferrum (pro gladio) xiv, 11 Sic: ferro interfici xxi, 1 ferro hostium interire (i. e. armis) i, 3 ferro aliquem aggredi (de vi armatorum) vii, 10 (mox: manu aliquem superare). ferrum (pro spiculo, quo hastile præfixum est) xv, 9

Festum habere alicujus natalem diem (solennis instituta festivitas intellig.) xx, 5

Ferus: nemo tam ferus fuit, quin &c. (i. e. tam durus, immobilis, implacabilis) vii, 6 fera bestia xiv, 3 (pro quo vulgo 'fera' omisso substantivo, ut 'frigida' pro frigida aqua)

Fictilia vasa xxiii, 10 ('fictiles lagenas' vocat Justin. xxxii, 4, 6)

Fidere (pecunia, spem conficiendi aliquid inde sumere) vi, 3 victoria (fiduciam victoriæ habere tanquam certæ) xii, 1 (priore loco præpos. 'in': posteriore, si proba lectio est, nam Mss. aliter legunt, 'de' subintelligitur). fidenti animo xxii, 3 (de eo, qui ex successu animosus est)

Fides vix facta his est, Agesilaum esse unum ex his &c. (vix persuasi sunt,

ut crederent) xvii, 8 (Sic Suetonius Vesp. cap. 7 'cum vix fides esset, rem ullo modo successuram.' Vide Duk. ad Flor. iii, 16, 6. Refert huc Vir doctissimus illud Justini xiii, 1, 4 'ut vero mortis ejus fides affuit, omnes barbaræ gentes ut parentem luxerunt; at ego ibi malim τὸ fides pro 'argumento' sumere faciente fidem, quomodo ap. Eundem et ix, 2, 15. sumo: ea primum 'fides' inopiæ Scythicæ fuit). fidei alicujus aliquid credere (committere alicui quid tanquam homini bonæ fidei, aut bona fide servandum) xxiii, 9 fidem maximam habere alicui x, 5. xiv, 11 fidem singularem ei in omnibus ejus periculis præbuit xxv, 4 fidem si mihi, quam postulo, dederis (si promiseris, quod cupio) xxiii, 2 fidem de aliqua re dare dextra xiv, 10 fidem de aliqua re accipere, ibid. fidem amittere maluerunt, quam eum non prodere xviii, 10 fide præcipua fuit ea civitas erga Athenienses (constantissime omnium adhæsit illis) vi, 2 (v. Præcipuus). fide mala facere, ut &c. xiv, 6 se fore alicujus proprium, fide confirmare (sc. data) vi, 1 fide summa in pactione aliqua manere xvii, 2 (pro quo alibi integre:) in fide manere xviii, 4 homo sine fide (τοῦ ἀπαρῆσαι οὐδ' ὅτι οὐδὲν φροντίζαν) x, 8

Fiducia nimia magnæ calamitati solet esse xvi, 3 (intellig. securitas ex confidentia). fiduciam habere rei potiundæ (spes certa, et plusquam spes) xvii, 4 fiducia Antiochi Carthaginienses ad bellum inducere (i. e. ostensa ex Antiochi armis et societate fiducia) xxiii, 8

Fidus: pacem non fidam futuram putabat (non servatum iri) xiv, 8 (Ita 'fidus' non tantum de homine, sed et de iis, quæ sunt hominis et ad hominem pertinent, dicitur: qualis cphiteti translatio in omnibus linguis est frequens. Vorst. Sic ap. Virgil. 'mala falx.' v. Demens.)

Figura venusta (de congruo totius corporis habitu) xviii, 11 (oppon. hic magno corpori. Faciunt ad mentem loci illa Taciti Agric. 44, 2 'si habitum ejus posterius noscere velint, decentior quam sublimior fuit' &c. Boecl.)

Filius: C. Marius, filius (pro quo Schottus nulla necessitate legit C. Marius, Caii F.) xxv, 1 (Solebant enim veteres eam vocem absolute ponere: quem

- scribendi modum etiam Sulpicius Severus imitatus est ii, 23 'Antiocho filio interfecto.' neque enim τὸ 'Antiochi' excidit, aut 'Antiocho puero' legendum, ut volebat Drusius. Qui æque male eundem Scriptorem ii, 24. emendavit, et 'pro Demetrii filius' reposuit 'Demetrius, Demetrii filius.' Legendum autem esse 'Demetrius filius' nullus dubito. Sic quoque vox Patris absolute usurpatur. Suetonius Jul. Cæs. cap. 52. 'Curio pater quadam cum oratione omnium mulierum virum et omnium virorum mulierem appellat.' Idem Aug. cap. 71. 'accesserunt convivæ Vincius et Silvius (Casaubonus malebat Silius vel Salvius) pater.' et alibi). filius Cononis acceptam a patre gloriam multis auxit virtutibus xiii, 1 ejus statua veterem patris renovavit memoriam xiii, 2 filio regnum a vivo patre non tradendum xxi, 3 a filio interficitur parens, ibid.
- Filiæ Aristidis aluntur publice et dotantur iii, 3 filiam alicui in matrimonium dare xx, 3 alicui collocare xxv, 19 alicui despondere, ibid.
- Fingere fortunam sibi xxv, 11 (pro, quod xxv, 19, conciliare sibi fortunam. 'Fingere se,' effingere suos mores in rectitudinem officiorum vitæ. Artis enim vocabulo, venuste ad vivendi habitum fatumque translato, res non parvæ aut rudis elaborationis notatur. Boeckl.) Sic: si ipse fingere (se) vellet vii, 2 (i.e. voto et cogitationibus exemplum veluti prosperitatis suæ formare. Boeckl.) in fingendo corpore naturam maleficam nactus Agesil. xvii, 8
- Ficta dona, Fr. 5
- Finire: ubi vitam finierat iv, 5 (Sic vulgo. Nos e melioribus Mss. edidimus: ubi vitam posuerat)
- Finis: finem belli facere xxii, 1 libri facere xxiii, 13 vitæ facere (de accersita morte) xx, 1 ad eum finem, quoad &c. (tamdiu, donec) xv, 2 (mox xv, 9 'usque co.' Sic Cicero action. 1. in Verr. 'usque ad eum finem, dum iudices rejecti essent.' Et 1. de nat. Deor. 'usque ad eum finem, dum possint se ipsa defendere.' Vorst. Adde ejus librum de Latinit. falso susp. cap. 3. pag. 25. Nizolii Indicem et Parei Lex. Crit.)
- Fio: v. supra, post Facio
- Firmæ copię (respect. peritiæ bellandi, indurata bello manus) xviii, 3 (Sic: 'firmissimus exercitus,' ap. Vellei. ii, 29, 1).
- firmæ vires ad laborem ferendum (de co, qui invictus laboris, operis, &c. πόνους ἀντέχων βῆστα) xviii, 11 firmissimi amici (constantissimi) vi, 2 firmitas corporis (exercitatione parta scil.) xv, 3 (ab hac robur et agilitas. v. Mercur. iv, 2)
- Fistula putris erupit per lumbos xxv, 21 (Sic Lambinus curavit edi; Savaro autem 'fistula puris': quod Loccenius in Ind. probat, describens puris fistulam ex Hippocr. de fistulis, et Celso de re med. v, 18. quod sit sinus altus, angustus, callosus et purulentus, ex abscessibus plerumque conflatus. Probat et Barthius, alique. Nos tamen lectionem Medicæi codicis 'pus erupit,' genuinam putamus esse, et 'fistulæ' vocem textui ex ora intrusam)
- Flaccus L. Valerius xxiv, 1. 2
- Flagitium: cum flagitio domum redire (cum dedecore ex armis relictis) xxii, 1 (Proprie vox militaris est, ut Donatus ad Ter. Eun. ii, 3, 90. exponit. v. Buchn. Thes.)
- Flagrare cupiditate bellandi xxii, 1 (Justinus: 'bello flagrare' xxxi, 3, 10) pugnandi i, 5 audiendi alicujus x, 2
- Flaminius C. Cos. occiditur xxiii, 4
- Flaminius L. Quintius consularis xxiii, 12
- Flaminius circus, Fr. 11
- Flavius C. xxv, 8
- Flectere iter suum xviii, 9 (de alia via tent.)
- Florere (de potentia et excellentia imperii) xviii, 1 fama justitiæ xxi, 1 modestia sua, majorum gloria i, 1 rebus quibusdam (sc. gestis) v, 3 in re militari xv, 5 florens (adhuc vivens, superstes) xxv, 11 florens regnum xxi, 2 pars florens (oppon. abjecta) xxv, 8 Sic: florentes (stantes adhuc suo fastigio, valentes) xxv, 11 (oppon. afflicti)
- Fluctus civiles (ita comparantur civiles turbæ: quibus et prosterni multa, sicut procellis ac tempestate; et jactari omnia, sicut fluctibus: et implicari, sicut circulo quodam perniciæ, videmus) xxv, 6 (Boeckl. add. not.)
- Flumen: pontem fecit in Istro flumine i, 3 apud flumen Strymona v, 2 apud Ægos flumen (v. tamen supra Ægos) vi, 1. vii, 8. ix, 1 apud flumen Nilum xviii, 5 (Addit in his Noster per ἐπεξήγησιν Proprio Nomini Appellativum Nomen, quod in sequentibus etiam facit) Oppidum Amphipolim con-

stluit v, 2 in oppido Clitlo est mortuus v, 3 vento aquilone venit Lemnum i, 1 vento borea domo profectus est i, 2 naves triremes totidem ad superiores addunt ii, 2 navem triremem armatis ornat x, 9 (Similiter locuti Cæsar, Livius, et Curtius: v. Sanctii Minerv. lib. 4. de Ell. pag. 284, 300, et 321. add. Buchner. de comm. rat. dic. i, 13, 5. pag. 227. seq.)

Fœderata civitas xxiii, 3

Fœnus (de usuris) xxv, 9

Forem (pro, essem): quam vere de eo foret judicatum &c. vi, 3 ut sæpe ad desperationem forent adducti xviii, 12

Fores ædificii xviii, 12

Foris (adverb. in loco): ut foris exaudiri strepitus posset x, 9 (adverb. de loco:) foris flagitantes telum (ab iis qui foris adstabant), ibid. (mox: Lyco per fenestras gladium dedit)

Forma corporis amplissima pulcherrimaque xxi, 1 imperatoria (Imperatore digna; quæ longe lateque ostendat imperatorem, ut de Trajano Plin. Paneg. cap. 4) xi, 3 (Dioni egregia voce *σεμνοπρεπὲς τοῦ προσώπου* dicitur. Sic Jul. Capitolinus Pertinace c. 12 'statura imperatoria.' v. Savar. heic et ad Sidon. 1. Ep. 2. pag. 8. add. not.) formam alicujus cognoscere (mox explicatur, qualis sit &c.) xviii, 11

Formosissimus ætatis suæ Alcibiades vii, 1 (Unde ejus vultus paradigma proverbiale formæ speciosissimæ. Vide copiosissimæ doctrinæ virum Casp. Barth. advers. 52, 5. Boecler. add. not.)

Fors (pro casu): ut quemque ex proximo locum fors obtulisset xvi, 2 (Sic Livius xxxi, 41. ex emend. Gronovii: 'castra, quo fors tulisset loco, sine ullo discrimine posita.' Tacitus Ann. xiv, 5, 5 'verum Acerronia contis et remis, et quæ fors obtulerat, navalibus telis conficitur')

Fortis ac strenuus (conjunguntur) xv, 7. xiv. 7 fortis manu iv, 1. xiv, 1 forti animo cedere invidiæ alicujus v, 3 fortissimi habentur, qui et potentissimi xviii, 3 fortiter venari vii, 11 (nam veterum venationes ad fortitudinem spectabant præcipue, vid. Xenophon. Boecl. Et Aristoteles Polit. 1. cap. 8. *θηρευτικὴν* dicit esse *μέρος τῆς πολεμικῆς*. Athenæus vero lib. 16. ait, 'ad venationem procedere juvenes tanquam ad meditationem bellorum periculorum.' Vorst.)

Fortuna (1. pro, rerum humanarum domina, ut Cicero eam pro M. Marcello describit): fortuna sua mobilitate, quem paulo ante extulerat, demergit x, 6 sævitiam suam in filium exercuit, ibid. tribuit (ei) multa eaque magna bona vii, 2 nihil ei non tribuit (de singulari felicitate) xxv, 19 obstat consiliis x, 9 nos superstites Attico esse voluit xxv, 19 in prælii concursu plurima (sibi) vindicat viii, 1 fortunæ munus xxv, 3 (oppon. prudentiæ specimen, ibid.) in quo fortunæ varietas est animadversa xiii, 4 fortunæ tanta varietas iis temporibus fuit, ut modo hi, modo illi &c. xxv, 10 quibus in bello parsetur fortuna viii, 1 quamdiu fortuna passa est xxiii, 13 ut si in sua manu esset fortuna xiii, 3 (Sic Lambinus et alii legend. putant, et intellig. de obsequio fortunæ semper faventis, nunquam adversantis; quo eodem sensu Curtius x, 5, 35 Alexandrum dixit 'solum omnium mortalium fortunam in potestate habuisse.' Verum nos edidimus: ut in sua navi esset fortuna). si ita tulisset fortuna xviii, 6 (Scilicet tanquam de Dea ita loquuntur gentiles: cum illarum rerum, quæ suas causas et interiores rationes hominibus non produnt, administrationem volunt innuere: sive eventum potius; nam ignoratio et neglectio virtutis administrantis, ut sic dicam, tot illas *ἀντιφάσεις ἐν προσκειμένῳ*, quod Aristoteles diceret, peperit, quas nec hodie satis vitatas, ostensa vera hujus loci philosophia, pedefecit seria Barclaii dissertatio Argenid. l. 4. Boecl.) (2. pro, successu): fortuna secunda res magnas gessit xxii, 4 fortuna secunda adversariorum capiti i, 2 idem cum prospera fortuna prope ad annum lxxx. pervenisset xix, 2 (Sic enim Schoppio leg. videtur, non 'eidem,' quod in libris tum manu exaratis tum impressis invenitur). (3. pro, statu): fortunam sui cuique mores fingunt xxv, 11 (mox:) conciliant xxv, 19 conversa subito fortuna est xxv, 10 fortuna secunda fundum emit xxv, 9 in secunda quam in adversa fortuna inconsideratior fuit ix, 5 secundam quam adversam fortunam multo sapientius tulit xx, 1 cum adversa fortuna conflictatus est xvi, 5 fortuna non simplici conflictatus in his rebus est xx, 1 (i. e. fortuna varia, vel utraque, ut alibi loquitur).

- in utraque fortuna pari stetit fastigio (pari modo se gessit, cum sestertium vicies, atque, cum centies haberet) xxv, 14 fortuna non metimur magnos homines, sed virtute (i. e. nec ob secundam magnos, nec ob adversam viliores censemus) xviii, 1 pari fortuna percussus xxv, 11 fortunam Græciæ commiseratus est xvii, 5 alienam opulentiam fortunam pauperes iniquo animo intuentur xii, 3 qua fortuna non erat contentus vii, 9 non fortunæ, sed hominibus amicum esse xxv, 9 hujus si virtuti par data esset fortuna xviii, 1 fortunam nullam se junctam sibi esse ab eo volebat xxv, 10 fortunam suam oculere (statui suo et celebritati latebras quærere tum famæ tum securitatis) vii, 9 fortuna humiliore princeps civitatis xxv, 19 Reges casus adversos tribuunt hominibus, secundos fortunæ suæ xiv, 5 (non acceperim simpliciter pro felicitate cum Lambino; sed pro auspicio majestatis regiæ; quo sensu Tacitus dixit: 'pleraque auspiciis Principum ac consiliis, quam telis et manibus geri, quo pertinet fortuna Imperii, fortuna pop. Rom. fatum urbis' &c. v. de re ipsa Gruteri discurs. ad Tac. 1. Boecl. add. dissert. ejus de ausp. Reg.)
- Fortunæ (plur. pro opibus, facultatibus, bonis): fortunæ suas fidei alicujus credere xxiii, 9
- Forum: in foro esse cœpit xxiv, 1 (fori studiis et civilis actus rudimentis operam dare. Utebantur enim Romani foro tanquam schola omnium pacis artium, civitatisque disciplinam ibi discere et tractare moris erat. Ergo Tacitus Agr. 39, 3 'studia fori et civilium artium decus' conjungit, 'militarique gloriæ' opponit. Boecl.) de foro decedere xxv, 10 (publico abstinere, civilis actus lucem latendi causa declinare. Boecl. Oppon. apud Terent. et Senec. 'uti foro.' v. Thes. Buchn.)
- Forensis opera: v. Opera
- Frangere: Corcyræos fregit (bello debilitavit, vicit et victis superbiam admittit) ii, 2 Sic: Thasios opulentia fretos sub adventu fregit v, 2 non fregit cum contumelia (de abjectione animi) ii, 1 (opp. erexit, ibid.) Sic: etsi res exiles animi magnitudinem non frangebant, tamen minuebant xviii, 5 frangi cura rerum quarundam (augi vehementer &c. de agritudine animi) x, 7 (Sic: 'casu alicujus,' Suet. Aug. cap. 65)
- Fratrem tyrannum interficiendum curavit (sc. libertatis publicæ vindicandæ ergo) xx, 1
- Fraternus sanguis xx, 1
- Fratricidam eum impiumque detestans compellavit xx, 1
- Fraus: ad fraudem acutus x, 8
- Fregellæ xxiii, 7 (Latii oppidum clarum, a L. Opinio excisum anno 630. ab U. C. ut Livius refert. vid. Cluver. Ital. iii, 8)
- Frequentes delati honores xix, 1 frequentior familiaritas (de crebriore convictu usuque &c.) xxv, 19 frequentissimus conventus legationum (de magno consessu ac numero) xv, 6
- Frequentia vulgi maxima (de comitat. fun. scil.) xxv, 22 (Ita in vet. inscript. 'elatus est &c. frequentia maxima,' apud Kirchm. de funer. ii, 2)
- Fretus non tam suis copiis quam odio tyranni (confusus) x, 5 freti opulentia (elati) v, 2 Alibi: opibus elati i, 7 (Sic Tacitus Ann. vi, 31, 2 'superbiam in nos, sævitiam in populares sumsit, fretus bellis, quæ secunda adversum circumjectas nationes exercuerat')
- Frui aliquo (conversari cum aliquo) xxv, 20 pace diutina xv, 5
- Fructus rei familiaris (lucrum, commodum, quo res familiaris augeri potest) xxv, 6 fructus (hortorum et prædiorum scil.) v, 4 fructum pietatis ferre (præmium &c.) xxv, 5 fructum oculis capere ex casu alicujus (delectationem: v. Ocul.) xviii, 11
- Frumento donavit Athenienses Atticus xxv, 2
- Frustrari seipsum (nocendi signif.) xxiii, 2 (Sic sæpe Cæsar, ut B. G. iii, 15. iv, 14. B. Civ. ii, 32. et xlii, 3, 97 &c. Gebh.)
- Fugam alicujus sublevare (de expulso et hoste judicato) xxv, 2 fuga periculum evitare xiv, 2 salutem petere xxiii, 11 ex fuga plerique in templum Minervæ se conjecerunt xvii, 4
- Fugare (vincere et fugare) xv, 5 fugare classem xiii, 2 hostem uno prælio xxiii, 4
- Fugere procuracionem reip. (abstinere ea &c.) xxv, 15 hæc Dionysium non fugiebant (satis intelligebat hæc) x, 2
- Fulget indoles virtutis in eo xviii, 3 (elucet, exsplendescit. Suet. Tit. 1 'in puero statim corporis animique dotes exsplenduerunt')

Fulvia uxor Antonii xxv, 9

Fundamenta : arcem, domum a fundamentis disjicere (i. e. funditus, ἐκ θεμελίων) xx, 3. xxiii, 7 (Sic 'a radicibus' apud Phædrum, 'a stirpibus' apud Sallustium)

Funditores xiv, 8

Funesta victoria (illætabilis, detestanda) xv, 10

Fungi munus militare xiv, 1 (similia exempla cum quarto casu collegit h. l. Lambinus et Kirchlmaierus. add. Voss. de constr. c. 22. et Buchn. de commut. dic. rat. i, 20, 1. pag. 309). fungi munere servorum (de Helotis) iv, 3 potius barbarorum quam civitatis more fungar (elegantè, de usurpatione moris patrii aut peregrini) ix, 3 functus summis honoribus ii, 7 (qui magnis rebus præfuit, multum in imperiis magistratibusque versatus est, ut hæc παραφράσεως causa repetantur ex i, 8. iii, 3. Sic plane Suet. Aug. 2. et Calig. 26)

Funus militare honestumque xviii, 13 funus nullius ex suis vidit (de morte &c.) xxi, 2 funeris pompam (ultima voluntate prohibet Atticus) xxv, 22 funeris publici honor x, 10 funere amplo efferre xviii, 4

Furius L. Cos. xxiii, 7

Futurorum conjectatio, inter dotes ingenii prudentiæque ii, 1 (v. Comm. Boecler. pag. 22. seq.)

G.

Galea venatoria (ex hirsutis pellibus consuta) xiv, 3 (Probat enim in conjectaneis suis ad Varronem Scaliger, ex diversis animalium pellibus galeas olim fuisse confectas: adde Veget. lib. 11. cap. 17)

Gardates xiv, 8 (Sic habent plerique libri; sed nos edidimus Cardaces, Brissonium et Schottum secuti)

Gaudere : gavisus magnopere tot hominum salute mittit &c. iv, 2

Gazæ regiæ custos xiv, 5 (γαζοφύλακες, γαζοφύλακοῦντες appellantur illi Persarum præfecti: vid. Briss. de regn. Pers. l. 1. thesaurarii, arcarii, ut habet vet. interp. Esther. iii, 9. ubi v. annot. Drusii. add. Freinsheim. ad Curt. v, 1, 20. Pricæum ad Act. viii, 27 &c. Curtio l. c. dicitur 'regiæ pecuniæ custos.' Est autem Gaza Persis

propria vox de pecunia reg. quod vel ex Curt. iii, 13. constat. plura Drusius in Observat. et Freinsheim. Ind. Curt.)

Gellius Q. Canus xxv, 10

Geminus Servilius xxiii, 4

Genealogiæ claror. virorum xxv, 18

Gener regis (pro marito filiæ regis) ix, 2 (pro marito sororis) iv, 1 (si Cujacio obs. vi, 17. aliisque credimus) gener socerum in vinculis habet xxi, 3

Gens (pro regione interd. ponitur). Sic : in Lucanis absens xxiii, 5 in Sabinis versatus est xxiv, 1 ex Medis ad adversariorum hybernacula pervenit xviii, 8 in Persas proficisci xvi, 4. xvii, 4 (Sic : in Hirpinis Vellei. ii, 68, 3). gens Cataonia (pro regione) xiv, 4 gentis Græciæ duces xxi, 1 gentes maximæ, bellicosissimæ xxii, 4 gentium jus commune (v. Jus) ii, 7

Genus antiquum (famil.) xiv, 2 honestum xv, 2 summum vii, 1. xviii, 1 generis antiquitas a majorum gloria distinguitur (quæ scil. facta potius respicit) i, 1 Genus (gens, natio) : genus Macedonum xxi, 2 Sic : tres sunt præterea ejusdem generis, ibid. genere Græcus i, 3 (Sic vocatur, qui genus quidem ex Græcis ducit, domo tamen et patria Græcus non est. Buchn.) cujus generis cum magnus numerus esset (elegantè pro simplici relativo ad præced. colonos) i, 1 Sic : cursor ejus generis, qui &c. i, 4 generis ejus multitudinem magnam dispalatam immisit (jumentorum scil. in terribil. speciem adornatorum) xxiii, 5 genus quoddam hominum, quod Helotes vocatur iv, 3 utrumque genus hominum (et qui, et qui) xviii, 11 omni genere copiarum abundare (tam equitatu, quam peditatu) xviii, 5 genus scripturæ (ratio &c.), Præf. genera exercitationum xvii, 3

Generatus ab origine ultima stirpis Romanæ (oriundus) xxv, 1

Generosus (de nobili fam. dicitur) ii, 1. v, 1 generosa fama majorum (fama ex majoribus generosis &c.) x, 1 generosa stirps Eumeni defuit xviii, 1 generosi condiscipuli (γενναῖοι, animo erecto excelsoque præditi) xxv, 1 generosæ (feminae nobiles) xxv, 12

Gerere consulatum (administrare) xxiv, 2 Sic : gerere imperium xv, 7 magistratus xiii, 3 præturam xxv, 6 rempub. vii, 7 Sic : non potest bene geri respubl. multorum imperiis x, 6 (ubi

- Mss. Schotti 'regi'). gerere honores xxv, 6 res magnas (efficere) xxii, 3 de actu rerum, qui distinguitur a consilio ii, 1 Sic: nulla res major gerebatur sine eo ii, 1 res nulla gesta est publica, de qua prius sit decretum, quam &c. xx, 3 his de rebus si quid geri volueris iv, 2 hæc dum geruntur xiv, 5 quæ dum in Asia geruntur (in transitione ad novam narrationem) xxiii, 12 quæ gererentur, fieri præcepto suo ait x, 8 (Sic in Mss. Boecleri). Sic: post rem gestam xxiii, 5 (et absolute:) gesta ejus pleraque xiv, 1 gerere rem multis consiliis x, 8 gerere rem male (uti adversa fortuna) i, 3. ii, 5 rem male culpa xi, 1 res male vii, 5. xxii, 1 gerere bellum (de ducis officio) ii, 2 gerere bellum inter se xxi, 3 Sic: gerebatur bellum inter eos et mari et terra xxiii, 10 bellum in aliquem vi, 1 bellum cum aliquo adversus aliquem xii, 3 gerere amicitiam (exercere) xiv, 10 inimicitias xxv, 11 gerere morem voluntati alicujus (parendi notione) xiv, 4 Sic: gerere morem alicui x, 3 Sic: gestus est ei mos ii, 7 gerere vestem xiv, 3 galeam venatoriam in capite, ibid. gerere se sic, ut xxv, 3 gerere se contumacius v, 2 se crudelissime xviii, 6 se elatius iv, 2 se parum splendide xxv, 14
- Germana soror (*δυνατρίππος*, consanguinea, eodem patre nata, sed non eadem matre), Prof. et v, 1 (Adde de vocis usu Gifan. Obs. L. L. pag. 101. et qui verba illius pro more descripsit, Pareum in Lex. Crit. ubi inprimis laudatur l. 1. C. Theod. l. 2. t. 19. de inoffic.)
- Germania, (provincia Europæ maxima): in Germania potiora vasa ex onyche facta, Fr. 8 in Germaniæ littora Indi quidam exiere, ibid.
- Gladius: gladium per fenestras dedit x, 9 gladii minuti (breviores) xi, 1 gladios obruere xiv, 11 (v. Obruere)
- Globus: sic ille consensionis globus hujus unius dissensione disiectus est (de numero conspiratorum, factione, cohorte, turba) xxv, 8 (ubi Buchnerus annotat, 'globum' a Nepote vocari illos, qui Bruto et Cassio privatam ærarium constituere paraverant, et conspiraverant quasi, et factionem fecerant. vid. ejus Thes. Sic apud Vellei. 'globus conjurationis' ii, 58, 1)
- Gloria: gloria majorum (sc. ob merita) i, 1 rerum gestarum xxi, 2 gloriæ insolentia xvii, 5 (v. infr. Insolentia. Cognatas voces conjunxit Cæsar l. 1. B. G. c. 14. 'quod sua victoria insolenter gloriaretur.' Vorst.) gloriæ comes invidia xii, 3 gloriæ belli magnam turpi morte maculavit iv, 5 Agamemnonis belli gloriæ sibi videbatur consecutus xv, 5 præter gloriæ nihil de republ. cepit xv, 3 gloriæ paternam tueri xix, 1 gloriæ a patre acceptam multis virtutibus augere xiii, 1 gloria inveterata xviii, 8 magna fuit gloria honoris corona viii, 4 (v. Esse abstinentia)
- Gloriosum (*ἁλαζονικόν*) xx, 4 (Sic ap. Plaut. 'gloriosus miles.' Lamb.)
- Golonæ s. Colonæ (locus in agro Troade) iv, 3
- Gongylus Eretriensis iv, 2
- Gortynii xxiii, 9 (Gortyn sive Gortyna, urbs Cretæ, etiam Strabonis ætate clara, Cnosso finitima, nunc exiguus pagus. v. Steph. de urbib. et Ubb. Emm. tom. 1. vet. Græc. pag. 138. adde Plin. iv, 12. Ceterum Nummum ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ vide ap. Carol. Patin. Thes. Numism. cap. 2. pag. 21)
- Gracchus T. Sempronius insidiis periit xxiii, 5
- Graccho C. filia Bruti nuptum data, Fr. 9
- Gradus (proprie): paucis ante gradibus, quam qui sequebantur, in ædem Minervæ confugit iv, 5 Gradus (improprie): eodem gradu fuit ap. Alexandrum (sc. honoris et amicitiae) xviii, 1 Sic: gradum quem tenebat, auctus adjutusque a Demosthene ascenderat xix, 2 (Plene Curtius: 'affirmans eundem illis amicitiae gradum patere ap. Regem' v, 10, 10. 'quo propiore gradu amicitiae me contingis, hoc majus est dissimulationis tuæ facinus' vi, 7, 32. Et Livius: 'in eum gradum amicitiae regis acceptus erat' xxxv, 18. Sic Valer. Max. 'his gradibus officiorum jacentem ad regium fastigium erexit' v, 1, 1. Et Noster:) gradus primus capessendæ reipubl. fuit bello Corcyraeo ii, 2 qui secundum gradum imperii tenebat (de proxima a rege dignitate) ix, 3 (Est et gladiatorium vocabulum Gradus. unde Noster:) gradu a Themistocle Xerxes depulsus est (i. e. victus est) ii, 5 (Elegantissime enim hæc metaphora a pugnantibus ad consilii et propositi statum et captam veluti ex arte et ratione opportunitatem transfertur. ut 'depelli gradu' dicatur, cu-

jus status ita conturbatur, ut si quis in pugna de loco dejicitur. Cic. 1. off. 23. proverbium 'de gradu dejici' (quo etiam 16. ad Att. ep. 16. usus est) ad perturbationes animi tumultuantis et a statu rationis quasi discedentis venuste accommodat. Eadem locutione in oratione Cæciliania dicitur, 'de statu demovere.' ubi vide, quæ Petrus Faber erudite annotavit. Boecl. Adde eund. Agonist. i, 11. et Lips. Saturnal. ii, 20)

Græca oratio (sermo Græc.), Fr. 3 Græca lingua loquentes i, 3. x, 1 Græci genere i, 3 (vid. Genus). Græci libri Hannibalis xxiii, 13 Græcæ literæ (de lingua Græc.) xxiii, 13 pro rebus et lectione Græcorum, Præf.

Græce loqui xxv, 4 Græce confectus liber xxv, 18

Græcia (pro regione): omnes Græciæ civitates ix, 5 cetera Græcia iv, 2 Græcia (pro incolis Græciæ) i, 6 Sic: Græciæ arma ii, 4 (v. Barth. advers. xx, 21). Græciæ liberandæ occasio i, 3 totam Græciam liberavit Miltiades (sc. a Persis) i, 6 cunctam Græciam Conon a Lacedæmoniis liberavit ix, 4 universam Græciam in libertatem vindicavit Epaminondas xv, 8 Græciæ principes Thebani xv, 5 &c. Græcia gens (Græca vel Græcorum) xxi, 1 Sic: Græcia civitas vii, 7 (ubi 'civitatis' vocem male ejicit Lambinus. Vellei. i, 4, 3 'magna vis Græciæ juventutis.' ita enim legend. ex editione Rhemani. v. tamen Boecl. not. ad h. l.)

Graius (adj. ἑλληνικός): quas (scil. Alpes) nemo unquam cum exercitu ante Hannibalem, præter Herculem Graium, transierat xxiii, 3 quo facto is hodie saltus Graius appellatur, ibid. (Lipsius cent. 1. ad Belg. ep. 93. 'uterque,' inquit, Hercules et Hannibal, 'per Alpes ivit, sed non signate easdem earum partes.' quæ mens et in Sili, fortasse et in Æmilii Prob. verbis). Graius (substant. ἑλλην): Graiorum virtutes, Præf. Graiorum præda locupletari vii, 7

Grammatici (quoniam Græcis dicantur), Fr. 6 (quem locum illustrabunt, quæ erudite congressere Wower. de polym. cap. 4. et Voss. de art. Gramm. i, 1. et seqq.)

Grandis liber vi, 4 (ita quidam Mss. codd. verum Nos edidimus, gravis)

Gratia (pro grati animi memoria): gratiam alicui pro meritis referre ii, 8

satis duxit, si ita tulisset fortuna, perire bene meritis referentem gratiam, quam ingratum vivere xviii, 6 in aliqua re maximas alicui gratias agere atque habere xx, 4 (v. Cort. ad Sall. Jug. cap. 110. n. 4.) magnam ab aliquo inire gratiam (valde aliquem demereri) vii, 9 (Sic Terentius Eun. iii, 5, 9. ubi vide Donat. item Plautus Cistellar. ii, 3, 84. A plerisque tamen Mss. Nepot. illud 'ab eo' abest). Gratia (pro amicitia et benevolentia): gratia alicujus augere possessiones suas xxv, 12 in gratiam redire cum suis vii, 5 in gratiam redire cum rege xiv, 8 nunquam cum matre in gratiam rediit (i. e. uti mox loquitur, nunquam cum matre in similitudine fuit: ponitur n. consequens pro anteced.) xxv, 17 Gratia (de eo, qui gratus ap. gratiosus est): gratia multum valere ap. aliquem ix, 2 est in illo adolescentulo magna gratia xxv, 2 propter gratiam honores non petiit, cum ei paterent xxv, 6 propter suam gratiam nullius conditionis non habere potestatem xxv, 12 Gratia (pro venia): gratiam male existimationis, si quid esset erratum, postulavit (i. e. veniam errorum, ne quis sinistre ea interpretaretur), Fr. 3 Gratia (causa, ergo): hujus accusandi gratia ix, 3

Gratus (beneficii memor): quæ ipse tribuerat beneficia, tamdiu meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceperat xxv, 11 munus gratum acceptumque xxiii, 7 quæ omnia ap. Græcos et grata et laude digna ducuntur xv, 1

Gratis (absque præmio) xv, 4

Gravis (scil. moribus, σμενός) xv, 3 gravis liber vi, 4 gravis morbus xxiii, 4 hoc si tibi grave est ix, 3 tres gravissimi historici vii, 11

Gravitas (morum scilicet) cum facilitate xxv, 15 gravitas Lacedæmoniorum iv, 4 (in suspendenda, dum res penitissime exploraretur, fide. Boecl.)

Grunium in Phrygia castrum vii, 9

Gubernator (scil. navis) xii, 4. xxv, 10 (propria nauticæ rei vox: v. Scheffer de Milit. nav. iv, 6)

Gymnasium Timoleonæum xx, 5

Gynæconitis (est Græcum γυναικωνίτης sive γυναικωνίτης, ἰδος. dicitur n. utrumque), Præf. (gynæceo συνάγµον locum in ædibus, i. e. solis mulieribus ad habitand. datum, facit Grapaldus de part. æd. lib. 2. cap. 5.

Boeckl. Add. Vitruv. vi, 10. et ibi not.
G. Philandri)

H.

Habere amatores quam plurimos, Præf. bona multa ab natura x, 1 exitum vitæ talem vel talem xviii, 13 Sic: habuerunt hunc exitum plerique clari viri xix, 4 habere maximam fiduciam potiundi regni xvii, 4 summum imperium xvii, 2 tantum amorem omnium, ut &c. (adeo ab omnibus amari, ut &c.) xx, 3 (Sic fere Cicero 2. de offic. 'maxime necessarium est familiaritates habere fidas amantium nos amicorum et nostra mirantium'). habere nullam invidiam (non invidiosum esse) viii, 4 laudem formæ xxi, 1 collegas xv, 7 naturam faultricem, in tribuendis animi virtutibus xvii, 8 obrectatorem xv, 5 ornamentum ab aliquo (accepisse ab aliquo honores, dignitates, opes) xxv, 7 tempus morandi i, 1 quinquagena talenta vectigalis ex castro vii, 9 (Sic qu. edd.; sed nos edidimus, capere). potestatem cujusvis conditionis (scil. quærendæ, impetrandæ) xxv, 12 potestatem alicujus conveniendi vii, 9 cupiditatem notitiæ clarorum virorum (cupidum esse cognoscendi res claror. viror.) xxv, 18 nihil negotii (de re facili et expedita) xviii, 12 (Sic Cicero passim). præceptorem xv, 2 provinciam (de præfecto provinc.) xiv, 1 societatem cum aliquo iv, 3. xii, 2 maximam spem in aliquo vii, 3 spem victoriæ positam in alicujus perniciæ xviii, 11 antiquitatem adeo diligenter cognitam, ut &c. (i. e. cognovisse, scire, tenere) xxv, 18 Philosophorum præcepta ita percepta, ut &c. (percepisse) xxv, 17 Sic: quos relictos atque desertos habuisti (i. e. reliquisti atque deseruisti), Fr. 12 (Ita Suetonius Aug. 94 'cum Augustum incognitum alias haberet.' Quam figuram Græci *μακρολογῶν*, Latini productionem vocant. vid. Buchner. de commut. rat. dic. i, 21, 1. add. cl. Vorst. de Latinit. falso suspect. cap. 7). tot annos (de ætate tot ann.) xxv, 7 satis eloquentiæ, summam liberalitatem, magnam prudentiam v, 2 festum alicujus diem natalem (celebrare) xx, 5 sancta Deorum templa (non violanda ducere) xvii, 4 (Sic Cicero pro Arch. 'poëtæ semper

apud omnes sancti sunt habiti.' Vorst.) habeo vos testes xxv, 21 habere timorem vii, 3 habere aliquem cum imperio ap. exercit. xiii, 7 habere exercitum ap. (versari cum exercitu) vii, 5 castra nautica juxta hostes vii, 8 castra alicubi xiii, 5 contentionem cum aliquo (disceptare &c.) xvii, 1 aliquem secum (convictum notat ac *δμιλῶν*) xxv, 4. x, 4 receptare xiii, 12 non plus habuit secum, quam triginta de suis (de comitatu) viii, 2 habere aliquem ad manum (uti alicujus ministerio) xviii, 1 nihil carius existimatione sua xxv, 15 aliquem carissimum (inter carissim. ponere) xxv, 10. vii, 11 aliqu. collegam in consulatu censuraque xxiv, 1 consilii principem (uti aliquo collega et princip. cons.) xxv, 8 aliq. inimicum (odio haberi ab aliquo) xiv, 5 aliquam in matrimonio, Præf. et x, 1 habere concilium amicorum (convocare amicos) xv, 3 Sic: cum ibi concilium populi haberetur xx, 4 judicium nullum habuit xxv, 6 (de Attico, quem Manutius existimat judicem inter litigantes nunq. fuisse. Boeckl.) habere orationem xxv, 22 quæstionem de aliquo (de cognitione judiciali) vii, 4 sermonem de aliqua re (pro quo paulo ante: disputare de aliqua re) xv, 3 habere tempus morandi i, 1 habere alicui fidem ii, 7. x, 5. xiv, 11 alicui honorem præcipuum ix, 1 alicui honorem quemvis ix, 3 alicui honores omnes publice xxv, 3 alicui maximas gratias in aliqua re xx, 4 (quam loquendi rationem male Lambinus negat Latinam esse. vid. Buchn. Thes. v. Gratia). habere iter (faciendum destinasse) xviii, 8 habere sibi aliquid curæ (diligenter curare) xxv, 20 non habuit id satis, sed etiam &c. (non contentus fuit id fecisse) xv, 4 ut Lacedæmonii satis haberent, si salvi &c. xv, 8 (vid. infr. Satis), quemadmodum se haberet (ut valetudo ejus comparata esset) x, 2 ita se habet republ. xxii, 2 ut haberet, qua fugeret ad salutem (sc. navi) x, 9 habere suspicionem adulterii xv, 5 (heic 'suspicionem habere' idem est ac 'suspectum esse'; Ciceroni vero lib. ad Famil. 8. Epist. 15. est 'suspiciari,' quando inquit: 'Suspicionem nullam habebam te reipubl. causa mare transiturum'). non dubitabat se habiturum sentimentum Deorum (se

adepturum, sc. corruptis sacerdotibus) vi, 3 qui habet (dives, opulentus), Fr. 5 (mox oppon. qui est pauper. sic: $\delta \xi \chi \omega \nu$, et, $\delta \varsigma \xi \chi \epsilon \iota$ Matth. xiii, 12. xxv, 29. &c.) negabant oportere extra Peloponnesum ullam urbem haberi ii, 6 omnium rerum particeps est habitus (in consilium adhibitus) xviii, 1 haberi in summis ducibus xii, 1 numero sapientum viii, 4 numero sacrilegorum xvii, 4 (signif. reputari, poni &c.) Sic: habetur nefas, Præf. habitus est imperator ix, 2 quando modus ei rei haberi poterit, Fr. 12 haberi male ab aliquo (vexari, detrimentis multis affici) xviii, 12 (Sic Cæs. B. Civ. i, 6, 3)

Habitare bene (commoda habitatione uti) xxv, 13

Hadrumentum (Colonia Phœnicum in Byzacio) xxiii, 6

Hæres ex dodrante xxv, 5 (vid. Dodrans) hæreditate relicta ab avunculo domus xxv, 13 hæreditate relictum odium xxiii, 1 hæreditates bonitate consecutus est Atticus xxv, 21

Hæredium xxiv, 1 (i. e. prædium parvulum teste Festo. Varro lib. 1. de R. R. cap. 10: Antiquus noster ante bellum Punicum pendebat bina jugera, quod a Romulo primum dicebantur viritum: quæ, quod hæredem sequerentur, 'hæredium' appellarunt. adde Beroald. in Plin. lib. 19. Grapald. pro horto olim usurpatum ait, ipsumque hortum pro villa, Apuleius in Floridis, 'hærediolum' usurpat $\kappa \epsilon \tau \eta \mu \acute{\alpha} \tau \rho \iota \omega \nu$. adde not. Ernstii. et Auson. Idyll. 4)

Haliartus vi, 3 (urbs Bœotiæ ampla et locuples, arcto loco inter imminensem montem et lacum Copaidem, nec procul a lacu alio minore et Permessio oppido. Bello Macedonico contra Persea Regem, cujus partes foverat, prorsus deleta a Romanis, ut tempore Strabonis nihil Haliarti superesset. Ubb. Emmius tom. 1. vet. Græc. pag. 43)

Hamilcar Carthagin. primum imperator fortunam Carthag. in melius convertit xxii, 1 ejus in pace faciendi consilium et pertinacia, ibid. res trepidas rursum restituit, fines imperii propagat, otium reddit tota Africa xxii, 2 Hasdrubali filiam collocat xxii, 3 in Hispania res magnas gerit xxii, 4 in prælio cadit, ibid. odium ejus in Romanos, ibid. Hamilcar et Hannibal

Delph. et Var. Clas.

Ind. Nep.

fortissimi et callidissimi Africanorum xxi, 3 imo omnium barbarorum xiv, 1

Hammon: v. Ammon

Hannibal Carthaginensis major ceteris imperatoribus xxiii, 1 adv. hostem invictus, suorum invidia debilitatur, ibid. hæreditario in Romanos odio Philippum, mox Antiochum concitavit xxiii, 2 apud quem in suspicionem adductus purgat se, ibid. novem annos natus in militiam ductus, ibid. juravit inimicitias cum Rom., ibid. imperator fit minor quinque et viginti annis natus xxiii, 3 Hispaniam triennio subigit, Saguntum expugnat, ibid. Pyrenæum saltum transiit, ibid. Alpes, ibid. apud Rhodanum, Padum, Trebiam, Romanos vincit xxiii, 4 apud Trasimenum rursus, quamvis æger oculis, ibid. ut et in Apulia, ibid. Fabium strategemate deludit xxiii, 5 Minutium, Sempronium Gracchum, Marcellum vincit, ibid. in Italia semper prælio superior, ibid. revocatus domum, cum Scipione de pace frustra agit xxiii, 6 mox pulsus Hadrumeti contrahit copias, ibid. interim pace cum Romanis facta res in Africa gerit xxiii, 7 ex quo imperio dom. revocatus præturam laudabiliter gerit, ibid. deinde metu deditionis profugus ad Antiochum, domi exul judicatur, ibid. denuo Carthaginenses ad bellum. conatur inducere xxiii, 8 configit adv. Rhodios, ibid. Antiocho fugato Cretam profectus xxiii, 9 astu quodam opes suas servat, ibid. hinc ad Prusiam venit, eumque advers. Rom. instigat xxiii, 10 Eumenem mirabili dolo superat, ibid. repetitur a Romanis et mox in castello suo circumsessus venenum sumpsit xxiii, 12 de tempore mortis ambigitur xxiii, 13 Græcas literas didicit, ibid. quos rerum suarum scriptores nactus sit, ibid. Laudatur xxi, 3. xiv, 1 Marcello interfecto, quomodo se gesserit, Fr. 9 ab eod. victus est, ibid.

Haruspex xx, 1

Hasdrubal male audit ex contubernio Hamilcaris xxii, 3 fit ejus gener, ibid. succedit ei, ibid. mores vetustos pervertit, ibid.

Hastæ brevis modus duplicatus xi, 1 (v. supr. Duplicare). ad hastam publicam nunquam accessit xxv, 6 (Manutius: Bona civium Romanorum publicata, quæ ad hastam in auctione veniebant,

k

- nunquam emit. Nam si quando bona proscriptorum hostiumve manubiæ, aut prædæ venales forent, vectigaliave locarentur, usus obtinuit, ut hasta posita venirent, quæ 'publica' dicta est, ut habet Alex. ab Alex. lib. 3. cap. 16. Add. Keuchen. ad h. l.)
- Hastile xv, 9
- Hellespontus (modo fretum inter Sestum et Abydum significat, modo regionem freto adjacentem, inde a Dardano usque ad Cyzicum) : quem pontem in Hellesponto fecerat ii, 5 quæ pars Asiæ inter Taurum montem jacet atque Hellespontum xviii, 3 Hellespontum copias trajecit xvii, 4 Hellespontus descierat (ab Atheniensib.) xiii, 3 Hellespontum receperat vii, 5 Pausaniam Hellespontum miserunt iv, 2
- Helotes (ἐλωτες Ms. Dan. Illotæ pro Ilotæ; servi Lacedæmoniorum) iv, 3 (de quib. v. Nic. Crag. de rep. Laced. i, 11. add. Ubb. Emm. tom. 3. Græc. vet. p. 139. seq. et Mag. ac Lamb. ad h. l. Meurs. Miscell. Lac. ii, 6)
- Helvius C. xxiv, 1 (alii: Ælius)
- Hemerodromæ (Græc. ἡμερόδρομοι) i, 4 (q. d. 'cursores diarii.' vid. Suidas et not. Primæ ejus muneris partes, inquit J. Rave in comm. ad h. l., olim in eo sitæ erant, 'ut sub manum annunciari cognoscique possit, quid geratur,' interprete Suetonio. Nobis hodie, *De Post.* Antiquissimum sane institutum. Persarum initio, quibus Angari et Astandæ dicti; de quib. Herodot. viii, 98. Xenoph. Cyr. Pæd. lib. viii, 3. Deinde Græcorum, ut h. l. Tandem ab Augusto ad Romanos translatum, de quo opæ præmium est videre Sueton. ii, 49. et Symmach. Ep. x, 37. E recentiorib. v. Brisson. de regn. Pers. pag. 147. Casaub. ad Suet. l. d. Lips. centur. Epist. ad Ital. et Hisp. 59. pag. 363)
- Hephæstio magni æstimatur ab Alexandro xviii, 2
- Heraclides interficitur x, 6
- Hercules, ex Herculis progenie principes xvii, 1 Hercules Graius ante Hannibalem Alpes cum exercitu transiit xxiii, 3
- Hermes Andocidis vii, 3 hermæ, ibid. (Statuæ erant Mercuriales quadratæ sine manibus et pedibus, de quibus vide Thucydidem lib. 6. et ejus Scholiasten. Boecl. Adde Suidam et Magium, Lambinum et Keuchenium ad h. l. itemque Figrel. de statu is illustr. Rom. cap. 17. Syntagma de Hermis, Hermathenis, Hermerotis et Hermeracris affectum habuisse Felicem Osim, disco ex elogiis Jac. Philippi Tomasini; sed nescio an prodierit)
- Hermodorus Salaminius, Fr. 11
- Heterice xviii, 1 (ita vocabatur hæc ala equitum ap. Maced. ab amicitia et veluti sodalitate regia. vid. quæ Lambinus heic concessit. Boecl. Dicitur Arriano lib. 5. videtur τῶν ἐταίρων τὸ ἄγῃμα, et lib. 6. ἵππος ἡ ἐταιρικὴ)
- Hic, hæc, hoc (pronomen demonstrativo-relativum) falsa his esse delata contendit ii, 7 in his bonis ingenium docile x, 1 complures urbes expugnaverant; in his Byzantium vii, 5 ab hoc tamen viro Scismas descit xiv, 7 huic ille, fallis, inquit xv, 5 imperium his erat abrogatum xv, 7 hanc legem cum reipublic. causa latam videret, ibid. omnium his temporibus potentissimus Rex xxiii, 2 atque hic tantus vir tantisque bellis districtus xxiii, 13 sunt aliquot ejus libri; in his ad Rhodios de Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis, ibid. hujus bella gesta multi memoriæ prodiderunt, ibid.
- Hicetas vincitur xx, 2
- Hierophantes xvi, 3 (genus sacerdotii Atheniensis. v. Alex. ab Alex. lib. 4, 7. lib. 5, 17. add. Meurs. Eleusin. cap. 13. Elmenhorst. et Herald. ad lib. 5. Arnobii, et Jac. Gothofred. not. ad L. 14. Cod. Theod. de Pagan. sacrif. et templ.: qui pleraque veterum loca collegerunt)
- Hilaritas (voluptas animi ex ridiculo &c.) xv, 8
- Hipponicus vii, 2
- Hipparinus x, 1
- Hippo xxii, 2 (Urbs valentissima totius Africæ, quæ Diodoro, Stephano et aliis Hippuacra dicitur. Ceterum latere in Hipponæ barbarum nomen a Græcis interpolatum suspicatur Sam. Bochartus Geogr. Sacr. part. poster. lib. 1. cap. 24)
- Hirta tunica (hirsuta, hispida) xiv, 3 (Sic: 'hirta toga' apud Sil. Ital. i, 6, 10. et in dialogo de caus. corr. eloq. xxvi, 2)
- Hispania citerior xxiv, 2 (i. e. Tarracensis provincia. Cum enim antiquitus in tres partes divisa esset Hispania, a Romanis postea in duas, Citeriorem et Ulteriorem, quæ Bæticam et Lusitaniam veterum complectitur, di-

- stingui cœpit. vid. Merul. in Hispan. Joan. Gerundensem Paralip. Hispan. l. 1. et Cluverii introductio. Geograph. lib. 2. cap. 3. qui veteribus annotata collegere. Hispaniæ gentes ab Hannibale subactæ xxiii, 3
- Histiæus Milesius i, 3
- Historia et vita, opp. xvi, 1 (Illa est, scriptio publico actui rerum aptior ideoque instructior; hæc, privatim morib. servit, ideoque simplicior. Plutarchus Alexandri principio : *ὅττε γὰρ ἱστορίας γράφομεν, ἀλλὰ βίους*. Boecl. adde ejus Librum Comment.) historia contexta temporum (opp. sparsis per Epist. narrationibus) xxv, 16 historiam temporum quorundam relinquere ii, 9 historiæ Cætonis xxiv, 3 historicis magis quam vulgo notus xvi, 1 (sic libri vulgati; sed nos edidimus 'historicis'). historia olim non nisi ab honestissimo quoque scribi solita, Fr. 6
- Historicus ix, 5. x, 3 historicus qui vitas scribit, qua utatur methodo, quoque scriptionis instituto xv, 1 (confer, Præf.) ejus cura in instruendo lectore servandoque scriptionis modo xvi, 1 in brevitate xiii, 4 in eruendo obscura et explanando xiv, 1 in observando memorabilia xv, 10 nihil omitendo, quod ad scopum pertinet xv, 1 ejus cautio in delectu circa dissensum scriptorum vi, 1. vii, 2. ix, 5. ii, 9. 10 (ad eam mentem Livius xxii, 7. 'Fabium,' inquit, 'æqualem temporibus hujusce belli, potissimum auctorem habui,' &c.) historici tres gravissimi, Thucydides, Theopompus, Timæus vii, 11 historicorum dissensus xxiii, 13 in judicio de personis vii, 11 de historicis liber Nepotis x, 3
- Homerus (Poëta sine exemplo maximus) xiv, 2 Homeri versus x, 6 rhapsodiæ, ibid. (v. Rhaps.) quando vixerit, Fr. 1
- Homo maximi corporis xiv, 3 homo Romanus, Fr. 3 homo magnus (vir magnus) iv, 1 homines magni xviii, 1 (Sic quoque Livius xxx, 10. et Cicero ad Attic. 2. Ep. 2 'magnus homo es,' ironice ap. Martial. ix, 50. Ponitur hæc vox aliquando eleganter pronomini vice, ut xviii, 2. 4)
- Honesto loco (scil. ortus) xviii, 1 honestum genus xv, 2 honesta dignitas (de pulchritud. virili) xviii, 11 (ut ap. Ter. 'honestæ formæ, facies.' v. Thes. Buchneri). non eadem omnibus honesta (ap. omnes decora, *πρέποντα*), Præf.
- Honor regni (pro ipso regno) xvii, 1 honores rari, tenues, gloriosi, effusi, obsoleti i, 6 frequentes xix, 1 Militiadi talis honos tributus est (de victoriæ præmio) i, 6 honos præcipuus habitus ei est (de præcipua dignitate collata, ut ex seqq. apparet) ix, 1 (Sic Terentius, quanquam per sarcasum, Eunuch. v, 7, 22 'hic pro illo munere tibi honos est habitus.' add. Buchn. Thes. v. Honor). non est grave quemvis honorem habere regi ix, 3 huic omnes honores, quos possunt, publice habent xxv, 3 honores, quomodo petendi, capiendi, gerendi xxv, 6 honoribus operam dare (accedere ad hon. et temp. capessere &c.) xxiv, 1
- Honoratus et potens xii, 3
- Honorificus : quod multo quam ap. Romanos honorificentius ap. Graios est (quod majorem honorem ap. Graios confert, quam &c.) xviii, 1
- Hortari ad pacem amicitiamque xiv, 8 hortari milites (allocatione prælio firmare) i, 6 legati hortabantur accipere (ut acciperet) xix, 1 (Similiter et aliis hortandi Verbis infinitivus subjicitur. Justinus xxix, 4, 5 'multis promissis impellit Ætolos bellum adversus Philippum suscipere.' Vorst.)
- Hortatu illius Romam demigravit xxiv, 1
- Hortensius Q. princeps eloquentiæ, Ciceronis æmulus xxv, 5
- Horti Cimonis v, 4
- Hospes ex Arcadia vii, 10 hospites ad eum defendendum convenerunt xiii, 4 hospitem tanti fecit, ut mallet &c. xiii, 3
- Hospitium : hospitio alicujus uti v, 3 hospitio alicujus contineri vi, 1 (v. Contineri). hospitium mihi est cum illo (de jure hospitii) ii, 8 quam hospitii, sanctiora jura patriæ duxit esse xiii, 4 illud recusavit, quod adversus jus hospitii esset xxiii, 12 (Antiquitus enim, ut fere inquit Buchnerus Thesaur. v. Hospes, ita solebant hospitia contrahi, ut ab hospitibus dimidiatæ acciperentur tesserae mutuo : cujusmodi tesseram, si quis afferebat deinceps, (quam ob causam diligentissime asservabantur,) agnosci poterat, et tanquam hospes atque amicus vetus hospitio excipi. Atque hoc jus ad liberos etiam transibat. Deique hospitalis reverentiæ

religiose colebatur. Hactenus Buchnerus, qui ex Livio præterea observat hujusmodi hospitia non privatos modo, sed Reges, viros Principes et Civitates solitos fuisse conjugere, vel parandæ potentiae vel stabiliendæ causa. Ceterum totam hanc rem de more ac jure hospitii ap. veteres, tum de necessitudine ac religione hospitalis fœderis copiose illustravit Jo. Guil. Stuckius antiquit. convival. lib. 1. cap. 27. add. Jac. Phil. Tomasini librum de tesseris hospitalitatis anno 1647. Utini editum)

Hostiæ xxiii, 2

Hostis (hostis in sua terra invadendus) xvii, 2. xxiii, 8 imparatus a paucis vincitur, paratus vix magno exercitu xiv, 4 hostem judicare aliq. ix, 4 hostes non temere credunt, quæ palam pronuntiantur xvii, 3 hostem esse alicui i, 4 naves in hostium veniunt potestatem vii, 5 pares esse hostes neque mari neque terra possunt vii, 6 Marius hostem judicatum jovit opibus suis xxv, 2 hostis Antonius judicatus Italia cessit xxv, 9 (Enimvero eos, qui contra patriam arma cepissent, vel a rep. defecissent, resque novas moliti essent, moris erat, hostes a Senatu judicari, inquit Brisson. formul. 2. ubi plura vid. Boecl.)

Hujusmodi: id hujusmodi erat, ut &c. (sequebatur ex eo, fiebat, is erat effectus ejus rei) x, 7

Humanitas summa i, 8 humanitate capiuntur homines vii, 9 humanitate civitates omnes præstant Athenæ xxv, 3

Humare aliquem (cremati alicujus cineres collectos humo operire, sepelire) xviii, 13

Humilis: nemo tam humilis erat, cui non ad Miltiadem aditus pateret i, 8 humilis vestitus (viliior) xvii, 8 humilia (infra dignitatem honesti viri posita), Præf. humiliore fortuna (inferiore) xxv, 19

Hyberna ad usum belli sumere xviii, 8

Hybernacula xvii, 3. xviii, 8 (pro hybernis: ut ap. Sallust. Cat. 123. ubi v. not. Dan. Parei; alias 'hybernacula' pro ipsis tentoriis sumuntur, sive pro pellib. sub quibus antiquitus milites hyemabant. Boecl.)

Hyems (pro tempestate) xxv, 10 (vid. Serv. ad illud Virg. Æn. 1 'Emissemque hyemem sensit Neptunus'). hyemale tempus xiv, 6

Hyemare: hyematum reducere exerci-

tum aliquo xvii, 3 eumque in Mediæ hyematum coëgit redire xviii, 8 in finitima regione hyematum copias divisit, ibid. (Cæsar B. C. i, 37. dixit: 'legiones circum aliqua loca hyemandi causa disponere')

Hystaspes Darii pater xxi, 1

I.

Jacere (de situ): hæc gens jacet supra Ciliciam xiv, 4 pars Asiæ, quæ inter Taurum montem jacet atque Hellespontum xviii, 3 portus jacens inter Cyrenas et Ægyptum xvii, 8 (v. cl. Vorst. de Latinit. falso susp. cap. 13. pag. 151). jacens (de eo, qui in pugna cecidit) viii, 2

Jactari fluctibus maritimis xxv, 6

Jam tum xiii, 3 jam tum illis temporibus viii, 2 cum illo venisset Tissaphernes, jam Agesilaus magna præda erat potitus xvii, 3 hic cum jam animo meditaretur proficisci in Persas, nuntius ei domo venit xvii, 4 (sic edidimus ex Ms. Dan.) cum jam haud ita longe abesset, obsistere ei conati sunt, ibid.

Janua: puer ab janua prospiciens xxiii, 12 (Pignor. de servis pag. 214. existimat servulum significari, qui claustris januæ præset, qualem Lævius apud Gell. xii, 10 'claustritumum' dixit. alii τὸ 'ab janua' ad verb. prospexit referunt)

Jason tyrannus xiii, 4

Ictus lapide xxi, 2

Id quod xiv, 4. xx, 1. xxi, 2 (elegantè, pro Quod, vel Quod etiam). id Carthaginem delatum est (subaud. factum) xxiii, 3

Idem: satrapes idemque gener regis ix, 2 idem continens, &c. xv, 3 (copulæ vicem præstat elegantè: 'idem illi Eumolpidæ sacerdot. t. r. s. c.' vii, 6)

Idoneus: idoneo loco castra fecerunt i, 5 idoneus locus ad castra ponenda xiv, 11 idonea causa (speciosa et opportuna) ii, 6 idoneum tempus (opportunitatem &c.) xxv, 2

Igitur: Eumenes igitur intelligebat, si copiæ &c. xviii, 3 (Sic qu. edd. Sed nos expunximus τὸ igitur, quod pro 'inquam,' vel, 'ut cæpi dicere,' Laminus et Boeclerus positum post longiorem ἐπεμβολὴν ac suspensionem cæptæ narrationis putant)

Ignis in castris, qua consuetudine habitus xviii, 8. 9

Ignorare aliquem (non nosse) iii, 1 (Sic Terent. Heaut. i, 1, 52 'erras, si id credis, et me ignoras, Clinia.' et Suet. Vitell. 17 'sciscitantes quisnam esset: nam ignorabatur.' Similiter Tac. Hist. iii, 74, 1. et H. iv, 36, 4. Gif. observ. p. 112). ignorare te nolui ista (docere volui &c.) xxv, 21 ignorantia bonarum rerum (ἀβέλτερα) xvii, 8 (v. Bon.)

Ignoti (active, qui non norunt) xvii, 8 (Sic Cic. ad Fam. 5 'ignotis nota faciebant.' Et in Verr. 5 'producere ad ignotos.' Lamb.)

Ille (celebritatis, famæ, laudis respectu additum): Pittacus ille viii, 4 Pylæmenes ille xiv, 2 ille vir xxv, 13 non ille quidem major (abundat eleganter, non sine nervo tamen) xviii, 1 ab illo eodem vita privatus dicitur xxi, 3 (Sic quoque 'illud' usurpatur cum nota celebritas aut usitata sententiæ, veri verbi, &c.) præceptum illud viii, 2 (Ceterum in his exemplis: moneo, ne vii, 8 illud recusavit, ne xxiii, 12 illud unum intelligi volumus xxv, 11 illud sine dubio; neminem &c. viii, 1 illud addubitat, utrum ix, 5: satis elucet ἐμφασις δεικτική, in rei vel denuncianda magnitudine ac momentis, vel excipienda distinguendave gravitate, vel flectenda ad præcipuum docilitate. Aliter et cum figura dissimulationis ac mitigationis, in re, cui vocabulum detractatione iudicii ponere nolumus, usurpatur ibi. Boecl.) secutum est illud, cum resp. &c. xxv, 8

Illuc: sed illuc redeamus xvii, 4 sed illuc revertor x, 4 (in digressionibus finiendis. Vorst.)

Illudere aliquem (callido invento fallere) xxiii, 10 (v. Voss. de Construct. cap. 43. et Boecl. Chrestom. Ter.)

Illustris adolescens (generis resp.) xxii, 3 illustris res pop. Roman. (ἀξιόμνη-
μόνουν τι) xxv, 18 illustre factum in re militari iii, 2 illustre est ei maxime (insigne ad famam) xxi, 1 illustrior legationes x, 1 illustrissimum prælium (celeberrimum) iv, 1 quod quidem sub ipsam proscriptionem perillustre fuit (quod præcipue tum intelligi et judicari potuit) xxv, 12

Illustrari (notum clarumque fieri, ad famæ celebritatem pervenire) ii, 1 (nisi malis idem esse, ac dignitatib. publicis

et magistratib. ornari: quod suadere videtur id, quod sequitur ii, 2 'Primus gradus capessendæ reip. &c.' (Sic: vet. lapis Ferrariæ in ædibus Fr. Guicciardini: ORNAMENTIS DECURIONATUS ILLUSTRATUS. Similiter accipiendum est illud Salviani lib. 4 'ut pauci illustrentur, mundus evertitur, unius honor orbis excidium est.' v. Buchn. Thes.)

Imaginem consuetudinis atque vitæ alijus exprimere (mores et vitam alijus describere) xv, 1 imagines cl. virorum xxv, 18

Imbui cupiditatibus x, 4

Imitari aliquem aliqua in re velle x, 3 consuetudinem gentis (moribus ejus vivere) vii, 11

Imitator: moris majorum summus imitator fuit xxv, 18

Immerentes (innoxii, insontes) x, 10

Imminere (moliri oppressionem) xviii, 10

Imminuere animi magnitudinem (minus quam, frangere) xviii, 5

Immittere jumenta (sc. ad host. castra) xxiii, 5

Immoderata licentia (vulgi scil. libertatem suam intemperanter habentis et in licentiam vertentis. Boecl.) vii, 4

Immodestia (de licentia milit. et dedignatione parendi. Boecl.) vi, 1. vii, 8

Immolare hostias Jovi xxiii, 2 (v. Briss. Form. 1. 'non est hic victimarii aut popæ, sed sacerdotis aut magistratus, qui sacra facit.' Boecler.)

Immortalis: memoria immortalis retinere beneficia percepta (ἀβλητικός de diligenti, perpetua memoria) xxv, 11 immortalis pugna (dicitur, cujus gloria est immort.) xv, 10 immortales Dii xx, 5 (ἐνέθρον solenne)

Immutatus: mirabiliter vulgi immutata est voluntas x, 10 (Sic Lambinus edidit. Nos e libris melioribus: mutata)

Imparatus: existimabat facilius se imprudentem imparatumque parva manu oppressurum, quam paratum quamvis magno exercitu xiv, 4 (sic qu. edd.: sed τὸ 'imparatumque' genuinum non videtur). omnes imparatos imprudentesque offendit xvii, 2

Impedimenta viii, 2 (significatione militari, pro sarcinis, instrumentis, vehiculis, ipsisque jumentis, quæ expeditionum necessitatibus et vecturis serviunt. Boecl.)

Impedire aliquem multum ix, 2 ne quis impediretur, quo minus &c. v, 4

Impelli auctoritate alicujus (moveri) i, 5 ad perniciem alicujus (concitari &c.) xiv, 5 ne hujus quidem indicio impulsus sunt, ut iv, 4

Impendere (imminere, de mox futuris) xviii, 10

Imperare: quæ civitas ceteris gentibus imperare consuevit ix, 3 imperare crudeliter (scil. in magistrat. gerend.) iv, 3 quantum quisque daret, pro cuiusque facultatibus imperabat xv, 3 (ubi lenius quam pro consuetudine vocis 'imperare,' significat 'non nolentibus præscribere.' Boecl.) maritimis civitatibus naves longas imperabat ix, 4 victor privatis pecunias per epistolas imperabat, xxv, 7 (de mandatis eas res jure potestatis exigentibus. Boecl. Adde Freinshem. et Loccen. Indd. Curt.) illo imperante (summam belli administrante) xiv, 5

Imperata facere (i. e. quæ dux mandat) xviii, 9 (Tacitus 'imperium ducis' vocat. Sic enim H. i, 84, 3 'parendo potius quam imperia ducum sciscitando res militares continentur')

Imperator (dux, *στρατηγός*) i, 1. v, 2 Sic: imperator magnus xxiv, 3 summus vii, 1 imperator exercitus duxit (cum *ἐρμηνεύσει* sive copia, fuit dux exercitus) xviii, 13 cum proscriptos præmiis imperatorum vulgus conquireret xxv, 11 (ubi per 'imperatores' intellig. Octavius, Lepidus, et Antonius, quia eo tempore in armis erant). cujus exemplum utinam imperatores nostri sequi voluissent xvii, 4 imperatorum Atheniensium extremi xiii, 4 imperatores Romanos explicavit Nepos xxiii, 13 illa omnia communia imperatoribus cum militibus et fortuna viii, 1 Imperatoria forma (v. Forma) xi, 3 (*τὸ βασιλικὸν τοῦ προσώπου* vocat Plutarchus in Arato. Sic Justinus vi, 5, 5. in Iphicrate ait 'Imperatorias artes' fuisse. Vorst.)

Imperium (*ἀρχή*): imperium majus est nactus (de prolatis finibus) i, 6 imperii singularis perpetuique cupidus (i. e. monarchiæ) xxi, 2 imperii maritimi summa a Lacedæmoniis translata ad Athenienses iii, 2 hic simul atque imperii potitus est, persuasit &c. xvii, 2 imperium quinquaginta annorum x, 5 nullum imperium tutum est nisi benevolentia munitum, ibid. imperio regis non parebat (detrectabat imperium, ut Livius alicubi loquitur) xiv, 4 in qua urbe domicilium orbis ter-

rarum esset imperii xxv, 3 sub imperio Lacedæmonior. cuncta fuit Græcia ix, 4 (annotat ad h. l. Keuchenius sumi 'imperium' pro *θαλαττοκρατία*, verum nescio an bene. Obstat enim 'Lacedæmoniorum imperii majestas,' quam infra appellat Noster xvi, 2. v. Majestas). neque pristinum imperium recuperarunt (sc. in ceteram Græciam) xvii, 7 cum primum potuit, imperiuni deposuit xx, 3 quod ceteri reges imperio potuerunt, hic benevolentia tenuit, ibid. nonnullæ insulæ propter acerbitatem imperii defecerant v, 2 quibus singulis ipsarum urbium perpetua dederat imperia (de tyrannide principibus a Dario concessa) i, 3 qui summam imperii tenebant (cum perpetuo imperio præerant), ibid. qui tum summæ imperii præerat ii, 4 si specie imperii bellum videretur administrare xviii, 7 neque id magis imperio quam justitia consecutus est (non tam potestate juris dictionis, quam æquitate administrationis) i, 2 (Sic fere i, 8. non vi, sed suorum voluntate. Loccenius autem strictam h. l. potestatem imperandi aut vim intelligit, Ravius imperium militare, Gebhardus imperii violentiam). fiebat, ut perpetuo imperium obtineret i, 2 (Sic: perpetuam Chersonesi obtinuerat dominationem i, 8). qui amici Alexandri M. post obitum ejus imperia ceperunt xxi, 3 multorum imperiis bene geri republ. non potest x, 6 (Est interpretatio versus Homericæ: *οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίῃ, εἰς κοίρανος ἔστω*). Imperium (magistratus): penes quos summum imperium erat (de Ephoris Lacedæmonior.) ii, 7 cum apud eum summum esset imperium populi xix, 2 (Plutarchus *στρατηγὸν καὶ ἄρχοντα* vocat, i. e. prætorem. Lamb.) decem delegerat, quibus summum imperium potestatemque omnium rerum committeret vi, 1 Imperium (de militari præfectura): quo imperio plerasque insulas ad officium redire coëgit i, 7 ejus imperii memoria iii, 2 imperio pari eum atque illos esse jussit xiv, 3 illi summa imperii tradita est, ibid. pari absens imperio præficitur vii, 5 horum imperio tanta commutatio rerum facta est, ut, ibid. qui summum imperium tum inter præfectos habebat regios (præcipuus seu summus dux erat) xvii, 2 Sic: summi imperii potiri (de summo belli duce) xviii, 7 cujus sub

- imperiophalanx erat Macedonum, *ibid.*
 ob eam rem imperium his abrogabatur
 (de imperio ducum bellicorum) xv, 7
 imperii diligens ix, 1 (Sic in quibusd.
 ed.: nos vero edidimus 'imperator di-
 ligens'). quo imperio plerasque insulas
 ad officium redire coëgit i, 7 multum
 in imperiis magistratibusque versatus
 (si genuina est lectio) i, 8 imperium
 (de præfecto custodiæ) xviii, 11
- Imperitus belli xv, 7
- Imperite aliquid facere xx, 3
- Impersonalis locutio pro personali: re-
 ditum est, pro, redierunt xv, 8
- Impertiri debet his doctrinis ætas pueri-
 lis (impendi) xxv, 1 (*περίφρασις* est
 puerilis disciplinæ. Sic Tacit. A. xiv,
 16, 3 'sapientiæ doctoribus tempus
 impertiebat' &c. xxi, 6 'aures studiis
 honestis impertire')
- Impetus: eo impetu totum bellum dele-
 vit (de repentina oppressione hostium)
 vii, 8 impetus hostium (incursus)
 xii, 1 *it.* de hostis urgentis vi xi, 2
 impetum facere (impressionem) xvii,
 3 in aliquem xiv, 9 impetu primo re-
 sistentes pellit xiv, 6
- Impiger (scil. in negotiis suscipiendis)
 xiii, 1
- Impius (de fratricida) xx, 1
- Implacabile odium xiv, 9 (*ἀκατάλλακ-
 τον*. Livio 25. et Cic. de Arusp. resp.
 'inexpiabile bellum')
- Implicari in morbum v, 3. xvii 8 (Li-
 vius, Lucretius, alique dixerunt:
 morbo implicari). implicitus magnis
 rebus (ex difficultate cœptorum in va-
 rias emergendi angustias conjectus)
 iv, 4 implicatus utraque tyrannide
 Dionysiorum (necessitudinis. sc. et
 familiarit. ratione) x, 1
- Imponere custodem in hortis fructus ser-
 vandi gratia v, 4 imponere alicui va-
 dimonium (i. e. necessitatem vades
 dandi) xx, 5 impositum telum (infos-
 sum, et, ut paulo ante loquitur, 'ob-
 rutum,' sc. terra) xiv, 11 imponere
 alicui (verba dare, fucum facere) xviii,
 5 (Sic Cicero ad Q. Fr. 2. 'cui egregie
 imposuit Milo noster.' Lamb. Est a.
 locutio elliptica, in qua Buchnerus
 Thes. v. Pono. accusativum 'fraudem'
 subaudiend. putat; Sanctius 'clitel-
 las,' cujus Minervam vide pag. 291.
 Vossius de Construct. cap. 23. arbi-
 trabatur 'onus,' vel 'ridiculi quip-
 piam' κατ' ἄλλειψιν subtractum)
- Impotens dominatio (de intemperantis
 imperii insolentia et abusu potestatis
- Boecl.) vi, 1
- Imprudens (inscius) vi, 4. xiv, 4 Ita:
 illo sciente an imprudente sit factum,
 addubitat ix, 5 imprudentem hostem
 opprimere (nec opinantem) xviii, 8
 imprudentem parva manu opprimere
 xiv, 4 (opp.: paratum magno exercitu,
ibid.) imparatum imprudentemque ali-
 quem offendere xvii, 2
- Imprudencia prætorum xv, 7 imprudentia
 alterius se armare (v. Arm.) x, 8
- Impugnare prior voluit (de singulis qui
 alteri ictum inferre priores conantur)
 viii, 2 impugnare aliquem (advers.
 aliq. pugnare) xv, 10
- Impulsu perpaucorum arcem occupavit
 xvi, 1
- In (cum accusativo): admirandum in
 modum patiens xv, 3 bellum in ali-
 quem gerere (adversus aliquem) vi, 1
 in filium sævitiam suam exercuit x, 6
 fundum in diem emere xxv, 9 (v.
 Dies). dolores accrescunt in dies (sc.
 singulos) xxv, 21 in singulos menses
 xxv, 13 In (cum ablativo): in terra
 dimicare ii, 3 pari fortuna in terra
 usus est v, 2 in bello et in pace eum
 desideraverunt v, 4 in Istro flumine
 pontem fecit i, 3 quem pontem in
 Hellesponto fecerat ii, 5 in epistola
 aliquem collaudare iv, 2 cum ei in
 suspicionem venisset, aliquid in ea
 epistola de se esset scriptum iv, 4 erant
 in eadem epistola, quæ ad ea pertine-
 bant, &c. *ibid.* in ara considerare, se-
 dere, *ibid.* in urbe comprehendi iv, 5
 in itinere insidias sibi fieri intellexit,
ibid. cum jam in eo esset, ut compre-
 henderetur, *ibid.* (v. Esse). In præ-
 sentia (eo tempore) ii, 8. vii, 10 (et
 in Mss. xxiii, 6. v. Præsentia). in
 præsentia (sc. tempore) vii, 4. xxv, 12
 (v. Præsens). in pueritia nobilis fere-
 batur (puer cum esset) xxv, 1 Sic:
 quod in senectute adversus populi
 commoda steterat xix, 4 in tanta pau-
 pertate decessit, ut &c. (tam pauper
 &c.) iii, 3 Sic: in summa pauper-
 tate paternam tueri gloriam xix, 1
 Sic: neque in sestertio vicies parum
 se splendide gessit, neque in sestertio
 centies affluentius vixit xxv, 14 ne
 qua in re iure plecteretur cavit (ne
 quam ob rem) xxv, 11 Sic: in quo
 cum reprehenderetur xv, 10 in eo re-
 prehensus est iv, 1 qua in re dignitati
 et tranquillitati serviebat xxv, 6 in
 quo divitiis ornavit Athenienses ii, 2
 in eo consequi se multum dicebat xvii,

- 2 in quo facto (interim dum id fit) iv, 2 in his rebus (dum has res gereret) xx, 1 in aliqua re maximas diis gratias agere atque habere xx, 4 quo in numero fuerunt L. Torquatus &c. xxv, 1 in eis prætōribus Miltiades (inter eos præt.) i, 4 Sic : in ejus virtutibus commemoratur saltasse eum &c., Præf. nemini in eisdem gentibus turpitudini fuit, ibid. in his urbibus Byzantium vii, 5 Sic : in primis omnium Persarum et manu fortis et consilii plenus iv, 1 in primis lapidem attulit iv, 5 in primis (sc. ejus factis æquitatis est) quod ejus æquitate factum est, ut &c. iii, 2 in primis dicendo valebat vii, 1 in primis literarum studiosus xxv, 1 in primis bene habitavit xxv, 13 cum in primis lautus esset Eques Rom. xxv, 13 (Interdum adverbialiter 'in primis' pro 'præsertim' usurpat Nepos, ut :) in primis quod nobilis rex in potestatem inopinanti venerat xiv, 3 inprimisque commissa celans xv, 3 inprimis quid legeret xxv, 20 in Miltiade erat humanitas, communitas i, 8 in eo uno erat tantum, ut &c. (is unus tantum poterat, ut &c.) xviii, 12 in hoc tantum fuit odium multitudinis xix, 4 hoc in tempore i, 5 in eo tempore, Fr. 12 in nullo tempore, ibid. (Sic Terentius Andr. iv, 5, 24 'in tempore hoc.' Suetonius Tib. 60 'in paucis diebus.' et Claud. 18 'in tempore hyberno.' Plautus Captiv. i, 2, 64 'in his diebus.' et alii. In his omnibus et similib. exemplis vulgo putant præpositionem abundare; sed falso. Nam potius est, cur dicamus eam subaudiri in vulgatis illis : 'hoc tempore,' 'his diebus,' &c. Vid. Vossius de struct. cap. 44)
- Inanis : cum comperisset, naves pæne inanes relictas (i. e. vacuas, de vulgo Atheniensium, qui prædatum in terram exierat) vii, 8
- Incendere aliquem cupiditate bellandi xxiii, 2 quo dolore incensus iniit consilia tollere &c. vi, 3 incensus ira equum in eum concitavit xvi, 5 adeo incensus erat, ut leniri non posset (adeo irritatus, infestus) xviii, 10 (in his omnibus emphasis est)
- Incendium : ut incendio conficerent, quem manu superari posse diffidebant vii, 10 arcem incendio delevit ii, 4 captam aliquam urbem incendio delere xi, 2
- Incestus Œdipi xv, 6
- Incidere in invidiam v, 3 in morbum x, 2 in periculum xxv, 10 incidit æmulatio inter hos (contingit &c.) xxv, 20 incidit bellum istud, cum haberet &c. (exortum est, cum &c.) xxv, 7 incidere (secunda producta) : in pila lapidea incidere devotionis exemplum vii, 4 devotionem in pilis scribere vii, 6 (v. Pila)
- Inceptum (propositum) : ab incepto non modo non deterritus, sed &c. x, 8 id si fecissent, incepta prospera futura i, 1 (Sic Terentius Heaut. i, 1, 67. et iv, 6, 7. alibi 'inceptus,' dixit Noster). Epaminondæ retardavit inceptus xi, 2
- Incitare omnes studio suo (scil. ad diligentiam) xxv, 1
- Incivilitas sive insolentia (per notas descripta) iv, 3
- Inclinatæ jam erant tyrannorum copiarum (fugam spectabant, vel, pugna desiderat esse ἰσόρροπος) xvi, 5 (Sic quoque Vellei. ii, 55, 1. Et ap. eund. ii, 52, 3. ac Suet. Cæs. 62 'inclinata acies.' ap. Flor. iv, 7, 12 'inclinatum cornu.' ap. Cicer. 2. Fam. ep. 16 'inclinata fortuna.')
- Incognitus (cujus animus virtusque incognita) xv, 4 incognitum illi nihil de his fuit xxiv, 3
- Incolumitas : ad incolumitatem pervenire (e periculo servari) xxv, 10
- Incolere regionem i, 2 Asiam i, 3
- Incommodus : non incommodum videtur xxi, 3 (alibi : non alienum videtur i, 6) incommoda amicorum (pericula adversa) xxv, 12
- Inconsideratio in secunda quam in adversa fuit fortuna ix, 5
- Incredibilis virtus belli xxi, 1 incredibili felicitate Dionysium tota Sicilia depulit xx, 2 incredibile dictu xxiii, 6 (formula ἀδύτηκῃ, sicut et priora vim signif. intendunt. Boecl.)
- Incuria (de neglig. circa cur. ædif.) xxv, 20
- Incurrentes (qui in hostem impetum faciunt) xii, 1 (Sic Curt. ix, 5, 8. Flor. i, 9, 7 &c.)
- Index (qui rem defert) iv, 4 (Sic : Justinus xxxii, 2, 9. et xxxii, 3, 2 immittere indices, torquere indices.' Vorst.)
- Indicium (narratio, manifestatio, confessio) iv, 4 indicium (argumentum) : hic qua fuerit abstinencia, nullum est certius indicium, quam quod decessit &c. iii, 3 quam vere de eo foret judicatum, oratio indicio fuit, quæ &c. vi, 3 illum non odio tyrannidis dissensisse, sed cupiditate, indicio fuit, quod

- noluit &c. xx, 2 ei rei sunt indicio sexdecim volumina epistolarum xxv, 16 (v. Esse auxilio)
- Indicare se (seipsum prodere &c.) iv, 4
- Indi quidam vi tempestatum ex Indicis æquoribus in Germaniæ littora abrepti Q. Metello Celeri a Rege Bætorum dono dantur, Fr. 7
- Indicere alicui bellum ii, 8. v, 3. xiv, 2 (denuntiatio hostilis intellig.)
- Indidem : habuit obrectatorem Meneclidem quendam indidem Thebis (i. e. ex iisdem Thebis) xv, 5 (Ita Cicero pro Rosc. Amerino : 'quos homines? indidemne Ameria? an hosce ex urbe sicarios?' Lambin. Utitur etalibieadem voce Cicero, sed sine addito substantivi casu : v. g. 3. de orat. 'unde simile duci potest, indidem verbum translatum lumen afferet orationi.' Usi etiam Plautus Cist. i, 1, 64. et Mil. Glor. ii, 2, 79. Gell. vi, 10. Apul. de Mundo &c. sed diverso significatu. V. Gloss. Indidem *ἐνταύθην*)
- In diem aliquid emere xxv, 9 (v. Dies). in dies (sc. sing.) xxv, 21 (v. Linacr. de emend. struct. Lat. serm. l. 1. de adverb.)
- Indigere opis alicujus v, 4 armorum viii, 2 alienarum opum (de exule) xxi, 3 xxiii, 1 (v. Ope). indigere medicina xxv, 21 pecunia xvii, 7
- Indignari : id factum multi indignabantur (indigne ferebant : quomodo xviii, 1. Nepos loquitur) x, 4 (Gr. *ἀγανακτεῖν*. Lamb.)
- Indignum fide sua nihil fecit xiv, 5 indigna (*δεινὰ*, iniqua, miseranda) xix, 4
- Indilligens xxv, 4 non indiligens rerum memoriæ (de bono historico), Fr. 4
- Indoles, virtutes xviii, 1
- Inducere in insidias (pellicere &c.) xxiii, 5 ad bellum (permovere) xxiii, 8 Plato Alcibiadem induxit commemorantem se pernoctasse &c. (i. e. personam ei tribuit ejus sermonis gratia : propria scenæ et spectaculorum vox) vii, 2 induci ad credendum (adduci, quomodo et legitur in quibusd. Mss.) ix, 3
- Induciarum specie paratur acrius bellum xvii, 2 inducias ab aliquo petere easque impetrare trimestres, ibid. inducias sine dolo conservare, ibid.
- Indulgere alicui (favoris honorisque signifi. quem exhibemus viro bene merenti. Boecl.) x, 2 indulgere (de creditoribus solutionem debiti non urgentibus, ad moram conniventibus. Boecl.) xxv, 2 (Est n. 'indulgere' proprie 'non urgere.' vid. Casaub. ad Pers. Sat. v, 57). sic educari eum jussit, ut indulgendo turpissimis imbueretur cupiditatibus (dum ei indulgeretur, de dissoluta educatione) x, 4 nihil indulgere alicui ad violandum alium xxv, 9 (hoc sensu dixit Tac. A. i, 9, 4 'Augustum multa Antonio, multa Lepido concessisse'). indulgere dolori xxi, 1 (ejus impetum sequi, obsequi dolori). indulgere sibi (licentiae significatu) vi, 1 sibi liberaliter (splendidius vivere) xii, 2
- Indulgens pater (in laude pon.) xxv, 1 (ut apud Tac. 'indulgentia matris,' de materna cura circa educat. Agric. 4, 3. Alia est ap. Horatium : 'blanda patrum indulgentia,' de qua v. Quintilian. Inst. Or. i, 2)
- Indulgentia in suos. xxv, 17 (nam hæc vox significanter de affectu necessitudinum, et facilitate *συγγενεῖς δούλους* usurpatur. Boecl.)
- Industria (*φιλοπονία*) xxiv, 3 summa (de studio actus civilis et officiorum vitæ) ii, 1 quorum in ea re egregia industria fuisset (qui curæ id sibi habuissent &c.) xvii, 3 magna industria bellum parare, ibid.
- Inest illi genti plus virium quam ingenii xv, 5 inesse in uno homine tantam dissimilitudinem tamque diversam naturam admirabantur vii, 1 (Sic Terentius Eunuch. i, 1, 14 'in amore hæc omnia insunt vitia.' Et Cicero passim. Tacitus hist. iv, 27, 6. cum dativo : 'tanta illi exercitui diversitas inerat licentiæ patientiaque')
- Inexercitata: copiæ xviii, 3
- Infamis (per flagitia) xv, 10
- Infamia aspergi vii, 3
- Infamatus a plerisque (vituperatus) vii, 11 (de historiciæ scriptionis testimonio)
- Infectis reb. i, 7 (non-effectis)
- Infelices, qui omnia sibi licere existimarunt, Fr. 5
- Inferior copiis (de minore numero copiarum) xiv, 8 peditatu inferior xviii, 3 (Sic Ernestius in suo codice legit pro 'deterior,' quod retinimus. Sic Sulpic. Sever. i, 50 'multitudine inferior non ausus manum conserere muris se tuebatur')
- Inferre alicui arma xxiii, 2 bellum i, 3 terra et mari ii, 2. xxi, 1 inferre bellum in Italiam (bello Italiam petere, vel eam sedem bello legere) xxii, 4

- inferre signa (ire in hostem) xiv, 6
 inferre plurima mala in domum alicujus (vexare, detrimentis afficere dom.) ii, 9
 inferri aliquo (dicitur corpus mortui sepeliendum scil.) iv, 5 (est enim inter verba solennia rei funebris. v. Kirchm. iii, 22)
- Infestus Romanis animus (de hostili odio) xxii, 3 cum ei fuisset infestissimus xviii, 10
- Inficiari (negare): non est inficiandum Hannibalem præstitisse &c. xxiii, 1
- Inficias ire aliquid (negare) xv, 10 (Voss. de anal. i, 47 dictum vult, ut 'ire exequias, suppetias:' ac utrobique subintellig. præpositionem. Ad. Est a. 'inficias' ἀπρησιν, ut Glossæ Philoxeni interpretantur)
- Infimus: ad infimos montes certos homines mittit (ad radices montium) xviii, 9
- Infinutum bellum (inexpiabile, implacabile) xiv, 10 infinitæ occupationes (maximæ &c.) xxv, 20
- Infirmus (scil. viribus armorum) xviii, 3 infirmissimi (sc. potentia &c.) ii, 6
- Infodere (de sepulchro) iv, 5
- Ingenium docile, come, aptum, ad artes optimas x, 1 ingenii celeritas xviii, 1 docilitas xxv, 1 facultates xv, 1
- Ingratus: ingratum vivere xviii, 6 ingrati cives v, 3 homines xx, 1 ingrata civitas xiii, 3
- Ingratiis: hoc eo valebat, ut ingratiis ad depugnandum omnes cogerentur (vellet nollent) ii, 4
- Injicere admirationem sui (elegantem, pro, excitare, quo Cic. uti solet) xi, 3 alicui suspicionem xviii, 9 terrorem xxiii, 5 timorem x, 7. vii, 3 non amplius quam pellis est injecta (de strati tegumento) xvii, 8
- Inimicitias suscipere xvi, 1 cum aliquo suscipere (sic edente Lambino) xiv, 10 reipubl. causa suscipere xxiv, 2 (Sic Tacitus Ann. iii, 54, 10. dixit: 'graves offensiones pro republ. suscipere'). utens liberalitate nullas inimicitias gessit xxv, 11
- Inimicus alicui xxv, 10 consilia cum patriæ tum sibi inimica capiebat (de seditiosis et periculosus molitionib.) iv, 3 inimicorum delatio quomodo accipienda xiv, 9 inimicissimus alicujus xviii, 6. xiv, 5 inimicissimum suum (vocant Romani Hannibalem) xxiii, 12 inimicos ulcisci pulchrum, et quatenus, Fr. 12
- Inire consilium aliquod xxv, 22 inire gratiam ab aliquo (mereri ap. aliquem) vii, 9 (v. Gratia). iniri consilia, reges Lacedæmoniorum tollere vi, 3 talem iniri rationem ad hunc interficiend. &c. (tale cepit consilium) xxiii, 10
- Iniens adolescentia (incipiens, prima &c.) ii, 1. vii, 2 (Sic: 'ineunte Januario, ineunte ætate' apud Cicer. 'ineunte vere' ap. Cæs. 'ineunte vita' ap. Gell. legimus. Buchn. Sic Virgilius Ecl. iv, 11 'Teque adeo decus hoc ævi, te consule, inibit.' h. e. incipiet. Vorst.)
- Initium: hoc initium fuit salutis Actæorum viii, 2 Dionis et Dionysii similitudinis tale initium fuit x, 3 ab tam tenui initio tantæ opes sunt profligatæ (a tam tenui occasione) xvi, 2 initio (pro, ab init.) viii, 1. xxiii, 11
- Injuria: si quam injuriam acceperat, malebat ulcisci quam oblivisci xxv, 11 non solum populi, sed etiam amicorum ferebat injurias xv, 3 fuit patiens, suorumque injurias ferens civium xv, 7 (sc. quas intulere cives. Sic 'injurias adolescentium' Terentius dixit And. ii, 1, 53). patriæ injuriæ (illæ, quas pertulit patria) ix, 5 injuriarum oblivisci xviii, 6
- Innixus in cubitum (sic n. legend.) xxv, 21 (Ita Plinius N. H. vii, 53 'C. Servilius Pansa, cum staret in foro ad tabernam hora diei secunda, in P. Pansam fratrem innixus obiit.' Cicero de Arusp. resp. 'etenim vix hæc, si undique fulciamus, jam labefacta, vix inquam innixa in omnium nostrum humeris colabebunt')
- Innocentia (abstinentia, continentia: oppon. avaritiæ) iii, 2
- Innoxius plectitur i, 8
- Inopia publica xxv, 2 (v. Reipub. indig.)
- Inopinanti venit in potest. xiv, 3 inopinata res (felicitas spe uberior) x, 6
- Inpræsentiarum: v. Præsens
- Inprimis: v. In et Primus
- Inquit vii, 8. xxiii, 2 (elegantem post primas orationum, quæ referuntur, voces: quomodo et Cicero alique. v. Cl. Vorstii de Latinit. merito susp. cap. 24. pag. 205. seqq.)
- Insciente eo xviii, 12 (inscio) Sic: inscientibus illis xxiii, 9 (Ita Cicero Philipp. ii, 37 'non insciente te.' et Philipp. xii, 4 'inscientibus iis, qui

- bellum gerunt, de pace decernere'). inscientia belli (imperitia &c.) xv, 7
 Inscriptionis exempl. in dono iv, 1 in damnatione xv, 8
 Insequi (vexare, aggredi; extra bell. signif.) xxv, 9
 Inservire studiis gentis (imitari mores et consuetud.) vii, 11 magis firmitati corporis, quam ingenii acumini (studere, operam dare), ibid. Sic: non tam magnitudini virum servire quam velocitati xv, 2 inservire temporibus vii, 1 (v. Tempus)
 Insidiæ fiunt ab aliquo alicui x, 8. iv, 5 (Justinus xi, 7 'insidiæ parantur ab aliquo alicui'). insidias facere alicui vii, 9 (Sic quoque Cic. proæm. in Verr. act. 1. Lamb.) insidiis circumvenire aliqu. xxiii, 4 nunquam sine insidiis esse (peti semper insidiis) xxiii, 12 insidiis eum interficere studuit xiv, 9
 Insidiator singularis perpetuique impcrii xxi, 2 (oppon. amicus tyrannidi x, 3) insidiatores in eum faciunt impetum, qui suppositus erat xiv, 9
 Insidiari alicui xxiii, 6
 Insignis ornari xvii, 3
 Insolens: nihil unquam insolens ex ore ejus exiit (de elato sermone) xx, 4 insolentia (elatio) xv, 5 tantum abfuit ab insolentia gloriæ, ut &c. xvii, 5 (Fortasse nihil insolens habet hæc locutio, ut mutanda sit, 'insolenti gloria:' erit enim hic 'gloria' ipse sensus gloriæ ex re bene gesta, ex quo facile oritur elatio insolens et insultandi libido. Boecl.)
 Instare hostes audacius (urgere) xv, 9 hostes acrius xviii, 4 (sic utrobique Mss. Codd.)
 Instat tempus proficiscendi (adest) vii, 4 instans periculum (imminens, impendens) iv, 3 de instantib. judicare (præsentibus: opp. futuris) ii, 1
 Instituire officinas armorum xvii, 3 pulvinar Deæ xiii, 2 (v. Pulvinar). instituit tempus quærere vii, 5 instituit historias scribere (secum constituit, de capto consilio) xxiv, 3 Sic: instituit ceteros tueri xxv, 11 instituerunt tempus ejus interficiendi quærere vii, 5 instituerat sacrificare (cæperat) xxiii, 2 Sic: non affluentius vixit, quam instituerat xxv, 14
 Institutum vitæ (ratio, consuetudo) xxv, 7 instituta patriæ (respicitur ad formam reip.) xvii, 4 instituta (pro moribus), Præf. uti eodem instituto, ibid.
 Instruere aciem i, 5 instructa acie configere (opp. fortuito prælio, quod in itinere sumitur) xviii, 8 domus sic erat instructa (cultus domesticus notatur) xvii, 7 instruere muros (ædificare, extruere) ii, 6
 Insuetus male audiendi (de eo, qui sinistre de se opiunt ægre fert) x, 7 (nec tam assuetudinem, quam patientiam negat &c. Sic, 'insuetus contumeliæ' Cic. ad Att. ii, 21)
 Insula: cum incolæ ejus insulæ (Lemni) sub potestatem redigere vellet Atheniensium i, 1 Cares ex insula (Lemno) demigrarunt i, 2 insula (Scyro) sessorum veteres eiecit v, 2 Insula (pro incolis insulæ): opibus elata insula (Parus) i, 7 insulæ nonnullæ propter acerbitem imperii defecerant v, 2 insulas bene animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coëgit, ibid. pari felicitate ceteras insulas (Cyclades) sub Atheniensium redegit potestatem i, 2
 Integrior exercitus (opp. lasso) xviii, 9 integritas vitæ xix, 1
 Intelligere: e vultu ephori cujusdam insidias sibi fieri intellexit (cognovit) iv, 5 Sic: ex quo intelligi potest (cognosci) xv, 10 Alibi: judicari xxv, 15 Sic: quem unum Alexander, quod facile intelligi posset, plurimi fecerat xviii, 2 ut facile intelligi posset inimica mente contendisse xviii, 4 intelligi non poterat, quare id fieret (nemo poterat cogitatione assequi) xxiii, 11 ut intelligi non posset, uter eum plus diligeret (ut dijudicari non posset) xxv, 5 illud unum intelligi volumus (de eo, quod præcipue notari cupimus) xxv, 11
 Intemperanter concupiscere xxv, 13 intemperantia (immodestia, insolentia et licentia milit.) xviii, 8
 Intemperantia (*παρὰ νόμον*, incivilis elatio, insol.) iii, 2
 Inter se (pro, invicem): inter se complexi in terram ex equis deciderunt xviii, 4 inter se obtrectarunt iii, 1 cum inter se timerent x, 4 (Sic Cicero passim. Est a. locutio elliptica. Integre dicitur 'sibi inter se' aut 'se inter se:' quomodo Cicero de Amicit. 'colent se inter se.' Vorst.) inter quos maximarum rerum non solum æmulatio, sed obtrectatio intercedit xxv, 20 (conf. xxv, 5)
 Intercedit cupiditas major in hac re (intervenit consiliis melioribus) x, 1 in-

- tercessit nullus temere dies (ferme singulis diebus) xxv, 20 intercedit emulatio hujus rei inter illos, ibid. (conf. xxv, 5). obtrectatio inter illos (est inter illos) xxv, 20 querimonia inter eos (accidit, intervenit) xxv, 17
- Intercipere moram alicujus (v. Mor.) xi, 2 (Sic Lamb. : sed e Mss. leg. interfecit)
- Interdici non potest socio generi (contubernium et convictus generi) xxii, 3 (utrumque Latine 'interdicitur mihi' hæc res et hac re, aliter tamen Mss.)
- Interesse pugnae iii, 2 rebus domesticis alicujus xxv, 13 rebus privatis, publicis xx, 4 (plusquam nudam praesentiam notat). neque res ulla nisi tempus interest (nullius rei nisi temporis discrimen intercedit) xviii, 8 quæ intererant (interjacebant, de regionibus longo terrarum spatio interjectis), Fr. 7
- Interficere hostes xiv, 6 maximos duces xviii, 12 interficere insidiis (δολοφονεῖν) xiv, 9 interficere dolo xxi, 3 interfectus exercitus host. (deletus occisione) iii, 2 Sic : moram Laced. interfecit xi, 2
- Interfectores Cæsaris (percussores) xxv, 8
- Interim : cum interim non destitit patriam juvare xvii, 7
- Interimere : interentum ferro Xerxes xxi, 1
- Interire ferro hostium, inopia i, 3 in vinculis v, 1 sub divo iv, 5 interit pecunia (prodigitur) ii, 2
- Interitus : post ejus interitum (mortem) xv, 10
- Interior pars ædium, Præf. (oppon. primus locus ædium)
- Interiora consilia (secretiora) xxiii, 2
- Internecio : ad internecionem gesta bella xviii, 3 (ad partis, aut partium interitum. ἀσπονδοὶ πόλεμοι)
- Internuntii vii, 5
- Interpellari (impediri), Fr. 6
- Interponere causam ii, 7 (alibi : interserere i, 4. Eodem signif. προφασίζεσθαι, prætextu uti. Cæs. de Bell. Gall. i, 42 'nolebat colloquium interposita causa tolli;' ubi Metaphrastes προφασισὶ παραλείπεσθαι). interponere (de judicio sententiaque scriptio inserta) xvi, 3 interponere se (ope sua intervenire, facultatem rei conciliare, pecunia mut. juvare. Boeckl.) xxv, 2. 9
- Interpretari (rationem rei reddere) xxv, 3
- Intestabilis : usque adeo intestabiles invisique fuerunt, ut &c. (detestabiles, execrandi), Fr. 2
- Intestinus (domesticus, interior) : intestinum bellum xxii, 2 (Sic Cic. ad Fam. xi, 24 'intestinum urbis malum.' Lamb. : et ad Brutum 10 'ingravescit indies intestinum malum, nec externis hostibus magis, quam domesticis laboramus'). intestinum (substantive) : vis morbi in unum intestinum prorupit xxv, 21
- Intimus alicui x, 1 intimi regis ix, 2 intima amicitia vii, 5 familiaritas xviii, 1. xxv, 9 intime uti aliquo xxv, 5
- Intrare castra xiv, 2 limen x, 9 portum xii, 4
- Introire : primus in Thraciam introiit vii, 7
- Introitus ædis iv, 5
- Intueri faciem alicujus xvii, 8 intueri non æquo animo fortunam alienam (invidia περιφρασις) xii, 3 id novum intuens, progredi non est ausus xii, 1 (Sic qu. edd. : sed nos edidimus 'contuens,' quod idem est ac 'contemplatus'). hæc ille intuens cum nesciret &c. (considerans) x, 8 (conf. xii, 2). intuebatur potius, quid se facere par esset, quam quid alii laudaturi forent (spectabat, agebat) xxv, 10 id potius intuebantur, quod ipsorum dominationi, quam quod universæ Græciæ utile esset ii, 7
- Invehi multa in aliquem xv, 6 nonnulla in aliquem xx, 5 (alicujus exagitandi ergo, probra spargere &c. ubi simul, 'multa et nonnulla' in quarto casu Græcorum imitatione usurpata, observabis. Boeckl.)
- Inventum (εὑρημα consilium, ars, strategema) xii, 1 callidum xviii, 5 (πλάσματα καὶ στρατηγήματα vocat Halicarnass. lib. 3)
- Inveterascit æs alienum xxv, 2 (Ernstius exponit : 'extinguitur.' Sed Loccenius in Ind. Philol. negat alio significato heic accipiendum esse, quam quo Cic. lib. 3. de Rep. ap. Augustin. de C. D. xlii, 6. Cæs. B. G. 1. et B. Civ. 110. Tacit. A. xi, 25, 10. nisi sunt : quib. idem est ac 'vetus fieri.' idque suadere illa v. 4 'neque longius quam dictum esset' &c. nam utroque loco idem dici)

Inveterata gloria, licentia xviii, 8 servitus xx, 1

Invictus morior (vox Epam. morientis) xv, 9

Invidere aliquid (pro, ob aliquid) viii, 4 (vid. tamen Voss. de Construct. c. 34)

Invidus potentiae populus (qui ob pot. invidet) xiii, 3

Invidia: aulicorum invidiam excipere xiv, 5 civium suorum invidiam non effugit ii, 8 invidiam vulgi effugere xii, 3 invidiam verebatur, quam effugere non potuit xviii, 7 incidit in eandem invidiam, quam pater suus v, 3 in invidiam recidit vii, 7 cives propter invidiam eum praeficere exercitui noluerunt xv, 7 invidia ducum Antigono est deditus (sc. qua invidet) xviii, 10 (Cicero Tusc. iii, 9. mallet vitandae ambiguitatis ergo 'invidiam' dici). corona a populo data nullam habuit invidiam viii, 4 id factum magnae fuit invidiae tyranno x, 4 id dictum magna invidia consecuta est x, 6 invidiam lenire obsequio, ibid. mox oppon.: invidiam acerbitate opprimere, ibid. invidia gloriae comes xii, 3 invidiae crimen (ex invidia impositum, sive, ubi invidia pro crimine sufficit) vii, 4 invidia minore esse (minus sentire invidiam, minus peti invidiam) xviii, 7 invidia civium debilitari xxiii, 1 invidia laudem virtutis nonnulli obtrebant xx, 1 tantum ab invidia se putabant futuros, quantum &c. xii, 3

Invitus: invito aliquo elabi non posse xviii, 4

Invocati (non vocati ad coenam) v, 4

Inutile ii, 7 (Schopp. Verisim. i, 20. damnosum exp. illud Lucilii allegans: 'Servus nec infidus domino, nec inutilis ulli')

Jocus: ne joco quidem mentiebatur Epam. xv, 3

Iones i, 4

Ionia (Asiae minoris regio) i, 3. vii, 5. ix, 2. 5. xiv, 2

Iphicrates Athen. disciplina militari nobilis xi, 1 in qua multa meliora et nova attulit, ibid. praesertim in armatura, quam expeditorem reddidit, ibid. ejus res gestae xi, 2 dotes xi, 3 dictum, ibid. plurimum in Thracia vixit xii, 3

Iphicratenses milites (pro praestantibus) xi, 2

Ipse (auget vim exprimendi, addita

velut *εμφθέρως* nota): ille ipse, qui tum flebat vii, 6 illi ipsi eum in his maxime admirabantur vii, 11 illi ipsi custodes x, 9 ipse se indicavit iv, 4 ipsa res se aperit iv, 3 ipso aspectu cuiusvis injiciebat admirationem sui xi, 3 ipso die xxiii, 10 ipso tempore xvi, 2 (definit praecise tempus &c. Sic quoque usurpatur xxiii, 6: quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppres- sit: qui sc. se opprimere conabantur) Irasci iis nefas, quos amare debemus xxv, 17 irasci patriae nefas duxit Epam. xv, 7

Iratus ex ea re xxiv, 2

Ire (cum exercitu scil.) xvii, 3 Sic: obviam hostibus i, 4 alicui subsidio xvii, 8 ire ad scenam, Praef. spectatum ludos xxi, 2 ire in jus de re aliqua xxv, 6 (notat disceptationem rei, et litigationem ap. judicem. Nota sunt verba solennia, quibus experiundi juris causa, veteres ad praetorem se mutuo evocabant: 'in jus eamus, in jus ambula.' de quib. v. Briss. Form. lib. 5. a pr. Boecl.)

Irrita futura, quae regi cum Lacedaemoniis essent (non valitura) vii, 10

Is: dixit se eum esse, qui &c. xvii, 5 (Sic: 'non sum is, qui' &c. non ejusmodi homo, vel tali animo praeditus &c. Sic Cicero l. Acad. quaest. 'Zeno nullo modo is erat, qui nervos virtutis incideret.' Vorst. add. ejus lib. de Latinit. falso susp. cap. 5). ei rei sunt indicio xxv, 16 (v. Esse auxil.) ea tribuit illi, ut plura a parente proficisci non potuerint (taliam ac tanta) xxv, 9 (vid. Th. Linacr. lib. 2. cujus exempl. tamen ex Virg. Aen. 1 'non ea vis animi,' rejectum a Scaligero de caus. Lat. ling. lib. 6. c. ult. Boecler.) ea (per eam viam) ii, 5 (Sic: 'qua,' utrobique subaud. 'via,' vel 'in via,' sicut et in v. 'hac,' neque enim adverbium sunt, ut vulgo credunt, sed pronomina sexti casus)

Ismenias captus xvi, 5

Ister (Europ. fluv.) i, 3

Istria (unde dicta), Fr. 7

Ita (adeo, admodum): non ita magnae copiae xvi, 2 haud (vel non) ita magna cum manu iv, 1. xiv, 6 haud ita longe abesse xvii, 4 hanc post rem gestam non ita multis diebus xxiii, 5 post, neque ita multo v, 3 Alibi: neque ita multo post xxi, 3 (vid. Tursellin. de particul. cap. 84)

Itaque (pro, quare, ergo, igitur) passim.

- (pro, et ita) vii, 4 (Sic: utique, pro, et uti: quoque, pro, et quo. vid. Utique et Quoque. Interdum tamen connexioni tantum inservit). itaque hic fecit, ut vere dictum videatur &c. xxv, 11 (Vorst.)
- Itemque xxiii, 7 (copulat et comparat simul)
- Iter facere ii, 5 cum iter per Thebas faceret xvi, 1 iter suum flectere xviii, 9 iter comparare ad aliquem vii, 10 in itinere cum aliquo configere xviii, 8 oppon.: non instructa acie, ibid. itineribus occulte utendum in bell. xviii, 8
- Iterum Consul (secundum) xxiii, 5 primum, iterum, tertio xxiii, 6 (ita Cicero sæpe)
- Jucundissimus est mihi (in convictu scil.) xxv, 16
- Judicare de instantibus ii, 1 judicare aliquem exulem (judicio exilium discernere) xxiii, 7 aliqu. hostem (v. Host.) ix, 4 Sic: hostis judicatus xxv, 2 si judicandum est utilitate (secundum utilitatem) xxv, 13 id judicari potest ex ipsis rebus &c. (intelligi, cognosci) xxv, 11 Sic: ex quo judicari poterat &c. xxv, 13 ut judicari possit xv, 3. xxv, 5 judicari (intelligi, cognosci), ibid.
- Judicium fit de hoc (habetur) xix, 3 judicium habere (v. Hab.) xxv, 6 in judicium venire xv, 8 a judicio capitis maxima discedere gloria, ibid. ille sui judicii potius intuebatur &c. (homo *αὐτογνώμων*) xxv, 10 (in bonam partem: qui suo potissimum judicio sibi standum ea temporum perturbatione intelligebat. Quanquam de lectione loci disceptatur. Suet. Tib. 18 'arbitrii sui contentusque se uno'). judicio fugit reip. procuracionem, non inertia xxv, 15 judicio omnium magnus xx, 1
- Judicia privata ii, 1 (in his Themistocles rudimenta civilis peritiæ actusque ponebat. Porro de publicis privatisque Atheniensium judiciis, v. Car. Sigon. de rep. Athen. lib. 3. cap. 1. Boecl. add. Ubb. Emm. tom. 3. vet. Græc. p. 41. et seqq. Sam. Petit. Comm. ad leg. Attic. lib. 4. &c.)
- Jugera agri viii, 4
- Julii Divi filius (si genuina est lectio. v. not.) xxv, 19
- Jumentum (de equis) xviii, 5 in jumentorum cornib. deligata sarmenta incendit Hannibal xxiii, 5 jumentis junctis vehi (*κομίζεσθαι ἐπὶ ζεύγους* Plutarch.) xx, 4 (Boecler.)
- Junia familia xxv, 18
- Jupiter Hammon vi, 3 Feretrius xxv, 20 (vid. sup. Hamm. et Feretr.) Opt. Max. xxiii, 2 Jovis antistites vi, 3
- Jurare: aram tenement jurare jussit (ex ritu satis noto. v. not.) xxiii, 2 (add. Lamb. h. l. et Clar. Berneg. Just. xxiv, 2, 8. et not. Schott.) jurare Callicratem cogunt in ædem Proserpinæ deductum (ex eod. ritu) x, 8
- Jus: communi jure gentium aliquid facere ii, 7 (additur 'communi,' quia cum naturali coincidit: est enim omnino defensionis jus, de quo sermo est, ab ipsa natura profectum. vide Pet. Fab. semestr. i, 3. Seneca Ep. 48 'commune jus generis humani,' et de Clem. i, 18 'commune animalium jus' vocat. Apul. in apol. et Metam. 3 'commune jus humanitatis,' et Cic. 'jus communis humanitatis'). Cimon magnam prudentiam juris civilis habebat (sc. Atheniensis) v, 2 in jus de sua renunquam iit (in propria causa) xxv, 6 patriæ sanctiora jura, quam hospitii, esse duxit (de officiis patriæ et hospitib. præstandis) xiii, 4 quod adversus jus hospitii esset xxiii, 12 (v. Hospitium). cum legationis jure satis tectum se arbitraretur xvi, 5 (v. Legatio). jure suo nonnulla (plurima) vindicare (merito) viii, 1 jure administrare rempublic. xxiv, 2 oppon. potentia eam administrare, ibid.
- Jusjurandum alicui datum servare xxiii, 2 (Ergo ut dicitur 'fidem dare' et 'fidem servare,' ita etiam 'jusjurandum dare' et 'jusjurandum servare:' quia videlicet jusjurandum, quod alicui datur, fidem, i. e. promissionem in se continet; et qui se aliquid facturum jurat, idem promittit se facturum. Est autem 'dare' in istis phrasibus nihil aliud quam 'facere,' cujus generis plura vide pag. 124. et 125. lib. de Latinit. falso susp. Vorst.)
- Jussu magistratum xvii, 4
- Jussu populi (formula *δημοκρατικῇ*) xiii, 4 jussu ephorum xvii, 4 (Sic vulgo. Genuinum autem putamus esse 'missu Ephorum.' v. infr. Missu)
- Justus (cognomen Aristidis) iii, 1 (vide ap. Plutarch. in Arist. prolixam hujus nominis commentationem, quam, more suo, philosophandi causa inserit. Boecl.) justus tyrannus (de Militiade, qui potestatem neque per vim ce-

perat, neque immoderate gesserat) i, 8 (v. Tyrann.)

Justitia (pro æquitate civilis animi ac *ισορόμην*) iii, 2

Juvare aliquem opibus suis xxv, 2

Juvenis : me juvene, Fr. 8

Juxta theatrum occisus est xxi, 2

K.

Kalendæ : pridie Kalend. Aprilis xxv, 22

L.

Labeo Q. Fab. Cos. xxiii, 13

Labor : animi laborem perferre vii, 1 (oppon. remittere se, ibid.) labor rei militaris (de rebus bello gestis) xix, 1 multis variisque perfungi laboribus (de variis casibus) xxiii, 13

Laboriosus (laborum tolerans) vii, 1. xiii, 1 laboriosius id ei, an gloriosius fuerit, difficile fuit judicare xxv, 12 (v. Savar. ad Sidon. Epist. iii, 9)

Laboro quærere de hac re (annitor, studio, &c.) xvi, 3

Lacedæmonii : a Lacedæmoniis auxili-um Athenienses petunt i, 4 a Lacedæmoniis cuncta Græcia liberatur ix, 4 Lacedæmonii principes Græciæ vi, 1 terra marique duces iii, 2 Lacedæmoniorum potentia vii, 9 tyrannis (i. e. insolens in ceteros Græcos dominatus) xv, 6 Lacedæmonii intelligunt de principatu sibi cum Atheniensib. certamen fore ii, 6 tyrannos imponunt Atheniensibus viii, 1 Atheniensibus bellum indicunt v, 3 auxilio privati sociorum xv, 6 retinent arcem Thieb. xvi, 1 in societate, quam cum Artaxerxe fecerant, non manent ix, 2 post Leutricam pugnam nunquam se refecerunt xvii, 7 eorum potentia percussa xvi, 2 eorum reges duo xvii, 1. vi, 3 Lacedæmonii victus atque cultus parsimoniæ dediti vii, 11 omnia ad oracula referebant vi, 3

Lacerare vincula epistolæ iv, 4 (vulgo laxare)

Laco (per antonomasiam, pro Agesilao) xiii, 1. xvii, 2 §. 3 et 4 (Ad quem ultimum locum annotat Vir doctissimus Agesilaum propterea antonomastice Laconem a Nepote vocari, quod morum Laconicorum observantissimus totoque orbe longe celebratissimus fuerit : eique sententiæ argumento esse,

quod similiter Lacones Pausaniam, Lysandrum, aliosque Lacedæmoniorum duces non vocet Nepos. Male. Nam et a Nostro Lysander sic dicitur, et ab aliis alii. v. not. ad vii, 10. et infr. Paphlago. Factum autem illud est Græcorum imitatione, ne paulo ante usurpatum Proprium Nomen, si denuo repeteretur, aures offenderet. Vide Buchner. de commut. rat. dic. i, 10, 1)

Laconica (sc. regio) xiii, 2

Lacessere hostem (oppon. cedere) xxii, 1

Lacrymare casum alicujus (si vera est lectio : illacrymare casui) vii, 6 lacrymans accepit talem benevolent. civ. suor., ibid.

Lædere : nonnulli læsam ab eo pietatem putabant (de Timoleonte, qui interficiendum fratrem tyrannum curaverat) xx, 1 (Sic Cicero pro Sex. Rosc. Amer. 'vultu sæpe læditur pietas.' Sic 'lædere fidem, pudorem, existimationem' apud bonos Auctores passim. Lamb.)

Lamachus (unus e Collegis Alcibiadis) vii, 3

Lamestius xx, 5

Lamprus (musicus) xv, 2

Lampsacum (alii Lampsacus) ii, 10 (Urbs insignis cum portu optimo, circiter initia Hellesponti, per quem Propontis in mare Ægeum enititur, Callipoli in Chersoneso Thracia sitæ opposita. v. Ubb. Emm. vet. Gr. tom. 1. l. 6. pag. 95)

Lælius C. Terentiæ æqualis, Fr. 1 et 6

Lætitia minus diuturna vii, 7

Lapis (de milliario) xxv, 22 (nam ap. Rom. milliaria lapidum intervallis cum signis et numeris suis notabantur. v. Thes. Buchn.)

Largitio magistratum i, 6 ea interit pecunia ii, 2 ea pervertuntur mores Carthaginiensium xxii, 3 largitiones effusæ xxv, 6 (fere in malam partem usurp. hæc vox, de iis, quæ ambitus causa donantur. vide Muret. in Tac. A. 1. Boecl.)

Largitudo, Fr. 7

Lassitudo : a lassitudine acquiescere xiv, 11 lassitudinem militum sedare xviii, 9

Latere (occultum esse ignorari) xvii, 6 de dissimulatione imperii eleganter xviii, 7

Lathurus (rex Ægypti), Fr. 7

Latini sermonis nativus lepor xxv, 4

Laudare consilium alicujus xvii, 6

- Laudatio : simulata laudatione adolescentulos recuperavit xvii, 6
- Laus liberandar. Thebar. propria est Pelopidæ (de ejus gloria ex Thebis liberatis) xvi, 4 ceteræ laudes communes sunt cum Epaminonda, *ibid.* laus rei militaris (de fama rebus bello gestis parta) i, 8 virtutum (ex virtutibus) xxiv, 2 hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quod &c. (victoria in eo est laudabilis, quod &c.) xvii, 4 laudi id ducitur, Præf. laudem præcipuam habere amplissimæ corporis formæ (ob ampliss. corp. formam potissimum laudari) xxi, 1 laude præcipua ferri xxv, 10 in summa laude esse (laudari) xi, 2 magnis in laudibus est (variatio ejus, quod modo dictum erat 'laudi ducitur'), Præf. laudibus efferre vii, 11
- Lautus Eques Rom. xxv, 13 (pro divite. v. Gif. obs. L. L.)
- Laute vivere (splendide, liberalius sibi indulgere) xii, 3
- Laxare vincula epistolæ iv, 4 (Quamquam nos edidimus 'lacerare')
- Lectica fertur ægrotus Hannibal (scil. militari) xxiii, 4 lecticula elatus Atticus xxv, 22 (sc. funebri, quæ λέχη Græcis; ea nobiliores et ditiores: ceteri sandapila efferebantur. v. Kirchman. de Fun. ii, 9. Boecl.)
- Legere milites iv, 1
- Lectio: nunquam sine aliqua lectione apud eum cœnatum est xxv, 14
- Lectoris satietas et ignorantia xvi, 1 (quarum hæc scil. ex nimia brevitate, illa ex multitudine. Boecl.)
- Legatus, qui eloquentia omnes præstat xv, 6 Legatus (ductor, v. Ductor): legatus in Persas est profectus xvi, 4 legatus (de assecla prætoris) xxv, 6 (v. Assecla. adde Sigon. de ant. jur. provinc. ii, 2). legati cautio circa morem suæ civitatis observandum ix, 3 (v. Lamb.) legati Prusiæ Romæ apud L. Qu. Flaminium Cos. cœnant xxiii, 12 legati Carthaginenses Romam venerunt xxiii, 7 legati Romani Carthaginem venerunt, *ibid.* legati sociorum omnium convenerunt xv, 6 legati tres Athenas missi sunt ii, 7 legatos Athenas miserunt Lacedæmonii (sc. de non instruendis muris) ii, 6 (sc. Themistoclem accusatum) ii, 8 antistites Jovis legatos Lacedæmonia miserunt (sc. Lysandrum accusatum) vi, 3 legatos questum mittere, quod &c. xii, 3 legati Roma in Bithyniam missi Hannibalis exposcendi gratia xxiii, 12 domum ejus circumdant, *ibid.* legatis senatum dare xxiii, 7 (v. Dare). legati quales mittendi ii, 7
- Legationis jus sanctum ap. omnes gentes xvi, 5 (v. Grot. de jur. b. et p. lib. 2. cap. 18. et Paschal. itemque, Marsellarum, qui hoc omne argumentum præ ceteris illustrarunt eximie). legationem suscipere (obeundam in se recip.) ii, 6 legationes administrare fideliter, obire diligenter x, 1 legationes illustiores, *ibid.* coram frequentissimo legationum conventu (per Metonymiam, de legatis ipsis) xv, 6 (Sic Justinus xxx, 3, 5 'dum hæc aguntur, interim legationes Attali regis et Rhodiorum, injurijs Philippi querentes, Romam venerunt: alique. Sic Tacitus 'servitia' pro 'servis' Ann. xv, 69, 1. posuit: 'Vestinus imminentes foro ædes, decoraque servitia et pari ætate habebat.' Et Ann. xii, 17, 1. dicit: 'servitii decem millia offerebant.' Add. Buchner. de Commut. dic. rat. i, 4, 5)
- Lemnus non vult se dedere i, 1 dedit se i, 2
- Lenire invidiam obsequio x, 6 nomen tyranni humanitate x, 1 (Sic Lambinus edidit; Nos: tegere). leniri (mitigari) xviii, 10
- Lentulus Spinter, Fr. 8
- Leoni acerrimo se comparat Eumenes captivus xviii, 11
- Leonidas rex Laced. ii, 3 (de quo plura Schott. ad Senec. Suasor. 2)
- Leonnatus (unus ex Alexandri amicis) xviii, 2
- Leotychides xvii, 1
- Lepor natus (de suavitate linguæ nat.) xxiii, 4 (v. Nativus)
- Lesbus xii, 3 (insula in Ægeo pelago magnitudine soli Eubææ concedens, inque meridiem a Septentrione porrecta. V. Ubb. Emm. tom. 1. vet. Gr. pag. 149)
- Leto affici ab aliquo (paulo ante: in prælio occidi ab aliquo) xxi, 3
- Levare: sæpe suis opibus inopiam Atheniensium publicam levavit xxv, 2 paulo ante: pecunia sublevavit et juvit opibus suis
- Leucosyri xiv, 1 (qui nunc Cappadoces. Lamb. sic dicti ad differentiam fuscioris Syrorum. Loccenius ex Eusath. schol. in Dionys.)
- Leuctra (vicus Bœotiæ, de quo vide Meurs. Laconic. iv, 7): accidit Lacedæmonii calamitas ap. Leuctra xvii, 6
- Leuctrica pugna xv, 6. 10. xvi, 4 post

post eam se nunquam Lacedæmonii refecerunt xvii, 7 (pugnæ hujus iconem habes ap. Jo. Arcerium in notis ad Æliani Tactica)

Levis armatura (pro militibus levis armat.) xiv, 8 levis (expeditus) xi, 1 levis xxv, 15 (de eo, qui plura promittit, quam præstat, non tam facilitate officii, quam temeritate linguæ. Boecl. : oppon. liberalis, ibid.) leve judicare aliquod genus scripturæ, Præf. (mox : non satis dignum summorum virorum personis, ibid.) levior esse cæpit morbus (remisit) xxv, 22 hæc leviora sunt mihi, mox : ap. me xv, 1 (vid. Esse ab invid.)

Lex de prohibendis sepultura proditoribus (ap. Athen.) ii, 10 (v. Lambin. Fit ejusdem legis etiam mentio ap. interpretem Homeri. Adde xix, 4.) lex oblivionis (ἀμνηστίας) viii, 3 lex de non retinendo ultra præfinit. tempus imperia xv, 7 lege agere cum aliquo, mox : legibus experiri xx, 5 (legitimis actionibus experiri. Sicut enim ejus, qui jus reddebat, est 'jus dicere'; ita is, qui jus suum persequabatur, et aliquid eorum, quæ lege continebantur, apud prætorem, aut jus dicentem, in jure obibat, 'lege agere' dicebatur. v. Brisson. de Form. et Sigon. de judic. l. 1. cap. 7. et 9. Boecl.) leges patriæ (forma libertatis) xx, 1 civitatis leges libertatemque reddidit (ἀντονομίαν) xx, 3 (leges conjunguntur heic recte cum 'libertate,' quæ ademptis legibus tollitur; relictis remanere videtur. Quo sensu Rhodii ap. Liv. 32 'Carthago libera cum suis legibus est.' Boecl.) legibus eorum licet cuivis ephoro hoc facere regi iv, 3 legibus Atheniens. emitti e custodia non poterat (per leges illorum) v, 1 ut ibi de eo legib. fieret judicium (secundum leges) xix, 3 legib. an cum perniciæ civitatis parendum xv, 7 his legibus pacem constituerunt, ut &c. xiii, 2 alibi : his conditionibus pacem fecit viii, 3

Legitima pæna (legibus definita) iii, 1 legitimi quidam confecti (judices delegati veluti et extraord. constituti) xix, 4 (Boecl. Gebhardus neutro genere accipit, et 'legitima confecta' exponit, quæ lege ad accusandum et audiendum reum, nec non reliquum judicii ordinem sunt constituta. quomodo Cicero ad Anton. 'cedo illa legitima, quæ Coss. populum jure ro-

gaverunt.' Hanc expos. sequitur et Buchner. in Thes.)

Libenter aberat Athenis xii, 3 paulo ante : non libenter erat ante oculos suorum civium, ibid. libenter de his detrahunt, quos eminere vident altius, ibid.

Liber de historicis Cornelii Nepotis x, 3 liber Græce confectus de consulatu Cic. xxv, 18 multis verbis librum gravem conscripsit (sc. testimonii) vi, 4 mox : testimonii loco librum tradidit, ibid.

Liberae civitates (δημοκρατούμεναι) xii, 3 (alibi : quæ libertate utuntur i, 8. vid. Libertas)

Liburare obsidione urbem aliq. xiii, 1 patriam (sc. a servitute) vii, 9 patriam a tyranno viii, 1 liberari pæna iii, 2

Liberator patriæ x, 10

Liberalis : non liberalis, sed levis, arbitrabatur, polliceri &c. xxv, 15 (v. Levis)

Liberalitas Cimonis v, 4 liberalitas Cimonis in cives ix, 4 liberalitas temporaria, callida (quæ temporis et spei causa fit) xxv, 11 liberaliter polliceri (prolixè, ample) vi, 4 (Cic. de petit. consul. dixit 'large et honorifice promittere')

Liberalius indulgere sibi quam ut &c. xii, 3

Liberi benemeriti viri, agro donati xvi, 5 liberi Alexandri xviii, 2. 6. 13 (Accipiunt nonnulli de unico e Roxane filio; (cui itidem ut Patri nomen Alexander fuisse ex idoneis Auctorib. docet Freinshemius ad Curtii x, 6, 9.) quomodo 'liberorum' vocem usurpari, præter Lambinum, et Magium annotarunt Philipp. Caroli et Thysius ad Gell. ii, 13. Etsi et singulari numero 'liber,' pro 'filio,' reperitur. v. Voss. de Analog. i, 42. et Bang. obs. Philol. lib. 1. pag. 318)

Liberius vivere (de licentia morum &c.) ii, 1 (Sic Cic. pro Cæcl. 'si vidua libere vixerit.' Locc.)

Libertas (δημοκρατία) xx, 3 Sic : civitas quæ libertate usa est (ἡ δημοκρατούμενη πόλις) i, 8 eodem signif. : libertas civium (unius tyrannidi opposita) xx, 1 libertas populi vii, 3 libertatis species (pars, indicium) xx, 5 libertatis spes (qua servi ducuntur) iv, 3 libertas dicendi, quæ quis vult xx, 5 libertati omnium amior, quam suæ dominationi i, 3 in libertatem vindicare patriam ex servitute viii, 1 libertatem parat reddere Dionysius x,

- 3 (Sic Sueton. de Aug. 28 'de red-
denda rep. bis cogitavit'). pro liber-
tate fortius loquuntur boni, quam pug-
nant viii, 2
- Libet interponere hoc loco xvi, 3 (servit
hæc formula, cum tacita veluti *προ-
θεραπειᾶ*, inserendis in historiam judi-
ciis, observationibus, egressionibus. lo-
cis memorabilibus. Boecl.)
- Libido (de voluptatibus et mollitie; opp.
mox: abstinencia) xvii, 7 libidinosus
vii, 1 in omnium libidinum cupidita-
tibus vivere (de philosophis, quorum
vita et doctrina plurimum distant),
Fr. 5
- Librarii xxv, 13 (servi quorum opera in
exscribendis et curandis libris veteres
utebantur. v. Pign. de serv. pag. 113.
Boecl.)
- Licentia civium immoderata (notatur
intemperantia libertatis, τὸ ὀχλοκρα-
τικὸν ἐν τῇ πόλει) vii, 4 licentia inve-
terata (de militarem discipl. dedig-
nantibus.) xviii, 8 licentius dispertivit
militibus bona eorum, quos sciebat ad-
versus se sensisse (de vi dominat.) x, 7
si esset licitum per suos xviii, 10 (si
licuisset)
- Licet ephoro cuivis hoc facere regi iv, 3
- Lignea mœnia (ænigmatica, de navibus
in resp. oracul.) ii, 2
- Ligures xxiii, 4
- Lintæe lorice x, 1
- Lis: litem æstimatam populo solvere non
poterat v, 1 alibi: pecuniam qua lis
æstimata est i, 7 lis ea vel ejus r. vel
c talentis æstimata est i, 7. xiii, 3
(v. Æstim.) litib. destineri xxv, 9 (v.
Dist.)
- Literas publice mittere aliquo xiii, 3 li-
teris coli ab aliquo (de familiarit.
epistolaris commercii) xxv, 20
- Literæ (pro studiis): literarum in primis
studiosus xxv, 1 literis nonnihil tem-
poris tribuere (de duce bellico) xxiii,
13 literas amare xxv, 1 literæ Græ-
cæ (pro lingua Græca) literarum
Græcarum doctor xxiii, 13 (nisi ma-
lis, de rebus ac monumentis Græcorum
accipere, quo signif.:) literarum
Græcarum expers, Præf. (et) rudes li-
terarum Græcarum xvi, 1
- Literati (quoniam olim dicti), Fr. 6
- Literatissimi pueri (in familia Attici)
xxv, 13 (eruditi enim etiam mancipia
erudita habere studebant. Boecl.)
- Locus: locus sacer, profanus, privatus,
publicus ii, 6 locus primus ædium
(πρῶτον), Præf. locus non æquus,
(iniquus et incommodus) i, 5 eodem
sensu: alienissimus alicui ii, 4 (v.
Æquus et Alienus). ad castra ponenda
idoneus xiv, 11 locus solerter cap-
tus xiv, 7 loci auxilium quale sit xiv,
8 loci religiosi, in bello etiam, tuen-
tur supplices xvii, 4 eo loco eum ire,
quo ipse consueverat, jussit (sc. in
agmine militari) xiv, 9 hoc loco non
est prætereundum factum Pharnab.
(in transitione) vi, 4 Sic: hoc loco non
est prætereunda gravitas Lacedæmo-
niorum iv, 4 loci quibus pauci multis
possunt resistere viii, 5 loca campe-
stria, plana xviii, 5 castellis idonea i,
2 loca deserta (sc. ob aquæ penur.)
xviii, 8 loca sola, ibid. loca sanctis-
sima xxv, 3 locorum angustia xv,
7 loca multa expugnare xvii, 3 loc-
cus (pro occasione, sive tempore: nam
ut 'spatium' et locum et tempus sig-
nificat; sic 'locus' eand. significandi
amplitudinem sortitur. v. Boecl. Chre-
stom. Terent.) ut quemque ex proxi-
mo locum fors obtulisset, eo patriam
recuperare nitebantur (h. e. prima
quaque occasione) xvi, 2 locum no-
cendi dare xxii, 1 occasionem dare,
ibid. Locus (pro familia): loco honesto
esse (e familia honesta) xviii, 1 locus
(pro officio, dignitate, conditione,
gradu): cum tredecim annos eundem
locum ap. Alexandrum obtinisset
(sc. apparitoris) xviii, 1 locum legati
obtineri xxv, 6 locum secundum im-
perii tenere xviii, 4 alibi: gradum
ix, 3 hunc tenuit locum amicitia ap.
Philippum xviii, 1 (mox: gradum, ibid.)
Huc pertinent: loco scribæ aliquem
habere ad manum (nisi illud 'scribæ
loco' a glossa est) xviii, 1 loco testi-
monii librum tradere vi, 4 (ac for-
tassis in his omnibus metaphora sumta
est a spectaculis, in quibus suus cuique
locus ab Ædilibus destinabatur. Boe-
cler. Chrestomath. Terent.)
- Locupletia munera (largæ magna) viii,
4 locupletissima regio xvii, 3
- Locupletare exercitum vii, 5 (Gr. ἐκ-
πληῖσαι στρατιώτας, vel πληρῆς ποιῆσαι
τὸ στρατεύμα παντοίας ὀφελείας. Gebh.)
multitudinem excursionibus. i, 2 regi-
onem aliquam equis, armis, viris, pec-
cunia xxii, 4 milites præda magna
xvii, 3 locupletari præda barbarorum
vii, 7
- Longæ naves (v. Nav.) ii, 2
- Longum est enumerare prælia xxiii, 5
(formula præcisionis)
- Longius, quam dictum est, debere (diu-
tius) xxv, 2

Longinquius tempus (longius) ii, 4 (Sic 'longinqua oppugnatio' ap. Cæs. 3. Civ. 80. et ap. Eund. 'longinqua consuetudo, longinquitas temporis' &c. v. Gronov. observ. iv, 11)

Longus Tiberius xxiii, 4 (Collega P. Corn. Scipionis Cos.)

Loqui : quem turpiter diligi loquebantur (perhibebant, ferebant) xxii, 3 loqui Græca lingua i, 3. x, 1 liberius x, 7 fortius quam pugnare viii, 2 facete, breviter, acute (de jocis et diceriis), Fr. 5

Loricæ lineæ xi, 1

Lotus arbor, Fr. 10

Lucani (pro regione Lucan.) xxiii, 5 (v. Gens)

Lucide id apparet (perspicue) xvi, 1 (sic Cicer. 2. de Orat. 'lucide breviterque aliquid definire')

Lucretius xxv, 12 (Poëta ingenio et facundia præcellens. v. Gell. i, 21. add. Barth. Advers. 42, 26. et 43, 2)

Lucrum : ille universa (quæ Alcibiades bello Peloponnesio gesserat) naturali quodam bono (i. e. singulari naturæ felicitate) fecit lucri viii, 1 (h. e. factum est, ut ipsi, sc. Thrasybulo, non Alcibiadi, collegæ ejus, præclare gesta tribuerentur. Omnino enim id ille Thrasybulum refert. Ceterum putat h. l. Vir doctus 'aliquid lucrifacere' dici pro 'facere lucrum alicujus rei.' Verum quid opus est? Malim subaudire 'rem,' vel similem accusativum, qualis et in aliis ejusmodi structuris κατ' ἔλλειψιν subtrahitur. Est enim in illa locutione 'facio' æstimandi verbum, sicut et in his Plaut. Mostell. i, 1, 57 'orationis operam compendii face,' et Pænul. i, 2, 138 'curam hanc facere compendii potes.' Nam et heic subaud. 'rem,' vel simile quid)

Luctando exerceri xv, 2

L. Lucullus xxv, 5. Fr. 9

Lucus incerto casu accensus i, 7

Lumina oculorum (pro oculis) xx, 4

Lupo (pisci) præcipua auctoritas in cibis, Fr. 10

Lutatius C. fudit Carthag. xxii, 1

Luxuria pullulans reprimenda xxiv, 2 luxuria enervatur Dionis filius (sc. per ingens flagitium dominationis) x, 4 luxuriam liberorum alere atque augere suis impensis xix, 1

Luxuriose vivere vii, 11

Lycus (pater Thrasybuli) viii, 1

Lyco (Syracusanus) x, 9

Lydi xiv, 8

Lydia (regio Asiæ) ix, 2. xiv, 2

Lysander Lacedæmonius Athenienses jam diu in Peloponnesios bellum gerentes casu conficit vi, 1 hinc elatus et dominationi suæ studens Xviros constituit passim, ibid. &c. quæ potestas sublata rursus vi, 3 crudelis manet et perfidus vi, 2 et 4 reges abrogare molitur, ideoque oracula corrumpere instituit vi, 3 &c. sed iudicio liberatur, ibid. denique occiditur apud Haliartum, ibid. a Pharnabazo delusus egregia accusatione vi, 4 factiosus et potens xvii, 1 muros diruit Athen. ix, 4

Lysimachus iii, 1 alius xviii, 10 prælio cadit xxi, 3

Lysis Tarentinus (Philosophus Pythagoreus et Epaminondæ præceptor) xv, 2

LLS. xxv, 4 (Sestertium antiqui his modis exprim. iis. hs. LLS. duarum librarum et semissis caractere. superposita lineola, millenarii index. sestertium in neutro signif. vid. Budæ. et Glarean. de asse. it. Henisch. et præsertim tabulas Scioppianas, quas in indice Suetoniano commendamus. Eas, sed ad veriore sententiam correctas, suis de pecunia vetere libris subjunxit Gronovius pag. 889. seqq. v. inf. Sestert.)

M.

Macedones veterani xviii, 10 Macedonum militum fama xviii, 3

Macrochir (Longimanus) Artaxerxes dignitate formæ et virtute præstans xxi, 1

Maculare gloriam belli magnam turpi morte iv, 5

Magis : hujus consilium plerisque displicebat et in terra dimicari magis placebat ii, 3 animo magis etiam quam corpore pugnarunt (adhuc magis) xviii, 4 non magis amore quam more ductus v, 1 non magis eos in sua potestate existimabat esse, quam qui &c. xxv, 6 neque id magis imperio quam justitia consecutus est (æque justitia atque imperio) i, 2 neque eo magis ex prælio excessit (nihilominus in prælio perseveravit) xviii, 4 Sic : neque eo magis carebat suspicione iv, 3 arcem Thebanis reddiderunt xvi, 1 adulatus est Antonio xxv, 8 quo

- magis præceptum illud omnium in animis esse debet viii, 2 nequeo eo magis xviii, 4 non magis quam v, 1
- Magalia (seu, ut alii, 'Magaria,' pars exterior Carthagini, Byrsam amplectens), Fr. 3
- Magister equitum pari ac dictator imperio xxiii, 5 (per turbulenta rogationes ita acciderat. alias enim dictatoris imperio parebat. v. de hoc officio erudite et copiose disserentem H. Hug. milit. equ. v, 2. Boeckl.)
- Magistra vitæ an sit Philosophia, Fr. 5 magistri vivendi, ibid.
- Magistratus (de munere ac potestate superiorum): qui tum maximum magistratum Thebis obtinebat xvi, 3 magistratum absenti abrogabant (præturam bellicam, imperium militare) vii, 7 in eo magistratu (cum ei potestati præesset, cum Carthagine res esset) xxiii, 7 cum magistratus gerere desisset xiii, 3 in magistratibus multum versatus i, 8 (ubi tn. Mss. aliter). magistratus (de iis, qui magistratum gerunt): ad magistratum senatumque Lacedæmonior. adiit ii, 7 ego te tradam magistratui (sc. ad pœnam) xv, 4 postquam de reb. suis gestis ap. maximum magistratum dixerat (i. e. apud Ephoros Lacedæmonior.) vi, 4 dies, quo maximi magistratus simul consueverant epulari (sc. Thebanorum) xvi, 2 his magistratibus legati Romam venerunt (cum hi Consules essent) xxiii, 7 largitione magistratum corruptus populus i, 6 cum publica pecunia largitione magistratum quotannis interiret ii, 2 absentium magistratum jussis dicto audiens fuit xvii, 4 magistratus (Romanos) ornavit in volumine quodam Atticus xxv, 18 (v. Ornare)
- Magnesia (urbs Asiæ ap. Meandrum fl.) ii, 10
- Magnus timor vii, 3 magnus concursus xiv, 3 magnus homo iv, 1 Sic: magnos homines virtute metimur non fortuna xviii, 1 (v. Homo). magnus imperator xxiv, 3 vir omnium iudicio magnus xx, 1 magnus hoc bello Themistocles fuit nec minor in pace ii, 6 magni fuit ejus opera (sc. pretii res vel opera) ix, 1. xiv, 1 (Sic: Cicero ad Fam. l. 15. Ep. 15 'magni erunt mihi tuæ literæ.' v. Esse civitat. add. Voss. de construct. cap. 29). magno natu esse (de senect.) iv, 5 (v. Na-
- tu). magno et animo et corpore esse xi, 3 magna multorum consensio vii, 3 magna amicitia, ibid. magna gratia vii, 9 magna benevolentia xiv, 5 magna festinatio ix, 5 (Sic vulgo. Sed Nos pro 'magna festinatione' edidimus 'magna de re,' secuti Mss. Gif. Dan. et Savar.) magna corporis dignitas x, 1 magna spes xiii, 3 magna expectatio vii, 6 magna pecunia vii, 9. xxiii, 9 magna laus xv, 2 magnæ divitiæ x, 1 magnæ res x, 1. xvi, 2 magnum periculum xxiii, 9 major annis sexaginta natus decessit ii, 2 major res nulla gerebatur sine eo (majoris momenti) ii, 1 sic: si qua res major acta est, non defuit xxv, 4 majorum rerum nihil adversum alicujus sententiam facere, Fr. 12 At, majores res appetere (de ambitiosis novisque consiliis) iv, 2 Sic: majora concupiscere (scil. quam quæ privatum et subditum decent) iv, 1 majores natu (seniores, qui superiori ætate vixere) xi, 1 (v. Giffan. observ. l. l. Sic: 'majores auctores,' ap. Columell. ix, 13). majores natu (seniores, sed coævi) ii, 2 Sic: majorum natu auctoritas xiii, 3 (Alibi simpliciter 'majores,' pro priscis). majorum instituta, Præf. majorum more honores petere (ut fieri solebat priscis reipubl. temporib.) xxv, 6 majores (de parentibus, avis, &c.): majorum gloria i, 1 a majoribus accepta equestris dignitas xxv, 1 maximi exercitus xxi, 1 maximi ignes xviii, 9 maximum studium xiv, 4 maximi corporis homo xiv, 3 maximus magistratus (supremus) vi, 4. xvi, 3 Sic: maximi magistratus xvi, 2 maxima classis ii, 5 maxima fides x, 5
- Magnificus (opp. elegans) xxv, 13 (v. Explicat. h. l. apud Baptist. Pium annot. post. cap. 8). magnificentissimum factum viii, 1 (illustriss.)
- Magnitudo voluminis (modus, quantitas), Præf. animi ii, 10. viii, 1. xxi, 3 (primo loco notatur generositas animi nihil abjectum sentientis agitantisque; reliqui ad militiæ laudem pertinent. Boeckl.) magnitudo rerum gestarum xi, 1
- Magnopere delectari xiv, 3 gaudere iv, 2 laudari i, 3 (pro, magno opere: quomodo Plautus Cas. ii, 7, 7 'expetivisse opere tam magno senem, ne ea mihi daretur')
- Mago (frater Hannibalis) xxiii, 7 do-

—mum revocatur, *ibid.* fraternis calamitatibus involvitur *xxiii*, 8 ejus interitus, *ibid.*

Majestas : quorum imperii majestas ab hoc initio perculsa cecidit *xvi*, 2 (de summo imperio, quod penes Lacedæmonios et terra et mari erat. *conf. iii*, 2. alibi : Lacedæmoniorum tyrannis *xv*, 6)

Male rem gerere (infeliciter pugnare) *i*, 3. *xxii*, 1. *xi*, 1 Sic : male gestis rebus *vii*, 5 (Livius lib. 1. opponit, 'bene rem gerere,' feliciter pugnare. Vorst.) male accipi (fugari) *xviii*, 8 male audire *x*, 7

Maledici non desunt magnis viris *xxii*, 3 maledicentissimus historicus *vii*, 11

Maleficam naturam in corpore nancisci (de errore ac deformitate naturæ in corpore) *vii*, 8 (oppon. habere naturam fauricem, *ibid.* Ovid. in *Epist.* dixit, naturam difficilem. 'Si mihi difficilis formam natura negavit')

Malle : potius augeri patriæ opes, quam regis maluit *ix*, 5 qui malunt se metui, quam amari *x*, 9 maluit se diligi, quam metui *xx*, 3 se capitis periculum adire quam deesse &c. *xiii*, 4 (*v. infr. Se*)

Malum externum (de bello cum ext. gesto) *xxii*, 2 malo esse alicui (nocere) *vii*, 7

Malitiose facere (cum quis culpa sua et de industria rem male gerit) *vii*, 7

Mamercus, dux Italicus, capitur *xx*, 2

Mamurra eques Rom., *Fr.* 10

Manceps *xxv*, 6 (qui a populo aliquid emit, conductive; ejus rei quoniam sublata manu indicium facit, seque auctorem proficitur, 'manceps' dicitur. *v. Sigon. de antiq. jur. civ. Rom. ii*, 4. vide *inf. Præs. Boecl.*)

Mandata res (de negotio, quod quis in se procurandum suscepit) *xxv*, 15 (oppon. sua, *ibid.*) mandatis editis per me conficies, quod studes *ix*, 3

Mandrocles *xiv*, 5

Manere (expectare hostem) *ii*, 4 manere in fide *xviii*, 4 in pactione *xvii*, 2 in societate *ix*, 2 in officio (*sc. fidei et obsequii*) *ix*, 3. *xviii*, 6 (oppon. deficere ab aliquo. *ix*, 3. vid. de his et similib. formulis *Pricæ. ad Apulei. Miles.* 2. pag. 110. et *Gronov. ad Statii Theb.* vi, 630. Græci dicunt ἐμμένειν τὰς διαθήκας, quos Latini imitati videntur. Nam eodem modo Cicero pro domo sua : 'in fide manere,' ad *Attic.* vii, 15 'in conditione manere.'

Cæsar B. G. 1. 'in eo, quod convenit, manere.' Livius *xxxv*, 12 'in societate Romana manere.' Poëtæ omittunt præpositionem. Sic Virgil. *Æneid.* 2 'tu modo promissis maneat.' Vorst.) manet amicitia inter eos (durat, constat) *xxi*, 3 Sic : memoria laudis manet *xiii*, 2 manere (ratum esse) *vii*, 10

M. Manlius, *Fr.* 1

Mantineæ (urbs Arcad.) *xv*, 9

Manubiæ *v*, 2 (prædam, sive pecuniam ex præda redactam intelligi ostendit *Gell. xiii*, 23. *Boecl.*)

Manus : sua manu scripsit, ne timeret *xxv*, 10 aliquem ad manum habere (ministerio alicujus uti) *xviii*, 1 (*Locc. indic. philolog. exponit 'amanuensem,' seu 'librarium,' cujus ministerio in scribendo utimur. qui Suetonio in Aug. 67 'a manu' dicitur. ut si fortuna in sua manu esset (in sua potestate) xiii*, 3 (Sic in quibusdam *Mss.* ac *edd.* sed nos edidimus 'in sua navi'). manus dare (de succumbentibus) *xxii*, 1 (Est a. translatio a gladiatorib. ducta). Manus (pro vi et armis) : manus afferre alicui *xx*, 1 manu eum superari posse diffidebant *vii*, 10 (paulo ante : ferro eum aggredi non audebant, *ibid.*) manus aliquo porrigere (de extorsionibus, quibus exhaustum immo dicis sumtibus ærarium repletur) *x*, 7 (*v. inf. Porrigere*). manum conserere (acie contendere) *xiv*, 8. *xxiii*, 4 alibi : ad manum accedere *xviii*, 5 manu fortis *xiv*, 1. *xv*, 3. *xxi*, 1 Manus (de exercitu et copiis) : manus delecta *i*, 1. *xvi*, 4 exigua manus *i*, 5 haud ita magna manus *iv*, 1 manus mirabili flagrat cupiditate pugnandi *i*, 5 manum colligere *vii*, 7 comparare *x*, 4 ad dimicandum expeditam habere *xiv*, 6 (*v. Expeditus*)

Marathon (campus clade Persarum et Miltiadis tropæo insignis) *i*, 4

Marathonia pugna *i*, 6. *ii*, 2

Marathonium tropæum (pugna, seu pugna gloria) *ii*, 5

Marcellus M. Claud. Cos. *xxiii*, 13. *xxiv*, 1 quinquies Cos. ap. Venusiam cadit *xxiii*, 5 quomodo morte ejus audita Hannibal se gesserit, et quomodo corpus ejus tractarit, *Fr.* 9 an Hannibalem vicerit, *ibid.*

Mardonius, quis *iv*, 1 a quo victus, *ibid.* (adde *iii*, 2)

Marc Pamphylium *xxiii*, 8 rubrum *xxiii*,

- 2 scopulosum xxv, 10 mare tutum reddere ii, 2 maris principatus controrsus xiii, 2 mari duces Athen., ibid. mari res magnas gerere ix, 1 mari et terra bellum alicui inferre ii, 2 alibi : terra marique xxi, 1 mari et terra duces erant Lacedæmonii iii, 2
- Maritimi imperii summa ab Lacedæmoniis transfertur ad Athenienses iii, 2 principatum Lacedæmonii Atheniensibus concedunt xiii, 2 maritimi prædones (piratæ) ii, 2 fluctus xxv, 6
- Marius hostis judicatus juvatur ab Attico xxv, 2
- Marmoris crusta primum parietes operuit Mamurra, Fr. 10
- Massagetæ populi Scythiæ Asiaticæ xxi, 1
- Mater patri prælata a Menestheo xi, 3 filii pœnam promovet iv, 5 mater timidi flere non solet (proverbium) viii, 2 materfamilias, Præf.
- Matricida (*μητροκτόνος*) xv, 6 (v. de hac voce Savar. ad Sidon. carm. 5)
- in Matrimonio habere aliquam, Præf. v, 1, x, 1
- Maturare alicui mortem (accelerare) xii, 4 (Sic Cicero pro A. Cluent. 'huic mortem maturabat inimicus'). concitatus est ad maturandum (scil. inceptum) x, 8
- Mature decedere (cito, ante tempus) xxv, 2
- Maxime (præcipue) : cum unus omnium maxime floreret i, 1 Sic : cum unus in civitate maxime floreret v, 3 uni huic maxime indulgebat x, 2 Ciceronis, ut qui maxime amicus fuit, Fr. 4 (formula *ἀδελφική*)
- Media xviii, 8 (Asiæ regio ab Occasu transversa oblique Parthiæ occurrens. v. Plin. N. H. vi, 26)
- Medi : ex Medis (pro e Media) xviii, 8 (v. Gens)
- Medica vestis (fluida et perlucida) iv, 3 (adde Freinshem. ad Curt. vi, 6, 4. et Brisson. de regn. Pers. 2)
- Mederi satietati lectoris (ne satietate abundatur, cavere) xvi, 1
- Medicina annos xxx. non indiguit Atticus xxv, 21
- Medicus : quo ille commotus, patri (Dionysio) soporem medicos dare coëgit x, 2
- Medimnus (et Medimnum : Græcorum mensura, Romanos sex modios capiens) xxv, 2 (vel septem. vid. Modius. adde Petit. comm. ad LL. Attic. lib. 1. pag. 5)
- Mediocris : non mediocris est industriæ (eximia, singularis) xxv, 13
- Meditari animo aliquid (constituere ap. se) xvii, 4 meditor hoc facere xxii, 4
- Melle (cera) cadaver alicujus circumfundere xvii, 8
- Melpum (opp. Italiæ Transpad.), Fr. 7
- Memor gratusque (quodam sententiæ genere juncta) xxv, 9 memor virtutum pristinorum xxiii, 12 (non tam memoria, quam memoriæ efficacia et instinctio ad aliquid notatur. Boecl.)
- Memoria laudis xiii, 2 laboris militaris (fama) xix, 1 imperii (gloria ex gesto imp.) iii, 2 memoria contumeliæ xv, 7 memoria duplex de interitu ejus (fama) xxiii, 8 memoria testator vii, 4 memoriæ prodere aliquid, vel, de aliqua re ii, 10. vii, 1. xi, 3 memoriam veterem patris renovavit juxta posita recens filii statua xiii, 2 ad nostram memoriam manserunt monumenta ejus (usque ad nostra tempora) ii, 10 (Sic passim Cicero, Livius, alii). maxima post hominum memoriam classis ii, 5 Sic : maximi post hominum memoriam exercitus xxi, 1 unus post hominum memoriam cognomine Justus appellatus est iii, 1 (Sic sæpissime et alii locuti. Quin Cicero interdum conjunctim 'memoria temporaque.' v. g. Orat. in P. Servil. Rullum : 'me perlongo intervallo prope memoriæ temporumque nostrorum, primum hominem novum consulem fecistis.' Vorst.) memoria dignus dux (memorabilis) xiii, 4. xxi, 1 memoria digna (res memorabiles) xv, 1 memoria immortalis retinere beneficia percepta xxv, 11
- Mendacium neque dicebat, neque pati poterat (de Attico, qui neque mentiebatur ipse, neque mentientem alium sustinere et auscultare poterat) xxv, 15 (Ex quo loco claret, non esse perpetuum discrimen inter τὸ 'mendacium dicere' et 'mentiri,' de quo Gellius N. A. lib. 11. cap. 11. Similiter 'mendacium dicere' pro 'mentiri' usurpat Plautus Bacchid. iii, 4, 30. Vorst.)
- Meneclides (obtrektor Epaminondæ) xv, 5
- Menelai portus xvii, 8 (vid. Strab. lib. 1. et ult. Lamb.)
- Menestheus (filius Iphicrat.) xi, 3 matrem pluris facit, quam patrem, ibid. fit prætor xiii, 3 (Ed. Ultraj. Longol.

- et Mag. leg. Mnestheus. quomodo Virg. *Æn.* iv, 288 'Mnesthea Ser-gestumque vocat.' Sed Græcis quoque est *Μνεσθεύς*)
- Mens (propositum, consilium) xvi, 1 hac mente ix, 4. x, 9. xx, 1. xvii, 4 (alibi dixit: hoc consilio xxii, 1) mente eadem esse xxiii, 2 si sana mens esset xvii, 5
- Mensam secundam servis dispertiit xvii, 8 (Sic Cicero ad Attic. xiv, 23 'hæc scripsi, seu dictavi, apposita secunda mensa, apud Vestorium.' Horat. *Serm.* ii, 2, 121 'tum pensilis uva secundas et nux ornatat mensas cum duplices ficu.' Et alii. Scilicet bellaria per 'mensam secundam' intelliguntur, (Gr. *πέμματα, τραγήματα*,) quæ post alios cibos convivis jam cibo potuque satiatis apponebantur, ad eorum appetitum quasi denuo excitandum. de quorum instructu vid. Stuck. *antiq. conviv.* iii, 2. et Buleng. de conviviis ii, 39)
- Mentio: de quo mentionem Plato in *Symposio* facit (cujus rei meminit, quam rem narrat) vii, 2 Sic: de quo supra mentionem fecimus (cujus vitam supra explicavimus) xv, 4
- Mentiri: ne joco quidem mentiebatur Epam. xv, 3
- Mercenarii scribæ (non sine nota vilis animi et operæ hæc vox, honestis ac industriis viris, qui fidem potius quam lucrum spectant, majorumque rerum actores sunt &c. opponitur) xviii, 1 (Ita passim ap. auctores: 'mercenaria opera, mercenarii homines' &c. cum quodam contentu dicuntur. Boecler.) mercenarii milites xx, 1 desciscunt xxii, 2
- Merere stipendium (militare &c. v. Stipend.) xxiv, 1
- Mereri bene de rep. xix, 2 (mox opp. male consulere patriæ). meritis optime de illo iv, 4
- Meritum multis magnisque ap. aliquem valere ix, 3
- Messena (restituta) xv, 8. xvi, 4
- Metalla: ex metallis facere pecuniam v, 1 Sic: ex metallis redire pecunia dicitur ii, 2 (intellig. fodinæ metallicæ. Sic quoque Tacitus, Plinius, Solumus, alii. vid. Buchn. *Thesaur.* v. Metallum)
- Metellus Q. Celer, Fr. 7
- Methodus vitarum scribendarum xv, 1
- Metiri aliquem fortuna, virtute (æstimare e fortuna, e virtute) xviii, 1
- usum pecuniæ non magnitudine, sed ratione xxv, 14
- Metui malle, quam amari, periculosum x, 9 diligere quam metui se maluit Timoleon xx, 3 (Sic de Alexandro M. Justin. ix, 8, 18 'amari pater malle; hic metui')
- Micythus xv, 4
- Migrare: non ex vita, sed ex domo in domum videbatur migrare (de Attico in morte constantiam vocis atque vultus servante) xxv, 22
- Miles jure suo nonnulla ab imperatore vindicat viii, 1 milites regiam tuentes ap. Persas xiv, 1 milites Fabiani, Iphicratenses (pro præstantibus) xi, 2 milites veterani imperare postulant xviii, 8
- Militiæ Romanæ initium annus xvii. ætatis xxiv, 1 (v. Lips. de milit. Rom. lib. i. Dial. 2)
- Militaris rei labor (res bello gestæ) xix, 1 in re militari multa partim nova attulit, partim meliora fecit xi, 1 militari disciplina nobilitatus, ibid. vestitu ornatus xiv, 9 militares equi xviii, 5
- Mille militum i, 5 mille hominum xiv, 8 (Sic enim recte dici Gellius i, 6 ostendit). decem millia passuum i, 4 decem millia armatorum i, 5 multa millia adversariorum xiv, 8 (Scil. τὸ mille semper adjectivum plurale *ἑκατὸν* est, et generum omnium. Et subaudiri in primis istis duobus locis 'manus' vel 'numerus' aut simile quid debet. Sic enim integre Virgil. *Æn.* x, 167. 'Sub quo mille manus juvenum' &c. Val. Max. viii, 15 'Senatus, qui mille hominum numero constat,' et alii. Millia, vero plurale quidem adjectivum est, sed neutrum et declinabile. Et materiæ congruenter supplerialiquo substantivo debet, quod genere et numero eidem respondeat: quomodo v. g. i, 4 spatia, i, 5 et xiv, 8 corpora, subaudiend. vid. Pascas. Grosipp. *paradox. liter. Epist.* 14. et Gronov. de pecun. vet. iii, 10)
- Miltiades colonos Chersonesum ducit i, 1 Lemnum et Cycladas capit i, 2 consilium dat excutiendæ dominationis Persicæ i, 3 Marathoniam pugnam vincit i, 5 quale præmium victoriæ cepit i, 6 a Pari oppugnatione casu abstrahitur i, 7 ob id damnatus in vinculis moritur, ibid. vera damnationis ejus causa i, 8 laus ejus i, 1. 2. 8 Minervæ ædes iv, 5 templum xvii, 4

- Minuere religionem (violare) xvii, 4
 minuuntur opes vii, 10
- Minus diligenter ix, 5 minus bene vestitus v, 4 minus diuturnus vii, 7 minus ex sententia, ibid. minus lucide xvi, 1 minus movere aliquo ii, 4 minus probatus ii, 1 minus prospere xiv, 6 minus prospere gesta vii, 7 minus robustus xxiii, 10 impediri quo minus v, 4 recusare quo minus xv, 8 (In his negationis vicem eleganter explet hæc particula; in sequentib. tantum minuit). cum minus, quam vellet, moveret eum ii, 4 minus sæpe, quam vellet xxv, 20 ornatus non minus concinnus in brevitate respondendi, quam &c. xv, 5 non minus bonus paterfamilias, quam civis est habitus xxv, 13 non minus multos amavit (sc. quam amatus est a multis) vii, 2 neque minus multas urbes consilio ad amicitiam adjunxerant (sc. quam expugnaverant multas) vii, 5 minus diebus triginta (subaud. quam) ii, 5 nemo minus fuit emax, minus ædificator illo (i. e. quam ille) xxv, 13
- Minime: dedit operam, ut quam minime multa vestigia servitutis manerent xx, 3
- Minutius Ruf. M. F. xxiii, 5 Q. Minutius Cos. xxiii, 8
- Mirabilis cupiditas (vehemens, ingens) i, 5 quod omnibus mirabile visum est xviii, 5
- Mirabiliter vulgi mutata est voluntas x, 10
- Mirus: mira comitas (magna) i, 8 mirum omnibus id videbatur xi, 3
- Mirari: sic se gerendo minime est mirandum, si vita ejus secunda fuit v, 4 Sic: neque id mirandum, si non facile ad credendum inducebatur ix, 3 ait se mirari, quare jam tertium diem sic teneretur xviii, 11
- Miscere plurima cæpit (de seditiosis et turbulentis molitionibus) iv, 1 (Sic Cicero pro Mil. 'quanto ille plura miscebat.' Phædrus Fab. 2 'Procax libertas civitatem miscuit.' Loccen. Tac. H. i, 53, 2 'Cæcina ægre passus miscere cuncta statuit')
- Miseranda vita (deploranda) x, 9
- Misereri ætatis (i. e. senect.) xix, 4 (subint. vox 'causa,' ut docet Voss. de construct. c. 27)
- Misericordia alicujus capi ii, 8 misericordia odio succedit x, 10
- Missum fieri (dimitti) xviii, 11
- Missu ephorum (mittentibus ephoris) xvii, 4 Similiter Solinus c. 2 'ad quem legatus venerat missu Marsiæ regis,' (uti quidem Salmas. eum locum correxit,) et alii passim.
- Mithridates, Ariobarzanes fil. xiv, 4. 10
- Mithrobarzanes xiv, 6
- Mittere aliquos in coloniam v, 2 legatos ii, 6 legatos de aliqua re ad aliquem xix, 3 nuntium alicui vii, 4 literas et nuntios aliquo consultum, utrum &c. xviii, 6 Sic: literas Athenas publice misit, sibi proclive fuisse &c. xiii, 3 mittere literas ad aliquem xxv, 20 mittere aliquid muneris alicui iv, 2 Attico misit, quid ageret (nuntiavit, scripsit) xxv, 20 (Sic Cicero ad Fam. ii, 8 'Polla misit, ut ad te, si quid vellem, darem literarum.' et Livius 36 'ad M. Bæbium misit, Antiochum in Italiam impetum fecisse,' &c. Adde Gronov. not. ad Liv. viii, 22. Sic quoque Græcor. ἐπιστέλλειν sæpe idem est ac literas dare, per literas certiore facere. Plene alibi:) eodem ut sequerentur, ad Timotheum et Iphicratem nuntium misit xiii, 3 de servis suis quem habuit fidelissimum, ad regem misit, ut ei nuntiaret &c. ii, 4 ex his delecti Delphos deliberatum missi sunt i, 1 missi sunt delecti, qui Thermopylas occuparent ii, 3
- Mitylenæi multa millia jugerum agri Pittaco muneris dantes viii, 4
- Mixtura virtutum et vitiorum in Pausania iv, 1 in Alcibiade vii, 1 (Alia ejusdem mixturæ exempla videsis ap. Mich. Piccart. obs. historico-polit. dec. 1. c. 8)
- Mnemon Artaxerxes justitiæ fama florens xxi, 1 pepercit matri, uxoris interfectori, ibid.
- Mobilis populus (inconstans) xiii, 3 mobilitas fortunæ (inconstantia, varietas) x, 6
- Moderata vita (civilitatis nomine et bonitatis, quam alibi vocat) xiii, 4
- Moderate ferre (æquo animo, non impatienter) xx, 4
- Moderatio (in omni cultu scil.) xxv, 14
- Modestus (κόσμιος Lambin.) xv, 3
- Modestia (civilis communique sensui et legibus congruens animus intellig.) i, 1 (de civitate obsequii in patriam. xvii, 4. Boecler.)
- Modii septem faciunt medimnum Atheniensem xxv, 2 (Sic enim legend. Sane Alex. ab Alex. ii, 20. ita distinguit: ut 'modios' quidem 'sex medimnum' facere; Atheniensem autem

medimn. 'septem modii' constare dicat)

Mocilla, L. Julius, prætor xxv, 11

Modica supellex xxv, 13 (opp. multa)

Modus : admirandum in modum xv, 3
pari modo xiv, 10 non pari modo xx, 1 tali modo xxv, 21 modum adhibere (scil. in proferendo) xv, 4
modus hastæ (quantitas) xi, 1 Sic :
modus mensuræ xxv, 2 (Sic quoque ap. Gell. i, 1 'modus plantæ Herculis,' et ap. alios 'modus iugeris,' 'agri,' 'tumuli,' 'olivæ,' &c. v. Rhodii Lexic. Scribonianum)

Mœnia lignea (ænigmatice de navib.) ii, 2
mœnibus circumdare ii, 6 se defendere (opp. obviam ire hosti) ii, 4, i, 4

Molestum non esse alicui (i. e. nullas alicui pecunias imperare) xxv, 7

Moliri (de conatu rei magnæ) vii, 10
(de factiosis consiliis) vi, 1 moliri multa (de Philippo Maced. dominationem moliente) xiii, 3 molitiones viribus majores ix, 5

Molossi (gens Epirotica) ii, 8

Momenti nullius esse (auctoritate sc. anissa) vii, 8

Monere (significanter, cum denuntiatione monere) vii, 8

Mons : ad infimos montes xviii, 9 (v. Infimus)

Monumentum (sepulcrum) xxv, 22
monumentum sepulcri x, 10 monumenta (indicia rei memoriam conservantia) ii, 10 (a monendo enim deducit Varro. Boeckl.)

Moram Lacedæmoniorum interfecit (manum, cohortem) xi, 2 (Erat autem μόρα, sive μοῖρα, multitudo 500. aut 900. Lamb. Add. Crag. de rep. Lac. iv, 4. et Mæurs. lect. Attic. i, 16)

Mora nulla est ix, 3 (sc. in me, vel per me, quemadmodum alii plene locuti. Virgilius Ecl. v, 52 'in me mora non erit ulla.' Terent. Andr. iii, 4, 14 'per hunc nulla mora est')

Morari alicubi xxiv, 2. xii, 3 in montibus xxiii, 5

Morbus oculorum xxiii, 4 morbo consumi xxi, 2 morbo mori ii, 10 morbo perire xxi, 3 morbus levior esse cæpit xxv, 22 in morbum incidere x, 2 morbo graviter confictari, ibid. in morbum implicatus v, 3. xvii, 8 (v. Implic.)

Mors : honestam mortem præstare turpi vitæ existimat Chabrias xii, 4 mors heroica Epaminondæ xv, 9 mors tur-

pis iv, 5 ex ingratorum hominum conspectu morte decedere (sc. voluntaria) xx, 1 quæ lex morte mulctabat, si quis &c. xv, 7 morte ab aliquo mulctari xv, 8

Mortales ix, 5 (per Synecdochē pro hominibus, quomodo et alii. Cicero : 'unus omnium mortalium sine ulla dubitatione deterimus.' Plinius xii, 17 'tanta mortalibus suarum rerum satietas est.' Sallustius B. Jug. 'multos mortales cum pecore atque alia præda capit')

Mortiferum vulnus (mortale, letale, θάνατον) xv, 9

Mos a majoribus traditus xvii, 1 moris majorum summus imitator xxv, 18 Sic : more majorum honores petere xxv, 6 (sc. sine fuco et fallaciis, ut Cicero explicat. provocabatur autem in plerisque rebus cum pondere et proverbiali veluti formula, ad 'morem majorum,' i. e. instituta inde a majoribus propagata. Boeckl.) non magis amore, quam more ductus (consuetudine, instituto legibus permissio) v, 1 (v. Amor). mores civitatis xxv, 6 more Atheniensium nefas hoc est vii, 3 more Persarum xiv, 10 moribus ipsorum hoc convenit, Præf. moribus Lacedæmonior. summa virtus in patientia ponebatur (secundum mores Lacedæm.) vii, 11 Sic : nostris moribus musice abest a principis persona xv, 1 moribus nostris nefas habetur, Præf. moribus nostris hoc decorum est, Præf. morib. eorum id non fit xxii, 3 mores patrios mutare (consuetudines patrias, instituta patria) iv, 3 Sic : mores Græcorum sequi in narrando, Præf. more civitatis suæ fungi ix, 3 (v. Fungi). morum similitudo plus valet in amicitia, quam affinitas xxv, 5 vocabat eos, quorum mores a suis non abhorrebant xxv, 14 morum præfectus xxii, 3 fortunam sui cuique mores fingunt xxv, 11. 19 (v. Erasm. Chil. 2. cent. 4. proverb. 30). morem gerere alicujus voluntati (obedire) xiv, 4 Sic : mos ei gestus est ii, 7 mos crudelitatis (de crudelitate ipsa) viii, 3
Movere se (sc. ex pristina habitat.) xviii, 6 neque se quoquam movit ex urbe xxv, 7 Phrygiam prius depopulatus est, quam Tissaphernes usquam se moveret xvii, 3 movere castra xiv, 8. xviii, 12 movere (persuadere) ii, 4 hoc nuntio motus domum rediit iv, 3 tantum auctoritate ejus motus est, ut

- &c. ix, 4 ejus consilio multum movebatur x, 1 suaeque omnia, quae moveri poterant, asportant (bona mobilia, quae vulgo dicunt) ii, 2 (conf. x, 4). (Livius 'res moventes' dixit. Invenias et 'moventia,' ut in illo: 'fixa et moventia')
- Motus concursusque (praeliantium sc. bellantiumque) xi, 1 motus corporis (agitatio, de equis) xviii, 5
- Mulcta: mulctae aliquid detrahere xiii, 4
- Mulctari pecunia i, 7. v, 1. xvi, 1 (Justinus dixit, 'pecunia damnari' viii, 1, 7. Vorst.) exilio iii, 1. v, 3. xvi, 2 morte xv, 8 lex mulctat morte, si quis &c. (mortis poenam constituit) xv, 7
- Multorum imperiis non potest bene geri republ. x, 6 multae magnaeque pollicitationes xviii, 2 cum in oratione sua multa in Thebanos invecus esset xv, 6 (heic τὸ multa adverbialiter ponitur Graecorum more, quemadmodum et alibi. A. Caecina ad Cicer. l. 6. Ep. 7 'ignovit omnibus, qui multa Deos venerati sunt contra ejus salutem.' Sic quoque Virgilius, alique. Vorst. adde Vechn. Hellenolex. pag. 99. et seqq.) multum in imperiis magistratibusque versatus i, 8 multum in judiciis privatis versatus ii, 1 multum in bello versatus xi, 1 Sic: aliquem multum fallere vi, 3
- Multo formosissimus omnium aetatis suae vii, 1 inulto locupletissima regio xvii, 3 multo elegantissimus poeta xxv, 12 neque ita multo post xvi, 2 post non multo iv, 3 post, neque ita multo v, 3
- Multimodis ii, 10 (Sic enim in plerisque Mss.)
- Multitudo (sc. militum) i, 2 (paulo ante: manus i, 1) Sic: multitudine circumventus est xviii, 5 multitudo navium ii, 4 multitudo magna Helotum iv, 3 multitudo Macedonum xviii, 7 multitudo (populus, οἱ πολλοί) vii, 3. i, 3 (oppon. principibus, magistratibus. &c.) concitata reprimi non potest iii, 1 multitudinis odium xix, 4
- Multiplicare usuras xxv, 2
- Mundities (in re fam.) xxv, 13
- Municipium xxiv, 1 (v. Gell. xvi, 13. et Sigon. de ant. jur. Ital. l. 2. c. 6. &c.)
- Munire (absolute pro muros struere, περιτειχίζειν) ii, 6 munire urbem vii, 4 arcem xx, 3 se mœnibus ligneis ii, 2 disceptatio de jure muniendi ii, 7 (adde Clapmar. arcan. iii, 7). itinera munire (de viis, quae faciendo itineri aptantur ac emuniuntur) xxiii, 3 munire imperium singulare et perpetuum (translate de stabilienda dominatione) xxi, 2 Sic: quingentis longis navibus munitum imperium x, 5 benevolentia munitum imperium, ibid. munitae urbes xiv, 5 ne essent loca munita, quae hostes possiderent ii, 6 munitiora loca x, 9 munitissimum castellum viii, 2
- Munitio (de ipso opere muniendi) ii, 7 munitiones (de operibus obsidentium) xviii, 5
- Munus (de functione et opera): munus militare fungi xiv, 1 munere servorum fungi (de Helotis) iv, 3 (v. Fungi). munus (de donis): munera magnae pecuniae a Rege aliquo (sc. missa) xix, 1 obviam missa honoris ergo xvii, 8 parva munera diuturna: locupletia non propria esse consueverunt viii, 4 (illorum mansura est et intemerata gloria; hæc ob invidiam nihil habent solidi, quo possint gaudere. v. Propr.) munus fortunae xxv, 3
- Munychia (portus Atticae, ut Stephanus ait, scu, ut Strabo lib. 2, 'collis Chersonesi speciem præbens, introitum habens oris angusti') viii, 2
- Murus ligneus (ænigmatice de nav.) ii, 2 muri Atheniens. (quo commento extracti) ii, 6 ex sepulcris et sacellis constant, ibid. muri ex multa refectioni xiii, 4 muri victus diruti ix, 4 muros struere ii, 6 muros reficit Conon ix, 4 muros sepire &c. ii, 7 muris caruit Sparta vii, 6
- Musica, Præf. musice a principis persona abest xv, 1 in musicis magna gloria esse xv, 2
- Mutare arma (alia invenire) xi, 1 consilium xviii, 9 mores, vestitum &c. iv, 3 mutare aliquid de cultu quotidiano et de vitæ consuetudine xxv, 14 aliquid de victu et vestitu xvii, 7 mutata est voluntas vulgi mirabiliter x, 10 (alii: immutata)
- Mutationes reip. xxv, 16
- Mutina xxv, 9
- Mutua beneficia xiv, 10
- Mycale (urbs Cariae) v, 2 (nisi glossema est)
- Mysteria facere vii, 3 (Cereris sacra arcana: alio nomine, Initia: De iis Just. v, 1, 1. Brisson. 1. formul. Alex. ab Alex. vi, 19. et prolixè Casaubon. adv. Baron. Exercit. xvi, 43.

adde Petit. comm. ad LL. Attic. lib.
1. Jac. Gothofr. Exerc. 2. de Eccles.
et incarnat. Chr. et inprimis Meurs.
libr. singul. quem Eleusinia inscripsit)
Myus (urbs Asiæ) ii, 10

N.

Nancisci majus imperium i, 6 morbum
xxv, 21 sorte provinciam xxiv, 2 nancisci causam idoneam (opportune, commodè oblatam, captivæ) ii, 6 (ejus elegantia est locutio Floriana ii, 6, 12 'hostes frigidum et nivalem nacti diem' &c. scil. tempestatem ejus diei in consilium verterunt, suo usui accommodarunt &c.)

Nasci ex aliqua ii, 1 natus ab aliquo
xiv, 2 natus ex aliquo x, 2, 15, 10 natus nobili genere x, 1 nata Attico neptis ex Agrippa xxv, 19 nata eodem patre v, 1 nati ex fratre et sorore xiv, 2 omnes in Africa nati (i. e. Africani) xxi, 3 natus annos circiter quadraginta (de eo, qui jam implevit tot annos) vii, 10 (ellipt. 'annos' pro 'ante annos,' vid. Voss. de Construct. cap. 13. et 44). Sic: circiter annos LV natus x, 10 annos LIII et XX natus, Fr. 4 major annos sexaginta natus xxi, 2 minor quinque et viginti annis natus xxiii, 3 (Lambinus utrobique resposuit, 'natus')

Natu magno (ætatis notione) iv, 5, xiii, 3 (Sic Liv. ii, 8. lib. x, 38. v. Gifan. obs. L. L. pag. 144). majores natu (de senioribus, sed cœvis) ii, 2, xiii, 3 de senioribus, sed qui desierunt vivere xi, 1 natu maximo filius xiv, 7 alibi: qui maximus natu esset ex liberis ejus xvii, 1

Natalis dies Timoleonis festus Siciliae xx, 5 (sc. quod felix et victoriis nobilitatus. v. Alex. ab Alex. iv, 20)

Natione Car. xiv, 1 Medus iv, 1 nationes et gent. xxiii, 1

Nativus lepor (de pura et inaffecteda sermonis gratia) xxv, 4 oppon. ascitus, ibid. (Petronio 'naturalis pulcritudo,' Gellio x, 3 'nativa suavitas dicta.' Locc.)

Natura videtur experta in hoc quid efficere possit (de Alcibiade, quo nihil fuisse excellentius memoriæ proditum) vii, 1 (ponitur heic 'natura' tanquam effectrix rerum &c.) Sic: natura faulrix (propitia) xvii, 8 opp.

malefica (invida), ibid. inesse in uno homine tantam dissimilitudinem, tamque diversam naturam admirabantur vii, 1 (vid. Inest). id, quod natura cogit (de morte) xxv, 22 natura difficillima (ingenium diffic.) xxv, 5 naturæ omnes paremus (ingenio quod natura dedit, obsequimur &c.) xxv, 17 (Sic quoque Cicero). naturæ debitum reddere (mori) xxi, 1 (v. Debit.) neque id natura solum fecit (de naturali ingenii propensione) xxv, 17 ab natura multa habuit bona x, 1 natura loci xiv, 8 natura civitatum eadem (translate de consuetud. civit.) i, 6 naturalis bonitas xxv, 9 (v. Bonitas). naturale bonum viii, 1 (naturalis quædam gratia apud omnes obtinendæ felicitas. adde Cic. pro Cæl. 5. Boecl.)

Naufragium: apud quam urbem jam bis classis regia fecerat naufragium ii, 7

Navis percussa rostro xii, 4 navis trirēnis x, 4 ut fortuna in sua navi esset xiii, 3 navem in anchoris tenere ii, 8 naves capere, deprimere ix, 4 naves serpentibus completæ xxiii, 11 naves onerariæ ii, 2 longæ ii, 2. ix, 4 naves trirēmes ii, 2 ('Onerariæ naves' *ὀγκάδες* serviebant commeatui transvehendo &c. Bellicarum navium, maxime eminent 'naves longæ' respectu sc. 'onerariar.' quæ latiore ventre et rotundiores, et ex longis, 'trirēmes' dictæ juxta numerum transitorum et remorum supra se invicem locatorum, serie tamen fortassis non directa &c. vid. Sævillii milit. Rom. pag. 66. 70. et Gyrard. de navigiis. Boecl. Plura de variis navium generib. habes apud Andr. Senftlebiū in libello cui tit. Argo, sive de navibus veterum, et Jo. Schefferum in dissert. de varietate navium, et lib. 2. de milit. nav. vet. cap. 2. ac lib. 4. cap. 1). naves (metonym. pro militibus in navib.) ii, 3, xxiii, 7 navis dominus ii, 8 (Thucyd. et Polyæn. *ναύκληρον* vocant: sed Themistocles Ep. 19. pariter ut Nepos, *τὸν δεσπότην τῆς νεώς*, idque rectius puto. fuit enim navis, qua Themistocles. vehebatur, ut ex iisd. scriptorib. cognoscimus, ex eo genere, quod Græci *ὀγκάδας*, Latini 'onerariæ' vocant; ac, ut videtur, alicujus mercatoris. quanquam non ignoro, in Epist. 20. Themistoclis eam dici *ὀγκάδα Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος*)

- Navalis belli peritissimus ii, 2
 Nautica castra vii, 8. xxiii, 11 (v. Castra)
 Naxus (insula in Ægeō) ii, 8 (Varia ejus nomina, quibus olim nota fuit, Plinius iv, 12. recitat. Hodie Nicosia dicitur)
 Ne joco quidem mentiebatur xv, 3 nullius unquam consilium non modo antelatum, sed ne comparatum quidem est xx, 3 ne (enclitica, in seqq. dubitationi et interrogationi servit): experiri voluit, verum falsumne esset relatum (verum an falsum) xiv, 9 is cum interrogaretur, utrum pluris patrem matremne faceret (patrem an matrem) xi, 3
 Necessary homo (signif. propinquitatis, de socero) xiv, 6 homines tam necessary iv, 2
 Necesse: nihil necesse est pluribus verbis commemorare (si locus sanus est) xxv, 21 (Sic Terent. Eun. v, 6, 28 'nisi quia necesse fuit hoc facere.' et v, 9, 45 'necesse est multum accipere Thaidem.' Sic quoque Plautus, Cicero, alii)
 Necessitas: hac necessitate coactus (de urgente calamit.) ii, 8
 Necessitudo (affinit.) x, 1 necessitudo sortis xxiv, 1 (collegarum sorte lectorum consensio et vinculum conjunctione notatur. Boecl.)
 Necis causa datæ provinciæ (Sic Mss. et edd. vett. ad unum omnes) xxv, 8 necem sibi consciscere, Fr. 2
 Nectanabes (rex Ægypti) xii, 2. xvii, 8
 Nefas: se patriæ irasci nefas esse ducebat xv, 7 nefas id habetur moribus nostris, Præf. quod nefas erat more Atheniensium vii, 3
 Negare: ne differendo videretur negare v, 4 (v. Differre). negat sui consilii esse ix, 4 negabat se ei vim allaturum xviii, 12 negabat id suæ virtuti convenire xvii, 5 (Sic Val. Max. i, 6, 6 'signiferis negantibus signa moveri sua sede posse.' Suet. Aug. 94. 'ex eo negantur ibi ranæ coarare'). negare ei non potuit, quin &c. x, 2
 Negatio duplex more Græcorum usurpata: nullæ unquam neque exercitationes copiarum, neque magis dicto audientes fuerunt xi, 2 (vid. Vechneri Hellenolex.) Sic: nihil unquam, neque insolens neque gloriosum ex ore ejus exiit xx, 4 non facile reperiri potest, neque de Græcis neque de Italicis rebus, quod &c. xxiv, 3
 Negligere rem familiarem (de luxurioso et dissoluto) ii, 1
 Negligenter, malitiose facere vii, 7
 Negotium dare alicui vii, 10. x, 8. 9 negotium suscipere (de re mandata efficienda) xxv, 15 negotium alicujus procurare, ibid. negotium mihi est cum viro strenuo (elegantem dicitur) xiv, 7 eo interfecto nihil habituros negotii (omnia parata et facilia fore) xviii, 12 (Sic, Cicero sæpe, sapitque proverbium ea locutio) Ita: sine negotio xvii, 5
 Nemo non putarat xxv, 10 nemini non ibi manendi potestas facta est xxv, 11
 Neocles (sive ut in quibusd. Mss. Neoclus) ii, 1
 Neontichos (sic legit Vossius) vii, 7 (Est a. nomen castelli in Thraciæ, cuius et Scylax ac Plin. meminere)
 Neoptolemus cadit xviii, 4
 Nepos Corn. M. Ciceronis, ut qui maxime amicus familiarisque fuit, Fr. 4 laudat librum suum de historic. x, 3 et alium de vita Catonis xxiv, 3
 Nepotes nati ei sunt multi xxi, 2
 Neptis nata est Attico ex Agrippa xxv, 19
 Neptuni fanum (ἑσυχον) iv, 4
 Neque eo magis fida inter eos amicitia mansit xxi, 3 neque eo magis ex prælio excessit xviii, 4 neque eo minus xx, 4 neque eo secius xxv, 2 neque suo nomine neque subscribens xxv, 6 neque colloquium ejus peti, neque in conspectum venire studuit xiv, 10 Neque vero hic non contentus est (negatione duplici affirmandi vim habente) viii, 2 Sic: neque tamen non patiebantur xviii, 1 (adde: ix, 2. 5. xxv, 13). neque minus propter mores, quam affinitatem (tam propter mores, quam affin.) x, 1 Sic: neque minus bonus paterfamil. habitus est, quam civis xxv, 13
 Nero, C. Claudius xxiv, 1
 Nescio quo casu i, 7 nescio quomodo vii, 11. viii, 1 (formula frequens ἀπορητική). huic uni contigit, quod nescio an ulli xx, 1 (Sic Nos edidimus; Lambinus et alii, 'an nulli.' v. supr. Contigit)
 In neutram partem (neque hoc, neque illo nomine) xxv, 13
 Nicanor Cassandri præfectus Piræeo potitur xix, 2
 Nicias unus e collegis Alcibiadis vii, 3
 Nihil neque insolens, neque gloriosum

xx, 4 sic, ut supra nihil possit addi xxv, 4 nihil illo fuit excellentius vii, 1 nihil ea pugna est nobilior i, 5 (pro: nullus illo fuit excellentior, nulla pugna ea fuit nobilior. Ita autem sæpissime et alii locuti sunt, quia, ut Bangius Observat. Philolog. lib. 2. pag. 919. existimat, plenius quid et suavius in Neutro est, quam in Masculino et Fœminino. nihil aliud egit, quam ut &c. v. Agere). nihil aliud comparavit, quam bellum xvii, 2 nihil aliud molitus est, quam ut &c. vi, 1 nihilo secius ix, 2. x, 8. xxv, 22 nihilo segnius xiv, 2 nihilo magis xiv, 10 nihil necesse (alii 'opus') est commemorare (nihil attinet, non est operæ pretium) xxv, 21

Nilus, flumen xviii, 5

Nisi ille fuisset, Sparta futura non fuisset xvii, 6 (v. Esse)

Niti (anniti ut hoc vel illud fiat): quo patriam recuperare niterentur (laborarent) xvi, 2 in nitendo, quod senel annuisset xxv, 15 maxime nitabatur, ut (vehementer suadebat, suadendo conabatur efficere ut) i, 4 niti aliqua re (ab ea pendere) i, 3 patrociniis alicujus xix, 3

Nixus in cubitum (Sic alii: nos 'innixus') xxv, 21 (erigentis se habitus denotatur)

Nitida jumenta (pinguia, non squalida, non horrida, non rigosa, ut Lambinus exponit) xviii, 5 (Sic Ovid. Metam. 2 'nitidam cape præmia vaccam.' Horat. Epist. i, 4, 15 'Me pinguem et nitidum bene curata cute vises.' Phædrus Fab. xlv, 4 'Unde, quæso, sic nites; Aut quo cibo fecisti tantum corporis?')

Nobilis propinquitas x, 1 nobiles populo et civitatibus democraticis invidi vii, 4 (Ista generis sunt: de cetero ad celebritatem et gloriam transfertur vocabulum). nobilis rex xiv, 3 nobilis et clarus poematis, Fr. 1 nobilis inter æquales xxv, 1 nobile nomen i, 8 hac pugna nihil est nobilior i, 5 nobilissimæ urbes xvii, 5

Nobilitate aliquem præcurrere (claritate et amplitudine) viii, 1

Nobilitari re aliqua (esse in claritate ob rem aliqu.) xi, 1

Nocere supplicibus (damnum inferre) xvii, 4 nocere se ei non posse intelligebant vii, 4

Nolle: ex istis nolo amplius quam centum jugera viii, 4 pro patriæ caritate

accipere orbis terrarum divitias nolo xv, 4 (Elegans locutio, pro qua alii neque minus eleganter dixissent: 'non meream orbis terrarum divitias, ut (quamobrem) fidem erga patriam exeam.' conf. Buchn. Thes. v. Mereoe). noluit non parere (paruit) vii, 4

Nomen nobile (pro fama clara) i, 8 nomen Romanum (cum granditate quadam, pro populo) xxiii, 7 nominis Alexandri simulatio xviii, 7 nomen regium sumere (titulum) xviii, 13 neque suo nomine neque subscribens xxv, 6 nomine magis quam imperio reges xvii, 1 nomine otii servitutem conciliare xv, 5

Nominatim: his consulentibus nominatim Pythia præcepit, ut Miltiadem &c. (i. e. expresso nomine) i, 1

Nomentanum prædium xxv, 14 (De Nomento, oppido Latinorum, vid. Cluver. Ital. antiq.)

Non libenter xii, 3 non magis quam i, 2. xxv, 6 non modo, sed ne quidem xx, 3 quare venire non dubitaret xvii, 4 non (in negatione, quæ nudæ affirmationi æquipollet): non defuit, si qua &c. (adfuit) xxv, 4 non parere noluit (voluit) vii, 4 neque vero non fuit apertum ix, 2 neque tamen non in primis bene habitavit xxv, 13 nemo non putabat xxv, 10 nihil in iis non apparet xxv, 16 nihil ei non tribuit fortuna xxv, 19 nonnihil temporis xxiii, 13 nonnulla invehi in aliquem xx, 5 nullius conditionis non habere potestatem xxv, 12 nihil eum non efficere posse ducebant vii, 7 non (in negatione, quæ simul affirmat, simul auget): quæ magna corporis dignitas non minimum commendat x, 1 non indiligens pater xxv, 5 non (in negatione, quæ simul affirmat, simul minuit): homo non beatissimus (non admodum beatus, mediocriter fortunatus) xvii, 8 non nimis diuturna lætitia vii, 7 (Alia ἰσοδυναμίας similis exempla vid. ap. Buchn. de commut. dic. rat. lib. 1. cap. 6)

Nora castellum Phrygiæ xviii, 5

Nostri Imperatores xvii, 4 nostri mores, Præf. et xv, 1

Notare diligenter loca quædam (signo sc. et observatione) xiv, 11 notare res sine nominibus (exprimere, scribere) xxiv, 3 notari (annotari, perscribi) xxv, 18

Notus historicis xvi, 1 (opp., vulgo notus. Scilicet alii fama vulgi celebres fe-

- runtur; ceterorum facta non tam celebratione loquentium, quam scriptis Historicorum pervigent. Boecl.) nota virtus (cum laude insignis pariter ac perspecta) v, 3
- Notitia: propter notitiam intronmissi (tanquam noti) x, 9 notitia clarorum virorum (cognitio de rebus eorum) xxv, 18
- Nova res (insolita) xiv, 6 nova ars i, 5 (elegantem dicitur significatione inventi tam solertis, quam necessarii. Boecl.) Sic: novum consilium xviii, 8 novum delectus (de militib. recens lectis) xxiii, 6
- Nova afferre in re militari xi, 1
- Novitas ornatus (insolentia) xiv, 3
- Novissimo tempore (extremo) xviii, 1
- Nox prima (vigilia prima) xviii, 9
- Nubere alicui (fœminarum est) v, 1 nupta est huic xxv, 5 nuptum dare filiam alicui iv, 2. x, 1. 4
- Nuptiæ (pro matrimonio) xxv, 12
- Nubilis virgo xv, 3 (παρδάρης vocis est in illo Virgilio Æn. 7 'Jam matura viro, jam plenis nubilis annis')
- Nudare vagina telum (distringere) xiv, 11
- Nugator: næ tu nimium nugator es, cum maluisti &c., Fr. 3 (elegans form. objurg.)
- Nullus: huic uni contigit, quod nescio an nulli xx, 1 (Sic qu. edd. alii tamen 'ulli')
- Numen Deorum xvii, 2. xx, 4 (notat hic auspiciū, curam, πρόνοια. In priore loco pro ipsis Diis potest capi. Boecl.)
- Numerus decemplex i, 5 in hoc numero fuit (alias, in eis, inter eos) i, 3 numero copiarum fretus (multitudine) i, 5 numerus militum (conditio, locus &c.) xiv, 1 Sic: numero militis erat (ἐν μέλει στρατιώτου) xv, 7 in numero amicorum esse xiv, 9 de numero proscriptorum eximere aliquem xxv, 10 Sic: in numerum proscriptor. referre aliquem xxv, 12 numero sacrilegum haberi xvii, 4 sapientum xviii, 4
- Numerare alicui pecuniam xv, 3 Ita: numerata pecunia xiii, 1
- Numidæ frustra insidiantur Hannibali xxiii, 6
- Nuntius venit mihi xvii, 4 nuntium mittere alicui de vii, 4 nuntii crebri hoc afferunt i, 3 hoc ille nuntio rediit Ath. (postquam hoc comperisset) xii, 3
- Nuntiare alicui aliquid verbis alterius ii, 4
- Nusquam auxilium nisi a Lacedæmoniis petiverunt (a nemine, nullo e loco) i, 4 nusquam eam a se dimittebat (ad locum nullum) xxv, 4
- Nutu ejus geruntur omnia (i. e. arbitrio, placito) vi, 2
- Nysæus x, 1

O.

- Obducta nocte xxiii, 5 (obscuram, nebulosam, non serenam explicat Lamb. quemadmodum Horatio Epod. 13 'frons obducta' dicitur. verum potius 'obduci' hic nox dicitur, ut in Georg. Virg. 'obtendi.' Curt. viii, 13, 25 'obducta nox cælo')
- Obedire legi xv, 8 obedit rex illis (horum consilio potissimum utitur) xiv, 5
- Objicere se hosti (de eo, qui se opponit hosti) xxiii, 5
- Objectu illo repentino viso (i. e. objecta specie oculis) xxiii, 5 (Tacit. Hist. iii, 9, 3 'cum latera objectu paludis tegerentur')
- Obire diem (mori) x, 10 integre: obire diem supremum i, 7. vii, 10 (Habes utriusque nominis ἄλλειψιν in illo Juvenalis sat. vi, 56 'magnus civis obit et formidatus Othoni.' Interdum tamen 'obire diem' est ad diem certum aliqua de causa adesse. Quomodo Cicero de Amicit. 'cum in hortos D. Bruti auguris, commentandi causa, ut assolet, venissemus, tu non affuisti, qui diligentissime semper illum diem et illud munus solitus esses obire'). legationes obire (suscipere, legatum agere) x, 1 (mox: legationes administrare, διοικεῖν, sed de ipsa rerum tractatione)
- Oblivisci injuriarum omnium xviii, 6
- Oblivionis lex (ἀμνηστίας) viii, 3
- Obniti: obnixo genu scuto (i. e. obnixo in scutum, obfirmato genu ad scutum. Lamb.) xii, 1
- Obortis tenebris xviii, 9
- Obruere gladios (terra operire, infodere) xiv, 11 (Sic: 'thesaurus obruere' ap. Cicer. in Cat. maj.) obrui vino, epulis x, 4 vitiiis (obtegi, obscurari) iv, 1
- Obscurus: obscuriora gesta (de minus notis) xiv, 1
- Obsequi studiis suis xxv, 2
- Obsequium (civilitas, comitas, indulgentia) x, 6
- Observantia (de ea, qua quis alios perof-

ficiose et peramanter observat) xxv, 6
Obses retentus (legationis missæ causa)
ii, 7 obsidem ejus rei se fore pollicitus
est (obligavit fidem suam hoc non
esse futurum) xix, 2

Obsideri (urbs dicitur, cujus arx scilicet
jam est occupata) xvi, 1 obsideri ab
hostibus xv, 7 obsidere undique
(cum exitus omnes custoditi sunt)
xxiii, 12

Obsidionis ratio, artes et instrumenta i,
7

Obsignare librum vi, 4

Obstistere (cursum impedire, objicere se)
xvii, 4

Obsoletus honor (spretus &c.) i, 6 op-
pon. gloriosus, ibid. (Sic Curt. ix, 1,
2 'jam vilia et obsoleta esse spolia
de Persis.' add. Suet. Aug. 89). ob-
soletus vestitus xvii, 8 (detritus, sor-
didus: ut apud Curt. vi, 9, 25 'ob-
soletum amiculum,' et ap. Liv. 'ves-
tis obsoleta')

Obsonium: v. Opsonium

Obstare consiliis alicujus (propositum in-
tervertere ix, 2. x, 9 obstitit ne con-
ficeretur (impedivit) i, 3

Obstinatio taciturnitas (obstinatio propo-
siti taciturnitate ostensa, significata)
xxv, 22

Obstruere valvas ædis iv, 5

Obtemperare legibus patriæ xx, 1

Obterere laudem virtutis xx, 1 (inclu-
dit significatum contemptus ac suppres-
sionis. Boecl. similiter Curt. viii, 1,
23 et 31)

Obtestationes assiduæ (postulationes,
preces non sine flagitatione et obstrin-
gentibus verbis. Boecl.) xxii, 4

Obtigit ille quæstor Scipioni xxiv, 1 (ita
sæpe Romani auctores, de magistrati-
bus sorte datis &c. Boecl.)

Obtinere dignitatem equestrem xxv, 1
locum eundem apud aliquem (idem
officium gerere) xviii, 13 locum lega-
ti apud aliquem xxv, 6 imperium i,
2 perpetuam dominationem i, 8 maxi-
mum magistratum xvi, 3 principatum
in civitate xxiv, 2 provinciam xxiv, 1
regionem xviii, 7 regnum xx, 3 (ha-
bendi administrandæ notione)

Obtrectare inter se (non æmulari tan-
tum, sed adversari sibi mutuo, detra-
here) iii, 1 (ἔχλορυπεῖν Lambinus
exponit. Sic enim Cicero Tuscul.
Quæst. 'Obtrectatio est ea, quam in-
telligi Zelotypiam volo, ægritudo ex
eo, quod alter quoque potius eo,
quod ille ipse concupiverit')

Obtrectatio: inter eos tantæ laudis erat
æmulatio, nulla intercedebat obtrecta-
tio (de Cicerone et Hortensio de prin-
cipatu eloquentiæ contenditibus)
xxv, 5 inter eos maximarum rerum
non solum æmulatio, sed obtrectatio
intercedebat (de Cæsare et Antonio,
summum imperium affectantibus) xxv,
20 (Illic miratur Noster, quod inter
tantos æmulos amicitia manserit, hec
docet oriri similitates ex æmulatione
solere). obtrectatio virtutis xviii, 10
obtrectatio multorum vincit facile uni-
us virtutem xxiii, 1

Obtrectator (ἀντιτασόμενος, mox): ad-
versarius in administranda republ. xv,
5

Obviam ire hostibus i, 4

Obvius ei fuit xix, 4 obvius itineri ejus
mons xviii, 9

Occasio: data occasione xxii, 1 ne
militum immodestia occasio ei nostri
opprimendi exercitus detur vii, 8
Sic: ne aliquam occasionem sui op-
primendi daret x, 4 ne datam a for-
tuna occasionem liberandæ Græciæ
dimitterent i, 3

Occasus: post hujus occasum statim re-
gium ornatum nomenque sumserunt
(post hujus mortem) xviii, 13 Sic Ci-
cero Quæst. Acad. 1. 'post L. Ælii
nostri occasum.' Lambin.)

Occulere fortunam suam vii, 9

Occultare voluntatem in re aliqua vi, 2

Occupare tyrannidem xx, 1 occupatus
in eo erat, ut bellum quam diutissime
duceret vii, 8 occupari acerrime in
apparando xxiii, 7

Occupationes infinitæ xxv, 20

Occurrere rei (mederi) xvi, 1

Octavius Cæsar Atticum familiariter per
epistolas colit xxv, 20

Oculorum lumina amittere (visum) xx,
4 oculorum morbus xxiii, 4 oculos
omnium ad se convertere vii, 3 (Cur-
tius viii, 4, 24 'omnium oculos in se
convertere.' Et iii, 11, 24 'omnium
oculos animosque in se convertere.'
Sic Florus ii, 17, 14 'omnium in se
mentes convertere'). ante oculos ci-
vium suorum libenter non erat xii, 3
oculis fructum capere ex casu alicujus
(delectari casu) xviii, 11 (simile est,
'oculos pascere,' contrarium, 'oculis
dolere,' vel, 'oculos alicui dolere,' de
quo v. Pet. Vict. Var. Lect. ii, 5.
Turneb. adv. xii, 17. Taubm. ad
Plaut. Asin. v, 1, 4. et Mostell. iv,
2, 10. &c.)

- Odiosa multa delicate jocoseque facere vii, 2
- Odium civitatis (in civitatem) xiii, 3
odium ejus in hoc viro tantum est (adversus hunc v.) xix, 4 odium erga aliq. xxii, 4. xxiii, 1 hæreditate relictum, ibid. implacabile xiv, 9 militum x, 8 odio misericordia succedit (sc. sublato, quem odium petebat) x, 10 odium sic confirmavit, ut &c. xxiii, 1 in odium alicujus pervenire vi, 1. xix, 2 ut odio communi, quod erga regem susceperant, contineri viderentur xiv, 10
- Œdipus parricida et incestuosus xv, 6
- Offendere aliquem imparatum (deprehendere) xvii, 2 offendere in aliqua re (peccare, labi) xix, 2
- Offensio populi (odium) x, 8 magna cum offensione civium i, 7 sine offensione xxv, 5 cum offensione ejus xxv, 7
- Offensus fortuna v, 4 offensa in eum militum voluntate (infensa, infesta) x, 7
- Offerre se periculo (audere rem periculosam) xvi, 2 locum fors offert, ibid.
- Officinas armorum instituit Ephesi Agesilaus xvii, 3
- Officium : (τὰ καθήκοντα respicit, quo sensu Cicero libros de Officiis inscripsit) officio tribuere aliquid (honesti rectique studio facere) xxv, 6 (conf. xxv, 4). officium (de obsequio imperantibus debito) : ad officium redire i, 7. xvii, 5. v, 2 (sic et Sueton. Jul. 69). ad officium reducere xiv, 2 in officio manere xviii, 6 non manere iii, 9 (Cæs. dixit, 'ab officio discedere et decedere' B. Gall. lib. 1 et 5). officia præstare alicui (tanquam civis civi et magistratui, cum nota obsequii erga imper.) i, 2 (Significatio benevolentiae et promptæ humanitatis, ac per hæc præstitæ operæ est in istis). officium suum præstare (sc. in judicio) xxv, 9 officium aliquid alia liberalitate augere (de pecunia mutuo data) xxv, 2 officia præstare amicis xxv, 8 (sicut alibi : necessariis. includiturque hic respectus τοῦ καθήκοντος). officia urbana xxv, 4 (scil. solennibus negotiis in urbe præstari solita. quo sensu ap. Sueton. Aug. 53. dicitur : 'officia cum multis mutuo exercuit, nec prius dies cujusque solennes frequentare desit' &c.) Atheniensibus officia præstabat i, 2
- Oleagineæ virgulæ (et ex iis corona) viii, 4 (victoriæ symbolo oblata : nam a ludis Olymp. ad seria transferri ejusmodi res, usitatum et elegans)
- Olympiæ victor, Præf. (Sic Cicero Tusc. 1 'Diagoras cum uno die duos filios victores Olympiæ vidisset.' Vorst.) Olympiæ victores quibus coronis donati vii, 6 (Vide de Olympionicis et eorum honore copiose agentem Pасhаl. 6. de coron. cap. 7, 8)
- Olympias, mater Alexandri, Eumenis consilium, mox et auxilium implorat xviii, 6
- Olympiodorus (tibicen) xv, 2
- Olynthus (urbs Thrac.) xvi, 1
- Olynthii bello subacti xiii, 1
- Omittere : ut omittam Philippum (ut præteream illum, nihil dicam de illo) xxiii, 2
- Omnis equitatus (totus) xxiii, 3 ita sæpe : qui plurima mala omnium Graiorum in domum tuam intuli (ex omnibus Graiis, inter omnes Graios) ii, 9
- Omnino : cum omnino non essent amplius centum xvi, 2
- Onerariæ naves ii, 2. x, 5 (v. Nav.)
- Onomarchus custodum præfectus xviii, 11
- Onustus præda vii, 5 (copiam dicit et ubert.)
- Onyx : ex onyche amphoræ et urcei, itemque columnæ xxxii pedum, Fr. 8
- Operire (obtegere) xxiii, 9
- Opera imperatoris xv, 5 opera ejus magni fuit xiv, 1 magni ejus opera aestimata est in prælio ap. Senam xxiv, 1 operam honoribus dare, ibid. operam clandestinis consiliis dare xxiii, 2 opera ejus hostes profligati xiv, 2 (Porro cum satis late pateat vocis significatio, non rara cum primis est ap. scriptores, 'operæ fortis,' 'fidelis,' 'egregiæ' &c. in bellicis rebus mentio. Boeci.) opera (sc. officiosa in iis, quæ amicis aliisve præstamus) v, 4 Sic : forensis opera vii, 3 (et ap. Val. Max. iii, 8. Ext. 4. Horatio 'forensis opella' Ep. i, 7, 8). opera ducis xi, 2 opera alicujus facere aliquid vii, 4 opera ejus adversæ et secundæ res acciderunt vii, 6 ejus opera susceptum est bellum xxiii, 7 opera ejus factum, ut xv, 8 in odium veni vi, 1 opera alicujus patria pelli (de eo, qui in causa est, rem struit, molitur, efficit) vii, 6
- Opes (pro potentia) xv, 6. xviii, 10 Atheniensium vii, 5 magnæ ab tenui initio profligatæ xvi, 2 patriæ ix, 5 regis vii, 10 opes (pro viribus bellicis) viii, 2 opes debilitantur xvii, 5

- opes magnas prosternere (magnum vim hostium ac numerum, adeoque potentiae hostilis partem non minui) i, 5 Sic : opibus regis praesese ix, 4 opibus elata insula i, 7 Sic : secunda fortuna magnisque opibus elatus vii, 7 (similiter Tacit. A. xv, 20, 1). cum tantis esset opibus, ut &c. (tanta potentia, ut) xx, 3 alienarum opum indigere (patrocinii) xxi, 3. xxiii, 1 Sic : opibus alicujus defendi xi, 3 juvari xx, 2 (Cæs. de Bell. Civ. 3 'Pompeius misit ad Ptolemæum, ut illius opibus in calamitate tegeretur' &c.)
- Opinio : de quo quanta fuerit opinio eorum, qui &c. (quid judicaverint, &c.) xviii, 13 opinio nimia ingenii atque virtutis (nimia existimatio) vii, 7 opinio manebat, eum cum rege habere societatem iv, 3 in opinionem adduci xiv, 6 in opinionem mihi venit xxv, 9
- Opis alicujus indigere v, 4 sine ope Deorum vi, 3
- Oportet : nihil in bello oportet contemni viii, 2
- Oppidani (qui sunt in oppido) i, 7
- Oppidum tueri i, 3 oppon. relinquere ii, 2 oppidum Amphipolim constituit v, 2 (conf. v. Flumen). oppida dono data ap. Pers. ii, 10 (v. Briss. de regn. Pers. 1). oppidum (absolute pro Athenis) i, 4. ii, 10 (imitatione Græcorum, quibus ead. urbs κατ' ἐξοχήν dicta ἄστυ. v. sup. Astu)
- Opponere aliquem adversariis xviii, 3 Sic, 'opponi alicui' eleganter dicitur is, qui suas in hostem curas intendere jubetur, si quid ab eo moveatur, xiii, 3. Boecl.
- Opprimere aliquem (subvertere) xiv, 5 imprudentem xviii, 8 (v. Gronov. not. ad Liv. xxx, 10). hostes ii, 5 Græciam (subigere) ii, 8 libertatem vii, 3 universos ii, 4 invidiam acerbitate (vim in extinguendo notat) x, 6 (oppon. lenire obsequio, ibid.) opprimi, se oppresso (dignitate aut opibus demoto afflictoque) i, 3 (infr. extincto). oppressa patria a tyranno xx, 1 a tyrannis viii, 1 opprimi bello (opp. mox : insidiis interfici) xiv, 9
- Opprobrium (contumeliae causa obiectum) xv, 6 opprobrio esse ix, 3
- Oppugnare imperium x, 5 oppidum i, 7 Sic : Ægyptum oppugnatum proficisci xviii, 3 cum oppugnatum esset magnam partem dici xviii, 4 (Sic Mss. Boecl. et Longol.)
- Oppugnatores (qui urbem oppugn.) i, 7
- Opsonium ii, 10. xvii, 8
- Optimates x, 6. xxv, 9 optimatum causam agere (de factione Aristocratica) xix, 3 Ita : optimatum fautor vii, 5
- Opulentes xii, 3 (Veteres enim promiscue 'opulens' et 'opulentus' dixerunt. Ausonius de Mediolano : 'Templa, Palatinæque arces, opulensque moneta.' Quomodo violentus et violentus, gracilens et gracilentus, &c. v. Buchn. Thes. v. Opis). opulentissimum regnum (de Persico) xvii, 4
- Opulentia fretus v, 2
- Opus facere (de ædif. et munitione) ii, 6 Ita : opus fit (procedit) ii, 7 operibus urbem claudere (munitionibus, i. e. fossa, vallo, aggere &c.) i, 7 Sic : opera incendere, statuere, ibid. (Cæsar B. G. 'locus egregie natura et opere munitus')
- Ora Asiæ (extremitas) vii, 5
- Oraculum consulitur i, 1. ii, 2 omnia ad oracula referre vi, 3
- Oro te (interpositum sermoni, ut alias, quæso, amabo) xxv, 4 orare atque obsecrare xxv, 22
- Oratio Lysandri nomine a Cleone scripta vi, 3 (Usurpatus enim ille mos in Græcia, ut oratores et sophistæ aliis orationes scriptitarent. Unde λογογράφοι; quæ vox cum re postea in contentum adducta. vid. Cresoll. theatr. Rhet. iii, 2. Boecl.) oratio Græca (sermo Græc. lingua Gr.), Fr. 3 oratio perpetua xv, 5 (oppon. brevis respondendi, ibid.) oratio perpetua (opp. responsis brevibus) xv, 5 (Græcis est ἐνστέλειν τοὺς λόγους). orationis commendatio (vid. Commend.) oratione fracta tyrannis Lacedæm. xv, 6 orationes conficere xxiv, 3
- Orator probabilis xxiv, 3 (v. Probab.)
- Orbis terrarum xv, 4. xxv, 3. 20 (Sic quoque Cicero, qui et 'orbis terræ' dixit. Ποῦτα ἐλλειπτικῶς orbis. Virg. Ecl. 3 'Descripsit radio totum qui gentibus orbem.' Vorst.)
- Orchomenii vi, 3
- Ordinare magistratus xxv, 18 (Sic Vossius et Barthius legend. censent. ubi vulgo est 'ornare'). ordinatæ copiae (quæ in acie stant) xi, 2 (mox : dispositæ)

- Ordire ab initio ii, 1 ordire reliquos (vitam reliquorum exponere) vii, 11
- Ordo equestris (dignitas ordinis equ.) xxv, 19 ordinem suum uterque retinebat (de ambobus regibus Spartanis, quorum ille ex Procli, hic ex Eurysthenis familia semper surrogabatur) xvii, 1 ordo (locus in agmine) xiv, 9 ordine enumerare xxv, 18 omnium ordinum homines xxv, 13
- Orestes matricida xv, 6
- Origo ultima stirpis Romanæ xxv, 1 origo familiarum xxv, 18
- Origines Catonis xxiv, 3 (laudatæ Cicerone in Bruto 17)
- Oritur tempestas xiii, 3 seditio xviii, 12 ortus ab hoc (de genere) xxv, 18 ortus equestri ordine xxv, 19 ortus municipio xxiv, 1
- Ornare arcem (extruere, κατασκευάζειν, ut Plutarchus loquitur) v, 2 amplissimam pulcherrimamque corporis formam incredibili virtute belli xxi, 1 navem armatis x, 9 (nisi fors rectius 'onerat' heic legend. Boecl.) aliquem torque et armillis aureis, ceteroque regio cultu xiv, 3 aliquem divitiis (locupletare, ut alibi) ii, 2 magistratus (volumine edito sc. de magistratibus) xxv, 18 (nisi malis cum Vossio leg. 'ordinare'). ornari insignis xvii, 3 (disting. ab 'armari.' v. supr. Exercitus)
- Ornatus elephantus xxiii, 3 (instructus ad pugnam. alii: 'oneratus'). ornatus vestitu militari xiv, 9 (Gell. v, 2 'ornatus armatusque ad prælium equus.' sic: 'exercitus ad prælium intentus ornatusque' ap. Tac. II. iii, 63, 2. Gebhardus huc etiam refert 'asinos ornatos' ap. Caton. de re rust. lib. 10. nescio quam bene. nam Cato loquitur de asinis clitellariis, qui sterco vectant; quales in acie nemo viderit). ornatus (pro cultu quolibet, etiam vili) xvii, 8 ornatus regius xviii, 13 non minus concinnus in brevitate respondendi, quam in perpetua oratione ornatus xv, 5
- Ornamentum habere ab aliq. (honores, dignitates, opes intelliguntur) xxv, 7 (alii 'auctoramentum' mallent). ornamento esse principi, tyranno &c. x, 2 (de viro prompto claroque, cujus industria pleraque negotiorum præclare administrantur. Boecl.)
- Os: oris commendatio vii, 1 suavitas xxv, 1 (vultus significatur)
- Ossa mortui uxori remissa xviii, 4 mortuorum uxori liberisque remissa xviii, 13 ossa sepulta ii, 10
- Ostendere se inimicum vii, 6 causam adventus alicujus xv, 4 omnes exitus occupatos xxiii, 12 ostendit, se id utriusque facere causa x, 4 ostendit se velle colloqui cum rege ix, 3 sicut ostendimus (narravimus) xvi, 5 alibi: ut ostendimus supra xvii, 1 (Scilicet utimur hoc Verbo, quando rem aliquam exponimus, declaramus, narramus, testamur)
- Ostracismus v, 3 (Dicebatur autem Ostracismus, vel, Exostracismus, exilium decennale testularum, quæ Græcis ὄστρακα, suffragiis (i. e. inscripto testis multandi nomine) illis irrogatum, quorum Athenis potentia nimia videbatur, et hoc pacto ad democraticæ æqualitatis statum contemperanda &c. vid. Plutarch. in Aristide, Themist. et cetera Lamb. notata in vit. Themist. Telum id, ut dixi, adversus dominatum: sed, ut est genius popularis libertatis, intemperanter haberi cœptum, atque in virtutis clarissimæ injurias conversum, quod Aristoteles innuit: στασιαστικῶς γὰρ ἐχρῶντο αἱ πόλεις. vid. Sigon. de Rep. Athen. ii, 4. Diximus aliquid hac de re in commentar. pag. 63. et seqq. Boecl.)
- Otacilius, L. Pilitus, Fr. 6
- Otium tantum tota Africa reddidit, ut nullum &c. (de statu et facie pacis) xxii, 2 Sic: ex maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit, ut xx, 3 otii nomine servitutem conciliare xv, 5

P.

- Pactio xvii, 2 (Existimat h. l. Vir doctissimus præcipuam aliquam paciscendæ amicitiae rationem ut inducias significari. Quasi veræ induciæ non fuerint, quas cum Tissapherne pepigit Agesilaus. Referri autem 'pactionis' vox ad iurandum debet, quod uterque dederat, se sine dolo inducias conservaturum, si ad ipsas inducias non potest). pactionibus talib. pacem facere velle, ut (conditionibus, legibus) x, 5
- ex Pacto (ex conventionem, ex pacto convento, κατὰ συνθήκην) i, 2
- Pactyc (urbs Thraciæ) vii, 7
- Padus fl. xxiii, 4. 6

Palæstra (quomodo utendum) xv, 2 ('palæstræ' vocantur, quæ alias 'gymnasia.' v. Hieron. Merc. de art. gymn. lib. 1. c. 6. ceterum quæ ad hujus loci explicat. faciunt, habentur ii, 8 et v, 5). **palæstra**, castris oppon. xv, 5
Palam facere aliquid alicui xxiii, 11 palam fit de hujus morte x, 10 palam facta re xxiii, 7

Pamphylum mare xxiii, 8

Pandates xiv, 5

Paphlago (per Antonomasiā pro Thyō) xiv, 2 (conf. Laco.) **Paphlagones** xiv, 8

Paphlagonia xiv, 2

Pani præbendo urbs destinata ii, 10 (more Persarum, v. supr. Oppid.)

Par: disertus fuit, ut nemo Thebanus ei par esset eloquentia xv, 5 parem non esse alicui (sub. armis) xviii, 8 Sic enim Noster alibi: cum par non esset armis (sub. Eumeni) Hannibal xxiii, 10 (In sequentibus duobus locis casus uterque dissimulatur:) neque terra, neque mari hostes pares esse potuerunt vii, 6 universos esse pares aiebat ii, 4 pari prælio discedere (neutro victo aut victore) ii, 3 (Tacitus dixit 'æquis manibus abscedere' Ann. i, 63, 3). pari felicitate in ea re usus est (de Pausania, qui feliciter æque barbarorum præsidia ex Cyprio et Hellesponto depulit, ac fugaverat Mardonium) iv, 2 Sic: pari fortuna in terra usus est v, 2 pari se virtute postea præbuit xiv, 2 pari fastigio stetit in utraque fortuna xxv, 14 pari modo Marcelli Claudii (scil. rogatu Marcellorum quoque sc. familiam ordine enumeravit) xxv, 18 Par est: (pro, æquum est, convenit) Sic: relinqui cum par non est xiv, 6 quid se facere par esset, intuebatur xxv, 10

Parætaca (regio Mediæ) xviii, 8

Parare bellum xxiii, 2 alicui vii, 9 (moliri, adornare in aliquem). **parare** copias (comparare) xiv, 10 adversus aliquem xiv, 6 **parare** exercitus xiv, 11. xviii, 6 **parat** proficisci (constituit &c.) xiv, 4 (Sic Curtius ix, 3, 8 'in alium orbem parat ire'). potius diligentia quam pretio **parare** (acquirere) xxv, 13

Paratus: ea gratis facere sum paratus xv, 4 ut parati essent facere, quod ipsum vidissent xiv, 9 parati adversarii (ad pugnam scil.) xviii, 8

Parcere alicujus vitæ xxi, 2 nulli rei ad perficiendum aliquid iv, 2 nullo loco ii, 6 quibus fortuna in bello parserat (quos fecerat superstites) viii, 1

Parere imperio regis xiv, 4 imperio alicui xv, 10 consiliis alicujus in suscipiendo et agendo bello xxiii, 8 institutis patriæ xvii, 4 (viri civilis notæ, et statui patriæ se accommodantis). non parere noluit (sc. mandatis magistratus) vii, 4 **parere** naturæ (ejus ductum sequi) xxv, 17 (sic quoque Cicero). iræ suæ, utilitati communi vii, 4 (propter illam aut hanc aliquid facere)

Parere sibi amicitiam cum (comparare) vii, 7 tyrannidem xxi, 2 parit hæc res suspicionem (præbet, injicit) xiv, 11 paritur pax bello (comparatur) xv, 5

Parma xi, 1 (scutum breve, pelta tamen majus. v. Manut. quæsit. per Epist. Part. 3. Ep. 6. et Lips. Mil. R. iii, 1 et 2. adde Keuchen. ad Nepot. cit. loc.)

Parricidarum exempla xv, 6

Pars interior ædium, Præf. superior ædium x, 4 nullam in ea re suam partem fore sentiebat (debita se laude fraudatum iri) vii, 8 partes omnium corripere atque complecti cogitabat xviii, 2 (v. Corripere). pars (pro, factione) xxv, 8 Sic: partes Syllanæ, Cinnanæ xxv, 2 optimarum partium et esse et existimari xxv, 6 (Val. Max. dixit, 'sequi alicujus partes' i, 7, 7). partes (de negotio): excipit has partes ipse Callicrates (sc. simulandi se inimicum) x, 8 (v. Excipere). partum (pro partium), Fr. 3

Partim: quorum partim secuti sunt, partim &c. xxv, 7 Sic: partim prædatum suis dispertit, partim ad Datam mittit xiv, 11 (Sic in quibusdam Mss. v. Bang. observ. philolog. Part. 2. pag. 1164). partim interfecerunt, alios in exilium eiecerunt xvi, 1 (Ex h. l. patet, partim partium aliquando non geminari, contra quam Budæus in Pandect. 5. putat. v. Alciat. parerg. vii, 20. Locc.)

Partiri: de partiendo regno cum aliquo colloqui x, 2

Particeps regni xx, 1 omnium consiliorum xviii, 1 omnium rerum, ibid.

Parsimonia victus, cultus vii, 11

Parum patiens xi, 3 parum odisse xxv, 9 non parum liberaliter domum suam

- aliquem invitare xxv, 13 neque in sestertio vicies parum splendide se gessit, neque &c. xxv, 14
- Parus insula (una e Cycladibus, candido marmore celebris) oppugnata i, 7
- Parium crimen (super Pari oppugnatione intentatum) i, 8
- Passus: is campus abest ab oppido circiter millia passuum decem i, 4 Hadrumetum abest a Zama circiter millia passuum trecenta xxiii, 6 (Passibus enim veteres metiebantur suos lapides et milliaria. facere autem 1000. passus unum lapidem Ital. 4000. passus unum milliare Germanicum vulgo traditur)
- Patefacere cogitata iv, 3 loca xxiii, 3
- Patet mihi aditus ad eum i, 8 patent mihi honores xxv, 6
- Patri iurandum dare xxiii, 2 patre uti diligente, indulgente, diti, studioso literarum xxv, 1 paterfamilias non indiligens xxv, 4 non minus bonus paterfam. habitus est, quam civis xxv, 13 patres conscripti xxiii, 12 (v. Conscr.)
- Paterna provincia (cujus praefectus pater fuit) xiv, 1 paternam gloriam tueri (patris gloriam) xix, 1 (posito adjectivo pro substantivo). ne aspicere quidem fratrum sanguinem voluit xx, 1 (fratris sanguinem. Vorst.)
- Patris Dii ii, 7 patrios mores mutare iv, 3
- Patria, in qua erat natus xx, 1 patriam juxta, quibuscunque rebus possumus xvii, 7 patriæ caritate ductus vii, 5 pro patriæ caritate orbis terrarum divitias accipere non vult Epaminondas xv, 4 a caritate patriæ non potuit recedere Alcib. vii, 8 patriæ jura sanctiora quam hospitii xiii, 4 legibus patriæ obtemperare satius quam imperare xx, 1 opes augere ix, 5 patriæ claritudo munus fortunæ xxv, 3 patriæ irasci nefas xv, 7 patria carere (de exule) xvi, 1 (integre:) exul patria caruit xvi, 5
- Patrimonium (possessiones) xxv, 12
- Pati (pro, permittere): negabat se passuram v, 1 quantum facultates patiuntur xxv, 8 neque tamen non patiebantur cum sibi anteponi (ferebant) xviii, 1
- Patiens (sc. duritiæ et laboris *καρτερικὸς*) xv, 3 (quo sensu 'Patientia apud Lacedæm.' summa laus dicitur vii, 11 ita: patientia (*φιλοπονία*) xviii, 1. Eod. sensu videtur hæc vox capiend. xvii, 7. ubi 'libidini' vel 'luxuriæ' op-
- ponitur. v. Thes. Buchneri)
- Patiens (*μακρόθυμος*) xv, 7
- Patroclus xiv, 2
- Patruelis: a fratre patruale, Fr. 3
- Patruus xvii, 1
- Paucitas (de exiguo militum numero): ejus paucitati multitudo hostium obest xiv, 7 ea paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia xvi, 2 (Sic Justinus xx, 3, 4 'Locrenses paucitatem suam circumspectantes omissa spe victoriæ in destinatam mortem conspirant')
- Paulus, L. Æmilius Cos. xxiii, 13
- Pauperes opulenti iniqui xii, 3 pauper aspernatur (contemnitur), Fr. 5
- Paupertas Aristidis iii, 3 Phocionis xix, 1 paupertatem facile perpersus Epamin. xv, 3
- Pausa: quæ pausa erit (quis finis), Fr. 12 (Eadem voce usi et alii. vid. Voss. Etymolog. ling. Lat.)
- Pausanias varii moris homo Mardonium fudit iv, 1 hinc incivis insolentia, ibid. quæ felicitate augeat iv, 2 ambit amicitiam Xerxis, ibid. ideo mulcatur, ibid. vincula rursus meretur et effugit iv, 3 suo pte indicio deprehenditur iv, 4 tot. in Chalcieo interit iv, 5 Fite ejus mentio iii, 2 rex Laced. dicitur viii, 3
- Pausanias (Philippi percussor) xxi, 2
- Pax bello paritur xv, 5 pax et amicitia (conjunct.) xiv, 8 non fida, ibid. pax mala fide petita xviii, 4 quomodo facienda xxii, 1 Pax aræ factæ xiii, 2 pacis vocabulo sæpe servitus tegitur xv, 5 pacem conciliare inter aliquos v, 3 reconciliare viii, 3 ab aliquo petere xviii, 4 impetrare, ibid. constituere his legibus xiii, 2 inter Thrasybulum et eos, qui urbem tenebant, fecit pacem, his conditionibus &c. viii, 3 (de Pausania pacem conciliante. De ipsis belligerantibus x, 5 usurpatur. Vorst.)
- Pecunia publica (de re ditib.) ii, 2 ut esset pecunia quæ Romanis pendetur xxiii, 7 pecunia mulctari i, 7. v, 1 depellere instans periculum iv, 3 ea pecunia classis ædificatur iii, 3 pecunia sine fenore et stipulatione credita xxv, 9 pecunia in bello per certum hominem dispensatur. ix, 4 pecuniæ collatio sublevandis amicis xv, 3 pecuniæ quinquaginta talenta civibus suis donat ix, 4 pecuniæ usus non magnitudine, sed ratione metiendus xxv, 14 pecuniam numeratam

- accipere xiii, 1 pecunias ex metallis facere v, 1 imperare alicui xxv, 7
- Pecuniosus (dives) v, 1. xxv, 13 (ple-nius Cic. pro Quinct. 'vir copiis rei familiaris locuples et pecuniosus.' Apud Tacitum est 'pecuniosa senecta' Ann. iii, 55, 3. et 'pecuniosa orbitas et senecta' Ann. xiii, 52, 3)
- Pedibus jam non valet propter ætatem xix, 4
- Pedester exercitus (peditatus) x, 6. xviii, 4 pedestres exercitus (opp. classariis adeoque et equitatum comprehendunt. v. Gronov. not. ad Liv. xxxvii, 53. et Thes. Buchneri) ix, 1 copiae vii, 8. xii, 2. xxiii, 11 pedestria arma xi, 1
- Peditatus xviii, 3
- Pedisequi omnes Attici aut anagnostæ aut librarii xxv, 13 cum nummis v, 4 (v. de hoc genere serv. Pignor.)
- Peducaus Sextus xxv, 21
- Pelli patria (in exilium) iii, 1 (mox oppon. restitui in patriam). pulsus Macedonia xix, 3
- Pellere adversarios (fugare) xxiii, 11 hostem xxiii, 4 copias adversariorum xvii, 3 arce præsidium (depell.) xvi, 3
- Pellicere aliquem (scil. in suas partes) xviii, 2
- Pelopidas Theban. per factiosos patria pellitur xvi, 1 adolescentibus undecim stipatus insolito habitu Thebas redit xvi, 2 magistratus vinolentos occidit xvi, 3 libertatem reddidit, Cadmeam restituit, ibid. altera Thebis persona fuit xvi, 4 adversa percussus xvi, 5 cadit in prælio, ibid. vir fortis xv, 7
- Peloponnesus x, 10 Peloponnesiacum bellum vii, 3
- Pelta (scutum parma brevis) xi, 1 (v. Alex. ab Alex. vi, 22. et expressas peltarum figuras apud Pier. hieroglyph. l. 42. it. Lips. analect. mil. Rom. iii, 2. Boecl. add. Henr. Steph. Ind. thes. Gr. L. col. 1626. Manutius in quæsit. per Epist. part. 3. Ep. 6. docet similes fuisse cetris. Hesychio, Suidæ, Ammonio et Thomæ magistro πέλτη est ἀσπίς τῶν οὐκ ἔχουσα. haustum id, ut eorum alia, præsertim Ammonii, e libello nondum, quod sciam, edito Ptolemæi Ascalonitæ περί διαφορᾶς λέξεων. Ubi tamen in antiquissimis schedis Fr. Lindenbro-gii, quibus olim usus sum, legebatur : πέλτη, ἡ ἀσπίς ἢ τῶν οὐκ ἔχουσα)
- Peltastæ xi, 1 (Sic eos et Statius Theb. i, 145. vocat; Lactantius 'peltatos'; Livius 'peltatos' xxviii, 5. et 'peltas-tas' xxxi, 36. De iis post alios videri etiam Rigaltius potest Glossar. Tactic. pag. 143)
- Penates (Dii domestici) ii, 7 (v. Dii)
- Pendere alicui pecuniam ex fœdere (nu-merare) xxiii, 7 (pendebant veteres monetas, quas nunc numeramus; inde tot vocabula ponderum in re moneta-ria mansere &c. Boecl.)
- Penes hos est resp. xxv, 8 summum im-perium ii, 7 (potestatis aut possесси-onis aut administrationis signif. habet ea particula. Boecler.)
- Penetrare (sc. in portum) xii, 4 (intra-re, deperire, non sine difficultate scil. et periculo: id enim subintellig. in hac voce. Boecler.)
- Penitus se abdere in Thraciam (in interi-ora Thraciæ se conferre) vii, 9 (Sic Tacitus: 'penitus abdere sensus' i, 11, 5. Cicero in Catil. 'penitus in-trare in familiaritatem alicujus')
- Per literas agere ix, 3 si per se virtus ponderanda sit (sine ascititio rerum externarum pretio, sola) viii, 1 per suos (venia et concessu suorum) xviii, 10 per eum honores cepit ille (illius ope beneficioque) xxv, 7 Sic: per me nihilo secius conficies, quod stude-s ix, 3 neque per senatum hoc effi-cere potuit xxiv, 2 (i. e. propter se-natum obstantem). per eum legationes administrabantur (ab eo) x, 1
- Peradolescentulus (de Eumene circiter xx annos nato) xviii, 1
- Peræque xxv, 13 (vulgo vix nota parti-cula, qua Cicero sæpe utitur, pro, æ-qualiter vel eodem modo, ut vulgo loquuntur. Gifan. observat. append. Boecl.)
- Peragere propositum (pertendere) xxv, 22 peracto senatu (finito) xxiv, 2 (nisi legend. 'consulatu' vel 'magis-tratu'). peractis ex sententia reb. xxii, 3
- Peragrare (de exercit.) xviii, 8
- Percellere: tali consilio proditores per-culit (pervertit) xiv, 6 percussus pla-ga xviii, 5 percussi pari fortuna xxv, 11
- Percipere: philosophorum præcepta per-cepta habuit xxv, 17 (v. Habere)
- Percuti sparo xv, 9 percutitur navis rostro xii, 4 percussa est potentia (convulsa) xvi, 2 percussus (pro, per-cussione), Fr. 7

- Perdere aliquem xviii, 10 (vulgo, pro-
dere). equos militares (corrumpere)
xviii, 5 omnia (licentia scil. et ferocia
infestum omnibus esse, omniaque per-
vertere) xviii, 8
- Perdiccas (Amyntæ et Eurydices filius)
xi, 3
- Perdiccas (inter amicos Alex. M.) xviii, 2
- Perdita luxuria (extrema) x, 6 (inten-
ditur vituperium probrose). perdita im-
piae consilia, Fr. 5 (Transfertur
heic epitheton ad ea, quæ sunt in ho-
mine, quemadmodum et alibi familia
v. g. 'demens,' 'impius,' 'sceleratus,'
eodem transferri solent. Proprie enim
de ipsis hominibus ita omnia dicuntur.
Vorst.)
- Perducere aliquem aliquo xviii, 3 (paulo
ante : persuadere alicui ut, ibid.) Sic :
eo perductus est, ut mallet xxii, 4
perducere rem eo, ut x, 5 Sic : eo res
utrorumque perduxit, ut xv, 8 perdu-
cere aliquem ad voluntatem suam ta-
lentis quinque xv, 4 aliquem ad ali-
quam dignitatem (provehere) xix, 1
aliquem magna ambitione Syracusas
x, 2 perducere ad societatem periculi x,
5 perducere in prælium dolo xxiii, 5
(Sic vulgo ; nos edidimus 'produci')
- Peregrinatio (alias demigratio) xxv, 2
- Perexiguus xviii, 9
- Perferre epistolam iv, 4 perfertur fama
de ejus adventu ii, 2 perfertur de his
ad illos vi, 4 perferre laborem (tol-
rare) vii, 1 pœnam iii, 1
- Perficere conata x, 8 perfecit, ut auxi-
lio sociorum Lacedæmonii privarentur
(effecit) xv, 6 ad ea perficienda, quæ
pollicetur iv, 2
- Perfectrix beatæ vitæ philosophia, Fr. 5
- Perfidia Lysandri vi, 2 veteranorum
xviii, 10
- Perfuga (transfuga) xiv, 6
- Perfugit eodem (Corinthus scil.) Hera-
clides x, 5 (nisi forte 'profugit' le-
gend.)
- Perfunctus multis variisque laboribus
xxiii, 13
- Pergamenus rex Eumenes xxiii, 10
- Pergamenæ naves xxiii, 11
- Pericles vii, 2 (Vitricus Alcibiadis)
- Periculum (singul. signific. de libello
seu scripto iudicis) xv, 8
- Periculum est, ne detur, premerentur,
faciant vii, 8. ii, 3. xviii, 8 periculi
nihil ab illo est x, 8 periculum
capitis adire xiii, 4 in periculum
aliquid incidere xxv, 10 pericu-
lo ancipiti premi ii, 3 periculo mag-
- no esse (ἐλλειπτικῶς. v. Esse) xiv, 5.
xxiii, 9 (plene :) magno in periculo
esse xxv, 10 summo in periculo esse,
ibid. in omnibus alicujus periculis
alicui singularem fidem præbere xxv,
4 pericula (de laboribus belli, pugnae,
de præliis) xvi, 4 pericula (de iis,
quæ quis in iudiciis) subit xix, 2
(Cicero de Archia 'iudicia et pericula'
conjungit : ejusmodi persona, quæ
propter otium ac studium minime
tractata est)
- Perillustre hoc fuit (clarissime apparuit)
xxv, 12
- Perinthus (urbs Thraciæ in ora Propon-
tidis, Samiorum colonia) vii, 7 (Sic
Longolius, Lambinus, Savaro, aliique.
Nos cum Ortelio reposuimus 'Pac-
tye')
- Perire morbo xxi, 3
- Peritus belli xv, 3. xxi, 2 rei militaris
xiii, 1 civitatis regendæ, ibid. regio-
num xiv, 8 reip. (πολιτικὸς) xxiv, 3
peritissimus navalis belli ii, 2
- Perjurium xviii, 13 Deos hominesque
alienat xvii, 2
- Permittere rem arbitrio alicujus (com-
mittere) xxii, 1 (Sic Sulp. Sever. i,
37 'permittere alicui summam rerum')
- Permoveri tumultu i, 4
- Pernicies : ad perniciem alicujus impel-
li (de aliquo interficiendo cogitare)
xiv, 5 (Sulpicius Severus dixit : 'in
perniciem alicujus ferri.' lib. i. cap.
20. et 'exitium alicujus moliri,' ibid.
cap. 25). Sic : ad perniciem alicujus
aliquid cogitare xiv, 6 in perniciem
alicujus salutem patriæ sitam putare
xv, 9 in perniciem alicujus positam
spem habere victoriæ xviii, 11 et ali-
bi. ad perniciem civitatis conferre
(sc. aliquid) xv, 7 oppon. ad conser-
vandam rempubl., ibid.
- Perniciosus : perniciosissimum fore vi-
debat, si &c. xvii, 6
- Pernoctare cum aliquo vii, 2
- Perorare de aliqua re xv, 6. xix, 4
(ubi mox : causam dicere). perorare
defensionem pro aliquo, Fr. 4
- Perperna, M. Censorinus xxiv, 1 (al.
Perpenna)
- Perperellere : quis perpulit, ut id com-
mitteres, quod &c., Fr. 3
- Perpeti aliquid iv, 3 Alibi : æquo animo
aliquid ferre xxv, 1 perpeti indigna
xix, 4 paupertatem facile xv, 3
- Perpetua dominatio (continua) i, 8 per-
petua oratio (continua) xv, 5 (oppon.
brevitas respondendi, ibid.) perpetua

- vita (tota) xxiv, 1 perpetua naturalis bonitas (quæ nullis casibus neque augetur, neque minuitur) xxv, 9 perpetuum imperium i, 3. xxi, 2
- Perpetuo imperium obtinere i, 2 perpetuo a maiorib. acceptam equestrem obtinere dignitatem xxv, 1
- Perpudescit: quando perpudescet miscenda atque perturbanda republ., Fr. 12
- Persæ fusi i, 5 venatibus et luxuriæ dediti vii, 11 Persarum dominatio i, 3 Persarum nemo illo fuit manu fortior (de Artaxerxe Longimano) xxi, 1 in Persas proficisci, in Persiam (gente sc. pro regione posita. vid. Gens) xvi, 4. xvii, 4
- Persis ii, 10 Persidis regio xviii, 8
- Perscripta alicui mittere aliqua xiv, 5
- Persequi (in signific. hostilit.): persequi aliquem (conari e medio tollere) vii, 10 aliquem bello i, 7. ix, 4. xiv, 2. xvi, 5 hostem armis xxii, 1 persequi (pro, narrare, commemorare) persequi plura magnitudo voluminis prohibet, Præf. persequi omnia et non necessaria xxv, 11 reliqua bella pari modo (i. e. æque capitulatim, atque &c.) persequi xxiv, 3 de vita et moribus alicujus plura persequi, ibid. (Sic Cic. Offic. 2 'commodissime eas res persecutus est Xenophon.' Ead. ratione simplici 'sequi' usos veteres, docet Buchn. in Thes.)
- Perseverare (de constantia conficiendi belli) xiv, 2 persevero bellare ii, 5 ne sinat Jupiter, te ea perseverare, Fr. 12
- Persona: abest id a principis persona (non decet principem) xv, 1 personis summorum virorum non satis dignum (conditione et loco eorum), Præf. persona (significanter, pro viro, cui administrationes publicæ innituntur) xvi, 4 (sumta est metaph. a personis scenicis v. Buchn. Thes. Sic Cicero acad. quæst. 2 'qui sermonibus ejusmodi nolunt personas tam graves illigari,' i. e. tam claros viros)
- Persuadere (est in opinionem adducere, sive verbis id fiat, sive factis. Illa significatio est in sequentibus): id ei persuasit ii, 5 persuasit consilium esse Apollinis, ut in naves &c. ii, 2 persuasit ei finem facere tyrannidis (quo faceret) x, 3 ut militib. persuaderet, se proficisci (quod proficisceretur) xviii, 3 multis magnis pollicitationibus ei persuadere studuit, ut &c. xviii, 2 (Hæc in istis): persuasum erat populo accidisse &c. vii, 6 hæc diu faciendo persuasit homini suscepisse se &c. xiv, 10
- Pertasum est eum suscepti negotii xxv, 15
- Perterreri timore x, 8
- Pertimescere, ne &c. vii, 5 de salute xv, 7
- Pertinacia (non recedentis sc. a sententia) xxii, 2
- Pertinere: pertinet ad rempublicam (respicit, refertur) vii, 3 ad religionem, ad conjunctionem (signific. finalis causæ) vii, 3 ad sanandum me xxv, 21 ad usum athletarum, ad belli utilitatem xv, 2 ad rem declarandam xv, 1 ad irridendum eum xviii, 11 quæ ad victum pertinent viii, 2
- Perturbatus eo venit iv, 4 tanto magis perturbatus orare cœpit, ibid. perturbata est civitas tumultu Cinnano xxv, 2 plerique omnes perturbati admirabantur xviii, 12
- Pervehi in Italiam vii, 4 pervectus Gades usque, Fr. 7
- Pervenire ad principatum v, 2 ad desperationem xxii, 2 ad incolumitatem xxv, 10 in amicitiam alicujus vii, 5 in affinitatem alicujus xxv, 19 in familiaritatem intimam xviii, 1 in odium alicujus vi, 1. xix, 2 in tutum xii, 4 in tutelam suam xviii, 2 (v. Tutela). pervenit ad illum hæc pecunia (illi data est) xv, 4 pervenit ad regem ejus facti fama xiv, 3 de re male gesta fama ad illos pervenit xiv, 6 pervenit ad aures magistratum, exules in urbem devenisse xvi, 3 Sic: pervenerunt ejus consilia ad regis aures i, 3 (vide de hac postrema locutione Cl. Vorstium. lib. de latinit. falso susp. cap. 13)
- Pervertere civitatem (evertere) vi, 2 mores vetustos (corrumpere) xxii, 3
- Pervulgata sunt nomina eorum (publice et vulgo nota celebrataque) xv, 2
- Petere aditum conveniendi iv, 3 amicitiam alicujus ii, 9 auxilium ab aliquo i, 4 auxilia ab aliquo xxii, 2 colloquium alicujus xiv, 10 aliquem ducem xi, 2 honores xxv, 6 pacem vii, 5 societatem alicujus denigrationis i, 1 petere salutem fuga (querere sibi) xviii, 11 petere castra, naves (in castra se conferre &c.) i, 5 regionem xviii, 4 peti (sc. bello) Athenienses peti dicebantur ii, 2 Sic: peti se sensit (sibi parari hoc exitium &c.) xviii, 12

- Petulans homo (immodestus, procax) xx, 5
- Peucestes (corporis custos Alex.) xviii, 7
- Phalanx xii, 1 Alex. Magni xviii, 8 Laconum xvi, 4 Macedonum xviii, 7 (vide descriptum hoc militum agmen ap. Curt. iii, 2, 13. et quæ ibidem Freinshemius notavit. adde Freder. Gronov. lib. 3. c. 6. quo loco 'moræ' vocem Ciceroni restituit, et Turneb. lib. 9. c. 7. perfecta phalanx quot militum fuerit, v. Montefalcon Bibl. Coislin pag. 507)
- Phalericus portus ii, 6 (Unus e tribus Atheniensium, et antiquissimus et brevissimus ab urbe spatio remotus. vid. Ubb. Emm. vet. Gr. tom. 1. lib. 3)
- Pharnabazus vii, 10 satrapes regius vi, 4 satrapes Ioniæ et Lydiæ ix, 2 Pharnabazus dux belli Ægypt. destinatus xiv, 3
- Phidias xxv, 3 (nisi ex Ernstiano Cod. Mss. Philia legend.)
- Phera, colonia Lacedæmoniorum ix, 1
- Philenius Historicus Græcus xxiii, 13 (sed leg. Silenus)
- Philippides, cursor ejus generis, qui hemerodromæ vocantur i, 4 (alii Phidippus vel Phidippides malunt)
- Philippense prælium, quo Augustus sc. Brutum et Cassium devicit xxv, 11 (sic dicitur, quod prope Philippos Thessaliæ urbem commissum sit)
- Philippus (Alex. pater) xi, 3 idem Amyntæ filius vocatur xviii, 1. xxi, 2 idem Philippus rex xix, 3 Macedo multa moliebatur (sc. dominationis consilio &c.) xiii, 3 a Pausania occiditur xxi, 2
- Philistus, historicus, Syracusas reducit x, 3 tyrannidi amicus, ibid. (Plato Epist. 3 'Philistiden' vocat)
- Philocles, prætor Atheniensium vii, 8
- Philosophiæ præceptor xv, 2 studium xxv, 12 philosophia non ad ostentationem, sed ad vitam agendam utendum xxv, 17 (Multus in hoc argumento Seneca: vid. Ep. xx, 10, 8 &c.) Philosophi plerumque male vivunt, Fr. 5
- Philostratus, Dionis frater x, 9 (Sic edimus ex optimis Mss. vulgo autem erat Philocrates vel Philocratus)
- Phocion, Atheniensis, Bonus cognom. xix, 1 paupertate memorabilis, ibid. ejus dictum super ea, ibid. Demadis consiliis mixtus Demosthenem pellit xix, 2 Piræum securitate sua prodidit, ibid. capitis damnatus a populo xix, 3 causam dicit ap. Philipp., ibid. Athenas reductus damnatur xix, 4 ejus dictum, ibid. a servis sepultus est, ibid.
- Phœbidas Lacedæmonius xvi, 1
- Phœnicum ducentarum navium classis devicta v, 2
- Phryges xiv, 8
- Phrygia vii, 9. xiv, 2
- Phyle castellum Atticæ viii, 2
- Pietas (de affectu in necessitudines) xxv, 17 ita notat affectum matri debitum xxi, 1 obsequium et reverentiam in avunculum xxv, 5 pietas læsa (sc. quæ debetur fratri) xx, 1 (unde qui violavit, mox 'impius' dicitur. Eadem voce obsequium in patriam notatur xvii, 4)
- Pila lapidea (in qua incisa devotio Alcibiadis) vii, 4 (Ex more scil. infamiæ consciscendæ usurpato: unde *σπηλιτης* et *σπηλιτευθῆναι*. Lamb. Plures tñ. pilas, non unam fuisse, Noster vii, 6 testatur)
- Piræei portus triplex Themistoclis consilio constituitur s. emunitur ii, 6 Piræeo potitur Nicanor xix, 2 in Piræum universa civitas Athen. obviam descendit Alcibiadi ejusque collegis vii, 6 in Piræum transit Thrasyb. viii, 2
- Pisander vii, 5. ix, 4
- Pisidæ (populi juxta montem Taurum habitantes) xiv, 8
- Pisistrati tyrannis i, 8
- Pittacus, e sept. sap. viii, 4
- Placare aliquem (reconciliare) iv, 5 placari animo in quem xvi, 5 placati animi civium (alibi: benevoli) xi, 3 (ita Tac. H. i, 31, 7)
- Placet dimicari in terra (de consilio et sententia) ii, 3
- Plaga (pro calamitate) xviii, 5 plagæ (vulnera) xviii, 4
- Platææ urbs Bœotia, apud quam cum universo exercitu suo Mardonius Persa cæsus est iv, 1 (in quibusdam Mss. est Platææ. Græc. *Πλαταιά* et *Πλαταιά* utroque numero. v. Steph. de Urb.)
- Platæenses i, 5 Platæense prælium (apud Plat. commiss.) iii, 2
- Plato Tarentum venit x, 2 a Dionysio patre Syracusas perducitur, ibid. rursus a filio precib. Dionis ut antea Athenis arcessitur x, 3 persuadet tyrannidis finem facere, ibid. a patre Dionysio venundari jussus x, 2
- Plebscitum (quod plebs sciscit, jubet,

- ῥήψισμα δῆμον) iii, 1. vii, 5. xv, 7. xix, 2 (Sic in omnibus his locis vulgo; Nos tamen semper reposuimus 'populiscitum')
- Plecti (puniri) i, 8 plecti in re aliqua (signif. paulo latius, pœnas dare erroris admissi, reprehendi ob neglectum officium) xxv, 11
- Plenus consilii iv, 1. vii, 1
- Plerique omnes (maxima pars, non omnes) xviii, 12 (Est Atticum loquendi genus. v. Gell. Noct. Attic. viii, 12. Priscian. lib. 18. Donat. ad Terent. Andr. i, 1, 28. et Serv. ad Æn. 1). plerique moderatè sapientisque vitæ Timothei testimonia xiii, 4 (mox oppon. unum, ibid.)
- Plumbo completæ amphoræ xxiii, 9
- Plus valere, quam &c. viii, 1 non plus habuit secum, quam triginta (non plures) viii, 2 pluris esse xv, 10 fieri xiv, 5 (locut. ellipt. v. sup. Esse). pluribus verbis aliquod commemorare (multis) xxv, 21 plura persequi magnitudo voluminis prohibet, Præf. (Annotabam antehac ad ista verba, esse in Boecleri Ms. 'sed hæc plura persequi m. v. p.' idque si in textum reciperetur, 'plura' exponi debere 'prolixè,' 'pluribus,' sc. verbis. Neque nunc muto mentem. Est magis, quod mirer, quomodo illud adeo non capere hoc loco Vir Clarissimus potuerit, ut scripserit, non congruere meam expositionem isti Nepotis loco, qui est xxiv, 3 'hujus de vitæ et moribus plura in eo libro persecuti sumus.' Ubi τὸ 'plura' non potest non a Verbo regi). Plurima mala omnium Graiorum in domum tuam intuli ii, 9 plurima fortuna vindicat viii, 1 plurimum aberat Athenis Chabrias (sæpissime, plerumque, maximam partem) xii, 3 (Terent. Phor. i, 4, 17 'domum ire pergam: ibi plurimum est.' ubi Donat. plurimum, τὸ πλεῖστον. Subint. vero 'tempus')
- Pœcile (ποικίλη) i, 6 (Porticus Atheniensis a varietate picturarum sic dicta, quæ ibi positæ; quas recenset Pausan. Atticis. vid. Rutgers. var. lect. v, 1. add. Meurs. Attic. lect. vi, 17. et Athen. Att. i, 5)
- Pœna: legis pœnam subire (lege constitutam) xv, 8 pœnam legitimam decem aunorum non perferre (in patriam restitui ante legitimum Ostracismi tempus) iii, 1 pœna liberari (exilio decem aunorum) iii, 2
- Pœnitet populum iudicii sui xiii, 4 celerius Athenienses, quam Cimonem pœnituit ejus facti (i. e. ejus exilii, quo mulctatus Cimon erat) v, 3
- Pœnus (per Antonomasiā pro Hannibale) xxiii, 10 (vid. supr. Laco). Pœni (pro Carthag.) xxii, 2. xxiii, 7 Pœnicum bellum primum xxii, 1. xxiv, 3 Pœnicum bellum secundum xxii, 4 (Pœnicum enim rescripsimus pro Punicum)
- Pœmatis clarus, Fr. 1
- Pœta elegantissimus xxv, 12 pœtarum interpretes proprie Grammatici appellandi, Fr. 6
- Pœticæ quæstiones Attico propositæ xxv, 20 (Quæ cujusmodi fuerint, docet Jo. Wowerius de Polymath. x, 12)
- Pœtices suavitatis xxv, 18 pœticen attingere, ibid.
- Polliceri liberaliter (promte, prolixè, ample) vi, 4 polliceri quod præstare non possis levitatis est xxv, 15
- Pollicitationes multæ magnæ xviii, 2
- Polybius (Historicus) xxiii, 13
- Polymnus (Epaminondæ pater) xv, 1
- Polysperchon Cassandrum Macedoniam pellit xix, 3
- Pompa funeris xxv, 22
- Pompeium qui et cur secuti xxv, 7 Cn. Pompeii M. res gestas scripsit L. Otacilius, Fr. 6
- Ponderare (considerare) viii, 1
- Pondus (scil. armaturæ) xi, 1 magnum auri xv, 4
- Ponere castra xiv, 11 castra in quibusdam locis xiv, 6 castra in campo adversus aliquem xxiii, 5 ponere alicubi præsidium perpetuum vii, 4 aliquid in publico, ibid. pecuniam in ærario xxiii, 7 hortis custodem fructus servandi gratia v, 4 (Sic Schoppius e vet. libro). statuam alicui xxv, 3 tropæum, quo loco pugnatum est xiv, 8 tripodem aureum ex præda alicui (scil. doni causa) iv, 1 (Est hujusmodi dedicatio inter solennia). prima ejus imago ponebatur in decem prætorum numero (de Miltiade) i, 6 ponere (pro constituere, existimare, habere, numerare): ponere aliquem primum omnium viii, 1 aliquem principem in bello xxiii, 2 ponuntur hæc infamia, humilia &c., Præf. non ei par quisquam in civitate ponitur vii, 3 illorum moribus summa virtus in patientia ponitur vii, 11 apud quosunque est princeps ponitur vii, 11 hoc in vitis ponitur xv, 1 in eisque

- (sc. maledictis) hoc posuit, (inter alia hoc usurpavit) xv, 6 (Adde Vorst. ad Val. Max. iv, 4, 1. At, vitam ponere iv, 5 dicitur ut 'ponere calamum,' i. e. deponere)
- Positam spem victoriæ in alicuj. perniciæ habere xviii, 11
- Pons in Istro factus i, 3 pontis custodes, ibid. pontem facere, dissolvere ii, 5 rescindere i, 3
- Pontus xxiii, 10
- Populus jubet (de populi decreto et lege, formula δημοκρατικῇ) xv, 7 urbanus populus oppon. exercit. v, 2 populus largitione magistratuum corruptus i, 6 populus (suspiciose libertati suæ timet) vii, 3 populus acer, suspicax, mobilis, adversarius, invidus etiam potentiæ xiii, 3 (locus memorabilis in ingenio multitudinis, quem illustrare potest Lips. polit. iv, 5). populi mobilitas notata vii, 6 populus timet potentiam cl. viror. i, 8 populi causam agere (de factione democratica) xix, 3 populi potentiæ non amicus vii, 5
- Populares (qui populo student) xix, 3 (δημοκρατικοί, quos Plutarchus in Arato φιλοπολίτας vocat)
- Populiscitum (decretum populi, ψήφισμα) iii, 1. vii, 5. xv, 7. xix, 2
- Porrigere : non suppēbat, quo manus porrigeret, nisi amicorum possessiones (non erat, unde raperet &c.) x, 7 (Seneca Epist. 55 'cum tempestas piscatoribus dedit ferias, manus ad patatā porrigitur')
- Portæ Ciliciæ (claustra, aditus) xiv, 7 (Græc. πύλαι. Curtius iii, 4, 2 'Py-las incolæ dicunt; arcissimas fauces, munimenta quæ manu ponimus, naturali situ imitante')
- Portare secum (auferre) xxiii, 9 (ubi tamen Nos 'ducere' reposuimus). quæ regi portarentur (advherentur) xiv, 4 portari vehiculo xix, 4
- Porticus (quæ Pœcile vocatur) i, 6
- Portus Athen. describitur ii, 6 Menelai xvii, 8 portum-intrare xii, 4
- Poscere : cum tempus posceret vii, 1
- Posse multum auctoritate apud aliquem (valere &c.) x, 3 Sic : posse plurimum in civitate viii, 3 (quomodo et Cicero passim). non poterat id pati vii, 9 quod facere possent (liceret illis) ii, 7 non potuerunt corrumpi (non sunt passi se corrumpi) vi, 3
- Possidere : ne essent loca munita, quæ hostes possiderent (occuparent) ii, 6
- Possessio Siciliæ (imperiū quod ibi obtinetur) xx, 2 tenere possessionem Siciliæ, ibid. possessiones amicorum (bona) x, 7 possessiones Africanæ xxv, 12 Epiroticæ, urbanæ xxv, 14 pretiosæ xxv, 12 vacuæ bello xx, 3 possessiones suas augere xxv, 12
- Post bellum Peloponnesium (sc. finitum, confectum) xvi, 1 Sic : post Athenas devictas, ibid. post calamitatem (sc. acceptam) xxv, 9 (i. e. postquam in calamitatem incidit, et fortuna uti cœpit adversa. Sic Justinus viii, 1, 6 'prorsus quasi post arma et bellum locum legibus reliquissent.' Idem i, 6, 12 'ingens post necessitatem pugnandi animus exercitui ejus accessit.' Vorst.) post hominum memoriam ii, 5. iii, 1. xxi, 1 post annum quintum, quo expulsus erat v, 3 post annum quartum quam iii, 3. x, 10 Sic : post diem tertium quam x, 5 post hanc rem gestam non ita multis diebus xxiii, 5 post id factum nunquam xvi, 5 post non multo iv, 3 post neque ita multo v, 3 neque multo post xxv, 8 neque ita multo post xvi, 2. xxi, 3 post aliquanto vii, 11 (Justinus ii, 10, 14 'non magno post tempore per proditionem capiuntur.' 'Deinde post,' ut 'post deinde' ap. Ter. xviii, 5, 5)
- Posteaquam i, 6. xxv, 2. x, 4 sexto anno postquam erat expulsus iii, 1 (sic in quibusd. codd.) nono anno postquam xxii, 4 Sic : anno tertio postquam xxiii, 8
- Postera nox xviii, 9 postero die i, 5. xiv, 3 (Sic quoque Cicer. sæpius, Columell. vi, 14. et xii, 25. Liv. xxiii, 19. &c. 'postero anno' Varro de R. R. i, 40). postero tempore iii, 3
- Posterius (postea) iv, 5
- Postulare fidem (jusjur.) xxiii, 2 postulare, ut tradant urbem incolæ i, 2 (confer i, 1). postulo id a te fieri xxiii, 12 postulabat se imperare non parere ducibus xviii, 8 (Plene, pro, postulabat imperare, quemadmodum Noster iv, 2 'se tecum affinitate conjungi cupit.' Idem xiii, 4 'malebat se capitis periculum adire.' Et xv, 4 'se deduci volebat.' Vorst. Ceterum est in isto loco 'postulare' idem ac 'cupere,' ut apud Plaut. Men. ii, 3, 88 'qui me hero postulemoderari.' v. Thes. Buchneri). postulata facere (de consilio dato) vii, 8 postulare veniam gratiamque malæ existimationis (de-

precari malam existimationem, sequi-
ora judicia), Fr. 3

Potens (magnus in civitate; alias, qui
multum potest) xvii, 1 Athenis xii,
3 potens (florens) xxv, 8 potentis-
simus omnium tyrannus xiii, 4 rex
xxiii, 2

Potentia civium (Atheniensium formi-
dabilis) i, 8 Lacedæmoniorum per-
cussa paucitate (sc. armatorum) xvi,
2 singularis (*μοναρχία*, imperium u-
nius) x, 9 potentia æmulatione ii, 6. 7
potentia invidius populus xiii, 3 po-
tentia administratur republ. (oppon.
jure administr.) xxiv, 2

Potestas (imperium, præfectura) ix, 1
(magistrat. censura) xxiv, 2 potestas
regia vi, 3 potestas omnium rerum
(summa imperii) vi, 1 potestates
summæ xvi, 1. xix, 1 (de magistrati-
bus). in potestatem redigere xvi, 5
alibi: sub potestatem redig. i, 2. iv,
2 venire xiv, 3 omnia in sua potes-
tate esse vult x, 6 (periphrasis subest
dominationis). in potestate sua tenere
populum (non imperio scil. sed auc-
toritate apud populum benevolum
plurimum posse) v, 2 in sua potes-
tate non sunt, qui se civilibus flucti-
bus committunt (non sunt sui arbitrii)
xxv, 6 (oppon. libertati actionum et
consiliorum). potestatem sui facere
(offerre se pugnae &c.) xvii, 3 (sistere
se, de præsentia &c. opp. fugæ et
demigrationi) xxiii, 9 potestas ei facta
manendi (facultas data &c.) xxv, 11
potestatem habere cuiusvis conditio-
nis xxv, 12 (de eo, cuius matrimo-
nium et affinitas ubique optata &c.)

Potiri (cum casu generandi): totius ejus
partis Siciliæ potitus est x, 5 potiri
classis hostium vi, 1 imperii xvii, 2
rerum (v. Res) xxv, 9 summæ imperii
xviii, 7 urbis xx, 2 (v. Voss. de con-
struct. c. 31). potiri (cum quarto
casu): potiri summam imperii (ceteris
imperare) xviii, 3 potiri (cum sex-
to): oppido potiri i, 7 præda v, 2.
xvii, 3 regione i, 2

Potius: cur non in prælio cecidisti po-
tius, quam venires &c. (quam ut ve-
nires) xviii, 11 postulabat, ut potius
de præsentē quæstio haberetur, quam
absens accusaretur vii, 4 potius pa-
triæ opes augeri quam regis maluit
ix, 5 potissimum: quo potissimum
duce uterentur i, 1 non videbant quid
potissimum vitarent xxiii, 11 egit Diis
gratias, quod se potissimum esse du-

cem voluissent xx, 4 quod in ca-
potissimum urbe natus est xxv, 3 po-
tissimum ejus diligebat affinitatem
xxv, 12

Præ illo omnes parvi futuros videbant
(notatur contentio) xviii, 10

Præbere alicui fidem (præstare) xxv, 4
alicui suspicionem insidiarum (facere
ut suspicetur insidias) xiv, 10 alicui
panem ii, 10 præbet hæc res suspi-
cionem talis hominis (facit ut talis
suspectetur) xvii, 8 præbere se talem
imperatorem, ut (gerere) xvii, 6 præ-
buit se pari diligentia in eo magistratu
ac fuerat in bello xxiii, 7 pari se
virtute postea præbuit (sc. ac se præ-
buerat in bello adversus Cadusios ges-
to) xiv, 2

Præcipere (de responso oraculi) i, 1
præcipere lectoribus (de admonitione
studiosius facta) xv, 1 præcipere in
schola de pudore et continentia argu-
tissime (de philosophis), Fr. 5 præci-
pere (docere, monstrare quid facien-
dum sit) iv, 4 (proprie magistrorum
verbum est. vid. thes. Buchneri. In-
terdum et de inferioribus usurpatur,
estque idem ac suadere, monere, sug-
gerere sine ulla jubendi auctoritate;
ut ii, 6. sic Alexander ap. Curt. iv,
13, 8 'furum ista solertia est, quam
præcipitis mihi')

Præceptum curare diligenter (rem man-
datam, præscriptam) xviii, 9 (Diod.
ποιεῖν τὸ προσταχθέν. Virgil. *Æn*.
ix, 45 'præcepta facessere'). illa fieri
præcepto suo x, 8 Sic: Hannibalis
præcepto (jussu) xxiii, 11 præcep-
tum illud in animis omnium debet
esse (de monito, sententia, dicto vul-
gari) viii, 2 præcepta philosophorum
xxv, 17 præcepta beneficia (*προληφ-
θέντα*, ante accepta) xxv, 1 (sæpe ita
hoc verbo usus Curtius. v. Ind. Frein-
shem.)

Præcipuus ei honos habitus est (*ἐξαιρε-
τος*, singularis) ix, 1 Sic: præcipua
laude fertur gubernator, qui &c. xxv,
10 præcipuam habet laudem amplis-
simæ pulcherrimæque corporis formæ
(i. e. potissimum laudatur ob formam
corporis &c.) xxi, 1 præcipuo pericu-
lo suo muros restituit (ita ut ipse
potissimum periclitaretur) ii, 6 præ-
cipua fide fuit ea civitas erga Athe-
nienses (i. e. majore, quam reliquæ
civitates) vi, 2 (Nam recte h. l. obser-
vat Cl. Vorstius 'præcipua' casus sexti
vocem esse, contra quam Boeclero

- videbatur; etsi Latine dici quoque possit 'fide præcipuus,' ad eundem modum, quo Florus iii, 1, 2 Jugurtham 'regem fraude præcipuum' vocat, et Velleius ii, 29, 3 Cn. Pompeium 'sanctitate præcipuum.' Huic rei indicio est, quod Noster alibi 'præcipuam laudem,' 'præcipuam fidem,' 'præcipuum periculum' &c. dicit, et de cetero substantivum verbum sæpissime cum sexto casu, ommissa præpositione, usurpat. V. Esse)
- Præclara victoria xx, 2 præclarum hoc quoque Thrasybuli, quod &c. viii, 3 præclara facta xiii, 1 præclarissimum facinus xx, 1
- Præcurrere aliquem nobilitate viii, 1 (supperare, antecellere)
- Prædam ab aliquo facere xii, 2 (Sic etiam Cæs. Bell. Gall. 4. et Cic. 3. in Verr. locuti. Lamb. Usitatus est 'prædas agere,' quod tamen male reposuit Lamb. xiv, 10. ubi constanter Mss. et edd. vet. 'magnas prædas capit.' quomodo et Cic. pro dom. 'capta e fortunis præda.' Et Plant. Trucul. v, 2, 14 'de prædonib. prædam capere'). præda hostium (hostibus erepta) xiii, 4 præda ab eo (scil. facta) xiii, 1 præda barbarorum locupletari, quam civium gloriosius vii, 7 præda locupletatus exercitus vii, 5
- Prædicare aliquem liberatorem (ut liberatorem) x, 10 laudes alicujus xx, 4 prædicare aliquid de aliquo vii, 11 in quo bello si tantum eum prudentem dicam, minus quam debeam prædicem (non satis laudem) xxv, 9 prædicabat mirari se (aiebat) xvii, 4 prædicare (præ se ferre, προφασίζεσθαι) vii, 4. xviii, 13
- Prædicere alicui ut &c. (affirmativus aliquem monere) ii, 7. xiv, 9
- Prædium rusticum xxv, 14 prædia compluribus locis habere v, 4
- Prædones maritimi (pirata) ii, 2
- Præesse alæ equitum xviii, 1 armatis xix, 2 classi x, 6 exercitui (de prætorib.) i, 4. vii, 6 exercitibus xi, 1 insulis ix, 1 præesse cœpit majoribus rebus xiv, 2 præesse rebus regis xix, 3 opibus regiis (jussu regis summam belli administrare) ix, 4 rebus magnis (in imperiis sc. magistratibusque) iii, 3 rebus iisdem (in imperio militari) vii, 6 summæ imperii (de summo duce) ii, 4 potestati severe (magistratui) xxiv, 2
- Præfectus classis vi, 4. ix, 1 (Gr. ναύ-
- αρχος et σταλάρχης. v. Scheffer. de mil. nav. iv, 5). præfectus custodum xviii, 11 equitum x, 5. xiv, 6 fabrum xxv, 12 et Fr. 10 (ἐπαρχος τῶν τεχνιτῶν. fabris enim in bello opus, qui machinas facerent &c. eorum caput, operisque curator et exactor, 'præfectus fabrum.' v. Lips. Poliorcet. iii, 6). præfectus Lydiæ xiv, 2 præfectus regis vii, 5 (eo sensu, quo 'præfecti regii' satrapæ, imperatoresque vocantur xvii, 2. vid. Gell. x, 18. et Justin. v, 2, 5. ac ibi not. Berneggeri). præfecti regii (scil. classis) i, 4 præfectus morum xxii, 3
- Præfecturæ consulum prætorumque xxv, 6 (a consulibus prætoribusque delatæ præfecturæ. erant enim tales præfecturæ in exercitu variæ, ab Imperatore deferri solitæ. v. Sigon. de antiq. jur. prov. ii, 2)
- Præficere aliquem classi i, 4 exercitui xi, 2 præfici imperio pari (potest. milit. sc.) vii, 5
- Præferre: qui præferendi sint judicare xxiii, 13
- Præfinire: diutius retinere imperium, quam lege præfinitum est xv, 7
- Prælium terrestre, navale vii, 5 prælium navale facere xxiii, 10 prælium committere xxiii, 11. 10 prælio pari discedere ii, 3 prælio superior xviii, 10 prælio cadere (in prælio) iv, 1 fugare uno prælio exercit. xxiii, 4 magno prælio aliquos ix, 4 ex prælio excedere xviii, 4 prælia certo die facta xx, 5
- Præmium (victoriæ Marathonis Miltiadi tributum) i, 6 præmia proposita (militibus diligenter armatis ornatisque) xvii, 3 præmia, quæ minime invidiosa viii, 4 præmio id ei magno futurum iv, 4. xxiii, 10 (præmio virtutis: et meritum). statuæ i, 6. xii, 1 statuæ æneæ xvi, 5 corona oleagina viii, 4 coronæ aureæ xvi, 5 ager, ibid. cognomen iii, 1. xix, 1 sepultura magnifica et sepulcri monumentum x, 10. xx, 5 sustentatio publica liberorum, collocatio et dotatio filiarum iii, 3
- Prænuntiatum est de eorum adventu xviii, 9
- Præoccupare (sc. portus) xiv, 7 regionem xviii, 2 præoccupare alterum (insidiis tollere) x, 4 (cum alter ab altero timet sibi, ideoque prior eum occupat)
- Præoccupatio: effecit illud locorum præoccupatione xviii, 3

Præoptare nuptiis generosarum filiam equitis Romani xxv, 12 (Alias construitur hoc verbum cum infinitivo et conjunctione 'quam.' Justinus viii, 4, 5 'perire ipsi quam non perdere eos præoptabant')

Præponere regno bonam existimationem xvii, 4 præpositi a Lacedæmoniis triginta tyranni (impositi cervicibus Athen.) viii, 1

Præs nullius rei factus est xxv, 6 (publicorum conductores, mancupes, prædes dabant. Est adeo 'præs,' qui populo se obligat, et a magistratu interrogatur, in publicum ut præstet: inde cum respondet, dicitur 'præs.' Varro de L. L. Festus ita: interrogatus, 'si præs sit,' ille respondet, 'præs.' vid. Brisson. formul. 6. et Pollet. hist. fori Rom. lib. 5. cap. 1. fin. add. not. et Salmas. de mod. usur. cap. 6)

Præscribere: ut præscriperat ipse xxv, 22

Præsens tempus hoc desiderat xvii, 8 præsentī bello (eo quod tum gerebatur) ii, 2 præsentēs res secundæ vii, 6 (oppon. adversæ superiores, ibid.) in præsentī vii, 4. xxv, 12 (tum &c. Tacit. 'in præsens')

Præsentia: in præsentia (tum temporis) i, 7. ii, 8. vii, 10 (H. Stephanus in Pseudo-Cicer. negat Latine dici. v. Voss. de vit. serm. iv, 33). in præsentiarum xxiii, 6 (aliis 'in præsentia.' illam lectionem defendunt Schottus et Lambinus auctoritate Cornificii, Taciti, Gellii, Ulpiani: in quibus tamen ipsis non consentiunt exemplaria. Vossius in Latino-barbaris ctsi lib. i, 25. dubitarat an genuina sit, credideratque ex 'in præsentia rerum' corruptam: tamen lib. iv, 33. non audet eam cum Schoppio in tanto Mss. consensu damnare. Tuetur eandem et Elmenhorstius in Ind. Apul.)

Præsidium (παραπομπή, Gall. convoi) xv, 4. xxv, 10 Sic: præsidii, quod satis erat, dedit ii, 8 (custodia militaris et satellitium) xiii, 4. xiv, 2 (item: pro militibus præsidariis, tuendæ sc. urbi impositis) xvi, 3 Ita: præsidium perpetuum alicubi ponere vii, 4: præsidia (milites præsidium agitantēs) i, 4. xv, 10 præsidia barbarorum iv, 2 intra sua præsidia in littore collocata se recipere (de dispositis tutando receptui militibus) xxiii, 11 præsidii regiones aliquas occupare xvii, 3

præsidii in eo non satis est (de eo qui hosti oppositus erat) xiii, 3 præsidio esse civibus suis (juvare, prodesse &c.) ix, 2

Præstare fidem (implere) ii, 8 fidem amicitiae xix, 2 præstare officium suum xxv, 9 officia i, 2 (v. Offic.) amicis officia xxv, 8. 4 præstare (pro, antecellere): præstat honesta mors turpi vitæ xii, 4 præstare omnes caliditate xxi, 3 omnes eloquentia xv, 6 antiquitate xxv, 3 aliquem prudentia tanto, quanto &c. xxiii, 1 aliquem honore rerumque gestarum amplitudine xxv, 18 quæ civitas omnes antiquitate, humanitate, doctrina præstabat xxv, 3 præstans claritate, usu belli xviii, 3 usu, sapientia xiii, 3

Præstituerē certam diem (præfinire) xii, 3

Præter ceteros (supra ceteros, præ ceteris) iii, 1 (vid. Gifan. observ. L. L. pag. 193). præter consuetudinem xxiii, 12 (adde Perizon. ad Sanctii Min. lib. 2. cap. 11. n. 3). opinionem i, 2 (extra. v. Tursellin. cap. 135)

Præterire: induciarum præterit dies xvii, 3 (Livius dixisset: 'induciarum exiit dies'). præterire aliquid (in narratione omittere) vi, 4 Sic: non præterire aliquem xiv, 8

Prætermitto: nullum diem prætermittit hoc facere v, 4

Præterquam, quos (dolores) ex curatione capiebat xxv, 21

Prætextus belli i, 4. vi, 1

Prætor fit a populo ad gerendum bellum ii, 2 prætor fuit Atheniensium apud Plataas in prælio iii, 2 hic, ut rediit, prætor factus est xxiii, 7 prætores decem creati i, 4 (Intelliguntur his locis magistratus militares, στρατηγοί, quos recte Latini 'prætores' vocant. ita enim, teste Asconio Comm. in 3. Verrin. vocatur, qui exercitum ducit. v. de his prætoribus Athen. milit. Sigon. 4. de rep. Athen. 5. et Petit. Comm. ad leg. Att. pag. 251. et seqq. 'Prætoris' voce similiter usi æquales Nepotis Cæsar et Cic. itemque Livius xxi, 3. ex emendatione Gronovii, cujus ibi notas vide). prætor et prætura (sc. Roman. de quibus passim antiqui scriptores) xxv, 6

Prævidere: nisi quid prævidisset xxiii, 9 (Sic in vulgatt. edd. Nos edidimus 'providisset')

Præces alicujus comprimere (v. Com-

- prim.) xxv, 23 preces Deorum ex-
petere, Fr. 12 (Jos. Mercerus in not.
ad Aristæn. Ep. i, 8. exp. 'invocare :'
atque huc advocat illud Plauti Truc.
i, 5, 1 'qui a patrona preces mea
expetessunt.' ubi v. not. Taubmanni.
Buchnerus censebat 'preces' poni
pro rebus petitis, ut 'vota' pro rebus
quas vovemus, quam explicationem
et Plauti locus admittit)
- Precari a Diis immortalibus xx, 5 (Sic
Livius xxix, 17 'ne ab Diis quidem
immortalibus quod precemur quic-
quam superest')
- Premere adversarium (carpere, vexare)
xiv, 7 adversarios (instare percussis)
xxiii, 11 premi ab hoste (cum in pe-
riculo et angustiis sumus) i, 3 (Est
venatorium verbum, cum ita urgetur
bestia, ut nulla elabendi amplius copia
sit. Inde ad militiam; per metaph.
vero et ad disput. transfertur; quem-
adm. non semel Cic. usus. Buchn.)
premiincipiti periculo ii, 3 valetudine
xxiii, 4 undique bello xiii, 3 premi
ad exeundum (urgeri) xvii, 6
- Pretiosæ possessiones xxv, 12
- Pridie Kalendas Aprilis xxv, 22
- Primus locus ædium (atrium), Praef.
prima ejus imago in decem prætorum
numero ponitur (primo loco) i, 6
prima nocte (prima noctis parte, pri-
ma vigilia) xviii, 9 cum primum po-
tuit, imperium deposuit xx, 3 primus
Græciæ (e Græcia; Græcorum) vii,
7 primus (cujus prima seu præcipua
habetur ratio) xvii, 1 primi ætatis
ejus (præcipui ejus temp.) xi, 1 in
primis stare (sc. in acie, pugnare inter
primos) xv, 10 in primis bene habi-
tavit xxv, 13 in primis omnium Pers.
manu fortis (inter omnes Persas in
primis fortis) iv, 1 (Ceterum hujus
generis exempla plura supra annotata
sunt. v. In)
- Princeps (pro primo) viii, 1. xxii, 3.
xvii, 1 (pro præcipuo): princeps du-
cum xiv, 5 princeps non solum con-
siliis sed etiam in convictu (cujus
consilio convictuque ante alios utimur)
xxv, 8 Ita: principem in bello ponere
aliquem (alicujus opera consilioque
plurimum uti) xxiii, 2 Ita: principes
(viri præcipui, clari, florentes) v, 3
(oppon. infimis) xxv, 3 principes ordi-
nis equestris xxv, 8 philosophi xxv,
17 princeps fuit hujus rei (de aucto-
re) xxv, 8 principes sceleris (aucto-
res) xviii, 13 (Ms. tamen Schotti ha-
- bet 'participes'). principes factionis
xvi, 1 principes (cum nota potestatis
et officii): principes civitatis ii, 8
Ionæ sc. et Æol. i, 3 Sic: principibus
præsentibus (sc. Gortyniorum) xxi, 1
9 (Aliter cum nota ἐξοχῆς et magni-
tudinis): principes civitatis xxv, 19
(παράφρασεως loco esse possunt verba
xxv, 18; qui honore rerumque gesta-
rum amplitudine ceteros præstiter).
Princeps urbis Romanæ et terrarum
orbis (de summi imperii affectatione)
xxv, 20 Principes Græciæ Spartani
xvi, 2 Thebani xv, 5 Principum stu-
dia (optimatum) xxv, 16 Principi an
musica conveniat xv, 1
- Principatus maritimi imperii xiii, 2 de
principatu intelligant sibi cum his
certamen fore ii, 6 (talibus civitatum
æmulatio descripta Justino viii, 1, 1)
- Principatus (non imperii, sed auctorita-
tis, præcipuus in civitate locus) v, 2
talibus principatus causa æmulationes x,
6 principatum in civitate obtinet Sci-
pio (gloria ceteris præstat) xxiv, 2
Aristides cum Themistocle de princi-
pato contendit iii, 1 principatum elo-
quentiæ tenet Hortensius xxv, 5. v, 2
sicut: principatum in civitate obti-
nere (de Scipione) xxiv, 2 (excellen-
tia sc. gloriæ famæque supra ceteros)
- Principia (castrorum sc.) xviii, 7 regia,
ibid. (Locus castrorum, ubi tendebant
duces, tribuni &c. ubi jus dictum, sig-
na asservata, altaria culta. vid. Lips.
mil. Rom. v, 4. add. Berneg. ad Just.
xi, 6, 6. et Gronov. observ. iv, 10.
ubi plura de hac voce)
- Prior: Dionysius prior (paulo ante: su-
perior. sc. ex duobus illis Siciliæ ty-
rannis) x, 1. xxi, 2 (quomodo et Jus-
tino vocatur xxii, 1, 1. Sic: 'prior
Africanus' apud Quintilian. 1. O. xi,
1)
- Pristinum tempus vii, 6 in pristinum
restituere provinciam (in priorem et
veterem statum) xx, 1 (Dicitur ut
'restituere in integrum')
- Privare commeatu urbem i, 7 privari
auxilio sociorum xv, 6 commeatibus
xix, 2 vita ab aliquo xxi, 3
- Privatus (opponitur magistratibus et qui
sunt cum imperio domi militiæque):
potentior et major quam privatus ex-
istimatur Alcibiades vii, 3 privatus
in classe erat Chabrias, sed omnes,
qui in magistratu erant, auctoritate
anteibat xii, 4 (Ubi opponitur is, qui
tum erat privatus, et sine imperio, iis,

qui tum erant in magistratu) Sic : erat ibi (in exercitu) privatus numero militis xv, 7 ut si privatus in comitio esset Sparta xvii, 4 privatus esse posse non videbatur Miltiades (ex imperiis et magistratibus ad *Isoropolav* privati juris non reductoris facile existimabatur) i, 8 privatus (qui imperium deposuit) xx, 3. xxiv, 2 privati hospites (respectu Jasonis tyranni) xiii, 4 privato suo consilio, non publico xvi, 1 privatum ararium (paucis scil. aliquibus constitutum) xxv, 8 privata judicia ii, 1 (de Athen. sermo est. v. Sigon. 3. de rep. Ath. 1)

Privignus vii, 2

Prius est decretum quam &c. xx, 3

Pro (*ἀντὶ*, pretii et mercedis significatu) : pro caritate patriæ xv, 4 (ubi tamen fors non incommode exponas : præ caritate patriæ. Sic Curt. v, 11, 5 'quascunque sedes elegeris, pro patria et domesticis rebus petitori.' Auctor dial. de orat. xxiii, 2. qui Lucilium pro Horatio, et Lucretium pro Virgilio legunt). pro meritis gratiam referre ii, 8 pro (secundum, juxta) : pro cuiusque facultatibus xv, 3 pro dignitate hominis xviii, 4. xxv, 2 pro necessitudine sortis xiv, 1 non pro opinione (non ut aestimaverat) viii, 2 pro (loco, vice) : pro noxiis nonnulli ab insciis conciduntur x, 10 pro perfuga proficisci xiv, 6 (Sic Cæsar B. G. iii, 18 'qui ubi pro perfuga ad eos venit.' Livius xxvii, 15 'pro perfuga iussus Tarentum transire,' ita locum emendante doct. Gronovio. Justinus xxiii, 3, 9 'pro victo fugere visus est.' Tacitus xi, 24, 7 'victos pro alienigenis arcebant.' Idem i, 36, 5 'pro desertore.' Plautus Most. xii, 6, 2 'pro imbre.' Idem Menæchm. ii, 2, 24 'pro sano.' Terentius Ad. i, 1, 23 'pro mco.' Adde Gell. xi, 3. et Tursell. cap. 138)

Probare aliquid (approbare) xiv, 6 probare librum vi, 4 consilium x, 8. ii, 2 alicujus consilium xxv, 21 alicujus factum xx, 1 probare auctorem aliquem (ei potissimum credere) ii, 10 cum minus esset probatus parentibus (de Themistocle liberius vivente) ii, 1 (exprimitur τὸ ἀδόκιμον τοῦ ἥθους). probata re (cum utrique res placuisset) xiv, 11 probanda fuerunt (laudanda) ix, 5

Probabilis orator xxiv, 3 (vult dicere, fuisse Catonem oratorem civili captui

cumprimis accommodatum, et cujus oratio facile fidem apud omnes inveniret. Nam Ciceroni id est 'probabile,' si oratio non sit nimis comta, si auctoritas et pondus in verbis, si sententiæ vel graves, vel aptæ opinionibus hominum et moribus. Vide Partition. orat. cap. 6 et 9. itemque Quintil. viii, 13)

Procacitas hominis (audax petulantia in incessendo) xx, 5

Procedere : hæc minus prospere procedunt xiv, 6 cum jam nox processisset (profecta esset) xvi, 3 (Sic Sallust. Jugurth. 'ubi plerumque noctis processit.' Livius xxi, 54 'procedente jam die')

Procellæ civiles (bella, discordiæ) xxv, 10 (vid. Fluctus civ.)

Proclus (pro Procles) xvii, 1

Proclivis (facilis) xiii, 3

Procreare liberos ex aliqua xv, 6. xxi, 2. x, 1 quales civitas cives procreasset xv, 6

Procul ab eo loco iv, 5 (Sic Livius xxxvii, 53 'procul ab domo')

Procurare sacra ii, 2 negotia alicujus (scil. rem mandatam agere) xxv, 15

Procuratio reip. (de rerum administratione civili) viii, 3. xxv, 3. 15

Prodere memoriæ aliquid (de historica scriptione, quæ memoriæ propagandæ causa suscipitur) ii, 10. iv, 2. xi, 3. xxiii, 13 memoriæ de aliquo vii, 1 Sic : de illius interitu duplex memoria prodita est xxiii, 8 prodere aliquem (tradere, periculo exponere) xviii, 10 amicum xix, 2 supplicem ii, 8 (v. Thesaur. Buchner.)

Proditionis accusatus (sc. crimine) i, 7. xv, 3 damnatus ii, 8

Proditores tali consilio perculit xiv, 6

Prodire in concionem populi (sc. agendi dicendique causa) ii, 1 prodire in publicum vii, 3

Producere vitam (prorogare) xxv, 21 producere in aciem exercitum i, 5 dolo aliquem in prælium (eliceret) xxiii, 5 (Sic enim legendum : vid. not. ita et alii locuti. Cæsar B. G. iii, 100 'elicit navis Lælianæ, atque ex his longius productam unam cepit.' Hirtius B. Gall. viii, 48 'cum fuga vehementi Volusenum longius produxisset.' M. Seneca Suasor. 1 'longius me fabellarum dulcedo produxit')

Profanus locus (juxta Ms. Boecleri : v. not.) ii, 6 (oppon. sacer)

Proferre plurima (sc. narratione) xv, 4

- rem unam de crudelitate alicujus vi, 2 testimonia xiii, 4 proferre telum (eruerē obrutum) xiv, 11
- Proficere (de successu effectuque) x, 5 non multum profecit xviii, 10
- Proficisci legatus xvi, 4 nondum illum putabat profectum (dedisse se in viam) xiv, 5 Sic: proficiscens (cum abiret) xxv, 4 proficisci (absolute, subintellecto 'ad bellum') ix, 4 (quod additur) vii, 4. xiii, 3 proficisci in castra xxiii, 2 in exilium xxv, 8 proficisci domo navibus i, 1 classe, ibid. proficisci contra aliquem xviii, 3 alicui auxilio xiii, 1 proficisci praesidio xvii, 3 subsidio xi, 2 (ad praesid. subsidiumque fereundum). proficisci adjutum aliquem xii, 2 oppugnatum regionem xviii, 3 proficisci a parente non potuerunt plura (conferri in filium) xxv, 9
- Profiteri aliquid libere apud aliquem (indicare, fateri) ii, 7 (Sic Suet. Caes. 34 et 72. Aug. 31. Vitell. 15. Vim verbi indicat illud Ciceronis pro Rabir.: 'Fateor, atque etiam profiteor, et prae me fero'). professus est, se regem quaerere (prae se tulit, dixit) xxiii, 11
- Profigare aliquem xxiii, 4 hostes xiv, 2. 6 hostium numerum (ad interitum dare, ut explicat Lambinus) i, 5 (mox: prosternere, ibid.) profigantur opes (potentia subvertitur) xvi, 2 (vid. Gifan. observ.) profigare rempubl., Fr. 12 (perdere, pessundare)
- Profugere domo xxiii, 8 ex urbe xxv, 9 profugere ad aliquem aliquo xxiii, 7 profugere aliquem (ab aliquo), Fr. 7 (nisi locus corruptus est)
- Progenies Hercules (stirps &c.) xvii, 1 progenies (pro filio) v, 1
- Progenitor majorum xvii, 7
- Progredi longius (de hostili exerc.) ii, 3
- Progressus: tantum in literis progressum fecit, ut &c. xxiv, 3
- Prohibere transitu xxiii, 3 (alii 'transitum.' quomodo Plautus Amphitr. iv, 3, 18 'neque me Jupiter, neque Di omnes id prohibebunt, si volent.' Et Trinum i, 2, 50 'qui tu id prohibere me potes, ne suspicer?')
- Projecta hasta (porrecta advers. incurr.) xii, 1
- Proinde ac si (pro, perinde ac si) vi, 2. vii, 6 (ita alibi etiam, quanquam variat Codices. Neque tamen veremur cum Tursellino, cap. 125, 'ne ubique mendum sit in scriptoribus')
- Prolabitur aedes xxv, 20
- Promittere religiose xxv, 15
- Promissa barba xiv, 3 (alii: proluxa)
- Promptus in rebus gerendis et excogitandis ii, 1
- Pronominis 'hic' crebra est apud Nepotem usurpatio, pro 'is,' 'ille,' 'ipse,' relativis. Ut, quod i, 4 dicitur; creati praetores, in eis Miltiades. Mutato pronomine alibi effertur: captæ urbes, in his Byzantium vii, 5. Ita: cum venissent in invidiam, et ob id imperium his esset abrogatum xv, 7. Adde x, 1. ii, 7. xv, 5 &c. Pronomen 'ille' laudis et celebritatis causa interdum adhibetur. Vid. supra Ille.
- Pronuntiare aliquid excellenter xxv, 1 poemata xxv, 4 pronuntiare aliquid palam xvii, 3
- Propagare fines imperii xxii, 2
- Propagines clarorum virorum. xxv, 18
- in Propatulo (in loco aperto et ad conspectum exposito) xxiii, 9 (integre Cic. Verr. 4 'in propatulo loco')
- Propere egredi xv, 4
- Propinquus ejus xiv, 2 propinqua cognitione conjunctus, Praef. propinqui regis iv, 2 propinqui Eumenis xviii, 13 (Diod. φίλοι, Plut. οἰκεῖται)
- Propinquitas nobilis x, 1 propinquitate proximus xvii, 1
- Propitia voluntas (benevolentiae signif.) x, 9
- Propius muros i, 7 propius Grammatico, Fr. 3 propius Tiberi, quam Thermopylis xxiii, 8
- Proponere quaestionem alicui xxv, 20 praemia xvii, 3 morbo remedia (adhibere) xxv, 21
- Propositum: ad propositum venire (ordiri scriptionem), Praef. propositum hoc tenuit (hoc consilium pertendit &c. perstitit usurpare) xviii, 3 Sic: propositum peragere (ad fin. perducere) xxv, 22
- Proprietor xxiii, 4
- Proprius: fide confirmavit, se illius fore proprium vi, 1 (elegantem de eo, qui deditus obstrictusque alicui factionem ejus et nutum se secuturum promittit). propria laus Pelopidae (quae ei soli, tanquam auctori facti, debetur) xvi, 4 proprium Thrasybuli factum (quod ipsius auspicio tribuendum) viii, 1 non propria munera (non diutina, veluti nil solidae possessionis ob invidiam habentia) viii, 4 (Sic Plautus

Mercat. ii, 3, 4 'propriū nequit mihi evenire, quod cupio.' Et **Trin. v, 2, 6** 'Beneficiū hominī propriū quod datur, prorsum perit; quod datum utendum est, id repetundī copia est, quando velis.' Adde *Thes. Buchneri et Boecler. Chrestom. Ter.*

Propter invidiam (ex invid.) xv, 7 propter notitiam (quod noti essent) **x, 9** propter veterem amicitiam (quod amici veteres essent) **xviii, 11** propter avaritiam Cretensium (quod avari illi essent) **xxiii, 9** propter affinitatem **P. Sulpicii** (ejus affinis existens) **xxv, 2** propter familiaritatem (cum familiaris ejus fuerim) **xxv, 13**

Propugnaculum oppositum barbaris (de urbe Athenis, interpretatione situs politica sc.) **ii, 7** propugnacula tyrannidis demoliri (quæ tyrannidis causa, tanquam instrumenta coercendorum civium extructa sunt) **xx, 3** ('fræna,' 'claustra oppressorum,' 'sedes et arx servitutis,' alias hoc sensu leguntur. *Boecler. vid. sup. Arx*)

Propugnator (scil. liberorum Alexandri) **xviii, 13**

Prorumpere: vis morbi prorupit in intestin. **xxv, 21**

Proscripti xxv, 10 conquirebantur Romæ **xxv, 11**

Proscriptio equitum xxv, 10 (intelligitur hic crudele illud flagitium, quo dominationi firmandæ civium clarissimorum capita et bona, hæc quidem hastæ subjecta, illa autem libidini et supplicii publice exposita ad promiscuas neces destinabantur, propositis publice edictis. Primus sceleris auctor Sylla, testibus Velleio et Floro. Scilicet id agebant tyranni, ut quos acies et civile bellum non absumserat, proscriptioe interciderent, securiorique, demotis optimis quibusque, dominatu ipsi uterentur. *Boecl.*)

Proserpinæ ædes x, 8

Prosequi aliquem (comitari, deducere) vii, 6 (sic accip. **xxv, 4.** si quidem recipimus lectionem *Rutgers.* 'prosequi discedentem: sin, 'diem prosequi,' retinemus, nihil videtur absurdi habere locutus: isto affectu sc. diem prosequi, de quo mox sequitur &c. *Boecl. vid. Dies*)

Προσκυνεῖν ix, 3 (veneratio Persarum regibus delata hoc vocabulo exprimebatur. Ratio ista: divinum aliquid regi suo tribuebant, *εἰκόνα θεοῦ* interpretantes, ut est apud *Plutarchum.*

Igitur honorem quoque divinum habuerunt; unde *τὸ προσκυνεῖν*, 'adorare,' translatum. Noster per 'venerari' ibidem expressit, scilicet non capite tantum flexo, submissisque genibus, sed prostrato humi corpore. *Boecl.*)

Prosperare ei cesserunt hæc (de rebus bello feliciter gestis) **xiv, 1**

Prosperitas magna eum consecuta est (ad tantam postea prosperitatem profecit, est eVectus &c.) **xxv, 19** prosperitas valetudinis (constans et diuturna sanitas) **xxv, 21** prosperitas honestarum rerum, **Fr. 5**

Prospicere ab janua xxiii, 12 (v. Jan.) prospicere liberis (consulere, commodis eorum servire) **xix, 1**

Prosternere magnas opes (profligare ingentem hostium numerum) **i, 5** vim barbarorum **v, 2** phalangem **xvi, 4**

Protinus viii, 2

Provectus ætate xx, 4

Providere: cum provideret, ne commetibus civitas privaretur **xix, 2** nisi quid providisset (sic enim vid. legendum) **xxiii, 9**

Provincia: paternam alicui provinciam tradere **xiv, 1** habuit provinciam, partem Ciliciæ, *ibid.* prætor provinciam obtinuit Sardiniam **xxiv, 1** provinciam sorte nancisci (provinciæ administrationem) **xxiv, 2** provinciam dare alicui **xxv, 8**

Prout ipse amabat literas (pro eo ut) **xxv, 1** (causa et comparatio notatur)

Proximus ætate (qui proxime post illa tempora vixerat, quibus hæc acciderant) **ii, 9** proximus propinquitate (cognitione) **xvii, 1** proximo triennio (scilicet quod insecutum est) **xxiii, 3** Sic: proxima ætate **ix, 4** (refertur enim hæc vox tam ad secuta, quam ad antecessa). ex proximo (absolute) **xvi, 2**

Prudens rei militaris ix, 1 (Sic *Tacitus H. ii, 25, 1* 'Celsus doli prudens')

Prudentia juris civilis, rei militaris v, 2 prudentia armis fortior **xxiii, 11** minus tamen in prælio potest ducis prudentia, quam fortuna **viii, 1** prudentia (de artibus imperatoris in universum) **xxiii, 1** prudentia est divinitus quædam (de politica prudentia) **xxv, 16** prudentiæ specimen **xxv, 3** duplex officium **ii, 1**

Prusias Bithyniæ rex xxiii, 10 jus hospitii violare non audent in Hannib. **xxiii, 12**

Ptolemæus (ex Alexandri M. amicis,

- postea Ægypti imperio celebratus) xviii, 10. xxi, 3 Ptolemæus Ceraunus interficit Seleucum xxi, 3 a quo erat adjutus opibus, ibid.
- Pubes (adjective): puer, priusquam pubes esset, scorta adducebantur x, 4
- Publicus locus (oppon. privatus) ii, 6 publica res (negotium publ.) xx, 3 in publicum prodire vii, 3 ponere aliquid in publico vii, 4 in publicum deferre prædam (in publicos usus ærario publ. inferre) xiii, 1 (sicut apud Græcos τὸ δημόσιον ἀράρ.) publica inopia Athen. (civitatis) xxv, 2 publica vincula i, 7. iv, 2 publice ali (ex publico) iii, 3 (vid. Buchner. Thes. et Rhodii Lex. Scribon.) publice exposcere (publico nomine) ii, 8 Sic: publice ab Atheniensibus Evagoræ adjutor datus Chabriæ xii, 2 publice comprobatum est xxiii, 3 publice versuram facere xxv, 2 publice honores habere alicui xxv, 3 publice literas mittere aliquo xiii, 3. xxv, 2 publice efferre (publico honore suntque) x, 10 publice sepelire xx, 5 (Sic Tacitus H. iv, 9, 4 'ut Capitolium publice restitueretur.' Et Agric. xxi, 1 'adjuvare publice.' aliique 'passim')
- Publicare bona vii, 4. viii, 1 (confiscare, intellig. bona, quæ publico vendicantur vel ex tempore vel publica venditione. Boecl.)
- Publius Cornelius Scipio: v. Scipio
- Pueri literatissimi (de servis Attici) xxv, 13 puer ab janua prospiciens xxiii, 12 (v. Janua)
- Puerulus: me puerulo, utpote non amplius novem annos nato xxiii, 2
- Puerilis ætas xxv, 1
- Pugna Cannensis xxiii, 5 Leuctrica xv, 6 Marathonica laudata i, 5 depicta in porticu i, 6 navalis iii, 2 pugnae signum datur xxiii, 11 a pugna discedere infectis rebus (de oppugnatione urbis) i, 7 (si genuinum est illud 'a pugna')
- Pugnare adversus aliquem viii, 2 animo magis quam corpore (ut infestis armis, sic infestioribus animis concurrere) xviii, 4 (paulo ante: inimica mente contendere). pugnata pugna xxiii, 5 (v. Voss. de construct. cap. 22). pugnandum dolo, ubi armis impares sumus (si Marte aperto diffidimus, arte et consilio nitendum) xxiii, 10 pugnatum est magnam partem diei xviii, 4
- Pulcher: amplissima pulcherrimaque corporis forma xxi, 1 (vid. Buchnerum ad Cic. de Offic. c. 36)
- Pulchre aliquid facere posse (de opera prompta expeditaque serv.) xxv, 13
- Pullulare incipiebat luxuria (crescere &c.) xxiv, 2 (metaph. ab arborum pullis. Lamb.)
- Pulvinar Paci institutum xiii, 2 (Inter honores divinos 'pulvinaria' fuisse, id vero satis constat: de significato non consentiunt. Lambinus lectulos, in quibus Deorum statuæ collocarentur, exponit; sane plerique aut pro lectulis in templo stratis aut pro lecticis apparatus Deorum accipere. Marcellus Donatus ad Suet. Cæs. 76. rejectis aliis signif. interpretatur pulvinaria, quæ super lectos stratos in templis ad simulacra numinum sublevanda ponebantur. Boecl. add. Casaub. et Torr. ad citat. Sueton. loc.)
- Pulvinus: sub (alii: in) pulvinum subiecit epistolam (sc. super quo accumbat) xvi, 3 (Sic fere Curtius iii, 6, 7 'epistolam sigillo annuli sui impressam pulvino, cui incumbibat, subiecit')
- Puppæ avertere xxiii, 11 (vid. Verrere)
- Purpura violacea, rubra Tarentina, dibapha Tyria, Fr. 8
- Pus erumpit xxv, 21 (juxta codicem Medicæum. v. not.)
- Putare vim adhibendam iv, 4 ut putabat iv, 5 non putabant oportere judicari &c. iv, 3 putavit se retenturum &c. i, 3
- Putris (al. puris) fistula xxv, 21 (v. Fistula)
- Pydna (urbs Macedoniæ littori accubans) ii, 8
- Pylæmenes (Thyi pater) xiv, 2
- Pyrenæus saltus xxiii, 3
- Pyrhus Epirotes ictu lapidis interiit xxi, 2
- Pythagoreus (Lysis Tarentinus) xv, 2
- Pythia i, 1. ii, 2 (subintell. sacerdos Apollinis Pythii, quæ consulentibus respondebat. Alio nomine Phœbas. Pollux i, 1 ἰδίως δὲ ἡ ἐν Δελφοῖς προφητὴς, Πυθία. v. Diodor. Sic. lib. 16. et Gyrard. hist. Deor. syntag. 7)

Q.

- Qua iter fecerat, eadem reversus est ii, 5 Sic: quacunque iter fecit xxiii, 3
- Qua (pro, aliqua): ne qua repentina vis in civitate existeret vii, 3 ne qua sibi

- statuā poneretur xxv, 3
- Quærere tempus alicujus interficiendi vii, 5 quæsit ubi ipse tuto viveret ix, 2 quærere ab aliquo (interrogare) iii, 1. x, 2. xvii, 4. xxiii, 2 quærere de aliqua re (explorare) xvi, 3 quærere angustias (sc. ad pugn.) ii, 3 quærere (scil. pecuniam ab amicis opitulantibus) xv, 3 quæritur, quid opus sit facto (deliberatur) xviii, 9
- Quæstio (pro judiciali cognitione et disceptatione) vii, 4 quæstio poetica xxv, 20 (vid. Poët.)
- Quæstor consuli sorte obtigit xxiv, 1 (Nam consulibus aut prætoribus ex-euntibus in bellum et provincias, 'quæstores' additi, qui ex eo provin-ciales appellantur. Additi autem ple-rumque 'sorte' cum juberet senatus ut in sortem provincias conjicerent. v. Sigon. de antiq. jur. prov. ii, 3 Rosin. Antiq. vii, 45. Boecl.)
- Quæstum: maximum existimavit quæ-stum memorem gratumque cognosci xxv, 9 (Sic fere Terentius Heaut. prol. 49 'eum esse quæstum in ani-mum induxi maximum, quam maxime servire vestris commodis.' Vorst.)
- Qualis esset aperuit (ostendit suam vir-tutem) xiv, 1 hoc quale sit, facilius existimabit is &c. (formula in æstima-tione rei) xxv, 20
- Quamdiu fuit hyems, tenuit se &c. xviii, 5 quamdiu ibi fuit, habuit secum &c. xxv, 4 quamdiu affuit restitit &c. xxv, 3
- Quam latissime possint &c. xviii, 9 (hæc particula cum verbo 'possum' et su-perlativo frequenter ita jungi solet. v. Tursellin. 143.) quam minime xviii, 8 quam minime multa vestigia xx, 3 quam longissime ii, 7 quam (pro, postquam: *ἐλλειπτικῶς*) iii, 1 (pro, potius quam) xiv, 8
- Quaquam: vide Cumcum
- Quantus ille fuerit, potest ex hoc intel-ligi xxiii, 5 quanto antestaret elo-quentia innocentie cognitum est iii, 1 tanto innocentie discipulos doctrinis, ut &c. xv, 2 quantum in se fuit (quantum potuit) xi, 3
- Quaterni quinq; versus xxv, 18
- Que (enclitica): itaque fecerunt (et ita) vii, 4 quoque Messena celerius resti-tueretur (et quo) xvi, 4 utique velles (et uti), Fr. 12 (mox: atque uti ne-fas haberes &c.) utque fieret (et ut) xviii, 8 exque ea triumphum depor-tavit xxiv, 2 a barbarisque xx, 1 ab
- eoque xiii, 1 ad eumque misit x, 4 in eamque consuetudinem copias ad-duxit xi, 2 in eoque bello ix, 1 ob eamque causam v, 1
- Quemadmodum (quomodo) xvi, 1 quem-admodum (interrogative) x, 2
- Queri: querebantur opus nihilo minus fieri ii, 7 legatos miserunt questum xii, 3
- Querimonia intercedit inter eos (offen-siunculae et contentiones) xxv, 17 (Ita apud Cicer. 'queri cum fortuna.' Vet. inscript. apud Gruter. 1042, 8. CONJU-GI. SANCTISSIMÆ. CUM. QUA. VIXI. ANN. XXXI. SINE. ULLA. QUERELA.)
- Qui, a quo ortus, quos honores quibusque temporibus cepisset xxv, 18 (servit hæc figura rerum dispositioni et mem-bris signate exprimendis. Talis est lo-cus:) quem, ex quanto regno, ad quam fortunam detrusisset (nisi quod heic etiam intenditur significatus; quantum virum, ex quanto regno, ad quam hu-nilem conditionem &c.) xx, 2 qui vellet (ut qui vellet) x, 3 qua (sc. via) ii, 5 (v. Is.) quod reliquum vitæ fuit, privatus Syracusis vixit (reli-quam vitam) xx, 5 qui (pro, quis): domino navis, qui sit, aperit ii, 8 (Sic enim e Mss. legend. Et sæpe ita Plautus, Terentius, alii. vid. Gronov. obs. in script. Ecclesiast. cap. 21)
- Quidam: Argilius quidam iv, 4 Callias quidam v, 1 Callicrates quidam x, 8 Meneclides quidam xv, 5 Lyco qui-dam x, 9 Lamestius quidam xx, 5 (Additur hoc pronomen nominibus eleganter, interdum designandi cau-sa, interdum contentim, ut in ul-timo exemplo: aliquando, quasi d ignotiore, obscuro, aut obiter memo-rato accipiendum videtur. Boecl. Idem pronomen per notam judicii, sententiae, metaphoræ, *ἐμφάσεως* ad-ditur &c. Boecl.) naturali quodam bono viii, 1
- Quidem: quem quidem sic erudit, ut &c. xi, 2 qui quidem duo maledicen-tissimi consenserunt vii, 11 qui quidem Serviliam coluerit xxv, 11 quod quidem nos audierimus iii, 1 quod nos quidem jucundissimum arbitramur xxv, 14 cum quidem principatum teneret (et quidem cum, vel, etiamsi tum) xxiv, 2 (asseveratus et cum *ἐπιτάσει* rem exprimit. Sic:) cum quidem fortissime pugnaret viii, 2 apud Philippum regem verbo, reipsa quidem ap. Polysperchontem (reipsa,

- vero) xix, 3 cum quidem bellum parabis (cum vero, sin) xxiii, 2
- Quies (ἀδιαφορία, quando bello et partibus abstinemus) xxv, 7 (Sic 'quietus,' qui est neut. partium, v. mox Quiet. Sic 'quiescere,' sequi neutras partes. Livius ἐκ παραλλήλου conjungit 'quiesceretis abstineretisque armis' l. xxxii, 21)
- Quiescere (somnum capere) vii, 10 (committere accusationem) vii, 4 (pacem agitare, arma interim non movere) xvii, 5
- Quietus fuit (studio partium et civili tumultu abstinuit) xvi, 4
- Quin : negare non potuit, quin x, 2 posteaquam vidit sibi non dari facultatem pro dignitate vivendi, quin &c. xxv, 2 nunquam misit literas, quin &c. xxv, 20 filium non aspexit, quin &c. xx, 1 quin aut interfici aut missum fieri juberet (inimmo, potius) xviii, 11 (vid. de hac particula collecta Boecl. in Chrestomathi. Ter.)
- Quinquies Consul (quintum) xxiii, 5
- Quippe cum cives ejus eodem uterentur instituto, Præf. quippe quem venundari jussisset x, 2
- Quirinalis collis xxv, 13
- Quis, quid (pro aliquis, aliquid) iv, 4 et sæpe
- Quisque, quodque : primo quoque tempore (ut primum fieri potest &c.) i, 4 ut quemque ex proximo locum fors obtulisset xvi, 2
- Quoad (quamdiu, interim dum) xvi, 4. xviii, 12. xxiv, 2. xxv, 11 quoad ei licebat (quantum fieri poterat) xii, 3 quoad licitum est vii, 2 quoad (pro, donec) xv, 9. xviii, 2. 6. xv, 2
- Quod (pro, eo quod) ii, 8. xviii, 7 ('quod' eleganter præfigitur particula 'si', ubi ea inchoandæ præsertim periodo ac sententiæ non sufficit, neque sustinere potest frontem orationis). quod si quis legat &c. xviii, 8 (Sic etiam præfigitur τῷ 'nisi' in illo :) quod nisi debilitatus esset, videtur potuisse &c. xxiii, 1 (nam et heic aliquo fulcro veluti indulgebat τὸ 'nisi,' qualia alias sunt. Sane equidem &c. Boecl. Sic quoque Tacit. Agr. xvi, 2. 'quod nisi Paullinus propere subvenisset, amissa Britannia foret.' Consulat Lector Curtium ad Sallust. Catilin. cap. 18. n. 8)
- Quo minus v, 4. xv, 8
- Quorsum : ea quorsum evaderent, timebat (quem eventum habitura) x, 8

- Quotannis xxiii, 7
- Quotidianus victus (in dies singulos præberi solitus) xviii, 12 cultus xxv, 14 quotidiani sumtus x, 7

R.

- Radices montis (ima montis) i, 5 (v. Thes. Buchn.)
- Rapi aliqua cupiditate, in aliquid xviii, 6
- Raræ arbores (per intervalla enatæ et tractim) i, 5
- Ratum : nihil fore ratum (quæ constitisset, non mansura, de abrogatione) vii, 10
- Ratio : ejus ratio etsi non valuit, &c. (sententia, consilium) i, 3 Sic : ad hunc interficiendum talem iniiit rationem (tale consilium) xxiii, 10 (Utrumque conjungit Curtius iii, 7, 10 'facile ratio tam salubris consilii accepta est'). ratio temeraria (de modo et via agendi) xiii, 3 omni ratione bellum comparare x, 5 quorum (gestorum) nisi ratio explicata fuerit, res apparere &c. xiv, 1 (Notatur heic accuratior expositio circumstantiarum, quas vulgo appellant. Vult enim Nepos hoc dicere : 'Datamis res gestas satis percipi haud posse, nisi plenius narretur, quibus in gerendo vel difficultatibus conflictatus vel rationibus expeditus' &c. Boecler. Sic Tacitus H. i, 4, 1 'ut non modo casus eventusque rerum, qui plerumque fortuiti sunt, sed ratio etiam causæque noscantur.' Ubi vid. Boecler. annotat. polit.)
- Recedere a conspectu suorum xii, 4 (paulo ante : abesse, ibid.) a caritate patriæ non recedere (constanter amare) vii, 8
- Recens auctoritate (de historico proximo temporis), Fr. 7
- Recedere in invidiam vii, 7
- Recipere se eodem, unde &c. (reverti) xiii, 3. xxiii, 11 in Phrygiam xiv, 8 recipere se ad aliq. (perfugere) xviii, 4 Sic : intra sua præsidia xxiii, 11 recipere aliquem in fidem (tutelam et patrocinium religiose præstandum) ii, 8 Ita : recipi (scil. in fidem), ibid. recipere legatos (recuperare) ii, 7 in patriam, ibid. recipi (scil. in amicitiam et pacem curarum) xviii, 10 (scil. in exercitum et præfecturam) vii, 8

Reconciliare milites x, 7 (oppon. amittere, *ibid.*) reconciliare oratione aliquos (ad officium revocare, qui defecerant) i, 7 reconcil. pacem viii, 3

Recreare aliquem (reficere, semianimum sanitati restituere, refocillare) xviii, 4 Siciliam (in integrum restituere, scil. depulsa servitute) xx, 4

Rectum aliquid putare (honestum) Præf.

Recumbere x, 9 (mox : in lecto cubare, *ibid.*)

Recuperare aliquem (liberare ex vincl. host.) xvi, 5 recuperare adolescentulos (ex transfugio retrahere) xvii, 6 imperium xvii, 7 patriam (restitui in patriam ab exilio) xvi, 2 patrimonium xxv, 12 amissa xiii, 3

Recusare : non recusavit, quo minus &c. xv, 8 (Ita Cicero Philipp. 1 'si quid contumeliose dixerō, quo minus mihi inimicissimus sit, non recusabo.' Vorst.)

Reddere alicui salutem (sc. capto) xviii, 12 literas alicui (tradere) iv, 2 debitum naturæ (periphrasis mortis) xxi, 1 (v. Debit.) reddere alicui alicui hostem xxiii, 2 reddere civitatem ferocem (bellicosam) ii, 2 mare tutum ii, 2 otium tota Africa xxii, 2 aliquos suos (efficere) vii, 3

Redigere aliquem sub potestate alicujus i, 1. 2. iv, 2 Sic : in potestatem alicujus xvi, 5 sub imperium alicujus xiii, 2

Redimere aliquem ab Acheronte x, 10 (v. Acher.)

Redire hyematum aliquo xviii, 8 ad officium (sc. obsequii) i, 7. v, 2. xvii, 5 (dicitur, ut 'redire ad ingenium,' 'ad sanitatem,' 'ad mores,' &c. Lambin.) in gratiam cum aliquo vii, 5. viii, 3. xiv, 8 nunquam cum matre in gratiam rediit (consequens pro antecedente : nunquam cum matre in similitudine fuit &c.) xxv, 17 redeamus illuc (formula finiendæ interjectionis, eggressionis) xvii, 4 reditum est domum xv, 8 redit pecunia ex metallis ii, 2 redeunt tot talenta ex regione illa ii, 10

Reditus : omnis ejus pecuniæ reditus constabat &c. xxv, 14

Reducere ad officium (qui defecerant) xiv, 2 exercitum domum xv, 7 exercitum hyematum xvii, 3 uxorem (de integro ducere, Lamb.) x, 6 (scil. cum esset alii tradita)

Referre ad consilium de aliqua re xviii,

12 referre sermonem ad aliquem (exponere alicui &c.) x, 2 referre se ad castra (recipere) xxiii, 11 cum relatum legent (expositum, narratum), Præf. Sic : relatæ res gestæ eorum sunt (expositæ opere historico) xxi, 1 retulit versum ex secunda Hom. rhapsod. (recitavit, usurpavit sermone) x, 6 referre gratiam xviii, 6 pro meritis ii, 8 referre mores alienos ad suos (comparare, exigere) xv, 1 prædæ talenta 1200. in publicum retulit (publico ærario intulit) xiii, 1 (Sic qq. mss. Dan. et Ed. Ultraj. Alii : 'detulit'). referri in numerum scriptorum xxv, 12

Reficere jumenta xviii, 9 se (vires et imperium instaurare) xvii, 7 (transl. ab iis, qui a deliquo aut gravi morbo se recolligunt. vide Gebh.) ædem xxv, 20 mœnia, fana xx, 3 muros ix, 4 muri partem (mox : restituere) xiii, 4 si paulum modo refectæ res essent (sc. ex damnis belli) xxii, 1

Refrænare impetum alicujus (inhibere, objicere imped.) xviii, 9

Refringere impotentem alicujus dominationem (debilitare, obsistere ei) vi, 1

Refugere in urbem (de oppugnantibus repulsis) viii, 2

Regere civitatem xiii, 1

Regius, Regnum &c., vid. *infr.* post voc. Rex

Regio Persidis xviii, 8 regio locupletissima xvii, 3 saltuosa xiv, 4 Regionum peritia quid prosit duci xiv, 8 e regione (ex adverso) i, 5

Religio (jusjurandi scil. vel, obligatio per jusjur. facta) x, 8. xvii, 2 veneratio rerum religiosar. xvii, 4 religionem minuere (majus *ἱεροσυλία* scelus), *ibid.* (significat heic 'religio' ipsam sanctitatem, placita, instituta religionis). recipi religione quadam (cum ad fidem datam, tum ad sanctit. loci refertur) ii, 8 homo sine ulla religione ac fide (qui nec fas nec jus, nec divina nec humana curat) x, 8

Religiose promittere (magna fide certaque) xxv, 15

Relinquere locum (discedere) i, 3 oppidum reliquum (indefensum deserre) ii, 2 reliquit eum anima xviii, 4 relinquere filium ex uxore natum xi, 3 talem ex se natum x, 5 virilem sexum xvii, 1 liberos xv, 10 famam sui vi, 1 regnum alicui x, 1 relinqui hæreditate (proprie) xxiii, 1 relicta hæreditate domus xxv, 13 relictum a

- patre hæredium xxiv, 1 relictæ a patre divitiæ magnæ x, 1 relictus pauper jam a majoribus (ad quem inde a majoribus transmissa paupertas) xv, 2 relinquere aliquem (transfugere ab aliquo) xiv, 6 relinqui (deseri, non defendi), ibid. relinquere aliquem locum tutum xvii, 6 relinquere historiam temporum (de auctore historiæ) ii, 9 reliquit scriptum eum ibi periisse, eum interfectum (scripsit, vel, in ejus scriptis reperitur) ix, 5. xxiii, 8 relinquere sibi spatium deliberandi (sumere, servare) xviii, 12 relinqui (superesse): nulla spes salutis relinquitur mihi i, 3 nullum tempus sobrio relinquebatur (luxuria semper obruebatur et sine intermissione) x, 4
- Reliquum est, ut (nihil aliud superest, quam ut) xxv, 21 reliqui nihil facere (elegantè, omnia facere, tentare &c.) xxv, 21 (v. Gif. observat. L. L. p. 213). reliquum tempus (insecutum) ii, 2. xxiii, 2 reliquum vitæ xx, 3 reliquum oppidum (reliqua pars oppidi) ii, 2 Sic: reliquam phalangem vetuit loco cedere xii, 1 (vid. supr. Pars)
- Remansit ferrum in corpore xv, 9
- Remedia celeria facilliaque alicui morbo proponere xxv, 21
- Remigrare Romam xxv, 4
- Reminisci famæ veteris xix, 4 reminisci aliquid (excogitare) vii, 2 reminisci (perpendere post factum, quid factum sit) xiv, 5 reminisci pristini temporis acerbitem vii, 6
- Remittere calces xviii, 5 (v. Calces)
- Remittere se (oppon. seriis actionibus) vii, 1 remissus in labore xi, 3 (ἀνέμνος, lusus, languidus. Lamb.)
- Remove hostes a muris urbis (repellere) xxii, 2 aliquem ab exercitu (adinere imperium) xvi, 1 remove se a talibus consiliis (studium animi et institutum a certis consiliis faciendis sequendisque abhorrentis notat) xxv, 8 si removisset Eumenem (oppressisset) xxiii, 10 removeri a motu corporis (ab occasione motus &c.) xviii, 5 remotus ab honestate (non conven. honest.), Præf. a conventu (qui domi remanet) x, 9 remotis ceteris xxiii, 2 remoto adversario (e medio sublato) x, 7
- Renovare bellum xxii, 1
- Renuntiare propere, celeriter xxiii, 12 renuntiatum est, vicisse Boeotios xv, 9 huic renuntiat, irrita futura &c. vii, 10
- Repellere (hostem) iii, 2 summos duces xviii, 13 repelli ab arce viii, 2 repelli (de frustrato conatu, ac petitione rejecta) vi, 3
- Repentina vis (tumultus, seditio &c.) vii, 3 repentinum consilium (quasi necessarium et ex tempore salutis causa captum) iv, 4 quo repentino objectu viso &c. xxiii, 5
- Repere (oppon. 'ire,' de viarum angust.) xxiii, 3
- Reperire (Aristotel. in Politic. εὑρίσκειν, de consilio feliciter promteque invento) ii, 1 reperire causam bellandi xxii, 3 id quod in tyranno non facile reperitur xxi, 1 reperiebatur intemperans vii, 1 non reperiebatur causa xxiii, 11 repertus fidelis regi xiv, 1
- Repetitum Macedoniam venire xviii, 6 (si lectio proba est)
- Reprehendere seipsum (damnare consilium suum) xiv, 5 reprehendi in hoc iv, 1. xxv, 10
- Reprimere luxuriam xxiv, 2 regiones spiritus x, 5 (ταπεινῶν, συστέλλειν τὰ φρονήματα regionum. Gebh.) reprimi (scil. a furibunda animor. concitatione) iii, 1
- Repudiare munera xix, 1
- Repugnare (resistere in acie) xv, 9 repugnare victoriæ patriæ (repudiare ejus obtinendæ consilia) vii, 8
- Repulsam ferre alicujus rei ab aliquo iv, 2
- Reputare secum vii, 4
- Requirere aliquid ab aliquo (interrogare &c.) xxv, 20 Sic: Indos, unde in eas terras devenissent, requirendo cognovisse abreptos, Fr. 7 requisivit, ubinam esset &c. (de familiari compellatione, circa resciscendum statum fortunamque ejusque) xxv, 10
- Res se ipsa aperit (e facto liquet, quid veri subsit suspicioni) iv, 3 res cadit præter opinionem i, 2 ei rei præfecit Datamen (negotio, scil. belli gerendi) xiv, 2 re vera ix, 2. xvii, 2. xviii, 1 reipsa xix, 3 eadem re (ea causa, propterea) i, 4 (v. Gifan. obs. L. L. p. 77). in aliqua re gratias alicui agere atque habere xx, 4 in aliqua re plecti xxv, 11 qua re (ob quam causam) xxiv, 2 res humanæ xx, 4 quid facerent de rebus suis ii, 2 res abit a consilio ad vires viii, 1 res est mihi cum illo (de contentione et æmulatione) xvi, 1 res gesta (quicquid ac-

cidit) xiv, 3 res illustris pop. Romani xxv, 18 neque res ulla gesta est publica &c. xx, 3 res privata, publica vii, 3 res major ii, 1 Sic: res majores, Fr. 12 res Græcæ xxiv, 3 Italicæ, ibid. Persicæ ix, 5 Romanæ, Fr. 3 (memoria rerum Græcarum, Italicarum, &c. Aliter accipitur in isto:) rebus Romanis tranquillatis (i. e. compositis, sedatis turbis, quæ Romæ ortæ fuerant) xxv, 4 res memoria dignæ xii, 1 res militaris i, 8. iii, 2 (omne circa bella gerenda negotium ac scientia comprehenditur. Habet et publicæ administrationis operisque significatum hæc vox, ut:) res gerere in Africa xxiii, 7 res summæ (ut alias: summa rerum) xviii, 9. 10 rerum summa (imperium summum ac potestas) xviii, 5 Ita: rerum potiri (quamvis hoc *ἐφοικῶς* accipiendum sit, de dominatione principatus Romani oligarchica) xxv, 9 præesse rebus regis xix, 3 rebus majoribus præesse xiv, 2 rebus maximis gestis vii, 5 de rebus summis consilia capere (i. e. de summa rerum, sive de negotiis summam rerum spectantibus) xviii, 7 (Etiam *τὴν πολιτείαν* notat, ut in illo:) res constituere i, 2 (de statu imposito, rebusque ac provinciis ordinatis. Quare mox Synonym. 'Chersoneso constituta,' ibid.) Sic: res Macedoniæ occupare (i. e. imperium) xviii, 6 (v. Thes. Buchn. Pertinet huc et istud:) magna commutatio rerum horum imperio facta est vii, 5 (v. Commut.) rem expedire (de difficili negotio) xviii, 9 rem gerere (præesse pugna) xxiii, 8 rem male gerere (de infelicitate belli, *κακῶς πράττειν*, uti adversa fortuna) i, 3. ii, 5 rem eo perduxit, ut &c. x, 5. xv, 8

Res divina (de sacris et immolatione hostiar.) xxiii, 2 familiaris xxv, 2. 4 domesticæ res (i. e. vires bellicæ) xxiii, 10 (quanquam Boecleri Ms. habet 'opes'). res adversæ, secundæ vii, 6 afflictæ ix, 2 exiles (i. e. calamitosæ) xviii, 5 (de statu rerum, ac fortuna vitæ). res anteactæ (quicquid antea actum esset) viii, 3 res severas differre in crastinum xvi, 3 rebus Laconum studere (partibus) xvi, 1 rebus suis aliquem re aliqua abalienare xvii, 2 omnibus optimis rebus uti (in familiari sc. vita cultuque)

xxv, 13 bonarum rerum ignorantia xvii, 8 (v. Bon.) res Veneræ vii, 11 ('res' et 'summæ' opponuntur xvi, 1. 'illæ' expositionem negotii, 'hæ' indicata potius quam narrata rer. capita signif.)

Respublica Atheniens. xxv, 4 resp. est penes hos (ab ipsis administratur) xxv, 8 respub. tota domi bellique (pro ipsa administratione reip.) vii, 7 resp. geritur bene x, 6 administratur jure xxiv, 2 reipubl. mutationes xxv, 4 omnis procuratio xxv, 3 reipubl. peritus (*πολιτικός*) xxiv, 3 reip. causa inimicitias suscipere xxiv, 2 reipublicæ totum se dedere ii, 1 (v. Dedere). reipublicæ (indigentia privatis copiis sublevata) xvii, 7. xxiv, 2 remp. capessere (ad ejus administr. accedere) ii, 2 ad rempubl. accedere ix, 1 de rep. nihil præter gloriam capere xv, 3

Resacrare vii, 6 (Est religione devotionis solvere, execrationem in alicujus caput factam irritam reddere &c. Boecler. adde Festum in 'resacr.' Et e junioribus præter laudatos Ernstio, Turneb. adversar. xviii, 25. et interpretes ad Plaut. Aul. iv, 7, 4. et Pers. i, 1, 48. Schottus autem rectius esse ait 'resacrare,' quomodo et ap. Plaut. loc. cit. ac Festum l. c. scribitur)

Rescindere pontem i, 3 alibi: dissolvere ii, 5

Resciscere (vel, 'rescire:' comperire) iv, 3. xiv, 2. xviii, 8 (proprie de occultorum et insperatorum cognit. usurpari docet Gell. ii, 19)

Reservare se sibi suisque (de ægroto, qui nihil reliqui facit, quod ad sanandum se pertineat) xxv, 22 (oppon. id sibi accelerare, quod natura cogit, ibid.)

Residere alicubi (quietis causa, de lasso) xiv, 11

Resistere adversus (v. Adv.) xvi, 1 resistente nullo xxiii, 5 resistere omnibus (bellare adv. omn.) xviii, 3 factioni xvi, 1 restitit ei nemo in acie (nemo eum sustinuit, nemo non decessit victus) xxiii, 5 Sic: nemo ei dicendo potest resistere (advers. ipsum valere) vii, 1 restitit, ne statua sibi poneretur (intercessit, impeditur) xxv, 3

Respicere aliquid (considerare) i, 8 (Eodem sensu usurpatur et substanti-

- vum 'respectus' ap. Justin. xii, 10, 8 'quos sine respectu amicitiae necari jussit,' et alios passim)
- Respondere superbe (incivilis animi nota) iv, 3 respondere (causam dicere in judic.) xv, 8 in respondendi brevitate concinnus (τὸ ἀποφθεγματικὸν dictorum innuitur: quod constat brevitate et concinnitate) xv, 5 (oppon. ornatus in perpetua oratione, ibid.)
- Responsio iridentium i, 1 responsum oraculi (Apollinis Delph.) i, 1 αἰνυματώδες ii, 2 Dei Delphici responso iv, 5
- Restare: restiterat hoc (supererat), Fr. 5
- Restituere alicui sua xx, 3 muros (extruere) ii, 6 Sic: muros ex hostium praeda patriae restituerat xiii, 4 restituere aliquem in regnum xi, 2 in pristinum (in stat. prist.) xx, 1 restituendi (sc. ejus) spes nulla erat (sc. ab exilio in patriam) xxv, 9 Sic: suffragante Theramene populiscito restituitur vii, 5 plenius: in patriam restitutus est iii, 1 restituere urbem (incolis et disciplina eam condere) xvi, 4
- Retardare: ut non minus totidem dierum spatio retardaretur (de hostis impetu tardato) xviii, 9 (mox: refrænare hostis impetum, ibid. hostis celeritatem impedire). retardare hostis impetus xi, 2 hujus casu aliquantum retardati sunt Bæotii (de Epaminonda, sparo eminens percusso) xv, 9
- Retia xvi, 2
- Retinere benevolentiam alicujus xxv, 5 usum benevolentiamque xxv, 20 suum ordinem (in success. sc. et jur. famil.) xvii, 1 vitam diutius xxiii, 12
- Retinere aliquid memoria xxv, 11 usque eo retinuit ferrum in corpore, quod ex hastili remanserat xv, 9 retinere bonitate potestatem (exercere, usurpare) i, 8 aliquos sub potestate (in obsequio et fide) i, 3 retinuit se domi xv, 10 (Sic edidit Lambinus; Nos secuti libros optimos edidimus, 'domo se tenuit')
- Retrahere: uno prælio Thebas ab interitu retraxit (revocavit, servavit) xv, 8
- Reverti: sed illuc revertor x, 4 sed ad illos revertar xviii, 8 (formulae post factas digressiones)
- Revocare filium ad virtutem a luxuria x, 6 aliquem domum xxiii, 7 revocare suos tuba (inhibere incurrentes in host.) xii, 1 revocari in patriam (scil. ab exil.) v, 3 defensum patriam xxv, 6
- Reus delicti vii, 8 parricidii, Fr. 4 (sub. 'de crimine.' est enim ellipt. locutio). reum facere aliquem absentem vii, 4
- Rex nomine non potestate (de Agesilao Lacedæmonio) xxi, 1 alibi: reges nomine magis quam imperio xvii, 1 rex nosse debet suos ix, 4 rex nobilis xiv, 3 (i. e. dynastes. v. Dynast.) Rex (ἀπλῶς, pro rege Pers.) xvii, 2 et alibi (Scil. Persarum, et postea Parthorum reges non solum a suis sed etiam a Græcis et Rom. scriptorib. ob potentiam et imperii amplitudin. nunc 'μεγάλου βασιλέως' et 'magni regis'; nunc absolute 'βασιλέως,' et 'regis' titulo insigneabantur. vid. Briss. lib. 1. de reg. Pers. et Scheffer. in Ind. Æliani). reges casus adversos hominibus, secundos suæ fortunæ tribuunt xiv, 5
- Reges Nepoti memorati: Agesilaus xxi, 1 Cyrus, Darius Hystaspis filius, ibid. Xerxes, Artaxerxes Macrochir, Artaxerx. Mnemon, ibid. Philippus, Alexander M. xxi, 2 Pyrrhus Epirotes, ibid. Dionysius Prior, ibid. Antigonus, Demetrius, Lysimachus, Seleucus, Ptolemæus xxi, 3 &c.
- Reges Lacedæmoniorum vi, 3 duo nomine non imperio xvii, 1 reges bini Carthaginiens. annui Romanis consulibus comparati xxiii, 7 (v. not. Ernstii, et Grot. de J. B. et P. i, 3, 10. βασιλέως etiam Aristot. 2. polit. 9. dixit). reges Thraciæ vii, 7 regum popul. Rom. res gestæ xxiv, 3
- Regius apparatus iv, 3 cultus xiv, 3 alibi: ornatus xviii, 13 regium nomen, ibid. regii spiritus (arrogantia regia) x, 5 (v. Spirit.) regii satrapæ xiv, 3 regii (sc. ministri) xvii, 8 regia dignitas, absque nomine reg. i, 2 regia potestas vi, 3
- Regnum (μοναρχία, imperium unius) xx, 3 regnum Darii i, 3 regnum (de tyrannide) xx, 1 regni honor (regia dignitas) xvii, 1 regnum vivus rex non debet filio tradere xxi, 3 regnum virtute adepti privati xxi, 1 regnum partiri x, 2 de regno controversia inter Leotychidem et Ages. xvii, 1
- Rhapsodia secunda Homeri x, 6 (lib. secund. Iliad. Homeri: nam ita vocantur ejus Poëtæ libri. Lambin. Pollux lib. 4. cap. 7. inter nomina Poëmatum

ῥαψῳδίαν ponit. Adde Suidam in hac voce, et Salmas. Exerc. Plin. pag. 867. seqq. itemque Scalig. Poëtic. i, 41)
 Rhetor Atticus (de legato) xv, 6
 Rhodanus fl. xxiii, 4, 6
 Rhodii configunt cum Antiochi copiis xxiii, 8
 Risus coortus xv, 8 risum alicui concitare, seu (ut vulgo editur) excitare xxiii, 11
 Robur libertatis (vires ad reparand. libertat. unicæ aut præcipuæ) viii, 2 robustus domesticis rebus (potens, valens) xxiii, 10 robustior factus (adulterior) vii, 2
 Rogatu ejus xv, 4
 Roma vocatur urbs, in qua domicilium orbis terrarum est imperii xxv, 3 Roma quando condita, Fr. 1
 Romanus pop. omnes gentes virtute superavit xxiii, 1 Romanum nomen (populus) xxiii, 7 Romano non licebat alibi civem fieri xxv, 3 Romanæ urbis princeps (Romæ) xxv, 20 (Sic Virg. Ecl. 6 'Parnassia rupes,' pro, Parnassus. Et Æn. 1 'Sicula tellus,' pro, Sicilia. Aliique. Vorst.)
 Romulus xxv, 20
 Rostrum (navis sc.) xii, 4
 Rubrum mare xxiii, 2
 Rudes literar. Græcar. (rerum) xvi, 1 (Sic Cicero Offic. 1 'non modo græcarum literarum rudes, sed etiam docti, &c.' Lamb.)
 Rudimenta civilium officiorum qualia esse debeant ii, 1
 Rumor differtur x, 10 (v. Diff.)
 Rursus resacrare vii, 6 (Sic 'rursus rescribere,' 'reticere,' 'retradere,' 'revocare,' 'recipere.' vid. Gifan. append. observat. pag. 286. Sic et 'redire rursus' ap. Terent. Eun. iv, 2, 6 'redire rursus' ap. Flor. i, 3, 9. i, 11, 14. et similia passim ap. alios. Adde Burm. ad Quinct. lib. 2. Inst. Orat. cap. 4)
 Rusticum prædium xxv, 14

S.

Sabini xxiv, 1
 Sacellum (Ἀγροατῆς) xx, 4 muri Atheniensium ex sacellis (sc. destructis) ii, 6
 Sacerdotes fani (scil. Jov. Ammon.) vi, 3
 Sacra violata vii, 4
 Sacrarum salutis tuendæ intratum ii, 8

Delph. et Var. Clas.

Sacrificare apud aram (immolare hostias) xxiii, 2
 Sacrilegi (qui religionem templorum violant) xvii, 4
 Sacrilegium (de sacris violatis) vii, 6
 Sagacitas : erat ea sagacitate, ut decipi non posset vii, 5
 Saguntus expugnata xxiii, 3
 Salamin (vel Salamis) ii, 2 (Insula clarissimi nominis ad stadia quasi LXX. in longum porrecta, incipiens e regione Megaridis, sed majore sui parte Eleusinio littori ditionis Atticæ opposita, freto angusto ab Amphiale promontorio sejuncta, cum urbe cognomine, quondam in austrino latere, quod Æginam intuetur, posita, deinde in latius adversum contra Atticam translata. Ubb. Emm. vet. Græc. tom. 1. pag. 39)
 Salaminia pugna iii, 2 victoria ii, 6
 Salis plus, quam sumtus, habebat tectum (ædium) xxv, 13 (plerique hic 'salem' pro gratia, venustate, arte accipiunt : satis novi translationem vocabuli, nec libenter tamen credo, Nepotem ita scripsisse. Videtur enim mihi nescio quo modo inconcinne hic usurpari. Boecl.)
 Saltare comode, Præf. saltare in vitiis ponitur xv, 1
 Saltus Graius xxiii, 3 Pyrenæus, ibid.
 Saltuosa regio xiv, 4
 Salus : quibus nulla spes salutis relinquitur (tuendi status ac dignitatis) i, 3 salutis suæ causa id fecit (ut esset tutor) x, 4 salutis est ea res (salutaris, utilis) ii, 2 salutis fratris civium libertatem anteferre (vitæ) xx, 1 Sic : reddere alicui salutem xviii, 12 salutem fuga petere xxiii, 11
 Salum (altum mare, undarum et fluctuum plenum &c. Lamb.) : in salo navem tenere in anchoris ii, 8
 Salvus : ut satis haberent, si salvi esse possent xv, 8 (non de victoria scil. sed de salute pugnantes)
 Samothracia xxv, 11
 Samus deficit ab Athen. xiii, 3 capitur xiii, 1
 Sancire : hæc conjunctio necessitudinem eorum sanxit xxv, 19
 Sanctus : jus legationis, quod ap. omnes gentes sanctum est (inviolabile) xvi, 5 Sic : templa Deorum sancta habere xvii, 4 sanctiora jura patriæ esse duxit, quam hospitii xiii, 4 sanctissima loca xxv, 3
 Sanctissime aliquid colere xx, 4

Ind. Nep.

r

- Sanctitas (integritas, quæ oppon. avaritiæ et crudelitati) vi, 4 (Hinc 'sanctæ manus' non pollutæ captandis et acceptandis munerib. provincialium, apud Val. Max. ii, 2, 8. Gebh.)
- Sanguine suo aliquem redimere ab Acherronte x, 10 sanguine suorum cruentare manus xv, 10
- Sapientes septem viii, 4
- Sardes (urbs Lyd.) xvii, 3. i, 4
- Sardinia xxiv, 1
- Sarmenta xxiii, 5
- Satellites Medi et Ægyptii iv, 3 (peregrinum hoc satellitium Pausaniæ ad tyrannicam instituta pertinet, quod aliquoties tradit in Politicis Aristotel. Boecl.) sine satellitibus tutum se non arbitratr (tyrannus) xiii, 4
- Satietas lectoris (cum signif. fastidii) xvi, 1
- Satis elcquentiæ v, 2 satis exercitatus in dicendo xv, 5 hoc unum satis erit dictum (hoc unum si dixeris, satis dictum est) xxiii, 5 abstinentiæ erit hoc satis testimonium xv, 4 sed satis de hoc (transitionis formula) vii, 11 neque vero id satis habuit, sed etiam &c. xv, 4 a ceteris tantum satis habent se defendere (i. e. non ultra defensionem nituntur) xxiii, 10 satis illas copias habere coëgit, si liceret &c. xx, 2 ut Lacedæmonii satis haberent, si &c. xv, 8 (ubi 'satis habere' eleganter pro 'contentum esse' &c. vide Cort. ad Sallust. Jug. c. 31. n. 20)
- Satisfacere : quia vobis, ut spero, satisfeci (i. e. quia feci, quæ a me requirere poteratis, vestraque vota implevi &c.) xxv, 21
- Satius ducebant eos obsideri, quam &c. xvi, 1 satius esse in Asia, quam in Europa dimicari xvii, 2 satius duxit patriæ legibus parere, quam &c. xx, 1 satius putaverunt in urbe eum comprehendendi iv, 5
- Satrapes (pro Pharnabazo) vii, 10 satrapes regius iv, 1. vi, 4 satrapæ regii xvii, 2 quo cultu usi xiv, 3 (Hi sunt quos alibi 'principes provinciarum,' 'præfectos,' 'prætores,' vocari constat. Eratque omne Persarum imperium in ejusmodi satrapias divisum. Vidend. Brisson. 1. de regn. Pers. et Drus. in observ. et Cl. Berneg. Justin. v, 2, 5. f. Boecler. Adde Freinshem. Ind. Curt.)
- L. Saufecius xxv, 12
- Scandulis Roma per annos 170 contectata, Fr. 10
- Scapha xxiii, 11
- Scelus (de tyrannide) xx, 1 (de venefic.) xxi, 1 (de parricidio) xv, 6 pulsos ob scelus recipere, crimini datum) xv, 6
- Sceleratus : immerentes ut sceleratos occidit x, 10
- Scena (pro ludis scenicis) : ad scenam ire, Præf. in scenam prodire, ibid.
- Sceptrum (inter insignia reg.) xviii, 7
- Scienter tibiis cantare, Præf. (perite atque ex arte. Suet. Tit. c. 3 'ut qui cantaret et psalleret jucunde scienterque.' Sic :) scienter dicere aut scribere, Fr. 6
- Scipio, P. Cornelius ter vincitur ab Hannib. xxiii, 4
- Scipio Africanus principatum in civitate (Rom.) obtinuit xxiv, 2 (v. Princ.)
- Scismas xiv, 7 (Ms. Dan. Sysinas)
- Scribæ xviii, 1 apud Romanos mercenarii, ap. Græcos honorati, ibid. (Loquitur autem Nepos de ejusmodi scribis, qui hodie 'secretarii' in magnarum potestatum consiliis habentur. Nam quod secretarius quivis mercenarius scriba et servilis operæ minister appellari cupit, abusu vocis dandum, omnes scimus. Ideo requirit ad hoc officium, 1. 'familiae honestatem.' 2. 'spectatam industriam,' id est, ἐνδεξιότητα ἐν ταῖς τῶν πράξεων ἐπιχειρήσει, promptam facilitatem, qualis in rerum actu dextre tractando laudatur. Id enim industria frequenter ap. Auctores notat. 3. 'fidem.' Dignitatem officii ita ostendit :) honorificum (esse ostendens titulum) xviii, 1 gradu amicitiae regiae, ibid. (quæ majorum rerum ministris scil. tribuitur). intimæ familiaritatis (cum rege consuetudine), ibid. (Munus ipsum ita designat :) Scriba talis omnium consiliorum est particeps, in consilio regi semper affuit, et omnium rerum habitus est particeps, ibid. (De 'scribis' porro multa et scitu digna congestit Caspar. Barth. Advers. 50, 1. Boecl. Add. Herm. Hugon. de prima scrib. orig. cap. 32. Dan. Fessel. Adversar. Sacr. i, 1. 'Athenis pariter ut Romæ vile fuisse scribarum munus,' docet Petit. Comm. ad leg. Att. pag. 257, 258)
- Scribere historiam xvi, 1. xxiv, 3 nonnulli scriptum reliquerunt eum periisse ix, 5 Sic : alii naufragio, alii a servis ipsius interfectum eum, scriptum reliquerunt xxiii, 8 scripta in pilis devo-

- tio (iacisa) vii, 6 (conf. vii, 4. Nam 'scribere' non tantum dicitur is, qui calamo aut stylo scribit, verum etiam qui cælo non tantum is, qui aliquid nigri vel albi chartæ aut ligno illinit, verum etiam, qui sculpendo aut cælando literas vel extantes vel depressas facit, Conf. iv, 1. Quod idem quin et Græci *γράφειν* dicant, nihil dubitandum videtur; etsi Cl. Salmasio, Præf. libri de modo usurar. secus visum. Neque tamen, quod Pilatus *τὸν τίτλον γεγραφέναι* in Hist. Evang. legitur, id cum Heinsio de cælatura intellexerim; sed cum Salmasio potius de alterius generis scriptura. Vorst.)
- Scriptare res Romanas (scribere historiam Rom.), Fr. 3
- Scriptores (historici) xv, 4
- Scriptura: hoc genus scripturæ, Præf. (Vellei. ii, 52, 2 'hic scripturæ modus')
- Scrutari aliquem (ante colloquium sc.) xiv, 11 (mos iste etiam in aulis aliquando, ut excuterentur, qui principem adibant. v. Lips. ad 11. A. Tac. Boecl. Add. Bernegg. ad Justin. xxxviii, 1, 8. et Gebh. ad h. l.)
- Scyrus v, 2 (Insula una ex Cycladibus)
- Scytale (*σκυτάλη*) iv, 3 (Clandestinae literæ, quibus ad duces suos Lacedæmonii utebantur, de quibus v. Gellium xxvii, 9. longior est descriptio, quam ut hic exscribi debeat. Vid. Meursii Lacon. iii, 4. Crag. de republ. Lacedæm. iv, 7. Exempla occultæ script. ap. Herm. Hug. de prima scrib. orig. cap. 15. reper. Boecl. Iconem scytales habes in not. Sebast. Migii ad Portæ magiam nat. Locc.)
- Scythæ premunt Darium i, 3
- Scythissa xiv, 1
- Secius: neque eo secius (minus) i, 2. xxv, 2 nihil secius ix, 2. x, 8. xxv, 22 (Sic Cæs. B. Civ. ii, 26. Gebh.)
- Secundus: secunda fortuna adversariorum capti i, 2 secunda fortuna elatus vii, 7 secunda fortuna fundum emit in diem xxv, 9 secundam fortunam sapienter ferre xx, 1 si quid secundi evenisset vii, 8 hoc secunda victoria accidit xvi, 5 secunda persona (de altera, sed inferiore) xvi, 4 (v. Alter). secunda mensa xvii, 8 (v. Mensa)
- Secura vita (sine odio et insid.) v, 4
- Sedare (lenire invidiam) x, 8 sedare bellum (sc. pace) xiv, 8 lassitudinem militum xviii, 9
- Sedere diu uno loco (morari, desiderare) xiv, 8 in ara supplicem iv, 4
- Seditio exercitus xviii, 12
- Segnius: nihilo segnius perseveravit (eadem alacrit. et industr.) xiv, 2
- Segregari a consiliis (non adhiberi amplius) xxiii, 2
- Sejungere: Alpes ab Gallia Italiam sejungunt xxiii, 3 nullam sejunctam sibi ab eo fortuna volebat esse xxv, 10
- Sejunctum a re proposita xvi, 3
- Seleucus xviii, 5. 10 a Ptolemæo dolo interfectus xxi, 3
- Sella aurea (inter insignia reg.) xviii, 7
- Semianimis iv, 5 alibi: semivivus xviii, 4
- Sempronius Gracchus: vid. Gracch.
- Sena xxiv, 1 (Piceni sive Umbriae in Italia oppidum est, non, ut quidam inepte contendunt, Cæsena, de quo extat peculiaris Exercitatio Gabrielis Naudæi)
- Senatus datur legatis xxiii, 7 (v. Dare). senatus populusque Romanus xxiii, 7 Senatusconsultum (de respons. legatis dando), ibid. senatu peracto xxiv, 2
- Senescere (elegantem de potentia decrescente) vii, 5 (Seneca Epist. 91 'urbium, imperiorum, gentium nunc floret fortuna, nunc senescit, nunc interit.' metaph. a senum virib. deficientib. Locc.)
- Senex tristis et severus xv, 2 senior (jam senex) xxiv, 3
- Senectus extrema xxv, 21 senectute diem obire xxi, 1
- Sentire: quanto sibi esset ornamento sentiebat x, 2 postquam eum cum magna pecunia venisse senserunt vii, 9 sensit sibi pereundum ii, 8 sensit se peti xxiii, 12 idem sentire (de conspiratis) xvi, 2 sentire cum aliquo (de factione) xix, 3 adversus aliquem (diversæ factionis esse) x, 7 sentire alia atq. antea (fidem mutasse &c.) xxiii, 2
- Sensus: quod inimici ejus dissidenti suos sensus aperturi forent (sua consilia, suum propositum) x, 8 (Sic Terentius Adelph. iv, 1, 17 'ego illius sensum pulchre calleo.' Ovidius: 'fateri alicui suos sensus.' Cicero Ep. Famil. i, 9 'unus sensus omnium bonorum.' Et alii). Sensus ejus a nonnullis optimatibus reprehendebatur xxv, 9 (sic nonnulli ediderunt; Nos vero, 'sensim is a nonnull. opt. repr.') erat

- eodem, quo Alcibiades, sensu (ingenio, propensione, studio) vii, 5
- Sensim xxv, 9
- Sententia hæc est in versu illo x, 6 in quo epigrammate hæc erat sententia iv, 1 sententiam alicujus sequi i, 3 sententiam alicujus cognoscere xx, 3 ex sententia consilii (judic.) xix, 3 sententiæ judicium vi, 3 peractis ex sententia rebus (ex voto) xxii, 3
- Separatim compluribus locis gladios obruit xiv, 11 librum de eo separatim fecimus xxiv, 3 separatim relatæ res gestæ (cujusque sc. regis suo loco et libro) xxi, 1
- Separatis temporibus (diversis) xviii, 10
- Sepelire nemo liber audet (proditionis damnatum) xix, 4 proditoribus enim Athenis non concedebatur sepultura ii, 10 locus, quo sepulti, qui ad supplicium dati iv, 5 sepultus publice Timoleon xx, 5
- Sepulcrum Themistoclis ii, 10 sepulcri monumento donatus x, 10 muri Atheniensium ex sepulcris (sc. destructis) ii, 6
- Sepire muris (urbem) ii, 7 custodibus x, 9
- Septemtriones : hic ventus a septemtrionibus oritur (a septemtrionali mundi parte) i, 1 (Rectius autem 'septemtriones' dicimus, quam 'septemtrio.' Quamquam et istud auctoritate haud careat. Nam si non satis recte dixerō 'septembos,' neque 'septemtrio' recte dixerō. 'Trio' enim rusticorum lingua bos dicebatur, ut ex Varrone Gellius docet ii, 21. Buchn. ad h. l.)
- Sequi aliquem in provinciam xxv, 6 (mox : ire in provinciam, ibid.) sequi amicitias alicujus (societatem facere cum aliquo) xv, 6 castra (in militiam ire &c.) xxv, 7 castra alicujus xxiv, 1 consilium (imitari quod alter fecit) xiv, 6 exemplum xvii, 4 mores (sc. gentis, in exponendo respicere), Præfotium xvi, 2 sententiam alicujus (antea : accedere ad consilium) i, 3 satellites sequebantur (comitabantur eum) iv, 3 secutum est illud, cum &c. (venit &c.) xxv, 8 (connectendi formula)
- Sergius Galba xxiv, 3
- Sermo Græcus xxiii, 13 Latinus xxv, 4 Persarum (lingua) ii, 10
- Serpentes venenate in Eumenis naves jactæ xxiii, 10. 11
- Sertæ loricae (ex annulis ferreis inter se nexis consertæ) xi, 1 (Virgilio 'consertæ lamis')
- Servare (custodire a vi et rapin. φυλάττειν) v, 4 servare jusjurandum (mox : religionem, τηρεῖν) xvii, 2. xxiii, 2 navem ex hyeme (conservare, σώζειν) xxv, 10 servari (de eo, qui in vinculis habetur) xviii, 11
- Servilius, Cn. Geminus xxiii, 4
- Servilia Bruti mater xxv, 11
- Servi Phocionem sepeliunt xix, 4 servorum munere functi Helotes iv, 3 servorum plura nomina et officia xxv, 13
- Servire amicis (sc. officiis urbanis, opera forensi, &c.) ii, 1 (Plauto Trin. iii, 2, 25. est 'in foro operam amicis dare.' conf. xiii, 4. xxv, 4). servire famæ (studere parandæ famæ) ii, 1 magnitudini virium, velocitati xv, 2 paci (faciendæ paci operam dare) xxii, 1 dignitati, tranquillitati (obtinendæ, servandæque causa aliquid facere) xxv, 6
- Servitus nomine pacis tecta xv, 5 servitutis vestigia xv, 3 servitute oppressam tenere urbem viii, 1
- Sessores veteres (pro incolis) v, 2 (Liv. dixit 'veteres cultores,' lib. xxviii, 28. ubi v. not. Gronovii)
- Sestertium centum millia (scutatorum tria millia, ut exponit Manutius et Schottus; ut alii, 2500 Philippici) xxv, 8 trecenta (sc. millia) ibid. (sunt 7500 Philipp.) sestertium ducenta et quinquaginta millia (septem millia et quingenti scutati) xxv, 4 sestertium centies (trecenta millia scutatorum, sive Philipp. ducenta quinquaginta millia) xxv, 5 in sestertio vicies, in sestertio centies xxv, 14 (posterior summa dicta est : prior facit 60,000 scutatos, sive 50,000 Philipp. vel, ut Budæus, aureos. vid. Tabulas nummarias Schoppii : quarum mentio sup. facta sub fin. literæ L. Quid intersit 'sestertia centum' dicere, aut 'centies,' v. Budæ. de Ass. l. 1. Ad exempla posita, breviter annotamus 1. in adverbiali locutione subaudire 'centena millia,' ex. gr. 'vicies sestertium' integre sunt : 'vicies centena millia sest.' &c. 2. contra usum Latini sermonis declinari, hoc pacto : 'hoc decies sestertium,' 'hujus decies sestertii,' 'ab hoc decies sestertio,' &c. quapropter vehementer erravit nonnemo, qui illum singularem in pluralem correctioris locutionis opinione mutavit.

- Boecler. De adverbiali hæc locutione paulo aliter visum Gronovio in accuratissimo opere de Sestertiis, quo primus universam rationem pecuniæ veteris antea plurimis difficultatibus impeditam feliciter expedit. Is enim contendit, neque adverbia 'decies,' 'vicies,' 'centies,' &c. substantive heic poni, ut Scaliger voluit, nec, ut plerique alii, subaudiri 'centena millia,' aut vocem 'pretium': sed in adverbii 'decies' &c. subintelligi 'centies' aut 'centenum': 'sestertium' autem adjectivum numeri singularis esse, in quo subaudiendum sit 'pondus argenti,' ut plena locutio hæc sit: 'decies' vel 'vicies centies sestertium pondus argenti,' 'centies centenum pondus argenti,' &c. Hoc autem idem esse, ac 'decies,' 'vicies,' 'centies,' 'centena millia nummum sestertium,' vide quæ prolixè disputat lib. 1. cap. 1, 2, 4, 5. lib. 2. cap. 1. et seqq. et in Addendis p. 899, 900, 901)
- Sestus xiii, 1 (Civitatum Chersonesi præcipua et munitissima, habens portum cum statione navium opportunissimum, colonia Æolica, patria Herus amicæ Leandri Abydeni, natatu Hellespontum per noctem ad amicam trajicere soliti: cui ex obliquo Abydus in littore Asiæ respondebat cum portu quoque egregio, declinans paulum ad austrum a pontis loco, ut Sestus ad boream. Ubb. Eimm. tom. 1. vet. Græc. pag. 79)
- Severæ res (alias, seriæ) xvi, 3
- Severitas comitate mixta xxv, 15 (sive: comitas non sine severitate)
- Severe præfuit censura Cato xxiv, 2
- Sexus virilis (filios notat) xvii, 1
- Si forte x, 2 si forte posset (consilii, et causæ finalis respectu) xxiii, 8 si ille non fuisset, Agesilaus fuisset &c. ix, 2 minime est mirandum, si &c. (quod) v, 4 (conf. ix, 3). si ipse his facile careret, prospiceret tamen &c. (etsi) xix, 1 si sana mens esset, potuisset &c. xvii, 5 (Sic Poëta: 'si mens non læva fuisset')
- Sicilia vii, 5 eam Dion armis capit x, 5 &c.
- Sicut (exempli gratia) xiv, 9. xvi, 4 sic, ut nemo magis (adeo) xv, 2 sic, ut supra nihil posset addi xxv, 4 sic, ut viderentur venire (simulationem et speciem notat) x, 9 epistola, sicut erat signata &c. xvi, 3 (formula, qua rei status, et conditio præsens exprimitur)
- Sidere (de nave, quæ mergi incipit) xii, 4
- Sigeum xii, 3 (Idæ promontorium vocat Aristoteles 5. de animal. Æliano est oppidum)
- Signatus liber (obsignatus) vi, 4 epistola, sicut erat signata &c. xvi, 3 (De ratione obsignandi libros et epistolas v. plura ap. Salmas. et Herald. in scriptis adversarii)
- Significare (ostendere, conspicuum facere) xvii, 8 sicut supra significavimus xxv, 19 significatur is murus (sc. oraculi responso) ii, 2
- Signum libidinis, luxuriæ, abstinentiæ, patientiæ xvii, 7 continentia xxv, 13 quod signum est, nullam unquam inter eos querimoniam intercessisse xxv, 17 signum (quo sc. epistolæ obsignantur) iv, 4 signum prælii imperator dat xi, 2 signum pugnae xxiii, 11 (Ille locus de terrestri, hic de navali pugna loquitur. Utrobique enim signum quoddam sub tempore pugnae ostendebatur, quo conspecto dimicandi initium fieret. vid. Lips. milit. Rom. iv, 12. Boecl.) signa inferre xiv, 6 (de signis militaribus, quibus quoniam cohortes legionesque distinguebantur, de ipsis exercitiis et eorum actibus usurpantur. Est ergo 'signa inferre,' in hostem ire, hostem invadere: ita, 'signa conferre' &c. Boecl.)
- Silenus (historicus Græcus) xxiii, 3
- Simillimum sui corpore et statura elegit xiv, 9
- Similitudo morum xxv, 5
- Simplex: non simplici fortuna conflictatus est (varia &c.) xx, 1
- Simul ac vii, 1. xviii, 4 simulatque xvii, 2 simul cum Pausania (una cum) iii, 2. xi, 3 simul cum eo xxiii, 6 simul cum nuntio dilabi (statim ac nuntiatum esset) xviii, 3
- Simulacrum auspicii regii xviii, 7 simulacra Deorum (in templis) xvii, 4
- Simulare (causam interponere) ix, 5. iv, 2. xxiii, 9 simulata amicitia x, 3. xiv, 11 simulata laudatio xvii, 6
- Simulatio nominis (usurpatio nominis per simulationem) xviii, 7
- Simultas: augere similitatem multis rebus x, 3 in similitate esse cum aliquo xxv, 17
- Sin (si autem) xix, 1. xvii, 1 &c.
- Sine offensione xxv, 5 sine negotio xvii, 5 sine dolo xvii, 2 sine dubio viii, 1.

- xxiii, 9 non sine cura ix, 4 non sine causa dicitur, 'Matrem' &c. viii, 2 sine ulla religione et fide x, 8 sine ullo detrimento xxiii, 5 sine fœnore pecuniam, sineque ulla stipulatione ei credidit xxv, 9 sine ullis doloribus xxv, 21 sine ulla pompa funeris elatus est xxv, 22 (In quibus locis ultimis 'sine ullo' et 'sine ulla' eleganter ponitur pro 'sine omni.' vid. Cl. Vorstii libr. de latinitate merito susp. c. 9. pag. 81. et seqq.)
- Sinere: Ne illa sinat Jupiter, te &c. (formula abominandi, deprecandi malum &c.), Fr. 12
- Singularis fides xxv, 4 prudentia (eximia) xxv, 10 singularis potentia in-visa (unius dominatio) x, 9 singulare imperium (*μοναρχία*) xxi, 2
- Sinus Arabicus, Fr. 7
- Sistere vadimonium xxv, 9 (v. Vadim.)
- Sita salus patriæ in ejus perniciæ xv, 9 urbes sitæ in ora Asiæ vii, 5
- Socer in custodia generi perit xxi, 3
- Socius Atheniensium rex Scuthes in regnum restituitur xi, 2
- Societas amicorum Alexandri dissoluta xxi, 3 societas potentiæ infida, ibid. societas huic est cum illo ix, 2 civitates Græciæ ad Atheniensium societatem se applicant iii, 2 societatem facere cum aliquo ad aliquid ii, 8, 2. et alibi. habere societatem cum aliquo iv, 3 (Ita: Coire, Dissolvere, quæ vide suis locis. Hactenus societas 'fidei et pacti' nomen: in seqq. solum rei participationem notat). societas demigrationis i, 1 sceleris xx, 1
- Sociale bellum xi, 3. xii, 4 (quod Athenienses gesserunt cum iis, qui a societate defecerunt. Boecl.)
- Socrates vii, 2
- Socraticus Xenophon xvii, 1
- Sola loca (deserta) xviii, 8 (Sic Cic. de divin. 'Cum in lucis solis mœstus oberrares.' Ter. And. iii, 4, 3 'venit ex solo loco.' Similiter alii 'solos montes,' 'solas terras,' 'oras,' 'solam actam' &c. dixere, ut docet Gifan. Ind. Lucret. et ex eo Weitz. ad Ter. Phor. v, 8, 86)
- Sollicitate servos spe libertatis iv, 3
- Solitudo (de eo, qui paucos secum habet) viii, 2
- Solers agricola xxiv, 3
- Solvere epistolam (aperire, inciso lino, quo colligata est) xxiii, 11 (vid. Salmassii specim. confut. Herald. cap. 19. Alibi dicit Noster :) vincula epis-
- tolæ lacerare (vulgo, laxare) iv, 4 solvere naves xxiii, 8 solvere pecuniam i, 7. v, 1 Sic: litem æstimatam v, 1
- Sonitus flammæ vii, 10 (i. e. strepitus. Curt. 7. 'sonabant incendio sylvæ.' Gebh.)
- Sonus chordarum xv, 2
- Sophrosyne x, 1
- Sopiri somno (inducto sc. accitoeque) x, 2
- Soporem dare alicui (soporiferum medicamentum, potum) x, 2 (restituit etiam Senecæ hanc vocem Epist. 83. Gruterus, quem vide. Et alteri Senecæ loco 5. de benefic. Delrio ad Senecæ Medeam pag. 60. Usus in eodem sensu Frontinus ii, 5, 12)
- Soror ex iisdem parentibus nata (id est, germana, proprie) xx, 1 soror germana (vid. Germ.)
- Sortis necessitudo (collegium sorte datum intelligitur) xxiv, 1 sorte nancisci provinciam xxiv, 2
- Sosilus (Historicus et Hannib. præceptor) xxiii, 13 (v. Voss. de H. Gr. i, 17)
- Sosius C. Cos. xv, 22
- Sparta sine muris xvii, 6 oppugnata xv, 8 pæne capta xvii, 6
- Spartani: v. Lacedæm.
- Sparum (vel, Sparus) xv, 9 (vile genus teli fuisse, satis constat; cetera diverse traduntur. vide Marc. Donat. Liv. 34)
- Spatium (habet et loci significationem, ut): spatium agitando equos xviii, 5 spatium dimidium (sc. itineris) xviii, 9 (et temporis, ut): spatium deliberandi xviii, 12 spatio tot dierum xviii, 9
- Species libertatis (pars) xx, 5 imperii (simulacr.) xviii, 7
- Specimen prudentiæ xxv, 3
- Spectare ludos xxi, 2 spectat hoc alio (pertinet alio) ii, 6 Alibi: id quo valeret, cum nemo intelligeret &c. ii, 2 hoc eo valebat, ut &c. ii, 4
- Spectaculo esse populo (actitare fabulas), Præf.
- Speculari aliquem (investigare) xiv, 4 speculatores vii, 8
- Sperare: non solum bene sperare de aliquo, sed etiam confidere talem futurum &c. i, 1
- Spes: has adversus copias ei spes omnis consistebat in se locique natura xiv, 8 magna spes erat, per eos amissa posse recuperari xiii, 3 maximam in eo spem habebant vii, 3 spe libertatis sollicitare aliquem iv, 3 in magna spe esse provinciæ bene administrandæ

- vii, 4 spe fiduciaque aliquem inducere ad aliquid xxiii, 8
- Spiritus regii (præsidentia et ferocia magnitudinis reg.) x, 5
- Splendor vitæ (cultus morisque cum gravitate elegantia) vii, 11
- Splendidus, non sumtuosus (studens decore vitæ cultui, sed absque profusione) xxv, 13 (Velleius ii, 105, 3 'otio liberaliter lauteque abutens, ita tamen, ut eum splendidum ac hilarem potius quam luxuriosum aut desidem diceret.' Loccen. Adde Thes. Buchneri). splendidus non minus in vita, quam victu vii, 1 splendidissima civitas vii, 11
- Spoliare fana (*ἱεροσυλεῖν*) xvii, 4 aliquem veste viii, 2 aliquem omnibus rebus xxv, 9
- Sponsalia (pro ipsa desponsatione) xxv, 20
- Sponsor omnium rerum (qui fidem suam interponit, in sistend. vadim. in facienda versura &c.) xxv, 9
- Sponte sua: idque ut Lennii sua sponte facerent, postularunt (libenter) i, 1 Lacedæmonem sua sponte est profectus (sine jussu) v, 3 Sic: multa in Ægypto sua sponte gessit xii, 2 eos adjutum sua sponte profectus, ibid. (opp. publice ab Atheniensibus adjutor ei datus est, ibid.)
- Stare ab aliquo (pugnare pro aliquo) xiv, 6 cum aliquo adversus aliq. xvii, 5. xviii, 8 adversus comoda populi (adversari commodis ejus) xix, 4 in primis (scil. in pugna) xv, 10 stare pari fastigio in utraque fortuna (gerere se pari modo) xxv, 14 stat nihili desinere &c. (decretum est mihi) xxv, 21 (Sic Cicer. Ep. 9. ad Fam. 'modo stet nobis illud, una vivere' &c. Schott. Et Virgil. Æn. 12 'stat conferre manum.' In quibus et similibus 'sententia' κατ' ἑλληνισμῷ reticetur, sicut ex illo Terentii apparet: 'stat sententia.' Eunuch. ii, 1. 18. Vorst.)
- Statuere: statuit aliquid sibi consilii novi esse capiendum (judicavit) xviii, 8 Sic: statuit sibi accuratius agendum cum Pharnabazo vii, 10 statuit congregari (decrevit) xiv, 8 Sic: nondum statuerat, servaret eum, nec ne xviii, 11 statuere opera (munire, facere) i, 7 tabernaculum xviii, 7
- Statua publice ab Atheniensibus constituta xii, 1 statua publice in foro posita, ibid. in foro posita patris et filii xiii, 2 statuæ æneæ xvi, 5 statuas æneas secum portat Hannibal xiii, 9 statuæ Themistoclis in foro Magnesiae ii, 10 trecentæ uni decretæ i, 6 locis sanctissimis Attico positæ xxv, 3
- Status (corporis habitus) xii, 1 (vulgo, positura. Gallice, la posture). status vitæ (mos vivendi et disciplina) x, 4
- Statura corporis xiv, 9 statura humili fuit xvii, 8 (De statura non poenitenda quædam collegit Fr. Junius 2. de pict. vet. ix, 2 et 3)
- Stipendium: primum stipendium meruit annorum decem septemque (militiæ initium not.) xxiv, 1 (numero enim stipendiorum Romani annos militiæ signabant. Boeckl.)
- Stipulatio xxv, 9 (in credenda pecunia scil. Est enim stipulatio, solennis ad interrogata promissio, vinculum omnium obligationum astringendarum, ut ait Brisson. lib. 6. formul. quem v. Boeckl. Add. Thes. Buchneri)
- Stirps (domus, familia) xxi, 2 (pro liberis) xv, 10 (pro genere) xviii, 1
- Stramenta xvii, 8
- Stratæ arbores i, 5
- Strategemata i, 5. xviii, 5. 9. xxiii, 5. 10 &c.
- Stratum (super quo accumb.) xvii, 8
- Strenuus bello xiv, 1
- Struere muros ii, 6 (quanquam Nos edidimus Instruere)
- Strymon (fluvius Thraciæ) v, 2
- Studere (Notat conatum et voluntatem in his): pervenire, quo studuerant xvi, 2 venit, quo studuerat xiv, 4 studeo persuadere xviii, 2 studebant civem facere xxv, 3 qui studebant formam ejus cognoscere xviii, 11 studuit interficere xiv, 9 opprimere x, 6 præoccupare xiv, 7 munire imperium xxi, 2 studet portum intrare (*σπεύδει*, festinat, ut Gebh. exponit) xii, 4 (In istis, benevolentiam et partium favorem signif.): studere alicui xvii, 2 rebus alicujus vi, 1 rebus Lacon. xvi, 1 (*Λακωνίζειν* Græci dicunt)
- Studium: hic cum maximo studio compararet exercitum (*μετὰ σπουδῆς*) xiv, 4 incitabat omnes studio suo (diligentia sua) xxv, 1 in armis plurimum consumebat (operæ) xv, 2 studium literarum arripere xxiv, 3 studia gentis (mores et consuetudines) vii, 11 principum (voluntas, conatus, molitiones) xxv, 16 studiis utendum ad agendam vitam (sc. liter.) xxv, 17
- Studiosus audiendi xv, 3 literarum xxv,

- studiosi Catonis (qui tenentur cupiditate notitiæ Caton.) xxiv, 3
- Studiosius: quo studiosius armarentur xvii, 3
- Suavitas oris ac vocis xxv, 1 sermonis Latini xxv, 4
- Sub tuam potestatem se adjuvante redacturum pollicetur ceteram Græciam iv, 2 sub divo iv, 5 (vid. supra Divum). sub imperio alicujus esse xviii, 7 sub radicibus montis (in ima parte) i, 5 sub ipsa proscriptione (ipso tempore proscript.) xxv, 12 (Sic quoque Suetonius Claud. 43 'sub exitu vitæ.' Florus ii, 11 'sub adventu hostis.' aliique. Vid. Buchn. Thes. v. Sub)
- Subalare telum (quod sub alis gestatur) vii, 10
- Subducere se clam ab aliquo vii, 4
- Subesse: non subest causa, quare &c. vii, 1 hac re audita, nihil doli subesse credens, confligit ii, 4 subesse (infra esse) xii, 4
- Subigere gentes xxii, 4 gentes bello xxiii, 3. xiii, 1
- Subjicere aliquid sub pulvinum (supponere pulvino) xvi, 3 subjicere librum (loco alterius ponere, supponere) vi, 4
- Subinde, Fr. 3
- Subire pœnam xv, 8
- Sublevare aliquem iv, 4 alios (tueri suis facultatibus) xv, 3 fugam alicujus pecunia xxv, 2 patriam (sc. pecunia) xvii, 7
- Subornare aliquem adversus aliquem xix, 2 (occulte ornare, vel in alterius locum ornare, instruere. Lamb. Alias 'subornare' est 'aliquantum ornare,' ut in illo Senecæ Epist. 24 'homo non eruditus, nec ullis præceptis contra mortem aut dolorem subornatus')
- Subscribere xxv, 6 Est juvare accusationem. Primario accusatori 'inscriptio,' secundario (i. e. qui 'secundas' et 'tercias' susceperat) 'subscriptio' competebat. v. Sigon. de judic. ii, 9. Boecl. Add. Scip. Gentil. in Apul. apolog. pag. 17. et seq. ac Buchn. Thes.
- Subsidio adducere exercitus xviii, 6 ire alicui xvii, 8 mitti alicui vi, 3 venire i, 5. xii, 1 proficisci alicui xi, 2 subsidia habere non poterat castrum xviii, 5 (ubi tamen Mss. variant)
- Substituere aliquem in locum alicujus vii, 7
- Substringere caput loro xviii, 5
- Subtexere originem familiæ alicujus xxv, 18 (inox: enumerare familiam aliquam a stirpe ad hanc ætatem, ibid.)
- Suburbanam villam nullam habuit xxv, 14
- Succedere alicui (sc. in provinc.) xxiv, 2 in locum alicujus xv, 7 odio misericordia succedit x, 10
- Succendere casam vii, 10
- Succumbere alicui (vinci ab aliquo) ii, 5 succumbente patria xxii, 1
- Succurrere afflictis (suppetias ferre, eos juvare) xxv, 11 (Sic Virg. 'afflictis succurrere rebus.' Schott. et Ovid. Trist. i, 4 'rebus succurrere læsis.' Cæs. Bell. Civ. 2 'laborantibus succurrere')
- Suevorum rex, Fr. 7 (Ita Plinius: sed legend. Bætorum)
- Sufficitur imperator (surrogatur, succedit) xxiii, 3
- Suffragari vii, 5. xvii, 1 (de commendatione, qua primates et gratiosi viri alicujus patrocinium suscipiunt, partes tumentur, aut dignitatem alicui conciliant. Unde 'suffragatores,' προσήγοροι Græcis et συνήγοροι, qui aliis suffragationem suam apud Principem commodant. Sueton. Vespas. 23. Vid. Henric. Vales. ad Marcellini 29. pag. 391. Boecl.)
- Suffragium ferre (de iudicibus) xv, 8 (Calculus notat, cujus usus in ferenda sententia). exercitu suffragium ferente xviii, 5 suffragia testarum (testis inscripta) ii, 8. v, 3
- Sulpicius, P. Cos. xxiii, 7 Sulpicius Tribun. pleb. interfectus xxv, 2 Sulpicius (histor.) xxiii, 13 Sulpicius Serv. frater P. Sulpicii Tr. pl. xxv, 2 (In quibusc. Mss. duplex ei prænomen tribuitur M. Serv. ; idque, si credimus Ursino in famil. Rom. et Schotto in Elect. antiq. Rom. peculiari quodam gentis privilegio. A quibus tamen dissentit Gronov. ad Liv. ix, 56. in Addendis: qui videri potest)
- Sumere arma (expedire ad pugnam) xiv, 4 cibum xxv, 21 sibi imperatorem (antea: 'uti duce') i, 1 regium ornatum, nomen xviii, 13 hyberna xviii, 8 tempus colloquendi (præstitueret) xiv, 11 supplicium de aliquo xviii, 12 venenum ii, 10. xxiii, 12 soporem (medicamentum soporiferum) x, 2 (oppon. soporem dare)
- Summovere aliquem vi, 4
- Summus Imperator vii, 1 dux xii, 1 summi duces, ibid. (non tam loci fastigio, quam commendatione impera-

toriae virtutis dicuntur. Boecler.) ita :
 summi viri, Praef. moris majorum sum-
 mus imitator (diligentissimus) xxv, 18
 summus timor xxv, 10 summa pauper-
 tas xix, 1 summa humanitas i, 8 se-
 nectus xxv, 5 summæ amphoræ (sum-
 mæ partes, ora amphorarum) xxiii, 9
 (Tale est illud : ' extrema ætas.' vid.
 Extrem.) summum fastigium, pericu-
 lum xxv, 10 summum genus vii, 1
 summum imperium (de imperio mili-
 tari summi ducis) xvii, 2. xviii, 7 de
 præcipuo magistratu ii, 7. vi, 1
 Summa (substantive, seu potius ἄλλειπ-
 τικῶς. subintell. nom. ' res ;' quomodo
 Virg. Æn. ii, 3, 22. Justin. vi, 2, 4.
 et Cic. 2. Philipp. ' rem summam'
 dixit ; vel ' ratio,' vel aliquid simile) :
 Cujus belli cum ei summa esset
 data xvi, 5 Alibi : illi summa imperii
 tradita est (omnis administratio ge-
 rendi belli) xiv, 3 Sic : qui tum sum-
 mæ imperii præerat ii, 4 summa im-
 perii maritimi iii, 2 summa rerum ad
 Antipatrum deferitur (totum imperium)
 xviii, 5 summam imperii potiri (ἐξαι-
 ρέως de summo imperio in gentes)
 xviii, 3 de summa imperii dimicare
 xxiii, 8 alibi : de summis rebus di-
 micare xviii, 10 de summis rebus
 desperare xviii, 9 de summis rebus
 consilia capere xviii, 7 penes quem
 summa imperii erat custodiæ xviii, 11
 summam facere (sc. pecuniæ) xv, 3
 summam imperii tenere (sub. ' partes,'
 de imperio urbium) i, 3 summam tan-
 tummodo attingere xvi, 1 (v. Res.
 Sic : ' fastigia summa' vocat Poëta
 τὰ κορυφαίτατα)
 Sumtus fit in classem i, 7 plus salis
 quam sumtus habebat tectum xxv, 13
 sumtui expensum ferre, ibid. (vid.
 Expens.) suo sumtu efferre mortuos
 v, 4 sumtibus exhausta patria xxii, 1
 Sumtuosus xxv, 13 (oppon. splendidus,
 ibid.)
 Supellex modica, non multa, ut in neu-
 tram partem conspici posset xxv, 13
 Super aliqua causa aliquem aliquo mittere
 iv, 4 super cœnam, Fr. 11
 Superare : pars navium adversariorum
 Eubœam superavit ii, 3 bello supera-
 vit Asiam xvii, 4 superare aliquem
 splendore ac dignitate vitæ vii, 11
 aliquid utilitate ii, 6 superari multi-
 tudine adversariorum xxiii, 8 supe-
 rare equitatu (superiore esse) xvii,
 3 superata numero sententia (suffra-
 giorum pluralitate victa), Fr. 2

Delph. et Var. Clas.

Superesse (pro, restare) : Atheniensibus
 exhaustis præter arma et naves nihil
 erat super vii, 8 cum audisset, non
 multum superesse munitionis ii, 7 (sic
 enim legend.) cui parva pars vitæ
 superest, Fr. 12 superesse (pro, abun-
 dare) : non solum ut esset pecunia,
 sed etiam ut superesset xxiii, 7 (pro,
 vivere) : quoniam tum quoque posset
 temporibus superesse xxv, 22

Superior (de fortuna aut potentia) : su-
 perior prælio discessit xviii, 10 cum
 semper inferior copiis, superior om-
 nibus præliis discederet xiv, 8 quo
 facto multo superiores bello esse cœ-
 perunt vii, 4 ipse quo cornu rem-
 gessit, fuit superior xxiii, 8 quo facto
 populus superior factus (de factione
 populari prævalente) xix, 3 superior
 (de tempore priori, præterito) : supe-
 rior crudelitas viii, 3 superiore tem-
 pore xxiv, 1 anno xxiii, 4 superiores
 res secundæ vii, 6 superius bellum
 xiii, 1 superior Dionysius (senior,
 major, prior ut xxi, 2 dicitur) x, 1
 (Sic et Cicero eum vocat Offic. 2. Sic
 ' superior' Hannibal, Africanus, Cato,
 apud Val. Max. vii, 3. Ext. vii, 8.
 xv, 1 et 2)

Superbe respondere : v. Resp.

Superlativi elegans est usurpatio, cum
 negatione : homo non beatissimus (id
 est, non admodum beatus, non sane
 beatus) xvii, 8 Eleganter quoque cum
 genitivo plurali Superlativus ponitur :
 v. g. fortissimus vir omnium barbaro-
 rum xiv, 1 (E quo loco apparet, in
 aliis ejusmodi phrasibus τὸ Vir, vel
 Homo, vel simile substantivum subau-
 diendum esse. Ceterum subaudi-
 dum est ' e numero' vel simile quid,
 ut integra phrasis sit : ' fortissimus
 Vir e numero omnium barbarorum.'
 v. Francisci Sanctii Minervam ii, 11)
 Superstes : ea mihi superstes est xv, 10
 fortuna nos superstites ei esse voluit
 xxv, 19

Suppeditatur ipsis a rege pecunia vii, 8
 Suppetit : neque suppetebat, quo &c.
 (erat, supererat) x, 7

Supplex (qui se in fidem alienjns tradi-
 dit) ii, 8 supplex Dei (qui confugit
 in templum et asylum) iv, 4 Ita :
 supplices templorum, ararum xvii, 4
 Supplicium sumere de aliquo xviii, 12
 (Sic quoque Terentius Andr. iii, 5, 7
 ' cur non habeo spatium, ut de te
 sumam supplicium, ut volo ?') Persas
 Græciæ supplicium dare potuisse (Græ-

Ind. Nep.

- ciam scil. suas clades in Persas vindicare potuisse) xvii, 5 (sic Ter. Heaut. i, 1, 86 'illi de me supplicium dabo'). ad supplicium alicui tradere xix, 4 ad supplicium dati (facinorosi ultimo supplicio affecti) iv, 5
- Supportari iussit illis omnia xxv, 11
- Suppositus (qui loco et habitu ducis ire jussus) xiv, 9
- Supprimere classem (sustinere, reprimere, ἐπείχειν Lamb.) xiii, 3
- Supra: poemata sic pronuntiabat, ut supra nihil posset addi xxv, 4
- Supremus dies i, 7. vii, 10. x, 2 (i. e. extremus, ultimus, subintell. 'vitæ.' Integre Cic. Cat. maj. 'quæ Socrates supremo vitæ disseruisset.' Sic 'supremi honores,' 'suprema officia,' 'supplicia,' et in LL. xii. Tabb. 'Sol occasus suprema tempestas.' v. Festum in 'supremum')
- Suscipere bellum adversus aliquem xiv, 8 in suscipiendo bello parere consiliis alicujus xxiii, 8 (opp. in agendo bello, ibid. Paulo strictius de 'initio belli' dicitur, sicut 'agere' de 'administrat. belli' xxiii, 8. Tale etiam est:) quod suscepit bellum, gessit xv, 7 suscipere inimicitias cum aliquo xiv, 10 reipublicæ causa suscipere inimicitias xxiv, 2 (Tacit. Ann. iii, 54, 10 'offensiones graves et plerumque iniquas pro Republ. suscipere'). satius ducebant susceptis inimicitias eos obsideri quam liberari xvi, 1 suscipere legationem (in se recip.) ii, 6 negotium xxv, 15 odium erga aliquem xiv, 10 in aliquem xiv, 9 aliquem corrumperendum pecunia xv, 4 paulo ante: tentare alicujus abstinentiam, ibid. suscipere legatum (excipere cum studio affectuque) x, 1 suscipere vota vi, 3 (inter solennia. vide Brisson. formul. 1)
- Suspicio ex fumo castrorum allata est ad Eumenem hostem appropinquare xviii, 9 adulterii suspicionem habere (suspectum esse de adul.) xv, 5 ne quam suspicionem pareret xiv, 11 ne quam suspicionem illi præberet insidiarum xiv, 10 hominis non beatissimi suspicionem præbere xvii, 8 assimilata castrorum consuetudine suspicionem injiciunt hostibus, esse &c. xviii, 9 adducere aliquem alicui in suspicionem xxiii, 2 in suspicionem alicujus cadere (suspectum alicui fieri) iv, 2 venit mihi in suspicionem hoc esse factum iv, 4 suspicione (Lambin. mallet: suspectione) caret (de quo nulla est suspicio) iv, 3 falsa suspicione duci x, 10 suspensiones quoque criminum vitare xxv, 6 de claris viris suspensionibus non est judicandum iv, 3
- Suspectu mutuo (qui timent inter se) x, 4
- Susplicere: hunc Carthaginienses suspexerunt x, 1 (mox: admirati sunt, ibid.)
- Suspicienda ejus pietas est (probanda, æstimanda) xvii, 4
- Sustinere vim hostium xxiii, 11
- Suus (elegantè usurpatur, in illo): jure suo viii, 1 suo tempore (servato rerum ordine) xxv, 18 suus (de filio) xvii, 1 ille sui judicii &c. (sc. homo, ἀπορρώμων) xxv, 10 (v. Judic.) sui (populares, cives) xv, 10 suos nosse debet princeps ix, 4 aliquos suos reddere aliqua re (sibi obstrictos &c.) vii, 3 (v. Thes. Buchn.) suus accusator (qui seipsum accusat) vi, 4 suus pater (pro, ejus) v, 3 (sic in ejusdem Mss. 'sui inimici,' pro, 'ejus' xxv, 10. ubi vid. not. Ernstii. Sæpe hæc invicem commutari, nec accurate discrimen illud, quod Grammatici tradunt, ab antiquis scriptoribus observari, plures monuere; in his prolixè Robigius in Lexico Crit. iv, 4. Buchner. in Thes. et in Comm. ad hymn. Venantii de resurr. Christ. vs. 82. Bangius observat. philolog. Part. 2. p. 952. &c. Adde Cl. Vorstii lib. de latinis. falso susp. c. 5. p. 46)
- Sylla (sive Sulla, sic enim scribend.) Atticum frustra Athenis deducere cupit xxv, 4
- Syllanæ partes xxv, 2 (quarum dux et princeps Sylla)
- Sylva domus Tamphilanæ xxv, 13
- Symposium Platonis vii, 2
- Syracusæ initio a Corinth. conditæ xx, 3 libertati restitutæ, ibid. Syracusanis bellum indictum vii, 3
- Syria xxiii, 8
- Sysamithres vii, 10 (Nomen Persicum, quo etiam ap. Curt. viii, 2, 19. et cap. 4, 19. satrapa quidam vocatur)

T.

- Tabellarius cum caduceo (κῆρυξ) xxiii, 11
- Tabernaculum: in tabernaculo interfectus est viii, 4
- Taciturna sua obstinatione ejus preces compressit xxv, 22

Taciturnitas interdum eloquentia potior
xv, 3

Tædium vitæ capere, Fr. 2

Tænarus iv, 4 (promontor. et urbs in finibus agr. Lacedæm. Lamb.)

Tæniæ (ex emendatione Mureti) vii, 6 (Apud Pausan. nominatur quoddam numen, cujus in dextra est Victoria ex ebore et auro, 'cum corona et tæniæ.' Nimirum victoriæ. una cum corona, dabatur 'tæniæ.' Vidend. Plutarch. in Pericle et Timoleonte, et Paschal. l. 7. de coronis c. 5. et l. 4. c. 8. Boeckl. Nos tamen edidimus, 'coronis aureis æneisque')

Talenta quinque (3000 coronati) xv, 4 decem (6000 coron.) xiii, 4 talenta quinquaginta (30,000 coron.) i, 7. ii, 10. ix, 4 ducenta viginti (centum triginta duo millia coron.) xvii, 8 mille et ducenta (septuaginta viginti millia coron.) xiii, 1 (v. Bud. de ass. 2. et Glarean. c. 15. sumto scil. talento Attico communi, quod plerumque intelligi solet nuda nominatione talenti, pro 60 Minis, seu 600 Coronatis sive scutatis. Aliud, Majus, putant 80 Minis constituisse, 800 scutatis. Vid. Gronov. de pec. vet. iii, 3)

Talis vir (cum nota excellentiæ) ii, 10 Sic: talis tamque clarus vir iv, 3 talis dux xi, 1 tale facinus x, 10 talis libertas xx, 5 tales viri xxxv, 5 (Sic quoque Cic. pro L. Manilia: 'talis est vir, ut nulla res tanta sit, ac tam difficilis, quam ille non &c.' Idem pro Sex. Rosc. 'Majores nostri longe aliter de talibus viris existimabant.' Et alii)

Tam: quem tamdiu, tamque valde tenuissent xviii, 11

Tamphilus, Cn. Bæbius, Cos. xxiii, 13 M. Bæbius, ibid.

Tamphilana domus xxv, 13 (al. Cæcili-
ana)

Tanquam: Hannibalem tanquam corruptum adducebant &c. xxiii, 2

Tantus: hic tantus vir, tantisque bellis districtus xxiii, 13 tanta fuit omnium expectatio visendi ejus vii, 6 in quo uno tantum est, ut &c. xviii, 12

Tantum quod (pro, simul ac): qui tantum quod ad hostes pervenerat, Datames signa inferri jubet xiv, 6 (Cicero ad Fam. vii, 23 'Tantum quod ex Arpinati veneram, cum mihi a te literæ redditæ sunt.' Ubi tamen exponi τὸ 'tantum quod' per 'vix' aut simile quid debet)

Tardiores fore hostes (ex præsentibus cautiore, et pro impetu curam usurpatores. Boeckl.) i, 4

Tarentum x, 2 (urbs Calabriae perampla et præpotens). Tarentina purpura rubra, Fr. 8

Taurus (mons Lyciæ) ix, 2. xiv, 4. xviii, 3

Tegere familiares suos (tueri) xxv, 9 corpus armis xi, 1 tegi altitudine montium (defendi) i, 5 tectus jurelegationis (tutus) xvi, 5 tegere nomen tyranni humanitate x, 1

Tectum antiquitus constitutum xxv, 13 tecta prolabantur vetustate atque incuria xxv, 20 (Sic Ms. Schotti)

Telum (pro, gladio) xiv, 11 Sic: telum foris flagitantes x, 9 telum subalare vii, 10 tela mittere (jaculari in aliqu.) vii, 10

Temeraria usus ratione non cessit &c. xiii, 3

Temere (facile) xxv, 20

Tempestas xiii, 3 (pro periculo) vii, 4

Templum Dianæ ap. Gortyn. xxiii, 9 Minervæ xvii, 4 in templo asservatæ pecuniæ xxiii, 9 templa Deorum sancta habenda xvii, 4

Tempus longinquius (diuturnius) ii, 4 tempus morandi i, 1 tempus rei gerendæ (occasio) vii, 8. xvi, 2. vii, 5 tempus est facere hujus libri finem xxiii, 13 tempus est parari exercitus xiv, 11 tempus turbidum (tumultus ipse) xvi, 4 temporis causa facere aliquid xxv, 9 tempore dato xxiii, 2 brevi tempore i, 2 nocturno i, 7 novissimo xviii, 1 postero iii, 3 reliquo (in posterum) ii, 2 sequenti viii, 4 ut tum erant tempora xxv, 1 temporibus inservire (temporum rationibus) vii, 1 (alii: servire). temporibus primis (ab initio, de parvo intervallo) x, 3 iisdem (eadem ætate), Fr. 5 avorum nostrorum, Fr. 7

Tempus (pro rebus ancipitibus et calamitosus) i, 3 (v. Buchn. in Thes.)

Temporaria liberalitas (tenporis causa usurpata) xxv, 11 (Sic: 'temporaria amicitia' ap. Senec. Ep. 9. v. Gebh. ad h. l. et Boeckl. ad Vellei. ii, 21, 2)

Temporarius discumbere (maturus), Fr. 6 Tendere: quo tendebat (de termino perfectionis) i, 1

Tenere regionem (obtinere Imperio) xiv, 4 cornu (præesse) xvi, 4 exercitum x, 6 gradum secundum ix, 3 imperio dominatum (μοναρχεῖν) xxi, 1 summus imperiū (urbes tueri) i, 3 princi-

- patum eloquentiæ xxv, 5 primum locum tenere (versari in loco primo), Præf. locum amicitiae apud aliquem xviii, 1 locum secundum imperii xviii, 4 tenere in sua potestate civitatem (sibi conciliare, suam facere) vi, 1 tenere in sua potestate populum (v. Potest.) v, 2 urbem oppressam servitute viii, 1 tenere navem in anchoris ii, 8 tenere possessionem Siciliae xx, 2 regionem (sc. ditione et armis obtinere) i, 1 (Sic: Virgil. 'Vastabat Cyprum, et victor ditione tenebat'). tenere propositum (permanere in prop.) xviii, 3 (v. Propos.) tenere se domi x, 9 alibi: tenere se domo xv, 10 (ut Mss. legunt: v. VV. LL.) uno loco xviii, 5. xxiii, 12 adversum tenere proficiscentibus i, 1 (v. Advers.) perpetuo praesidio in obsidione urbem tenere vii, 4 teneri (sc. in vinculis) xviii, 11 teneri custodia v, 1
- Tenesmus (morbi genus in difficili irritoque egerendi conatu &c.) xxv, 21
- Tentare abinentiam alicujus (conari corrumpere) xv, 4 qui me incognitum tentasti, ibid. tentari ab aliquo (peti accusat.) xxiv, 2
- Tenues honores (non magno sumtu constantes) i, 6 (opp. effusi, ibid.)
- Tenus Tauro ix, 2
- Terentius, C. Varro: v. Varro
- Terentius P. Scipionis Afr. et C. Laelii æqualis, Fr. 1
- Terra continens (mari oppon.) ii, 3 mari et terra bellum inferre ii, 2
- Terrestres exercitus ii, 2 terrestre praelium vii, 5 (oppon. navale, ibid.)
- Terribilis facies xiv, 3
- Terror vanus xxiii, 5 terroribus magnis vexari (de periculis ab inimicis in iudicio et aliis objectis) xxv, 9
- Testarum suffragia (de ostracismo) ii, 8. v, 3 (vid. Ostrac.) testula collabefieri (cod. signif.) iii, 1 testa trita lineæ primum coloratæ pictoribus, Fr. 10
- Testamento adoptare aliquem xxv, 5
- Testari: dispersos testabatur perituros (ἐμφοτικῶς, asseverabat, denuntiabat) ii, 4 (Sic Cicero pro Mur. 'ego quod facio, me omnium vestrum causa facere clamo atque testor')
- Testator memoria (ad famam insignior, et per monumenta notior) vii, 4
- Testes vos habeo xxv, 21
- Testimonium abinentiæ (de eo, qui delatam sibi pecuniam accipere noluit) xv, 4 testimonium humanitatis (argumentum, indicium) xxv, 16 Sic: proferre testimonia moderatæ vitæ xiii, 4 petiit a Pharnabazo, ut ad ephoros sibi testimonium daret (sc. gestæ præfecturæ) vi, 4 fuisse (eum) patientem, hæc sunt testimonia xv, 7
- Testudines i, 7 (instrumentum *πολιορκητικόν*, de cuius usu figuraque v. Lips. Poliorc. i, 8. et Stewech. ad Veget. iv, 12. Alia est 'testudo,' scutis militum fieri solita, de qua Lips. Poliorc. i, 5 et Stewech. ad Veget. ii, 4. Boecl.)
- Thacus xvii, 8
- Thasii v, 2
- Theatrum xx, 4
- Thebæ vii, 4 exitio ereptæ xv, 8 quando imperarint et servierint xv, 10 Thebani occidunt Lysandrum vi, 3 formidantur a Lacedæmon. xvi, 1 Spartam oppugnant xv, 8 virib. non ingenio censendi xv, 5
- Themcontici (pl. cast. Thrac.) vii, 7
- Themistocles: qua adolescentia, ingenioque usus sit ii, 1 bello Corcyr. rempub. præclare gerit ii, 2 confligit primum cum Xerxe ii, 3 eundem astu et loco vincit ii, 4 in Asiam relegat ii, 5 muros Atheniensium restituit consilio et arte ii, 6, 7 ejicitur ii, 8 absens prodicionis damnatur, ibid. varia fuga agitur, ibid. epistola ejus ad Artaxerxem ii, 9 a quo magnifice donatur ii, 10 opiniones de morte ejus, ibid.
- Theopompus historicus xi, 3. vii, 11 maledicus, ibid.
- Theramenes vii, 5
- Thermopylæ ii, 3. 4 (angusti aditus, unde et nomen 'portarum': alteram vocabuli partem 'ab aquis calidis,' quæ in faucibus, acceperere. Liv. xxxvi, 15. Boecl.) apud eas victus Antiochus xxiii, 8
- Thessalia tyranni xvi, 5
- Thracæ i, 1. xi, 2 a Cimone fugati v, 2 pecuniæ Alcibiadis insidiantur vii, 9 vinolenti et Venerei vii, 11
- Thracia vii, 7 (In Mss. Gifan. ubique fuit Thracæ et Thræcia. v. eum in Ind. Lucret.)
- Thressa (Thracia scæmina) xi, 3
- Thrasylbulus patriam a triginta tyrannis liberat viii, 1 &c. contra quos primo Phylen occupat viii, 2 mox Munychiam, ibid. ubi civiliter victoria utitur, ibid. constituta pace legem oblivionis fert, servatque viii, 3 qualis corona ei data viii, 4 in tabernaculo denique interfectus est, ibid. Fit ejus mentio vii, 5. 7

Thucydides ii, 1. 9. iv, 2 cujus ætatis historicus vii, 11

Thurii (pl., urbs Ital. 'Sybaris' ante dicta) vii, 4

Thyus (vel Thys) dynastes Paphlagoniæ xiv, 2 a Datame capitur, ibid.

Tiberius, Cl. Nero xxv, 19

Tiberius Longus xxiii, 4

Tibiis cantare, Præf. et xv, 2

Timæus histor. vii, 11 maledicus, ibid.

Timere: cum inter se timerent (sc. se: v. Inter: cum alter ab altero timer.) x, timere alicujus periculo x, 8

Timidi mater non solet flere viii, 2 (prov. de quo v. Erasm. chil. 4. cent. 6. prov. 12. Boecl. Timidus non est hic idem, qui trepidus, vel ignavus, sed providus et cautus, qui timet juste et munda, et cura majore, quam audacia progrediens, se non temere in periculum conjicit, atque sic matri suæ dolorem et lacrymas non ciet. Matri vero magis quam patri hunc affectum tribuit; quia mater, quo tenerius amat filium, eo magis dolet in bello cæsum. Unde Horat. 'bella matribus detestata' dicit lib. 1. Od. 1. Locc. Hoc sensu 'timiditatem' sibi tribuit Cic. Ep. ad Fam. vi, 15. et iv, 13)

Timor (de suspitione populi, libertati suæ timentis) ii, 8 timore abalienari vii, 5 timorem injicere alicui vii, 3. x, 7 habere vii, 3 (v. Hab.)

Timoleon Corinthius patriam a tyranno liberavit, Syracusas servitute, Siciliam oppressione xx, 1 fratrem, qui tyrannidem occupaverat, interfici jussit, ibid. unde judicia in se concitavit hominum et matris odium, ibid. Dionysio Sicilia depulso pepercit xx, 2 Carthaginiensium copias fugavit, Mamerco cepit, ibid. res Siciliæ instaurat xx, 3 &c. privatus sponte factus magno tamen publice in honore fuit, ibid. oculorum in senectute jacturam fert moderate xx, 4 modestia ejus, ibid. pietas, ibid. convitiis patientia xx, 5 prælia maxima natali die fecit, ibid. celebri sepultura honoratus, ibid.

Timoleonteum, gymnasium Syracus. xx, 5 (Meminit Polyæn. et Plut. in vita)

Timophanes frater Timol. tyrannidem occupat, et imperio fratris occiditur xx, 1

Timotheus Atheniensis describitur xiii, 1 ejus facta illustria xiii, 1. 2 statua rari honoris, ibid. (v. Meursii Cæserop. c. 13). emeritus revocatur ad

militiam xiii, 3 accusatus proditiōis mulctatur, ibid. Chalcidem se confert, ibid. moderate et sapienter vixit xiii, 4 &c. Fit ejus mentio xi, 3 Lesbi plurimum vixit xii, 3

Tribazus Sardibus præest ix, 5

Tisagoras (frater Miltiadis) i, 7

Tissaphernes vii, 5 præfectus Pers. inducias petit et violat xvii, 2 &c.

Tithraustes (chiliarchus) ix, 3 dux xiv, 3

Titubare (animi pendere, incertum esse, quid agendum) xviii, 9 (Cic. Philip. 8 'Titubare, hæsitare, quo se verteret, nescire.' Metaph. ab iis, qui pedibus sunt infirmis. Lamb. Qui locus egregie nostrum παραφράζει)

Tollere: in insidiis inductum sustulit (interfecit, ut, paulo post) xxiii, 5 (Sic quoque de Nerone in vulgato illo Disticho verbum sumitur, quod est ap. Sueton. 39 'Quis negat Æneæ magna de stirpe Neronem? sustulit hic matrem, sustulit ille patrem'). tollere reges (abrogare eorum potestatem) vi, 3

Torques xiv, 3 (Persarum moribus inter insignia regia. Interim non modo aureus torques, sed armillæ aureæ, acinaces &c. inter honores satrapis a rege concessos, et præmia benevolentiae regiae. vid. Brisson. de regn. Pers. L. 1. C. Barth. adv. viii, 25. Boecl. Adde Cl. Scheff. Syntagm. de antiq. torquib. inprimis §. 8)

Totus: reipublica se totum dedit ii, 1 magnis in laudibus tota fuit Græcia citari &c. (in omnibus Græciæ provinciis), Præf. alibi: universa Græcia ii, 2 et cuncta Græcia ii, 9 (Justin. vi, 6, 5 'repente pax tota Græcia facta est')

Tractare de conditionibus (scil. deditiōnis) xviii, 5 tractare socios sancte (præesse cum integritate, abstinencia, lenitate) vi, 4

Tractus arborum (longa series, sive arbores passim ac longo ordine positæ) i, 5

Tradere alicui imperii summam xiv, 3 alicui summam rerum tuendam xviii, 2 alicui oppidum tuendum (sc. imperio) i, 3 alicui remp. totam (administrand. sc.) vii, 7 sacra procuranda alicui ii, 2 urbem munitam alicui tuendam xiv, 5 Ita: paternam alicui tradere provinciam (demandare) xiv, 1 tradere alicui literas iv, 4 tradere alicuiquem magistratui (sc. puniendum) xv,

- 4 Sic : tradi ad supplicium xix, 4 alique-
quem tradere vivum aut mortuum vii,
10 tradere alicui urbem (mox : dede-
re) i, 2 alicui uxorem (supra : nup-
tum dare) x, 6 se totum alicui (dedi-
tum esse ut magistro, præceptori &c.)
x, 2 celeriter accipere, quæ traduntur
(de institutione) xxv, 1 alicui multum
molestiæ et laboris (creare), Fr. 12
- Traditus mos a majoribus xvii, 1
- Traducere copias (trans flumen sc. pon-
te) i, 3 (trans Alpes sc.) xxiii, 3
- Trahi ad cupiditatem imperii (de animi
propens.) i, 8
- Trajicere copias Hellespontum xvii, 4
exercitum ex Asia in Europam i, 3
fortunas suas alio xxv, 2
- Trajectio gentis ex solo patrio in aliud i,
4 (dominationi apud victos firmandæ
reperit consilium, de quo Politici.
Boecl.)
- Tranquillitas (vita sine litibus et odio)
xxv, 6
- Tranquillatis rebus (sopitis dissidiis civi-
libus) xxv, 4
- Transcurrere Hellespontum (præternavi-
gare, prætervehi) xviii, 3 (Sic : Lam-
binus alique ; Nos tamen, 'transire')
- Transferre causam in alios xv, 8 trans-
fertur imperium ab hoc ad illum iii, 2
- Transfigere aliquem ferro xiv, 11 (Sic
Velleius ii, 76, 1 'gladio se ipse
transfixit.' Livius passim, 'gladio ali-
quem per pectus transfigere.' Justinus
vero iii, 81 'exuentem se ac nuda-
tum gladio trajicit')
- Transfugere ad hostes xiv, 6. xvii, 6
- Transfugæ consilio celeri recuperati
xvii, 6
- Transire mare xxii, 4 Hellespontum
xviii, 3 saltum xxiii, 3 Alpes, ibid.
vim flammæ vii, 10 in Asiam ii, 9
transire (de transfugis) xiv, 6
- Transitu prohibere xxiii, 3 (alii : 'trans-
itum')
- Transportare copias (antea, 'trajicere')
i, 3
- Trasimenus (lacus in agro Perusino)
xxiii, 4
- Trebia (fluvius ex Apennino monte in
Padum fluens) xxiii, 4, 6
- Tribuere beneficium alicui xxv, 11 ali-
cui præmium i, 6 alicui honorem,
ibid. literis nonnihil temporis (impen-
dere) xxiii, 13 Sic : literis aut reipubl.
tempora xxv, 4 huic ea tribuit, ut
plura a parente proficisci non potue-
rint (de benevolentia singulari, mag-
nisque officiis præstitis) xxv, 9 majora
bona, quam vel fortuna vel natura tri-
buit vii, 2 nihil ei non tribuit fortuna
xxv, 19 tribuere casus adversos ho-
minibus, secundos fortunæ xiv, 5 ali-
quid culpæ alicujus vii, 6 aliquid
alicui superbiæ (ut dare laudi, crimini,
superbiam interpretari) xx, 4 tribuere
aliquid officio, timori, spei (elegantem,
facere propter off. &c.) xxv, 6
- Tribunus plebis interfectus est (in tribu-
natu) xxv, 2
- Triclinium, Fr. 6 triclinia argentea (olim
Romæ rara), Fr. 10 triclinaria (subint.
vestimenta), Fr. 8
- Trieris (pro, triremi) vii, 4 (usus et Hie-
ronym. Chronico n. 944)
- Tripus aureus Delphi positus iv, 1
(mensam intelligi ait Magius, Athe-
næum ii, 7 allegans)
- Triremis (elliptice) vii, 4 triremis navis
(plene) ii, 2 (v. Nav.)
- Tristis (morosior, difficilior) xv, 2 (con-
jungitur hic *ἐμπνευτικῶς* cum severo,
ut ap. Cic. Bruto : Qui et orat. de
Harusp. respons. 'tristitiam' ac 'se-
veritatem' conjunxit. Sic Capitolinus
in Maximo : 'fuit semper severus, ita
ut et Tristis cognomen acciperet.' Tac-
itus vero distinguit H. i, 14, 4.
'Piso vultu habituque moris antiqui et
æstimatione recta severus, deterius in-
terpretantibus tristior habebatur')
- Triticum modius xxv, 2
- Triumphus Sardinensis, amplissimus (ex
devicta Sardinia) xxiv, 1 triumpho
comparata poetæ Ennii possessio, ibid.
(Tali figura ap. Cic. in Brut. c. 72
'illata Romæ eloquentiæ copia trium-
phis, et auctor ejus triumphalibus viris
præfertur'. triumphum deportare ex
aliqua regione xxiv, 2 (v. Onuph.
Panvin. de triumph. Boecl.)
- Triumvir reipubl. constituendæ xxv, 12
(sc. hoc titulo dominationis consilia
tegebant Octavius, Antonius, Lepidus.
Boecl.)
- Troas ager iv, 3
- Træzen (vel Træzene) ii, 2 (urbs Pelo-
ponnesi clarissima, paululum a littore
recedens)
- Troicum bellum xiv, 2
- Tropæum (structa armorum congerie
adornari solitum post victoriam, in lo-
co prælii) xiv, 8 tropæum Maratho-
nium (metonymice, pro victoria Ma-
rathon.) ii, 5 (ita Salaminii tropæi
memoriam celebrat Cicero Tuscul. c.
46)
- Tuba revocare milites xii, 1

Tueri aliquem magna religione (defendere) ii, 8 Sic: omnes pari fortuna perculos instituit tueri xxv, 11 qua classe proxima ætate mare tueri potest ix, 4 tueri alicujus liberos xi, 3 summa rerum ei tradita est tuenda xviii, 2 (mox: ei regnum commendatum est, ibid.) oppidum alicui tuendum tradere i, 3 Sic: urbem munitam alicui tuendam xiv, 5 tueri regiam (de custodia aulica) xiv, 1 tueri valetudinem (curare &c.) xxv, 21 tueri gloriam paternam (conservare, vitam æe dignam agere) xix, 1 tueri se (de necessitatibus procurandis subleuandisque) xv, 3 (Estque sustentare, exhibere, alere se. Ita quoque Varro 3. de R. R. 1. et Jcti sæpe. 'Tueri vitam' Ovid. de Ponto iv, 5. Locc. Add. Thes. Buchner.)

Tumultus tam propinquus tamque magnus (de bello, quod Darius Atheniensibus inferebat, copiis suis in campum Marathona deductis) i, 4 (Romana voce de Græca expeditione ob similitudinem usus est. 'Tumultus' enim, ut Cic. Philipp. viii, 1, 'tanta est perturbatio, ut major tumor oriatur:' adeoque gravior quid, quam bellum notat. At 'tumultus,' inquis, tantum civile bellum significat? Nego. Nam et 'tumultum Gallicum' dicebant veteres, quod erat Italiæ finitimus, ut ibidem Cicero. Dicitur autem 'tumultus' ita, quod res seu animi tumeant. Front. Strateg. v, 2 'C. Cæsar seditione in tumultu civilium armorum, ac tum maxime tumentibus animis legionem totam exauctoravit). tumultus Cinnanus (Civil. Bell. Cinn.) xxv, 2 (Flor. iv, 2, 2 'Cinnanam rabiem' vocat)

Tunc eligebatur xvii, 1

Tunica hirta circumdatus xiv, 3

Turba: in turbam exire (vulgar, militibus innotescere) xiv, 6

Turbidum tempus (de civili tumultu et cæde) xvi, 4

Turdi quando saginari cœpti, Fr. 10

Tusculum municipium xxiv, 1

Tutela: in tutelam suam pervenire xviii, 2 (Ita Cicer. sæpe et Jcti. Est autem, 'ad pubertatem pervenire.' Ergo illa locutione, 'antequam in tutelam suam perveniret,' notatur pupillaris ætas sub potestate tutoris, cujus finis, pubertas. Vid. Institut. de pupill. subst. ubi illa verba: 'si filius hæres fuerit, et prius moriatur, quam in

suam tutelam venerit,' Theophilus exprimit: *ἐὰν ὁ παῖς γενόμενος κληρονόμος ἀνηβος τελευτήσῃ. ἀνηβος* est impubes; cujus erat periphrasis: 'antequam in suam tutelam venerit.' Boecl.)

Tutus: tutum relinquere locum aliquem (militibus insidere) xvii, 6 in tutum pervenire nando xii, 4 in tuto esse ii, 9 (oppon. in periculo esse, ibid.)

Tyrannus justus (de eo, qui in libera civitate potestate est perpetua) i, 8 (Ubi in bonam partem vox sumitur. Vid. Fuller. miscell. sacr. i, 12. Salmas. Defens. Reg. c. 7. et Buchn. Thes. In malam vero partem ut frequentius usurpatur, ita serius æe significatio obtinuit. v. Fuller. eund. iv, 11. Huc pertinent sequentia:) tyrannus (pro Dionysio) x, 1 tyrannus non ferendus x, 7. 10 tyrannus a clementia deterritus crudelior fit xiii, 3 tyranni crudelissimum nomen x, 1 tyranni odium x, 5 tyranni satellitium assiduum xiii, 4 expulsor x, 10 a tyranno patriam liberare xx, 1 tyranni Atheniensium vii, 10 Thessaliæ xvi, 5 tyranni triginta viii, 1 tyrannorum facinora, ibid. suspicax animus x, 4 tyranni non facile continentes sunt xxi, 2

Tyrannis Dionysiorum x, 1 Pisistrati i, 8 tyrannis magnarum opum et multorum annorum (quæ tot annis suum statum firmavit roboravitque) x, 5 tyrannidis cupido unde vii, 7 odium xx, 2 propugnacula (extracta tanquam castella servitutis, et compedes oppressorum; ut de hac re est apud Liv. xxxii, 37) xx, 3 tyrannidem occupare xx, 1 amicus non magis tyranno quam tyrannidi x, 3 (alii: 'tyrannis')

V.

Vacatio: usus est vacatione ætatis xxv, 7 (de sexagenario, qui ne civilibus bellis et partibus se misceret, excusationem ætatis habuit. Boecl. Sic Cicero Verr. 7 'municipium, quod per hos annos tam comoda vacatione sit usum omnium rerum')

Vacuefacere insulam (ejectis scilicet incolis) v, 2 vacuefactæ bello possessiones (desertæ, vastatæ bello) xx, 3

Vadimonium sistere xxv, 9 ('vadimonium' definitur sponsio, ad certum diem sistendi se in iudicio, vel per se

- vel per procuratorem : quam qui implebant, 'obire' vadimonium dicebantur : etiam 'sistere.' vid. Pollet. hist. for. Rom. v, 1. Ergo sicut 'vadimonium imponere,' est vadari aliquem, sive ad promittendum datis vadibus adigere, certa die in iudicio se affuturum : 'ita 'sistere vadimonium', est se in iudicio sistere, quod sc. is, cui vadimonium erat impositum, datis vadibus promiserat, qui obito vadimonio liberantur. Adi Carol. Sigon. de jud. i, 20. Cumprimis clara fient, quæ diximus, lectione Brisson. formularum L. 5. princ. Add. Gifan. obs. L. L. p. 243. not. Ernstii, et ab eo laudatos)
- Vagina nudare telum xiv, 11
- Valere : plus valuit Miltiades quam collegæ (ejus consilium et auctoritas plus val.) i, 5 ejus ratio non valuit (non accepta est; non persuasit &c.) i, 3 valere plus (potentiorum esse) xxiii, 10 his locis plus pedestres copiæ valent (plus possunt efficere) xvii, 3 multum valere ap. optimates (sc. auctoritate) x, 6 plene : ap. exercitum plurimum valuit auctoritate v, 2 gratia multum ap. aliquem valere ix, 2 multis magnisque meritis apud aliquem valere (auctoritatem per merita obtinere) ix, 3 valere virtute (superiorem esse) i, 5 valere dicendo vii, 1 alibi : eloquentia x, 3 copiis, navibus vii, 8 consilio, prudentia xi, 1 equitatu, pediatu (instructum esse) xviii, 3 non valere pedibus (non ingredi posse male affect. ped.) xix, 4 valet lex (servatur) viii, 3 Sic : valet hoc eo, ut &c. (pertinet eo) ii, 4 quo valeret id responsum nemo intelligebat (quid sibi vellet, quo pertineret, quo spectaret, ut ii, 6 loquitur) ii, 2
- Valens (potens et opib. ad oppression. ceter. invalescens) xiii, 3 valentes opibus xviii, 10 valentior (instructor) xxiii, 6 valentissima Africæ oppida xxii, 2
- Valetudo (de cæcitate) xx, 4 de morbo oculorum xxiii, 4 (Cic. 14. ad Fam. 4 'Clodium Philetærum, quod valetudine oculorum impediēbatur, hominem fidelemque remisit'). valetudinis prosperitate uti xxv, 21
- Valerius L. Flaccus xxiv, 2
- Vallum (scil. castrorum) xxiii, 5 (de quo v. Lips. de mil. Rom. v, 5)
- Valvæ adis iv, 5
- Varius : in omni genere vitæ varius (de Pausania, vitis et virtutibus magno) iv, 1 (alibi de Alcibiade). nihil eo fuisse excellentius vel in vitis vel in virtutibus vii, 1
- Varietas : tanta varietas fuit fortunæ ut &c. xxv, 10 in hoc fortunæ varietas est animadversa xiii, 4 (Sic Curtius iv, 14, 2 'jactamur invicem varietate fortunæ.' Justin. x, 3, 6 dixit : 'variante fortuna')
- Varro C. Terentius victus xxiii, 4
- Vasa fictilia xxiii, 10
- Vates : ut vates cecinit, quæ nunc usu veniunt (de Cicerone) xxv, 16
- Ubi : animadvertebat, ubi id fecisset, exercitum periturum, si id feciss. xv, 7
- Vectigal : quinquaginta talenta vectigalis capiebat ex castro vii, 9 vectigalia nova inventa ab Hannibale xxiii, 7
- Vehi : equo concitato ad hostem vehitur xiv, 4 in qua nave fuerat vectus xii, 4 ut scirent, in qua nave rex veheretur xxiii, 10 (Sic Cicero de Divin. 2 'equus, in quo vehebat, necum una demersus rursus apparuit.' Idem Tusc. 1 'tanquam ratio in mari immenso nostra vehitur ratio.' Ovidius Trist. El. iv, 2 'Has super in curru Cæsar victore verheris')
- Vehiculum xx, 4
- Vel : hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quod &c. (ἐπιτατικῶς) xvii, 4
- Vela ventis dare (in altum provehi) xxiii, 8 (Sic Virgilius non uno loco. Imo etiam Quintilianus lib. 10. cap. 3. dixit 'vela dare,' pro, 'navigare.' Per translationem 'vela dare suæ famæ' est ap. Martialem viii, 70)
- Velle : id commune ærarium esse voluerunt (constituerunt) iii, 3 minus, quam vellet, movebat eum ii, 4 noli, oro te, adversum eos me velle ducere, cum quibus &c. xxv, 4 appellatus est, ut ejus rei princeps esse vellet xxv, 8 Sic : eo rem perduxit : ut talibus pacationibus pacem tyrannus facere vellet &c. x, 5 sicut ipse voluerat ix, 4
- Velocitas ad belli utilitatem pertinet xv, 2 igitur illi in palæstra serviendum, ibid.
- Velut hæreditate relictum odium paternum erga Romanos sic confirmavit, ut &c. xxiii, 1 (addit hæc particula metaphoris, sententiis ex translatō orientibus, inventionibus, &c. Boeckl.)
- Venari fortiter inter Persarum instituta vii, 11 (v. Xenoph. παῖδ. Brisson. de regn. Pers. 2)
- Venatici canes xvi, 2

Venatoria galea xiv, 3 (v. Galea).
Venditare se florentibus (ap. florentes cum ostentatione et jactantia prompti animi operam suam sive offerre, sive præstare, sive ingerere. Boecl.) xxv, 11

Venenum semper secum habuit Hannibal xxiii, 12

Venenata serpentes xxiii, 10

Venerari regem (strictè sumta voce, προσκυνεῖν ita Latine redditur) ix, 3 (v. Προσκ.)

Venerens : quem (Argilium) puerum amore Venero dilexerat (de Pausania) iv, 4 (Contra de Alexandro Curtius x, 5, 32 'Veneris intra naturale desiderium usus'). rebus Veneris deditus vii, 11 (Cic. Verr. 7 'iste autem homo Venerens, et affluens' &c.)

Veneti, Fr. 7

Venia : dedit ei veniam (annuit petitioni) ii, 10 Sic : quod si eam veniam sibi dedisset. iv, 4 dedit huic veniam x, 2 (paulo ante : ei negare non potuit, quin &c. ibid.) quam veniam si sibi daret xviii, 6 (Sic Cicero de Orat. 1 'date nobis hanc veniam, ut ea quæ sentitis de omni genere dicendi subtiliter persequamini.' Idem pro Arch. 'quæso a vobis, ut in hac causa mihi detis hanc veniam.' mox : 'sine te hoc exorem.' ibid. Sic quoque Suetonius alique). veniam gratiamque malæ existimationis, si quid sit erratum, postulare (deprecarî malam exist.), Fr. 3 (Cic. Verr. 7 'hæc si tibi tuus parens diceret, posses ab eo veniam petere? posses, ut tibi ignosceret, postulare?') veniam quando petere solemus, ibid.

Venire obviam alicui (sc. cum exercitu) xxiii, 4 subsidio (alicui) i, 5. xii, 1 alicui auxilio viii, 3 adjutum aliquem xx, 2 repetitum Macedoniam xviii, 6 ad propositum (ordini, quod susceptum est), Præf. venio nunc ad fortissimum virum xiv, 1 (formula transitionis, etiam Ciceroni usurpata). venire in (alicujus) conspectum xiv, 10 Sic : si in conspectum veneris (sc. regis) ix, 3 venire in theatrum xx, 4 in judicium xv, 8 in colloquium de aliquare xiv, 11 in invidiam xv, 7 in potestatem hostium vi, 1. vii, 5 in potestatem inimici xviii, 11 in potestatem inopinanti (tradi) xiv, 3 venit (id) mihi in opinionem (incipio opinari) i, 7 Sic : nemini (id) in opinionem veniebat (nemo id poterat credere) xxv, 9 Tale est : ei in suspicionem

veniebat, esse &c. (suspiciabatur) iv, 4 id quod usu venerat (evenerat, acciderat) vii, 4 quod ei usu venit xvii, 8 Venitäre ad comitia amicorum xxv, 4

Ventus aquilo i, 1 mox : ventus boreas i, 2 (per ἐπιήρησιν. vid. Flumen)

Venumdari jussus Plato a Dionysio tyranno (sc. tanquam mancipium) x, 2 (Crudele facinus in liberum caput. Boecl.)

Venusia (urbs Apuliae, Horatii patria) xxiii, 5

Venusta figura (πάν τὸ σώμα διηρθρωμένον καὶ σύμμετρον) xviii, 11 (Venustas enim hæc decentem membrorum inter se competentiam notat, v. Plutarch. in Eum. Boecl. 'Venustatein' notanter Cicero distinguit a 'dignitate' formæ Offic. i, 30. 'videmus in formis, aliis dignitatem inesse, aliis venustatem.' Atque clarius cap. 36 'cum pulchritudinis duo genera sint, quorum in altero venustas sit, in altero dignitas; venustatem muliebrem ducere debemus, dignitatem virilem.' De comparatione utriusque exaudienda sunt. nam alias 'venustas' in viro quoque co sensu; quo Nepos usurpavit, laudem habet : sicut et 'dignitas formæ' in fœmina laudatur apud Tacit. A. xii, 51)

Verbo (opp. reipsa : cum aliud simulatur, aliud fit) xix, 3 (v. Buchn. Thes.) verbo fallis cives tuos xv, 5 concione advocata sic verba fecit, ut &c. vii, 6 verba alicui dare xxiii, 5 (Alias verborum fallacias, hic ipsam belli fraudem et στρατήγημα notat. Boecl.) regis verbis (alicui) aliquid dare (regis nomine offerre) xvii, 8

Verberando necatus est (de M. Manlio), Fr. 1

Verbosiores epistola: (prolixiores) xxv, 20 (Cicer. ad Fam. vii, 3 'habes epistolam verbosiore[m] fortasse, quam velles : quod tibi ita videri putabo, nisi mihi longiorem remisseris')

Vere gloriari aliquid xxv, 17 vere videor posse contendere xxv, 12 verissime judicare de instantib. ii, 1

Vereri : vereor, ne, si res explicare incipiam, historiam videar scribere xvi, 1 vereri aliquem (revereri, veneratori) xxv, 15 asperitatem alicujus (honore et obsequio mitigare : recondita significandi venustate) xxv, 5 (Sic Tacit. H. i, 5, 4 'haud minus vitia principum amabat, quam olim virtutes verebantur'). insidias ab aliquo vereri xiv, 2 vereri invidiam (timere) xviii, 7

- Vergere : atx, qua ad meridiem vergir (qua parte meridiem spectat) v, 2
- Veritatis diligens (φιλαλήθης) xv, 3
- Versari apud aliquem ix, 2 tuto versari in propinquo loco ii, 8 versari in Sabinis (esse, commorari) xxiv, 1 multum in iudiciis privatis ii, 1 versari in bello xi, 1 in exercitu v, 2 in celebritate (prodire in partem ædium frequentatam concursu hominum), Præf. in disputanda Philosophia, Fr. 5 in Asia sic versatus, ut (sic se gessit ut &c.) xvii, 3 Sic : in republica ita versatus est, ut &c. xxv, 6 multum in imperiis magistratibusque versatus i, 8 (v. Imperium)
- Versus Homeri x, 6 (hos sc. in ore ferebant subinde veteres : his iudicia sua de reb. sermonesque serios ac jocosos efferebant. Boecler.) versus epigrammatis de prælio Platæensi iv, 1 versibus aliquem exponere xxv, 18 facta illustr. viror. sub imaginibus quaternis quinisque versibus describere, ibid. multa millia versuum xv, 4 (vid. quæ Lamb. ex Duareno huc notavit ; sunt autem versus, 'lineæ,' quas vocamus. v. Isidor. i, 6, 14. Horum numero metiri libros solebant, eumque in ultima cera ascribebant : qui mos et Hebræis critic. v. Casaub. ad Athen. vi, 10. et Salmas. proleg. in Solin. 5. Boecl. Add. Voss. de vitiliis serm. i, 26. et cum his compara Jo. Croium sacrar. observ. in N. T. cap. 11. qui negat in his locutionibus 'lineas,' sed potius 'commata' vel 'periodos' debere intelligi. Denique vide et Epistolam Cl. Salmasii, quæ in Sarra-vianis extat pag. 235)
- Versuram facere xxv, 2. 9 (Inter omnes expositiones, forte, optime rem expediunt Festi verba : 'versuram facere, mutuam pecuniam sumere, ex eo ductum est, quod initio qui mutuabantur ab aliis non, ut domum ferrent, sed ut aliis solverent, veluti verterent debitorem.' Atque hæc explicatio convenit Nepotis loco. Adde Simeon. Bosii animadvers. in Ep. Cic. ad Attic. v, 2, 1. v. et not. Ernstii. Donatus, 'æs alienum ex ære alieno solvere.' Gifan. tres signif. phraseos collegit, in observ. quem vide. Illud ambigi interim vix debet, sæpe nihil aliud esse, quam 'mutuum sumere.' Consulendus etiam Cl. Salmasii plenius reconditoris doctrinæ 'de usuris' commentarius cap. 7. p. 100. et seqq. Boecl.)
- Vertens annus (totus) xvii, 4 (v. Annus. Macrobius Saturn. 1. cap. 14 'Solis annus eo dierum numero colligendus est, quem peragit, dum ad id signum se denuo vertit, ex quo digressus est : unde annus vertens vocatur et habetur magnus, quum Lunæ annus brevis putetur.' Ciceroni autem Somn. Scipion. annus 'vertens' seu magnus dicitur ; cum ad idem, unde semel profecta sunt, cuncta astra redierint, eandemque totius cœli descriptionem longis intervallis retulerint. Eodem modo Plautus Pers. iv, 4, 76. dixit 'mensem vertentem' pro integro)
- Vesperascente cœlo xvi, 2 (Tacitus passim, 'vesperascente die')
- Vestigia servitutis (indicia, monumenta) xx, 3
- Vestis Medica iv, 3 (serica sc. Persarum præcipuis gestata, et aliquando legatis dono data. vid. Brisson. de regn. Pers. 1. Eam hic usurpat Pausanias, qui incivili elatione in Persam totus desciverat. Boecl.) vestis muliebris vii, 10 (χιτωνίσκος appellat h. l. Plutarchus). optima, quam satrapæ regii gerunt xiv, 3 veste aliquem tegere, ibid.
- Vestitus-agrestis xvi, 2 humilis, obsoletus xvii, 8 militaris (oppon. ducis vestitus) xiv, 9 vestitu tecta consilia et molitiones xvi, 2
- Veterani milites xviii, 10 eorum licentia et insolentia xviii, 8
- Vettones (Hispaniæ citerioris populi) xxii, 4 (Appianus Iberica, generali nomine Ἰβηρæ vocat)
- Vetustî mores Carthag. xxii, 3
- Vexare regionem (populari, diripere) xiv, 4. 10 vexari (ab hoste premi) xviii, 5 vexari bello xx, 1 magnis terroribus xxv, 9 (Grave hoc verbum est, nam qui fertur et raptatur et huc atque illuc distrahitur, is 'vexari' proprie dicitur, ait Gell. ii, 6. Adde Macrob. Saturn. vi, 7. Boecl.)
- Via Appia xxv, 22 (De ea post alios proluxe Auctor Romæ Subterraneæ lib. 1. cap. 11)
- Via decem dierum xviii, 8 via qua omnes comment, ibid. via quæ longum anfractum habet, ibid. via copiosa omniumque rerum abundans (in qua non desunt copiæ rerum necessaria-rum), ibid. via brevior, ibid.
- Vicinitas (pro iis, qui in vicin. habitant) vii, 10 (conf. Gifan. Observ. L. L. pag. 249)

Victor exercitus (victoriŭs clarus et felix) xvii, 4

Victor Olympiæ (Ὀλυμπιονίκης qui ludis Olymp. vicit), Præf. et vii, 6

Victoria duplex uno die v, 2 victoria civilis funesta xv, 10 victoria casu et errore corrupta i, 7 victoria patriæ vii, 8 victoria ea præclara, in qua plus clementiæ, quam crudelitatis xx, 2 fortitudine et prudentia temperata viii, 2 victoria elationem parit iv, 1. 2. vi, 1 victoriæ præmium i, 6 magnæ effectus ix, 4 victoriam sæpe casus et licentia hostium dat vi, 1 victoriæ pariunt gloriam ii, 6 victoria elatus Pausanias iv, 1 elatus Lysander vi, 1

Victus et vita (disting. ut hæc exteriore inter homines et in publico consuetudinem; ille interioris et familiaris vitæ instrumenta, domumque ac mensam innuat. Boecl.) vii, 1 deducere aliquem a pristino victu x, 4 (hic 'victus' est vitæ genus, 'vitæ status,' ut ipse Auctor explicat). victum quotidianum amovere (vulgo ordinarium, quotidie præberi solitum) xviii, 12

Videre: vidit magno se fore periculo (prævidit) xxiii, 9 (alii: in periculo). videbat se initurum (intelligebat) vii, 9 non vidit cuiusquam ex sua stirpe funus (non expertus est &c.) xxi, 2 non videbant, quid potissimum vitarent (incerti erant &c.) xxiii, 11 videor posse contendere (formula asseverationis cum modestia stabiliendæ) xxv, 12 si tibi videtur, des &c. (si placet) iv, 2 Sic: si ei videretur, veniret &c. xiv, 11 visum est tempus rei gerendæ xvi, 2 cum tum esset visum copias extrahere &c. xvii, 3 vide, ne tu pejus consulas xv, 10 (Græv. ad Cic. de Offic. 1. cap. 20)

Vidua nobilis, Præf.

Vigere: qui paulo ante victores viguerant vii, 5 (cum amplificatione et elogio effertur, quod simpliciter dixisset victores fuerant). vigeat violacea purpura (erat in pretio), Fr. 8

Vigilantia aliquem vincere xviii, 1

Vigilia secunda, tertia (paulo ante: prima nox) xviii, 9 (nox in 4 vigilias tanquam partes æquales divisa veteribus. Boecl. Sic Cicero ad Fam. iii, 7 'cum puer tuus ad me secunda fere vigilia venisset, &c.' Idem in Catil. 3 'tertia fere vigilia exacta'). cum in castris ejus non satis diligenter age-

rentur vigiliæ viii, 4 (de custodiis nocturnis: nam 'excubiæ' etiam de diurnis dicuntur. Boecl. Sic Cicero Verr. 6 'ut noctu vigilias agerent ad aedes sacras')

Villa sumtuosa suburbana, maritima xxv, 14

Vincere aliquem cura, vigilantia &c. (antecellere) xviii, 1 omnes gravi prælio vicit xvii, 4 Sic: victi erant quinque præliis terrestribus tribus navalibus vii, 5 semper consilio vicit xi, 1 (oppon. nusquam culpa sua male rem gessit, ibid.)

Vincula (carceris signif.): in vincula publica coniectus est i, 7 ex vinculis publicis effugere iv, 2 vincula epistolæ lacerare (alii: laxare) iv, 4 (Antiqui enim vinculis colligabant epistolas. v. Lips. Ep. instit. cap. 4. Barth. advers. ii, 4, 18. Freinsh. comm. Curt. vii, 2, 25. Boecl.)

Vindicare (sibi) ab aliquo nonnulla, plurima (tribuere, ascribere) viii, 1 vindicare aliquem in libertatem xv, 8 patriam in libertatem ex servitute (restituere &c.) xviii, 1

Vinea i, 7 (instrumentum in oppugnan-
dis urbib. accessibus serviens, quos tegit &c. vid. Lips. Poliorc. i, 7. Ste-
wech. ad Veget. iv, 15. Hodie respondet 'Galerie.' Boecl.)

Vino epulisque dediti xvi, 3 (Non ut alias de studio et vitio animi his rebus dediti, sed de ipso actu perpotationis et epulationis hic accipitur. Boecl.) vino epulisque obriui x, 4

Vinolenti homines (ebriosi, vinosi; de habitu vitioso) vii, 11 violenti (ebrii; de actu) xvi, 3 (ubi tamen Ms. Ernstii, 'vino pleni')

Violacea purpura, Fr. 8

Violare aliquem (lædere, injuriam alicui facere) xxv, 9 Sic: violari ab aliquo xvi, 5 violatus crudeliter x, 2 violare clementiam (contra clem. aliquid facere) vii, 10 fanum iv, 4 sacra vii, 4 Sic: eos violari vetuit (scil. quos loci religio reddebat inviolabiles, his noceri noluit. Boecl.) xvii, 4 violare cedentes (cædere, persequi) viii, 2

Vir acerrimus vii, 5 callidus xiv, 10 clarissimus ii, 8 fortis xiv, 7 fortissimus xxiii, 13 unius omnium callidissimus xxiii, 9 viri unius quanta sæpe virtus ii, 4. 5 viri excellentes xv, 4 præstantes claritate, usu belli xviii, 3 viri clari quem exitum plerique Athenis hab. xix, 4 virorum claror. notitia

- (cognitio de rebus ipsorum) xxv, 18
eorum collatio contentioque xxiii, 13
Virilis sexus (pro filio) xvii, 1
Viritim (lecti milites) iv, 1
Virgo nubilis xv, 3
Virgulæ oleaginæ xviii, 4
Virtus : cum virtute militum devicisset
hostium exercitus i, 2 de alicujus
virtute non desperare i, 4 virtutibus
elucescere iv, 1 (opp. obrui vitiiis,
ibid.) moribus illorum summa virtus
in patientia ponitur vii, 11 (mox :
summa laus est fortiter venari, ibid.)
virtutem sine fortuna ponderare viii,
1 pari se virtute postea præbuit, cum
&c. xiv, 2 cujus virtus bellica suspi-
cienda est xvii, 4 ejus virtuti par
data est fortuna xviii, 1 magnos ho-
mines virtute metitur non fortuna,
ibid. alicujus non virtute sed perjurio
captus xviii, 13 virtute regnum ad-
ipisci xxi, 1 formam corporis incredi-
bili virtute belli ornare, ibid. virtute
tyrannidem sibi parare xxi, 2 Roma-
nus populus omnes gentes virtute su-
peravit xxiii, 1
Vis flammæ vii, 10 fortunæ x, 6 hos-
tium ii, 3. xxiii, 11 morbi xxv, 21
(ingruentes, et veluti obruentes vires,
efficaciam, impetum notat &c. Boe-
cler.) vis maxima barbarorum (multi-
tudo) v, 2 vis repentina (tumultus,
seditio) vii, 3 vis pugnantium (virtus
et strenuitas) viii, 1 vim alicui af-
ferre (de cæde) x, 10 vim adhibere
(sc. alicui comprehendendo) iv, 4 vi
summa committere prælium (acerrime)
i, 5
Visendi gratia (videndi, spectandi) x,
10 visendi Alcibiadis expectatio vii,
6
Vita moderata sapiensque xiii, 4 in
omni vitæ genere varius iv, 1 vitæ
splendore ac dignitate omnes superare
vii, 11 vetere vitæ instituto effugit
nova pericula xxv, 7 de vitæ consue-
tutine mutavit nihil xxv, 14 elegan-
tia vitæ familiaritatem alicujus conse-
qui xxv, 19 vitam diutius sibi esse
retinendam non sentire (de consilio
αὐτοχειρίας) xxiii, 12 Sic : vitæ finem
facere xx, 1 vitæ tædium capere, Fr.
2
Vita excellentium Imperatorum (res ges-
tæ), Præf. Sic : vita excellentium
virorum xv, 4 (ita enim Dan. cod.)
Vitare insidias (evadere) xiv, 9 suspi-
ciones xxv, 6
Vitio adversariorum (culpa) xvii, 5 vitia
adolescentiæ emendata ii, 1 in vitiis
poni xv, 1
Vitulina : præter vitulina, et hujusmodi
genera obsonii, quæ &c. nihil accepit
(s. munera missa) xvii, 8
Vivere laute xii, 3 liberius ii, 1 cum
dignitate xii, 8 pro dignitate xxv, 2
cum aliquo simul xxiii, 13 cum aliquo
conjunctissime xxv, 5 vivere cum
aliquo (de mulieris consuetudine) vii,
10 (honestiori voce tegitur res dictu
turpior. Boecl. τὸ 'vivere' tamen h.
l. delent Schottus, Schoppius in para-
dox. liter. Ep. 5. et Buchn. in Thes.
pag. 105)
Vivo Hannibale xxiii, 12
Vix fides facta est iis, esse &c. xvii, 8
Ulcisci inimicos (punire, vindictam ab
iis sumere), Fr. 12 injurias patriæ (il-
latas patriæ) ix, 5
Ullus : huic uni contigit, quod nescio
an ulli xx, 1 (alii : 'an nulli?'). sine
ullo detrimento xxiii, 5 sine ulla
pompa funeris xxv, 22 (vid. Sine)
Ultimus : ab origine ultima stirpis Ro-
manæ (prima) xxv, 1 (Plane ad men-
tem Nepotis Livius 40. 'præferuntur
primo agmini arma insignia omnium
ab ultima origine Macedoniæ regum.'
Loccen.) ex ultimis terris xxv, 20
Ultrò appetitur, qui habet (i. e. ditiori-
bus non diu quærendi sunt amici ; sed
sponte se offerunt), Fr. 5
Unde : non reliquit, unde efferretur v,
4
Undecim viris tradi, more Atheniensium,
publice ad supplicium damnati solent
xix, 4 (Erant autem οἱ ἐνδεκα iudices,
quibus cura carceris et suppliciorum
demandata. v. Sigon. 4. de republ.
Athen. 3. Boecl. Addr. Ubb. Emmii
tom. 3. Græciæ vet. pag. 50, 51)
Unguenta (in muneribus miss.) xvii, 8
Universa Græcia, Europa ii, 2 univer-
sos pares esse aiebat ii, 4 (oppon.
dispersos perituros, ibid.)
Unus homo pluris est, quam civitas xv,
10 unius arbitrium (in gerend. sc.
rep.) vii, 7 (vid. Arbitr.) unus om-
nium i, 1 unus in civitate maxime
flore v, 3 unus ante alios carissimus
xxv, 3 unus post hominum memoriam
iii, 1 sentiebat se unum ejus delicti
futurum reum vii, 8 is omnibus unus
insulis præfuit ix, 1 cui maximam
fidem uni habebat x, 5 uni huic
maxime indulgebatur x, 2 universi in
unum impetum fecerunt xv, 9 (id)
unum ab iis petivit, ut &c. xv, 8

Vocare aliquem (scil. ad convivium) xxv, 14 (proprium in hac re verbum. v. Jan. Gulielm. Verisimil. i, 18. et Taubmann. ad Plant. Men. iii, 8, 11. ac Stich. i, 3, 29). vocare aliquem ad arma, ad libertatem xvi, 3. xix, 2 vocari in crimen (reum censi) xiii, 3 (v. Crim.)

Volo : quem cum minus, quam vellet, moveret ii, 4 (ita circumloquimur ex ingenio rei, quod simpliciter erat : 'quem cum non moveret.' Boecl. v. Velle)

Volumen (ita librum suum vocat Auctor), Praef. et xv, 4 cujus finem facit xxlii, 13 Sic : volumen Attici de magistratibus xxv, 18 volumen Nepotis de vita et moribus Catonis xxiv, 3 volumina epistolarum (Ciceronis sc. ad Attic.) xxv, 16

Volumnius P. praefectus fabrum Anton. xxv, 12

Voluntas (consilium, propositum) xxiii, 2 Sic : voluntatem occultare vi, 2 a voluntate hac deteritus x, 3 voluntas (benevolentia) viii, 4 (bona gratia, venia) i, 2 voluntas propitia x, 9 mirabiliter vulgi mutata est voluntas x, 10 offensa in eum militum voluntate x, 7 voluntate suorum (oppon. vi) i, 8 qua voluntate esset in regem (quomodo animatus erga reg.) xiv, 5

Voti damnatus (compos.) xx, 5 (v. Damn.) vota suscipere, solvere Jovi vi, 3 (propriae voces. v. Briss. form.)

Urbes (de insula) i, 2 urbes donatae, certisque victus partibus destinatae ii, 10 (v. Oppidum). urbs Romana xxv, 20 (Sic Justinus vi, 6, 5 'urbs Romana a Gallis capta est,' et xliii, 3, 1 'urbs Romana ab adolescentibus conditur')

Urbanus populus (opp. exercit.) v, 2 urbanæ possessiones xxv, 14 urbana officia (in negotiis urban. praestari solita) xxv, 4 (v. Offic. Martialis Epigr. i, 56 'Vivat et urbanis albus in officiis.' Locc.)

Usque a mari xxiii, 2 usque ad hanc aetatem, ibid. hoc usque eo tota Græcia fama celebratum est, ut &c. xii, 1 id illi usque eo despexerunt, ut &c. xvi, 3 ferrum usque eo retinuit, quoad &c. xv, 9 alibi : ad eum finem, quoad &c. xv, 2 usque adeo intestabiles invisique fuerunt, ut &c., Fr. 2

Usquam : prius, quam usquam se moveret xvii, 3 alibi : non se quoquam movit ex urbe xxv, 7 hoc acutius cogitatum non leginus usquam xiv, 6

Usuram accipere ab aliquo xxv, 2 usuris multiplicandis crescit æs alienum, &c. xxv, 2

Usus : usum alicujus benevolentiamque retinere (familiaritatem) xxv, 20 usui maximo alicui esse (de opera consilioque) ix, 2. xviii, 2 usu venire (v. Venire). usu et sapientia præstans (experientia) xiii, 3 cum claritate, tum usu belli præstans xviii, 3

Ut omittam Philippum xxiii, 2 (Rejectionis formula et præteritionis). si verum est, ut populus Romanus superarit &c. (quod) xxiii, 1 prædixit, ut ne dimitterent ii, 7 ut nos judicamus (sicut) xxi, 1 illorum urbs ut propugnaculum opposita est barbaris (tantum) ii, 7 ejus, ut qui maxime, amicus fuit, Fr. 4 ut si exercere remiges vellet (ac si) x, 9 (quem sensum Cæsar Bell. Civ. 3. sic extulit : 'per causam exercendorum remigum'). ut tum erant tempora xxv, 1 habuit obtrectatorem satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum scilicet (pro captu Thebanorum) xv, 5 (Sic Cicero : 'ut temporibus illis,' pro conditione illorum temporum. Limitatio sive restrictio ejus, quod dictum est. Boecl. Idem similiter Cat. maj. cap. 5. de Q. Fab. Max. 'multæ, ut in homine Romano, literæ')

Utique (et uti. mox : atque uti), Fr. 12 (Sæpe ita usurpatur in fragmento 'Legis regiae,' apud Gruter. et alios)

Uti : si quid de suis facultatibus uti voluisset xxv, 8 (Ubi cum quarto casu τὸ 'uti' constituitur. Conf. Fr. Sanctii Minerv. lib. 3. c. 3. p. 196). uti apparatu regio iv, 3 libenter cibo xviii, 5 aliquo doctore xxiii, 13 magna celeritate xvii, 2. 4 clementia in captos vii, 5 alicujus consiliis ii, 10. xv, 5 aliquo duce i, 1 uti crudelitatis superioris more viii, 3 uti acerbiori imperio in aliquem xviii, 6 moderatione xxv, 14 temeraria ratione xiii, 3 prudentia, fortitudine viii, 2 uti (habendi significatu) : uti familia optima xxv, 13 felicitate iv, 2 fortuna pari v, 2 gratia alicujus in re aliqua xxv, 12 hospitio alicujus v, 3 instituto hoc, Praef. libertate (imperio populari) i, 8 omnibus optimis rebus xxv, 13 patre diligente, indulgente &c. xxv, 1 portu neque magno neque bono ii, 6 dextero oculo non æque bene xxiii, 4 prosperitate valetudinis xxv, 21 uti duro adolescentiæ initio v, 1 uti (de

- convictu et familiaritate): uti aliquo familiariter xvii, 1. xix, 4 intime xxv, 5 familiaritate alicujus xxv, 9 aliquo amico xviii, 2 beneficio (civitatis) uti xxv, 3 castris uti v, 5 (oppon. uti palæstra, ibid.) uti sapienter temporibus (inservire tempori) xv, 3
- Utica xxii, 2 (urbs Lybiæ post Carthaginem maxima, quam Velleius Paterc. i, 2, 6. circa Codri tempora Tyrios, paucis annis post Gades, condidisse scribit)
- Utilitati communi parere vii, 4 velocitas ad utilitatem belli pertinet (usum bellicum) xv, 2
- Utique: in Græcia utique olim magnæ laudi erat (omnino, certe) xv, 2 (Sic Cicero ad Att. l. 13 'illud vero' utique scire cupio.' Quintil. v, 10 'quod justitia est, utique virtus est.' aliique)
- Utres ad hanc rem conficiendam imperavit quam plurimos xviii, 8
- Utrubique (et terra et mari) xxiii, 10
- Utraque fortuna (secunda et adversa) xxv, 14
- Utrique Dionysii (pro, uterque Dionysius) xx, 2 utrosque profligavit (utrumque) xxiii, 4 (Sic quoque alii veterum. v. Freinshem. Ind. Flor.)
- Vulgi (affectus varii) xix, 4 vulgi voluntas mirabiliter est mutata x, 10 in vulgus edit, suo jussu eum profectum xiv, 6 in vulgus editi libri xxv, 16
- vulgo præsentē (militib. præsentib.) vii, 8
- Vulnus gravissimum morte filii accepit x, 6 Sic: celans quantum vulnus accepisset xiv, 6 vulnus mortiferum xv, 9
- Vulnerari ab aliquo aliquot plagis xviii, 4
- Vulsonis Cn. Manlii res gestæ Hannibali memoratæ xxiii, 13
- Vultus: id e vultu ejus intellexit iv, 5
- Uxorem amittere xxi, 1 reducere (quæ fuit alii tradita. v. Reduc.) x, 6 de uxore alicui exprobrare (scil. quod non duxisset uxorem) xv, 5

X.

- Xenophon Socraticus xvii, 1
- Xerxes mari et terra bellum infert Europæ ii, 2 in Asiam suam relegatur ii, 2. xxi, 1 ab Artabano ferro interimitur xxi, 1

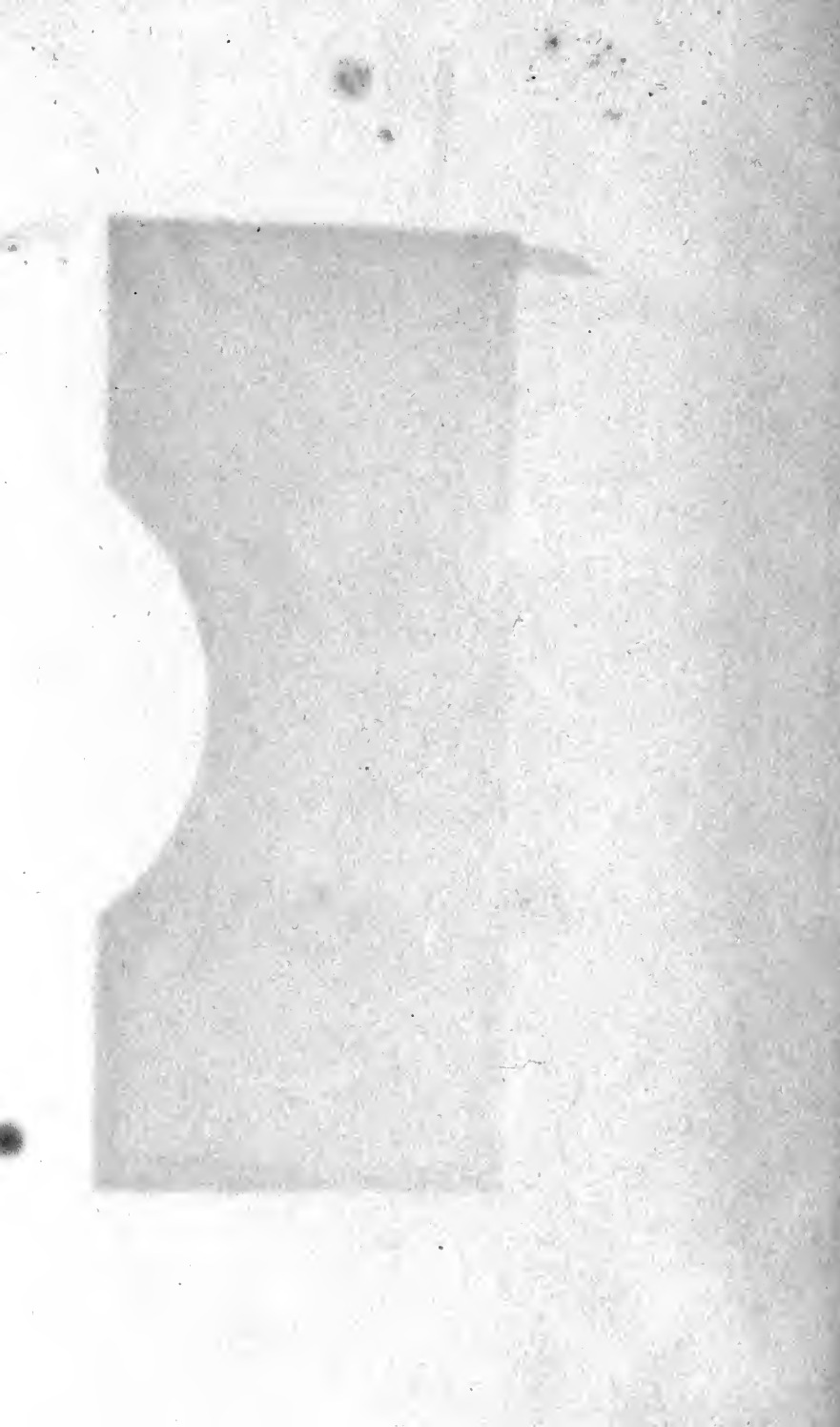
Z.

- Zacynthii adolescentes x, 9
- Zama xxiii, 6 (urbs Africæ, Ptolemæo Azama dicta. Hodie Zamor vocatur. v. Bochart. Geogr. sacr. part. post. lib. 1. cap. 24)

FINIS OPERUM CORNELII NEPOTIS.

197281

Nepos, Cornelius

Vitae excellentium imperatorum; ed.
by Fischer. New ed., rev. & enl. (1822).

V. 1 9

LL
N442F.2

**University of Toronto
Library**

**DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET**

**Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File"
Made by LIBRARY BUREAU**

